

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

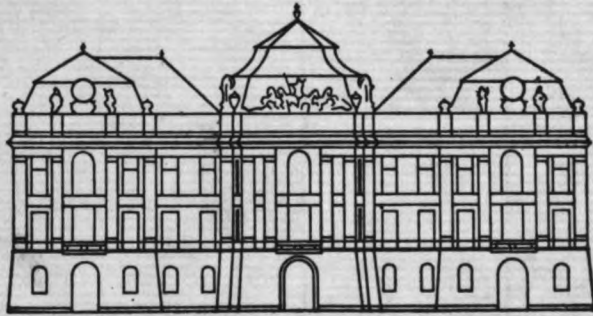
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

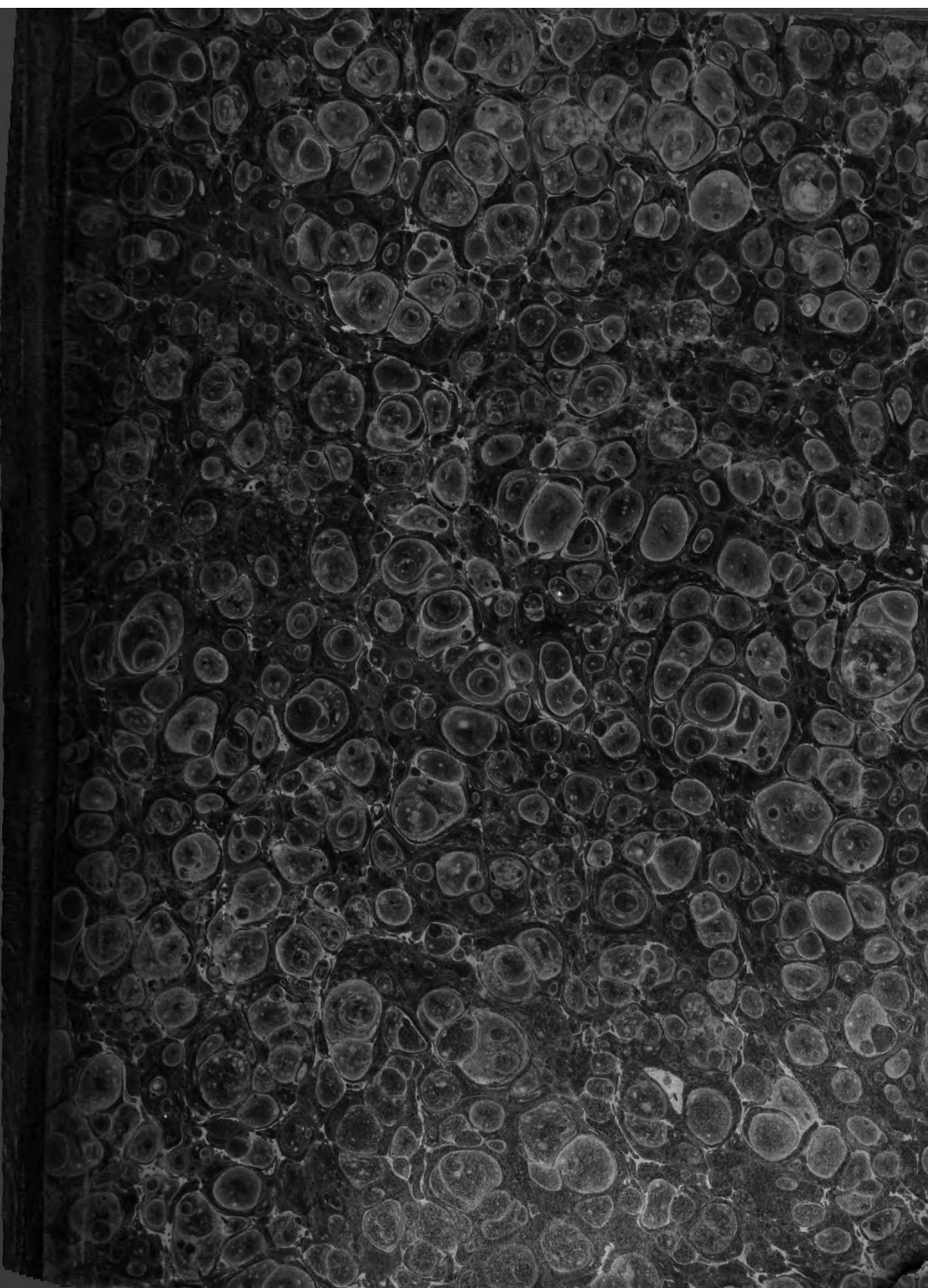
1. E. 43.

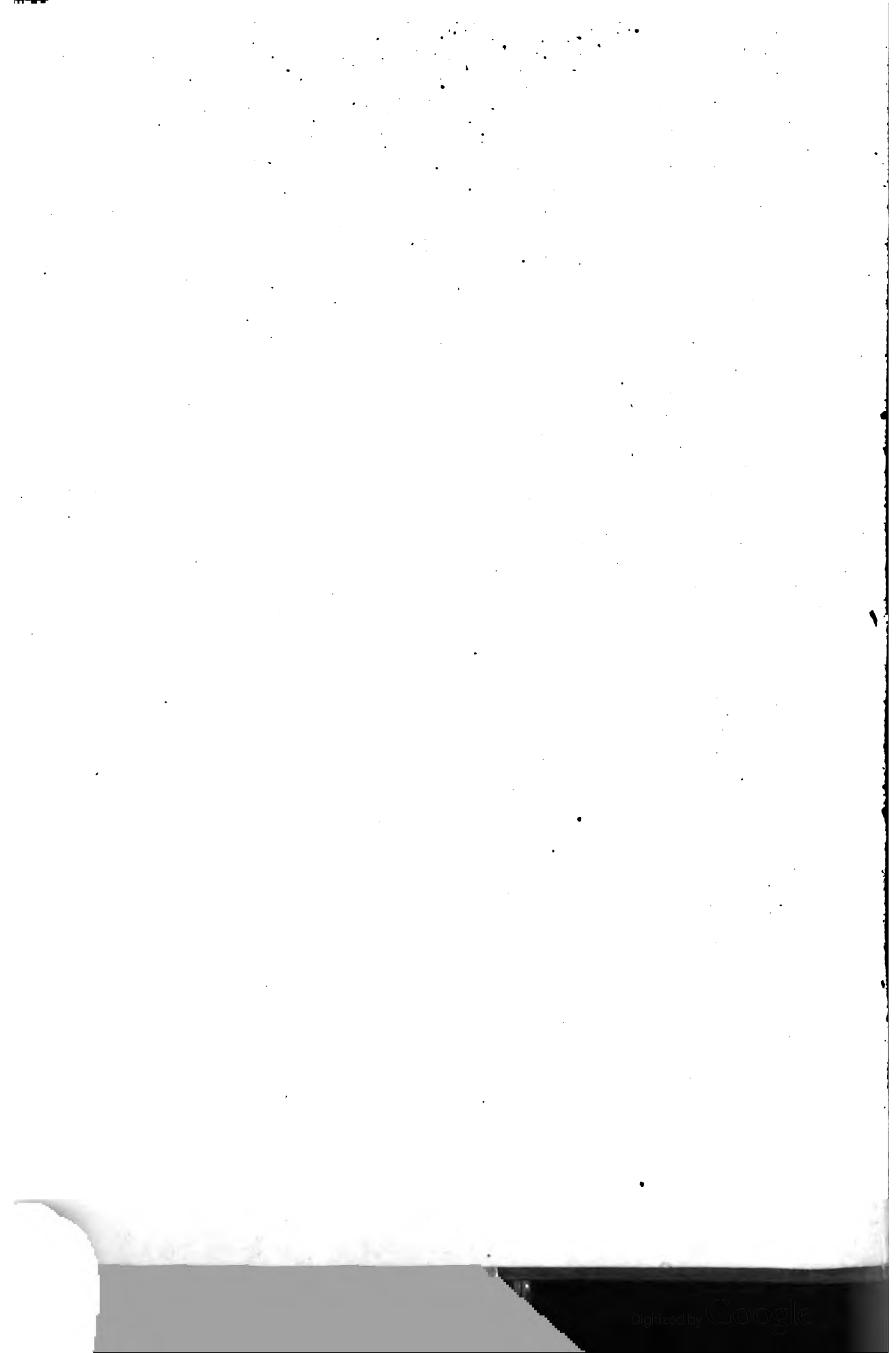
MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

1. E. 43

ԲԵՌԵՐԵՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻՏԵՐԵՆ

A

DICTIONARY
ARMENIAN AND ENGLISH

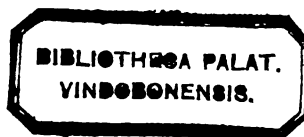

Բ Ե Ռ Ե Ր Ե Ն
Հ Ե Յ Ե Ր Դ Ն ԵՒ Ե Ն Գ Դ Ի Ե Կ Ե Ն

Ա Հ Խ Ա Տ Ա Ս Ի Բ Ե Ա Լ
Դ Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Պ Ի Է Տ Ե Ա Ն Ա Ն Գ Դ Ի Ա Յ Ի
Ա Ս Պ Ե Տ Է Վ Ա

Զ Ե Ռ Ե Տ Ո Ւ Ո Ւ Թ Ե Ա Մ Բ
Հ Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Է Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ Ի Ա Ի Գ Ե Ր Ե Ա Ն

Հ Ե Տ Ո Ր Բ

Դ Վ Լ Ե Ն Լ Տ Ի Կ
Տ Գ Ա Գ Ր Ե Ա Լ Դ Դ Ո Ր Ե Ա Տ Ա Ն Վ Ա Ն Ա Յ
Ս Ր Բ Ո Յ Ն Ղ Ա Ձ Ա Ր Ո Ւ

Թ Մ Հ Դ

A
DICTIONARY
ARMENIAN AND ENGLISH

BY
JOHN BRAND ESQ. A. M.

WITH THE ASSISTANCE
OF FATHER PASCHAL AUCHER
D. D.

VOL. II.

V E N I C E

PRINTED AT THE PRESS OF THE ARMENIAN ACADEMY
OF S. LAZARUS.

1825

4.E.43

2

ՅԵՌԵՂԵՐԵԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

Լճաւանի զինի չորից ամաց հրատարակելոյ տպագրութեամբ Ս. Հ. Յարութիւն Սարգսպետի Լճերեան՝ իմոյս Սարգսպետի յԼճամեան բարբառ, զառաջին հատոր իւր Լճադիական և Հայերէն՝ անագան ուրեմն ընթայեմք 'ի լոյս և զերկրորդս Հայերէն և Լճադիական :

Պատճառ ցայս վայր յապաղման սորին՝ եղև անպարապու թիւն անձինս յԼճադիա յերեսաց առ տնին զբաղանաց. զի զինի թողցոյ իմ զՍ հնէտիկ՝ ուր սկսեալ էի զյօրինումն առաջիկայ հատորոյս, ոչ ևս կարացի 'ի հայրենիս անդ. անընդհատ պարապիլ 'ի գրաւոր վաստակս : Եւմին իրի տէն ունիմ գտանել զն. բունն յապաղմանս 'ի լեզուասիրաց անտի :

Յայս աշխատասիրութիւն առաջնորդ կալայ ինձ զՀայերէն և զԼճադիական համառօտ բառարանն տպագրեալ յամին 1817. և փոխանակ Լճադիական բառից նորա եղի 'ի սմա զԼճադիականս հանդէպ Հայկականաց : Եւ թեպէտ ունէի 'ի ձեռին և զՀայերէն գրաբառ բառարանն Սեծին Սիւիթարայ՝ առ 'ի ստուգել նովալ զնշանակութիւնս Հայկական բառից, սակայն յայսմ մասին առանձին իմն ձեռնտու եղև ինձ նա ինքն Լճերեան Սարգսպետն : Եւ ահա սովին օրինակաւ ժամանեցաք 'ի լրումն գործոյս՝ զոր արդ արձանացուցանեմք 'ի տիպ :

Եւլ արժան համարիմ յուշ առնել իմոց ազգայնոց, թէ առաջիկայս աշխատասիրութիւն 'ի Հայ և յԼճադիական բարբառ՝ պարտի բաւական լինել նոցա առ այժմ, մինչև զինի Ղեմարանն որբոյն Սարգսպետ հանցէ 'ի լոյս զնորաշէն և զբաղմամբեր բառարանն իւր Հայերէն. և յայնժամ ապա յաջողեսցի Եւրոպացւոցս յօրինել զընդարձակ ևս բառարանս համեմատ Հայկականին : Եւ այս է պատճառն, զի երկրորդ հատորս փոքրաքանակ գտանի քան զառաջինն. զի յաշխատասիրութեան սորին զհետ

զնացաք միայն վերոյիշատակեալ Հայերէն և Վաղղիական բառարանին . և ոչ կամեցաք յաւելլուլ զբազմութիւն յոգնախուռն բարդեալ բառից , զորոց զնշանակութիւն դիւրին է օտարաց իմաստասիրել յարմատոց անտի, կամ 'ի պարզից եղելոց 'ի սմա :

(Ընթացս բառարանիս զկնի Հայկական բառից եղաք նախ 'ի փակագծի զԱ) եռական և զՎործիական հոլովս Խուանց , և ըզԱ) ահմանական և զԱտարեալ եղանակս Բայից : Բայս նշանակեցաք Խնդրական նօտր գրովք զսկզբունս իւրաքանչիւր մասանց Բանի : Եւ յետ այնորիկ կարգեցաք զԽնդրական բառն ըստ այլևայլ նշանակութեանց Հայկականին : (Զորս զնոյնանիշն որոշեցաք ստորակիտիւ , և զտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ է՝ զի միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն , և է՝ զի կրկին կիտիւ . այլ սովին վարեցաք ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն :

'Ի սկզբան հատորոյս եղաք զհամառօտ սկզբունս Հայկազեան բերականութեան 'ի պէտս Խնդրացւոց և Խնդրագիտաց : Որպէս և 'ի վախճանի զգումարութիւն ինչ (Յատուկ անուանց 'ի Հայ և յԽնդրական բարբառ :

Ըդ զայս ևս աշխատասիրութիւն 'ի միասին ընդ առաջնոյ հարոյն մտադիւր ընծայեմք 'ի վայելս Խնդրացւոց և Հայկազանց :

P R E F A C E

It was during a tour in Italy that the Compiler of the present Volume, while making a halt at Venice, was led amongst other objects of curiosity to visit the Island of St Lazarus, one of the many with which the Lagoon abounds, and which forms the residence of a Society of Armenian Litterati, having for their particular objects the dissemination of Learning in the East, and the Education of Youth from that part of the World. —

He was equally struck with the Beauty of the situation, the extreme neatness and order of the Place, and the very polite and hospitable manners of its Oriental Inhabitants; and while glancing over one of the beautiful Manuscripts of their collection, recalled to his Memory the words of W.^m and Geo. Whiston, in the Preface to their Latin translation of the Armenian History by Moses Koronese, printed with the original at London in 1756.

— *Dum nobis interea de Literarum Armeniacarum conditione cogitantibus Cl. Schroderi Grammatica sive Thesaurus Linguae Armeniacae peropportunè oblatuſ est; quem quidem librum ut inspeximus, ac tum rei novitate moti, tum elegantibus literarum formis atque Europæaſ scribendi ratione aliquantulum allecti, animi magis quam studii cauſa, raptim pervolutavimus, ea inveniebamus ad Armeniacas literas incitamenta, quæ animum incertum propemodum perpuliſſent, niſi duæ res ſummae ab eo incoepto nimium quantum abſtrahere viſaſ fuiſſent, quum nec Lexicon Armeniacum, ſatis ad eam rem idoneum, extaret, et Praeceptor omnino nulluſ adeſſet.* Fortunately for the Writer he found no want of Profeſſors to ſatiſfy the deſire he immediately felt to acquire a language which according to the teſtimony of the ſame Cl. Schroder in his Thesaurus is, — *Antiquitate ſua venerabilis, perfectione autem, atque utilitate ſua Theologo, Historico, Philoſopho et Philologo quam maxime commendabilis.*

For this end he ſolicited the aid of D.^r Paſchal Aucher,

* *

one of the Armenian Society, who being acquainted with the English Language, and having taught Armenian to Lord Byron, had by his assistance afterwards published a Grammar of that tongue for the use of the English, who most obligingly consented to his proposal; and it was during his daily visits to the Island to avail himself of that Revd Gentleman's instructions, that he perceived much difficulty to arise from the want of an Armenian and English Dictionary, and therefore proposed to the consideration of the Professor the Compilation and Publication of such a work; who, seeing its great utility and almost necessity to those who might wish to acquire the Armenian, or as it is by some called the Haicanian Tongue, through the means of the English, most condescendingly acquiesced, on condition that the Proposer should aid him in the Compilation of the second Volume — and that, notwithstanding his having scarcely recovered the fatigue of a similar work in Armenian and French. —

Every thing thus settled between us, the labour was begun, Doctor Aucher taking the first Volume English - Armenian, and the Writer the second Armenian English — reciprocally assisting each other, and having for our Guide and Model the abovenamed Armenian and French Dictionary, printed at Venice in 1817. —

As the former had the advantages of Solitude and Leisure, he terminated his part in three years and published his well executed volume: — but the Undertaker of the second volume, being, from unforeseen circumstances, obliged to return to England, where pressing Business prevented his working so incessantly, it has been with difficulty that seven years have brought him to the completion of his task, notwithstanding the aid of a Friend, to whom he takes this occasion to acknowledge his obligation. —

This volume, having undergone the close examination and correction of Dr Aucher, the whole work is at length submitted to the public, with the hope that it may prove an acquisition to the literary world in general, and especially to that portion of it who may be led to the study of Eastern languages. —

Besides Dr Aucher's Dictionary of French and Armenian, the Writer has been indebted to the litteral Armenian Dictionary

by the Abbè Mechitar printed at Venice in 1749; with the assistance of which he has been better able to extend the different significations of Armenian words, which are here separated from each other in general by Semi-colons — though sometimes by Colons, while the Synonima are always divided by Comas only; following in this the plan of Dr Aucher's abovenamed Dictionary, which has also been adhered to in the inserting in Parenthesis immediately after the Armenian words, the Genitive and Instrumental Cases of Nouns, and the Indicative Moods and Past Tenses of Verbs; it being from these that in Armenian, as in Latin, the Declensions of the Nouns and the Conjugations of the Verbs are known. —

Immediately after this Preface is introduced a short Accidence of the Armenian Tongue, in which will be found a better and more exact explanation of the sounds of the Armenian letters in English Characters than has hitherto been printed, and at the end of the Dictionary is added a list of Proper Names in both languages. —

The Writer solicits the indulgence of the Public for the delay that has unavoidably taken place in the publication of the present Volume, as well as for all imperfections that may have crept into it, whether from error of the press, or from want of better materials than at present exist for the Compilation of such a work: — trusting that whatever they may be, it will prove at least sufficient for the English, and those who through that language may wish to study the Armenian as well as open a channel to Natives of the East to make themselves acquainted with British literature. —

ALPHABET

The Armenian Language has thirty eight letters, the first 36 of which are also used as Numerals.

Form.	Name.	Sound.	Reading,	Numer.
Ա, ա, .	ipe (as in ripe).	A (as in march).	Արտար, artar.	1.
Բ, բ, Բ.	pian .	P soft.	Բերան, pieran.	2.
Գ, գ, Գ.	kim .	K, C, CK, Q.	Գան, karn.	3.
Դ, դ, Դ.	tah .	T soft .	Դեմ, temk.	4.
Ե, է, Ե.	yetch.	Y (as in yes).	Եղանակ, yeghanag.	5.
Զ, զ, Զ.	zah .	Z, or S between two vowels.	Զոր, zore; Ասած, asad.	6.
Է, է, Է.	é.	E (as in met).	Էր, ayag.	7.
Ը, ը, Ը.	yeff.	E (like the French e mute in the monosyllables me, ne, ce: or as the English short vowels e, i, o, u, in paper, sir, London, but).	Ըն, unt.	8.
Թ, Թ, Թ.	twoh.	T hard .	Թե, tier.	9.
Ժ, ժ, Ժ.	zhe.	J (French, or as the English Z and S in azure, pleasure, confusion).	Ժամ, zham.	10.
Ի, ի, Ի.	iny .	I or Y short (as in mint, body: or as E in he, be).	Ինք, inkun.	20.
Լ, լ, Լ.	lune.	L.	Լոյս, looyce.	30.
Խ, Խ, Խ.	khe'.	KH (as Greek χ, or German ch).		
Ծ, ծ, Ծ.	dzah .	DZ (or CZ in czar, or Z in mezzotinto).	Ծառ, dzar.	40.
Կ, կ, Կ.	ghien.	G hard.	Կալ, gal or gahl.	50.
Հ, հ, Կ.	hwoh.	H.	Հար, hire.	60.
Ձ, ձ, Ե.	tzah.	TZ soft.	Ձի, tzine.	70.
Ղ, ղ, Զ.	ghad.	GH (or as the Greek γ).	Ղամբար, ghambar.	80.
Ճ, յ, Զ.	je' or djé.	J, DG or G soft .	Ճար, jar or djar.	90.
Մ, մ, Ե.	mien .	M.	Միր, mire.	100.
Յ, յ, Ե.	he or ye.	H soft (or like I and Y in fail, avoid, they, destroy).	Յիշիլ, hishyel or yeshyel.	200.

ṽ, ṽ, ṽ. <i>noo.</i>	N.	ṽw, <i>nah.</i>	400.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>shah.</i>	SH.	ṽw, <i>shoon.</i>	500.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>wo.</i>	WO (as in <i>word</i> , or like the close O in <i>move</i>).	ṽw, <i>worty.</i>	600.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>tchah.</i>	TCH or CH (as in <i>fetch</i> , <i>such</i>).	ṽw, <i>tchar.</i>	700.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>bé.</i>	B.	ṽw, <i>barish.</i>	800.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>tshé or ché.</i>	TSH, or CH soft (as in <i>church</i> ; or like T in <i>nature</i>).	ṽw, <i>tshoor or chure.</i>	900.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>rah.</i>	R hard.	ṽw, <i>rahmig.</i>	1000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>se.</i>	S.	ṽw, <i>soorp.</i>	2000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>viev.</i>	V.	ṽw, <i>Vartan.</i>	3000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>dune.</i>	D.	ṽw, <i>der.</i>	4000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>re.</i>	R soft.	ṽw, <i>rahm.</i>	5000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>tzwoh.</i>	TZ hard.	ṽw, <i>tzoo.</i>	6000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>une or hune.</i>	U long (as in <i>mute</i> , or as W vowel).	ṽw, <i>ute or ewt.</i>	7000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>pure.</i>	P.	ṽw, <i>park.</i>	8000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>hé.</i>	K or CH (as in <i>chaos</i>).	ṽw, <i>kahnzy.</i>	9000.
ṽ, ṽ, ṽ. <i>o.</i>	O.	ṽw, <i>odar.</i>	
ṽ, ṽ, ṽ. <i>fé.</i>	F or PH.	ṽw, <i>Philib.</i>	

— ṽ, ṽ. *yev.* is an abbreviation of two letters *ṽ* and *ṽ*, or *ṽṽ*.

The above sounds are the nearest that can be given in English characters: — but in some cases the Master's voice is indispensable to convey to the student a clear idea of the Pronunciation.

There are eight Vowels — *ṽ, ṽ, ṽ, ṽ, ṽ, ṽ, ṽ, ṽ.*

N O U N S SUBSTANTIVE.

There are no Articles properly so called in the Armenian language, but the three letters, *ս*, *դ*, *և* are sometimes used as such.

Nouns in Armenian have, as in English, three Genders; the Masculine for the Males, the Feminine for the Females, and the Neuter for things without life.

There are but two Numbers-Singular and Plural.

The Cases according to some Grammarians are Ten —.

1. Nominative *մարդ*, the man.
2. Genitive *մարդոյ*, of the man.
3. Dative *մարդոյ* or *'ի մարդ*, to the man.
4. Accusative *դմարդ*, the man.
5. Ablative *'ի մարդոյ*, from the man.
6. Narrative *դմարդոյ*, concerning the man.
7. Instrumental *մարդով*, with or by the man.
8. Circumdativ *դմարդով*, about the man.
9. Commorative *'ի մարդ* or *'ի մարդում*, in the man.
10. Vocative *մի մարդ*, o man!

But according to the best Authors they are six only —.

1. Nominative.
2. Genitive.
3. Dative.
4. Accusative.
5. Ablative.
6. Instrumental.

These are inserted in the following Declensions, which are generally Ten —.

Singular.	Plural.
<i>Արքայ</i> , the king.	<i>Արքայք</i> , the kings.
<i>Արքայի</i> .	<i>Արքայից</i> .
<i>Արքայի</i> , <i>յԱրքայի</i> .	<i>Արքայից</i> , <i>յԱրքայից</i> .
<i>Վարչայ</i> .	<i>Վարչայս</i> .
<i>յԱրքայի</i> .	<i>յԱրքայից</i> .
<i>Արքայի</i> .	<i>Արքայիք</i> .

<i>Կարգ</i> , the order.	<i>Կարգք</i> , the orders.
<i>Կարգի</i> .	<i>Կարգաց</i> .
<i>Կարգի</i> , <i>'ի Կարգ</i> .	<i>Կարգաց</i> , <i>'ի Կարգս</i> .
<i>Ղկարգ</i> .	<i>Ղկարգս</i> .
<i>'ի Կարգէ</i> .	<i>'ի Կարգաց</i> .
<i>Կարգաւ</i> .	<i>Կարգաւք</i> or <i>Կարգք</i> .

<i>Մարդ</i> , the man.	<i>Մարդք</i> , the men.
<i>Մարդոյ</i> .	<i>Մարդոց</i> .
<i>Մարդոյ</i> , or <i>Մարդում</i> , <i>'ի Մարդ</i> .	<i>Մարդոց</i> , or <i>'ի Մարդս</i> .
<i>ՂՄարդ</i> .	<i>ՂՄարդս</i> .
<i>'ի Մարդոյ</i> .	<i>'ի Մարդոց</i> .
<i>Մարդով</i> .	<i>Մարդովք</i> .

<i>Հիմն</i> , the foundation.	<i>Հիմնաւք</i> , the foundations.
<i>Հիմանի</i> .	<i>Հիմանց</i> .
<i>Հիմանի</i> , <i>'ի Հիմն</i> .	<i>Հիմանց</i> , <i>'ի Հիմնում</i> .
<i>ՂՀիմն</i> .	<i>ՂՀիմնում</i> .
<i>'ի Հիմանի</i> .	<i>'ի Հիմանց</i> .
<i>Հիմամբ</i> .	<i>Հիմամբք</i> .

<i>Գանձ</i> , the treasure.	<i>Գանձք</i> , the treasures.
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուց</i> .
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուց</i> , or <i>'ի Գանձս</i> .
<i>ՂԳանձ</i> .	<i>ՂԳանձս</i> .
<i>'ի Գանձի</i> .	<i>'ի Գանձուց</i> .
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուք</i> .

<i>Աղբեր</i> , the fountain.	<i>Աղբերք</i> or <i>Աղբերքիւք</i> , the fountains.
<i>Աղբեր</i> .	<i>Աղբերց</i> or <i>Աղբերաց</i> .
<i>Աղբեր</i> , or <i>յԱղբերիւր</i> .	<i>Աղբերց</i> or <i>Աղբերաց</i> , <i>յԱղբերս</i> .
<i>ՂԱղբեր</i> .	<i>ՂԱղբերս</i> or <i>ՂԱղբերիւր</i> .
<i>յԱղբերիւր</i> or <i>յԱղբերիւրի</i> .	<i>յԱղբերց</i> or <i>յԱղբերաց</i> .
<i>Աղբերք</i> or <i>Աղբերաւ</i> .	<i>Աղբերքք</i> or <i>Աղբերաւք</i> .

PRONOUNS

7

Տեղի, the place.	Տեղք, the places.
Տեղւոյ.	Տեղեաց.
Տեղւոյ, Տեղւոջ,	Տեղեաց, or 'ի Տե.
'ի Տեղի.	ղիս.
չՏեղի.	չՏեղիս.
'ի Տեղւոյ or 'ի	'ի Տեղեաց.
Տեղւոջ.	
Տեղեաւ.	Տեղեաւք or Տե.
	ղեաք.

8

Բեռն, the bur-	Բեռնք, the bur-
den.	dens.
Բեռնի.	Բեռնաց.
Բեռնի, 'ի Բեռն.	Բեռնաց, 'ի Բե.
	ռիս.
չԲեռն.	չԲեռնիս.
'ի Բեռնակ.	'ի Բեռնաց.
Բեռամք.	Բեռամքք.

9

Կին, the woman,	Կանայք, the wo-
or wife.	men, or wives.
Կնոջ.	Կանաց.
Կնոջ, 'ի Կին.	Կանաց, առ Կա.
	նայս.
չԿին.	չԿանայս.
'ի Կնոջ.	'ի Կանաց.
Կնաւ or Կանամք.	Կանամքք.

10

Տեգրան, Tigranes.
Տեգրանայ.
Տեգրանայ, 'ի Տեգրան.
չՏեգրան.
'ի Տեգրանայ.
Տեգրանաւ.

ADJECTIVES

Adjectives are generally declined as Substantives, but some are indeclinable.

They have as in English no Genders.

They are most commonly compared thus — Positive, Բարի, good. Comparative, Բարեկոյն, better. Superlative, Ամենաբարի, best.

Pronouns in Armenian have no Genders.

The Personal Pronouns are — Ես, I. Դու, thou. Ինքն, he, himself.

The Demonstrative are — Ս, this (person or thing). Դա, that (next). Եւ, that (afar) he, she, it.

The Possessive are — Իմ, my, mine. Մեր, our, our's. Բայ, thy, thine. Զեր, your, your's. Իւր, his, her's, it's, own. Իւրեանց, their, their's, own.

The Relative is — Որ, who, which, what.

The three letters Ս, Դ, Ե also, as foundation of many Pronouns, joined to the terminations of words shew their Persons, and are used as Pronouns, for example — Մարդ, I who am a man, or my man, or this man. Մարդ, thou who art a man, or thy man, or that man. — Մարդ, he who is a man, or his man, or that man.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS.

Singular. Plural.

Ես, I.	Մեք, we.
Իմ.	Մեր.
Ինչ, ցիւ, առ.	Մեզ, ցՄեզ, առ.
Իս.	Մեզ.
չԻս.	չՄեզ.
յԻնչն.	'ի Մեչն.
Ինչ.	Մեք or Մեքք.
Դու, thou.	Դուք, ye, or you.
Բո.	Ձեր.
Բեզ, առ Բեզ,	Ձեզ, ցՁեզ, առ.
ցԲեզ.	Ձեզ.
չԲեզ.	չՁեզ.
'ի Բեչն.	'ի Ձեչն.
Բե.	Ձեք or Ձեքք.

Ինքն, he, or him-	Ինքեանք, they.
self.	
Ինքեան.	Ինքեանց.
Ինքեան, առ Ինքն.	Ինքեանց, առ Ին.
	քեանս.
չԻնքն.	չԻնքեանս.
յԻնքեան.	յԻնքեանց.
Ինքեամք.	Ինքեամքք.

VERBS

Verbs in the Armenian language are generally of four Kinds —

1. Substantive, as *Լինել*, to be.
2. Active, as *Աշխատել*, to make.
3. Passive, as *Աշխատուիլ*, to be made.
4. Neuter, as *Գնալ*, to go.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Ել, to be.

Infinitive, *Ել*, to be.

Participle-Past, *Ելա*, been, or having been.

Participle-Future, *Ելայ*, which is to be.

Indicative

Present.

Եմ, I am. *Եմք*, we are.
Ես, thou art. *Եք*, ye or you are.
Եր, he is. *Են*, they are.

Imperfect.

Եի, I was. *Եաք*, we were.
Եիր, thou wast. *Եիք*, ye were.
Երի, he was. *Եին*, they were.

Imperative

Եր, be thou. *Եք* or *Երհաք*, be ye.

Subjunctive

Եցիմ, I be or might *Եցիմք*, we be, or
 might be.
Եցես, thou be, or *Եցեսք*, ye be, or
 might be. might be.
Եցի, he be, or might *Եցին*, they be, or
 might be.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Գալ, to be, to exist.

Infinitive, *Գալ*, to be.

Participle-Present, *Գայալ* or *Գայալի*,
 being, which is, or exists.

Indicative

Present.

Գամ, I am. *Գամք*, we are.
Գաս, thou art. *Գայք*, ye are.
Գայ, he is. *Գան*, they are.

Imperfect.

Գայիր, thou wast.
Գայր, he was. *Գային*, they were.

Subjunctive

Future.

Գուցի, he might, could, would,
 should be.
Գուցին, they might be, etc.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Լինել, to be, to be made, or done.

Infinitive, *Լինել*, to be.

Participle-Present, *Լինալ*, being, who
 has been.

Participle-Past, *Լեալ* or *Լեալ*, been,
 having been.

Participle-Future, *Լինեալայ* or *Լինեալի*,
 which is to be.

Indicative

Present.

Լինիմ, I am. *Լինիմք*, we are.
Լինես, thou art. *Լինեսք*, ye are.
Լինի, he is. *Լինին*, they are.

Imperfect.

Լինիի, I was. *Լինիիք*, we were.
Լինիր, thou wast. *Լինիրք*, ye were.
Լինի, he was. *Լինին*, they were.

Future.

Լիցիմ, I shall be. *Լիցիմք*, we shall
 be.
Լիցես, thou shalt be. *Լիցեսք* or *Լիցիք*,
 ye shall be.
Լիցի, he shall be. *Լիցին*, they shall
 be.

Imperative

Present.

Լիք, be thou. *Լիք* or *Լիրհաք*, be ye.
Մի Լինիր, be thou *Մի Լինիրք*, be ye not.
 not.
Լիցի, let him be. *Լիցին*, let them be.

Future.

Լիցիմք, let us
 be.
Լիցիք or *Լինիլիք*, or *Լիցիք* or *Լի*
 Լիցես, be thou. *Լիցիք*, be ye.
Լիցի, let him be. *Լիցին*, let them be.

Subjunctive

Future.

Լինելիմ, I might, could, Լինելիմք, we
would, should be. might be, etc.
Լինելիս, thou might Լինելիք, ye
be, etc. might be, etc.
Լինելի, he might be, Լինելին, they
etc. might be, etc.

The three foregoing Verbs are defec-
tive, but the following contains all the
regular Tenses.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Եղանիլ, to be, to be made or done.

Infinitive, Եղանիլ, to be, to be made
or done.

Participle-Past, Եղեալ, been, made,
done, having been.

Participle-Future, Եղանելոց or Եղա-
նելի, which is to be, or to be done.

Indicative

Present.

Եղանիմ, I am Եղանիմք, we are
made.

Եղանիս, thou art Եղանիք, ye are
made.

Եղանի, he is made. Եղանին, they are
made.

Imperfect.

Եղանէի, I was Եղանէաք, we were
made.

Եղանէիր, thou Եղանէիք, ye were
wast made.

Եղանէր, he was Եղանէին, they were
made.

Perfect.

Եղե or Եղայ, I Եղաք or Եղեաք,
have been. we have been.

Եղիր, thou hast Եղեք or Եղաք,
been. ye have been.

Եղե, he has been. Եղեն, they have
been.

Future.

Եղեց, I shall be. Եղեցաք, we shall
be.

Եղցիս, thou shalt Եղցիք or Եղեցիք,
be. ye shall be.

Եղցի, he shall Եղցին, they shall
be.

Imperative

Present.

Եղիր, be Եղեաք, be ye.
thou not. not.

Եղիցի, let him be. Եղցին, let them be.

Subjunctive

Future.

Եղցիմ or Եղանի. Եղցիմք or Եղա-
ցիմ, I might, նիցիմք, we might
could, would, be, etc.
should be.

Եղցիս or Եղա- Եղցիք or Եղա-
նիցիս, thou նիցիք, ye might
might be, etc. be, etc.

Եղցի or Եղանի. Եղցին or Եղանի-
ցի, he might be, ցին, they might
etc. be, etc.

There are four regular Conjugations
of Armenian Verbs — of which the fol-
lowing are specimens.

FIRST CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Հարժեալ, to move.

Participle-Present, Հարժող or Հարժե-
ցող, moving, mover.

Participle-Past, Հարժեալ or Հարժե-
ցեալ, moved, having moved.

Participle-Future, Հարժեցոց or Հար-
ժելի, which has to move.

Indicative

Present.

Հարժեմ, I move. Հարժեմք, we move.

Հարժես, thou mo- Հարժեք, ye move.
vest.

Հարժե, he moves. Հարժեն, they move.

Imperfect.

Հարժէի, I moved, Հարժէաք, we mov-
or was moving. ed, etc.

Հարժէիր, thou mo- Հարժէիք, ye mov-
vedst, or wast ed, etc.

moving.

Հարժէր, he mov- Հարժէին, they
ed, or was mov- moved, etc.
ing.

* * *

Perfect.

Հարժեցի, I mov- ed. Հարժեցաք, we moved. Հարժեցիր, thou movedst. Հարժեցիք, ye moved. Հարժեաց, he mov- ed. Հարժեցին, they moved.

Future.

Հարժեցից, I shall move. Հարժեցուք, we shall move. Հարժեցես, thou shalt move. Հարժեցիք, ye shall move. Հարժեացէ, he shall move. Հարժեցին, they shall move.

*Imperative**Present.*

Հարժեա՛, move thou. Հարժեցե՛ք, move ye. Մի՛ Հարժեր, move thou not. Մի՛ Հարժեք, move ye not. Հարժեացէ՛, let him move. Հարժեցին՛, let them move.

Future.

Հարժեցուք, let us move. Հարժեցիր or Հարժեցես, move thou. Հարժեցի, let him move. Հարժեցին, let them move.

Subjunctive-Present is formed like that of the Indicative.

*Subjunctive**Future.*

Հարժիցեմ, I might, could, would, should move. Հարժիցեմք, we might move, etc. Հարժիցես, thou might move, etc. Հարժիցեք, ye might move, etc. Հարժիցէ, he might move, etc. Հարժիցին, they might move, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հարժիլ or Հարժել, to be moved. Participles-Past, Հարժեալ or Հարժեցեալ, moved, being moved.

Participle-Future, Հարժեցայ or Հարժեցի, which is to be moved.

*Indicative**Present.*

Հարժիմ, I am moved. Հարժիմք, we are moved. Հարժիս, thou art moved. Հարժիք, ye are moved. Հարժի, he is mov- ed. Հարժին, they are moved.

Imperfect.

Հարժիի, I was moved. Հարժեաց, we were moved. Հարժիր, thou wast moved. Հարժեցիք, ye were moved. Հարժեր or Հարժիր, he was moved. Հարժին, they were moved.

Perfect.

Հարժեցայ, I have been moved. Հարժեցաք, we have been moved. Հարժեցար, thou hast been moved. Հարժեցայք, ye have been moved. Հարժեցաւ, he has been moved. Հարժեցան, they have been moved.

Future.

Հարժեցայց, I shall be moved. Հարժեցուք, we shall be moved. Հարժեցես, thou shalt be moved. Հարժիցիք, ye shall be moved. Հարժեցի, he shall be moved. Հարժեցին, they shall be moved.

*Imperative**Present.*

Հարժեաց or Հարժեցիր, be thou moved. Հարժեցարուք, be ye moved. Մի՛ Հարժիր, be thou not moved. Մի՛ Հարժեք, be ye not moved. Հարժեացի, let him be moved. Հարժեցին, let them be moved.

Future.

Հարժեցուք, let us be moved. Հարժեցիր or Հարժեցես, be thou moved. Հարժիցի, be thou moved.

Հարժեցցի, let him be moved. Հարժեցցին, let them be moved.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Հարժեցիմ, I might, Հարժեցիմք, we could, would, might be moved, should be moved. etc.

Հարժեցիս, thou Հարժեցիք, ye might be moved, might be moved. etc.

Հարժեցի, he might Հարժեցին, they be moved, etc. might be moved, etc.

SECOND CONJUGATION ACTIVE

Infinitive, Հլանալ, to wash.

Participle-Present, Հլացող, washing, washer.

Participle-Past, Հլացեալ, washed, having washed.

Participle-Future, Հլանալոյ, who has to wash.

Indicative

Present.

Հլանամ, I wash. Հլանամք, we wash.

Հլանաս, thou Հլանայք, ye wash. washest.

Հլանայ, he washes. Հլանան, they wash.

Imperfect.

Հլանայի, I washed Հլանայաք, we or was washing. washed, or were washing.

Հլանայիր, thou Հլանայիք, ye washedst. washed.

Հլանայր, he washed. Հլանային, they washed.

Perfect.

Հլացի, I washed. Հլացաք, we washed.

Հլացիր, thou Հլացիք, ye washedst. washed.

Հլաց, he washed. Հլացին, they washed.

Future.

Հլացից, I shall wash. Հլացուք, we shall wash.

Հլացես, thou Հլացիք, ye shall shalt wash. wash.

Հլացէ, he shall wash. Հլացեն, they shall wash.

Imperative

Present and Future.

Հլացալ, let us wash.

Հլա, Հլանայիր, Հլացէք or Հլանայ, or Հլացես, ջիք, wash ye. wash thou.

Մի Հլանար, wash thou not. Մի Հլանայք, wash ye not.

Հլացցէ, let him wash. Հլացցեն, let them wash.

Subjunctive

Future.

Հլանայցիմ, I Հլանայցիմք, we might, could, might wash, etc. would, should wash.

Հլանայցիս, thou Հլանայցիք, ye might wash, etc. might wash, etc.

Հլանայցի, he Հլանայցին, they might wash, etc. might wash, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հլանիլ, to be washed.

Participle-Past, Հլացեալ, washed.

Participle-Future, Հլանալի, which is to be washed.

Indicative

Present.

Հլանիմ, I am washed. Հլանիմք, we are washed.

Հլանիս, thou art washed. Հլանիք, ye are washed.

Հլանի, he is washed. Հլանին, they are washed.

Perfect.

Հլացայ, I have been washed. Հլացաք, we have been washed.

Հլացար, thou hast been washed. Հլացաք, ye have been washed.

Լուացաւ, he has been washed. Լուացան, they have been washed.

Future.

Լուացայ, I shall be washed. Լուացուք, we shall be washed.
Լուացիս, thou shalt be washed. Լուասիք, ye shall be washed.
Լուացի, he shall be washed. Լուացին, they shall be washed.

Imperative

Present and Future.

Լուացուք, let us be washed.
Լուա, Լուացիր or Լուա, Լուասիք, be thou washed. Լուացի, ye washed.
Լուացի, let him be washed. Լուացին, let them be washed.

Subjunctive.

Լուանայցիմ, I might, could, would, should be washed.
Լուանայցիս, thou might be washed, etc.
Լուանայցի, he might be washed, etc.
Լուանայցիմք, we might be washed, etc.
Լուանայցիք, ye might be washed, etc.
Լուանայցին, they might be washed, etc.

THIRD CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Հեղուլ, to pour out.
Participle-Present, Հեղող, pouring out, who pours out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղաց, who has to pour out.

Indicative

Present.

Հեղում, I pour out. Հեղումք, we pour out.
Հեղուս, thou pour-out. Հեղուք, ye pour out.
Հեղու, he pours out. Հեղուն, they pour out.

Imperfect.

Հեղուի, I poured out, or was pouring out. Հեղուաք, we poured out, or were pouring out.

Հեղուիր, thou pour'dst out. Հեղուիք, ye poured out.
Հեղայր, he poured out. Հեղանի, they poured out.

Perfect.

Հեղի, I poured out. Հեղաք, we poured out.
Հեղիր, thou pour'dst out. Հեղիք, ye poured out.
Հեղ or Հի, he poured out. Հեղին, they poured out.

Future.

Հեղից, I shall pour out. Հեղցուք, we shall pour out.
Հեղես, thou shalt pour out. Հեղիք, ye shall pour out.
Հեղէ, he shall pour out. Հեղին, they shall pour out.

Imperative

Present and Future.

Հեղցուք, let us pour out.
Հի, Հեղիր or Հեղես, do thou pour out. Հեղիք or Հեղիք, do ye pour out.
Մի Հեղուր, do thou not pour out. Մի Հեղուք, do ye not pour out.
Հեղէ, let him pour out. Հեղին, let them pour out.

Subjunctive

Future.

Հեղուցում, I might, could, would, should pour out.
Հեղուցուս, thou might pour out, etc.
Հեղուցու, he might pour out, etc.
Հեղուցումք, we might pour out, etc.
Հեղուցիք, ye might pour out, etc.
Հեղուցին, they might pour out, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հեղանիլ, to be poured out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղի, which is to be poured out.

Indicative

Present.

Հեղանիմ, I am poured out. Հեղանիմք, we are poured out.
 Հեղանիս, thou art poured out. Հեղանիք, ye are poured out.
 Հեղանի, he is poured out. Հեղանին, they are poured out.

Perfect.

Հեղայ, I have been poured out. Հեղաք, we have been poured out.
 Հեղար, thou hast been poured out. Հեղարք, ye have been poured out.
 Հեղաւ, he has been poured out. Հեղան, they have been poured out.

Future.

Հեղայց, I shall be poured out. Հեղցուք, we shall be poured out.
 Հեղցիս, thou shalt be poured out. Հեղցիք, ye shall be poured out.
 Հեղցի, he shall be poured out. Հեղցին, they shall be poured out.

Imperative.

Հեղընր or Հեղցիս, be thou poured out. Հեղարուք or Հեղընք, be ye poured out.
 Հեղցի, let him be poured out. Հեղցին, let them be poured out.

FOURTH CONJUGATION ACTIVE AND PASSIVE.

Infinitive, Ուսանիլ, or Ուսանեալ, to learn, and to be learned.

Participle-Present, Ուսանող, learning, learner.

Participle-Past, Ուսեալ, learned.

Participle-Future, Ուսանելոց or Ուսանելի, who has to learn.

Indicative

Present.

Ուսանիմ, I learn. Ուսանիմք, we learn.
 Ուսանիս, thou learnest. Ուսանիք, ye learn.
 Ուսանի, he learns. Ուսանին, they learn.

Imperfect.

Ուսանէի, I learned, or was learning. Ուսանէաք, we learned, or were learning.
 Ուսանէիր, thou learnedst. Ուսանէիք, ye learned.
 Ուսանէր, he learned. Ուսանէին, they learned.

Perfect.

Ուսայ, I have learned. Ուսաք, we have learned.
 Ուսար, thou hast learned. Ուսարք, ye have learned.
 Ուսաւ, he has learned. Ուսան, they have learned.

Future.

Ուսայց, I shall learn. Ուսցուք, we shall learn.
 Ուսցիս, thou shalt learn. Ուսցիք, ye shall learn.
 Ուսցի, he shall learn. Ուսցին, they shall learn.

Imperative

Present.

Ուսիր, learn thou. Ուսարուք, do ye learn.
 Մի ուսանիր, learn thou not. Մի ուսանիք, do ye not learn.
 Ուսցի, let him learn. Ուսցին, let them learn.

Future.

Ուսցուք, let us learn.
 Ուսընր or Ուսանիլ, learn thou. Ուսընք, or Ուսանիլք, do ye learn.
 Ուսցի, let him learn. Ուսցին, let them learn.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Ուսանիցիմ, I might, could, would, should learn, or be learned. Ուսանիցիմք, we might learn, etc.
 Ուսանիցիս, thou might learn, etc. Ուսանիցիք, ye might learn, etc.
 Ուսանիցի, he might learn, etc. Ուսանիցին, they might learn, etc.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner .

Infinitive .	Indicative-Present .	Perfect .
Առնել, to make, to do .	Առնեմ, I make .	Արարի, I have made, I did .
Դնել, to put, to place .	Դնեմ, I put .	Եդի, I have put .
Լսել, to hear .	Լսեմ, I hear .	Լսայ, I hear'd .
Ճանաչել, to know .	Ճանաչեմ, I know .	Ճանաչայ, I have known .
Մեղանչել, to sin .	Մեղանչեմ, I sin .	Մեղայ, I have sin, or sinned .
Յառնել, to rise .	Յառնեմ, I rise .	Յարեայ, I have been risen, I rose .
Տալ, to give .	Տամ, I give .	Ետու, I have given, I gave .
Գալ, to come .	Գամ, I come .	Եկի, I came, or I was come .
Ուտել, to eat .	Ուտեմ, I eat .	Կերի or Կերայ, I have eaten .
Ըմպել, to drink .	Ըմպեմ, I drink .	Արբի, I drank .
Ունել, to take .	Ունիմ, I take .	Կալայ, I took, or I have taken .
Երթալ, to go .	Երթամ, I go .	Չգայ or Չոգայ, I went, or I am gone .

N. B. 1. The ancient Grammarians add to the Perfect of Verbs two other Tenses, — the Preter-Perfect, as, Գրեալ եմ, *I have written*, and the Preter-plu-Perfect, as, Գրեալ էի, *I had written*; but these are merely a composition of Past-Participles with the Substantive Verb .

2. The Futures of the Indicative, of the Imperative, and of the Subjunctive from their affinity are adopted by turns in all Conjugations .

3. The Deficiencies of the Passive Verbs are supplied from their Actives .

4. Besides the Substantive, Active, Passive, and Neuter, there are also in Armenian, Common (Active-Passive),

Neuter-Passive, and Transitive Verbs. — The last of which is formed in this manner — Ամալեցուցանել, *to confound, to make confound, to cause to be confounded*. Ամալեցուցի, *I confounded, I caused to be confounded*. Հանգուցանել, *to repose, to make repose*. Հանգուցի, *I reposed, I caused to be reposed*. — Which are conjugated as the former .

5. Finally, for the Declensions of other Pronouns, the Conjugations of the Irregular and Impersonal Verbs, and also for lists of the Adverbs, Prepositions, Conjunctions, and Interjections see our Grammar of Armenian and English, published in 1819.

V E R S E

The Verses in the Armenian Poetry are composed generally from five Syllables to fifteen. A specimen of all kinds is this.

Of 5 Syllables .

Սէր անու Յիսուս
Սիրով քով Ճմէւ
Սիրա իմ քարեղէն :

Of 6 Syllables .

Եղեալ հարսն Ամահին ,
Երկնաւոր փեսային :

Of 7 Syllables .

Արիաբար գու մըցեա
'ի հանգիսի ըստաւին :

Of 8 Syllables .

Սիրեա զուսուսն որով պատուին
'ի յերկնայնոց և 'ի յերկրիս :

Of 9 Syllables .

Խակաճեմ աղաւնի օգապար ,
'Աոր 'Այլեան տապանն է քոյդ գագար :

Of 10 Syllables .

Այսոր երէի Անտեսն 'ի բարձանց ,
Բանին գորութիւնք բոլոր եղակնք :

Of 11 Syllables .

Բանաւոր ծառայ երեւցան ծաղիկք ,
Երփնազարդ գունով , անուշահոտ
բուրմամբ :

Of 12 Syllables .

Բոլորակեմ կիսագունա որպէս խորան ,
Բնութեամբ կայուն , անձամբ շարժուն ,
անաւարակն :

Of 13 Syllables .

Գուցումն որոաման յեա հոսելոյն զան
ձրե կենաց ,
Ամփոփեալ յերկինս , առ Առաքելն
անգրէն գարձաւ :

Of 14 Syllables .

Բանիւ աւետաւոր բարաւնաբար բար ,
բառեսցուք
Աւ քեզ Եկեղեցի , գուսարը զերինըն
Սիւնի :

Of 15 Syllables .

Որ 'ի վերայ ջուրցն գոլով ստեղծա
նէիր զարարածս ,
Իջեալ 'ի ջուրս Աւազանին , ծնանիս
որդիս Աստուծոյ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ABBREVIATIONS

<i>a.</i>	Active	Մեղմարծական .
<i>adj.</i>	Adjective	Իծական .
<i>adv.</i>	Adverb	Սակբայ .
<i>comp.</i>	Comparative	Բաղդատական .
<i>conj.</i>	Conjunction	Շաղկապ .
<i>f.</i>	Feminine	Իգական .
<i>imp.</i>	Impersonal	Պիմազուրկ .
<i>ind.</i>	Indeclinable	Ինհոլով or Իսադրիւ .
<i>int.</i>	Interjection	Սիջարկուծիւն .
<i>irr.</i>	Irregular	Ինկանոն .
<i>m.</i>	Masculine	Իւրական .
<i>n.</i>	Neuter	Չեղբական .
<i>n-p.</i>	Neuter-passive	Չայնակրական .
<i>p.</i>	Passive	Կրաւորական .
<i>pl.</i>	Plural	Յոքնական .
<i>pre or prep.</i>	Preposition	Իսխադրուծիւն .
<i>pro.</i>	Pronoun	Պերանուն .
<i>s.</i>	Substantive	Պոյական .
<i>t.</i>	Transitive	Ինցողական .
<i>v.</i>	Verb	Բայ .

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻՍԷՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

AN

ARMENIAN AND ENGLISH

DICTIONARY

Ա

Ա (ipe as in snipe). A (as in father). A vowel; the first letter of the Armenian alphabet, having the sound of the french a. Էս էմ Այբ է Քէ, I am Ipe and Ka (Alpha and Omega).

On account of the similarity of sound it is sometimes changed for the letter է, as, աղաւթ, էղաւթ:

Sometimes, for the sake of brevity, in the middle of words, only one of the three columns of an ա is placed to represent that letter, as, քհնէյ, i: քա, հանայ. անորտ, անարատ:

Ա, sometimes the connecting particle in compound words, as, բազմաւանէ:

Ա, sometimes a negative particle at the beginning of words, as, ակամայ, involuntary or involuntarily.

Ա or **ա** with a line above it, denotes unity.

Ա՛, int. Oh! Ah!

Ա՛, int. Ah! alas! oh heavens!

Ա, s. Ab (one of the Hebrew months).

Աբահոս See Երեւոս:

Աբայ or **Աբաս** (է, էւ) s. m. Abba or father: abbot.

Աբայական (է, աւ) adj. Of or

belonging to an abbot.

Աբայութիւն (թեան, թեամբ) s. Abbey.

Աբաս See **Աբայ**:

Աբասուհի (հւոյ, հւով) s. f. Abbess.

Աբէթ (է, էւ) s. Tinder; match, — wick.

Աբեղայ (է, էւ) s. m. Monk.

Աբեղայակերպ (է, էւ) adj. Monachal.

Աբեղայութիւն (թեան, թեամբ) s. Monachism, the condition of a monk.

Աբիոն See **Ափիոն**:

Աբրահամեան, adj. ind. Of or belonging to Abraham.

Աբրահամեանք (եանք) s. pl. Descendants of Abraham, the Hebrews.

Ագահ (է, աւ) adj. Avaricious, covetous, parsimonious.

Ագահագոյն (գուհի, գունիւ) adj. comp. More avaricious.

Ագահեկամ, adj. ind. Very avaricious, devoted to money.

Ագահասիրտ (սրտի, սրտաւ) adj. Very covetous.

Ագահել (եմ, եցի) v. n. and a. To be covetous or parsimonious: to hoard avariciously.

Ագահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Avarice, parsimony.

Ագանիկ (իմ, ագայ) *v. a. and n.* To clothe or dress one's self, to put upon one's self: to sojourn, to dwell; to engage for one's self a lodging.

Ագանիկիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Clothes, dress; shoes, slippers.

Ագապ (ի, իւ) *s.* (a Greek word). The name of that repast which the primitive Christians made in their churches.

Ագառ (ի, աւ) *adj.* Bobtailed.

Ագարակ (ի, աւ) *s.* Field, the country, village.

Ագարակային (յնոյ, յնով) *adj.* Rural, rustick; agrarian.

Ագարականաւ (նամ, կացայ) *v. n.* To become a village, to shrink to a hamlet.

Ագեօր (ի, աւ) *adj.* Having a tail, tailed.

Ագի (ազւոյ, ազւով) *s.* Tail.

Ագոյց (ազուցի, ազուցիւ) *s.* Enchasing, jointing; setting of a gem; staple of a lock or bolt.

Ագոն or **Ագոնի** (ի, իւ) *s.* (a Greek word). War.

Ագոր (ի, աւ) *s.* (a Greek word). Guard, watch.

Ագուղայ (ի, իւ) *s.* Pipe, tube, canal, aqueduct.

Ագուռ or **Ագուռն** (ազրան, ազրամբ) *s.* Palm of the hand, hand.

Ագուռ, *adj. ind.* Indissoluble, hard.

Ագուցանել (եմ, ազուցի) *v. t.* To clothe, to dress; to put on shoes: to enchain, to set a gem: to harbour, to receive as a lodger.

Ագուցիկ, *adj. ind.* Enchased.

Ագռաւ (առւ, առւ) *s.* Raven, crow.

Ագռմէջք (միջաց, միջովք) *s. pl.* Groin.

Ագջան (ի, իւ or աւ) *s.* Tongue, pincers.

Ագամածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of Adam.

Ագամային (յնոյ, յնով) *adj.* Of or belonging to Adam.

Ագամեան, *adj. ind.* Concerning Adam, belonging to Adam.

Ագամեանք (եանք) *s. pl.* Descendants of Adam: Adamites.

Ագամանդ (ի, իւ) *s.* Adamant; diamond. **Ագամանդ բազմանկիւնի**, a brilliant.

Ագամանդեայ (դէի, դէիւ) *adj.* Adamantine; of diamond: hard, indissoluble.

Ադար, *s.* Adar (one of the Hebrew months).

Ադին (այ, աւ) *s.* Eden, terrestrial paradise.

Ադինային (յնոյ, յնով) *adj.* Of or belonging to Eden; delicious.

Ադինասարաս, *adj. ind.* Delightful as Eden.

Ազազեցուցանել (եմ, զեցուցի) *v. t.* To dry, to make to fade or wither, to tarnish, to make lean.

Ազազիկ (եմ, զեցայ) *v. p.* To grow dry, to fade, to wither, to grow tarnished or lean.

Ազազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ազազում**.

Ազազում (զման, զմամբ) *s.* Dryness, aridity; leanness, diminution.

Ազազուն, *adj. ind.* Dry, arid, dead; lean, wasted away, slender.

Ազատ (ի, աւ) *adj. and s.* Free, independent; freed, enfranchised, quit, ransomed, redeemed; insulated: noble, gentleman.

Ազատարար, *adv.* Freely; absolutely: nobly, as a gentleman.

Ազատարայ (ի, իւ) *adj.* Noble, of genteel manners.

Ազատարայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, gentility.

Ազատաբերան, *adj. ind. and adv.* Frank, freespoken: frankly, boldly.

Ազատագունդ (զնդի, զնդաւ) *s.* Regiment composed of nobles or volunteers.

Ազատադէմ, *adj. ind. and adv.* Unreserved, frank: frankly, openly.

Ազատազարմ (ի, իւ) *adj. and s.* Noble.

Ազատազի (զւոյ, զւով) *adj.* Noble, free.

Ազատազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Noble.

Ազատազօրք (բաց, բօք) *s. pl.* Regiment of nobles or volunteers.

Ազատախումբ (խմբի, խմբաւ) *s.* See **Ազատագունդ**.

Ազատածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Of noble birth; noble, free.

Ազատական (ի, աւ) *adj.* Free; noble, generous; liberal; allodial.

Ազատականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty: liberality, generosity.

Ազատամիտ (միտի, միտաւ) *adj.* Noble-minded.

Ազատանալ (ամ, ապայ) *v. n.* To redeem, free or emancipate one's self; to ennoble one's self.

Ազատանի (նւոյ, նւով) *s. pl.* The nobility, the court.

Ազատասէմ (ի, իւ) *adj.* Noble.

Ազատասէմիկ, *adj. ind.* See **Ազատասէմ**.

Ազատարար (ի, աւ) *adj. and s.* Liberator, deliverer.

Ազատաբայլ (ի, իւ) *adj.* Stepping freely; free.

Ազատաբայլ, *adv.* Without stop or hindrance, freely.

Ազատել (եմ, եցի) *v. a.* To liberate, to deliver; to enfranchise, to disburden, to release from obligation; to emancipate; to ransom; to extricate; to absolve; to clear or give acquittance for; to disband, to dismiss.

Ազատերամ (ի, իւ) *adj.* See **Ազատասէմ**.

Ազատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make free: See **Ազատել**.

Ազատորդի (զւոյ, զւով) *s.* Prince royal, son of a sovereign; son of a noble.

Ազատորեար (երոյ, երով) *s. pl.* The nobility, the peers.

Ազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty; franchise, independence, exemption, immunity; deliverance, liberation, ransom, manumission, enfranchisement; acquittance, disbandment.

Ազատորէն, *adv.* See **Ազատարար**.

Ազարիւնք (իւնց, իւմբք) *s. pl.* The companions of Azarias, or the three youths in the furnace.

Ազնի (բիւ, բամբ) *s.* List of cloth.

Ազգ (ի, աւ) *s.* Nation, people; generation, family, descent, blood, race: kind, sort, quality.

Ազգաբան (ի, իւ) *s.* Genealogist.

Ազգաբանական (ի, աւ) *adj.* Genealogical.

Ազգաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy.

Ազգ ազգ or **Ազգի ազգի**, *adj. ind.* Various, different, manifold.

Ազգութիւն (թուոյ, թուով) *s.* Enumeration of ancestors, genealogy;

enumeration of the people, lineage.

Ազգական (ի, աւ) *s.* Relation, kinsman or kinswoman, one of the same family.

Ազգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity, kin, cognation.

Ազգականուհի (հւոյ, հւով) *s. f.* Kinswoman, female relation.

Ազգակից (կցի, կցաւ) *s. and adj.* Relation: allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցել (իմ, ցեցայ) *v. n.* To make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար (ոյ, ու) *s.* See **Ազգութիւն**.

Ազգային (յնոյ, յնով) *adj.* National: related, allied to by marriage.

Ազգապետ (ի, աւ) *s.* Chief or governor of a nation or family, prince, sovereign.

Ազգապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charge or office of a governor of the people.

Ազգապիղծ (պիղծոյ, պիղծով) *adj.* Incestuous.

Ազգապիղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incest.

Ազգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Loving his country or nation, patriotick.

Ազգասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգաւ (ի, աւ) *adj.* Whose family is extinct. **Ազգաւ առնել**, to extirpate a family.

Ազգատոհմ (ի, իւ) *s.* Family, house, generation, progeny.

Ազգովի or **Ազգովմբ**, *adv.* Throughout the nation, nationally.

Ազգ, *s. ind.* See **Ազգարարութիւն**.

Ազգ առնել, to give notice or information, to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish.

Ազգ առնել յառաջագոյն or **կանխաւ**, to precaution, to premonish, to put on guard. **Ազգ լինել**, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազգական (ի, աւ) *adj.* Advising, monitorial: penetrative, energetick, efficacious.

Ազգարան (ի, աւ) *s.* Place where a publick notice is proclaimed: instrument

with which notice is given, horn, trumpet.

Ազգարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Monitorial, advising: one who gives notice or information.

Ազգարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազգել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.

Ազգեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.

Ազգեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Ազգեցութիւն**.

Ազգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ազգել**.

Ազգեցուցիչ (ցուցիչ, ցուցաւ) *adj.* and *s.* Efficacious, energetick: adviser.

Ազգողաբար, *adv.* Efficaciously, energetically, in a lively manner.

Ազգողական (ի, աւ) *adj.* Efficacious, energetick.

Ազգողութիւն See **Ազգեցութիւն**.

Ազգու or **Ազգոյ**, *adj. ind.* Efficacious, strong, energetick, penetrative; pathetick, expressive, emphatick, significative; active, vehement, spirituous, violent.

Ազգուարան (ի, իւ) *adj.* Emphatick.

Ազգուարանական (ի, աւ) *adj.* Emphatick, energetick.

Ազգուարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Emphasis, energy in discourse.

Ազգումն (զման, զմամբ) *s.* See **Ազգեցութիւն**.

Ազգուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Efficacy, force; energy, vehemence; emphasis, pathos.

Ազն (աղին, աղամբ) *s.* Nation, people, generation.

Ազնիւ (նուի, նուաւ) *adj.* Fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil.

Ազնուաբար, *adv.* Genteelly, civilly; nobly, generously.

Ազնուաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Genteel, civil, well-mannered; noble, generous.

Ազնուաբարոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Politeness, civility, genteelness, nobleness.

Ազնուադին, *adj. ind.* Precious, dear, rare.

Ազնուազութ, *adj. ind.* Benign, clement, kind, merciful, humane.

Ազնուազարմ (ի, իւ) *adj.* Noble, illustrious, of a noble family.

Ազնուական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Civil, genteel, noble, generous: gentleman.

Ազնուականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness: the creation of a noble.

Ազնուամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of good sentiments, noble, generous.

Ազնուանալ (ամ, աւցայ) *v. n.* To grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to ennoble one's self.

Ազնուապետական (ի, աւ) *adj.* Aristocratick.

Ազնուապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aristocracy.

Ազնուամոռն (ի, իւ) *adj.* Noble, of a noble family.

Ազնուամոռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobility, birth.

Ազնուացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility.

Ազնուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.

Ազրի (ի, աւ) *s.* Sour grapes.

Ազրիաշուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Verjuice.

Աթար (ի, աւ) *s.* Dry cow's dung.

Աթոռ (ոյ, ող) *s.* Chair, seat; stool; throne; bench.

Աթոռաժառանգ (ի, աւ) *s.* Possessor, successor to any place or dignity.

Աթոռակալ (ի, աւ) *s.* Vicar; vice-president: successor.

Աթոռակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.

Աթոռակից (կցի, կցաւ) *s.* Colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.

Աթոռակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company on the same throne.

Աթոռաթղթ (թղթ, յիւթ) *s. pl.* Elements, letters, characters.

Աթուր, *s. ind.* Աւ աթուր կոխել:

to trample or tread under foot.

ԱԲԲ See ԱԲԲԲ :

ԱԲԷ (ածէից , ածէիւք) *s. pl.* Value, price.

ԱԲԷՅԺ See ԱԶԷՅԺ :

ԱԳԱՊԱՊԱՊ See ԱԳԱՊԱՊԱՊ :

ԱԼԱՆՈՆԷ (նից , նիւք) *s. pl.* The Pleiades.

ԱԼԵՐԱԽԱՆ , *adj. ind.* Farinaceous, mixed with flour.

ԱԼԵՐԱՎՃԱՆ (Ի , աւ) *s.* Mealman.

ԱԼԵՐ (Ի , աւ) *s.* Greyhaired or old man.

ԱԼԵՐԻԼ (Իմ , բեցայ) *v. n-p.* To grow greyhaired, to grow old.

ԱԼԵՐՈՒԹԻՆ (Թեան , Թեամբ) *s.* Old age, the state of being greyhaired.

ԱԼԵՆԷ (լուից , լուիւք) *s. pl.* The responses in divine service:-from ԱԼԼԼԼԼԼԼԼ , hallelujah.

ԱԼԼԼԼԼԼԼԼ (այի , այիւ) *s.* Hallelujah (a Hebrew word).

ԱԼԽԱՆ , *adj. ind.* Grey, grey-haired.

ԱԼԽՈՑ , *adj. ind.* Subject to tempests, tempest-beaten; floating, agitated, troubled.

ԱԼԽՈՑԻԼ (Խմ , էցի) *v. a.* To beat to and fro; to agitate violently, to trouble.

ԱԼԽՈՑԻԼ (Իմ , ծեցայ) *v. p.* To float, to chafe, to grow troubled or agitated.

ԱԼԽՈՑՈՒԹԻՆ (Թեան , Թեամբ) *s.* Agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.

ԱԼԽՈՑՈՒՄ (ծման , ծմամբ) *s.* See ԱԼԽՈՑՈՒԹԻՆ :

ԱԼԽԱՍԱ , *adj. ind.* Having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.

ԱԼԽԱՆԶ , *adj. ind.* Floating.

ԱԼԻՐ (ալեր , ալերք) *s.* Meal, flour. Ցանկ զալիւր 'ի վերայ , to powder or whiten with flour.

ԱԼԷ (ալեաց , ալեք) *s. pl.* Wave, billow, surge, swell of the sea: grey hairs, old age. Ծաղիկ ալեաց , to grow grey-haired.

ԱԼԷՆՅՐ See ԱԶԷՆՅՐ :

ԱԶԷՆՅՐ (լայ , լայիւ) *s.* Algebra; algorithm.

ԱԶԷՆՅՐԱԳԷՍ (գիտի , գիտաւ) *s.* Algebraist.

ԱԶԷՆՅՐԱԿԱՆ (Ի , աւ) *adj.* Algebraical.

ԱԶԷՆՅՐԱՅ (Ի , Իւ) *s.* See ԱԶԷՆՅՐ : ԱԽՈՑ (Ի , Իւ) *s.* A sort of small medlar.

ԱԽՈՇՆԻ (նւյ , նեաւ) *s.* Three-grained or Neapolitan medlar-tree.

ԱԽՂ (Ի , Իւ) *s. f.* She-kid.

ԱԽԼՅ (Ի , Իւ) *s. and adj.* Hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.

ԱԽԼՍ or ԱԽԼՅ (Ի , Իւ) *s.* Alpha (first letter of the Greek alphabet).

ԱԽԼՔԵԽՐ (աայ , աքք) *s. pl.* Alphabet.

ԱԽԷ , *s. pl. ind.* Cavity.

ԱԽԷԺԼՅ (Ի , Իւ) *s.* Alchymy.

ԱԽ See ԱԽԼ :

ԱԽԱԼԵՂԱԳԷՍ (գիտի , գիտաւ) *s.* Hanging cornice.

ԱԽԵՐԱԿԱՆ (Ի , աւ) *adj.* Vain, mad, foolish.

ԱԽԻՐ See ՏԽԻՐ :

ԱԽԻՐԱՌԹԻՆ See ՏԽԻՐԱՌԹԻՆ :

ԱԽՅԱՆ or ԱԽՅԵԱՆ (Ի , Իւ) *s.* Antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

ԱԽՅԱՆԱՐԱՐ , *adv.* As an antagonist; valiantly, heroically.

ԱԽՆԵԱՆԷ (նայ , նքք) *s. pl.* Hypochondres: entrails, intestines, pluck.

ԱԽՆԵԱՆՈՒՄ (Ի , աւ) *adj.* Hypochondriac.

ԱԽՈՈ (ոյ , ով) *s.* Stall, stable.

ԱԽՈՈԱՊԵՍ (Ի , աւ) *s.* Groom: an officer who has the care of the royal stud.

ԱԽՈՐԺ (Ի , Իւ) *s.* Appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure.

ԱԽՈՐԺ , *adj. ind.* Savoury; sweet, agreeable, delicious.

ԱԽՈՐԺԱՐԱՐ , *adv.* With appetite; with pleasure, readily, willingly.

ԱԽՈՐԺԱԿ , *adj. ind.* See ԱԽՈՐԺ :

ԱԽՈՐԺԱԿ (Ի , աւ) *s.* Taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment.

ԱԽՈՐԺԱԿԱՆ (Ի , աւ) *adj.* Pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

ԱԽՈՐԺԱԿԱՄ , *adj. ind.* Pleasing to the taste, savoury, sweet.

ԱԽՈՐԺԱՃԱՂԱԿ (Ի , աւ) *adj.* Good to eat, savoury.

ԱԽՈՐԺԱՆԷ (նայ , նքք) *s. pl.* Appetite; desire, pleasure.

ԱԽՈՐԺԵԼ (լւյ , լեաւ) *adj.* Desirable, pleasing, agreeable.

ԱԽՈՐԺԵԼ (Խմ , էցի) *v. a.* To taste

of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at. Ոչ ախորժեղ, to take a disgust for or aversion to.

Ախտ (ի, իւ) *s.* Illness, disease, indisposition: vice, passion, bad habit.

Ախտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pathology.

Ախտաբար, *adv.* Viciously, passionately.

Ախտաբեր (ի, աւ) *adj.* Morbifick, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ (բուժի, բուժիւ) *s.* and *adj.* Physician: that cures diseases, restorative.

Ախտաղէկ (իմ, նեցայ) *v. n.* To be ill, to be indisposed, to be sick.

Ախտաժեւաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտաժեւ (ժեւի, ժեւաւ) *adj.* Sick, ill, of a bad constitution or temperament.

Ախտալից, *adj. ind.* Full of diseases, ill: vicious, bad, passionate.

Ախտաժք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Bad constitutions, sickness.

Ախտակեր (կրի, կրաւ) *adj.* Subject to diseases or passions.

Ախտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same sickness: compassionate.

Ախտակրեղ (եմ, եցի) *v. n.* To be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Illness, sickness, distemper; suffering.

Ախտակցեղ (իմ, ցեցայ) *v. n.* To have compassion, to compassionate, to pity.

Ախտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion.

Ախտահալած (ի, իւ) *adj.* That drives away or cures diseases.

Ախտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* To be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասղան (ի, աւ) *adj.* That mortifies or controls his passions.

Ախտատրոյշ See Աղխտատրոյշ:

Ախտարակը (կաց, կը) *s. pl.* Lat, disposition, nature, fate.

Ախտարար (ի, աւ) *adj.* Morbifick.

Ախտալք See Աղխալք:

Ախտացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* Symptomatick.

Ախտաւոր (ի, աւ) *adj.* Vicious, passionate.

Ախտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ածական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Adjective.

Ածականաբար, *adv.* Adjectively.

Ածանցական (ի, աւ) *adj.* Derivative.

Ածանցեղ (եմ, եցի) *v. a.* To derive.

Ածանցիկ (իմ, ցեցայ) *v. p.* To be derived from, to come from.

Ածանցութիւն (ցման, ցմամբ) *s.* Derivation, origin, formation.

Ածանցք (ցեց, ցիւք) *s. pl.* Derivation.

Ածեղ (եմ, ածի) *v. a.* To carry, to fetch, to bring. Ածեղ ընդ իւր, to conduct. Ածեղ ի ներքս or ի մէջ, to introduce. Ածեղ ի վերայ or ածեղ թափել, to infer. Ածեղ ի or վերածեղ, to reduce. Ածեղ ընդ քարէ, to drag along. Ածեղ դրոցով, to pass through flame, to enflame, to burn. Ածեղ դմաւ, to consider, to think, to reflect. Ածեղ դրամբ, to seize, to lay hold of. Ածեղ դռն, to lay eggs. Առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily.

Ածելի (ւոյ, վաւ) *s.* Razor.

Ածխադործ (ի, աւ) *s.* Coal-man, one who makes charcoal.

Ածխանալ (ամ, խացայ) *v. n.* To become coal or charcoal.

Ածխանոց (ի, աւ) *s.* Coalhouse.

Ածխազաւաւ (ի, աւ) *s.* Coal-merchant.

Ածու (ոյ, ու) *s.* Nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ (ածխոյ, ածխով) *s.* Coal; charcoal.

Աւեհ (ի, իւ) *adj.* Having a knowledge of, well versed.

Աւամայ, *adv.* Involuntarily; by force, with regret, reluctantly.

Աւամայ (ի, իւ) *adj.* Involuntary; forced, constrained.

Աւամայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity.

Աւան (ի, աւ) *s.* Mine. Աւան հառանել, to mine.

Աւանադործ (ի, աւ) *s.* Miner.

Ականակապ (ի, իւ) *s.* See **Ակնադործ** :

Ականակապ, *adj. ind.* Ornamented or in-laid with precious stones, worked in jewels.

Ականակիւ, *adj. ind.* Limpid, clear.

Ականակուռ, *adj. ind.* Ornamented with precious stones.

Ականահատ (ի, աւ) *s.* Miner.

Ականամոմ (ոյ, ուլ) *s.* Propolis (a substance made by bees at the entrance of a hive).

Ականաւ (ի, աւ) *s.* Trap, rat-trap, mouse-trap.

Ականաւես (ի, աւ) *adj.* Ocular, witnessed by the eye.

Ականաւոր (ի, աւ) *adj.* That has eyes: signal, illustrious, famous.

Ականել (եմ, եցի) *v. a.* To look at, to see, to cast eyes upon.

Ականի (նւոյ, նեաւ) *adj.* That has eyes, that sees.

Ականողիւ (զեաց, զեգ) *s. pl.* The eyes.

Ականջ See **Ականջ** :

Ականջաւոր (լոյ, լոմ) *adj.* Auricular: that has heard: that is heard. **Յականջաւորս լսել**, to hear.

Ականջել (եմ, եցի) *v. n.* To listen, to hear, to be attentive.

Ականջաւ (ի, աւ) *adj.* Whose ears are cut.

Ականջք (լաց, լգ) *s. pl.* The ears.

Ակառն (ռան, ռամբ) *s.* Castle, fortress.

Ակառան (ի, աւ) *s.* Մնալ or կալ յակառանի, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Ակատ (ի, իւ) *s.* Agate: boat, sloop, skiff.

Ակիշ (ի, իւ) *s.* A sort of iron shovel.

Ակիր (ակրի, ակրաւ or ակրոյ, ակրով) *s.* Spade, pick-axe, mattock.

Ակշիւ, *s. ind.* Յակշիւս առնել, to surprise, to astonish. **Յակշիւս կալ**, to admire, to look at with admiration.

Ակմբահոյլ, *adj. ind.* Assembled in a circle.

Ակմբիւ (իմ, բեցոյ) *v. n-p.* To assemble, to form a circle.

Ակն (ական, ակամբ) *s.* Eye: precious stone, diamond: source, origin; water-spout. **Ակն արեւ**, sun. **Յակնե մնուանէ**, by name, specially,

expressly. **Յակն թօթափել**, in the twinkling of an eye, instantaneously.

Ակն առնուլ, to shew a respect of persons, to be partial. **Ակն արկանել**, to

cast eyes upon. **Յակն արկանել**, to shew; to review, to read. **Անգ. ակամբ**

ակնարկել, to scowl. **Ակն ունել**, to hope, to expect. **Ակն վանի** See **Ակն**

վանի: **Ակն յայտնի** or **ակն յանդիման**, in presence of, visibly, openly. **Ակն**

յանդիման առնել, to represent, to lay before. **Ա. ական դիպել**, to see by

accident. **Ա. ականէ**, ostentatiously. **Յակն առնուլ**, to have an eye to, to

watch, to take care of.

Ակնարոյժ (բուժի, բուժիւ) *s.* Oculist.

Ակնարուժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Employment or profession of an oculist.

Ակնագործ (ի, աւ) *s.* Jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Ակնագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The employment of working jewels.

Ակնածել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to superintend.

Ակնածու (ի, աւ) *adj.* Respectful: careful.

Ակնածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Ակնակապիճ (պճի, պճաւ) *s.* Socket of the eye: bezel of a ring in which

a precious stone is set.

Ակնակառոյց See **Ակնակառոյց** :

Ակնառու (ի, աւ) *adj.* That pays respect to persons, partial.

Ակնառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect of persons, partiality.

Ակնակաշաւ (ի, աւ) *s.* Jeweller, seller of precious stones.

Ակնաւ See **Ականաւ** :

Ակնարկել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs with the eyes: to indicate, to

shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern,

to belong to: to permit. **Ակնարկել ընդ ակամբ**, to scowl.

Ակնարկի, *adv.* **Ակնարկի առնել**, to make signs with the eyes, to indicate.

Ակնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sign, mark: meaning, signification:

permission given with a sign.

Ահեքեք, *adj. ind.* Evident, clear, visible, palpable.

Ահեքեք, *adv.* Evidently, visibly, in presence of.

Ահեթարթ (*ի, իւ*) *s.* See **թթեղ** աղան.

Ահեկալել (*եմ, էցի*) *v. n.* To expect, to hope.

Ահեկալիք (*լեաց, լեգք*) *s. pl.* See **Ահեկալութիւն**.

Ահեկալու (*լուի, լեաւ*) *s.* Expectant.

Ահեկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Expectation, hope.

Ահեկաւոյց (*առւցի, առւցաւ*) *adj.* That looks attentively. **Ահեկաւոյց լի նեղ**, to regard with attention or pleasure.

Ահեկորել (*եմ, էցի*) *v. n.* To be confounded or ashamed.

Ահեկորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consternation, shame.

Ահնոց (*ի, աւ*) *s.* Spectacles; spy-glass.

Ահնոցագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of spectacles.

Ահնոցալաւառ (*ի, աւ*) *s.* Dealer in spectacles.

Ահնլանի (*նեայ, նեաւ*) *s.* Crystal, glass.

Ահոնիւն (*ի, իւ*) *s.* Aconite: See **Մեռիկայ**.

Ահուծ (*ակծի, ակծիւ*) *s.* Hearth, fire side.

Ահումբ (*ակմբի, ակմբիւ*) *s.* Circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa. **Ահումբ առնուլ**, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ահքան (*ի, աւ*) *s.* Thistle.

Ահօս (*ի, աւ*) *s.* Space between two furrows; furrow. **Ահօս ձգել**, to make a furrow, to plough.

Ահօսաբեկ, *adj. ind.* Furrowed.

Ահօսաձիգ, *adj. ind.* That ploughs.

Ահօսաձէջ (*ժըլայ, ժըլովք*) *s. pl.* Space between two furrows.

Ահօսել (*եմ, էցի*) *v. a.* To plough.

Ահ, int. Oh! ha! hey-day!

Ահ (*ի, իւ*) *s.* Fear, dread, fright, terror. **Ահարկանել**, to frighten, to terrify, to intimidate. **Յահի լինել** or **զահի հարկանել**, to fear, to be seized with alarm.

Ահ, conj. Behold.

Ահաբեկ, *adj. ind.* Terrified, dismayed, thunder-struck. **Ահաբեկ աւ նեղ**, to frighten, to dismay. **Ահաբեկ լինել**, to be frightened or dismayed.

Ահաբեկել (*եմ, էցի*) *v. a.* To terrify, to dismay.

Ահաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dismay, fear, fright, terror.

Ահաբի, *adj. ind.* Terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահաբիս, *adv.* Terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously.

Ահաշատեմէկ, *adj. ind.* Frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ահաշուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity, atrocity; dreadful, hideousness, terrible, fearfulness.

Ահապարանոց See **Ահպարանոց**.

Ահրկել (*եմ, էցի*) *v. a.* To terrify, to affright.

Ահրկու (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, horrible, awful, terrible.

Ահրկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Terror, dismay, affright.

Ահացուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To terrify, to intimidate.

Ահաադիկ, *conj.* Behold there.

Ահաանիկ, *conj.* Behold there or yonder.

Ահաասիկ, *conj.* Behold here.

Ահար (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, alarming, terrible.

Ահարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To be terrible or frightful.

Ահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity; terrible, frightfulness.

Ահաբեկ (*ի, աւ*) *adj.* Terrified.

Ահակ (*եկի, եկաւ*) *adj. and s.* Left, on the left side: the left hand, the left.

Ահել (*եմ, էցի*) *v. a.* To terrify, to intimidate.

Ահեկագործ (*ի, աւ*) *adj.* Left-handed.

Ահեկան (*ի, աւ*) *adj. and s.* That is to the left: the ninth ancient month of the Armenians: See **Ահիս**.

Ահեկայք or **Ահեկիք** (*եկայց, էկեք*) *s. pl.* Those who are to the left.

Ահել (*ի, աւ*) *adj.* Formidable, terrible.

Ահեղաբար, *adv.* In a formidable manner, terribly.

Ահեղադուլ, *adj. ind.* Roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեղահրաշ, *adj. ind.* Wonderful,

prodigious, formidable, awful.

Ահնկէց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* Frightful, horrible, terrible.

Ահաբանոց (*ի, աւ*) *adj.* That carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահի See **Ահեկան**.

Ահուր See **Յահուր**.

Աջ (*ի, իւ*) *s.* Salt: sheep-fold; flock.

Ալաբաստր (*ի, իւ*) *s.* Alabaster.

Ալաբողոն (*ի, աւ*) *s.* Great coat, surtout, cloak, mantle.

Ալադ (*ի, աւ*) *s.* Reason, cause, account, sake.

Ալալ (*ամ, ալացի*) *v. a.* To grind; to pound, to reduce to powder.

Ալախարշանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Vexation, grief.

Ալախին (*ինոյ, ինով*) *s. f.* Maid-servant, house-keeper: female slave.

Ալախնածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of a female slave or maidservant.

Ալախնորդի (*գւոյ, գւով*) *s.* Son of a female slave or maidservant.

Ալախնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The condition of a female slave or maid-servant.

Ալածրի or **Ալարծրի**, *adj. ind.* Tender.

Ալածք (*ծայ, ծովք*) *s. pl.* Salt food: the action of salting.

Ալադ, *s. ind.* The action of tanning. **Յալադ գնել**, to tan.

Ալալակ (*ի, աւ*) *s.* Cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout: scolding: voice; exclamation.

Ալալակ հարկանել, to cry, to make a noise, to alarm.

Ալալակել (*եմ, էցի*) *v. n.* To cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Ալալել (*եմ, էցի*) *v. a.* To tan.

Ալալոց (*ի, աւ*) *s.* Tan-house, tanpit.

Ալամարութիւն See **Տխմարութիւն**.

Ալանգանոյն (*նունի, նունիւ*) *s.* Laudanum.

Ալանդ (*ի, իւ*) *s.* Sect; false doctrine; school, doctrine: magick, charm, enchantment, sorcery.

Ալանդաճար, *adj. ind.* Inventor of a sect.

Ալանդապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of a sect.

Ալանդաւոր (*ի, աւ*) *s.* Secretary:

magician, enchanter, sorcerer.

Ալանդել (*եմ, էցի*) *v. a.* To seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Ալանդիք (*գեայ, դեգ*) *s. pl.* Formula of a sect: amulet, phylactery.

Ալաւանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Supplication, prayer, orison, entreaty, humble request.

Ալաւաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Suppliant, that prays.

Ալաւել (*եմ, էցի*) *v. a.* To supplicate, to pray, to conjure.

Ալարծի See **Ալարծրի**.

Ալարտ, *s. ind.* **Ալարտ վարել**, to besprinkle with salt: to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Ալարտել (*եմ, էցի*) *v. a.* To besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Ալաւալ, *adj. ind.* Spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, decomposed.

Ալաւալել (*եմ, էցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to decompose, to vitiate.

Ալաւալ See **Ալուալ**.

Ալաւանկերայ (*ի, իւ*) *adj.* Like a dove, in the form of a dove.

Ալաւաւաճառ or **Ալաւանկաճառ** (*ի, աւ*) *s.* Dealer in doves or pigeons.

Ալաւանկ (*նեկի, նեկաւ*) *s.* A young pigeon; pigeon.

Ալաւանի (*նոյ, նոյ, նեաւ*) *s.* Dove, pigeon. **Վայրի ալաւանի**, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Ալաւանիճ (*նճի, նճաւ*) *s.* Vain.

Ալաւանոց (*ի, աւ*) *s.* Dove-house, pigeon-house, dovecot.

Ալք (*ոյ, ով*) *s.* Excrement, dung, faeces; muck, manure. **Ալք արկանել**, to manure, to muck.

Ալքակոյս (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Muckheap, dunghill.

Ալքանոց (*ի, աւ*) *s.* Privy: place where all filth is thrown.

Ալքել (*եմ, էցի*) *v. n.* To go to stool, to dung.

Ալքելէն (*դինի, դինաւ*) *adj.* Of or belonging to dung or filth.

Ալքերաբար, *adv.* Like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Ալքերակն (*կան, կամբ*) *s.* Spring

of water, source, fountain.

Աղբերակոյ, *adj. ind.* Flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղբերանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղբերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղբէք (*ւայ, ւօք*) *s. pl.* Excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղբիւք (*սայ, սօք*) *s. pl.* Sweepings, filth.

Աղբիւր (*բեր, բերք or բերու*) *s.* Fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբիւրար See **Աղբերար**.

Աղբորակ (*ի, աւ*) *s.* Saltpetre, nitre.

Աղբոյ See **Աղբանոյ**.

Աղբեկ See **Աղբեկ**.

Աղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To salt, to season with salt.

Աղեկատ (*ի, աւ*) *s.* Distaff.

Աղեղն (*ղան, զամբ*) *s.* Bow: arc of a circle, arch. **Աղեղն երկնից**, rainbow.

Աղեղնաձև, *adj. ind.* Arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր (*ի, աւ*) *s.* Archer: sagittarius (a sign of the zodiack).

Աղեղնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Archery.

Աղեռալի See **Աղեռալի**.

Աղերս (*ի, իւ*) *s.* Supplication, petition, deprecation, entreaty. **Յաղերս աղանայ անկանիւ**, **աղերս արկանիւ**, **յաղերս մատիւ** or **աղերս մատուցանել**, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերոտան (*ի, իւ*) *s.* Suppliant.

Աղերոտանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To supplicate, to pray.

Աղերոտանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերսագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Written entreaty, petition, memorial.

Աղերսալից, *adj. ind.* Full of supplication, suppliant.

Աղերանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Supplication, petition. **Գիր աղերանայ** See **Աղերսագիր**.

Աղերարկու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Suppliant.

Աղերարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To supplicate, to implore, to entreat, to petition.

Աղէ, *int.* Now! now then! come on!

Աղբեկ, *adj. ind.* Ruptured: piteous, exciting pity: grey-haired.

Աղեթափ (*ի, իւ*) *adj.* Afflicted with a hernia.

Աղեթափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hernia, descent of the bowels.

Աղեխարշ (*ի, իւ*) *adj.* Pitable, worthy of compassion: afflicted with grief.

Աղեխորով, *adj. ind.* Pitable: afflicted with grief.

Աղեկալ (*ի, աւ*) *s.* Truss.

Աղեկատ See **Աղեկատ**.

Աղեկեր (*ի, աւ*) *adj.* Eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.

Աղեկէշ, *adj. ind.* Pitable: afflicted with grief.

Աղեկերիւ (*եմ, զեցայ*) *v. n-p.* To yearn with compassion, to be compassionate.

Աղեկոտոր, *adj. ind.* Pitable, that excites compassion.

Աղեյարմար, *adj. ind.* Well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.

Աղեւք (*աղեմից, աղեմիւք*) *s. pl.* Misfortune, misery, evil, calamity, disaster. **Ո՛վ աղեմիցս**, alas! oh how unfortunate I am!

Աղեաւեր or **Աղեաւեր** (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful.

Աղեալի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Fatal, full of misery, piteous, calamitous.

Աղեաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, piteous, calamitous.

Աղթարմալ or **Աղթարմալի** (*ի, աւ*) *s.* Astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Աղթարք or **Ախարք** (*բայ, բօք*) *s. pl.* Horoscope, nativity, stars.

Աղի, *adj. ind.* Salt, saline, that contains salt, brackish.

Աղիք (*քի, քաւ*) *s. f.* Prostitute, whore.

Աղեղորմ, *adj. ind.* Miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.

Աղիւս (*ոյ, ով*) *s.* Brick; tile.

Աղիւսագործ (*ի, աւ*) *s.* Brick-maker.

Աղիւսագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. The employment of making bricks, the art of making bricks.

Աղիւսակ (ի, աւ) s. Little brick; tablet: draught-board: arithmetical table, logarithms.

Աղիւսարկ (ի, աւ) s. Brick-maker; brick-kilo.

Աղիւսարկու (ի, աւ) s. Brick-maker.

Աղիւսարկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Art of making bricks.

Աղիւսեայ, adj. ind. Made of brick, brick.

Աղիք (աղեայ, աղեք) s. pl. Bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords.

Աղի (ի, իւ) s. Buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.

Աղիադիկել (եմ, էցի) v. a. To join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.

Աղիամիս (ի, իւ) s. Moveables, goods, effects, commodities.

Աղիաւարդ, adj. ind. Rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.

Աղիել (եմ, էցի) v. a. To lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.

Աղծապիգծ, adj. ind. Unchaste, incontinent, lascivious, obscene, licentious, debauched.

Աղծապիգծութիւն (թեան, թեամբ)
s. Unchastity, lewdness, obscenity, incontinence, lasciviousness, impurity, pollution.

Աղկաղկ (ի, իւ) adj. Destitute, indigent, poor, necessitous.

Աղկաղկութիւն (թեան, թեամբ) s. Indigence, destitution, poverty, beggarliness.

Աղկիռիկ or Աղկիռն (ի, իւ) s. King's-fisher.

Աղջաւարան (ի, իւ) s. Idle talker, chatterer, prattler, babbler.

Աղջաւարանել (եմ, էցի) v. n. To talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.

Աղջաւարանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Talkativeness, loquacity, garrulity.

Աղջաւարան (ի, աւ) s. See Աղջաւարան.

Աղջաւանք (նայ, նք) s. pl. Idle words, frivolous discourse, nonsense:

See Աղջաւարանութիւն:

Աղջաւան (էլոյ, էլով) adj. and s. Talker, chatterer, garrulous old man: kept slovenly, spoilt: that has lost reputation.

Աղջաւան (եմ, էցի) v. a. and n. To chatter, to talk extravagantly: to keep slovenly, to rumple, to fumble, to spoil, to put into disorder or into a bad condition. **Աղջաւան զանաւն ուրուք,** to hurt the reputation of some one.

Աղջաւան (աչի, աչու) adj. and s. Loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation.

Աղջաւան (աման, ամամբ) s. See Աղջաւանք.

Աղջկորդի (գւոյ, գւով) s. Bastard.

Աղմկալից, adj. ind. Tumultuous, noisy, full of confusion.

Աղմկոյոյզ, adj. ind. Mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.

Աղմկել (եմ, էցի) v. a. To trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.

Աղմկութիւն (թեան, թեամբ) s. Noisiness, tumultuariness: See Աղմկել.

Աղմուկ (մի, միաւ) s. Alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion, disturbance; clamour, riot, commotion, rising, insurrection, mutiny, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue. **Աղմուկ յառեցանել,** to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition. **Լինել զաղմուկ,** to be troubled, to be in confusion, to be agitated, to be embroiled, to be in a squabble, tumult or commotion.

Աղու (ի, աւ) adj. Soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate.

Աղուական (ի, աւ) adj. See Աղու.

Աղումազ (ի, իւ) s. Soft hair, down; hair.

Աղուաշ (ի, իւ) adj. and s. Half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: ninny, simpleton.

Աղուաշութիւն (թեան, թեամբ) s. Silliness, buffoonery, foolery, low jesting.

Աղուեաւարդ (ի, իւ) adj. Cunning, artful, crafty.

Աղուկեկնի (սենյոյ, սենեակ) *s.* Skin of a fox, fox-case.

Աղուկեւ (լեւի or լիսու, լեւու or լիսու) *s.* Fox. Կորիւն աղուկեւու, Fox's cub.

Աղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Saltiness.

Աղուկեք (լնց, լմբ) *s. pl.* Bitterness, grief, trouble.

Աղուկացք (յից, յիւք) *s. pl.* Lent.

Աղլար (ի, աւ) *s.* Collyrium, eye-salve.

Աղջամշին, *adj. ind.* Dark, obscure, gloomy, black.

Աղջամուղջ (մղթ, մղջաւ) *s.* Darkness, obscurity.

Աղջիկ (ջկան, ջկամբ) *s. f.* Maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant.

Աղջորդի (գւոյ, գւով) *s.* Bastard.

Աղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Darkness, obscurity.

Աղջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Brine; the action of salting in brine.

Աղա (ի, իւ) *s.* Grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltiness: after-birth. Ճով աղաից, salt-marsh.

Աղաղա (ի, իւ) *adj.* See Աղաղալին:

Աղաղալին, *adj. ind.* Salt, saline, brackish.

Աղաղառուկ, *adj. ind.* See Աղաղալին:

Աղաղառուկք, *s. pl. ind.* Salt-mine.

Աղաղանալ (ամ, զացայ) *v. n.* To be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղաղասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes filth or dirt.

Աղաղացոյցանեղ (ամ, ցուցի) *v. t.* See Աղաղել:

Աղաղել (ամ, եցի) *v. a.* To soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease, to besmear, to besmear, to splash, to bespot, to bespatter.

Աղաղի (գւոյ, զեաւ) *adj.* Soiled, dirtied, spotted, befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, black, foul, dirty.

Աղաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: sweepings: saltiness.

Աղաիւր (տէր, տէրք) *s.* Marsh,

swamp of stagnant water.

Աղաւոր (ի, իւ) *s.* Sumach-tree.

Աղք (յից, յիւք) *s. pl.* Evil, misery, grief, pain.

Աղջան (ի, աւ) *s.* Salad.

Աղջաւոր (ի, աւ) *adj.* Miserable, wretched, sorrowful; raging, violent.

Աղջաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wretchedness, misery.

Աղջիք, *s. pl. ind.* Those hymns which are not sung during lent.

Աղքատ (ի, աւ) *s. and adj.* Beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար, *adv.* Poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանալ (ամ, ապայ) *v. n.* To grow poor, to render one's self poor.

Աղքատանոց (ի, աւ) *s.* Poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք (նաց, նաք) *s. pl.* Poverty.

Աղքատասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of the poor, charity.

Աղքատասեպ (եցի, եցաւ) *adj.* That hates the poor, uncharitable.

Աղքատիկ, *adj. and s. ind.* Rather poor, poor.

Աղքատիմաստ (ի, իւ) *adj.* Poor in understanding, shallow, empty, witless.

Աղքատին, *adj. ind.* Poor, sorry, pitiful, vile, contemptible.

Աղքատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն See Աղքատսիրութիւն:

Աղքար (ի, իւ) *s.* Mineral salt.

Աղօթագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Prayerbook.

Աղօթական (ի, աւ) *adj. and s.* Of or belonging to prayers: that prays to God.

Աղօթակեր or Աղօթիկ (ի, աւ) *adj. and s.* That prays to God; suppliant.

Աղօթամատոյց (մուցի, մուցիւ) *adj. and s.* That prays to God, that ad-

dresses his prayers to God: prayer-book.

Աղօթանոց (*ի, աւ*) *s.* Chapel, house of prayer.

Աղօթանուէր (*ւերի, խրաւ*) *adj.* That offers up his prayers to God; suppliant.

Աղօթասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves prayers.

Աղօթասուն (*սան, տամբ*) *s.* Chapel, place of prayer.

Աղօթարան (*ի, աւ*) *s.* Small chapel, chapel.

Աղօթարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That prays to God; that addresses God in prayer.

Աղօթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To pray, to address one's self to God in prayer; to supplicate; to intercede.

Աղօթք (*թից, թիւք*) *s. pl.* Prayer, orison, supplication.

Աղօտ (*ի, իւ*) *adj.* Obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small: Աղօտ լոյս, darkness visible, glimmer, faint light. Անդ աղօտ տեսնել or տեսնարկել, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink.

Աղօտաբար, *adv.* Obscurely, darkly, indistinctly, dimly.

Աղօտագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More obscure or dim; very small or feeble.

Աղօտաձայն (*ի, իւ*) *adj.* Having a feeble voice.

Աղօտաճաշանել (*ի, իւ*) *adj.* Having a very feeble light.

Աղօտանալ (*ամ, տայայ*) *v. n.* To grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Աղօտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Աղօտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscureness, darkness.

Աղօրեպան (*ի, աւ*) *s.* Miller.

Աղօրի or Աղօրի (*բոյ, բեաւ*) *s.* See Աղօրիք:

Աղօրիք (*բեայ, բեք*) *s. pl.* Mill: the teeth called grinders. Աղօրիք ձեռայ, hand-mill.

Աճ, *s. ind.* Growth: See Աճումն:

Աճալ (*ի, աւ*) *s.* Senna.

Աճապարկել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To prevent, to anticipate, to get the start; to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward.

Աճառ (*ի, աւ*) *s.* Cartilage, gristle: soap: See Օճառ:

Աճառային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Cartilaginous.

Աճառապատ (*ի, իւ*) *adj.* Cartilaginous.

Աճելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Growth: See Աճումն:

Աճել (*եմ, եցի*) *v. n.* To grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Աճեցական (*ի, աւ*) *adj.* Vegetable, vegetative.

Աճեցականք (*նայ, նք*) *s. pl.* Vegetables.

Աճեցողական See Աճեցական:

Աճեցողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vegetation.

Աճեցուն, *adj. ind.* Grown, augmented.

Աճեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply: to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Աճեցուցիչ (*ցիչ, ցաւ*) *adj. and s.* That makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Աճիլ (*իմ, չեցայ*) *v. n-p.* See Աճել:

Աճիւն (*ի, իւ*) *s.* Ashes. Յաճիւն դարձուցանել, to reduce to ashes.

Աճիւնախառն, *adj. ind.* Mixed with ashes, dirtied.

Աճիւնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To reduce to ashes.

Աճողական See Աճեցական:

Աճումն (*աճման, աճմամբ*) *s.* Growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Աճուն See Աճեցուն:

Աճունաճիւղ (*ի, իւ*) *adj.* Bushy, thick, full of branches.

Աճուրդ (*աճրդի, աճրդաւ*) *s.* Pub-

lick sale, auction. **Ասեանել** or **հա- նել յաճուրդ**, to sell by auction.

Ամ (ի, աւ) *s.* Year. **Ամի ամի**, **ամյամի** or **ամ ըստ ամի**, yearly, annually, a year, every year. **Յամէ եւ**, the following year, the year after.

Ամազոն (ի, աւ) *s.* Amazon.

Ամալ (ամ, ամալի) *v. a.* To pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Ամայաքնակ (ի, աւ) *adj.* Deserted, uninhabited; solitary.

Ամայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Ամայել (եմ, եցի) *v. a.* To pour out, to empty: to collect together. **Ամայել ծարիր յալս**, to colour the eyes with prepared antimony.

Ամայի, *adj. ind.* Desert, uninhabited, deserted, uninhabitable, solitary, uncultivated, desolate.

Ամայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solitude: desolation, depopulation; abandonment.

Աման (ոյ, ով) *s.* Vase, vessel, pot; bag, sack, purse, cloakbag.

Ամանակ (ի, աւ) *s.* Time; time or measure in musick: See **Ճամանակ**.

Ամանել (եմ, եցի) *v. a.* To put in a vessel or bag, to bag.

Ամաշել (եմ, եցի) *v. n.* To be ashamed, to blush with shame, to be confounded.

Ամաշեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make ashamed, to shame, to confound, to overwhelm with shame.

Ամառն (ռան, ռամբ) *s.* Summer.

Ամառնամուտք (մուտք, մութեք) *s. pl.* Beginning of summer.

Ամառնային See **Ամարային**.

Ամարային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* Of or belonging to summer: summertime. **Ամարայի** or **Ամարանի**, in summertime, during summer.

Ամարանոց (ի, աւ) *s.* A villa for the summer, a summer-residence.

Ամարստան (ի, աւ) *s.* See **Ամարանոց**.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձի) *v. a.* To raise, to raise up, to take up, to heighten, to lift up.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձայ) *v. n.* To rise, to get up, to go up, to ascend.

Ամբառնայիք (լեայ, լեպ) *s. pl.*

Lever, a piece of wood to raise or move any burden.

Ամբաստան (ի, աւ) *s.* Accuser, informer, plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանել (եմ, եցի) *v. a.* To accuse, to inform against, to charge, to complain against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation, complaint, information, action; imputation.

Ամբար (ոյ, ով) *s.* Provision: See **Համբար**.

Ամբարանոց See **Համբարանոց**.

Ամբարել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to store: See **Համբարել**.

Ամբարիշտ (ըշտի, ըշտաւ) *adj.* Ungodly, impious, irreligious, sacrilegious, unholy, unrighteous, profane, extremely wicked, flagitious.

Ամբարշտաւաճ (ի, իւ) *adj.* Proud, haughty, presumptuous, arrogant.

Ամբարշտաւաճել (եմ, եցի) *v. n.* To grow proud, to grow arrogant, to be presumptuous.

Ամբարշտաւաճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make proud, to render arrogant, to cause to be presumptuous.

Ամբարշտաւաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumptuousness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն (մման, մմամբ) *s.* Elevation, exaltation, advancement, promotion.

Ամբարշտաբար, *adv.* Impiously; irreverently, ungodlily, sacrilegiously, unrighteously, profanely.

Ամբարշտան (ի, աւ) *adj.* Impious, irreligious, unrighteous, profane.

Ամբարշտել (եմ, եցի or եցայ) *v. n.* To be irreligious, to be ungodly, to be sacrilegious, to be profane, to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impiety, irreligion, ungodliness, iniquity, unrighteousness, profaneness, wickedness, flagitiousness.

Ամբարտակ (ի, աւ) *s.* Bank, dam, dike, mound; beach, strand, bank of a river; mole, pier; tower.

Ամբարտաւան (ի, իւ) *adj.* Proud, haughty, stiff, high, arrogant, vain, conceited, presumptuous.

Ամբարտաւանաւ, *adv.* Haughtily, proudly.

Ամբարտաւանաւորաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates the proud, detesting haughty persons.

Ամբարտաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be proud, to be haughty, to be presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, haughtiness, conceit, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ (բծի, բծաւ) *adj.* Unsoiled, clean, neat, unspotted; immaculate, spotless, pure, innocent, honest, upright, just, equitable.

Ամբիւն (ի, իւ) *s.* Pulpit.

Ամբուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cleanliness, purity, neatness, integrity, honesty, probity, incorruptness, uprightness.

Ամբոխ (ի, իւ) *s.* Mob, riotous assembly, beargarden; crowd, multitude; rabble, populace, the vulgar; riot, tumult.

Ամբոխոյ, *adj. ind.* Turbulent, riotous, seditious; crowded, thronged, full of people.

Ամբոխել (եմ, եցի) *v. a.* To crowd; to embroil, to put in confusion, to disturb; to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիլ (իմ, իեցայ) *v. n-p.* To be in confusion; to be embroiled, to be disturbed, to riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perturbation; commotion: See Ամբոխում:

Ամբոխում (իման, իմամբ) *s.* Turbulence, riotousness, disturbance, commotion, disorder, trouble, discord, confusion, perturbation.

Ամբոյ, *s. ind.* Բամբոյ գործոյն ժամանել, to attain one's end or object, to complete, to accomplish, to finish, to bring to a conclusion.

Ամբող (ի, իւ) *adj.* Entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական (ի, աւ) *adj.* Integral.

Ամբողջանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս, *adv.* Entirely, completely, wholly, totally, altogether, quite, perfectly.

Ամբողջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make whole, to make entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Entire state, totality, completeness, whole; completion, perfection, accomplishment.

Ամբոն See Ամբիւն:

Ամբաւ See Ամբաւ:

Ամեթ (ի, իւ) *adj.* Strong, firm, solid, massive.

Ամեթով (ի, աւ) *s.* Amethyst; granite.

Ամեհանալ (ամ, հացայ) *v. n.* To become savage, to become wild, to grow fierce; to be wild, unruly or ungovernable, to be untameable.

Ամեհացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make ferocious, to make wild, to make ungovernable or untameable.

Ամեհի (հեղ, հեաւ) *adj.* Fierce, ferocious, savage, wild, unruly, ungovernable, untameable; raging, furious.

Ամեհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ferocity, fierceness, savageness; fury.

Ամն or Ամն, Ամնա or Ամնա (particles that form the superlative degree). All, entirely, without limit; very, most, extremely.

Ամնաբարի (բւոյ, բեաւ) *adj.* All-good, superexcellent, most excellent, best.

Ամնաբարւոր, *adj. ind. and adv.* Very good, best, very excellent; very well, excellently, exceedingly well.

Ամնաբժիշկ, *adj. ind.* Curing all diseases.

Ամնաբաւական (ի, աւ) *adj.* All-sufficient, omnipotent.

Ամնապէղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful.

Ամնաբէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Omniscient, most wise, all-wise.

Ամնապատած (ի, իւ) *adj.* Most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամնագով, *adj. ind.* See Ամնագովել:

Ամնագովել (բւոյ, բեաւ) *adj.* Most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամնագովութ, *adj. ind.* See Ամնագոված:

Ամնագոհական (ի, աւ) *adj.* Very hard, very difficult, very burdensome, very disagreeable, very troublesome, very grievous, very severe, very rigid.

Ամենազգաստ (ի, իւ) *adj.* Very vigilant, very watchful, very diligent : very sober, very moderate, most temperate.

Ամենազոր (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամենաթագաւոր (ի, աւ) *s.* King of the universe, the Creator.

Ամենաթշուառ, *adj. ind.* Very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամենաթողով, *adj. ind.* Of a great assembly.

Ամենալաւ (ի, աւ) *adj.* Best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամենախնամ, *adj. ind.* That takes care of all his creatures, all-provident.

Ամենածախ, *adj. ind.* All-consuming.

Ամենակալ (ի, աւ) *adj.* Preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամենակատար, *adj. ind.* All-perfect; very perfect.

Ամենակար, *adj. ind.* See **Ամենակարող**.

Ամենակարող (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-powerful.

Ամենակցոյց, *adj. ind.* That saves all; all-preserving.

Ամենահաճոյ (ի, իւ) *adj.* Most agreeable, very pleasant.

Ամենհամ, *adj. ind.* Very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամենահայեաց, *adj. ind.* All-seeing.

Ամենահայր (հօր, հարք) *s.* Father of all men (the Creator).

Ամենահարուստ, *adj. ind.* Very wealthy, very rich, very opulent.

Ամենահեղ, *adj. ind.* Mildest, very gentle or peaceable.

Ամենահեշտ, *adj. ind.* Easiest, very light or easy.

Ամենահմար, *adj. ind.* Very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամենահրաշ, *adj. ind.* Most miraculous, very prodigious, very wonderful, very amazing, very astonishing, very admirable.

Ամենաճշմոքիւ (բոի, բոիւ) *adj.* Most true, very certain.

Ամենամեղ, *adj. ind. and s.* Very sinful, most criminal; great sinner.

Ամենայալթ (ի, իւ) *adj.* All-conquering, subduing all enemies, very vic-

torious, that gains the advantage always.

Ամենայն (ի, իւ) *adj. and s.* All, total, whole; each, every : all, every thing.

Ամենայն ոք, every one; whoever, whosoever, whatever, whatsoever.

Ամենայն ինչ, every thing, whatever.

Ամենայնիւ or **յամենայնի**, altogether, entirely, quite.

Ամենայն ուստեք, from all sides, from all parts.

Ամենայն ուրեք, every-where, in all places.

Ամենայրդոր, *adj. ind.* Very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent.

Ամենանուաղ, *adj. ind.* Least, smallest, very little.

Ամենանուշակ, *adj. ind.* Very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաչար (ի, աւ) *adj.* Worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ, *adj. ind.* Very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիւ, *adj. ind.* Very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ, *adj. ind.* Very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապարստ, *adj. ind.* Very well prepared, quite ready.

Ամենապարզեւ, *adj. ind.* That gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարտ, *adj. ind.* Much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ, *adj. ind.* Very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ, *adj. and s. ind.* Notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենաբաւ, *adj. ind.* Very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ (սրբոյ, սրբով) *adj.* Holiest, very sacred, very holy.

Ամենաստեղծ, *adj. ind.* That has created all things, all-creating, omnifick.

Ամենասփիւռ, *adj. ind.* Diffused every-where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանի, *adj. ind.* Most wonderful, very admirable.

Ամնաձայեղ, *adj. ind.* Most becoming, most decent, most suitable, most appropriate, most fit, most proper, very convenient, very conformable, very proportionate.

Ամնաձարան, *adj. ind.* Most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, very undetermined, full of inquietude.

Ամնառարած, *adj. ind.* Diffused everywhere, very extensive, very vast, most ample.

Ամնատենչ, *adj. ind.* Most desirable: most desirous.

Ամնատես, *adj. ind.* All-seeing.

Ամնատեսուչ, *adj. ind.* All-watchful, that superintends all things.

Ամնատէր (*տեսան, տերաժ*) *s.* The Lord or Creator of all things.

Ամնարար, *adj. ind.* That has made all things, all-creating.

Ամնարուհւս, *adj. ind.* Very skilful, very ingenious; very instructive; most wise, most capable.

Ամնախալլ, *adj. ind.* Most shining, brightest, very bright, very resplendent, very shiny, very luminous, very glittering, very blazing or beamy.

Ամնախախքելի, *adj. ind.* Very much to be wished, most desirable.

Ամնադրեղիչ (*կէի, կչաւ*) *s.* Saviour of all.

Ամենեմք or **Ամենէն**, *adv.* Not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely, altogether, fully.

Ամենքեան or **Ամենքին** (*նեցուն* or *նեցունչ, նեքումք*) *pro. pl.* All men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ See **Ամենիմաստ**.

Ամէն, *adv.* Amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Ամէն (*ամենի, ամենիւ*) *adj.* See **Ամնայն**.

Ամէնբանեալ (*եղոյ, ելով*) *adj.* Most blessed.

Ամէնբանեան, *adj. ind.* See **Ամէնբանեալ**.

Ամէնիմաստ (*ի, իւ*) *adj.* Most wise, most scientifick, most learned.

Ամէնիշխան or **Ամէնիշխան** (*ի, աւ*) *s.* Prince or master of the universe.

Ամէնունակ or **Ամէնունակ**, *adj. ind.* Containing all: most capacious.

Ամէնօրհնեալ or **Ամէնօրհնեալ** (*եղոյ, ելով*) *adj.* Most blessed.

Ամիկ (*ամկի, ամկաւ*) *s. m.* He-kid.

Ամիս (*ամսոյ, ամսով*) *s.* Month.

THE ARMENIAN MONTHS.

Ancient.

Modern.

1. Նաւասարդ.
2. Հոռի.
3. Սահմ.
4. Տրէ.
5. Քաղոց.
6. Արաց.
7. Մեհեկի.
8. Արեգ.
9. Ահեկան.
10. Մարերի.
11. Մարդաց.
12. Հրոսից.

8. Աւգոստոս.
9. Սեպտեմբեր.
10. Հոկտեմբեր.
11. Նոյեմբեր.
12. Դեկտեմբեր.
1. Թուվար.
2. Փետրվար.
3. Մարտ.
4. Ապրիլ.
5. Մայիս.
6. Եունիս.
7. Եուլիս.

- August.
- September.
- October.
- November.
- December.
- January.
- February.
- March.
- April.
- May.
- June.
- July.

Ամիրայ (*ի, իւ*) *s.* Knight; sir, esquire, master; Caliph.

Ամիրապետ (*ի, աւ*) *s.* Caliph.

Ամլածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of a barren woman.

Ամլանալ (*ամ, ամլացայ*) *v. n.* To be or become barren.

Ամլորդի (*գւոյ, գւով*) *s.* Son of a

barren woman (St. John-Baptist.)

Ամլութիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Sterility, infecundity, barrenness.

Ամլան (*ի, աւ*) *s.* Great coat, riding-coat, riding-hood, cloak.

Ամուք (*ամուց, ամուք*) *s. pl.* Yoke: pair, couple.

Ամուլիք (*լաց, լագ*) *s. pl.* Ham-

strings, tendon of the ham.

Ամուսնածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of Amos (Isaiah).

Ամորձաւ (ի, աւ) *adj.* Castrated, cut, gelded.

Ամորձաւեղ (եմ, եցի) *v. a.* To castrate, to cut, to geld.

Ամորձիք (ձեաց, ձեղք) *s. pl.* Testicles. Պարէ ամորձեաց, scrotum.

Ամորձիք շան, orchis, satyrion.

Ամուլ (ամլոյ, ամլով) *adj.* Steril, barren, unfruitful, unprolific.

Ամուսին (սնոյ, սնով) *s.* Consort, husband: wife, spouse.

Ամուսնական (ի, աւ) *adj.* Conjugal, matrimonial, nuptial.

Ամուսնանալ (ամ, սնացայ) *v. n-p.* To marry, to wed.

Ամուսնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his or her consort.

Ամուսնացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To marry, to give in marriage.

Ամուսնաւոր (ի, աւ) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The married state, wedlock: See Ամուսնութիւն:

Ամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock. Անուլ յամուսնութիւն, to take in marriage. Եղծանել զպսակն աւմուսնութեան, to annul or do away a marriage.

Ամուր, *adj. ind.* Solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամուրք (ամրոց, ամրոժք) *s. pl.* Fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամուրի (ուր, րեաւ) *s.* Unmarried person, maid, bachelor: that is about to be married, that is in a marriageable state. Վիճակ ամուրեաց, celibacy.

Ամր (ի, աւ) *adj.* Soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամրեղ (եմ, եցի) *v. a.* To soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to assuage, to moderate, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to dimi-

nish; to sooth, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամրութեմ (քման, քմամբ) *s.* Appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամր (ոյ, ու) *s.* Cloud.

Ամրագոյն, *adj. ind.* Having the colour or appearance of a cloud.

Ամրախաղաց, *adj. ind.* Moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամրամած, *adj. ind.* Cloudy, misty, dark, dull, gloomy.

Ամրաչաւ, *adj. ind.* Reaching the clouds.

Ամրապաւ (ի, աւ) *adj.* Cloudy, dull, gloomy.

Ամրաբէշ See Ամբարիշտ:

Ամրաբշտել See Ամբարշտել:

Ամրաբշտութիւն See Ամբարշտութիւն:

Ամրել (եմ, եցի) *v. n.* To grow cloudy, to be clouded.

Ամրիտ See Ամբիտ:

Ամրոճակի (եւոյ, նեաւ) *s.* Canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամրոպ (ի, աւ) *s.* Thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամրոպական (ի, աւ) *adj.* See Ամրոպային:

Ամրոպային (յնոյ, յնով) *adj.* Thundering, loud, noisy.

Ամրալուին (զիւոյ, գիւով) *s.* First day of the month, calends.

Ամրաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Day of the month.

Ամրամուտ (մոտ, մոխ) *s.* Beginning of the month, calends.

Ամրաբայ (րէի, րէիւ) *adj.* Lasting a month, of a month's duration. Ամրաբայ մի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրադոյն (դանի, դանիւ) *adj. comp.* More solid, more strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ, *adj. ind.* Very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական (ի, աւ) *adj. and s.* Inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակաւոյց, *adj. ind.* Strongly built, very strong, very solid.

Ամրակողմ (ման, մամբ) *s.* Strongest side of a fortress, most fortified

part; citadel, castle, fortress, fortification.
Ամրակուռ, *adj. ind.* Extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, to be strongly posted.

Ամրաշէն, *adj. ind.* Strongly situated, strongly built, very solid.

Ամրապահ, *adj. ind.* That guards well; strongly guarded.

Ամրապահեամ, *adj. ind.* See **Ամրապահ**.

Ամրապարիսպ, *adj. ind.* Strongly walled.

Ամրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fortify, to garrison, to put in a state of defence; to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ, *adj. ind.* Well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակել (եմ, եցի) *v. a.* To shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց (ի, աւ) *s.* Castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solidity, stability, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամփոփ, *adj. ind.* Gathered together, close, concentrated, collected, compressed. **Ամփոփ ունել**, to keep together, to hold collected.

Ամփոփել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound. **Ամփոփել զմասս** or **զանձն**, to recollect one's self, to collect one's ideas. **Ամփոփել զմեռեալն**, to bury the dead, to inter.

Ամփոփուկ, *s. ind.* Sensitive-plant.

Ամփոփումն (փման, փմամբ) *s.* Restriction, modification, contraction, limitation. **Ամփոփումն մտայ**, attention.

Անթ (ոյ, ու) *s.* Shame, confu-

sion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness. **Յամթ առնել**, to put to shame, to confound. **Յամթ լինել** or **զամթի հարկանիլ**, to be ashamed, to be confounded, to blush.

Անթալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Shameful, disgraceful, ignominious, infamous, scandalous, opprobrious.

Անթալից, *adj. ind.* See **Անթալի**.

Անթալիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Անթանք (նաց, նոք) *s. pl.* Shame, confusion, abashment; bashfulness; privy parts.

Անթապարս (ի, իւ) *adj.* Abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Անթապարտեալ (եւոյ, եւով) *adj.* See **Անթապարտ**.

Անթերես, *adj. ind.* Abashed, put to the blush, confounded; shamefaced.

Անթիւած (ի, աւ) *adj.* Bashful, modest.

Անթիւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bashfulness, modesty.

Անթոյք (յեց, յեւք) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Այ, *int.* Oh! ho! ho there!

Այբուբենք or **Այբուբենք** (նից, նիւք) *s. pl.* A, b, c, alphabet (from այբ and բէ the first letters of the Armenian alphabet).

Այբուբենական (ի, աւ) *adj.* Alphabetical.

Այգ (ու, ու) *s.* Daybreak, dawn, aurora (poetically): day-light, morning. **Ընդ այգն**, **յոյգուէ**, **այգուն** or **այգուցն**, at daybreak, at the dawn of day, in the morning.

Այգանալ (ամ, գացայ) *v. n.* To dawn, to grow light, to be light, to be daylight.

Այգաւէտ (ւեաի, լեռաւ) *adj.* Planted with vines, full of vines.

Այգեգործ (ի, աւ) *s.* Vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine.

Այգեգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cultivation of the vine.

Այգեկութեք (կթոց, կթովք) *s. pl.* Vintage; time of vintage.

Այգեկութ, *s. ind.* Vintage.

Այգեստան (ի, աւ) *s.* Vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգեստանի (նւոյ, նեաւ) *s.* See

Այգեստան and **Այգեստանեայք** :

Այգեստանեայք (*այց, եպ*) *s. pl.* Vineyards .

Այգեւոր (*տեառն, տերամբ*) *s.* Owner or master of the vineyard .

Այգի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* Vineyard, land planted with slips of the vine . **Տնկել զայգիս**, to plant the vineyard . **Կթող այգւոյ** See **Այգեկութ** : **Տէր այգւոյ** See **Այգեւոր** : **Պահապան այգւոյ**, keeper or guard of the vineyard .

Այգողք (*գից, զիւք*) *s. pl.* Funerals performed the day after death .

Այգորդ (*ի, աւ*) *s.* Keeper or guard of a vineyard .

Այգուն or **Այգունցն**, *adv.* At daybreak, at the dawn of day, in the morning .

Այդ (*այդր* or *այգորիկ, այգու* or *այգուիկ*) *pro.* That, this, the .

Այգանոր, *adv.* There, in that place .

Այգափ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much, to such a degree .

Այգրէն, *adv.* Just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh .

Այգան (*ոյ, ով*) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much .

Այր (*ի, աւ*) *s.* Air. (a Greek word) .

Այժմ, *adv.* Now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, anon, presently, by and by; recently, newly, freshly. **Այժմ իսկ**, presently; just now, very recently .

Այժման, *adj. ind.* Recent, modern, new .

Այժմէն, *adv.* From this moment, from this time, henceforth, henceforward .

Այժմիկ, *adv.* Now, at present .

Այժմոյ or **Այժմոյս**, *adv.* Now, at present .

Այժմու, *adj. ind.* Recent, modern .

Այժմու or **Այժմուս**, *adv.* Now, at present, at this time .

Այլ (*ոյ, ով*) *adj.* Another, other; different, unlike: some .

Այլ, *conj.* But, yet, still, however; only, but .

Այլապես (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* That says or speaks otherwise; allegorical, speaking in an allegorical manner .

Այլաբանաբար, *adv.* Differently, otherwise: allegorically, enigmatically .

Այլաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematic; figurative, metaphorical .

Այլաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize .

Այլաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus .

Այլաբանորէն, *adv.* See **Այլաբանաբար** :

Այլաբուն, *adj. ind.* Of a different nature, of a different kind, of another nature, kind or quality, heterogeneous .

Այլագոյն, *adj. ind.* Of a different colour; unlike, different .

Այլագունել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To discolour, to tarnish, to stain; to turn pale .

Այլագունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discoloration, tarnish, stain, paleness .

Այլագէտ (*գիմի, գիմաւ*) *adj.* Of a different aspect; different, unlike .

Այլագէն (*գենի, գենիւ*) *adj.* and *s.* Of a different religion; infidel .

Այլապան (*ի, իւ*) *adj.* Different, unlike, dissimilar .

Այլապանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vary, to change, to diversify .

Այլապանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Variation, diversity, difference, dissimilarity, variety .

Այլադէ, *adj. ind.* Of another kind, other, different .

Այլադէ, *adv.* Otherwise, differently; else .

Այլադէաբար, *adv.* In a different manner, otherwise, differently: as a infidel, as a pagan, as a heathen .

Այլադէագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more different .

Այլադէագոյնս, *adv.* Very differently .

Այլադէի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* and *adj.* Foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike .

Այլադէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Paganism, heathenism .

Այլադէեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Foreign, strange .

Այլալեզու (*ի, աւ*) *adj.* Who speaks another language; foreign .

Այլալեզու (*ի, իւ*) *adj.* Transfor-

med, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked. **Յայտկերպս**, incognito, in disguise. **Յայտկերպս լինել**, to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed.

Այլակերպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Այլակերպիլ (*իմ, պեցայ*) *v. p.* To be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Այլակերպում (*թեան, թեամբ*) *s.* Transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Այլակերպումն (*պման, պմամբ*) *s.* See **Այլակերպում**.

Այլակերպ, *s. pl. ind.* Disguise. **Յայտկերպս լինել** See **Այլակերպ**.

Այլակրօն (*ի, իւ*) *adj.* Of a different religion: of a different mode of life.

Այլահաւատ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Of a different belief, of another religion, sectary: pagan.

Այլահոլով, *adj. ind.* Heteroclitical, irregular.

Այլաձայն (*ի, իւ*) *adj.* Of a different voice; discordant, dissonant.

Այլաձե (*ի, աւ*) *adj.* Of a different form or figure, different, unlike.

Այլաձեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transformation, change, metamorphosis, disguise.

Այլազանդ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Of another sect, of a different faith: sectary.

Այլամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Of a different sentiment or opinion: whose ideas wander, slightly, lightheaded.

Այլամտիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Այլամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Alienation of mind, slightness, delirium.

Այլայեղ (*ի, իւ*) *adj.* Changed into another form or figure, changed, transmuted.

Այլայախառն, *adj. ind.* Variegated; diversified; mixed:

Այլայակ, *adj. ind.* Changeable, variable; various, different.

Այլայատեն (*ի, իւ*) *adj.* Of a different sex or kind; mixed.

Այլայլել (*եմ, եցի*) *v. a.* To alter,

to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Այլայլել (*իմ, լեցայ*) *v. p.* To vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Այլայլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Alteration, changement, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Այլանդակ (*ի, աւ*) *adj.* Whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Այլանդակահան (*ի, աւ*) *adj.* See **Այլանդակ**.

Այլանդակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be extravagant or whimsical; to be distorted or disfigured, to be spoiled; to be dissolute.

Այլանդակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Extraordinariness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Այլանիշ, *adj. ind.* Of another mark, marked differently.

Այլանշան (*ի, իւ*) *adj.* Of another sign or mark.

Այլապէս, *adv.* Otherwise, differently, in another manner.

Այլաորաս (*ի, իւ*) *adj.* Of a different fashion, different, bearing no resemblance.

Այլասեւ (*ի, իւ*) *adj.* Of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Այլասեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Difference of sex, of gender, of nature, and of quality.

Այլասեր See **Այլասեւ**.

Այլասերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil.

Այլատարազ, *adj. ind.* Of a different mode, fashion or manner.

Այլատոհմ (*ի, իւ*) *adj.* Of another family or nation.

Այլ աբդ, *conj.* But, now, then.

Այլափառ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Heterodox.

Այլափառել (*եմ, եցի*) *v. n.* To

have a heterodox or false opinion.

Այլափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy.

Այլափոխ, *adj. ind.* Changed, altered, converted, turned; degenerate; different.

Այլափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխել (իմ, խեցայ) *v. p.* To change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլև, *conj.* Besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլայլ, *adj. ind.* Different, distinct, varied.

Այլևս, *conj.* See **Այլև**.

Այլընդայլոյ, *adj. ind. and adv.* Inconsistent, at variance; confused, mixed, confounded; different, contrary; differently, on the contrary.

Այլընդդէմ, *adv.* **Այլ յայլմէ լի նէլ**, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear.

Այլ թէ, *conj.* But, but if, but that.

Այլ իմն (այլոյ իրեք, այլով իւրեք) *adj.* Some other, other, another (thing).

Այլ ոմն (այլոյ ուրումն, այլով ոմամբ) *adj. and s.* Another, other (person).

Այլուսումն, *adj. ind.* Of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլուստ, *adv.* From another place, from another situation.

Այլուստեք, *adv.* From some other place, from some-where else.

Այլուր, *adv.* Elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմն, *adv.* See **Այլուր**.

Այլուրեք, *adv.* See **Այլուր**.

Այլ ոք (այլոյ ուրուք, այլով ոմամբ) *adj. and s.* Other, another, another person.

Այլ սակայն, *conj.* But, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այծ (ի, իւ) *s.* Goat, she-goat.

Այծամարդ (ոյ, ով) *s.* Satyr.

Այծարած (ի, աւ) *s.* Goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաքաղ (ի, իւ) *s.* Chamois.

Այծեամն (եման, եմամբ) *s.* Wild

goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ (ծէի, ծէիւ) *s. and adj.* Goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղջեր (ջեր, ջերբ) *s.* Capricorn.

Այծեմիկ, *s. ind.* Fawn of a roe.

Այծենակաճ (ի, իւ) *s.* Stuff made with the hair of goats.

Այծենի (նւոյ, նեաւ) *s. and adj.* See **Այծեայ**.

Այծէք (էից, էիւք) *s. pl.* Goat's hair.

Այծոտն, *adj. ind.* Goat-footed.

Այծորդ (ի, աւ) *s.* Goat-herd.

Այծքաղ See **Այծաքաղ**.

Այն (այնք or այնորիկ, այնու or այնուիկ) *pro.* That, it, the.

Այն զի, *conj.* Forasmuch as, because; whereas; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է, *conj.* That is to say, to wit, namely, i: e: viz or videlicet.

Այն ինչ, *adv.* Whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այն ինքն է, *conj.* That is to say, namely, to wit, i: e: viz or videlicet.

Այնմէկտէ, *adv.* Since, since that time, from that time, thenceforth, thenceforward.

Այնու զի, *conj.* In as much as, because.

Այնուհետեւ, *conj.* Ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Այն ոք, *pro.* Such, such one.

Այնչափ (ի, իւ) *adj.* So great; such.

Այնչափ, *adv.* So, so much, in such a manner.

Այնպէս, *adv.* So, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այնպիսի (սւոյ, սեաւ) *adj.* Such, similar, like; equal, same; as great, as much.

Այնք աղաղաւ, *conj.* For that reason, therefore.

Այնքան (ի, իւ) *adj.* So great, such.

Այնքան, *adv.* So, so much, in such a manner.

Այո, *adv.* Yes, even so, truly.

Այդանել (եմ, եցի) *v. a.* To jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to des-

prise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այսպանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այսպանք (*հայ, հզք*) *s. pl.* See **Այսպանութիւն**.

Այսպանող (*ի, աւ*) *s. and adj.* That derides, that ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այսն, *s. ind.* **Այսն առնել**, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn. **Այսն լինել**, to be derided or a laughing-stock.

Այսնակառակ, *adj. ind.* That derides, that jeers, that ridicules: mocked, insulted, railed at. **Այսնակառակ առնել**, to jeer, to ridicule.

Այսնարար (*ի, աւ*) *s.* That jeers or derides.

Այսնարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Derision, mockery.

Այսնկառակ See **Այսնակառակ**.

Այս (*այսր or այսրիկ, այսու or այսուիկ*) *pro.* This. **Այսից զայս ինչ և զայն ինչ**, I shall say this and that, or so and so.

Այս (*այսոյ, այսով*) *s.* Evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Այսաբեկ, *adj. ind.* Possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.

Այսախառն, *adj. ind.* Possessed with a devil.

Այսադիւր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Possessed with a devil, demoniac.

Այսահալած (*ի, իւ*) *adj.* That drives away devils.

Այսահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Possessed with a devil, demoniac.

Այսահարեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* Possessed with a devil: mad, phrenetic, frantick.

Այսահարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantick, to storm, to be furious.

Այսահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The state of a person possessed with a devil, the state of a demoniac: mad-

ness, phrensy, fury, frantickness.

Այսամուս (*մտի, մուս*) *adj.* Possessed with a devil.

Այս հարցուկ, *s. ind.* Diviner, conjurer, soothsayer, that divines: See **Հարցուկ**.

Այսանակ, *adj. ind.* Such, like, in this manner or fashion.

Այս անգամ, *adv.* This time, this once.

Այսգոյն (*գունի, գունիւ*) *adj.* Like, in like manner, same, in the same fashion, of the same sort.

Այսգուհակ, *adj. ind.* See **Այս գոյն**.

Այսինքն or **Այսինքն է**, *adv.* Namely, that is to say, to wit.

Այսնիւ, *adj.* Marked thus, having this mark, such.

Այսուամենայնիւ, *adv.* Still, nevertheless, as for the rest.

Այսուհետեւ, *adv.* Henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Այսչափ (*ի, իւ*) *adj.* To this degree, in this quantity, so great.

Այսչափ, *adv.* So much, so.

Այսպէս, *adv.* Thus, in this manner, in the same manner; so.

Այսպիսի (*սւոյ, սեաւ*) *adj.* Such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Այսր, *adv.* Here, in this place; hither, to this place.

Այսր աղաքաւ, *adv.* Therefore, for this reason.

Այսրէն, *adv.* Back, again. **Եկից այսրէն ընդհուպ**, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Այսքան (*ոյ, եաւ*) *adj.* In this quantity, such, so numerous, thus great.

Այսքանակ, *adj. ind.* See **Այսքան**.

Այսօր, *adv.* To-day. **Ցայսօր ժաւանակի**, to this day, up to this time.

Այսօրածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born to-day, born this day.

Այս (*ի, իւ*) *s.* Cheek; jaw-bone, jaw: swelling, protuberance, tumour.

Այսի, *adv.* Thence, from that place.

Այսնուլ (*ոււմ, պրեւայ*) *v. n.* To swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Այսուամի (*աման, ամամբ*) *s.* Inflammation, tumefaction, swelling, pro-

tubercance, enlargement: See **Այտուց**.

Այտուց (*ի, աւ*) *s.* Swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Այտուցանել (*եմ, տուցի*) *v. t.* To swell, to inflame, to tumefy.

Այր (*աւն, տրամք*) *s.* Man: husband, spouse: person: youth, young man. **Այր երեւելի**, personage. **Այր իւրաքանչիւր**, every one, every person, every-body. **Այր դք**, a person, some one. **Այր ընդ տրամք** or **Այր զտրամք**, in competition; with emulation. **Այր ցընկեր իւր**, one to another. **Ընդ այր և ընդ կին**, the men as well as the women, both men and women. **Աւ այր**, each person, a head, a man.

Այր (*ի, իւ*) *s.* Antre, cavern, grotto, den.

Այրաբար, *adv.* Manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Այրաթող (*ի, աւ*) *adj.* That abandons her husband.

Այրական (*ի, աւ*) *adj.* Virile, manly.

Այրածկ (*ի, աւ*) *adj.* Manlike, manly.

Այրանհալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* See **Այրիանալ** and **Արիանալ**.

Այրասէր (*սիրի, սիրու*) *adj.* That loves her husband.

Այրասիրութիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Love of the wife for her husband, conjugal affection.

Այրասպան (*ի, աւ*) *adj.* That has killed her husband.

Այրաս (*ի, աւ*) *adj.* Wanton, impudent, immodest, lewd.

Այրաստանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* To be devoid of modesty, to be immodest, to be impudent, to be shameless.

Այրատուժիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Effrontery, impudence, boldness, immodesty, wantonness.

Այր դու, *int.* Ho there! holla!

Այրեաց or **Այրեացք**, *s. pl. ind.* Burning, conflagration; torrefaction.

Այրեաց առնել or **այրեաց գարձուցանել**, to burn.

Այրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Այրենոց (*ի, աւ*) *s.* Hospital for widows.

Այրեցած (*ի, իւ* or *ոյ, ու*) *s.*

Burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot.

Այրեցուած (*ոյ, ու* or *ի, իւ*) *s.* See **Այրեցած**.

Այրեցումն (*ցման, ցմամք*) *s.* Conflagration, deflagration, combustion, burning.

Այրեցող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Burning, scorching; caustick.

Այրեւի See **Այրուհի**.

Այրի (*բւոյ, բւու*) *s.* Widow; widower.

Այրիանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To become a widow or widower, to be a widow or widower.

Այրիութիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Widowhood.

Այրոցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn.

Այրուժիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Virile age, age of manhood, virility, manhood: widowhood.

Այրուկ (*ի, աւ*) *s.* Dwarf.

Այրուհի (*ոյ, ու*) *s.* Horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Այրումն (*ցման, ցմամք*) *s.* Burning, combustion, conflagration, fire; deflagration; torrefaction.

Այց, s. ind. Visit; search; inspection.

Այց առնել or **այց ելանել**, to visit, to go to see, to make a visit; to search, to examine, to observe.

Այցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To visit; to search.

Այցելանալ (*թեան, թեամք*) *s.* Visit; inspection.

Այցելել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Այցել**.

Այցելու (*ի, աւ*) *s.* Visitor; inspector: bishop.

Այցելութիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Visit; visitation; search; inspection; examine.

Այցող (*ի, աւ*) *s.* Inspector, visitor, examiner.

Ան or **Ամ** (a negative or privative particle in the composition of words). *A, ab, dif, dis, ig, im, in, ir, non, un* (when used negatively or privatively).

Անագ (*ի, աւ*) *s.* Tin. **Օծանել** or **գրուագել անագաւ**, to tin, to cover with tin. **Որ օծանէ անագաւ**, tinman. **Օծումն անագաւ**, act or employment of tinning.

Անագան, *adv.* and *adj. ind.* Late, behindhand, tardily, long, slowly: late,

tardy; long, slow, not ready, not prompt.

Անապատել (*ի, աւ*) *adj.* Produced too late; born too late.

Անապատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v.t.* To defer, to put off, to retard, to delay.

Անապատի, *adv.* Late, late in the evening, at a late hour.

Անապատել (*եմ, եցի*) *v. n.* To delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Անապատ (*ի, աւ*) *s.* (a Greek word). Lecturer (who holds one of the four minor dignities in the church).

Անապատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Անապատ ուրեմն, *adv.* Too late, very late; at latest, at the latest.

Անապատ (*դէի, դէիւ*) *adj.* Made of tin; plated or covered with tin.

Անապել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tin, to plate or cover with tin.

Անապէզէն (*դիւի, դիւաւ*) *adj.* Of the nature of tin, resembling tin.

Անագորոյն or **Անագորոն** or **Անագորուն** (*ի, իւ*) *adj.* Perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous, brutal, savage, atrocious.

Անագորունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity, brutality, atrocity, tyranny.

Անազաւ (*ի, աւ*) *adj.* Not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Անազաւկցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of affinity; dissimilarity.

Անազի (*դւոյ, դւաւ*) *adj.* Ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Անազակ (*ի, աւ*) *adj.* Strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked.

Անազակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be disobedient, to be insolent, to be a libertine.

Անազակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, insolence, impudence, wickedness.

Անազակի (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* See **Անազակ**.

Անաթեմայ (*ի, իւ*) *s.* (a Greek word). Anathema, excommunication.

Անաթեմայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To

anathematize, to excommunicate.

Անաթի, *adj. ind.* See **Անաթի**.

Անադպադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* More unfertile, very unproductive, very useless.

Անալուծ (*ի, իւ*) *s.* Camelopard.

Անախորժ (*ի, իւ*) *adj.* Insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Անախորժակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախորժ**.

Անախա (*ի, իւ*) *adj.* Not subject to diseases or passions; honest, incorrupt, innocent, pure.

Անախաւարար, *adv.* Without vices or passions, honestly, with integrity, innocently.

Անախաւան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախա**.

Անախաւիկ (*կրի, կրաւ*) *adj.* Not subject to diseases or passions.

Անախաւարժ (*ի, իւ*) *adj.* Not agitated by passions, not subject to passions.

Անախաւար (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախա**.

Անախառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dispassion, exemption from passion; integrity, purity: good constitution, health.

Անակեանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irreverence, want of respect.

Անակեանու (*ի, աւ*) *adj.* Without respect of persons, impartial, ingenuous.

Անակեալ (*ի, իւ*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անակեալ, *adv.* Unexpectedly, suddenly.

Անակեալի, *adj. ind.* See **Անակեալ**.

Անակեալիք (*լեաց, լեզք*) *s. pl.* Despair, despondency.

Անակեալու (*ի, աւ*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate.

Անակեունիկ (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* Hopeless, desperate.

Անահիտ (*հասոյ, հասաւ*) *s. f.* Venus, goddess of love; Diana (from *Diana* written invertedly).

Անահաւան (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to Venus or Diana.

Անալ (*ի, իւ*) *adj.* Without salt, unsalted; insipid, tasteless.

Անաղափ (*ի, իւ*) *adj.* Of no sect, sound, orthodox; not subject to enchantment.

Անաղարտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incorruptible, unalterable; incontestable.

Անաղայ, *adj. ind.* Not ground, not pounded.

Անաղելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be salted.

Անաղի, *adj. ind.* Unsalted; insipid, tasteless.

Անաղա (ի, իւ) *adj.* Unspotted, unstained, unsullied, pure, clear, clean.

Անաղաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cleanliness, clearness, purity, neatness.

Անաղաւ (ի, իւ) *adj.* Shining, clear, bright.

Անաղաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անաղաւ**.

Անաճ (ի, իւ) *adj.* That does not grow, decreasing.

Անաճելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrease, diminution.

Անամանակ (ի, աւ) *adj.* Not limited to time, eternal, perpetual.

Անամուսին, *adj. ind.* Unmarried.

Անամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Celibacy.

Անամիգ (ի, աւ) *adj.* Indocile, obstinate, untractable; severe, inflexible.

Անամիգելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անամիգ**.

Անամիգ, *adj. ind.* Unclouded, cloudless, clear, serene.

Անամիոգելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be concentrated or circumscribed, unlimited.

Անամիթ (ի, իւ) *adj.* Shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.

Անամիթաբար, *adv.* Without shame, impudently; audaciously.

Անամիթանալ (ամ, թացայ) *v.n.* To lose all shame, to be shameless.

Անամիթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, audacity, effrontery.

Անայլայլաբար, *adv.* Invariably, immutably, constantly.

Անայլայլակ (ի, աւ) *adj.* Invariable, unalterable, immutable, constant.

Անայլայլական (ի, աւ) *adj.* See **Անայլայլակ**.

Անայլայլելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անայլայլակ**.

Անայլայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invariability, immutability, constancy.

Անայր, *adj. ind.* That has no hus-

band, unmarried (woman).

Անայրելու (ի, աւ) *adj.* Abandoned, forlorn, helpless.

Անանգոսնելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Irreproachable, irreprehensible.

Անանիանք (նիանց, նիամբ) *s. pl.* The companions of Ananias, or the three youths in the furnace.

Անանձն, *adj. ind.* Inanimate, lifeless; impersonal.

Անանձուկ, *adj. ind.* Unconfined, wide, large, extensive, vast.

Անանուխ (անանխոյ, անանխով) *s.* Mint (a plant).

Անանուն, *adj. ind.* Anonymous; ignoble; infamous.

Անանջաւ (ի, իւ) *adj.* Inseparable, indivisible.

Անանջաւաբար, *adv.* Inseparably, indivisibly.

Անանջաւապէս, *adv.* See **Անանջաւաբար**.

Անանջաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանջաւ**.

Անանջրպէտ (ի, իւ) *adj.* Undivided, united, inseparable, indivisible.

Անանց, *adj. ind.* That passes not away, eternal; impassable.

Անանցանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանց**.

Անանցաւ (ի, իւ) *adj.* Free from want, rich, affluent.

Անաշխաւ (ի, իւ) *adj.* Unfatigued, fresh; easy, not difficult.

Անաշխաւ, *adv.* Easily, without fatigue, without trouble.

Անաշխարհիկ, *adj. ind.* Banished or driven from his country; captive, enslaved; strange, foreign.

Անաշխարհիկ See **Անաշխարհիկ**.

Անաշխաւ (ի, իւ) *adj.* Impartial, shewing no respect of persons, upright, incorruptible, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.

Անաշխաւ, *adv.* Impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austere.

Անաշխաւաւոր (ի, աւ) *adj.* That takes an impartial view, sincere, ingenuous.

Անաշխաւաւորութիւն, *adj. ind.* All-diffusive; that scatters impartially, that diffuses liberally.

Անաշխաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impartiality, disinterestedness, upright-

ness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity.

Անշուշ (շէի, չէիւ) *adj.* Blind; without eyes; blinded.

Անշիւք, *adj. ind.* See **Անշուշ** :

Անապակ (ի, աւ) *adj.* Pure, unmixed, neat, unadulterated: incorruptible.

Անապական (ի, աւ) *adj.* Incorruptible; pure, chaste, inviolate.

Անապականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility; purity, chastity.

Անապականութիւն (կանման, կանմամբ) *s.* See **Անապականութիւն** :

Անապաշտ (ի, էւ) *adj.* Impenitent, hardened, obdurate.

Անապաշտար (ի, աւ) *adj.* Impenitent.

Անապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenitence, obduracy.

Անապատ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.

Անապատացի (ի, աւ) *adj.* Living in a lonely place, eremitical.

Անապատական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Solitary, eremitical: hermit, anchorite.

Անապատային (յնոյ, յնով) *adj.* Solitary, eremitical.

Անապատանալ (ամ, տայայ) *v. n.* To become a desert, to be deserted; to fall, to decay.

Անապատակ (սիբի, սիբաւ) *adj.* Loving solitude, or retired situations, retired, solitary.

Անապատական, *adj. ind.* Bred in a desert.

Անապատացուցնել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to be deserted, to lay waste, to depopulate, to unpeople.

Անապատաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Անապատական** :

Անապաւէն (ւիմի, ւիմաւ) *adj.* Without refuge, destitute, unprotected.

Անաւակ (ի, աւ) *adj.* Dissolute, debauched, libertine, licentious, disorderly, loose, lustful, wanton, lewd, incontinent, bawdy: prodigal, profuse.

Անաւակարար, *adj.* Dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անաւակիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, dissoluteness, libertinism, lewdness, licentiousness, excess, loose

or disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; in chastity, prostitution.

Անաւաշտորդ (ի, աւ) *adj.* Without a guide, indirected; without a chief, without a governor, insubordinate, in anarchy.

Անաւիթ (աւթի, աւթիւ) *adj.* Without occasion or motive, causeless.

Անաւիկ, *adj. ind.* Impregnable, inexpugnable.

Անաւողջ (ի, էւ) *adj.* Unhealthy, sickly: unwholesome, injurious to health.

Անանարար, *adv.* Brutally, coarsely, grossly.

Անանարարայ (ի, էւ) *adj.* Brutal, rude, ill-mannered.

Անանագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Guilty of an unnatural crime with a beast.

Անանագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unnatural knowledge of a beast.

Անանագոյն (գուռի, գուռիւ) *adj. comp.* More brutal, more coarse, very gross or rough.

Անանագանց (ի, էւ) *adj.* See **Անանագէտ** :

Անանագանցութիւն See **Անանագիտութիւն** :

Անանագէն (ի, էւ) *adj.* That sacrifices or immolates beasts.

Անանագէնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immolation of beasts.

Անանագոհ (ի, էւ) *adj.* That sacrifices beasts.

Անանախաւն, *adj. ind.* Of a brute kind.

Անանական (ի, աւ) *adj.* Of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անանակենցալ, *adj. ind.* That lives like a beast, brutal, bestial.

Անանակերպ (ի, էւ) *adj.* Having the form of a beast, brutish.

Անանակերպ, *adv.* In the form of a beast; as a beast.

Անանամոլ (ի, էւ) *adj.* That lusts unnaturally after a beast.

Անանամիտ (միտ, մտաւ) *adj.* Having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անանամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stupidity, dullness, heaviness of mind.

Անանային (յնոյ, յնով) *adj.* Partaking of the nature of a brute, brutish; brutal, bestial.

Անանանալ (ամ, տնայայ) *v. n.* To

become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անասնանոց (նույն, նույաւ) *adj.* That rears animals, that rears or breeds cattle.

Անասնայեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Brutish, besotted, churlish, clownish.

Անասնավայել, *adj. ind.* Fit for a brute, brutal, bestial.

Անասնեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of or belonging to the brute creation; brutal, bestial.

Անասնիկ, *s. ind.* A small beast; a lean beast.

Անասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State, nature or condition of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասնուա, *adj. and s. ind.* Abounding in cattle: park, chase or paddock for deer or beasts of chase.

Անասուն (սնոյ, սնով) *adj. and s.* Irrational: animal, brute, irrational creature.

Անասիքան (ի, աւ) *adj.* Not in holy orders; not ordained.

Անաստուած (ի, իւ) *adj.* Atheistical; ungodly, irreligious.

Անաստուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Atheism; ungodliness, irreligion.

Անասակ (ի, աւ) *adj.* Impotent, imbecile, feeble.

Անարատ (ի, իւ) *adj.* Immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; undefiled, intact, pure, whole, perfect.

Անարատաբար, *adv.* Holily, inviolably.

Անարատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Purity, uprightness, integrity, entire state.

Անարատահի (հւոյ, հւով) *adj. f.* Immaculate, pure, holy (woman).

Անարար, *adj. ind.* Increate.

Անարբ (ի, իւ) *adj.* Sober, abstemious.

Անարդ (ի, աւ) *adj.* Worthless, contemptible, vile, abject, despicable, wretched, pitiable, paltry, ignoble, obscure.

Անարդաբար, *adv.* Unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անարդական (ի, աւ) *adj.* Shameful, disgraceful.

Անարդահատ, *adj. ind.* See **Անարդահատելի**.

Անարդահատելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Disconsolate; inconsolable.

Անարդամահ, *adj. ind.* By an ignoble death, dying ingloriously.

Անարդամեծար, *adj. ind.* That honours the humble.

Անարդանալ (ամ, դացոյ) *v. n.* To be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարդանք (նոյ, նոք) *s. pl.* Affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարդասաւոր (ի, աւ) *adj.* Unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարդասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness, pooriness, sterility.

Անարդատ (ուոյ, սեաւ) *adj.* See **Անարդատաւոր**.

Անարդեղ (եմ, եցի) *v. a.* To offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with, to curse.

Անարդեղ, *adj. ind. and adv.* Free, unembarrassed, without hinderance, without obstacle; freely; with impunity.

Անարդեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freedom, state of any thing free from obstacle or hinderance.

Անարդիկ, *adj. ind.* See **Անարդ**.

Անարդու (ի, աւ) *adj.* Contemptuous, disdainful, haughty, offensive: See **Անարդ**.

Անարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; vileness, meanness, worthlessness.

Անարդակ (ի, աւ) *adj.* Uneven, unpolished.

Անարդար (ոյ, ով) *adj.* Unjust, partial; unreasonable, iniquitous, wicked.

Անարդարակ, *adj. ind.* See **Անարդար**.

Անարդիւ, *adj. ind.* Gigantick, of an extraordinary size.

Անարդիւն, *adj. ind.* Unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարեւ, *adj. ind.* Without sun, dark, cloudy.

Անարթեղի See **Անհարթեղի**.

Անարժան (ի, իւ) *adj.* Unworthy, unfit, improper; condemnable, blama-

ble, illegal, dishonest. **Անարժան հաժարել**, to disdain.

Անարժանապէս, *adv.* Unworthily.

Անարժանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unworthiness.

Անարի (*բւոյ, բեաւ*) *adj.* Weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; giantick, enormous, monstrous.

Անարիագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very feeble, very weak, very timid.

Անարիական (*ի, աւ*) *adj.* Timorous, fearful; cowardly.

Անարիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; giantick size.

Անարիւն (*բեան, բեամբ*) *adj.* That has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ (*ի, իւ*) *adj.* Moneyless, poor.

Անարծաթակեր (*սիրի, սիրում*) *adj.* That does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be revived, that cannot be rekindled, not renewable, extinct.

Անարմատ (*ի, իւ*) *adj.* Without roots, rooted up, without foundation, unsupported.

Անարուեստ (*ի, իւ*) *adj.* Of no trade, or profession; artless; guileless; not made by the art of man, immaterial, simple, natural, unaffected, uncivilized, unpolished, rough, rude.

Անարուեստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Simplicity; rudeness.

Անարութիւն See **Անարիութիւն**.

Անարտաբերելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be pronounced distinctly, that cannot be articulated, difficult to pronounce.

Անարթ, *adj. ind.* Uncultivated, waste; intact, chaste.

Անարթագիր, *adj. ind.* In an uncultivated state.

Անաւաղ (*ի, աւ*) *adj.* Feeble, poor, low, humble, petty; minor.

Անաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To weaken, to humble, to abase.

Անաւաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւաղանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To grow weak, to become inconsiderable.

Անաւարտ (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, interminable, endless, continual, perpetual.

Անաւարտելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Interminable: See **Անաւարտ**.

Անբաժ (*ի, իւ*) *adj.* Without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable.

Անբաժան, *adj. ind.* Undivided, indivisible, inseparable.

Անբաժանաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably.

Անբաժանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indivisibility.

Անբաժին, *adj. ind.* See **Անբաժ**.

Անբաղ, *adj. ind.* Disunited, unconnected, disjoined.

Անբաղադրելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Incapable of alliance, that cannot be united.

Անբաղայ, *adj. ind.* Irreproachable, irreprehensible; frank, sincere.

Անբաղայապէս, *adv.* Irreproachably; frankly, openly.

Անբաղգ (*ի, իւ*) *adj.* Unfortunate, unhappy.

Անբաղգամ, *adj. ind.* Incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբաղյոգ (*ի, իւ*) *adj.* Without joint, simple, entire, uncompounded.

Անբաճաս (*ի, իւ*) *adj.* That does not calumniate, that does not detract; not subject to calumny, irreproachable.

Անբան (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանաբար, *adv.* Stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական (*ի, աւ*) *adj.* Like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very stupid, more irrational, more brutal.

Անբանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stupify.

Անբանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Irrational; unreasonable, unjust.

Անբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stupidity, irrationality, brutality.

Անբանորէն, *adv.* See **Անբանաբար**.

Անբասիր, *adj. ind.* Innocent, irreproachable. **Անբասիր աւանդել**, to exculpate.

Անբարբառ (*ի, իւ*) *adj.* Dumb, speechless, mute, silent.

Անբարգ (*ի, իւ*) *adj.* Simple, uncompounded.

Անբարդելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incapable of composition, that cannot be compounded, not compoundable.

Անբարեխառն (ի, իւ) *adj.* Intemperate, disorderly, irregular, inordinate, excessive.

Անբարեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intemperance, irregularity of conduct, disorderly life.

Անբարեկեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Malevolent, evil-minded, malicious, mischievous, malignant.

Անբարի, *adj. ind.* Bad, wicked.

Անբաց, *adj. ind.* Shut, closed, covered.

Անբացատրելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Inexplicable, inexpressible.

Անբացորոշ, *adj. ind.* Undecided, undetermined, indefinite.

Անբաւ (ի, իւ) *adj.* Infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense, immeasurable.

Անբաւական (ի, իւ) *adj.* Insufficient, incapable.

Անբաւականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insufficiency, incapacity.

Անբաւայօղ, *adj. ind.* Composed of innumerable parts.

Անբաւանալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infinity, immensity.

Անբեկ, *adj. ind.* See **Անբեկանելի**.

Անբեկանելի or **Անբեկելի** (լւոյ, լեաւ) *adj.* Infrangible.

Անբեղնաւոր (ի, աւ) *adj.* Barren, sterile.

Անբեղնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness, infertility.

Անբեղուն, *adj. ind.* See **Անբեղնաւոր**.

Անբեր, *adj. ind.* Unfruitful, unproductive, barren, sterile.

Անբերան (ի, իւ) *adj.* Mouthless, mute, speechless.

Անբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable, troublesome, burdensome, vexatious.

Անբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infertility, barrenness, sterility.

Անբերող (բողի, բողաւ) *adj.* Exempt, not liable.

Անբիւծի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That

cannot be blunted, unblunted, sharp.

Անբժշկական (ի, աւ) *adj.* Incurable.

Անբժշկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անբժշկական**: **Անբժշկելի իմն**, or **անբժշկելի օրինակաւ**, irremediably.

Անբիծ See **Անբիծ**.

Անբնութիւն See **Անբնութիւն**.

Անբնաբար, *adv.* Supernaturally, not naturally, extraordinarily.

Անբնակ (ի, աւ) *adj.* Houseless; uninhabited, desert. **Անբնակ առնել**, to depopulate, to unpeople.

Անբնական (ի, աւ) *adj.* Artificial, unnatural; affected, too studied, far-fetched; sham, feigned, pretended, false, fictitious.

Անբնակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depopulation.

Անբոկ See **Անբոկ**.

Անբոյժ (բուժի, բուժիւ) *adj.* Incurable.

Անբովանդակ See **Անբովանդակելի**: **Անբովանդակելի** (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible, inconceivable.

Անբոյ, *adj. ind.* Without flame, uninflamed.

Անբոյանկէղ, *adj. ind.* Uninflammable, incombustible.

Անբուժ, *adj. ind.* See **Անբոյժ**.

Անբուժական (ի, աւ) *adj.* See **Անբոյժ**.

Անբուժելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incurable, irremediable.

Անբուծ, *adj. ind.* Of a different nature, bastard, spurious.

Անբռնաբար, *adv.* Without force, willingly, freely.

Անբռնադատ, *adj. ind.* Voluntary; inviolable.

Անգ See **Անգ**.

Անգամ, *adv. and conj.* Once, at one time; even, notwithstanding. **Այս անգամ**, this once. **Այլ անգամ**, another time. **Առաջին անգամ**, the first time. **Միանգամ**, only once. **Բազում անգամ**, many times, often. **Միւսանգամ**, once more, over again. **Առ անգամ մի**, at once, this time. **Քանիցս անգամ**, every time; how many times.

Անգամագիւտ, *adj. ind.* Unsuccessful, unsatisfied.

Անգայթ, *adj. ind.* See **Անգայթակ**.

Անգայթակ, *adj. ind.* See **Անգայթակ**.

Անգայթակղելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.

Անգայռագեղ See **Անգառագեղ**:

Անգայա (ի, էւ) *adj.* Thin, incompact, porous; rare, subtle; soft, liquid.

Անգայտանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.* To be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To rarefy; to liquefy.

Անգայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rarefaction; liquefaction.

Անգանել See **Անգանել**:

Անգառագեղ, *adj. ind.* That cannot be kept in a cage, wild, untameable.

Անգար (ի, աւ) *s.* Megrim.

Անգեղեայ, *adj. ind.* Deformed, ugly.

Անգել See **Յանգել**:

Անգեղ, *adj. ind.* Unspotted; not freckled.

Անգեա (գիտի, գիտաւ) *adj.* Ignorant, unlearned, stupid, awkward. **Յանգեաս**, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards. **Յանգեաս լինել**, to connive, to dissemble.

Անգթական (ի, աւ) *adj.* Unpitying, cruel.

Անգթասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hardhearted, delighting in cruelty.

Անգթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cruelty, inhumanity.

Անգիծ, *adj. ind.* Not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard.

Անգին, *adj. ind.* Inestimable, invaluable.

Անգինարբու (ի, աւ) *adj.* That drinks no wine, abstemious.

Անգիտակ (ի, աւ) *adj.* Ignorant.

Անգիտանալ (ամ, տայայ) *v. n.* To be ignorant; to forget one's self.

Անգիտելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not to be understood, incomprehensible.

Անգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, inexperience. **Անգիտութեամբ**, ignorantly, through ignorance.

Անգիր, *adj. ind. and adv.* Without letters, without print, without any mark; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, without writing, by word of mouth.

Անգիւն See **Անգիւն**:

Անգիւա, *adj. ind.* That cannot be

discovered or found, undiscoverable.

Անգլուխ (գլխայ, գլխով) *adj.* Without a head, headless; without a leader, abandoned.

Անգծելի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be marked, hard.

Անգլ (գեղ, գեղբ) *s.* Vulture.

Անգոհ (ի, էւ) *adj.* Ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոհացող (ի, աւ) *adj.* See **Անգոհ**:

Անգողին See **Անգողին**:

Անգոյ (ի, էւ) *adj. and s.* Not existing, having no being; nonexistence, nonentity; nothing. **Արար Աստուած զաշխարհս յանգոյից**, God created the world from nothing.

Անգոսնիւ (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to undervalue, to slight, to reprove, to blame, to condemn; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսնիւի (լայ, լեաւ) *adj.* Contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ (ի, աւ or էւ) *adj.* Idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated. **Երկիր անգործ**, waste land.

Անգործագրելի (լայ, լեաւ) *adj.* Impracticable.

Անգործագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disuse, obsolescence.

Անգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, inaction, indolence; inefficacy.

Անգու, *adj. ind.* Worthy, meritorious.

Անգութ, *adj. ind.* Incompassionate, unpitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգումն (գման, գմամբ) *s.* End, termination; cadence; close, conclusion.

Անգուշակ, *adj. ind.* Not foretold, not predicted.

Անգուշել See **Անգուշել**:

Անգուրգ, *s. ind.* See **Անգումն**.

Անգուցանել (եմ, գուցի) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to apply, to adapt, to accommodate.

Անգասկան (ի, աւ) *adj.* See **Անգիւա**:

Անգասնելի (լայ, լեաւ) *adj.* Undiscoverable, not to be found.

Անդրիճիլ See **Հանդրիճիլ** :

Անդ (*ոյ, ու* or *ի, իւ*) *s.* Field; fallow, soil. **Անդք**, the fields, country: See also **Անթ** :

Անդ, *adv.* There.

Անդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Abounding in fields.

Անդադար, *adj. ind.* Incessant, continual, unintermitted; restless, agitated.

Անդադար, *adv.* Incessantly, continually, perpetually, eternally.

Անդաճիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To examine, to search.

Անդամ (*ոյ, ու*) *s.* Limb, member.

Անդամ անդամ յօշիլ, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անդամազնական (*ի, աւ*) *adj.* Anatomical.

Անդամազնիկ (*զնիկ, զնիւ*) *s.* and *adj.* Anatomist; that dissects.

Անդամազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anatomy. **Անդամազնութիւն աւնիլ**, to anatomize.

Անդամազնորէն, *adv.* Anatomically.

Անդամութիւ (*թութի, թութիւ*) *s.* The dissected parts.

Անդամալոյծ (*լուծի, լուծիւ*) *adj.* and *s.* Paralytick, palsical.

Անդամալուծիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be struck with a palsy, to have a paralytick stroke.

Անդամալուծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Palsy, paralysis.

Անդամախեղ (*ի, իւ*) *adj.* Maimed, crippled, impotent.

Անդամախեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lameness, impotence.

Անդամահ See **Անամահ** :

Անդամադեղ See **Անամադեղ** :

Անդամառ (*ի, իւ*) *adj.* Maimed.

Անդամառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Crippled state.

Անդանդադ, *adj. ind. and adv.* Prompt, diligent: diligently, promptly, without delay.

Անդանոր, *adv.* There.

Անդանալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Irrevocable: See **Անդարձ** :

Անդասան (*ի, աւ*) *s.* Cultivated land, fields; village.

Անդաստիարակ (*ի, աւ*) *adj.* Without education, uneducated, ungoverned.

Անդաս (*ի, աւ*) *adj.* Not sentenced, not condemned.

Անդաստապարա (*ի, իւ*) *adj.* Not deserving condemnation, blameless.

Անդարձ (*ի, իւ*) *adj.* Irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անդարման (*ի, իւ*) *adj.* Irremediable, irreparable, incurable.

Անդարմանելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* See **Անդարման** :

Անդեղայ (*զեղայ, գեղ*) *s.* Flock, herd, cattle; fields, country.

Անդեղեղուն, *adj. ind.* Unshaken, firm, resolute.

Անդեղայ or **Անդեղեղայ** (*ի, իւ*) *s.* Antidote, counterpoison.

Անդէն, *adv.* There. **Անդէն, աւնդէն աւնիմն, աւնդէն վաղվաղակի** or **աւնդէն իսկ**, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անդեղորդ (*ի, աւ*) *s.* Herdsman, shepherd.

Անդեղ, *adj. ind.* Indecent, unbecoming, unseasonable, absurd, clumsy, extravagant, unsuitable, ridiculous. **Յանդեղս**, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անդէք (*էոյ, էոմբ*) *s. pl.* See **Անդեղայ** :

Անդժուարանալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Complaisant, easy, gracious, condescending.

Անդժրելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անդիմադարձ, *adj. ind. and adv.* Irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անդլակի, *adv.* See **Անդուլ** :

Անդորդելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Immoveable, firm.

Անդդարանակ (*ի, աւ*) *adj.* Dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդդալիւր, *adj. ind. and adv.* Swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդդախոր, *adj. ind.* Deep as an abyss, unfathomable.

Անդդալան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անդդային** :

Անդդաւերձ, *adj. ind.* Dividing the abyss.

Անդդայեղս, *adj. ind.* Sunk in an abyss; very deep.

Անդդային (*յնայ, յնով*) *adj.* Very deep; infernal, hellish.

Անգնդապետական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Belonging to the Prince of hell; Prince of hell.

Անգնդապտոյա, *adj. ind.* Making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անգնդապտոյ, *adj. ind.* Plunged in the abyss, lost in the abyss.

Անգնդափոս, *adj. ind.* Fortified by a deep trench; very deep.

Անդոհ See **Անդոհական**.

Անդոհական (ի, աւ) *adj.* Vexatious, grievous; melancholy.

Անդոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Melancholy, grief.

Անդողգոջ, *adj. ind.* Unshaken, firm, constant.

Անդոյր See **Անդորր**.

Անդորրանք (նայ, նգ) *s. pl.* Summit of a mountain, peak.

Անդորր, *adj. ind.* Quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable. **Անդորր** or **յանդորրու**, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease. **Անդորր** or **յանդորր հանել**, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդուար See **Անդրուար**.

Անդուլ, *adj. ind. and adv.* Assiduous, continual; assiduously, continually, without pause, without relaxation, incessantly.

Անդունդք (անգնդոց, անգնդոյք) *s. pl.* Abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell.

Անդուն, *adj. ind.* Without gates, open. **Անդուն բերան**, tattler, person of an unbridled tongue.

Անդուստ, *adv.* Thence.

Անդուստ 'ի վերուստ, *adv.* From above.

Անդուրեմ or **Անդրուրեմ**, *adv.* There.

Անդրութիւն (թեան, թեամբ)

s. Illiterateness, want of education.

Անդասական (ի, աւ) *adj.* Natural, native, original.

Անդասին, *adv.* From, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then. **Անդասին 'ի մանկութենէ իմմէ**, from my infancy. **Անդասին յարարութենէ աշխարհի**, from the creation of the world.

Անդր, *adv.* There; beyond, on the other side; yonder. 'ի քաղաք անդր, to the city or town.

Անդրաբերարար, *adv.* Metaphorically.

Անդրաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metaphor; transposition.

Անդրագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription.

Անդրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Further.

Անդրադառնալ (ամ, դարձայ) *v. n.* See **Անդրադարձիլ**.

Անդրադարձ (ի, իւ) *adj. and s.* Reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անդրադարձեալ, *adv.* Reciprocally, mutually.

Անդրադարձիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* To retrograde; to be reflected; to rebound, to return.

Անդրադարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անդրադարձուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անդրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անդրանիկ (նկի, նկաւ) *adj. and s.* Eldest, first-born.

Անդրանկաբար, *adv.* By primogeniture, as eldest.

Անդրանկածախ, *adj. ind.* That destroys the first-born.

Անդրանկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* First-born.

Անդրանկածնունդ, *adj. ind.* See **Անդրանիկ**.

Անդրանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be eldest; to claim primogeniture.

Անդրանկարար (ի, աւ) *adj.* That gives the right of primogeniture.

Անդրանկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make eldest, to give the right of primogeniture.

Անգրանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անգրավար or **Անգրավար** (ի, աւ) *adj.* and *s.* Labourer, husbandman.

Անգրավարոյիք (տեայ, տեպ) *s. pl.* Breeches, hose, trousers.

Անգրատառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anagram.

Անգրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To drive beyond, to drive forward.

Անգրացուցիւ (ցի, ցաւ) *adj.* That drives forward.

Անգրդուելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Immoveable, firm, constant; inflexible.

Անգրդուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Firmness, constancy, resolution.

Անգրեւ, *adv.* Beyond, on the other side; over.

Անգրէն, *adv.* Again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation. **Անգրէն դառնալ**, to return.

Անգրէն սկսանել, to recommence. **Անգրէն ասել**, to repeat or say over again.

Անգրէն ջերմացուցանել, to heat again. **Անգրէն նորոգել**, to renew: See also **Անգրէն**.

Անգրժելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible: See also **Անգժելի**.

Անգրի or **Անգրիք** (րեայ, րեպ) *s.* Statue; bust. **Անգրի մեթաքի**, colossus.

Անգրիագործ (ի, աւ) *adj.* Statuary, sculptor.

Անգրիագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture.

Անգրիանդ (ի, իւ) *s.* See **Անգրի**.

Անգրոշմ (ի, իւ) *adj.* Uninscribed; without mark; unsealed; not ratified; without confirmation.

Անգրուար (ի, աւ) *s.* Nag, hackney.

Անգր ուրեմն See **Անգ ուրեմն**.

Անգր քան, *prep.* Beyond, further than, on the other side of, over. **Անգր քան զծով**, beyond the sea.

Անեղր, *adj. ind.* Interminable, boundless.

Անեղրական (ի, աւ) *adj.* See **Անեղր**.

Անել, *adj. ind.* Much embarrassed, much perplexed, inextricable. **Անել է անմուտ ասնել**, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from.

Անելանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անել**.

Անել (ի, իւ) *adj.* Uncreated, uncreate.

Անելածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born of increated God.

Անելական (ի, աւ) *adj.* See **Անել**.

Անելակերտ, *adj. ind.* Made by increated God.

Անելանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be created.

Անելաշէն, *adj. ind.* See **Անելա**.

Անելծ (ի, իւ) *adj.* Incorruptible, indissoluble; indelible, not to be effaced; inviolable.

Անելծանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անելծ**.

Անելծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility, indissolubleness.

Անելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Uncreated state.

Անելակր, *adj. ind.* Unblamable, not despicable.

Անեռանդն, *adj. ind.* Inderout.

Անեռանդնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inderotation.

Անէր (այ, ով) *s.* Wife's father, father in law. **Անէր լիբանանու**, or **Լիբանանէր**, Antilibanus.

Անէրասն (ի, աւ) *adj.* Not broken in, unruly; unbridled, ungoverned; debauched.

Անէրք, *adj. ind.* Not bounded by time, eternal.

Անէրել (ի, իւ) *adj.* That has no night, that always enjoys the light; eternal, endless.

Անէրելոյ, *adj. ind.* See **Անէրել**.

Անէրեակ (ի, աւ) *adj.* Invisible, hidden, obscure; ignoble.

Անէրեակայելի, *adj. ind.* Unimaginable.

Անէրեական (ի, աւ) *adj.* See **Անէրեակ**.

Անէրեակի, *adj. ind.* and *adv.* Invisible; invisibly.

Անէրեան, *adj. ind.* See **Անէրեակ**.

Անէրեայթ (ութի, ութիւ) *adj.* Invisible, vanished; imperceptible, insensible; infinitive (mood of Verbs).

Յանէրեայթս, invisibly. **Անէրեայթ** or **յանէրեայթս լինել**, to vanish, to disappear. **Անէրեայթ լինելն**, disappearance.

Անէրեութարար, *adv.* Invisibly, in

an invisible manner, imperceptibly:

Անբերուծանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.*
To vanish, to disappear.

Անբերուծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To cause to disappear, to hide.

Անբերուծերակ, *adj. ind.* Whose veins are hidden.

Անբերակ, *adj. ind.* Without irons, without chains.

Անբերայ, *adj. ind. and adv.* Doubtless, indubitable, sure, certain, unquestionable, incontestable, indisputable; doubtless, indubitably, unquestionably, certainly.

Անբերայաբար, *adv.* Certainly, unquestionably, doubtless, infallibly.

Անբերայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Certainty, certitude.

Անբերկեղութիւն See **Անբերկեղութիւն**.

Անբերկան (ի, իւ) *adj. and adv.* Safe, free from danger; bold, fearless; certain, doubtless; infallible, faithful; safely, in safety; certainly; boldly, fearlessly.

Անբերկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Safety; confidence, security; boldness.

Անբերկանորէն, *adv.* Safely, boldly.

Անբերկեղ, *adj. ind. and adv.* Fearless, bold, courageous, intrepid; fearlessly; courageously, intrepidly.

Անբերկեղաբար, *adv.* Boldly, intrepidly, courageously, fearlessly.

Անբերկեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intrepidity, fearlessness, courage.

Անբերկեղած (ի, աւ) *adj.* That has no fear of God, irreligious; insolent, disrespectful.

Անբերկեղածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreligion, ungodliness; disrespect, insolence, effrontery.

Անբերկմա, *adj. ind.* Without hesitation, resolute, determined.

Անբերկմեղի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indubitable, certain.

Անբերկումնալի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անբերկմեղի**.

Անբերկրագործեղի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be cultivated.

Անբերկրազու (ի, աւ) *adj.* That does not adore, indevout, irreligious.

Անբորդի (զւոյ, գւոմ) *s. m.* Brother in law (father in law's son).

Անեփ, *adj. ind.* Not enough cooked, raw.

Անզանազան (ի, իւ) *adj.* Indifferent.

Անզանազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference.

Անզարդ (ի, իւ) *adj.* Unadorned, without embellishment; unpolished, uncivilized; not polished, in a rough state.

Անզարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.*
To be divested of ornament.

Անզարդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To divest of ornament; to despoil, to disfigure.

Անզարդիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* See **Անզարդանալ**.

Անզարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of any thing without ornament, disfiguration, despoliation.

Անզաւակ (ի, աւ) *adj.* Childless; barren.

Անզաւակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be bereaved of children.

Անզաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ, *adj. ind.* At leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leisure, tranquillity.

Անզբօս, *adj. ind.* See **Անզբաղ**.

Անզգաւաբար, *adv.* Insensibly, imperceptibly.

Անզգալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Insensible, imperceptible.

Անզգամ (ի, աւ) *adj.* Rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.*
See **Անզգամիլ**.

Անզգամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.*
To be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ (ի, իւ) *adj.* Insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupefied.

Անզգայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.*
To be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To infatuate, to stupefy, to hebeate; to deprive of reason.

Անզգայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* See **Անզգայանալ**.

Անզգայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

s. Insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգաստ (ի, իւ) *adj.* Not vigilant, careless, inattentive.

Անզգաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of vigilance, carelessness, inattention.

Անզգոյշ (գուշի, գուշիւ) *adj.* Incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգօն, *adj. ind.* Stupid, foolish, senseless.

Անզեղ (ի, իւ) *adj.* Impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անզերծ, *adj. ind.* Inextricable.

Անզէն, *adj. ind.* Unarmed.

Անզերկ, *adj. ind.* Undeprived.

Անզըւական (ի, աւ) *adj.* Impenitent.

Անզըւանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not to be repented of, not to be regretted.

Անզըռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenitence, obduracy.

Անզնին, *adj. ind.* Inconsiderable, imperceptible.

Անզնական (ի, աւ) *adj.* See **Անզնին**.

Անզոհ (ի, իւ) *adj.* Without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անզոյգ (զուգի, զուգիւ) *adj.* Odd, not a pair; different, dissimilar. **Անզոյգ դործել**, to spoil the pair, to render dissimilar.

Անզովանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be refreshed, unquenchable.

Անզուգական (ի, աւ) *adj.* Matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անզուգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Matchlessness, incomparableness, excellence.

Անզուգակից (կցի, կցաւ) *adj.* See **Անզուգական**.

Անզուգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disjunction, separation.

Անզուգաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Անզուգական**.

Անզուգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Անզուգութիւն**.

Անզուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension,

disunion: See **Անջաբանութիւն**.

Անդուսայ, *adj. ind.* Untameable, untamed.

Անդուա, *adj. ind.* Not clear, turbid.

Անդաւա, *adj. ind.* Interminable, infinite, perpetual.

Անդրաւական See **Անդրաւ**.

Անդոր, *adj. ind.* Without power, weak, impotent, feeble; unmanly, faint-hearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անդորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To lose strength, to be feeble.

Անդորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weakness, feebleness; invalidity.

Անէակ (ի, աւ) *adj.* That does not exist, null, none.

Անէակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nonexistence, inexistence.

Անէծք (նիծից, նիծիւք) *s. pl.* Imprecation, malediction; execration, horror, detestation; oath.

Անէութիւն See **Անէակութիւն**.

Անէք (էից, էիւք) *s. pl.* Nothing, nonentity.

Անըզանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not desirable, detestable.

Անըմբեր, *adj. ind.* Impatient; intolerable, insupportable.

Անըմբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անըմբեր**.

Անըմբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմակ (ի, աւ) *adj.* Unresisting; irresistible, irresistible.

Անընդդիմակաց (ի, իւ) *adj.* See **Անընդդիմակ**.

Անընդդիմակաւ (ի, աւ) *adj.* Not opaque, transparent: See also **Անընդդիմակ**.

Անընդէլ See **Անընտէլ**.

Անընդէլական See **Անընտէլական** or **Անընտէլ**.

Անընդէլութիւն See **Անընտէլութիւն**.

Անընկերական (ի, աւ) *adj.* Unsocial.

Անընդհատ, *adj. ind. and adv.* Uninterrupted, continual, successive; uninterruptedly, continually, successively.

Անընդմիջաբար, *adv.* Immediately; uninterruptedly.

Անընդմիջական (ի, աւ) *adj.* Immediate.

Անընդմիջելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* In-

separable, indivisible; continual, uninterrupted.

Անքողոս, *adj. ind.* That cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ (*ի, ալ*) *adj.* Incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incapacity, inability.

Անընդունելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Inadmissible.

Անընթերցուած, *adj. ind.* Unlesioned.

Անընթերիք, *adj. ind.* Supperless.

Անընկալ, *adj. ind.* See **Անընդունելի**: **Անընկալ լինել**, to be inadmissible.

Անընկճելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Invincible, inflexible, unconquerable.

Անընչաբար, *adv.* Poorly.

Անընչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of fortune, poverty.

Անընտել, *adj. ind.* Not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընտելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընտրաբար See **Անընտրողաբար**: **Անընտրելի** (*լոյ, լեալ*) *adj.* Ineligible.

Անընտրողաբար, *adv.* Indiscreetly, imprudently.

Անընտրողապէս See **Անընտրողաբար**:

Անընտրողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indiscretion, imprudence.

Անընտրող (*բողի, բողալ*) *adj.* Indiscreet, imprudent.

Անըսագիւտ See **Անսագիւտ**:

Անըստերիւր See **Անստերիւր**:

Անթ (*ի, իւ* or *ոյ, ու*) *s.* Armpit.

Անթադուստ (*գտի, գտիւ*) *adj.* Inconceivable, manifest, evident, public.

Անթախանծ, *adj. ind.* Without opportunity, without intrusion.

Անթաղ, *adj. ind.* Unburied.

Անթանի, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Անթանցիկ, *s. ind.* Any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ (*ի, իւ*) *adj.* Unfading; incorruptible.

Անթառակ (*ի, իւ*) *s.* Armpit.

Անթարգման, *adj. ind.* Without interpreter; that cannot be translated;

inexplicable: See also **Անթարգմանելի**: **Անթարգմանաբար**, *adv.* Inexplicably.

Անթարգմանելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* That cannot be translated; inexplicable.

Անթարթ, *adj. ind. and adv.* See **Անթարթափ**:

Անթարթափ, *adj. ind.* Earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարշամ See **Անթառամ**:

Անթաց, *adj. ind.* Dry.

Անթափ, *adj. ind.* Unspilt; raw, unprepared.

Անթափանցանց, *adj. ind. and adv.* Impenetrable; impenetrably.

Անթափանցելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Impenetrable.

Անթափանցիկ, *adj. ind.* Opaque, obscure.

Անթափանցիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opacity.

Անթափանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impenetrability.

Անթեղ (*ի, ալ*) *s.* Ashes or cinders.

Անթեղայ See **Անգեղայ**:

Անթերի, *adj. ind. and adv.* Entire, complete, perfect; entirely, completely, perfectly.

Անթի (*ի, իւ*) *adj.* Without wings; that has lost its wings.

Անթիփ (*ի, իւ*) *adj.* Peeled, scaled.

Անթիքելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Inflexible, unbending, stiff, hard.

Անթիքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inflexibility, stiffness, hardness.

Անթիլոս (*ի, իւ*) *s.* A sort of fish: See **Կողամայր**:

Անթիպատոս or **Անթիլապատոս** (*ի, իւ*) *s.* Proconsul.

Անթիպատոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proconsulship.

Անթիւ, *adj. ind.* Innumerable, infinite, immense.

Անթլիստ (*ի, իւ*) *adj.* Uncircumcised.

Անթլիստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uncircumcision; prepuce.

Անթողի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Unparadonable, inexpiable.

Անթուելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Innumerable.

Անժամ, *adj. ind.* Too late; unreasonable; unforeseen, unexpected.

Անժաման, *adj. ind.* That cannot

arrive ; not arrived, slow, tardy.

Անժամանակ (*ի, աւ*) *adj.* Not subject to time, eternal ; unseasonable.

Անժամանակաբար, *adv.* Unseasonably ; eternally.

Անժամանակապէս See **Անժամանակաբար**.

Անժամանակեայ, *adj. ind.* See **Անժամանակ**.

Անժամանեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* See **Անժաման**.

Անժառանգ (*ի, աւ*) *adj.* Heirless, without succession.

Անժառանգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deprive of heirs ; to disinherit.

Անժառանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heirless state, want of succession ; disinherison.

Անժխեղի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Incontestable, undeniable.

Անժոյժ (*ժուժի, ժուժիւ*) *adj.* and *adv.* Intolerant, impatient ; incontinent, intemperate, immoderate ; violent ; impatiently ; intemperately.

Անժուժաբար, *adv.* Impatiently ; intemperately.

Անժուժալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անժուժանալ (*ամ, ժացայ*) *v. n-p.* To lose patience, to grow impatient.

Անժուժկալ (*ի, իւ*) *adj.* Impatient ; incontinent, intemperate.

Անժուժկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impatience ; incontinence, intemperance.

Անժուժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impatience ; intolerance ; incontinence, intemperance ; immoderation, violence.

Անժպիւս, *adj. ind.* Sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անիծ (*ի, իւ*) *s.* Nit.

Անիծաբան (*ի, իւ*) *adj.* That curses or, imprecates.

Անիծաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malediction, curse.

Անիծաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That bears a curse ; that curses.

Անիծադիր, *adj. ind.* That curses, imprecatory.

Անիծադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malediction, curse, imprecation.

Անիծակուռ or **Անիծակուր**, *adj. ind.* Loaded with curses. **Անիծակուռ առնել**, to load with maledictions.

Անիծանել (*եմ, իծի*) *v. a.* To curse, to imprecate ; to detaste, to loathe, to

abhor, to forswear, to deny upon oath

Անիծապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Worthy to be cursed.

Անիծեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Cursed, accursed.

Անիծել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Անիծանել**.

Անիմայ, *adj. ind.* See **Անիմաստ**.

Անիմանալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unintelligibility ; incomprehensibility.

Անիմաստ (*ի, իւ*) *adj.* Foolish, senseless, insipid ; irrational, absurd.

Անիմաստաւոր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That does not love wisdom, ignorant ; unphilosophical.

Անիմաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Folly, senselessness, absurdity.

Անիմաց, *adj. ind.* See **Անիմաստ**, and **Անիմանալի**.

Անիշ (*անընչի, անընչիւ*) *adj.* Pennyless, poor.

Անիշխան, *adj. ind.* Without a prince, without a chief, without a governor, in anarchy ; vulgar, plebeian.

Անիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anarchy.

Անիտի (*ի, իւ*) *adj.* Not real, false.

Անիտան (*ի, իւ*) *s.* Anise.

Անիրաւ (*ի, աւ*) *adj.* Unjust, iniquitous, wicked ; injurious, offensive ; perfidious, disloyal ; false, illegitimate ; tyrannical.

Անիրաւաւորաց, *adj. ind.* That hates the unjust.

Անիրաւացի, *adj. ind.* and *adv.* Unjust ; unjustly.

Անիրաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւել (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To be unjust, to be unrighteous ; to sin, to fail in duty.

Անիրաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity ; injury, wrong, offence, affront ; trespass ; oppression.

Անիւ (*նուոյ, նուով*) *s.* Wheel.

Անիւք մեքենայի, wheels of a machine.

Անիւ յեանի, grindstone. **Անիւ խորակաց**, jack. **Անիւ աղայոց**, gig.

Անիւ առաջակողման նաւին, capstern.

Անլեզու (*ի, աւ*) *adj.* Without a tongue, dumb.

Անլիութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Imperfection, fault. Աշխարհի մեջ, youth.

Աշխարհ, *adj. ind.* Incomplete, imperfect.

Աշխարհ, *adj. ind.* Free from vexation, tranquil.

Աշխարհ, *adj. ind.* Disjoined, separate; that cannot be united.

Աշխարհ (լուծի, լուծիւ) *adj.* Indissoluble; insoluble.

Աշխարհ, *adj. ind.* Dark, obscure.

Աշխարհ, *adj. ind.* Disobedient.

Աշխարհ or Աշխարհ, *adj. ind.* Unwashed, impure.

Աշխարհ (ի, աւ) *adj.* See Աշխարհի.

Աշխարհի (լուծի, լուծիւ) *adj.* Indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered.

Աշխարհի (թեան, թեամբ) *s.* Indissolubility.

Աշխարհ, *adj. ind.* Indissoluble, incorruptible.

Աշխարհ See Աշխարհի.

Աշխարհ, *adj. ind.* Moonless, dark.

Աշխարհ (լուծի, լուծիւ) *adj.* Unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, without tidings.

Աշխարհ, *adj. ind.* Cheerless; reckless.

Աշխարհ, *adj. ind. and adv.* That never ceases to speak; incessant; incessantly.

Աշխարհ, *adj. ind.* See Աշխարհ.

Աշխարհ (սողի, սողաւ) *adj.* Deaf; disobedient.

Աշխարհի (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience.

Աշխարհ, *adj. ind.* See Աշխարհ.

Աշխարհ, *adj. ind.* Infallible; sure.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unerring, unflinching, exact, correct.

Աշխարհ See Աշխարհի.

Աշխարհի (լուծի, լուծիւ) *adj.* Firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Աշխարհ (ի, իւ) *adj.* Ripe.

Աշխարհ (ի, իւ) *adj.* Without movement, stationary; indeclinable.

Աշխարհ (եմ, եցի) *v. n. and a.* To be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Աշխարհի (թեան, թեամբ) *s.* Economy; respect; exemption; preservation.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unmixed, simple, pure.

Աշխարհի (թեան, թեամբ) *s.* Purity, unmixed state; intemperance.

Աշխարհ, *adj. ind.* See Աշխարհ.

Աշխարհ, *adj. ind. and adv.* Sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Աշխարհի (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, fidelity, ingenuousness, innocence.

Աշխարհ, *adj. ind.* Not boiled, raw.

Աշխարհ, *adj. ind.* Clear, luminous, bright.

Աշխարհ, *adj. ind. and adv.* Incessant, unintermitted, unceasing, continual; unobstructed; without opposition, without intermission, constantly, incessantly, continually.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unintelligent, uninformed.

Աշխարհ (լուծի, լուծիւ) *adj.* Indivisible, infrangible.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unsuspecting; sincere.

Աշխարհ, *adj. ind.* Not scrupulous; unexceptionable.

Աշխարհ, *adj. ind.* Thin, uncompact, porous.

Աշխարհ (ի, աւ) *adj.* See Աշխարհ.

Աշխարհ (ի, իւ) *adj.* Unleavened, unfermented.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unprotected, forlorn, destitute.

Աշխարհ, *adj. ind.* See Աշխարհ.

Աշխարհ (ի, աւ) *adj.* That does not protect; unprotected, forlorn.

Աշխարհ, *adj. ind.* Յանկարայ or յանկարայ, without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Աշխարհ (եմ, եցի) *v. n.* To be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Աշխարհ, *adj. ind.* Unsought, unsearched.

Աշխարհ, *adj. ind.* Imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Աշխարհ, *adv.* Imprudently, indiscreetly; inconsiderately, rashly.

Անհրաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imprudence, indiscretion; inconsiderateness, rashness.

Անոյզ, *adj. ind.* That does not search, that does not examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անոնարհեմ, *adj. ind.* That cannot be humbled, stern, undaunted.

Անոնաւ, *adj. ind.* Unmoist, dry.

Անոնել (ի, իւ) *adj. and adv.* Indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; indefatigably, without fatigue.

Անոնջապէս, *adv.* Indefatigably, without fatigue.

Անու, *adj. ind.* Not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անտոր, *adj. ind.* That does not wander; straight.

Անտորեմակ, *adj. ind.* See **Անտոր**.

Անորհուրդ, *adj. ind. and adv.* Inconsiderate, rash, imprudent; inconsiderately, rashly, imprudently.

Անորհրդաբար, *adv.* Imprudently, rashly, blindly.

Անորհրդածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Indeliberate, hasty.

Անորհրդապահ (ի, աւ) *adj.* That does not keep secret, indiscreet.

Անորհրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconsiderateness, rashness, temerity.

Անորշ, *adj. ind.* Without a bay.

Անորշեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անոյց, *adj. ind.* See **Անոյցեմ**.

Անոյցեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անոյցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invulnerability.

Անուշ, *adj. ind.* Indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անուշապ, *adj. ind.* Intrepid, calm.

Անուով, *adj. ind.* Unruffled, calm, peaceable.

Անուովաբար, *adv.* Without perturbation.

Անուովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calmness, tranquillity.

Անտիր, *adj. ind. and adv.* Indifferent; indiscreet; indifferently; indiscreetly.

Անտորաբար, *adv.* Indifferently;

indiscreetly, without consideration.

Անտորոյ, *adj. ind.* Without interval, without intermedium; indivisible, inseparable.

Անտորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; indiscretion.

Անտրախոյս (խուսի, խուսիւ) *adj.* See **Անտրախուսեմ**.

Անտրախուսեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* Disheartened, dispirited, cowardly.

Անտրամ (ի, իւ) *adj.* Undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անտրամական (ի, աւ) *adj.* See **Անտրամ**.

Անտրամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibility.

Անխո (ի, իւ) *adj.* Dumb; irrational.

Անխոանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխոութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dumbness; irrationality.

Անխոսուն, *adj. ind.* See **Անխո**.

Անծաղեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, *adj. ind.* Inconsumable; incombustible.

Անծախական (ի, աւ) *adj.* See **Անծախ**.

Անծախապէս, *adv.* Without being consumed.

Անծաղիկ, *adj. ind.* That does not flower, that does not blossom.

Անծաղբ, *adj. ind.* That never smiles, grave, serious.

Անծաղբածու (ի, աւ) *adj.* That does not ridicule, not scornful, not apt to deride.

Անծամ, *adj. ind.* That cannot be chewed, tough.

Անծանակ, *adj. ind.* That is not mocked; free from shame.

Անծանօթ (ի, իւ) *adj.* Ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure. **Յանծանօթս**, ignorantly, unwittingly; incognito, without being known. **Յանծանօթս լինել**, to be in disguise; to feign or counterfeit.

Անծանօթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To be unknown; to be disguised.

Անծաղբեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անծամ**.

Անծաւալեմ (ւոյ, լեաւ) *adj.* Irreducible; not ductile.

Ածեղ (*ի, աւ*) *s.* Magpie, pie.

Ածեղանալի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Not subject to the effects of age, perpetual, durable.

Ածիկ (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* Unbegotten, unborn; barren, steril.

Ածնեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unborn state.

Ածնուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Barrenness: See also **Ածնեղութիւն**.

Ածննդական (*ի, աւ*) *adj.* Barren, steril.

Ածնունդ, *adj. ind.* See **Ածննդական** and **Ածիկ**.

Ածուծ, *adj. ind.* That does not give suck; that no longer suckles.

Աշկ: **Աշկ է**, *v. imp.* It ought, it is right, it is proper, it is becoming, it concerns, it relates to. **Յանկ ելանել**, to be completed, to be accomplished, to be finished.

Աշկաղմ, *adj. ind.* Unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Աշկաղմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of construction, unfurnished state, imperfection.

Աշկախ, *adj. ind.* Independent, free, unlimited; free from all attachment, disengaged.

Աշկախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Independence, freedom.

Աշկած (*ի, իւ*) *adj.* Fallen; abject, vile, despicable.

Աշկածք (*ծից, ծիւք*) *s.* Booty, spoil.

Աշկածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fallen state, humiliation.

Աշկամակ, *adj. ind.* Involuntary, forced.

Աշկամակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unwillingness, constraint, compulsion.

Աշկայ (*ի, իւ*) *adj.* See **Աշկայուն**.

Աշկայան, *adj. ind.* See **Աշկայուն**.

Աշկայուն, *adj. ind.* Unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Աշկան (*ի, իւ*) *s.* Mortar. **Ահառլ յանկանի**, to pound or beat in a mortar.

Աշկանգնելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot rise again; that cannot be re-established.

Աշկանել (*եմ, անկի*) *v. a.* To lay the ground-work of lace; to weave; to twine.

Աշկանիլ (*իմ, անկայ*) *v. n-p.* To fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away. **Աշկանիլ ընդ**, to undergo; to sink under. **Աշկանիլ երեսաց**, to be put out of countenance, to be abashed. **Աշկանիլ զբանիւք**, to hold a long discourse. **Աշկանիլ յոք**, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in.

Աշկաշառ (*ի, իւ*) *adj.* That does not take bribes, incorruptible, honest.

Աշկապ (*ի, իւ*) *adj.* Loose, untied, free.

Աշկապուտ, *adj. ind.* See **Աշկապակի**.

Աշկապտելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be plundered, that cannot be robbed.

Աշկասելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Incessant, unceasing.

Աշկասկած (*ի, իւ*) *adj.* Sure, certain, indubitable.

Աշկասկածելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* See **Աշկասկած**.

Աշկասկածաբար, *adv.* Surely, certainly, doubtless.

Աշկատակ, *adj. ind.* Not in jest, serious.

Աշկատար (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Imperfect, incomplete, defective, faulty; imperfectly, incompletely, faultily.

Աշկատարադործ, *adj. ind.* See **Աշկատար**.

Աշկատարած, *adj. ind.* Infinite, endless, interminable.

Աշկատարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Աշկար (*ի, իւ*) *adj.* Without seam, seamless; not sewed.

Աշկար, *adj. ind.* Incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible.

Աշկարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To be unable, to be incapable, to be insufficient.

Աշկարդ, *adj. ind. and adv.* Without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious; out of order, in confusion, irregularly, disorderly.

derly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To disorder, to throw into confusion.

Անկարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Impossible; imaginary.

Անկարեկան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անահա** :

Անկարեկիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Incompassionate, cruel, unnatural, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Անկարեկիր** :

Անկարեք, *adj. ind.* Without passions.

Անկարծ (*ի, իւ*) *adj.* Unexpected, unforeseen.

Անկարծ, int. And please God, God be willing.

Անկարծելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Unforeseen, unexpected; extraordinary, unaccountable.

Անկարկաւ, *adj. ind.* Not mended, not repaired: See also **Անկարկաւելի** :

Անկարկաւելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be mended or repaired; irreconcilable.

Անկարող (*ողի, ողաւ*) *adj.* Unable, feeble, incapable; incompetent.

Անկարողանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* See **Անկարանալ** :

Անկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility; incapacity, inability; impotency; incompetency.

Անկարօք (*ի, իւ*) *adj.* Not indigent, not in want, rich.

Անկարօքանմի, *adj. ind.* Not compelled to move on the ground.

Անկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suitable, proper, conformable, fit, becoming.

Անկաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suit, to fit, to accommodate, to conform, to adapt.

Անկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, suitability, conformity, propriety.

Անկեալ (*կելոյ, կելով*) *adj.* Fallen; intrusted, confided.

Անկեանոց (*ի, աւ*) *s.* Hospital, house for the reception of the poor.

Անկեղակարծ (*ի, իւ*) *adj.* Certain, sure.

Անկեղծ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; sincerely, ingenuously, candidly.

Անկեղծաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկեղծ** :

Անկեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկեղտ (*ի, իւ*) *adj.* Unsullied, pure.

Անկենդան (*ի, իւ*) *adj.* Lifeless, dead; cold, without ardour, without animation; inanimate.

Անկենդանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկենդան** :

Անկենցաղելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Insociable, untractable.

Անկեր, *adj. ind.* That does not eat; not eaten.

Անկերակուր, *adj. ind.* That does not eat; that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of food; hunger.

Անկերպ (*ի, իւ*) *adj.* Without form, shapeless; unformed, imperfect.

Անկերպագրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be figured; not to be described; unimaginable.

Անկերպարան (*ի, աւ*) *adj.* Unformed, imperfect; deformed, misshaped, ugly.

Անկերպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկերպարան** :

Անկեղ (*կելի, կելիւ*) *adj.* Unburnt; incombustible.

Անկէւ (*կեմի, կեմիւ*) *adj.* Without a point; without pause, eternal.

Անկեղանող (*նողի, նողաւ*) *adj.* Not fit to burn; that will not burn.

Անկին, *adj. ind.* Unmarried (man).

Անկիր (*կրի, կրիւ*) *adj.* Not subject to passions; impassive, incapable of suffering; inconceivable.

Անկիրթ, *adj. ind.* Uncultivated, unpolished; indocile, untractable.

Անկիրոս (*ի, իւ*) *s.* (a Greek word) Anchor.

Անկից, *adj. ind.* Not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւղ, *s. ind.* Mantle.

Անկիւն (*կեան, կեամբ*) *s.* Angle; corner, nook. **Անկիւն ճանապարհի**, turning of the road.

Անկիւնակալ (*ի, աւ*) *adj.* Angular.

Անկիւնաչափ (*ի, իւ*) *s.* Square rule .

Անկիւնաչափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Measurement of angles .

Անկիւնաքէմ (*վիմի, վիմաւ*) *s.* Cornerstone .

Անկիւնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Angulated .

Անկղ See **Անդղ** .

Անկղիտանալ (*ամ, տոցայ*) *v. n.* To be dissolute .

Անկնդրուկ (*րկի, րկաւ*) *adj.* Without incense, without oblation .

Անկնիք, *adj. ind.* Not marked, unsealed; not baptized .

Անկշիւ, *adj. ind.* That cannot be weighed; inestimable, incomparable .

Անկշուի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անշիւ** .

Անկոի, *adj. ind.* That cannot be trodden; untrodden, desert .

Անկոիւի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անկոի** .

Անկողին (*զնոյ, զնով*) *s.* Bed; mattress; nuptial couch . **Անկողին անպիտան** or **անարք**, trucklebed . **Խորշ անկողնոյ**, alcove . **Դնել յանկողնի** or **ննջեցանել**, to put to bed . **Դնալ յանկողնի** or **ննջել**, to go to bed .

Անկողնագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of mattresses .

Անկողնակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Bed-fellow .

Անկողնակցիլ (*ցիմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To be a bed-fellow .

Անկողնակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bed-fellowship .

Անկողոպտելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be plundered, not subject to devastation .

Անկոնխոնի See **Անոնխոն** .

Անկոչ, *adj. ind.* Uncalled, not named; uninvited . **Անկոչ բաղմական**, parasite, smellfeast, trencherfly .

Անկոպար, *adj. ind.* Unlimited, indefinite .

Անկոտոր, *adj. ind.* Infrangible, hard; unbroken, whole .

Անկործան (*ի, իւ*) *adj.* Not fallen; that cannot fall or be thrown down .

Անկորուստ, *adj. ind. and adv.* That cannot be lost, imperishable; without loss .

Անկորստականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imperishable state .

Անկուած (*ոյ, ով*) *s.* Weaving, texture; weft .

Անկուածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Woven .

Անկուածոյք (*ից, յիւք*) *s. pl.* Lace .

Անկումն (*կման, կմոմբ*) *s.* Fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence . **Վերաթին անկումն**, second fall; relapse .

Անկուշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject .

Անկուշող (*շողի, շողաւ*) *adj.* That kicks; refractory .

Անկուռ, *adj. ind.* Rough, rude, uneven, rugged .

Անկոփ (*ի, իւ*) *adj.* Not carved, unpolished, rough .

Անկուանելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Not ductile, not malleable .

Անկոնիչ, *adj. ind.* Without cries; unable to cry out .

Անկուիւ, *adj. ind.* Without contention, without resistance, without quarrel .

Անկուուելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Impregnable; invincible .

Անկուուկ, *adj. ind.* Intestate .

Անկրական (*ի, աւ*) *adj.* Impassive, insensible .

Անկրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apathy, impassibility .

Անկրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Indolent, insensible .

Անկրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indolence, insensibility .

Անկրելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Unable to bear; insupportable .

Անկրթական (*ի, աւ*) *adj.* Indisciplinary, indocile, uncultivated, uncivilized .

Անկրթականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of discipline, indocility, rudeness .

Անկրօն (*ի, իւ*) *adj.* Irreligious, wicked .

Անկրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irreligion, wickedness . **Անկրօնութեամբ**, irreligiously .

Անկորդ (*ի, աւ*) *adj.* Disjoined, separate; that does not participate, that takes no share .

Անկքելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Inflexible, ungovernable .

Անհագագ, *adj. ind.* Whose voice is lost, speechless; without aspiration; breathless .

Անհալ, *adj. ind.* Not fusible; indissoluble .

Անհակառակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indisputable, irresistible.

Անհաղորդ (ի, իւ) *adj.* That does not participate; incommunicable; that does not receive the sacrament of the eucharist, that does not communicate.

Անհաղորդական (ի, աւ) *adj.* Incommunicable.

Անհաճոյ (ի, իւ) *adj.* Unpleasant, disagreeable, offensive; disgusting. **Անհաճոյ լինիլ** օրինակաւ, disagreeably. **Անհաճոյ լինել**, to displease; to disgust.

Անհաճոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To displease, to be disagreeable.

Անհամ (ի, իւ) *adj.* Insipid, unsavoury; nauseous, disgusting.

Անհամայն (ի, իւ) *adj.* Discordant, dissonant, incongruous.

Անհամայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discord, dissension, misunderstanding; inconvenience, incongruity, unsuitableness.

Անհամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To grow insipid, to be nauseous, to be disgusting.

Անհամառօտ (ի, իւ) *adj.* Not brief, not concise, prolix.

Անհամար (ի, իւ) *adj.* Innumerable, infinite; not counted, not calculated, not reckoned.

Անհամբաւ (ի, իւ) *adj.* Infamous; in discredit. **Անհամբաւ առնել**, to discredit, to render infamous.

Անհամբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discredit, disrepute; infamy.

Անհամբեր (ի, իւ) *adj.* Impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience; intolerance.

Անհամբոյր (բուրի, բուրիւ) *adj.* That makes no salutation; haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding; that does not touch, separate: unrestrained, free.

Անհամեմատ (ի, իւ) *adj.* Disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disproportion; inequality.

Անհամեստ (ի, իւ) *adj. and adv.* Immodest, unchaste, obscene, lewd, lascivious; lewdly, obscenely.

Անհամեստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, obscenity.

Անհամիլ (իմ, մացայ) *v. n-p.* See **Անհամանալ**.

Անհամոզելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Unpersuadable, not open to conviction, opinionative.

Անհամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր (հօր, հարբ) *adj.* Fatherless.

Անհանգեա (գիտի, գիտաւ) *adj.* Not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disparity, inequality; inconsequence, inconclusiveness.

Անհանգիստ (գտաի, գտաիւ) *adj. and adv.* Restless, fretful, agitated; turbulent, unquiet, tumultuous; that takes no repose; incessantly, always. **Անհանգիստ կալ**, to fret, to be agitated.

Անհանգիստ առնել, to fret, to agitate.

Անհանգստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inquietude, uneasiness; agitation.

Անհանգարտ (ի, իւ) *adj.* See **Անհանգիստ**.

Անհանգարտութիւն See **Անհանգստութիւն**.

Անհանգերձ (ի, իւ) *adj.* Unclad, naked.

Անհանդուրժելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անհանձար (ի, իւ) *adj.* Foolish, imprudent, ill-advised.

Անհանձարաբար, *adv.* Foolishly, imprudently.

Անհանձարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very foolish.

Անհանձարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ, *adj. ind.* Incalculable: See **Անհամար**.

Անհաշա (ի, իւ) *adj. and adv.* Implacable, irreconcilable; irreconcilably.

Անհաշտական (ի, աւ) *adj.* See **Անհաշտ**.

Անհաշտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաշտ**.

Անհաս (ի, իւ) *adj.* Imperceptible, incomprehensible, inconceivable; that cannot compass or comprehend.

Անհասական (ի, իւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասական (ի, աւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասկոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incomprehensibility.

Անհաստատ (ի, իւ) *adj.* Inconstant, changeable, unsteady, variable, restless, unsettled, alterable.

Անհաստատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconstancy, instability, mutability, frailty.

Անհատ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; individual, one.

Անհատաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական (ի, աւ) *adj.* See **Անհատ**.

Անհատահոս, *adj. ind.* That flows incessantly.

Անհատուածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indivisible, inseparable.

Անհրապառ (ի, աւ) *adj.* Not true, illegitimate, bastard, natural; altered, corrupted, false.

Անհրապառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bastardy; falseness, alteration, corruption.

Անհարթ (ի, իւ) *adj.* Crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթագիտակ, *adj. ind.* Whose features are coarse.

Անհարթարար (ի, աւ) *adj.* That does not correct or redress.

Անհարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness.

Անհարթչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անհարկ (ի, իւ) *adj.* Exempt from tax or impost.

Անհարսնացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Unmarried (woman); whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհաց (ի, իւ) *adj.* Without bread, without the means of subsistence.

Անհաւան (ի, իւ) *adj.* Incredulous, who makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական (ի, աւ) *adj.* Improbable, unlikely.

Անհաւանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաւանական**.

Անհաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To differ in opinion, to disagree; to be obstinate, to be headstrong; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար (ի, իւ) *adj.* Unequal, disproportionate.

Անհաւասարապէս, *adv.* Unequally.

Անհաւասարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի (աւոյ, տեաւ) *adj.* and *adv.* Uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual; without certainty.

Անհաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incertitude, doubt, uncertainty; contiguity.

Անհաւատ (ի, իւ) *adj.* Incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible. **Անհաւատ լինել** or **ոչ հաւատալ**, to disbelieve.

Անհաւատալ (ամ, տացի) *v. n.* To disbelieve.

Անհաւատալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incredible; hyperbolic.

Անհաւատալիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredibility.

Անհաւատանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Անհաւատալ**.

Անհաւատարիմ (բմի, բմաւ) *adj.* Unfaithful, disloyal, perfidious, false.

Անհաւատարմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեղեղ, *adj. ind.* See **Անհեղեղ**.

Անհեղեղ, *adj. ind.* Unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward. **Անհեղեղ**, absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեղեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ, *adj. ind.* Without vestige, untraced. **Անհետ առնել**, to annihilate.

Անհետ լինել, to be annihilated.

Անհետադու, *adj. ind.* See **Անհետադու**.

Անհետադուելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be traced; impenetrable, inscrutable.

Անհետանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To be annihilated, to leave no trace.

Անհետիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See **Անհետանալ**.

Անհերքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be expell'd, that cannot be driv-

en away ; undeniable, incontestable.

Անհրոր See **Անոր** :

Անհրեթ (*ի, եւ*) *adj.* Sapless, marrowless ; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհրեթական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհրեթ** :

Անհրեթիկ (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Անհրեթ** :

Անհմուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհազանդ (*ի, եւ*) *adj.* Disobedient, refractory, rebellious. **Անհազանդ լինել**, to disobey.

Անհազանդել (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To disobey, to rebel.

Անհազանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, transgression.

Անհապէս, *adv.* Infinitely, extremely.

Անհար (*ի, եւ*) *adj.* Impossible.

Անհարազդի (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Quite impossible ; very difficult.

Անհարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Impossible ; imaginary ; excessive, violent.

Անհարել (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be impossible ; to be irremediable, to be desperate.

Անհարկի, *adj. ind. and adv.* Impossible ; extremely difficult ; insupportable, intolerable ; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible. **Յանհաւրիցն է**, it is impossible.

Անհարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility.

Անհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infinity.

Անհոգ, *adj. ind.* Negligent, heedless, indifferent, inattentive ; confident, sure. **Յանհոգս**, negligently, carelessly ; confidently ; indifferently. **Յանհոգս կաւ** or **լինել**, to be negligent or indifferent.

Անհոգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To be neglectful, to be inattentive, to be indifferent.

Անհոգի, *adj. ind.* Without soul ; spiritless ; inanimate.

Անհոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհոգող, *adj. ind.* Without provider, without guardian, unprovided.

Անհղով (*ի, եւ*) *adj.* Indeclinable.

Անհղիւ, *adj. ind.* Without shepherd, unattended.

Անհուշ (*հոյ, հոռլ*) *adj.* Not forgettable ; unfathomable, immense.

Անհուպ (*հպի, հպիւ*) *adj.* That does not approach, that does not come near, that does not touch ; inaccessible ; distant, far.

Անհուր, *adj. ind.* Without fire ; that has no need of fire.

Անհայարա (*ի, եւ*) *adj.* Not haughty, humble, unpretending.

Անհայարմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Freedom from pride, humility.

Անհպարոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհուպ** :

Անհպելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be approached, inaccessible.

Անհրաժեշտ, *adj. ind. and adv.* Inevitable, indispensable, necessary ; irrevocable ; indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրահանգ (*ի, եւ*) *adj.* Uncivilized, undisciplined, rude, ignorant.

Անհրահանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indocility ; want of civilization.

Անհրաման, *adj. ind.* Without permission, without license.

Անհրապոր, *adj. ind.* That does not allure, that does not seduce.

Անայն (*ի, եւ*) *adj.* Without voice ; mute, without sound ; consonant.

Անայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of voice ; silence.

Անանձիր, *adj. ind. and adv.* See **Անանձրոյթ** :

Անանձրոյթ, *adj. ind. and adv.* Indefatigable, diligent ; indefatigably, diligently.

Անաւ (*ի, աւ*) *s.* Cavern, den, cave.

Անաւախիտ, *adj. ind.* Cavernous.

Անձեռագործ (*ի, աւ*) *adj.* Not made by hands, spiritual.

Անձեռն, *adj. ind.* Handless, that has no hand ; without succour.

Անձեռնարկելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be taken in hand, extremely difficult ; untractable.

Անձեռնընդէլ, *adj. ind.* Untameable, savage, wild.

Անձեռնկաւ (*ի, եւ*) *adj.* Helpless, without succour.

Անձեռնհաս (*ի, եւ*) *adj.* That cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոցք (ցաց, ցոք) *s. pl.* Napkin, towel.

Անձեռոցիկ (ցիկ, ցիւ) *s. dim.* See **Անձեռոցք**.

Անձե (ի, իւ) *adj.* Unformed, defective.

Անձեանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To lose shape, to become deformed.

Անձիր, *adj. ind.* Unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխոտ (ի, իւ) *s.* Fumatory (an herb).

Անձկարեկ, *adj. ind.* Panting with desire, very desirous.

Անձկական (ի, աւ) *adj.* Narrow; desirable.

Անձկալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Desirable.

Անձկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկայրեայ, *adj. ind.* Pitiable, worthy of compassion, grievous.

Անձկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To narrow, to diminish in breadth, to shrink.

Անձկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To narrow, to make narrow.

Անձկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude, chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն (ձին, ձամբ) *s.* Person (man or woman); hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself. **Անձամբ**, personally. **Անձամբ անձին**, by one's self, personally. **Չանձամբ դառնալ**, to turn back. **Չանձամբ արկանել**, to put on. **Յանձին բերել**, to imitate. **Յանձին ունել**, to accept, to approve. **Չանուշ յանձն**, to refuse, to deny. **Սիրէ նա զանձն իւր**, he loves himself. **Վասն անձին եկեմ տամ պատասխանի**, I only answer for myself. **Երգչոււմ յանձն իմ**, **Թէ այդ այդպէս է**, on my soul, it is so. **Պատրաստեալ զանձն քո առ 'ի մեռանել**, prepare for death. **Չգաստա նալ յանձին**, to revive, to recover one's senses. **Փոյթ ունի նա վասն անձին**, he takes care of himself. **Անձին առնել**, to commit suicide.

Անձնադեղ (ի, աւ) *adj.* Well formed, elegant, handsome, beautiful; polite, courteous.

Անձնագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Egotism.

Անձնագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-praise, vainglory, arrogance.

Անձնագործ (ի, աւ) *adj.* That works or toils in person.

Անձնագաւա (ի, աւ) *adj.* That condemns himself.

Անձնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That gives bail for another, responsible.

Անձնագարով, *adj. ind.* That blames himself.

Անձնախորիւ, *adj. ind.* Vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ (ի, աւ) *adj.* Voluntary, with good will.

Անձնական (ի, աւ) *adj.* Alive; personal; hypostatical.

Անձնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Unanimous, with one accord.

Անձնակործան, *adj. ind.* That ruins himself.

Անձնահաճ (ի, իւ) *adj.* Presumptuous, vain.

Անձնահաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր, *adj. ind.* Unanimous, consentaneous.

Անձնամատն, *adj. ind.* That betrays himself.

Անձնախառ, *adj. ind.* That reproaches himself.

Անձնապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.* On guard, cautious; royal guard, body-guard.

Անձնապահ լինել, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ (ի, աւ) *s.* The commander of the guard, captain of the guard.

Անձնապանծ, *adj. ind.* Boastful, full of vanity.

Անձնապաշտ (ի, իւ) *adj.* That adores himself, interested, selfish.

Անձնապարար (ի, իւ) *adj.* That pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս, *adv.* Personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր See **Անձնապարծ**.

Անձնապուրծ, *adj. ind.* **Անձնապուրծ լինել**, **Քողոյրիլ** or **Փախչել**, to escape, to fly.

Անձնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Selfish, interested; guilty of egotism, mild, courteous.

Անձնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-love; egotism.

Անասպան (ի, իւ) *adj.* That has committed suicide.

Անասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suicide, self-murder.

Անավաճառ (ի, աւ) *adj.* That sells himself, venal.

Անատեր (տեան, տերամբ) *adj.* See **Անիրիւան**.

Անատուր, *adj. ind.* That burns himself; pitiable, that excites compassion.

Անատու (ի, աւ) *adj.* Voluntary: See also **Անատուր**.

Անատուր, *adj. ind.* That surrenders; addicted, subject; determined, desperate. **Անատու** or **Անատուր լինել**, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See **Անուտ**.

Անացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* Ostentatious, pompous, full of affectation.

Անացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To be the vital principal to an organized body, to animate; to vivify; to personify, to personate.

Անաւոր (ի, աւ) *adj.* Animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անաւորաբար, *adv.* Personally; hypostatically.

Անաւորական (ի, աւ) *adj.* Personal; hypostatical.

Անաւորել (եմ, էցի) *v. a.* See **Անացուցանել**.

Անաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. p.* To have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Personality; hypostasis; person.

Անդիւր, *adj. ind.* Given to pleasure, voluptuous, luxurious.

Անեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Reasonable, of good appearance.

Անեղ, *adj. ind.* See **Անեայ**.

Անընտիր, *adj. ind.* That distinguishes persons; distinguished, singular.

Անընտիր լինել, to be distinguished.

Անիրիւան (ի, իւ) *adj.* Free, that has freewill, independent.

Անիրիւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freewill, choice, free agency, independence.

Անիւր See **Անցիւր**.

Անիւր (նեայ, նեպ) *s. pl.* Trunk

of the body, the body of an animal.

Անկամակ, *adj. ind.* Voluntary.

Անուկ (անձի, անձաւ) *adj. and s.* Narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish. **Անուկ ունել**, to desire, to wish.

Անրե (ի, աւ) *s.* Rain.

Անրեարեք (ի, աւ) *adj.* That brings rain.

Անրեածին, *adj. ind.* That engenders rain.

Անրեաթայ, *adj. ind.* Wet with rain.

Անրեաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Drop of rain.

Անրեածիր, *adj. ind.* That gives the rain.

Անրեային (այնոյ, այնով) *adj.* Rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Անրեայոյ, *adj. ind.* Rainy.

Անրեայոյք, *s. ind.* Shower, violent rain.

Անրեանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To fall like rain.

Անրեաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Rain-water.

Անրեանունք, *adj. ind.* Produced by rain.

Անրեկ (եմ, էցի) *v. a. and n.* To rain, to shower, to pour down.

Անրեկ, *v. imp.* It rains.

Անաշանչ, *adj. ind.* Not brilliant, gloomy.

Անաշակ (ի, աւ) *adj. and adv.* That fasts, fasting; without eating.

Անաւ (ի, իւ) *adj.* Ineffable, unspeakable.

Անաւարաշ, *adj. ind.* Very wonderful, prodigious.

Անաւաշոր, *adj. ind.* Of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Անաւապակեր, *adj. ind.* That has an admirable figure or appearance.

Անաւապակ, *adj. ind.* Very abundant.

Անաւելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անաւ**.

Անաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ineffability; unspeakableness.

Անար See **Անարակ**.

Անարակ (ի, աւ) *adj.* Unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Անարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inability, incapacity.

Անարանալ (ամ, արայ) *v. n-p.*

To be incapable; to be without remedy, to despair.

Անարուծիւն See **Անարահուծիւն**.

Անհետ (ի, աւ) *adj.* Without posterity.

Անհետել (եմ, եցի) *v. a.* To destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անհշիւթի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incompressible; unruly, not to be curbed.

Անշգուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inaccuracy.

Անշոտարելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inextricable.

Անշունի, *adj. ind.* Gigantick, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անշունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gigantick size; absurdity.

Անսխաւեր, *adj. ind.* That does not love malice, not envious, not malicious.

Անմահ (ի, իւ) *adj.* Immortal.

Անմահաբեր, *adj. ind.* That produces immortality, that makes immortal, immortal.

Անմահան (ի, աւ) *adj.* Immortal.

Անմահաճաշակ, *adj. ind.* That does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality.

Անմահանալ (ամ, հացայ) *v. n.* To be immortalized.

Անմահարար (ի, աւ) *adj.* That immortalizes.

Անմահացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To immortalize, to eternize.

Անմահացուցիւն (ցի, ցլաւ) *adj.* See **Անմահարար**.

Անմահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immortality, perpetuity.

Անմայր (մօր, մարբ) *adj.* Motherless.

Անմասն, *adj. ind.* Without share, without portion, that does not participate; bereft, destitute. **Անմասն լինել**, to be destitute, to be bereft. **Անմասն առնել**, to deprive.

Անմատոյց (առցի, առցիւ) *adj.* Inaccessible.

Անմատուցիլի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անմատոյց**.

Անմարդ, *adj. ind.* See **Անարդարեանկ**.

Անմարդաբնակ (ի, աւ) *adj.* Uninhabited; uninhabitable, desert, unfrequented, lonely.

Անմարդաբոյն (դուռի, դուռիւ) *adj. comp.* More or very inhuman, very fierce, very unkind.

Անմարդանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.* To be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի, *adj. ind.* Inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited. **Անմարդի կացուցանել**, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ, *adj. ind.* Impossible; very difficult; indecent, unseemly. **Անմարթ է**, it is not fit.

Անմարմին (մեղ, մեղ) *adj.* Incorporeal, immaterial, spiritual.

Անմարմնական (ի, աւ) *adj.* See **Անմարմին**.

Անմարմնականութիւն See **Անմարմնութիւն**.

Անմարմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorporeality.

Անմարս (ի, իւ) *adj.* Undigested.

Անմարսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigestion.

Անմարանշելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impregnable.

Անմաքուր (քրոյ, քրով) *adj.* Impure, filthy, indecent, obscene, vile.

Անմաքրական (ի, աւ) *adj.* See **Անմաքուր**.

Անմաքրապէս, *adv.* Impurely, filthily, indecently.

Անմաքրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար, *adj. ind.* Vile, abject, degraded.

Անմեկին, *adj. ind.* Not clear, obscure, indistinct, not evident, not explicit, not plain.

Անմեկնիլի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable, indivisible; inexplicable; inexpressible.

Անմեղ (ի, աւ) *adj.* Impeccable; innocent, not guilty; harmless, silly.

Անմեղ կացուցանել, to acquit.

Անմեղաբար, *adv.* Innocently.

Անմեղադիր, *adj. ind.* That excuses,

that pardons. **Անկեղագիր** առնել, to excuse, to pardon.

Անկեղարկելի (լայ, լեաւ) *adj.* Excusable, pardonable.

Անկեղանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* To be innocent.

Անկեղանչական (ի, աւ) *adj.* Impeccable; innocent.

Անկեղանչականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impeccability; innocence.

Անեղկելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Innocence, integrity, probity; impeccability.

Անեղ, *adj. ind.* Not mortified.

Անեղեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of mortification.

Անեղուկ (ակի, ակաւ) *s.* Purslain.

Աներբեմալի (լայ, լեաւ) *adj.* Not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անհարան (ի, իւ) *adj.* Discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable. **Անհարան լինել**, to differ, to disagree.

Անհարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding.

Անհասանական (ի, աւ) *adj.* Discordant, incompatible, inconsistent.

Անհասանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incompatibility, inconsistency.

Անմիջաբար, *adv.* Immediately, directly.

Անմիջական (ի, աւ) *adj.* Immediate, direct.

Անմիտ, *adj. ind.* Fleshless.

Անմիտ (մտի, մտաւ) *adj.* That has lost his senses, mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անմիտութար (ի, իւ) *adj. and adv.* Disconsolate, inconsolable; disconsolately.

Անմայ, *adj. ind.* Inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անմշակելի (լայ, լեաւ) *adj.* Incapable of cultivation.

Անմղար (ի, իւ) *adj.* Infallible, unerring; impeccable; fixed.

Անմղարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infallibility.

Անմղար See **Անմղար**.

Անմղարադէս, *adv.* Infallibly.

Անմոռանալի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անմոռայ**.

Անմոռայ, *adj. ind. and adv.* That does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; without fail, infallibly, without omission.

Անմոռայելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անմոռայ**.

Անմորուս See **Անմորուս**.

Անմուտ, *adj. ind.* The entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անմանչելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անմանչել**.

Անմանչել (անչի, անչիւ) *adj.* Mute, speechless; that will not speak.

Անմտաբար, *adv.* Foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անմտադոյն (զուռի, զուռիւ) *adj. comp.* More or very senseless, very foolish, very stupid.

Անմտադիր (դրի, դրաւ) *adj.* Inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անմտադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անմտածու, *adj. ind.* See **Անմտադիր**.

Անմտածութիւն See **Անմտադրութիւն**.

Անմտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To lose senses, to become crazy, to become stupid.

Անմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անմոտուտ (ի, աւ) *adj.* Distant, remote.

Անմորուս, *adj. ind.* Beardless.

Անյագ, *adj. ind. and adv.* Insatiable, greedy, gluttonous; insatiably, greedily. **Անյագ ուտել**, to devour.

Անյագաբար, *adv.* Insatiably, greedily, gluttonously.

Անյագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insatiableness, greediness, gluttony.

Անյաղթ (ի, իւ) *adj.* Invincible, unconquered, insurmountable, ungovernable.

Անյաղթական (ի, աւ) *adj.* Not victorious: See also **Անյաղթ**.

Անյայթելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անյայթ** :

Անյայտ (ի, էւ) *adj.* Not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal, of uncertain authority.

Անյայտագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very obscure.

Անյայտել (եմ, էցի) *v. a.* To annihilate; to hide.

Անյայտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscureness, occultness, secretness.

Անյանգորր, *adj. ind.* Unquiet, uneasy.

Անյապաղ, *adj. ind. and adv.* Prompt, diligent; promptly, diligently, without delay.

Անյապաղաբար, *adv.* Without delay, promptly, diligently, resolutely.

Անյաշ, *adj. ind.* See **Անյաշող** :

Անյաշող, *adj. ind.* Unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաշորդ (ի, աւ) *adj.* Without successour, without succession; unchangeable.

Անյառահ (ի, աւ) *adj.* Bottomless; very deep.

Անյատկապէս, *adv.* Improperly.

Անյատուկ (տկի, տկաւ) *adj.* Improper, not appropriate.

Անյարգար, *adj. ind.* Unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw. **Կին ախարգար**, slut.

Անյարիւր, *adj. ind.* That cannot rise.

Անյարկ (ի, էւ) *adj.* Shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար, *adj. ind.* Incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate, awkward, unseemly, disproportionate; unskillful, insufficient, incapable.

Անյարմարաբար, *adv.* Incongruously; insufficiently.

Անյարմարագիր, *adj. ind.* That writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ (ի, էւ) *adj.* Infinite, interminable.

Անյեղ, *adj. ind.* Immutable.

Անյեղաբար, *adv.* See **Անյեղապէս** :
Անյեղաշրջելի (լայ, լեաւ) *adj.* Im-

mutable.

Անյեղապէս, *adv.* Immutably.

Անյեղափոխելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անյեղաշրջելի** :

Անյեղեղուկ, *adj. ind.* Immutable, not subject to change.

Անյեղի (լայ, լեաւ) *adj.* Immutable.

Անյեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immutability.

Անյեղորէն, *adv.* See **Անյեղապէս** :

Անյերկունանալի (լայ, լեաւ) *adj.* Indubitable.

Անյիշաւար (ի, էւ) *adj.* That easily forgives, that does not bear malice.

Անյիշաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgiveness, amnesty, pardon.

Անյիշատակ (ի, աւ) *adj.* Forgotten; immemorial.

Անյիշատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgetfulness.

Անյիշելի (լայ, լեաւ) *adj.* Immemorable.

Անյիշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյիշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյղկիւի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be polished or smoothed.

Անյղդողդ (ի, էւ) *adj.* Unshakeable, firm, immovable.

Անյոյս (ի, էւ) *adj. and adv.* Hopeless, desperate; despaired of; unhopd, unexpected; desperately. **Անյոյս առնել**, to render hopeless.

Անյուշ, *adj. ind.* Forgotten. **Անյուշ առնել**, to bury in oblivion.

Անյուսագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very desperate.

Անյուսակ (լայ, լեաւ) *adj.* Desperate, despaired of.

Անյուսակց, *adj. ind.* Unhopeful.

Անյուսանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To despair.

Անյուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Despair.

Անյօդ (ի, էւ) *adj.* Inarticulate; not joined, simple.

Անյօդական (ի, աւ) *adj.* See **Անյօդ** :

Աննախագրելի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be prescribed.

Աննախանձ (ի, էւ) *adj.* Not envious.

Աննախանձոս (ի, էւ) *adj.* See **Աննախանձ** :

Անհաճանքեղի (լայ, լեալ) *adj.* Irrevocable.

Անհաւաքնաց (ի, իւ) *adj.* Unnavigable.

Անհնդ (ի, իւ) *adj. and adv.* Artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; artlessly, ingenuously.

Անհնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sincerity, simplicity, ingenuousness.

Անհրգործեղի (լայ, լեալ) *adj.* Not susceptible; inefficacious.

Անհրեղի (լայ, լեալ) *adj.* Unpardonable, irremissible; insupportable, intolerable.

Անհրհոռն, *adj. ind.* See **Անհրհոռն**.

Անհրազ, *adj. ind.* Not indigent; opulent.

Անհրազարար, *adv.* Abundantly.

Անհրազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opulence, plenty.

Անհրհ, *adj. ind.* See **Անհրհ**.

Անհրհեղի (լայ, լեալ) *adj.* Sleepless, watchful.

Անհիւթ (ի, իւ) *adj.* Immaterial, spiritual.

Անհիւթական (ի, ալ) *adj.* See **Անհիւթ**.

Անհիւթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immateriality.

Անհկար (ի, իւ) *adj.* Without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Անհոռն, *adj. ind.* Not debased, unhumbled.

Անհման (ի, իւ) *adj.* Unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Անհմանալի (լայ, լեալ) *adj.* Inimitable.

Անհմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Անհշան (ի, իւ) *adj.* Without mark, without sign, without character; ignoble, unknown, obscure.

Անհշանակ (ի, ալ) *adj.* See **Անհշան**.

Անհշանական (ի, ալ) *adj.* Without signification; without mark.

Անհշար, *adj. ind.* See **Անհշար**.

Անհշարեղի (լայ, լեալ) *adj.* Unobservable.

Անշող (ուլի, ուլիւ) *adj.* Dull, gloomy, dark, without lustre.

Անտորդեղի (լայ, լեալ) *adj.* Irreparable; not to be reformed.

Անհուալ (ի, իւ) *adj.* Inexhaustible.

Անհուալ (ի, իւ) *adj.* Inextinguishable.

Անհուաճեղի (լայ, լեալ) *adj.* That cannot be reduced to subjection; not to be restrained.

Անհուէր (ւիրի, ւիրաւ) *adj.* Without offering; implacable, inexorable.

Անհուիրական (ի, ալ) *adj.* That cannot be offered.

Անշահ (ի, իւ) *adj.* Unprofitable, useless, vain.

Անշահախնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* Disinterested.

Անշահախնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disinterestedness.

Անշահասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See **Անշահախնդիր**.

Անշահասիրութիւն See **Անշահախնդրութիւն**.

Անշահուէտ, *adj. ind.* See **Անշահ**.

Անշահեկան (ի, ալ) *adj.* See **Անշահ**.

Անշահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unprofitableness, uselessness.

Անշաղի (ի, իւ) *adj.* Free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անշամեղալ (ի, իւ) *adj.* Free from fog, unclouded, clear.

Անշարդիր, *adj. ind.* Uncompounded, simple.

Անշարժ (ի, իւ) *adj.* Immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անշարժաբար, *adv.* Immovably, firmly; without commutability.

Անշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immovable state, stability, firmness; constancy, resolution; want of commutability; tenure.

Անշաւիլ, *adj. ind.* Pathless, trackless.

Անշեղ (ի, իւ) *adj.* Not oblique, straight, direct.

Անշեղի (լայ, լեալ) *adj.* See **Անշեղ**.

Անշեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Straightness, directness.

Անշէն (շինի, շինիւ) *adj.* Uninhabited, desert.

Անշէլ, *adj. ind.* Inextinguishable.

Անշէլանեղի (լայ, լեալ) *adj.* See **Անշէլ**.

Անշնորհ (ի, իւ) *adj.* Unfavoured,

disfigured, deformed; ungracious, ungraceful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անորհակալ (ի, իւ) *adj.* Ungrateful, unthankful.

Անորհակալու (ի, աւ) *adj.* See **Անորհակալ**.

Անորհակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingratitude.

Անորհաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deformity, ugliness, illfavouredness; ingratitude.

Անշնչական (ի, աւ) *adj.* Breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնչեալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To expire, to die.

Անշնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Expiration, death.

Անշնչունջ (չնջի, չնջիւ) *adj.* Dumb with amazement, astonished, surprised. **Անշնչունջ լինել**, to be astonished, to wonder.

Անշունչ (չնջի, չնջիւ) *adj.* Inanimate, senseless.

Անշուշտ, *adj. ind. and adv.* Incontestable, sure, certain, assured, infallible; assuredly, incontestably, certainly, infallibly, without fail.

Անշուք, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, ignoble, vile; illfavoured, deformed.

Անշուքաւոր (ի, աւ) *adj. and adv.* Without magazine, without provision; publicly, unreservedly.

Անշրջունջ See **Անշրջունջ**.

Անշրջելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Unchangeable; that cannot be overturned.

Անշփոթ (ի, իւ) *adj.* Without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil.

Անշքանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disfigure, to deform, to spoil.

Անշթել (իմ, քեցայ) *v. n.* See **Անշքանալ**.

Անշքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Awkwardness, deformity, ugliness.

Անշօշափ, *adj. ind.* See **Անշօշափելի**.

Անշօշափելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not to be touched; untouched, pure.

Անշուրս (ի, իւ) *adj.* Unbounded, unlimited, infinite; incomprehensible.

Անշուրսացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Անշուրս**.

Անոխ, *adj. ind.* See **Անոխակալ**.

Անոխակալ (ի, իւ) *adj.* Without malice, not malignant, not revengeful.

Անոխակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred, charity.

Անոխութիւն See **Անոխակալութիւն**.

Անողորհ (ի, իւ) *adj.* Unpolished, uneven, rough.

Անողորմ (ի, իւ) *adj. and adv.* Unpitying, incompassionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal; cruelly, without pity, inhumanly, barbarously, atrociously, brutally. **Անողորմ չարչարել**, to tyrannise.

Անողոր, *adj. ind.* See **Անողորհելի**.

Անողորհելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անողջախոհ (ի, իւ) *adj.* Unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անողջանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Insanable, incurable.

Անոճ (ի, իւ) *adj.* Whose style or phrases are bad; inelegant, unpolished, unmannered.

Անոյշ (ուշի, ուշիւ) *adj.* Sweet, agreeable. **Հոտ անոյշ բուրբել**, to give an agreeable odour.

Անոն (ի, աւ) *s.* (a Latin word). Provisions; annual increase.

Անոշա See **Անոշա**.

Անոպայ (ի, իւ) *adj.* Untoward, rude, rough, rustick; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անոսա (ի, իւ) *adj.* Without branches; that does not rise or stir.

Անոտ (տնի, տնիւ) *adj.* Without feet; baseless.

Անոտ (տնի, տնիւ) *s. pl.* Foot, base, bottom.

Անորակ (ի, աւ) *adj.* Without quality or accident.

Անորդի (զւոյ, գւով) *adj.* Childless, heirless; sterile, barren.

Անորդի, *adj. ind.* Inseparable, indivisible.

Անորոճ (ի, իւ) *adj.* That does not chew the cud, that does not ruminate; that is not ruminated.

Անորոշ (ի, իւ) *adj. and adv.* Undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; that cannot be defined; inarticulate; contingent; indefinitely; indistinctly; vaguely.

Անորոշաբար, *adv.* Indefinitely; con-

fusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indecision, indetermination.

Անուակ (ի, աւ) *adj.* In the shape of a wheel.

Անուանարար, *adv.* By name.

Անուանագէտ (գրի, գրաւ) *adj.* Acquainted with the name.

Անուանագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That gives a name to, that names.

Անուանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To give a name to, to name.

Անուանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The act of naming or giving a name to.

Անուանական (ի, աւ) *adj.* Nominative: See Աղղական:

Անուանակերտ (ի, իւ) *adj.* That composes or forms the name.

Անուանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That bears the name of another.

Անուանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same name.

Անուանակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To name, to call.

Անուանակոչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Name.

Անուանակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of bearing the same name.

Անուանակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To share the same name.

Անուանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation in the same name.

Անուանաշատ, *adj. ind.* That has many names.

Անուանարկ, *adj. ind.* Infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile. Անուանարկ առնել, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defamation.

Անուանաւոր (ի, աւ) *adj.* Renowned, famous, illustrious.

Անուանել (եմ, եցի) *v. a.* To name, to call, to denominate, to term.

Անուանի, *adj. ind.* See Անուանաւոր:

Անուաւոր (ի, աւ) *adj.* That has wheels.

Անուիթ See Անիթ:

Անուղղայ (ի, իւ) *adj.* Incurable, perverse.

Անուղղական (ի, աւ) *adj.* That has no nominative.

Անուղղակի, *adj. ind. and adv.* Indirect; indirectly.

Անուղղութիւն (թեան, թեամբ)

s. Incorrectness; incorrigibility.

Անուն (ւան, ւամբ) *s.* Name; noun; renown, glory, reputation, honour, title. Անուն բայի, nominative.

Անունագրութիւն See Անուանագրութիւն:

Անունակ, *adj. ind.* That does not contain, that has not; poor, needy.

Անունկնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* Disobedient; contumacious.

Անունկնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience; contumacy.

Անունդ (ի, աւ) *adj.* See Անունակ:

Անուշ, *adj. ind.* See Անուշագիր:

Անուշագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Inattentive.

Անուշագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inattention.

Անուշակ (ի, աւ) *adj.* Sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուշահամ (ի, իւ) *adj.* Sweet, savoury.

Անուշահոտ (ի, իւ) *adj.* Sweet, odoriferous, delicate. Անուշահոտ առնել, to perfume, to scent.

Անուշահոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To smell sweet, to be odoriferous.

Անուշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness of smell, perfume, scent; agreeable flavour.

Անուշահաշակ (ի, աւ) *adj.* See Անուշահամ:

Անուշամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mirth, gaiety, joy.

Անուշարար (ի, աւ) *adj.* That makes sweet.

Անուշել (եմ, եցի) *v. a.* To sweeten.

Անուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշուշք, *s. pl.* Perfumes, odours.

Անուորդ (ի, աւ) *s.* Windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուս (ի, իւ) *adj.* Ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն See Անուսումնութիւն:

Անուսում, *adj. ind.* See Անուս:

Անուսումնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, want of science.

Անուստիք, *adj. ind.* See Անուրիք:

Անուսելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not eatable.

Անուր (նրոյ, նրով) *s.* Collar (for

slaves or malefactors); dog's collar.

Անուր, *adj. ind.* See **Անուրեք**.

Անուրեք, *adj. ind.* Not confined to one place, uncircumscribed, unbounded, infinite.

Անուրջ (*նրջ*, *նրդ*) *s. pl.* Dream, vision.

Անոք, *adj. ind.* Destitute, abandoned by all, helpless.

Անշար, *adj. ind.* Not vicious, harmless, void of malice, plain, simple, ingenuous.

Անշարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ingenuousness, goodness, simplicity of character.

Անշարար, *adj. ind.* See **Անշարջաբեր**.

Անշարարեմ (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Impossible.

Անշարարեմութիւն See **Անշարջաբերութիւն**.

Անշարարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impossibility.

Անշար (*ի*, *իւ*) *adj. and adv.* Immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous; immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անշարագիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, immense, infinite.

Անշարահաս (*ի*, *իւ*) *adj.* Under age, not adult.

Անշարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անշար, *adj. ind.* Not boiled, raw; hard, tough.

Անշարարակեմ (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Irreproachable.

Անշարատ, *adj. ind. and adv.* Faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; inexhaustible; perfectly; without fail; incessantly.

Անշարակեմ (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Unfailing, indefectible.

Անշարակեմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indefectibility.

Անշահակիւ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to hesitate, to delay.

Անշահական, *adj. ind.* Without a guardian, without a guard.

Անշահեալ (*ի*, *իւ*) *adj.* Not preserved.

Անշահականապէս, *adv.* Negligently, without observation.

Անշահականութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անշահեմ, *adj. ind.* Unadorned, simple, plain, unpolished.

Անշահեմաբար, *adv.* Without ornament, simply, plainly.

Անշահման, *adj. ind.* Unlimited, immense.

Անշահման, *adj. ind.* Without covering, naked.

Անշահատեմեմ, *adj. ind.* Without answer, inexcusable.

Անշահեմ (*ի*, *իւ*) *adj.* Unbecoming, improper, unsuitable, irrelevant.

Անշահեմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անշահեմ (*ածի*, *ածիւ*) *adj. and adv.* Unpunished; with impunity.

Անշահեմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impunity.

Անշահեմ, *adj. ind.* Not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անշահեմ (*տուի*, *տուիւ*) *adj.* Dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; dishonourably, vilely.

Անշահեմ, *adj. ind.* See **Անշահեմ**.

Անշահեմ (*ի*, *իւ*) *adj. and adv.* Impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անշահեմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անշահեմ (*ի*, *իւ*) *adj.* Without cause, without principle, causeless; without reason, without motive; without controversy.

Անշահեմառար (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Անշահեմ**.

Անշահեմեմ (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Unspeakable, ineffable.

Անշահեմ (*ի*, *իւ*) *adj.* Improper, unfit, absurd, unseemly, unbecoming, impertinent.

Անշահեմառար (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Անշահեմ**.

Անշահեմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, impropriety, impertinence.

Անշահեմառար (*գրի*, *գրաւ*) *adj.* Disrespectful.

Անշահեմառար (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.*

That does not love honours.

Անգատուտաւ (ի, իւ) *adj.* Not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անգատուտաւելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անգատուտաւ**.

Անգատուար (ի, իւ) *adj.* Unwalled, without rampart.

Անգատուել (եմ, եցի) *v. a.* To dishonour, to contemn.

Անգատուհաս (ի, իւ) *adj.* Unpunished.

Անգատում, *adj. ind.* Unspeakable, unutterable, inexpressible.

Անգատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreverence; dishonour.

Անգատապար, *adj. ind.* See **Անգատապարան**.

Անգատապարան, *adj. ind.* Unsupported, unprotected, abandoned.

Անգատարաւ (ի, իւ) *adj.* Unprepared, unfurnished, unprovided. **Յանգատարաւ** or **յանգատարաւից**, without preparation, unawares, unexpectedly.

Անգատարաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of preparation; unfurnished state.

Անգարազայ (ի, իւ) *adj.* See **Անգարազիր**.

Անգարազիւծ, *adj. ind.* See **Անգարազիր**.

Անգարազիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, incomprehensible.

Անգարազրական (ի, աւ) *adj.* See **Անգարազիր**.

Անգարազրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անգարազիր**.

Անգարաւ (ի, իւ) *adj.* Busy; not at leisure, engaged in business.

Անգարաւանալ (ամ, պացայ) *v. n.* To be busy, to be occupied.

Անգարաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of leisure, business.

Անգարիմանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible.

Անգարիւս (ի, աւ) *adj.* Without walls, not enclosed.

Անգարկէշտ (ի, աւ) *adj.* Immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dissolute, debauched. **Անգարկէշտս**, indecently.

Անգարկէշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, indecency.

Անգարոյր, *adj. ind.* Uncircumscribed; unbounded, incomprehensible.

Անգարունակ (ի, աւ) *adj.* Without

circumference; incomprehensible.

Անգարուրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be circumscribed, incomprehensible, unbounded, unlimited.

Անգարաւ (ի, աւ) *adj. and adv.* Irreproachable; irreproachably.

Անգարաւ (ի, իւ) *adj.* Unblamable, innocent; not due. **Անգարաւ առնել** or **կայուցանել**, to clear, to acquit.

Անգարաւոյրոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more innocent.

Անգարաւկան (ի, աւ) *adj.* Without obligation; innocent.

Անգարաւկիր (կրի, կրաւ) *adj.* That suffers innocently, innocent.

Անգարաւսելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indefatigable.

Անգարեւելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible, unconquered; insurmountable, unsubdued. **Անգարեւելի քաջութեամբ**, invincibly.

Անգարեւիկ, *adj. ind.* Unlimited; unbounded, incomprehensible.

Անպէս, *adj. ind.* Useless, vain, frivolous, insignificant; vile, abject, miserable, despicable, worthless. **Յանպէսս**, vainly. **Անպէս** or **անպիտան առնել**, to render useless, to spoil.

Անպիտան, *adj. ind.* See **Անպէս**.

Անպիտանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To be useless, to become useless, to spoil.

Անպիտանացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To spoil, to render useless.

Անպիտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Անպիտան**.

Անպիտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inutility; littleness, insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյ (ի, իւ) *adj.* See **Անպէս**.

Անպիտութիւն See **Անպիտանութիւն**.

Անպկերդ (ի, աւ) *adj.* Diligent, active.

Անպկոր, *adj. ind.* Untroubled, unclouded, clear, pure.

Անպղոտայ (ի, իւ) *adj.* Without roads, pathless.

Անպաղական (ի, աւ) *adj.* See **Անպաղաւ**.

Անպաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infertility, unfruitfulness; unprofitableness.

Անպաղուն See **Անպաղաւ**.

Անպառաւ (աղոյ, աղով) *adj. and*

adv. Unprofitable, useless; unfruitful, barren; unprofitably, uselessly.

Անշահ (*ի, իւ*) *adj.* Careless, remiss, negligent.

Անջաղջախ or **Անջախջախ**, *adj. ind.* That cannot break; unbroken.

Անջատ (*ի, իւ*) *adj.* Separated, divided, disjoint.

Անջատագործի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Inexcusable.

Անջատական (*ի, աւ*) *adj.* Separable.

Անջատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to detach, to disjoin, to divide, to disunite, to part, to withdraw, to remove; to uncouple; to loose; to disengage; to discard.

Անջատումն (*աման, ամամբ*) *s.* Separation, disjunction; solution; partition; divorce; scission; disengagement.

Անջերմեանդն (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Indevout; without devotion.

Անջերմեանդնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indevotion.

Անջիշջ, *adj. ind.* See **Անջիշի**.

Անջիշական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անջիշի**.

Անջիշի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Indelible.

Անջուր (*լրոյ, լրով*) *adj.* See **Անջրդի**.

Անջրդի (*դւոյ, դւով*) *adj.* Without water, dry, arid.

Անջրդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To dry, to become dry.

Անջրդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness, aridity.

Անջրկի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Indelible; indissoluble; incontestable.

Անջրպետ (*ի, աւ*) *s.* Intermedium, space, interval, interstice; partition, boundary.

Անջրպետարան (*ի, աւ*) *s.* Curtain.

Անջրպետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Space, interval; separation, partition.

Անսալ (*ամ, սոցի*) *v. n.* To listen, to give ear to, to acquiesce, to yield, to consent, to submit. **Չանսալ**, to turn a deaf ear, to refuse consent, to disobey.

Անսահ (*ի, իւ*) *adj.* See **Անսայ**.

Անսահման (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, unbounded; interminable; unlimited; indefinite.

Անսահմանաբար, *adv.* Without limit; indefinitely; indeterminately.

Անսահմանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Infinite, unbounded, incomprehensible.

Անսաղապ, *adj. ind.* Resolute, firm; obstinate.

Անսաղարթաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Leafless, dead.

Անսայթաք, *adj. ind.* That is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անսայթաքելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անսայթաք**.

Անսանձ, *adj. ind.* Without bridle, without reins; unbridled, unrestrained, licentious; unruly, ungovernable.

Անսասան (*ի, իւ*) *adj.* Unshakeable, immovable, firm.

Անսասանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անսասան**.

Անսաստ (*ի, իւ*) *adj.* Ungovernable, unruly, unbridled, refractory, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անսաստել (*եմ, եցի*) *v. n.* To disobey, to resist, to be refractory.

Անսաստելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անսաստ**.

Անսաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, contumacy, obstinacy.

Անսերմն, *adj. ind.* Without seed; unfruitful, barren.

Անսերմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անսերմն**.

Անսեր, *adj. ind.* That has no love, that has no affection; cold, unfeeling.

Անսիւն, *adj. ind.* Full, without void; unfeel, without nourishment.

Անսխալ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Infallible, impeccable; infallibly.

Անսխալաւոր (*ի, իւ*) *adj.* That makes without fault, that forms exactly or perfectly.

Անսխալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infallibility; exactness.

Անսիր, *adj. ind.* Without salary, unpaid, unrewarded.

Անսկզբնաբար, *adv.* Without beginning, from all eternity.

Անսկզբնական (*ի, աւ*) *adj.* Without beginning, that has existed from all eternity.

Անսկզբնակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Equally without beginning, coeternal.

Անկերհոլթիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncreatedness, eternal existence.

Անկերքն (*կրան, կրամբ*) *adj.*
 Without beginning, eternal.

Աննունդ, *adj. ind.* Without nourishment; uneducated.

Անսովոր, *adj. ind.* Unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular; heteroclit.

Անսովելի (*լայ, լեալ*) *adj.* Not liable to hunger, not indigent.

Անսուալ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Hungry, troubled with hunger; fasting; without food. *Լինել* or *կալ անսուալ*, to fast.

Անսուալանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To fast; to be hungry.

Անսուալի (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* See *Անսուալանալ*.

Անսուաղութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Hunger; fasting state.

Անսուդ, *adj. ind.* Without mourning, without affliction.

Անսոււ (*ստի, ստիւ*) *adj.* Real, true, certain.

Անսուրբ (*սրբայ, սրբով*) *adj.* Impure, unclean; unholy, profane.

Անսպաւ (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անսպառելի (*լայ, լեալ*) *adj.* See *Անսպաւ*.

Անսպառութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Inexhaustible state.

Անսպի, *adj. ind.* Unscarred, without mark.

Անսասանակ (*ի, աւ*) *adj.* Docile, submissive, obedient.

Անստամբակելի (*լայ, լեալ*) *adj.* That cannot be disobeyed, irresistible.

Անստացական (*ի, աւ*) *adj.* That has no possessions, without property; unattained.

Անստացուած (*ի, իւ*) *adj.* Without means, without property, poor.

Անստացութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Want of means, poverty.

Անսպիւս, *adj. ind. and adv.* Irreproachable, unblemished, pure, blameless; irreproachably.

Անսպասանելի (*լայ, լեալ*) *adj.* See *Անսպիւս*.

Անստեղծ (*ի, իւ*) *adj.* Uncreated.

Անստեղծական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անստեղծ*.

Անտերիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Infallible,

sure, unerring, without mistake.

Անստյդ (*տուգի, տուգիւ*) *adj. and adv.* Uncertain, dubious; dubiously.

Անստուգութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Incertitude; want of decision, perplexity.

Անստուեր (*ի, աւ*) *adj.* Unshadowed, unclouded, clear, light.

Անստուերադիւծ, *adj. ind.* Evident, manifest; indelible.

Անստուերադիր, *adj. ind.* See *Անստուերադիւծ*.

Անստուերափայլ, *adj. ind.* Glittering, luminous, brilliant, bright.

Անսրբութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncleanliness, impurity.

Անսփոփ, *adj. ind.* See *Անսփոփելի*.

Անսփոփելի (*լայ, լեալ*) *adj.* Inconsolable.

Անվախան (*ի, իւ*) *adj.* Endless, eternal.

Անվաճառ (*ի, իւ*) *adj.* Unsaleable.

Անվայելուչ, *adj. ind.* Unbecoming, indecent, unsuitable, improper, absurd, unfit, unworthy, unseemly, vile, sorry, pitiful, ill-favoured; base, dishonourable. *Անվայելուչս*, indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Indecency, impropriety, unfitness, incongruity, deformity.

Անվայր, *adj. ind.* Desert, uninhabited: See *Անուրեք*.

Անվայրարկելի (*լայ, լեալ*) *adj.* That cannot be reduced to ruin.

Անվայրափակ, *adj. ind.* Not confined to one place, unbounded, infinite.

Անվան, *adj. ind.* See *Անվանելի*.

Անվանական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անվանելի*.

Անվանելի (*լայ, լեալ*) *adj.* That cannot be repulsed, that cannot be put to flight, invincible.

Անվաստակ (*ի, աւ*) *adj.* Indefatigable; without fatigue.

Անվար, *adj. ind.* Uncultivated.

Անվարժ (*ի, իւ*) *adj.* Uncultivated, inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անվարժ*.

Անվարժութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Unskilfulness, inexperience.

Անվարկ, *adj. ind.* Unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ, *adj. ind.* Without salary,

unpaid; without merit or recompense.

Անվաւեր (ի, աւ) *adj.* Invalid, null, illegal, insufficient. **Անվաւեր առնել**, to invalidate.

Անվաւերաբար, *adv.* Without validity, illegally, insufficiently, incompetently.

Անվաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invalidity, nullity, illegality, insufficiency.

Անվեհեր, *adj. ind. and adv.* Intrepid, fearless, courageous, bold; intrepidly, fearlessly, boldly, undauntedly, courageously.

Անվեհերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intrepidity, firmness, fearlessness, courage.

Անվերադիր, *adj. ind.* Preferable to all things, incomparable.

Անվերածելի (լայ, լեաւ) *adj.* Irreducible.

Անվերակացու (ի, աւ) *adj.* Without inspector, without superintendent.

Անվերարկելի (լայ, լեաւ) *adj.* Inconcealable, without pretext.

Անվերարկու (ի, աւ) *adj.* Without cloak, without mantle.

Անվերծանելի (լայ, լեաւ) *adj.* Illegible, that cannot be deciphered.

Անվերնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Without title, without inscription.

Անվէր, *adj. ind.* Unwounded, invulnerable.

Անվթար (ի, իւ) *adj. and adv.* Exact, precise, perfect; exactly, precisely, perfectly.

Անվթարելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անվթար**.

Անվթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exactness, preciseness, perfection.

Անվիշելի (լայ, լեաւ) *adj.* Indisputable.

Անվիրաւորելի (լայ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անվկայ (ի, իւ) *adj.* Unwitnessed, unproved.

Անվկանդ, *adj. ind.* Firm, determined, steady, resolute, invincible.

Անվշար (ի, իւ) *adj.* Invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անվնաս (ի, իւ) *adj.* Harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe.

Անվնասելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not liable to injury.

Անվնաս (ի, իւ) *adj.* Out of

danger, safe; unhurt, free from harm.

Անվտիւ, *adj. ind.* Fat, plump.

Անվրդով, *adj. ind. and adv.* Untroubled, tranquil; peacefully, quietly.

Անվրդովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, undisturbed state.

Անվրէպ, *adj. ind. and adv.* Unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անաւած (ի, իւ) *adj.* Without nourishment.

Անաւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Starving state; atrophy.

Անաւառուկ, *adj. ind.* Unwearied; not tedious, not wearisome.

Անաւնելի (լայ, լեաւ) *adj.* Insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անաւնոր See **Անգւնոր**.

Անաւշ (ի, իւ) *adj.* Rough, unpolished; hard.

Անաւա (ի, աւ) *s.* Forest, wood.

Անաւա փոքր, grove, copse, thicket.

Անաւա թաւ, thickest part of a forest.

Վերակացու անաւաի, ranger of a forest, forester.

Անաւաւարոյծ (բուծի, բուծիւ) *adj.* Brought up in a forest.

Անաւաւախիւ, *s. and adj. ind.* Strong, tough; thick; bushy; woody.

Անաւաւակ (ի, աւ) *s.* Grove, thicket.

Անաւաւանդ, *adj. ind.* Become a forest, overgrown with wood.

Անաւաւային (այնոյ, այնով) *adj.* Silvan.

Անաւաւանալ (ամ, աւացայ) *v. n-p.* To become a forest.

Անաւար, *adj. ind.* See **Անաւնելի**.

Անաւարակոյս, *adj. ind. and adv.* Indubitable, certain; without doubt, without difficulty.

Անաւարակոի, *adj. ind.* Not epidemic, not contagious.

Անաւարբեր (ի, իւ) *adj.* Indifferent, alike; neuter; indolent.

Անաւարբերաբար, *adv.* Indifferently.

Անաւարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; neutrality.

Անաւարտամ, *adj. ind.* Resolute, determined.

Անաւարր, *adj. ind.* Immaterial, incorporeal, spiritual.

Անաւարրաբար, *adv.* Incorporeally, immaterially.

Անտարական (ի, աւ) *adj.* See **Անտար** :

Անտարակի, *adj. ind.* Not subject to the elements, incorporeal.

Անտաղագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very absurd, very extravagant.

Անտղեակ, *adj. ind.* Ignorant, unlearned, unskilful.

Անտիկ (զէյ, զեաւ) *adj.* Not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant, fantastical, unbecoming, unsuitable, out of place, unseemly. **Անտիկ իմն օրինակաւ**, absurdly, extravagantly.

Անտիկապի, *adj. ind.* Hard, inflexible.

Անտիգոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unsuitness, impropriety.

Անտի (ի, իւ) *adj.* Invisible; incomprehensible. **Անտի առնել**, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անտիակ (ի, աւ) *adj.* Without form, formless, shapeless.

Անտիական (ի, աւ) *adj.* See **Անտիանիկ** :

Անտիանիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* Invisible; incomprehensible.

Անտիկ (եմ, եյի) *v. a.* To neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անտիգոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անտերունջ or **Անտերունջ**, *adj. ind.* Without master, without governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անտեկի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անտեր, *adj. ind.* See **Անտերունջ** :

Անտերունջ or **Անտերունջ** See **Անտերունջ** :

Անտի, *adv. and adj.* Thence; there. **Ի լեռնէ անտի**, from yonder mountain. **Անտի է անտի**, from each side.

Անտիպ, *adj. ind.* Without type; unlike; out of shape, deformed.

Անտիրազուխ (գլխի, գլխաւ) *adj.* Without chief, without governor.

Անտիք (տեաց, տեգ) *s. pl.* The world to come; the blessings of the world to come.

Անտիկոծ, *adj. ind.* Without deformity, without defect, perfect.

Անտուր, *adj. ind.* Free from sorrow,

joyful, gay, airy, merry, cheerful.

Անկար (ի, աւ) *adj.* Free from weakness, strong, able.

Անղաբար, *adv.* Inseparably.

Անղղի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable.

Անհօրինիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* Indispensable.

Անոհմ (ի, իւ) *adj.* Of low birth, ignoble.

Անուռ, *adj. ind.* Without habitation, houseless.

Անուշական (ի, աւ) *adj.* That cannot be imparted, that cannot be communicated.

Անուստ See **Անգուստ** :

Անպաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Անտիպ** :

Անպաւորական (ի, աւ) *adj.* See **Անտիպ** :

Անորամագրիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be prepared; not subject to change, immutable.

Անորամագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of disposition, want of preparation.

Անորուհմ, *adj. ind.* Free from sorrow, free from affliction, joyful, cheerful.

Անրակ (ի, աւ) *adj. s.* Clavicle, collar-bone.

Անըջական (ի, աւ) *adj.* That relates to dreams; visionary.

Անց See **Անցք** :

Անցական (ի, աւ) *adj.* See **Անցաւոր** :

Անցանիկ (եմ, անցի) *v. n.* To pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit. **Անցանիկ զանցանիկ**, to exceed; to surpass, to excel. **Անցանիկ զրանիւ** or **ըստ հրամանն**, to infringe, to transgress, to violate, to break. **Անցանիկ ընդ մէջ**, to cross; to pierce, to penetrate. **Անցանիկ վերապահ**, to repass. **Անցանիկ ի տեղի այլոյ**, to succeed. **Անցանիկ ընդ ստա**, to leap. **Անցանիկ արագ**, to hasten. **Անցանիկ յերկրորդ ամուսնու թիւն**, to hasten to a second marriage. **Անցանիկ զառարգ**, to grow old. **Անցանիկ (ճրագի)** to be extinguished. **Անցանիկ (ժամանակի)** to elapse. **Անցանիկ անցից**, to happen. **Անցանիկ (սերոյ or կաթին)** to decay, to spoil.

Անցարան (ի, աւ) *s.* Passage.

Անցաւ, *adj. ind.* Healthy, free from

pain; insensible; impassible, without pain.

Անցաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Անցաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Instability, frailty, vanity.

Անցաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Անցեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Passed.

Անցեալ զաւուրք, old, advanced in age.

Անցեալ ժամանակ, the time past.

Անցեանցք. Անցեանցս առնել, to pass, to go.

Անցնիւր, *pro. ind.* Each, every.

Անցողական (*ի, աւ*) *adj.* Transitive.

Անցորդ (*ի, աւ*) *s.* Passenger, traveller.

Անցորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Journey, passage.

Անցում (*ցման, ցմամբ*) *s.* Passage; transition.

Անցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To pass, to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchain; to omit, to pass over; to surpass, to excel. Անցուցանել զմեզս, to pardon sins. Անցուցանել զաւուրք or զժամանակ կեանայ, to pass away the time, to live.

Անցուցանել զծրագ. or զհուր, to extinguish or put out the candle or fire.

Անցուցանել ընդ սուր or 'ի սայր սուսերի, to put to the sword. Անցուցանել զբաժնի փոխանակաւ or 'ի ձեռն գրաւմափոխութեան, to remit money, to send letters of change. Անցուցանել զգաւակն, to miscarry in child-birth.

Անցուցեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* and *s.* Passed, transmitted; abortive child.

Անցոյթ, *adj. ind.* Chaste, modest.

Անցոյթական (*ի, աւ*) *adj.* See Անցոյթ.

Անցոյթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Modesty, chastity.

Անցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Passage, act of crossing; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap. Անցք բնականաց or սենեկաց, gallery, corridor.

Անցք ժամանակի, space of time, lapse of time. Անցք or բերան անոթաց, orifice.

Անփախելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Inevitable.

Անփախաւ, *adj. ind.* See Անփախելի.

Անփակ, *adj. ind.* Unclosed, not enclosed or surrounded, open; frank, free; simple.

Անփակելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* See Անփակ.

Անփառացի, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, vile, abject, despicable.

Անփառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառանակ (*ի, աւ*) *adj.* See Անփառացի.

Անփափայք See Անփափայք.

Անփոխ (*ի, իւ*) *adj.* See Անփոխութիւն.

Անփոխադիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* See Անփոխադրելի.

Անփոխադրական (*ի, աւ*) *adj.* See Անփոխադրելի.

Անփոխադրելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Immutable, not liable to change, inviolable.

Անփոխան, *adj. ind.* See Անփոխանակելի.

Անփոխանակելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Immutable, invariable.

Անփոխանորդելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* See Անփոխանակելի.

Անփոխելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Immutable, invariable, unalterable.

Անփոյթ, *adj. ind.* Negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent.

Անփոյթ առնել or անփոյթ լինել, to neglect, to slight.

Անփորձ (*ի, իւ*) *adj.* That does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձական (*ի, աւ*) *adj.* See Անփորձ.

Անփորձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inexperience, simplicity.

Անփութութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Negligence, carelessness, inapplication.

Անփութ (*փաի, փաիւ*) *adj.* Incorruptible, not liable to decay.

Անփոփ See Անփոփ.

Անփոփոխ, *adj. ind.* and *adv.* Immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; immutably, invariably.

Անփոփոխադիր, *adj. ind.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխական (*ի, աւ*) *adj.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխելի (*ի, աւ*) *adj.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխելի (*ի, աւ*) *adj.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխելի (*ի, աւ*) *adj.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Im-
mutable, invariable, stable, constant.

Անփոփոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immutability, invariableness, con-
stancy.

Անփառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruptibility, incorruption.

Անբրկանաւոր (ի, աւ) *adj.* That
cannot be ransomed, that cannot be
redeemed.

Անբաժ, *adj. ind. and adv.* Indisso-
luble; insoluble; inherent; indissolubly,
inseparably.

Անբաժելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See
Անբաժ.

Անբաժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indissolubility.

Անբաղար (ի, աւ) *adj.* That con-
tains no towns.

Անբաղարաւոր (ի, իւ) *adj.* Un-
civil, disobliging.

Անբայլ (ի, իւ) *adj.* Without mo-
tion.

Անբանակ (ի, աւ) *adj.* Without
measure.

Անբաւքնելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* In-
trepid, fearless, bold.

Անբաւ (ի, իւ) *adj.* Indigent,
necessitous, poor, forlorn.

Անբաւանաւ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To
be indigent, to be poor.

Անբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, poverty.

Անբաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Inex-
piable, irremissible, unpardonable.

Անբէն, *adj. ind.* Void of malice,
not vindictive.

Անբթթական (ի, աւ) *adj.* See
Անբթթ.

Անբթթելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See
Անբթթ.

Անբթթ, *adj. ind. and adv.* That
does not wink the eye; without winking,
with fixed eyes.

Անբնական (ի, աւ) *adj.* See **Ան-
բնիկ**.

Անբնիկ (լւոյ, լեաւ) *adj.* In-
scrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անբնիկ, *adj. ind.* See **Անբնիկ**.

Անբոյթ, *adj. ind.* Safe, out of dan-
ger, secure.

Անբոյթանաւ (ամ, թայայ) *v. n-p.*
To be safe or out of danger.

Անբոյթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Security, safety, freedom from danger.

Անքուն, *adj. ind.* Awake, wakeful,

sleepless, watchful. **Անքուն լինել** or
կաւ, to be awake; to be wakeful, to be
sleepless.

Անքող, *adj. ind.* Without veil; with-
out pretext, plain, open.

Անօգնական (ի, աւ) *adj.* Help-
less, succourless, unassisted.

Անօգնականիլ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.*
To be unassisted, to be helpless.

Անօգուտ, *adj. ind.* Useless, fruit-
less, vain, unprofitable. **Յանօգուտս**,
unprofitably, vainly.

Անօդ (ի, իւ) *adj.* Without air,
without element.

Անօթ (ոյ, ով) *s.* Vase, vessel,
pot; box; piece of furniture; tool, in-
strument. **Անօթ խոհակերոցի**, kitchen-
range. **Յանօթ առնուլ** or **խնդրել**,
to borrow. **Յանօթ առլ**, to lend.

Անօթագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Angiography.

Անօթահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dissection of the vessels in the human
body.

Անօր (ի, իւ) *adj.* Slender; rare;
fine, subtle, thin, delicate; feeble,
meager, lean; light.

Անօրագոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. More or very thin, very subtle.

Անօրաթւ, *adj. ind.* That has light
wings.

Անօրական (ի, աւ) *adj.* See **Անօր**.

Անօրաման, *adj. ind.* Composed of
thin or subtle particles, rare, fine,
subtle.

Անօրանաւ (ամ, բայայ) *v. n-p.* To
rarefy; to become thin; to be diminish-
ed; to waste; to become fine or sub-
tile.

Անօրաւոր, *adj. ind.* Wan, mea-
ger, delicate, feeble.

Անօրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To rarefy; to make thin; to lessen, to
diminish, to subtilize.

Անօրել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ան-
բացուցանել**.

Անօրիւ (իմ, բեցոյ) *v. n-p.* See
Անօրանաւ.

Անօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtily, rarity, fineness, thinness.

Անօրէն (բիւի, բիւաւ) *adj.* Unjust,
wicked; impious; untoward; illicit, base;
profane.

Անօրէնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Iniquity, malice; impiety.

Անօրինմծին, *adj. ind.* Born of a

wicked mother; born in iniquity.

Անօրինակ (ի, աւ) *adj.* Unexam-
pled, unparalleled, unequalled.

Անօրինիկ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
be iniquitous, to be unjust; to sin, to
transgress.

Աշուրբա (լընց, ւրնոյ) *s. pl.*
Daybreak.

Աշակերտ (ի, աւ) *s.* Disciple,
student, pupil, scholar; foster-child;
sectator, follower.

Աշակերտակից (կցի, կցաւ) *s.* Fel-
low-student, companion, associate,
school-fellow.

Աշակերտանոց (ի, աւ) *s.* School.

Աշակերտել (եմ, կցի) *v. a.* To
have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Pupillage; apprenticeship.

Աշարայ (ի, իւ) *s.* Rye.

Աշք See Աշք:

Աշիկ (եմ, կցի) *v. a.* To regard:
See 'ի-իակել or 'Աշմարիկել:

Աշխատ: Աշխատ առնել, to give
trouble, to fatigue, to harass, to incom-
mode, to disquiet, to disturb; to tor-
ment, to plague, to rack; to weary; to
importune, to pester. Աշխատ լինել,
to take trouble.

Աշխատաւոր, *adj. ind.* Active, di-
ligent.

Աշխատաւոր, *adj. ind.* Troublesome,
laborious, toilsome.

Աշխատակիր (կրի, կրաւ) *adj.*
That takes trouble, laborious; trouble-
some.

Աշխատանք (նայ, նգ) *s. pl.* See
Աշխատութիւն:

Աշխատասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.*
Laborious, active, diligent, industrious.

Աշխատասիրաբար, *adv.* Diligently,
carefully.

Աշխատասիրել (եմ, կցի) *v. a.* To
labour diligently.

Աշխատասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Diligent labour, elaborate study, in-
dustry; work, production.

Աշխատացուցանել See Աշխատե-
ցուցանել:

Աշխատաւոր (ի, աւ) *adj. and*
s. That works, that labours; servant.

Աշխատաւոր եղբայր, lay-brother.

Աշխատել (եմ, կցի) *v. a.* See
Աշխատեցուցանել:

Աշխատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To fatigue, to trouble, to incom-

mode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցանող (ի, աւ) *adj.*
Troublesome, tedious.

Աշխատիկ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To
labour, to work, to take trouble, to
toil.

Աշխատիկ (աշի, աշաւ) *adj.* That
works; that fatigues.

Աշխատութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Fatigue, trouble, labour, care, en-
deavour, effort; work, business; exercise;
fabrication; statute work. Աշխատու-
թիւն մտայ, stretch of the mind, in-
tense application. Աշխատութեամբ,
with difficulty, with great trouble.

Աշխար (ի, իւ) *s.* Mourning, la-
mentation, complaint.

Աշխարանք (նայ, նգ) *s. pl.* See
Աշխար:

Աշխարանաւոր, *adj. ind.* Plaintive,
mournful, lamentable.

Աշխարաւոր (ի, աւ) *adj.* Plaintive,
mournful.

Աշխարել (եմ, կցի) *v. a.* To com-
plain of, to lament, to mourn, to de-
plore.

Աշխարելի (լոյ, լեաւ) *adj.* De-
plorable, lamentable.

Աշխարհ (ի, աւ) *s.* World, uni-
verse; land, country, region. Փոքր
աշխարհ, microcosm.

Աշխարհաբար, *adv.* In a worldly
manner.

Աշխարհաբնակ (ի, աւ) *adj.* That
inhabits the world or a country.

Աշխարհագիր (գրի, գրաւ) *s.*
Geographer; cosmographer; geography;
cosmography; poll-tax.

Աշխարհագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Cosmography.

Աշխարհագուլ, *adj. ind.* Published
throughout the world; that publishes
throughout the world.

Աշխարհագով, *adj. ind.* Praised by
all the world.

Աշխարհագովութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
The reception of universal praise;
universal praise.

Աշխարհագործ (ի, աւ) *s. and adj.*
Creator of the world; created, made
from nothing.

Աշխարհագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Creation of the world.

Աշխարհագունմար, *adj. ind.* See
Աշխարհախումբ:

Աշխարհագունդ or Աշխարհա-

գուն (գնդոյ, գնդով) *s.* (Geographical) globe.

Աշխարհագրական (ի, աւ) *adj.* Geographical; cosmographical.

Աշխարհագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Geography; cosmography.

Աշխարհագրեալ (եմ, եցի) *v. n.* To observe or spy a country.

Աշխարհազօր (ի, աւ) *adj.* Composed of all sorts of warriors.

Աշխարհաժողով, *adj. ind.* See Աշխարհախումբ.

Աշխարհալիք, *adj. ind.* That fills the universe; spread throughout the world.

Աշխարհալոյս, *adj. ind.* That gives light to all the world.

Աշխարհալուր, *adj. ind.* Heard throughout the world.

Աշխարհախորհ, *adj. ind.* Thought or done by universal consent.

Աշխարհախումբ, *adj. ind.* In universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանօթ, *adj. ind.* Acknowledged by all the world; notorious, manifest. Աշխարհածանօթ հրատարակութիւն, notoriety.

Աշխարհածուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Empress, queen, princess.

Աշխարհածուփ, *adj. ind.* That agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ (ի, աւ) *s.* Conqueror; monarch, emperour, prince.

Աշխարհակալել (եմ, եցի) *v. n.* To conquer the world.

Աշխարհակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conquest.

Աշխարհական (ի, աւ) *adj. and s.* Worldly, temporal; secular, lay; universal, general; lay or secular man. Աշխարհական առնել, to secularize. Աշխարհական վիճակ or կարգ, a secular life.

Աշխարհականացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Secularized; married.

Աշխարհականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Secular life.

Աշխարհակեաց, *adj. ind.* Secular, laical, temporal.

Աշխարհակեր, *adj. ind.* That consumes the universe.

Աշխարհակերպ, *adj. ind.* Worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց, *adj. ind.* That

saves the world, that redeems the world.

Աշխարհակեր, *adj. ind.* That sustains the world.

Աշխարհակոծ, *adj. ind.* Lamented by all the world.

Աշխարհակոյս, *adj. ind.* See Աշխարհախումբ.

Աշխարհակործան, *adj. ind.* That destroys the world.

Աշխարհակորոյս, *adj. ind.* That destroys the world.

Աշխարհակուլ, *adj. ind.* That absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահամար See Աշխարհամար.

Աշխարհահեծ, *adj. ind.* That laments for the world.

Աշխարհամած, *adj. ind.* That surrounds all the world.

Աշխարհամատուռն (արան, արամբ) *s.* Without pl. All chapels, all churches.

Աշխարհամար (ոյ, ով) *s.* List or register of the people, census of the population.

Աշխարհամար (ի, աւ) *adj.* That keeps the register of the people. Աշխարհահաշիւ գիր զաշխարհամար, to register the number of the people.

Աշխարհամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Public square or place in a town.

Աշխարհամուտ, *adj. ind.* Open to public entrance, frequented, resorted to.

Աշխարհամուր, *adj. ind.* That is fortified in a country.

Աշխարհանայ, *adj. ind.* Esteemed or respected by all men.

Աշխարհային (այնոյ, այնով) *adj.* Worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհաշէն, *adj. ind.* That causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապալատ, *s. and adj. ind.* Court, palace of a prince; that appertains to the court, imperial.

Աշխարհապահ, *adj. ind.* That preserves the universe.

Աշխարհապատում, *adj. ind.* That relates from the creation of the world.

Աշխարհապարունակ, *adj. ind.* That surrounds the world.

Աշխարհապարփակ, *adj. ind.* See Աշխարհապարունակ.

Աշխարհապէս See Աշխարհաբար.

Աշխարհասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Worldly, attached to the vanities of the world.

Աշխարհաստեղծ (*ի, աւ.*) *adj.* That created the world.

Աշխարհավար (*ի, աւ.*) *adj.* Political; secular.

Աշխարհավարիկ (*իմ, բեցայ*) *v.n.p.* To live according to the rules of good policy; to live a secular life.

Աշխարհավարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Policy; secular life.

Աշխարհատան, *adj.ind.* That takes care of the people, that has charge of the people.

Աշխարհատարած, *adj.ind.* Spread throughout the universe or the world.

Աշխարհատեսայ, *adj.ind.* That detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհատես (*ի, աւ.*) *adj.* That has seen much of the world; known by all, notorious, publick, manifest. **Աշխարհատես ցուցանել**, to publish, to make known.

Աշխարհատէր (*տեանն, տերամբ*) *s.* Master of the world, conqueror; prince.

Աշխարհատիկին (*կնոջ, կնաւ.*) *s.f.* Victress; princess.

Աշխարհարար (*ի, աւ.*) *adj.* That created the world.

Աշխարհարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation of the world.

Աշխարհարձակ, *adj.ind.* Published throughout the world.

Աշխարհացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That shews all the world; map of the world.

Աշխարհաւանդ, *adj.ind.* Allowed or taught by all the world.

Աշխարհաւանդիկ, *adj.ind.* See **Աշխարհաւանդ**.

Աշխարհաւեր (*ի, աւ.*) *adj.* That ruins or destroys the world.

Աշխարհիկ, *adj.ind.* Secular; lay, vulgar, popular.

Աշխարհօրէն, *adv.* Secularly; vulgarly: generally, universally.

Աշխարհումն (*բման, բմամբ*) *s.* Complaint, lamentation.

Աշխտանալ (*ամ, աացայ*) *v.n.* To redden, to grow red.

Աշխտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Redness, red colour.

Աշխտ (*ի, իւ.*) *adj.* Reddish; of a fiery colour. **Աշխտ ձի**, chesnut horse.

Աշխոյժ (*խուժի, խուժիւ*) *adj.* Ardent, spirited, lively, sprightly,

mettlesome, fiery; adroit, skilful; alert, vigilant. **Աշխոյժ ձի**, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշխոյժք; *s.pl.ind.* See **Աշխոյժութիւն**.

Աշնային See **Աշնանային**.

Աշնանային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Autumnal.

Աշնանմուտք (*մտից, մտիւք*) *s.pl.* Beginning of autumn.

Աշնանավար, *adj.ind.* Cultivated in autumn.

Աշնանի, *adj.ind.* Of the autumn.

Աշնան (*շնան, շնամբ*) *s.* Autumn.

Աշա (*ի, իւ.*) *s.* Sacrifice, oblation, offering of idolaters.

Աշտանակ (*ի, աւ.*) *s.* Candlestick; chandelier; stand for lights.

Աշտանակակիր (*կրի, կրու.*) *adj.* That carries a chandelier; carried on a chandelier.

Աշտանակել (*եմ, էցի*) *v.n.* To be on horseback, to ride a horse, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ (*ի, աւ.*) *s.* Tower; donjon; watch-tower.

Աշտարակադարձ (*ի, աւ.*) *adj.* That builds a tower.

Աշտարակադարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction of a tower.

Աշտարակաշէն, *adj.ind.* See **Աշտարակադարձ**.

Աշտարակաշինութիւն See **Աշտարակադարձութիւն**.

Աշտարակեայ, *adj.ind.* Having towers.

Աշտարար (*ի, աւ.*) *s.* Sacrificer.

Աշտեայ (*տէի, տէիւ*) *s.* See **Աշտէ**.

Աշտեան (*տենի, տենիւ*) *s.* See **Աշտէ**.

Աշտենաւոր (*ի, աւ.*) *s.* and *adj.* Lancer; armed with a lance.

Աշտէ (*ի, իւ.*) *s.* Pike; javelin, dart, lance.

Աշտէն (*տենի, տենիւ*) See **Աշտէ**.

Աշտիճան See **Աշտիճան**.

Աշտուճ See **Աշտուճ**.

Աշտեղ (*ի, աւ.*) *adj.* That has beautiful eyes.

Աշտուրջ (*լըլոյ, լըլով*) *adj.* Alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աշտընութիւն (*թեան, թեամբ*)

▲ Vigilance, circumspection.

Աչկաբաւ, *adj. ind.* That moves the eyes.

Աչմէջք (Քջայ, Քջգ) *s. pl.* Space between the two eyes.

Աչնալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To have eyes.

Աչառահր (նայ, նգ) *s. pl.* See Աչառութիւն:

Աչառել (եմ, եցի) *v. n.* To have respect to the appearance of persons.

Աչառու (ի, աւ) *adj.* That respects the appearance of persons.

Աչառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect of persons.

Աչարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Look of love, amorous glance.

Աչացաւ (ի, աւ) *adj.* That has had eyes.

Աչացառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Complaint in the eyes, pain in the eyes.

Աչացու See Զայացու:

Աչեայ (չէի, չէիւ) *adj.* That has eyes, that sees, gifted with sight.

Աչել (ի, իւ) *adj.* That has a fine eye, that has a good sight.

Աչք (չաց, չգ) *s. pl.* Eyes, sight, look. Աչս արձակել, to cast eyes upon, to desire. Բաւ աչս դատել, to judge by first sight. Յաչս գնել, to despise. Աւ աչս հայել, to pay respect to persons. Յաչաց հանել, to render odious. Յաչաց կշտնել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one.

Աչ, Աչա or Աչի (particles of privation) A, ab, abs, de, dif, dis, e, ef, ex, ig, il, im, in, ir, mis, un, etc. (when used privatively).

Աչա or Աչայ, *adv.* Afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly.

Աչա, *conj.* Then, therefore.

Աչարան (ի, իւ) *adj.* Without reason, without answer, without reply.

Աչարանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Աչարան:

Աչագայ (ի, իւ) *adj.* That is to come, future, posterior.

Աչագայք (յից, յիւք) *s. pl.* Posterity; futurity.

Աչագովանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Աչագովութիւն:

Աչագովել (եմ, եցի) *v. a.* To dispraise, to censure, to blame.

Աչագովելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Censurable, blamable.

Աչագովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blame, censure, dispraise.

Աչագործ (ի, աւ) *adj.* Unemployed, idle, at leisure.

Աչա եթէ See Աչա թէ:

Աչազէն (զինի, զինաւ) *adj.* Unarmed. Եւաչազէն մարտնչել, to fight without weapons.

Աչա թէ, *conj.* But if, if, in case that. Աչա թէ ոչ, if not, otherwise, else.

Աչաթարց (ի, իւ) *s.* Apostrophe (in grammar).

Աչաթոյն (թուշի, թուշիւ) *adj.* Without venom, without poison.

Աչաժամ, *adj. ind.* Tardy, too late; out of season.

Աչաժաման (ի, իւ) *adj.* That comes or happens too late, tardy; out of season.

Աչաժոյժ (ժուժի, ժուժիւ) *adj.* Impatient, intemperate, immoderate; impetuous, violent. Աչաժոյժ բերուած, intemperateness, violence.

Աչաւեր, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Աչաւիւիք, *s. pl. ind.* Future events, futurity.

Աչախուրել (եմ, եցի) *v. a.* To take off (one's hat).

Աչախա, *adj. ind.* Vain, useless, neglected, slighted, forgotten. Աչախա առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe.

Աչախառնալ (ամ, աացայ) *v. n.* To forget, to be ungrateful.

Աչախառնոր (ի, աւ) *adj.* See Աչերախա:

Աչախառնորութիւն See Աչերախաութիւն:

Աչախաիք (աւաց, աւգ) *s. pl.* See Աչերախաութիւն:

Աչաժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of conveyance.

Աչակարու (բոյ, բով) *s.* Yellow paint.

Աչակարործ (ի, աւ) *s. and adj.* Glass-maker; glazier; glass, made of glass.

Աչակարործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of making glass; trade of a glazier.

Աչականարեր (ի, աւ) *adj.* That produces corruption.

Ազականագործ (*ի, աւ*) *adj.* That causes corruption.

Ազականագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To corrupt.

Ազականակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That is subject to corruption, corruptible.

Ազականասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That likes corruption.

Ազականարար (*ի, աւ*) *adj.* That corrupts, contagious.

Ազականացու (*ի, աւ*) *adj.* Corruptible.

Ազականացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Corruptibility : See **Ազականութիւն**.

Ազականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray. **Ազականել զկոյս**, to deflower, to debauch.

Ազականիչ (*նչի, նչաւ*) *adj.* Corruptive, contagious, infectious.

Ազականիւթ (*ոյ, ու*) *s.* Enamel.

Ազականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; corruptibility. **Ազականութիւն կուսի**, defloration, debauchment.

Ազակափեղէկ (*ի, իւ*) *s.* Casement of a window.

Ազակեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* See **Ազակեղէն**.

Ազակեգործ See **Ազակագործ**.

Ազակեգործութիւն See **Ազակագործութիւն**.

Ազակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To glaze; to varnish.

Ազակեղէն (*զիւի, զիւաւ*) *adj.* Made of glass.

Ազակենիւթ, *adj. ind.* See **Ազաւկէն**.

Ազակի (*կւոյ, կւով*) *s.* Glass (to drink out of); glass; glass bottle or phial.

Ազակիք (*կեաց, կեօք*) *s. pl.* Panes of glass.

Ազահար (*ի, իւ*) *adj.* Menstrual; having menses.

Ազահարազան See **Ազահարզան**.

Ազահարզան (*ի, իւ*) *s.* Repudiation, divorce.

Ազահարիտ, *adj. ind.* See **Ազահար**.

Ազահարի (*ի, աւ*) *adj.* Exempt, free.

Ազահարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Exemption, franchise, immunity.

Ազահաւատ (*ի, իւ*) *adj.* Mistrustful; unfaithful.

Ազահով (*ի, իւ*) *adj.* Sure, safe, assured. **Յապահովս**, assuredly. **Յապահովս լինել**, to be sure, to be certain.

Ազահովանալ (*ամ, վացայ*) *v. n-p.* To be sure, to be assured.

Ազահովացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make sure, to assure, to ensure, to secure; to give security for.

Ազահովել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ազահովացուցանել**.

Ազահովիկ (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* See **Ազահովանալ**.

Ազահովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Surety, security.

Ազամայն (*ի, իւ*) *adj.* Without voice, mute.

Ազամեան, *adj. ind.* Helpless, succourless.

Ազամեանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Helplessness, want of succour.

Ազայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* See **Ազագայք** or **Ազալինք**: **Յապայս**, in future, in future ages.

Ազաշաւ, *s. ind.* Repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition. **Ազաշաւ առնուլ**, to repent, to feel regret.

Ազաշաւանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Ազաշաւ**.

Ազաշաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To regret, to repent of, to lament.

Ազաշաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ազաշաւ**.

Ազաշխարան (*ի, աւ*) *s.* Any place of penance or suffering, gibbet, cross.

Ազաշխարանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Penance.

Ազաշխարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To repent of, to regret.

Ազաշխարողահայր (*հօր, հարր*) *s.* Penitentiary.

Ազաշխարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Repentance, penitence; mortification, maceration. **Սաղմոսք ազաշխարութեան**, the penitential psalms. **Կանոն գիրք ազաշխարութեան**, penitential.

Ազաշխարհ (ի, աւ) *adj. and s.* That does penance, penitentiary.

Ազաշորհ (ի, աւ) *adj.* Ungrateful; useless, vain, fruitless; vile, abject, disagreeable.

Ազաշորհեմի, *adj. ind.* See **Ազաշորհ**.

Ազաշուք, *adj. ind.* Vile, base, abject, degraded.

Ազա ուրեմն, *conj.* Then, therefore; finally, at last.

Ազաջան (ի, իւ) *adj.* Idle, careless; vain, useless.

Ազառաժ (ի, իւ) *s. and adj.* Rock: rocky, rugged, hilly, stony. **Ազառաժե Արաբիա**, stony Arabia.

Ազառաժուտ, *adj. ind.* Rugged, rough, stony, rocky.

Ազառիկ, *adj. ind. and adv.* On credit. **Ազառիկ գնել** or **վաճառել**, to buy or sell on credit.

Ազառնեայք (նեայք, նեքք) *s. pl.* See **Ազադայք**.

Ազառնի (նայ, նեաւ) *s. and adj.* Futurity; future. **Ազառնի ժամանակ բայից**, future tense (in grammar).

Ազառուժ, *adj. ind.* Insolent, pert, bold, audacious. **Ազառուժն**, insolently, pertly.

Ազառութիւն See **Բացառութիւն**.

Ազատան (ի, աւ) *s. and adj.* Asylum, refuge, place of safety, shelter; sheltered, placed under protection.

Ազատան առնել, to confide, to intrust; to secure. **Ազատան լինել**, to take refuge; to confide, to trust, to be confident. **Յոգիս ազատան լինել** or **յոդւոյ պարզել ազատան լինել**, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ազատանապահ, *adj. ind.* Preserved in a safe place, kept in a place of safety.

Ազատանարան (ի, աւ) *s.* Refuge, asylum; retreat.

Ազատանել (եմ, եցի) *v. a.* To assure; to commit, to intrust, to confide.

Ազատանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To take shelter, to take refuge, to enter under protection, to confide.

Ազատանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trust, confidence.

Ազատանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inspire with confidence, to assure.

Ազատ, *s. ind.* See **Հէն**.

Ազատոհմ (ի, իւ) *adj.* Ignoble, obscure, low, plebeian.

Ազատոհմիկ, *adj. ind.* See **Ազատոհմ**.

Ազարաչ See **Ազահար**.

Ազարանազարդ, *adj. ind.* Ornamented by palaces or mansions.

Ազարանջանք (նից, նեք) *s. pl.* Bracelets.

Ազարանք (նից, նեք) *s. pl.* Palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ազարասան (ի, աւ) *adj.* Unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent.

Ազարասանել (եմ, եցի or եցայ) *v. n.* To be unbridled, to be licentious, to be insolent, to be impudent.

Ազարասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ազարթանել (եմ, եցի) *v. n.* To bud, to shoot.

Ազարում (ի, աւ) *s.* Border or edge of a tent or pavilion.

Ազարբբեիս (տիոյ, տիով) *s.* Northwind.

Ազարօշ (ի, իւ) *s.* Frontlet, bandage for the forehead; ornament before an altar.

Ազացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony, demonstration.

Ազացուցարար, *adv.* Demonstratively.

Ազացուցական (ի, աւ) *adj.* Demonstrative, conclusive.

Ազացուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To demonstrate.

Ազացուցանելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Demonstrable.

Ազացուցանող (ի, աւ) *adj.* Demonstratory.

Ազացուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Demonstration, evident proof.

Ազաւանդակ (ի, աւ) *s.* Cord, string, line.

Ազաւառ (ի, աւ) *s.* Excrement.

Ազաւառիկ See **Պայուսակ**.

Ազաւարակ (ի, աւ) *adj.* Dirty, unclean, foul, tarnished.

Ազաւէն (ւինի, լինաւ) *s.* Asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ազաւինիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To trust, to confide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ազաւինութիւն (թեան, թեամբ)

s. Refuge, resource; confidence, security.

Ապաքեն, conj. Then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact; indeed, truly, really.

Ապաքենցապաք, adv. Nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ապաքինել**.

Ապաքինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապաքինումն (*քինման, քինմամբ*) *s.* Cure, recovery.

Այ եթէ See **Այա եթէ** or **Այա թէ**.

Այնիկալ, adj. ind. See **Անիկալ**.

Այդերախ (*ի, իւ*) adj. Ungrateful.

Այդերախանալ (*ամ, ասցայ*) *v. n.* To be ungrateful.

Այդերախիք, *s. ind.* See **Այդերախումբին**.

Այդերախումբին (*թեան, թեամբ*) *s.* Ingratitude.

Այդերասան See **Այդարասան**.

Այդերասանութին See **Այդարասանութին**.

Այդդանական (*ի, աւ*) adj. Negative, of negation.

Այդերութին (*թեան, թեամբ*) *s.* Disappearance.

Այնիկալ See **Անիկալ**.

Այդաւ, adj. ind. Unjust, iniquitous.

Այնկած, adj. ind. Varnished.

Այդկար (*ի, աւ*) adj. Impotent, weak, feeble.

Այնկի (*կւոյ, կւով*) *s.* Varnish: See **Այակի**.

Այդրաւ (*ի, իւ*) adj. Wicked, iniquitous, rascally, roguish, profligate, flagitious, villainous.

Այդրաստիւս, adj. ind. Slanderous.

Այդրաստութին (*թեան, թեամբ*) *s.* Wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Այդակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dry saltmeat.

Այդանալ (*ամ, չացայ*) *v. n.* See **Այշիլ**.

Այշիլցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Այշիլ (*եմ, շիցայ*) *v. n.* To be astonished, to be surprised, to be enraptured, to be amazed.

Այշողել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seize, to take by force.

Այշումբին (*թեան, թեամբ*) *s.* Astonishment, surprise, amazement; stupor; dulness, heaviness, stupidity; lethargy.

Այումիել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deny, to refuse.

Այուղնէ (*ի, իւ*) *s.* See **Այուղի**.

Այուխ (*պխոյ, պխով*) *s.* Salted and dried meat.

Այուշ, adj. ind. Stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed. **Յայուշ երթիլ**, **հարկանել**, **արկանել** or **գարձուցանել**, to strike with astonishment, to surprise, to amaze. **Յայուշ երթիլ**, **հարկանիլ**, **գառնալ** or **լինել**, to be struck with astonishment, to be surprised, to be amazed, to wonder.

Այուս (*պոի, պուի*) *s.* Booty; fish-hook.

Այուսական (*ի, աւ*) adj. Negative.

Այուսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deny, to refuse.

Այուսութին (*թեան, թեամբ*) *s.* Negation.

Այուս, *s. ind.* Plunder, pillage.

Այուսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plunder, to pillage, to ravage.

Այսպարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recommend.

Այսամար (*ի, աւ*) adj. Rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious. **Այսամարք**, conspirators. **Ժողով** or **մարտնութին ապստամբաց**, conspiracy.

Այսամարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. a.* To excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Այսամարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To rebel, to revolt, to mutiny, to conspire.

Այսամարիլ 'ի հաւատոյ, to apostatize, to abjure religion.

Այսամարութին (*թեան, թեամբ*) *s.* Rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Այսակ (*ի, աւ*) *s.* Box on the ear.

Այսակն հանել, to box on the ear, to cuff. **Այսակն առնուլ**, to receive a box on the ear.

Այսակառու (*ի, աւ*) adj. That gives a box on the ear.

Այսակիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To box on the ear.

Այսակն հանել 'ի ծոծ.

բախել, to strike on the back of the head.

Ապրանք (նայ, նոք) *s. pl.* Life, duration of life. Ու լինել ապրանք, to be in a dying state, to be dying.

Ապրաստ See Բալաստ:

Ապրացու (ի, աւ) *adj.* See Ապրեցուցիչ:

Ապրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. z.* To deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիչ (ցի, ցաւ) *adj.* That saves; that preserves, that delivers.

Ապրիլ (ի, իւ) *s.* April.

Ապրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To live; to obtain freedom, to escape, to fly.

Ապրշմադործ See Մեաքսադործ:

Ապրշուճ (շմի, շմաւ) *s.* Silk: See also Մեաքս:

Ապրուստ (ի, իւ) *s.* Livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրիով (ի, աւ) *s.* Pail, vessel to hold water.

Ապրիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* Illegal, illicit, unlawful.

Ապրիւնաւորաբար, *adv.* Illegally, unlawfully.

Աջ (ոյ, ու) *adj. and s.* Right; right hand. Ընդ աջի, to the right.

Աջ ձեւամբ յաջողակ, right-handed. Յաջի է յահեկէ or յաջուց է յահեկայ, to the right and left, on each side.

Աջակ (ի, իւ) *adj.* See Աջակողման:

Աջակն (ի, աւ) *adj.* Belonging to the right side, right.

Աջակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողման, *adj. ind.* To the right, on the right side. Յաջակողման դաւաւ, to the right.

Աջակողմն (զման, զմամբ) *s.* Right side, right hand. Աջակողմն նաւու, starboard. Յաջակողման, to the right.

Աջակոյս, *s. ind.* See Աջակողմն:

Աջակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջեայք (կայց or կայ, եօք) *s. pl.* Those persons or things on the right hand.

Աջիւք, *s. ind.* See Աջեայք:

Աջող: Աջողակ See Յաջող: Յաջողակ:

Առ (ի, իւ) *s.* Taking, capture, seizure.

Առ է ապուր, *s. ind.* Plunder, pillage, sack.

Առ, *pre.* At; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before. Առ իս է յամենայն ժամ, he is always near me. Արգարացուջիք զնա առ հօր իւրում, make excuses for him to his father. Աղեաք քո ոչինչ եմ առ իմովս, your misfortune is nothing in comparison of mine. Գնաց առ գուքսն, he is gone to the duke. Առ Յոյնս է առ Հռովմայեցիս, among the Greeks and Romans. Ոչ է նոյնպէս առ Անգլիացիս, it is not even among the English. Մակաւ ինչ է այդ առ պարտեօքս՝ զոր ունիմ առ քեզ, it is little in comparison of what I owe you. Յարգոյ or մեծարու է առ ամենեկն, he is respected by all men. Կայթել or խայտաւ առ ինդութեան, to leap for joy. Պարա է լինել ազնուաբարայ առ անձն է առ այլս, it is right to respect one's self as well as others. Առ բարեկամս ունիմ զնա, I keep him for my friend. Գտակ, բազմիւ առ ունեմ or առ ունիք, to sit down near any one. Առ ինքնակալութեամբ Աւգուստոյ, under the reign of Augustus. Առ ի տեսանել զնա, to see him, in order to see him. Առ արտաքս, on the outside. Առ երի, near, towards. Առ երկրաւ, on the ground. Առ այր, to each person, apiece. Առ չարութեան, for malice, through malice. Առ անի or երկիւղի, for or through fear. Առ նովն ժամանակաւ, at that time, then.

Առաքստ (ի, իւ) *s.* Curtain, veil, net; pretext; nuptial couch; bed-curtain; pavilion; sail of a ship. Մանկունք առաքստի, young persons that accompany the bridegroom, paronyms.

Առաքստակաւ (ի, աւ) *s.* Yard (of a ship).

Առաքստաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a sail.

Առաքստաձեղ, *adj. ind.* That draws the curtain; that veils; that sets sail.

Առաքստանուէր, *adj. ind.* Given to the nuptial couch.

Առաքստասպան (ի, իւ) *adj.* For the service of the nuptial room.

Առաքստաձեւ, *adj. ind.* Veiled,

covered with a veil or curtain.

Առաքաւանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail.

Առաքաւանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lodge, to quarter.

Առաքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To attribute, to ascribe.

Առաքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Առաքութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Apposition, addition; proposition.

Առաթուր: **Առաթուր կոխել, կռիւն առնել** or **հարկանել**, to trample under foot: See **Աթուր**.

Առած (*ի, իւ*) *s.* Adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Առակ (*ի, աւ*) *s.* Proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle. **Առակաւ**, proverbially. **Առ առակէ**, to be exposed to publick laughter or contempt. **Յառակս առաւ**, to expose to publick attention or censure. **Յառակս** or **առակ նշառակի լինել**, to be exposed to publick view, to lay open to publick contempt.

Առկարան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks in proverbs.

Առկարանական (*ի, աւ*) *adj.* Proverbial; enigmatical.

Առկարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To speak proverbs; to speak figuratively.

Առկարանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Figurative discourse, parable; enigma.

Առկարար, *adv.* Proverbially; enigmatically.

Առկապիր (*գրի, գրու*) *adj.* That writes proverbs or moral fables.

Առկապրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Առկախու (*ի, աւ*) *adj.* See **Առկարան**.

Առկախուել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Առկարանել**.

Առկախուութիւն See **Առկարանութիւն**.

Առկական (*ի, աւ*) *adj.* See **Առկարանական**.

Առկանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To expose to publick notice: to conceal, to

hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Առկանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Private parts, nakedness.

Առկասաց, *adj. ind.* See **Առկարան**.

Առկարկու (*ի, աւ*) *adj.* Who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Առկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Enigmatical; proverbial.

Առկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to publick censure. **Առկել յանդիման արեգական** See **Յարազել**.

Առկուռն (*կման, կմամբ*) *s.* Simile, allegory, parable; publick censure.

Առկուռնի, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Առկուռնք (*կռանայ, կռանգ*) *s. pl.* Opposition, contrariety; spite, vexation.

Առաձգական (*ի, աւ*) *adj.* Elastick.

Առաձգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Elasticity; spring.

Առաջոս (*ի, աւ*) *s.* See **Ժամ**.

Առայժմ, *adv.* At present, now, immediately.

Առայժմու, *adv.* See **Առայժմ**.

Առայսու ամենայնիւ, *adv.* However, nevertheless.

Առանգամ փ, *adv.* Once, one time, at the first, forthwith.

Առանձին, *adj. ind.* Peculiar, singular, special; insulated; solitary, lonely, obscure; specifick. **Առանձին յստեղութիւն**, speciality.

Առանձին or **առանձինն**, *adv.* Particularly, in particular, especially, expressly; singularly, specifically, narrowly; apart, in reserve, secretly, aside, separately, solitarily.

Առանձնարար, *adv.* Apart, separately, solitarily.

Առանձնախօսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Soliloquy.

Առանձնակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Առանձնական**.

Առանձնական (*ի, աւ*) *adj.* Peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Առանձնականութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Peculiarity; propriety; solitude.

Առանձնակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* Solitary.

Առանձնակեցութիւն (*Թեան, Թեամբ*)

s. Solitude, state of living alone.

Աանձնակի, *adv.* See **Աանձնաբար**.

Աանձնային, *adj. ind.* See **Աանձնական**.

Աանձնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To retire, to withdraw.

Աանձնաշորհ (*ի, աւ*) *adj.* Privileged, exempt.

Աանձնաշորհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prerogative, privilege, exemption, immunity.

Աանձնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Peculiar, proper.

Աանձնաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Աանձնաւոր**.

Աանձնաւորիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be appropriate.

Աանձնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Singularity; propriety.

Աանձնայ (*ի, աւ*) *s.* Solitude, monastery.

Աանձնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude, retreat.

Աանց, *pre.* Without, except, save. **Մեկնեցաւ առանց առնելոյ յինչն զողջոյն հրաժարական**, he is gone without taking leave of me. **Աանց իմ**, without me.

Աանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Axis; pivot; passage.

Աաւա See **Աաւական**.

Աաւաք, *adj. ind. and adv.* Fantastical, fanciful, chimerical; visibly. **Աաւաք էնչ** or **աւաքի**, spectre, phantom, ghost, vision, illusion.

Աաւաքա See **Աաւաքայ**.

Աաւաքար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Stony, rugged, craggy, uneven, rough; rugged or rough road.

Աաւաքրին, *adj. ind.* See **Աաւաքար**.

Աաւ or **Աաւթ**, *s. ind.* Front, head; arm, division, branch. **Աաւթ գետոյ**, arm of a river. **Թառաւոյ** or **յառաւոյ կողմանէ**, before, in front, at the head of. **Աաւն ունեւ** or **առնու**, to obviate, to be beforehand, to prevent.

Աաւաքան See **Թառաւաքան**.

Աաւաքահ See **Թառաւաքահ**.

Աաւաքանայ See **Թառաւաքանայ**.

Աաւաքիմութիւն See **Թառաւաքիմութիւն**.

Աաւադի, *adj. ind.* Placed before, set before, proposed.

Աաւադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Աաւադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proposition, object; purpose, resolution.

Աաւադայ (*ի, իւ*) *s.* Joint commissioner, assessor: See **Աաւադայ**.

Աաւադայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Assistance, joint-commission: See **Աաւադայութիւն**.

Աաւադայ, *adj. ind.* See **Աաւադայ**.

Աաւադայի (*ման, մամբ*) *s.* Front, forepart. **Աաւադայի նաւի**, prow, forepart of a ship.

Աաւադայր, *s. ind.* See **Աաւադայի**.

Աաւաձայն See **Թառաւաձայն**.

Աաւաձայն (*սին, սամբ*) *s.* Principal or chief part; presidency.

Աաւաձար See **Թառաւաձար**.

Աաւադահ (*ի, աւ*) *s.* Vanguard; adventurer.

Աաւադահեա See **Թառաւադահեա**.

Աաւադութիւն See **Թառաւադութիւն**.

Աաւադել (*եմ, եցի*) *v. a.* To propose, to offer; to propose for consideration.

Աաւադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse. **Աաւադրութիւնք**, premises.

Աաւաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Proposed; precedent, prior, first. **Աաւաւորք**, first fruits.

Աաւաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proposition, proposal; first fruits.

Աաւաւայ (*լէի, լէիւ*) *adj.* See **Աաւաւոր**.

Աաւաւթի, *adj. ind.* Present, assistant.

Աաւթ, *pre. and adv.* Before, in presence of, in front of, opposite; forward. **Աաւթ իմ**, before me, in my presence. **Գնաւ առաւթ**, to go before, to precede. **Աաւթ առնել** or **գնել**, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare.

Աաւթիկայ (*ի, իւ*) *adj.* Present; near, close. **Աաւթիկայ տարի**, the cur-

rent year. **Առաջիկայ ամիս**, present month. **Յառաջիկայ շաբաթու**, in the next week. **Առաջիկայ լինել**, to be present, to interpose.

Առաջիկայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence, assistance, intervention.

Առաջին (շնոյ, շնով) *adj.* and *adv.* First; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious: in the first place. **Առաջիկք**, ancestors, predecessors; the ancients.

Առաջիակ (ի, աւ) *adj.* See **Առաջին**.

Առաջածաշակ, *adj. ind.* That is eaten first.

Առաջուարդե, *adj. ind.* That is given first.

Առաջապտուղ, *adj. ind.* Premature, precocious.

Առաջասեղծ (ի, աւ) *adj.* That is created first, first.

Առաջներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* First: in the first place.

Առաջնորդ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Author, creator; captain, chief, conductor, escort, guide, director, guardian, rector; ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father. **Առաջնորդ կարգել**, to set over: See **Առաջներորդ**.

Առաջնորդական (ի, աւ) *adj.* Belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ (ի, աւ) *s.* Chief of authors or prelates.

Առաջնորդել (եմ, եցի) *v. n.* To conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conduct, command, governance, direction; provostship, prelature.

Առաջնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiquity, priority.

Առաջոյ or **Յառաջոյ**, *adv.* Forward, before.

Առասկան (ի, աւ) *adj.* Appellative, common. **Առասկան անուն**, antonomasia.

Առասն (ի, աւ) *s.* Packthread, small cord; waxed thread; cord, line; thread.

Առասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Name, title; diction, elocution; tale, recital.

Առասպելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diction, elocution.

Առասպել (ի, աւ) *s.* Fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Առասպելք (լաց or լեաց, լգք) *s. pl.* Fables.

Առասպելարան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Առասպելարանական (ի, աւ) *adj.* Mythological.

Առասպելարանել (եմ, եցի) *v. n.* To tell tales, to talk nonsense.

Առասպելարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Առասպելախօս (ի, աւ) *adj.* See **Առասպելարան**.

Առասպելական (ի, աւ) *adj.* Romantick, fabulous.

Առասպելապատում, adj. ind. Who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Առաքելել (եմ, եցի) *v. n.* See **Առասպելարանել**.

Առաստաղ (ի, աւ) *s.* Ceiling, roof; floor; garret.

Առաստաղակալ (ի, աւ) *adj.* That supports the ceiling or floor of a room.

Առատ (ի, աւ) *adj.* Abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Առատարան (ի, իւ) *adj.* See **Ճշխարան**.

Առատարաշխ (ի, իւ) *adj.* Who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Առատարաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generosity, liberality, abundance.

Առատարեք (ի, աւ) *adj.* Fruitful, abundant, fertile.

Առատարուղի, adj. ind. That flows copiously, abundant; fluid, fluent.

Առատադիւս, adj. ind. Abundant, plentiful.

Առատագութ, adj. ind. See **Բազմագութ**.

Առատահոս, adj. ind. See **Առատարուղի**.

Առատաձեռն, adj. ind. and *adv.* Liberal, generous, bountiful: plentifully, liberally, abundantly.

Առատաձեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To give bountifully or liberally, to gratify, to favour.

Առատմեհեռութիւն (թեան, թեամբ)
s. Liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առատամիր, adj. ind. Who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առատամիտ (մտի, մտաւ) adj. Liberal, noble, generous; abundant, fertile (speaking of the mind).

Առատամտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Generosity, liberality; abundance, fruitfulness, fertility of mind.

Առատանալ (ամ, տացայ) v. n-p. To abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful or generous; to be proud; to be angry, to be in a passion.

Առատաշնորհ, adj. ind. See **Առատամիր**.

Առատապարգե See **Առատամիր**.

Առատապէս, adv. Abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առատատուր, adj. ind. See **Առատաբարշխ**.

Առատաբարութիւն See **Առատաբարշխութիւն**.

Առատացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To fill, to heap up; to augment.

Առատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity. **Անշափ առատութիւն**, profusion.

Առատուկ or **Առատոկ (տիի, տկաւ)**
s. Knotty cord.

Առատրութիւն (թեան, թեամբ)
s. See **Առորորեղիք**.

Առարկական (ի, աւ) adj. Objective.

Առարկայ (ի, իւ) s. Object; subject; aim, end.

Առարկանել (եմ, արկի) v. a. To shut, to obstruct, to oppose.

Առարկել (եմ, եցի) v. a. To object, to oppose.

Առարկու (ի, աւ) s. Antagonist, adversary, rival, opponent: See **Առակարկու**.

Առարկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Objection; proposition: purpose.

Առակել, adj. ind. Redundant, superfluous, excessive; transcendent.

Առակել, adv. More, rather; too much. **Առակել էս**, more, over and above, besides, so much, the more.

Առակել քան, more than. **Առակել քան զառակել, more and more, too much.**

Առակելարկել (եմ, եցի) v. a. To augment, to increase, to put.

Առակելագրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Increase, addition, apposition.

Առակելազանց, adj. ind. Excessive.

Առակելազանցութիւն (թեան, թեամբ) s. Excess.

Առակելահրաշ, adj. ind. Admirable, excellent, magnificent, superb.

Առակելապատիկ, adj. ind. and adv. Often, much.

Առակելապէս, adv. Principally, especially, chiefly, rather.

Առակելաւորաց, adj. ind. Who gains much, who is too rich.

Առակելու (ուժ, շէշ) v. a. To favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Առակելու (ուժ, ելայ) v. n. To grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Առակելութիւն (թեան, թեամբ)
s. Growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendancy; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Առակիր, adv. In vain.

Առաւոյտ or **Առուոյտ (ուտի, ուտիւ) s.** Clover; lucerne, sainfoin, quadrifolium.

Առաւուշ, s. ind. Bladder.

Առաւոտ (ու, ու) s. Morning. **Բռ վանդակ** or **ոգըլլն առաւոտ**, forenoon. **Ընդ առաւոտն** or **ընդ առաւոտս**, the morning. **Ընդ առաւոտս ընդ առաւոտս**, every morning. **Յառնել ընդ առաւոտն** or **վաղքալ ընդ առաւոտն**, **առաւոտ առնել**, to rise early or betimes.

Առաւոտեան, adj. ind. Morning; that rises early. **Առաւոտեան ժամեր գութիւն**, matins.

Առաւոտել (եմ, եցի) v. n. To rise early or betimes in the morning.

Առաւոտի, adj. ind. See **Առաւոտեան**.

Առաւոտը, adv. Very early in the morning.

Առաքական (ի, աւ) *adj.* See **Բարեպաշտական** or **Գործիական**.

Առաքալ (կոյ, կով) *adj.* and *s.* Envoy, messenger; Apostle; emissary; missionary.

Առաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to dispatch, to expedite. **Առաքել առաքել**, to send back, to return.

Առաքելաբար, *adv.* Apostolically.

Առաքելագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is known by an Apostle; who has known an Apostle.

Առաքելագործ (ի, աւ) *adj.* Who does or lives after the manner of the Apostles. **Առաքելագործ ճառեան**, the Acts of the Apostles.

Առաքելախօս (ի, աւ) *adj.* That is said or spoken like an Apostle.

Առաքելական (ի, աւ) *adj.* Apostolick.

Առաքելածանօթ, *adj. ind.* Who has known the Apostles.

Առաքելակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of the Apostles.

Առաքելանշան, *adj. ind.* Who has the sign of the Apostles; who performs miracles like the Apostles.

Առաքելանուէր, *adj. ind.* That is given or celebrated by the Apostles.

Առաքելաշնորհ, *adj. ind.* Who has the gifts of the Apostles.

Առաքելապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the Apostles.

Առաքելաւանդ, *adj. ind.* That is founded or transmitted by the Apostles, apostolick.

Առաքելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mission; apostleship.

Առաքելուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Woman who fills the office of an Apostle.

Առաքելորէն, *adv.* After the manner of the Apostles, apostolically.

Առաքինաբար, *adv.* Virtuously; bravely, courageously.

Առաքինագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very virtuous; very courageous.

Առաքինագործ (ի, աւ) *adj.* Who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Առաքինազարդ, *adj. ind.* Adorned with virtues, virtuous.

Առաքինակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Companion of virtue or bravery.

Առաքինանալ (ամ, նաջայ) *v. n-p.* To labour, to strive, to take pains, to

have or show bravery; to be virtuous.

Առաքինաջան, *adj. ind.* Virtuous, brave.

Առաքինասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Who loves virtue or bravery, virtuous.

Առաքինարան (ի, աւ) *s.* Place for the practise of virtue or bravery.

Առաքինաւեռ, *adj. ind.* Full of virtue or valour.

Առաքինի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Valiant, courageous; virtuous, honest.

Առաքինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, bravery; virtue, probity; goodness; politicks, government; conduct, behaviour.

Առաքինուսոյց, *adj. ind.* Who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

Առաքինօրէն, *adv.* See **Առաքինաբար**. **Առաքումն** (բժան, բժամբ) *s.* Mission, emission.

Առաքումութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Առաքում**.

Առաքանակեցուցանել See **Բանակեցուցանել**.

Առքերել (եմ, բերի) *v. a.* To bring, to carry.

Առքիւն, *s. ind.* Price, pay.

Առքնել (եմ, եգի) *v. a.* To propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Առեղծանել (եմ, եղծի) *v. a.* To undo; to untie, to dissolve, to break, to ruin; to explain.

Առեղծանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Առեղծուած (ոյ, ով) *s.* Dissolution, separation; enigma, proverb.

Առեռեռ, *adv.* There, in that very place, in the same place; immediately, forthwith, directly, presently, instantly.

Առ երբ, *adv.* When, until when?

Առ երեկոյս, *adv.* Towards the evening.

Առ երեսս, *adv.* Apparently, externally, outwardly, speciously.

Առեանկ or **Առեանդ** (ի, աւ) *s.* Gallant, lover; gallantry, amour, courtship. **Առեանկ առնել** or **գնալ ընդայլուժ**, to have some intrigue or love-affair, to coquet.

Առեազուր, *s. ind.* See **Առեաւար**. **Առեաւար**, *s. ind.* Booty, pillage, plunder, sacking of a town.

Առեզնայ : **Առեզնայ առնել**, to take away, to carry off.

Առէջ or Առէջ (ախջ, ախոյ) *s.* Chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom.)

Առնդուհիլ (իմ, առնկալայ) *v.a.* To receive, to take, to admit, to welcome, to embrace.

Առնթեր, *pre. and adv.* Near, next, close, contiguous, nigh, beside. Դստիլ առնթեր ումք, to sit near some one. Իմեկ առնթեր, to observe closely. Բազմալ էր առնթեր ինձ, he was seated near me. Կալ 'ի սպասու առնթեր ումք, to serve some one. Դստիլ առնթեր ումք, to place one's self near some one or at the side of some one. Գայ առնթեր, he comes near. Տուն նորա է առնթեր իմ ում, his house is close to mine. Լինել առնթեր, to be near or close. Բնակ է or ագան է նա առնթերայն ինչ պալատի, he lodges quite close to such a palace. Առնթեր կալ, to attend, to be present, to wait. Առնթեր դնել, to put, to place near, to join.

Առնթերակայ (ի, իւ) *adj. and s.* Assistant.

Առնթերակայ, *adj. ind.* See Առնթերակայ.

Առնկենուլ (ոււ, կեցի) *v.a.* To throw, to push; to despise, to abandon.

Առնգուցանել See Թագուցանել.

Առնական (ի, աւ) *adj.* Occasional, incidental.

Առնել (եմ, եցի) *v.a.* To occasion, to cause, to produce, to engender.

Առներ (ի, աւ) *s.* (a Greek word) Artery: See Երակ, Երակ.

Առնամագիւս, *adj. ind.* See Առնամագիւս.

Առնամայն, *adj. ind.* Recent, new; temporal, temporary, provisional.

Առնամայն, *adv.* Presently, immediately; soon, forthwith, directly, sudden, suddenly.

Առնամայս, *adv.* At present, now; for the present.

Առնամայր (մայր) *s. pl.* The present world, things temporal; the moderns.

Առնամանակ մի, *adv.* Some time, for some time, provisionally.

Առնամանակն, *adv.* At the same time; now, at this moment.

Առնամանակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Temporal, perishable; provisional.

Առնամայ, *adj. ind.* See Առնամայ.

Առնաման, *adj. ind.* See Առնամանակեայ.

Առնամ մի, *adv.* See Առնամանակ մի.

Առնամ, *adv.* See Առնամանակն.

Առնամ, *adv.* See Առնամայս.

Առն, *pre.* To; from; for; by; towards, with respect to; in order to. Առն 'ի նոսա, to them. Առն 'ի մէջ, from us. Առն 'ի սրբել or առն 'ի սրբելոյ, in order to purify. Առն 'ի յիշատակ or առն 'ի յիշատակէ, for the memory, for the remembrance, to commemorate. Առն 'ի չգոյէ, not having, because he had not. Առն 'ի մահ վերաւորեալ, wounded to death or mortally wounded. Առն 'ի մահ մեղանել, to commit a deadly sin. Առն 'ի հորէ, from the father; paternal. Առն 'ի չգիտելոյ, ignorantly. Առն 'ի զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առնգած (ի, իւ) *s.* Apron.

Առնիթ (աթի, աթիւ) *s.* Occasion, opportunity, occurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object.

Առն 'ի Թաւալ See Թաւալ.

Առն 'ի կողեալ, *adj. ind.* See Առն 'ի կողմն.

Առն 'ի կողմն, *adj. ind. and adv.* Oblique, aslope, aslant; obliquely, slopingly, laterally.

Առն 'իմք, *adv.* Why? for what cause or reason?

Առն 'ի յետոյ, *s. pl.* Backpart; things past.

Առն 'ի ներքոյ, *pre.* Under.

Առն 'ի, *adv.* How? why? for what cause?

Առնիւ (անչի, անչիւ) *s.* See Առնիւթիւ.

Առնիւթիւ (ի, աւ) *adj.* See Առնիւթիւ.

Առն 'ի շեղ, *adj. ind. and adv.* See Առն 'ի կողմն.

Առնիւթեանել See Ինչեանել.

Առնիւթ (ու, ու) *s.* Lion. Մասակ առնիւթ, lioness. Կորիւն առնիւթու, young lion, lion's whelp.

Առնիւթաբար, *adv.* Lionlike.

Առնիւթակապիկ (պիկ, պիկաւ) *s.* Lion that resembles an ape.

Առնիւթակորիւն (ի, իւ) *s.* Young lion.

Առնիւթանալ (ամ, ծայայ) *v. n-p.* To become like a lion.

Աւիւծաշուն (շան, շամբ) *s.* Lion which resembles a dog.

Աւիւծացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make to become like a lion.

Աւիւծենի (նոյ, նեաւ) *s.* Skin of a lion.

Աւիւծոսկր (կեր, կերբ) *s.* Bone of a lion.

Աւ 'ի քթթել աղան, *adv.* See Բթթել.

Աւել See Զարաւել.

Աւել, *adj. ind.* Full, replete.

Աւելթել See խայթել.

Աւելթալ, *adv.* Gropingly.

Աւթել See խթել.

Աւծակունթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of one who has an aquiline nose.

Աւծակունկն (անկան, անկամբ) *adj.* That has an aquiline nose.

Աւկտիւս (ելոյ, էլով) *adj.* Pendulous, declivous.

Աւկայանալ (ամ, յայայ) *v. n-p.* To settle, to fix, to determine.

Աւկայել (եմ, եցի) *v. a.* To establish, to fix, to constitute.

Աւկայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To flame very little, to be nearly extinguished, to smoke.

Աւ հասարակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Common, general, universal: commonly, generally, universally, unreservedly.

Աւհաւաւեայ (չէի, չէիւ) *s.* Earnest money, pledge; essay.

Աւձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call.

Աւձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appeal, call, voice.

Աւձեռն See Աւձեռնպատրաստ.

Աւձեռնպատրաստ, *adj. ind. and adv.* Prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly. **Աւձեռնպատրաստ գրամ**, ready money.

Աւձակամիլ See Ճակամիլ.

Աւմատուցանել See Մատուցանել.

Աւ մի նուաք, *adv.* Once, a single time, at once.

Աւյապայ, *adv.* In future, henceforth.

Աւյապայք (յից, յիւք) *s. pl.* See Ապագայք.

Աւնաբար, *adv.* Manly, vigorously.

Աւնադէս (ի, իւ) *adj.* That wears a man's dress.

Աւնադէն, *adj. ind.* That is manly armed.

Աւնակին (կնոջ, կանամբ) *adj.* Married woman.

Աւնակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a married woman.

Աւնամոյթ See Արուագէտ.

Աւնանոց (ի, աւ) *s.* Men's room or dwelling; man's privy member.

Աւնապատկեր (ի, աւ) *s.* Figure or statue of a man.

Աւնապէս See Աւնաբար.

Աւնայի, *adj. ind.* Manly, masculine; masculine woman.

Աւնել (եմ, արարի) *v. a.* To make, to do, to form, to produce, to compose, to fabrick, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to perpetrate, to execute, to cause. **Աւնել յոչնէ** or **աւնել**, to create. **Աւնել վերստին**, to remake. **Կին աւնել**, to marry.

Աւնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Feasible; making, maker.

Աւնելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, act, operation.

Աւնէս (նիւթ, նիսաւ) *s.* Dormouse.

Աւնի, *adj. ind.* Manly. **Աւնի աւ. գամ**, penis.

Աւնուլ (ուլ, աւի) *v. a.* To receive, to take, to accept, to admit, to collect, to welcome; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob. **Աւնուլ վերստին**, to retake. **Աւնուլ ապասկս**, to receive a box on the ear. **Աւնուլ դատամուկն**, to set the teeth on edge. **Աւնուլ արմատ**, to take root. **Աւնուլ զգրուկն**, to surround, to enclose. **Աւնուլ երգս**, to sing. **'ի մէջ աւնուլ**, to encompass. **Խորհուրդ աւնուլ** or **խորհուրդ 'ի մէջ աւնուլ**, to consult, to deliberate. **'ի միտ աւնուլ**, to conceive, to comprehend, to understand; to learn by heart. **Խուլմբ աւնուլ**, to assemble. **Մեղս աւնուլ**, to sin, to be culpable. **'ի բաց աւնուլ**, to substract, to take away; to remove. **Սուգ աւնուլ**, to mourn, to be afflicted. **Աւիթ աւնուլ**, to take the opportunity, to profit by it. **Աւնուլ ընդ կատակս**, to take a thing in jest. **Կասկած աւնուլ**, to suspect. **Աւնուլ 'ի կին** or **'ի կնութիւն**, to marry. **Աւնուլ ողջոյն հրաժարական**, to take leave of, to bid adieu to. **Աւնուլ օրի նակ**, to take example. **Շունչ աւնուլ**, to breathe. **Չէն աւնուլ**, to take arms,

to arm one's self. Մարմին առնուլ, to incarnate, to be incarnate. Ճագրուսն առնուլ, to take birth, to shoot out.

Անշահան (ի, աւ) *adj.* Relative, respective; correlative.

Անշահից (էցի, էցաւ) *adj.* Correlative.

Անշուրթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Relation, affinity; correlativeness.

Անշեղ, *adj. ind.* and *adv.* See Ան'ի շեղ.

Անշեղապէս, *adv.* See Ան'ի շեղ.

Անշեղիւ See Շեղիւ.

Առողանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To sprinkle one's self, to wet one's self.

Առողանել (եմ, էցի) *v. a.* To pronounce words regularly; to sprinkle, to wet.

Առողանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosody; pronunciation.

Առողել (եմ, էցի) *v. a.* See Առողանել.

Առողութիւն See Առողութիւն.

Առող (ի, աւ or իւ) *adj.* Healthy; alive, vivacious; salubrious, wholesome; valid, entire, complete, perfect.

Առողջադոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more wholesome.

Առողջամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Who is in his senses, whose judgement is sound; lively.

Առողջանալ (ամ, ջացայ) *v. n-p.* To be cured, to heal, to recover health.

Առողջացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Cured. Կորոզ առողջացեալ, convalescent.

Առողջարար (ի, աւ) *adj.* Healthy, salubrious, salutary.

Առողջացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To cure, to heal, to restore to health or to life, to resuscitate. Առողջացուցանել զմիտ, to undeceive.

Առողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Health, life; salubrity, healthfulness; cure, recovery of health. Յառողջութիւն ձեր, to your health.

Առոյգ (ուգի, ուգաւ) *adj.* Young, blithe, lively, gay, brisk.

Առոյգաբարձ, *adj. ind.* Whose haunches are young, that has firm hips.

Առոյգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To grow young, to become young again.

Առոյգանձն, *adj. ind.* Young, a young person.

Առոյգացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make young, to make look younger.

Առոյգութիւն (թեան, թեամբ)

s. Youth, growing young again; prime of life, vigour.

Առոյգդէ, *adv.* Privately, apart, separately.

Առու (ի, աւ) *s.* Trench, channel; brook, small stream of water. Հեղուլ յաչաց զառուս արաստուաց, to shed tears profusely.

Առուակարկալ, *adj. ind.* That runs like a rivulet with a great noise.

Առուամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Trench, channel, ditch.

Առուգանալ See Առոյգանալ.

Առուգութիւն See Առոյգութիւն.

Առուգեկան (ի, աւ) *adj.* Transient, transitory.

Առում (աման, ամամբ) *s.* The act of taking, reception, capture, possession; acceptation, sense, signification; assumption (in logick); lemma; receipt.

Առունկինձաւ, *adj. ind.* Whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուոյս See Առումոյս.

Ապարաստ, *adj. ind.* Prompt, prepared. Ապարաստ լինել, to be prompt, to prepare one's self.

Ապարանցել (եմ, էցի) *v. n.* To reach the neck; to be as high as the neck.

Ապակաւ մի, *adv.* In a short time, for a moment.

Ապակաւ սակաւ, *adv.* By degrees, insensibly, by little and little.

Ապստրեաւ See Ապստրե.

Ապստրե, *adv.* and *s.* Underneath, below; bottom, lower part of a thing.

Ապփաղիւ, *adv.* Tomorrow, till tomorrow.

Ապփայր մի, *adv.* A little, a moment.

Աստանիւ See Տանիւ.

Աստին, *adv.* and *adj. ind.* At home, at one's house: domestick, belonging to the house; familiar.

Ասփոր մի or աւփոր մի ինչ, *adv.* See Ասակաւ մի.

Ասփոր փոր, *adv.* See Ասակաւ սակաւ.

Ասք (սից, սիւք) *s. pl.* Action, act, deed, work; acceptance, reception, receipt.

Ասորեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable.

Ասորեկան (ի, աւ) *adj.* Daily, every day.

Աւօրին, *adv.* Immediately, directly, forthwith, soon, presently.

Ասացուած See **Ասացուածք** :

Ասացուածք (*ծոյ*, *ծովք*) *s. pl.* Saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասգստին See **Աստտին** :

Ասեղն (*սղան*, *սղամբ*) *s.* Needle.

Ասել (*եմ*, *ասացի*) *v. a.* To say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate. **Ասել յառաջագոյն**, to foretell. **Ասել վերստին**, to repeat.

Ասիդ (Hebrew word). See **Ասագիլ** :

Ասին (*կին*, *կամբ*) *s.* See **Ասեղն** :

Ասկորգին (*ի*, *աւ*) *s.* (Greek word). Wild garlic.

Ասղանագործ (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Embroiderer; embroidered. **Ասղանագործք**, embroidery; lace; vellum lace.

Ասղանագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To embroider; to purfle.

Ասղանագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Embroidery.

Ասղանի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Needleful, thread, string. **Անցուցանել զասղանին ընդ ծակ սաղան**, to thread a needle.

Ասղանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Needle-case.

Ասղնագործ (*ի*, *աւ*) *s.* Needle maker.

Ասղնածեծ, *adj. ind.* Marked or punctured with a needle.

Ասղնավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Seller of needles.

Ասղնագործ See **Ասղնագործ** :

Ասղնագործութիւն See **Ասղանագործութիւն** :

Ասուեայ (*ւէի*, *ւէիւ*) *adj.* and *s.* See **Ասուի** :

Ասուեգործ (*ի*, *աւ*) *s.* Draper, clothier.

Ասուեգործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cloth-trade.

Ասուի (*ւոյ*, *ւով*) *adj.* and *s.* Woollen; blanket; cloth, stuff. **Ասուիք** or **ասուեղէնք**, drapery.

Ասուին (*սնոյ*, *սնով*) *adj.* That is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուկ (*սպի*, *սպաւ*) *s.* Shooting star.

Ասպաղէն (*զինի*, *զինաւ*) *s.* Iron armour, horse armour, trooper, horseman.

Ասպականասպաս, *s. ind.* Hound.

Ասպականի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Huntsman.

Ասպահապետ See **Ապարապետ** :

Ասպանգակ (*ի*, *աւ*) *s.* Stirrup. **Փոկ ասպանգակին**, stirrup-strap.

Ասպանջական See **Ասպնջական** :

Ասպանջականութիւն See **Ասպնջականութիւն** :

Ասպասալար See **Ապասալար** :

Ասպաստան (*ի*, *աւ*) *s.* Stable, stabling; drove of horses, horses.

Ասպաստանիկ, *adj. ind.* Brought up in a stable (horse).

Ասպասակ (*ի*, *աւ*) *s.* Straggler, marauder; inroad, incursion. **Ասպասակ ծովու**, corsair, pirate, sea-robber. **Ասպասակ տալ**, **դնել** or **սփռել**, to go marauding, to infest.

Ասպասակաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Marauder, freebooter, straggler; corsair, sea-robber.

Ասպասակել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To go marauding, to go plundering, to plunder, to infest. **Ասպասակել 'ի ծովու**, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպասակիչ (*չի*, *չաւ*) *adj.* See **Ասպասակաւոր** :

Ասպասակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering. **Ասպասակութիւն 'ի ծովու**, piracy.

Ասպար (*ի*, *աւ*) *s.* Shield, buckler.

Ասպարաքիկ (*ի*, *աւ*) *s.* Fragment of a shield.

Ասպարապետ See **Ապարապետ** :

Ասպարապետութիւն See **Ապարապետութիւն** :

Ասպարափակ, *adj. ind.* Surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To use a buckler.

Ասպարէզ (*րիսի*, *րիսաւ*) *s.* Career, course, horse-race; furlong; field, place. **Ասպարէզ ըմբշամարտութեան**, wrestling place.

Ասպարընկէց (*կեցի*, *կեցաւ*) *adj.* Who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարիզաճեմ, *adj. ind.* That walks in the lists.

Ասպարիզել or **Ասպարիսել** (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To run in the race.

Ասպետ (*ի*, *աւ*) *s.* Equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն (*թեան*, *թեամբ*)

s. Knighthood, dignity of a knight.

Ասպիղէն See **Ասպաղէն** :

Ասպնջական (*ի, աւ*) *s.* Receptacle, dwelling, inn, shelter; hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպնջականութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Reception; hospitality; lodging.

Ասպուղան (*ի, աւ*) *s.* Species of flower.

Աստ, *adv.* Here, in this place. **Աստ է**, he is here. 'Ի քաղաքի աստ, in this town. **Աստ է անդ**, here and there, this way, that way.

Աստակոս (*ի, աւ*) *s.* Lobster.

Աստանդական (*ի, աւ*) *adj.* Wandering, vagrant, vagabond. **Աստանդական շքիւ**, to wander, to rove, to ramble.

Աստանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստանդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Evagation.

Աստանոր, *adv.* Here, in this place.

Աստառ (*ի, աւ*) *s.* Lining.

Աստեղաբան (*ի, իւ*) *s.* Astronomer; astrologer.

Աստեղաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy; astrology.

Աստեղաբաշխ (*ի, իւ*) *s.* Astro-nomer.

Աստեղաբաշխական (*ի, աւ*) *adj.* Astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy.

Աստեղագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Astrologer; observer of the stars.

Աստեղագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astrology; knowledge of the stars.

Աստեղազարդ, *adj. ind.* Starry.

Աստեղազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To decorate with stars, to stud with stars.

Աստեղալիք or **Աստեղալից**, *adj. ind.* Full of stars, starry.

Աստեղանիշ, *adj. and s. ind.* Star-like, that has the shape or form of a star; asterisk.

Աստեղատուն (*տան, տամբ*) *s.* Orb or circle of a star.

Աստել See **Հաստել** :

Աստեոր, *adj. ind.* Sure, infallible, constant.

Աստէն, *adv.* Here; hence.

Աստի, *adv. and adj. ind.* Hence, thence; here; this, present. **Գնասցուք աստի**, come let us go hence. **Աստի սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ**, here begins the reign of Arsaces. **Աստի առ յապայ**, henceforward. 'Ի մարդոյ աստի, from this man. 'Ի տանէ առտի, from this house. **Աստի կեանք**, this life, the present life. **Աստի է անտի**, here and there, on each side.

Աստիճան (*ի, աւ*) *s.* Stair, step; pace; staircase; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place, quality, rank. **Աստիճան եկեղեցական**, holy orders. **Հոսիւ ընդ աստիճանս 'ի վայր**, to run down stairs. **Տաւ աստիճան** or **բաժանել յաստիճանս**, to graduate.

Աստիճանական (*ի, աւ*) *adj.* Gradual.

Աստիճանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Graduated, gradual.

Աստիճանել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք (*տեայ, տեպ*) *s. pl.* Present life, world; temporal things; age; state.

Աստղ (*տեղ? տեղբ*) *s.* Star.

Աստղաբաշխ See **Աստեղաբաշխ** :

Աստղաբաշխութիւն See **Աստեղաբաշխութիւն** :

Աստղագէտ See **Աստեղագէտ** :

Աստղագուշակ, *adj. ind.* That is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prognostick.

Աստղագիտակն (*կան, կամբ*) *s.* Astrolabe.

Աստղալից, *adj. ind.* Starry, studded with stars.

Աստղակերպ (*ի, իւ*) *adj.* That has the form of a star.

Աստղահմայ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Astrologer.

Աստղահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Judicial astrology.

Աստղանման, *adj. ind.* See **Աստղա-կերպ** :

Աստղանշան (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Աստեղանիշ** :

Աստղալար, *adj. ind.* Studded with stars, starry; that governs the stars.

Աստղատեսակ, *adj. ind.* See **Աստ-ղակերպ** :

Աստղիկ (զկան, զկամբ) *s. f.* Ast-raca; Venus, goddess of love.

Աստղիկան, *adj. and s. ind.* Venereal.

Աստղաբան or Աստղաբան (ի, աւ) *s.* Astrolabe.

Աստուած (լծոյ, լծով) *s.* God, Heaven; divinity.

Աստուածք (լծոյ or ծոյ, լծովք or ծովք) *s. pl.* Heathen Gods, false Gods, idols.

Աստուածապաշտ, *adj. ind.* Inspired by God.

Աստուածարան (ի, իւ) *s.* Theologian, who discourses of God.

Աստուածարանակ, *adj. ind.* See Աստուածարան:

Աստուածարանական (ի, աւ) *adj.* Theological.

Աստուածարանել (եմ, էցի) *v. n.* To discourse or speak of God.

Աստուածարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Theology. Աստուածարանութիւն Հեթանոսաց, mythology.

Աստուածարանորէն, *adv.* Theologically.

Աստուածարաշխ, *adj. ind.* Distributed by God; who administers the Sacrament of Eucharist.

Աստուածարար, *adv.* Godlike, divinely.

Աստուածարարառ, *adj. ind.* Declared by God.

Աստուածարեր, *adj. ind.* That brings or causes God to descend.

Աստուածարնակ, *adj. ind.* Where God dwells.

Աստուածարոյլ, *adj. ind.* See Աստուածախումբ:

Աստուածարուղի, *adj. ind.* Produced by God.

Աստուածարուն, *adj. ind.* That partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Աստուածագէտ, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածագիծ, *adj. ind.* See Աստուածագիր:

Աստուածագիր, *adj. ind.* That is written or engraved by God.

Աստուածադնաց, *adj. ind.* Who walks in the ways of God.

Աստուածադրծ, *adj. ind.* That is made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Աստուածադրծել (եմ, էցի) *v. a.* To render godlike, to make like unto God; to consecrate.

Աստուածադրծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, conformity with God; consecration.

Աստուածազուլթ, *adj. ind.* Who is inclined to pity, who is divinely merciful.

Աստուածազաւան (ի, իւ) *s.* Deist.

Աստուածազաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deism.

Աստուածադիր, *adj. ind.* That is established or ordained by God.

Աստուածադրոյմ, *adj. ind.* That is imprinted or marked by God.

Աստուածազան (ի, իւ) *adj.* Divine.

Աստուածազարդ, *adj. ind.* That is adorned by God or with the grace of God.

Աստուածազարդեալ (էլոյ, էլով) *adj.* See Աստուածազարդ:

Աստուածազուեաց (գեցի, գեցիւ) *adj.* That bears God or Christ; carried by God or Christ.

Աստուածազուեաց (ի, իւ) *adj.* That bears God or Christ.

Աստուածազուեցիկ, *adj. ind.* Inspired of God; enthusiast.

Աստուածազուեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inspiration of God; enthusiasm.

Աստուածազոյգ, *adj. ind.* That is joined by God.

Աստուածազոր, *adj. ind.* Who is strengthened by God; who has divine strength.

Աստուածախառն, *adj. ind.* Who is united to God.

Աստուածախումբ, *adj. ind.* That is brought together by the inspiration of God.

Աստուածախրատ (ի, իւ) *adj.* Who is instructed by God.

Աստուածախօս (ի, աւ) *adj.* Who speaks of God; that is declared by God.

Աստուածախօսել (եմ, էցի) *v. n.* and *a.* To speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Աստուածախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discourse of God or with God; theology.

Աստուածածագ, *adj. ind.* Produced by, born of or proceeding from God.

Աստուածածաղիկ, *adj. ind.* Having divine flowers; made to bloom by God.

Աստուածածան, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածածանութիւն (թեան,

Թեամբ) *s.* Knowledge of God .

Աստուածածանօթ , *adj. ind.* See

Աստուածածան :

Աստուածածանօթութիւն See Աստուածածանութիւն :

Աստուածածին (ծնի , ծնիւ) *adj.* and *s.* Mother of God, Virgin Mary .

Աստուածակազմ , *adj. ind.* Constructed or made by God .

Աստուածակամ , *adj. ind.* Willed by God, agreeable to God .

Աստուածական (ի , աւ) *adj.* Divine .

Աստուածակառք , *s. pl. ind.* Chariot of God .

Աստուածակարգ , *adj. ind.* Ordained or established by God .

Աստուածակեաց , *adj. ind.* Who lives with God or according to the will of God :

Աստուածակերպ (ի , իւ) *adj.* God-like, in the form of God, divinely .

Աստուածակերպ , *adj. ind.* Made or built by God .

Աստուածակիր , *adj. ind.* That bears God or Christ .

Աստուածակից , *adj. ind.* That participates in the divine nature or grace .

Աստուածակոխ , *adj. ind.* Where God has walked or placed his foot .

Աստուածակողմ (զման , զմամբ) *s.* Side or part of God .

Աստուածակոյս , *adj. ind.* See Աստուածակոյս կողմն :

Աստուածակոյս կողմն (զման , զմամբ) *s.* See Աստուածակողմն :

Աստուածակոչ , *adj. ind.* Called by God; where God was invited .

Աստուածակրօն (ի , իւ) *adj.* Pious, religious, agreeable to the command of God, divine, sacred, celestial .

Աստուածահաճոյ , *adj. ind.* That is agreeable to or pleases God .

Աստուածահայր (հօր , հորբ) *s.* Father of God or Christ (St. Joseph).

Աստուածահաշտ , *adj. ind.* That calms or appeases the anger of God .

Աստուածահաստատ , *adj. ind.* That is established by God .

Աստուածահար , *adj. ind.* That is chastised or punished by God .

Աստուածահրաման , *adj. ind.* That is ordained or commanded by God .

Աստուածահրաշ , *adj. ind.* That is done by a miracle or divinely .

Աստուածահրաւեր , *adj. ind.* That

is invited or called by God .

Աստուածաձէր , *adj. ind.* That is given by God .

Աստուածաշառ (ի , իւ) *adj.* That is declared by God; who discourses of God .

Աստուածամայր (մօր , մորբ) *s.* Mother of God, Virgin Mary .

Աստուածամարդ (ոյ , ու) *s.* God and man conjointly .

Աստուածամարտ (ի , իւ) *adj.* That wars against Heaven, that is repugnant to God . Զաստուածամարտ մատչել , to declare against Heaven .

Աստուածամերձ , *adj. ind.* That is near God .

Աստուածամոռաց , *adj. ind.* Who has forgotten God .

Աստուածամոլի , *adj. ind.* Who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God .

Աստուածամուտ , *adj. ind.* Where God enters or dwells .

Աստուածայազթ , *adj. ind.* Who has overcome by God or divinely .

Աստուածայայտնութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Manifestation of God, epiphany .

Աստուածայնաբար , *adv.* Divinely .

Աստուածայնապէս , *adv.* Divinely .

Աստուածային (այնոյ , այնով) *adj.* Divine, belonging to God; sacred, pious :

Աստուածայնութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* State of a divine or sacred thing .

Աստուածայրական (ի , աւ) *adj.* Divine and human conjointly .

Աստուածանալ (ամ , ծացայ) *v. n.* To make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God .

Աստուածաներկ , *adj. ind.* That is dyed with the blood of God .

Աստուածանիստ , *adj. ind.* Where God rests .

Աստուածանման , *adj. ind.* That resembles God, godlike .

Աստուածաշէն , *adj. ind.* That is built by God .

Աստուածաշնորհ , *adj. ind.* That is given by God ; that is full of the grace of God .

Աստուածաշունչ (շնչի , շնչիւ) *adj.* and *s.* That is inspired by God, divine, holy . Աստուածաշունչ գիրք .

առք or հոռեան, Bible, holy Scripture, holy epistles.

Աստուծաւորարար (ի, իւ) *adj.* Who has caused God or our Saviour to suffer.

Աստուծաւորարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Passions, sufferings of our Saviour.

Աստուծապահ, *adj. ind.* That is preserved or protected by God.

Աստուծապաշտ (ի, իւ) *adj.* Who worships God, pious, religious, devout, spiritual.

Աստուծապատիւ, *adj. ind.* Who is honoured by God, who has divine honour.

Աստուծապատմամբ, *adj. ind.* Who relates, who narrates, who speaks of God.

Աստուծապարգև, *adj. ind.* Given by God.

Աստուծապէս, *adv.* Divinely, Godlike.

Աստուծապսակ (ի, աւ) *adj.* Crowned by God.

Աստուծառար, *adj. ind.* Sent by God.

Աստուծառատ, *adj. ind.* That is chastised by God; that comes of divine wrath.

Աստուծասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves God, pious.

Աստուծասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of God, piety, religion, devotion.

Աստուծամոլեղ, *adj. ind.* That is cherished by God; that is brought up in the fear of God.

Աստուծասպան (ի, իւ) *adj.* That has put God to death.

Աստուծասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deicide.

Աստուծաստեղծ (ի, իւ) *adj.* That is created by God or by the hand of God.

Աստուծասրբանջ, *adj. ind.* See Աստուծահրաշ:

Աստուծազառ (ի, իւ) *adj.* That has sold or betrayed Jesus Christ.

Աստուծազայեղեղ, *adj. ind.* That befits, that becomes God.

Աստուծաակեաց (ակեցի, ակեցաւ) *adj.* That hates God.

Աստուծատես (ի, աւ) *adj.* That has seen, that sees God.

Աստուծատեսակ, *adj. ind.* That resembles God, divine.

Աստուծատեսիւ, *adj. ind.* See Աստուծատեսակ:

Աստուծատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sight of God.

Աստուծատեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hatred, aversion of God.

Աստուծառուել, *adj. ind.* Fixed or established by God.

Աստուծառութ (արոյ, արով) *adj. and s.* Given by God, infused: Deodatus (proper name).

Աստուծարար, *adj. ind.* That is made by God; that deifies.

Աստուծարեալ (կըյ, կըրվ) *adj.* That is strengthened by God; that is the friend of God or familiar with God; divine, holy.

Աստուծացուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To make a God of (any thing); to deify, to admit into the number of Gods.

Աստուծացուցիչ (ջեի, ջեաւ) *adj.* That makes a God of (any thing); that deifies.

Աստուծացուցութիւն (ցման, ցմամբ) *s.* Deification, apotheosis.

Աստուծաւանդ (ի, իւ) *adj.* That is given, transmitted or taught by God.

Աստուծախախոյց, *adj. ind.* That drives away, that causes God to remove far off.

Աստուծափայլ, *adj. ind.* Bright, brilliant, that shines divinely.

Աստուծգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of God.

Աստուծեան, *adj. and s. ind.* Divine; Deist.

Աստուծեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Divine, holy.

Աստուծընդդեմ, *adj. ind.* Repugnant to God.

Աստուծընկալ (ի, իւ) *adj.* That has received God; that is received or accepted of God, that is agreeable to God.

Աստուծընտիր, *adj. ind.* Chosen of God.

Աստուծիմաստ (ի, իւ) *adj.* That has the wisdom of God, that is instructed by Heaven.

Աստուծիջակ, *adj. ind.* Where God descended.

Աստուծիօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oracle: See Աստուծաիօտութիւն:

Աստուծորդի (զւոյ, զւով) *s.* Son of God, Jesus Christ.

Աստուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divinity; deity.

Աստուածուհի (հւոյ, հւով) *s. f.* Goddess.

Աստուածունակ, *adj. ind.* That has received or embraced God.

Աստուածուսոյց, *adj. ind.* That is instructed by God.

Աստուածուստ or յԱստուածուստ, *adv.* Heavenly, by God, of God, divinely.

Աստուածուբայ (ի, իւ) *adj. and s.* Atheist; apostate.

Աստուածպաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Piety, religion, love or worship of God.

Աստուածպետական (ի, աւ) *adj.* Theocratical; divine.

Աստուածպետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Theocracy; divine majesty.

Աստուածորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of God.

Աստուածտեսութիւն See Աստուածտեսութիւն:

Աստուածօրէն, *adv.* Divinely, in a divine manner.

Աստուծ, *adj. ind.* Sole, only, alone. Աստուծ հաց, bread only, without other food.

Աստուտ, *adv.* Hence, thence.

Աստասին, *adv.* Hence; here; in this life.

Ասր (սաւ, սու) *s.* Fleece, wool.

Ասրաբեր (ի, աւ) *adj.* Lanigerous.

Ասրաբոյս, *adj. ind.* See Ասրաբեր:

Ասրագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Dealer in wool.

Ասրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wooltrade.

Ասրաւից, *adj. ind.* Woolly.

Ասրեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Lanigerous, woolly; that is made of wool, woollen.

Ասակ (ի, աւ) *adj.* Clever, capable: See Յասակ:

Ասակել (եմ, եցի) *v. a.* To be capable, to be clever.

Ասաղճ (ի, իւ) *s.* Matter; timber, timber-work, carpentry.

Ասաղճագործ (ի, աւ) *s.* Carpenter, joiner.

Ասաղճագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carpentry, joinery.

Ասաղճավաճառ (ի, աւ) *s.* Seller of carpenter's work.

Ասամացի, *adv.* With the teeth.

Ասամի (ման, մամբ) *s.* Tooth. Պարթ or շարթ ասամանց, set of teeth, row of teeth. Զորինել ասամունս, to indent. Խորտակել or փշրել զասամունս, to break the teeth, to notch, to break off.

Ասամիաթափ, *adj. ind.* Toothless, that has lost some of the front-teeth.

Ասամիակապիճ (պճի, պճաւ) *s.* Socket of the teeth.

Ասամիահան (ի, աւ) *s.* Dentist: instrument used by dentists; pelican.

Ասամիաձե, *adj. ind.* Denticulated, notched, indented. Ասամիաձե գործել, to notch, to break a piece off.

Ասամիային (այնոյ, այնով) *adj.* Dental. Ասամիային տառ or գիր, dental letter.

Ասամիառու (ի, աւ) *adj.* That sets the teeth on edge, that causes a numbness in the teeth.

Ասամիառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Setting on edge, numbness of the teeth.

Ասամիավէր, *adj. ind.* Bit or bitten.

Ասամիավէր առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ասամիատ (ի, իւ) *adj.* See Ասամիաթափ:

Ասամիացի See Ասամացի:

Ասամիաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ասամիաձե:

Ատեան (տեի, տեիւ) *s.* Tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; ecclesiastical Court; senate.

Ատել (եմ, եցի) *v. a.* To hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to.

Ատելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Hatelful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ատելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hate, aversion, horror, rancour, enmity, dislike.

Ատենարան (ի, իւ) *s.* Speaker, orator, declaimer.

Ատենարանական (ի, աւ) *adj.* Oratorical, declamatory.

Ատենարանել (եմ, եցի) *v. n.* To harangue, to speak in publick, to declaim.

Ատենարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harangue, publick speech, oration, declamation.

Ատենագլիր (պրի, պրաւ) *s.* Chancellor.

Ատենախոս (ի, աւ) *s.* See Ատենարան:

Առնակալ (*ի, աւ*) *s.* Magistrate, senator.

Առնակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magistracy.

Առնական (*ի, աւ*) *adj. and s.* That belongs to courts of justice, judicial; publick, oratorical; orator; magistrate; judge; practitioner.

Առնապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief-justice, judge: See **Առնակալ**.

Առեցող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Hatelul, malevolent.

Առիկէլ See **Առակէլ**.

Առք (*ի, աւ*) *adj.* Full, fat, abundant, fertile.

Առքանալ (*ամ, քացայ*) *v. n-p.* To fill, to be full, fertile or fat.

Առքառեալ, *adj. ind.* That has the appearance of fertility or abundance.

Առքացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fill, to make full or fat.

Առքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fulness, abundance, fertility.

Առակեցի (*ցույ, ցուլ*) *adj. and s.* Attick; polished.

Առք See **Արակ** and **Հուր**.

Առաքոյն, *adj. ind.* Red, of a fiery colour.

Առաքէկ, *adj. ind.* Fiery, ardent, burning, red, inflamed.

Առաքիկադոյն (*դուռի, դուռիւ*) *adj. comp.* Very or more ardent, very hot.

Առաքիկանալ See **Առաքիկանալ**.

Առքիկադոյն See **Առաքիկադոյն**.

Առքանակ (*ի, աւ*) *s.* Pistol.

Առքուշան (*ի, աւ*) *s.* Temple where the sacred fire is kept amongst the Persians.

Արագ (*ի, աւ*) *adj.* Quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent.

Արագ, *adv.* Quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily, rapidly, suddenly, soon.

Արագաբան (*ի, իւ*) *adj.* That talks fluently, quickly.

Արագաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Արագագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That writes quick.

Արագազնայ, *adj. ind.* That walks or goes quick, swift, rapid.

Արագադոյն (*դուռի, դուռիւ*) *adj. comp.* Very quick, quicker.

Արագաղ (*ի, իւ*) *s.* Toil, net to

catch animals: See **Ցանց** and **Արամ**.

Արագաթեւ, *adj. ind.* That flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Արագաթող, *adj. ind.* That is easily pardoned, pardonable, venial.

Արագաթուիւ, *adj. ind.* See **Արագաթեւ**.

Արագալուր, *adj. ind.* That hears, that understands easily or readily; that has fine ears.

Արագախաղաց, *adj. ind.* That moves, that stirs quick.

Արագախամուր, *adj. ind.* That fades, withers or dries soon.

Արագախօս (*ի, աւ*) *adj.* That speaks rapidly.

Արագախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness, readiness of speech; facility of expression or of speaking.

Արագախաւար, *adj. ind.* That is done, that is executed quickly, very soon, prompt.

Արագահաս (*ի, իւ*) *adj.* That happens, that arrives or comes quickly.

Արագամահ, *adj. ind.* That is soon dead.

Արագամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Acute, ingenious, witty, clever.

Արագամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acuteness, wittiness, quickness, ingenuity.

Արագայագ, *adj. ind.* That is soon satisfied, that is soon tired.

Արագաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* That moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Արագաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Արագավախճան, *adj. ind.* That is soon ended, that is soon dead.

Արագ արագ, *adv.* Very quickly, very soon.

Արագացուցանել See **Առքեցուցանել**.

Արագափոխ, *adj. ind.* That soon changes.

Արագաքայլ, *adj. ind.* That walks fast, quick, nimble.

Արագել (*եմ, եցի*) *v. n.* To hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Արագեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Արագընթաց (*ի, իւ*) *adj.* Quick, swift.

Արագիւ (դի, դիւ) *s.* Stork.

Արագոսն, *adj. ind.* See Արագա-
քալ:

Արագութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Celerity, velocity, acceleration, rapidity,
nimbleness, swiftness, speed.

Արագուն, *adj. ind.* See Արագ:

Արալեզ See Յարալեզ:

Արած (ոյ, ու) *s.* Ulcer, ulcera-
tion; cicatrice; spot, stain.

Արածդէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Mar-
ked or pitted with the small pox.

Արածել (եմ, եցի) *v. a.* To graze,
to pasture, to keep, to take care of.

Արածել զհազմս, to cherish vain hopes,
to build castles in the air.

Արածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To
pasture, to feed.

Արական (ի, աւ) *adj.* Masculine,
male.

Արականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Masculineness.

Արականք See Աւականք:

Արահետ, *adj. ind.* Publick. Արա-
հետ ճանապարհ or պողոտայ, road
much frequented, thoroughfare.

Արահետել (եմ, եցի) *v. n.* To go
along the high road.

Արամազդ (այ, աւ) *s.* Jupiter
(heathen God).

Արամազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Be-
longing to the nation of Aram, Armenian.

Արամբի (բւոյ, բեաւ) *adj. f.* Mar-
ried woman.

Արամեան, *adj. ind.* Armenian, be-
longing to Aram. Արամեան ազգ or
ազն, the Armenian nation, the Arme-
nians.

Արամուր, *adj. ind.* Very strong.

Արասայ (ի, իւ) *adj.* Hard, strong.

Արատ (ոյ, ու) *s.* Spot, stain, blemish;
vice, fault, defect; sign, natural
mark; blot, disgrace. Յարատ հայել,
to regard amorously or indecently.

Արատարայ, *adj. ind.* See Արա-
տահայեայ:

Արատահայեայ (եցի, եցաւ) *adj.*
That regards indecently or amorously,
immodest.

Արատատիւ (ի, աւ) *adj.* See Ա-
րատահայեայ:

Արատաւոր (ի, աւ) *adj.* Vicious,
faulty.

Արատաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To
spot, to stain, to soil, to spoil, to blot,
to vitiate, to contaminate.

Արատաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.*
To soil one's self, to spoil one's self.

Արատաւորութիւն (թեան, թեամբ)
s. Stain, contamination; vice, defect,
imperfection; deficiency.

Արատել (եմ, եցի) *v. a.* See Արա-
տաւորել:

Արար See Արարք:

Արարած (ոյ, ու) *s.* Creature, creat-
ed being; creation; generation; work,
deed, action.

Արարածապատում, *adj. ind.* Who
relates, who writes the creation of the
world.

Արարատեան, *adj. ind.* Of Ararat,
belonging to the mountain or coun-
try of Ararat of Armenia, Armenian.
Արարատեան թագաւորութիւն, the
kingdom of Armenia.

Արարիւ (բէ, բեաւ) *s.* Creator;
author.

Արարողապետ (ի, աւ) *s.* Master
of the ceremonies.

Արարողութիւն (թեան, թեամբ)
s. Rite, ceremony. Արարողութիւն
սրբոյ պատարագի, liturgy.

Արարուած (ոյ, ու) *s.* Action; work,
deed.

Արարչագիր, *adj. ind.* Written by
the hand or by the inspiration of the
Creator.

Արարչագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.*
Creator.

Արարչագործել (եմ, եցի) *v. a.* To
create.

Արարչագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Creation, act of creating.

Արարչագիր, *adj. ind.* Established
or ordained by the Creator.

Արարչական (ի, աւ) *adj.* That be-
longs to the Creator; that creates; effi-
cient, plastick.

Արարչակերտ, *adj. ind.* That is made
or constructed by the Creator.

Արարչակիր, *adj. ind.* That has
carried the Creator.

Արարչակից (եցի, եցաւ) *adj.* and
s. Associate in the creation.

Արարչապետ (ի, աւ) *s.* Creator,
author; architect.

Արարչաստեղծ, *adj. ind.* Created
by God.

Արարչատես (ի, աւ) *adj.* That
has seen the Creator; that is seen by
the Creator.

Արարչատիպ, *adj. ind.* That resem-

bles the Creator, that is made after the image of the Creator.

Արարչատուր, *adj. ind.* That is given by the Creator.

Արարչական (ի, իւ) *adj.* See Արարչատուր.

Արարչեղէն (զինի, զինաւ) *adj.* That belongs to the Creator.

Արարչեղաւ, *adj. ind.* That has received or carried the Creator.

Արարչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Creation, act of creating; action.

Արարք (բոյ, բովք) *s. pl.* Act, action, fact, deed, work; production, creation. Արարք երեւի, exploit, achievement.

Արայ (ի, իւ) *s.* Sixth ancient month of the Armenians: See Արօս.

Արանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Footman, groom, waiter; servant. Արանեակը մոլորակի, satellites (in astronomy).

Արանեկէլ (եմ, եցի) *v. n.* To serve.

Արանեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Service.

Արեւալ (եղոյ, եղով) *adj.* Drunk, inebriated, intoxicated. Գան արեւալ, whipped, beaten with a stick.

Արեւալ (ամ, բեցայ) *v. n.* To get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Արեւոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness, intoxication, inebriation; orgies.

Արեւոցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Արեւոցանող (ի, աւ) *adj.* That intoxicates; that soaks.

Արեւոցիւ (ցլի, ցլաւ) *adj.* See Արեւոցանող.

Արեւոյ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Drunkhard, drinker.

Արեւի (չոի, չոիւ) *s.* Drunkhard, tippler, drinker.

Արեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness.

Արբուռն (բման, բմամբ) *s.* Act of drinking; drink, potation.

Արբուռք, *s. pl. ind.* Puberty, age of puberty. Զարբուռն հասանել, to attain the age of puberty, to grow. Զարբուռն հասեալ, adult, pubescent, that has attained the age of puberty, marriageable.

Արբուցանել (եմ, բուցի) *v. t.* To

give to drink, to soak; to water, to steep.

Արգահատանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Արգահատութիւն.

Արգահատել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat; to demand, to intercede.

Արգահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Արգանակ (ի, աւ) *s.* Broth, gravy of meat. Արգանակ ջրախառն, slop.

Արգանգ (ի, իւ) *s.* Matrix, womb, belly, bosom; abdomen. Փող or անցք արգանդի, vagina.

Արգատութիւն, *adj. ind.* See Արգատաւոր.

Արգատաւոր (ի, աւ) *adj.* Fertile, fruitful, abundant, fecund.

Արգատաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To fertilize, to make fruitful.

Արգատաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Արգասիք (սեայ, սեպ) *s. pl.* Fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Արգասու, *adj. ind.* See Արգատաւոր.

Արգաւանգ (ի, իւ) *adj.* Fertile, fruitful.

Արգաւանգաբեր (ի, աւ) *adj.* Abundant, fertile.

Արգաւանգահող, *adj. ind.* Fertile, fat.

Արգաւանգապառու, *adj. ind.* Fertile, fruitful, abundant.

Արգաւանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility, fecundity.

Արգաւոր (ի, աւ) *adj.* See Զարգոյ.

Արգել, *s. ind.* Hindrance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison; contrary, opposing. Արգել եկեղեցական, interdict. Արգել առնել, արկանել or լինել, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass. Զարգել արկանել, to arrest, to imprison, to immure, to encloister.

Արգելական (ի, աւ) *adj.* Encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Արգելան (ի, աւ) *s.* Arrest, detention, prison. Դնել յարգելան, to arrest, to imprison.

Արգելանոց (*ի, աւ*) *s.* Arrest, prison; cloister. **Արգելանոց ժանտախտի**, Lazaret, pesthouse, place where ships perform quarantine.

Արգելալանք (*նից, նոք*) *s. pl.* Cloister.

Արգելարան (*ի, աւ*) *s.* See **Արգելանոց**.

Արգելել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Արգելուլ**.

Արգելիչ (*լի, լլաւ*) *adj.* Exclusive.

Արգելոց See **Արգելանոց**.

Արգելուլ (*ում, գելի*) *v. a.* To hinder, to obstruct, to arrest, to detain, to embarrass, to thwart, to entangle, to obviate, to exclude; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to break off, to disturb.

Արգելումն (*լման, լմամբ*) *s.* Forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance.

Արգոք (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) Case or bag.

Արգոյ, *adj. ind.* Important, considerable; efficacious; working. **Արգոյ օր**, a working day. **Արգոյ աւուր**, belonging to working days; serial. **Արգոյ աւուրք**, working days.

Արգոնեան, *adj. ind.* Argonautic.

Արգոստայ See **Արգոստայ**.

Արգ, *conj. and adv.* Now, accordingly; at present, now, presently, recently, lately. **Արգ իսկ**, just now, directly, newly, very lately.

Արգակ (*ի, աւ*) *adj.* Uniform, polished, even.

Արգար (*ոյ, ուլ*) *adj.* Just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate.

Արգար, *adv.* Justly, equitably, truly.

Արգարան (*ի, իւ*) *adj.* Veracious, just.

Արգարանայ, *adj. ind.* Just, upright, honest, innocent.

Արգարանայի, *adj. ind.* See **Արգարանայ**.

Արգարագործ (*ի, աւ*) *adj.* Just, equitable, upright; justifying.

Արգարագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To act justly, to live innocently; to justify.

Արգարագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Justice, equity, integrity,

probity; justification, act of justifying.

Արգարագաւ (*ի, իւ*) *adj.* That judges equitably, just, equitable.

Արգարալուկ, *adj. ind.* That is justly tormented.

Արգարախորհ, *adj. ind.* That thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արգարախորհուրդ, *adj. ind.* See **Արգարախորհ**.

Արգարախօս (*ի, աւ*) *adj.* Veracious.

Արգարակ, *adj. ind.* Just, equitable, upright, innocent.

Արգարակչիւ, *adj. ind.* Who weighs, who judges equitably, just, equitable.

Արգարակորով, *adj. ind.* Very just, upright, incorruptible.

Արգարակորովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Integrity, incorruptibility.

Արգարամիտ (*մոի, մաւաւ*) *adj.* Innocent, just, honest.

Արգարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արգարապէս, *adv.* Justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արգարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves justice, just, upright, incorruptible.

Արգարաճիւ, *adj. ind.* That is sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արգարացի, *adj. ind. and adv.* Just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արգարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save. **Արգարացուցանել զանձն**, to make excuses. **Արգարացուցանելն**, justification.

Արգարացուցիչ (*ցի, ցլաւ*) *adj.* Justifying, justificative.

Արգարե, *adv.* Truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really, in fact, in earnest, undoubtedly, in conscience.

Արգարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արգեան, *adj. ind.* Present, modern.

Արգեօք, *adv.* Perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed. **Կամիք** or **կամիք արգեօք**, will you? **Ոչ կարեմ** or **ոչ կարեմ արգեօք**, I cannot. **Այնչափ իմաստուն է, որ**.

պիտի ոչ որ արգեզ, he is as learned as any one. Աչ գիտեմ՝ արարից արգեզ, թէ ոչ, I know not whether I shall do it or not. Հարցանէք, թէ արգեզ սիրիցեմ զձեզ, you ask if I love you. Մի արգեզ, God forbid.

Արգէն, *adv.* Already, even now; before.

Արգի, *adj. ind.* Արգիք (գեաց) *pl.* Present, new, recent, modern. Արգի ծնեալ, newly born. Զարգիս ասեմ, I say now or at present.

Արգիւն See Արգիւնք:

Արգիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* Meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արգիւնագործ (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնակալ (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնակատար, *adj. ind.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be carried into effect, to produce some effect or fruit.

Արգիւնաշատ, *adj. ind.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնատու (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնատրեւ (եմ, եցի) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արգիւնատրու թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, fruit, utility.

Արգիւնարար (ի, աւ) *adj. and s.* Fruitful; husbandman.

Արգիւնարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production; tillage, agriculture.

Արգիւնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արգիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* Meritorious, useful, fruitful.

Արգիւնաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* or *a.* To deserve, to merit; to be meritorious or fruitful.

Արգիւնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity; fruit, utility.

Արգիւնք (գեանց, գեամբ) *s. pl.* Production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality.

Արգեամբ, in effect, really, actually, positively. Բարգիւնս ածել, to effect, to execute, to fulfil.

Արգիք (գեաց, գեզ) *s. pl.* The moderns: See Արգի:

Արգի See Գեղարգի:

Արգնակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Javelin-bearer.

Արգնընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Who throws javelins; tilter. Արգնընկէց լինել, to tilt. Արգնընկէց խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արդոյ See Արդոյ:

Արգու (ի, աւ) *s.* Artabe (ancient measure).

Արեանառու (ի, աւ) *adj.* Consanguineous, of the same blood, related.

Արեանարու (ի, աւ) *adj.* Sanguinary, bloody.

Արեգ (ի, իւ) *s.* The eighth ancient month of the Armenians: See Ափս: Արեգ քաղաք (city of the sun) Heliopolis. Բարեգ կռսէ, on the eastern side.

Արեգակն (կան, կամբ) *s.* Sun.

Արեգակնաբար, *adv.* Like a sun, sunlike.

Արեգակնակ, *adj. ind.* Shining, brilliant, luminous, clear.

Արեգակնակերպ, *adj. ind. and adv.* In shape like the sun.

Արեգակնակէզ, *adj. ind.* That is burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաճեմ, *adj. ind.* Where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային (այնոյ, այնով) *adj.* Solar.

Արեգակնապէս, *adv.* See Արեգակնաբար:

Արեգակնատես (ի, աւ) *adj.* Where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ, *adj. ind.* Shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգաւէտ, *adj. ind.* Bright, luminous, brilliant, resplendent, clear.

Արեգդէմ, *adj. ind.* That is exposed to the sun, luminous, clear.

Արեգունի, *adj. ind.* Sunny, that has much light: See Արեգակնատես:

Արեգըբ, *adj. ind.* That is warmed by the sun, warm.

Արեկ, *adj. ind.* Strong, violent, ardent.

Արեւակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is of the same blood, consanguineous, relation.

Արեւակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity, kindred.

Արեւաճեմ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Արեւ (ու, ու) *s.* Sun; light. Բաւ

ընու գալ, to come in broad day-light, to come before the sun sets. Թարին երգնուլ, to swear by one's days or by one's life. Զքաղցր արին յաւաց հանել or զրկել յարին, to deprive of light, to blind.

Արեւագալ (ի, իւ) *s.* Day-break, dawn, sunrise.

Արեւագարձ (ի, իւ) *s.* Tropick.

Արեւագիտակն (կան, կամք) *s.* Helioscope.

Արեւածաղիկ (զիկ, զիւ) *s.* Heliotrope, sunflower.

Արեւածայր (ի, իւ) *s.* Dawn or sunrise.

Արեւկէզ, *adj. ind.* Tanned. Արեւկէզ լինել, to be sunburnt.

Արեւակն See Արեգակն:

Արեւահայեաց, *adj. ind.* See Արեգակնաւ:

Արեւամերձ (ի, իւ) *s.* See Արեւամերձութիւն:

Արեւամերձութիւն (թեան, թեամք) *s.* Perihelium.

Արեւանմանութիւն (թեան, թեամք) *s.* Parhelion.

Արեւաչափ (ի, իւ) *s.* Heliometer.

Արեւապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.* Who worships the sun.

Արեւոցուցակ (ի, աւ) *s.* Gnomon.

Արեւափառ, *adj. ind.* Splendid, brilliant.

Արեւլաժառանգ, *adj. and s. ind.* Conqueror or master of the eastern regions.

Արեւելային, *adj. ind.* Oriental, eastern.

Արեւելանշան, *adj. ind.* That has appeared or shone in the East.

Արեւելայ, *adj. ind.* See Արեւելան:

Արեւելայք (լեայց, լեպք) *s. pl.* The Orientals, the nations or people of the East; the eastern regions.

Արեւելան, *adj. ind.* Oriental, eastern. Հողմն արեւելան, eastwind, easterly wind. Երկիր or հողմն արեւելան, East, eastern region.

Արեւլք (լից, լիւք) *s. pl.* East, sunrise; eastern regions, the Orientals. Դարձուցանել յարեւելս, to set towards the East. Կորուսանել զարեւելս or շէտ թել, to turn from the East.

Արեւիկ, *s. ind.* Little or sweet sun (jesting term).

Արեւմտայք (մեկց, մեկւք) *s. pl.*

West; sunset; the western nations. Ընդ արեւմուտս կոյս, westerly, towards the west.

Արեւմային, *adj. ind.* See Արեւմտան:

Արեւմտայ, *adj. ind.* See Արեւմտան:

Արեւմտայք (տեայց, տեպք) *s. pl.* The western regions; the western nations.

Արեւմտան, *adj. ind.* Westerly, western, that is from or towards the west. Հողմն արեւմտան, west, westerly wind. Կողմն արեւմտան, west, western region.

Արեւորդիք (գեայց, գառլք) *s. pl.* Sons or worshippers of the sun.

Արեւս (րեւի or րեւայ, րեւիւ or րեւու) *s.* Mars, God of war.

Արթնի, *adv.* Գարթնի, awake.

Արթնաւ (ամ, նայայ) *v. n-p.* To awake.

Արթնական (ի, աւ) *adj.* Watchful, vigilant, careful.

Արթնաւոր (ի, աւ) *adj.* See Արթնական:

Արթնութիւն (թեան, թեամք) *s.* Watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն (թնայ, թնով) *adj.* Watchful, that does not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful. Արթուն կալ, to watch.

Արթլի See Հարթլի:

Արթր (թեր, թերք) *s.* (Greek word) See Զգ or Զգուած:

Արժան See Արժանի: Արժան է, it suits, it befits, it is expedient, it is necessary.

Արժանագով, *adj. ind.* Laudable, praiseworthy.

Արժանաւոր, *adj. ind.* That deserves to be heard.

Արժանակշիւ, *adj. ind.* That is measured justly.

Արժանահայց, *adj. ind.* That is justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս, *adj. ind.* That happens deservedly, worthy.

Արժանահատոյց, *adj. ind.* Paid justly.

Արժանահաւատ (ի, իւ) *adj.* Credible, that is worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանաւարդ, *adj. ind.* Estimable, that deserves esteem.

Արժանանալ (ամ, նայոյ) *v. n-p.* To be worthy; to deserve, to make one's self worthy.

Արժանապատիւ, *adj. ind.* That deserves to be chastised or punished.

Արժանապատիւ, *adj. ind.* Worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Արժանապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Արժանապարտ, *adj. ind.* That deserves, worthy.

Արժանապէս, *adv.* Worthily.

Արժանապայելուէ, *adj. ind.* Worthy, just; very suitable, becoming.

Արժանառես, *adj. ind.* Worthy of being seen.

Արժանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make worthy.

Արժանաւոր (ի, աւ) *adj.* That deserves, worthy, just, meritorious.

Արժանաւորապէս, *adv.* Worthily, meritoriously.

Արժանաւորել (եմ, էջի) *v. a.* To deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Արժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, merit.

Արժանափակ, *adj. ind.* Shut or closed exactly.

Արժանափառ, *adj. ind.* Worthy of glory, that deserves to be glorified.

Արժանիկալ, *adj. ind.* That is worthy of being received or granted.

Արժանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Worthy, that deserves something; just, convenient, suitable, decent, proper. **Արժանի համարել**, to deign. **Գնալ արժանի**, to go worthily or conformably. **Ըստ արժանի**, worthily, justly, suitably. **Արժանի լինել**, to be worthy, to deserve.

Արժանիք (նեայ, նեօք) *s. pl.* Dignity, merit, importance. **Ըստ արժանեայ**, worthily, meritoriously.

Արժէլ (եմ, էջի) *v. n. and a.* To cost, to amount, to stand in; to be worth. **Հաւասար արժէլ**, to be equivalent.

Արժեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estimate, to price, to value.

Արժողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Value, price.

Արի (բւոյ, բեաւ) *adj.* Valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave.

Արիաբար, *adv.* Valiantly, valorously, courageously, vigorously, manly, bravely, strongly, resolutely, generously, magnanimously.

Արիական (ի, աւ) *adj.* Masculine, manly, strong, valiant, courageous.

Արիանոս (ի, աւ) *s.* Arian (disciple of Arius the heresiarch).

Արիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն (բեան, բեամբ) *s.* Blood.

Արիւն խաղողոյ, unpressed wine, must, wine. **Արեամբ ներկել** or **շաղախել**, to imbrue with blood, to spot with blood.

Արիւն հեղուլ, to shed blood, to kill, to wound. **Արիւն հանել**, to bleed.

Թքումն արեան, hemoptysis. **Հոսումն արեան**, hemorrhage. **Այորդ արեան**, who sheds blood with another; consanguineous, of the same blood, related.

Արիւնաբաժակ, *s. ind.* Glass of blood, martyrdom.

Արիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces blood.

Արիւնաբուղի, *adj. ind.* That makes the blood run.

Արիւնադեղ, *adj. ind.* That is of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնադոյն, *adj. ind.* See **Արիւնադեղ**.

Արիւնադանդ, *adj. ind.* Dyed with blood, bloody.

Արիւնադգեստ, *adj. ind.* That wears a bloody or red coat.

Արիւնադգեստեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See **Արիւնադգեստ**.

Արիւնաթաթախ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթաթաւ, *adj. ind.* Bloody, dyed with blood, stained with blood.

Արիւնաթաւալ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթոր, *adj. ind.* See **Արիւնաթուղի**.

Արիւնախանձ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood.

Արիւնախառն, *adj. ind.* Bloody, mixed with blood.

Արիւնաղալ (ի, աւ) *s.* Vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան (ի, աւ) *adj. and s.* Sanguinary; person who bleeds.

Արիւնահեղ (ի, իւ) *adj.* Sanguinary, bloody.

Արիւնահեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Effusion of blood, slaughter, massacre, carnage, blood.

Արիւնահոս, *adj. ind.* See **Արիւնաբուլ**.

Արիւնամերձ, *adj. ind.* Consanguineous, kindred.

Արիւնայեղջ, *adj. ind.* That is full-blooded.

Արիւնայեղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of blood.

Արիւնային (այնոյ, այնով) *adj.* Sanguine, that abounds in blood, in whom blood predominates.

Արիւնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be turned or changed into blood; to become red.

Արիւնաներկ, *adj. ind.* Dyed with blood.

Արիւնանշան, *adj. ind.* Marked with blood.

Արիւնաշաղախ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթալ**.

Արիւնապարտ (ի, իւ) *adj.* That is answerable for the blood shed.

Արիւնարբու (ի, աւ) *adj.* That loves blood, bloody, sanguinary.

Արիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Արիւնային**.

Արիւնաքար (ի, իւ) *s.* Blood-stone.

Արիւնեղանգ, *adj. ind.* Sanguine, red; bloody, dyed with blood.

Արիւնընծայ, *adj. ind.* That is offered with the blood, bloody.

Արիւնըռուշտ or **Արիւնոռուշտ**, *adj. ind.* Sanguine; bloody, sanguinary.

Արիւնհեղութիւն See **Արիւնահեղութիւն**.

Արիւնոռոգ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Արիւնոտ (ի, աւ) *adj.* Sanguine, full of blood.

Արիւնուտ See **Արիւնոտ**.

Արիւնորակ, *adj. ind.* Having the colour of blood, sanguine, red.

Արծաթ (ոյ, ով) *s.* Silver; coin.

Արծաթոյ տալ or **վաճառել**, to sell for ready money. **Քերել զարծաթն**, to take or wear the silver off. **Անթ աք ծաթոյ**, a silver vase.

Արծաթագին, *adj. ind.* That is bought for money, slave.

Արծաթադէն, *adj. ind.* Silvery, having the colour of silver.

Արծաթագործ (ի, աւ) *s.* Silversmith, goldsmith.

Արծաթագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a silversmith.

Արծաթազօղ, *adj. ind.* Silvered.

Արծաթածրար, *adj. ind.* That hides or has hidden the money.

Արծաթահնդէտ, *adj. ind.* Silvery, that resembles silver.

Արծաթաձոյլ (ձուլի, ձուլիւ) *s.* and *adj.* Melter of silver, silversmith; that is melted or made with silver; that is entirely of silver.

Արծաթապատ, *adj. ind.* Silvered.

Արծաթապատել (եմ, էջի) *v. a.* To silver, to cover with leaves of silver.

Արծաթաւ, *adj. ind.* See **Արծաթառու**.

Արծաթառու (ի, աւ) *adj.* That has received or borrowed money.

Արծաթասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Արծաթաժառու (ի, աւ) *s.* Silversmith, who sells silver-plate.

Արծաթատեսակ, *adj. ind.* See **Արծաթահնդէտ**.

Արծաթարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Silversmith.

Արծաթափայլ, *adj. ind.* That is shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Արծաթեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Silvery, made of silver.

Արծաթեղէնք (ղինայ, զինք) *s. pl.* Silverplate.

Արծաթի, *adj.* and *s. ind.* That is made of silver; silver-coin.

Արծաթունակ, *adj. ind.* That has silver.

Արծաթսիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of money, avarice.

Արծաթանեղ (եմ, ծի) *v. a.* To stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Արծաթել (եմ, էջի) *v. a.* See **Արծաթանեղ**.

Արծաթեղի (լոյ, լեաւ) *adj.* That can be renewed or revived.

Արծիւ See **Արծուի**.

Արծիւ (եմ, էջի) *v. a.* To polish, to smooth.

Արծիկ (նշի, նշաւ) *s.* Polisher; polishing instrument.

Արծուառիւծ (ոյ, ով) *s.* Griffin.

Արծուաքար (ի, իւ) *s.* Eaglestone.
Արծուէկեր (կրի, կրաւ) *s.* and *adj.* That carries an eagle or the sign of an eagle.

Արծուէնշան, *adj. ind.* That has the sign of an eagle.

Արծուի (ւոյ, ւով) *s.* Eagle. **Ձադարծուոյ**, eaglet, a young eagle.

Արծուունկն See **Աւծուունկն**.

Արծակուծիւն See **Աւծակուծիւն**.

Արկք, *s. pl. ind.* See **Արկածք**.

Արկած, *adj. ind.* Endorsed, cloathed.

Արկածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To have misfortunes.

Արկածք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանել (եմ, արկի) *v. a.* To cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to; to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix. 'Ի մէջ արկանել զանձն, to intermeddle, to intrude, to enter.

Արկանել 'ի մէջ or 'ի ներքս, to thrust in, to introduce, to mix. **Արկանել** 'ի միտս, to insinuate. **Արկանել** զանձն ընդ or 'ի ներքոյ, to undergo. **Արկանել** զիւրեւ or զանձամբ, to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self. **Արկանել** աղիւս, to make bricks. **Արկանել** զկաւ, to winnow corn. **Արկանել** զողորմութիւն, to pity. **Արկանել** ընդ յեասն or ընդ սրոյ, to whet, to sharpen. **Արկանել** ընդ սզոցաւ, to saw. **Արկանել** ջուր, to pour water. **Գուծս արկանել**, to pity. **Խոռնկ արկանել**, to cense, to perfume with incense. 'Ի խնդիր արկանել, to seek, to trouble one's self to find. **Ձայն արկանել**, to cry, to scream, to shriek. **Վարձս** or **սակ արկանել**, to bargain, to make an agreement, to contract. **Վիճակ արկանել**, to cast or draw lots. 'Ի կիր, 'ի վար or 'ի գործ արկանել, to use, to employ, to make use of. **Չեռն արկանել**, to undertake. **Արկանել** ընդ տարակուսանք, to make doubtful, to doubt. **Արկանել** 'ի մռնացօնս, to forget. **Արկանել** զանձն 'ի վտանգ, to place one's self in danger. **Արկանել** 'ի յուսահատութիւն, to reduce to despair.

Արկանելի (ւոյ, իւաւ) *s.* and *adj.* Clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Արկղ (կեղ, կեղք) *s.* Chest; caisson; trunk, box. 'Ինէլ յարկեղ, to pack up, to put in a trunk. **Հանէլ յարկեղէ**, to unpack.

Արկղագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Trunkmaker, boxmaker; that is made like a box or trunk.

Արկղիկ (ղկան, զկամբ) *s.* Small trunk, box.

Արկնոց (ի, աւ) *s.* See **Վանդակ**.

Արկուածք (ծոց, ծովք) *s. pl.* See **Արկածք**.

Արհամարհ, *adj. ind.* Despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք (նաց, նօք) *s. pl.* Contempt, disdain; outrage, offence, injury. **Արհամարհանք**, disdainfully, contemptuously.

Արհամարհել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to repulse, to disdain; to aggrrieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհում (ի, աւ) *adj.* Contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Արհամարհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք (ւրաց, ւրօք) *s. pl.* Fright, terror, great and sudden fear, dread, consternation, shock, fear.

Արհեստ (ի, իւ) *s.* Trade, profession, art: See **Արուեստ**.

Արհեստական (ի, աւ) *adj.* Technical; artificial.

Արհեստակերտած, *adj. ind.* Embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արհեստահիւսած, *adj. ind.* Woven or made with art.

Արհեստասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Industrious, who works diligently, artful.

Արհեստաւոր (ի, աւ) *s.* Artisan, artist, labourer, workman, manufacturer, maker.

Արհիսարկաւադ (ի, աւ) *s.* Archdeacon.

Արհօրանք (նաց, նօք) *s. pl.* See **Արհաւիրք**.

Արհօրք (րաց, րօք) *s. pl.* See **Արհաւիրք**.

Արձագանք (աց, օք) *s. pl.* Echo; resound, repercussion.

Արձակ, *adj. ind.* Free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaick. **Արձակ բան**, prose.

Արձակարան (ի, իւ) *s.* Prose-writer.

Արձակահեր *See* Հերարձակ.

Արձակավայր (ի, իւ) *s.* Spacious place, field; suburb.

Արձակաքաղաք (ի, աւ) *s.* Open town, country town.

Արձակաքայլ, *adj. ind.* Free, that goes without hinderance, freely.

Արձակել (եմ, եցի) *v. a.* To untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to sling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss. Արձակել 'ի մեղաց, to absolve.

Արձակել քարինս պարստակաւ, to sling. Չայն արձակել, to scream, to cry. Այս արձակել, to ogle, to cast eyes on. Արձակել ճառագայթս, to cast a brilliancy, to shine. Բոցս or կայծակուն արձակել, to sparkle. Կիցս արձակել, to sling, to yerk. Կետս արձակել, to draw the bow. Հրացան արձակել, to let off a gun. Թնդանով արձակել, to fire a cannon. Արձակել զկին, to divorce.

Արձակերասան (ի, աւ) *adj. and adv.* Who has given the reins to his passions, unbridled, unruly; heiter-skelter.

Արձակումն (կման, կմամբ) *s.* Deliverance; shoot; disbanding troops; dismissal. Արձակումն 'ի մեղաց, absolution. Արձակումն հրացանի, discharge. Արձակումն կնոջ, divorce.

Արձակուրդ, *s. ind.* *See* Արձակումն.

Արձան (ի, աւ) *s.* Column; statue, figure, image, idol; instrument, writing. Հերակլեան արձանք, the pillars of Hercules.

Արձանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Արձանագործ (ի, աւ) *s.* Statuary.

Արձանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture, art of making statues.

Արձանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական (ի, աւ) *s.* Register; epitaph; funeral sermon.

Արձանակաւ *See* Արձանակառայց.

Արձանակառայց, *adj. ind.* That is without motion like a statue, immovable, firm.

Արձանակել *See* Արձանագրել.

Արձանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become like a statue, to be firm, to be fixed; to stop; to stand, to stand upright; to be immovable.

Արձանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability; representation; establishment.

Արձանութիւն (նման, նմամբ) *s.* *See* Արձանութիւն.

Արձանոռնակ, *adj. ind.* That has a column or a statue.

Արձէնք (ձենից, ձենիւք) *s. pl.* Pitchfork: *See* Երեքարձէնք.

Արձոյլ (ձուլի, ձուլիւ) *s.* String, thread.

Արձիճ (արձձոյ, արձձով) *s.* Lead: *See* Կապար.

Արմ (մի, մամբ) *s.* *See* Արմն.

Արմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ (ոյ, ով) *s.* Root; stump; trunk, stem; source, origin, cause. Արմատս արձակել, to take root.

Արմատաբար, *adv.* Radically.

Արմատաբիր, *adj. ind.* That scrapes, that hollows the root.

Արմատագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Botanist, one who is skilled in plants and roots.

Արմատախիլ, *adj. ind.* That eradicates; eradicated. Արմատախիլ առնել, to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական (ի, աւ) *adj.* Radical.

Արմատակեր (ի, աւ) *adj.* That eats roots or herbs.

Արմատակտուր, *adj. ind.* That cuts roots; cut up by the root, extirpated.

Արմատահատ (ի, իւ) *adj.* *See* Արմատակտուր.

Արմատանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To take root, to take hold, to grow.

Արմատաջինջ, *adj. ind.* Extirpated.

Արմատաքի, *adv.* Rootedly. Արմատաքի խլել, to pull up by the roots,

to eradicate, to displant, to grub up.
Արմատարի խլուֆն, eradication.

Արմացուցանել See Բնդարմացուցանել and Ազդեցուցանել:

Արմաւ (ոյ, ուղ) *s.* Date; date tree; phenix.

Արմաւաստան (ի, աւ) *s.* Spot planted with palm-trees.

Արմաւենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Palm-tree, date tree; palm. Ոստ արմաւենւոյ, branch of a palm-tree, palm. Իւղ արմաւենւոյ, palm-oil.

Արմաւենուտ, *s. ind.* See Արմաւաստան:

Արմն (մին, մամբ) *s.* Stump, root; stem, set, block, chump. Աւ արմամբ խլել, to eradicate. Աւ արմն գնել, to place near the root.

Արմուկն or Արմուանկն (մկան, մկամբ) *s.* Elbow; fore-arm. Արմկամբ խլել or մղել, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմաիք (տեայ, տեօք) *s. pl.* Production, fruit, product; profit, income of an estate.

Արշալոյս (լուսոյ, լուսով) *s.* Dawn, day-break, twilight, aurora.

Արշակունի (նւոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* That is of the family of Arsacei; Arsacide.

Արշաւակի, *adv.* Currently, rapidly.

Արշաւահանգէս, *adj. ind.* That runs races; olympick.

Արշաւանակ (ի, աւ) *s.* See Արշաւանք:

Արշաւանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Concurrent, that runs together.

Արշաւանի, *adv.* See Արշաւակի:

Արշաւանք (նայ, նօք) *s. pl.* Course; eruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition. Արշաւանք ձիոյ, gallop, full gallop.

Արշաւասոր, *adj. ind.* That runs rapidly.

Արշաւել (եմ, կցի) *v. n.* To run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To gallop, to cause to gallop.

Արշեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Archbishop: Եպիսկոպոս արշի is also used.

Արշիմանարիւս, *s. ind.* Chief of a religious society, superior.

Արշտարկաւադ (ի, աւ) *s.* Arch-deacon: Սարկաւադ արշի is also used.

Արոյր (արուրի, արուրիւ) *s.* Brittle brass; brass, latten.

Արու (ի, աւ) *adj.* Male; masculine.

Արուադէս (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Sodomite, man who commits an unnatural crime with another man.

Արուագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sodomy.

Արուախեղդ, *adj. ind.* That chokes or suffocates the males.

Արուական (ի, աւ) *adj.* Male, manly.

Արուամու (ի, իւ) *adj.* See Արուադէս:

Արուայիկ, *s. ind.* Arabian, native of Arabia.

Արուապիղծ, *adj. ind.* See Արուադէս:

Արուարմային (այնոյ, այնով) See Արուարմանեայ:

Արուարման (ի, աւ) *s.* Statue of a man.

Արուարմաիք (նայ, նօք) *s. pl.* Suburb, borough, village.

Արուարմանեայ, *adj.* and *s. ind.* Inhabitant of a suburb, citizen.

Արուարմանեայք (եայց, եօք) *s. pl.* Inhabitants of a suburb; borough, suburb.

Արուգ (ի, աւ) *adj.* Meager, dry, barren.

Արուեստ (ի, իւ) *s.* Art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle. Աղտաական or մեքենական արուեստք, the liberal or mechanical arts.

Արուեստարան See Ճարտարարան: Արուեստարանել See Ճարտարարանել:

Արուեստարանութիւն See Ճարտարարանութիւն:

Արուեստագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, licentiate or professor, skilfulness.

Արուեստագիր, *adj. ind.* That writes well; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ, *adj.* and *s. ind.* Inventor, author, master.

Արուեստախան, *adj. ind.* Artifi-

cial, finical, affected, studied.

Արուեստախօս See Ճարտարախօս:

Արուեստախօսել See Ճարտարախօսել:

Արուեստախօսութիւն See Ճարտարախօսութիւն:

Արուեստական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Artificial; artful; factitious; skilful; musical; musician, composer; musick, symphony.

Արուեստակեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Affected, studied, formal, stiff, finical.

Արուեստակել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արուեստակերտում (ոյ, ով) *s.* Manufacture. Արուեստակերտումս յօրինել, to manufacture.

Արուեստակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Associate in the same art.

Արուեստակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice; affectation, scrutiny.

Արուեստայարմար, *adj. ind.* Well made, well fitted.

Արուեստանոց (ի, աւ) *s.* Shop, workshop.

Արուեստաշէն, *adj. ind.* Well made; skilfully made.

Արուեստապետ (ի, աւ) *s.* Master of arts; chief artist.

Արուեստապետ, *adv.* Skilfully, ingeniously, with art.

Արուեստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Skilful, ingenious.

Արուեստասիրել (եմ, եցի) *v. a.* To work skilfully, to make with art.

Արուեստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingenuity, fashion.

Արուեստաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Artisan, artist; artificial, ingenious; artful.

Արուեստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art; to invent, to find.

Արուեստաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice.

Արուեստել See Արուեստակել:

Արուէգ (ւիգի, լիգիւ) *s.* Hermaphrodite.

Արուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virility, age of manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուսեակ (եկի, եկաւ) *s.* Venus, the morning or evening star.

Արուքադործ (ի, աւ) *s.* Brasier.

Արջ (ոյ or ու, ով or ու) *s.* Bear. Արջ մատակ, she-bear. Կորիւն արջու, bear's cub.

Արջային (այնոյ, այնով) *adj.* Arctick.

Արջապան (ի, իւ) *s.* Bearward.

Արջաւ (ոյ, ով) *s.* Ox. Արջաւք, cattle.

Արջաւամորթ (ոյ, ով) *s.* Skin or hide of an ox.

Արջաւաղիւ (լի, լիւ) *s.* See Ջայլոս:

Արջապ (ի, իւ) *s.* Vitriol.

Արջապային (այնոյ, այնով) *adj.* Vitriolick; vitriolated.

Արջապաւ, *adj. ind.* Vitriolated.

Արջիկու (ի, աւ) *s.* Species of large bee.

Արջիկուաւ (ու, ու) *s.* Raven.

Արջիկուս (ի, իւ) *adj.* That is dressed in a black or dark coat.

Արջիւթոյր, *adj. ind.* That has a black or dark colour; dull, sad, melancholy.

Արջիւտես, *adj. ind.* See Արջիւտեսակ:

Արջիւտեսակ, *adj. ind.* Dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջիկեղ (ի, իւ) *s.* Fennelflower.

Արսին (սնոյ, սնով) *s.* Stork or falcon.

Արտ (particle) Out, out of, ab, de, e, ex, extra, pre, pro, re.

Արտ (ոյ, ով) *s.* Field, piece of arable land, soil.

Արտաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To utter, to pronounce.

Արտաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Արտաբերել (եմ, եցի) *v. n.* To proclaim, to cry.

Արտաբործել (եմ, եցի) *v. a.* To make, to constitute.

Արտաբունիւ See Այլաբունիւ:

Արտապառել (եմ, եցի) *v. a.* To prejudice, to hurt.

Արտապառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prejudice; absurdity, impertinence.

Արտաբրեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Produced. Արտաբրեալն, product (number resulting from the multiplication of two numbers).

Արտաբրել (եմ, եցի) *v. a.* To produce. Վերստին արտաբրել, to reproduce.

Արտաբրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, generation, reproduction.

Արտադեղուլ (ռւմ, զեղայ) *v. n-p.*
To extravasate.

Արտադեղումն (զման, զմամբ) *s.*
Extravasation.

Արտալած, *adj. ind.* Driven out,
banished, exiled.

Արտալածել (եմ, եցի) *v. a.* To
drive out, to banish, to exile.

Արտախոյր or Արտախուր See Ար-
տախուրակ:

Արտախուրակ (ի, աւ) *s.* Covering
for the head; hat; cover, veil; tiara, mitre.

Արտախուրել (եմ, եցի) *v. a.* To
put on one's hat, to be covered; to
put a crown on one's head, to crown.

Արտակայանալ (ամ, յայայ) *v. n.*
To exist, to be produced.

Արտակայեալ (ելոյ, ելով) *adj.*
That is far off, distant.

Արտակենդրոն (ի, իւ) *adj.* Excen-
trick.

Արտակենդրոնութիւն (թեան,
թեամբ) *s.* Eccentricity.

Արտահալածել (եմ, եցի) *v. a.*
To hunt, to pursue, to remove, to
banish.

Արտաճառ, *adj. ind.* Explained,
displayed, expressed, declared.

Արտաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To
explain, to display, to declare, to ex-
press.

Արտաճառութիւն (թեան, թեամբ)
s. Explanation, declaration, expression.

Արտամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To
exclude, to drive out.

Արտամիտել See Հակամիտել:

Արտայայտ, *adj. ind.* Evident, clear.

Արտայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To
declare, to express, to utter.

Արտայայտել (աչի, աչաւ) *adj.*
Declarative.

Արտայայտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Declaration, utterance.

Արտաշէկ, *adj. ind.* Ardent, that is
on fire, inflamed, red-hot.

Արտաշէկագոյն (գունի, գունիւ)
adj. comp. Very or more ardent, much
inflamed.

Արտաշէկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.*
To become ardent or red, to catch fire,
to inflame.

Արտաշէկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ignition.

Արտաշէյացեալ (ելոյ, ելով) *adj.*
Expired, dead.

Արտաշէլ (եմ, եցի) *v. a. and n.*

To expire, to die, to give up the ghost;
to exhale; to exude, to perspire, to issue.

Արտաշնչութիւն (թեան, թեամբ)
s. Perspiration, exhalation, exudation;
vapour.

Արտաաղդողայ (ի, իւ) *adj.* Stray-
ed, out of the road.

Արտաաւհան (ի, աւ) *adj.* Exiled,
banished.

Արտաաւհանել (եմ, եցի) *v. a.*
To banish, to exile, to send away.

Արտաաւհանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Banishment, exile.

Արտասանել (եմ, եցի) *v. a.* To
pronounce, to utter, to articulate, to
sound, to recite.

Արտասանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pronunciation, articulation, recita-
tion.

Արտառել See Արտասանել:

Արտասուարեր (ի, աւ) *adj.* That
causes, that produces tears.

Արտասուարողիւ, *adj. ind.* That
sheds tears, that weeps.

Արտասուաղին, *adj. ind. and adv.*
Melting in tears, all in tears, weeping;
lamentably.

Արտասուաղոյ, *adj. ind.* That cries
while weeping.

Արտասուաթոր, *adj. ind.* Lachry-
mal: See Արտասուաբուլի:

Արտասուալիւ, *adj. ind.* See Ար-
տասուալից:

Արտասուալից, *adj. ind.* Tearful;
all in tears; weeping.

Արտասուախառն, *adj. ind.* Mixed
with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ, *adj. ind.* See Ար-
տասուաբուլի:

Արտասուակցորդ, *adj. ind.* That
weeps with, that participates in the sor-
row of another.

Արտասուալեղց, *adj. ind.* Melting
in tears.

Արտասուել (եմ, եցի) *v. n. and a.*
To weep, to shed tears; to lament, to
groan, to complain; to deplore.

Արտասուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* La-
mentable, deplorable.

Արտասուք (ւայ, ւգբ) *s. pl.* Tears,
lamentation. Զարտասու հարկանիւ or
լուծանիւ, to melt in tears.

Արտավար (ի, աւ) *s.* Husbandman;
ground for tillage, arable land.

Արտառիկ See Անառիկ:

Արտաի See Արգոս:

Արտափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին (քնոյ, քնով) *adj.* Exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks of profane or worldly things.

Արտաքնայարգար, *adj. ind.* That is only outwardly clean.

Արտաքնոց (ի, աւ) *s.* Privy, necessary.

Արտաքոյ, *pre. and adv.* Out, abroad; outwardly, outward, externally. **Արտաքոյ քաղաքին**, out of town. **Արտաքոյ ժամու**, beyond the hour.

Արտաքոյք (քոյք) *s. pl.* Outward appearance, external part.

Արտաքուստ, *adv.* Out, outwardly, externally. **Սուքն արտաքուստ փայն է**, mourning is merely outward shown.

Արտաքս, *adv.* Out, outwardly.

Արտաքսել (եմ, եցի) *v. a.* To put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսիչ (սչի, սչաւ) *adj.* Exclusive.

Արտաքսումն (սման, սմամբ) *s.* Exclusion; expulsion. **Արտաքսմամբ**, exclusively.

Արտեան (ի, աւ) *s.* Top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice. **Արտեան գմբեթից**, cupola.

Արտեանուկք (անաց, անգք) *s. pl.* Eyelid, eyelash.

Արտիկ (ակի, տկաւ) *s.* Wild sheep.

Արտորայք (րեից, րեիւք) *s. pl.* The fields, the country.

Արտորոշել See **Արոշել**.

Արտուղի See **Զարտուղի**.

Արտուղիւ See **Զարտուղիւ**.

Արտուռութիւն See **Արտունութիւն**.

Արտիւա or **Արտուա** (ի, իւ) *s.* Lark, crested lark.

Արտունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտար, *s. ind.* Tear.

Արտարարուկն See **Արտասուաբուկն**.

Արտասրաթոր See **Արտասուաթոր**.

Արտասրալիւ See **Արտասուալիւ**.

Արտասրածին See **Արտասուածին**.

Արտասրահաւաչ, *adj. ind.* That sighs and weeps.

Արտասրահոս, *adj. ind.* That sheds tears.

Արփաճաճանչ See **Արփիաճաճանչ**.
Արփամբձ, *adj. ind.* That is near the sun.

Արփայաքնաց, *adj. ind.* That walks boldly.

Արփային (այնոյ, այնով) *adj.* Solar; celestial, luminous.

Արփաւոր (ի, աւ) *adj.* Luminous, bright.

Արփեան (փենի, փենիւ) *adj.* Solar; luminous, bright.

Արփի (փւոյ, փւով) *s.* Sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour.

Արփիաքնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in heaven or in the light.

Արփիաղեզ, *adj. ind.* Beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիաքնաց, *adj. ind.* That walks in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ, *adj. ind.* That is adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական (ի, աւ) *adj.* Solar; luminous.

Արփիակիղն, *adj. ind.* Burning, brilliant.

Արփիահրաշ, *adj. ind.* Very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիահրաւ, *adj. ind.* Resplendent, brilliant.

Արփիաճաճանչ (ի, իւ) *adj.* Very luminous, brilliant, resplendent.

Արփիաճեմ, *adj. ind.* That walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արփեանկար, *adj. ind.* That resembles the sun, luminous, bright.

Արփիասկիղբն (կղբան, կղբամբ) *s.* Daybreak, sunrise.

Արփիասուա, *adj. ind.* Bright, luminous.

Արփիացնցուզ, *adj. ind.* That throws a light, luminous.

Արփիափայլ, *adj. ind.* See **Արփիաճաճանչ**.

Արփոզ (ի, իւ) *s.* See **Ժամ**.

Արքայ (ի, իւ) *s.* King; prince, potentate. **Արքայ արքայից**, emperour.

Արքայազունք, *s. ind.* Royal regiment or guard.

Արքայազն (ի, իւ) *s.* See **Արքայազուն**.

Արքայազուն (զնոյ, զնով) *s.* Prince.

Արքայական (ի, աւ) *adj.* Royal, august.

Արքայակերպ, *adj. ind. and adv.* Royal; kinglike, kingly, royally.

Արքայանիստ, *adj. ind.* Capital, where the King resides.

Արքայաշէն, *adj. ind.* That is made or built by the King; royal, magnificent.

Արքայազատիւ, *adj. ind.* That has royal honour; royal.

Արքայաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Aqua regia.

Արքայասպան (ի, իւ) *s. and adj.* Regicide, murderer of a King.

Արքայասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Regicide, murder of a King.

Արքայաբան (ի, աւ) *s.* Palace or throne of the King.

Արքայիկ, *s. ind.* Basilisk: See **Քարբ**.

Արքայիպղիթ (նւոյ, նւով) *s.* Walnut.

Արքայորդի (գւոյ, գւով) *s.* Son of the King, prince, young King, young prince.

Արքայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Royalty; reign, kingdom; heaven, paradise.

Արքայուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Queen.

Արքայօրէն, *adv.* Royally, kingly.

Արքիական or **Արքիդական** (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Արհիտարիական**.

Արքեպի See **Արքեպի**.

Արքեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Archbishop, metropolitan.

Արքերէց See **Աւագերէց**.

Արքիմանարիտ See **Արշիմանարիտ**.

Արքունական (ի, աւ) *adj.* See **Արքունի**.

Արքունանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be confiscated or exchequered.

Արքունատուր, *adj. ind.* Given by the King or by the Court.

Արքունի, *adj. ind.* Royal; anlick; of the publick treasury. **Արքունի ճառար**, highway, publick road.

Արքունիք (նեաց, նեպ) *s. pl.* Palace, royal residence; court. **Թարքունիս տնոն** or **գրաւել**, to confiscate.

Արքունուստ: **Թարքունուստ**, *adv.* From the Porte or Grand-Seignior's court; from the publick treasure.

Արքորոտ, *adj. ind.* That is at the tail of the bear constellation (Greek word).

Արօտ (ի, իւ) *s.* Pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Արօտական (ի, աւ) *adj.* That pastures, that eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture. **Արօտականք**, cattle. **Տեղի արօտականի**, pasturage.

Արօտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That pastures together.

Արօր (ի, աւ) *s.* Plough.

Արօրագիր (գրի, գրաւ) *s. and adj.* One who ploughs up an untilled piece of ground, husbandman; ploughed up, tilled. **Արօրագիր առնել**, to plough up, to till. **Արօրագիր լինել**, to be ploughed up or tilled.

Արօրագրել (եմ, էցի) *v. a.* To plough up, to till.

Արօրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of ploughing up, tillage, ploughing.

Արօրաձիգ, *adj. ind.* That draws the plough.

Արօրանալ See **Հարօրանալ**.

Արօրել See **Արօրագրել**.

Ա (Particle which is generally pronounced AV or rather OV before a vowel; but when it is followed by a consonant, it is pronounced like the English O or AU. See the words written formerly with Ա, now with Օ before a consonant, in the letter Օ according to the alphabetical order).

Աւագ (ի, աւ) *adj.* Greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior.

Աւագագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Older; more distinguished.

Աւագախումբ, *adj. ind.* That is composed of nobility.

Աւագակեր (ի, աւ) *adj.* That eats up, that ruins nobility.

Աւագամեծար, *adj. ind.* Noble, excellent, much honoured, very estimable.

Աւագանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To ennoble one's self.

Աւագանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Court, nobility.

Աւագափող (ոյ, ով) *s.* Large trumpet.

Աւագերէց (րիցու, րիցամի) *s.* Archbishop.

Աւագոյթ, *s. ind.* See **Աւագութիւն**.

Աւագորեար (երոյ, երով) *s.* Court, nobility.

Աւագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Աւագուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Lady, mistress; madam. **Աւագուհի վանաց**, prioress, abbess.

Աւագիկ See **Աւաւագիկ**.

Աւաղ (ոյ, ու) *s.* Sand, gravel; powder. **Աւաղ ցանել**, to gravel, to cover with sand or gravel. **Խրել յաւաղի**, to stick fast in the sand. **Շիւղ** աւաղով, to scour with sand. **Տեղի** or **փոս աւաղոյ**, sandpit. **Ժամացոյց յաւաղոյ**, hour-glass.

Աւաղակ (ի, աւ) *s.* Thief, robber, rifter; assassin, brigand, highwayman.

Աւաղականոց (ի, աւ) *s.* Place or receptacle for thieves.

Աւաղակապ, *adj. ind.* That is bound or confined by sand.

Աւաղակապետ (ի, աւ) *s.* Captain of robbers or banditti.

Աւաղակել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To assassinate, to plunder, to rob.

Աւաղակոյս (կուտի, կուտիւ) *s. and adj.* Sandbanks, shelves, quicksands, downs; gathered together like sand, numerous.

Աւաղակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Robbery, depredation, assassination.

Աւաղակուտ, *adj. ind.* Full of robbers; who loves robbery or depredation.

Աւաղահիմն, *adj. ind.* That is built on the sand.

Աւաղան (ի, աւ) *s.* Basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin. **Աւաղան մկրտութեան**, font.

Աւաղանոց (ի, աւ) *s.* Powder box.

Աւաղաշէղջ (ի, իւ) *s.* See **Աւաղաշէղջ**.

Աւաղաշէն, *adj. ind.* That is built on sand.

Աւաղափուլ, *adj. ind.* Fallen or ruined from having been built on sand.

Աւաղաբառակ, *adj. ind.* That has the shape of sand.

Աւաղել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with sand, to sprinkle with sand, to gravel.

Աւաղին See **Աւաղուտ**.

Աւաղուտ, *adj. ind.* Sandy, gravelly. **Աւաղուտք**, sandbanks, quicksands, downs; sandpit. **Խրել յաւաղուտս**, to run upon a sand.

Աւաղ, *int.* Alas! **Աւաղս արկանել**, to complain, to lament.

Աւաղարոյս, *adj. ind.* That produces misery or complaint.

Աւաղաւայն (ի, իւ) *adj.* Plaintive, moanful.

Աւաղաւայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Complaint, moan, lamentation.

Աւաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւաղուկ, *adj. ind.* Lamentable, deplorable, miserable.

Աւան (ի, աւ) *s.* Small town, small fort, borough, small borough, village.

Աւանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become a small town or borough.

Աւանդ (ի, իւ) *s.* Deposit; consignment; tradition; offer. **Յաւանդ աւալ**, to consign, to deposit.

Աւանդագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is skilled in traditions.

Աւանդագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of traditions.

Աւանդական (ի, աւ) *adj.* That confides a deposit; that is the author of a tradition.

Աւանդակիր See **Աւանդապահ**.

Աւանդակորոյս (կորուտի, կորուտիւ) *adj.* That has lost a deposit.

Աւանդամոռաց, *adj. ind.* That has forgotten a deposit.

Աւանդանոց (ի, աւ) *s.* Deposit; vestry.

Աւանդապահ (ի, իւ) *adj.* That keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary.

Աւանդառու (ի, աւ) *adj.* That has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու (ի, աւ) *adj.* That deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն (տան, տամբ) *s.* Vestry, sacristy. **Վերականգն աւանդատան**, sacrist.

Աւանդատուր, *adj. ind.* See **Աւանդատու**.

Աւանդել (եմ, եցի) *v. a.* To consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give. **Աւանդել զհոգին**, to give up the ghost, to die.

Աւանդիկ (գլխի, գլխաւ) *adj.* That consigns, that deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն (գման, գմամբ) *s.* See **Աւանդութիւն**: **Աւանդումն հոգւոյ**.

commendation of the soul.

Աւանդող (*ի, աւ*) *adj.* See

Աւանդիկ :

Աւանդիկ See **Աջաւանդիկ** :

Աւաշ (*ոյ, ով*) *adj.* See **Աւաշա-կան** :

Աւաշական (*ի, աւ*) *adj.* Tender, mild.

Աւասիկ See **Աջաւասիկ** :

Աւատ (*ոյ, ով*) *s.* Faith; fidelity: See **Հաւատ** : **Յաւատ** *գործել*, to make, to work faithfully.

Աւատալ See **Հաւատալ** :

Աւատուի See **Հաւատաւորի** :

Աւար (*ի, աւ*) *s.* Booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder. **Աւար առնուլ, ածել**, or **հարկանել**, **յաւար առնուլ** or **ածել**, **յաւարի առնուլ** or **ածել**, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage.

Աւարաբաշի (*ի, իւ*) *adj.* That distributes the booty.

Աւարաբար, *adv.* With plunder.

Աւարառու (*ի, աւ*) *adj.* Plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sack, pillage, capture.

Աւարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Pillage, sack; devastation.

Աւարա (*ի, իւ*) *s.* Termination, completion, consummation, perfection, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence.

Աւարա գնել, to end, to finish, to terminate.

Աւարտարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Epilogue, concluding discourse.

Աւարտակէտ See **Աերջակէտ** :

Աւարտահասակ, *adj. ind.* Well made, having a fine shape.

Աւարտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to suffice.

Աւարտումն (*աման, ամամբ*) *s.* Termination, term, end, completion.

Աւարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cure, to deliver from sickness: See **Հաւա-քել** :

Աւել, *s. ind.* Broom; hair or feather broom; brush; coat-brush. **Աւել ածել**, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան (*ի, իւ*) *adj.* That is redundant in words.

Աւելաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleonasm, redundancy of words.

Աւելագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very abundant, much.

Աւելագործ (*ի, աւ*) *s.* Broom-maker, that makes all sorts of brooms.

Աւելագործակ, *adj. ind.* Redundant, superfluous.

Աւելադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to add, to increase.

Աւելադանց, *adj. ind.* Excessive.

Աւելադանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Excess.

Աւելածու (*ի, աւ*) *s.* Sweeper.

Աւելածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of sweeping.

Աւելածք, *s. pl. ind.* Sweepings.

Աւելակերութիւն See **Հատակերութիւն** :

Աւելասացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acquisition of superfluous things.

Աւելասացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Աւելասացութիւն** :

Աւելել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sweep; to brush: See **Աւել ածել** :

Աւելի, *adj. ind. and adv.* Exceeding, superfluous; more, above, beyond.

Աւելորդ (*ի, աւ*) *adj.* Exceeding, redundant, superfluous, too much.

Աւելորդք որովայնի, excrement.

Աւելորդապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Superstitious.

Աւելորդապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Superstition.

Աւելորդասացութիւն See **Աւելա-սացութիւն** :

Աւելորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Redundance, superfluity.

Աւելուկ (*լիի, լիաւ*) *s.* Sorrel, dock.

Աւետաբան (*ի, իւ*) *adj.* That gives, that brings good news.

Աւետաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give or to announce good news.

Աւետաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That brings good news.

Աւետադիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That writes good news.

Աւետադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write good news.

Աւետադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Writing of good news; Gospel.

Աւետալուրդ (*լոյց, լոյմք*) *s. pl.* Good news.

Աւեառաճեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Increased, augmented.

Աւեառամայոյ, *adj. ind.* That gives good news.

Աւեառապատճէն (*ճենի, ճենիւ*) *s.* Copy or writing of good news.

Աւեառապատում, *adj. ind.* Who relates, who writes good news.

Աւեառապարզ, *adj. ind.* That gives good news; that is given with good news.

Աւեառառ (*ի, աւ*) *adj.* See **Աւեառամայոյ**.

Աւեառարան (*ի, աւ*) *s.* Gospel. **Պատմել** or **բարոյեղ զաւեառարանն**, to preach the Gospel. **Ըստ աւեառարանին**, evangelically.

Աւեառարանագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Who has written the Gospel, evangelist.

Աւեառարանագործ, *adj. ind.* Evangelick.

Աւեառարանաժառանգ (*ի, աւ*) *adj.* That has the Gospel.

Աւեառարանական (*ի, աւ*) *adj.* Evangelick.

Աւեառարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give good news, to evangelize, to preach the Gospel; to announce.

Աւեառարանիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Evangelist.

Աւեառարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Notification of good news.

Աւեառարանումն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Աւեառարանութիւն**.

Աւեառար (*ի, աւ*) *adj.* That has, that brings good news. **Աւեառար հաւառութեան**, herald.

Աւեառարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give, to bring good news, to announce.

Աւեառել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Աւեառարել**.

Աւեառիք (*տեայ, տեօք*) *s. pl.* Good news, notification of good news. **Երկիր աւեառեայ**, land of promise.

Աւեառեայ (*չէի, չէիւ*) *s.* Present given to one who brings good news.

Աւեր, *adj.* and *s. ind.* Ruined, destroyed, desolated; ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havoc, devastation, desolation. **Աւեր լինել** or **կաւ**, **յաւեր լինել** or **դառնալ**, to be ruined, to decay, to be desolate. **Յաւեր դարձուցանել**, to ruin, to destroy, to ravage, to desolate.

Աւերած (*ոյ, ու*) *s.* Ruin, democ-

lition, destruction, desolation.

Աւերակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Ruined, desolated; ruins, rubbish.

Աւերանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Ruin, desolation.

Աւերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Աւերած**.

Աւիշկ (*ի, իւ*) *s.* Lymph, humour, fluid substance.

Աւղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տրմուշ**.

Ափ (*ոյ, ու*) *s.* Palm, hollow of the hand.

Ափակից (*էցի, էցաւ*) *s.* The two palms joined, handful.

Ափափայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափերեան: **Ափերեան լինել**, to be confounded, to be unable to answer.

Ափերեան առնել, to confound, to stop the mouth of some one, to silence.

Ափերեանել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ափերեան առնել**.

Ափին (*ի, իւ*) *s.* Opium.

Ափն (*փան, փամբ*) *s.* Bank, shore, brink, edge, coast; steep bank, bold shore.

Ափնաճիր, *adj. ind.* Confined by the shore.

Ափնկոյս, *s. ind.* Coast, bank.

Ափնկոյսանել See **Ափնկոյսանել**.

Ափնել See **Ափնել**.

Ափնութիւն See **Ափնութիւն**.

Ափսեայ (*սէի, սէիւ*) *s.* Plate, dish; bowl; soupdish.

Ափսել (*ի, իւ*) *s.* See **Ափսեայ**.

Ափսինթ (*սնթի, սնթիւ*) *s.* See **Օւինդր**.

Ափսոսալ (*ամ, սոցի*) *v. n.* To regret.

Ափոսանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Regret, repentance, grief.

Ափոսել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ափսոսալ**.

Ափրդիտէ (*տեայ, տեաւ*) *s. f.* Venus: See **Անահիտ**.

Ափրդիտական (*ի, աւ*) *adj.* Venerable, belonging to Venus.

Աք (*ի, իւ*) *s.* See **Արուք**.

Աքաղաղ (*ի, աւ*) *s.* Cock. **Աքա**

ԲԱԲ

զաղ փղբ, young cock.
 Աքաղաղբար (ի, իւ) s. Cockstone.
 Աքացել (եմ, էցի) v. n. To kick up one's heels, to kick.
 Աքացի, s. ind. Kick of a horse.
 Աքացի հարկանել. See Աքացել.
 Աքեացք, s. pl. ind. Leg.
 Աքիս (ի, աւ) s. Weasel. Աքիս սպիտակ, ermine.
 Աքիսենի (նւյ, նեւ) s. Ermine's fur.
 Աքշուշ. See Գայլխոս:
 Աքսոսել. See Աքացել:
 Աքսոր, s. ind. Exile, ban, banishment, transportation.
 Աքսորակ (նայ, նգ) s. pl. See Աքսոր:
 Աքսորել (եմ, էցի) v. a. To exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.
 Աքցան. See Աքցան:
 Աքցոսել. See Աքացել:

Բ

Բ (*pyen*, monosyllable) P soft. Consonant, the second letter of the Armenian alphabet. Its sound is between Գ and Փ; on that account it is frequently used instead of them, for example: Ամբարիշտ, ամպարիշտ; ամպ, ամբ; լծակել, լմբել; զամպար, զամբար; Գարնի, գարնի; գլխի, գլխի; բաղառու թիւն, փաղառու թիւն:

It is sometimes used in words as an ornament, for example: Արմաւ, ամբաւ; Թմբիլ, Թմբիլ; Թմբուլթիւն, Թմբուլթիւն:

Բ or ք with a line above it denotes the number two.

Բա, conj. That. Ասացի բա, I have said that.

Բարախել (եմ, էցի) v. a. and n. To strike; to palpitate, to beat. Բարախել զմեռս, to clap with the hands. Բարախել սրտի, to palpitate.

Բարախիւն, s. ind. See Բարախումն: Բարախումն (խման, խմամբ) s. Pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան (ի, աւ) s. Balister.
 Բաբանաքար (ի, իւ) s. Stone of a balister.
 Բարե, int. Oh, ha, fy; alas!

ԲԱՁ

105

Բարեական (ի, աւ) adj. Admirable, surprising, astonishing.

Բադ (ի, իւ) s. Barnacle, muzzle. Արկանել զբադ 'ի ցռակն, to muzzle. Բադ արկանել, to communicate, to inform; to hinder.

Բադին (գնի, գնաւ) s. Altar of an idol; idol, statue of a false God.

Բադաձաքար, adv. Collectively.

Բադաձական (ի, աւ) adj. Collective (term of grammar).

Բադաձել (եմ, էցի) v. a. To amass, to gather, to collect.

Բադաձումն (մման, մմամբ) s. Collection.

Բադորդ, adj. See Հադորդ:

Բադ (ու, ու) s. Drake. Էդ բադ, duck. Չադ բադու, duckling. Բադ ընտանի, tame duck. Բադ վայրենի, wild duck, teal.

Բադեան, s. ind. (Hebrew word) Sacerdotal robe.

Բադէն. See Բադեան:

Բադրոն or Բադրոնակ (ի, աւ) s. (Greek word) See Աստիճան or Գահ:

Բադայ. See Բադէ:

Բադէ (ի, իւ) s. Bird of prey, falcon; merlin; gersfalcon; tassel, hawk.

Բադէակաւ (ի, աւ) adj. That fowls with or has a falcon.

Բադէկիր (կրի, կրաւ) s. That carries or has a falcon.

Բադէպան (ի, աւ) s. Falconer.

Բադէպանութիւն (թեան, թեամբ) s. Falconry, art of taming birds of prey.

Բադէպակց (էցի, էցաւ) adj. and s. One who lends his arm to another, who aids, who assists.

Բադէածիդ, adj. ind. That stretches out the arm; that is received with open arms.

Բադէամբցութիւն (թեան, թեամբ) s. Wrestling.

Բադէաստածաւ (ի, աւ) adj. That puts forth branches (tree).

Բադէաստարած (ի, իւ) adj. and adv. That stretches out its arms, spread; with open arms.

Բադէացի, adv. With the arms.

Բադիել (եմ, էցի) v. a. To divide into several branches; to cut, to cut off.

Բադիւրար (ի, աւ) s. Manipule.

Բադմարան (ի, իւ) adj. Verbose; talker.

Բադմարանել (եմ, էցի) v. n. To talk much, to be verbose.

Բազմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Redundancy of words, verbosity.

Բազմաբաշխ (ի, իւ) *adj.* That distributes, that gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial (algebraic term).

Բազմաբառ (ի, իւ) *adj.* Abounding in words, verbose.

Բազմաբառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of words.

Բազմաբարբառ (ի, իւ) *adj.* That speaks, that contains many languages; polyglot.

Բազմաբեղ, *adj. ind.* See **Բազմաբեղուն**.

Բազմաբեղուն, *adj. ind.* Very fertile, very abundant, fruitful, rich.

Բազմաբեր (ի, աւ) *adj.* Fertile, abundant.

Բազմաբերան, *adj. ind.* See **Բազմաբերաններ**.

Բազմաբերանեան, *adj. ind.* That has many mouths or branches. **Շրաք բազմաբերանեան**, chandelier.

Բազմաբիծ, *adj. ind.* That has many stains, foul, vitious.

Բազմաբիւր, *adj. ind.* See **Բազմաբիւրաւոր**.

Բազմաբիւրաւոր, *adj. ind.* Very populous, that contains many people.

Բազմաբնակ, *adj. ind.* Populous, that has many inhabitants.

Բազմաբուլի, *adj. ind.* That flows abundantly, abundant.

Բազմաբուրեան, *adj. ind.* That spreads much good scent, odorous.

Բազմազան, *adj. ind.* Wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմազերան, *adj. ind.* That has many beams.

Բազմազթեղի, *adj. ind.* Very slippery, where one slips or stumbles often or very easily.

Բազմազթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of mercy or clemency.

Բազմազին, *adj. ind.* Valuable, dear, precious; that buys many things.

Բազմազիր, *adj. ind.* That has many letters or books.

Բազմազլեկեան, *adj. ind.* See **Բազմազլեկ**.

Բազմազուխ, *adj. ind.* That has many heads.

Բազմազով, *adj. ind.* Very celebrated: See **Բազմազովեաց**.

Բազմազովեաց, *adj. ind.* Very praise-

worthy; that praises or is praised much.

Բազմազուծ, *adj. ind.* Very mild, merciful.

Բազմազումար, *adj. ind.* Of a great assembly, where many people are assembled.

Բազմազունակ, *adj. ind.* That has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմազունի, *adj. ind.* Of several colours or shapes, diverse, multifarious. **Բազմազունի ակն**, succinum, amber.

Բազմազարման, *adj. ind.* That is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմազեղ, *adj. ind.* Much hoarded up.

Բազմազէմ (զիմի, զիմաւ) *adj.* Multiform, diverse, manifold, multifarious.

Բազմազիմակ, *adj. ind.* See **Բազմազէմ**.

Բազմազիմի, *adj. ind.* Polyedrical; equivocal: See **Բազմազէմ**.

Բազմազրուստ (ի, իւ) *adj.* See **Բազմազրկեաց**.

Բազմազան, *adj. ind.* See **Բազմազէմ**.

Բազմազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Variety, diversity.

Բազմազարդ (ի, իւ) *adj.* That is adorned magnificently; that has many ornaments; rich, magnificent.

Բազմազաւակ (ի, աւ) *adj.* That has many children.

Բազմազբազ, *adj. ind.* Wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազգի, *adj. ind.* Of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, *adj. ind.* Copious, abundant.

Բազմազեղուն, *adj. ind.* See **Բազմազեղ**.

Բազմազոր, *adj. ind.* Very strong, very powerful.

Բազմաթել (ի, իւ) *adj.* Filaceous.

Բազմաթերթ (ի, իւ) *adj.* Polypetalous.

Բազմաթիւ, *adj. ind.* Numerous.

Բազմաթիւր, *adj. ind.* Very wrong; perverse.

Բազմաժամանակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Long since, old, ancient, antique.

Բազմաժամանակեան, *adj. ind.* See **Բազմաժամանակեայ**.

Բազմաժանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Harpoon.

Բազմաժողով, *adj. ind.* Populous, numerous.

Բազմալեայ, *adj. ind.* See Բազմալեան :

Բազմալեան, *adj. ind.* Surgy, bil-
lowsy, tempestuous, agitated.

Բազմալեզու, *adj. ind.* See Բազմա-
լեզուեան :

Բազմալեզուեան, *adj. ind.* Polyglot.

Բազմախաբ, *adj. ind.* That deceives
or that is much or often deceived.

Բազմախաղ, *adj. ind.* That plays
much.

Բազմախաղաղ, *adj. ind.* Very tranquil.

Բազմախաչ, *adj. ind.* That has much
affliction.

Բազմախառն, *adj. ind.* Much mixed.

Բազմախարդախ, *adj. ind.* Very false,
wicked, mischievous.

Բազմախիւ, *adj. ind.* Very thick.

Բազմախիւայթ, *adj. ind.* Ulcerated,
full of wounds.

Բազմախնամ, *adj. ind.* That is care-
ful; that is kept with care.

Բազմախնդիր, *adj. ind.* That asks,
that demands much; that is liable to ma-
ny discussions or disputes; that is much
sought.

Բազմախնջոյ, *adj. ind.* Feastful, joy-
ful, splendid, pompous.

Բազմախողտող, *adj. ind.* That kills
much.

Բազմախող, *adj. ind.* That is much
sought.

Բազմախորան, *adj. ind.* That has
many tabernacles.

Բազմախորտիկ, *adj. ind.* Full of
victuals, splendid, magnificent (enter-
tainment or fare).

Բազմախուզել (եմ, եցի) *v. a.* To
seek much.

Բազմախումբ, *adj. ind.* See Բազմա-
խումբ :

Բազմախումռն, *adj. ind.* Of a great
concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտեան, *adj. ind.* Unhealthy,
that is subject to many maladies.

Բազմախօս (ի, աւ) *adj.* That talks
much.

Բազմախօսութիւն See Բազմաբա-
նութիւն :

Բազմածախ, *adj. ind.* Expensive,
costly; splendid, sumptuous, rich, mag-
nificent.

Բազմածաղիկ, *adj. ind.* That has
many flowers.

Բազմածին, *adj. ind.* That generates
much, fruitful, fertile.

Բազմածնունդ, *adj. ind.* See Բազ-
մածին :

Բազմածուփ, *adj. ind.* Stormy, much
agitated, subject to tempests.

Բազմակ (ի, աւ) *s.* Socket; snuf-
fer-tray.

Բազմակալ (ի, աւ) *s.* Snuffers: See
Բազմական :

Բազմակակալ (ի, աւ) *s.* Snuffer-
tray; candlestick.

Բազմական (ի, աւ) *s.* That places
himself or sits at table; that feasts,
guest; table, banquet; carpet, mattress,
couch, sofa; bench, seat. Բազմականս
բազմականս բաշխել, to divide the guests,
to form several banquets apart.

Բազմականակից (կցի, կցաւ) *adj.*
That is invited, that feasts with another.

Բազմականաւոր (ի, աւ) *adj.* That
gives a feast; that seats at table.

Բազմակապ, *adj. ind.* That is joined
or tied with many strings.

Բազմակատար, *adj. ind.* Quite per-
fect, complete.

Բազմակերպ, *adj. ind.* In several
shapes, diverse, various, many, multi-
tudinous.

Բազմակին (կնոջ, կանամբ) *adj.*
Having many wives.

Բազմակնճիւն, *adj. ind.* Embarras-
sing, difficult.

Բազմակնութիւն (թեան, թեամբ)
s. Polygamy.

Բազմակոխ, *adj. ind.* That is tram-
pled on or oppressed much or often.
Բազմակոխ ճանապարհ, publick or
much frequented road.

Բազմակոհակ, *adj. ind.* That has
many waves.

Բազմակոյս, *adj. and s. ind.* Of a
great assembly, where there are many
people; in great quantity, many; crowd;
assembly.

Բազմակուղեան, *adj. ind.* That is
folded or twisted several times.

Բազմակուղի, *adj. ind.* See Բազմա-
կուղեան :

Բազմակուխ, *adj. ind.* That is sub-
ject to many disputes.

Բազմահամ, *adj. ind.* Savoury, that
has much savour.

Բազմահամար, *adj. ind.* See Բազ-
մահալ :

Բազմահամբար, *adj. ind.* That has
much provision, that is well provided
with necessary things.

Բազմահանգէս, *adj. ind.* Pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմահանճար (*ի, իւ*) *adj.* That has much wisdom, very wise, very learned.

Բազմահառաչ, *adj. ind.* That sighs much, lamentable, grievous.

Բազմահաս, *adj. ind.* That has often happened, frequent.

Բազմահատուած, *adj. ind.* That is divided into several parts.

Բազմահարկի, *adj. ind.* Very honourable, very respectful; splendid, magnificent.

Բազմահարուած, *adj. ind.* See **Բազմահարուածեան**.

Բազմահարուածեան, *adj. ind.* That is often or much chastised.

Բազմահարուստ, *adj. ind.* Very rich.

Բազմահաւաք, *adj. ind.* That amasses, that collects many things.

Բազմահետ, *adj. ind.* That has many tracks or ways.

Բազմահիաց, *adj. ind.* See **Բազմահիացիկ**.

Բազմահիացիկ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, surprising.

Բազմահիւս, *adj. ind.* Well woven, that has much web or is closely woven.

Բազմահմուտ, *adj. ind.* Very skilful, well versed or practised in a thing, full of erudition, very learned.

Բազմահնար, *adj. ind.* Very ingenious, that has much ingenuity or dexterity; several, diverse, in several ways.

Բազմահոգ, *adj. ind.* Pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմահողով, *adj. ind.* That has many windings or ways.

Բազմահողլ, *adj. ind.* See **Բազմահողով**.

Բազմահոս, *adj. ind.* That flows or spreads abundantly, abundant, copious.

Բազմահոսան, *adj. ind.* See **Բազմահոս**.

Բազմահուժկու, *adj. ind.* Very valiant, very courageous, very strong.

Բազմահունձ, *adj. ind.* Having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմահունչ, *adj. ind.* That has much sound, sonorous; that has several sounds.

Բազմահրաշ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, wonderful.

Բազմահրաշաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Բազմահրաշ**.

Բազմամայն (*ի, իւ*) *adj.* That has

several sounds, that speaks several languages.

Բազմաձեւ, *adj. ind.* Powerful, strong; numerous, much, several.

Բազմաձեւեան, *adj. ind.* See **Բազմաձեւ**.

Բազմաձեւո՞ւթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hand, power, great number of people.

Բազմաձև, *adj. ind.* That has many or various shapes.

Բազմաձիգ, *adj. ind.* That is thrown or spread several times.

Բազմաշարակ, *adj. ind.* Very noisy, loud.

Բազմաշաճանչ, *adj. ind.* Full of rays or light, splendid, brilliant.

Բազմաշառագայթ, *adj. ind.* See **Բազմաշաճանչ**.

Բազմաշիւղ, *adj. ind.* That has many branches or boughs.

Բազմաճղիւ, *adj. ind.* That has many claws or fangs.

Բազմաման, *adj. ind.* That is well woven, that has many turns and windings.

Բազմամանի, *adj. ind.* See **Բազմաման**.

Բազմամանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Minority, youth.

Բազմամանուած, *adj. ind.* That is woven in several ways; tortuous, that has many turns and windings.

Բազմամասն, *adj. ind.* That is formed of several parts; diverse, various, multifarious.

Բազմամասնեայ, *adj. ind.* See **Բազմամասն**.

Բազմամատոյց, *adj. ind.* That gives much or abundantly.

Բազմամարդ (*ի, աւ*) *adj.* Populous. **Բազմամարդ առնել**, to people, to fill with inhabitants. **Վերստին բազմամարդ դործել**, to repeople.

Բազմամարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of an inhabited town; colony.

Բազմամբար See **Բազմահամբար**.

Բազմամբոխ, *adj. ind.* Peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմամբոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմամեայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Old, aged, ancient, of old date.

Բազմամեան, *adj. ind.* See **Բազմամեայ**.

Բազմամեղ (*ի, իւ*) *adj.* That is

burdened with many sins, great sinner.
Բազմամտաբք, *adj. ind.* Abounding in silk.

Բազմամեքենայ, *adj. ind.* That is furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմայածեան, *adj. ind.* That wanders; tortuous, devious.

Բազմայանց (ի, իւ) *adj.* Great sinner or transgressor.

Բազմայեղջ, *adj. ind.* Very full, very abundant, heaped up; several, much.

Բազմահողով, *adj. ind.* Abundant, copious, much, numerous.

Բազմայոյզ, *adj. ind.* Tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորգոր, *adj. ind.* Active, very diligent, voluntary.

Բազմայր (առն, արամբ) *adj.* Woman who has many husbands.

Բազմայոգ, *adj. ind.* That has many joints.

Բազմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ, *adj. ind.* That has many members; polynomial.

Բազմանիստ, *adj. ind.* Polyhedron.

Բազմանիւթ (ի, աւ) *adj.* That abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար (ի, աւ) *adj.* That is provided with many pictures.

Բազմանկիւն (ի, իւ) *adj.* Polygonal.

Բազմանկիւնի, *adj. ind.* See **Բազմանկիւն**.

Բազմանկողին, *adj. ind.* Prostituted, whoremonger; prostitute.

Բազմանշանակ, *adj. ind.* That has many significations; that has many marks.

Բազմանշոյլ (շուի, շուլիւ) *adj.* See **Բազմանշանակ**.

Բազմանուադ, *adj. ind.* That is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն (ւան, ւամբ) *adj.* That has many names.

Բազմաշահ, *adj. ind.* Very useful, profitable.

Բազմաշարժ, *adj. ind.* Trembling, much agitated; mutable.

Բազմաշաւիղ, *adj. ind.* That has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ, *adj. ind. and adv.* Laborious, that loves work, that has work-

ed much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ, *adj. ind.* That does many favours, that gives bountifully; that abounds in favours.

Բազմաշրջիկ, *adj. ind.* Rover, roamer, vagabond.

Բազմաշրջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a vagabond, of a rover.

Բազմաշարժար, *adj. ind.* That has suffered much in defence of the faith.

Բազմաշափ, *adj. ind.* That is provided with many measures.

Բազմաշեայ, *adj. ind.* Furnished with many eyes.

Բազմապաղատ, *adj. ind.* That prays much or earnestly, that conjures.

Բազմապաշար, *adj. ind.* Well adorned, having many ornaments.

Բազմապայծառ, *adj. ind.* Very clear, brilliant, most illustrious.

Բազմապատիկ, *adj. ind.* Multiple; diverse, much, several.

Բազմապատիր, *adj. ind.* That deceives much, very cunning.

Բազմապատիւ, *adj. ind.* Much honoured, very honourable, respectful.

Բազմապատկառ, *adj. ind.* Very bashful.

Բազմապատկել (եմ, եցի) *v. a.* To multiply.

Բազմապատկելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Multipliable.

Բազմապատկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Multiplication.

Բազմապատկող (ի, աւ) *adj. and s.* Multiplier.

Բազմապարդեւ, *adj. ind.* That gives or is given abundantly.

Բազմապարունակ, *adj. ind.* That has many circles; that contains much; multitudinous, much.

Բազմապարտ (ի, իւ) *adj.* That owes much; much obliged.

Բազմապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Polygarchy.

Բազմապիսի, *adj. ind.* Of many forms or fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ, *adj. ind.* That abounds in fruit, that produces much, fruitful, fertile, abundant.

Բազմաշտն, *adj. ind.* Laborious, busy, diligent, careful, that works much.

Բազմառատ, *adj. ind.* Superabundant, copious, abundant, fruitful.

Բազմատերեւ (եմ, եցի) *v. a.* To multiply, to increase by propagation.

Բազմատերութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Propagation, increase by propagation.

Բազմատերունդ, *adj. ind.* Multiplied, increased by propagation, numerous.

Բազմասխալ, *adj. ind.* That is subject to many faults.

Բազմաստեղեան, *adj. ind.* That has many stars, starred: See **Բազմաստեղեան**.

Բազմաստեղն, *adj. ind.* That has many branches, boughs or parts.

Բազմաստեղեան, *adj. ind.* See **Բազմաստեղն**.

Բազմաստեղք (զայց , զբք) *s. pl.* Pleiades.

Բազմաստուած (ոյ , ով) *adj. and s.* Polytheist.

Բազմաստուածութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Polytheism.

Բազմավանդ (ի , իւ) *adj.* Polysyllabick.

Բազմավաճառ (ի , աւ) *adj.* Mercantile (town or place).

Բազմավառ, *adj. ind.* Ardent, inflamed, full of fire.

Բազմավէպ, *adj. ind.* That relates many things.

Բազմավէր, *adj. ind.* Much wounded, that has many sores.

Բազմավիշա, *adj. ind.* Tormenting, painful; gloomy, grievous.

Բազմավտանդ, *adj. ind.* Perilous, dangerous; difficult, delicate.

Բազմավրդով, *adj. ind.* Turbulent, much agitated, stormy.

Բազմավրէպ, *adj. ind.* See **Բազմասխալ**.

Բազմատաղնապ, *adj. ind.* Tormenting, gloomy, painful, sad.

Բազմատարած, *adj. ind.* Far extended.

Բազմատեսակ, *adj. ind.* Of many kinds or sorts, diverse.

Բազմատեսիւ, *adj. ind.* Of many looks, aspects or forms, diverse.

Բազմատեսող (ի , աւ) *adj.* That sees many things, that has a sharp and piercing sight.

Բազմատերեւ, *adj. ind.* Polypetalous.

Բազմատիպ, *adj. ind.* Of many forms or types.

Բազմատխուր, *adj. ind.* Very sad, grieved or melancholy; very vexatious.

Բազմատոհմ, *adj. ind.* Of many species or kinds.

Բազմարատ, *adj. ind.* Very vicious or faulty, full of stains.

Բազմարան (ի , աւ) *s.* See **Բազմոց**.

Բազմարդիւն, *adj. ind.* Very useful, profitable; very meritorious; full of merit, well deserved.

Բազմարժանի, *adj. ind.* Very worthy, very meritorious.

Բազմարձէն (ձենի , ձենիւ) *s.* Harpoon.

Բազմարուեստ, *adj. ind.* Ingenious, full of cunning, of ingenuity, artful; surprising.

Բազմացեղ, *adj. ind.* See **Բազմատոհմ** and **Բազմատեսակ**.

Բազմացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To augment, to grow, to enlarge, to increase, to multiply; to accumulate; to re-inforce; to fill, to people, to repeople.

Բազմաւաղելի, *adj. ind.* Very deplorable, pitiable, miserable.

Բազմաւոր (ի , աւ) *adj.* Multitudinous, numerous: See **Բազմաւորական**.

Բազմաւորական (ի , աւ) *adj.* Plural.

Բազմաւորութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Plurality.

Բազմափայլ, *adj. ind.* Very shiny, bright, brilliant.

Բազմափայլթ, *adj. ind.* See **Բազմաջան**.

Բազմաքանդակ, *adj. ind.* Well engraved; well worked, polished, artful.

Բազմաքանդար, *adj. ind.* Very clever; very valuable, precious.

Բազմաքննի, *adj. ind.* Scrutinizing, very inquisitive.

Բազմաբախտ (ի , իւ) *adj.* Full of kindness, very obliging.

Բազմաբախտիք (տեսց) *adj. pl.* See **Բազմաբախտ**.

Բազմերակ (ի , աւ) *adj.* Fibrous, filaceous.

Բազմերամ (ի , իւ) *adj.* Of several orders or ranks, numerous.

Բազմերան, *adj. ind.* See **Բազմաբախտ**.

Բազմերանդ (ի , աւ) *adj.* Of several colours, variegated.

Բազմերանեան, *adj. ind.* Happy, blessed.

Բազմերգու, *adj. ind.* That sings much or often.

Բազմերգութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Frequent use of songs.

Բազմերգունք, *adj. ind.* That swears often.

Բազմեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To set, to place; to lay down, to put.

Բազմեփեաց, *adj. ind.* Well cooked; cooking mixed things.

Բազմբռնիչ, *adj. ind.* Very avaricious, very tenacious.

Բազմիլ (*եմ, մեցայ*) *v. n-p.* To sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Բազմիշխան, *adj. ind.* That is subject to polygarchy.

Բազմիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Polygarchy.

Բազմիցս, *adv.* Several times, often.

Բազմոյթ (*մութի, մութիւ*) *s.* Bootes (constellation): See Սայլ:

Բազմոտ (*ի, իւ*) *adj.* Full of branches or boughs.

Բազմոտեան, *adj. ind.* See Բազմոտ:

Բազմոտանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj. and s.* Having many feet, polypous.

Բազմորակ, *adj. ind.* Having many qualities or accidents.

Բազմորդի (*գւոյ, գւով*) *adj.* Having many children.

Բազմորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a person having many children.

Բազմորդայթ, *adj. ind.* Full of snares or springs, dangerous, perilous.

Բազմոց (*ի, աւ*) *s.* Altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմոցարար (*ի, աւ*) *s.* Mattress-maker.

Բազմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ, *adj. ind.* That contains much or many things.

Բազմօրեայ (*րեի, րեիւ*) *adj.* Many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ, *adj. ind. and adv.* In several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ (*զիի, զիաւ*) *s.* Arm, forearm; branch, bough; beet, strawberry-spinage. **Բազուկ առ բազուկ մարտնչել**, to come to blows, to fight. **Բազուկ**

առ բազուկ գնալ, to hold by the hand, to give each other the hand, to go together.

Բազում (*զմի, զմաւ*) *adj.* Several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive. **Բազումն**, much, considerably, too much. **Ոչ բազում**, but little, not much. **Բազում անգամ**, several times, often, frequently.

Բազումժամանակեայ See Բազմժամանակեայ:

Բազումնորմ, *adj. ind.* Merciful, compassionate.

Բազլան (*ի, աւ*) *s.* Maniple; bracelet.

Բաժ (*ի, իւ*) *s.* Impost, duty, tax, contribution, levy, custom. **Բաժանցլց**, toll: See Բաժին:

Բաժակ (*ի, աւ*) *s.* Cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակակալ (*ի, աւ*) *s.* Saucer.

Բաժակավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Glass-blower, glass-seller.

Բաժակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To soak, to water. **Բաժակել զգետինն**, to water the ground. **Բաժակել զտունկս**, to water the plants.

Բաժակիկ, *s. ind.* Small cup.

Բաժամոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mistrust, suspicion.

Բաժանաբար, *adv.* Dividedly, separately.

Բաժանակալ (*ի, աւ*) *s.* Heir; partaker, partner.

Բաժանակամ, *adj. ind.* That loves schism, sectarianism or heresy.

Բաժանական (*ի, աւ*) *adj.* Divisible, separable.

Բաժանականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Divisibility.

Բաժանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That partakes with another.

Բաժանարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Distributer; divisor.

Բաժանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Բաժանակից:

Բաժանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to loose, to render incomplete, to dismember, to disentangle, to pull asunder, to distance, to disjoint, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision. **Բա**

ժանեղ զինակաւ, to allot.

Բաժանելի (լոյ, ըսաւ) *adj.* and *s.* Divisible; dividend, number to be divided.

Բաժանորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Partaker, concerned, participant; sharing. Բաժանորդ լինել, to participate.

Բաժանորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation; solution.

Բաժանումն (նման, նմամբ) *s.* Division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապան (ի, աւ) *s.* Customhouse officer.

Բաժապետ (ի, աւ) *s.* See Բաժապան.

Բժառու (ի, աւ) *s.* Receiver of duties or taxes, customhouse officer.

Բաժել (եմ, եցի) *v. a.* To tax, to levy a duty.

Բաժին (ժնի, ժնիւ) *s.* Part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot. Բաժին հարկաց, assessment: See Բաժանումն.

Բալ (ի, իւ) *s.* Cherry; large black cherry; morello cherry; pale colour, paleness, obscurity.

Բալաձիգ, *adj. ind.* That makes pale or dark; that spreads darkness. Բալաձիգք, dull weather.

Բալսամ (ի, աւ) *s.* Balm; balsamick.

Բալստեխիւ, *adj. ind.* Pale, dark, obscure.

Բալխի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cherry-tree; small black cherry tree.

Բալխիր (ի, աւ) *s.* Sledge.

Բալլենջ (ընջոյ, զնջով) *s.* Gadfly: See Պիծակ.

Բախած (ի, իւ) *adj.* Wanton, waggish.

Բախածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly.

Բախել See Բաղխել.

Բախիւն See Բաղխիւն.

Բախտ See Բաղդ.

Բախտանոց (ի, աւ) *s.* Temple of Fortune.

Բակ (ի, իւ) *s.* Porch, portico; halo, red circle round the sun or moon.

Բակ առնուլ or ունել, to encompass, to surround, to begird.

Բակառել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to begird.

Բակեղէթ (ղեթի, զեթիւ) *s.* Wallet, bag; courier's bag.

Բակլայ (ի, իւ) *s.* Bean; mazagan-bean.

Բակուլ (կեղ, կեղք) *s.* Large stick.

Բակ (ի, իւ) *s.* Spade, hoe; mattock, narrow spade.

Բահուսեղ (ի, իւ) *s.* Necklace, diamond to hang on the neck; iron collar: See Մեհեանդ.

Բաղադաս (ի, իւ) *adj.* Composed, conjoined.

Բաղադրեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Composed, compound.

Բաղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բաղադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բաղադան (ի, իւ) *adj.* Suitable, conformable.

Բաղադանել (եմ, եցի) *v. a.* To conform, to make conformable.

Բաղադանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բաղադոյդ, *adj. ind.* Connected, conjoined, conformable.

Բաղակցել (եմ, եցի) *v. a.* To connect, to conjoin.

Բաղակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Connection, conjunction, union.

Բաղաձայն (ի, իւ) *adj.* Consonant; unanimous. Բաղաձայն տաւ, a consonant.

Բաղաձայնական (ի, աւ) *adj.* Unanimous.

Բաղաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance.

Բաղայօդ See Բաղյօդ.

Բաղայք See Բաղբաղայք.

Բաղանապետ (ի, աւ) *s.* See Բաղանէպան.

Բաղանէպան (ի, աւ) *s.* Keeper of a bagnio.

Բաղանիք (նեայ, նեօք) *s. pl.* Bath, hot baths, stove; bathing tub.

Բաղանորդ (ի, աւ) *s.* Keeper of publick baths; one who bathes.

Բաղանուծութիւն See Փաղանուծութիւն :

Բաղարկել (եմ, եցի) v. a. To assemble, to compound .

Բաղարկոյցել (եմ, եցի) v. a. See Բաղարկել :

Բաղարջ (ի, իւ) s. Unleavened, that is not fermented; unleavened bread.

Բաղարջակեր (ի, աւ) adj. That eats unleavened bread.

Բաղարջակերք (բաց, բոք) s. pl. The feast of unleavened bread.

Բաղարջնծայ (ի, իւ) adj. Offering of unleavened bread.

Բաղափուշա (փշտի, փշտիւ) s. Bladder .

Բաղբաղայք (յից, յիւք) s. pl. Pretext, colour, cloak; calumny, false accusation .

Բաղբաղել (եմ, եցի) v. a. To pretend, to conceal under a pretext; to calumniate .

Բաղբանջանք (նայ, նոք) s. pl. Idle talk, stories, quackery .

Բաղբանջել (եմ, եցի) v. n. To talk idly, to speak of trifles .

Բաղբանջ See Բաղբանջանք :

Բաղբալել See Բաղբանջել :

Բաղք (ի, իւ) s. Fortune, prosperity; destiny, fate, fatality; chance, hazard .

Բաղդաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Composition, arrangement, syntax .

Բաղդաստ (ի, իւ) adj. Compared, conformable .

Բաղդաստաբար, adv. Comparatively, by comparison .

Բաղդաստական (ի, աւ) adj. Comparative .

Բաղդաստել (եմ, եցի) v. a. To compare, to confer, to confront, to put in competition, to measure, to oppose; to collate .

Բաղդաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Comparison, confrontation, parallel, equation, collation .

Բաղդոմի, adv. At all events, at all hazards .

Բաղդերութիւն See Եղբակացութիւն :

Բաղել (եմ, եցի) v. a. To join .

Բաղկին (զան, զամբ) s. Ivy .

Բաղկութիւն See Համադրութիւն :

Բաղխար (ի, աւ) s. Ballist; cross bow; catapult .

Բաղիւկ (եմ, եցի) v. a. To strike,

to beat, to shock, to knock, to touch, to scourge . Բաղիւկ զդուռնն, to knock at the door. Բաղիւկ ընդ փմանս, to strike or knock one another; to haul .

Բաղիւին, s. ind. Beating, percussion, blow; knock, shock; rencounter, combat .

Բաղխոհական (ի, աւ) adj. Deliberative.

Բաղիակից (կցի, կցաւ) adj. Conjoined .

Բաղիակցիւ (իմ, յեցայ) v.n.p. To conjoin, to join together, to be united .

Բաղիանալ (ամ, կացայ) v.n. To consist; to be composed, constructed, constituted .

Բաղիացական (ի, աւ) adj. See Բաղիացոյցել :

Բաղիացելի (լւոյ, լեաւ) adj. That can be made, composed or constructed .

Բաղիացու (ի, աւ) adj. Consisting of; conjoined, that exists together .

Բաղիացութիւն (թեան, թեամբ) s. Consistency, composition, conjunction.

Բաղիացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To constitute, to compose, to construct .

Բաղիացուցիւ (ջշի, ջշաւ) adj. Constituent, constitutive .

Բաղճիւսական (ի, աւ) adj. Copulative .

Բաղճիւսել (եմ, եցի) v. a. To make an intermixture, to conjoin, to compose, to join, to unite together .

Բաղճալ (ամ, ձայցի) v.n. To wish, to desire .

Բաղճանք (նայ, նոք) s. pl. Desire, wish, appetite, eagerness, vows .

Բաղճացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cause desire, to raise a wish, to excite envy .

Բաղճուռն (ձման, ձմամբ) s. See Բաղճանք :

Բաղճք (ձից, ձիւք) s. pl. See Բաղճանք :

Բաղմաստ (ի, իւ) adj. Conjunctive .

Բաղյօգ (ի, իւ) adj. Conjunctive; articulate; composed; compound .

Բաղնապան See Բաղնեկապան :

Բաղսաման (ի, իւ) s. Balm: See Բալսաման :

Բաճկոն (ի, աւ) s. Waistcoat; under waistcoat, flannel waistcoat; night waistcoat; bodice .

Բաճկոնակ (ի, աւ) s. Flannel waistcoat, under waistcoat; jacket .

Բամ, conj. That. Ասացի բամ, I said that .

Բամբ (*ի, իւ*) *adj.* Thorough base (musical term).

Բամբակ (*ի, աւ*) *s.* Cotton; bombasin. **Բամբակ աղնիւ**, wadding. **Հասն կտու** 'ի բամբակէ, calico. **Նսրբ կտու** 'ի բամբակէ, muslin.

Բամբակենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Cotton tree.

Բամբաս (*ի, իւ*) *s.* See **Բամբա** *ասիք* :

Բամբասական (*ի, աւ*) *adj.* Slandrous, calumnious.

Բամբասանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Detraction, slander, defamation.

Բամբասանք (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves slander, slanderous, detractor.

Բամբասաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Բամբասական** :

Բամբասիւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite, to censure malignantly.

Բամբիւ (*բշի, բշաւ*) *s. f.* Lady, damsel, madam, miss; princess.

Բամբիւն or **Բամբիւն** (*բռան, բռամբ*) *s.* Castanets.

Բամբշուծիւն See **Տիկնուծիւն** :

Բայ, *conj.* See **Բա** or **Բամ**: Yes.

Բայ (*ի, իւ*) *s.* Verb; word, speech, discours: See **Որջ** :

Բայածական (*ի, աւ*) *adj.* That is derived from the verb, verbal.

Բայանուն (*ւան, ւամբ*) *s.* Supine; verbal.

Բայոց (*ի, աւ*) *s.* See **Որջ** :

Բայց, *conj.* But, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without.

Բայց եթէ, *conj.* Except; unless.

Բայց միայն, *conj.* If, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not.

Բայց սակայն, *conj.* Yet, however, nevertheless.

Բան (*ի, իւ*) *s.* Speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language; history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; the Word, the second person of the Trinity; myrobalan. 'ի բանի առնել, to interpose, to employ. **Անդ բանիւ առնել**, to excommunicate, to anathematize. **Բան առ բան**, word for word. **Միով բանիւ**, in a word.

Բանագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.*

That has knowledge or learning, lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Writer, author, that writes a work of sense.

Բանագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, having a fertile understanding, inventive.

Բանագնաց, *adj. ind.* **Բանագնաց լինել**, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանագովուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enlogy, panegyrick, praise.

Բանագործ (*ի, աւ*) *adj.* See **Բանահիւտ** :

Բանագործութիւն See **Բանահիւտութիւն** :

Բանագտակ, *adj. ind.* See **Բանագիրաւ** :

Բանագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Writing, work, composition.

Բանագրանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Excommunication, anathema, ecclesiastick censure.

Բանագրել (*եմ, էջի*) *v. a.* To excommunicate, to anathematize.

Բանալ (*ամ, բացի*) *v. a.* To open, to discover, to disclose, to unravel, to unfold, to develope, to explain; to split; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub. **Բանալ զորմն**, to unwall, to open. **Բանալ զծրարն**, to unpack. **Բանալ զխիցն** or **զխցանս**, to unstop.

Բանալեպան (*ի, աւ*) *s.* See **Փալակալ** :

Բանալի (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Key; lock. **Բանալի փոքր** (*նուագարանաց*) a tuning instrument. **Բանալի հասարակաց**, master key.

Բանախոյզ (*խուզի, խուզաւ*) *adj.* Curious, inquisitive.

Բանախօս (*ի, աւ*) *adj.* Orator, preacher, that speaks in publick.

Բանախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Oration, discourse, sermon.

Բանակ (*ի, աւ*) *s.* Camp; army; encampment; castramentation. **Բանակ հարկանել**, to encamp, to pitch a camp.

Բանակամէջ (*միջի, միջաւ*) *s.* The middle of a camp, of an army.

Բանական (*ի, աւ*) *adj.* Reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent. **Բանական** or **բանական արուեստ**, logic.

Բանականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reason, understanding.

Բանակարգ. *adj. ind.* See Բանակաւ.
Բանակարգութիւն See Բանակաւ.
տութիւն:

Բանակետ (տեղ, տեղք) *s.* Camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To encamp, to pitch one's camp.

Բանակիլ (իմ, կեցայ) *v. n. p.* To encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակից (կցի, կցաւ) *adj.* That partakes of the same reason, that has the same reason as another.

Բանակախ (առի, առաւ) *adj.* Contentious, that is fond of disputing, capacious, cavillous. Բանակախ լինել, to cavil, to carp, to chican, to dispute. Բանակախ լինել յոգին պէտք, to dispute about trifles.

Բանակաւորել (իմ, լեցայ) *v. n. p.* See Բանակախ լինել:

Բանակրկիտ *adj. ind.* Curious, that researches much.

Բանակիւս (ի, իւ) *adj. and s.* That composes, that writes some work of sense; poet.

Բանակիւսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաճառ (ի, իւ) *adj.* That relates, that recites.

Բանաճառել (եմ, կցի) *v. n.* To relate, to narrate, to recite.

Բանաճարակ (ի, աւ) *adj.* That considers, that examines with reflection.

Բանաճարտ (ի, իւ) *adj.* See Բանակախ:

Բանաշուրջ *adj. ind.* That breaks his word, inconstant.

Բանապաշարձ *adj. ind.* That is adorned or endowed with reason; ornamented, polished (discourse).

Բանասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Philologist, humanist.

Բանասիրական (ի, աւ) *adj.* Philological. Բանասիրական հմտութիւն, literature, humanity.

Բանասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philology; humanities.

Բանաստեղծ (ի, իւ) *s.* Poet. Բանաստեղծ անձոնի, poetaster, rhymet.

Բանաստեղծական (ի, աւ) *adj.* Poetical, belonging to poetry.

Բանաստեղծել (եմ, կցի) *v. a.* To poetize, to versify.

Բանաստեղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poetry, poesy; poem, work in verse.

Բանաստեղծորէն *adv.* Poetically.

Բանավեպ *adj. ind.* See Բանաճառ.
Բանարար (ի, աւ) *adj.* That writes some work of sense; poet.

Բանարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաւոր (ի, աւ) *adj.* Reasonable, intelligent, wise; vocal; rational.

Բանաւորացոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Wiser, more reasonable.

Բանաւորութիւն See Բանակախութիւն:

Բանաբաղ (ի, իւ) *adj. and s.* Plagiarist; compiler; curious.

Բանաբաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Plagiarism; compilation, collection.

Բաներեր (ի, աւ) *adj.* See Պատգաւաւոր:

Բանգաղուշանք (նայ, նգ) *s. pl.* Folly, extravagance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; vacillation, shock.

Բանգաղուշել (եմ, կցի) *v. n.* To talk extravagantly, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

Բանդ See Բանա:

Բանդել (եմ, կցի) *v. a.* To imprison, to immure.

Բանդիւն See Բանդիւն:

Բանեղ (ի, իւ) *adj.* Verbose, abounding in words, eloquent.

Բանեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* See Բանաւոր:

Բանիբուն *adj. ind.* Learned, profound, skillful, experienced, versed, wise.

Բանիկ *s. ind.* Short discourse.

Բանորակ (ի, աւ) *adj.* That contests for trifles, caviller.

Բանջար (ոյ, ող) *s.* Herb, herbage, pot herbs, vegetables; beet, blits.

Բանջարանոց (ի, աւ) *s.* Kitchen garden.

Բանջարավաճառ (ի, աւ) *adj.* Herbwoman.

Բանջարեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* Provided with or made of herbs.

Բանասառ (ի, աւ) *adj.* That takes the word out of another's mouth.

Բանասրկել (եմ, կցի) *v. a.* To contradict, to slander, to calumniate, to report.

Բանորակաւ (ի, աւ) *s.* Telltale, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

Բանասարկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանա (ի, իւ) *s.* Prison, gaol. Դնել ի բանաի or պրկանել ի բանա, to imprison.

Բանասակալ (ի, աւ) *s.* See Բանասպետ:

Բանասկան (ի, աւ) *adj.* See Բանասրդեղ:

Բանասմուռ (մտի, մաւա) *adj.* See Բանասրդեղ:

Բանասպաշ (ի, աւ) *s.* See Բանասպետ:

Բանասպան (ի, աւ) *s.* See Բանասպետ:

Բանասպետ (ի, աւ) *s.* Gaoler, keeper of a prison.

Բանասրդեղ, *adj. ind.* Prisoned, that is detained in a prison. Բանասրդեղ առնել, to imprison.

Բանասրդեղեալ (եղոյ, եղով) *adj.* See Բանասրդեղ:

Բանասրդեղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Imprisonment, detention.

Բանասրդեղալ (եղոյ, եղով) *adj.* See Բանասրդեղ:

Բանասուր (ի, աւ) *adj.* See Բանասրդեղ:

Բանեղ See Բանդեղ:

Բանդաղութիւն See Բանդաղութիւն:

Բաշ (ի, իւ) *s.* Horshair, mane.

Բաշաւոր (ի, աւ) *adj.* That has manes.

Բաշխ (ի, իւ) *s.* Distribution; assessment; share, lot; division.

Բաշխել (եմ, եցի) *v. a.* To distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշխոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See Բաշխումն:

Բաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Բաշխումն:

Բաշխումն (իման, իմամբ) *s.* Distribution, assessment, share, division, dispensation.

Բաջաղանք (նայ, նօք) *s. pl.* Idle talk, stories, nonsense, prattle.

Բաջաղել (եմ, եցի) *v. n.* To tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales.

Բաջաղիտ (ի, աւ) *adj.* Prattler, great talker, that tells idle stories or tales.

Բաջաղմունք (մանց, մամբ) *s. pl.* See Բաջաղանք:

Բառ (ի, իւ) *s.* Word, term, speech, expression. Բառ առ բառ, word for word. Ըսա բառին, literally.

Բառանչումն (չման, չմամբ) *s.* See Բառանջիւն:

Բառանջել (եմ, եցի) *v. n.* To bel- low, to low.

Բառանջիւն, *s. ind.* Bellowing, lowing.

Բառաշ, *s. ind.* See Բառանջիւն:

Բառաշիւն, *s. ind.* See Բառանջիւն:

Բառաշումն (չման, չմամբ) *s.* See Բառանջիւն:

Բառաքան (ի, աւ) *s.* Dictionary, vocabulary, lexicon; glossary. Ծօրինող բառաքանի, lexicographer.

Բառացի, *adj. ind.* Renowned, famous, excellent.

Բառացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Renown, glory, excellence, beauty.

Բառագիրք or Բառգիրք (գրոյ, գրովք) *s. pl.* See Բառարան:

Բառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To take away, to remove, to carry off; to tear off, to displace; to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain. Բառնալ ի վերայ, to put, to put on, to load. Բառնալ ի հաշուէ անաի, to discount, to deduct, to abate. Բառնալ զօրէնս, to repeal a law; to cancel, to annul. Բառնալ զխոշոս, to clear, to extricate. Բառնալ զցանկն, to unbar. Բառնալ զմանուկն յարգանքէ, to deliver a woman. Բառնալ թռչալ, to abandon, to forsake entirely.

Բառնալիք (լեաց, լեօք) *s.* Lever.

Բառիխիտ (ի, իւ) *s.* See Արքայիկ or Բարբ:

Բասիր, *s. ind.* Reproach, blame.

Բաստ (ի, իւ) *s.* Fortune, luck;

destiny, fate; wager. Բաստս արկանել, to wager, to bet.

Բաստայեղ, *adj. ind.* Fortunate, lucky.

Բասրանք (նայ, նօք) *s. pl.* Reproach, blame, rebuke.

Բասրել (եմ, եցի) *v. a.* To reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Reproach- able, blamable.

Բարակ (*ի, ա.*) *adj.* and *s.* Subtile.
See **Դուրբ**: brach; bloodhound; nitre :
See **Բարակ** :

Բարակաման (*ի, իւ.*) *adj.* That
spins or weaves finely; that is finely spun
or woven.

Բարակացաւ (*ի, աւ.*) *adj.* Phthi-
sical.

Բարակացաւք (*ւոյ, ւովք*) *s. pl.*
Consumption, phthisick.

Բարապան (*ի, աւ.*) *s.* Usher, porter.

Բարապետ (*ի, աւ.*) *s.* See **Բարա-
պան** :

Բարառնարար, *adv.* With personifi-
cation.

Բարառնական (*ի, աւ.*) *adj.* Per-
sonified. **Բարառնական բան**, prosopo-
poeia.

Բարառնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.*
Prosopopoeia; allegory.

Բարացուցական (*ի, աւ.*) *adj.* Pathe-
tick; moral.

Բարաւոր (*ի, աւ.*) *s.* Doorpost.

Բարաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Manners, custom, inclination, dispo-
sition.

Բարանջանք (*նոյ, նոք*) *s. pl.* Idle
tales, nonsense, tiresome repetitions.

Բարանջանք (*մանց, մամբք*) *s. pl.*
See **Բարանջանք** :

Բարանջել (*եմ, էջի*) *v. n.* To
make tiresome repetitions, to chat, to
prattle, to bawl, to tattle.

Բարանջի (*լից, լիւք*) *s. pl.* See
Բարանջանք :

Բարաշ (*ի, իւ.*) *s.* See **Բարանջանք** :

Բարաշել See **Բարանջել** :

Բարբառ (*ոյ, ով*) *s.* Speech, voice,
language, idiom, dialect; acclamation,
exclamation; cry, clamour; sound, flour-
ish.

Բարբառիլ (*իմ, աւցայ*) *v. n-p.* To
speak; to cry.

Բարբարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To
care; to be uneasy, to be frantick.

Բարբարոս (*ի, աւ.*) *adj.* and *s.*
Barbarous, savage; barbarian.

Բարբարոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Barbarity, cruelty, grossness.

Բարգաւաճ (*ի, իւ.*) *adj.* Increased,
flourished, flourishing, blossoming,
rich, fertile, abundant.

Բարգաւաճական (*ի, աւ.*) *adj.* See
Բարգաւաճ :

Բարգաւաճանուն, *adj. ind.* Renown-
ed, famous, celebrated.

Բարգաւաճանք (*նոյ, նոք*) *s. pl.*
Increase, abundance; profit, improve-
ment, bloom, lustre, splendour, re-
nown.

Բարգաւաճիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.*
To increase, to flourish, to be in repute,
in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճեցունել (*եմ, ցուցի*)
v. t. To make flourish, to fertilize.

Բարիք (*ի, իւ.*) *s.* and *adj.* Hayrick;
heaped up, piled, bound up; polypetalous.
Բարիք առաւ or **բաւ**, compound word.

Բարբել (*եմ, էջի*) *v. a.* To accu-
mulate, to hoard; to bind up; to com-
pound, to conjoin.

Բարբութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.*
Accumulation, heap; composition, for-
mation.

Բարեասաց, *adj. ind.* That speaks
well of others.

Բարեանկաց (*էջի, էջաւ*) *adj.*
That hates good, evil, malicious, wicked.

Բարեացապարտ (*ի, իւ.*) *adj.* Well
deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ մեալ or **Բարեաւ մեա**, *s.*
ind. Farewell, leave. **Բարեաւ մեա
տել**, to bid farewell, to take leave; to
renounce, to forsake.

Բարեբախ See **Բարեբաղդ** :

Բարեբախտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.*
To prosper, to be fortunate, to succeed.

Բարեբախիկ, *adj. ind.* See **Բարե-
բաղդ** :

Բարեբախտութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Fortune, happiness, prosperity, chance,
destiny.

Բարեբաղդ (*ի, իւ.*) *adj.* Fortu-
nate, lucky; prosperous, favourable, pro-
pitious.

Բարեբան (*ի, իւ.*) *adj.* That praises.

Բարեբանակից (*էջի, էջաւ*) *adj.*
That praises with another or together.

Բարեբանել (*եմ, էջի*) *v. a.* To
bless, to praise.

Բարեբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Benediction, praise, encomium.

Բարեբաշխ (*ի, իւ.*) *adj.* Beneficent,
bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաւտ (*ի, իւ.*) *adj.* Lucky,
fortunate, prosperous, happy.

Բարեբաւտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.*
To prosper, to be fortunate, to be happy.

Բարեբաւտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
See **Բարեբաւտանալ** :

Բարեբաւակի, *adj. ind.* See **Բարեբաւակ**.

Բարեբաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good-fortune, luck, chance, prosperity, happiness.

Բարեբարոյ (ի, իւ) *adj.* Good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարք, *adj. ind.* See **Բարեբարոյ**.

Բարեբեր (ի, աւ) *adj.* Productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբողբոջ, *adj. ind.* That has good suckers or shoots.

Բարեբոյս, *adj. ind.* That produces good fruit, fruitful.

Բարեբուգի, *adj. ind.* That causes good to come forth.

Բարեբուն, *adj. ind.* That is naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ, *adj. ind.* Beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To pity, to compassionate.

Բարեգթած, *adj. ind.* See **Բարեգթութ**.

Բարեգթածութիւն See **Բարեգթութիւն**.

Բարեգթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benignity, clemency, mercy.

Բարեգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Erudition, learning, experience, much knowledge.

Բարեգնաց (ի, իւ) *adj.* That runs, that walks, that converses, that lives well.

Բարեգործ (ի, աւ) *adj.* Beneficent, virtuous, pious, that does good.

Բարեգործակ (ի, աւ) *adj.* See **Բարեգործ**.

Բարեգործեւ (եմ, եցի) *v. n.* To do well, to do good.

Բարեգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ, *adj. ind.* Benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible.

Բարեգեւ, *adj. ind.* Becoming, suitable, fit, proper.

Բարեգիւտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեզարդ (ի, իւ) *adj.* Well adorned; reformed.

Բարեզարդեւ (եմ, եցի) *v. a.* To

embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեզարմ (ի, իւ) *adj.* Of good family, noble.

Բարեզբոս, *adj. ind.* Of good diversion; very entertaining.

Բարեզբոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good diversion, good pleasure.

Բարեզգաստ (ի, իւ) *adj.* Very watchful, very vigilant.

Բարեզգեաց, *adj. ind.* See **Բարեբարոյ**.

Բարեզեկոյց, *adj. ind.* That gives good intelligence, good news.

Բարեժամ, *adj. ind.* Early, in good time, convenient.

Բարեժամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suitableness, convenience.

Բարեժամեղ (ի, աւ) *adj.* That has inherited great property.

Բարեժամեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inheritance of great property; good inheritance.

Բարելաւ, *adj. ind.* Very good, very useful.

Բարելաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great goodness, goodnature, nobleness, gentility.

Բարելիկեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Goodness; good work, virtue.

Բարելից, *adj. ind.* Rich, abundant, fertile.

Բարելրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of wealth.

Բարեխառն, *adj. ind.* Sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեւ (եմ, եցի) *v. a.* To temper, to moderate, to soften, to modify, to correct.

Բարեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Temperance; temperature, moderation, modification, mitigation.

Բարեխառնութիւն օդոյ, temperature of the air.

Բարեխիամ, *adj. ind.* Careful, that provides for wants, for an affair.

Բարեխիամեւ (եմ, եցի) *v. a.* To be careful, to provide.

Բարեխիամեղ (ի, աւ) *adj.* See **Բարեխիամ**.

Բարեխնդիր, *adj. ind.* That asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ (ի, իւ) *adj.* That thinks of good things.

Բարեխորհ, *adj. ind.* See **Բարեխոհ**.

Բարեխոս (ի, իւ) *adj.* That gives good advice, good instruction; that is well instructed.

Բարեխօս (ի, աւ) *adj.* and *s.* Intercessor, mediator.

Բարեխօսել (եմ, եցի) *v. n.* To intercede, to pray for another.

Բարեխօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intercession, mediation.

Բարեծանոյց, *adj. ind.* See **Բարեզեկոյց**.

Բարեկամ (ի, աւ) *s.* Friend; familiar. **Բարեկամաբար**, *adv.* Friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be friendly, to be familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Friendship, familiarity, attachment. **Սերա բարեկամութիւն**, intimacy. **Սէկեղծ բարեկամութիւն**, cordiality.

Բարեկարգ, *adj. ind.* Well regulated, corrected, reformed.

Բարեկարգել (եմ, եցի) *v. a.* To order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good order, organization; reform, reformation.

Բարեկեանք (կենաց, կենօք) *s. pl.* Happiness, prosperity, felicity.

Բարեկեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* See **Բարեկեցիկ**.

Բարեկենդան (ի, իւ) *s.* Carnival, holiday time. **Բուն բարեկենդան**, the day before lent, shrovetuesday.

Բարեկենդանիք (նկաց, նեօք) *s. pl.* See **Բարեկենդան**.

Բարեկենդանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ (ի, իւ) *adj.* That has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made.

Բարեկերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fine figure, good shape, grace, gentility.

Բարեկեցիկ, *adj. ind.* Happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր, *adj. ind.* Good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ, *adj. ind.* Well instructed, civil.

Բարեկրօնք (նաց, նօք) *s. pl.* Happiness.

Բարեկրեալ (կլայ, կլով) *adj.* Happy.

Բարեկրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բարեկրօն (ի, իւ) *adj.* Of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաճիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To vouchsafe, to accept, to receive favourably.

Բարեհաճի (ի, իւ) *adj.* Very agreeable.

Բարեհաճոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ (ի, իւ) *adj.* Tasteful, that has a good taste, savoury.

Բարեհամբաւ (ի, իւ) *adj.* Of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւել (եմ, եցի) *v. a.* To celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբար (բարի, բարիւ) *adj.* Agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent.

Բարեհայց, *adj. ind.* That demands good things.

Բարեհանձար (ի, իւ) *adj.* Very sensible, very wise, very learned.

Բարեհասակ (ի, աւ) *adj.* Having a fine shape or stature.

Բարեհարցոյց, *adj. ind.* Rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհար (ի, իւ) *adj.* Very ingenious, very clever, expeditious, skilful, learned.

Բարեհալակ (ի, աւ) *adj.* See **Բարեհամբաւ**.

Բարեհալակել See **Բարեհամբաւել**. **Բարեհալակութիւն** See **Բարեհամբաւութիւն**.

Բարեհրաման, *adj. ind.* That commands or orders good things.

Բարեհրաւեր, *adj. ind.* That invites, that exhorts to good things.

Բարեձե, *adj. ind.* Of a good shape,

well made, genteel; graceful.

Բարեհիշ (*իմ, ւեցայ*) *v. n-p.* To embellish, to become handsome, to be graceful.

Բարեհեղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեհիւր, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**.
Բարեմասն (*սին, սամբ*) *adj.* Well matched, lucky, fortunate.

Բարեմանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good fortune, happiness, participation of good, goodness.

Բարեմասոյց, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**.

Բարեմարդիկ, *adj. ind.* Gallant, complaisant. **Բարեմարդիկ լինել**, to please, to make one's self agreeable to some one.

Բարեմարդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Complaisance; good nature, civility.

Բարեմիտ (*մեծ, մասւ*) *adj.* Sincere; innocent, good, well disposed.

Բարեմոյն, *adj. ind.* Peaceable, flexible.

Բարեմուտ, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful, forgetful of benefits.

Բարեմուտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, goodness.

Բարեյազիւթ See **Քաջյազիւթ**.

Բարեյանդուզն See **Քարեյանուզ**.

Բարեյաջող, *adj. ind.* Favourable, prosperous. **Բարեյաջող լինել**, to prosper.

Բարեյարմար, *adj. ind.* Well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ (*ի, աւ*) *adj.* Of happy memory, whose memory is venerated, happy.

Բարեյոյս, *adj. ind.* Of good or of great hope.

Բարեյորգոր, *adj. ind.* That exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good hope.

Բարեյոժար, *adj. ind.* Well inclined, very willing, benevolent.

Բարեմիտան, *adj. ind.* Zealous.

Բարեշնորհ, *adj. ind.* Of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեշնորհ, *adj. ind.* Having a good look, good prospect, pretty, graceful.

Բարեշուիշ, *adj. ind.* Well behaved, virtuous.

Բարեշէն, *adj. ind.* Well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշնորհ (*ի, աւ*) *adj.* That grants

or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշնորհութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Bounty, goodness.

Բարեշուշ, *adj. ind.* Mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք, *adj. ind.* Splendid, magnificent; superb, graceful, pretty.

Բարեշուք, *adj. ind.* See **Բարեշուք**.

Բարեշուքութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Splendour, magnificence, pomp, lustre, refulgence.

Բարեշափ, *adj. ind.* Well measured or proportioned, exact, well made.

Բարեշափութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Proportion, exactness, beauty, exact proportion.

Բարեպաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Pious, religious.

Բարեպաշտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Piety, religion.

Բարեպաշտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտուհի (*հւյ, հեւ*) *adj. f.* Pious, religious.

Բարեպաշտուհ, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**.

Բարեպատէհ, *adj. ind.* Very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշա, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**.

Բարեպարիշ (*ի, իւ*) *adj.* Provided with good leaves.

Բարեբերին, *adj. ind.* Provided with good seed.

Բարեբերմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good seed; shoot from good seed.

Բարեբեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեհասնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good education.

Բարեհասն, *adj. ind.* Well instructed, well brought up, well educated.

Բարեկարգ, *adj. ind.* Becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեկարգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fitness, convenience; lustre, splendour.

Բարեկեան, *adj. ind.* Well settled, fortunate, lucky, happy.

Բարեկամ, *adj. ind.* Very sure, certain, bold.

Բարեկամահանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good assurance, certainty, boldness.

Բարեառ-իշ, *adj. ind.* That sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարետեսիկ, *adj. ind.* See **Բարե-տեսիկ**.

Բարետեսիկ, *adj. ind.* Having a good prospect, good aspect, good countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարետիկ, *adj. ind.* Conformable, convenient, becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարետոհմ (*ի, իւ*) *adj.* That is of good family, noble, illustrious.

Բարետոհմիկ, *adj. ind.* See **Բարե-տոհմ**.

Բարետոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nobility.

Բարեարուծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար (*ի, աւ*) *adj.* Beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարիկ (*եմ, եցի*) *v. n.* To do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարերջանիկ (*նկի, նկաւ*) *adj.* Blissful, happy, fortunate.

Բարերջանիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good fortune, happiness, felicity.

Բարեփառ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, splendid, magnificent, resplendent, majestic.

Բարեփառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփափար, *adj. ind.* That desires good things; very desirable.

Բարեփորձ, *adj. ind.* Well tried, well proved.

Բարեքանկ, *adj. ind.* Well made, handsome, agreeable, genteel.

Բարեգործակ See **Բարեգործակ**.

Բարեօժանակ, *adj. ind.* In good time, seasonable.

Բարժամտիկ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To mistrust, to suspect.

Բարժանիկ See **Բաժանիկ**.

Բարժին See **Բաժին**.

Բարի (*բւշ, բեաւ*) *adj.* Good, handsome, fine, better.

Բարեազդի (*գւշ, գեաւ*) *adj.* Of

good family, noble, genteel.

Բարեառեաց See **Բարեառեաց**.

Բարեբարի, *adj. ind. pt.* Good, handsome.

Բարեիք, *adv.* Well, softly, leisurely.

Բարիք (*բեայ, բեգ*) *s. pl.* Property, riches; fruits; good, kindness, favour.

Բարկ, *adj. ind.* Sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough.

Բարկածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj. and s.* Oxygen.

Բարկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n.* To be angry, to be exasperated, to be provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ, *adj. ind.* Passionate, apt to be angry, fretful, peevish, impatient.

Բարկացայտ, *adj. ind.* Angry, vexed, enraged.

Բարկացուցանիկ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace. **Չիջանիկ** *ի բարկութեան*, to be appeased, to allay one's anger.

Բարձ (*ի, իւ*) *s.* Cushion, pad, hassock; bolster, pillow; squab, mattress; hip, thigh. **Բարձիւք զարդարեալ**, to quilt.

Բարձակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity.

Բարձազուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry.

Բարձապան (*ի, աւ*) *s.* Armour for the thigh.

Բարձաւանդակ See **Բարձրաւանդակ**.

Բարձերեց (*բիցու, բիցաւ*) *s.* The first place, honourable place: See **Գաւհերեց**.

Բարձնտիր (*տրի, տրաւ*) *adj.* That seeks the first place, that is fixed in an honourable place. **Բարձնտիր լինիկ**, to seek the first place.

Բարձի թողի առնել, *v. a.* To abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձկնեար (*երոյ, երով*) *s. pl.* Cushions; small cushion, pillow.

Բարձումն (*մման, մմամբ*) *s.* Act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation.

Բարձուցանել (եմ. ձուցի) *v. t.* To load, to burden.

Բարձր (ձու, ձամբ) *adj.* High, elevated; sublime, eminent, great, excellent. **Հոսել 'ի բարձուէ**, to fling, to throw from above. **'ի ձայն բարձր աղաղակել** or **գոչել**, to cry loudly.

Բարձունք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Height, top, summit, eminence, elevation.

Բարձրաբազուկ, *adj. ind.* That has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարձաւ, *adj. ind.* Sounding, that has a loud or shrill sound.

Բարձրաբարձր See **Բարձրաբերձ**.

Բարձրաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated, lofty.

Բարձրաբուն, *adj. ind.* That has a long stalk.

Բարձրադալար (Թան; Թամբ) *adj.* Whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ (ի, իւ) *s. and adj.* Seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated.

Բարձրագեղ, *adj. ind.* Very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows sublime things, profound.

Բարձրագլուխ (լխոյ, լխով) *adj.* High, elevated; bold, frank, honourable.

Բարձրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Higher, sublime; supreme, grand.

Բարձրագոյնս, highly, sublimely, boldly.

Բարձրագէշ, *adj. ind.* Much accumulated.

Բարձրագիտակ (ի, աւ) *s.* A very high tower or observatory.

Բարձրաթռիչ, *adj. ind.* That flies above.

Բարձրախորհուրդ, *adj. ind.* Myste-rious, profound.

Բարձրածայր (ի, իւ) *adj.* Whose summit is very high, very elevated.

Բարձրածայրեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Very elevated.

Բարձրակալ (ի, աւ) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակայ (ի, իւ) *adj.* High, great, supreme, sublime, excellent.

Բարձրական (ի, աւ) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակատար (ի, իւ) *adj.* See **Բարձրածայր**.

Բարձրակոհակ, *adj. ind.* That is

subject to large waves, stormy.

Բարձրահայեաց, *adj. ind.* That looks above; sublime; high, elevated.

Բարձրահասակ (ի, աւ) *adj.* That has a large size.

Բարձրահռչակ, *adj. ind.* Very renowned, famous, celebrated.

Բարձրաձաղկ, *adj. ind.* That has very high branches.

Բարձրաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a strong voice, that cries loudly, sounding, sonorous.

Բարձրաձեռն, *adj. ind.* That has a strong hand, valiant, strong.

Բարձրաձե (ի, իւ) *adj.* That has a high, elevated figure.

Բարձրածիգ, *adj. ind.* That spreads above, very high.

Բարձրամբա (մեծ, մեծաւ) *adj.* Proud, lofty, arrogant, presumptuous.

Բարձրամուր, *adj. ind.* That is fortified in a very high place.

Բարձրամեղիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be proud of, to be selfconceited.

Բարձրամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայօն (ի, իւ) *adj.* Lofty, high, elevated, proud.

Բարձրայօնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass.

Բարձրանշան (ի, աւ) *adj.* Remarkable, signal, signalized, famous, renowned.

Բարձրաշաղկու. Թիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Altimetry.

Բարձրապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, much esteemed; most reverend.

Բարձրապատուած, *adj. ind.* That relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց (ի, աւ) *adj.* Puffed up, arrogant, proud.

Բարձրապարանոց շրջիւ, to be puffed up, to be proud of.

Բարձր առնել (եմ, արարի) *v. a.* To elevate, to raise, to magnify, to exalt.

Բարձրավարս, *adj. ind.* That has high branches.

Բարձրավանալ (ամ, զացայ) *v. n.* See **Բարձրովել**.

Բարձրավել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be puffed up, to be proud of.

Բարձրաժողովուն (Թեան, Թեամբ) *s.* Pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրաժիշ, *adj. ind.* Haughty, proud, arrogant.

Բարձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ (ի, աւ) *s.* See **Բարձրաւանդակ**.

Բարձրաւանդակ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; high, elevated.

Բարձրարձ See **Բարձրարձ**.

Բարձրեալ (կոյ, կոյժ) *adj.* and *s.* Very high; God, heaven.

Բարձրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձր See **Բարձր**.
Բարոյաւանդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Ethics.

Բարոյածին, *adj. ind.* Natural, derived from nature.

Բարոյական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Moral, belonging to morals; moralist; moral. **Բարոյական իմաստասիրութիւն**, ethics. **Բարոյական դիտութիւն**, morality, ethics. **Բարոյական իմաստ**, morality. **Առնել զբարոյական խորհրդ. դաժնութիւնս**, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Morality.

Բարոյակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same disposition or humour.

Բարոյապէս, *adv.* Morally.

Բարոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See **Բարք**.

Բարուական See **Բարոյական**.

Բարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodness, beauty; probity; benignity, mildness, clemency.

Բարունակ (ի, աւ) *s.* Vine branch; branch, bough, shoot.

Բարուր (բարոյ, բարոյժ) *s.* Criminality, imputation, calumny, false accusation; pretext.

Բարուրել (եմ, եցի) *v. n.* To criminate, to calumniate, to impute.

Բարաի (աւոյ, աեաւ) *s.* Aspen, poplar.

Բարբախտ (ի, աւ) *adj.* Calumnious, false.

Բարբել (եմ, եցի) *v. n.* See **Բարբել**.

Բարբանք (նայ, նգք) *s. pl.* See **Բարբ**.

Բարեք, *adj. ind.* and *adv.* Good; well.

Բարեքազոյն See **Լաւազոյն**.

Բարեքապէս, *adv.* Well.

Բարեքել (եմ, եցի) *v. a.* To improve, to cure.

Բարք (բուք, բուք) *s. pl.* Manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting. **Բոյս բարուք**, nature, disposition, inclination.

Բարօրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բաց (ի, աւ) *adj.* and *s.* Open, uncovered; open place, camp.

Բաց or **Բաց** 'ի, *pre.* Except, excepted, besides, save, without.

Բացադանել (եմ, եցի) *v. n.* To cry out, to scream.

Բացադանելութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exclamation.

Բացադուրի (լիւր, լիւրժ) *adj.* That is uncovered or whose head is uncovered.

Բացադնաց, *adj. ind.* Far removed, fugitive.

Բացադոյն (գունի, գունիւ) *adj.* Distant, far off: diluted; pale. **Բացադոյն կանաչ**, sea-green. **Բացադոյնս**, far, at a great distance, very far.

Բացադանալ (ամ, գործոյ) *v. n.* See **Բացադարձիլ**.

Բացադարձիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* To turn away, to desist, to forego, to renounce.

Բացադարձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Apostrophe (rhetorical figure).

Բացադրել (եմ, եցի) *v. a.* To expound, to explain: See **Բացադրել**.

Բացադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exposition, explanation.

Բացախօս (ի, աւ) *s.* Declaimer.

Բացախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim.

Բացախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Declamation.

Բացածաղի (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To shine, to light; to glitter, to sparkle.

Բացածանուցանել (եմ, նուցի) *v. t.* To explain, to expound, to declare, to show.

Բացածութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Abduction.

Բացակայ (ի, իւ) *adj.* Absent, distant, remote, far off.

Բացակայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To absent one's self, to go away.

Բացակայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Absence, removal, nonresidence, distance.

Բացական (ի, աւ) *adj.* Deobstruent: See **Բացակայ**.

Բացականագրոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or farther removed.

Բացաչայեաց, *adj. ind.* Divergent.

Բացաջանել (եմ, եցի) *v. n.* To enunciate, to express.

Բացաջանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Enunciation, expression; discord, dissession, disunion.

Բացաձիգ, *adj. ind.* Distant, far removed.

Բացամբծել (եմ, եցի) *v. a.* To disperse, to remove, to drive away.

Բացայայտ (ի, իւ) *adj.* Evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի, *adv.* Evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ (աչի, աչաւ) *adj.* Declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացառական (ի, աւ) *adj. and s.* Ablative.

Բացառացել (եմ, եցի) *v. a.* See 'ի բաց առնուլ.

Բացառութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exception.

Բացասարար, *adv.* Negatively.

Բացասական (ի, աւ) *adj.* Negative.

Բացասացութիւն See **Բացասութիւն**.

Բացասել (եմ, սացի) *v. a.* To deny, to disavow.

Բացասութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Denial, disavowal.

Բացառայր (ի, աւ) *s.* Camp, campaign.

Բացառ (ի, աւ) *adj. and s.* Distant, far off; camp; suburb.

Բացատարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Apagogical demonstration.

Բացառութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distance, interval.

Բացառապէս, *adv.* Explicitly.

Բացատրեալ (եղլ, եղով) *adj.* Explicit.

Բացատրել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացատրելի (լլայ, լիաւ) *adj.* Explainable, expressible.

Բացատրիչ (բլի, բլաւ) *adj.* Explanative.

Բացատրոչել (եմ, եցի) *v. a.* To remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացատրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss. **Առանձին բացատրութիւն**, specification. **Բացատրութիւն նշանագրաց**, the act of deciphering.

Բացարան (ի, աւ) *adj. and s.* That opens; key, picklock; dilator.

Բացարձակ (ի, աւ) *adj.* Much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotick; free.

Բացարձակապէս, *adv.* Absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distance, interval, great extent, breadth.

Բացափայլել (իմ, լեցայ) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Բացբարձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Aphoresis.

Բացեայ, *adj. ind.* Remote, distant. 'ի բացեայ, far. 'ի բացեայ լինել, to absent one's self, to quit.

Բացեայ 'ի բաց See **Բացե 'ի բաց**; **Բացերես**, *adj. ind.* Open; frank, candid.

Բացերեսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence; frankness, candour.

Բացերեակ, *adj. ind.* Evident, clear, open, uncovered.

Բացերեակի, *adv.* Evidently, plainly, openly, clearly, without ambiguity, frankly.

Բացերեապէս, *adv.* See **Բացերեակի**; **Բացերեիլ** (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be evident, to be seen evidently.

Բացերեսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence.

Բացե 'ի բաց, *adv.* Very far; from afar; out.

Բացընկեցիկ, *adj. ind.* Abject, despicable, low, vile.

Բացողական (ի, աւ) *adj.* Aperient.
Բացորիշ See **Բացորոշ**:
Բացորոշ, *adj. ind.* Decided, determined; clear, evident, bold, resolute.
Բացորոշել (եմ, եցի) *v. a.* To decide, to determine, to resolve.
Բացորոշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Decision, determination, resolution; evidence.
Բացուած (այ, ու) *s.* Opening; hiatus.
Բացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **Բացումն**:
Բացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Act of opening, opening, discovery, expansion, extent.
Բացուսեղ See **Ապուսեղ** and **Բացասել**:
Բացուստ 'ի բաց, *adv.* Far, very far.
Ի' բացուստ, from afar.
Բացօթեայ (Թէի, Թէիւ) *adj.* In the open air, shelterless.
Բաւ, *s. ind.* End, limit; sufficiency.
Բաւական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Sufficient, fit, capable, competent, qualified; worthy; very powerful, God. **Բաւական լինել**, to suffice, to be capable.
Բաւական առնել, to enable, to capacitate. **Բաւ բաւականին**, sufficiently, enough; tolerably, reasonably: See **Ճամ**:
Բաւականարոյս, *adj. ind.* Abundant, fertile, copious, that produces sufficiently.
Բաւականաւ (ամ, նացայ) *v. n.* To suffice, to be able, to be capable; to content one's self.
Բաւականացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To capacitate, to enable; to content, to satisfy.
Բաւականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Capacity, ability, competence.
Բաւել (եմ, եցի) *v. n.* To suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.
Բաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.
Բաւ է, *v. imp.* It suffices, it is enough.
Բաւիղ (ի, աւ) *s.* Maze, labyrinth, cavern, cavity.
Բաքոս (ի, իւ) *s.* Bacchus: See **Աստղաբարայեա**:
Բբիւն, *s. ind.* Noise, confused sound.
Բբուկ (բբի, բբիւ) *s.* Crest, comb.
Որ ունի զբբուկ, crested, tufted.
Բգեաշի (եշիի, եշիիւ) *s.* See **Բգեշի**:

Բգեշի (ի, իւ) *s.* Consul; mayor; prince. **Փոխանակ բգեշիի**, proconsul.
Բեգեկ (ի, աւ) *s.* Repair.
Բեշար (այ, աւ) *s.* Devil, demon.
Բեթեկ See **Բեգեկ**:
Բեկ, *adj. ind.* Broken.
Բեկանել (եմ, բեկի) *v. a.* To break, to break to pieces; to crack, to split.
Բեկանիլ (իմ, բեկայ) *v. n-p.* To break; to lose courage, to be discouraged.
Բեկանուտ, *adj. ind.* Brittle, frail; refrangible.
Բեկար (ի, աւ) *s.* Tribute, impost; vicar: See **Փոխանորդ**:
Բեկբեկ, *adj. ind.* Broken; interrupted, discontinued; soft, affectedly delicate, affected; affected woman.
Բեկբեկել (եմ, եցի) *v. a.* To break, to break to pieces; to reflect; to stammer, to stutter; to quaver (in musick).
Բեկբեկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To break; to reflect; to quaver; to prim.
Բեկբեկումն (կման, կմամբ) *s.* Fracture; refraction; inflection; quaver; affected ways, lolling, grimace.
Բեկել See **Բեկանել**:
Բեկոր (ի, աւ) *s.* Fragment, piece, morsel. **Բեկորք քարանց** or **շինուածոց**, rubbish.
Բեկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Breaking. **Բեկութիւն ունայ**, discouragement, loss of courage, despondency: See **Բեկումն**:
Բեկուղ See **Բակուղ**:
Բեկումն (կման, կմամբ) *s.* Rupture, fracture; fraction; refraction.
Բեկտել (եմ, եցի) *v. a.* To break to pieces, to break.
Բեկտոր (ի, իւ) *s.* See **Բեկոր**:
Բեհեղ (այ, ու) *s.* Byssus, very fine linen.
Բեհեղեայ, *adj. ind.* Of byssus, made of very fine linen.
Բեհեղեղեն (ղենի, զինաւ) *adj.* See **Բեհեղեայ**:
Բեհեղազանդուած, *adj. ind.* Woven or mixed with byssus.
Բեհեղազքեա (ի, իւ) *adj.* That has or wears byssus.
Բեհեղատուն (տան, տամբ) *s.* Market where byssus and valuable goods are sold.
Բեհեղասիւղ, *adj. ind.* That resembles byssus, like byssus.
Բեղմաւոր See **Բեղմաւոր**:
Բեղնաւոր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, secund.

Բեղնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make fruitful.

Բեղնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fecundity, fecundation.

Բեմ (*ի, իւ*) *s.* Step; sanctuary: See **Ամբիոն**: seat, bench, bar; tribunal.

Բեմական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That beholds the altar or sanctuary; clerk, clergyman.

Բեմասացութիւն See **Բեմասացութիւն**.

Բեմք (*ի, իւ*) *s.* See **Բեմ**.

Բեմասաց (*ի, իւ*) *adj.* Orator; preacher.

Բեմասացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Oration or discourse delivered from the chancel, the pulpit or the tribunal.

Բենկորժ (*ի, իւ*) *s.* A note in musick.

Բեռն (*սին, սամբ*) *s.* Burden, load, weight; cargo; duty; bale.

Բեռնաբարձ (*ի, իւ*) *s.* See **Բեռնակիր**.

Բեռնաբարձութիւն See **Բեռնակրութիւն**.

Բեռնակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Porter, bearer, labourer; waggoner.

Բեռնակրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Carriage, conveyance; cargo.

Բեռնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That carries a load, burdened.

Բեռնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To load, to burden.

Բեր, *int.* Now, well now.

Բեր (*ոյ, ով*) *s.* Product, fruit.

Բերան (*ոյ, ով*) *s.* Mouth; entrance, opening; narrow entrance of a harbour; orifice; edge; defile; anus. **Բերան ի բերան**, face to face. **Ի բերան առնուլ** or **ռնել**, to learn by heart. **Բերան ի վայր անկանիլ**, to fall on one's face.

Բերանաբաց, *adj. ind.* That has the mouth open, delighted to admiration, desirous, ardent.

Բերանաբացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Բերանաբաց**.

Բերանաբացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Aperture of the mouth.

Բերանալիր, *adj. ind.* and *adv.* With open mouth, strong, loudly, earnestly.

Բերանալոյծ, *adj. ind.* That says whatever comes uppermost; that is not fasting; gluttonous.

Բերանալուծութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Too great a freedom of speech; gluttony; state of a person who is not fasting.

Բերանակապ (*ի, իւ*) *s.* Mouth piece, farrier's pincers.

Բերանանլ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To form itself a mouth, to open.

Բերանացալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That has a pain in the mouth; mouth ache.

Բերանացի, *adv.* With the mouth.

Բերանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a mouth, an aperture, to open.

Բերանուն (*ւան, ւամբ*) *adj.* Name given by an accident.

Բերանսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* See **Կարկէլ**.

Բերդ (*ի, աւ*) *s.* Fortress, castle.

Բերդակալ (*ի, աւ*) *s.* Governor of a castle, commander of a fortress.

Բերդակալեանք (*եանք*) *s. pl.* Guard of a fortress.

Բերդամարա (*ի, իւ*) *adj.* That makes war against a fortress or castle.

Բերդամարտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* War against a fortress.

Բերդապահ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Բերդակալ**.

Բերդեան, *s. ind. pl.* Fortresses, castles.

Բերել (*եմ, բերի*) *v. a.* To carry, to bring, to bear; to produce; to conduct, to lead back, to drag along; to provoke; to refer; to render; to suffer, to support. **Բերել զմեանութիւն**, to imitate; to resemble, to be like.

Բերիլ (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act.

Բեր ի մէջ, *s. ind.* That brings, that announces.

Բերկրաբերձ, *adj. ind.* Very joyful, that gives much joy.

Բերկրալի, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**: **Բերկրալիր**, *adj. ind.* Joyful, agreeable; content, cheerful.

Բերկրալից, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**: **Բերկրական** (*ի, աւ*) *adj.* Joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable.

Բերկրամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Joyful, cheerful.

Բերկրանոց (*ի, աւ*) *s.* Place of amusement or pleasure.

Բերկրանք (*նոց, նոք*) *s. pl.* Joy, mirth, pleasure, content, delight. **Բերկրանք**, deliciously.

Բերկրապատար, *adj. ind.* Joyful, joyous, cheerful.

Բերկրարար (ի, աւ) *adj.* Gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.
Բերկրեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Բերկրեցանեւ**.

Բերկրեցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To rejoice, to be delighted, to be pleased.

Բերկրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերձակասար, *adj. ind.* See **Բարձրարձ**.

Բերձրութիւն See **Բարձրութիւն**.

Բերուսն (բման, բմամբ) *s.* Exigence; tendency; proneness, propension, inclination; portage, carriage.

Բերուստ, *s. ind.* See **Բերուսն**, **Դիմումն** and **Յօժարութիւն**.

Բերրի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, rich.

Բեւեկն (ի, աւ) *s.* Turpentine.

Բեւեկի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Turpentine tree.

Բեւեւ (ի, աւ) *s.* Nail: pole. **Դարբնոյ** or **վաճառք բեւեւոյ**, nail trade. **Բեւեւը հաստառեւ**, to nail. **Հանեւ զբեւեւն**, to unnailed.

Բեւեւական (ի, աւ) *adj.* Polar.

Բեւեւագործ (ի, աւ) *s.* Nailer.

Բեւեւական, *adj. ind.* See **Բեւեւապինդ**.

Բեւեւապինդ, *adj. ind.* Nailed, fastened with nails.

Բեւեւավաճառ (ի, աւ) *s.* Nailer, seller of nails.

Բեւեւել (եմ, եցի) *v. a.* To nail, to nail up, to fasten with nails.

Բզպ (ի, աւ) *s.* See **Քաղ**.

Բզեղ (բզեղի, բզեղաւ) *s.* Black beetle; cockchafer; stag-beetle.

Բզեղել (եմ, եցի) *v. n.* To buzz, to hum.

Բզղումն (զման, զմամբ) *s.* Buzz, hum.

Բզիզ See **Բզեղ**.

Բէշկ մշկոյ (բեշկի մշկոյ, բեշկի-մշկոյ) *s.* Beaver, otter.

Բըբիւն See **Բըբիւն**.

Բըբիւն (ի, աւ) *s.* See **Բըբիւն**.

Բթամիա (մութ, մութաւ) *adj.* Stupid, dull, heavy. **Բթամիա գործեւ**, to stupify.

Բթանաւ (ամ, Թացայ) *v. n.* To make

one's self dull, to make one's self less keen; to be dull, to be stupid, to grow rusty.

Բթանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Obtuse.

Բթանշան (ի, աւ) *s.* Grave accent.

Բթել (եմ, եցի) *v. a.* See **Բթեցուցանեւ**.

Բթեցուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բթիւ (իմ, Թեցայ) *v. n-p.* See **Բթանաւ**.

Բժարեր (ի, աւ) *adj.* Bleared.

Բժակն See **Գիշակն**.

Բժժագործ (ի, աւ) *adj.* Talismanick, that makes talismans or amulets.

Բժժանք (նայ, նաք) *s. pl.* Talisman, amulet, phylactery.

Բժիշկ (բժշի, բժշկաւ) *s.* Physician, doctor.

Բժշկական (ի, աւ) *adj.* Medical, medicinal, curative, therapeutick.

Բժշկականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physick, art of curing diseases.

Բժշկապետ (ի, աւ) *s.* First physician.

Բժշկարան (ի, աւ) *s.* Place of cure; doctor's shop; medical book.

Բժշկել (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to physick, to remedy, to dress.

Բժշկելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Curable.

Բժշկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cure, attendance, dressing; medicament, medicine, remedy: See **Բժշկականութիւն**.

Բժոռ (ի, իւ) *adj.* Bleared.

Բժոռիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To have bleared eyes.

Բժոռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blearedness.

Բիբ (բրի, բրաւ) *s.* Pupil, apple of the eye.

Բիբել (եմ, եցի) *v. n.* To chirp, to warble.

Բիծ (բժոյ, բժով) *s.* Blearedness.

Բժով ախաանաւ See **Բժոռիւ**.

Բիծ (բծի, բծիւ) *s.* Spot, stain; sunburning. **Բիծ աւայ**, web, spot in the eye. **Բիծ 'ի մարմնի**, mole, mark or spot on the body. **Բիծք ագամանդի**, flaws or specks in a diamond.

Բիբ (բրի, բրաւ) *s.* Large stick, club, cudgel.

Բիրո, *adj. ind.* Big, coarse, auk-

ward, rude, clownish, rough, rustick, wild, base, disobliging, disgraceful, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, uncivil, uncultivated, indocile, dull, ignorant, brutal.

Բիւր (պ, ու) *adj.* and *s.* Myriad; ten thousand; much, many, several.

Բիւրաբանեան, *adj. ind.* Composed of many words.

Բիւրաբեղուն, *adj. ind.* Very fruitful, very abundant.

Բիւրաբոյն (բունի, բունիւ) *adj.* See **Բիւրաբոյն**.

Բիւրաբոյնի, *adj. ind.* Of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրապաշտ, *adj. ind.* Of a great assembly, of many orders.

Բիւրապերայ, *adj. ind.* Of many ways or shapes, several, many.

Բիւրապերեան, *adj. ind.* See **Բիւրապերայ**.

Բիւրապնեայ, *adj. ind.* Having many precious stones.

Բիւրամասնեայ, *adj. ind.* Composed of several parts; several, multitudinous, many.

Բիւր անգամ, *adv.* Ten thousand times; several times, often, much, thousand times.

Բիւրապատիկ (տիկ, տիւ) *adj.* Many, several, much.

Բիւրապատեան, *adj. ind.* See **Բիւրապատիկ**.

Բիւրապետ (ի, աւ) *s.* Commander of ten thousand soldiers.

Բիւրապիկ (պոյ, պեաւ) *adj.* That has many horses.

Բիւրաստեղն, *adj. ind.* Having many branches or boughs, full of branches.

Բիւրաստեակ, *adj. ind.* Of several kinds or forms, several, many.

Բիւրաւոր (ի, աւ) *adj.* Ten thousand or ten millenaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեակ (եկի, եկաւ) *s.* Ten thousands.

Բիւրեղ (ի, աւ) *s.* Beryl; crystal; glass.

Բիւրեղանման (ի, իւ) *adj.* Crystalline.

Բիւրեղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To crystallize (chemical word).

Բիւրեղացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Crystallization.

Բիւրերորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Ten thousandth; the ten thousandth part.

Բիւրեց, *adv.* Ten thousand times; thousand times, many times.

Բիւրաստեան, *adj. ind.* See **Բիւրաստեղն**.

Բիւրս, *adv.* See **Բիւրեց**.

Բլթակ (ի, աւ) *s.* Tip or gristle of the ear. **Բլթակ սրտի**, auricles of the heart. **Բլթակ սերմանց**, lobe.

Բլթ (բլթի, բլթաւ) *s.* Loaf, certain mass of bread or other things; cake, bun.

Բլջակն (կան, կամբ) *s.* and *adj.* Cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլջակնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To have a cataract in the eye, to be deprived of sight.

Բլջակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person who has a cataract or web in the eye, privation of sight, obscurity of vision.

Բլջանաւ (ամ, շացայ) *v. n.* See **Բլջակնիւ**.

Բլջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլջացուցանել See **Բլջացուցանել**.

Բլուր (բլրոյ, բլրով) *s.* Hill, hillock, height.

Բլրակ (ի, աւ) *s.* Hillock, mount, eminence.

Բլրացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Inhabitant of a hill.

Բծաւոր (ի, աւ) *adj.* Spotted, stained, faulty.

Բծաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To spot, to soil.

Բծիծ (բծի, բծիւ) *s.* See **Ոջիւ**. **Բծեան** (ի, աւ) *adj.* Spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բզեւել (եմ, եցի) *v. a.* To produce, to cause; to spread, to pour.

Բզեւիւ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բզեւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Բզեւել**.

Բզեւումն (խման, խմամբ) *s.* Source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բզուլ (բզոյ, բզով) *s.* Pot, earthen vessel.

Բղջախոհ (ի, իւ) *adj.* Luxurious,

lascivious, lewd, lecherous.

Բզնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness, fornication.

Բձիճ (բձի, բձաւ) *s.* Cell in a honey-comb.

Բժիշկ See Բժիշկ:

Բնաբան (ի, իւ) *s.* Theme, text, subject of a sermon; natural philosopher.

Բնաբանաբար, *adv.* Physically.

Բնաբանական (ի, աւ) *adj.* Physical.

Բնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physicks.

Բնաբար, *adv.* Naturally.

Բնաբարձ, *adj. ind.* See Բնաջինջ:

Բնաբնակ (ի, աւ) *adj.* Native, natural. Բնաբնակ գաւառ, native country.

Բնաբոյս, *adj. ind.* Natural, innate.

Բնագաւառ (ի, աւ) *s.* Native country.

Բնագիր (գրի, գրաւ) *s.* Original of a writing, text.

Բնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Established, encamped.

Բնագիրք (գրաց, գրք) *s. pl.* Statue.

Բնազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metaphysick: See Համաբնաբանութիւն:

Բնազնական (ի, աւ) *adj.* That belongs to physiognomy, physical.

Բնազնիկ, *adj. and s. ind.* Physiognomist; observer, naturalist, natural philosopher.

Բնազնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy; physicks.

Բնախոս (ի, աւ) *adj. and s.* Natural philosopher.

Բնախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To philosophize, to reason like a philosopher; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiology, physicks.

Բնածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Innate natural.

Բնակ (ի, աւ) *adj. and s.* Inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակիւ, *adj. ind.* Natural, innate.

Բնակակից (կցի, կցաւ) *adj.* That dwells together.

Բնական (ի, աւ) *adj.* Natural; lively, artless.

Բնականաւ (ամ, կացայ) *v. n.* To inhabit, to dwell.

Բնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան (ի, աւ) *s.* Habitation, house, home, lodging, chamber.

Բնակաւոր (ի, աւ) *adj.* Inhabiting, native.

Բնակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lodge.

Բնակեաց (ակ, տեղ) *s.* Dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակիլ (իմ, կեցայ) *v. n.* To inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to sojourn, to settle, to occupy. Բնակիլ 'ի միասին, to cohabit.

Բնակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is of the same nature or essence, consubstantial.

Բնակիլ (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակիւ See Պնակիւ:

Բնակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habitation, inhabitation, inhabitance, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ (ի, աւ) *adj.* Native, own.

Բնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joint dwelling, cohabitation.

Բնանալ (ամ, բնացայ) *v. n.* To accustom one's self; to settle, to dwell.

Բնաշխարհիկ, *adj. ind.* Natural, native.

Բնապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.* Naturalist, natural philosopher.

Բնապէս, *adv.* Naturally; physically.

Բնաջինջ, *adj. ind.* Extirminated.

Բնաջինջ առնել, to exterminate, to destroy entirely, to extirpate. Բնաջինջ լինել, to be exterminated or extirpated.

Բնաւոր (տեառն, տեաւոր) *s.* Master, prince.

Բնաւ, *adv. and adj. ind.* Not, none, never, nothing; totally, entirely, absolutely; all, total, entire.

Բնաւք (ւից, ւիւք) *adj. pl.* All.

Բնաւին, *adv. and adj. ind.* See Բնաւ:

Բնաւոր (ի, աւ) *adj.* Natural, innate. Բնաւոր յօժարութիւն, temper, inclination.

Բնաւորաբար, *adv.* Naturally.

Բնաւորական (ի, աւ) *adj.* Natural, innate.

Բնաւորապէս, *adv.* Naturally.

Բնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Բնաւորեցանել:

Բնաւորեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To habituate, to accustom.

Բնաւորիլ (իմ, բնացայ) *v. n-p.* To habituate one's self, to accustom one's self.

Բնուորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habit, custom; temper, disposition, nature, birth, humour, inclination, genius; property; stamp, character.

Բնդեան (ան, ամբ) *s.* See **Բղէղ**:

Բնի, *adj. ind.* See **Բնիկ**:

Բնիկ, *adj. ind.* Natural, innate, original, proper, radical, native; natural, indigenous. **Բնիկ քաղաքացիութիւն**, state of a native.

Բնիոն (ի, իւ) *s.* Mite, small piece of money.

Բնութեանկից (էցի, էցաւ) *adj.* That is of the same nature, consubstantial: See **Բնակից**:

Բնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature, essence; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; quality, manner; sex.

Բնուսա: 'Ի բնուսա, *adv.* Naturally, originally, radically.

Բնուսն See **Հնուսն**:

Բորզոն (ի, իւ) *s.* Buffalo: See **Գոմէշ**:

Բոշ (ի, իւ) *s. f.* Whore, prostitute, strumpet, street walker.

Բոշաբոյծ, *adj. ind.* Whoremonger, that keeps a strumpet.

Բոշանոց (ի, աւ) *s.* Brothel, bawdy house.

Բոշարած (ի, իւ) *adj.* Lewd, lecherous; lecher. **Բոշարած լինել**, to whore; to frequent brothels.

Բոշաւաք (ի, աւ) *s.* Pimp, that makes a trade of debauching women.

Բոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whoredom, prostitution.

Բոժոժ (ի, աւ) *s.* Bell, small bell, rattle; coral; small bell hung on the neck of catle.

Բոլոր (ի, իւ) *adj. and s.* All, total, entire; garland, crown, circle; environs.

Բոլորաբուլի, *adj. ind.* That rises in a circular form; thrown all around.

Բոլորածիր, *adj. ind.* Circular, round, orbicular.

Բոլորակ (ի, աւ) *adj. and s.* Round, circular; circle, circuit, orb.

Բոլորակաձև (ի, իւ) *adj.* See **Բոլորածիր**:

Բոլորակաձևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shape like a ring or circle, roundness.

Բոլորակել (եմ, էցի) *v. a.* To round, to make round.

Բոլորակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Roundness, circle, orb; rotundity.

Բոլորահեշտ, *adj. ind.* Quite delicious.

Բոլորամասն, *adj. ind.* Quite perfect, complete, entire.

Բոլորաշարմար, *adj. ind.* Quite convenient, very proper, becoming.

Բոլորանիստ, *adj. ind.* Circularly situate.

Բոլորաշէն, *adj. ind.* Rotund.

Բոլորաձև (ի, իւ) *adj. and adv.* Round, circular, orbicular: roundly, orbicularly, circularly.

Բոլորաձևել (եմ, էցի) *v. a.* See **Բոլորակել**:

Բոլորապատու, *adj. ind.* All offered to God, holocaust.

Բոլորաւէր, *adj. ind.* Having a round dart.

Բոլորափայլ, *adj. ind.* Quite brilliant.

Բոլորափառ, *adj. ind.* Very bright, magnificent, splendid.

Բոլորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Splendour, magnificence; majesty.

Բոլորեակ See **Բոլորակ**:

Բոլորել (եմ, էցի) *v. a.* To round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird.

Բոլորեբան (րեցունց, րեբումբ) *adj. and s. pl.* All, every body, every one, all things.

Բոլորշի, *adj. ind.* Round, circular, orbicular; rotund.

Բոլորովմբ, *adv.* See **Բոլորովին**:

Բոլորովին, *adv.* All, entirely, totally, quite, utterly.

Բոլորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն (ուման, ւմամբ) *s.* Rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոլորք (րեց, րիւք) *s. pl.* See **Բոլոր**: **Բոկ** (ի, աւ) *adj. and adv.* Bare-footed.

Բոկադնաց (ի, իւ) *adj.* That walks bare-footed, barefooted.

Բոկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To pull off one's shoes or stockings.

Բոկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pull off another's stockings or shoes.

Բոկեղ (ի, աւ) *s.* Sort of pastry, simnel, cracknel.

Բոկոն (ի, իւ) *adj.* See **Բոկադնաց**:

Բոկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a bare-footed person.

Բոհրոսիւ (եմ, էցի) *v. n.* To foam, to slaver.

Բահմուհ (մանց, մամիք) *s. pl.* Threat, words to cause fear.

Բողբոջ (ի, իւ) *s.* Shoot, sprout, scion, young branch of a tree; sucker; bud, germ.

Բողբոջաւոր, *adj. ind.* Having many shoots or young branches.

Բողբոջել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բողի (ի, իւ) *s.* Horse-radish.

Բողկուկ (զկկի, զկկաւ) *s.* New horn of animals.

Բողն See **Մաքաղոն** or **Փիւն**.

Բողբ, *s. ind.* Appeal; complaint, recourse; claim, lodging an appeal. **Բողբ բառաւ, հարկանել** or **ռնել**, to appeal, to claim.

Բողբել (եմ, եցի) *v. n.* To appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal.

Բոմբիւլոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Silk-worm: See **Շերամ**.

Բոմբիւն (ի, իւ) *s.* Sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion. **Բոմբիւն արձակել**, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ (բուծի, բուծիւ) *s.* Thumb; pin of instruments.

Բոյծ (բուծի, բուծիւ) *s.* See **Բուծում**.

Բոյլք (բուլից, բուլիւք) *s. pl.* Pleiades; company, body, assembly.

Բոյծ (բուծի, բուծիւ) *s.* See **Բուծում**.

Բոյն (բունոյ, բունով) *s.* Nest; niche; dwelling, lodging. **Բոյն գնել**, to nestle, to make one's nest. **Հանել** 'ի **բունոյ**, to take out of the nest.

Բոյս (բուսոյ, բուսով) *s.* Herb, plant, simple; vegetative body. **Բոյս բարուց, nature, temper, natural character.**

Բոնոս or **Բոնոսս** (ի, իւ) *s.* Wild beast.

Բոռ (ոյ, ով) *s.* Sort of large fly.

Բոսոր (ոյ, աւ) *adj.* Red.

Բոսորաւոր, *adj. ind.* That flows with a red colour.

Բոսորած, *adj. ind.* Dyed red, reddened: See **Բոսորային**.

Բոսորակայլակ, *adj. ind.* See **Բոսորաւոր**.

Բոսորային (յնոյ, յնով) *adj.* Red, colour of blood; reddish.

Բոսորաւոր, *adj. ind.* Red, dyed red.

Բովանդակ (ի, աւ) *adj.* All, total,

entire, perfect, complete. **Բովանդակն**, the whole, the total, together: See **Բովանդակապէս**.

Բովանդակապէս, *adv.* All, entirely, totally, completely.

Բովանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather; to complete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend. 'Ի **համառօտն** **բովանդակել**, to abridge.

Բովանդակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Comprehensible, conceivable.

Բովանդակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.

Բովել See **Սպասել**.

Բովք (վուց, վիւք) *s. pl.* Furnace, small forge, crucible, coppel; mine.

Բոտոս (ի, իւ) *s.* Worm.

Բոր (ոյ, ով) *s.* Itch, scurf, leprosy. **Բոր գրաստուց**, farcy; leprosy of horses.

Բորակ (ի, աւ) *s.* Nitre. **Հանք բորակի**, vein of nitre.

Բորակահանք (այ, զք) *s. pl.* Vein of nitre, place where nitre is found.

Բորակային (յնոյ, յնով) *adj.* Nitrous.

Բորբոս (ի, իւ) *s.* Mould, mouldiness, mustiness, efflorescence. **Ունել զհոս բորբոսի**, to smell musty.

Բորբոսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow mouldy, to become musty.

Բորբորիտան or **Բորբորիտոս** (ի, իւ) *adj.* (Greek word). That loves mire or mud; lascivious, lewd.

Բորբոք (ի, իւ) *s.* Heat, violent heat, fire, effervescence; fervour, rapture.

Բորբոքախառն *adj. ind.* Hot, inflamed, with great heat.

Բորբոքել (եմ, եցի) *v. a.* To inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.

Բորբոքիլ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To be inflamed, to be kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.

Բորբոքումն (քման, քմամբ) *s.* Heat, inflammation: See **Բորբոք**.

Բորեղ (ի, աւ) *s.* Large fly, ox-fly.

Բորենի (նոյ, նեաւ) *s.* Hyena.

Բորն (ի, իւ) *s.* See **Բորենի**.

Բորենիմ (ի, աւ) *s.* (Hebrew word) See **Փուշ**.

Բորոս (ի, իւ) *adj.* Leprous; scabby, itchy, scurvy; that has the farcy.

Բորոսեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To render leprous or scurvy.

Բորբոխել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be, to become leprous or scurvy.

Բորբոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Leprosy; scurf: See Բոր.

Բոց (ոյ, ով) *s.* Flame; fury. Բոց արձակել, to flame.

Բոցադոյն, *adj. ind.* Red, flame-colour.

Բոցախառն, *adj. ind.* Mixed with flame, ardent, inflamed.

Բոցածաղուհի (գման, գմամբ) *s.* Brilliancy, lustre, brightness.

Բոցածաւալ, *adj. ind.* That flames, flaming.

Բոցակեղ, *adj. ind.* Inflamed; kindled, burnt.

Բոցակիդել (եմ, եցի) *v. a.* To flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.

Բոցակիզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Burning, inflammation, deflagration.

Բոցակիծ, *adj. ind.* That burns, that consumes like flame.

Բոցակնադոյն (գունի, գունիւ) *adj.* That has sparkling eyes.

Բոցաճաճանչ, *adj. ind.* Flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.

Բոցանիւ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing.

Բոցանիւթ (ի, իւ) *adj.* That is made, that is composed of flame or fire, flaming, ardent, luminous.

Բոցանման, *adj. ind.* See Բոցանիւ.

Բոցատիպ or Բոցատեսիլ: Բոցանշան (ի, իւ) *adj.* See Բոցանիւ.

Բոցանշոյլ (ուլի, ուլիւ) *adj.* See Բոցաճաճանչ.

Բոցանշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of sending out flames.

Բոցաշուանչ, *adj. ind.* That sends out flames.

Բոցատես, *adj. ind.* See Բոցատեսիլ.

Բոցատեսիլ, *adj. ind.* See Բոցատես.

Բոցատեսիլ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant.

Բոցատերեւ, *adj. ind.* Furnished with red leaves.

Բոցատիպ, *adj. ind.* See Բոցատեսիլ.

Բոցափայլ, *adj. ind.* See Բոցաճաճանչ.

Բու (ոյ, ով) *s.* Owl, horn-owl, grey owl, screech owl.

Բուռքաւոր, *adj. ind.* That resembles an owl.

Բուէճ (ւեճի, ւեճիւ) *s.* See Բու: Բութ (բթոյ, բթով) *adj.* Blunt,

dull, whose edge is worn; stupid, heavy. Բութ անկիւն, obtuse angle. Բութ շէշ or ողորակ, grave accent.

Բութակ (ի, աւ) *s.* Thumb; prop, support; turncrew, peg; stake; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութաման (ափն, ամամբ) *s.* See Բոյթ.

Բութակ (ի, աւ) *s.* See Բութակն: Բութակն (ի, աւ) *adj.* Curative.

Բութել (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to free from sickness; to physick.

Բութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Բութակն.

Բութակն (Թեան, Թեամբ) *s.* Cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բութ (Թեյ, Թեւ) *s. pl.* See Բու: Բու, *s. ind.* One of the Hebrew months, answering to October.

Բուխակ (ի, աւ) *s.* Sort of flower. Բուծ (բծի, բծու) *s.* Young lamb.

Բուծակն (ի, աւ) *s.* Nourishing; therapeutick.

Բուծանել (եմ, բուծի) *v. a.* To nourish, to feed, to sustain, to serve for food; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան (ի, աւ) *s.* Place of nourishment; nourishment, food.

Բուծել See Բուծանել.

Բուծի (ծնոյ, ծնով) *s.* Wick, cotton of a lamp, match.

Բուն (բնի, բնիւ) *s. and adj.* Nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: own,

natural, original, radical, principal. Բուն աշտանակի, socket. Բուն սեան, shaft of a column.

Բունել (եմ, եցի) *v. n.* To nestle, to make one's nest; to place one's self, to put one's self, to remain.

Բունիկ, *s. ind.* Small nest.

Բունծ (բծոյ, բծով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* See Փամ: Բուշ, *s. ind.* Small nest.

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* Clod: See Կոշ:

fiery, spirited, energetick, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; violently, ardently; with violence. Բուռն փ, a handful. Բուռն առնել, to force, to offer violence. Բուռն հարկանել, to undertake. Ի բուռն արկանել, գրամբ ածել or ընդ գրամբ ունել, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate.

Բուռնալիք See Բանալիք:

Բուռաբեր (ի, աւ) adj. Vegetative.

Բուռադքեւս (ի, իւ) adj. Adorned with herbs or vegetables.

Բուսածին (ծնի, ծնաւ) adj. That produces vegetables, vegetative.

Բուսակ (ի, աւ) s. Herb, plant, vegetable.

Բուսական (ի, աւ) adj. Vegetable, vegetative. Բուսականք, plants, vegetables.

Բուսանիլ (իմ, բուսայ) v. n. To spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարմակ, adj. ind. See Բուսածին:

Բուսուցանել (եմ, սուցի) v. t. To produce, to reproduce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուսա (բսոյ, բսով) s. Coral.

Բուս (բսոյ, բսով) s. Nourishment, food.

Բուրակ (ի, աւ) s. Borax: See Բուրակ:

Բուրանոց (ի, աւ) s. Censer.

Բուրաստան (ի, աւ) s. Garden, orchard.

Բուրաստանասեակ, adj. ind. That has the form of a garden.

Բուրգն (բրգան, բրգամբ) s. Pyramid; tower.

Բուրդ (բրդոյ, բրդով) s. Wool.

Բուրել (եմ, եցի) v. n. and a. To smell, to exhale, to issue. Հոտ անոյշ բուրել, to embalm, to perfume. Բուրել հոտ քարշուծեան, to stink, to have a bad smell.

Բուրուաւ or Բուրվաւ (ի, աւ) s. Censer.

Բուրումն (բման, բմամբ) s. Smell, odour; flavour; fumigation. Բուրումն անուշից, perfume, pleasant scent.

Բուրվառակիք (կրի, կրաւ) s. That carries the frankincense.

Բուք (բքոյ, բքով) s. Snow-storm, tempest.

Բլել (եմ, եցի) v. n. To pipe, to whistle.

Բլղղկան (ի, աւ) adj. That whistles.

Բլումն (բլման, բլմամբ) s. Whistle.

Բլիլ See Բլիլ:

Բաւգործ (ի, աւ) s. Lime-burner.

Բաւծեփ, adj. ind. Covered with lime.

Բակ (եմ, եցի) v. a. To cover with lime; to roughcart.

Բանարար, adv. Violently, forcibly, tyrannically.

Բանարարել (եմ, եցի) v. a. To violate, to force.

Բանարարութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Violence, force, constraint; rape, violation.

Բանազոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Stronger, very violent, very impetuous.

Բանադաւս (ի, իւ) adj. Violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բանադաւսանք (նայ, նոք) s. pl. Violence, force, constraint.

Բանադաւսել (եմ, եցի) v. a. To violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բանադաւսութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Violence, force, constraint, assault, persecution, extortion.

Բանադրոսել (եմ, եցի) v. a. See Բանադաւսել:

Բանադրոսութիւն See Բանադաւսութիւն and Բանարարութիւն:

Բանալիք, adj. ind. and adv. Librally, by handfuls; well, very.

Բանակալ (ի, աւ) adj. and s. Tyrant, intruder, usurper.

Բանակալել (եմ, եցի) v. a. To tyrannize.

Բանակալութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Tyranny; intrusion.

Բանական (ի, աւ) adj. Violent, tyrannical.

Բանահար (ի, աւ) adj. See Բանադաւսել:

Բանահարել (եմ, եցի) v. a. See Բանադաւսել:

Բանահարութիւն See Բանադաւսութիւն:

Բանաձիգ, adj. ind. See Բանադաւսել:

Բանամահ, adj. ind. Of or by a violent death.

Բանամարտիկ (տկի, տկաւ) s. Wrestler; pugilist.

Բռնաժարուութիւն (թեան, թեամբ) s. Pugilism.

Բռնանալ (ամ, նայայ) v. n. To encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բռնաշունչ, adj. ind. Violent (wind).

Բռնապատկ (ի, աւ) s. Blow with the fist, fisticuffs. Բռնապատկօք ձէռակոծել, to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բռնաւոր (ի, աւ) adj. and s. Violent, impetuous; tyrant, usurper.

Բռնաւորաբար, adv. Tyrannically.

Բռնաւորական (ի, աւ) adj. Tyrannical, violent.

Բռնաւորել (եմ, էցի) v. n. To force; to tyrannize, to encroach.

Բռնաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Tyranny, violence.

Բռնաքար (ի, իւ) s. Stone thrown with the hand.

Բռնել See Ըմբռնել:

Բռնի, adv. and adj. Violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բռնցի, adv. Բռնցի հարկանել, to beat or strike with the fists. Բռնցի հարուած, fisticuffs.

Բռնութիւն (թեան, թեամբ) s. Violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բռնույ, adj. ind. Carried off by force; narrow, short, brief, very little.

Բռել (եմ, էցի) v. a. See Բռնանել:

Բռնան (ի, աւ) adj. Fattened.

Բրաբին (ի, աւ) s. (Greek word) Recompense, prize, laurel.

Բրաբինեայ, adj. ind. In recompense. Պսակ բրաբինեայ, laurel, bay, honorary crown or garland.

Բրազոհ, adj. ind. Struck with a large stick.

Բրած (ոյ, ու) s. Hollow, cavity.

Բրածեծ, adj. ind. Struck with a stick. Բրածեծ առնել, to beat with a stick.

Բրածոյ, adj. ind. Hollowed, hollow.

Բրաւոր (ի, աւ) s. That carries a stick.

Բրդաղջեայ (էցի, էցաւ) adj. Hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդգլիւ (եմ, էցի) v. a. To tear,

to cut; to violate, to vex, to torment.

Բրդել (եմ, էցի) v. a. To crumble.

Բրդիլ 'ի բարկութիւն or 'ի սրտմտութիւն բարկութեան, to be on a passion, to be angry, to be mad.

Բրդոն (ի, իւ) s. Crumb, morsel.

Բրդոն (ի, իւ) s. Sort of bird.

Բրել (եմ, էցի) v. a. To dig, to hoe; to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրեա (րեոի, րեաւ) s. Sort of large fly, ox-fly.

Բրինձ (բրնձոյ, բրնձով) s. Rice; prince.

Բրիշ (բրշի, բրշաւ) s. Hoe, trowel, large hoe, spade, mattock, narrow spade.

Բրուա (բրուի, բրուիւ) s. Potter. Տուն բրուի, pottery.

Բրտաբար, adv. Rudely, unmannerly.

Բրտանալ (ամ, տայայ) v. n. To become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտերաի See Խտտերաի:

Բրտութիւն (թեան, թեամբ) s. Harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice. Բըրտութիւն մարմնոյ, callosity, callus.

Բքաբեր (ի, աւ) adj. Stormy.

Բքալից, adj. ind. Stormy.

Բքայոյզ, adj. ind. Stormy.

Բքաբար, adj. ind. Stormy.

Բքացեալ (էլոյ, էլով) adj. Tossed, stormy.

Բօթ (ի, իւ) s. Sorrowful news.

Բօթաբեր (ի, աւ) adj. That brings sad news, sorrowful.

Բօթալից, adj. ind. Full of sad news, sorrowful, vexatious.

Բօթել See Գուծել:

Դ (him) C. K. Q. Consonant, third letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with, or used for the letters Կ and Ք, for example: Դանդ, Դանդ, Դանդ; Գանդ, Գանդ; Դրտանդ, Դրտանդ; անդիւն, անգիւն; խունդ, խոնդ; Գայթաղիւ, Գայթաղիւ; Կըզեր, Գըզեր: Թաղէն, Թաքէն; Ըն

քայ, չորայ; փոփաք, փոփաք :

Գ or ք with a line above it denotes the number three .

Գարրիէլեան, *adj. ind.* Belonging to the archangel Gabriel .

Գագաթն (Թան, Թամբ) *s.* Top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow .

Գագաթնակէտ (Կիտի, Կիտիւ) *s.* Zenith .

Գագաթնահայեաց, *adj. ind. and adv.* Vertical; vertically .

Գագաթնամաշկ (Ի, աւ) *s.* Pericranium .

Գագաշիլ (Իմ, շեցայ) *v. n-p.* See Բանգագաշիլ :

Գագիշ (Գշի, Գշիւ) *s.* Heap of sheaves or bundles of cut corn .

Գալ (Ի, Իւ) *s.* Tragacanth: See Կանգուլն :

Գաղախ (Ի, Իւ) *s.* Hot cinder; spark, flake of fire .

Գաղախանալ (ամ, Խացայ) *v. n.* To be reduced to cinders, to be burnt, to be consumed by fire .

Գաղախացուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to ashes, to burn, to consume by fire .

Գաղաղանալ See Գաղախանալ :

Գաղան (Ի, աւ) *s.* Wild animal; brute, animal, beast .

Գաղանաբար, *adv.* Brutally, bestially, passionately, haughtily, fiercely, cruelly .

Գաղանաբարոյ (Ի, Իւ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude .

Գաղանաբարու See Գաղանաբարոյ :

Գաղանաբարբ, *adj. ind.* See Գաղանաբարոյ :

Գաղանաբեկ, *adj. ind.* Torn by a wild beast .

Գաղանաբնակ, *adj. ind.* Desert, where the beasts live .

Գաղանագէշ, *adj. ind.* See Գաղանաբեկ :

Գաղանագունդ, *adj. ind.* Multitude of beasts .

Գաղանակ (Ի, աւ) *s.* Little beast, small wild beast .

Գաղանական (Ի, Իւ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, wild .

Գաղանակեաց, *adj. ind.* Brutal, beastly, that lives like a beast .

Գաղանակեր (Ի, աւ) *adj.* That eats or that is devoured by beasts .

Գաղանակերայ (Ի, Իւ) *adj.* Like a wild beast .

Գաղանակաւոր, *adj. ind.* That is devoured or torn by a wild beast .

Գաղանամարտ (Ի, Իւ) *s.* That fights with wild beasts; combat, and place to combat with wild beasts . Ի Գաղանամարտի լինել, to combat with wild beasts .

Գաղանամարտիկ (տիի, տկաւ) *s.* Combatant, that combats with wild beasts .

Գաղանամարտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Combat with wild beasts .

Գաղանամիտ (մոի, մոււ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel .

Գաղանային (յնոյ, յնով) *adj.* Brutal, beastly .

Գաղանանալ (ամ, Խացայ) *v. n.* To become cruel or savage, to be fierce .

Գաղանանորոյ, *adj. ind.* That produces or nourishes wild beasts .

Գաղանացուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To render fierce or cruel .

Գաղանեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Brutal, beastly, like a beast .

Գաղանընկէջ, *adj. ind.* Thrown before wild beasts .

Գաղանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness .

Գաղանուա, *adj. ind.* Abounding in wild beasts .

Գաղապէ See Գաղալ :

Գաղար (Ի, աւ) *s.* Carrot; parsnep .

Գաղերբուակ (Ի, աւ) *s.* Sort of aromatick gum .

Գաղիխէժ (խիժի, խիժաւ) *s.* Tar; pitch .

Գաղպէ (Ի, Իւ) *s.* Mildew, manna .

Գաղպի See Գաղպէ :

Գաթուած See Կաթուած :

Գալ (գամ, եկի) *v. n.* To come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour . Թաաջ գալ, to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result . Զանառակու Թեամբ գալ, to be inclined to debauchery .

Գալար (Ի, Իւ) *s.* See Գալարումն :

Գալարաղի, *adj. ind.* Pitiful, that has a tender heart .

Գալարափող (ոյ, ով) *s.* Horn, trumpet, sea-shell . Գալարափող անօթ, mattress, retort .

Գալարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Գալարել**.

Գալարել (*եմ, րեցայ*) *v. n-p.* To wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat, to lie close.

Գալարում (*բման, բմամբ*) *s.* Roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twist, tortuosity; shread.

Գալարուն, *adj. ind.* Tortuous, pucker.

Գալարնոս See **Քաղառն**.

Գալայ, *adj. and s. ind.* That is to come.

Գալուստ (*լստան, լստամբ*) *s.* Arrival, approach, accession.

Գահ (*ի, իւ*) *s.* Throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place. **Արկանել** *ի գահէ*, to precipitate. **Անկանել** *ի գահէ* or *գահէ* *ի գահէ* *կործանել*, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another.

Գահադիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Priority, presidency, primacy.

Գահադուխ (*լիոյ, լիով*) *s.* First rank, head, first place; president.

Գահակ (*ի, աւ*) *s.* See **Օջ** and **Գաւաւորակ**.

Գահակալ (*ի, աւ*) *s.* Successor in dignity.

Գահակալել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Succession to the throne or to some dignity.

Գահակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Partner of the same throne or dignity.

Գահակցի (*եմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահամեծար, *adj. ind.* Honourable in dignity.

Գահանշան (*ի, աւ*) *adj.* Remarkable in dignity, seated in the first place; president.

Գահասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate desire of honour and grandeur, ardent pursuit of some dignity, cabal.

Գահալէժ, *adj. ind.* Precipitated.

Գահալէժ *առնել*, to precipitate, to throw from a precipice. **Գահալէժ** *լի նէլ*, to be precipitated, to fall from above. **Գահալէժ** *տեղի*, precipice. **Գահալէժ** *բերամբ*, precipitately.

Գահալիժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To precipitate.

Գահալիժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Precipitation.

Գահաւանդ (*ի, աւ*) *s.* Height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւանդակ (*ի, աւ*) *s.* See **Գահաւանդ**.

Գահաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* That keeps a seat; page of the back stairs.

Գահաւորակ (*ի, աւ*) *s.* Throne, high canopy; gridiron.

Գահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat, to strike, to give one or several blows.

Գահեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Height, elevation, dignity, presidency.

Գահերէց (*րիցու, րիցամբ*) *s.* President, principal; primate; dean.

Գահերիցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Presidency; primacy; deanery.

Գահչաբ (*յից, յիւբ*) *s. pl.* Throne, high canopy, arm-chair; state-bed.

Գաղառոս (*ի, աւ*) *s.* Stone-cutter: See **Քարագործ**.

Գաղափար (*ի, աւ*) *s.* Idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական (*ի, աւ*) *adj.* Ideal, mental.

Գաղափարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթանեան, *adj. ind.* **Գաղթանեան** *նիւթ* or *էլեկտրականութիւն*, galvanism.

Գաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hide, to conceal, to cover.

Գաղենեան, *adj. ind.* Galenick. **Գաղենեան** *վարդապետութիւն*, galenism.

Գաղենեան բժիշկ, galenist.

Գաղթ (*ի, իւ*) *s.* Refuge, retreat; retired.

Գաղթական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Fugitive, refugee; refuge, retreat; colony.

Գաղթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To steal away, to escape, to flee, to take refuge, to retire.

Գաղձ (*ի, իւ*) *s.* Sort of noxious plant.

Գաղմն (ձին, ձամբ) See Գաղմ :
Գաղղիարանեղ (եմ, եցի) *v. n.* To frenchify.

Գաղղիական (ի, աւ) *adj.* French.
Գաղղիական եկեղեցի, the French church.
Գաղղիական բարբառ, the French language. Ո՞՞ գաղղիական լեզուի, gallicism.
Գաղղիարէն, *adv.* In French; after the French manner.

Գաղղիացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* French; Frenchman. Գաղղիացի խօսեղ, to speak French or the French language.

Գաղղիացուցանեղ (եմ, ցուցի) *v. t.* To frenchify.

Գաղուծ (զծի, զծիւ) *s.* See Գաղծ :

Գաղլ (ի, իւ) *adj.* Lukewarm; that wants heat.

Գաղջանալ (ամ, ջացայ) *v. n.* To cool, to grow lukewarm; to slacken.

Գաղջացուցանեղ (եմ, ցուցի) *v. t.* To cool, to cause loss of heat.

Գաղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lukewarmness, coolness, slackness, chillness; indevotion.

Գաղա. *adv.* and *pro.* In secret, secretly, by stealth, unknown, underhand, covertly, clandestinely.

Գաղաաբար, *adv.* See Գաղա :

Գաղաաղնաց (ի, իւ) *adj.* That steals away, fugitive.

Գաղաաղողի, *adv.* and *adj.* By stealth, secretly; secret.

Գաղաաղողուհի (նից, նիւք) *s. pl.* Theft, act of one who steals or the thing stolen.

Գաղաաղողնք See Գաղաաղողուհի :
Գաղաաղիեր (ի, աւ) *adj.* That eats by stealth or secretly.

Գաղաակծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cheat, imposture.

Գաղաակուր (կրի, կրաւ) *s.* Testaceous fish, oyster; mother of pearl, shell in which pearls are found.

Գաղաակրայ (ի, իւ) *s.* See Գաղաակուր :

Գաղաաձիգ, *adj. ind.* Who throws secretly; that is thrown secretly, that is thrown by stealth.

Գաղաամարա (ի, իւ) *adj.* That makes war secretly or invisibly.

Գաղաամաւ, *adv.* Secretly, artfully, cunningly, cheatingly.

Գաղաամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Secret, silent; cheating.

Գաղաառ. (ի, իւ) *adj.* That takes by stealth, deceitful, malicious.

Գաղա ընդ գաղաի, *adv.* Secretly; clandestinely, by stealth.

Գաղաիկ, *adv.* See Գաղա :

Գաղաիկուր See Գաղաակուր :

Գաղանագործ (ի, աւ) *adj.* That does, that works in secret; secret, cheating.

Գաղանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steganography.

Գաղանածածուկ, *adj. ind.* Secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.

Գաղանակուր, *adj. ind.* See Գաղաակուր :

Գաղանաձիգ See Գաղաաձիգ :

Գաղանամարա See Գաղաամարա :

Գաղանալուջ, *adj. ind.* That speaks in secret, informer.

Գաղանեաւ, *adv.* Secretly, in secret, by stealth.

Գաղանի, *adj. ind.* Secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine; apocryphal; dull.

Գաղանիք (նեաց, նեք) *s. pl.* Secret, mystery; hidden or private place.

Գաղանորոգայթ, *adj. ind.* That lays snares in secret, insidious.

Գաղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of an occult or secret thing, secret.

Գաղանութիւն ամուսնութեան, clandestine performance of a marriage.

Գաղաորսակ, *adj. ind.* That takes, that pursues in secret.

Գաղաուկ, *adv.* See Գաղա :

Գաճ (ի, իւ) *s.* Gypsum; plaster.

Պատել գաճիւ, to plaster.

Գաճագործ (ի, աւ) *s.* Plasterer.

Գաճալից, *adj. ind.* Full or mixed with red chalk.

Գաճաճ (ի, իւ) *s.* Pigmy, dwarf, thick dwarf, great puppet.

Գաճային (յնոյ, յնով) *adj.* Gypseous.

Գաճաճաւ (ի, աւ) *s.* Plasterer.

Գամ, *s. ind.* Stone that is left projecting at the side of a wall in order to continue it; hook, hasp, clasp.

Գամս գտանեղ, to clasp, to take, to hang on, to cling.

Գամագիււս, *adj. ind.* Գամագիււս լինեղ, to lay hold of, to cling, to take, to gain, to seize, to acquire: See Գամագտանեղ :

Գամ մի, *adv.* Once.

Գամփռ (ռան, ռամբ) *s.* Bulldog, mastiff.

Գամբանդգամ, *adv.* More and more.
 Գայթ 'ի գայթ or Գայթ 'ի գայթին, *adv.* Irresolutely, remissly, in stumbling, in striking with the foot.
 Գայթագանք See Գայթականք:
 Գայթադեցուցանել See Գայթակեցուցանել:
 Գայթադիլ See Գայթակդիլ:
 Գայթադուլթիւն See Գայթակդուլթիւն:
 Գայթականք (նայ, նգ) *s. pl.* Scandal.
 Գայթակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To scandalize, to supplant.
 Գայթակդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To be offended, to find fault with. Գայթակդիլ or Գայթակդիլ ոտից, to stumble, to trip.
 Գայթակդուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Scandal; stumble, stumbling block; obstacle.
 Գայթել (եմ, էցի) *v. n.* To stumble, to trip.
 Գայթն 'ի գայթին, *adv.* See Գայթ 'ի գայթ:
 Գայթոտ (ի, աւ) *adj.* That stumbles, that trips; slippery.
 Գայթոն (ի, աւ) *s.* (Greek word) Sort of dart or javelin.
 Գայլ (ոյ, ով) *s.* Wolf. Գայլ մառաի, she-wolf. Կորիւն գայլոյ, wolf's cub. Ճանաչել գայլոյ կորիւն, to whelp.
 Գայլ (ի, իւ) *s.* Gag. Գայլ 'ի բերան անել or արկանել, to gag.
 Գայլախաղ (ի, իւ) *s.* Pebble, flint.
 Գայլախաղեայ, *adj. ind.* Made of pebble or flint.
 Գայլակորիւն (բեան, բեամբ) *s.* Young wolf, wolf's cub.
 Գայլենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Wolf's skin.
 Գայլխոտ (ոյ, ով) *s.* Sort of noxious herb.
 Գայլուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lycanthropy.
 Գայլ (ի, իւ) *s.* Mud, mire, filth; slough.
 Գայռագեղ See Գառագեղ:
 Գայռագիւղ See Գառագեղ:
 Գան (ի, իւ) *s.* Bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment. Գան հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip.
 Գանալից, *adj. ind.* Much cudgelled, punished, chastised.

Գանակոծ, *adj. ind.* Գանակոծ առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick. Գանակոծ լիւնել, to be struck with a stick.
 Գանահար, *adj. ind.* Գանահար առնել or Գանահար լիւնել See Գանակոծ առնել, Գանակոծ լիւնել:
 Գանգ See Գանկ:
 Գանգառ (ի, աւ) *s.* Complaint, lament, quarrel, woe, claim.
 Գանգառանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Գանգառ:
 Գանգառել (եմ, էցի) *v. n.* To complain, to implore, to grumble. Գանգառել զմեանց, to quarrel together.
 Գանդիւն See Գանչիւն:
 Գանդուր (գրոյ, գրով) *s. and adj.* Curl; frizzled, curled.
 Գանդրադեղ, *adj. ind.* Curled, frizzled, adorned with curls.
 Գանդրահեր (ի, աւ) *adj.* Curled, frizzled; whose hair is curled.
 Գանդրել (եմ, էցի) *v. a.* To frizzle, to curl, to crisp, to buckle, to make large curls, to tuck.
 Գանդրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be curled or frizzled.
 Գանդրուտ, *adj. ind.* Curled, frizzled.
 Գանել (եմ, էցի) *v. a.* To cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.
 Գանի (ի, իւ) *s.* Skull or the head of one dead.
 Գանկապառ (ի, աւ) *s.* Skin that covers the skull.
 Գանձ (ու, ու or ի, իւ) *s.* Treasure; heap; hymn. Գանձ արքունի, exchequer, finances. Տուն Գանձու, treasure, treasury.
 Գանձակ (ի, աւ) *s.* See Մթերք or Ընդերք:
 Գանձահաս (ի, աւ) *adj.* Peculator.
 Գանձահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peculation, robbery of the publick money.
 Գանձանակ (ի, աւ) *s.* Box, chest, casket (to hold money); treasure, treasury.
 Գանձապահ (ի, աւ) *s.* Treasurer; silversmith.
 Գանձապետ (ի, աւ) *s.* Treasurer.
 Գանձապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury.
 Գանձապուռ (տան, տամբ) *s.* Treasury, treasury.
 Գանձարան (ի, աւ) *s.* Treasure,

treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր (ի, աւ) *s.* Treasurer; purser; receiver.

Գանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury; questorship.

Գանձել (եմ, եցի) *v. a.* To treasure up, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream.

Գանչիւն, *s. ind.* See Գանչումբիւն:

Գանչումբիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry, loud cry.

Գանչում (լման, լմամբ) *s.* See Գանչումբիւն:

Գառազեղ (գղի, գղիւ or գղի, գղաւ) *s.* Cage, enclosure, fence. Դնել ի գառազեղ, to shut up in a cage.

Գառազիւղ See Գառազեղ:

Գառազանման, *adj. ind.* That is like a cage.

Գառազուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch on the ground.

Գառիլ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To stretch one's self on the ground.

Գառն (ռին, ուամբ) *s.* Lamb. Գառն Աստուծոյ (մասուհի) agnus, agnus Dei.

Գառնազգեստ (ի, իւ) *adj.* Provided with a lamb-skin.

Գառնազեն, *adj. ind.* That kills lambs.

Գառնալեզու (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Գառնածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That brings forth lambs.

Գառնենի (նույ, նեաւ) *s.* Lamb-skin.

Գալարս (ի, իւ) *s.* Cornel: See Հոն:

Գալին (փի, փաւ) *s.* Guitar.

Գարգալանք (նաց, նգ) *s. pl.* See Բարբալանք:

Գարգալել (եմ, եցի) *v. n.* See Բարբալել:

Գարգալում (փման, փմամբ) *s.* Noise.

Գարգանակ (ի, աւ) *s.* See Զցունք:

Գարեթան (ի, իւ) *s.* Barley broth.

Գարեհատ (ի, աւ) *s.* Grain (sort of weight).

Գարեհաց (ի, իւ) *s.* Barley bread.

Գարեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of barley, that is made of barley.

Գարեջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Orgeat, beer. Հանել or յօրինել զգարեջուր, to brew, to make beer.

Գարի (ըւոյ, ըւով or բեաւ) *s.* Barley: See Գարեհատ:

Գարնային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* Vernal, belonging to spring; spring.

Գարնանաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings spring; that is produced in spring.

Գարնանագեղ, *adj. ind.* Vernal; green.

Գարնանագուշակ, *adj. ind.* That announces spring.

Գարնանազար, *adj. ind.* Increased in spring.

Գարնանամուտք (մտից, մտիւք) *s. pl.* Entrance or commencement of spring.

Գարնային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* See Գարնային:

Գարնանաշարժ, *adj. ind.* Stirred or excited in spring.

Գարնանավար, *adj. ind.* Tilled or sown in spring.

Գարնանի (նույ or նոյ, նւով) *adj. and s.* See Գարնային:

Գարշ, *adj. ind.* Execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; impure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշահոտ (ի, իւ) *adj.* Stinking, fetid.

Գարշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stink, rank smell.

Գարշահոտութեամբ, stinkingly. Գարշահոտութեամբ շնուլ, to infect, to make a bad smell.

Գարշանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To be execrable; to soil one's self.

Գարշանք (նաց, նգ) *s. pl.* Excretion, abomination, horror; stain.

Գարշապար (ի, աւ) *s.* Heel; sole of the foot.

Գարշատեսիլ, *adj. ind.* Ugly, deformed; hideous, horrible.

Գարշելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշելիք (լեաց, լեգ) *s. pl.* Abomination, abominable thing or person; excrement.

Գարշեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable.

Գարշեցուցիչ (ջչի, ջչաւ) *adj.* That causes to abhor; that abhors, that detests.

Գարշիլ (իմ, շեցայ) *v. n.* To abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abomination, detestation, horror, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշունակ (ի, աւ) *adj.* See Գարշէի:

Գարուն (ընան, ընամբ) *s.* Spring.

Գարունաբեր See Գարնանաբեր:

Գարօղի (ղւոյ, զեաւ) *s.* Beer.

Գաւաղ (ի, աւ) *s.* Small hawk.

Գաւաղան (ի, աւ) *s.* Stick; rod; switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage. Գաւաղան իշխանութեան, sceptre. Գաւաղան եղիսկապոսական, crosier.

Գաւաղանագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Book containing the history or the series of Kings and Patriarchs of a nation.

Գաւաղանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Crozier-bearer; verger; mace-bearer.

Գաւաղանակերձ, *adj. ind.* Divided by the rod (of Moses).

Գաւաղանաձև, *adj. ind.* That has the form of a rod.

Գաւաղանաստատ, *adj. ind.* That has punished or is punished with a rod.

Գաւաղանաւոր (ի, աւ) *adj.* That carries a stick or sceptre: See Գաւաղանակիր:

Գաւաղանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւաղաներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody: See Հագներգութիւն:

Գաւակ (ի, աւ) *s.* Group of a horse.

Գաւառ (ի, աւ) *s.* Province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ (ի, աւ) *s.* Small province.

Գաւառակաւ (ի, աւ) *s.* See Գաւառապետ:

Գաւառական (ի, աւ) *adj.* Provincial; native.

Գաւառակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Of the same province, compatriot.

Գաւառակոյտ, *adj. ind.* Provincial; that is assembled from several provinces.

Գաւառապետ (ի, աւ) *s.* Governor of a province; agent, manager; provincial.

Գաւառապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity of a provincial.

Գաւառապետ (աեառն, աերամբ) *s.* Master or governor of a province.

Գաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.* Vestibule, court, forecourt, porch, portico. Գաւիթ ուխտարայ, sheep fold.

Գրեցի (ցւոյ, ցւով) *adj.* That dwells in a pit.

Գրգռանք (նայ, նք) *s. pl.* Cares, cajolery, flattery, endearments.

Գրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գդակ (ի, աւ) *s.* Cap, bonnet, coif; hood, woman's head dress; cresom-cloth; biggin.

Գդակավաճառ (ի, աւ) *s.* Hosier.

Գեղգուր (այ, աւ) *s.* (Hebrew word) See Հէն:

Գեղ, *s. ind.* Slit, rent, stain, mark.

Գեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Գեղ:

Գեթ See Գէթ:

Գել (ոյ, ու) *s.* See Գելոց:

Գելակի, *adv.* See Խոտորակի:

Գելանք (նայ, նք) *s. pl.* See Գելարան:

Գելարան (ի, աւ) *s.* Press; gag.

Գելոց (ի, աւ) *s.* See Գելարան:

Գելուլ (աւմ, գելի) *v. a. and n.* To press, to close; to squat, to crouch.

Գելուլն (լման, լմամբ) *s.* Distortion, contortion; contraction, obstruction; cramp; crispation.

Գեհ (ի, իւ) *s.* See Ձոր:

Գեհեան (եհի, եհիւ) *s.* Hell.

Գեհեն See Գեհեան:

Գեհեանաւանդ, *adj. ind.* Heir or worthy of hell.

Գեհեակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion in hell.

Գեղ (ոյ, ու) *s.* Beauty, charm, allurements, good grace.

Գեղ (ի, իւ) *s.* See Գեղ:

Գեղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to adorn; to describe.

Գեղալան (ի, իւ) *adj.* Handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գեղալանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, neatness, grace.

Գեղալարդ (ի, իւ) *adj.* Well adorned, polite, pretty.

Գեղալարդել (եմ, եցի) *v. a.* To ornament, to embellish.

Գեղածիծաղ, *adj. ind.* Smiling, graceful.

Գեղական (ի, աւ) *s. and adj.* Peasant, villager; rural: See Գեղական:

Գեղազէշ, *adj. ind.* Well made, polite, pretty, genteel.

Գեղայօրէն, *adj. ind.* See Գեղազէշ:

Գեղանի, *adj. ind.* See Գեղեցիկ:

Գեղապաշոյճ, *adj. ind.* Well adorned, adjusted, compounded; embellished, decorated. Գեղապաշոյճ զարդարել, to embellish; to adorn, to decorate.

Գեղապայծառ, *adj. ind.* Pretty, charming, graceful.

Գեղապանծ (ի, իւ) *adj.* Glorious, graceful, charming, superb.

Գեղապատշաճ (ի, իւ) *adj.* Becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղապար, *adj. ind.* That dances well.

Գեղապարհ (եմ, եցի) *v. n.* To dance prettily.

Գեղապարոյր, *adj. ind.* Encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղապարուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Dance or agreeable movement of the feet.

Գեղապշնել (եմ, եցի) *v. a.* To adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղաաղարթ, *adj. ind.* Adorned with leaves, very leafy.

Գեղախուր, *adj. ind.* Deprived of colour, sad, melancholy.

Գեղարգն (գեան, գեամբ) *s.* Dart, javelin, lance. Գեղարգն or գեղարգուն արձակել, to dart, to lance or to throw a dart.

Գեղարդնապատառ, *adj. ind.* Broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished with darts; thrower of darts.

Գեղաւոր (ի, աւ) *adj.* Handsome, graceful, pretty, charming.

Գեղափայլ, *adj. ind.* Noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղզեղ See Գեղզեղունք:

Գեղզեղափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent.

Գեղզեղեան, *adj. ind.* Very handsome, graceful, charming.

Գեղզեղել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To quaver, to shake; to sing agreeably.

Գեղզեղունք (զման, զմամբ) *s.* Shake; quaver.

Գեղերեսել (եմ, եցի) *v. a.* To polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղերթնել (եմ, եցի) *v. a.* To embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ (ցիկ, ցկաւ) *adj.* Handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good. Գեղեցիկ իմն, well, very-well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly.

Գեղեցկաբան (ի, իւ) *adj.* Well

spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak well.

Գեղեցկաբանութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Eloquence, diction.

Գեղեցկաբարբառ (ի, իւ) *adj.* That has a good voice, sweet, agreeable.

Գեղեցկաբույի, *adj. ind.* That flows agreeably.

Գեղեցկագեղ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Գեղեցկագիծ, *adj. ind.* Well written, polite, pretty.

Գեղեցկագին, *adj. ind.* Very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, rare, excellent, charming.

Գեղեցկագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very pretty, very agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկագեմ (գիմփ, գիմփաւ) *adj.* Well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկագիտակ, *adj. ind.* See Գեղեցկագեմ:

Գեղեցկագիր, *adj. ind.* Becoming, decent, well made, well situated or placed.

Գեղեցկազան, *adj. ind.* See Գեղազան:

Գեղեցկազարդ, *adj. ind.* Well provided, genteel, neat, proper, well clothed, richly dressed.

Գեղեցկախալաւց, *adj. ind.* Very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախոտ (ի, աւ) *adj.* See Գեղեցկաբան:

Գեղեցկածաղիկ, *adj. ind.* Furnished with good flowers.

Գեղեցկակարգ, *adj. ind.* Well ordered, well placed, regular.

Գեղեցկակերպ, *adj. ind.* Well shaped, handsome, graceful.

Գեղեցկակերտ, *adj. ind.* Well made, well built, well constructed.

Գեղեցկահիւս, *adj. ind.* Well woven; well composed, well made.

Գեղեցկահրաշ, *adj. ind.* Charming, astonishing.

Գեղեցկաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a good voice, sweet, harmonious, agreeable.

Գեղեցկաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To sing or speak agreeably.

Գեղեցկազեղն (զան, զամբ) *adj.* That is an excellent archer.

Գեղեցկամասն, *adj. ind.* Whose parts

are fine, handsome, agreeable, well shaped.

Գեղեցկամասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, well proportioned parts.

Գեղեցկայարմար, *adj. ind.* Worthy, proper, becoming, fit, well made, well shaped, elegant, well arranged, well proportioned.

Գեղեցկանալ (ամ, կայս) *v. n.* To become handsome, to embellish.

Գեղեցկանիստ, *adj. ind.* That has a fine situation, handsome, agreeable.

Գեղեցկանուագ, *adj. ind.* That sings, that is sung agreeably, sweet, agreeable, harmonious, musical.

Գեղեցկանուն, *adj. ind.* That has a good name.

Գեղեցկանսիւ, *adj. ind.* Fortunate, advantageous.

Գեղեցկաշար, *adj. ind.* Well composed, well made.

Գեղեցկաշէն, *adj. ind.* Well made or built, well placed, proper.

Գեղեցկապանծ, *adj. ind.* Excellent, glorious, superb.

Գեղեցկապաշտոյճ, *adj. ind.* See **Գեղապաշտոյճ**.

Գեղեցկապէս, *adv.* Very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ, *adj. ind.* Provided with good fruit.

Գեղեցկաասեղն, *adj. ind.* Furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկաձայնեղուչ, *adj. ind.* See **Գեղեցկայարմար**.

Գեղեցկատեսակ (ի, աւ) *adj.* See **Գեղեցկատեսիլ**.

Գեղեցկատեսիլ, *adj. ind.* Having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկասիւ, *adj. ind.* Well shaped, well made, pretty.

Գեղեցկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկաւոր See **Գեղաւոր**.

Գեղեցկափայլ See **Գեղափայլ**.

Գեղեցկոտն, *adj. ind.* That has good feet or good legs.

Գեղեցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel, flower, embellishment, bloom. **Գեղեցկութիւն տեղւոյ**, amenity.

Գեղեցկութեւն, *adj. ind.* See **Գեղեցկապաշտոյճ**.

Գեղձ (ի, իւ) *s.* Yew; cartilage; desire, wish, inclination.

Գեղձալ (ամ, ձայս) *v. n.* To desire, to wish, to be inclined.

Գեղձային (յնոյ, յնով) *adj.* Of the nature of cartilage, cartilaginous.

Գեղձաւոր (ի, աւ) *adj.* Cartilaginous.

Գեղձուցի (ձման, ձմամբ) *s.* Desire, wish, inclination.

Գեղձի (ղման, զմամբ) *s.* Fleecce, wool.

Գեղձնաբարձ (ի, իւ) *adj.* Woolly, hairy.

Գեղձաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Գեղձնաբարձ**.

Գեղուղէշ See **Գեղեցկութեւն**.

Գեղջկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջուկ (ջի, ջիւ) *s. and adj.* Peasant, villager, country person, clown, boor, plebeian; rustick, unpolite, uncivil, uncultivated, vulgar, low: secular.

Գեղջկորէն, *adv.* In a rural manner, rustically, rudely.

Գեռ See **Գայռ**.

Գեռամթաթախ or **Գայռամթաթախ**, *adj. ind.* Dirty, muddy, miry.

Գետ (ոյ, ու) *s.* River.

Գետաբերան, *s. ind.* Mouth of a river.

Գետադարձ (ի, իւ) *adj.* That turns back, that makes a river return.

Գետախառն, *adj. ind.* Where the mouth of two rivers meet.

Գետածին, *adj. ind.* Engendered or produced in a river.

Գետակուր, *adj. ind.* Drowned in a river. **Գետակուր առնել**, **ծախել** or **կորուսանել**, to drown, to drown in a river. **Գետակուր լինել**, **ծախիլ** or **կորնել**, to drown one's self, to die in a river.

Գետահեղձ, *adj. ind.* Suffocated or drowned in a river.

Գետահեղալ (ելոյ, ելով) *adj.* That flows like a river, flowing.

Գետահերձ, *adj. ind.* That divides a river.

Գետահոսել (եմ, եցի) *v. a.* To make flow like a river.

Գետածի (ոյ, ու) *s.* Hippopotamus, river horse.

Գետապսամ, *adj. ind.* Surrounded by a river.

Գետալէժ, *adj. ind.* Thrown into a river.

Գետարձուի (ւոյ, ւով) *s.* Sea-eagle.

Գետափն (փին, փամբ) *s.* Edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետեղս (ղեր, զերբ) *s.* See **Գետափն**.

Գետընկէց, *adj. ind.* Thrown into a river. **Գետընկէց առնել**, to throw into a river.

Գետին (տնոյ, տնով) *s.* Ground, earth, soil, land, place.

Գետնաքնաց (ի, իւ) *adj.* Reptile, that creeps, that crawls on the ground; that is stretched or extended on the ground.

Գետնաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the ground.

Գետնախնձոր (ոյ, ով) *s.* Potatoes; Jerusalem-artichoke.

Գետնախշտայ, *adj. ind.* That stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի, *adj. ind.* See **Գետնախշտայ**. **Գետնախշտի լինել**, to stretch one's self, to lie on the ground.

Գետնախշտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* See **Գետնախշտի լինել**.

Գետնախշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The lying down on the ground.

Գետնածածկոյթ, *adj. ind.* That covers the earth.

Գետնակոխ, *adj. ind.* That treads on the earth, that walks on the earth.

Գետնակոչ (ի, իւ) *adj. and s.* Enchanter with earth.

Գետնաձայն (ի, իւ) *adj. and s.* See **Գետնակոչ**.

Գետնամած, *adj. ind.* That is attached to earth; that is prostrate on earth.

Գետնամածիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To attach one's self to earth.

Գետնամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* That sinks, that hides itself under the earth.

Գետնանախանձ, *adj. ind.* That loves the ground, that stretches itself on the ground; that is attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնանախանձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ (ի, իւ) *s.* Earthquake.

Գետնաչափ (ի, իւ) *s.* Surveyor; geometrician.

Գետնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Survey; geometry.

Գետնառիւծ (ու, ու) *s.* Chameleon.

Գետնասող, *adj. ind.* That creeps; low, mundane.

Գետնասարած, *adj. ind.* Prostrate or stretched on the ground.

Գետնասարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prostration.

Գետնատուն (տան, տամբ) *s.* Cellular, vault.

Գետնափոր (ի, իւ) *adj.* Hollowed; subterraneous.

Գետնաքարշ (ի, իւ) *adj.* That crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low.

Գետնաքարշ տանել, to drag on the ground.

Գետնաքարշիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To crawl on the ground.

Գետնաքարշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of the world; baseness.

Գետնսող See **Գետնասող**.

Գետօրէն, *adv.* Like a river, like a torrent.

Գեր, *pre. and adv.* On, up, above; more, very, much.

Գերաբարձեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Elevated, sublime, eminent.

Գերաբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերաբուն, *adj. ind.* Supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ (ի, իւ) *adj. and s.* President.

Գերագգոռել (եմ, եցի) *v. a.* To caress with tenderness.

Գերագոյակ (ի, աւ) *adj. and s.* Supernatural; supreme; supreme being.

Գերագոյ (ի, իւ) *adj. and s.* See **Գերագոյակ**.

Գերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Supreme, sublime, excellent, superior, eminent, high, transcendent; exquisite, perfect; sovereign, predominant; most ample, most excellent.

Գերագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Essence or excellent nature; supreme being.

Գերագտել (եմ, եցի) *v. a.* To elevate, to raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերագրական (ի, աւ) *adj.* Superlative.

Գերագրել (եմ, եցի) *v. a.* To elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elevation; sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց (*ի, իւ*) *adj.* Excellent, sublime, eminent, superior, transcendent, pre-eminent, sovereign, high, great, magnificent, happy, signal, fine, extraordinary, curious. **Գերազանց իմ օրինակաւ**, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցիկ, *adj. ind.* See **Գերազանց**.

Գերազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Excellence, sublimity, transcendency, pre-eminence, superiority, nobleness, delicacy.

Գերազանցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To benefit, to cause to surpass; to excel, to surpass.

Գերազանցօրէն, *adv.* Excellently; too much.

Գերազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, rich, superb.

Գերալիք, *adj. ind.* Heaped up, very full.

Գերալոյս, *adj. ind.* Very bright, brilliant, luminous.

Գերածաւալ, *adj. ind.* Much spread.

Գերակայ (*ի, իւ*) *adj.* Eminent, pre-eminent, supreme, superior.

Գերակայել (*եմ, յեցայ*) *v. n.* To excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերակատար (*ի, իւ*) *adj. and s.* Preterpluperfect.

Գերակենդան, *adj. ind.* Very lively.

Գերահեւեռող (*ի, աւ*) *adj.* That applies, that devotes himself diligently.

Գերահռչակ, *adj. ind.* Very celebrated, famous, renowned.

Գերահռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերահրաշ, *adj. ind.* Astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous.

Գերաշառանջ, *adj. ind.* Full of rays, effulgent, brilliant.

Գերաշուք (*ճման, ճմամբ*) *s.* Increase, advantage.

Գերամաքուր, *adj. ind.* Very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ, *adj. ind.* Very elevated, lofty, high. **Գերամբարձ Տէրութիւն**, Highness.

Գերամբարձեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* See **Գերամբարձ**.

Գերամբարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Height, loftiness; Highness.

Գերամեծար, *adj. ind.* Very honourable, very respectable; very reverend.

Գերան (*ի, աւ*) *s.* Beam; rafter; post; timber, yard.

Գերանալից, *adj. ind.* Full of beams.

Գերանակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That bears, that supports a beam.

Գերանաձև, *adj. ind.* In the shape of a beam.

Գերանանալ (*ամ, նացայ*) *v. n.* To become a beam, to make one's self a beam.

Գերանազէն, *adj. ind.* Armed with falchions or sithes.

Գերանալից, *adj. ind.* Full of or furnished with falchions or sithes.

Գերանգի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* Sithe, sickle; falchion.

Գերանմահ, *adj. ind.* Very immortal.

Գերաշխարան, *adj. ind.* That laments, that deplores much, great penitent.

Գերաշխարհական (*ի, աւ*) *adj.* See **Գերաշխարհիկ**.

Գերաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերաշար, *adj. ind.* Very bad, very malignant.

Գերապաշնոյճ, *adj. ind.* Well ornamented, superb.

Գերապայծառ (*ի, իւ*) *adj.* Very illustrious, most illustrious; splendid, brilliant. **Գերապայծառ Տէր**, my Lord.

Գերապանծ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, noble, bold, divine, superb, excellent, magnificent, rare, peculiar.

Գերապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, most reverend.

Գերաստիճանեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Exalted in dignity.

Գերատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Of an excellent form, superb, graceful.

Գերաբարձ, *adj. ind.* Very far off.

Գերաբառարալից, *adj. ind.* Very full of tears, melting in tears.

Գերարդի, *adj. ind.* Very luminous, splendid, brilliant.

Գերափայլ, *adj. ind.* Brilliant, splendid.

Գերափայլել (*եմ, եցի*) *v. n.* To shine, to sparkle.

Գերափառ, *adj. ind.* Glorious, excellent, superb, splendid, magnificent, illustrious.

Գերափոխել See **Վերափոխել**:

Գերբիշ See **Գերբիշ**:

Գերբնական (*ի, աւ*) *adj.* Supernatural.

Գերբնարար, *adv.* Supernaturally.

Գերբնապէս, *adv.* Supernaturally.

Գերգասան (*ի, աւ*) *s.* Goods, possessions; fireside, family, house, household.

Գերեգարծ (*ի, իւ*) *s.* Repurchase; deliverance, redemption; that delivers, that frees, redeemer.

Գերեղման (*ի, աւ*) *s.* Grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard. Հանել 'ի գերեղմանէ, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեղմանական (*ի, աւ*) *adj.* Sepulchral; funeral; dead, buried, interred.

Գերեղմանակապուս, *adj. ind.* See **Գերեղմանակրկիտ**:

Գերեղմանակրկիտ (*կրկաի, կրկաւ*) *adj. and s.* That strips sepulchres or the buried dead.

Գերեղմանակուր, *adj. ind.* That is consumed in the grave.

Գերեղմանատէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves the tombs.

Գերեղմանատուն (*տան, տամբ*) *s.* Charnel-house, vault; churchyard.

Գերեկեց (*եցի, եցաւ*) *adj. and s.* Enslaved with another, companion of a captive or a slave.

Գերեհան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Redeemer, that delivers slaves.

Գերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make prisoner, to enslave; to take captive, to take.

Գերեղար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That makes prisoner, that leads into slavery, into captivity, that takes captive.

Գերի (*բւոյ, բաւ*) *s.* Captive, slave, prisoner. **Գերի վարել**, to be prisoner.

Գերիմաս (*ի, իւ*) *adj.* Very learned, very wise; profound, difficult.

Գերիմայ, *adj. ind.* See **Գերիմաս**:

Գերիշ (*բի, բաւ*) *adj. and s.* See **Գերեղար**:

Գերիվերոյ, *adj. ind. and pre.* Pre-eminent, higher. **Գերիվերոյ քան**, above, beyond. **Գեր 'ի վերոյ լինել**, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանել (*եմ, գերծի*) *v. a.* To

shave; to make bald; to deplume.

Գերծաւայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hyperdulia.

Գերծել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Գերծանել**:

Գերծուլ (*ում, գերծի*) *v. a.* See **Գերծանել**:

Գերծուլն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Act of shaving or making bald.

Գերմակ (*ի, աւ*) *adj.* Fine, white, delicate.

Գերյարգոյ, *adj. ind.* Very estimable, most reverend.

Գերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Captivity, slavery, servitude, yoke, tie; transmigration. 'ի գերութիւն or 'ի գերութեան վարել See **Գերել**:

Գերունակ (*ի, աւ*) *adj.* Sublime, eminent, excellent.

Գերունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերփառունակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Գերափառ**:

Գերփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերփիշ (*փշի, փշաւ*) *adj.* That ravages, plunderer.

Գերփռուլն (*փման, փմամբ*) *s.* Ravage, ruin, havock, devastation, pillage.

Գերքան, *pre.* Above, beyond.

Գերթինակ (*ի, աւ*) *adj.* Extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեւղ or **Գեղ** (*գեղի, գեղաւ*) *s.* See **Գեւղ**:

Գեղեան, *s. ind. pl.* See **Դիւղորէք**:

Գղաթ (*ու, ու*) *s.* Fleece, wool.

Գղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To card wool; to tuft, to tear.

Գղեւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To attract.

Գղիթ (*ղի, զրաւ*) *s.* Rush.

Գղրոյ (*ի, աւ*) *s.* Drawer, small box.

Գեղ (*գեղի, գեղաւ*) *s.* Spot, stain; purples.

Գեթ, *conj.* At least, however; only, again.

Գեճ (*գեճի, գեճաւ*) *adj.* Humid, moist, polluted.

Գեշ (*գեշի, գեշաւ*) *s.* Corpse, dead body. **Գեշ արկանել**, to devour or make beasts eat.

Գեշագեշ or **Գեշգեշ**, *adv.* In several pieces.

Գեջ See **Գեճ**:

Գէս (*գիսի, գիսաւ*) *s.* Hair, head of hair.

Գէս (*գիսի, գիսաւ*) *s.* Wise man,

magician, sorcerer, astrologer, prophetick.

Գւեր (գերի, գերաւ) *adj.* Fat; corpulent, plump, full. Սակաւ մի գեր, rather fat, fatty; plump.

Գթած (ի, իւ) *adj.* Clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գթալ (ամ, թացի) *v. n.* To compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon.

Գթասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See Գթած.

Գթասիրել (եմ, եցի) *v. n.* See Գթալ.

Գթել (եմ, եցի) *v. n.* To stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity, equity, indulgence, remission, commiseration.

Գթումն (թման, թմամբ) *s.* Stumble, false step.

Գթոտ (ի, իւ) *adj.* That stumbles, that trips often; slippery; compassionate.

Գժդիլ See Գժդիլի.

Գժդիլի (իմ, նեցայ) *v. n.* To be angry, to be in a passion.

Գժդիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vexation, displeasure, chagrin, regret, anger.

Գժիւ See խոժոռ.

Գժտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* To differ, to disagree, to quarrel.

Գժտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գի (ոյ, ու) *s.* See Գիհի.

Գիզակ (ի, աւ) *s.* See Ժամ:

Գիլ (գիլ, գլաւ) *s.* Stone.

Գիծ (գծի, գծիւ) *s.* Line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիհի (հւոյ, հեաւ) *s.* Juniper.

Գիւազոյն (գունի, գունիւ) *adj.* comp. More damp or moist; bleared.

Գիւակն (կան, կամբ) *adj.* Bleared.

Գիւանալ (ամ, քացայ) *v. n.* To become damp; to pollute one's self.

Գիւասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Polluted, given to pollution.

Գիւին, *adj. ind.* Humid, moist; polluted; bleared. Բնակել 'ի գիւին տեղւոջ, to lodge in a damp place.

Գիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humidity, moisture; pollution. Գիւտութիւն աչաց, blearedness.

Գին (գնոյ, գնոմ) *s.* Price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain. Գին հասանել or գինս արկանել, to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing. Իջուցանել գինն, to depreciate. Անարգ գին հասանել, to undervalue. Գնոյ առնուլ, to buy, to purchase for money. Գնոյ ըմպել զնոր, to drink water that has cost money. Գնոց գնել, to buy dearly.

Գինարու (ի, աւ) *adj.* Tipsy, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարուք (ւաց, ւոք) *s. pl.* Intemperance, gluttony, feasting.

Գինաւէա, *adj. ind.* Abounding in wine.

Գինգ See Գինաւ.

Գինեակ (եկի, եկաւ) *s.* Small wine.

Գինեեր (ի, աւ) *adj.* That produces much wine, abounding in wine.

Գինել (եմ, եցի) *v. n.* To be seasoned with wine.

Գինեկէզ, *adj. ind.* See Գինեհար:

Գինեկիղութիւն See Գինեհարութիւն.

Գինեհամ, *adj. ind.* Vinous, that has the flavour of wine.

Գինեհատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abstinence from wine, state of an abstemious person.

Գինեհար (ի, աւ) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեհարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To get drunk, to drink wine to excess, to fuddle, to tipple.

Գինեհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness.

Գինեան (ի, իւ) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness.

Գինեմոլ (ի, իւ) *adj.* Tipsy, drunken.

Գինեմալ (ամ, եցայ) *v. n.* To get drunk: See Արբեմալ.

Գինեսեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves to drink, drinker, tippler.

Գինեվաճառ (ի, աւ) *adj. and s.* Seller of wine, tavern keeper.

Գինեռան (տան, տամբ) *s.* Cellar; tavern.

Գինեբեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար See Գինեեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար.

Գինըմպու (ի, աւ) *adj.* That drinks wine.

Գինըմպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking wine, drink.

Գինի (նւոյ, նեււ) *s.* Wine, drink.
 Չուարթանալ 'ի գինւոյ, ընդ գինի
 մտանել or լինել 'ի գինւոյ, to be
 merry with wine, to drink, to get drunk.
 Թափել զգինին, to sleep one's self
 sober.

Գինձ (գինձոյ, գինձով) *s.* Coriander.
 Գինուծիւն See Արքեպուծիւն:

Գինա (գինաի, գինաւ) *s.* Ear ring,
 ear drops, pendant.

Գիշագէշ See Գիշագէշ:

Գիշախանձ, *adj. ind.* That eats dead
 bodies.

Գիշախանձակ, *adj. ind.* See Գիշա-
 խանձ:

Գիշակեր (ի, աւ) *adj.* See Գիշա-
 խանձ:

Գիշառնել (եմ, եցի) *v. a.* To tear.

Գիշառեսակ (ի, աւ) *adj.* That re-
 sembles a corps.

Գիշել See Գիշառնել:

Գիշեր (ոյ, ով or ի, աւ) *s.* Night;
 obscurity. Գիշերի or 'ի գիշերի, by
 night, during the night; nightly.

Գիշերագնաց (ի, իւ) *adj.* That
 walks, that goes by night.

Գիշերախառն, *adv.* By night, nightly.

Գիշերական (ի, աւ) *adj.* Nocturnal,
 that is done by night.

Գիշերակերպ, *adj. ind.* Nocturnal,
 obscure.

Գիշերահաւ (ու, ու) *s.* See Չըշ-
 լիկն:

Գիշերահաւասար (ի, իւ) *s.* Equi-
 nox; equator.

Գիշերազուարճ (ի, իւ) *s.* Marvel
 of Peru.

Գիշերամարա (ի, իւ) *adj.* That
 makes war during the night.

Գիշերամարտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Nocturnal combat.

Գիշերային (յնոյ, յնով) *adj.* Noc-
 turnal.

Գիշերայն, *adv.* By night, nightly.

Գիշերանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To
 grow dark, to become obscure.

Գիշերանման, *adj. ind.* See Գիշե-
 րակերպ:

Գիշերաշրջիկ, *adj. and s. ind.* Noc-
 tambulo, somnambulist.

Գիշերապահ (ի, աւ) *adj. and s.*
 Nocturnal guard, bivouac, patrol, sen-
 tinel.

Գիշերապաշտօն (տաման, տամամբ)
s. Nocturn, part of the matin's service.

Գիշերասեր (սիրի, սիրում) *adj.*

That loves night or darkness.

Գիշերավար (ի, աւ) *s.* Venus (pla-
 net); devil, demon: See Արուսեակ:

Գիշերի, *adv.* See Գիշեր:

Գիշերոյ or Գիշերոյն, *adv.* Nightly,
 during the night.

Գիշակն See Գիշակն:

Գիշին, Գիշուծիւն See Գիշին, Գի-
 շուծիւն:

Գիսախախտ, *adj. ind.* Disheveled.

Գիսակ (ի, աւ) *s.* Head of hair. Գի-
 սակ ծառոց, top, summit of trees. Հա-
 տանել զգիսակս ծառոց, to cut off
 the top.

Գիսակալ See Ծամակալ:

Գիսաճապաղ, *adj. ind.* Disheveled.

Գիսաւոր (ի, աւ) *adj.* That has
 much hair, long-haired. Գիսաւոր աստղ,
 comet.

Գիտագոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. More learned, that has much know-
 ledge.

Գիտակ (ի, աւ) *adj.* Knowing, wise,
 experienced.

Գիտական See Գիտնական:

Գիտակցութիւն (թեան, թեամբ)
s. Conscience.

Գիտահարց (ի, իւ) *adj.* That con-
 sults sorcerers.

Գիտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
 To acquaint, to instruct, to inform.

Գիտելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* That may
 be known, perceivable. Գիտելիք, note,
 remark.

Գիտել (եմ, տայի) *v. a.* To know,
 to perceive, to learn, to understand, to
 feel, to recognize. Ոչ գիտել, to be
 ignorant. Գիտել զկին, to know a
 woman.

Գիտնաբար, *adv.* Learnedly; scien-
 tifically.

Գիտնական (ի, աւ) *adj.* See Գի-
 տուն:

Գիտնաւոր (ի, աւ) *adj.* See Գի-
 տուն:

Գիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Science, knowledge; doctrine, under-
 standing, wisdom, study, art. Գիտու-
 թիւն լիցի, know, you are informed,
 you must know.

Գիտուն (անոյ, անով) *adj.* Learn-
 ed, lettered, literate, wise, knowing,
 well performed; skilful, intelligent. Գի-
 տուն լիցի, know, you are informed,
 you must know.

Գիր (գրոյ, գրով) *s.* Letter, cha-

racter. 'Ի գրի առնել or ընդ գրով առ կանել, to write, to commit to writing, to write down.

Գրեք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, bible.

Գրեանալ (ամբ, բացայ) *v. n.* To fatten, to grow fat.

Գրապարար, *adj. ind.* Fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten, to make fat; to make clammy.

Գրեղ, *adj. ind.* Delicate, soft, weakly, effeminate, tender, sensible, genteel.

Գրիկ (գրիկ, գրիկա) *s.* The two arms extended, open arms; bosom; fathom. Գրիկ ընդ գրիկ խառնել or գրիկ խառն լինել, to embrace, to hug one another. Ընդ գրիկս մտանել or գրիկ ընդ ազեզն լինել, to draw the bow well. Գրիկս արկանել, to embrace, to hug.

Գրեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Plumpness, corpulence.

Գրեռոց (ի, աւ) *s.* Bacon. Համեմէլ գրեռոցաւ, to lard.

Գրիւղ (գեղը, գիւղիւ) *s.* Village; country.

Գրիւղական (ի, աւ) *s.* Peasant, villager, countryman, clown.

Գրիւղապար (ի, աւ) *s.* Small town, borough.

Գրիւղորէք (էկց, էիւք) *s. pl.* Villages, country.

Գիւտ (ի, իւ) *s.* Invention, discovery, solution; secret.

Գլան (ի, աւ) *s.* Cylinder.

Գլանակ (ի, աւ) *s.* Roll; cylinder; bobbin; wall-hook.

Գլանանիւ, *adj. ind.* Cylindrical.

Գլաջարդ, *adj. ind.* Broken with a stone.

Գլել (եմ, էցի) *v. a.* To roll.

Գլխապար (ի, աւ) *adj.* That has a headach; whose brains are disordered, mad.

Գլխապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Headach; madness, folly.

Գլխադիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Initial; capital letter. Տառ գլխադիր, initial letter.

Գլխադիր (գրի, գրաւ) *s.* Coif, covering for the head.

Գլխադրութիւն See Գլխադրութիւն.

Գլխադրել (եմ, էցի) *v. a.* To

divide into several chapters, to order, to arrange.

Գլխադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Division into several chapters, order, arrangement.

Գլխակոր, *adj. ind.* Ashamed, confused, abashed, humbled.

Գլխակորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be ashamed or confused.

Գլխահար (ի, աւ) *adj. and s.* Oppressor, tyrant.

Գլխահարկ (ի, աւ) *s.* Poll-tax, capitation.

Գլխիւն ձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Chub.

Գլխիւնի (նւոյ, նեաւ) *s. pl.* The chief persons of a town, the nobility.

Գլխինոց (ի, աւ) *s.* Cap; hood, cowl; helmet.

Գլխաշուք, *s. ind.* Cover for the head, veil.

Գլխապահ (ի, աւ) *adj. and s.* Life-guard.

Գլխապարս (ի, աւ) *adj.* Capital, that deserves capital punishment.

Գլխանել (եմ, էցի) *v. a.* To decapitate, to behead.

Գլխառուին (աման, ամամբ) *s.* Decapitation, execution.

Գլխարկ (ի, աւ) *s.* Cap, bonnet, hood, coif; hat.

Գլխարկեալ (էլոյ, էլով) *adj.* See Գլխակոր.

Գլխացաւ (ի, աւ) *adj.* That has a headach.

Գլխացաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Headach.

Գլխաւոր (ի, աւ) *s. and adj.* Prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորաբար, *adv.* Principally.

Գլխաւորել (եմ, էցի) *v. a.* To finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To finish, to terminate, to end; to turn about.

Գլխիկայր, *adv.* The head downwards.

Գլխեքաց, *adj. ind. and adv.* The head uncovered, uncovered.

Գլխովն, *adv.* All, totally, entirely, quite, absolutely, fully; plain, positively.

Գլորակմբ, *adj. ind.* That desires its ruin.

Գլորիել (եմ, եյի) *v. a.* To roll.
Գլորիել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To sink, to fall.

Գլուխ (գլխոյ, գլխով) *s.* Head; chief; summit, top; the first place, the first rank. Գլուխ գրոց, chapter. Գլուխ նաւի, prow. Գլուխ բանի, point, article. Գլուխ ցամաքի, point, cape. Գլուխ անկեան, angular stone. Գլուխ գրամոց, capital, funds, principal, capital sum, principal sum. Ըստ գլխոյ, by head, for each person. Զայն ութ օրն 'ի գլուխ, all this week. Ճածկել զգլուխն, to be covered, to put on one's hat. Բանալ զգլուխն, to uncover, to take off one's hat. 'ի գլուխ հանել, 'ի գլուխ տանել or գլուխ տալ, to finish, to terminate, to conclude, to bring a thing or a work to an end, to end, to accomplish. 'ի գլուխ ելանել, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end.

Գխաոր (ղյ, ու) *s.* Gall, gall nut, oak-leaf apple.

Գխաորել (եմ, եյի) *v. n.* To steep in gall.

Գխաորումն (րման, րմամբ) *s.* Act of steeping in gall.

Գծագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Traced, sketched: designer; draught; sketch; writing, letter.

Գծագրել (եմ, եյի) *v. a.* To trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write; to form.

Գծագրութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Dash, trace; design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած (ի, աւ) *s.* See Գծագիր:

Գծակ (ի, աւ) *s.* That traces; writer.

Գծաւորութիւն See Գծագրութիւն:

Գծել (եմ, եյի) *v. a. and n.* To strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծումութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծում (գծոյ, գծով) *adj.* Vile, abject; sordid, niggardly.

Գծօրէն, *adv.* As a line.

Գձառեալ (ի, աւ) *adj.* Vile, low, abject, despicable.

Գձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be debased, to become abject or contemptible.

Գձումութիւն See Գծումութիւն:

Գձում See Գծում:

Գղեր (ի, իւ) *s.* Clergyman, ecclesiastick.

Գղերիկոս See Կղերիկոս:

Գղթոր See Գխաոր:

Գղթորահամ or Գխաորահամ, *adj. ind.* That tastes like gall.

Գշիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* See 'ի գուշաւ անկանիլ:

Գմբէթ (ի, իւ) *s.* Dome, cupola, vault, arched roof.

Գմբէթաւոր, *adj. ind.* Adorned with vaults; vaulted.

Գմբէթակիր, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթաձեւ, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթայարկ, *adj. ind.* See Գմբէթակիր:

Գմբէթաշէն, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթարդ, *adj. ind.* See Գմբէթաձեւ:

Գմբէթաւոր (ի, աւ) *adj.* Vaulted.

Գմբէթեայ, *adj. ind.* Vaulted, wainscotted, that has a ceiling.

Գմբէթ See Գմբէթ with its derivatives.

Գմել (եմ, եյի) *v. a.* To lie down: See Դնել երեսնակ:

Գնալ (ամ, այի) *v. n.* To go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self. Գնալ զհեռ, to follow. Գնալ զանապարհ, to walk. Գնալ 'ի վերայ ջրոց, to swim. Գնալ 'ի շորս, to go on hands and feet, to grope.

Գնահատ (ի, աւ) *adj. and s.* Appraiser.

Գնահատել (եմ, եյի) *v. a.* To appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնայուն, *adj. ind.* Ambulatory; moveable.

Գնացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom.

Գնացական (ի, աւ) *adj.* Ambulatory, that walks; fugitive.

Գնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to walk or run.

Գնդածաղիկ (ղիկ, զիււ) *s.* Sort of flower.

Գնդակ (ի, աւ) *s.* Globule, globe, bowl, spherical or round body; pin-cushion; apple. Գնդակ խաղու or խաղակ, ball, bowl; ball (at tennis).

Գնդակ հրացանից, ball; bullet, large ball. Գնդակ ձեռնածուաց, juggler's cork-ball. Գնդակ որթոյ, bud, button.

Գնդակահարութիւն (թեան, թեամբ) s. Tennis, tennis court.

Գնդակակերպ, adj. ind. and adv. Round, spherical, orbicular, spheroidal; spherically, orbicularly.

Գնդակաձեւ, adj. ind. and adv. See Գնդակակերպ:

Գնդաձեւ See Գնդակաձեւ:

Գնդապետ (ի, աւ) s. Brigadier, colonel.

Գնդասեղն (ղան, ղամբ) s. Pin; small pin; bodkin.

Գնդասեսակ, adj. ind. See Գնդակակերպ:

Գնդութիւն (թեան, թեամբ) s. Sphericity. Գնդութիւն գլխոյ, baldness.

Գնել (եմ, եցի) v. a. To buy, to purchase for money, to take.

Գնումն (գնման, գնմամբ) s. Purchase, bargain, repurchase.

Գնչու See Գնչուս:

Գնչուս (չափ, չասաւ) s. Gipsy: See թշուսա:

Գնակ See Գնդակ:

Գնակ (ի, աւ) s. Small-shot.

Գորդայ See Գուրդայ:

Գորգ (ոյ, ով) s. Bosom; lap; hollow, cavity. Գորգ լերանց or զինաց, grotto, cavern, den. Գորգ ծովու, handle; creek. Գորգ նաւու, hold of a ship. Գորգ առնուլ, to be concave or filled.

Գորգ, adv. Nearly, like, almost.

Գորած (ի, աւ) s. Hollow, cavity.

Գորածեւ, adj. ind. See Գորածաւոր:

Գորանալ (ամ, գացայ) v. n. To be hollow, to become hollow.

Գորաւոր (ի, աւ) adj. Hollow, concave.

Գորաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Concavity, hollow, cavity.

Գորեալ (ելոյ, ելով) adj. See Գորաւոր:

Գորել (եմ, գոր) v. imp. To say, to pronounce.

Գորել (եմ, եցի) v. a. To dig, to hollow.

Գորութիւն See Գորաւորութիւն:

Գորցես, adv. Well, as, about, almost, nearly.

Գորցես իմն See Գորցես:

Գորենց See Ուրկանց:

Գորգի (գւոյ, գեաւ) adj. Leprous. Գորութիւն (թեան, թեամբ) s. Leprosy.

Գող See Մէղ:

Գողացաւորութիւն See Մեղարգեւութիւն:

Գող (գոմ) v. imp. To be, to exist, to subsist.

Գող (ոյ, ով) s. Being, existence, that is.

Գողոշի (շւոյ, շեաւ) s. See Գաւորշի:

Գողորշիք (շեաց, շեգք) s. pl. Vapour, exhalation, smoke, expiration.

Գոհ, adj. ind. Content, easy, satisfied. Գոհ լինել, to be content, to be satisfied, to take it kindly.

Գոհարան (ի, իւ) s. That praises, that thanks.

Գոհարանել (եմ, եցի) v. a. To praise, to thank.

Գոհարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Praise, thanks, acknowledgement.

Գոհական (ի, աւ) adj. See Գաւարան:

Գոհանալ (ամ, հացայ) v. n. To thank, to return thanks.

Գոհար (ի, աւ) s. Precious stone, gem, diamond; a precious thing. Սուս գոհար, false stone, paste. Սնկիւն գոհարաց, facet.

Գոհարան (ի, աւ) s. Place or instrument of praise, of thanks.

Գոհարութիւն (թեան, թեամբ) s. State of a precious thing, grace.

Գոհացողական (ի, աւ) adj. That praises, that returns thanks.

Գոհացողութիւն See Գոհութիւն:

Գոհութիւն (թեան, թեամբ) s. Grace, thanksgiving, thanks.

Գող (ոյ, ով) s. Thief, robber, bandit, sharper; extortioner.

Գողակից (կցի, կցաւ) s. Companion of the thief.

Գողամիտ, adj. ind. That is addicted to theft.

Գողային (յոյ, յոով) adj. Robbed, stolen.

Գողանալ (ամ, գացայ) v. a. To rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply. Գաղա գողանալ, to juggle. Հնարիւք գողանալ, to cheat.

Գողանի (նւոյ, նեաւ) s. Theft, thing stolen.

Գողանք (նայ , նգր) *s. pl.* See Գողանի :

Գողել (եմ , եցի) *v. a.* See Գողանալ :

Գող 'ի գող , *adv.* By stealth , secretly , clandestinely .

Գողութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Theft , robbery , rapine , expilation ; extortion , plunder .

Գողումն (զման , զմամբ) *s.* See Գողութիւն :

Գողուղի (զւոյ , զեաւ) *s.* By-road .

Գողուն , *adj. ind.* See Գողունի :

Գողունի (նւոյ , նեաւ) *adj. and s.* Stolen , robbed ; theft , thing stolen .

Գողար , *adj. ind.* Mild , delicate , soft , morbid .

Գողարական (ի , աւ) *adj.* See Գողար :

Գողարիկ , *adj. ind.* See Գողար :

Գողան (ի , իւ) *s.* Theft .

Գողանի See Գողունի :

Գոճազմ (ի , իւ) *s.* Lapis lazuli .

Գոմ (ի , իւ) *s.* Stable , sheepfold , stable for oxen .

Գոմակերտ (ի , աւ) *adj. and s.* That constructs stables .

Գոմամուտ (մտի , մտիւ) *adj.* That retires into a stable .

Գոմէշ (մշոյ , մշով) *s.* Buffalo .

Գոմօր (ոյ , ով) *s.* (Hebrew word) Sort of measure .

Գոյ (ի , իւ) *s.* Being , existence , that is , substance ; goods . Ըստ գոյին or գոյիւ չափ , as much as his means or property allow , as much as he had . 'ի գոյ ածել , to create , to cause to exist .

Գոյակ (ի , աւ) *adj. and s.* Extant , that exists .

Գոյական (ի , աւ) *adj. and s.* Substantive .

Գոյականաբար , *adv.* Substantively .

Գոյականութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence , substance ; being , essence .

Գոյակից (կցի , կցաւ) *adj.* Of the same nature ; of the same essence , consubstantial .

Գոյանալ (ամ , յացայ) *v. n.* To be created , to exist , to be ; to be formed , to be produced .

Գոյապէս , *adv.* Substantially ; with all its substances .

Գոյարան (ի , աւ) *s.* Creator , that causes to exist .

Գոյացական (ի , աւ) *adj.* Substantial ; essential .

Գոյացակցութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Consubstantiation .

Գոյացապէս , *adv.* Substantially ; essentially .

Գոյացութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Substance ; reality ; essence , being , creature .

Գոյացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To create , to give existence , to produce .

Գոյացուցիչ (ցչի , ցչաւ) *s.* Creator , that gives existence or being .

Գոյաւոր (ի , աւ) *adj.* Existing , extant ; rich , opulent , wealthy .

Գոյաւորիլ (իմ , րեցայ) *v. n-p.* To be created , to exist ; to be formed , produced ; to grow rich .

Գոյաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence ; substance ; creature .

Գոյափոխել (եմ , եցի) *v. a.* To transubstantiate .

Գոյափոխութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Transubstantiation .

Դոյեղ (ի , աւ) *adj.* Substantial .

Դոյեղաբար , *adv.* Substantially .

Դոյեղական (ի , աւ) *adj.* Substantial .

Դոյեղինաբար , *adv.* Substantially .

Դոյեղինութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Substance .

Դոյեղութեամբ , *adj.* Substantial .

Դոյժ (գուժի , գուժիւ) *s.* Lamentation , complaint accompanied with groans and cries ; sad news . Դոյժ աւա նուլ or դնել , to lament , to deplore . Դոյժ արկանել , to bring bad news .

Դոյիբուսակ (ի , աւ) *s.* A kind of aromattick .

Դոյն (գունոյ , գունով) *s.* Colour ; complexion , ornament ; tint , dye : See Դաւուկն : Թափել , հասանել or բաւա նալ զգոյնն , to discolour .

Դոյնագոյն See Գունագոյն :

Դոյշ թէ , *adv.* God preserve us from it , God forbid ; take care .

Դոյութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence , being , nature , essence , substance , reality .

Գոնգեղ (ի , աւ) *s.* See Ըողգամ :

Գոնգիարին (ի , իւ) *s.* Congiary .

Գոնեա or Գոնեայ See Գոնէ :

Գոնէ , *conj.* At least , above all things , however ; only , yet .

Գոնջ (ի , իւ) *adj.* Scurfy .

Գոնջանալ (ամ , ջացայ) *v. n.* To have the scurf .

Գոնջութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Scurf , foul itch .

Գռչ (*ի, իւ*) *adj.* See **Գորչ** :
Գռչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գռչեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To sound, to cause to sound or resound.

Գռչիւն, *s. ind.* See **Գռչումն** :

Գռչումն (*լման, լմամբ*) *s.* Clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bel- lowing, roar.

Գռչողական (*ի, աւ*) *adj.* Sono- rous.

Գռւ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Fierce, bold, haughty, warlike, martial; noise, anger, crash, attack, assault.

Գռւալ (*ամ, ապի*) *v. n.* To make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գռւելի (*ի, աւ*) *s.* Sort of large fly.

Գռւող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Ar- rogant, proud, haughty, imperious, lord- ly, insolent, presumptuous, ostentatious; tyrant.

Գռւողաբար, *adv.* Haughtily, proud- ly, arrogantly, imperiously, presump- tuously.

Գռւողական (*ի, աւ*) *adj.* Made proud : See **Գռւող** :

Գռւողանալի (*եմ, րեցայ*) *v. n-p.* To be proud of: See **Գռւողանալ** :

Գռւողանալ (*ամ, պացայ*) *v. n.* To be proud of, to be puffed up, to be elated.

Գռւողացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To puff up, to make proud.

Գռւողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pride, haughtiness; insolence, arro- gance, presumption; lordliness, tyranny.

Գռւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anger, violence, noise; haughtiness.

Գռւ (*ի, իւ*) *s.* **Գռւք** or **Գռւեր**, *pl.* Kettledrum. **Գռւերս գռչել**, to beat the kettledrum.

Գով, *s. ind.* Praise, eulogy.

Գովարան (*ի, իւ*) *adj. and s.* That praises, praiser.

Գովարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise.

Գովարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Praise, eulogy.

Գովազակ (*ի, աւ*) *s.* A kind of aromack.

Գովանի, *adj. ind.* Praiseworthy, commendable.

Գովանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Գռւարանութիւն** :

Գովասան (*ի, իւ*) *adj. and s.* That praises, praiser.

Գովասանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Գովարանութիւն** :

Գովասանական (*ի, աւ*) *adj.* Of praise.

Գովասանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise.

Գովասանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Praise, eulogy.

Գովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to glorify, to exalt, to magnify, to ap- plaud, to celebrate, to renown; to cense. **Գովել կարի իմն** or **յանպիս**, to extol, to commend excessively. **Գովել զանն**, to glory, to boast.

Գովելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Praise- worthy, commendable, plausible, credi- table.

Գովեստ (*ի, իւ*) *s.* Praise, eulogy, panegyric; incense; glory.

Գովիչ (*վի, վաւ*) *adj. and s.* Praiser.

Գովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Praise, eulogy; honour, glory. **Գովութեամբ**, laudably.

Գորգ (*ի, իւ*) *s.* Carpet.

Գորգայք (*գեից, գեիւք*) *s. pl.* Gipsies.

Գործ (*ոյ, ու*) *s.* Work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, en- terprize, labour; commission; fact, ef- fect, merit; manufacture; make. **Գործ քաջութեան**, exploit, signal action in war. **Այր գործոյ**, an active man, a clever man. **Օր գործոյ**, a working day. **Գործ է գտանել**, it is difficult to find. **Ի գործ արկանել** or **գնել**, to make use of, to employ, to use; to prac- tise, to effect, to accomplish, to exe- cute, to realize. **Ի գործ ածել**, to use, to employ, to make use of. **Բանս ի գործ առնել**, to establish, to advance, to take for granted, to agree. **Ձեռն ի գործ արկանել**, to undertake, to be- gin, to commence.

Գործադիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* Actor, executor.

Գործադրական (*ի, աւ*) *adj.* Exe- cutor, that executes; effective, effica- cious.

Գործադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Execution, practice.

Գործած (այ, ու) *s.* Work, manufacture.

Գործածական (ի, աւ) *adj.* Usual, that is commonly used.

Գործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ (ի, աւ) *s.* Maker, worker.

Գործակալ (ի, աւ) *s.* Officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Place, office; agency, business of an agent; procuration.

Գործական (ի, աւ) *adj.* Practical, active.

Գործականել (եմ, եցի) *v. a.* To make, to operate.

Գործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, deed, action, operation.

Գործակից (կցի, կցաւ) *s.* Cooperator; associate, coadjutor. Գործակից լինել, to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, affair, work, enterprise, business, trade, negotiation, office, profession, ministratation, place, employment, establishment.

Գործաւար (ի, աւ) *s.* Intendant, officer.

Գործառեայ, *adj. ind.* Lazy, idle.

Գործատուն (տան, տամբ) *s.* Manufactory. Գործատունք Հարցի, the three stanzas of the hymn *Benedictus*.

Գործատուն քիմիականաց, laboratory.

Գործարան (ի, աւ) *s.* Manufactory; instrument; organ.

Գործարանաւոր (ի, աւ) *adj.* Organical.

Գործարար (ի, աւ) *s.* Negotiator, correspondent, agent.

Գործարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Negotiation, agency.

Գործաւոր (ի, աւ) *s.* Maker, workman, labourer, worker. Գործաւոր օրական, journeyman.

Գործաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Work, labour.

Գործել (եմ, եցի) *v. a.* To work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to

knit; to twist. Գործել զերկիր, to cultivate, to labour, to till.

Գործելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Feasible; maker.

Գործի See Գործիք:

Գործիական (ի, աւ) *adj.* Instrumental (term of grammar).

Գործիք (ծեայ, ծեպ) *s. pl.* Instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործնական (ի, աւ) *adj.* Pratical; ascetick.

Գործողական (ի, աւ) *adj.* Dramatick.

Գործողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, action, proceeding, function, operation. Գործողութիւն թատրոնական, opera. Գործողութիւն թատրոնական բանաստեղծութեան, drama.

Գործուած (այ, ու) *s.* Fabrication, work.

Գործուն, *adj. ind.* See Գործունեայ:

Գործունեայ (նէի, նէիւ) *s. and adj.* Workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Efficacy.

Գործոնեայ See Գործունեայ:

Գորշ (ի, իւ) *adj.* Ash-coloured, brown, grey, bay.

Գորշախայտ (ի, իւ) *adj.* Dapple.

Գորշային (յնայ, յնու) *adj.* Greyish.

Գորշանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To become grey or ash-coloured.

Գորշապահանգ (ի, աւ) *s.* Eardrop, ear-ring, pendant.

Գորշապահանգ See Գորշապահանգ:

Գորով (այ, ու) *s.* Tenderness, sensibility, pity, compassion.

Գորովազին, *adj. ind. and adv.* Tender, affectionate, sensible; tenderly, feelingly.

Գորովադուր, *adj. ind.* Tender, feeling, charitable, compassionate.

Գորովալի, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալիք, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալից, *adj. ind.* Tender, affectionate, charitable; affecting.

Գորովական (ի, աւ) *adj.* Tender, affectionate.

Գորովաղէտ, *adj. ind.* Affecting, affectionate, tender.

Գորովամայր (մոր , մայր) *s.* Pi-mater .

Գորովաւոր (սիրի , սիրաւ) *adj.* Af-fectionate, tender, feeling, charitable .

Գորովել (եմ , եցի) *v. n. and a.* To be affected, to be touched with com- passion; to affect, to flatter, to caress .

Գորտ (ոյ , ում or ի , իւ) *s.* Frog . Գորտ թռնաւոր , toad .

Գորտաքար (ի , իւ or բամբ) *s.* Toadstone .

Գործուրայ (ի , իւ) *s.* Corporal : See Մարմնակալ :

Գուբ (գոյ , գոմ) *s.* Ditch, hol- low; well, cistern; cess-pool .

Գուբայ (ի , իւ) *s.* Union of some psalms together .

Գութ (գթոյ , գթով) *s.* Pity , compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart . ' Ի գութս շարժել , to move, to soften . Գութս արկանել , to entreat tenderly .

Գութան (ի , աւ) *s.* Several pair of oxen to draw the plough .

Գութաբեր (ի , աւ) *adj.* That brings sad news, sad, fatal .

Գութալ (ամ , ժայի) *v. n.* To la- ment, to deplore .

Գութապարտ (ի , իւ) *adj.* Lamen- table, deplorable, worthy to be deplored .

Գութաւոր (ի , աւ) *adj.* See Գու- ժաբեր :

Գութարկել (եմ , եցի) *v. n.* To lament, to deplore; to carry or give sad news .

Գութարկու (ի , աւ) *adj.* That gi- ves sad news .

Գութաւոր (ի , աւ) *adj.* See Գու- ժաբեր :

Գութել (եմ , եցի) *v. n.* To bring or give sad news; to lament, to deplore, to cry, to scream; to sound .

Գութկան (ի , աւ) *s.* That carries or gives sad news .

Գութուն (ժման , ժմամբ) *s.* La- mentation, complaint, cry, groan .

Գուլ (գլի , գլիւ) *adj.* Blunt, dull .

Գուլպայ (ի , իւ) *s.* Stocking, hose . Հանել գուլպայս , to pull off the sto- ckings . Կերքին գուլպայ , understo- cking .

Գուհար See Գոհար :

Գուռք , *s. pl. ind.* Knee, knees . ' Ի գուռս իջանել , խոնարհել , անկանել , or հարկանել , to bend the knees, to prostrate one's self; to squat .

Գումար (ի , իւ) *s.* Assembly, session; action; addition, summing up; sum, amount . Գումար առնուլ , to as- semble .

Գումարահոլով , *adj. ind.* See Բազ- մահոլով :

Գումարել (եմ , եցի) *v. a.* To as- semble; to convoke; to gather together, to add, to sum .

Գումարել (իմ , բեցայ) *v. n-p.* To assemble together, to gather toge- ther; to be astonished, to be amazed , to be surprised .

Գումարութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Assembly; mob; sitting .

Գումարակ (ի , աւ) *s. and adj.* Assembly, assemblage, mob, band; as- sembled, gathered together . Գումար- ակ նաւուց , squadron . Գումարակ առնել , to assemble, to gather together .

Գումարական (ի , աւ) *adj.* Of an assembly .

Գումարեթ See Գմրեթ :

Գուն : Գուն գործել or գնել , to study, to devise, to strive, to try, to labour, to intrigue .

Գունադեղ , *adj. ind.* Adorned with fine colours .

Գունադեղել (եմ , եցի) *v. a.* To colour .

Գունագոյն , *adj. ind.* In divers colours .

Գունազարդել (եմ , եցի) *v. a.* See Գունադեղել :

Գունաթափ (ի , իւ) *adj.* Tarnished . Գունաթափ առնել , to tarnish; to discolour, to tan . Գունաթափ լինել , to fade .

Գունակ (ի , աւ) *adj. and s.* Simi- lar, equal, like; dye, colour . Գունակ գունակ , in several colours . Գունակ գունակ զարգարիւ ծաղկանց , to be streaked with several colours, to be form- ed in several colours .

Գունակել (եմ , եցի) *v. a.* To co- lour, to illuminate; to dye .

Գունակութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Colouring; dye .

Գունապաշոյճ , *adj. ind.* Adorned with several colours .

Գունառեալ (ելոյ , ելով) *adj.* See Գունաթափ :

Գունաւոր (ի , աւ) *adj.* Coloured; dyed; having several colours; quick, di- ligent , violent .

Գունաւորել (եմ , եցի) *v. a.* To dye, to colour .

Գունաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Colour, dye, tint.

Գունդ (գնդի, գնդաւ) *s.* Assemblage, band; troops, brigade, battalion, regiment, legion, cohort, phalanx: See **Գունն**:

Գունդադունդ, *adv.* In several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունեան, *adj. ind.* Of fine colour, fine, graceful.

Գունեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Գաւնակեւ**:

Գունեկրանդ, *adj. ind.* Of good colour or of many colours.

Գունջ (գնջոյ, գնջով) *adj.* See **Գոնջ**:

Գունն (գնոյ, գնոով) *s.* Globe; sphere; ball; bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet. **Գունն փոքրիկ**, bullet; globule. **Գունն աւնոյ**, nave of a wheel. **Գունն կշռոյ**, weight. **Գունն կապարեայ**, lead. **Չափեւ գնով գնոով**, to sound: See **Գունդ**:

Գունակ (ի, աւ) *s.* Diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator. **Մատն է գունակ լինել**, to denounce, to impeach, to accuse.

Գունակեան (ի, աւ) *adj.* Judicial.

Գունակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prophecy; presage, omen, prognostick; augury, auspice, divination, denunciation.

Գուպար (ի, աւ) *s.* War, combat.

Գուպարեւ (եմ, եցի) *v. n.* To make war, to fight.

Գուպարումն (րման, րմամբ) *s.* War, combat.

Գուսան (ի, աւ) *s.* Singer, musician, one skilled in music.

Գուսանեան (ի, աւ) *adj.* Musical.

Գուսանամուտ, *adj. ind.* Where a singer or musician enters.

Գուսանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chantry.

Գուրպայ See **Գուլպայ**:

Գուլէ, *adv.* Perhaps; for fear of, lest.

Գշիւր (գշոյ, գշով) *s.* Wimble, auger. **Գշիւր փոքրիկ**, small auger. **Գշիւր տակաւայ**, piercer, gimlet.

Գռեհ (ի, աւ) *s.* Street, road.

Գռեհիկ (հի, հիւ) *adj.* and *s.* Plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գռեհանաւ (ամ, կայայ) *v. n.* To become rude or clownish; to keep low company.

Գռիկ (գռոյ, գռով) *s.* Sort of herb.

Գռիկ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* See **Գանգրիկ**:

Գռիճ (գռճի, գռճաւ) *s.* Mineral salt.

Գռոյթ, (գռութի, գռութաւ) *s.* Assault, attack. **Գռոյթ** or **Գռոյթաւ**, to assault, to attack.

Գռուշ (ի, իւ) *adj.* See **Գանդուր**:

Գտակ (ի, աւ) *s.* Inventor, author.

Գտանեւ (եմ, գտի) *v. a.* To find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet. **Վերստին գտանեւ**, to retrieve, to regain; to find again, to recover. **Գտանեւ շնորհ առաւ ընդ սրտէք**, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գտիչ (գաչի, գաչաւ) *s.* See **Գտակ**:

Գտողական (ի, աւ) *adj.* Inventive.

Գտումն (գտման, գտմամբ) *s.* Invention.

Գրաբանեան (ի, աւ) *adj.* Written, literal.

Գրաբաւ, *adj. ind.* Literal, according to the letter.

Գրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Literate, lettered.

Գրագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Literature.

Գրագիր (գրի, գրաւ) *s.* Copier, writer, transcriber.

Գրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a copier, of a writer.

Գրախեց See **Կշանախեց**:

Գրակ (ի, աւ) *s.* Small writing.

Գրակազմ (ի, իւ) *s.* Bookbinder.

Գրակազմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Binding.

Գրակաւ (ի, աւ) *s.* Desk; reading desk.

Գրական (ի, աւ) *adj.* See **Գրագէտ**:

Գրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Literature; grammar.

Գրակարգայ, *s. ind.* Reader.

Գրակէս (կիսի, կիսաւ) *s.* See Նշա-
նախնայ :

Գրակոնաիկոն See Գրակոնաիկոն :

Գրահարկ (ի, աւ) *adj.* Authorized
by letters patent.

Գրամատիկ (ակի, ակաւ) *s.* See
Գրամատիկոս :

Գրամատիկոս (ի, աւ) *s.* Gramma-
riau, literate.

Գրամար (ի, իւ) *s.* Pennyweight;
scruple.

Գրամարտիկոս See Գրամատիկոս :

Գրամուլ (ի, իւ) *s.* Bibliomaniack.

Գրամուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Bibliomania.

Գրանոց (ի, աւ) *s.* Library.

Գրաշար (ի, իւ) *s.* Compositor;
composing stick.

Գրաշարութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Composition.

Գրապահ (ի, աւ) *s.* Librarian.

Գրապան (ի, աւ) *s.* Hem, border,
list: See Գրապանակ :

Գրապանակ (ի, աւ) *s.* Phylactery;
amulet; letter case.

Գրասեղան (ոյ, ուլ) *s.* Desk, study,
secretary.

Գրասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Stu-
dious, that loves study or literature.

Գրաստ (ու, ու) *s.* Beast for the
saddle, carriage, sumpter, sorry horse,
ass, short or thick horse, animal, beast,
tit. Գրաստ մատակ, mare.

Գրաստամիտ (մտի, մտաւ) *adj.*
Stupid, silly, dull, heavy.

Գրաստապան (ի, աւ) *s.* Waggoner,
one who lets horses.

Գրաժաճաւ (ի, աւ) *s.* Bookseller.

Գրաժաճաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Book-trade.

Գրաւ (ի, աւ) *s.* Great coat, loose
coat, Persian dress.

Գրաւուն (աւն, տամբ) *s.* Li-
brary.

Գրաւ (ի, իւ) *s.* Earnest money,
assurance, security, pledge, engagement;
mortgage; wager, bet; detention. Գրաւ
դնել, to wager, to lay a bet; to hire,
to give wages or salary.

Գրաւական (ի, աւ) *s.* Pledge, as-
surance; earnest money.

Գրաւականել (եմ, եցի) *v. a.* To
hire, to engage; to mortgage; to detain,
to occupy.

Գրաւել (եմ, եցի) *v. a.* To hire,
to engage, to secure; to redeem; to

hold, to detain, to usurp, to occupy,
to undertake, to conquer, to invade,
to seize, to arrogate, to appropriate,
to encroach; to stride; to prepossess, to
anticipate, to preoccupy. Գրաւել յար-
քունիս, to confiscate.

Գրաւոր (ի, աւ) *adj.* Written; lite-
rary, literal.

Գրաւորական (ի, աւ) *adj.* See
Գրաւոր :

Գրաւուն (աւման, աւմամբ) *s.* De-
tention, encroachment, reprisal, usur-
pation, occupation. Գրաւուն յար-
քունիս, confiscation.

Գրափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Metathesis.

Գրգալ (ամ, դացոյ) *v. n.* To cluck.

Գրգանք (նայ, նոք) *s. pl.* Delica-
cy, effeminacy; delight, pleasure, vo-
luptuousness; caress.

Գրգարան (ի, աւ) *s.* Place of plea-
sure, of delight.

Գրգել (եմ, եցի) *v. a.* To fondle,
to treat delicately or effeminately, to
caress; to feed delicately.

Գրգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
See Գրգել :

Գրգիւ (գաի, գաիւ) *s.* Irritation,
provocation, incitement, impulse, in-
stigation, inducement, solicitation, sug-
gestion, temptation, allurements, incen-
tive, itch, stimulus, motive.

Գրգլեակ (կկի, կկաւ) *s.* Old dress,
rag.

Գրգոյի See Գրգոյի :

Գրգութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Delicacy, effeminacy, affection.

Գրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To irri-
tate, to excite, to provoke; to incite, to
raise, to solicit, to incense, to shar-
pen, to alarm, to inflame, to tan, to
agitate, to exasperate, to set against, to
instigate, to move, to foment, to nettle,
to urge, to rekindle, to revive, to rouse,
to rebel.

Գրգռութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

See Գրգռել :

Գրգրալ See Գրգալ :

Գրեան (կնոյ, կնով) *s. pl.* Books,
many books.

Գրեանք (եանց, եամբք) *s. pl.* See
Գրեան :

Գրեալ թէ See Գրեթէ :

Գրեթէ, *adv.* Nearly, almost, about;
hardly, like, well.

Գրէ եթէ See Գրեթէ :

Գրել (եմ, եցի) v. a. To write; to paint; to esteem, to value. Առ ոչ-ինչ գրել, to despise, to disesteem.

Գրելիս (ի, աւ) s. Clyster, remedy. Գրեցի (եմ, եցի) v. a. To knock, to strike.

Գրեգորեան, adj. ind. Gregorian. Գրիչ (գրչի, գրչաւ) s. Writer, scribe, author; pen. Գրիչ երկաթի, style; graver; chaser's tool. Գրիչ նկարչի, pencil.

Գրիւ (գրուի, գրուաւ) s. Measure of twelve bushels, bushel.

Գրկալիւ, adj. ind. Full bosomed. Գրկալիւ աղեղն; a bow well drawn.

Գրկախառն, adj. ind. Embraced. Գրկախառն լինել, to embrace.

Գրկախառնութիւն (թեան, թեամբ) s. Embrace.

Գրկածութիւն See Գրկախառնութիւն:

Գրկանք (նայ, նգր) s. Embrace. Գրկաչափ (ի, իւ) s. Fathom.

Գրկարան (ի, աւ) s. Embracer. Գրկել (եմ, եցի) v. a. To embrace,

to hug. Գրկընդխառն See Գիրիչ ընդ խառն:

Գրկոյք See Գրքոյք:

Գրոհ (ի, իւ) s. Assault, irruption; nation, people. Գրոհ տալ, to storm.

Գրոհել (եմ, եցի) v. n. To assault, to storm.

Գրոյ (ի, աւ) s. See Գրիչ երկաթի:

Գրուած (ոյ, ու) s. Writing. Գրուան (ի, աւ) s. See Գրիւ:

Գրութիւն (թեան, թեամբ) s. Writing.

Գրութիւն (ածի, ածաւ) s. Grass-hopper.

Գրչութիւն (թեան, թեամբ) s. Writing, manner of writing.

Գրպան (ի, աւ) s. Pocket, small pocket; purse, fob. Գնել ի գրպանի, to pocket, to put in the pocket.

Գրտակ (ի, աւ) s. Small loaf, bread.

Գրտանակ See Գլանակ:

Գրքակազմ See Գրակազմ:

Գրքոյի (քուկի, քուկաւ) s. Small book, manual, small treatise.

Գօնդեգապալ (ի, իւ) s. Constable. Գօշել (եմ, եցի) v. a. To bite, to sting.

Գօս (ի, իւ) adj. Dry, arid, dead; benumbed, impotent.

Գօսանալ (ամ, սոցայ) v. n. To dry, to become dry; to grow stupid.

Գօսացունել (եմ, ցունի) v. t. To dry; to benumb, to make torpid.

Գօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Dryness, aridity; atrophy, numbness.

Գօմէլոյծ, adj. ind. That has untied his girdle.

Գօմէորիլ (իմ, բեցայ) v. n-p. To gird one's self.

Գօմէկոնիւ, adj. ind. See Գօմէմարտ:

Գօմէմարտ (ի, իւ) s. Wrestler. Գօմէմարտիլ (իմ, տեցայ) v. n. To wrestle.

Գօմէմարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Wrestling, wrestling place.

Գօմէպինս, adj. ind. Girt; prompt, active, diligent. Գօմէպինս լինել, to gird one's self; to be prompt.

Գօմի (տւոյ, տեաւ) s. Girdle; twist; lash; piece of wood placed between others to support them. Գօմի փոքրիկ, belt. Գօմի աշխարհագրական, zone. Գօմի ածել or Գօմի ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt.

Գօմածու (ի, աւ) adj. That girds the body; that girds on the sword.

Գօքոյ (ի, իւ) s. Cocoa nut. Ծառ Գօքոյի, cocoa tree.

Դ

Դ (dah) T soft. Consonant, the fourth letter of the Armenian Alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Տ and Թ, for example: Բանս, բանդ; գինդ, գինս; ընտանի, ընդանի; ընտել, ընդել; արգանդ, արգանս: Սաղարթ, սաղարդ; Թակարդ, Թակարթ; շողջորթ, շողջորդ:

Դ, Article of the second person, definitive, expressive, and harmonious, being joined to nouns, pronouns, and verbs, for example: Սուրբ սրբոյ, you who are the holy of holy ones. Քահանայ Աստուծոյ, you who are a priest of God. Կորուսել զհօգիւ և զինչսդ, you have lost your soul, and your property. Տար զձաշտ, carry this meat. Արձակեալ զժողովուրդսդ, let

this or the people go. 'Ի բայ կացեք յարանցդ յայգցանէ, withdraw from those men. 'Իու որ Հրեայդ էս, you who are a Jew. Ոչ գիտեմ զինչ գուր ասես, I know not what you say. Բայց զոր ձեզդ ասեմ, but what I tell you. Որ խօսիդ ընդդէմ, he who talks to you.

Դ or Զ with a line above it denotes the number four.

Դա (գորա, գովաւ) *pro.* That, this: See Դոյն.

Դարեր (այ, աւ) *s.* (Hebrew word) Sanctuary.

Դարերայօրէն, *adj. ind.* That resembles the Sanctuary.

Դարնային (յնոյ, յնով) *adj.* Laureled.

Դարնայ, *adj. ind.* See Դարնային: Պսակ գարնայ, laurel (emblem of honour).

Դարնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Laurel.

Դարնիդ (նդի, նդաւ) *s.* See Դարնի:

Դարնիգեայ, *adj. ind.* Laureled.

Դարր See Դարի:

Դադ (ի, աւ) *adj.* See Դեդ:

Դադադ (ի, աւ) *s.* Bier, coffin.

Դադուր See Դակուր:

Դադար See Դադարը:

Դադարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարել (եմ, բեցայ) *v. n.* See Դադարել:

Դադարումն (բման, բմամբ) *s.* Cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act of stanching; silence; interruption; inaction.

Դադարը (բայ, բգբ) *s. pl.* Cessation, rest, pause; establishment, dwelling; station. Դադարը գաղանայ, den. Դադարը խաշանց or անասնոց, stable. Դադարը հաւուց, roost; perch. Դադարը նաւուց, harbour.

Դաժան (ի, աւ) *adj.* Hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult; inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբոյս, *adj. ind.* Whose productions are harsh or hard.

Դաժանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական (ի, աւ) *adj.* See Դաժան:

Դաժանահոտ, *adj. ind.* That has a bad smell, stinking.

Դաժանանալ (ամ, նոցայ) *v. n-p.* To become cruel or atrocious.

Դաժանատեսակ (ի, աւ) *adj.* Deformed, ugly, horrible.

Դաժանատեսիլ, *adj. ind.* See Դաժանատեսակ:

Դաժանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be angry, to be mad.

Դաժանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity.

Դալ See Դալլ:

Դալակիլ (եմ, եցի) *v. n.* To endeavour, to study, to labour.

Դալապր (ի, աւ) *s.* Sabre.

Դալար (ի, իւ) *adj.* Green, that is not dry; fresh. Դեղ գալար, verdure.

Դալարաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces verdure, grass.

Դալարաբերել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To produce verdure; to become green, to become green again.

Դալարագեղ, *adj. ind.* Green, covered with verdure, verdant.

Դալարագոյ, *adj. ind.* Green.

Դալարադարգ, *adj. ind.* See Դալաբարդ:

Դալարադեցեայ, *adj. ind.* See Դալարագեղ:

Դալարահեր, *adj. ind.* Furnished with new hair.

Դալարանալ (ամ, բոցայ) *v. n.* To become green, to become green again.

Դալարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make green.

Դալարել (եմ, եցի) *v. a.* See Դալարացուցանել:

Դալարի (բւոյ, բեաւ) *s. and adj.* Verdure, grass, herbage, vegetables; green, herbous.

Դալարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Green, verdure.

Դալկաւոր (ի, աւ) *adj.* Icteric.

Դալուկն (լիան, կամբ) *s.* Jaundice.

Դակուր (կրոյ, կրով) *s.* Adze, axe.

Դակը (կեր, կերբ) *s.* See Դակուր:

Դահադրամ (Դ, Դ) *s.* Ten pence, coin of ten pence.

Դահամուհի (մանց, մամբ) *s. pl.* Meat: See Կուկեր.

Դահանակ (Է, աւ) *s.* Sort of precious stone.

Դահեկան (Է, աւ) *s.* Penny; drachm; gold coin; coin.

Դահիճ (Կճի, Կճաւ) *s.* Hangman, executioner; attendant; torturer.

Դահիճ (Ըճի, Ըճիւ) *s.* Closet; hall; portico.

Դահճապետ (Է, աւ) *s.* Chief of hangmen; officer.

Դահուկ (ԿԿի, ԿԿաւ) *s.* Sledge.

Դադը or Դադան (Է, Է) *s.* Wild mint.

Դամ (Դ, Դ) *s.* One of the sides of an ossicle: See Դամբ.

Դամարճակ (Է, աւ) *s.* Assembly of honourable persons.

Դաման (Է, աւ) *s.* Tomb, sepulchre.

Դամանադիր (Գրոյ, Գրով) *s.* Epitaph.

Դամանական (Է, աւ) *adj.* Sepulchral, funeral.

Դամարան (Է, աւ) *s.* Tomb, sepulchre; mausoleum; vault, charnel-house, catacombs, church yard.

Դաման (Է, Է) *s.* Prune.

Դամբ (Դից, Դիւք) *s. pl.* See Պառական:

Դայեակ (ԷԿի, ԷԿաւ) *s.* Fosterfather; nurse.

Դայեակորդի (Դւոյ, Դեաւ) *s.* Fosterbrother.

Դայեկաբար, *adv.* Like a fosterfather or nurse.

Դայեկատոհմ (Է, Է) *s.* and *adj.* Fosterbrother; of a fosterbrother.

Դայեկէլ See Մնուցանել:

Դալ (Դ, Դ) *s.* The first milk of a cow.

Դանակ (Է, աւ) *s.* Knife, clasp knife.

Դանգ (Է, աւ) *s.* Mite, penny, obole.

Դանդաղ (Է, աւ) *adj.* Slow, tardy, idle, heavy; heartless, cold.

Դանդաղագին, *adj. ind.* Very slow.

Դանդաղամած, *adj. ind.* Thickened, thick.

Դանդաղանք (Կայ, Կոք) *s. pl.* See Դանդաղութիւն:

Դանդաղել (Էմ, Էցայ) *v. n.* To

loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.

Դանդաղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.

Դանդաղումն (Դման, Դմամբ) *s.* See Դանդաղութիւն:

Դանդանաւանդ (Է, Է) *s.* Bit, curb; bridle; gag.

Դանդանաւանդակաւ (Է, Է) *adj.* Tied, bitted, curbed.

Դանդաւանք (Կայ, Կոք) *s. pl.* See Դանդաւումն:

Դանդաւել (Էմ, Էցի) *v. n.* To waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.

Դանդաւեցուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To cause to waver, to deter.

Դանդաւոտ (Է, աւ) *adj.* Wavering.

Դանդաւումն (Դման, Դմամբ) *s.* Vacillation; delirium.

Դանդաւուն, *adj. ind.* See Դանդաւոտ:

Դանի See Դանդ:

Դաշխուրան (Է, աւ) *s.* Drinking vessel, cup or pot.

Դաշն (Ըին, Ըամբ) *s.* and *adj.* Contract, convention, bargain, treaty, engagement; condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance; sweet, agreeable to the ear. Դաշն կուել or Կատարուել, to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate. Դաշն խօսիլ, to speak very mildly. Դաշն նայիլ, to look tenderly or affectionately, to look sweetly on one.

Դաշնագիր (Գրի, Գրաւ) *s.* and *adj.* Contractor, that contracts. Դաշնագիր լինել, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշնագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշնակ (Է, աւ) *s.* Poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre.

Դաշնակաւոր (Է, աւ) *adj.* Sweet, harmonious.

Դաշնակաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Harmony.

Դաշնակից (Կցի, Կցաւ) *s.* Confederate, leaguer; conspirator. Դաշնակից լինել, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշնակումն (կման, կմամբ) *s.* Harmony.

Դաշնակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշնաւոր (Ի, աւ) *adj.* Confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշնաւորիլ (Իմ, բեցայ) *v. n-p.* To agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot.

Դաշնաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Convention; confederacy, league.

Դաշնի (շուռի, շուռիւ) *s.* Sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշնակալ See Դարշնակալ :

Դաշա (Ի, Իւ or աւ) *s.* Field, country, soil, heath, fallow ground, plain.

Դաշտաբերան (Ի, աւ) *s.* Opening or entrance to a plain or field.

Դաշտադեպին (անոյ, անով) *s.* Plain, flat country, meadow.

Դաշտական (Ի, աւ) *adj.* Rural: See Դաշտականաւոր :

Դաշտականաւոր (Ի, աւ) *adj.* Monthly.

Դաշտակողմն (ման, մամբ) *s.* Part or side of the country.

Դաշտաձև, *adj. ind.* Plain, in form of a plain.

Դաշտամուխ, *adj. ind.* That enters into an open country.

Դաշտան (Ի, աւ) *s.* Menses.

Դաշտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* To become a plain, to be flat.

Դաշտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Monthly.

Դաշտանիկ (նկի, նկաւ) *adj.* See Դաշտանի :

Դաշտավայր (Ի, Իւ) *s.* Plain, heath, country, field.

Դաշտաւետ, *adj. ind.* Abounding in open country, in fields.

Դաշտաւորիլ (Իմ, բեցայ) *v. n-p.* See Դաշտանալ :

Դաշտել (եմ, եցի) *v. a.* To plain, to make plain.

Դաշտորայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* The fields, the open country.

Դառն (ոհն, ոամբ) *adj.* Bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարոյ (Ի, Իւ) *adj.* Vexatious, proud, tiresome.

Դառնաբեր (Ի, աւ) *adj.* That produces bitterness.

Դառնազառն, *adj. ind.* Very bitter.

Դառնաթոյն, *adj. ind.* That has dangerous venom.

Դառնաթորմ, *adj. ind.* Furnished with or full of bitterness, very bitter.

Դառնալ (ամ, դարձայ) *v. n.* To turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted. Զեաւ դառնալ, to recede. Վերադն դառնալ, to return. Սեղմ դառնալ, to reflect; to rebound. Ընդդէմ դառնալ, to object, to resist, to oppose.

Դառնածար, *adj. ind.* Very shameful, infamous.

Դառնակսկիծ, *adj. ind.* Bitter, painful.

Դառնահամ, *adj. ind.* That has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահոս, *adj. ind.* Bitter, harsh.

Դառնահոտ, *adj. ind.* That stinks.

Դառնաճաշակ, *adj. ind.* See Դառնահամ :

Դառնամահ, *adj. ind.* Of a painful or violent death.

Դառնանալ (ամ, ոնացայ) *v. n.* To become bitter, to turn sour; to be offended, to be irritated; to be tired, to be displeased.

Դառնաշուռ, *adj. ind.* Rough, violent; bad, venomous.

Դառնապէս, *adv.* Bitterly, harshly, sourly, painfully.

Դառնաբորոյց, *adj. ind.* Bitter (to drink).

Դառնաբմաւ, *adj. ind.* Whose root is bitter.

Դառնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease.

Դառնացուցիչ (ցիի, ցլաւ) *adj.* That imbitters, that irritates.

Դառնացող (Ի, աւ) *adj.* Vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնեհի, *adj. ind.* Whose fruits are bitter.

Դառնիճ (նճի, նճաւ) *s.* and *adj.* Endive; wild lettuce; bitter. Դառնիճ փերուայ, Peruvian bark.

Դառնասեւեհ, *adj. ind.* Whose branches are bitter.

Դառնորակ (Ի, աւ) *adj.* Bitter.

Դառնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.*

Bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս (ռւ, ու) *s.* Order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction. Դաս ասել ուսմէ, to lecture, to read, to teach.

Դասադաս See Դասդաս:

Դասալիք, *adj. ind.* Deserter. Դասալիք լինել, to desert; to apostatise.

Դասախումբ, *adj. ind.* Ordered, assembled.

Դասակ (ի, աւ) *s.* Troop, order, division.

Դասական (ի, աւ) *adj.* Ordinal; classical; arranged, divided.

Դասակարգ (ի, իւ) *s.* Order, class, catalogue.

Դասակարգել (եմ, էջի) *v. a.* To put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, sign; enrolment; choir; hierarchy.

Դասակից (էջի, էջաւ) *adj.* Of the same order or class.

Դասակցիւ (իմ, ցեցոյ) *v. n-p.* To be in the same class, in the same society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Admission, company.

Դասապետ (ի, աւ) *s.* The first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետական (ի, աւ) *adj.* Hierarchical.

Դասապետել (եմ, էջի) *v. n.* To be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց (ի, իւ) *s.* Lecturer, professor.

Դասասացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասաւար (ի, աւ) *s.* See Դասապետ:

Դասատու (ի, աւ) *s.* Lecturer, professor, teacher.

Դասատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասաւորել (եմ, էջի) *v. a.* To order, to put in order, to arrange.

Դասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, ordonnance, disposition, arrangement, distribution; system. Դասաւորութիւն բառից, syntax.

Դասդաս, *adv.* In several orders or assemblages, in several companies.

Դասել (եմ, էջի) *v. a.* To put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Դասել:

Դաստակ (ի, աւ) *s.* Wrist; hand, palm. Դաստակ սրոյ, hilt of a sword. Դաստակս գնել, to haft, to set in a handle.

Դաստակապք (պից, պք) *s. pl.* Manacles, handcuffs.

Դաստակեռ (աւի, տեղ) *s.* Place where one rests the wrist or hand.

Դաստակերտ (ի, աւ) *s.* Manufactory, edifice, building; estate, village, country house. Դաստակերտք Աստուծոյ, creatures.

Դաստապան (ի, աւ) *s.* Hilt of a sword; guard (of a gun): See Թաթապան:

Դաստառակ (ի, աւ) *s.* Handkerchief; towel, napkin.

Դաստիարակ (ի, աւ) *s.* Preceptor, tutor, pedagogue.

Դաստիարակարան (ի, աւ) *s.* Place of education; preceptor.

Դաստիարակել (եմ, էջի) *v. a.* To bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դաստիարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Education, instruction, discipline; pedagogy.

Դատ (ի, իւ) *s.* Lawsuit, cause, litigation; justice. Դատ վարել or գնել, to proceed, to sue in law, to bring an action. Դատ առնել, to do justice; to judge a lawsuit. Դատ տալ, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned.

Դատագիր (գրոյ, գրով) *s.* See Դատագրութիւն:

Դատագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sentence pronounced or written.

Դատախազ (ի, իւ) *s.* Accuser, informer, plaintiff.

Դատախազել (եմ, էջի) *v. n.* To accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation.

Դատանիք (նքոյ, նքով) *s.* Sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատանիքել (եմ, էջի) *v. a.* To sentence, to execute, to condemn, to

censure, to proscribe, to fulminate.

Դատանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Դատաստան :

Դատապարտ, *adj. ind.* Condemned.

Դատապարտ առնել, to condemn.

Դատապարտ լինել, to be condemned.

Դատապարտարան (ի, աւ) *s.* Place of condemnation, prison, hell.

Դատապարտեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Damned.

Դատապարտել (եմ, եցի) *v. a.* To condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute.

Դատապարտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Damnable.

Դատապարտիչ (տչի, տչաւ) *adj.* That condemns; that damns.

Դատապարտողական (ի, աւ) *adj.* See Դատապարտիչ :

Դատապարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան (ի, աւ) *s.* Judgment, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgment; justice; cause, lawsuit, proceedings. Դատաստանաւ, judicially. Կռլելի դատաստան, to summon, to cite before a judge. Դատաստան տալ, to be condemned.

Դատաստանական (ի, աւ) *adj.* Judicial, done by legal authority.

Դատաստանագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Institutes, law, statute law.

Դատաստանարան (ի, աւ) *s.* Tribunal, court of justice.

Դատաստանոց (ի, աւ) *s.* See Դատաստանարան :

Դատաւճիռ (ճոյ, ճով) *s.* See Դատակնիք :

Դատարան (ի, աւ) *s.* See Դատաստանարան :

Դատարկ (ի, աւ) *adj.* Empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, unoccupied, lazy.

Դատարկարան (ի, իւ) *adj.* That speaks in vain.

Դատարկարանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak to no purpose or in vain.

Դատարկարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse.

Դատարկակեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն, *adj. ind. and adv.* Emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ (մտի, մտաւ) *adj.*

Lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To be vacant, to be void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանձն (ձին, ձամբ) *adj.* See Դատարկակեաց :

Դատարկապարտ (ի, իւ) *adj.* See Դատարկասուն :

Դատարկասուն, *adj. ind.* Blackguard, rogue, rover, vagabond. Դատարկասուն կենս զարկել, to play the blackguard.

Դատարկարան (ի, աւ) *s.* Place of vacation.

Դատարկացոյցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Դատարկել :

Դատարկել (եմ, եցի) *v. a.* To empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure. Դատարկութիւն օգոյ, vague.

Դատաւոր (ի, աւ) *s.* Judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censorer, critic. Դատաւորք, the judges, magistrate.

Դատաւորաբար, *adv.* Like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական (ի, աւ) *adj.* Judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց (ի, աւ) *s.* Court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատաւիւն : Դատաւիւն առնել, to condemn, to blame, to reprobate, to illtreat, to offend in words.

Դատաւիւնել (եմ, եցի) *v. a.* See Դատաւիւն առնել :

Դատել (եմ, եցի) *v. a.* To judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to condemn. Դատել ընդ ումք, to bring an action against some one. Հրով գատել, to burn, to consume by fire. Սրով գատել, to kill with a stroke of a sword.

Դատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Դատել :

Դատողական (ի, աւ) *adj.* Judicial; critical.

Դատողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judgement.

Դատուհի (հւոյ, հեաւ.) *s. f.* Wife of a judge.

Դատումն (աման, ամամբ) *s.* Judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար (ու, ու) *s.* Age; century. Դարու, secular.

Դար (ի, իւ) *s.* Height, hill, eminence, precipice; even number. Դարիւ է գարիւ գաւ, to come, to flow in many waves or surges. Դար է կոշտ խաղաւ, to play at even or odd.

Դարագլուխ (լիոյ, լիով) *s.* Completion of a century.

Դարակ (ի, աւ) *s.* Shelf: See Բլրակ:

Դարակոշտ (ի, աւ) *adj.* Even and odd.

Դարան (ի, աւ) *s.* Watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterranean passage; plot, cheat, deceit, intrigue. Դարան գործել or Ի գարան մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot.

Դարանագործ (ի, աւ) *adj.* See Դարանակաւ:

Դարանակաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Insidious, footpad, plotter. Դարանակաւ լինել, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ambush, ambuscade, obsession.

Դարանամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* See Դարանակաւ:

Դարանայոյզ, *adj. ind.* That observes ambushes.

Դարանակաւ (ի, աւ) *s.* Chief of footpads.

Դարանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to circumvent; to hide one's self.

Դարապան (ի, աւ) *s.* Porter.

Դարապաս See Դարապան:

Դարապետ See Դարապան:

Դարապետական (ի, աւ) *adj.* Belonging to a porter.

Դարատան (ի, աւ) *s.* Garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, precipice; eyebrow.

Դարափոր (ի, իւ) *s.* Cavern, cave, hollow.

Դարբին (ընի, բնաւ) *s.* Forger;

brasier; locksmith; ironmonger.

Դարբնասաւ (ի, իւ) *s.* Anvil.

Դարբնել (եմ, եցի) *v. n.* To forge.

Դարբնոց (ի, աւ) *s.* Forge.

Դարբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Locksmith's trade or work, ironmonger's trade, ironware.

Դարբուկ See Դարբուկ:

Դարգիճ (գճի, գճաւ) *s.* Bed, litter.

Դարգճակաւ (ի, աւ) *adj.* That lies on a litter, that is ill in bed.

Դարել (եմ, եցի) *v. n.* To roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեանդ See Դարաւանդ:

Դարժանութիւն See Դարժանութիւն:

Դարժակ (ի, աւ) *s.* Patterns, model.

Դարժենիկ See Կինամոմն:

Դարխենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cinamon.

Դարձ (ի, իւ) *s.* Turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change. Դարձ յետս or ընդ կրունկն, recoil, putting or drawing back, retreat. Դարձ հիւանդութեան, paroxysm. Դարձ փոխարինի, recompense, return; retaliation, compensation, retribution. Դարձ աւանել, to turn, to turn about, to return.

Դարձագարձ, Դարձագարձ աւանել, to turn or return several times, to flutter.

Դարձասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves to turn often.

Դարձաւոր (ի, աւ) *adj.* That turns; that is converted.

Դարձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey, return; circuit; turn.

Դարձգարձիւ (իմ, ձեցայ) *v. n.* To vault.

Դարձգարձուք (ձման, ձմամբ) *s.* Vaulting.

Դարձեաւ (ելոյ, ելով) *adj.* Turned, returned; converted.

Դարձեաւ, *adv.* Again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; also.

Դարձուած (ոյ, ով) *s.* Circuit, return; reward, retribution. Դարձուած բանից, answer, report, sense, signification.

Դարձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To return, to turn; to avert; to res-

to; to bring back, to carry back, to reinstate; to bring back, to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert. Դարձուցանել յետս, to revoke; to reject; to reflect. Դարձուցանել անդրէն, to cede, to resign, to yield. Դարձուցանել ընդդէմ, to retort.

Դարման (ոյ, ով) *s.* Cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance.

Դարմանատու (ի, աւ) *s.* Nurse, that has the care of a person.

Դարմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Curing.

Դարմանել (եմ, էցի) *v. a.* To nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physick, to dress, to heal; to repair.

Դարմանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Curable.

Դարմանոց (ի, աւ) *s.* Hospital.

Դարչոյն See Դաշոյն:

Դարչունակալ (ի, աւ) *adj.* That carries the sword.

Դարում (այ, աւ) *s.* End, term, limit.

Դարպաս (ի, աւ) *s.* Palace, royal house.

Դաւ (ոյ, ով) *s.* Stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device. Դաւ գնել, to devise, to circumvent.

Դաւաբեր (ի, աւ) *adj.* See Դաւադործ:

Դաւադործ (ի, աւ) *adj. and s.* Faction; contriver.

Դաւադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանել (եմ, էցի) *v. a.* To betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանահամբոյր, *adj. ind.* That holds the same faith.

Դաւանարան (ի, աւ) *s.* Place of worship, church.

Դաւանաւոր (ի, աւ) *adj.* That

has, that gives the confession of faith.

Դաւանել (եմ, էցի) *v. a. and n.* See Դաւանիլ:

Դաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. a. and n.* To confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Confession or declaration of faith.

Դաւանք (նայ, նգք) *s. pl.* See Դաւ:

Դաւել (եմ, էցի) *v. a.* To defraud, to cheat, to contrive.

Դաւողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Դաւ:

Դափ (ոյ, ով) *s.* Tabour.

Դափիւն, *s. ind.* The sound of a tabour.

Դափել (եմ, էցի) *v. n.* To strike or sound the tabour.

Դափնէ See Դափի:

Դափր: Դափր հասանել, to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգմաճ (ի, իւ) *s.* Vermicelli: macaroon.

Դգմնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Gourd.

Դգնումն See Դգումն:

Դգումն (չման, չմամբ) *s.* Noise, murmuring of a river.

Դգում (գգմոյ, գգմով) *s.* Pumpkin; calabash, gourd; gourd or calabash hollowed to receive liquor.

Դեգ, *adj. ind.* Odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humoursome man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք (նայ, նգք) *s. pl.* Frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերիլ (եմ, դեցայ) *v. n.* To frequent company; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Caprice, oddness.

Դեգակել (եմ, էցի) *v. n.* To vacillate, to stagger, to totter.

Դեգակումն (ւման, ւմամբ) *s.* Vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դեղփին See Դղփին:

Դեկան See Դահեկան:

Դեկտեմբեր (ի, իւ) *s.* December.

Դեհ (ի, իւ) *s.* Side, part: See Կողմն:

Դեհկան (ի, աւ) *s.* Governor of a province: See Կողմնակալ:

Դեհկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Government of a province; office or dignity of the governor of a province: See Կողմնակալութիւն:

Դեհկետ (ի, աւ) *s.* See Կուսակաւ or Կողմնակաւ:

Դեղ (ոյ, ով) *s.* Remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour. Դեղ դաւար, grass, herbage, green; verdure. Դեղ հանրական, panacea. Դեղ մաւուցանել, to physick, to dress:

Դեղաբանական (ի, աւ) *adj.* Pharmaceutical.

Դեղաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pharmacopoeia, pharmaceutick.

Դեղագործ (ի, աւ) *s.* Apothecary; that prepares tinctures or physick.

Դեղագործել (եմ, եցի) *v. n.* To prepare physick or tinctures.

Դեղագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pharmacy; art of preparing tinctures or physick.

Դեղախուշկ (խնկոյ, խնկով) *s.* Spice, aromattick drug, medicinal drug.

Դեղակուր, *adj. ind.* Poisoned. Դեղակուր առնել or կորուսանել, to poison, to give poison, to infect with poison. Դեղակուր լինել, to be poisoned.

Դեղահաս (ի, աւ) *s.* Pill; bolus: See Դեղատու:

Դեղանկար (ի, աւ) *adj.* Painted in colours.

Դեղաձառ (ի, աւ) *s.* Druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.

Դեղատու (ի, աւ) *s.* That gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.

Դեղատուել (եմ, եցի) *v. a.* To physick, to cure; to poison.

Դեղատութիւն See Դեղատուութիւն:

Դեղատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.

Դեղարան (ի, աւ) *s.* Apothecary's shop; drug-box.

Դեղարար (ի, աւ) *s.* See Դեղագործ:

Դեղել (եմ, եցի) *v. a.* To poison, to infect with poison.

Դեղեմպու, *s. ind.* That takes physick; that takes poison.

Դեղթափ (ի, իւ) *s.* Antidote, counterpoison. Դեղթափ քար, bezoar, stone said to possess the properties of an antidote.

Դեղին (զնոյ, զնով) *adj.* Yellow; flaxen; sandy colour; fallow; wan, pale, palid. Դեղին ծաղիկ, sort of yellow flower.

Դեղձ (ի, իւ) *s.* Peach. Դեղձ կանխիկ, small early peach.

Դեղձան (ի, իւ) *adj.* Yellowish, rather yellow, flaxen.

Դեղձանիկ (նկի, նկաւ) *s.* Canary-bird:

Դեղձի (ձւոյ, ձեռու) *s.* Peachtree. Դեղձի կանխիկ, small early peachtree.

Դեղնագոյն, *adj. ind.* Yellow, flaxen.

Դեղնաներկ (ի, իւ) *s.* Massicot.

Դեղնահող (ոյ, ով) *s.* Ochre.

Դեղնափայլ, *adj. ind.* Yellow, rather red.

Դեղնիլ (իմ, նեցոյ) *v. n.* To become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.

Դեղնոտ (ի, աւ) *adj.* Become yellow, grown pale.

Դեղնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց (ի, աւ) *s.* Yolk of an egg.

Դեղոտ (ի, աւ) *adj.* Venemous.

Դեղորայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* Spices; drugs.

Դեմար (ի, աւ) *s.* (Greek word) Ceres; earth, ground, soil.

Դեմարածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Sprung from earth, terrestrial.

Դին (ի, իւ) *s.* Religion, faith, belief (of infidels).

Դեմակորուստ, *adj. ind.* That has forsaken his religion, irreligious.

Դենար (ի, աւ) *s.* Penny.

Դենպեա (ի, աւ) *s.* Head of religion.

Դեռ, *adv.* Still, yet, to this hour; newly, recently.

Դեռարողբ, *adj. ind.* See Դեռարոյս:

Դեռարոյս (բուսի, բուսիւ) *adj.* Born, grown or produced recently; young, new.

Դեռարուսիկ, *adj. ind.* See Դեռարոյս:

Դեռագետ, *adj. ind.* Recent, new.

Դեռախօս (ի, աւ) *adj.* That has recently begun to speak.

Դեռածաղիկ, *adj. ind.* That is recently blossomed.

Դեռածին, *adj. ind.* That is recently born or produced; that has recently engendered.

Դեռակիրթ, *adj. ind.* New, inexperienced.

Դեռահասակ (*ի, աւ*) *adj.* Young, junior.

Դեռահաւակ, *adj. ind.* New, recently begun.

Դեռահաւատ (*ի, իւ*) *adj.* Neophyte, newly converted to christianity.

Դեռավարժ (*ի, իւ*) *adj.* See **Դեռակիրթ**.

Դեռափթիթ, *adj. ind.* See **Դեռադրոյ**.

Դեռ ևս, *adv.* Still, yet, to this hour; recently, newly, lately.

Դեռակ (*ի, աւ*) *s.* Bier, coffin.

Դեռական (*ի, աւ*) *s.* Ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեռասանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Embassy, message; legation; nunciature.

Դեռանուն (*ւան, ւամբ*) *s.* Pronoun.

Դեռանունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antonomasia.

Դեռասան (*ի, աւ*) *s.* Mountebank, buffoon, quack, mime, juggler, merry-andrew; actor, comedian, person, interlocutor.

Դեռասանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quackery, puffing, mime.

Դեռաքրիստոս (*ի, իւ*) *s.* Antichrist: See **Դեռն**.

Դեռբայ (*ի, իւ*) *s.* Gerund, supine.

Դեռբուկ (*բկի, բկաւ*) *adj.* Rough, stiff, rude.

Դերկ, *adj. ind.* Eluded, vain, useless, frustrated. **Դերկ** or **ի դերկս առնել**, **ի դերկ** or **ի դերկս հանել**, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate. **Դերկ** or **ի դերկս լինել**, **ի դերկ** or **ի դերկս ելանել**, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերկանալ (*ամ, ւացայ*) *v. n.* See **Դերկ լինել**.

Դերկանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Vainity, uselessness, privation, want.

Դերկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*

To render useless: See **Դերկ առնել**.

Դերկեցուցանել See **Դերկացուցանել**.

Դերկիլ (*իմ, ւեցայ*) *v. n-p.* See **Դերկ լինել**.

Դերկունի (*եման, եմամբ*) *s.* See **Դերկանք**.

Դերհատուցական See **Փոխարինական**.

Դերձակ (*ի, աւ*) *s.* Maker of clothes, tailor.

Դերձակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Art of making clothes.

Դերձիկ (*ձկի, ձկաւ*) *s.* See **Դերձակ**.

Դե (*գիւի, գիւաւ*) *s.* Demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեղ (*դիդի, դիդաւ*) *s.* Heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դեղադեղ, *adj. ind. and adv.* Much heaped up; in great quantity.

Դեմ See **Դեմք**: **Դեմ գնել**, to propose, to purpose, to design. **Չդեմ ունել**, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross. **Ի դիմի հարկանիլ**, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose.

Դեմքդդեմ, *pre. and adv.* Opposite; directly, diametrically.

Դեմ յանդիման, *pre. and adv.* Before, opposite, in presence; publicly, openly, in face.

Դեմք (*գիմաց, գիմօք*) *s. pl.* Aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration. **Դեմք բայից**, the persons of verbs. **Դեմք գերանունաց**, the persons of pronouns. **Ի դիմաց**, in front, before. **Ասա նմա ի դիմաց իմոց**, tell him from me. **Ի դեմս անել**, to represent, to remonstrate; to reproach, to object.

Դեմ See **Դեմն**.

Դեպ, *adj. ind.* Fit, proper, suitable, decent, convenient: See **Դեպք**: **Ի դեպ լինել**, to suit, to be proper or fit. **Ի դեպ ժամանակի**, in due time. **Դեպ լինել**, to chance, to happen, to fall out accidentally. **Ի դեպ գալ**, **ի դեպ ելանել** or **ի դեպ տալ**, to agree, to suit, to be convenient, to succeed, to happen.

Դեպ, *pre.* Towards, with respect to, in the place where; to the side of.

Դեպեղեղեպ, *adj. ind.* Very suitable; properly.

Դէպուգէպ, *adv.* Forward. **Դէպուգէպ նկատել**, to look at with surprise or astonishment.

Դէպուղիղ, *adv.* Straight, directly.

Դէպ վերայ, *pre.* Above, over, on.

Դէպք (**գիպաց, գիպք**) *s. pl.* Occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, contingency, season, place. **Ըստ գիպաց իմն**, fortuitously, by chance, incidentally.

Դէտ (**գիտի, գիտաւ**) *s.* Guard, guardian, inspector; spy; informer, emissary; examiner; object, design, end. **Դէտ ունել**, to look, to observe.

Դէտակն: **Դէտակն ունել**, to regard, to look; to wait: See **Դիտակն**.

Դըդլումն See **Դըդլումն**.

Դժբաղդ (**ի, իւ**) *adj.* Unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դժբաղդութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դժգոհ or **Դժգոհիլ** See **Դժգոհիլ**.

Դժգոհ (**ի, աւ**) *adj.* Discontented, dissatisfied.

Դժգոհել (**եմ, եցի**) *v. n.* To complain, to be dissatisfied.

Դժգոհութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Complaint, discontent.

Դժգոյն (**գունի, գունիւ**) *adj.* Discoloured, dead, pale.

Դժգունիլ (**իմ, նեցայ**) *v. n-p.* To be discoloured, to fade, to lose colour.

Դժգունութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Paleness.

Դժխեմ (**խմի, խմիւ**) *adj.* Obstinate, headstrong, insolent.

Դժխեմութիւն See **Դժխեմութիւն**.

Դժխեմութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Obstinacy, stubbornness, insolence.

Դժկամակ (**ի, աւ**) *adj.* Involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable. **Դժկամակ լինել**, to be angry, to be displeased.

Դժկամակիլ (**իմ, կեցայ**) *v. n.* To be angry, to be displeased, to be tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դժկամակութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դժխաբոյս, *adj. ind.* Of a bad plant: whose production is bad.

Դժխաչայեաց (**եցի, եցաւ**) *adj.*

That has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դժնգակ (**ի, աւ**) *adj.* Painful, incommodious, fastidious, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, importune, onerous, mortal, terrible.

Դժնգակաբար, *adv.* Rigorously, tediously, cruelly.

Դժնգակագոյն (**գունի, գունիւ**) *adj. comp.* Very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դժնգականալ (**ամ, կացայ**) *v. n-p.* To be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դժնգակառեգ, *adj. ind.* That wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դժնգակարմատ, *adj. ind.* That has a bad or bitter root.

Դժնգակացուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To displease, to make angry, to anger; to make rude.

Դժնգակութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դժնեայ (**նէի, նէիւ**) *adj.* Atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դժնել (**եմ, եցի**) *v. n.* To be angry, to be haughty, to become atrocious or fierce.

Դժնեաբար, *adv.* Atrociously, severely.

Դժնէհոտութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Stench, bad smell.

Դժնէութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Atrocity, asperity. **Դժնէութիւն հայեցուածոյ**, hurtful aspect.

Դժնիկ (**նիկ, նկաւ**) *s.* Buckthorn.

Դժոխ, *adj. ind.* Hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Դժոխք (**խոյ. խովք**) *s. pl.* Hell; limbo; sepulchre, tomb.

Դժոխաբնակ (**ի, աւ**) *adj.* That dwells in hell.

Դժոխագոյն (**գունի, գունիւ**) *adj. comp.* More vexatious, very bad.

Դժոխաղնեայ (**նէի, նէիւ**) *adj.* Infernal.

Դժոխալուր, *adj. ind.* Harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Դժոխախեւ, *adj. ind.* Very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Դժոխակամ, *adj. ind.* Vexatious, obstinate.

Դժոխականութիւն (թեան, թեամբ) s. Vexation, obstinacy.

Դժոխհաւատարի, *adj. ind.* Very difficult to believe.

Դժոխահեա. See Դժոխախեա.

Դժոխամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars against the devil.

Դժոխային (յոյ, յոզ) *adj.* Infernal.

Դժոխաւարժ, *adj. ind.* That is moved with much difficulty.

Դժոխաւարժեղի, *adj. ind.* See Դժոխաւարժ.

Դժոխապետ (ի, աւ) s. Chief or prince of hell.

Դժոխապէս, *adv.* Infernally, cruelly, wickedly.

Դժոխատանջ, *adj. ind.* Cruel, fierce, very tormenting.

Դժոխարմատ (ի, իւ) *adj. ind.* Whose root is bad.

Դժոխեւանեղի, *adj. ind.* That is very difficult to ascend or to issue.

Դժոխերասան, *adj. ind.* Unruly, insolent.

Դժոխերես, *adj. ind.* Haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոխըմբեր, *adj. ind.* Hard, insupportable, intolerable.

Դժոխըմբերագոյն, *adj. comp.* More, or very hard, very insupportable.

Դժոխընկաւ, *adj. ind.* Obdurate, disobedient.

Դժոխընկալել (եմ, եցի) v. a. To receive with difficulty, to oppose, to resist.

Դժոխորովայն (ի, իւ) *adj.* Voracious, gluttonous.

Դժուար, *adj. ind.* Difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged. Դժուարը լեռանց, rock, cragged or steep place.

Դժուարբան (ի, իւ) *adj.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարբառնալի, *adj. ind.* Burdensome, onerous.

Դժուարբարոյ (ի, իւ) *adj.* Whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարբաց, *adj. ind.* Obscure, that is not clear or open.

Դժուարբուժելի, *adj. ind.* Difficult to cure.

Դժուարագիւտ, *adj. ind.* Rare, curious, difficult to find.

Դժուարագնալի, *adj. ind.* Difficult

to walk, rough, rugged.

Դժուարագործ, *adj. ind.* Difficult, painful.

Դժուարագեղ, *adj. ind.* Rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարաթափ, *adj. ind.* That can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարածայռ, *adj. ind.* Steep; rough, rugged.

Դժուարալոյց, *adj. ind.* Difficult to be untied or explained.

Դժուարալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible.

Դժուարախել, *adj. ind.* Difficult to root out or detach.

Դժուարածին, *adj. ind.* That brings forth with difficulty.

Դժուարական (ի, աւ) *adj.* See Դժուարին.

Դժուարակեղ, *adj. ind.* Difficult to burn.

Դժուարակիր, *adj. ind.* Burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակոխ, *adj. ind.* Rough, rugged, impracticable.

Դժուարակուծ, *adj. ind.* Difficult to gather.

Դժուարակուիւ, *adj. ind.* Warlike, invincible.

Դժուարահալ, *adj. ind.* Indissoluble; indigestible, difficult to digest.

Դժուարահաճ, *adj. ind.* Discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահանութիւն (թեան, թեամբ) s. Discontent, dislike.

Դժուարահամ, *adj. ind.* Bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն (թեան, թեամբ) s. Disgust, bitterness.

Դժուարահայեաց, *adj. ind.* That looks with difficulty.

Դժուարահաս, *adj. ind.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարահաւան (ի, իւ) *adj.* Incredulous, obstinate, stubborn.

Դժուարահաւատ (ի, իւ) *adj.* Incredible, unheard of.

Դժուարահաւաք, *adj. ind.* Difficult to collect.

Դժուարահոն, *adj. ind.* Difficult to pass.

Դժուարաձեռն, *adj. ind.* Impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ, *adj. ind.* Difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամատոյց, *adj. ind.* Inaccessible, steep, cragged.

Դժուարամարս, *adj. ind.* Raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigestion.

Դժուարամեռ, *adj. ind.* That dies with difficulty.

Դժուարամիզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Strangury.

Դժուարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ, *adj. ind.* Difficult to enter.

Դժուարամոքելի, *adj. ind.* Inexecutable, inflexible.

Դժուարամոռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oddness, caprice.

Դժուարանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be difficult, to have trouble; to be angry, to be perplexed.

Դժուարանք (նայ, նգբ) *s. pl.* See Դժուարութիւն:

Դժուարաշարժ (ի, իւ) *adj.* Slow, tardy; cold; heavy.

Դժուարաշնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Asthma; suffocation.

Դժուարաշունչ, *adj. ind.* Asthmatic; out of breath; brokenwinded.

Դժուարապահ, *adj. ind.* Difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում, *adj. ind.* Difficult to explain or narrate.

Դժուարասեպ, *adj. ind.* Steep, cragged.

Դժուարաստաց, *adj. ind.* Difficult to gain or acquire.

Դժուարաւայր, *adj. ind.* Rough, rugged; steep.

Դժուարաւաստակ, *adj. ind.* Difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful.

Դժուարավէճ, *adj. ind.* Difficult to contradict; difficult.

Դժուարասես (ի, աւ) *adj.* That sees, that comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարասեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարթուն, *adj. ind.* Difficult to awake, profound.

Դժուարարձակ, *adj. ind.* Indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ, *adv.* With difficulty, hardly, painfully, notwithstanding, reluctantly.

Դժուարափակ, *adj. ind.* Shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոփոխ, *adj. ind.* That changes with difficulty, immutable.

Դժուարընկալ, *adj. ind.* That has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարընտել or Դժուարընդել *adj. ind.* Difficult, impracticable; hard, cruel.

Դժուարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be angry, to be enraged, to be vexed, to be offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց, *adj. ind.* Difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին, *adj. ind.* Difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexations, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ, *adj. ind.* Vexatious, difficult.

Դժուարորո, *adj. ind.* Difficult to take.

Դժուարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot, hindrance, obstacle; asperity, rigidity.

Դժուարուտ, *adj. ind.* Rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարուտելի, *adj. ind.* Hard, raw, harsh.

Դժուարք (բաց, բգբ) *s. pl.* See Դժուար:

Դժպաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impiety: See Ամբարշտութիւն:

Դժպատեհ, *adj. ind.* Indecent, unsuitable, unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome. Դժպատեհս or դժպատեհս իմն, indecently, impertinently, slovenly.

Դժպատեհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indecency, indignity, impertinence.

Դժպարտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To confound, to convince, to cover with shame.

Դժպիհ, *adj. ind.* See Դժպիհ:

Դժպիհ, *adj. ind.* Refractory, discon-

dant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Դժպահել (իմ, հեցայ) v. n-p. To be angry, to be enraged; to resist, to oppose.

Դժպահութիւն (թեան, թեամբ) s. Dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Դժբաժիտ, adj. ind. Perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Դժբանք (նայ, նգբ) s. pl. See Դժբողութիւն:

Դժբեղ (եմ, եցի) v. a. and n. To defraud; to deceive.

Դժբողութիւն (թեան, թեամբ) s. Fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Դժբութիւն See Դժբողութիւն:

Դժբումն (բման, բմամբ) s. See Դժբողութիւն:

Դժբող (ի, աւ) adj. and s. Cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Դի (ոյ, ուլ) s. Dead body, corpse; carcass.

Դիազարգ (ի, աւ) s. That dresses a dead body.

Դիազարգեղ (եմ, եցի) v. a. To dress a dead body; to embalm; to bury.

Դիազարգութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of dressing a dead body; act of embalming; burial.

Դիազերծ, adj. ind. See Դիակապում:

Դիաթաւալ: Դիաթաւալ կացուցանել, արկանել or առնել, to overturn, to throw down dead bodies.

Դիակապում (պաի, պառւ) s. That strips dead bodies. Դիակապում առնել, to disinter, to strip dead bodies.

Դիակիր (կրի, կրաւ) adj. and s. That carries, that buries the dead.

Դիակն (կան, կամբ) s. See Դի:

Դիակնանալ (ամ, կնացայ) v. n. To become a corpse, to die.

Դիակողոպուտ See Դիակապում:

Դիակոյտ (կուտի, կուտիւ) s. Heap of corpses.

Դիակոն (ի, իւ) s. (Greek word) Deacon: See Սարկաւադ:

Դիանալ (ամ, գիացայ) v. n-p. See Դիել:

Դիապատել (եմ, եցի) v. a. See Դիազարգեղ:

Դիապատիկ (տկի, տկաւ) s. See Դիազարգ:

Դիապատութիւն See Դիազարգութիւն:

Դիապիկ See Դիեցիկ:

Դիգրաքմայ (ի, իւ) s. (Greek word) Didrachm, piece of money: See Երեզրաման:

Դիել (եմ, եցի) v. a. To suck, to suck milk from the breast.

Դիեցիկ (ցկի, ցկաւ) adj. That sucks, milky.

Դիեցութիւն (ցման, ցմամբ) s. Act of sucking.

Դիեցութեանել (եմ, ցուցի) v. t. To suckle, to nourish with milk, to give suck.

Դիգրան (ի, իւ) adj. That exaggerates.

Դիգրանել (եմ, եցի) v. n. To exaggerate.

Դիգրանութիւն (թեան, թեամբ) s. Exaggeration.

Դիգրգեղ, adj. ind. and adv. Much heaped up, in a heap.

Դիգան, adj. ind. Piled, raised.

Դիգանալ (ամ, զացայ) v. n-p. To gather; to rise. Դիգանալ հերաց, to bristle up, to stand.

Դիգանել (եմ, գիգի) v. a. To amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Դիգանիլ (իմ, զացայ) v. n-p. See Դիգանալ:

Դիգանք (նայ, նգբ) s. pl. See Դիել:

Դիել (եմ, եցի) v. a. See Դի. զանել:

Դիթաւալ See Դիաթաւալ:

Դիկատոր See Դիկատատոր:

Դիկատմոն (ի, աւ) s. Dittany.

Դիկատատոր (ի, աւ) s. Dictator.

Դիկատատորութիւն (թեան, թեամբ) s. Dictatorship.

Դիմաբար, adv. On the contrary.

Դիմագրաւ, adj. ind. That exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent. Դիմագրաւ լինել, to expose one's self, to venture.

Դիմագրաւել (եմ, եցի) v. n. See Դիմագրաւ լինել:

Դիմագրաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Boldness, courage, assurance.

Դիմադարձ (ի, իւ) adj. That resists, that opposes, contumacious, disobedient, contrary.

Դիմագարձել (եմ, եցի) *v. n.* To oppose, to resist.

Դիմագարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opposition, resistance, contrariety.

Դիմագրական (ի, աւ) *adj.* Opponent, contrary.

Դիմագրել (եմ, եցի) *v. n.* See Դիմագարձել :

Դիմագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiperistasis : See Դիմագարձութիւն :

Դիմազուրկ, *adj. ind.* Impersonal. Որպէս զԴիմազուրկ, impersonally.

Դիմակ (ի, աւ) *s.* Facet; face, visage, presence; sort, manner, fashion; mask. Դիմակս արկանել զերեսդ, to mask, to put a mask on the face. Ի բաց առնուլ զԴիմակն, to unmask. Դիմակ գիմակ, several, in several ways or manners.

Դիմակաւ, *adj. ind.* Դիմակաւ լինել, to oppose, to resist, to abide by.

Դիմակալել (եմ, եցի) *v. n.* To oppose, to resist.

Դիմակաց, *adj. ind.* See Դիմագարձ :

Դիմակաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Masked; mask, person masked.

Դիմակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, conformity.

Դիմակիտեան, *adj. ind.* That has lost half the face.

Դիմակցիլ (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* See Դիմագարձել :

Դիմակցութիւն See Դիմագարձութիւն :

Դիմահար (ի, աւ) *adj.* Opaque, that is not transparent.

Դիմահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opacity.

Դիմամարա (ի, իւ) *adj. and s.* Opponent, contrary, enemy, adversary.

Դիմամարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To oppose, to resist.

Դիմամարտիկ (տկի, տկաւ) *adj. and s.* See Դիմամարա :

Դիմամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* War, contrast, opposition, resistance, enmity, adversity.

Դիմանալ See Ընդդիմանալ :

Դիմառական (ի, աւ) *adj.* Of prosopopoeia, that partakes of prosopopoeia; allegorical, metaphorical.

Դիմառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosopopoeia.

Դիմառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metaphor, allegory.

Դիմաւոր (ի, աւ) *adj.* Personal, having the person.

Դիմել (եմ, եցի) *v. n.* To run, to fall upon one, to run to, to rush, to dart; to have recourse, to apply.

Դիմեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Tendency, decline; ejaculation: recourse.

Դիմեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make run or to rush on.

Դիմեցական (ի, աւ) *adj.* Tending; incident.

Դիմումն, *s. ind.* See Դիմեցումն :

Դիմոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Publick money; tax; penny.

Դիմոսական (ի, աւ) *adj.* (Greek word) Popular, secular.

Դինար See Դենար :

Դիպակ (ի, աւ) *s.* Gold stuff, cloth or linen; mohair.

Դիպակազգեստ (ի, իւ) *adj.* Furnished or dressed in gold cloth.

Դիպակակերտած, *adj. ind.* Embroidered on a stuff; furnished with embroidered stuff.

Դիպական (ի, աւ) *adj.* See Դիպաւոր :

Դիպահոյ : Ի գիպահոյ, Arrested, prisoner. Դնել Ի գիպահոյ, to arrest some one; to make prisoner. Լի նել Ի գիպահոյ, to be arrested or detained, to be under arrest.

Դիպաղեղն (զան, զամբ) *adj.* That shoots very well with a bow.

Դիպան, *adj. ind. and adv.* Suitable, proper, decent, fit; suitably.

Դիպանիլ (իմ, պայ) *v. n.* To suit, to be proper; to arrive, to happen; to attack, to touch.

Դիպաւոր (ի, աւ) *adj.* Suitable, proper, fit.

Դիպաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, convenience.

Դիպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to touch or strike.

Դիպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To happen, to arrive by chance; to match, to suit.

Դիպուած (ոյ, ուլ) *s.* Chance, accession, accident, adventure, event, incident, luck, hazard, lot; contingency.

Դիպուածոյ, casual.

Դիպուածաբան (ի, իւ) *s.* Casuist.

Դիպուածական (ի, աւ) *adj.* Casual, eventual, accidental; contingent.

Դիպուածականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Casualty.

Դիպումն (պման , պմամբ) *s.* Accident, occurrence, chance.

Դիպող (ի . աւ .) *adj.* Suitable, fit, proper, convenient.

Դիտակ (ի , աւ .) *s.* Watch-tower; scuttle of a mast; mark at which one aims in shooting; summit or top of plants, flowers etc. observer, guard; aspect, sight, face.

Դիտակարանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Droptricks.

Դիտակազայելուչ , *adj. ind.* That has a fine face.

Դիտակն (կան , կամբ) *s.* Perspective-glass ; telescope ; binocle . Դիտակն 'ի վեր տմբառնալ , to look , to raise the eyes .

Դիտանոց (ի , աւ .) *s.* Observatory ; watch-tower ; height , elevated place ; belfry .

Դիտապառտ : Դիտապառտ անկաշիւ , to be killed on the spot . Դիտապառտ արկանել , to kill one on the spot .

Դիտապետ (ի , աւ .) *s.* The chief shepherd, or overseer; archbishop.

Դիտապետական (ի , աւ .) *adj.* Archiepiscopal.

Դիտարան (ի , աւ .) *s.* See Դիտանոց .

Դիտաւորել (եմ , եցի) *v. n.* See Դիտել .

Դիտաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Intention, design, counsel; destination, end, regard, look .

Դիտել (եմ , եցի) *v. a.* To consider, to look, to observe, to remark, to recognise, to see, to stare; to leer; to spy, to watch; to examine, to study; to speculate, to contemplate; to consult; to look, to aim; to aim at, to tend; to expect, to mean, to intend .

Դիտողութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Observation; remark; speculation .

Դիտուած (ոյ , ով) *s.* See Դիտումն .

Դիտումն (աման , ամամբ) *s.* Sight, aim; intention .

Դիր See Դիրք .

Դիրս (գրտի , գրտիւ) *s.* Dregs, sediment, lees, grounds; lees . Դիրել զգիրտն , to refine , to clarify .

Դիրք (գրից , գրիւք) *s. pl.* Position, situation, posture; state, place, figure, seat; system; theme; application . Դիրք մարմնոյ , stature . Դիրք or գիրք հան .

գտեան , tomb, sepulchre .

Դիցակարգութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Deification, apotheosis .

Դիցապաշտ (ի , իւ .) *adj. and s.* Idolatrous, idolator .

Դիցաւան (ի , աւ .) *s.* Small town where idols are worshipped .

Դիւաբաղի , *adj. ind.* See Դիւահարս .

Դիւաբար , *adv.* Diabolically .

Դիւաբնակ , *adj. ind.* Where demons dwell .

Դիւաբիւն , *adj. ind.* Devilish , furious , desperate .

Դիւազնիւ (իմ , նեցայ) *v. n-p.* To be furious , to be enraged , to play the devil .

Դիւազուշք , *adj. ind.* Assembly of demons .

Դիւազգեաց (եցի , եցաւ) *adj.* Demoniack .

Դիւազգի , *adj. ind.* Whose origin is of the devil .

Դիւալլուկ , *adj. ind.* Possessed, demoniack .

Դիւախառն , *adj. ind.* Diabolick , where the devil is concerned .

Դիւածին , *adj. ind.* Produced by the devil .

Դիւակամ , *adj. ind.* That has a devilish will; that is desired by the devil, diabolick .

Դիւական (ի , աւ .) *adj.* Diabolick; enraged .

Դիւահաղորդ , *adj. ind.* That has a communication with the devil .

Դիւահար (ի , աւ .) *adj. and s.* Demoniack, tormented, possessed .

Դիւահարիւ (իմ , քեցայ) *v. n.* To be possessed; to play the devil, to be enraged .

Դիւահարութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Being possessed by the devil, possession .

Դիւահմայ (ի , իւ .) *s.* Sorcerer, magician .

Դիւահմայութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Sorcery, magick .

Դիւաձոյլ , *adj. ind.* That is melted or made to honour the devil .

Դիւաձենձեր , *adj. ind.* That is sacrificed to the devil .

Դիւամիտ , *adj. ind.* See Դիւաբիւն .

Դիւամուլ (ի , իւ .) *adj.* That is devoted to the worship of the devil .

Դիւան (ի , աւ .) *s.* Court, seat of justice; chancery; archives; library;

control, register; court of records.

Գիւանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Comptroller.

Գիւանագիր (պրի, պրաւ) *s.* Chancellor; recorder.

Գիւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To torment, to play the devil, to enrage.

Գիւանապան (ի, աւ) *s.* See Գիւանապետ:

Գիւանապետ (ի, աւ) *s.* Keeper of the records; librarian; great officer.

Գիւանապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of great officer or of keeper of the records.

Գիւանատուն (տան, տամբ) *s.* Chancery; court of records.

Գիւանուէր, *adj. ind.* That is dedicated or sacrificed to the devil.

Գիւաշղեն, *adj. ind.* That is inspired by the devil, diabolick.

Գիւապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.* That worships the devil.

Գիւապառիկ, *adj. ind.* That is deceived by the devil; diabolick.

Գիւասարսուռ, *adj. ind.* That is agitated by the devil.

Գիւատանջ, *adj. ind.* That is tormented by the devil, possessed.

Գիւատեսակ, *adj. ind.* That is like the devil, diabolick.

Գիւթ (ի, իւ) *s.* Charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Գիւթական (ի, աւ) *adj.* Magical, enchanted, done by enchantment.

Գիւթարան (ի, աւ) *s.* Place of witchcraft.

Գիւթել (եմ, էցի) *v. a.* To charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Գիւթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magick, theurgy.

Գիւթակ գիւթութիւն, countercharm.

Գիւթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Witchcraft, wickedness, bad humour.

Գիւր (ի, աւ) *s. and adj.* Plain; ease; contentment; convenience; easy, convenient; flat, bare.

Գիւրաբեկ, *adj. ind.* Easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Գիւրաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fragility.

Գիւրազայթ (ի, իւ) *adj.* Decayed, fragile, weak, slippery.

Գիւրազայթոս, *adj. ind.* See Գիւրազայթ:

Գիւրադիւթել (լոյ, լեաւ) *adj.* See Գիւրազայթ:

Գիւրադին (գնի, գնիւ) *adj.* Very cheap, of little value, vile, common. Գիւրադնի վաճառել, to sell at a very low price.

Գիւրադիւս, *adj. ind.* Common, ordinary.

Գիւրադնաց, *adj. ind.* Easy to walk, commodious, easy.

Գիւրադոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Easier, very commodious.

Գիւրագործ (ի, աւ) *adj.* That makes or is made easily, easy.

Գիւրագործ, *adj. ind.* Tender, pitiful.

Գիւրագրգիւ, *adj. ind.* Hasty, fretful; susceptible.

Գիւրագունձ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Գիւրագարծ, *adj. ind.* That turns easily, mutable, changeable; convertible.

Գիւրագարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Volubility.

Գիւրազաւ, *adj. ind.* That is easily deceived.

Գիւրազած, *adj. ind.* Sensible, tender, delicate, susceptible.

Գիւրազերծ, *adj. ind.* That escapes easily.

Գիւրաթաւամ, *adj. ind.* That fades easily.

Գիւրաթաւալ, *adj. ind.* Rolling, that is easily rolled.

Գիւրաթեք, *adj. ind.* Flexible, compliant, supple, pliable, pliant.

Գիւրաթեքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flexibility, suppleness, fickleness.

Գիւրալոյծ, *adj. ind.* Dissoluble.

Գիւրալոյց, *adj. ind.* That is easily kindled or inflamed.

Գիւրալուր, *adj. ind.* Condescending, compliant; gentle, easy, commodious.

Գիւրախաբ, *adj. ind.* That is easily deceived, that can be taken, dupe.

Գիւրախաղաց, *adj. ind.* Moveable.

Գիւրախորթակ, *adj. ind.* Refrangible; fragile, frail.

Գիւրածալ, *adj. ind.* Pliable, pliant.

Գիւրածախ, *adj. ind.* That is easily consumed.

Գիւրածանօթ, *adj. ind.* Easy to recognise.

Գիւրածել (եմ, ածի) *v. a.* To bear or produce easily.

Գիւրածին, *adj. ind.* See Գիւրածնունդ:

Դիւրածնուել, *adj. ind.* That engenders easily.

Դիւրակեղ, *adj. ind.* That burns or is burnt easily.

Դիւրակերթ, *adj. ind.* Docile, disciplinable.

Դիւրակոր, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրակործան, *adj. ind.* Decayed, ruinous, that falls easily.

Դիւրակորուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Flexibility.

Դիւրակրէլի, *adj. ind.* Portable, that can easily be carried.

Դիւրահալ, *adj. ind.* That liquefies or melts easily.

Դիւրահակ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրահամար, *adj. ind.* That can be easily related.

Դիւրահաշտ, *adj. ind.* That agrees easily with his enemies.

Դիւրահաս, *adj. ind.* That happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood.

Դիւրահասոյց, *adj. ind.* That causes easily to comprehend.

Դիւրահաւան (*ի, իւ*) *adj.* Easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed.

Դիւրահաւատ (*ի, իւ*) *adj.* Credulous, that believes easily.

Դիւրահաւատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Credulity, facility of believing readily.

Դիւրահեշտ, *adj. ind.* Very easy.

Դիւրահեշտի, *adv.* Easily, with great facility.

Դիւրահիւծ, *adj. ind.* That easily decays or spoils.

Դիւրահնազանդ, *adj. ind.* That obeys easily, ready or easy to obey.

Դիւրահնար, *adj. ind.* Very easy, or possible.

Դիւրահոս, *adj. ind.* See **Դիւրահոսան**.

Դիւրահոսան, *adj. ind.* Flowing, that flows easily.

Դիւրահուպ, *adj. ind.* Easy of access, affable.

Դիւրամած, *adj. ind.* Adhesive, viscous.

Դիւրամածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tenacity, viscosity, adhesive quality.

Դիւրամարդ, *adj. ind.* Disciplinable, docile.

Դիւրամարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Docility.

Դիւրամարտ, *adj. ind.* Easy to digest, light.

Դիւրամուռ, *adj. ind.* Easy to die.

Դիւրամերձ, *adj. ind.* See **Դիւրահուպ**.

Դիւրամէտ, *adj. ind.* Inclined.

Դիւրամուտ, *adj. ind.* That enters easily, insinuating.

Դիւրամոգեղի, *adj. ind.* Gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.

Դիւրամիտ See **Զօտարամիտ**.

Դիւրամոռութիւն See **Զօտարամոռութիւն**.

Դիւրամրսէի, *adj. ind.* Chilly, susceptible of cold.

Դիւրայարմար, *adj. ind.* Very suitable, proper, becoming, convenient.

Դիւրայեղ, *adj. ind.* Mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյս, *adj. ind.* Easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեաց, *adj. ind.* That burns, or is burnt easily.

Դիւրանալ (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To make one's self easy; to accommodate one's self; to be at one's ease.

Դիւրանայ, *adj. ind.* Easy, gentle, obedient, pliant, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, *adj. ind.* See **Դիւրանցուկ**.

Դիւրանցուկ, *adj. ind.* Transitory, transient, that is of short duration.

Դիւրաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Nimble, moveable, light, active, free.

Դիւրաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agility, pliability, mobility.

Դիւրաշքլիկ, *adj. ind.* Versatile.

Դիւրաշոշափ, *adj. ind.* Easy to touch, palpable.

Դիւրապատիւր, *adj. ind.* That deceives himself easily; that is easily deceived.

Դիւրապատուժ, *adj. ind.* Easy, simple, clear.

Դիւրապատրաստ, *adj. ind.* Active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրառիկ, *adj. ind.* That can be easily taken.

Դիւրասահ, *adj. ind.* Slippery; fragile; weak.

Դիւրասահութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fragility.

Դիւրասաղապ, *adj. ind.* See **Դիւրասահ**.

Դիւրաստայութեաք, *adj. ind.* See **Դիւրաստայ** .
Դիւրաստիալ, *adj. ind.* Easy to miss or mistake .
Դիւրաստիւնեղ, *adj. ind.* Delicate, brought up delicately .
Դիւրաստուն, *adj. ind.* See **Դիւրաստունեղ** .
Դիւրաստաց, *adj. ind.* Easy to gain, to acquire .
Դիւրավախճան, *adj. ind.* Easy to finish : See **Դիւրանցուկ** .
Դիւրավառ, *adj. ind.* Inflammable, that is easily inflamed .
Դիւրաշնաս, *adj. ind.* Delicate, weak .
Դիւրատար, *adj. ind.* Light; portable; condescending .
Դիւրարհամարհ, *adj. ind.* Very vile, very despicable .
Դիւրաւ, *adv.* Easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently .
Դիւրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Easy, commodious .
Դիւրափրելի, *adj. ind.* Friable, easy to reduce to powder .
Դիւրափրուելիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Friability .
Դիւրափշրելի, *adj. ind.* See **Դիւրափրելի** .
Դիւրափոփոխ, *adj. ind.* That changes easily, changeable, mutable, variable, versatile .
Դիւրաբայլ, *adj. ind. and adv.* Easy, commodious; that walks easily; currently .
Դիւրեաւ See **Դիւրաւ** .
Դիւրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To facilitate, to make easy; to accommodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate .
Դիւրերասան, *adj. ind.* Tameable, that can be easily tamed, pliable .
Դիւրըմբռնելի, *adj. ind.* Easy to take; easy to understand .
Դիւրընթաց, *adj. ind.* See **Դիւրաբայլ** .
Դիւրընկալ (*ի, իւ*) *adj.* Susceptible, sensible, easy to understand .
Դիւրընտել, *adj. ind.* Tameable, tractable .
Դիւրիմաց, *adj. ind.* Easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive .
Դիւրին, *adj. ind.* Easy, light, gentle; commodious .

Դիւրիւ (*ընթ, ըլաւ*) *adj.* That makes easy .
Դիւրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief .
Դիւցարան (*ի, իւ*) *s.* Mythologist .
Դիւցարանական (*ի, աւ*) *adj.* Mythological .
Դիւցարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mythology .
Դիւցազն (*զին, զամբ*) *s.* Hero .
Դիւցազն կին, heroine. **Դիւցազանց**, heroick .
Դիւցազնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Epopee .
Դիւցազնաբար, *adv.* Heroically .
Դիւցազնական (*ի, աւ*) *adj.* Heroick; epick .
Դիւցազնականակ, *adj. ind.* Heroicomic .
Դիւցազնացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is become a hero .
Դիւցազնեալ See **Դիւցազնացեալ** .
Դիւցազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heroism .
Դիւցախառն, *adj. ind.* Deified, placed in the number of heroes or gods .
Դիւցախեաւ, *adj. ind.* Excessively devoted to the worship of gods or idolatry .
Դիւցակարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apotheosis, deification .
Դիւցապաշտ See **Դիւցապաշտ** .
Դիւցընկէց, *adj. ind.* **Դիւցընկէց լեաւն**, Olympus .
Դիւք (*զից, զիցք*) *s. pl.* Divinity, false god; idol. **Կարգել ընդ զիւ**, to deify, to place in the number of gods .
Դլալ See **Դալալ** .
Դլրին or **Դլին** (*փնի, փնիւ*) *s.* Dolphin, porpoise .
Դալալ (*ամ, ացի*) *v. n.* To discontinue, to cease .
Դալակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Fortress, dungeon, fort; redoubt .
Դադրեցուցանել See **Դադրեցուցանել** .
Դադրել See **Դադրել** .
Դադրուն See **Դադրել** .
Դադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake; to move, to shake off, to agitate; to raise commotions in a state .
Դադրեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Դադրել** .
Դադրել (*եմ, դեցայ*) *v. n-p.* To

shake, to stir, to be agitated.

Դարգդեն, *s. ind.* Shock, concussion, agitation; disturbance.

Դարգումն (զման, զմամբ) *s.* See Դարգդեն :

Դմակ (ի, աւ) *s.* Tail of a sheep.

Դմին իրի, *conj.* Therefore, for that cause, on account of.

Դնդեր (ի, աւ) *s.* See Խհան :

Դնդել (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise : See Հնդել :

Դնել (դնեմ, եգի) *v. a.* To lay, to set, to put, to place; to constitute, to found, to establish; to apply. Դնել ի վերայ, to impose; to put on. Դնել ընդ մէջ, to interpose. Վերստին դնել, to reinstate. Անուն դնել, to give a name, to name. Խարս դնել, to make war. Պատիւ դնել, to honour, to show honour and respect.

Դշխոյ (ի, իւ) *s. f.* Queen, empress.

Դշխոյահաւ (ու, ու) Wood-hen, water-quail.

Դշխոյութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* State of a queen.

Դոին (խին, խամբ) *s.* Mill-hopper.

Դող, *s. ind.* See Դողումն : Զգալի հարկանել, to shake, to stir, to shudder.

Դողալ (ամ, զացայ) *v. n.* To totter, to stagger; to tremble; to start; to shudder; to quake, to shiver.

Դողանի : Զգողանի հարկանել : See Դողալ :

Դողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shake, to push, to move; to astonish; to cause to tremble, to agitate.

Դողգոջ, *See* Դողգոջ :

Դողգոջ, *adj. ind.* Vacillating, staggering.

Դողգոջալ (ամ, ջացի) *v. n-p.* See Դողգոջել :

Դողգոջել (եմ, եցի) *v. n.* To vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողգոջիւն, *s. ind.* See Դողգոջումն :

Դողգոջումն (ջման, ջմամբ) *s.* Vacillation, staggering.

Դողգոջոտ, *adj. ind.* See Դողգոջումն :

Դողգոջուն, *adj. ind.* Vacillating, reeling, trembling.

Դողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Դողումն :

Դողումն (զման, զմամբ) *s.* Trepi-

station; start; shudder, horror; convulsive motion; whim; shiver, shivering.

Դոյզն, *adj. ind.* Very little, exiguous; small; frivolous, light. Դոյզն ինչ, very little; pinch, drop.

Դոյզնագիւտ, *adj. ind.* Rare.

Դոյլ (գուլի, գուլիւ) *s.* Pail; tub. Դոյլ կաթին, churn.

Դոյն (գորին, գովեմբ or գովին) *pro.* This, that; same.

Դոյն or Դոյն ինչ, *adj. ind.* See Դոյզն :

Դոյնչափ, *adv.* As much as.

Դոյնալէս, *adv.* So, in such a manner.

Դոյնալիս (սւոյ, սեաւ) *adj.* Such, like, in like manner.

Դոյնորինակ, *adj. ind. and adv.* Such; in such a manner.

Դոն (ի, իւ) *s.* Tunny. Դոն յաւ, pickled tunny.

Դորակ (ի, աւ) *s.* A sort of meat sure.

Դորսովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու (քո, քե) *pro.* Thou.

Դուար (ի, աւ) *s.* See Արջառ :

Դուզնաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To make a short discourse.

Դուզնեցայ (քեի, քեիւ) *adj.* Little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուզնեցան, *adj. ind.* See Դուզնաբանել :

Դուժ, *adj. ind.* Barbarous: See Խուժ :

Դուլ, *s. ind.* Cessation, intermission, pause, relaxation, truce.

Դուժ (գոյ, գմով) *s.* See Հարբուղի :

Դուն or Դուն ինչ, *adj. ind.* See Դոյզն : Դուն ուրեք, seldom.

Դուն (դրան, դրամբ) *s.* Door, entrance; sluice. Դուն միծ, portal.

Դուստր (գստեր, գստերբ) *s. f.* Girl, daughter. Դուստր եղբոր or քեռն, niece. Դուստր որդւոյ or գստեր, grand daughter.

Դուստրիկ See Դասրիկ :

Դուր (գրոյ, գրով) *s.* Carpenters tool, plane. Դուր պայտառաց, butte-ris, horse-pecker.

Դուրգն (գրգան, գրգամբ) *s.* Wheel of a potter.

Դուրք (գրաց, գրք) *s. pl.* Door.

ի գուրս, out. ի գուրս ասլ, to restore, to return. ի գուրս մերձեալ, եկեալ or հասեալ, impending, very near.

Դուքս (դքսի, դքսիւ) s. Duke; general, chief.

Դոփել (եմ, էջի) v. n. To tap, to stamp with the foot.

Դոփիւն, s. ind. Act of stamping with the foot.

Դպիր (դպրի, դպրաւ) s. Lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist. Աքսնի դպիր, chancellor.

Դպրանոց (ի, աւ) s. See Դպրոց.

Դպրապետ (ի, աւ) s. Protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրաստուն (տան, տամբ) s. See Դպրոց.

Դպրոց (ի, աւ) s. School, college, seminary.

Դպրոցակից (էջի, էջաւ) s. School-fellow.

Դպրոցատուն (տան, տամբ) s. See Դպրոց.

Դպրութիւն (թեան, թեամբ) s. Office of notary: literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers. Աւանց դպրութեան, idiot, ignorant, unlettered.

Դռնակ (ի, աւ) s. Wicket, small door made in a large one.

Դռնահար (ի, աւ) s. Knocker of a door.

Դռնապահ (ի, աւ) s. See Դռնապան.

Դռնապան (ի, աւ) s. Porter; usher.

Դռնափակ (ի, աւ) s. Latch, small bolt; lock, bar.

Դռնչիւ (իմ, չեցոյ) v. n-p. To toll, to ring. Դռնչիւն ականջքն իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն, s. ind. Tinkling, noise in the ear.

Դրոհ See Գրոհ.

Դռոյթ See Գռոյթ.

Դստիկն (ի, աւ) s. Story, room.

Դստրիկ (րկի, րկաւ) s. f. A little girl.

Դսրով (ի, իւ) s. Blame, reprehension.

Դսրովանք (նայ, նօք) s. pl. See Դսրով.

Դսրովել (եմ, էջի) v. a. To blame, to condemn, to reprove.

Դսրովելի (լւոյ, լեաւ) adj. Blamable, condemnable.

Դսրովութիւն (թեան, թեամբ) s. See Դսրով.

Դոտերագիր (գրի, գրաւ) s. Adopted or adoptive daughter.

Դրադեմ, adj. ind. and s. Verb composed of the past participle and the auxiliary verb, for example: Սիրեալ եմ, սիրեալ էս, սիրեալ է: Սիրեալ էի, սիրեալ էիր, սիրեալ էր: I have loved, thou hast loved, he has loved: I had loved, thou hadst loved, he had loved.

Դրազարկու (ի, աւ) s. That knocks at a door.

Դրախա (ի, իւ) s. Paradise; garden; orchard.

Դրախտահաւ (ու, ու) s. Bird of paradise.

Դրախտաձուն, adj. ind. Grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան (ի, աւ) s. Gardener.

Դրական (ի, աւ) adj. Positive.

Դրականապէս, adv. Positively.

Դրակից (էջի, էջաւ) adj. and s. Neighbour, that is near; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոն or Դաակոն (ի, աւ) s. See Վիշապ.

Դրակոնապէս (սեփ, սեփիւ) s. (Greek word) Sea dragon.

Դրակոնաթիկոն (ի, իւ) s. Dragon-stone: See Վիշապաքար.

Դրակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Neighbourhood, proximity of a place.

Դրամ (ոյ, ու) s. Coin, money; penny. Դրամ նախնեաց, medal. Դրամ մեծ, medallion. Դրամոյ, nummery. Դրամովք վճարել, to pay ready cash. Դրամ հառանել or հարկանել, to coin, to make money.

Դրամ (ի, իւ) s. Drachm.

Դրամագործութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Knowledge of ancient medals.

Դրամաթուղթ (թղթոյ, թղթով) s. Bill of exchange; bank-note.

Դրամաժողով, adj. ind. That amasses money; tributary.

Դրամական (ի, աւ) adj. Numismatic.

Դրամակէս, s. ind. Half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակշիռ, s. ind. Drachm, penny.

Դրամահատ (ի, իւ) s. Minter.

Դրամահատութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամանոց (*ի, ալ*) *s.* Money-box; bank.

Դրամախոխութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Change; business of a banker.

Դրամել (*եմ, եցի*) *v. a.* To buy or farm for money; to collect money.

Դրանդ (*ի, իւ*) *s.* See **Դրանդի**:

Դրանդի (*դւոյ, դեաւ*) *s.* Threshold; door posts.

Դրանկ (*ի, ալ*) *adj. and s.* Beggar, that begs from door to door.

Դրաստ (*ի, իւ*) *s.* See **Դրախտ**:

Դրացի (*ցւոյ, ցեաւ*) *adj. and s.* Neighbour.

Դրացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Neighbourhood.

Դրաքմայ (*ի, իւ*) *s.* See **Դրաքմէ**:

Դրաքմէ (*ի, իւ*) *s.* Drachm, penny.

Դրգաւ (*ի, իւ*) *s.* Spoon. **Դրգաւ լի**, spoonful. **Խորոճիք դրգաւի**, bowl of a spoon.

Դրդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise.

Դրդուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրդուեցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Դրդուել**:

Դրդուիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To stagger, to move, to stir.

Դրդումն (*դման, դմամբ*) *s.* Suggestion, instigation.

Դրժանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Դրժողութիւն**:

Դրժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fail, to infringe, to contravene.

Դրժողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Infringement, contravention, faithlessness.

Դրժող (*ի, ալ*) *adj. and s.* Violator, transgressor, faithless.

Դրինդ, *s. ind.* See **Դրնդիւն**:

Դրնդել (*եմ, եցի*) *v. n.* To tap, to stamp with the feet; to toll.

Դրնդիւն, *s. ind.* Stamping with the feet; tinkling.

Դրոշմ (*ի, իւ*) *s.* Character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրոշմաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Marked.

Դրոշմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To print, to mark, to stamp, to decipher, to regis-

ter; to seal; to confirm. **Դրոշմել խաւանաւ**, to mark with a hot iron.

Դրուագ (*ի, ալ*) *s.* Incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական (*ի, ալ*) *adj.* Emble-matic.

Դրուագել (*եմ, եցի*) *v. a.* To in-crust; to sculpture; to ceil; to wain-scot; to ornament, to embellish, to plas-ter.

Դրուագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Դրուագել**:

Դրուակ See **Դրուագ**:

Դրուատ (*ի, իւ*) *s.* Eulogy, praise.

Դրուատարան (*ի, ալ*) *s.* Place to give praises.

Դրուատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք (*տեայ, տեօք*) *s. pl.* See **Դրուատ**:

Դրուատութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Դրուատ**:

Դրուդ See **Դուոյթ**:

Դրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme; thesis. **Դրութիւն ձեռայ**, im-position of the hand.

Դրուժան (*ի, իւ*) *adj.* See **Դրժող**:

Դրօշ (*ի, իւ*) *s.* Banner, ensign, flag, standard; gonfalon.

Դրօշակ (*ի, ալ*) *s.* Hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, en-sign, standard, colours.

Դրօշակակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* En-sign, standard-bearer; banneret.

Դրօշակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Gonfa-lon-bearer: See **Դրօշակակիր**:

Դրօշաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Banneret; ensign.

Դրօշեալ (*ելոյ, ելով*) *s.* Sculpture, image, idol, statue.

Դրօշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sculp-ture, to make images.

Դրօշուած (*ոյ, ով*) *s.* Sculpture, image.

Դքսական (*ի, ալ*) *adj.* Ducal.

Դքսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Dutchy.

Դքսուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Du-tchess.

Ե

Ե (*yetch*) YE (as in *yes*). Vowel, the fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Է, Ի and Ա, for example: Երեց, երեց; երե, երե; գէթ, գէթ: Եւզ, եւզ; աղբււր, աղբււր; երկիւղ, երկեւղ; նստիլ, նստել; բնակիլ, բնակել; շաւիղ, շաւեղ; շառաւիղ, շառաւեղ; ուղիղ, ուղեղ; գոհն, գոհն: Ապերասան, ապարասան; եղինջ, աղինջ; գիւնցիկ, գիւնցիկ:

Եւ or Էւ in some words is pronounced like *you* in English, or *ju* in Italian, for example: Եւր, *your*; հարեւր or հարեւր, *haryour*; ալիւր or ալիւր, *alyour*; բիւր or բեւր, *pyour* or *pure*.

Ե, particle conjunctive or sometimes compositive in words, for example: Բաբայրմար, բարեշնորհ, ոսկեկաղձ:

Ե or Է with a line above it denotes the number *five*.

Եբենոս (Է, աւ) *s.* Ebony; ebony-tree.

Եբրձաղ (Է, աւ) *s.* See Պարեգոտ:

Եբրայական (Է, աւ) *adj.* Hebrew. Եբրայական բարբառ, Hebrew, the Hebrew language. Եբրայական ոձ, hebraism, Hebrew idiom. Եբրայական ճապիկ, Hebrew. Հիւսու եբրայական լեզուի, hebraist.

Եբրայեցիներն, *adv.* In Hebrew, in the Hebrew language.

Եբրայեցի (ցւոյ, ցւով) *s. adj. and adv.* Jew; Hebrew. Եբրայեցի խօսել, to speak Hebrew. Եբրայեցիք, the Hebrews, the Jews.

Եգիպտահաւ (ու, ու) *s.* Ibis.

Եգիպտականործան, *adj. ind.* That has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտայր, *s. ind.* Egyptian alphabet or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի (ցւոյ, ցւով) *s. and adj.* Egyptian.

Եգիպտացորեան (ենոյ, ենով) *s.* Buckwheat.

Եգիպտուհի (հւոյ, հեւ) *s. f.* Egyptian woman.

Եգիս (Է, Էւ) *s.* Aegis, shield.

Եդեմ (այ, աւ) *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եդեմաբուղի, *adj. ind.* That has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդեմածին, *adj. ind.* See Եդեմաբուղի:

Եդեմական (Է, աւ) *adj.* Of Eden, belonging to Eden.

Եդեմեան, *adj. ind.* See Եդեմական:

Եդեմատունի, *adj. ind.* Planted or placed in Eden.

Եւ (ոյ, ով) *adj.* One, alone.

Եղարան (Է, Էւ) *adj.* Unanimous; that speaks alone.

Եղարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Soliloquy.

Եղարար, *adv.* Solely, only.

Եղարուն, *adj. ind.* Sole, only, even.

Եղախմբել (Եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to unite.

Եղախմբիլ (Էմ, բեցայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եղակ (Է, աւ) *adj.* One, sole, only.

Եղական (Է, աւ) *adj.* Singular.

Եղականապէս, *adv.* Singularly.

Եղականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Singularity.

Եղակի, *adj. s. ind. and adv.* Singular; singular number; singularly.

Եղամայն (Է, Էւ) *adj.* Of one voice only; unanimous.

Եղամի (ոյ, ով) *adj.* That is furnished with a single horse.

Եղամանակ (Է, աւ) *adj.* Of a single time.

Եղանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եղանգամ, *adv.* See Միանգամ:

Եղառած (Է, Էւ) *s.* Enthymeme.

Եղառմու, *adj. ind. and adv.* Of both; singular; particularly.

Եղաժանի See Միաժանի:

Եղատեսակ, *adj. ind.* Singular; uniform.

Եղերակայ (Է, Էւ) *adj.* That is situated near the confines.

Եղերել (Եմ, եցի) *v. a.* To terminate, to finish; to confine.

Եղերիչ (ըլի, ըլաւ) *adj.* That terminates, that confines; horizontal.

Եղերորդ (Է, աւ) *adj.* First.

Եղերուն (ըման, ըմամբ) *s.* End, term.

Եղերտական (Է, աւ) *adj.* Horizontal.

Եղերաբ (աից, աիւք) *s. pl.* Confines, limits, boundaries; horizon. Զու

հազեւական առ եղբրսս, horizontal; horizontally.

Եղն (զին, զամբ) *s.* Ox.

Եղնակգու (ի, աւ) *s.* Bugloss.

Եղնամուք (լից, լիւք) *s. pl.* A couple of oxen; couple.

Եղնավար (ի, աւ) *s.* Cowherd; ploughman.

Եղնոց (ի, աւ) *s.* Stable for oxen.

Եղունապէս, *adv.* Singularly, particularly, solely.

Եղր (եղեր, եղերբ) *s.* Border, extremity, end; limit; term; shore; edge. Եղր ունել, to end, to terminate.

Եղրածիրանի, *adj. ind.* That has a purplish edge.

Եղրակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion; result; epilogue.

Եղրակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To conclude, to infer.

Եղրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To conclude, to terminate.

Եղրացուցիչ (ցիւ, ցլաւ) *adj.* Conclusive.

Եղրել (եմ, եցի) *v. a.* To conclude, to end, to finish, to terminate.

Եղբանդի, *adv.* Emulative, one more than another.

Եղող (ի, աւ) *s.* See Եղնավար:

Եթեր (ի, աւ) *s.* Ether; heaven. Եթեր վերին, the empyrean, the empyreal heaven.

Եթերական (ի, աւ) *adj.* Ethereal, aerial; celestial. Օդ եթերական, ether.

Եթէ, *conj.* If; provided, on condition; perhaps; be it so. Եթէ առնէք զայն, if you do it. Եթէ սիրէք զիս, if you love me. Եթէ գայցէ որ գայ, if he come. Եթէ ասն քեզ, if you be told. Հարցանէք, եթէ սիրիցեմ ըզ ձեզ, you ask if I love you. Ոչ ելից, եթէ ոչ նախ դու ելցես, I shall not go out unless you go out first. Եթէ աւրացէ, և եթէ ոչ, whether he do it or not.

Եթէ իցէ, *conj.* Whether; perhaps. Եթէ ոչ, *conj.* Save, if not, except; unless.

Եթիւյ or Եթիւայ (ի, իւ) *s.* See Հողմանդ:

Ել See Ելք:

Ելակ or Ելագ (ի, աւ) *s.* Strawberry; sort of large strawberry.

Ելամուտք (մոից, մոիւք) *s. pl.* Place through which one goes and enters: See Ելամուտք:

Ելանել (եմ, ելի) *v. n.* To go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray. Ելանէ արեգակն, the sun rises or begins to appear on the horizon. Ելանել 'ի վեր or 'ի վերայ, to reascend; to leap over, to cross; to gush out. Ելանել վերստին, to go out again. Ելանել արագազի 'ի վերայ մարւոյն, to tread the hen. Ելանել արուի 'ի վերայ մասակի, to cover a mare, a bitch. Ելանել 'ի ցամաք, to disembark. Ելանել յորջոյ, to dislodge. Զմիմեմք ելանել, to concur; to surpass. Զգուցի ելանել, to sigh. 'ի գլուխ ելանել, to be ended, to be finished.

Ելանելի (լոյ, լիւաւ) *s. and adj.* Stairs, staircase; of going out or going up. Ելանելի շրջանակաւ, a round staircase.

Ելեկարին See Ելեքարին:

Ելեկէք, *s. pl. ind.* Concurrence, emulation. Ելեկէս առնել, to concur; to surpass. Ելեկէս առնելով, in concurrence.

Ելեկէք, *s. pl. ind.* Act of ascending and descending; step. Ելեկէս առնել, to go up and down.

Ելեմուտք (մոից, մոիւք) *s. pl.* Act of going out and in; expence and income.

Ելեմանդական (ի, աւ) *adj.* (Greek word) Ելեմանդական ախտ or բորոտութիւն, leprosy.

Ելեքաւոն or Ելեքաւին See Ելեքարին:

Ելեքարական (ի, աւ) *adj.* Electrified. Ելեքարականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Electricity.

Ելեքարահան (ի, աւ) *adj.* Electrical.

Ելեքարաչափ (ի, իւ) *s.* Electrometer.

Ելեքարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To electrify.

Ելեքարոն (ի, աւ) *s.* Amber.

Ելլագական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Greece or to the Greek.

Ելլողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proceeding, emanation.

Ելուզակ (ի, աւ) *s.* Highwayman, robber, bandit, vagabond.

Ելուզակարար, *adv.* Highwayman-like.
Ելուզակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion of a highwayman, of a robber.

Ելուզակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Depredation, robbery.

Ելուզանել (*եմ, զի*) *v. a.* To push, to excite, to bring forth, to produce.

Ելուզումն (*զման, զմամբ*) *s.* Shoot, sprout, production.

Ելումուտ See **Ելեմուտ** :

Ելումն (*ելման, ելմամբ*) *s.* Proceeding, emanation, birth, emission.

Ելունդն (*եղդոյ, եղդով*) *s.* Carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour. **Ելունդն քանդակաց**, *relievo*, alto relievo in sculpture.

Ելուցանել See **Ելուզանել** :

Ելք (*ելց, ելեք*) *s. pl.* Elevation, ascension; act of going up, staircase; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource.

Ելք հնարից, means, expedient. **Ելք Զանապարհի**, the turning of the street.

Ելք 'ի կենաց or **յաշխարհէ**, decease.

Ելք ձախողակ, disaster. **Ելք յաջողակ**, success.

Ելք or **գիրք Ելց**, Exodus. **Ելք իրացն դառնել**, to devise, to find means, to remedy.

Եկ, *s. ind.* Act of coming, arrival.

Եկ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Alien, foreigner; external.

Եկամուտ (*մտի, մտիւ*) *s.* and *adj.* Revenue, income, settled income, annuity, first fruits, interest, rent, pension, product, profit; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotick, false. **Եկամուտք արքունի**, finances.

Եկաւոր (*ի, աւ*) *s.* That comes.

Եկաւորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To come.

Եկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Coming, arrival.

Եկեղեցական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Ecclesiastick, belonging to the church; ecclesiastick, clergyman. **Իբրև եկեղեցական**, ecclesiastically.

Եկեղեցանալ (*ամ, ցացոյ*) *v. n-p.* To assemble, to be convoked.

Եկեղեցացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To assemble, to convoke.

Եկեղեցի (*ցոյ, ցեաւ*) *s.* Church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly.

Եկեղեցական (*ի, աւ*) *s.* Churchwarden; patron of a church; sacrist.

Եկեղեցականութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Office of churchwarden; office of patron of a church, of a sacrist.

Եկեղեցորհէք, *s. ind.* Consecration of a church.

Եկեղեցական (*տեսի, տեսիւ*) *s.* Ecclesiastick.

Եկքան (*ի, իւ*) *s.* Thistle; chard.

Եհէ, *int.* Oh!

Եղ See **Իւղ** :

Եղաք (*ի, աւ*) *s.* See **Փոս** :

Եղական (*ի, աւ*) *adj.* Created, made.

Եղականապէս, *adv.* With creation; like a created being.

Եղականացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To create, to cause to exist.

Եղամ (*ի, աւ*) *s.* (Hebrew word) See **Կամարակապ** :

Եղաման (*ոյ, ով*) *s.* Cruet, vial for oil.

Եղան (*ի, աւ*) *s.* Fork.

Եղանակ (*ի, աւ*) *s.* Mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; air, tone, modulation, time, measure; **Եղանակ խօսից**, phrase, expression. **Եղանակ տարւոյ**, season.

Եղանակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Harmonious; singer.

Եղանակաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To modify, to qualify.

Եղանակաւորումն (*ուման, ւմամբ*) *s.* Modification.

Եղանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sing harmoniously.

Եղանակումն (*ուման, ւմամբ*) *s.* Modulation.

Եղանիլ (*իմ, եղէ*) *v. n.* To be, to become, to be created.

Եղանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation; being, creature.

Եղատ (*ի, աւ*) *s.* See **Եղենափայտ** :

Եղար (*ի, աւ*) *s. f.* Spouse, wife: See **Եղեր** :

Եղարամայր (*մօր, մօրք*) *s. f.* **Եղարամարք**, weepers.

Եղարան See **Իւղարան** :

Եղարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To anoint, to oil.

Եղաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Եղարկել** :

Եղափանդական See **Ելեփանդական** :

Եղբայր (*բօր, բարք*) *s.* Brother; german. **Կրտէր եղբայր**, younger brother.

Եղբայր հօր or **մօր**, uncle. **Եղբայրաբար**, *adv.* Fraternally. **Եղբայրաբար կեալ ընդ միմեանս**, to live

together like brothers.

Եղբայրագիր (գրի, գրու) *s.* Adopted brother.

Եղբայրադաւ, *adj. ind.* That deceives his brother.

Եղբայրադրաւ, *adj. ind.* See Եղբայրասական:

Եղբայրական (ի, աւ) *adj.* Fraternal.

Եղբայրակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow.

Եղբայրակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraternity, brotherhood; fellowship.

Եղբայրանալ (ամ, բացայ) *զ. թ.* To be fellow member.

Եղբայրանոց (ի, աւ) *s.* Brotherhood, place where the brothers or members meet, monachism.

Եղբայրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his brother.

Եղբայրասպան (ի, աւ) *adj.* Fratricide.

Եղբայրասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fratricide, murder of a brother.

Եղբայրատեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his brother.

Եղբայրատեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hatred, ill will towards a brother.

Եղբայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraternity. Հոգեւոր եղբայրութիւն, brotherhood; monachism.

Եղբորոս (ի, իւ) *s.* Hellebore.

Եղբորորդի (դւոյ, դւով) *s.* Son of a brother; nephew.

Եղեմն (եման, եմամբ) *s.* Drizzling rain; hoar-frost, rime; frost. Իջանել եղեման, to drizzle.

Եղբորոս See Եղբորոս:

Եղեգնաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in a place planted with reeds or canes.

Եղեգնախոռնկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See Խոռնկեղեգն:

Եղեգնաձեւ, *adj. ind.* In the form of a cane.

Եղեգնաշամբ (ի, իւ) *s.* Place planted with canes.

Եղեգնապուրակ (ի, աւ) *s.* See Եղեգնաշամբ:

Եղեգնափող (ոյ, ով) *s.* Pipe, flute.

Եղեգնեայ, *adj. ind.* That is made of cane. Եղեգնեայ դաւաղան, cane, stick made of cane.

Եղեգնուտ, *s. ind.* See Եղեգնաշամբ:

Եղել See Իւղել:

Եղելութիւն See Եղանութիւն:

Եղեմնախար, *adj. ind.* Drizzled, spoiled by drizzling rain.

Եղեմնածին, *adj. ind.* That produces drizzling rain.

Եղեմնապատ, *adj. ind.* Covered with drizzling rain.

Եղեմնարկու, *adj. ind.* That casts, that produces drizzling rain.

Եղեգնահատ (ի, իւ) *adj.* That cuts the nails.

Եղեգնաբար See Եղեգնաբար:

Եղեռն (ռան, ռամբ) *s.* Rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness.

Եղեռնադործ (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, scelerat, rascally.

Եղեռնական (ի, աւ) *adj.* See Եղեռնաւոր:

Եղեռնալին (յնոյ, յնով) *adj.* See Եղեռնաւոր:

Եղեռնաւոր (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rascality, wickedness.

Եղեր (ի, աւ) *s.* Complaint, lamentation.

Եղերական (ի, աւ) *adj.* Lamentable; plaintive, that laments, weeping; tragic. Եղերականք, weepers. Եղերական կատակերգութիւն, tragi-comedy.

Եղերամայր See Եղարամայր:

Եղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elegy; song, singing; tragicomedy.

Եղերդ (ի, աւ) *s.* Endive, wild lettuce, succory.

Եղերգակ or Եղերգնակ (ի, աւ) *s.* See Եղերգ:

Եղերերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Funeral song; elegy.

Եղերերգու (ի, աւ) *adj. and s.* Weeper; elegiac.

Եղէին (ենոյ, էնով) *s.* Pine; fir; cedar.

Եղենափայտ (ի, իւ) *s.* Cedar; cedar wood.

Եղենափայտեայ, *adj. ind.* Made of cedar.

Եղենեայ, *adj. ind.* Made of pine or cedar.

Եղենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See Եղենեայ:

Եղեփանդական See Եղեփանդական:

Եղեգ (եղեգի, եղեգաւ) *s.* Endive, wild lettuce.

Եղեգն (եղեգան, եղեգամբ) *s.* Reed, cane, stalk of corn; rush; clysterpipe; socket; tube.

Եղեգնաբոյս, *adj. ind.* Furnished with quills or large pens.

Եղեգնախուռնիկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See Խուռնիկեղեգն:

Եղեգնախաւիւ, *s. ind.* Heap of broken canes.

Եղի (եղւոյ, եղւով) *s.* See Մուրի:

Եղիճ (եղճի, եղճաւ) *s.* See Եղինճ:

Եղինճ (եղինճոյ, եղինճով) *s.* Nettle.

Եղինջ See Եղինճ:

Եղիսեան, *adj. ind.* Եղիսեան դաշտք, Elysian fields.

Եղծ (ի, իւ) *s.* See Եղծումն:

Եղծագործ (ի, աւ) *adj.* Ruinous; spoil, corrupted.

Եղծական (ի, աւ) *adj.* Corruptible; fragile.

Եղծանել (եմ, եղծի) *v. a.* To corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out.

Եղծանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Corruptible; that may be effaced.

Եղծուած (ոյ, ու) *s.* See Եղծումն:

Եղծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Corruption, depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation. Եղծումն սկզբան, begging the question.

Եղի, *adj. ind.* Lukewarm, tepid.

Եղկական (ի, աւ) *adj.* Plaintive, moanful.

Եղկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To cool, to become tepid.

Եղկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make tepid.

Եղկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misfortune, misery, disaster, calamity; complaint, lamentation.

Եղմոնի, *adj. ind.* (Hebrew word) Such.

Եղն (եղին, եղմբ) *s. f.* Hind, female deer.

Եղնեքար (ի, աւ) *s.* Onyx, sardine stone.

Եղուհ, *int. and adj. ind.* Alas! woe is me; miserable.

Եղունգն (եղնգան, եղնգամբ) *s.* Nail; onyx: See Ճակոտկէն:

Եղունգն See Եղունգն:

Եղուն (եղտի, եղտիւ) *adj.* Substantial.

Եղջերագեղ, *adj. ind.* Horned, having fine horns.

Եղջերակնճիթ (ճթի, ճթաւ) *s.* Rhinoceros: See Ռնկեղջիւր:

Եղջերակոյ (ոյ, ու) *s.* Horn, French horn, huntsman's horn.

Եղջերաւոր (ի, աւ) *adj.* Horned.

Եղջերենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Carob-tree.

Եղջերիկ (րկի, րկաւ) *s.* Cerastes, horned serpent.

Եղջերու (ի, աւ) *s. m.* Stag; pricket.

Եղջերուաբաղ (ի, իւ) *s.* Chimera, fabulous monster.

Եղջերուկ (րկի, րկաւ) *s.* Tame jack-daw.

Եղջինի See Եղջերենի:

Եղջիւր (ջիւր, ջիւր or ջիւրով) *s.* Horn; huntsman's horn, French horn; carob.

Եղջիւրաբաղ See Եղջերուաբաղ:

Եղջիւրիկ See Եղջերիկ:

Եղջիւրուաբաղ See Եղջերուաբաղ:

Եղտիւր See Աղտիւր:

Եմակ See Ճմակ:

Եմփորոն (ի, աւ) *s.* (Greek word) Pall.

Ենթ, *pre.* Under: See Ընդ:

Ենթագառել (եմ, եցի) *v. a.* To suspect, to prejudge.

Ենթագառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suspicion, prejudice.

Ենթադրաբար, *adv.* Hypothetically.

Ենթադրական (ի, աւ) *adj.* Hypothetical.

Ենթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit, to subdue, to subject: to suppose, to presuppose.

Ենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection; supposition, assertion, demand; hypothesis. Ենթադրութեան թաց ենթադրութիւն, presupposition.

Ենթալուսնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Sublunary.

Ենթակայ (ի, իւ) *s.* Subject.

Ենթակայական (ի, աւ) *adj.* Hypostatical.

Ենթակայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To subsist; to exist.

Ենթակայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to subsist or exist.

Ենթակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Existence; hypostasis.

Ենթակայույցանէլ See **Ենթակայա-
յույցանէլ** :

Ենթակայութիւն See **Ենթակայու-
թիւն** :

Ենթակէտ See **Ստորակէտ** :

Ենթադրութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**)
s. Subjection, submission.

Ենթամայ (**ի**, **իւ**) *s.* Division,
mark of division of a word.

Ենքեղէս or **Ենքեղէս** (**այ**, **աւ**)
s. (Greek word) Eel: See **Օձաձուկն** :

Եպարքոս (**ի**, **աւ**) *s.* (Greek word)
Prefect; viceroy.

Եպարքոսութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**)
s. (Greek word) Prefecture; vice roy-
alty.

Եպեմէս (**ի**, **աւ**) *s.* See **Գաղ-
ասկրայ** :

Եպերանք (**նայ**, **նօք**) *s. pl.* Blame,
contempt.

Եպերել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To blame,
to despise.

Եպիկուրեան, *s.* and *adj.* Epicurean.

Եպիմիստիկոս (**ի**, **աւ**) *s.* (Greek
word). See **Բաղլանա** or **Բաղլուրար** :

Եպիսկոպոս (**ի**, **աւ**) *s.* (Greek
word) Bishop.

Եպիսկոպոսական (**ի**, **աւ**) *adj.* Epis-
copal.

Եպիսկոպոսակից (**կցի**, **կցաւ**) *s.*
Companion of a bishop, that has the
same episcopal dignity.

Եպիսկոպոսանիստ, *adj. ind.* Where
a bishop's see is. **Եպիսկոպոսանիստ
եկեղեցի**, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց (**ի**, **աւ**) *s.* See
Եպիսկոպոսարան :

Եպիսկոպոսապետ (**ի**, **աւ**) *s.* Arch-
bishop.

Եպիսկոպոսարան (**ի**, **աւ**) *s.* Bi-
shop's see, bishop's palace.

Եպիսկոպոսութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.*
Episcopacy, dignity of bishop, bishoprick.

Եռ (**ոյ**, **ով**) *s.* Ebullition, bub-
bling: See **Երեք** :

Եռաթիւնեալ, *adj. ind.* Very vene-
mous.

Եռաթուեան, *adj. ind.* Composed of
three numbers; ternary.

Եռալ (**ամ**, **այցի**) *v. n.* To boil;
to bubble; to shudder; to swarm; to
crawl.

Եռալուսեան, *adj. ind.* Having three
lights.

Եռականգույն, *adj. ind.* See **Երեք-
կանգնեան** :

Եռակի, *adv.* Trebly.

Եռակողմեան or **Եռակողմն**, *adj. ind.*
Trilateral.

Եռահիւսակ or **Եռահիւսեակ**, *adj. ind.* That consists of three things or
words. **Եռահիւսեակնուագ**, trisagion.

Եռահրաշ, *adj. ind.* Most admirable,
wonderful, astonishing, surprizing.

Եռաձեղ, *adj. ind.* Having three
branches.

Եռամանակ, *adj. ind.* Of three times
or measures.

Եռամասն, *adj. ind.* See **Եռամաս-
նեայ** :

Եռամասնեայ, *adj. ind.* That consists
of three parts; tripartite.

Եռամեան (**ենի**, **ենիւ**) *adj.* Trien-
nial.

Եռամեայ, *adj. ind.* Of three months.
Եռամեայ ժամանակ, term of three
months.

Եռայարկ, *adj. ind.* That consists of
or is furnished with three stories.

Եռանգ (**ի**, **իւ**) *s.* Two days ago,
day before yesterday.

Եռանդագին, *adj. ind.* and *adv.* Fer-
vent, ardent; fervently, devoutly.

Եռանդեան, *adj. ind.* Boiling; of
yesterday.

Եռանդն (**դեան**, **դեամբ**) *s.* Ar-
dour, heat; warmth, bubbling, ebul-
lition, overheating, effervescence; fervour,
fire, fury, rapture, zeal, devotion; acti-
vity, vivacity, vigour; abundance.

Եռանդնակայծակ, *adj. ind.* Sparkling;
fiery.

Եռանդնաշարժ, *adj. ind.* See **Ե-
ռանդնոս** :

Եռանդնասէր, *adj. ind.* Devout, spi-
ritual.

Եռանդնոս (**ի**, **աւ**) *adj.* Boiling,
hot; ardent, fervent; fiery, spiritual;
devout.

Եռանդնուա, *adj. ind.* See **Եռանդ-
նոս** :

Եռանկիւն (**կեան**, **կեամբ**) *s.*
Triangle.

Եռանկիւնաչափական (**ի**, **աւ**) *adj.*
Trigonometrical.

Եռանկիւնաչափութիւն (**Թեան**,
Թեամբ) *s.* Trigonometry.

Եռանկիւնաչափօրէն, *adv.* Trigo-
nometrically.

Եռանկիւնի (**նւոյ**, **նեաւ**) *adj.* Tri-
angular.

Եռանձնեայ, *adj. ind.* Of three persons.

Եռանուն, *adj. ind.* Of three names.
Եռապատիկ (*տիկ, տիկա*) *adj. and adv.* Triple, trebly, three times.

Եռապատիկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To triple.

Եռապատիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trebleness, triplicity.

Եռապետ (*ի, աւ*) *s.* Triumvir.

Եռապետական (*ի, աւ*) *adj.* Triumviral.

Եռապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Triumvirate.

Եռափանկ or **Եռափանգ** (*ի, իւ*) *adj.* Trisyllabical; triphthong.

Եռաորոհ, *adj. ind.* Divided into three parts, divided trebly.

Եռացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Ardour, fervour, ebullition, bubbling, effervescence.

Եռացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make boil; to warm, to give heat; to make swarm or crawl.

Եռափայլաբ, *adj. ind.* Very ardent.

Եռմոս (*ի, իւ* or *աւ*) *s.* (Greek word) Harmony, melody.

Եռոտանի (*նայ, նեաւ*) *s.* Tripod.

Եռօրեայ, *adj. ind.* Of three days.

Ես (*իմ, ինե*) *pro. 1.* **Ես ինքն**, myself.

Եսանել See **Զեսանել**.

Ետեղակալ (*ի, աւ*) *s.* Inhabitant; lieutenant, viceregent; successor.

Ետեղապահ (*ի, աւ*) *s.* Vicegerent, vicar.

Ետեղափոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Change of place, passage from one place to another; succession, act of succeeding or taking the place of.

Ետեւախաղաց, *adj. ind.* Liquid, fluid, flowing.

Եւ ընդ եւ, *adv.* Very soon, as soon as, immediately.

Ետը (*ետեղ, ետեղբ*) *s.* Place: See **Տեղի**.

Եր, *pro. ind.* Which, what. **Յեր վերայ**, on what; on which? See **Էր**: **Ողջ եր**, live.

Երագ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; quickly, nimbly, currently; very soon. **Երագ զարկ բաղիկ**, quick pulse.

Երագագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That writes quick.

Երագաչնաց, *adj. ind.* That goes, that walks quick.

Երագաւ See **Արագաւ**.

Երագափաղաց, *adj. ind.* Quick, that walks, that moves quick.

Երագածագ, *adj. ind.* That points, that begins to appear soon.

Երագահալ, *adj. ind.* That is soon thawed or liquefied.

Երագահաս, *adj. ind.* That arrives soon, sudden, quick.

Երագահե, *adj. ind.* Light.

Երագամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Subtle, brisk, cunning, ingenious, sly.

Երագամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subtlety, slyness.

Երագայել, *adj. ind.* That is soon changed.

Երագաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Agile, quick, that moves quick.

Երագասլաց, *adj. ind.* That darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ, *adj. ind.* That fails, that is soon or easily mistaken.

Երագափախան, *adj. ind.* That passes, that dies soon, transitory, transient.

Երագաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.

Երագափոյթ, *adj. ind.* Quick, nimble, prompt, diligent.

Երագափոփոխ, *adj. ind.* See **Երազափոխ**.

Երագաքայլ, *adj. ind.* Quick, that walks quick.

Երագել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երագ երագ, *adv.* Quick, quickly, soon, presently.

Երագընթաց (*ի, իւ*) *adj.* Quick, that runs quick, nimble, swift.

Երագընթացութիւն See **Երագաւթութիւն**.

Երագոտն, *adj. ind.* See **Երագընթաց**: **Երագութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency.

Երազ (*ոյ, ու*) *s.* Dream, fancy.

Երազագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj. and s.* That explains dreams.

Երազաբան (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Երազագէտ**.

Երազահան (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Երազագէտ**.

Երազահանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Explanation of dreams.

Երազահմայ (*ի, իւ*) *s.* Magician by means of dreams.

Երազանձայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magick by means of dreams .

Երազանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* To dream, to fancy, to see things in a dream . **Երազանալ ստեպ**, to have many unquiet dreams .

Երազայող, *adj. ind.* Fanatical, visionary .

Երազապատում, *adj. ind.* That relates dreams : See **Երազատես** .

Երազատես (*ի, ալ*) *s.* Dreamer; visionary, enthusiast, fanatic .

Երազացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That shows, that explains a dream .

Երազափորձ (*ի, իւ*) *adj.* That is subject to pollution whilst sleeping .

Երազափորձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pollution which happens in a dream or while sleeping .

Երաժիշտ (*շտի, ժշտալ*) *s.* Musician, composer .

Երաժշտական (*ի, ալ*) *adj.* Musical, harmonious .

Երաժշտականութիւն See **Երաժշտութիւն** .

Երաժշտապետ (*ի, ալ*) *s.* Chief of musicians .

Երաժշտապէս, *adv.* Musically .

Երաժշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Musick .

Երախ (*ի, ալ*) *s.* Mouth, muzzle .

Երախակալ (*ի, ալ*) *s.* Haft of a knife .

Երախաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of leading by the mouth .

Երախայ (*ի, իւ*) *s.* Catechumen .

Երախայանալ (*ամ, յացայ*) *v. n.* To cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith .

Երեխայրի (*ըւոյ, բեալ*) *adj.* and *s.* Early; precocious . **Երեխայրիք**, early fruits, fruits in the beginning of the season, firstlings, first fruits of the earth .

Երախան (*ի, ալ*) *s.* Assembly, company, circle, banquet .

Երախապէտ (*գիտի, գիտալ*) *adj.* Thankful, grateful . **Երախապէտ լինել**, to be thankful, to be grateful .

Երախապիտոութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acknowledgment, gratitude .

Երախապիւտ, *adj. ind.* Favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit; incumbent .

Երախապարծ (*ի, ալ*) *adj.* Beneficent, obliging, benefactor .

Երախապարդոյս, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful .

Երախապահանջ, *adj. ind.* That recompenses, grateful .

Երախաամուսայ, *adj. ind.* See **Երախաակորոյս** .

Երախաանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Act of reminding some one of benefits received .

Երախաապարգէ, *adj. ind.* See **Երախաաւոր** .

Երախաաւոր (*ի, ալ*) *adj.* See **Երախաապարգէ** .

Երախաաւոր (*ի, ալ*) *adj.* and *s.* Benefactor, beneficent, obliging .

Երախաաւորիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be favoured, to receive benefits .

Երախաաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Երախաք** .

Երախակ (*իմ, կցի*) *v. n.* To remind some one of benefits received .

Երախաք (*տնայ, տեքք*) *s. pl.* Favour, kindness, benefit, advantage, good, friendship, office, service, pleasure . **Երախախ առնել**, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour .

Երակ (*ի, ալ*) *s.* Vein; string, filament, fibre; metallick vein . **Երակ առնել** or **հատանել**, to open a vein, to bleed, to phlebotomize .

Երակահաւ (*ի, իւ*) *s.* Bleeder .

Երակահաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bloodletting, phlebotomy .

Երակահէ, *adj. ind.* In form of a vein .

Երահ See **Խրահ** .

Երամ (*ոյ, ուլ*) *s.* Troop, flock; assembly, company .

Երամախմբիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To go in a flock, in company .

Երամախումբ, *adj. ind.* and *adv.* In a flock .

Երամակ (*ի, ալ*) *s.* Herd, flock, cattle; stud of horses .

Երամական (*ի, ալ*) *adj.* That goes in company .

Երամակից (*կցի, կցալ*) *adj.* That is of the same flock, of the same company .

Երամանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To assemble in troops, to flock, to go in company .

Երամապան (*ի, ալ*) See **Երամապետ** : **Երամապետ** (*ի, ալ*) *s.* Chief, keeper of a flock, of a herd .

Երամապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person at the head of a troop.

Երամիւ (եմ, եցի) *v. a.* To assemble in company.

Երամ երամ, *adv.* In several troops.

Երամովին, *adv.* In company.

Երանազոյն (գունի, գունիւ) *adj.* comp. Happier, very happy.

Երանալից, *adj. ind.* Happy, full of felicity.

Երանակ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանական (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**.

Երանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be happy, to be fortunate.

Երանաշնորհ, *adj. ind.* Happy, blessed.

Երանասուր, *adj. ind.* That gives, that announces felicity.

Երանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To beatify.

Երանացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Beatific.

Երանացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Beatification.

Երանաւէտ, *adj. ind.* See **Երանալից**.

Երանաւէտեալ, *adj. ind.* Happy; that is declared happy.

Երանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**.

Երանդ (ոյ, ով) *s.* Dye, colour.

Երանդախոյտ, *adj. ind.* Furnished with many colours.

Երանդ երանդ, *adv.* In many colours.

Երանեակ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To declare happy.

Երանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Happy, blessed. **Երանելի առնել**, to make happy.

Երանի, *adj. ind.* Happy. **Երանի թէ**, if it please God, would to Heaven.

Երանի նմա որ, happy he who.

Երանիկ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Felicity, happiness, beatitude.

Երանուհի (հւոյ, հեաւ) *adj. f.* Happy, blessed.

Երանք (նաց, նոք) *s. pl.* Loins, reins; lap. **Աւաջկողմն երանաց**, mons Veneris. **Քուշի երանաց**, groin.

Երաշխաւոր (ի, աւ) *s.* Pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier. **Երաշխաւոր լինել**, to be, to become surety or guarantee: See **Երաշխաւորել**.

Երաշխաւորել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety.

Երաշխեալ (խեպի, խեպիւ) *s.* Torment, great pain, trouble.

Երաշխ: **Յերաշխի առնուլ**, to take in pledge: See **Երաշխաւորել**.

Երաշա (ի, իւ) *s.* See **Երաշառու թիւն**.

Երաշառաւ (ու, ու) *s.* Kind of bird.

Երաշառնալ (ամ, տացայ) *v. n.* To dry, to become dry (speaking of the earth or the air).

Երաշառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dryness, aridity.

Երասան (ի, աւ) *s.* See **Երասանակ**.

Երասանակ (ի, աւ) *s.* Bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit. **Երասանակ արկանել**, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ (ի, աւ) *s.* That holds the bridle or the rein.

Երաստ (ի, իւ) *s.* Assembly, company.

Երաստան (ի, աւ) *s.* Buttock, breech; arse, rump, fundament. **Հարկանել զերաստանն**, to flog. **Հարուած** or **գան երաստանի**, flogging.

Երաստոյ See **Արաստոյ**.

Երբ, *adv.* When, in what time.

Երբ ունիք գառնալ այսրէն, when shall you return? **Մինչև յերբ** or **մինչև յերբ**, how long?

Երբեմն, *adv.* Sometimes, now and then, from time to time; already, formerly, in time past.

Երբեք, *adv.* Sometimes, from time to time; never, at no time. **Ոչ երբեք** or **մի երբեք**, never, no, not. **Ոչ երբեք եկեսցէ** or **երբեք ոչ եկեսցէ**, he will never come. **Մի երբեք** or **երբեք մի զանար**, do not refuse him.

Երբուծ (ածոյ, բծով) *s.* Breast of an animal.

Երգ (ոյ, ով) *s.* Chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; language, voice. **Երգ համառօտ**, canzonet. **Երգ առնուլ**, to sing. **Յերգ արկանել**, so sing or compose a song. **Յերգ անկանել**, to be the subject of a song.

Երգարան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Bal-lad-maker, singer; singing.
Երգարանեւ (եմ, էջի) *v. n.* To sing, to celebrate, to praise.
Երգարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, canticle, hymn; praise.
Երգագիր (դրի, գրաւ) *s.* Book of songs; song-writer.
Երգագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song-writing; song, praise.
Երգագրել (եմ, էջի) *v. a.* To make or compose songs; to sing one's composition.
Երգակից (կցի, կցաւ) *s.* That sings together or with another.
Երգակցել (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To sing together.
Երգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song in company.
Երգահան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Tragick (poet).
Երգահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, air.
Երգարան (ի, աւ) *s.* Place or book of songs; musical instrument.
Երգել (եմ, էջի) *v. a.* To sing.
Երգել թռչնոց, to warble, to chirp.
Երգեհոն (ի, աւ or իւ) *s.* Organ, organs.
Երգեհոնահար (ի, աւ) *s.* Organist.
Երգեցիկ, *adj.* and *s. ind.* See **Երգեցող**.
Երգեցող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Singer, musician.
Երգիծարան (ի, իւ) *adj.* Satirical; pungent.
Երգիծարանական (ի, աւ) *adj.* Satirical.
Երգիծարանեւ (եմ, էջի) *v. a.* To satirize, to lampoon.
Երգիծարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satire, acrimony. **Յօրինել երգիծարանութիւնս**, to lampoon.
Երգիծանել (եմ, երգիծի) *v. a.* To reprimand; to bite, to tear, to jeer, to cavil, to nettles, to irritate.
Երգիծանիչ (նչի, նչաւ) *adj.* That blames, that finds fault.
Երգիծանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reprimand; sarcasm; squabble.
Երգիծանք (նայ, նօք) *s. pl.* See **Երգիծանութիւն**.
Երգիծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Երգիծանել**.
Երգիծում (ծման, ծմամբ) *s.* Laceration: See **Երգիծանութիւն**.

Երգիծուցանել See **Երգիծանել**.
Երգեհոն See **Երգեհոն**.
Երգողարարաւ, *adj. ind.* Singing, singer of praise.
Երգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of singing; song, canticle.
Երդ (դ, ու) *s.* Dormer window, skylight; roof, house.
Երգակից (կցի, կցաւ) *s.* Neighbour, that dwells near.
Երդաւանջ (ի, իւ) *adj.* Perjured, that has sworn himself. **Երդաւանջան դաւանիլ**, to perjure one's self, to break an oath, to take a false oath.
Երդաւանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury.
Երդաւանոր, *adj. ind.* See **Երդաւանջան**.
Երդաւանից (կցի, կցաւ) *s.* Conspirator, plotter.
Երդաւանդաւ, *adj. ind.* Swearer, that swears; sworn.
Երդաւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjururation, conspiracy.
Երդաւանհար (ի, աւ) *adj.* See **Երդաւանջան**.
Երդաւանհարել (իմ, ըկցայ) *v. n-p.* To perjure one's self.
Երդաւանհարութիւն See **Երդաւանջանութիւն**.
Երդաւանոր (սիրի, սիրաւ) *s. and adj.* Swearer.
Երդաւանսաւ, *adj. ind.* That takes a false oath: See **Երդաւանջան**.
Երդաւանսաւ, *adj. ind.* See **Երդաւանջան**.
Երդաւանոր (ի, աւ) *adj.* Swearer, that swears.
Երդաւանիք (լեայ, լեպ) *s. pl.* The things of which one takes an oath.
Երդաւանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make swear. **Երդաւանցուցանել ըզդաւս**, to conjure, to adjure, to exorcise.
Երդաւանցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *s.* Exorcist.
Երդաւանցուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exorcism, adjuration, conjuration.
Երդաւի, *s. ind.* Oath. **Երդաւի աւանիլ** or **լինել**, to swear, to affirm or ratify by oath.
Երդաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury, oath taken in-vain.
Երդաւութիւն (ոււմ, դոււայ) *v. n.* To swear, to affirm or ratify by oath; to curse, to detest. **Սուււ երդաւութիւն**, to perjure one's self, to take a false oath.

Երգումարդ (ոյ, ու) s. Family, house .

Երգումն (գման, գմամբ) s. Oath . Սուտ երգումն, perjury, false oath . Երգումն տալ, to take an oath .

Երեակ (եկի, եկաւ) s. See Երեկ : Երեամ, s. ind. Three years; of three years . Երեամ or զերեամ, in or during three years, every three years .

Երեխայ See Երախայ :

Երեխայանալ See Երախայանալ :

Երեխայրի See Երախայրի :

Երեխան See Երախան :

Երեկ, s. ind. and adv. Yesterday; evening . Երեկ յերեկոյն or ընդ երեկս, yesterday-evening, yesternight . Ընդ երեկս or առ երեկս, towards evening, at the close of day . Յերեկս կոյս, towards evening; to the west .

Երեկանալ (ամ, կայայ) v. n-p. To amuse one's self until the evening, to pass the whole day . Երեկանալ յանկողնի, to sleep very late .

Երեկեւ (եմ, եցի) v. n. To stay till the evening; to remain, to pass the day .

Երեկոյ (ի, իւ) s. Evening . Բարի երեկոյ, good night .

Երեկոյանալ (ամ, յայայ) v. n-p. To be leaving the day, to approach the evening .

Երեկոյեան, adj. ind. Of the evening . Երեկոյեան ժամ աղօթից, vespers .

Երեկոյն, adj. ind. Of the evening .

Երեկորեայ, s. ind. Evening . Յերեկորեայ, the evening, towards evening .

Երեկորեան, adj. ind. See Երեկորին :

Երեկորի (ըւոյ, ըեաւ) s. See Երեկոյ :

Երեկորին, adj. ind. Of the evening .

Երեկորնեայ (նէի, նէիւ) adj. Of the evening; westerly .

Երեկօթոյք See Երեկօթք :

Երեկօթք (թից, թիւք) s. pl. Night's lodging . Երեկօթս առնել, to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place .

Երեկօրի (ըւոյ, ըեաւ) s. Evening .

Երեմայ, adj. ind. See Երեման :

Երեման (ենի, ենաւ) adj. Triennial .

Երեմնի (նւոյ, նեաւ) adj. See Երեման :

Երես See Երեւք :

Երեսան See Երասան :

Երեսանակ See Երասանակ :

Երեսանակաւ See Երասանակաւ : Երեսանակակաւ See Երասանակաւ : Երեսաւոր (ի, աւ) adj. Bold, courageous .

Երեսել (եմ, եցի) v. n. To offer one's self; to appear; to see one another .

Երեսնամայ (մէի, մէիւ) adj. Of thirty years .

Երեսնաման (մնի, մնիւ) adj. See Երեսնամայ :

Երեսնամի, adj. ind. See Երեսնամայ :

Երեսնապատիկ (տկի, տկաւ) adj. and adv. That contains thirty units, thirtyfold .

Երեսնաւոր (ի, աւ) adj. That contains thirty units .

Երեսնեակ (եկի, եկաւ) adj. and s. Thirty .

Երեսներորդ (ի, աւ) adj. and adv. Thirtieth; in the thirtieth place .

Երեսուն (սնի, սնիւ) adj. Thirty .

Երեսփոխան (ի, իւ) s. Vicegerent .

Երեւք (սայ, սօք) s. pl. Face, look, countenance, mien, air; exterior, surface; forehead . Երեւք փոքր, facet . 'Ի զերին երեսս, externally . Զերեսօք ջուրց, level with the water .

Երեր (ի, իւ) s. Tremour, motion, agitation . Երեր և տատան վնկել, to tremble, to move .

Երերածուփ, adj. ind. Much agitated, stormy .

Երերանք (նայ, նօք) s. pl. See Երեր :

Երերել (եմ, եցի) v. a. To move, to agitate, to swing .

Երերիւ (իմ, ըցայ) v. n-p. To tremble, to move, to shake, to be agitated; to quake like a simpleton .

Երերուն, adj. ind. Trembling, that trembles .

Երեակ (ի, աւ) s. Saturn (planet) : See Երեւոյթ or Տեսիլ :

Երեակայական (ի, աւ) adj. Imaginary, fantastical; imaginative .

Երեակայել (եմ, եցի) v. a. To imagine, to fancy, to dream .

Երեակայութիւն (թեան, թեամբ) s. Imagination, fancy, whim, idea .

Երեան, s. ind. Յերեան ածել, to show, to make evident, to develop . Յերեան գաւ, to be evident; to show one's self, to appear .

Երեւելաբար, adv. See Երեւելապէս : Երեւելագոյն (գունի, գունիւ) adj.

comp. More illustrious, famous.

Երեւելապէս, *adv.* Evidently, visibly.

Երեւելի (լսոյ, լեաւ) *adj.* Visible, palpable, evident, perceptible, apparent; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroic, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, commanding, memorable, noble, notable, remarkable, principal, solemn, splendid. **Երեւելի առնել**, to illustrate, to render illustrious or famous.

Երեւելութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Visibility; appearance.

Երեւցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign.

Երեւի, *v. imp.* It appears to me, I am of opinion, I think.

Երեւիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To appear, to show one's self, to offer one's self, to dawn.

Երեւիլ, *s. ind.* Weevil: See Մշինայ. **Երեւոյթ** (ութի, ութիւ) *s.* Appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phasis; phenomenon. **Արեւոյթս**, externally, in appearance, outwardly.

Երեւութանալ (ամ, Թացայ) *v. n-p.* To appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Երեւումն.

Երեւումն (եման, եմամբ) *s.* Apparition, manifestation; appearance; representation.

Երեք (րից, րիւք) *adj. pl.* Three. **Երեքալեան**, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երեքամսեայ, *adj. ind.* Of three months.

Երեքամսեան, *adj. ind.* See Երեքամսեայ.

Երեքանկիւնի, *adj. ind.* Triangular.

Երեքանձնեայ, *adj. ind.* Of three persons.

Երեքարձէն (ձեռի, ձեռիւ) *s.* Trident, fork with three prongs.

Երեքարձի See Երեքարձէն.

Երեքբաղձեան, *adj. ind.* Very desirable.

Երեքգրեան, *adj. ind.* Composed of three letters; of three letters.

Երեքդանգեան, *adj. ind.* That is

worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան (երեցունց, երեքումբ) *adj. pl.* All three.

Երեքբարնեան, *adj. ind.* Very happy, blessed.

Երեքթեան, *adj. ind.* That has three wings.

Երեքթղեան, *adj. ind.* Of three spans.

Երեքթշուառեան, *adj. ind.* Very unfortunate.

Երեքժանի (նոյ, նեաւ) *s.* Fork with three prongs.

Երեքին (երեցունց, երեքումբ) *adj. pl.* See Երեքեան.

Երեքկանգնեան, *adj. ind.* Of three cubits or fathoms.

Երեքկարգեան, *adj. ind.* Of three orders or degrees.

Երեքկին, *adj. ind. and adv.* Triple; trebly, threefold.

Երեքկնայարկ, *adj. ind.* Of three stories.

Երեքկնարօր, *adj. ind.* That is tilled three times; very cultivated, polished.

Երեքկնարօր առնել, to till three times.

Երեքկնել (եմ, եցի) *v. a.* To triple; to make triple.

Երեքկուղի, *adj. ind.* Triple, tripled.

Երեքկուսի, *adj. ind.* That has three sides or angles, triangular.

Երեքհարիւր (ոյ, ով) *adj. and s.* Three hundred.

Երեքհարիւրեքեան or **Երեքհարիւրեքին** (եցունց, եքումբ) *adj. and s. pl.* Every three hundred.

Երեքեղեղեան, *adj. ind.* Trisyllabical.

Երեքհրեան, *adj. ind.* That has three fires or lights.

Երեքձի, *adj. ind.* That has three branches or forks.

Երեքմասնեայ, *adj. ind.* See Երեքմասնեան.

Երեքմասնեան, *adj. ind.* That is composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple.

Երեքմատնի, *adj. ind.* Having three fingers or branches.

Երեքշաբթի (Թու, Թու) *s.* Tuesday, third day of the week.

Երեքսաթիկ (սկի, սկաւ) *adj. and adv.* Triple; trebly.

Երեքսայրի, *adj. ind.* Having three edges.

Երեքսրահեան, *adj. ind.* Having three porches or vestibules.

Երեքսրեան (ենի, ենիւ) *adj. and*

s. Composed of three holies; praised with the trisagion. Երեքորբեան երգ, trisagion: See Սրբաբանութիւն:

Երեքլապեան, *adj. ind.* Of three brooks.

Երեքապեան, *adj. ind.* Triple, of three strings (of pearls).

Երեքասան (եփ, նիւ) *adj.* Thirteen.

Երեքասանամայ, *adj. ind.* See Երեքասանաման:

Երեքասանաման (ենի, ենիւ) *adj.* Of thirteen years.

Երեքասանեմայ See Երեքասանամայ:

Երեքասաներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Thirteenth; in the thirteenth place.

Երեքփառարեան, *adj. ind.* Much glorified, very holy; glorified with the trisagion.

Երեքփափայեան, *adj. ind.* Much to be wished, very desirable.

Երեքքապեան, *adj. ind.* That belongs to Tripoli (or to the three towns).

Երեքքարեան, *adj. ind.* That is built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, *adj. ind.* Of three days.

Երեքօրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ See Երէ:

Երէզ, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Երէկ (երէկայ) *s.* Yesterday: See Երէկ:

Երէց (երէցու, երէցամբ) *adj. and s.* Elder, senior; priest.

Երթ, *s. ind.* Walk, way, gait, departure, journey.

Երթալ (ամ, չողայ) *v. n. and imp.* To go, to march, to repair, to follow a road.

Երթանալ See Երթալ:

Երթեկ (եկի, եկաւ) *s.* That goes and comes; going to and fro. Երթեկս աւնել, to go to and fro; to cross.

Երթեկեկ (եմ, եցի) *v. n.* To go and come.

Երթեկեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Going to and fro.

Երթում (թման, թմամբ) *s.* Walk, step.

Երի (երւոյ, երեաւ) *s.* Spine or part of the back of animals. Աւ երի, on the edge, towards, on the side of, near.

Երէշ (ի, աւ) *s.* Band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզապաւ, *adj. ind.* Bound.

Երիզապինդ, *adj. ind.* Bound.

Երիզապեղ (եմ, եցի) *v. a.* To bind, to tie with a band.

Երիզու, *adj. ind.* See Երէշ:

Երիթ (ի, աւ) *s.* Wedge, peg, stake.

Երիթամածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Driven in like a wedge.

Երիթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամ See Երիկամուկ:

Երիկամաժեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nephritick.

Երիկամաժեռ (ժեռի, ժեռաւ) *adj.* Nephritick.

Երիկամուկ (մանց, մամբ) *s. pl.* Reins, kidney. Խորտակել զերիկամուկս, to break or sprain one's back.

Երիկայ (կայ, կայեալ) *adj. and s. pl.* The Ancients, those who lived in former ages.

Երիկուն, *adv.* Towards evening.

Երիկն (երիկոյ, երիկով) *s. f.* Heifer, young cow.

Երիկար (ի, աւ) *s.* Horse, palfrey.

Երիկարքաջնթայ, pad, ambling nag.

Երիկարիկ (բի, բիաւ) *s.* Poney, small horse.

Երիտասարդ (ի, աւ) *s.* Young man; youth, cadet.

Երիտասարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be or become a young man.

Երիտասարդանոց (ի, աւ) *s.* Gymnasium, circus.

Երիտասարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adolescence, youth.

Երիտասարդուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Young woman.

Երիւր, *adj. ind. and adv.* Third; thirdly.

Երիցագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More ancient, ancient, elder, eldest, senior.

Երիցական (ի, աւ) *adj.* Երիցական ազանդաւոր, Presbyterian.

Երիցակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion of a senior or of a priest.

Երիցանի (նւոյ, նւով) *s. pl.* The priests.

Երիցապետ (ի, աւ) *s.* Archpriest; bishop.

Երիցացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To make senior, to raise, to advance; to ordain, to make priest.

Երեցունկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Camomile.

Երեցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երեցս, *adv.* Three times, trehly; very, much. Երեցս ասելի, very hateful, very odious. Երեցս երանելի, very happy, blessed.

Երեւր See Հարեւր.

Երեւրեւ See Յերեւրեւ.

Երկ (ոյ, ու) *s.* See Երկք.

Երկաթնակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That believes in the divinity, and humanity of Jesus Christ.

Երկադիտակ, *adj. ind.* That looks through two apertures (like the eyes).

Երկաշնի, *adj. ind.* Of two kinds, double.

Երկաթ (ոյ, ու) *s.* Iron; iron weapon, sword, razor. Երկաթք, irons, chains, fetters. Երկաթ հնուի, old iron. Կտորք երկաթոյ, grape shot. Սյոյր երկաթոյ, tag. Վաճառական երկաթոյ, ironmonger. Գործատուն երկաթոյ, ironmonger's shop.

Երկաթադամ, *adj. ind.* Furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթադիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* That is written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Forger, ironmonger.

Երկաթախառն, *adj. ind.* Ferruginous.

Երկաթակապ, *adj. ind.* Chained, bound with iron.

Երկաթակուռ, *adj. ind.* Made or furnished with iron.

Երկաթակարուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Work or mine of iron.

Երկաթաճանք (նայ, նոք) *s. pl.* Iron mine.

Երկաթաճառք (ապ, աք) *s. pl.* See Երկաթաճանք or Երկաթակարուծիւն.

Երկաթանիւք, *adj. ind.* Furnished with an iron bar.

Երկաթապատ, *adj. ind.* Bound, furnished with iron.

Երկաթապինդ, *adj. ind.* Closed with iron; chained.

Երկաթեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Of iron. Երկաթեղէնք, hardware.

Երկաթի (Թւոյ, Թեաւ) *adj.* Of iron. Երկաթի գործիք, tool, instrument of iron.

Երկաթումբ, *adj. ind.* That consists

of two sets; two, double.

Երկակենդան, *adj. ind.* See Երկա-կենցաղ.

Երկակենցաղ (ի, իւ) *adj.* Amphibious, that lives on land and in water.

Երկակ See Երկեակ.

Երկակի, *adj. ind.* and *adv.* Two, double, binary: twice, doubly.

Երկակին (կնալ, կանամբ) *adj.* Bigamist (man).

Երկակշիւ, *adj. ind.* That measures two opposite things.

Երկամ, *s. ind.* Two years, duration of two years.

Երկամանակ (ի, աւ) *adj.* That has two times or measures.

Երկամայ, *adj. ind.* Biennial.

Երկամասն, *adj. ind.* Bipartite.

Երկայն (ի, իւ) *adj.* Long, extended; prolix. Փարբ Ժ երկայն, rather long.

Երկայնարան (ի, իւ) *adj.* Prolix, too diffusive, too long.

Երկայնարանեւ (եմ, եցի) *v. n.* To be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնադոյնս, *adv.* Too long.

Երկայնադէղ, *adj. ind.* Too long or extended, gigantick.

Երկայնակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* That lives long.

Երկայնահասակ (ի, աւ) *adj.* Of too long or extraordinary a size.

Երկայնահեր, *adj. ind.* Having long hair.

Երկայնաձգել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to extend.

Երկայնաձեռն (ախ, ոամբ) *adj.* That has long hands.

Երկայնաձև, *adj. ind.* Long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ, *adj. ind.* See Երկայնաձև.

Երկայնաճիւղ, *adj. ind.* Furnished with long branches.

Երկայնամիտ (մի, մոււ) *adj.* Patient, that suffers patiently, that perseveres.

Երկայնամտեւ (եմ, եցի) *v. n.* To be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Longsuffering, patience.

Երկայնամորուս, *adj. ind.* Long-bearded.

Երկայնանալ See Երկայնել :
Երկայնախառ, *adj. ind.* Extended,
great.

Երկայնաչափ, *adj. ind.* Long.

Երկայնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Length; longimetry.

Երկայնապատում, *adj. ind.* Prolix,
too diffuse.

Երկայնասարած, *adj. ind.* Much ex-
tended.

Երկայնացուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To extend.

Երկայնել (եմ, եցի) *v. a.* To leng-
then, to extend, to stretch, to draw, to
draw out; to prolong. Երկայնել զոտս
or զսրունս, to stride, to straddle.

Երկայնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
extend or stretch one's self, to be pro-
longed.

Երկայնմտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Longsuffering, patience.

Երկայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Length; court; longitude; depth.

Երկայնօր (նաւուր, նաւուրբ) *s.*
Long day, long time.

Երկայնօրեայ, *adj. ind.* That lives,
that lasts long.

Երկայր (առն, արամբ) *s.* Bigamist
(woman); two men.

Երկան (ի, աւ) *s.* Mill; millstone.

Երկան իշոյ, millstone turned by an ass.

Երկանաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.*
Miller.

Երկանաքար (ի, իւ) *s.* Millstone;
millstone quarry.

Երկանուն (ան, ւամբ) *adj.* Bi-
nomious, having two names.

Երկասեր, *adj. ind.* Hermaphrodi-
tical.

Երկասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That
loves work, laborious, diligent.

Երկասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To work
diligently.

Երկասիրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Diligence, labour, toil, cultivation,
work.

Երկաձանկ or Երկաձանգ (ի, իւ)
adj. Dissyllabick.

Երկաձուակ See Կրկնաձուակ :

Երկատեսակ, *adj. ind.* Of two kinds.

Երկատեսակել (եմ, եցի) *v. a.* To
divide into two kinds, to divide.

Երկատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Division into two parts. Երկատու-
թիւն լուսնոյ, dichotomy.

Երկար (ի, իւ) *adj.* Long, extended,

ample; prolix; slow, tardy.

Երկարակեայ See Երկայնակեայ :

Երկարաձգել (եմ, եցի) *v. a.* To
lengthen, to prolong, to drag, to delay;
to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն (թեան, թեամբ)
s. Elongation, prolonging; duration,
length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ, *adj. ind.* Long, exten-
ded, that lasts a long time, durable.

Երկարապատում, *adj. ind.* Long,
prolix, diffuse.

Երկարաւե, *adj. ind.* Long, that
lasts long, durable.

Երկարաւեութիւն (թեան, թեամբ)
s. Duration, length.

Երկարաւոր (ի, աւ) *adj.* Long,
extended; removed, distant.

Երկարել (եմ, եցի) *v. a.* To leng-
then, to prolong, to stretch, to extend;
to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն (թեան, թեամբ)
s. Length, elongation, extent, reach;
prolixity.

Երկաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Bi-
nary; gemini (sign of the Zodiac).

Երկաւորեակ See Երկուորեակ and
Երկաւոր :

Երկաքանչիւր (ոյ, ու) *adj.* Both.

Երկբայ, *adj. ind.* Doubtful, uncer-
tain, undetermined, perplexed.

Երկբայաբար, *adv.* Uncertainly, doubt-
fully.

Երկբայական (ի, աւ) *adj.* Suspi-
cious, doubtful, problematich, uncertain,
contestable, disputable.

Երկբայանալ (ամ, յայցայ) *v. n-p.*
See Երկբայիլ :

Երկբայանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.*
See Երկբայիլ :

Երկբայանք (նայ, նոք) *s. pl.* See
Երկբայութիւն :

Երկբայք, *s. ind. pl.* See Երկբայու-
թիւն : Երկբայս լինել or անկանիլ :

to doubt, to suspect. Երկբայս, doubt-
fully, irresolutely, in suspense, in an
uncertain manner.

Երկբայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To
doubt, to suspect, to hesitate, to mis-
trust.

Երկբայութիւն (թեան, թեամբ)
s. Doubt, dubitation, hesitation, per-
plexity, irresolution; suspicion; incerti-
tude, ambiguity.

Երկբան (ի, իւ) *adj.* Amphibological,
ambiguous.

Երկբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկբարբառ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Diphthong.

Երկբացիկ, *adj. ind.* That opens on two sides or doubly, double.

Երկբերան, *adj. ind.* That has two apertures; two edged.

Երկբերանեան, *adj. ind.* See **Երկբերան**.

Երկբուսիկ, *adj. ind.* That is born or produced doubly, double.

Երկգնդիկ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To assemble in two troops or regiments.

Երկդիմի, *adj. ind.* Of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological. **Երկդիմի բառ** 'ի կեր արկաւ նիւ, to equivocate.

Երկդիմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկդրամեան (*մնի, մնիւ*) *s.* Drachm, two drachms or pence.

Երկեակ, *adj. ind.* Binary, two.

Երկեամ, *s.* and *adj. ind.* Two years; biennial.

Երկեւ (*ի, իւ*) *s.* Fear: See **Երկեւ**.

Երկեւազին See **Երկեւազին**.

Երկեւած See **Երկեւած**.

Երկեւածութիւն See **Երկեւածութիւն**.

Երկեւական (*ի, աւ*) *adj.* Redoubtable, much to be feared.

Երկեւապէս, *adv.* With fear, fearfully.

Երկեւուկ, *s. ind.* **Երկեւուկս արկանիւ**, to terrify, to frighten.

Երկեւուս, *adj. ind.* Frightful.

Երկերիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Two hundred.

Երկեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեան (*ի, իւ*) *adj.* Doubtful, undecided.

Երկեանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Doubt, suspicion, fear.

Երկեւ See **Երկեւ**.

Երկթերթեան, *adj. ind.* See **Երկթերթի**.

Երկթերթի, *adj. ind.* Of two leaves or sheets.

Երկթեան, *adj. ind.* Having two wings.

Երկժանի (*նոյ, նեաւ*) *s.* Two pronged fork; table fork.

Երկին (*կնի, կնիւ*) *s.* See **Երկինք**: **Երկինք** (*կնից, կնիւք*) *s. pl.* Heaven; paradise, dwelling of the blessed; air, ether.

Երկիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the inhabitants of earth. **Երկիր անկաւ նիւ** or **խոնարհել**, to prostrate one's self.

Երկիր, *adv.* Secondly, in the second place.

Երկիրպագանել (*եմ, պագի*) *v. n.* To adore; to prostrate one's self. **Երկիրպագանել կոոյ**, to idolize, to adore idols.

Երկիցս, *adv.* Twice.

Երկիցս անգամ, *adv.* Twice, two times.

Երկեւ (*ի, իւ*) *s.* Fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust. **Աւ երկեւդի**, for fear that. **Չերկեւդի հարկանիւ**, to fear, to apprehend.

Երկեւաբեկ, *adj. ind.* Astonished, frightened.

Երկեւազին, *adj. ind.* Frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկեւալից, *adj. ind.* Timorous, timid, astonished, fearful.

Երկեւախառն, *adj. ind.* Mixed with fear, with fear.

Երկեւած (*ի, աւ*) *adj.* Timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկեւածառ (*ի, իւ*) *adj.* That respects, that honours pious persons; pious, timorous.

Երկեւածութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fear of God, piety, religion, conscience. **Երկեւածութեամբ**, religiously, conscientiously.

Երկեւեկ See **Երկեւեկ**.

Երկեւորէն, *adv.* See **Երկեւապէս**.

Երկեւու (*ի, աւ*) *adj.* Deceitful, ambiguous, equivocal.

Երկուսնայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Of two moons. **Երկուսնայ աւուրք**, duration of two moons, two months.

Երկիս (*ի, աւ*) *adj.* See **Երկեւոր**: **Երկծով**, *adj. ind.* Enclosed or placed between two seas.

Երկանամբի (*բոյ, բեաւ*) *adj.* That is twice married, bigamist.

Երկկանգուն, *adj. ind.* Of two cubits or fathoms.

Երկկերպեան, *adj. ind.* Of two kinds or shapes.

Երկկին (*կնոջ, կանամբ*) *adj.* Bigamist.

Երկկնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bigamy.

Երկհազարեակ, *adj. ind.* Two thousand, (that contains twice a thousand).

Երկձայն (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Երկբարբառ**.

Երկձի (*ոյ, ուղ*) *adj.* Two horsed.

Երկձիւղ, *adj. ind.* See **Երկձիթ**.

Երկձիւղ (*չլի, չլիւ*) *adj.* See **Երկձիթ**.

Երկձիթ, *adj. ind.* Forked; cleft; separated in two, of two branches.

Երկմատենի, *adj. ind.* Having two points or fingers, forked.

Երկմիտ (*մտի, մաւաւ*) *adj.* Irresolute, perplexed, wavering; distrustful, suspicious, doubtful.

Երկմոեւ (*իմ, եցի*) *v. n.* See **Երկմոել**.

Երկմոեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make doubt or waver.

Երկմոել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur.

Երկմոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն (*կան, կամբ*) *s.* Work, labour in childbirth; labour, trouble, fatigue.

Երկնաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated.

Երկնաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That dwells in heaven, inhabitant of heaven.

Երկնապնաց, *adj. ind.* That hastens, that presses on towards heaven.

Երկնագոյն, *adj. ind.* Blue, skyblue, dark blue. Սակաւ մի երկնագոյն, rather blue.

Երկնագոչ, *adj. ind.* That cries to heaven.

Երկնագումար, *adj. ind.* Composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունեա (*գնոյ, գնոով*) *s.* Celestial globe, sphere.

Երկնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Description of heaven.

Երկնաթռիչ, *adj. ind.* That flies, that rushes to heaven.

Երկնաժառանգ, *adj. ind.* That possesses heaven, heir of heaven.

Երկնաւեր, *adj. ind.* Full of heavenly things.

Երկնալոյս, *adj. ind.* Full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախումբ, *adj. ind.* See **Երկնագումար**.

Երկնածաղիկ, *adj. ind.* That blooms divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակառոյց, *adj. ind.* That is founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, *adj. ind.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնակենցաղ, *adj. ind.* Whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial.

Երկնակրօն (*ի, իւ*) *adj.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնահայեաց, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնահանգէտ, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնահանգոյն, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial, divine.

Երկնահանգէս, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնահանճար, *adj. ind.* Full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս, *adj. ind.* That reaches heaven, very high, very elevated.

Երկնահար, *adj. ind.* That is struck by heaven.

Երկնահոսան, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնամէ, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնամէր, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնաճեմ, *adj. ind.* That walks in heaven; celestial.

Երկնամիջոց (*ի, աւ*) *s.* Sky, firmament.

Երկնային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Celestial; ethereal.

Երկնանձրեւ, *adj. ind.* That has fallen from heaven.

Երկնանման, *adj. ind.* See **Երկնահանգէտ**.

Երկնանորհ, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնալափ, *adj. ind.* That reaches heaven.

Երկնաչու, *adj. ind.* That goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապատիկ, *adj. ind.* That makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարհ, *adj. ind.* See **Երկնածիր**.

Երկնապիշ, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնառատ, *adj. ind.* That flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնառաք, *adj. ind.* That is sent from heaven.

Երկնահասն, *adj. ind.* See **Երկնահասն**.

Երկնասլաց, *adj. ind.* That rushes to heaven, ejaculatory.

Երկնաստեղծ, *adj. ind.* That has created heaven; that is created in heaven.

Երկնասեղաց, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնաստեղծ, *adj. ind.* See **Երկնահասն**.

Երկնաւեան, *adj. ind.* Celestial.

Երկնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Celestial, divine.

Երկնաբազմաբայ (*յւր, ջեաւ*) *adj.* Inhabitant of heaven.

Երկնաբառակ, *adj. ind.* See **Երկնահասն**.

Երկնել (*եմ, եյի*) *v. a.* To be in labour, to bring forth a child.

Երկնընթաց, *adj. ind.* See **Երկնաւոր**.

Երկնուկէշ, *adj. ind.* Whose branches are very high or reach to heaven.

Երկնուտ : **Երկնուտ**, *adv.* From heaven, from on high.

Երկնել (*իմ, երկեայ*) *v. n.* To fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust.

Երկնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Fearful, timid, apprehensive, cowardly.

Երկնոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fear; cowardice.

Երկնորէն, *adv.* Like heaven; divinely.

Երկշաբթի (*թու, թու*) *s.* Monday.

Երկշաւիշ, *adj. ind.* See **Երկգիծի**.

Երկորրակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Second, interval of two sounds in music.

Երկոտանի (*սւր, նեաւ*) *adj.* Biped.

Երկոտասան (*նից, նիւք*) *adj.* Twelve; dozen.

Երկոտասանամայ, *adj. ind.* Of twelve years.

Երկոտասանակիւն (*կեան, կեամբ*) *adj. and s.* Dodecagon.

Երկոտասաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and*

adv. Twelfth; twelfthly, in the twelfth place.

Երկոտասանեքան or **Երկոտասանեքին** (*նեցունց, նեքումք*) *adj. pl.* All the twelve.

Երկտանալի, *adj. ind.* Bipedal.

Երկորակ See **Երկուորակ**.

Երկու or **Երկուք** (*կուց, կուք*) *adj. pl.* Two; pair.

Երկուանալ (*ամ, աւայ*) *v. n-p.* See **Երկմարի**.

Երկուանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Երկմարութիւն**.

Երկուշաբթի (*թու, թու*) *s.* See **Երկշաբթի**.

Երկուորակ (*ի, աւ*) *adj.* Dual (term in the Greek grammar).

Երկուորակ (*եկի, եկաւ*) *adj. and s.* Twin; couple.

Երկուորիք (*րեայ, րեք*) *adj. and s. pl.* That brings forth, that has twins; twin; twin-brothers; couple; testicles; genitals; kidney.

Երկուցանել See **Երկեցուցանել**.

Երկդեան or **Երկդին** (*կոցուն* or *կոցունց, կոքումք* or *կոքումք*) *adj. pl.* Both.

Երկուտ (*ի, աւ*) *adj.* Timid, fearful, apprehensive, pusillanimous, cowardly.

Երկուտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ, *adj. ind.* Divided, discordant.

Երկպառակիւ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be divided, to be disunited, to be discordant.

Երկպառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discord, dissension, misunderstanding, division, disunion, divorce, quarrel.

Երկպատիկ (*սկի, սկաւ*) *adj. and adv.* Double; doubly.

Երկպատկել (*եմ, եյի*) *v. a.* To double.

Երկպատկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկպետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Duumvirate.

Երկպեք (*աւայ, աք*) *s. pl.* Duumviri.

Երկայրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dilemma.

Երկայրի, *adj. ind.* Two edged.

Երկսուկեք (*րայ, րք*) *adj. and s. pl.* See **Երկսուկեքանք**.

Երկստուերեանք (եանց, եամբք) *adj.* and *s. pl.* Amphiscii.

Երկվերարկու, *adj. ind.* That has two cloaks.

Երկառ, *adj. ind.* Երկառ սասնաւոր, distich.

Երկրաբաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geodæsia.

Երկրաբնակ (Ի, աւ) *adj.* Inhabitant of the world or of the earth.

Երկրաբուլի, *adj. ind.* That is produced, that springs from the earth.

Երկրաքնաց, *adj. ind.* That walks on the earth.

Երկրագործ (Ի, աւ) *adj.* and *s.* Agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործել (Էմ, էցի) *v. a.* To till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Agriculture, tillage, culture.

Երկրագումար, *adj. ind.* That is assembled on earth.

Երկրագունտ (Գնոյ, Գնոմ) *s.* Globe, map of the world.

Երկրագիր See Աշխարհագիր, Երկրագրութիւն See Աշխարհագրութիւն:

Երկրալիւր, *adj. ind.* That fills the world.

Երկրածին (Ծնի, Ծնաւ) *adj.* That is produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ, *adj. ind.* That torments, that agitates the world; that is tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ See Աշխարհակալ:

Երկրական (Ի, աւ) *adj.* Terrestrial.

Երկրակաց, *adj. ind.* See Երկրակեաց:

Երկրակեաց, *adj. ind.* That lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակենցալ, *adj. ind.* See Երկրակեաց:

Երկրակշռութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Measure of the earth: See Երկրաշափութիւն:

Երկրակոխ, *adj. ind.* That treads, that walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան, *adj. ind.* That ruins the earth or the world.

Երկրակախ, *adj. ind.* That is attached to earth.

Երկրահմայ (Ի, իւ) *adj.* and *s.* Geomancer.

Երկրահմայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geomancy.

Երկրամած, *adj. ind.* Attached to earth.

Երկրամերձ, *adj. ind.* Perigee: See Երկրամած:

Երկրային (Ենոյ, Ենով) *s.* Terrestrial, worldly.

Երկրաշարժութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Earthquake.

Երկրաշափ (Ի, իւ) *s.* Geometrician.

Երկրաշափական (Ի, աւ) *adj.* Geometrical.

Երկրաշափապէս, *adv.* See Երկրաշափորէն:

Երկրաշափութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geometry.

Երկրաշափորէն, *adv.* Geometrically.

Երկրապարփակ, *adj. ind.* That surrounds the earth.

Երկրասէր (Սիրի, Սիրաւ) *adj.* Mundane, worldly.

Երկրասնունդ, *adj. ind.* That is maintained on earth, terrestrial.

Երկրասոյլ, *adj. ind.* That is rooted in the earth.

Երկրաստեղծ (Ի, իւ) *adj.* That has created the world; that is created of earth, terrestrial.

Երկրասարած, *adj. ind.* Spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր (Ի, աւ) *adj.* Terrestrial; worldly.

Երկրաբարշ (Ի, իւ) *adj.* Worldly.

Երկրաբարշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Worldliness.

Երկրորդ (Ի, աւ) *adj.* and *adv.* Second; secondly. Երկրորդ օրէնք, Deuteronomy.

Երկրորդական (Ի, աւ) *adj.* Secondary, accessory, subaltern.

Երկրորդանք (Նաց, Նօք) *s. pl.* See Երկրորդումն:

Երկրորդել (Էմ, էցի) *v. a.* To say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume.

Երկրորդել համառաւախ, to recapitulate. Երկրորդել 'ի միտս, to pass again.

Երկրորդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Երկրորդումն:

Երկրորդումն (Գման, Գմամբ) *s.* Repetition, resumption, reiteration. Երկրորդումն օրինաց, Deuteronomy.

Երկրպագել (Էմ, էցի) *v. n.* See Երկրպագանել:

Երկրպագութիւն (Ի, աւ) *adj.* and *s.* Worshipper.

Երկրպագութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Adoration, worship; prostration. **Երկրպագութիւն կռոյ**, idolatry.

Երկրպատեան, *adj. ind.* That surrounds the earth; that is surrounded by the earth.

Երկփեղկեան, *adj. ind.* Having two penthouses or covers.

Երկփեղկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide in two, to cleave.

Երկք (*կոյ, կոք*) *s. pl.* Work, labour.

Երկօթիւ (*իմ, Թեցայ*) *v. n-p.* To remain in a place two days.

Երկօրեայ (*րէի, րէիւ*) *adj.* Of two days.

Երմոս See **Եռմոս** :

Երնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fan : See **Հոսել** :

Երշիկ (*շիկ, շիւա*) *s.* Sausage.

Երուսաղէմեանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To become Jerusalem.

Երջանիկ (*նիկ, նկաւ*) *adj.* Happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky.

Երջանկաբար, *adv.* Happily.

Երջանկազարմ, *adj. ind.* That is of a happy family.

Երջանկազարմեան, *adj. ind.* See **Երջանկազարմ** :

Երջանկակրօն (*ի, իւ*) *adj.* Happy, blessed, holy, pious.

Երջանկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n.* To prosper, to be fortunate.

Երջանկաւէտ, *adj. ind.* Very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ, *adj. ind.* Very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երր, *s. ind.* Cariosity, chavere, rottenness.

Երր, *adv.* See **Երէց** :

Երրադարձ, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երրակի, *adj. ind. and adv.* Triple; trebly.

Երրաշարժ, *adj. ind.* See **Երրադարձ** :

Երրեակ, *adj. ind.* Ternary, three.

Երրորդ (*ի, աւ*) *adj. s. and adv.* Third; third part; thirdly.

Երրորդական (*ի, աւ*) *adj.* Ternary.

Երրորդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Trinity; triplicity.

Երրօրեայ See **Եռօրեայ** or **Երեքօրեայ** :

Երփն (*ի, իւ*) *s.* Colour, dye; manner, fashion, form.

Երփնաւել, *adj. ind.* Having good colours.

Երփնաւոյն, *adj. ind.* Of many colours, variegated.

Երփնաներկ, *adj. ind.* Dyed of many colours.

Երփնափայլ, *adj. ind.* Having a shining colour.

Երփնեմանք, *adj. ind.* See **Երփնաւոյն** :

Երփն երփն, *adj. s. ind. and adv.* Speckled, variegated, diversified with colours; diversity of colours; in several colours or manners. **Երփն երփն հարկանել**, to shine with many colours.

Երբիւնոս or **Երբոյնոս** See **Որբիւնոս** :

Եւ or **Է**, *conj.* And; also, likewise. **Եւ ոչ**, neither, no, nor.

Եւայեան, *adj. ind.* Of Eve, belonging to Eve.

Եւայիք, *s. pl. ind.* That are of the nature of Eve, women.

Եւ այլն, *adv.* Et caetera.

Եւ այն զի, *conj.* The more so.

Եւ այս զի See **Եւ այն զի** :

Եւ արդ, *conj.* Now, then.

Եւեթ, *adv.* Only, solely.

Եւ ևս, *conj. and adv.* Also, more, over, still, moreover, likewise.

Եւ զի or **Եւ քանզի**, *conj.* Since, because.

Եւթն See **Եօթն** :

Եւշ See **Իւշ** :

Եւս, *conj.* Also, still, more.

Եւս առաւել, *adv.* The more so.

Եւս քան զէս, *adv.* More and more, instantly.

Եւրակիկլոն (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Euroclydon.

Եւրոնոսոս (*ի, աւ*) *s.* Name of wind (Greek word).

Եւրոպացի (*ցւոյ, ցւով*) *adj. and s.* European.

Եւրոպեան, *adj. ind.* See **Եւրոպացի** :

Եփ (*ոյ, ով*) *s.* Cooking; coction.

Եփապք (*ապք, աքք*) *s. pl.* Ephetae.

Եփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cook, to dress victuals.

Եփենէ (*ի, իւ*) *s.* Ospray.

Եփնոս See **Եպենէն** :

Եփոց (*ի, իւ*) *s.* Cooked meat.

Եփումն (*փմն, փմմբ*) *s.* See **Եփ** :

Եփուս (*ի, իւ*) *s.* Ephod.

Էքինոս or Էքինոս (Ի, աւ) *s.* (Greek word) Hedgehog; porcupine: See Ողնի:

Էքինէիս (այ, աւ) *s.* (Greek word) Remora: See Նաւակալ:

Էթանանեակ (Էկի, Էկաւ) *adj.* See Էթանանեկի:

Էթանանեկի or Էթանանեկին, *adj. ind. and adv.* Seventy; seventy times.

Էթանաներորդ (Ի, աւ) *adj. and adv.* Seventy; in the seventieth place. Էթանաներորդ կիրակէ, Septuagesima.

Էթանանեքեան or Էթանանեքին (Էցունց, Էքումբք) *adj. pl.* All the seventy.

Էթանասուն (սնի, սնիւ) *adj.* Seventy. Էթանասունք, the seventy authors of the Septuagint.

Էթանեքեան or Էթանեքին (Էցունց, Էքումբք) *adj. pl.* All the seven.

Էթն (Էթան, Էթամբ) *adj.* Seven. Էթնազլուի, *adj. ind.* Having seven heads.

Էթնաթիւ, *adj. ind.* Septenary, that consists of seven numbers or letters.

Էթնալոյս, *adj. ind.* That has seven lights.

Էթնածին, *adj. ind.* That has engendered seven times.

Էթնակի, *adj. ind. and adv.* Septenary; seven times.

Էթնակողմեան, *adj. and s. ind.* Heptagon.

Էթնադի (զւոյ, զեաւ) *adj. and s.* Heptachord.

Էթնաշառագայթեան, *adj. ind.* Of seven rays or lights.

Էթնամասնայ, *adj. ind.* That consists of seven parts.

Էթնամեայ, *adj. ind.* Septennial.

Էթնամեայ, *adj. ind.* Of seven months.

Էթնանկիւն (կեան, կեամբ) *adj. and s.* Heptagon.

Էթնանշոյլ, *adj. ind.* See Էթնաշոյլ:

Էթնապատիկ See Էթնապատիկ:

Էթնապարեան, *adj. ind.* Of seven orders or companies.

Էթնապարիսպ, *adj. ind.* Having seven walls.

Էթնաջահեան, *adj. ind.* See Էթնաշոյլ:

Էթնաստեղեան, *adj. ind.* Having

seven branches or columns; of seven stars.

Էթնասես, *adj. ind.* Having seven sights, of seven eyes.

Էթնաստարանեայ, *adj. ind.* See Էթնասես:

Էթնարփեան, *adj. ind.* Having seven lights.

Էթնարփի, *adj. ind.* See Էթնարփեան:

Էթնեակ (Էկի, Էկաւ) *adj. and s.* Septenary, seven; week.

Էթնեկին, *adv.* Seven times.

Էթնեքեակ (Էկի, Էկաւ) *adj. and s.* Septenary; week.

Էթնեքորդ (Ի, աւ) *adj. s. and adv.* Seventh; week; seventhly.

Էթնեքորդեւ (եմ, եցի) *v. a.* To raise the seventh or the seventh part; to repeat seven times.

Էթնեասան (սանց, սամբք) *adj.* Seventeen.

Էթնեասանամեայ, *adj. ind.* Of seventeen years.

Էթնեքեան or Էթնեքին See Էթնեքեան:

Էթնհազարեան, *adj. ind.* Of seven thousand years.

Էթնուասան See Էթնեասան:

Էթնուասաներորդ (Ի, աւ) *adj. and adv.* Seventeenth: in the seventeenth place.

Էթնապատիկ (տիկ, տկաւ) *adj. and adv.* Sevenfold, seven times as many.

Էթնապարսպեան, *adj. ind.* See Էթնապարիսպ:

Էթնորեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Of seven days.

Զ

⵹ (zah) Z or S soft. Consonant, the sixth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letter Ս, for example: Սբօղեւ, զբօղեւ; սփածանիւ, զփածանիւ:

⵹ article that marks the accusative: Սիրել զԱստուած, to love God; տեսնել զարեգակն, to see the sun; ուտել զհաց, to eat bread. — This article is sometimes understood, for example: Միշտ յի, զի բերցէ խաղող, և երբոր փուշ

(instead of զխաղող, զփուշ) : It is often repeated: Որք փշա փրփրեն զխաղողն զանձանց զամօթ (instead of զամօթ անձանց փւրփրանց) : Չժամակալ զմահաբեր զօրհասի զժամանակն զանցուցեալ (instead of անցուցեալ զժամանակն ժամակալ մահաբեր օրհասի) : Չլեզուն հրամայեաց զանօրինին ՚Նիկանովայ հատանել (instead of հրամայեաց հատանել զլեզուն անօրինին ՚Նիկանովայ) : It often changes its place, for example: Էտուն նմա դերս զԵսայէայ (usually զԵսայէայ դերս) : Հաց զմեր կերիցուք (զհաց մեր) : Յաղել զխոզս ե խառնակ զանասունս (զխառնակ անասունս) : Որ զինչ խորհեցաւ (զոր ինչ) :

Չ article that marks the Narrative or sixth case, *On, of, for*. Երթալ զոսկււշ, to go and fetch gold, or in order to bring gold. Աւաքել զջրոյ, to send in order to bring water. Խօսել զնմա նե, to speak of him.

Չ article that marks the eighth case, *Round, about, on, above*. Կալ զնովաւ, to remain about him. Արկանել զնովաւ, to put on him. Ածել զբոցով, to pass above the flame, to singe. Անցուցանել զամենեքումս, to surpass, to surmount, to excel more than all.

Չ augmentative letter, for example: Գրգռել, զգրգռել; Եզծանել, զեզծանել; Ընկենուլ, զընկենուլ; անցանել, զանցանել :

Չ or չ with a line above it denotes the number six.

Չաղիւր, *adj. ind.* Ugly, deformed, slovenly; dirty, filthy, indecent, impure, lewd, obscene.

Չաղբաբերան (ի, իւ) *adj.* Unchaste, lascivious, obscene in words.

Չաղբազործ (ի, աւ) *adj.* Unchaste, lascivious, obscene; luxurious, dissolute.

Չաղբազործել (եմ, եցի) *v. a.* To be lewd, to be dissolute.

Չաղբազործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lewdness, turpitude in actions.

Չաղբազեմ (գիմի, գիմաւ) *adj.* Ugly, deformed.

Չաղբաթորմի, *adj. ind.* Ugly, impure.

Չաղբալի, *adj. ind.* See Չաղիւր :

Չաղբալուր, *adj. ind.* Smutty, lewd, obscene, that wounds chaste ears.

Չաղբախօս (ի, աւ) *adj.* See Չաղբաբերան :

Չաղբահոս See Գարշահոս :

Չաղբանալ See Աղտեղանալ :

Չաղբառեր (սերի, սերաւ) *adj.* See Չաղբազործ :

Չաղբառեսակ, *adj. ind.* See Չաղբառեսիւ :

Չաղբառեսիւ, *adj. ind.* Ugly, deformed, unpleasant to the sight.

Չաղբացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disfigure, to make ugly or dirty, to soil.

Չաղբոտի (աւոյ, տեաւ) *adj.* Dirty, ugly, impure: See Գարշելի :

Չաղբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ugliness, filth, act of growing ugly; deformity, uncleanness; impurity, dirtiness, nastiness, foulness, lewdness, immodesty, beastliness.

Չածած (ի, աւ) *adj.* Small, mean.

Չակնել (եմ, եցի) *v. a.* To look, to cast eyes on some thing.

Չակասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make extremely fond.

Չակասիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be extremely fond, to become excessively affectionate, to love with too much passion.

Չահնգիլ See Չարհուրիլ :

Չահի հարկանիւ (իմ, հարայ) *v. n-p.* To dread, to fear much.

Չահմել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin.

Չահմուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction.

Չաղիաղիւն, *adj. ind.* Inconstant, unstable, not solid.

Չամբիկ (սկի, բկաւ) *s. f.* Mare.

Չամբիւլ See Չամբիւլ :

Չամբիւլ (ոյ, ուլ) *s.* Basket, flat basket, pannier.

Չայգոյ, *adv.* Till tomorrow, tomorrow morning, tomorrow in the morning.

Չայրազին, *adj. ind. and adv.* Passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; abruptly, turbulently, angrily.

Չայրազնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See Չայրանալ :

Չայրազնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Չայրոյթ :

Չայրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, to be vexed, to be exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Չայրացեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Ջայրացուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Anger, indignation; passion.

Ջայրացուկք, *s. pl. ind.* See **Ջայրացուծիւն**.

Ջայրացումն (յման, յմամբ) *s.* See **Ջայրացուծիւն**.

Ջայրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettles, to affront, to provoke.

Ջայրոյթ (բուծի, բուծիւ) *s.* Flight of passion, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt.

Ջայրուկք, *s. pl. ind.* See **Ջայրոյթ**.
Ջանազան (ի, իւ) *adj.* Diverse, different, various, distinct.

Ջանազանակ, *adj. ind.* See **Ջանազան**.
Ջանազանել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to difference, to make a difference, to discern.

Ջանազանութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Distinction; difference; diversity, variety.

Ջանալութ See **Անալութ**.

Ջանակ (ի, աւ) *s.* Piece.

Ջանգակ (ի, աւ) *s.* Bell; clock bell; small bell, hand bell, small bell hung on the neck of cattle.

Ջանգակադանել (ի, իւ) *adj.* That sounds like a bell.

Ջանգականի, *s. ind. pl.* The bells.

Ջանգակատուն (տուն, տամբ) *s.* Steeple, tower, belfry.

Ջանգանել (եմ, դանգի) *v. a.* See **Ջանգել**.

Ջանգել (եմ, եցի) *v. a.* To knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix. **Ջանգել իւղով**, to butter.

Ջանգիտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Ջանգիտել**.

Ջանգիտանք (նայ, նոք) *s. pl.* Fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Ջանգիտել (եմ, եցի) *v. n.* To fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Ջանգիտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Ջանգիտութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* See **Ջանգիտանք**.

Ջանգիտող (ի, աւ) *adj.* Timid, fearful, afraid.

Ջանդուած (ոյ, ու) *s.* Dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Ջանդուածիկ (ծկան, ծկամբ) *s.* Participle.

Ջանխաբար, *adv.* By stealth, secretly, incognito, without being known.

Ջանխանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Ջանխաղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide, to conceal.

Ջանխութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* State of a thing hidden, secret.

Ջանխուլ, *adj. ind. and adv.* Hidden, secret; secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known.

Ջանկ (ի, իւ) *s.* See **Ջանգակ**.

Ջանկանել See **Ջանգանել**.

Ջանկապան (ի, աւ) *s.* Stocking, hose.

Ջանկել See **Ջանգել**.

Ջանկուած See **Ջանդուած**.

Ջանց See **Անց**: **Ջանց առնել**, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail. **Ջանց լինել**, to be wanting, to fail.

Ջանցանել (եմ, դանցի) *v. n.* To pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail.

Ջանցառու (ի, աւ) *adj.* Negligent, careless.

Ջանցառութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Omission, negligence, carelessness, laziness, supineness, indulgence; fault; ellipsis; paralepsis.

Ջանցումն (յման, յմամբ) *s.* See **Ջանցառութիւն** and **Ջանցումն**.

Ջանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make sin.

Ջալացու (ի, աւ) *s.* Blind, that is deprived of sight.

Ջառածանել (եմ, ածի) *v. a.* To avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert.

Ջառածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Averted, scattered.

Ջառածումն (ծման, ծմամբ) *s.* Wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Ջառամ (ի, իւ) *adj.* Decrepit.

Ջառամեալ (ելոյ, ելով) *adj.* and *s.* See **Ջառամացեալ**.

Ջառամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be decrepit or extremely old.

Ջառամացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Decrepit, extremely old, aged.

Ջառամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render decrepit.

Չառամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* See **Չառամանալ** :

Չառամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrepitude, decrepit age.

Չառանցանք (նայ, նգ) *s. pl.* Delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage.

Չառանցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Delirious, fanatic; changed, past.

Չառանցել (եմ, եցի) *v. n.* To go astray; to dote, to rave, to muse.

Չառանցեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To turn aside, to mislead, to deceive; to make rave.

Չառաջաւոր See **Առաջաւոր** :

Չառաջեալ, *pre. and adv.* Before, in presence of.

Չառաջեք See **Չառաջեալ** :

Չառաջին, *adv.* First, at first, at first sight; originally.

Չառելի (ի, ալ) *s.* Gold or silver leaf; tinsel: See **Չառիկ** :

Չառեկագործ (ի, ալ) *s.* Goldbeater, that flattens goldwire.

Չառեկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with gold or silver leaf or tinsel.

Չառ'ի թափ (ի, իւ) *adj.* Inclining, that bends, that goes stooping.

Չառ'ի թափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declivity, inclination, propensity, decline.

Չառիկ (ի, ալ) *s.* Orpiment, arsenick; sandarak.

Չառ'ի կալ, *s. ind.* Declivity, slope, brow, side of a hill.

Չառ'ի վայր (ի, իւ) *s.* Slope, declivity, descent, brow, hill.

Չառ'ի վեր (ի, իւ) *s.* Steepness, straight and difficult side to ascend, steep mountain; hillock, rising ground.

Չառյանցանք See **Չառանցանք** :

Չառնաւուխա (ի, իւ) *s.* Embroidered stuff.

Չառ See **Բաց** : 'ի դառ See 'ի բաց :

Չատական (ի, ալ) *adj.* Disjunctive; separate, disjoined.

Չատակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To lose the thought of a thing, to be deprived of knowledge: See **Չակատիլ** :

Չատանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.* To be separated, to be disjoined.

Չատանել (եմ, դատի) *v. a.* To separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Չառել (եմ, եցի) *v. a.* See **Չառանել** :

Չառիկ (ակի, ակաւ) *s.* Easter. **Գառն Չառիկ**, paschal lamb.

Չառիկան (ի, ալ) *adj.* Paschal. **Չառիկուլ** (ում, դառայ) *v. n-p.* To part, to retire.

Չառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Separation, distinction.

Չառուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To separate, to divide; to distinguish, to discern.

Չառչիլ (իմ, տեայ) *v. n-p.* See **Չառնուլ** :

Չարգանալ (ամ, գայայ) *v. n-p.* To grow, to increase, to improve, to profit.

Չարգացումն (յման, յմամբ) *s.* Profit, progress.

Չարգուն (ի, իւ) *adj.* Adult, of age.

Չարդ (ու, ու) *s.* Ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration. **Չարդ** or **չարդք երկնից**, the sun, the moon, the stars.

Չարդախոս (ի, ալ) *adj.* That speaks with politeness or embellishments.

Չարդապաշտ, *adj. ind.* Well adorned, polished.

Չարդասեր (սիրի սիրաւ) *adj.* That loves ornaments, that decks him or herself.

Չարդարել (եմ, եցի) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate, to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff. **Չարդարել զանձն**, to deck one's self.

Չարդարուն, *adj. ind.* Ornamented, polished.

Չարդափայլ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, rich.

Չարդափայլիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be richly embellished, to be splendid.

Չարդի, *adj. ind.* Recent, new: See **Արդի** :

Չարդիս, *adv.* At present, presently, now.

Չարդուն See **Չարդարուն** :

Չարթիլ (իմ, թեայ) *v. n-p.* See **Չարթնուլ** :

Չարթնալ (ամ, թնայայ) *v. n-p.* See **Չարթնուլ** :

Չարթնուլ (ում, թեայ) *v. n-p.* To awake, to rise; to be sensible of.

Չարթուն See **Արթուն** :

Չարթուցանել (եմ, թուցի) *v. t.*

To awake, to raise; to more, to excite, to reanimate, to sharpen, to make revive.

Ջարթուցիկ (ջիկ, յիակ) *s.* Time of awaking, alarm-bell.

Ջարթիկ (իմ, թեայ) *v. n-p.* See Ջարթնուկ:

Ջարկ (ի, իւ) *s.* Pulse, basilick vein; time (in musick). Ջարկ բաղկի, pulsation, beating of the pulse: See Ջարկուած:

Ջարկանել (եմ, զարկի) *v. a.* To beat down, to beat, to strike, to knock, to thump. Ջարկանել զգետնի, to beat down, to throw on the ground, to strike down. Ջարկանել զգլուխն զորսով, to strike one's head against the wall.

Ջարկուած (ոյ, ով) *s.* Percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Ջարկումն (կման, կմամբ) *s.* See Ջարկուած:

Ջարկուցանել (եմ, կուցի) *v. t.* See Ջարկանել:

Ջարհուրապիկ, *adj. ind.* Astonished; frightful, horrible.

Ջարհուրանք (նայ, նգ) *s. pl.* Horror, terrour, fright, fear, agony, trouble.

Ջարհուրատեսակ, *adj. ind.* Frightful, hideous, dreadful, formidable.

Ջարհուրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Ջարհուրիկ (լույ, լեաւ) *adj.* Formidable; horrible, execrable: See Ջարհուրատեսակ:

Ջարհուրիկ (իմ, թեայ) *v. n-p.* To be frightened, to be terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed.

Ջարմ (ի, իւ) *s.* Family, house, blood, race, stock, line; nation.

Ջարմանազեղ, *adj. ind.* Charming, very fine, genteel.

Ջարմանազործ (ի, աւ) *adj.* Charming, admirable; miraculous, that works miracles.

Ջարմանազործել (եմ, եցի) *v. a.* To do admirably; to perform miracles or wonders.

Ջարմանազործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonderful action; miracle.

Ջարմանազրել (եմ, եցի) *v. a.* To write admirably or wonders.

Ջարմանազրել (եմ, եցի) *v. a.* To

put or place in a surprising manner.

Ջարմանազան (ի, իւ) *adj.* In several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանազանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Ջարմանազան:

Ջարմանազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Variety or admirable beauty, magnificence.

Ջարմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Ջարմանալի (լույ, լեաւ) *adj.* Admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitched, incredible, extraordinary, excellent.

Ջարմանալիք (լեայ, լեզ) *s. pl.* Wonder; miracle.

Ջարմանակերտ, *adj. ind.* Well made, excellent, magnificent, superb, excellently made, pretty, charming.

Ջարմանահրաշ, *adj. ind.* Wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանաւթանէ, *adj. ind.* See Ջարմանահրաշ:

Ջարմանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ջարմանալի:

Ջարմանուհի (հույ, հեաւ) *adj. f.* Charming, admirable, excellent.

Ջարմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ջարմանք:

Ջարմանք (նայ, նգ) *s. pl.* Admiration; wonder, miracle.

Ջարմացական (ի, աւ) *adj.* Of admiration.

Ջարմացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; extasy; wonder.

Ջարմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to be seized with admiration.

Ջարոշ See Ջարոշ:

Ջարտուղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To mislead, to lead astray.

Ջարտուղի (ղւոր, ղեաւ) *adj.* Misled, led astray; anomalous; heteroclitical.

Ջարտուղի գնալ See Ջարտուղի: Ջարտուղի հանել See Ջարտուղեցուցանել:

Ջարտուղիկ (իմ, ղեայ) *v. n-p.* To be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Ջարտուղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Going astray, wandering, deviation, digression.

Ջարոշ (ի, իւ) *s.* Sort of plant.

Ջաւակ (*ի, աւ*) *s.* Child, son, blood, infant. **Ջաւակք**, descendants, descent, generation, posterity.

Ջաւակագործ (*ի, աւ*) *adj.* That brings forth a child.

Ջաւակագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bring forth children.

Ջաւակասեր (*ի, աւ*) *adj.* That begets children, that is able to propagate.

Ջաւակասերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of propagating, generation, production.

Ջաւակասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves his children.

Ջափրան (*ի, աւ*) *s.* See **Քրքում**.

Ջրազական (*ի, աւ*) *adj.* Full of intrigue or embarrassment; occupied, busy.

Ջրազանաւ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* See **Ջրազիլ**.

Ջրազանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Intrigue, affair, traffick; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Ջրազասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Intriguing, that meddles with many intrigues.

Ջրազեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Ջրազիլ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* To be occupied or busy, to be employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Ջրազիւլ (*ում, զեցայ*) *v. n-p.* See **Ջրազիլ**.

Ջրազումն (*զման, զմամբ*) *s.* See **Ջրազանք**.

Ջրասանիլ (*իմ, զրօսայ*) *v. n-p.* See **Ջրասնուլ**.

Ջրասնք (*նայ, նք*) *s. pl.* Diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, amusement, toy; occupation, care; pleasure: See **Աւեր**.

Ջրասսեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves diversions or pleasures.

Ջրասսիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of diversion or pleasure.

Ջրասեցուցանել See **Ջրասուցանել**.

Ջրասնուլ (*ում, զրօսայ*) *v. n-p.* To divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; to rise.

Ջրասուցանել (*եմ, սուցի*) *v. t.* To

divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Ջգալ (*ամ, ացի*) *v. a.* To feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know, to scent. **Ջգալ յառաջագոյն**, to foresee. **Ջգալ անձին** See **Ջգաստանալ**.

Ջգալարար, *adv.* Sensibly.

Ջգալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Sensible, perceptible, palpable.

Ջգածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To infect; to express with animation.

Ջգածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be infected; to fly into a passion; to clothe one's self, to dress one's self.

Ջգածումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Infection; sensibility; act of dressing.

Ջգայազիրի, *adj. ind.* That has lost all sensation or sentiment.

Ջգայական (*ի, աւ*) *adj.* Sensitive; sensual, carnal.

Ջգայականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sensuality.

Ջգայարան (*ի, աւ*) *s.* Sense.

Ջգային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Ջգայուն**.

Ջգայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sensation, sense.

Ջգայուն (*յնոյ, յնով*) *adj.* Sensitive, that has the faculty of feeling; painful; lively, brisk.

Ջգայուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath: See **Ջգառալ**.

Ջգայուումն (*ուման, ումամբ*) *s.* Vomiting; eruption: See **Ջգառումն**.

Ջգառ (*ի, իւ*) *adj.* Vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest.

Ջգաստանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct one's self, to disabuse one's self, to undeceive one's self.

Ջգաստասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Sober, honest, moderate.

Ջգաստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to disenchant, to unbewitch.

Ջգաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, frugality; civility. **Ջգաստութեամբ**, soberly.

Չգայուն (ցմահ, ցմաճ) *s.* Sensation, feeling. **Յառաջագոյն զգացումն**, presentiment.

Չգացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Չգեղնուլ (ում, գեղայ) *v. a.* To clothe one's self, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes.

Չգեղս (ու, ու) *s.* Dress, robe, garment, clothes. **Չգեղս յօրինել ու մը**, to dress, to make a dress for one.

Չգեղսապարոյր, *adj. ind.* Clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Չգեղսաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To clothe, to dress, to furnish with clothes, to adorn.

Չգեղսիկ, *s. ind.* Bad dress.

Չգեղնել (եմ, եցի) *v. a.* To sling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn.

Չգեղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To clothe, to dress, to put a dress on any one.

Չգնալ (ամ, ացի) *v. n.* To walk.

Չգոյշ (զգուշի, զգուշիւ) *adj.* Sly, circumspect, considerate. **Չգոյշ լինել**, to take care.

Չգուշագոյն (գուշի, գուշիւ) *adj. comp.* Very or more circumspect, very strict, rigorous.

Չգուշալի (լւոյ, լիւաւ) *adj.* Important, imposing, considerable; sure.

Չգուշական (ի, աւ) *adj.* See **Չգուշաւոր**.

Չգուշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust, to evade, to fly, to keep, to stand out of the way, to manage with economy, to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain.

Չգուշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To precaution, to forewarn, to defend, to decry.

Չգուշաւոր (ի, աւ) *adj.* Provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politick; sober, moderate; wary, mature.

Չգուշեաւ, *adv.* With circumspec-

tion, sily; strictly, punctually.

Չգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety. **Գնել 'ի զգուշութեան**, to heed, to assure.

Չգրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Չգոն (ի, իւ) *adj.* Sensible, wise, learned, mature.

Չգոնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become wise; to grow familiar.

Չգոնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Չգոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, maturity, sense, good judgment.

Չեան, *s. ind.* Damage, loss, prejudice.

Չելանել (եմ, զելի) *v. n.* To go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Չեի See **Չեղի**.

Չեկութիւն See **Չեկութիւն**.

Չեկուցանել (եմ, կուցի) *v. a.* To warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform. **Չեկուցանել կանխաւ**, to foretell.

Չեկուցիչ (ջի, ջշաւ) *adj. and s.* Declarative; declarer.

Չեկուցումն (ցման, ցմաճ) *s.* Declaration, notification, warning, advice.

Չեղանիլ (իմ, զեղայ) *v. n-p.* To flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault.

Չեղի (ի, իւ) *adj.* Intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled.

Չեղիալից, *adj. ind.* See **Չեղի**.

Չեղիանք (նաց, նգ) *s. pl.* See **Չեղութիւն**.

Չեղիկ (իմ, խեցոյ) *v. n-p.* To drink hard, to gormandize, to commit a debauch; to be abused.

Չեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, deprava-

vation, lust, licentiousness.

Չեղծ (ի, իւ) *adj.* Dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled.

Չեղծագործ (ի, աւ) *adj.* See **Չեղծ**.
Չեղծանել (եմ, զեղծի) *v. a.* To spoil, to ruin; to abuse.

Չեղծանիլ (իմ, զեղծայ) *v. n-p.* To be spoiled, to be ruined; to be abused, to be corrupted.

Չեղծուցանել (լւոյ, լեաւ) *adj.* That may be spoiled, corrupted or abused.

Չեղծիլ (իմ, ծեայ) *v. n-p.* See **Չեղծանիլ**.

Չեղուլ (ում, զեղի) *v. a.* To shed, to pour out, to spill; to fill up.

Չեղուլ (ում, զեղայ) *v. n.* See **Չեղանիլ**.

Չեղուն (ղման, զմամբ) *s.* Affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption.

Չեղուն, *adj. ind.* Heaped, brimful.
Չեղունել (եմ, ուցի) *v. a.* To heap.

Չեղել (եմ, եցի) *v. a.* To restrain, to retrench, to contract.

Չեղ (ի, իւ) *s.* Regret, compunction, penitence; remorse.

Չեղել See **Չղջալ** and **Չեղել**.
Չեղան (ի, աւ) *adj.* See **Չեղի**.
Չեղան (ի, աւ) *s.* Shambles; altar.
Չեղի, *s. ind.* Victim, that is ready to be sacrificed.

Չեղուլ (ում, զեղի) *v. a.* To slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Չեղուն (զեղման, զեղմամբ) *s.* Act of slaughtering; victim, sacrifice.

Չեռալ (ամ, աջի) *v. n.* To creep; to swarm; to crawl.

Չեռնական (ի, աւ) *adj.* Creeping.
Չեռուն (անոյ, անով) *s.* Reptile, creeping animal.

Չեռել, *adj. ind.* Placed, arranged.

Չեռել առնուլ, to place one's self, to put one's self.

Չեռելանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.* To be placed, to be established.

Չեռելալ (ելոյ, էլով) *adj.* Placed, established.

Չեռելել (եմ, եցի) *v. a.* To place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant.

Չեռելեցունել (եմ, ցունցի) *v. t.* See **Չեռելել**.

Չեռելուն (ղման, զմամբ) *s.* Ground, seat.

Չեռելել (եմ, եցի) *v. n.* See **Չանց առնել**.

Չեռեմ, *adv.* Triennially, three years.

Չեռի or **Չեռի**, *pre.* As, the same as, as well as, like.

Չեռի, *adj. ind.* Exempt, frank, free; safe, sure.

Չեռանել (եմ, զեռի) *v. a.* To take away, to carry off; to detach.

Չեռանիլ (իմ, զեռայ) *v. n-p.* To be freed, to be delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to go out, to set one's self free, to run away, to detach one's self.

Չեռուլ (ում, զեռի) *v. a.* See **Չեռանել**.

Չեռուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out.

Չեւ (այ, աւ) *s.* Jupiter: See **Արա մարգ**.

Չեփու (ի, իւ) *s.* Zephyr.

Չի, *s. ind.* See **Ճնոմ** or **Շրջանակ**.

Չաւանք (նայ, նոք) *s. pl.* Nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination.

Չաւել (եմ, եցի) *v. a.* To disgust, to vex, to persecute, to importune.

Չաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Disgusting, abominable, detestable, hateful.

Չաւիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be disgusted, to be tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Չէն (զինու, զինու) *s.* Arm, weapon; armament, armour, munition, harness; sword.

Չէնկեց (կեցի, կեցաւ) *adj.* That abandons, that throws away his arms, fugitive.

Չէնի (ի, իւ) *s.* Zenith: See **Գաւաթնակէս**.

Չմբալ (ի, իւ) *s.* Despair, chagrin, pain, torment.

Չմբիլ or **Չմբիլ** See **Չմբիլ**.

Չմբալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To torment one's self, to give one's self much trouble; to spare, to save, to respect.

Չմբան (ի, աւ) *s.* Prison.

Չմբանուլ (ում, կեցի) *v. a.* To throw, to thrust, to cast far from one;

to remove, to drive away.

Չթաւալ (*եղայ, ելով*) *adj.* Rancid.
Չթաւիլ (*իմ, աւցայ*) *v. n-p.* To grow rancid.

Չթաւութիւն (*ուման, ամամբ*) *s.* Rancidness, rancidity.

Չի, conj. For, because, in order that, to the end that; that.

Չի, conj. What? what thing? why? for what reason? how! how much! **Չի կայ իմ էք,** what do you want, or what do you want of me? **Չի է՛ զի,** what is the motive for which?

Չիարդ, *adv.* How, of what sort, in what manner, according to. **Չիարդն,** condition, quality.

Չիարդ, *adv.* What? how? why? for what reason?

Չի արդեօք, *adv.* What? how?

Չիլ, *adj. ind.* **Չիլ ձայն,** shrill or false treble (in musick).

Չիղջ, *s. ind.* Regret, grief.

Չի մի, conj. Lest, for fear that.

Չինազարթ (*ի, աւ*) *s.* That makes arms, armourer.

Չինազարթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of making arms.

Չինազարթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Armistice.

Չինազարդ (*ի, աւ*) *adj.* Armed, furnished with arms.

Չինազարդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self, to put on arms.

Չինազարթաւ (*ի, իւ*) *adj.* Armed, invested with arms.

Չինազարթաւիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To put on arms, to arm one's self.

Չինալից, *adj. ind.* Full of arms, well armed.

Չինակալ (*ի, աւ*) *adj.* That carries arms.

Չինակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Չինահարիլ (*իմ, ընցայ*) *v. n-p.* To be wounded with a weapon.

Չինանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Չինարան**.

Չինաշարժ (*ի, իւ*) *s.* Fencer, that fences.

Չինապէս, *adv.* In the form of a weapon.

Չինարան (*ի, աւ*) *s.* Arsenal, magazine of arms.

Չինաւոր See **Չինաւոր**.

Չինաւորիլ See **Չինաւորիլ**.

Չինեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To arm, to

provide with arms; to equip; to provide with, to fortify.

Չինիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Չինաւոր (*ի, աւ*) *s.* Militia-man, warrior, soldier. **Խորե զչինաւոր,** in a military manner.

Չինաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Military, soldierlike. **Չինաւորական արհեստ,** tactics.

Չինաւորակից (*եցի, եցաւ*) *s.* Fellow soldier.

Չինաւորապէս, *adv.* In a military manner.

Չինաւորեալ (*եղայ, ելով*) *adj.* **Չինաւորեալ եկեղեցի,** Church militant.

Չինաւորիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Չինաւորեցանեւ**.

Չինաւորեցանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Չինաւորիլ (*իմ, ընցայ*) *v. n-p.* To arm one's self; to oppose; to take up the profession of arms.

Չինաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Militia, arms, profession of war; army; armament.

Չինչ, pro. ind. and adv. That, which, what.

Չինչ ապառաւ, *adv.* Why? for what cause?

Չինչ էիցէ, pro. ind. Whatever, whichever.

Չինչ ինչ, pro. ind. What? what thing?

Չինչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nature; substance, state of a thing.

Չինչպիսի, adj. ind. What? in what manner?

Չինչպիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Arrogance.

Չինչ օրինակ, adv. How? in what manner?

Չիռ, s. ind. One of the Hebrew months.

Չիջագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Lower, sunk.

Չիջական (*ի, աւ*) *adj.* Mild, humble, condescending, complaisant.

Չիջանեւ (*եմ, զիջի*) *v. n.* To calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct.

Չիջումն (*ջման, ջմամբ*) *s.* Calm-

ness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Չղնուցանել (եմ, չուցի) *v. t.* To calm; to cool; to extinguish.

Չխա (չառի, չառիւ) *s.* Thigh; haunch; leg. **Չխա կամրջի**, stern. **Չխա նաւակի**, stern of a ship.

Չխարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To assemble together, to unite, to be published.

Չիբի, *adj. ind.* See **Չուրի**.

Չիւգոստատ (ի, աւ) *s.* Officer appointed to stamp weights and measures.

Չիւրովին, *adv.* **Չիւրովին երթալ** or **գնալ**, to kill one's self, to put one's self to death.

Չանալ (ամ, լացայ) *v. a.* To deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Չացողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Denial; recantation, refusal.

Չացութիւն See **Չացողութիւն**.

Չացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Չացողութիւն**.

Չացող (ի, աւ) *adj.* That denies, that refuses.

Չեծակք (նայ, նոք) *s. pl.* Chagrin, grief, vexation.

Չեծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to tire.

Չեծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be vexed, to be grieved, to be concerned, to be moved, to start.

Չինի, *pre.* After, since; behind, back, backward. **Տրայիանոս կալաւ զինքնա կալութիւնն զինի Ներուասայ**, Trajan was Emperor after Nerva. **Չինի միմանց** or **զմիմանց կնի**, one after the other. **Չինի երկուց ամաց**, two years ago. **Չինի բազում ժամանակաց**, a long time since.

Չինի, *adv.* After, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently. **Գնալ զինի**, to follow, to go after.

Չինիք (նեայ, նեպք) *s. pl.* Posterity, all those who shall come after.

Չկուտալ See **Չգուտալ**.

Չկտա, *pre. and adv.* After, then, since. **Չկտա երթալ**, to follow, to go after; to second, to imitate. **Չկտա գալ**, to follow, to come after; to result; to depend. **Չկտա լինել**, to seek, to pursue. **Չկտա մտանել**, **զկտա պնդել** or **զկտա վարել**, to run after, to pursue, to undertake.

Չղեար (երայ, երով) *s.* Medlar.

Չղերենի (նւայ, նեաւ) *s.* Medlar tree.

Չղջալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To repent, to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Չղջական (ի, աւ) *adj.* Plaintive; penitent.

Չղջանալ See **Չղջալ**.

Չղջանորա (սրտի, սրտաւ) *adj.* Tender, affected, plaintive, moaning.

Չղջուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make repent, to affect, to move.

Չղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Չղջումն**.

Չղջումն (լման, լմամբ) *s.* Compunction, repentance, contrition; penitence. **Չղջումն բեկման** or **անկատար**, attrition. **Չղջումն խորտակման** or **կատարեալ**, contrition.

Չանապարհայն, *adv.* By way of, by the way.

Չմայլեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in ecstasy.

Չմայլեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Charming, surprising; enchanting.

Չմայիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be charmed or delighted, to enjoy.

Չմայլումն (լման, լմամբ) *s.* Enjoyment, rejoicing.

Չմաղ See **Չմաղաղ**.

Չմիլի (ի, աւ) *s.* Knife, claspknife; penknife.

Չմի՞, *adv.* Why?

Չմուռ See **Չմուռա**.

Չմուռա (զմուսայ, զմուսով) *s.* Myrrh.

Չմուել See **Չմուսել**.

Չմունենի (նւայ, նեաւ) *s.* Myrrh tree.

Չմուսալիք, *adj. ind.* Full of myrrh.

Չմուսալից, *adj. ind.* See **Չմուսալիք**.

Չմուսեալ (ելայ, ելով) *adj.* Mixed with myrrh; embalmed.

Չմուսել (եմ, եցի) *v. a.* To mix or fill with myrrh; to embalm.

Չմտաւածել (եմ, ածի) *v. a.* To think, to regard, to consider.

Չմտաւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thought, consideration, reflection, meditation.

Չմրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be stunned; to grow stupid.

Չմրիտեայ, *adj. ind.* That is made of emerald.

Չմրխտեղէն (զինի, զինաւ) *adj.*
That partakes of the nature of emerald;
of emerald; made of emerald.

Չմրուխա (բխոյ, բխոով) *s.* Emerald.

Չնին, *s. ind.* See **Չննութիւն**: 'ի
զնին ելանել, to visit, to go to see. 'ի
զնին մատչել, to look at, to observe,
to examine.

Չննական (ի, աւ) *adj.* See **Չննել**:
Չննել (եմ, էցի) *v. a.* To look at,
to observe, to stare at, to aim at, to
contemplate; to examine, to study, to
discuss; to remark, to clear up, to re-
cognize; to visit; to feel, to touch.

Չննիկ (լւոյ, լիաւ) *adj.* Visible,
tangible, palpable.

Չննիչ (նչի, նչաւ) *s.* Observer; exa-
miner.

Չննողաբար, *adv.* Theoretically.

Չննութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Observation, speculation, theory; visit.

Չստապոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. Lower or very low, sunk.

Չստանիլ (իմ, ապ) *v. n-p.* To
settle, to grow calm, to relent.

Չստունն (աման, ամամբ) *s.* Sub-
siding.

Չստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To
weigh down, to cause to sink; to de-
press, to calm.

Չտան See **Չքնդան**.

Չոգիկոյն (ի, աւ) *s.* Zodiac: See
Կենդանակամար.

Չոհ (ի, իւ) *s.* Victim, sacrifice,
immolation, host. **Չոհ ողջակէզ**, ho-
locaust.

Չոհադործ (ի, աւ) *s.* That immo-
lates, sacrificer.

Չոհադործել (եմ, էցի) *v. a.* To
immolate, to sacrifice.

Չոհադործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Immolation, sacrifice.

Չոհանոց (ի, աւ) *s.* Altar of sa-
crifice; vase of immolation.

Չոհարան (ի, աւ) *s.* See **Չոհանոց**.

Չոհարար (ի, աւ) *s.* See **Չոհա-
դործ**.

Չոհարարութիւն See **Չոհադործու-
թիւն**.

Չոհաւոր (ի, աւ) *adj.* Immolated,
sacrificed.

Չոհել (եմ, էցի) *v. a.* To immolate,
to sacrifice.

Չոհումն (հման, հմամբ) *s.* Immo-
lation, act of immolating, sacrifice.

Չոզալ (ի, իւ) *s.* Cornel.

Չոզալենի (նոյ, նեաւ) *s.* Cornel tree.

Չոյդ (զուգի, զուգիւ) *adj.* Even;
conjoined, united, equal, alike, similar.

Չոյդ, *adv.* Level, without odds,
equally; close to; conjointly, with, to-
gether.

Չոյդք (զուգից, զուգիւք) *s. pl.*
Pair, couple; balance.

Չոյդընթաց See **Չուգընթաց**.

Չոշ See **Չօշ** with its derivatives.

Չուպայ (ի, իւ) *s.* Hyssop.

Չով, *adj. ind.* Fresh, cold.

Չովական (ի, աւ) *adj.* See **Չով**.

Չովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To
cool, to grow cool, to become cool.

Չովարար (ի, աւ) *adj.* Refreshing,
cooling, refrigerative.

Չովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To refresh; to give freshness.

Չովացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* See
Չովարար.

Չովազութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Company, society, correspondence, in-
telligence.

Չովութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Coolness, freshness, refreshment, refri-
geration.

Չովուզ (ի, աւ) *s.* Companion, asso-
ciate, accomplice, partaker.

Չորորինակ, *conj.* For example, as.

Չորորինակ, *adv.* As well as, as, how.

Չուարակ (ի, աւ) *s.* Bullock, young
ox; veal.

Չուարթ (ի, իւ) *adj.* Joyful, cheer-
ful, smiling; gay, sprightly, lively,
merry; serene, clear.

Չուարթագին, *adj. ind. and adv.*
Joyful, gay; joyfully, gayly.

Չուարթագեմ (դիմի, դիմաւ) *adj.*
Smiling, gay.

Չուարթածաղիկ, *adj. ind.* Smiling,
florid, young, graceful.

Չուարթամբ (մոի, մոաւ) *adj.*
Gay, sprightly; joyful, wanton, merry;
foolish.

Չուարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.*
To be joyful, to rejoice, to be divert-
ed; to rouse one's self, to give one's
self up to gaiety; to shine, to enlighten,
to cheer up, to be kindled. **Չուարթա-
նալ 'ի դինոյ**, to be seasoned with wine.

Չուարթաւար, *adj. ind.* Malignant,
malicious.

Չուարթառատ, *adj. ind.* Generous,
liberal.

Ջուարթարար (թ, աւ) *adj.* Jestring, that makes merry, diverting, that gives joy, joyful.

Ջուարթացանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive.

Ջուարթերեւ, *adj. ind.* Smiling, graceful; shameless, bold.

Ջուարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Ջուարթուն (թնոյ, թնով) *adj.* and *s.* Sprightly, lively, vigilant; angel.

Ջուարթ See **Ջուարթ**:

Ջուարձաբան (ի, իւ) *adj.* Facetious, pleasant.

Ջուարձարանեւ (եմ, եցի) *v. n.* To joke, to jest.

Ջուարձարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Facetiousness, pleasantry, jest, coaxing words.

Ջուարձալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling.

Ջուարձալից, *adj. ind.* See **Ջուարձալի**:

Ջուարձախառն, *adj. ind.* Mixed with joy.

Ջուարձախոս (ի, աւ) *adj.* See **Ջուարձաբան**:

Ջուարձախօսութիւն See **Ջուարձարանութիւն**:

Ջուարձական (ի, աւ) *adj.* See **Ջուարձալի**:

Ջուարձականութիւն See **Ջուարձութիւն**:

Ջուարձանալ (ամ, ձացայ) *v. n-p.* To enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self.

Ջուարձացուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Ջուարձընծայ, *adj. ind.* That gives pleasure, pleasant, rejoicing.

Ջուարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicsomeness. **Ջուարձութիւն տեղւոյ**, amenity.

Ջուգարան (ի, իւ) *adj.* Unanimous, with one opinion or voice.

Ջուգարարբառ, *adj. ind.* See **Ջուգարան**:

Ջուգարանակ, *adj. ind.* That lives or dwells together.

Ջուգադեղեցիկ, *adj. ind.* Well made, handsome.

Ջուգադործ (ի, աւ) *adj.* That works or labours together, that does the same thing.

Ջուգադիր (դրի, դրաւ) *adj.* Combined.

Ջուգադրեւ (եմ, եցի) *v. a.* To combine; to compose.

Ջուգադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combination; composition, conjunction.

Ջուգադուարձ, *adj. ind.* That rejoices together.

Ջուգաթիւ (թուփ, թուիւ) *adj.* Even; equal, alike; of the same number.

Ջուգաթուեւ (եմ, եցի) *v. a.* To relate together, to join together.

Ջուգախաղաց, *adj. ind.* That stirs together, that walks with another.

Ջուգախառնեւ (եմ, եցի) *v. a.* To mix together, to compose, to allay.

Ջուգախնդիր, *s. ind.* Competitor.

Ջուգածիրանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* That is clothed with the same purple, that has the same dignity.

Ջուգական (ի, աւ) *adj.* Even, alike, equal.

Ջուգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Likeness, equality; equivalent.

Ջուգակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Alike, partaking.

Ջուգակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Alike, equal, same; spouse (man or woman).

Ջուգակշիռ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent; just, equal.

Ջուգակշռեւ (եմ, եցի) *v. a.* To render equivalent; to equal, to compare.

Ջուգակրօն (ի, իւ) *adj.* Of the same religion.

Ջուգակցեւ (եմ, եցի) *v. a.* To join together.

Ջուգակցորդ, *adj. ind.* Participant; equal.

Ջուգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation, equality.

Ջուգահայր (հոր, հարբ) *adj.* Of the same paternity, that has the same quality as the father.

Չուգահարթ, *adj. ind.* Equal, even.
Չուգահաւան (ի, իւ) *adj.* Unanimous, of the same opinion.
Չուգահաւասար (ի, իւ) *adj.* Equal, just, equivalent; alike, same.
Չուգահաւաքել (եմ, էցի) *v. a.* To assemble.
Չուգահաւաքումն (քման, քմամբ) *s.* Assemblage.
Չուգահեռագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Parallelogram.
Չուգահեռական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Parallel.
Չուգահեռականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parallelism.
Չուգահեռաոտն (տին, տամբ) *s.* Paralleloiped.
Չուգահեռ, *adv.* Together, contiguous.
Չուգածայն (ի, իւ) *adj.* Correspondent, equal, unanimous.
Չուգածայնել (եմ, էցի) *v. a.* and *n.* To equalize, to compare, to equal; to correspond.
Չուգածայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correspondence, union, equality, concord.
Չուգամասն, *adj. ind.* Participant.
Չուգամասնել (եմ, էցի) *v. a.* To impart, to make partake of.
Չուգամասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation.
Չուգայարմարել (եմ, էցի) *v. a.* To accommodate, to adjust.
Չուգանջաւ (ի, իւ) *adj.* Equidistant.
Չուգաշաւիղ, *adj. ind.* That holds the same course, companion on the road.
Չուգաշուրթն, *adj. ind.* Of the same tongue or language.
Չուգաշքլանակ (ի, աւ) *s.* Isoperimeter.
Չուգաշափ (ի, իւ) *s.* Parameter.
Չուգապայտիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, equally honoured.
Չուգապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, participation in the same dignity.
Չուգապարակցել (եմ, էցի) *v. a.* To receive or rank in the same company, to associate.
Չուգապարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To mix in the same company or circle.
Չուգապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same company, participation in same company.

Չուգաստուած, *adj. ind.* Equal to Gods.
Չուգաստնել (եմ, էցի) *v. a.* To celebrate together.
Չուգայ, *adv.* Together, conjointly.
Չուգաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Չոյգ**.
Չուգաւորել (եմ, էցի) *v. a.* To join together, to couple, to pair, to match, to unite, to join.
Չուգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, union; coition, embrace.
Չուգաքանակ, *adj. ind.* Of the same measure, equal, equivalent.
Չուգել (եմ, էցի) *v. a.* See **Չուգաւորել**.
Չուգընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To concur; to coincide.
Չուգընթաց (ի, իւ) *adj.* That runs together, that accompanies, concomitant.
Չուգընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concourse, concomitance, accompanying; coincidence.
Չուգիւ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To couple, to join together, to be united.
Չուգիցս, *adv.* In like manner, equally.
Չուգորդ (ի, աւ) *s.* Parabola.
Չուգորդական (ի, աւ) *adj.* Parabolical.
Չուգորդաձև (ի, իւ) *adj.* and *s.* Paraboloid.
Չուգորդել (եմ, էցի) *v. a.* See **Չուգակցել**.
Չուգորդութիւն See **Չուգութիւն**.
Չուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, coupling, equality, likeness.
Չուիթակ (ի, աւ) *s.* Wild marjoram.
Չուսայ, *adj. ind.* Close, narrow; subdued.
Չուս (զոյ, զոով) *adj.* Pure, refined, clean.
Չուր, *adj. ind.* and *adv.* Vain, useless; vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly.
Չուրկ, *adj. ind.* Deprived, destitute.
Չոփալ (ամ, ացայ) *v. n.* To tremble, to be much afraid. **Չոփալ 'իցըրայ**, to shiver with cold.
Չոփել (եմ, էցի) *v. n.* See **Չոփալ**.
Չոքանէ (ի, իւ) *s. f.* Mother of the wife, mother in law.
Չարացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Exasperated, irritated.
Չարիւ (իմ, բեցայ) *v. n.* To be exasperated, to be irritated, to put one's

self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice.

Ջառլ See **Ջանչալ** :

Ջանչալ (աժ, աջի) *v. n.* To bray.

Ջանչիւն, *s. ind.* See **Ջանչումն** :

Ջանչումն (չման, չմամբ) *s.* Act of braying.

Ջապանակ (ի, աւ) *s.* Spring.

Ջապել (եմ, եցի) *v. a.* To bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.

Ջակել (եմ, եցի) *v. a.* To clear, to cleanse, to lue, to refine; to clarify, to purify; to rectify, to revive.

Ջառական (ի, աւ) *adj.* Cleansing.

Ջառլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Purity: See **Ջառլմն** :

Ջառլմն (աման, ամամբ) *s.* Cleaning, fining, refining, purification, clarification.

Ջարբան (ի, իւ) *adj.* That speaks uselessly or unjustly.

Ջարբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak uselessly or unjustly, to calumniate.

Ջարբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse; calumny.

Ջարգաս (ի, իւ) *adj.* That judges uselessly.

Ջարգեշական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Zoroaster.

Ջարխնդիթ (դրի, գրաւ) *adj.* That seeks uselessly; vain.

Ջարխորչուրդ, *adj. ind.* That thinks uselessly, vain, foolish.

Ջարխոս (ի, աւ) *adj.* See **Ջարբան** :

Ջրահ (ի, իւ) *s.* Cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate.

Ջրահազդեաց See **Ջրահազդեստ** :

Ջրահազդեստ (ի, իւ) *adj.* Armed with a cuirass, cuirassier.

Ջրահան (ի, իւ) *s.* Heap, assemblage.

Ջրահավառ, *adj. ind.* Armed with a cuirass.

Ջրահաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Armed with a cuirass, cuirassier.

Ջրահաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To arm one's self with a cuirass.

Ջրահեղեղ, *adj. ind.* That flows, that inundates uselessly or unjustly.

Ջրահել (եմ, եցի) *v. a.* To cuirass, to arm with a cuirass.

Ջրահեստ, *adj. ind.* **Ջրահեստ զարիւ**, to run or seek uselessly.

Ջրահեռական (ի, աւ) *adj.* Vain, useless, false.

Ջրաջան (ի, իւ) *adj.* That labours in vain.

Ջրաւ, *s. ind.* Limit, end. **Ջրաւ առնել**, to end, to finish; to exterminate, to extirpate.

Ջրաւամահ, *adj. ind.* **Ջրաւամահ լինել**, to die, to cease to live, to be killed.

Ջրաւել (եմ, եցի) *v. a.* To terminate, to finish. **Ջրաւել 'ի կենաց**, to kill, to take away life.

Ջրաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To end; to exterminate; to take away, to deliver.

Ջրափառ, *adj. ind.* Vain, proud, vain-glorious.

Ջրկաշարանք (նաց, նգ) *s. pl.* See **Ջրկանք** :

Ջրկանք (նաց, նգ) *s. pl.* Extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Ջրկել (եմ, եցի) *v. a.* To deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute.

Ջրկողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ջրկանք** :

Ջրկուն (կման, կմամբ) *s.* See **Ջրկանք** :

Ջրոյց (դրուցի, դրուցաւ) *s.* Term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; answer. **Ջրոյց առնել**, to make answer, to answer.

Ջրուցարան (ի, իւ) *s.* That discourses, that talks; discourse, recital, history.

Ջրուցարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ջրոյց** :

Ջրուցակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discourse, narrative, history.

Ջրուցարել (եմ, եցի) *v. a.* To narrate, to relate, to discourse.

Ջրուցարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recital, discourse; narration.

Ջրուցել (եմ, եցի) *v. a.* To discourse, to speak; to narrate, to relate.

Ջրպարա (ի, իւ) *adj.* Calumnious, unjust, false.

Ջրպարտել (եմ, եցի) *v. a.* To calumniate, to be censorious; to slander.

Ջրպարտիւ (աշի, աշաւ) *adj.* Calumniator, imposter, slandering, defaming.

Չրպարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calumny, imposture, inculpation, slander. Չրպարութեամբ, calumniously.

Չրջ (ի, իւ) *s.* Zero.

Չրդեւ See Սրդեւ:

Չրդ See Յօդ:

Չրդեւ See Յօդեւ:

Չրդուած See Յօդուած:

Չրհալ (ի, իւ) *s.* See Երհալ:

Չրհայ (ի, իւ) *s.* See Արուսեակ:

Չռ, *adj. ind.* Immodest, impudent; filthy, shameful.

Չռաքալ (ի, իւ) *adj.* Avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Չռաքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sordid interest, avarice; sordidness, niggardness, stinginess.

Չռոս (ի, աւ) *adj.* See Չռ:

Չռոսեւ (եմ, էջի) *v. a.* To dazzle, to charm; to effeminate.

Չռոսիւ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be charmed, dissolute or immodest.

Չռոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, impudence, filthiness, lewdness.

Չոր (ու, ու) *s.* Army, soldiery, militia; soldiers, force.

Չորագլուխ (լխոյ, լիով) *s.* General of an army, captain, commander.

Չորագլուխութիւն See Չորաւարութիւն:

Չորագոյն (գունի, գունիւ) *adj.* comp. Stronger.

Չորաժողով. *s. ind.* Չորաժողով լի նիւ, to levy soldiers, troops, to make levies of soldiers, to gather in crowds.

Չորակալ (ի, աւ) *s.* See Չորագլուխ:

Չորական (ի, աւ) *s.* Militiaman, soldier; army, soldiery, militia.

Չորականագոյն See Չորագոյն:

Չորահատոյց, *adj. ind.* Չորահատոյց լինել or առնել, to divide, arrange or place the soldiers.

Չոր ամենայն, *adv.* Every day; always.

Չորանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able.

Չորանիստ (նստի, նստու) *adj. and s.* Soldier's quarters, barrack.

Չորապետ (ի, աւ) *s.* See Չորագլուխ:

Չորապետեւ (եմ, էջի) *v. n.* To command an army.

Չորապէս, *adv.* Valorously, courageously.

Չորավար (ի, աւ) *s.* Commandant, that commands an army: See Չորագլուխ:

Չորավարեւ (եմ, էջի) *v. n.* See Չորապետեւ:

Չորավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Command of an army, generalship.

Չորաւիգի, *s. ind.* Aid, support, help.

Չորացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive.

Չորացուցիչ (չի, ջաւ) *adj.* Strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Չորաւոր (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous; powerful; energetick, pathetick; possible, efficacious; valorous.

Չորեւ (եմ, էջի) *v. n.* To be able, to be worth; to govern; to act, to produce an effect.

Չորեղ (ի, աւ) *adj.* See Չորաւոր:

Չորեղապէս, *adv.* Valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Չորեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, vigour.

Չորէն, *pre.* As, like, so that. Չորէն անասնոց, like beasts, bestially, like a brute beast.

Չորընտիր, *adj. ind.* Չորընտիր լի նիւ See Չորաժողով լինել:

Չորհանապաղ, *adv.* Daily, every day, always.

Չորութենարոր, *adv.* Virtually.

Չորութենական (ի, աւ) *adj.* Virtual.

Չորութենականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virtuality.

Չորութեակիր, *adj. ind.* Virtuous, powerful.

Չորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficaciousness, efficacy, virtue; resource; army. Չորութիւն արուի, man's seed. Չորութիւնք երկնից, the stars.

Ի

Ի (a slender, or e) A or E. Vowel, the seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letters **Է** and **Ա**, for example: **Էրէ**, **էրէ**; **երէց**, **էրէց**; **արալէզ**, **արալեզ**; **գեզ**, **գէզ**; **գեթ**, **գէթ**: **բազէ**, **բազա**; **աղանէկաճառ**, **աղանկաճառ**.

It often enters into the composition of words, for example: **Ալէկոծ**, **որգէ գիր**, **ոսկէճաճանչ**, **ոսկէհաւան**, **հոգէ հանգիստ**.

Ի prefixed to a missive letter signifies the supreme Being or God.

Ի O in foreign words is pronounced as the French *eu*, for example: **Իօր**, *eur*; **Կէօր**, *gueur*.

Ի or **է** with a line above it denotes the number *seven*.

Ի (**ի**, **իւ**) *s.* Being, existence, that exists; that is of itself, the supreme Being, God; rich, powerful.

Ի, *int.* Ah! ho! oh! alas!

Իսկ (**ի**, **աւ**) *s.* Being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Իսկան (**ի**, **աւ**) *adj.* Essential, substantial; substantive.

Իսկանալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n-p.* To be, to exist.

Իսկանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Existence; substance, essence.

Իսկից (**կցի**, **կցաւ**) *adj.* That partakes of the same existence, consubstantial.

Իսկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Entity: See **Իսկանութիւն**.

Իսկցութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Consubstantiality, identity of substance.

Իանալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n.* See **Իսկանալ**.

Իսպէս, *adv.* Essentially, substantially.

Իացուցանել (**եմ**, **ցուցի**) *v. t.* To cause to exist, to extract from nothing, to create.

Իգ (**իգի**, **իգաւ**) *adj. and s.* Female.

Ի զի or **Իր զի**, *adv.* Sometimes, now and then.

Իշխոսութիւն or **Իշխոսոս** See **Ելէքարս**.

Իշխոսի փեղմանի See **Փեղմանի**.

Իկորճ (**ի**, **իւ**) *s.* A note in music.

Իհ, *int.* Ah!

Ինկոմիայ (**ի**, **իւ**) *s.* (Greek word) Praise: See **Գովեստ**.

Իշ (**իշոյ**, **իշով**) *s.* Ass, jackass; warmachine. **Իշ մատակ**, *she-ass*.

Իշայծեամն (**եման**, **եմամբ**) *s.* She-goat that resembles an ass.

Իսութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Essence, nature, constitution; existence; substance.

Ի՛ որ or **Ի՛ր որ**, *pro.* Some, some one.

Իջ (**եջի**, **եջիւ**) *s.* Page.

Իջբ (**իջեց**, **իջեալ**) *s. pl.* Descent; declivity.

Ի՛ր or **Ի՛ր ազագաւ**, *adv.* Why? for what reason or cause? **Թէր լերայ**, upon what?

Իրէ (**երէոյ**, **երէով**) *s.* Beast, brute beast; red deer.

Իրէց See **Իրէց**.

Ի՛ր զի, *adv.* Sometimes, now and then.

Ի՛ր սակս, *adv.* Why? for what reason or cause?

Ի՛ր վասն, *adv.* See **Ի՛ր սակս**.

Ը

Ը (*yet or ut*) **Ս** (*as in us*). Vowel, the eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed or confounded with the letter **Ա**, for example: **Անկողին**, **ընկողին**; **անդոյր**, **ընդոյր**.

At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: **Շտապ**, **ըշտապ**; **առնգն**, **ըռնգն**; **առմբ**, **ըռմմբ**; **սիշտ**, **ըսիշտ**; **ստգիւտ**, **ըստգիւտ**: Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: **Բընակ** (**բնակ**) **գընեւ** (**գնեւ**) **նընջեւ** (**ննջեւ**) **գըրգեւ** (**գրգեւ**): As also in poetry: **Ըգնողած նին ջընջեաց ըլմզս (գնողածնին ջնջեաց ըլմզս)**.

Սերեր (**սեր**) **սերմ** **սոսերէցար**.
'Ի իւրիւն-իւն' (**իւրիւն-իւն**) **մեր մարտացար**.
'Եւսիւն մարտմ' **ըն** (**մարտմ**) **իւն** **իւն**.
'Ի գերեւման' **մահ** **տար**.

At the beginning of words spelt with two consonants, the first of which is Ջ, Ը and Ս, ը either in the pronunciation, or in the division, is put sometimes before, and sometimes after the aforesaid letters. We have as yet no established rule. According to common custom, and particularly that of our Academy, it is put after Ջ in these words with their derivatives: Ջգուհլ, զթուհլ, զլանալ, զգեար, զգջալ, զմբաղ, զմուռա, զմրուխտ, զմրիլ, զնին, զուալ, զսպեհլ, զտեհլ, զբարան, զբահ, զբաւ, զբեհլ, զբոյց (thus զբզուհլ, զթուհլ) etc: and it is put before in the others with their derivatives, for example: Ջբաղանք (բաղանք) զգալ (բզալ) զգնալ (բզնալ) զնի (բզնի) etc.

It is put before Ը in these words and their derivatives: Ըկահեհլ (բչկահեհլ) շտուպ (բշտուպ) շեմարան (բշեմարան): and in the others it is put after, for example: Ըլանալ (բլանալ) շթալ (բշթալ) շնորհ (բշնորհ) շուայլ (բշուայլ) etc.

It is put before Ս in these words and their derivatives: Սթափ, սկահ, սկայ, սկաւառակ, սկեսուր, սկիզբն, սկիհ, սկիզիկ, սկուտեղ, սպայ, սպանդ, սպանանեհլ, սպաս, սպասեհլ, սպարապետ, սպեղանի, սպի, սպիտակ, սպունգ, սպտուր, ստածեհլ, ստահակ, ստամբակ, սաքիւտ, ստամբոս, ստանձնեհլ, ստանալ, ստեղծ, ստեղծուհլ, ստեղն, ստերիւր, ստերլ, ստեպ, ստինք, ստիպեհլ, ստանանեհլ, ստոման, ստոյգ, ստոր, ստուար, ստուեր, ստունգանեհլ, ստրասեղատ, ստրուկ, սփածանեհլ, սփիւռա, սքանչելիք, սքողեհլ (pronounce ըսթափ, ըսկահ, ըսկայ, ըսկիզբն) etc. and it is put after in the others, for example: Սգալ (սբգալ) սլաք (սբլաք) սխալ (սբխալ) սղոց (սբղոց) սմբակ (սբմբակ) etc.

Ը or ք with a line above it denotes the number eight.

Ըգերծեհլ See Ուղերծեհլ:

Ըզալի (լւյ, լեւ) adj. Desirable, to be wished for.

Ըզակաթ, adj. ind. Desirous, longing after, cordial.

Ըզական (ի, աւ) adj. Desirable, to be wished for; optative.

Ըզականութիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish.

Ըզակերտ (ի, աւ) adj. Desirable,

to be wished for; desirous, longing.

Ըզակերտ առնեհլ, to make desirable.

Ըզակերտեալ (եղյ, եղով) adj. Desirable, made desirable.

Ըզակերտութիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish.

Ըզաձայնութիւն (թեան, թեամբ) s. Agreeable song.

Ըզալ (ամ, ալի) v. n. See Ըշաւալ:

Ըզանալ (ամ, ձայայ) v. n. To desire, to wish; to guess.

Ըզապատում, adj. ind. Conjuror, diviner.

Ըզուծիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish; divination.

Ըզումն (ձման, ձմամբ) s. Desire, wish, fancy.

Ըզորկ See Ողորկ:

Ըզործեհլ See Ուղերծեհլ:

Ըզապան See Ուղապան:

Ըզահեհլ See Ըմպահեհլ:

Ըմբան (ի, աւ) s. Throat.

Ըմբերանեհլ (եմ, եցի) v. a. To leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus.

Ըմբերեհլ See Ըմբերեհլ:

Ըմբիշ (բշի, բշաւ) s. Gladiator, wrestler.

Ըմբշամարտ (ի, իւ) s. See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտիլ (իմ, տեցայ) v. n-p. To wrestle, to contend in wrestling.

Ըմբշամարտիկ (տկի, տկաւ) s. See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Wrestling.

Ըմբշամարտութիւն See Ըմբշամարտութիւն:

Ըմբոն, adj. ind. See Վայելուչ:

Ըմբոշնեհլ (եմ, եցի) v. a. To chew, to grind with the teeth, to eat; to enjoy, to have.

Ըմբոշնեղի (լւյ, լեւ) adj. That is to be masticated; that chews.

Ըմբոշնեղիք (լեայ, լեգ) s. pl. Jaw, the grinders.

Ըմբոշնուծն (նման, նմամբ) s. Act of chewing.

Ըմբոս (ի, իւ) adj. Refractory, contumacious, disobedient, indocile.

Ըմբոստանալ (ամ, ապայ) v. n-p. To resist, to kick, to disobey; to grow proud.

Ըմբոնեհլ (եմ, եցի) v. a. To take, to retake, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to grapple,

to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake.

Բաճակառ (տեղ, տեղք) *s.* Handful, bold; pin.

Բաճակառ (նման, նմամբ) *s.* Hold, retention, surprise; comprehension, perception.

Բազահանք (նայ, նայք) *s. pl.* Contempt.

Բազահանք (եմ, եցի) *v. n. and a.* To resist, to grow proud; to despise.

Բազանակ (ի, աւ) *s.* Drinking vase; dish, mug, cup.

Բազակ (եմ, արբի) *v. a.* To drink, to suck in. Գան ըմպել, to receive the strokes of a cudgel.

Բազակի (լոյ, լեաւ) *adj. and s.* Drinkable; drinker: See Բազակիք.

Բազակիք (լեայ, լեպք) *s. pl.* Drink, draught, beverage, liquor, potation. Բազակիք ըմպելիք, decoction. Անուշակ ըմպելիք 'իւնց, nectar.

Բնդոյլ See Բնդոյլ:

Բնդ. *pre.* To, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of.

Հայել ընդ երկինս, to look at the sky. Թագաւորել ընդ նորա, to reign instead of him, to succeed him.

Տուր ընդ իմ և ընդ քո, give for me and for you.

Բնդ աղօտ, obscurely. Բնդ ամենայն, totally, in all. Բնդ ահամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion.

Բնդ ձեռն, with or by the hand. Բնդ մէջ, in; into, inside, in the midst; through. Բնդ մէջ կտրել, to split, to pass or go across. Բնդ աջմէ, to the right. Բնդ գիրկս մտնել, to draw the bow strongly. Բնդ ժամս ժամս, sometimes. Բնդ խաբս, fraudulently, erroneously. Բնդ խաղ, ludicrously, facetiously. Մտանել ընդ նմա, to enter with him. Բնդ այր և ընդ կին, as much the man as the woman. Բնդ ծառով, under a tree. Փոխանակ ընդ այնր, for it. Բնդ մի բերան, with one voice, unanimously. Դիր զգիրսդ ընդ այլս, put these books with the others. Ե՛կ ընդ իս, come away with me. Բնդ անցանելն, going along. Բնդ ամենայն երկիրն, in all countries. Անցանել ընդ Լոնդոն, to pass through London. Բնդ ջուր և ընդ ցամաք, by sea and land. Ընկենուլ ընդ պատուհանն, to throw out of window. Անցանել ընդ այն, to

go that way. Բնդ ամենայն տեղիս, every where. Բնդ մահճօք, under the bed. Բնդ երկնիք, under heaven.

Բնդ իւրե or իւրեաւ, under him. Բնդ պատուական, under pretence. Բնդ առաւօտն or ընդ այդն, at break of day. Բնդ երեկս, ընդ երեկոյս or ընդ երեկոյն, towards the evening. Բնդ իս, with me; on me. Մեկնեցաւ ընդ լուր համարայ դարստեան նորա, he set out on the report of his coming. Բնդ հակառակն, on the contrary; cross-wise. Բնդ միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind. Բնդ ոտն հարկանել, to trample under foot.

Բնդարբ (ի, աւ) *adj.* Leguminous. Բնդարոյս, *adj. ind.* Innate, native, natural, habitual.

Բնդարուտ, *adj. ind.* Fed with pulse. Բնդարթուր *adj. ind.* Բնդարթուր հարկանել, to put to the sword; to trample under foot.

Բնդածին, *adj. ind.* See Բնդարոյս. Բնդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats pulse.

Բնդակից (կցի, կցաւ) *adj.* Familiar.

Բնդանեցուցանել See Բնտանեցուցանել:

Բնդանի See Բնտանի:

Բնդանութիւն See Բնտանութիւն:

Բնդ առաջ, *pre.* Before, against. Բնդ առաջ գնաւ, ելանել or լինել, to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Բնդառնուլ (ուժ, առի) *v. a.* To comprehend, to receive, to take.

Բնդանուհդ, *adj. ind.* See Բնդառնուհ:

Բնդառնուհ, *adj. ind.* Tamed, domestic, familiar; delicate, nice.

Բնդարձակ (ի, աւ) *adj.* Free; large, ample, vast, spacious, great; diffuse.

Բնդարձակաբան (ի, իւ) *adj.* Diffuse, extended.

Բնդարձակագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Larger, very vast; very easy.

Բնդարձակաձեռն, *adj. ind.* Liberal, generous.

Բնդարձակամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Magnanimous, patient.

Բնդարձակամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnanimity, long suffering, patience.

Բնդարձակայարկ, *adj. ind.* Vast, spacious, extended.

Ընդարձակատարր, *adj. ind.* See **Ընդարձակ** :

Ընդարձակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong, to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify. **Ընդարձակել բանին**, to exaggerate.

Ընդարձակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ընդարձակել** :

Ընդարձակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; disengagement, relaxation, liberty.

Ընդարմ, *adj. ind.* See **Ընդարմացեալ** :

Ընդարմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To grow stupid, to fall asleep, to be numb.

Ընդարմացեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* Numbed, dull; chill, stupid.

Ընդարմացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Stupidity, numbness, inaction; stupor.

Ընդարմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To benumb, to lull asleep; to chill.

Ընդարմացուցիչ (*ցիչ, ցլաւ*) *adj.* That chills, that lulls asleep; charming.

Ընդաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cover with sand, to bury.

Ընդգռիչ (*իմ, ճեցայ*) *v. n-p.* To fall on one's knees.

Ընդգրգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To take or receive to one's bosom, to make welcome.

Ընդգրգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embrace; to undertake.

Ընդդէմ (*դիմ, դիմաւ*) *adj.* Contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate.

Ընդդէմ, pre. Against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face. **Ընդդէմ դառնալ** or **կալ**, to oppose, to resist, to counteract.

Ընդդիմաբան (*ի, իւ*) *adj.* Opposite; contradictory.

Ընդդիմաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict, to counteract, to contest, to answer.

Ընդդիմաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

Ընդդիմադրաւ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Ընդդիմադարձ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Ընդդիմադարձել (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

Ընդդիմադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, objection.

Ընդդիմախօսութիւն See **Ընդդիմաբանութիւն** :

Ընդդիմակ (*ի, աւ*) *adj.* Contrary, opposite.

Ընդդիմակայումն (*յման, յմամբ*) *s.* See **Ընդդիմադարձութիւն** :

Ընդդիմական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդդիմակ** :

Ընդդիմակաց (*ի, իւ*) *adj.* That resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Ընդդիմակաց** :

Ընդդիմակողմն, *s. ind.* Opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To resist.

Ընդդիմահաւասանել (*եմ, հասի*) *v. a.* To counterhatch.

Ընդդիմահար (*ի, աւ*) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

Ընդդիմահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; counterblow.

Ընդդիմամարտ (*ի, իւ*) *adj.* Contrary, inimical, opposite.

Ընդդիմամարտիկ (*տկի, տկաւ*) *adj.* and *s.* See **Ընդդիմամարտ** :

Ընդդիմամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասաց, *adj. ind.* See **Ընդդիմաբան** :

Ընդդիմատեղ, *adj. ind.* Contrary.

Ընդդիմացնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contrary thought or sentiment.

Ընդդիմուն (*տին, տամբ*) *adj.* See **Հակոռնեայ** :

Ընդդիմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle;

strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդդիմող (ի, աւ) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

Ընդդիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ease, content.

Ընդել, *adj. ind.* Familiar, domestick, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդելակ (ի, աւ) *adj.* See **Ընդել**.

Ընդելական (ի, աւ) *adj.* See **Ընդել**.

Ընդելակցիլ (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To grow familiar, to make acquaintance.

Ընդելանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To grow familiar, to become familiar; to make acquaintance.

Ընդելանիլ (իմ, լացայ) *v. n-p.* See **Ընդելանալ**.

Ընդելասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Familiar, tame, domestick.

Ընդելացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդելուզած (ի, իւ) *s.* Enchasing, fitting into, setting.

Ընդելուզանել (եմ, լուզի) *v. a.* To enchase, to fit into, to set; to instruct.

Ընդելուզումն (զման, զմամբ) *s.* Setting; instruction.

Ընդելուցանել (եմ, լուցի) *v. t.* See **Ընդելացուցանել**.

Ընդելդէնք (զինաց, նոք) *s. pl.* Pulse.

Ընդետեղակալ (ի, աւ) *adj. and s.* That holds the place of another.

Ընդերարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enterology.

Ընդերահմայ (ի, իւ) *s.* Aruspice, soothsayer.

Ընդերկար, *adj. ind. and adv.* Long, extended; prolix; long, at length; long time; amply, diffusely, tediously. **Ընդերկար առնել**, to prolong. **Ընդերկար լինել**, to be prolonged.

Ընդերկարել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out to great length.

Ընդերկարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Length, extent, duration.

Ընդերք (բաց, բոք) *s.* Entrails, pluck, guts.

Ընդէր, *adv.* Why; wherefore, what.

Ընդիկտին (ի, իւ) *s.* Indiction (of the year).

Ընդլայնել (եմ, եցի) *v. a.* To amplify.

Ընդլայնումն (նման, նմամբ) *s.* Amplification.

Ընդխառնել (եմ, եցի) *v. a.* To incorporate.

Ընդխառնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To become incorporated; to intermeddle; to come to blows.

Ընդխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorporation.

Ընդկարկել (եմ, եցի) *v. a.* To nonplus, to embarrass.

Ընդկոխ, *s. ind.* **Ընդկոխ առնել**, to trample under foot.

Ընդհակառակն or **Ընդհակառակս**, *adv.* On the contrary, against the grain, in a contrary sense, on the wrong side, quite the reverse, backwards, cross-wise.

Ընդհայեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dioptricks.

Ընդհանուր, *adj. ind.* Universal, general, common. **Ընդհանուրք**, the universe, the whole world. **Ընդհանուր առնել**, to generalize.

Ընդհանրական (ի, աւ) *adj.* Universal, general, catholic.

Ընդհանրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Universality, generality.

Ընդհանրապէս, *adv.* Universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To generalize.

Ընդհանրութիւն See **Ընդհանրականութիւն**.

Ընդհատ (ի, իւ) *adj.* Discontinued, intermittent; loose; different; separate. Ոչ ինչ **ընդհատ է** 'ի նմանէ, he differs not from him. 'Գրուաղ ինչ **ընդհատ է** փլմանէ լինել շնչոյն, to be almost at the last extremity, or at the last gasp.

Ընդհատել (եմ, եցի) *v. a.* To interrupt, to discontinue, to cease.

Ընդհատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհատումն (աման, ամամբ) *s.* See **Ընդհատութիւն**.

Ընդհարկանել (եմ, հարի) *v. a.* To knock, to clash, to strike, to beat.

Ընդհարկանիլ (իմ, հարայ) *v. n-p.* To fight, to smite, to knock, to strike.

Ընդհարումն (րման, րմամբ) *s.* Collision, knock, conflict.

Ընդհուպ, *adv.* Very soon, by and by, soon, in a short time.

Ընդձեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To give.

to put into one's hands, to grant.
Ընդմիջմամբ, *adj. ind.* Subaltern.
Ընդմիջաբար, *adv.* Immediately, by means of, by some expedient.
Ընդմիջաշաւիկ (*ւղի, ւղաւ*) *s.* The middle of a way, of a road.
Ընդմիջարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interposition, intermission, obstacle; partition wall.
Ընդմիջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide into two parts; to separate, to hinder; to interrupt, to discontinue.
Ընդմիջիւ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To be split, to be in half.
Ընդմիտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To incline, to have an inclination for any thing, to be incited to any thing.
Ընդմտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Considerate, discreet, circumspect, prudent.
Ընդմտանել (*եմ, մտի*) *v. n.* To penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.
Ընդոծիւ (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born in the house of one's master.
Ընդողշիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To lie on one's back; to be idle.
Ընդոյր See **Անդորր**.
Ընդոսա, *adj. and s. ind.* Leaping; leap, recoil. **Ընդոսա** 'ի քնոյ լինել, to awake suddenly. **Ընդոսա** իմն, by stealth. **Ընդոսա անցանել**, to leap, to leap over.
Ընդոտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* See **Ընդոտանուլ**.
Ընդոտանուլ (*ում, տեայ*) *v. n.* To leap, to recoil.
Ընդոտուցանել (*եմ, տուցի*) *v. t.* To make leap or recoil, to push.
Ընդոտանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.
Ընդունել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ընդգլխել**.
Ընդունակ (*ի, աւ*) *adj.* Acceptable, agreeable; capable, susceptible.
Ընդունական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդունակ** and **Ընդունելի**.
Ընդունակարան See **Ընդունարան**.
Ընդունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acceptance; capacity, reach.
Ընդունայն, *adj. ind. and adv.* Vain, void, useless; empty; indolent, idle; in vain, uselessly, empty.
Ընդունայնարան (*ի, իւ*) *adj.* Ro-

maning, that speaks idly.
Ընդունայնաթոր, *adj. ind.* That flows uselessly.
Ընդունայնամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Vain, frivolous.
Ընդունայնանալ (*ամ, յնացայ*) *v. n-p.* To be vain or empty; to seek vanities.
Ընդունայնապարծ (*ի, իւ*) *adj.* Vain, proud, vain-glorious.
Ընդունայնաջան (*ի, իւ*) *adj.* Vain, that labours uselessly.
Ընդունայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity.
Ընդունարան (*ի, աւ*) *s.* Vase, vessel; receiver, receptacle; that receives.
Ընդունելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Acceptable, admissible; agreeable; obtainable; that accepts, that receives.
Ընդունելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment: participle. **Ընդունելութիւն առնել**, to feast, to entertain.
Ընդունիլ (*իմ, ընկալայ*) *v. a.* To receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge.
Ընդունել զոր յաւազանէն, to stand godfather or godmother. **Ոչ ընդունել**, to deny, to disavow, to disapprove.
Ընդուսա, *adj. ind. and adv.* Natural; naturally.
Ընդպահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To abandon, to despise.
Ընդ վայր, *adv.* In vain, uselessly.
Ընդ վայր հարկանել, to throw away, to abandon, to despise.
Ընդվայրարան (*ի, իւ*) *adj.* Quack, charlatan, who talks in vain.
Ընդվայրարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quackery, idle talk.
Ընդվայրաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Vagabond.
Ընդվայրահար, *adj. ind.* Abject, vile, despicable.
Ընդվայրաճառ (*ի, իւ*) *adj.* See **Ընդվայրարան**.
Ընդվայրայած, *adj. ind.* Vagabond; vain, frivolous, useless.
Ընդվայրայծ (*ի, իւ*) *adj.* Vain, proud.
Ընդվայրասնունդ, *adj. ind.* Savage.
Ընդվայրաբարչ, *adj. ind.* Dragged along the ground, fastened to the ground.

Ընդվայրաբարչիլ (եմ, շեցայ) *v. n-p.* To be dragged along the ground, to be fastened to the ground.

Ընդվայրաքնին, *adj. ind.* Curious, that seeks after useless things.

Ընդգլխել (եմ, եցի) *v. a.* To turn aside one's neck.

Ընդգլխել (եմ, զեցայ) *v. n-p.* To revolt, to resist, to disobey.

Ընդրանք See **Ընտրանք**.

Ընդրութիւն See **Ընտրութիւն**.

Ընդորնակել (եմ, եցի) *v. a.* To copy, to take a copy, to transcribe.

Ընդորնակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perspective.

Ընթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To trample under foot; to subdue, to submit; to strike, to knock; to drive away, to disperse.

Ընթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection, act of submitting.

Ընթակցութիւն See **Ընթացակցութիւն**.

Ընթանալի (լռոյ, լեաւ) *adj.* To run, to walk; that runs, that walks.

Ընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To run, to run to, to apply; to slide; to gallop; to walk, to go; to depart, to pass. **Աստ և անդ ընթանալ**, to run over, to survey. **Երազ ընթանալ**, to run with all speed, to stride.

Ընթացակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Concomitant, that accompanies; companion. **Ընթացակից լինել**, to accompany.

Ընթացակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concurrence; accompanying; concomitance; retinue.

Ընթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make run, to gallop.

Ընթացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Course, race, gait, step, pace, way, means; progress, progression, succession, train, trace, thread; method.

Ընթեանում (ում, թերցայ) *v. a.* To read.

Ընթեր See **Անընթեր**.

Ընթերակայ (ի, իւ) *adj.* Adjacent, adjoined; assessor, assistant.

Ընթերցարան (ի, աւ) *s.* Lesson; school.

Ընթերցակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That reads with another.

Ընթերցանելի (լռոյ, լեաւ) *adj.* Legible; that reads, reader.

Ընթերցատեղ (սիրի, սիրաւ) *adj.*

Studious; that loves study.

Ընթերցատեղ (եմ, եցի) *v. n.* To study, to read.

Ընթերցատեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of study.

Ընթերցողական (ի, աւ) *adj.* Of study, that belongs to study; studious.

Ընթերցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reading; order of lecturers in the church.

Ընթերցում (ոյ, ով) *s.* Lecture; lesson.

Ընթերցումատեղ See **Ընթերցատեղ**.

Ընթերցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Lecture.

Ընթրել (եմ, եցի) *v. a.* To sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք (րեայ, րեք) *s. pl.* Supper, evening's repast. **Ընթրիք աւուրնեան**, Lord's supper.

Ընծայ (ի, իւ) *s.* Present, gift, offer, offering.

Ընծայաբեր (ի, աւ) *adj.* That carries presents or offerings.

Ընծայաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, offering; offertory.

Ընծայական (ի, աւ) *adj.* **Թուղթ ընծայական**, testimonials, dedication.

Ընծայամատոյց (աուցի, աուցիւ) *adj.* That offers; that is offered.

Ընծայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be presented, to be given.

Ընծայատար (ի, աւ) *adj.* See **Ընծայաբեր**.

Ընծայատուր, *adj. ind.* See **Ընծայաբեր**.

Ընծայարան (ի, աւ) *s.* Place of offering, altar.

Ընծայաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Ընծայաբեր**.

Ընծայել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to defer, to refer, to confer, to devote, to render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe.

Ընծայել, to publish, to discover.

Ընծայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To offer, to present.

Ընծայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, offering, dedication; presentation.

Թուղթ ընծայութեան See **Ընծայական թուղթ**.

Ընծայումն (յման, յմամբ) *s.* Presentation : See Ընծայութիւն :

Ընծիւզեւ See Ընծիւզել :

Ընկալնուլ (ում, ընկալայ) *v. a.* See Ընկալնել :

Ընկալուլ, *adj. ind.* That receives; susceptible.

Ընկապնել (եմ, եցի) *v. a.* To bind close.

Ընկենուլ (ում, կցի) *v. a.* To throw, to cast, to hurl, to repulse, to sling, to pour; to discord, to depose, to deprive.

Ընկեր (ի, աւ) *s.* Companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant.

Ընկերական (ի. աւ) *adj.* Social, sociable.

Ընկերակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To associate.

Ընկերակցութիւն See Ընկերութիւն :

Ընկերակցողայ, *adj. ind.* That suffocates his neighbour.

Ընկերանալ (ամ, բացայ) *v. n.* See Ընկերել :

Ընկերասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his neighbour.

Ընկերատեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his neighbour.

Ընկերել (եմ, եցի) *v. n.* To accompany, to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաշտութիւն See Ռամկապետութիւն :

Ընկերակել (եմ, եցի) *v. n.* To associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge: sociability.

Ընկերութեան (թեան, թեամբ) *s.* Love of one's neighbour, charity.

Ընկերող (ի, աւ) *adj.* That accompanies, that assists.

Ընկեցիկ, *adj. ind.* Abject, vile. Ընկեցիկ ինչ, refuse. Ընկեցիկ առնել, to throw, to cast. Ընկեցիկ առնել զմանուկն, to expose a child. Ընկեցիկ լինել, to be thrown.

Ընկեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Cast, projection, outcast.

Ընկիշիւ (իմ, ճեցայ) *v. n-p.* To resist, to act as an obstacle, to hinder.

Ընկնուլ See Ընկուզանել :

Ընկուզանել (եմ, լուզի) *v. a.* To sink, to submerge, to absorb.

Ընկընել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury.

Ընկղմիւ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To founder, to sink, to be planged; to lose one's self. Ընկղմիւ 'ի քնոյ, to sleep soundly.

Ընկղմումն (զման, զմամբ) *s.* Depression, immersion, submersion.

Ընկճել (եմ, եցի) *v. a.* To oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate, to blunt.

Ընկողին See Անկողին :

Ընկողմանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch, to lie down.

Ընկողմանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stretch one's self in bed, to lie down.

Ընկողմանեցուցանել See Ընկողմանեցուցանել :

Ընկողմիւ See Ընկողմանիւ :

Ընկոյզ (կուզի, կուզաւ) *s.* Nut. Ընկոյզ Հնդկաց or մշկահոտ, nutmeg.

Ընկուզազարդ, *adj. ind.* Made like a nut; provided with nuts.

Ընկուզենի (նոյ, նեաւ) *s.* Walnut tree.

Ընկուզի, *s. ind.* See Ընկուզենի :

Ընկրկել (եմ, եցի) *v. a.* To reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll.

Ընձառիւծ (ոյ, ուլ) *s.* Leopard.

Ընձենի (նոյ, նեաւ) *s.* Leopard skin.

Ընձեռայք (յից, յիւք) *s. pl.* Gift, present.

Ընձեռել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to lend.

Ընձիւղ (ոյ, ուլ) *s.* Sucker, bud, shoot, sprig, button, gem.

Ընձիւղել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To bud, to shoot, to put forth, to pululate, to germinate, to blossom.

Ընձուղա (ու, ու) *s.* Camelopard.

Ընչաշատ, *adj. ind.* Rich, opulent.

Ընչասեր See Արծաթասեր :

Ընչասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Passion for riches, avarice.

Ընչատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That despises riches.

Ընչացք (յեց , յեւք) *s. pl.* Mustaches. **Ընչացս առնել**, բանալ or քերել, to despise, to take no notice, to make no account of.

Ընչաւէտ (ւետի,ւեաաւ) *adj.* Rich, fortunate, monied.

Ընչաւէտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Riches, abundance of wealth.

Ընչաքաղց (ի,իւ) *adj.* Avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընչեղ (ի,աւ) *adj.* See **Ընչաւէտ** : **Ընչեղէն** (զիւի, զիւաւ) *adj.* See **Նիւթական** :

Ընչեղութիւն See **Ընչաւէտութիւն** : **Ընջովն**, *adv.* With the roots, entirely. **Խլել զբոյսն ընջովն**, to pull up the plants of the earth by the roots.

Ընջուղ (ջոյ, ջող) *s.* Bullock.

Ընաարոյս See **Ընգարոյս** :

Ընաղոյն See **Ընաանեղոյն** :

Ընաանեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Familiarity.

Ընաանեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Familiar.

Ընաանեաբար, *adv.* Familiarly, domestically, confidently.

Ընաանեղոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very familiar; proper.

Ընաանեկան (ի, աւ) *adj.* See **Ընաանի** :

Ընաանեկից (կցի, կցաւ) *adj.* See **Ընաանի** :

Ընաանեկցութիւն See **Ընաանութիւն** :

Ընաանեկաւ (ամ, նեցայ) *v. n-p.* To familiarize one's self, to grow tame, to keep company, to frequent, to communicate.

Ընաանեկցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render familiar, to tame, to civilize, to humanize, to subdue.

Ընաանի (նայ, նեաւ) *adj. and s.* Familiar, domestick; proper; native; tamed; friend.

Ընաանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship. **Ընաանութիւն ընդ կնոջ**, carnal communication with a woman.

Ընաանուհի (հայ, հեաւ) *s. f.* Female neighbour, intimate friend.

Ընաանուստ or **Զընաանուստ**, *adv.* Of one's self, naturally.

Ընտել See **Ընդել** :

Ընտելական See **Ընդելական** :

Ընտելականութիւն (թեան, թեամբ)

s. Familiarity: See **Ընաանութիւն** :

Ընտելակաց, *adj. ind.* Familiar.

Ընտելակրթիւ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To familiarize one's self.

Ընտելասեր See **Ընդելասեր** :

Ընտելացուցանել See **Ընդելացուցանել** :

Ընտելութիւն See **Ընաանութիւն** :

Ընտիր, *adj. ind.* Chosen, worthy, fine, good, civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, great, happy, honest, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb.

Ընտրական (ի, աւ) *adj.* Elective: See **Ընտիր** :

Ընտրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elegance, goodness, excellence.

Ընտրակ (նայ, նեք) *s. pl.* Choice, election, prime; act of picking; garbling. **Արծաթ ընտրանայ**, pure silver.

Ընտրելագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Better, excellent, very good, preferable.

Ընտրելական (ի, աւ) *adj.* See **Ընտիր** :

Ընտրելակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is elected with another.

Ընտրել (եմ, եցի) *v. a.* To elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer.

Ընտրողական (ի, աւ) *adj.* Eclectic.

Ընտրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discernment, discretion, judgment, understanding.

Ընտրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Choice, election, suffrage, chusing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste.

Ըշտայ See **Շտայ** :

Ըռիշա See **Ռիշա** :

Ըամաբար See **Ռամաբար** :

Ընդեղջիւր See **Ռնդեղջիւր** :

Ըաշտութիւն See **Ռաշտութիւն** :

Ըռուհի See **Ռռուհի** :

Ըթափ See **Սթափ** :

Ըկախառն See **Սկախառն** :

Ըստ, *pre.* According to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out. **Ըստ իմումս կարծեաց**, according to me,

according to my opinion. 'Ի չափու կալայ զանձն ըստ օրինակի նորա, I shall be governed by his example. Անցանել ըստ չափ, to go beyond. Ելանել ըստ քաղաքի, to go out of town. Այլ ըստ առնէ, one after the other. Այլ ըստ ամէ, annually, every year. Օր ըստ օրէ, daily, every day. Ըստ ամենայնի, totally, in all, entirely. Ըստ նախնայորին յանցանաց, for the sin of the first father. Ըստ էնքեան, of one's self; naturally, essentially. Ըստ չափու եկամտիցն, in proportion to his income.

Ըստանձնել (եմ, եցի) v. a. To put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Ըսագիւս See Սագիւս:

Ըսագտանել See Սագտանել:

Ըսագտանք See Սագտանք:

* Ըստեգրագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very closely bound, narrow, close.

Ըստեղաձայն (ի, իւ) adj. Semivowel, mute.

Ըստերջ See Ստերջ:

Ըստիկիր See Ստէքերոնի:

Ըստիքս See Ստիքս:

Ըստիքսել See Ստիքսել:

Ըստմասնեայ (նէի, նէիւ) adj. Partial, in part.

Ըստ որում, adv. As, as well as, considered as, according to, agreeably to.

Թ

Թ (tow) T (strong or hard).

A consonant, the ninth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Գ and Տ, for example: Քաղերթ, քաղերդ, Թաղանթ, Թաղանդ; Թակարթ, Թակարդ; Կաթսայ, կատսայ:

Թ or Թ with a line above it denotes the number nine.

Թագ (ի, իւ) s. Crown, mitre, diadem. Թագ կապել, to crown.

Թագադիտակ, adj. ind. Crowned; royal.

Թագագիր (գրի, գրաւ) adj. That crowns; crowned, mitred.

Թագագորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Coronation. Հանդէս Թագագորութեան, inauguration.

Թագազարդ (ի, իւ) adj. Crowned, adorned with a crown.

Թագազարդել (եմ, եցի) v. a. To crown, to adorn with a crown.

Թագազարմ (ի, իւ) adj. Royal, of the royal family.

Թագազն (ի, իւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաժառանգ (ի, աւ) adj. That inherits a crown.

Թագակալ (ի, աւ) adj. Crowned, that has a crown, reigning; that holds a crown.

Թագակապ (ի, իւ) adj. See Թագադիր:

Թագակից (կցի, կցաւ) adj. That shares a crown; that reigns jointly.

Թագայօրէն, adj. ind. In shape of a crown.

Թագառու (ի, աւ) adj. That receives a crown.

Թագաառու (ի, աւ) adj. That gives a crown, that crowns.

Թագաւոր (ի, աւ) s. King, monarch.

Թագաւորաբնակ (ի, աւ) adj. See Արքայանիստ:

Թագաւորազարմ (ի, իւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորազն (զին, զամբ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորազուն (զնի, զնիւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորական (ի, աւ) adj. Royal; loyal.

Թագաւորակերպ, adj. ind. As a king, like a king.

Թագաւորակից (կցի, կցաւ) adj. See Թագակից:

Թագաւորանիստ, adj. ind. Capital, where the king resides.

Թագաւորել (եմ, եցի) v. n. To reign; to be crowned.

Թագաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Reign, empire; royalty, crown; kingdom. Միջոց պարապոյ Թագաւորութեան, interregnum.

Թագընկէց, adj. ind. That refuses a crown.

Թագթագուր See Թաքթագուր:

Թագնաբար, adv. In secret, privately.

Թագնախորհուրդ, adj. ind. Secret, hidden, mysterious.

Թագնութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Secrecy, mystery.

Թաքնուլ (ում, գեայ) *v. n.* See Թաքնիլ :

Թաքուած (ոյ, ու) *s.* See Թաքուած :

Թաքուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Queen, empress .

Թաքուհութիւն or Թաքուհւոյութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dignity of queen .

Թաքուն , *adj. ind.* Occult, hidden, secret .

Թաքում (գաթի, գաթիւ) *s.* Concealment; secret .

Թաքուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To hide, to cover, to conceal; to mask, to cover under a pretence; to veil; to envelop; to inter; to hide or bury under ground .

Թաքնիլ (եմ, գեայ) *v. n.* To hide, to be concealed, to lie hid .

Թաթ (Ի, Իւ) *s.* Թաթ ձեռաց , palm of the hand . Թաթ ոտից , paw, foot . Թաթ կշռոց , scales .

Թաթախ , *adj. ind.* Covered, over-spread; immersed .

Թաթահերձ *adj. ind.* Clovenfooted, clovenhoofed .

Թաթաղել (եմ, եցի) *v. a.* To fill to the brim, to load .

Թաթաղուն , *adj. ind.* Full to the brim, loaded .

Թաթառ (Ի or ոյ, աւ or ու) *s.* Whirlwind .

Թաթաւել (եմ, եցի) *v. a.* To plunge, to cover, to immerse .

Թաթաւուչ , *adj. ind.* Deep, rich, full (in colour) .

Թաթել (եմ, եցի) *v. a.* To kick; to deceive .

Թաթուլ (Թոյ, Թոլ) *s.* Paw, foot .

Թաթպան (Ի, աւ) *s.* Glove; mitten; gauntlet . Թաթպան արկանել ձեռաց , to put on gloves .

Թաթպանագործ (Ի, աւ) *s.* Glover .

Թալթալ : Թալթալ խաղալ , to tremble, to be agitated .

Թալանաւ (յամ, կացայ) *v. n-p.* To faint, to swoon, to fall in a swoon .

Թալկացումն (ցման , ցմամբ) *s.* Swoon, fainting, lipothymy .

Թալկացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That causes fainting .

Թալմուտ (մտի, մտիւ) *s.* Talmud .

Թալուկ (լկան , լկամբ) *s.* See Թալկացումն :

Թախանձ (Ի, Իւ) *s.* Importunity, solicitation, entreaty . Թախանձ արկաւ նեւ , to solicit earnestly, to importune, to entreat .

Թախանձական (Ի, աւ) *adj.* See Թախանձեցուցիչ :

Թախանձանք (նայ , նգբ) *s. pl.* Importunity, instance, solicitation .

Թախանձել (եմ, եցի) *v. a.* To solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness .

Թախանձեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Թախանձել :

Թախանձեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Importunate, urgent .

Թախանձութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* See Թախանձանք :

Թախիծ , *s. and adj. ind.* Affliction, grief; grievous, afflicting .

Թախածագին , *adj. ind. and adv.* Sorrowful, mournful: sorrowfully, mournfully .

Թախծագեմ , *adj. ind.* Of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad .

Թախծական (Ի, աւ) *adj.* Sorrowful, grievous .

Թախծանք (նայ , նգբ) *s. pl.* Sorrow, grief, affliction .

Թախծեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Sorrowful, afflicted, melancholy .

Թախծելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Sorrowful, melancholy .

Թախծիլ (եմ, ծեցայ) *v. n-p.* To grieve, to be afflicted, to mourn .

Թախծողական (Ի, աւ) *adj.* See Թախծական :

Թախծութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Sorrow, sadness, affliction, melancholy; mourning .

Թախ (Ի, Իւ) *s.* Mallet; hammer; beetle; rammer .

Թախաղաղ (Ի, աւ) *s.* Capital (of a pillar) . Թախաղաղ նաւու , top (in the rigging of a ship) .

Թախարդ or Թախարթ (Ի, Իւ) *s.* Trap; snare, gin .

Թախարդապատ , *adj. ind.* Trapped; ensnared .

Թախարդապատիւ , *adj. ind.* That entraps, that ensnares, deceitful .

Թախարդել (եմ, եցի) *v. a.* To entrap, to ensnare, to decoy; to dupe .

Թախել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer; to beat, to ram .

Թախոյկ (Ի, աւ) *s.* Pitcher, jug, jar .

Թաղ (*ի, իւ* or *աւ*) *s.* Part or quarter of a town, ward: See also Թաղիք:

Թաղամասաւոր See Թաղամասաւոր: Թաղանթ or Թաղանդ (*ոյ, ուլ*) *s.* Membrane, cuticle, pellicle, tegument. Թաղանթային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Membranous.

Թաղանթապատ, *adj. ind.* Enveloped in a membrane.

Թաղանթապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To envelop with a membrane.

Թաղամասաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Castrated, geld.

Թաղամասաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To geld, to castrate.

Թաղար (*ի, իւ*) *s.* Earthen vessel, basin.

Թաղեայ, *adj. ind.* Worked in felt.

Թաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To inter, to bury.

Թաղթ (*ի, իւ*) *s.* Sowbread.

Թաղիք (*ղեաց, ղեգք*) *s. pl.* Felt.

Թաղիս գործել or Թաղեօք պատել, to felt.

Թաղկ (*ի, իւ*) *s.* Talk.

Թաղկիւ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To grow thick.

Թաղծիւ See Թախծիւ:

Թաղումն (*ղման, զմամբ*) *s.* Burial, interment, sepulture.

Թաղուն, *adj. ind.* Thick.

Թամբ (*ի, իւ*) *s.* Saddle: fleshy part of the leg. Հանել զթամբն, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Թամբել:

Թամբատ or Թմբատ See Ծնցոտի: Թամբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To saddle.

Թան (*ի, իւ*) *s.* Soup, broth; porridge.

Թանաղ (*ի, աւ*) *s.* Tin.

Թանալ (*ամ, թացի*) *v. a.* To bathe, to wet, to soak; to wash.

Թանաք (*ի, իւ*) *s.* Ink.

Թանգ, *adj. ind. and s.* Dear, precious: See Փռկ:

Թանգադին (*դնի, դնիւ*) *adj. and adv.* Dear, precious; dear, of high price.

Թանգադին առնել, to make dear.

Թանգարական (*ի, աւ*) *adj.* Dear, precious.

Թանգարան (*ի, աւ*) *s.* Treasury, place where precious things are kept; museum.

Թանգուղել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be ashamed, to shuffle, to use chicanery.

Թանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dearnness.

Թանթրվենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Elder-tree.

Թանիկ, *s. ind.* Broth, pottage.

Թանկ See Թանգ:

Թանձր (*ձու, ձու*) *adj.* Thick, big, great; fat; dense; deep.

Թանձրաբարբառ, *adj. ind.* That speaks thick, that speaks indistinctly.

Թանձրադանդաղ, *adj. ind.* Heavy, weighty.

Թանձրալեղու (*ի, աւ*) *adj.* See Թանձրաբարբառ:

Թանձրախառն, *adj. ind.* Thick, dense.

Թանձրախիտ, *adj. ind.* Thick, dense; close; material.

Թանձրախուռն, *adj. ind.* See Թանձրախիտ:

Թանձրահոյ, *adj. ind.* Tough, hard.

Թանձրամած, *adj. ind.* Thick, dense; smoky.

Թանձրամայրի, *adj. ind.* Bushy, thick, woody.

Թանձրամարմին, *adj. ind.* Heavy; plump, fat.

Թանձրամիտ (*մոի, մուս*) *adj.* Thick-sculled, stupid, dull, block-headed, heavy.

Թանձրամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stupidity, dulness, heaviness of mind, slowness of apprehension.

Թանձրամորուք, *s. and adj. ind.* Thick beard; that has a thick beard.

Թանձրայտակ, *adj. ind.* That has a thick bottom; that has a solid foundation.

Թանձրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot. Թանձրանալ 'ի մարմնի, to become incarnate.

Թանձրասիրտ, *adj. ind.* See Թանձրամիտ:

Թանձրատարած, *adj. ind.* Thick, crowded over a great space.

Թանձրատարափ, *adj. ind.* That falls thick, heavy, abundant, that rains thick.

Թանձրատեսակ, *adj. ind.* Thick, stout.

Թանձրացեալ (*եւոյ, եւով*) *adj. and s.* Concrete.

Թանձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

Թանձրել (եմ, էջի) *v. a.* See Թանձրացուցանել:

Թանձրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation, consistence.

Թանջ (ի, էւ) *s.* Diarrhoea, looseness; dysentery; colick.

Թանց, *pre.* Without: See Աւանց: Թաշկինակ (ի, աւ) *s.* Handkerchief.

Թաշմ (ի, էւ) *s.* A note of musick.

Թառ (ի, էւ) *s.* Roost.

Թառամ, *adj. ind.* Faded, tarnished.

Թառամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to fade, to wither, to tarnish.

Թառամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to decay; to be tarnished.

Թառանջ (ի, էւ) *s.* Sigh, groan.

Թառանջաւք (նայ, նգ) *s. pl.* See Թառանջ:

Թառանջել (եմ, էջի) *v. n.* To sigh, to groan.

Թառալ (ի, էւ) *s.* See Թառանջ:

Թառալել (եմ, էջի) *v. n.* See Թառանջել:

Թառափ (ի, էւ) *s.* Sort of fish.

Թաս (ի, էւ) *s.* Cup.

Թասել See Թոսել:

Թասու (ի, աւ) *s.* Sort of weight.

Թասր (տեր, տերաւ) *s.* See Թասրոն:

Թասրոն (ի, էւ) *s.* Theatre, playhouse.

Թասրոնական (ի, աւ) *adj.* Theatrical, scernick. Թասրոնական նկարք, scene, decoration. Թասրոնական բանաստեղծութիւն, dramatick poetry, the drama.

Թասրախ (ի, էւ) *s.* Matter, sanies, corrupted matter.

Թասրախածոր, *adj. ind.* Purulent, sanious.

Թասրախածուծ, *adj. ind.* That sucks or draws off corrupted matter.

Թասրախել (եմ, էջի) *v. a.* See Թասրախեցուցանել:

Թասրախեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թասրախիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To

become sanious, to be purulent, to be full of corrupted matter.

Թարայ (ի, էւ) *s.* Nasturtium: a proper name.

Թարգման (ի, աւ) *s.* Translator; commentator, paraphrast; interpreter.

Թարգմանել (եմ, էջի) *v. a.* To translate; to interpret, to explain. Թարգմանել յԱնգղիական լեզուէ ի Հայ բարբառ, to translate from English into Armenian.

Թարգմանիչ (նչի, նչաւ) *s.* Translator; interpreter.

Թարգմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Translation, version: interpretation, explanation. Զոխագոյն Թարգմանութիւն, paraphrase.

Թարգմանորէն, *adv.* By translation; by interpretation.

Թարթափ (ի, էւ) *s.* Twinkling of the eyes, wink: See Արեւանուէր: Թարթափել (եմ, էջի) *v. a.* To wink.

Թարթափիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To be involved in difficulty, to be perplexed with business; to haunt, to frequent.

Թարթափումն (փման, փմամբ) *s.* Perplexity, entanglement in business; frequent resort: twinkling of the eyes.

Թարթել (եմ, էջի) *v. a.* See Թարթափել: Ի Թարթել ական See Յական Թօթափել:

Թարմ (ի, էւ) *adj.* Fresh, young, green, soft, tender.

Թարմասար (ի, էւ) *adj.* Vain, frivolous, useless; expletive.

Թարմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freshness, verdure, greenness.

Թարջամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To wither, to make to fade, to tarnish.

Թարջամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to decay, to die, to be tarnished.

Թարջամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Withered state, decay.

Թարց, *pre.* Without: See Աւանց: Թացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humidity, moisture.

Թաւ (ու, ու) *adj.* Thick, bushy; woolly, shaggy; grave (accent), flat (in musick).

Թաւազոր, *adj. ind.* Թաւազոր իազաւ, to tumble over, to rebound. Թաւազոր անկանիլ, to make a false

bound; to disappoint.

Թաւաղաբոյ, *adj. ind.* Full, thick, bushy.

Թաւաթուփ, *adj. ind.* Bushy, thick.

Թաւալ, *s. ind.* Roll, act or state of rolling. Առ 'ի Թաւալ, on a precipice, steep. Թաւալ առնուլ, to roll.

Թաւալադար, *See* Թաւալար:

Թաւալականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Volubility.

Թաւալել (եմ, եցի) *v. a.* To roll.

Թաւալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* *See* Թաւալել:

Թաւալիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To roll.

Թաւամալ (ի, իւ) *adj.* Shaggy, woolly, hairy; woollen, made of wool.

Թաւամորթ, *adj. ind.* *See* Թաւալմալ:

Թաւայտն (ի, իւ) *adj.* That has a hairy eyebrow.

Թաւանալ (ամ, ալայ) *v. n-p.* To grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւանշան (ի, իւ) *s.* Sign of a grave accent.

Թաւարծի, *adj. ind.* Thick; shaggy, hairy.

Թաւիլ (ի, աւ) *s.* Velvet.

Թաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thickness; hairiness.

Թաւուռ, *s. ind.* Thicket.

Թափ (ոյ, ով) *s.* Impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle.

Թափ անցանել *See* Թափանցել: Թափ առնուլ *See* Թափառել: Թափ հանել *See* Թափանցեցուցանել:

Թափան (ի, աւ) *s.* *See* Քաղերդ:

Թափանցական (ի, աւ) *adj.* Penetrative, subtle, piercing.

Թափանցականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penetrability.

Թափանցանց, *adj. ind.* *See* Թափանցական: Թափանցանց ելանել or անցանել, to penetrate, to pierce.

Թափանցանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penetration; penetrability.

Թափանցել (եմ, եցի) *v. n.* To penetrate, to pierce, to pass through, to enter; to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Penetrable, permeable.

Թափանցելութիւն *See* Թափանցականութիւն:

Թափանցեցուցանել (եմ, ցուցի)

v. t. To cause to penetrate, to pierce, to run through.

Թափանցիկ, *adj. ind.* That penetrates, piercing: transparent, diaphanous.

Թափանցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transparency, pellucidity.

Թափանցութիւն *See* Թափանցանցութիւն:

Թափանցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Penetration.

Թափառ (ի, իւ) *adj.* *See* Թափառական:

Թափառական (ի, աւ) *adj.* Vagabond, vagrant, wandering. Թափառական շրջիլ, to be vagrant, to wander, to be vagabond.

Թափառանք (նայ, նօք) *s. pl.* Wandering, vagrancy.

Թափառել (իմ, ալայ) *v. n-p.* To wander, to roam, to be vagrant, to be vagabond.

Թափառոտ, *adj. ind.* *See* Թափառական:

Թափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* *See* Թափառանք:

Թափեալ ուղեղ, *adj. ind.* Whose brains are turned, mad.

Թափել (եմ, եցի) *v. a.* To overturn, to cast down, to sling, to throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take or cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; to humiliate, to abase.

Թափել զկաւ, to bleach or whiten linen. Թափել զոգիս, to harass. Թափել զգինի, to sober. Ածել Թափել, to conclude, to infer.

Թափեղ (ի, աւ) *adj.* Impetuous, violent, that is hurled rapidly.

Թափիլ (փշի, փշաւ) *s.* One who bleaches linen.

Թափլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of bleaching linen.

Թափուր, *adj. ind.* Empty; vacant. Թափուրել (եմ, եցի) *v. u.* To empty; to unpeople.

Թափօր (ի, իւ) *s.* Religious procession.

Թաքթաբուր, *adv.* In secret, privately.

Թաքնուլ *See* Թաքնուլ:

Թաքուսա *See* Թաքուստ:

Թաքուցանել *See* Թաքուցանել:

Թաքչիլ *See* Թաքչիլ:

Թեղան (ոյ, ով) *s.* Woof.

Թեղանաւոր (Թ, աւ) *s.* Cloak furnished with sleeves .

Թեղանիք (նեայ, նեպ) *s. pl.* Sleeves .

Թեթեւ, *adj. ind.* Light ; active, nimble ; slender ; venial ; frivolous . Թեթեւ, quickly, lightly, easily .

Թեթեւաբեռն, *adj. ind.* Light, of little weight .

Թեթեւագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Lighter, very light .

Թեթեւագործ, *adj. ind.* Light, slight, slightly made .

Թեթեւթեւ, *adj. ind.* Swiftwinged, active, nimble .

Թեթեւխորտիկ, *adj. ind.* Light, frugal . Թեթեւխորտիկ սեղան, a light dinner .

Թեթեւկի, *adv.* Lightly, easily .

Թեթեամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Lightminded, lightheaded, harebrained, giddy .

Թեթեամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Weakness of mind, giddiness ; levity, inconstancy, fickleness ; imprudence .

Թեթեանալ (ամ, ւացայ) *v. n-p.* To be lightened, to be disburdened, to be exonerated .

Թեթեանգամ, *adj. ind.* Light, active .

Թեթեացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lighten, to disburden ; to alleviate, to relieve .

Թեթեութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Lightness ; activity, agility ; alleviation, exoneration, relief ; frivolousness, futility .

Թեւ (յ, ով) *s.* Thread, filament, fibre . Թեւք բանից, the thread of a discourse .

Թեւադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That instigates, that advises . Թեւադիր լինել, to suggest, to instigate, to advise .

Թեւադրել (եմ, եցի) *v. a.* To instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate .

Թեւադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate .

Թեւահան (Թ, աւ) *s.* Machine to wire-draw gold .

Թեկն See Թիկն : Թեկն ածել, to undertake, to attempt, to aspire to : to protect, to aid . Թեկն ածել ընդդէմ, to rebel, to revolt .

Թեղօշ (Թ, Իւ) *s.* Pine . Թեղօշ վայրի, wild pine, pinaster .

Թեմ (Թ, Իւ) *s.* Diocese, bishoprick .

Թեմական (Թ, աւ) *adj.* Belonging to the diocese or parish ; that inhabits the diocese or parish .

Թեւ (յ, ով) *s.* String, cord .

Թեր (Թ, Իւ) *s.* See Կողմն :

Թերաբաց, *adj. ind.* Half open .

Թերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More imperfect, very defective .

Թերագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write imperfectly .

Թերալից, *adj. ind.* Imperfect, defective .

Թերակատար, *adj. ind.* Imperfect, half-formed .

Թերակէ (Թ, Իւ) *s.* See Թիւրակէս :

Թերակղզի (զւոյ, զեաւ) *s.* Peninsula .

Թերահաւատ (Թ, Իւ) *adj.* Whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous .

Թերահաւատիւ (Իմ, ահայ) *v. n-p.* To be distrustful, to be mistrustful .

Թերահաւատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, unbelief, incredulity .

Թերամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Mistrustful, irresolute .

Թերամեկ (եմ, եցի) *v. n.* To be mistrustful, to be irresolute, to doubt .

Թերամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, doubt .

Թերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To want, to be deficient, to be imperfect, to be defective .

Թերանուն See Գերանուն :

Թերաստուեր (Թ, աւ) *s.* Penumbra .

Թերավարժ (Թ, Իւ) *adj.* Unpractised, young, unexercised .

Թերաս (Թ, աւ) *s.* Ellipsis, ellipse .

Թերասեան, *adj. ind.* Elliptical .

Թերասեւ (Թ, աւ) *adj.* Short-sighted .

Թերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish, to render imperfect .

Թերափ (Թ, Իւ) *s.* Household Gods, idol .

Թերափիմ (այ, աւ) *s.* See Թերափ :

Թերաբամ, *adj. ind.* Unstable .

Թերաբամեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Թերաբամ :

Թերաբամեցուցանել (եմ, ցուցի)

v. z. To render unstable: to diminish.

Թեքաքամութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Instability; decrease, want.

Թեքեկաւար See Թեքակաւար :

Թեքեհաւաւ See Թեքահաւաւ :

Թեքեմարուցեալ (ելոյ, ելով)
adj. That combats irregularly, that skirmishes.

Թեքեքեկ (Իմ, Էկցոյ) v. n-p. To appear imperfectly.

Թեքեւ, adv. Perhaps.

Թեքթ (Ի, Իւ) s. Leaf; sheet of paper; paper for curling hair; tart or puff.

Թեքի, adj. ind. and adv. Imperfect, defective, incomplete, faulty; imperfectly, faultily.

Թեքիակէ See Թեքակէ :

Թեքմն (Ի, Իւ) s. Hot wine.

Թեքութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

Թեքուղի, adj. ind. Not altogether right, not perfectly equitable.

Թե (ոյ, ով) s. Wing. Թե աղօրեայ, sails of a windmill. Թե զօրայ, wings of an army. Թե ձկնոց, fins of fish. Թե հանգերձից, sleeve of a coat. Թե նաւու, rudder or sail of a ship.

Թեաքուսութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Growth of wings.

Թեաղգեայ (եցի, եցաւ) adj. Winged, furnished with wings.

Թեաղգեցիկ, adj. ind. See Թեաղգեայ :

Թեածեկ (եմ, եցի) v. n. To flutter, to flap the wing.

Թեածութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Flutter.

Թեակ (Ի, աւ) s. Small wing.

Թեական (Ի, աւ) adj. Winged, flying.

Թեակոխել (եմ, եցի) v. n. To try, to endeavour; to incline, to be favourable; to observe.

Թեակոռ, adj. ind. Թեակոռ լի նիւ, to fly.

Թեակցիկ (Իմ, ցեցոյ) v. n-p. To unite wings; to assist each other.

Թեանալ (ամ, ւացոյ) v. n. To fly.

Թեապարել (եմ, եցի) v. n. To stretch wings; to fly.

Թեապարժակ, adj. ind. That keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

Թեաքօղել (եմ, եցի) v. a. To

shelter with the wings, to cover.

Թեաքիկել (եմ, եցի) v. n. To extend the wings, to be a protector, to give patronage; to obtain possession.

Թեաքիւ (Ի, աւ) adj. That protects, that patronises.

Թեաքիւթիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Protection, patronage: manner of working or managing (a ship or machine) .

Թեաքիւն (Կման, Կմամբ) s. See Թեաքիւթիւն :

Թեալկել (եմ, եցի) v. n. To flutter.

Թեաւոր (Ի, աւ) adj. Winged, that has wings.

Թեւել (եմ, եցի) v. n. To fly.

Թեւելիս (ոյ, աւ) s. (Greek word) Tempest.

Թեի (ոյ, ով) s. Bran. Թեի ձկան, scale. Թեի գլխոյ, scurf of the head. Հանել զթեին ձկան, to scale.

Թեիամորթ, adj. ind. That has a scaly skin.

Թեիաւոր (Ի, աւ) adj. Abundant in bran; scaly.

Թեիուկ (Ի, աւ) s. See Քոս :

Թեք, adj. ind. Crooked, bent.

Թեքել (եմ, եցի) v. a. To bend; to incline; to twist, to warp.

Թեքութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Curvity, crookedness; bend, flexion, inflexion, inclination.

Թալալի (Ի, Իւ) s. Span.

Թղնապատ, adj. ind. Girded with leaves of the fig-tree.

Թղնախած, adj. ind. See Թղնապատ :

Թղնի (նւոյ, նեաւ) s. Fig-tree. Թղնիք, orchard of fig-trees.

Թղուկ (Թղի, Թղաւ) s. Pigmy, dwarf; marmoset.

Թէ, conj. If; that; whether; perhaps.

Թէ առնէ զայդ, if you do it. Ոչ գիտեմ, Թէ արարից զայդ, եթէ ոչ, I do not know whether I shall do it or not. Կարծեմ, Թէ եկեսցէ, I think that he will come. Թէ արացէ, եթէ ոչ, whether he do it or no.

Թեական (Ի, աւ) adj. Conditional.

Թեականութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Conditionality.

Թեաարոն See Թաարոն :

Թեբէտ, s. ind. One of the Hebrew months.

Թէկ, conj. Even if, although, though, notwithstanding.

Թեկն ածեւլ See Թեկն ածեւլ :
 Թեյ (Ի , Իւ) *s.* Tea.
 Թեղութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Condition, clause.
 Թեպէտ , *conj.* Even if, although; whether.
 Թեպէտեւ , *conj.* See Թեպէտ and Թէւ :
 Թթենի (նւոյ , նեււ) *s.* Mulberry-tree.
 Թթու (ոյ , ով) *adj.* Subacid, sour, acid, sharp, tart.
 Թթուաբեր (Ի , աւ) *adj.* That bears sour fruit.
 Թթուաւ , *adj. ind.* Acidulated, sharp, tart.
 Թթուենի (նւոյ , նեււ) *adj.* See Թթուաբեր :
 Թթուեցուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To acidulate, to sour.
 Թթուեցուցիչ (ցի , ցաւ) *adj.* That acidulates.
 Թթութիւն See Թթուութիւն :
 Թթութիւ , *adj. ind.* Subacid.
 Թթութեան (Թեան , Թեամբ) *s.* Acidity, sourness.
 Թի (ոյ , ով) *s.* Shovel; blade of an oar, oar.
 Թիակ (Ի , աւ) *s.* Small shovel or oar. Թիակ ուսոյ , shoulder-blade.
 Թիակար (Ի , աւ) *adj. and s.* That rows: rower.
 Թիակարեւ (եմ , եցի) *v. a.* To row.
 Թիակարութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Action of rowing.
 Թիակարչ (Ի , Իւ) *s.* Rower.
 Թիզ (Թզի , Թզաւ) *s.* Span; palm.
 Թիթեղն (Թզան , Թզամբ) *s.* Plated: metal, plate. Թիթեղն երկաթի , tin.
 Թիթեղնագործ (Ի , աւ) *s.* One that plates metals; gold-beater.
 Թիթեղն (Թռան , Թռամբ) *s.* Butterfly.
 Թիկանոց (Ի , աւ) *s.* Frock, mantle, plaid.
 Թիկն (կան , կամբ) *s.* Back; backbone, shoulder. Թիկունն դարձուցանել , to turn the back, to fly. 'Ի Թիկունն հասանել , to back, to second, to support, to succour.
 Թիկնախառն , *adv.* With the shoulder.

Թիկն ածեւլ See Թեկն ածեւլ :
 Թիկնամիշ (միշի , միշաւ) *s.* Chine,

back-bone; breadth between the shoulders.

Թիկնաթոռ (ոյ , ով) *s.* Seat that has a back, chair.

Թիկնապահ (Ի , աւ) *s.* Satellite; guard.

Թիկնաւեւ (լեւի , լեւիւ) *adj.* Strong-backed.

Թիկնոց See Թիկանոց :

Թիկն (Թիոյ , Թիով) *s.* Grape-stone.
 Թիկնդ , *s. ind.* Թիկնդ առնուլ , to resound; to quake, to tremble: to rebound; to turn about.

Թիկն (Թռի , Թռիւ) *s.* See Թռիչք :

Թիկնախ (Ի , աւ) *s.* Butt, mark.

Թիկնաւես See Թիկնաւես :

Թիւ (Թուոյ , Թունով) *s.* Number; enumeration; list, order, rank; quantity: era, epoch. Թիւք or գիրք Թուոց , book of Numbers. 'Ի Թիւ or ընդ Թունով արկանել , to number, to count, to calculate; to range, to set in order. 'Ի Թիւ անկանիւ or ընդ Թիւ մտաւել , to be of the number.

Թիւնաբեր (Ի , աւ) *adj.* See Թու նաւոր :

Թիւնաւոր See Թու նաւոր :

Թիւնաւորութիւն See Թու նաւորութիւն :

Թիւր (ոյ , ով) *adj. and adv.* Twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward: wrongfully; awry, obliquely; crookedly.

Թիւրախ See Թիւրախ :

Թիւրակէս (Ի , Իւ) *s.* Theriacal medicine; orvietan; mithridate.

Թիւրակէսեան , *adj. ind.* Theriacal.

Թիւրել (եմ , եցի) *v. a.* To turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; to deprave, to pervert, to lead astray.

Թիւրիւ (Իմ , բեցայ) *v. n.* To be sprained, to be wrung; to turn aside, to err.

Թիւրութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Sprain, twist; distortion, crookedness; depravation, perversion.

Թիւրայորգ See Թիւրայորգ :

Թիւրի (Ի , Իւ) *s. ind.* Hem, border. Թիւրի ածեւլ , to border, to hem: to ornament, to trim, to embellish.

Թլուստ (Ի , Իւ) *adj.* That stutters, that stammers. Թլուստ խօսել , to stutter.

Թլուստութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Act of stuttering or stammering.

Թլիկամ (Է, Էւ) *s.* Circumcised member; prepuce.

Թլիկառել (Էմ, Էցի) *v. a.* To circumcise.

Թլիկառութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Circumcision.

Թխագոյն, *adj. ind.* Of a dark colour.

Թխամաղձ (Է, Էւ) *s.* Atrabiliarian melancholy.

Թխամաղձային (յնոյ, յնով) *adj.* Atrabiliarian.

Թխամորթ (Է, Էւ) *adj.* That has a dark skin, brown.

Թխանալ (ամ, Էացայ) *v. n-p.* To become brown; to be brown.

Թխառիկ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure.

Թխացուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To make brown; to tan.

Թխել (Էմ, Էցի) *v. a.* To bake.

Թխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Darkness.

Թխուկել (Էմ, Էցի) *v. n.* To be darkened, to be obscured by clouds.

Թխսել (Էմ, Էցի) *v. n.* To brood.

Թխամայր (մօր, մարբ) *s.* Bird that broods.

Թխսումն (սման, սմամբ) *s.* Incubation.

Թգայորդ, *adj. ind.* Very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թղթաբեր (Է, աւ) *s.* Carrier of letters, courier, post, messenger.

Թղթագործ (Է, աւ) *s.* Paper-maker.

Թղթակիր (կրի, կրաւ) *s.* Carrier of letters.

Թղթակից (Էցի, Էցաւ) *s.* Correspondent.

Թղթակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Correspondence.

Թղթառար (Է, աւ) *s.* See Թղթաբեր.

Թղթատարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Carriage of letters.

Թղթավաճառ (Է, աւ) *s.* Paper-seller.

Թղթարան (Է, աւ) *s.* Paper-mill.

Թմբիր, *s. ind.* See Թմբութիւն.

Թմբիւն See Թմբիւն.

Թմբկահար (Է, աւ) *s.* Drummer; one that beats the kettledrum.

Թմբուկ (բիւ, բիւաւ) *s.* Drum; kettledrum.

Թմբառուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Torpedo.

Թմբրացաւ (ոյ, ով) *s. and adj.*

Lethargy; lethargick.

Թմբեցուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To lull asleep, to make sleepy, to make drowsy, to make lethargick, to benumb.

Թմբիկ (Էմ, Էցայ) *v. n.* To fall asleep, to doze, to be lethargick, to be drowsy.

Թմբութիւն See Թմբութիւն.

Թմբացաւ See Թմբացաւ.

Թմբեցուցանել See Թմբեցուցանել.

Թմբեցուցիչ (ջլի, ջլաւ) *adj.* Somnolent, sleepy, somniferous, opiate; narcotick.

Թմբութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, dozing.

Թնդալ (ամ, դացի) *v. n.* To resound; to toll.

Թնդանութիւն (Է, Էւ) *s.* Cannon.

Թնդանութիւն, artillery.

Թնդել (Էմ, Էցի) *v. n. and a.* To resound.

Թնդեցուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To resound.

Թնդիւն, *s. ind.* Sound, noise, detonation; sound of bells; gingle, clatter; crash. Թնդիւն արձակել, to resound.

Թնդումն (դման, դմամբ) *s.* See Թնդիւն.

Թնծկալ (ամ, կացի) *v. n-p.* See Գծնել.

Թշամարար, *adv.* In a hostile manner, offensively.

Թշամական (Է, աւ) *adj.* Hostile, adverse.

Թշամանագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Libellous, opprobrious, defamatory.

Թշամանալից, *adj. ind.* Full of enmity, injurious.

Թշամանակամ, *adj.* Hostile, adverse.

Թշամանալ (ամ, մացայ) *v. n.* To become hostile; to be hostile.

Թշամանասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See Թշամանական.

Թշամանել (Էմ, Էցի) *v. a.* To offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to injure.

Թշամանիչ (նչի, նչաւ) *adj.* Offensive, insulting, injurious.

Թշամանիք (նաց, նոք) *s. pl.* Insult, affront, offence, injury, outrage.

Թշամի (մւոյ, մւաւ) *s.* Enemy, adversary, opponent, antagonist.

Թշամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding.

ԹՉՆԱՈՒ (*թ, աւ*) *adj.* Unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

ԹՉՆԱՈՒՍՐԱՆ (*թ, իւ*) *adj.* That speaks wickedly, that uses defamatory language, libellous.

ԹՉՆԱՈՒՍՐԱՐ, *adv.* Miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitifully; fatally, deplorably.

ԹՉՆԱՈՒՄԷՆ (*թ, աւ*) *adj.* Unfortunate, melancholy, miserable.

ԹՉՆԱՈՒՄՀԱՅՈՅ, *adj. ind.* That brings misery, unfortunate.

ԹՉՆԱՈՒՄԻԿ, *adj. ind.* Full of misery, miserable.

ԹՉՆԱՈՒՄՆԱԼ (*ամ, ուսաց*) *v. n.* To become miserable; to be miserable.

ԹՉՆԱՈՒՄՈՒՅԱՆԵԼ (*ամ, ցուցի*) *v. t.* To render miserable.

ԹՉՆԱՈՒՄԻՐԱՆ, *adj. ind.* Painful, disastrous, unfortunate.

ԹՉՆԱՈՒՄԻՐԻՆ (*թեան, թեամբ*) *s.* Misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state.

ԹՉՆԱՈՒՄՆԻ (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Miserable, unhappy.

ԹՉՐԻՆ, *s. ind.* One of the Hebrew months.

ԹՉՐԻԿ (*բեկի, բեկաւ*) *s.* A sort of small animal.

ԹՉԹՈՎ (*թ, իւ*) *adj.* See **ԹՉԹՈՎԱԿՈՒՄ**.

ԹՉԹՈՎԱԿՈՒՄ (*թ, աւ*) *adj.* That stutters, that stammers.

ԹՉԹՈՎԱԿՈՒՄԵԼ (*ամ, եցի*) *v. n.* See **ԹՉԹՈՎԵԼ**.

ԹՉԹՈՎԵԼ (*ամ, եցի*) *v. n.* To stammer, to stutter.

ԹՉԹՈՎԵԼԻՆ (*թեան, թեամբ*) *s.* Impediment of speech.

ԹՉԹԻՆ, *s. ind.* Young.

ԹՉՈՎ, *pre.* Save, excepting, besides that.

ԹՉՈՎԱՆԱԼ (*ամ, զայցայ*) *v. n-p.* To give way, to yield, to relax, to relent.

ԹՉՈՎ ՄԻՂԻ, *adv. or int.* Set aside, leave out, pass over.

ԹՉՈՎԱՅՈՒՅԱՆԵԼ (*ամ, ցուցի*) *v. t.* To permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

ԹՉՈՎ ԹԷ, *adv.* So much the more; more than, rather than; besides, without.

ԹՉՈՐԻՐԻՆ (*թեան, թեամբ*) *s.* Remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; deflection.

ԹՉՈՐԼ (*ուսմ, թողի*) *v. a.* To let,

to permit, to allow; to consent, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake, to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce.

ԹՉՈՐԱԾԻ (*զման, զմամբ*) *s.* Abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

ԹՉՈՐ, *adj. ind.* That languishes, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender.

ԹՉՈՐ ՄԱՆ, to permit: See **ԹՉՈՐԼ**.

ԹՉՈՐԱՆՊԱՐ, *adj. ind.* Whose limbs are weak, feeble.

ԹՉՈՐԱՆՈՒՐԻՆ (*թեան, թեամբ*) *s.* Permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

ԹՉՈՅ (*թունի, թունիւ*) *s.* Poison, venom. **ԹՉՈՅԻՆ** *զթոյնն*, to extract venom, to kill poison.

ԹՉՐ (*թ, իւ*) *s.* See **ԽՐԱՆԳ**.

ԹՉՆԻՐ (*նրի, նրիւ*) *s.* Sort of stove; furnace, kiln.

ԹՉՆԻՑ, *adj. ind.* See **ՀԱՉՄՆԵՊԱՐ**.

ԹՉՆԻՃ (*թ, իւ*) *s.* Sort of shell-fish.

ԹՉՆԱԿ (*թ, աւ*) *s.* Provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend. **ԹՉՆԱԿ ԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆ**, benefice.

ԹՉՆԱԿԱՆՈՐ (*թ, աւ*) *adj. and s.* Stipendiary; that has a benefice; hired person; pensioner; beneficed clergyman.

ԹՉՆԱԿԵԼ (*ամ, եցի*) *v. a.* To hire, to keep in pay.

ԹՉՈՎԱՄԻՑ, *adj. ind.* That suffered a violent death, that died a death of torture.

ԹՉՈՎԵԼ (*ամ, եցի*) *v. a.* To torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike.

ԹՉՈՎԱՅ (*թ, աւ*) *s.* See **ՀԱՅՈՅ**. **ԹՉՈՎԱԾԻ** (*պման, պմամբ*) *s.* Torment, vexation; blow, stroke.

ԹՉՈՆ (*սքն or սան, սամբ*) *s.* Grandson.

ԹՉՈՆԻՅՐ (*նկի, նկիւ*) *s. f.* Granddaughter.

ԹՉՈՎԵԼ (*ամ, եցի*) *v. a.* To enchant, to charm.

ԹՉՈՎԵԼ (*զէի, զեաւ*) *adj. and s.* That enchants, that charms, enchanter.

ԹՉՈՐԻՐԻՆ (*թեան, թեամբ*) *s.* Enchantment, charm, incantation, sorcery, fascination. **ԲԱՆՆԱԼ ԶԹՉՈՐԻՆԻՆ**, to disenchant.

Թոր (*ոյ, ու*) *adj. and s.* That flows down, that drops, that falls; fall.

Թորանոց (*ի, աւ*) *s.* Alembick; cucurbit; pelican (chymical vessel).

Թորացուցանել *See* **Թորեցուցանել** .

Թորգոմեան, *adj. ind.* That is descended from Togarmah, Armenian.

Թորել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To distil; to flow down, to drop; to sweat.

Թորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To distil; to cause to drop or sweat.

Թորեթորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distil.

Թորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Distillation; ejection, evacuation.

Թուարան (*ի, իւ*) *s.* Arithmetician.

Թուարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Arithmetick, science of numbers; algorism.

Թուարերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Թուական** .

Թուագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Arithmetical letter.

Թուական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Numeral, numerical: date; epoch; era.

Թուականագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Datary.

Թուականագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Datary's employment or office.

Թուականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Era, epoch.

Թուակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* Of the same number, counted together; fellow.

Թուակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To aggregate.

Թուակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aggregation.

Թուահամար (*ոյ, ու*) *s.* Number; enrolment.

Թուայ (*ի, իւ*) *s.* See **Տապակ** or **Կառկարայ** .

Թուանշան (*ի, աւ*) *s.* Cipher, figure; number.

Թուանշանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To number, to mark.

Թուաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Numerous.

Թուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon.

Թուղ (*թղոյ, թղով*) *s.* Fig.

Թուծ (*թծոյ, թծով*) *s.* Mulberry.

Թուծակ (*ի, աւ*) *s.* Parrot; parrot.

Թուի, *v. imp.* It seems.

Թուիք (*ւեաց, ւեօք*) *s. pl.* Opinion, sentiments.

Թուլագաշն, *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear, gentle.

Թուլակի, *adv.* Faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուլամիտ (*մաի, մոտու*) *adj.* Weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուլամորթ (*ի, աւ*) *adj.* Effeminate, delicate, feeble.

Թուլամորթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Effeminacy, feebleness, delicateness.

Թուլամոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness of mind, want of spirit, pusillanimity.

Թուլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, to be relaxed; to decrease.

Թուլասիրտ (*սրտի, սրտաւ*) *adj.* Fainthearted, cowardly, pusillanimous.

Թուլասրտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Faintheartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուլատարր, *adj. ind.* Soft.

Թուլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate.

Թուլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy.

Թուի (*թիւոյ, թիւով*) *adj.* Brown, tawny, swarthy, dark. 'Ի **Թուի** or 'Ի **Թուիս համակել**, to cover or hang with mourning.

Թուիս (*թիւոյ, թիւով*) *s.* Dark or gloomy weather.

Թուիս (*թիւոյ, թիւով*) *s.* Brood, covey. 'Ի **Թուիս նստիլ**, to brood.

Թուղթ (*թղթոյ, թղթով*) *s.* Paper: letter, epistle. **Թուղթ խաղու**, card. **Թուղթ անպիտան**, waste paper.

Թումբ (*թմբոյ, թմբով*) *s.* Bank, mole, causeway, pier, dam.

Թունատուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Venefice, act of poisoning.

Թունաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Venomous, poisonous.

Թունաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To poison, to envenom.

Թունաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Act of poisoning; poisonous quality or state.

Թուշեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* See Թուշաւորեղ :

Թուշ (*թշի, թշիւ*) *s.* Cheek : See Թաշ :

Թուր (*թրոյ, թրով*) *s.* Sword : a note in musick.

Թուրինջ (*րնջի, րնջաւ*) *s.* Orange.
Թուրծ (*թրծոյ, թրծով*) *s.* Check: act of baking or burning bricks and earthen vessels.

Թուրմբ (*թրմոյ, թրմովք*) *s. pl.* Bath; infusion. Ի Թուրմս արկանեղ, to bathe; to infuse.

Թուփ (*թփոյ, թփով*) *s.* Tuft of shrubs, bush, bramble; thicket, copse, underwood.

Թուք (*թքոյ, թքով*) *s.* Spitule; act of spitting.

Թոք (*ոյ, ով*) *s.* Lungs.

Թոքածէս (*ծեռի, ծեռաւ*) *adj.* Consumptive, phthisical.

Թոքածեռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consumption of the lungs, phthisis.

Թոքային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Pulmonary, pulmonick.

Թոքաւաջք (*ջից, ջիւք*) *s. pl.* Fore part of the lungs.

Թոքացաւ (*ոյ, ով*) *adj.* See Թաքածէս :

Թոքացաւութիւն See Թոքածեռութիւն :

Թուայիր, *adj. ind.* Whose cheeks are full.

Թուանեղ (*եմ, թեայ*) *v. n.* See Թուշիլ :

Թուռիչք, *s. pl. ind.* Flight, soar. Թուռն արձակեղ, to fly, to soar.

Թուռեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To flutter.

Թուռցանեղ (*եմ, ուցի*) *v. t.* To cause to fly; to spread.

Թուռական (*ի, աւ*) *adj.* Flying.

Թուռան (*ի, աւ*) *s.* See Թուռիչք :

Թուռանիլ See Թուշիլ :

Թուռարան (*ի, աւ*) *s.* Wing. Թուռարան նաւի, sail of a ship.

Թուռիլ (*եմ, թեայ*) *v. n.* To fly, to take flight, to soar.

Թուռնաբան (*ի, իւ*) *s.* Ornithologist.

Թուռնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ornithology.

Թուռնարան (*ի, աւ*) *s.* Aviary; bird-cage.

Թուշիկ, *s. ind.* Young or small bird.

Թուշորս (*ի, աւ*) *s.* Bird-catcher, fowler.

Թուշուն (*թուշոյ, թուշով*) *s.* and *adj.* Bird: flying.

Թուշալիլ (*եմ, աեցայ*) *v. n. p.* To flutter; to tremble, to shake.

Թորածուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.* Thorn-back.

Թորսսկիսա (*այ, աւ*) *s.* (Greek word) Name of a wind.

Թորեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To knead. Թորթնուկ (*ջիի, ջիաւ*) *s.* Sorrel.

Թորթուր (*թրոյ, թրով*) *s.* Caterpillar worm.

Թորթուկ (*եմ, եցի*) *v. n.* To shudder; to tremble; to vibrate.

Թորթուկն (*աման, ամամբ*) *s.* Quake, tremour; vibration.

Թորթուն, *adj. ind.* Trembling; that shudders, that quakes.

Թորթակ (*ի, աւ*) *s.* Good speaker.

Թրեղ (*թրի, թրեաւ*) *s.* See Բակոր :

Թրծեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծուկն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Burning (of bricks or earthen vessels).

Թրմիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To wet, to soak, to steep; to knead or mix with water.

Թրջեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To bathe, to wet, to moisten: See Թանալ :

Թրքած (*ի, աւ*) *s.* See Կզկզանք :

Թափառեալ, *adj. ind.* Like bushes, bushy.

Թփուտ, *s. ind.* Thicket, copse, brushwood, bushes.

Թքալից, *adj. ind.* Full of spittle.

Թքանեղ (*եմ, թքի*) *v. a.* To spit; to spit out. Ստէպ թքանեղ, to sputter.

Թքանոց (*ի, աւ*) *s.* See Թքարան :

Թքարան (*ի, աւ*) *s.* Spitting-pan.

Թքաբար (*ի, իւ*) *s.* Sort of asp (*ptas*).

Թքնուլ (*ում, թքի*) *v. a.* See Թքանեղ :

Թոթափեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to jolt, to move violently; to beat down;

to throw down, to overturn; to drive away, to repulse, to remove; to wink;

to plunge. Թոթափուկն (*փման, փմամբ*) *s.* Quake, act of shaking, shock.

Թօն (*ի, իւ*) *s.* Humidity, wet; rain.

Թօշնկէջք, *s. pl. ind.* Rainy season.
Թօշկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.*
To grow putrid; to stink.
Թօշնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
decay, to grow feeble, to fail.
Թօսել (եմ, էջի) *v. n.* To breathe
quick, to puff, to pant for breath.

Ժ

Ժ, A consonant, the tenth letter
of the Armenian alphabet, having the
sound of French J, or of English S in
the words *pleasure, treasure, confusion,*
decision. It is sometimes confounded
with the letter Շ, for example: Նշգեհ,
նժգեհ; աժգահակ, աշգահակ; աշ-
խոյժ, աժխոյժ:

Ժ or Շ with a line above it deno-
tes the number ten.

Ժախ or Ժահ See Ժահր:

Ժախուկ (ի, աւ) *s.* Sort of plant.

Ժահագեմ (գիմի, գիմաւ) *adj.* Of
a horrible countenance, ugly.

Ժահագիմութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ugliness of countenance.

Ժահահոտ (ի, իւ) *adj.* Stinking,
fetid.

Ժահահոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.*
To stink, to be fetid.

Ժահահոտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Stink, stench, offensive smell; taint.
Լնուլ ժահահոտութեամբ, to stench,
to cause to stink, to taint.

Ժահատես, *adj. ind.* See Ժահագեմ:

Ժահատեսութիւն See Ժահագիմու-
թիւն:

Ժահր (ի, իւ) *s.* Excrement, ordure,
dung; virulent matter.

Ժահրակց, *adj. ind.* Full of filth or
ordure; virulent.

Ժամ (ու, ու) *s.* Hour; time; pro-
per time, precise time; opportunity, oc-
casion. 'Ի գէղ ժամու, opportunely,
at a proper time. Զամենայն ժամ, al-
ways; at all times. Ժամ առնուլ, to
take occasion; to find time. Ժամ հար-
կանել, to strike (as a clock). Ժամ
առլ or դնել, to fix a day, to appoint
a time. Ժամն ժամն, ժամն ընդ ժամն
or ընդ ժամն ժամն, from time to time,
now and then, sometimes. Ընդ ժամն,
at present, now.

The 12 Hours of the day are thus
called in Armenian: 1. Այդ. 2. Ծայդ.
3. Չայրացեալ. 4. Ճառագայթեալ.
5. Հառաւիղեալ. 6. Երկրատես. 7.
Հանթակող. 8. Հրակաթ. 9. Հուր
փայլեալ. 10. Թաղաթեալ. 11. Առա-
ղօտ. 12. Արփող:

The 12 Hours of the night are thus
called: 1. Խաւարակ. 2. Աղջամուղ.
3. Մթացեալ. 4. Հաղաւօր. 5. Կա-
մաւօտ. 6. Բաւական. 7. Խօթափեալ.
8. Գիղակ. 9. Լուսաճեմ. 10. Առա-
ւօտ. 11. Լուսափայլ. 12. Փայլածու:

Ժամագիրք (գրի, գրիւ) *s.* Bre-
viary; prayer-book.

Ժամագործ (ի, աւ) *s.* Clock-maker,
watch-maker.

Ժամագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Manufacture of clocks and watches.

Ժամագիտակ (ի, աւ) *adj.* See Ժա-
մագիտական:

Ժամագիտական (ի, աւ) *adj.* That
observes the hours; gnomonick.

Ժամագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Appoint-
ed, settled, fixed, assigned. Ժամագիր
լինել, to assign a time, to appoint a time.

Ժամագրեւ (եմ, էջի) *v. n.* To as-
sign: See Ժամագիր լինել:

Ժամագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Assignment, rendezvous; fixed time,
term, appointed time.

Ժամակաղմ (ի, իւ) *s.* See Ժամա-
գործ:

Ժամակալ (ի, աւ) *adj.* See Ժա-
մագիր:

Ժամական (ի, աւ) *adj.* Horary.

Ժամակարգութիւն (թեան, թեամբ)
s. Form of daily prayer in the church,
divine service.

Ժամակոչ (ի, աւ) *s.* One that gives
notice of divine service, one that calls
the people to church.

Ժամահամբոյր, *adj. ind.* Transitory,
temporal.

Ժամահար (ի, աւ) *s.* Ringer; sort
of clattering instrument that calls the
people to church.

Ժամամուտ (մոի, մոիւ) *s.* Introit,
the beginning of mass.

Ժաման: Ժաման կացուցանել or առ-
նել, to cause to arrive. Ժաման լինել,
to arrive.

Ժամանակ (ի, աւ) *s.* Time; hour;
age, century; course of time. Ընդ ժա-
մանակս ժամանակս, from time to time,
sometimes.

ժամանակաբան (ի, իւ) *s.* Chronologist.

ժամանակաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology.

ժամանակագիր (դրի, դրաւ) *s.* Chronicler, chronologist.

ժամանակագիրք (դրոյ, դրովք) *s.* pl. Chronicles.

ժամանակագիւտ, *adj. ind.* Temporal, worldly.

ժամանակագրական (ի, աւ) *adj.* Chronological.

ժամանակագրել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

ժամանակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology; chronicle.

ժամանակազանց, *adj. ind.* Advanced in years, aged, stricken in years, very old.

ժամանակալ, *adj. ind.* Assigned, appointed. ժամանակալ լինել, to assign a time.

ժամանակակէտ (կիտի, կիտիւ) *s.* Expiration, term, last moment, close.

ժամանակակէտ պայման, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

ժամանակաշափ (ի, իւ) *adj.* That measures or counts the time.

ժամանակապատուժ, *adj. ind.* See ժամանակագիր:

ժամանակացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj. and s.* That shews the time; chronicle.

ժամանակաւոր (ի, աւ) *adj.* See ժամանակեայ:

ժամանակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Temporal; transitory.

ժամանակեան, *adj. ind.* See ժամանակեայ:

ժամանակել (եմ, եցի) *v. n.* To assign, appoint or fix a term.

ժամանակորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See ժամանել:

ժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To arrive; to happen, to come, to pass; to ripen; to be able.

ժամանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to arrive or happen.

ժամանոյ (ի, աւ) *s.* Cruet to pour wine and water into the chalice during mass.

ժամանումն (նման, նմամբ) *s.* Arrival, coming; landing; event. ժամանումն պտղոյ, maturity.

ժամանող (ի, աւ) *adj.* That arrives,

or comes; that is able.

ժամաշար (ի, իւ) *s.* Misfortune, mischance.

ժամապահ (ի, աւ) *adj.* Punctual, exact to the time appointed.

ժամալքաւ (ի, իւ) *adj.* That loses time. ժամալքաւ լինել, to lose time, to trifle.

ժամատեղի (ղւոյ, զեաւ) *s.* Church, temple, house of prayer.

ժամատուն (աան, տամբ) *s.* House of prayer, church: parsonage-house.

ժամարար (ի, աւ) *s.* That celebrates the mass, that officiates.

ժամացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Clock; watch. ժամացոյց արեւու, sun-dial.

ժամերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Performance of divine service.

ժայթքել (եմ, եցի) *v. a.* To vomit.

ժայթքումն (քման, քմամբ) *s.* Vomition.

ժայռ (ի, իւ) *s.* Rock; shoal, sunk rock.

ժայռաւոր (ի, աւ) *adj.* Rocky; shoaly, shelvy.

ժանաւոր (ի, աւ) *s.* Coach.

ժանգ. See ժանկ with its derivatives.

ժանգ. See ժանտ with its derivatives.

ժանդափուշ (փշոյ, փշով) *s.* Sharp thorn.

ժանկ (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանկոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանիք (նեաց, նեգք) *s. pl.* Tusks, teeth of wild beasts. ժանիք փշոյ, ivory, elephant's tusks.

ժանկ (ոյ, ու) *s.* Rust, verdigris, sully: mildew, blight. Բռնաւ or արբել զժանկն, to polish, to brighten (metals). Հարկանել ժանկոյ, to mildew, to blight.

ժանկափոյ, *adj. ind.* Full of rust, rusty; full of verdigris.

ժանկահար, *adj. ind.* Rusty; covered with verdigris; mildewed, blighted.

ժանկահար առնել, to rust. ժանկահար լինել, to rust, to be rusty.

ժանկահարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See ժանկահար լինել:

ժանկահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness.

ժանկաւ (ի, աւ) *adj. and s.* Rusty, mildewed, blighted: verdigris, rust.

ժանկաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness: mildewed state.

ժանկաւոր (ի, աւ) *adj.* Rusty.

ժանուար *See* ժանաւար:

ժանա (ի, իւ) *adj.* Wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; bitter, sour, harsh to the taste. Կին ժանա, she-devil.

ժանաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Immoral, wicked, of evil manners, perverse.

ժանաբեր (ի, աւ) *adj.* Pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

ժանազործ (ի, աւ) *adj.* That does evil, wicked, sinful.

ժանտաթգեղի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Sy-camore.

ժանտաժուտ, *adj. ind.* Abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

ժանախա (ի, իւ) *s.* Plague; pestilence, contagion, mortality, disease. Հարկանել or զորակել ժանախաիւ, to infect with the plague. Հարեալ 'ի ժանախանէ, infected with the plague.

ժանախասկան (ի, աւ) *adj.* Pestilential.

ժանախառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* *See* ժանախա:

ժանաւաճաճ, *adj. ind.* Of a harsh taste, crude, sour, bitter.

ժանաւայեաց, *adj. ind.* Of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

ժանաւաճար (ի, աւ) *adj.* Pestiferous; pestilent.

ժանաւաճարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infection: *See also* ժանախա:

ժանաւաճառ, *adj. ind.* Of a bad smell, fetid.

ժանաւաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad smell, stench.

ժանաւաճառ (ու, ուամբ) *s.* *See* ժանախա:

ժառանգաւ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To fall into a passion, to become enraged, to become angry; to become ferocious or cruel.

ժառանգեալի, *adj. ind.* Ill-favoured, of bad aspect, ugly.

ժանաւաճառ (ոյ, ու) *s.* *See* ժանախա:

ժանաւաճառեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

ժանաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty.

ժապաւէն (ւինի, ւինաւ or ւինեաւ) *s.* Hem, border of a garment, trimming; purl (of lace): furbelow: riband, string; ferret; galloon; lace.

ժապաւինել (եմ, եցի) *v. a.* To hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

ժառանգ (ի, աւ) *s.* Heir, successor; owner, possessor.

ժառանգակաւ (ի, աւ) *s.* *See* ժառանգ:

ժառանգական (ի, աւ) *adj.* Hereditary.

ժառանգակից (կցի, կցաւ) *adj.* That inherits jointly: joint-heir.

ժառանգահառել (եմ, եցի) *v. a.* To disinherit.

ժառանգատէլ *See* ժառանգահառել:

ժառանգատու (ի, աւ) *s.* and *adj.* Patron of a living, advowee; that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

ժառանգատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advowson, patronage.

ժառանգաւոր (ի, աւ) *s.* Heir; possessor: beneficed clergyman, incumbent.

ժառանգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ecclesiastical benefice, living.

ժառանգել (եմ, եցի) *v. a.* To inherit, to succeed to, to take possession of, to seize.

ժառանգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make heir, to cause to inherit or possess.

ժառանգորդ (ի, աւ) *s.* *See* ժառանգ:

ժառանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inheritance, heritage, patrimony, succession; seizin, possession. Զրկել 'ի ժառանգութենէ, to deprive of inheritance. ժառանգութեամբ or ըստ իրաւանց ժառանգութեան, hereditarily, by inheritance.

ժեռ (ի, իւ) *s.* *See* յայն:

ժեռաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* *See* յայնաւոր and Ստաշին:

ժիժմուկ (մանց, մամբ) *s. pl.* Animalcule in water, water-insects.

ժիժմակ (ի, աւ) *s.* Animalcule, insect, worm; animalcule in water.

ժիպակ (ի, աւ) *s.* *See* Սիգիկ:

ժիւ, *adj. ind.* That searches.

ժիր (ժրի, ժրաւ) *adj.* Active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous.

Ժերածիր, *adj. ind.* Very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

ժլատ (*ի, իւ*) *adj.* Niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid.

ժլատանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* See **ժլատել**.

ժլատել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be niggardly, to be sordid, to be parsimonious.

ժլատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Niggardness, stinginess, parsimony.

ժխոր, *adj. ind.* Confused, indistinct.

ժխորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To confound, to confuse, to perplex.

ժխակ (*եմ, եցի*) *v. n.* To deny, to gainsay, to disown, to disavow, to falsify, to contradict.

ժխակի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Deniable.

ժխատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **ժխատմն**.

ժխատմն (*աման, ամամբ*) *s.* Denial, negation, disavowal, contradiction.

ժխառ (*ի, աւ*) *adj.* That denies, that disavows, that disowns.

ժղորել See **ժխորել**.

ժմրեալ, *adj. ind.* That has a wrinkled countenance.

ժմայել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To smile: See **ժպտիլ**.

ժողխեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Spoilt, corrupt.

ժողել (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To spoil, to corrupt.

ժողով (*ոյ, ու*) *s.* Assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college, chapter, congregation, council, synod, consistory, session, sitting. **ժողով իշխանաց**, diet. **ժողով դեսպանաց**, congress. **ժողով հերեաիկոսաց**, conventicle. **ժողով եղբայրց**, convent. **ժողով գաղանի**, conventicle, secret assembly. **ժողով ջուրց**, mass of water.

ժողովակ (*ի, աւ*) *s.* Conventicle.

ժողովածու, *adj. ind.* Assembled, collected. **Գիրք ժողովածու**, compilation, collection, miscellany.

ժողովարան (*ի, աւ*) *s.* Place of assembly.

ժողովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to collect, to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to levy; to furl. **ժողովել ի մի**, to concentrate. **ժողովել առ ինքն**, to entertain, to receive hospitably. **ժողովել ի տուն**, to lodge. **ժողովել վերստին ղյրուեալս**, to rally.

ժողովեալ (*տեղ, տեղք*) *s.* Assembly; synagogue.

ժողովուրդ (*ի, աւ*) *s.* Book of Ecclesiastes.

ժողովուրդ (*մեզեան, մեզեամբ*) *s.* People, the multitude, the vulgar.

ժողովրդական (*ի, աւ*) *s.* Plebeian.

ժողովրդանոց (*ի, աւ*) *s.* Place of assembly. **ժողովրդանոց Հրեից**, synagogue.

ժողովրդապետ (*ի, աւ*) *s.* Curate.

ժողովրդապետական (*ի, աւ*) *adj.* Belonging to the clergyman; parochial.

ժողովրդապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Curacy, cure; parish.

ժոշտ: **ժոշտ ունել** See **ժուսեիլ**.

ժուայթել See **ժայթքել**.

ժուսալ (*ամ, ժայի*) *v. n.* See **ժուսեիլ**.

ժուսեիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To endure suffering, to suffer, to be patient.

ժուսեալ (*ի, իւ*) *adj.* Patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste.

ժուսեալեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To be patient, to suffer patiently; to abstain; to fast.

ժուսեալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fasting, diet.

ժպտ, *s. ind.* Smile.

ժպրհ (*պրհի, պրհաւ*) *adj.* Bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

ժպտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to smile.

ժպտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n.* To smile.

ժպտումն (*աման, ամամբ*) *s.* Smile.

ժպրհեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render insolent, to make presumptuous.

ժպրհիլ (*իմ, հեցայ*) *v. n-p.* To be bold, to have the audacity, to dare.

ժպրհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

ժառնք (*նայ, նք*) *s. pl.* Earnest entreaty, solicitation, conjuration.

ժաեիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To entreat earnestly, to conjure, to beseech.

ժաիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n.* To be importunate, to persist in entreaty; to be bold, to be audacious.

ժառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **ժառնք**.

Ժրագլուխ, *adj. ind.* Courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To take courage, to gather spirits.

Ժրաջան (*ի, իւ*) *adj.* Industrious, diligent, careful.

Ժրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To spirit, to animate, to encourage.

Ժրել See **Ժրանալ**.

Ժրուծիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Courage; industry, diligence, activity; vigour.

Ժքթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to agitate.

Ժօռաւ See **Առամաւ**.

Ի

Ի (*in or inny*) I or E. A vowel, the eleventh letter of the Armenian alphabet.

ի or **ի** with a line above it denotes the number twenty.

ի with a comma behind it, and prefixed to words beginning with a consonant forms the third, fifth, and ninth cases, for example: **Հայեցաւ ի Պետրոս**, he looked at Peter. **Գնաւ ի Լոնդոն**, to go to London. **Ի ժամ երրորդ, at three o'clock**. **Գնաւ ի Հայաստան, to go to Armenia**. **Յերկրէ ի յերկինս, from earth to heaven**. **Տեղեաց հուր ի Սոգոմ, he caused fire to fall on Sodom**. **Ի պատկեր Աւանան, in the image of God**. **Ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to save**. **Բաշխեաց ի մարդ հաց մի, he distributed a loaf to each person**. **Մեկնեցաւ ի Լոնդոնէ, he departed from London**. **Որ ելանէ ի բերանոյ, ի սրտէ անտի դայ, that which comes out of the mouth, comes from the heart**. **Ոչ կարէր տեսնել ի բազմութենէն, he could not see on account of the crowd**. **Շրջիւ արտաքոյ ի ցոյց, to walk with a stick**. **Ի ձախմէ Դամասկոսի, to the left of Damascus**. **Գտաւ ի տան, to be at home**. **Ի տեղւոջ անդ, in that place**. **Ի առնշնան և գիշերի, by day and night**. **Ի նմին ամի, in the same year**. **Լինել ի Սկոտիա, to be in Scotland**. **Ի գարնան, in spring**. **Ի ննջելն, asleep, sleeping**.

This letter also forms some other prepositions, for example: **Ի ձեռն**, by. **Ի մէջ**, in, into, in the middle, between, amongst. **Ի ստորեւ**, below, under. **Ի պատճառս**, for, because of, etc.

It is sometimes redundant, for example: **Ի ձեռացս միայն ի Թշնամեաց փրկեալ զմեզ** (instead of **միայն ի ձեռաց Թշնամեաց**); **Եւ Պետրոս մինչդեռ էր ի խոնարհ ի դաւթին** (**ի խոնարհ դաւթին**).

On the contrary it is sometimes omitted, for example: **Դրանէ ի գուռն** (instead of **ի դրանէ**). **Կենաց ի կեանս** (**ի կենաց**). **Ժամէ ի ժամ** (**ի ժամէ**). **տանէ ի տուն** (**ի տանէ**).

It is also sometimes transposed, for example: **Ի նորա ձեռանէ** (instead of **ի ձեռանէ նորա**). **բարիս ի բարեաց վերայ** (**ի վերայ բարեաց**). **Ի նորոց կառկարանաց միջնորդն Յիսուս** (**ի միջնորդն նորոց կառկարանաց Յիսուս**).

In words beginning with a vowel, it is sometimes placed before the article **Յ**, for example: **Ի յերկինս** (instead of **յերկինս**). **Ի յերկնէց** (**յերկնէց**) etc.

ի is pronounced as English EW, or as U in the word (june) for example: **դիւր, tewr**; **հիւր, hure**; **փիւր, pure**; **դիւթ, tute**; **հիւթ, hute**; **նիւթ, nute** or **newt**.

Ի բաց, adv. Far, afar. **Ի բաց փանել, to hinder**. **Ի բաց արձակել, to deliver up, to abandon**. **Ի բաց դնալ, to depart; to steal away**. **Ի բաց կալ, to keep away, to deist, to leave off; to refrain**. **Ի բաց առնուլ or հանել, to except, to exclude; to take away**. **Ի բաց երևեցուցանել, to demonstrate**. **Ի բաց տար, God forbid; fly!**

Ի բացեայ, adv. Afar. **Ի բացեայ առնել, to remove, to put away, to send afar, to drive away, to dispel, to avert**. **Ի բացեայ առնիլ or լինել, to be removed, to be sent away, to be absent, to be put away, to be dispeled, to be averted**.

Ի բացէ, adv. From afar; afar; in an open place, abroad. **Ի բացէ առնել, to send away**. **Ի բացէ ի բաց** See **Բացէ ի բաց**.

Ի բաց ընկեցիկ, adj. ind. Cast out, cast off; abject.

Ի բացի, adv. In the open air, abroad, out, in an open place.

Ի բացուս, adv. From afar.

Իբր or **Իբրեւ**, *pre.* As, like, in the same manner as; nearly, within a little, almost, about. **Իբրեւ զնա**, like him; as he.

Իբր, *adv.* As, whilst, when, while. **Ի՞նչ**, how?

Իբրեւ, *pre. and adv.* See **Իբր**.

Իբրեւ զի, *adv.* How; as, in as much as; that, to the end that; for, because. **Իբրեւ զի գեղեցիկ է առաքինութիւնն**, how beautiful is virtue!

Իբրեւ Թէ, *adv.* As if; like, as it were.

Իբր զի See **Իբրեւ զի**.

Իբր Թէ See **Իբրեւ Թէ**.

Իբրու, *pre. and adv.* See **Իբր**.

Իբրու զի See **Իբրեւ զի**.

Իբրու Թէ See **Իբրեւ Թէ**.

Իգամազութիւն See **Իգամազութիւն**.

Իգական (ի, աւ) *adj.* Feminine.

Իգակերպ (ի, իւ) *adj.* That has a female form.

Իգամու (ի, իւ) *adj.* Addicted to women, abandoned to the love of women: foppish.

Իգամութիւն (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be addicted to women, to be abandoned to the lust of women.

Իգամազութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Lust of women.

Իգանալ (ամ, գաղայ) *v. n-p.* To become effeminate; to be guilty of sodomy.

Իգամէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Immoderately fond of women: See **Իգամու**.

Իգայեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Effeminate, womanish: sodomite.

Իգայուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To effeminate, to enervate.

Իգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Female sex: effeminacy.

Իգորէն, *adv.* Effeminately.

Ի գերեւ or **Ի գերեւս**, *adv.* 'Ի գերեւ ելանել, to be baffled, to be frustrated, to be balked, to be disappointed. 'Ի գերեւ հանել, to baffle, to frustrate, to balk, to disappoint, to deprive.

Ի գէայ (ի, իւ) *s.* Idea: See **Գաղափար** and **Էրեւակայութիւն**.

Ի գէայ, *adj. ind. and adv.* Convenient, suitable, proper: suitably, properly.

Իգոս See **Իգէայ**.

Իգող (սայ, սիւք) *s. pl.* Ides.

Ի գուրս, *adv.* Out. 'Ի գուրս կորզել, to pull out, to extract.

Ի զուր, *adv.* In vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly.

Ի Թիկունս կոյս, *adv.* From behind, behind.

Ի Թոթափել ահան, *adv.* In the twinkling of an eye, in a moment.

Իծ (ի, իւ) *s.* Viper; snake, serpent.

Իծաբարայ (ի, իւ) *adj.* Viperous, malicious, wicked.

Իծակորիւն (րեան, րեամբ) *s.* Young viper; young serpent.

Իլ (ոյ, ու) *s.* Spindle. **Իլ փաթու. Թեալ**, spindleful.

Իլիկ (ելիկ, իլիաւ) *s.* See **Իլ**.

Իլու (ի, իւ) *s.* One of the Hebrew months.

Ի խոնարհ, *adv.* Below; underneath.

Ի ծածուկ, *adv.* In secret, privately, secretly; clandestinely.

Ի կարճոյ, *adv.* Briefly; quickly.

Ի կէր արկանել (եմ, արկի) *v. a.* To employ, to make use of, to use.

Ի հարեանցի, *adv.* See **Հարեանցի**.

Ի հարկէ, *adv.* By force, forcibly, by compulsion, compulsively; necessarily, indispensably, absolutely.

Ի հեռաւանէ, *adv.* From afar.

Ի հեռուս, *adv. and adj.* From afar; afar, distant.

Ի հեռ See **Չհեռ**.

Ի հեռեւորաց, *adv.* Afoot.

Ի հերոսն հեռէ, *adv.* Long ago, long since; for a long time past.

Ի ձախձ, *pre.* To the left.

Ի ձեռն, *pre.* By means of, through, with, by, in.

Ի ձեռնհաս See **Չեռնհաս**.

Իլձ (ըլձի, ըլձիւ) *s.* Desire, wish, will; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events.

Ի չահ, *adv.* Conveniently, suitably, opportunely.

Իմ (ոյ, ու) *pro.* My, mine.

Իմային (յոյ, յոմ) *adj.* Mine, my.

Իմանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual. **Իմանալիք**, spiritual intelligences.

Իմանալ (ամ, իմացոյ) *v. a.* To understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover. **Չորութեամբ իմանալ**, to understand (something omitted).

Իմանալաբար or **Իմանալապէս**, *adv.* Intelligibly.

Իմանալական See **Իմացական**.

Իմաստ (ի, իւ) *s.* Signification, sense,

meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment.

Իմաստադործ (ի, աւ) *adj.* Intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

Իմաստազեղ, *adj. ind.* Replete with wisdom, very learned; very skilful.

Իմաստակց, *adj. ind.* Sententious, pithy; sentimental, sensible.

Իմաստիկ (ի, աւ) *s. and adj.* Sophist, pedant, sophister; sophistical, pedantical.

Իմաստակական (ի, աւ) *adj.* Sophistical, pedantical.

Իմաստական (ի, աւ) *adj.* Philosophical; intellectual; sensible.

Իմաստակիր, *adj. ind.* Intellectual, intensive; sensible.

Իմաստակուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy. **Իմաստակուծեամբ վարել**, to pretend to wisdom.

Իմաստակորէն, *adv.* Pedantically.

Իմաստաճեմ, *adj. ind.* That studies the sciences, that cultivates wisdom.

Իմաստայեղջ or **Իմաստայիշ**, *adj. ind.* See **Իմաստազեղ**.

Իմաստապատում, *adj. ind.* Sentimental; sententious.

Իմաստապէս, *adv.* Wisely, learnedly.

Իմաստաւեր (սիրի, սիրաւ) *s.* Philosopher; sage, man of science, man of learning.

Իմաստասիրաբար, *adv.* Philosophically; wisely, learnedly.

Իմաստասիրական (ի, աւ) *adj.* Philosophical.

Իմաստասիրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be philosophical; to be virtuous.

Իմաստասիրապէս, *adv.* See **Իմաստասիրաբար**.

Իմաստասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer: to live or behave wisely.

Իմաստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philosophy; wisdom.

Իմաստապառ, *adj. ind.* That has lost his senses, mad, foolish.

Իմաստարան (ի, աւ) *s.* The seat of wisdom; intellect, sense.

Իմաստաւար, *adv.* Wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

Իմաստախոհ, *adj. ind.* See **Իմաստաւուն**.

Իմաստանալ (ամ, անայայ) *v. n.* To grow wise.

Իմաստապէս, *adv.* See **Իմաստաւար**.

Իմաստադաշտեմ (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

Իմաստաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Իմաստաւուն**.

Իմաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science.

Իմաստուն (անոյ, անով) *adj.* Wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental.

Իմաց, *s. ind.* See **Իմացութիւն**: **Իմաց առնել** See **Իմացութեան**.

Իմացական (ի, աւ) *adj.* Intellectual; intellectual; intelligent; spiritual.

Իմացիկ, *adj. ind.* See **Իմացական**: **Իմացողական** See **Իմացական**.

Իմացողութիւն See **Իմացութիւն**: **Իմացութեան** (ոյ, ով) *s.* Intellect, understanding; sense, sentiment.

Իմացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion.

Իմացութեան (ցման, ցմամբ) *s.* See **Իմացութիւն**.

Իմացան, *adj. ind.* See **Իմացական**: **Իմացութեան** (եմ, ցուցի) *v. t.* To inform, to apprise, to acquaint.

Ի մերկուց, *adv.* Nakedly.

Ի մէջ, *pre.* In the middle, in, into, between, amongst. **Խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ**, to take counsel, to consult, to deliberate. **Չգոյթ 'ի մէջ առնուլ**, to endeavour, to study.

Ի միասին, *adv.* Together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely. **Գալ 'ի միասին**, to assemble.

Իմեմէ: **Յիմեմէ**, from or of some (person or thing).

Ի՞մ իմք, *adv.* To what end? to what purpose?

Ի միջի, *adv.* In the middle, between, amongst.

Ի միջոյ, *adv.* From the middle.

Իմ (իրիք, իւրիք) *adj. and adv.* Some, a, an; somewhat: really, in effect. **Թւոք իմ**, with a wing. **Մեծ իմ** է

ինձ, it is a great thing for me. **կամէի իմն**, I could wish.

Իմաստէս, *adv.* In some manner.

Իմն իմն, *adj. ind.* Different, several, many.

Իմոյական (*ի, աւ*) *adj.* Mine, my.

Իմովսանն, *adv.* As far as I am able.

Ի մօտոյ, *adv.* Nigh, near, hard by; soon, soon after.

Ի յետ See **Զետ**.

Ի նախնական, *adv.* Anciently, formerly, in times past.

Ի նանիք, *adv.* In vain, vainly, to no purpose.

Ինչորէ or **Ինչորէ** (*ի, իւ*) *s.* Sort of aromattick herb.

Ինչորէտն See **Ընչորէտն**.

Ի ներքոյ, *pre. and adv.* Under, beneath, below: within; inwardly, through.

Ի ներքոյ արկանել, to subdue. **Պատկել ի ներքոյ**, to line, to cover on the inside.

Ի ներքուստ, *adv. and pre.* Within; inwardly; from below: from beneath.

Ի ներքս, *pre. and adv.* In, into: within, inwardly. **Մտանել ի ներքս**, to enter.

Ինձ (*ընձու, ընձու*) *s.* Leopard.

Ինձէն, *adv.* By myself, personally.

Ինն (*ըննի, ըննիւ*) *adj.* Nine.

Իննական, *adj. ind.* Having nine sources.

Իննեակ (*եկի, եկու*) *adj.* Nine; novenary.

Իններեակ (*րեկի, րեկու*) *adj.* See **Իննեակ**.

Իններորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Ninth: ninthly.

Իննևասան See **Իննուասան**.

Իննեքան (*նեցուն, նեքումբբ*) *adj. pl.* All the nine.

Իննեքին See **Իննեքան**.

Իննիցս, *adv.* Nine times.

Իննուասան (*սանց, սամբբ*) *adj.* Nineteen.

Իննուասաներորդ (*ի, աւ*) *adj.* Nineteenth.

Իննամեայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Ninety years of age.

Իննամենի, *adj. ind.* See **Իննամ, մեայ**.

Իննասպասիկ, *adj. ind.* That contains ninety times.

Իննեակ (*եկի, եկու*) *adj.* Ninety.

Իններեակ (*րեկի, րեկու*) *s.* The number of ninety.

Իննեքորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Ninetieth: in the ninetieth place.

Իննիցս, *adv.* Ninety times.

Իննուն (*ննի, ննիւ*) *adj.* Ninety.

Իննօրէք (*էրց, էիւք*) *s. pl.* Space of nine days.

Ինչ, *adj. ind.* Some, a, an, one, certain, single, any. **Ինչ, what? which?**

Աւուրս ինչ, some days. **Պտուղ ինչ**, some or a fruit. **Չինչ ժամ է**, what o'clock is it? **Չինչ ասէ**, what says he?

Յինչ օրէնս, in what law? in what religion or custom?

Ինչ (*ընչի, ընչիւ*) *s.* Thing, something. **Ընչիմ ինչ ասել քեզ**, I have something to tell you: See **Ինչք**.

Ինչ ինչ, *s. ind.* Something. **Չինչ ինչ, what? what thing?**

Ինչք (*ընչից, ընչիւք*) *s. pl.* Property, fortune, substance, possessions, riches, effects, estate; domain; goods and chattels.

Ինքն (*ինքան, ինքամբ*) *pro.* He; she; self. **Իս ինքն**, myself. **Գա ինքն**, thyself. **Նա ինքն**, himself.

Ինքնաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks of himself; that calls himself by a false title, pretended.

Ինքնաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Spoken of himself, called by himself.

Ինքնաբար, *adv.* By himself, of himself.

Ինքնաբաւ, *adj. ind.* Sufficient by himself, sufficient.

Ինքնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Self-produced, natural, spontaneous.

Ինքնաբերաբար, *adv.* Spontaneously, naturally, of course.

Ինքնաբերական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ինքնաբեր**.

Ինքնաբերու (*թիւն, թեան, թեամբ*) *s.* Natural production.

Ինքնաբողբոջ, *adj. ind.* Of natural growth.

Ինքնաբոյս, *adj. ind.* Self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբուղիս, *adj. ind.* That flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն, *adj. ind.* Natural, innate.

Ինքնաբուն բարի, naturally good.

Ինքնագէտ, *adj. ind.* That knows himself well; that knows by himself.

Ինքնագիր, *adj. and s. ind.* Original, autographical; autograph, original manuscript.

Ինքնազուտ, *adj. ind.* Independent, absolute, free.

Ինքնազոյ (ի, իւ) *adj.* Self-existent; natural.

Ինքնազոյակ (ի, աւ) *adj.* See **Ինքնազոյ**.

Ինքնազործ (ի, աւ) *adj.* Self-created: that makes or works for himself or by himself.

Ինքնազործել (եմ, եցի) *v. a.* To make by himself, to produce.

Ինքնազործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Own work, sole agency, own action, own composition.

Ինքնազրաւ, *adj. ind.* See **Անձնազրաւ** and **Դիմազրաւ**.

Ինքնագէտ, *adj. ind.* Fortuitous, casual.

Ինքնագիմարար, *adv.* Personally, in person.

Ինքնագորով, *adj. ind.* That blames himself.

Ինքնազօր (ի, աւ) *adj.* Absolute, supreme, sovereign.

Ինքնաթիւ, *adj. ind.* Numbered by himself.

Ինքնաթոյն (թունի, թունիւ) *adj.* Of a venomous nature.

Ինքնաժառանգ, *adj. ind.* Hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինքնալոյս, *adj. ind.* Of a luminous nature.

Ինքնալուր, *adj. ind.* Auricular, that has heard with his own ears.

Ինքնախորժ, *adj. ind.* Desired by himself, voluntary.

Ինքնախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks to himself; that makes a soliloquy.

Ինքնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Ինքնածին, *adj. ind.* Innate, natural.

Ինքնակալ (ի, աւ) *s.* Autocrat, monarch, emperour.

Ինքնակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Autocracy, monarchy, empire.

Ինքնակամ, *adj. ind.* and *adv.* Voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious: voluntarily, willingly, spontaneously.

Ինքնակամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինքնակայ (ի, իւ) *adj.* That subsists by itself.

Ինքնակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Distinct substance, hypostasis.

Ինքնական See **Իւրական**.

Ինքնակապ (ի, իւ) *adj.* Self-bound.

Ինքնակաւար, *adj. ind.* Perfect, complete, absolute.

Ինքնակայ See **Ինքնակայ**.

Ինքնակերպ, *adj. ind.* In his own form, in proper form.

Ինքնակիր, *adj. ind.* Own, proper, natural, innate; primary.

Ինքնակողմն (ման, մամբ) *s.* His side, his part.

Ինքնակոչ, *adj. ind.* **Ինքնակոչ դալ**, to come without invitation. **Ինքնակոչ բաղմական**, parasite, smell-feast.

Ինքնակրական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of idiopathy.

Ինքնակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idiopathy.

Ինքնահալած, *adj. ind.* Fugitive, that flies of his own accord. **Ինքնահալած լինել**, to take flight.

Ինքնահաճ, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, conceited; capricious, whimsical; affected.

Ինքնահաճիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* To be arrogant, to be presumptuous, to be conceited.

Ինքնահաճոյ (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնահաճ**.

Ինքնահաւան (ի, իւ) *adj.* Capricious; presumptuous, conceited.

Ինքնահաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, conceit, vanity, arrogance.

Ինքնահիւսակ, *adj. ind.* Woven by himself.

Ինքնահնար, *adj. ind.* Fantastick, fictitious.

Ինքնաձայն (ի, իւ) *adj.* Vowel; that has a sound by itself.

Ինքնաձեռն, *adj. ind.* Voluntary; powerful; sufficient.

Ինքնամատոյց, *adj. ind.* That produces naturally, natural; favourable.

Ինքնամարտ (ի, իւ) *adj.* That mortifies himself, that wages war against his passions: that is his own enemy.

Ինքնամեռ, *adj. ind.* That dies a natural death.

Ինքնամուտ, *adj. ind.* Forward, bold, presumptuous.

Ինքնայորդոր, *adj. ind.* Voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined.

Ինքնայօժար (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնայորդոր**.

Ինքնանախառն, *adj. ind.* That condemns himself, that reproaches himself.

Ինքնաներգործ, *adj. ind.* That makes without assistance.

Ինքնանուէր, *adj. ind.* That offers his services, that gives himself, voluntary, free.

Ինքնաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* That moves by itself, automatus; presumptuous, forward. **Ինքնաշարժ մեքենայ**, automaton.

Ինքնաչափ, *adj. ind.* Measured by itself.

Ինքնապատոււմ, *adj. ind.* That relates himself; related by himself.

Ինքնապարտաւոր, *adj. ind.* Prompt; prepared.

Ինքնապարտաւ, *adj. ind.* See **Ինքնանախառն**.

Ինքնասաստ, *adj. ind.* Angry, violent.

Ինքնասաց, *adj. ind.* Said or pronounced by himself.

Ինքնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves himself; guilty of egotism.

Ինքնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Self-love; egotism.

Ինքնասպան See **Անքնասպան**.

Ինքնաստեղծ, *adj. ind.* Fictitious, imaginary, fancied, fantastical; invented.

Ինքնաստեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fiction; invention.

Ինքնաստորակայ (*ի, իւ*) *adj.* That subsists by itself.

Ինքնատես See **Անքնատես**.

Ինքնատէր, *adj. ind.* See **Անքնաշին**.

Ինքնատէրութիւն See **Անքնաշինութիւն**.

Ինքնատիրեալ (*եղայ, եղով*) *adj.* Independent, free.

Ինքնատիրութիւն See **Ինքնատէրութիւն**.

Ինքնաշարժ, *adj. ind.* That runs by itself.

Ինքնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Proper, own, natural.

Ինքնեկ (*ի, աւ*) *adj.* That comes of his own accord, voluntary; self-produced, natural.

Ինքնեղ, *adj. ind.* Natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Substance; natural production, state of a thing that exists without assistance or cultivation.

Ինքնեղրկեայ, *adj. ind.* Indigenous.

Ինքնիկ, *adv.* By himself, personally, in person.

Ինքնիշխան, *adj. ind.* Absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotick.

Ինքնիշխանաբար, *adv.* Absolutely, independently, supremely.

Ինքնիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Independence, freedom: See **Անքնիշխանութիւն**.

Ինքնոգոր, *adj. ind.* See **Ինքնամարտ**.

Ինքնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Personality; essence, nature, property.

Ինքնուրոյն, *adj. ind.* Particular, separate.

Ինքնուրէն, *adv.* Capriciously, fancifully.

Ինքնորինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Caprice, whim, humour; law established by caprice.

Իշ, int. Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս (*կիսի, կիսաւ*) *s.* Mule.

Իշամեղու (*ի, աւ*) *s.* Hornet.

Իշայր (*ի, իւ*) *s.* Blockhead, ass.

Իշան See **Իշեան**.

Իշապան (*ի, աւ*) *s.* Keeper of asses.

Իշավայրի (*ջւղ, բեաւ*) *s.* Wild ass.

Իշավար (*ի, աւ*) *s.* Driver of asses.

Իշավարեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* To drive asses.

Իշեան, *s. ind. pl.* Asses.

Իշեար or **Իշեայր** (*շերոյ, շերով*) *s. pl.* See **Իշեան**.

Իշխան (*ի, աւ*) *s.* Prince, sovereign, despot; ruler, governor, chief, commander. **Իշխան լինել**, to rule, to command, to be in power, to be in authority.

Իշխանաբար, *adv.* As a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously.

Իշխանազուն (*զին, զինւ*) *s.* Prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշխանական (*ի, աւ*) *adj.* Sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority.

Իշխանականութիւն See **Իշխանութիւն**.

Իշխանակին (*կնոջ, կնաւ*) *s. f.* Sovereign's wife, princess: See **Իշխանուհի**.

Իշխանակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշխանանալ (*ամ, խանայայ*) *v. n.* To become a prince, to become sovereign; to rule.

Իշխանանիստ, *adj. ind.* Where the sovereign resides, capital, metropolitan.
Իշխանապանծ, *adj. ind.* Boastful, haughty.

Իշխանապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Chief ruler, first prince; prime minister.

Իշխանասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Ambitious.

Իշխանասիրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշխանաբար (*ի*, *աւ*) *adj.* That creates princes.

Իշխանաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* Prince; baron; superiour.

Իշխանիկ, *s. ind.* Petty prince.

Իշխանորդի (*զւոյ*, *զւով*) *s.* Son of a prince.

Իշխանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sovereignty, principality, lordship; authority; faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; liberty, licence, exclusive permission; place, post.

Իշխանուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *s. f.* Princess.

Իշխանսիրութիւն See **Իշխանասիրութիւն**.

Իշխանորէն, *adv.* See **Իշխանաբար**.
Իշխել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare.

Իշխեցող (*ի*, *աւ*) *s.* Ruler, prince, governor.

Իշորդի (*զւոյ*, *զւով*) *s.* Young ass, young mule; young blockhead.

Իշոք See **Յիշոք**.

Իշա, *int.* Oh! fie! pugh! pish! ho there! holla!

Ի պատճառս, *pre.* Because of, on account of, for, for the sake of.

Իջանել (*եմ*, *իջի*) *v. n.* To descend; to fall; to decline; to sink; to settle, to subside; to light, to sit down; to empty itself.

Իջական See **Իջեական**.

Իջականիւ See **Իջեականիւ**.

Իջաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* That lodges: lodger.

Իջեական or **Իջան** (*ի*, *աւ*) *s.* Inn, hotel; lodging.

Իջեականիւ or **Իջանիւ** (*եմ*, *նեցայ*) *v. n-p.* To take a lodging, to lodge.

Իջումն (*իջման*, *իջմամբ*) *s.* Descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանել (*եմ*, *իջուցի*) *v. t.* To make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove.
Իջուցանել զառագաստ նաւուն, to lower sail, to strike sail.

Իռիս (*իռեայ*, *իռեաւ*) *s. f.* Iris (pagan divinity).

Ի սակս, *pre.* Because of, for, on account of; for the sake of, in order to.

Ի սերիկան, *adv.* To-day.

Իսկ, *conj.* Besides, moreover; but still, yet; in fact, really; even; as for, as to.

Իսկ (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* Real, effective, true; truth, reality; nature, essence.

Իսկական (*ի*, *աւ*) *adj.* Real, effective, true, essential, natural, proper.

Իսկակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* Of the same nature, of the same essence.

Իսկապէս, *adv.* Really, in effect, in fact, truly.

Իսկ արդ, *conj.* But, now.

Իսկաքանչ, *adj. ind.* See **Իսկական**.

Իսկ և իսկ, *adv.* Soon, speedily, immediately, instantly, forthwith, presently: truly, in effect, really, sincerely.

Ի սկզբանէ, *adv.* From the beginning, at the beginning.

Իսկ թէ, *conj.* But if.

Իսկոյն, *adv.* Presently, immediately, instantly, forthwith, in a moment, speedily, soon.

Իսկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Reality, truth; essence, substance, nature; naturalness.

Իսկուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *adj.* and *s. f.* Real, true: queen. **Իսկուհի կոյս**, real virgin. **Իսկուհի երկնից**, queen of heaven.

Իսպառ, *adv.* To the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառսպառ See **Սպառսպառ**.

Ի ստորեւ, *adv.* Below, beneath, underneath.

Ի ստորէ, *adv.* From below, from beneath; below, beneath.

Իսրայէլագունդ, *adj. ind.* Assembled from the people of Israel.

Իսրայէլացի (*զին*, *զամբ*) *s.* The people of Israel.

Իսրայէլեան, *adj. ind.* Of or belonging to Israel.

Ի վերջանի, *adv.* At last, finally, at length.

Ի վաղիւ or **Ի վաղիւն**, *adv.* Tomorrow.

Ի վաղորդայն, *adv.* Early in the morning, betimes, early.

Ի վաղուց, *adv.* Long ago, of old, anciently.

Ի վայր, *adv.* Underneath, below, beneath.

Ի վայրկենի, *adv.* Instantly, at that moment.

Ի վայր կոյս, *adv.* Below, beneath.

Ի վայր քան, *adv.* Below.

Ի վեր, *adv.* Above, over. **Ի վեր քան զամենայն**, above all.

Ի վերայ, *pre.* Above, over, on, upon.

Ի վեր կոյս, *adv.* Above.

Ի վերայ, *adv.* and *pre.* Above, over; upon.

Ի վերոյ քան, *pre.* Above.

Ի վերուստ, *adv.* From above.

Ի վերջէ or **Ի վերջոյ**, *adv.* At last, finally, in the last place, after all.

Ի վեր քան See **Ի վերոյ քան**.

Ի առէ, *adv.* By day, in the daytime.

Իր (ի, աւ) *s.* Thing, fact, effect, substance; reality.

Իրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Well versed, well informed, intelligent.

Իրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To effect, to do.

Իրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, performance, deed.

Իրագած, *adj. ind.* See **Իրագէտ**.

Իրազեկ, *adj. ind.* Informed, acquainted. **Իրազեկ առնել**, to inform, to make acquainted. **Իրազեկ լինել**, to be informed, to be made acquainted, to know.

Իրախոյզ, *adj. ind.* Curious, that makes researches.

Իրական (ի, աւ) *adj.* Real, effective, actual, substantial, positive.

Իրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reality.

Իրակերտութիւն See **Իրակութիւն**.

Իրակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, act, deed.

Իրան See **Իրանք**.

Իրանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Human form; body.

Իրապէս, *adv.* Really, in effect, po-

sitively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ, s. ind. Justice, equity. **Իրաւ առնել**, to do justice.

Իրաւաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Just, true; lawyer: speaker of truth.

Իրաւաբանական (ի, աւ) *adj.* Juridical.

Իրաւաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To practise law; to speak truth.

Իրաւաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jurisprudence, civil law, law: veracity.

Իրաւաբար, *adv.* Justly, equitably.

Իրաւագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Lawyer, counsellor.

Իրաւագիտութիւն See **Իրաւաբանութիւն**.

Իրաւագործ (ի, աւ) *adj.* Just, equitable.

Իրաւագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Justice, equity.

Իրաւագաւտ, *adj. ind.* That judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւագատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Justice; right judgment.

Իրաւազարդ, *adj. ind.* Adorned with justice, just, equitable.

Իրաւախոհ (ի, իւ) *adj.* Whose thoughts are bent on justice, just, equitable. **Իրաւախոհ լինել**, to be composed, to be adjusted.

Իրաւախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախորհ, *adj. ind.* See **Իրաւախոհ**.

Իրաւախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks truth, just, true.

Իրաւակ, *adj. ind.* See **Իրաւացի**.

Իրաւակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Usucaption.

Իրաւակշիւ, *adj. ind.* That measures or judges rightly, just, equitable.

Իրաւամերժ, *adj. ind.* That is cast out or rejected deservedly.

Իրաւանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To be justified.

Իրաւապէս, *adv.* Justly, worthily, deservedly.

Իրաւասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves justice, just.

Իրաւասոյզ, *adj. ind.* Unjust, corrupt.

Իրաւաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Law, justice; jurisdiction.

Իրաւարար (ի, աւ) *s.* Justice, judge; arbitrator.

Իրաւացի (յւոյ, շեաւ) *adj.* and *adv.* Just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous; justly, equitably, reasonably.

Իրաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To justify.

Իրաւի, *adj. ind.* Just, equitable.

Իրաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք (աւանց, աւամբ) *s. pl.* Right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence. **Իրաւամբ** or **բաւ Իրաւանց**, justly, rightly, duly, lawfully.

Իրերաց, *pro. pl.* Of both. **Յիրերաց**, to one another. **Չիրերաց**, one another.

Իրիս or **Իրիզէս** (ի, աւ) *s.* Iris: See also **Ճիւծան**.

Իրադուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice.

Իրորեն, *adv.* See **Իրապէս**.

Իցէ Թէ, *adv.* Can it be? is it possible?

Իցիւ, *adv.* See **Իցէ Թէ**.

Ի՞նչ իւրիք, *adv.* In what? how?

Իւրիք իւրիք, *adv.* In something, somehow; by which, whereby.

Իւղ (ոյ, ով) *s.* Oil: butter: ointment, pomatum. **Օծանել իւղով**, to anoint. **Իւղ գրոշմի**, chrism.

Իւղաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings oil or ointment.

Իւղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To initiate. **Իւղադործ** (ի, աւ) *s.* Preparer of drugs fit for unction.

Իւղաթորմ, *adj. ind.* Unctuous.

Իւղալիւր, *adj. ind.* Oily, oleaginous, unctuous, fat.

Իւղային, *adj. ind.* Oleaginous.

Իւղարան (ի, աւ) *s.* Oil-cruet.

Իւղարկել (եմ, եցի) *v. a.* To oil, to anoint, to grease.

Իւղաւոր (ի, աւ) *adj.* Unctuous.

Իւղաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unctuousity.

Իւղաւորական (ի, աւ) *adj.* See **Իւղաւոր**.

Իւղել (եմ, եցի) *v. a.* See **Իւղարկել**.

Իւղենի (նւոյ, նեաւ) *s.* That bears oleaginous fruits, aromattick.

Իւղեփեայ (եցի, եցաւ) *s.* See **Իւղադործ**.

Իւղեփեցական (ի, աւ) *adj.* Unctuous; aromattick.

Իւղընձիւղ, *adj. ind.* See **Իւղենի**.

Իւղողիական (ի, աւ) *s.* (Greek word) Subdeacon: See **Կիսաաթիւաւադ**.

Իւր (ոյ, ով) *pro.* His; his own. **Իւրքն**, his friends or relations.

Իւր (եան, եամբ) *pro.* Himself.

Յիւր վերայ or **Ի վերայ իւր**, on him.

Իւրաբնակ, *adj. ind.* Where he dwells; of his habitation.

Իւրադործ, *adj. ind.* Made by himself, his.

Իւրադիր, *adj. ind.* Founded or established by himself.

Իւրածին, *adj. ind.* Produced by himself, his.

Իւրակայան, *adj. ind.* See **Իւրաբնակ**.

Իւրական (ի, աւ) *adj.* His own, his.

Իւրակերտ (ի, աւ) *adj.* Built or constructed by himself.

Իւրակից, *adj. ind.* The same as he, in conjunction with him.

Իւրային (յնոյ, յնով) *adj.* His.

Իւրանձնապէս, *adv.* Like himself, in his own manner.

Իւրանման (ի, իւ) *adj.* Like himself, of his own nature.

Իւրապէս, *adv.* Like him.

Իւրաստեղծ (ի, իւ) *adj.* Created by himself.

Իւրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appropriate to himself; to usurp.

Իւրաքանչիւր (ոյ, ով) *adj.* Each, every; respective. **Իւրաքանչիւրոք**, each individually.

Իւրեանցային (յնոյ, յնով) *adj.* Their, theirs.

Իւրոյին, *adj. ind.* His, own, proper.

Իւրով or **Իւրովին**, *adv.* Of himself, personally; voluntarily.

Իւրութիւն See **Ինքնութիւն**.

Իք, *v. anom.* Is. **Սոկրատէս իք մարդ**, Socrates is a man. **Չիք ոք**, there is nobody.

Լ

Լ (*lune*) **L**. A consonant, the twelfth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ղ, for example: Լըզակ, զըզակ; Լեզի, զեզի.

Լ or Ն with a line above it denotes the number *thirty*.

Լաբիրինթոս (*ի, իւ*) *s.* Labyrinth.

Լալ (*լամ, լայի*) *v. a.* To weep, to lament, to deplore.

Լալ, *s. ind.* Չլալ առնուլ or զլալ հարկանել to weep; to be in mourning.

Լալական (*ի, աւ*) *adj. and s.* That weeps. Լալականք, female mourners.

Լալահառալ, *adj. ind.* In a mournful tone; that sobs.

Լալեալ (*տեղ, տեղք*) *s.* Place of lamentation.

Լալիւն, *s. ind.* Weeping, lamentation, mourning.

Լալիք (*լեաց, լեզք*) *s. pl.* See Լալիւն.

Լալուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Լալիւն.

Լալումն (*լման, լմամբ*) *s.* See Լալիւն.

Լալուճք or Լալճք (*նից, նիւք*) *s. pl.* See Լալիւն.

Լախո (*ի, իւ*) *s.* Mace; bat, mallet, club.

Լական (*ի, աւ*) *s.* Basin.

Լականադէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Sorcerer by means of a basin.

Լակել See Լափել.

Լակիշ See Ղակիշ.

Լակոնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Laconism.

Լակոնական (*ի, աւ*) *adj.* Laconick. Լակոնական ոճ, laconism. Լակոնական աճով, laconically.

Լակոնացի (*ցւոյ, ցւով*) *adj. and s.* Laconick; Lacedaemonian.

Լամբ (*ի, իւ*) *s.* Staple; buckle.

Լամբառ (*ի, իւ*) *s.* See Ղամբար.

Լամբար See Ղամբար.

Լամբրինթ or Լամբրինթոս See Լաբիրինթոս.

Լայն (*ի, իւ*) *adj.* Large, broad; ample, vast, spacious, extensive.

Լայնաթաթ (*ի, իւ*) *adj.* That has large hands.

ԼԱՆ

Լայնախ, *adj. ind.* Very large, very spacious.

Լայնախորհուրդ, *adj. ind.* That has great longanimity, very patient, that has great forbearance.

Լայնածաւալ, *adj. ind.* Extensive, vast, spacious.

Լայնակամար, *adj. ind.* That has a large girdle.

Լայնակայլակ, *adj. ind.* That flows copiously.

Լայնական (*ի, աւ*) *adj.* See Լայն.

Լայնածիւր, *adj. ind.* Long-drawn, far stretched: long.

Լայնաւալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To widen, to grow larger.

Լայնահաս, *adj. ind.* Spacious, extensive, vast.

Լայնապատկեր, *adj. ind.* Whose features are too large, whose face is bloated.

Լայնաջիւ See Ստալաջիւ.

Լայնասփիւռ, *adj. ind.* Far-spread, great.

Լայնատարած, *adj. ind.* Extensive, ample, vast, spacious.

Լայնատարր, *adj. ind.* See Լայնատարած.

Լայնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To enlarge, to extend: See Լայնել.

Լայնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unroll, to draw out, to spread, to open.

Լայնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To widen, to be enlarged, to be extended.

Լայնշի, *adj. ind.* Of a large form, large, extensive.

Լայնոտն (*տին, տամբ*) *adj.* Large-footed.

Լայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Width, breadth, wideness, largeness, extent, space, size; enlargement.

Լայնումն (*նման, նմամբ*) *s.* See Լայնութիւն.

Լանջադեղ, *adj. ind.* That ornaments the neck. Լանջադեղ-կամար, scarf, shawl.

Լանջակից, *adj. ind.* In mutual embrace.

Լանջանոց (*ի, աւ*) *s.* Breastplate; neck-kerchief.

Լանջապահ (*ի, աւ*) *s.* See Լանջապանակ.

Լանջապանակ (*ի, աւ*) *s.* Corselet, cuirass, breast-plate: See Լանջանոց.

Լանջք (*լաց, լգք*) *s. pl.* Lungs,

breast; throat, thorax.

Լաշկամաշկ (ի, աւ) s. Hide; skin.

Լաշկար (ի, աւ) s. See Գաւնո or վաշտիան:

Լապտեր (ի, աւ) s. Lamp; lantern; watch-light; light, fire.

Լապտերագործ (ի, աւ) s. Lamp-maker.

Լապտերակալ (ի, աւ) s. See Զահլ ընկալ:

Լապտերավաճառ (ի, աւ) s. Lamp-seller.

Լաւոս (ի, իւ) s. Train of boats; raft, float; vessel, ship.

Լաւասկոտոր, adj. ind. That breaks or takes to pieces a raft or ship.

Լաւասափայտ (ի, իւ) s. Float or raft of timber.

Լաւտեղ (եմ, եցի) v. a. To build or construct (a raft); to put in a serviceable state.

Լատին (ի, աւ) adj. Latin, roman. Լատին բարբառ; the latin language, latin.

Լատինաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Latinism, latin idiom.

Լատինագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. Skilled in the latin language.

Լատինացի (յւոյ, յւոժ) adj. and s. Latin, roman.

Լար (ի, իւ) s. Pack-thread, cord, string; thread; line, rope. Լար նուազարանի, chord, string of a musical instrument.

Լարաբաժին, adj. ind. Լարաբաժին առնել or արկաննել, to measure with a line.

Լարախաղաց (ի, իւ) s. Rope-dancer.

Լարախաղութիւն (թեան, թեամբ) s. Rope-dancing.

Լարախել, adj. ind. That breaks a tendon or muscle.

Լարել (եմ, եցի) v. a. To stretch, to draw, to spread; to set, to fix.

Լաց, s. ind. Tears.

Լացուցանել (եմ, ջուցի) v. t. To make to weep.

Լաւ (ի, աւ) adj. Good, excellent; superiour, better. Լաւ էս, so much the better.

Լաւաբարոյ (ի, իւ) adj. Good, honest.

Լաւագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Better. Լաւագոյն առնել, to ameliorate, to better, to improve.

Լաւազգի, adj. ind. Of good family, noble.

Լաւակամ, adj. ind. Benevolent.

Լաւակամութիւն (թեան, թեամբ) s. Benevolence, good disposition.

Լաւանալ (ամ, աւցայ) v. n-p. To grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւացուցանել (եմ, ջուցի) v. t. To ameliorate.

Լաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Goodness, excellence, worthiness; good quality.

Լափ (ի, իւ) s. Action of licking.

Լափել (եմ, եցի) v. a. To lap up; to consume.

Լափէզ, adj. ind. See Լափիզող:

Լափիզել (եմ, եցի) v. a. To devour, to consume with rapidity.

Լափիզող (ի, աւ) adj. Devouring, voracious.

Լեաշկամաշկ See Լաշկամաշկ:

Լեռան (լերին, լերամբ) s. Mount, mountain.

Լեռանական See Լեռնական:

Լեարդ (լերդի, լերդաւ) s. Liver.

Լեզեն See Լեզեն:

Լեզու (ի, աւ) s. Tongue; language, speech, dialect, idiom; nation, people. Խաժանել զլեզու իւր, to bite the tongue. Կարի քաջ փոխեաց զլեզու իւր, he has much changed his language. Անգղիական լեզու, the English language.

Լեզուաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Science of languages.

Լեզուադար (ի, աւ) adj. Talkative, loquacious.

Լեզուադարիլ (իմ, լեցայ) v. n-p. To be talkative, to prattle, to prate, to chatter.

Լեզուադարութիւն (թեան, թեամբ) s. Prate, prattle; loquacity.

Լեզուադրութիւն (թեան, թեամբ) s. Glossography.

Լեզուազգեաց, adj. ind. Skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Power of speaking many languages.

Լեզուակ (ի, աւ) s. Small tongue; thin wedge. Լեզուակ կշռոյ, tongue of a balance. Լեզուակ նուազարանաց, reed of a wind instrument.

Լեզուանի (նւոյ, նեաւ) adj. Loquacious, talkative.

Լեզուանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To prate, to chatter.

Լեզուանութիւն (թեան, թեամբ)

s. Loquacity, talkativeness; prate.

Լեզուաշուս (ի, աւ) *adj.* See Լեզուաշար:

Լեզուաշուսութիւն See Լեզուաշարութիւն:

Լեզուաւս (ի, աւ) *adj.* Whose tongue is cut.

Լեզուլ (աւ, Լեզի) *v. a.* To lick; to lap.

Լեթիլ See Լթանիլ:

Լէլափս (ի, Էլ) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Լեկան See Լական:

Լեղ (ի, Էլ) *s.* Sort of yellow colour.

Լեղ, *s. ind.* 'ի Լեղ անկանիլ, to take to the water. 'ի Լեղ անցանել, to swim over.

Լեղաւ See Լղաւ:

Լեղակ (ի, աւ) *s.* Indigo.

Լեղահամ, *adj. ind.* Of a bitter taste.

Լեղի (ղւղ, ղեաւ) *s.* Gall; bile.

Լեղութիւն See Դառնութիւն:

Լեմոն (ի, Էլ) *s.* Lemon.

Լեմոնենի (նւղ, նեաւ) *s.* Lemon-tree.

Լեշկամաշի See Լաշկամաշի:

Լեռնադաշտակ (ի, աւ) *s.* Small plain on a mountain.

Լեռնակ (ի, աւ) *s.* Mount, eminence; small hill.

Լեռնական (ի, աւ) *adj. and s.* Hilly; mountainous: mountaineer.

Լեռնակարկաւ, *adj. ind.* Steep; very lofty, very elevated.

Լեռնակեայ (եցի, եցաւ) *s.* Mountaineer.

Լեռնակեցիկ, *s. ind.* See Լեռնակեայ:

Լեռնակողմն (ման, մամբ) *s.* Side of a mountain; mountainous country.

Լեռնահանգէտ, *adj. ind.* Like a mountain; very high, very tall.

Լեռնամուտ (մաի, մոիւ) *adj.* That retires to a mountain.

Լեռնային (յնոյ, յնով) *adj.* Mountainous; steep, elevated.

Լեռնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become a mountain; to rise like a mountain.

Լեռնաժայր (ի, Էլ) *s.* Mountainous place.

Լեռնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the mountains, fond of a mountainous country.

Լեռնասեղալ (եայց, եօք) *s. pl.* The inhabitants of the foot of a mountain.

Լեռնոտն (տին, տամբ) *s.* Foot of a mountain.

Լեռնօրէն, *adv.* Like a mountain.

Լեռուլ (աւ, Լեռի) *v. a.* To grind, to pound, to beat, to powder, to bruise, to crush.

Լեռնեցամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Middle of the mountains.

Լեռնաբեկեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Աճաբեկ առնել:

Լեռնաբոյթ (բութի, բութիւ) *s.* Lobe.

Լեռնակեղի, *adj. ind.* Whose liver is hurt, compassionate.

Լեռնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Akin, consanguineous, related.

Լեռնակողմն (ման, մամբ) *s.* Side of the liver.

Լեռնակոտոր, *adj. ind.* See Լեռնակեղի:

Լեռնահմայ (ի, Էլ) *s.* Soothsayer.

Լեռնացաւ See Թորացաւ:

Լեռնացաւութիւն See Թորացաւութիւն:

Լերկ (ի, աւ) *adj.* Without hair, bald.

Լերկամայն (ի, Էլ) *adj.* Shrill, acute, sharp.

Լերկամարմին, *adj. ind.* Whose body is without hair.

Լերկամարթ (ի, աւ) *adj. ind.* That has a skin without hair.

Լերկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be bald.

Լերկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness, subtilty, nakedness.

Լեւիթան (այ, աւ) *s.* Leviathan.

Լեգէոն or Լեգէոնի (ի, աւ) *s.* Legion.

Լեգէոնախուսմբ, *adj. ind.* Composed of many legions.

Լեգէոնական or Լեգէոնեան, *adj. ind.* Legionary.

Լի (ոյ, ուլ) *adj. and adv.* Full; superabundant, copious: fully, completely, perfectly. Լի առնել, to fill, to load.

Լիաբախիկ, *adj. ind.* Full of happiness, very happy, joyful.

Լիաբաշի, *adj. ind.* Bountiful, generous; plentiful, copious.

Լիաբերան, *adj. ind. and adv.* Open-mouthed, greedy, eager: greedily, eagerly.

Լիաբուսն, *adj. ind. and adv.* With a plentiful hand; plentifully.

Լիազիրկ, *adj. ind.* Well stretched (bow).

Լիսլիբ, *adj. ind.* Superabundant, brimful.

Լիսլուսին, *adj. ind.* At the full moon.

Լիսլորակ, *adj. ind.* Abundant, opulent; feastful, festive; sumptuous.

Լիսլանուծիւն See **Լիսլանուծիւն**.

Լիսկասար, *adj. ind.* Plenary, full, complete, absolute.

Լիսանճար, *adj. ind.* Full of wisdom; skilful.

Լիսոգի, *adj. ind.* Courageous: filled with the holy Ghost.

Լիսան, *adj. ind.* With a bountiful hand, liberal, generous.

Լիսահ, *adj. ind.* Skilful in archery.

Լիսահ, *adj. ind.* Abundant, copious; generous, liberal.

Լիսամարդ, *adj. ind.* Furnished with many talons.

Լիսան (ամ, լիսայ) *v. n-p.* To be full; to abound.

Լիսասար, *adj. ind.* Full, complete, perfect.

Լիսարդ, *adj. ind.* Bountiful, munificent, liberal.

Լիսակ, *adv.* Abundantly, plentifully.

Լիսարու, *adj. ind.* Fruitful, fertile, productive.

Լիսահան, *adj. ind.* Extensive, spacious, vast.

Լիսար (ի, ալ) *adj.* Full, abundant; wealthy, opulent.

Լիսան or **Լիսան** (ի, իւ) *s.* (Hebrew word) See **Լիսարու**.

Լիսահան, *adj. ind.* Joined to Africa.

Լիսահ (ի, իւ) *s.* See **Պամահ**.

Լիսահ (ի, իւ) *s.* See **Գոնալ**.

Լիսի, *adj. ind.* Brimful, replete, abundant.

Լիսի (եմ, լիսի) *v. a.* To lick.

Լիսի (եմ, եցի) *v. a.* To lick; to lap.

Լիսի (աւմ, լիսի) *v. a.* See **Լիսի**.

Լիս See **Լիս**.

Լիս (լիս, լիս or լիսա) *s.* Lake, mere, pool; pond. **Լիս լուսայ** or **աւսուսայ**, eye (metaphorically).

Լիս (ի, իւ) *s.* Limbo; hell.

Լիսի See **Գոնալ**.

Լիս (այ, ու) *s.* See **Լիսար**.

Լիսի (նիս, ելի) *v. sub.* To be, to exist, to live, to consist; to become.

Լիսար (սեր, սեր) *s.* Gum (of the mouth).

Լիսի, *adv.* Plentifully, abundantly, copiously, fully, completely, amply, largely; diffusely.

Լիսի (թեան, թեամբ) *s.* Plenty, abundance, fulness; repletion; riches.

Լիսի, *adj. ind. and adv.* Full, copious; abundant; fully, plentifully, abundantly.

Լիսահ (աւն, ուսմբ) *s.* Axle-tree.

Լիսահան, *adj. ind.* In form of an axle-tree.

Լիս (լեւ, լեւ) *s.* Pound (weight).

Լիս (լիս, լիս) *s.* Fulness, plenty.

Լիս (լիս, լիս) *adj.* Impudent, insolent, bold, immodest, indecent.

Լիս (լիս, լիս) *s. pl.* Stuffing; any thing used to fill up a vacancy.

Լիսահան (ի, իւ) *s.* (Greek word) Name of a wind.

Լիս (ի, իւ) *s.* (Greek word) South-west wind.

Լիս, *adj. ind.* Abandoned. **Լիս թա**, *to abandon*.

Լիսահ (նայ, նայ) *s. pl.* Vexation, torment.

Լիսի (եմ, եցի) *v. a.* To vex, to torment; to violate.

Լիսահ (թեան, թեամբ) *s.* See **Լիսահ**.

Լիսար See **Լիսար**.

Լիսար (գրի, գրաւ) *adj.* That imposes a yoke.

Լիս (ի, աւ) *s.* Lever: balance.

Լիսի (եցի, եցաւ) *s.* One that bears the same yoke, companion; husband, spouse.

Լիսահ, *adj. ind.* That fights or combats in alliance.

Լիսահ (եմ, ալայ) *v. n.* To combat in alliance.

Լիսահ (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin; to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair.

Լիսահ (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction; yoke.

Լիսահ, *adj. ind.* That draws; yoked.

Լիս (եմ, եցի) *v. a.* To join, to yoke, to couple. **Լիս զհաւս**, to harness the horses to a carriage. **Լիս զհաւս**, to match two horses.

Լիսահ (եցի, եցաւ) *adj.* That shakes off the yoke; disobedient, refrac-

tory, rebellious. Լծընկէց լինել, to shake off the yoke, to obtain liberty.

Լծնարձ (ի, իւ) *adj.* That bears the yoke; obedient, submissive.

Լծորդ (ի, աւ) *adj.* Joined, associated, allied; equal, matched.

Լծորդածին, *adj. ind.* Uterine.

Լծորդել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to conjoin. Լծորդել զբայս, to conjugate a verb.

Լծորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction; yoke. Լծորդութիւն բայից, conjugation.

Լկել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To become soft or tender; to become moist.

Լկնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be impudent, to be shameless. Լկնիլ աչաց, to look impudently.

Լկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softness, tenderness; moisture; pollution.

Լկանաւ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To be shameless.

Լկաի, *adj. ind.* Impudent, immodest, indecent, shameless.

Լկաիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Լկնիլ.

Լկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, effrontery, immodesty, indecency.

Լճակ (ի, աւ) *s.* Pool, pond; marsh.

Լճանալ (ամ, լճացայ) *v. n.* To be stagnant.

Լնիլ (եմ, եցի) *v. a.* To press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead.

Լնուլ (ում, լցի) *v. a.* To fill; to accomplish, to fulfil; to complete, to consummate; to load; to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff.

Լրգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To bathe.

Լրգանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Լուալ ցումն.

Լրգարան (ի, աւ) *s.* Bath; place to swim in; tub.

Լրգացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bathe.

Լոկ (ոյ, ով) *adj.* Sole, alone, only, simple.

Լող, *s. ind.* 'ի լող անկանիլ, to take to the water, to swim: See Լեղ.

Լողալ (ամ, զացայ) *v. n.* To swim, to float.

Լողակ (ի, աւ) *adj. and s.* That swims; swimmer.

Լողական (ի, աւ) *adj. and s.* See Լողակ.

Լողարան (ի, աւ) *s.* Place to swim in.

Լողել (եմ, եցի) *v. n.* See Լողալ.

Լողորդ (ի, աւ) *s.* Swimmer.

Լողորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of swimming.

Լոմայ See Լումայ.

Լումախոխ See Լումայախոխ.

Լոյծ, *adj. ind.* Liquid, fluid: loose, free.

Լոյս (լուայ, լուով) *s.* Light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sky. Լկն լուայ, sun. 'ի լոյս անել, to bring to light, to publish. Լոյս առնուլ, to see the day; to grow light.

Լոյսիւնայ See Լուսանցոյց.

Լոյս, *s. ind.* See Լուսանք.

Լոսել See Լհուսել.

Լովիտ (ի, իւ) *s.* See Լուրիայ.

Լոր (ի, իւ) *s.* See Լորամարդի.

Լորամարդ (ի, աւ) *s.* See Լորամարդի.

Լորամարդի (գւոյ, գեաւ) *s.* Quail.

Լորձն See Լորձունք.

Լորձունային (յնոյ, յնով) *adj.* Salival.

Լորձունք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Saliva, spittle. Լորձունն ծորեցուցանել, to slaver, to slubber.

Լորձել (եմ, եցի) *v. a.* To set the teeth on edge.

Լորու (ի, աւ) *s.* Sort of serpent.

Լու (ոյ, ով) *s.* Flea: See also Լուր. Լու առնել, to make known, to publish. Լու լինել, to be apprized of; to be made known.

Լուալք (լեաց, լեք) *s. pl.* Privy; sewer; sink; bath.

Լուանալ (ամ, ւացի) *v. a.* To wash, to bathe; to rinse.

Լուանալի (լուոյ, լեաւ) *adj.* That washes.

Լուացանոյ (ի, աւ) *s.* Bath, vessel or tub to wash in.

Լուացանք (նայ, նոք) *s. pl.* Wash.

Լուացարան (ի, աւ) *s.* See Լուալ ցանոյ.

Լուացարար (ի, աւ) *s.* Washer. Կին Լուացարար, washerwoman.

Լուացիկ, *adj. ind.* That serves to wash in. Կոնք Լուացիկ, washing tub; bath.

Լուացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Washing; ablution.

Լուացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* See Լուալ ցումն.

ԼՈՒ

Լըւրիւն (ի, իւ) *s.* Lupine; french bean, kidneybean.

Լըւ 'ի ըւ, *adv.* Publicly, in presence.

Լըւծ (լծոյ, լծով) *s.* Yoke; subjection, servitude: couple: beam of a balance. **Լըւծք եղանց**, yoke of oxen. **Լըւծ կշռոց**, pair of scales: beam of a balance.

Լըւծաղան (ի, աւ) *adj.* Liquid, fluid; dissoluble; fusible.

Լըւծաղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fluidity; fusibility.

Լըւծանել (եմ, լըւծի) *v. a.* To untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break: to resolve, to decide: to temper; to dilute, to soften: to unfold, to develop: to dissipate, to disperse: to melt, to dissolve; to change; to violate, to infringe. **Լըւծանել զմեղս**, to absolve or remit a crime. **Լըւծանել զգրառանկիք**, to remit or abolish a sentence. **Լըւծանել զօրէնս**, to violate the laws. **Լըւծանել զխաւար**, to disperse the darkness. **Լըւծանիլ 'ի շոգի**, to evaporate. **Վրէժս լըւծանել**, to be punished. **Լըւծանել զսառնամանիս**, to thaw.

Լըւծանելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Dissoluble, soluble, fusible.

Լըւծանիլ (իմ, լըւծայ) *v. n-p.* To languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft, to grow slack.

Լըւծանք (նոց, նօք) *s. pl.* See **Լըւծումն**.

Լըւծեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Լըւծանել**.

Լըւծիչ (ծչի, ծչաւ) *adj.* Solutive, solvent, resolute: that violates.

Լըւծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Լըւծումն**.

Լըւծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Solution, decomposition, resolution, dilution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation: fainting. **Լըւծումն սառնամանեաց**, thaw.

Լըւ See **Լըւ**.

Լըւաւ See **Լըւաւ**.

Լըւակ See **Լըւակ**.

Լըւել See **Լըւել**.

Լըւորդ See **Լըւորդ**.

Լըւորդութիւն See **Լըւորդութիւն**.

ԼՈՒ

251

Լըւմայ (ի, իւ) *s.* Mite, small piece of money.

Լըւմայափոխ or **Լըւմափոխ** (ի, իւ) *s.* Banker, money-changer.

Լըւուցանել (եմ, լուցի) *v. t.* To make to hear.

Լըւու (լւոյ, լւով) *adj.* Mute, silent. **Լըւու կաւ** or **լիւնել**, to be silent, to keep silence; to acquiesce.

Լըւումոււ, *adj. ind.* Mute, silent.

Լըւսաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks clearly.

Լըւսաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to make clear; to speak clearly.

Լըւսաբեր (ի, աւ) *adj. and s.* Luminous, bright: Venus, the morning star, lucifer.

Լըւսաբերան, *adj. ind.* Having a luminous mouth, celestial.

Լըւսաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in light, celestial.

Լըւսաբորբոք, *adj. ind.* Fiery, on fire, in flames, bright with heat.

Լըւսաբուղի, *adj. ind.* That sheds light, luminous, bright.

Լըւսագար (ի, աւ) *adj.* Whose eyes are diseased; blind.

Լըւսագարական (ի, աւ) *adj.* Ophthalmick.

Լըւսագարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To have the ophthalmia; to be deprived of sight.

Լըւսագարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ophthalmia.

Լըւսագեղ, *adj. ind.* Lucid, clear, luminous, bright.

Լըւսաղնաց (ի, իւ) *adj.* That walks in light.

Լըւսաղարդ (ի, իւ) *adj.* Furnished with light, luminous.

Լըւսաղարդել (եմ, եցի) *v. a.* To furnish with light, to render luminous.

Լըւսաղարմ (ի, իւ) *adj.* Illustrious, noble; celestial.

Լըւսաղգեաց (եցի, եցիւ) *adj.* Surrounded with light, bright, luminous, shining.

Լըւսաղգեսա (ի, իւ) *adj.* See **Լըւսաղգեաց**.

Լըւսաթաղանթ, *adj. ind.* See **Լըւսաղգեաց**.

Լըւսաթոյր, *adj. ind.* Luminous.

Լըւսաթոխիչ, *adj. ind.* That flies in light or like a light.

Լըւսալիւր, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսածագ, *adj. ind.* That sheds light, brilliant, bright.

Լուսածագել (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To shine, to give light.

Լուսածագող (*ի, աւ*) *adj.* See **Լուսածագ**.

Լուսածին, *adj. ind.* Luminous; brilliant.

Լուսածնեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Լուսածին**.

Լուսածնունդ, *adj. ind.* See **Լուսածին**.

Լուսակազմ, *adj. ind.* Made of light; bright, luminous.

Լուսակալ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That holds a light; candlestick.

Լուսակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Like a light, clear, luminous.

Լուսակերպ (*ի, իւ*) *adj.* See **Լուսակազմ**.

Լուսակիզն, *adj. ind.* Ardent, bright, brilliant.

Լուսակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That bears a light; luminous, bright.

Լուսաճաճանք, *adj. ind.* Resplendent, brilliant, bright, luminous.

Լուսաճեմ, *adj. ind.* See **Լուսաճաճանք**.

Լուսամուտ (*մութ, մութիւ*) *s.* Sky-light, any opening to admit light, window.

Լուսայարփ, *adj. ind.* See **Լուսարփի**.

Լուսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To shine, to be light, to be day.

Լուսանիւթ, *adj. ind.* That causes light, luminous.

Լուսանկար, *adj. ind.* Light, luminous.

Լուսանշող, *adj. ind.* Bright, brilliant.

Լուսանորդ, *adj. ind.* Furnished with light, luminous.

Լուսանորդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To furnish with light, to render light, to make bright.

Լուսանցուց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj. and s.* That causes the light to pass: window: See **Լուսամուտ**.

Լուսանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* See **Լուսամուտ**: margin. **Լուսանցից**, marginal. **Գրել ի լուսանցս**, to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ, *adj. ind.* That walks in light; bright, luminous, celestial.

Լուսապաշոյճ, *adj. ind.* Furnished with light; luminous.

Լուսապայծառ, *adj. ind.* Brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատար, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսապարոյկ, *adj. ind.* Having a bright wick.

Լուսապարզ, *adj. ind.* That gives light.

Լուսապսակ (*ի, աւ*) *adj.* That has a luminous crown.

Լուսասահման, *adj. ind.* Surrounded with light, bright, splendid, luminous.

Լուսանոնդ, *adj. ind.* That is nourished by light, illustrious, brilliant.

Լուսառայ, *adj. ind.* Luminous.

Լուսափիււ, *adj. ind.* That sheds light, resplendent, bright.

Լուսավառ, *adj. ind.* That burns brightly, bright.

Լուսառար, *adj. ind.* Luminous.

Լուսառն (*ի, աւ*) *adj.* That sees the light.

Լուսառեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Clear, bright, brilliant.

Լուսառեսիւ, *adj. ind.* See **Լուսառեսակ**.

Լուսառիպ, *adj. ind.* See **Լուսառեսակ**.

Լուսառու (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, resplendent. **Լուսառու լինել**, to shine.

Լուսարան (*ի, աւ*) *s.* Place of light: window.

Լուսարար (*ի, աւ*) *s.* Sacristan.

Լուսարկու (*ի, աւ*) *adj.* Clad in light.

Լուսարփի, *adj. ind.* Bright, luminous, splendid, brilliant.

Լուսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Լուսաւորել**.

Լուսառու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Clear, bright, brilliant: luminary; star.

Լուսաւորական (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, luminous.

Լուսաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To illuminate, to make light, to render clear, to brighten; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of.

Լուսաւորիչ (*բշի, բշաւ*) *s.* Illuminator.

Լուսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Illumination; light, splendour.

Լուսաւորական See **Լուսաւորական**.

Լուսափայլ (*ի, իւ*) *adj.* Bright, luminous, clear, brilliant.

Լուսափայլել (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To shine, to shed light, to be brilliant.
Լուսափայլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Light, splendour, brightness; lustre; perspicuity; spark, sparkling.
Լուսափառ (*ի, աւ*) *adj.* Brilliant, luminous; splendid, illustrious.
Լուսափափաք, *adj. ind.* Whose desires are bright or celestial.
Լուսափետուր, *adj. ind.* That has shining feathers.
Լուսաթիթիթ, *adj. ind.* Furnished with light, brilliant.
Լուսեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj. and s.* Bright, celestial, angelick: angel.
Լուսերամ (*ի, իւ*) *adj.* Of a splendid troop.
Լուսերանդ, *adj. ind.* Bright, clear.
Լուսերփեան, *adj. ind.* See **Լուսե** *րանդ* :
Լուսընկաւ, *adj. ind.* That receives light, clear, bright, luminous.
Լուսիկ, *s. ind.* Small light.
Լուսին (*սնոյ or սնի, սնով or սնիւ*) *s.* Moon.
Լուսինեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* See **Առ** *իակ* :
Լուսն (*սան, սամբ*) *s.* Cataract; pearl or web (in the eye).
Լուսնածէա (*ժեաի, ժեաաւ*) *adj.* See **Լուսնոս** :
Լուսնակ (*ի, աւ*) *s.* Moonlight.
Լուսնական (*ի, աւ*) *adj.* Lunar: lunatick.
Լուսնակն, *s. ind.* See **Լուսին** :
Լուսնահար (*ի, աւ*) *adj.* See **Լուս** *նոս* :
Լուսնանմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False appearance of a moon.
Լուսնացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Almanack.
Լուսնթագ (*ի, իւ*) *s.* Jupiter (planet).
Լուսնոտ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Lunatick; epileptick.
Լուսնոտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be lunatick.
Լուսնոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lunacy; epilepsy.
Լուտաւ (*ամ, աջի or աջայ*) *v. n.* To revile, to slander, to reproach, to blame; to treat with contempt.
Լուտանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Slander, abuse, detraction, contempt.
Լուր (*լրոյ, լրով*) *s.* Audience; news, account, report, relation; renown, fame; noise that wakes or rouses; voice, cry.

Լուր քնել to be said; to be announced. 'ի **լուր** *ականջաց լսել*, to hear with one's own ears.
Լուրջ (*լրջոյ, լրջով*) *adj.* Gay, joyful; sprightly, lively. **Պատմութեան լուրջ**, coat of a lively colour.
Լուցանել (*եմ, լուցի*) *v. a.* To light, to kindle, to inflame; to burn.
Լուցիկ See **Լուցիկք** :
Լուցիկք (*կեայ, կեպք*) *s. pl.* Match, tinder, wick.
Լարծ, *adj. ind.* See **Լարծուն** :
Լարծասակ, *adj. ind.* See **Լարծուն** :
Լարծիւ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To slip.
Լարծիւն, *s. ind.* Slip.
Լարծուն, *adj. ind.* Slippery.
Լարծող (*ի, աւ*) *adj.* See **Լարծուն** :
Լարշիւ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To be insolent.
Լարշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Insolence, impudence, effrontery.
Լաական (*ի, աւ*) *adj.* That relates to silence.
Լաակայ (*ի, իւ*) *adj.* Silent, that keeps silence.
Լաակացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Silence, taciturnity.
Լաանիստ (*նստի, նստաւ*) *adj.* See **Լաակայ** :
Լարան (*ի, աւ*) *s.* Place of silence.
Լաել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cease to speak, to be silent; to cease.
Լաելեան or **Լաելեայն**, *adv.* Tacitly, by implication; secretly, in secret; silently, without bustle, in a private manner.
Լաեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To impose silence; to cause to cease.
Լաիկ, *adj. ind. and adv.* Silent, mute; secret; private: privately; quietly; silently, without bustle. **Լաիկ կաւ**, to be silent; to acquiesce.
Լաին, *adj. ind.* See **Լաիկ** :
Լաութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Silence, secrecy; taciturnity; aposiopesis.
Լառն (*լռնոյ, լռնով*) *adj.* Mute, silent.
Լաական See **Լաղական** :
Լասեր (*սերի, սիրաւ*) *adj.* That loves to hear, eager to listen, attentive, obedient.
Լասրան (*ի, աւ*) *s.* Auditory, court of audience; school, lyceum.
Լաւարութիւն See **Լաղութիւն** :
Լսել (*եմ, լուայ*) *v. a. and n.* To hear, to understand; to give audience to,

to listen to; to grant.

Լսեափակ, *adj. ind.* Deaf, whose ears are shut.

Լսելի (*լսոյ, լեաւ*) *adj.* That can be heard; that hears. **Լսելի լինել**, to be heard or listened to.

Լսելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Ears; hearing, audience.

Լսելութիւն See **Լսողութիւն**.

Լսնադոյն, *adj. ind.* White, fair, clear.

Լսնանալ (*ամ, լսնացայ*) *v. n.* To become white, to whiten.

Լսնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To whiten, to render white.

Լսողական (*ի, աւ*) *adj.* That relates to hearing.

Լսողասեր See **Լրասեր**.

Լսողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Audience; hearing; obedience.

Լսու, *adj. ind.* See **Լսող**.

Լսումն (*լսման, լսմամբ*) *s.* See **Լսողութիւն**.

Լսող (*ի, աւ*) *adj.* That listens; obedient.

Լրագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Gazetteer; newsman.

Լրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gazette.

Լրական (*ի, աւ*) *adj.* Perfect, entire; full.

Լրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, perfection; full, fullness.

Լրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be accomplished or finished.

Լրապատար, *adj. ind.* Brimful.

Լրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To complete; to accomplish, to finish.

Լրաբար, *adv.* Impudently, insolently, with effrontery.

Լրաբոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more impudent.

Լրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be shameless, to be impudent.

Լրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լըրութիւն**.

Լրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render impudent, to divest of shame.

Լրբէնի, *adj. ind.* Impudent, insolent, shameless.

Լրբիւ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Լըրութիւն**.

Լըրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impudence, insolence, shamelessness.

Լրթագոյն, *adj. ind.* Obscure, dark, black, gloomy.

Լրթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To darken, to become obscure, to become black.

Լրիկ (*լրիկ, լրկաւ*) *s.* Foot-pavement, footpath.

Լրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, completion, perfection, consummation; entire state, complement, completeness, full, fullness.

Լրումն (*լրման, լրմամբ*) *s.* See **Լրութիւն**.

Լրջագէտ (*գիմի, գիմու*) *adj.* Joyful, gay, of a cheerful countenance.

Լրջական (*ի, աւ*) *adj.* Gay, joyful; lively, sprightly.

Լրջականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gayety, mirth, merriment, jollity.

Լրջամիտ (*միտի, միտաւ*) *adj.* Lively, merry, gay.

Լրջմանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լրջմանութիւն**.

Լրջանալ (*ամ, ջացայ*) *v. n-p.* To become sprightly, to indulge in mirth, to make merry.

Լրջացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rouse to gaiety, to render merry, to put into good humour.

Լրջմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good humour, merriment, jollity, gayety, joy, vivacity; vigilance, alertness.

Լրտես (*ի, աւ*) *s.* Spy, emissary; scout.

Լրտեսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spy, to search narrowly, to observe in secret.

Լրտեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or employment of a spy.

Լրողական (*ի, աւ*) *adj.* That fulfils, satisfactory.

Լրուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fulfil; to fill: See **Լիւլ**.

Լրուցանողական or **Լրուցողական** See **Լրողական**.

Լրումն See **Լրութիւն**.

Լրանել (*եմ, լքի*) *v. a.* To abandon, to leave, to forsake, to quit; to disable, to dismantle; to desert.

Լրանիւ (*եմ, լքայ*) *v. n-p.* To grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լրումն**.

Լքի (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Լրանել**.

Լքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Լրումն**.

Լքումն (*լքման, լքմամբ*) *s.* Abandonment; desertion, defection; debilitation, weakness; dispiritedness, loss of courage, consternation.

Լքուցանել (*եմ, քուցի*) *v. t.* To weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See Լքումն :

Լգել (*գլի, գլիւ*) *s.* Cloak; frock; surcoat.

Լոռ (*ի, իւ*) *s.* Moss.

Լոռամարդ (*ի, աւ*) *s.* Place covered with moss.

Լոռակէտ (*ւեռի, ւեռաւ*) *adj.* Mossy.

Լոքայ (*ի, իւ*) *s.* Lodging, dwelling, habitation: See Բնակութիւն :

Խ

Խ (*kha*) KH (pronounced as Greek X or German CH). A consonant, the thirteenth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Ղ and Ճ, for example: Բաղդ, բախտ; Վախճան, վաղճան; Ծանդուղք, Ծանդուխք: Հարամանի, խարամանի; հոյ, խոյ; հոպոպիք, խոպոպիք; Ռահար, Ռախար:

Խ or Խ with a line above it denotes the number forty.

Խար, *s. ind.* See Խարէութիւն and Խարք :

Խարկանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Fraud, circumvention; stratagem.

Խարտիթ, *adj. ind.* Fraudulent.

Խարերայ (*ի, իւ*) *adj.* Deceitful, fraudulent, fallacious, false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, villainous, rascally.

Խարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to chouse, to trick, to rob by artifice, to gull, to inveigle, to insnare, to entrap, to overreach; to plot, to hatch, to contrive.

Խարեկան See Խարեական :

Խարեպատիր, *adj. ind.* Fraudulent; deceitful, false, sophistical.

Խարեական (*ի, աւ*) *adj.* See Խարեպատիր :

Խարէութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery; dissimulation; villainy, dishonesty.

Խարեանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See Խարէութիւն :

Խարողական See Խարեական :

Խարու, *adj. ind.* See Խարերայ :

Խարուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Fraudulent, deceitful.

Խարումն (*բման, բմամբ*) *s.* See Խարէութիւն :

Խարուտակ (*ի, աւ*) *adj.* See Խարերայ :

Խարուտիկ, *adj. ind.* See Խարերայ :

Խարք (*բից, բիւք*) *s. pl.* See Խարէութիւն : 'Ի խարս անկանիւ, to be deceived, to fall into error. 'Ի խարս ինչ լինիւ, to be in fault. Բնդ խարս դաանիւ, to detect in fraud.

Խաշ (*ի, իւ*) *s.* Note (in music).

Խաղժ (*ի, իւ*) *s.* War; quarrel.

Խաղժական (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to war; warriour.

Խաղժարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That makes war; warriour.

Խաղժուղ (*մղոյ, մղով*) *s.* See Գաղցու :

Խաղժութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See Խաղժ :

Խաթարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to ruin.

Խաժ (*ի, իւ*) *adj.* Rude: of a light blue colour, cerulean; seagreen.

Խաժակն, *adj. ind.* Blue-eyed.

Խաժամուժ, *adj. ind.* Vulgar, plebeian. Խաժամուժ ամբոխ, populace, rabble, multitude.

Խաշամ (*ի, իւ*) *s.* Head of a large beast.

Խախամոց (*ի, աւ*) *adj. and s.* Cook.

Խախայ (*ի, աւ*) *s.* Curdled milk.

Խախացիւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To curdle.

Խախացոց (*ի, աւ*) *s.* First stomach, ventricle.

Խախուտ, *adj. ind.* Unstable, ill-built; inconstant, mutable.

Խախալուր or Խաղալուր, *adj. ind.* Rough, barbarous, harsh, unpleasant.

Խախել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to cause to totter, to move, to change, to ruin; to dislocate, to put out of joint; to corrupt, to debauch, to deflour.

Խաժանել (*եմ, խաժի*) *v. a.* To bite; to gnaw; to tear in pieces; to chew: to snarl at, to revile.

Խաժանողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See Խաժումն :

- խածանուսն See խածուսն :
 խածառել (եմ, եցի) v. a. See խածանել :
 խածուսն See խածուսն :
 խածեակ (եկի, եկաւ) s. Month, teeth .
 խածի (Եւր, Եւաւ) s. Crop, craw; maw .
 խածուած (ոյ, ով) s. Bite .
 խածուսն (Ծման, Ծմամբ) s. Act of biting, bite .
 խակ (ի, աւ) adj. Unripe; sour, bitter, harsh .
 խակաբարոյ (ի, իւ) adj. Rude, harsh, unpleasant .
 խակագործ (ի, աւ) adj. Severe, harsh, cruel .
 խակախորհ, adj. ind. That does not reason maturely, foolish .
 խակախորհութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Immature judgment, folly .
 խակակոտ, adj. ind. Harsh, unripe; new .
 խակամիտ (մտի, մտաւ) adj. Whose judgment is immature, foolish; young .
 խակամտութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Want of mature judgment, folly, youthful ignorance .
 խակութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Unripeness, crudity; sourness, harshness, cruelty .
 խահ (ի, իւ) s. Cooked meat .
 խահագործ (ի, աւ) s. Cook .
 խահագործել (եմ, եցի) v. a. To cook .
 խահակեր (ի, աւ) s. Cook .
 խահակերութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Cookery .
 խահամիջ (ի, աւ) s. See խահարար :
 խահանոց (ի, աւ) s. Kitchen .
 խահարար (ի, աւ) s. Cook .
 խահարարապետ (ի, աւ) s. Chief cook .
 խահարարութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Cookery .
 խահլէ (ի, իւ) s. Coffee. Կրդակ խահլէի, coffee-house .
 խահլէալաւառ (ի, աւ) s. Keeper of a coffee-house .
 խահրել (եմ, եցի) v. a. To spoil, to corrupt, to ruin .
 խաղ (ու, ու) s. Play, game; recreation, pastime, amusement, sport; joke; raillery, pleasantry; mummery, foolery; mockery. խաղ առնել զդք, to ridicule, to deride; to play the fool

- with; to make sport of. Ընդ խաղ առնել, to rally, to joke with. Ընդ խաղ արկանել, to mock, to ridicule. Թմղ զխաղք, without joking, seriously .
 խաղ (ի, իւ) s. Shore, side of a river; ooze, marsh .
 խաղալ (ամ, զացի) v. n. To play, to take diversion, to take amusement; to ridicule, to mock, to deride; to play the fool: to go, to move; to spout forth; to leap forth; to descend. խաղալ բառակի, to decamp, to change quarters .
 խաղալ 'ի մեռախ, to trifle, to play the fool. խաղալ բանիւք 'ի վերայ ուրուք, to insult. խաղալ յետս, to retrogate .
 խաղալիկ (լիկ, լիաւ) s. Player; dancer; game, play, toy, play thing; trifle, trifling amusement, foolery; gew-gaw, bawble .
 խաղալիք (լեաց, լեօք) s. pl. Joint, articulation, socket: See also խաղալիկ :
 խաղալիութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Game, play; amusement; raillery .
 խաղախ (ոյ, ով) s. Raw hide, skin .
 խաղախորդ (ի, աւ) s. Leatherdresser, carrier, tawer; tanner .
 խաղախորդել (եմ, եցի) v. a. To curry, to dress, to taw .
 խաղախորդութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Carrier's employment, leatherdresser's employment .
 խաղակատակ (ի, աւ) adj. See Այդպիսի կատակ : խաղակատակ լինել, to ridicule, to joke .
 խաղահանգիստ (գտի, գտիւ) s. Interlude .
 խաղաղ, adj. ind. Calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, mild, quiet .
 խաղաղական (ի, աւ) adj. See խաղաղ : խաղաղական ժամ, part of divine service performed after vespers .
 խաղաղածաւալ, adj. ind. Diffused calmly, spread peacefully .
 խաղաղակոյտ, adj. ind. Assembled tranquilly .
 խաղաղամբոխ, adj. ind. That disturbs the tranquillity, turbulent .
 խաղաղանալ (ամ, զացայ) v. n-p. To be appeased, to become calm, to become tranquil or peaceable .
 խաղաղասեր (սիրի, սիրաւ) adj. That loves peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful .
 խաղաղասիր, adj. ind. Mild, tranquil.

խաղաղարար (ի, աւ) *adj.* Pacific, conciliating.

խաղաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pacify, to appease, to calm, to abate, to soften, to cause to relent, to conciliate, to reconcile: See also խաղաղել:

խաղաղակեմ, *adj. ind.* Tranquil, peaceable, pacifick.

խաղաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pacify, to appease, to calm, to abate, to soften, to cause to relent, to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust, to allay.

խաղաղիկ, *adv.* In tranquillity, calmly.

խաղաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peace, pacification, conciliation; calm, tranquillity, repose, silence.

խաղաղորէն, *adv.* In tranquillity, calmly, mildly, peaceably.

խաղաղասել (եմ, եցի) *v. n.* To carcas.

խաղաթան (ի, աւ) *s.* See խաղեալ:

խաղարկու (ի, աւ) *s.* Player.

խաղարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Play, sport, diversion. Թատրոնական խաղարկութիւն, theatrical representation.

խաղաց, *adj. ind.* Flowing; travelling, that moves.

խաղացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Fountain, spring, source; motion, progress.

խաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To move, to stir; to cause to advance, to push forward.

խաղացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Movement, progress, advance.

խաղաւարտ (ի, իւ) *s.* Abscess, apostume; swelling; wen; pimple, pustule, push, wart, tubercle.

խաղաւարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To suppurate, to form an abscess.

խաղբակել (եմ, եցի) *v. a.* To vex, to trouble; to deceive, to entrap, to insnare.

խաղբե See Հաղբե:

խաղեալ (տեղ, տեղք) *s.* Place of play; gaming-house.

խաղջախուղջ, *s. ind.* See Աջառ:

խաղող (ոյ, ով) *s.* Grape.

խաղողադառն, *adj. ind.* Whose grapes are sour.

խաղողեայ, *adj. ind.* խաղողեայ թաւաւանթ, uvea, uveous coat of the eye.

խաղողեփեայ (եցի, եցաւ) *s.* Cricket.

խաղողխայծիկ (ծկի, ծկաւ) *s.* See խաղողեփեայ:

խաղորդ (ի, աւ) *s.* Player; gambler, gamester.

խաղտալեղու (ի, աւ) *adj.* That has a barbarous language.

խամ, *adj. ind.* Unpractised, unskilled, ignorant.

խամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To leave off a habit; to break off a custom.

խամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disaccustom, to disuse, to cause to leave off.

խամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of skill, ignorance, want of practice.

խամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to tarnish, to spoil, to languish, to grow weak, to be stunted.

խամրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խամրել:

խամրել (եմ, եցի) *v. a.* To fade, to wither, to dry, to cause to shrink, to tarnish, to spoil, to weaken, to stunt, to kill.

խամրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See խամրանալ:

խամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Faded state, weakness, languor.

խայթ (ի, իւ) *s.* Sting; bite; prick. խայթ խլճի մտաց, remorse of conscience, stings of conscience.

խայթահար (ի, աւ) *adj.* Bitten.

խայթայթել See խայթել:

խայթել (եմ, եցի) *v. a.* To bite, to sting.

խայթողական (ի, աւ) *adj.* Sting-ing, that stings.

խայթոց (ի, աւ) *s.* Sting; point, prick.

խայթուած (ոյ, ով) *s.* Sting, bite, wound, prick.

խայթումն (թման, թմամբ) *s.* See խայթ:

խայծ (ի, իւ) *s.* Bait; mouthful, morsel, bit.

խայծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ripen (grapes).

խայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen.

խայծոտ (ի, աւ) *adj.* See Պիտակ:

խայծուած (ոյ, ով) *s.* Beginning of ripeness in grapes.

խայտ (ի, իւ) *adj.* Grey, dappled, speckled.

խայտաբղէտ, *adj. ind.* Dappled, speckled; roan.

խայտաբղետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Roan colour, dappled colour.

խայտալից, *adj. ind.* Joyful.

խայտախարի, *adj. ind.* Speckled, spotted; grey, sorrel, roan, piebald. **Կէճ խայտախարի**, serpentine marble.

խայտախարիւ, *adj. ind.* See **խայտախարի**.

խայտախարիւ, *adj. ind.* See **խայտախարի**.

խայտակն, *adj. ind.* That has mild or pleasing eyes.

խայտաշամուկ, *adj. ind.* Speckled, marked. **Գործ խայտաշամուկ**, inlaid work, intaglio. **խայտաշամուկ յօրի նեւ**, to inlay, to mark, to speckle.

խայտալ (*ամ, տայի*) *v. n.* To leap for joy, to be in an ecstasy of joy.

խայտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Ecstasy of joy.

խայտապիտակ (*ի, աւ*) *adj.* See **խայտախարի**.

խայտառակ (*ի, ար*) *adj.* Shameful, ignominious.

խայտառակարար, *adv.* Shamefully, ignominiously.

խայտառակեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To put to shame, to shame, to make ashamed; to unmask; to debauch, to ruin, to corrupt; to expose naked.

խայտառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shame, ignominy, infamy, dishonour, turpitude.

խայտալցանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to leap for joy, to put in an ecstasy of joy.

խայտափիւ, *adj. ind.* See **խայտախարի** or **խայտաբղէտ**.

խայտուց (*ի, իւ*) *s.* Speck, spot, small mark.

խայր (*ի, իւ*) *s.* Fruit, production.

խայրիք (*բեայ, բեք*) *s. pl.* See **խայր**.

խան (*ի, իւ*) *s.* Platter, dish; hamper, basket, flask.

խանգար, *adj. ind.* **խանգար առնեւ** See **խանգարեւ**.

խանգարեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To put into disorder, to disturb; to corrupt, to spoil, to ruin, to mar; to put into confusion, to confound, to dash, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to break, to destroy.

խանգարել (*բէի, բլաւ*) *adj.* That causes disorder; that corrupts.

խանգարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խանգարումն**.

խանգարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Disorder; ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow.

խանգ (*ի, իւ*) *s.* Tenderness, affection, love; desire, inclination, wish.

խանգալ (*ամ, ցայայ*) *v. n.* To covet, to envy; to desire.

խանգակաթ, *adj. ind. and adv.* Tender, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached; tenderly, affectionately, lovingly, ardently. **խանգակաթ սիրել**, to love dearly, to be passionately fond of.

խանգակութիւ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, compassion or love, to be instilled with affection, to grow attached.

խանգաղակաթ See **խանգակաթ**.

խանգաղանք See **խանգաղաւանք**.

խանգաղաւանքին, *adj. ind.* Melting, affecting, tender, moving.

խանգաղաւանքի (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* See **խանգաղաւանքին**.

խանգաղաւանքան (*ի, աւ*) *adj.* See **խանգաղաւանքին**.

խանգաղաւանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Tenderness, affection.

խանգաղաւեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To melt with tenderness, to touch with compassion.

խանգաղաւել (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, to be moved with compassion, to have pity.

խանգաղաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խանգաղաւանք**.

խանգանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Envy; desire.

խանգաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Envy; desire.

խանգաւանգ (*ի, իւ*) *s.* See **Մաք. նիս**.

խանծիւ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To burn; to be attached.

խանծ (*ի, իւ*) *s.* Burn.

խանծաւել (*եմ, էցի*) *v. a.* To burn, to singe, to broil.

խանծարու (*ձարրոյ, ձարրով*) *s.* Swaddling clothes, childbed-linen. **Պաւել ի խանծարուս**, to swaddle. **Քաւել** or **արձակել զխանծարուս**, to take out of swaddling clothes.

խանծարապաւ, *adj. ind.* Swaddled.

խանձարթապառել (եմ, էցի) *v. a.* To swaddle, to swathe.
խանձարբել (եմ, էցի) *v. a.* To swaddle, to swathe.
խանձել (եմ, էցի) *v. a.* See **խանձառել**.
խանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To familiarize, to attach; to inflame.
խանձող (ի, աւ) *s.* Brand, fire-brand, torch.
խանձողել (եմ, էցի) *v. a.* See **խանձառել**.
խանութ (ի, իւ or նթի, նթիւ) *s.* Shop: treasure; precious or excellent thing.
խանչել (եմ, էցի) *v. n.* To grunt, to growl; to yelp.
խանչիւն, *s. ind.* Grunt, growl; howl.
խանչումն (չման, չմամբ) *s.* See **խանչիւն**.
խանաւ See **խանդաւ**.
խանաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Envy.
խանի, *adj. ind.* Indigent.
խախալ (ի, իւ) *s.* See **Մեկոն**.
խաչմանդաւ See **Հաչմանդաւ**.
խաչն (չին, շամբ) *s.* Flock; herd.
խաչնադարման (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman.
խաչումահ, *s. ind.* Disease among cattle.
խաչարած (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman. **Կին խաչարած**, shepherdess.
խաչարթա (ի, իւ) *s.* See **խաչնարած**.
խաչաւեա, *adj. ind.* Abounding in flocks.
խաչիգեղ (ոյ, ող) *s.* Rhubarb.
խաչոյ or **խաչու** (ի, աւ) *s.* Broth; decoction.
խաչումն See **Հաչումն**.
խաչ (ի, իւ) *s.* Cross; crucifix. 'Ի խաչ հանել, to crucify.
խաչադուի, *adj. ind.* Whose head or top is surmounted by a cross.
խաչադոշ (ի, իւ) *s.* See **խաչվառ**.
խաչազգեաց (էցի, էցիւ) *adj.* That bears the cross, that endures patiently, patient.
խաչազգեա (ի, իւ) *adj.* See **խաչազգեաց**.
խաչահան (ի, աւ) *adj.* That appertains to the cross.

խաչակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* That bears the cross, patient: cross-bearer; crusade.
խաչակիբել (եմ, էցի) *v. a.* To make the sign of the cross, to cross.
խաչակրօն (ի, իւ) *adj.* See **խաչազգեաց**.
խաչակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be a companion in crucifixion, to be crucified with another.
խաչահան or **խաչահանու** (ի, աւ) *s.* Crucifier.
խաչահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion.
խաչաձե, *adj. ind. and adv.* Crucial, in form of a cross: crosswise.
խաչամահ, *adj. ind.* That died on the cross. **խաչամահ սպանանել**, to crucify.
խաչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To form a cross, to become a cross.
խաչանկար, *adj. ind.* Painted in shape of a cross.
խաչանիշ, *adj. ind.* In form of a cross. **խաչանիշ դնել** or **հասանել**, to cross, to place across.
խաչանշան (ի, իւ) *adj.* See **խաչանիշ**.
խաչաբարբա, *adj. ind.* Crucified, tortured on the cross.
խաչապաշա (ի, իւ) *adj.* That adores the cross; christian.
խաչապէս, *adv.* In form of a cross, crosswise.
խաչապստի (ի, աւ) *adj.* Crowned with a cross.
խաչատեալ, *adj. ind.* In shape of a cross, crucial.
խաչափայտ (ի, իւ) *s.* Wood of the cross, cross.
խաչափառ (ի, իւ) *s.* Crab-fish, crab: See **խեցգետին**.
խաչիւա (ի, իւ) *s.* Discovery of the holy Cross.
խաչել (եմ, էցի) *v. a.* To crucify, to fix on the cross; to place crosswise.
խաչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion; crucifix.
խաչեցող (ի, աւ) *s.* See **խաչահանու**.
խաչուշակ, *adj. ind.* See **խաչազգեաց**.
խաչվառ (ի, աւ) *s.* Gonfalon, holy standard.
խաչվառակիր (կրի, կրաւ) *s.* Bearer of the holy standard.

Խաչվերաց (*խ, աւ*) *s.* Exaltation of the holy Cross.

Խաչորհնէք, *s. pl. ind.* Benediction of the holy Cross.

Խառան (*խ, աւ*) *s.* Iron collar.

Խառատուն See **Քաղառուն** :

Խառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrench, to draw, to pull out.

Խառն (*խ, իւ*) *adj. and adv.* Mixed; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure: confusedly; indistinctly; together, conjointly: See **Խառնք** :

Խառնարան (*խ, իւ*) *adj.* That talks in a confused manner, indistinct, difficult to understand, confused, obscure.

Խառնաղնաց (*խ, իւ*) *adj.* Licitious, dissolute, rakish, libertine.

Խառնագոյն, *adj. ind.* Of various colours, variegated.

Խառնախաղաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjoin.

Խառնախորթ, *adj. ind.* Confused, indistinct; unreasonable; illegitimate, bastard.

Խառնախուռ See **Խառնախուռ** :

Խառնախուռ, *adj. ind.* Mixed, confused, jumbled together.

Խառնախոս (*խ, աւ*) *adj.* That speaks confusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

Խառնախոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Confused or impure language; barbarism: unchastity, impurity.

Խառնակ (*խ, աւ*) *adj.* Impure, mixed; confused.

Խառնակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix, to jumble together, to confuse, to put into disorder, to perplex, to embarrass, to confound, to make intricate; to twist: to couple or pair (male with female). **Խառնակել զխոսս**, to speak thick. **Խառնակել զհերս**, to dishevel.

Խառնակեր (*խ, աւ*) *adj.* That eats impure things.

Խառնակերպ (*խ, իւ*) *adj.* Deformed, monstrous.

Խառնակեցիկ, *adj. ind.* See **Խառնաղնաց** :

Խառնակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be mixed, to be confused, to be intricate; to haunt, to frequent; to pair.

Խառնակոխ, *adj. ind.* Trodden by impure persons, profaned.

Խառնակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Medley, confusion, disorder, chaos;

disturbance, tumult, broil: coition, copulation. **Որդի Խառնակութեան**, bastard son.

Խառնակրօն (*խ, իւ*) *adj.* See **Խառնաղնաց** :

Խառնակրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Libertinism.

Խառնաձայն (*խ, իւ*) *adj.* Not clearly audible, indistinct, confused, thick, with bad articulation. **Խառնաձայն հնչել**, to utter a confused cry.

Խառնաձիգ, *adj. ind.* Drawn together.

Խառնաղանջ, **Խառնաղանճ** or **Խառնաձաղանջ** (*խ, իւ*) *adj. and s.* Confused: populace, rabble: furniture.

Խառնամաղ, *adj. ind.* **Խառնամաղ աւելորդք**, *sifunga*.

Խառնամառն, *adj. ind.* Mixed, impure.

Խառնամարտ, *adj. ind.* Confused, thick: composed of the rabble.

Խառնապատճառ, *adj. ind.* Related indistinctly, confused, without method.

Խառնավար, *adj. ind.* **Խառնավար առնել**, to abuse.

Խառնարան (*խ, աւ*) *s.* Goblet, cup, bowl.

Խառնարձակ, *adj. ind.* Pronounced indistinctly, confused.

Խառնափնդոր, *adj. ind.* Mixed, confused.

Խառնափնդորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix, to confound, to confuse.

Խառնափնդորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խառնափնդորումն** :

Խառնափնդորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Confusion, disorder, perplexity.

Խառնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; to blend, to join, to incorporate, to unite; to temper. **Խառնել զանձն**, to meddle, to intermeddle, to intrude, to interpose.

Խառնելի (*լույ, լեաւ*) *adj. and s.* See **Ըմպելի** :

Խառնելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Beverage, drink, potion, mixture; cup, goblet, bowl: joint.

Խառնիխուռն, *adj. ind. and adv.* In confusion, mixed, jumbled, perplexed, in disorder, tumultuous: confusedly, tumultuously, pell-mell.

խառնիճ (չճի, նճաւ) *s.* Locust, grass-hopper: See ջրբեւեղ:

խառնորդ See խառնուորդ:

խառնոց (ի, աւ) *s.* See խառնութիւն:

խառնուած (ոյ, ով) *s.* Mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, lute; complexion, constitution, temperament, nature: junction. Աւանդին խառնուած, idiosyncrasy.

խառնուածոյ, *adj. ind.* Composed, seasoned, prepared, compounded.

խառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mixture, composition, compound; incorporation, junction, union: See խառնակութիւն:

խառնումն (նման, նմամբ) *s.* See խառնութիւն: խառնումն զօրաց, engagement, conflict. խառնումն ստամոքսի, rising of the stomach, indigestion.

խառնուորդ, *s. ind.* See խառնութիւն: խառնուորդ գետոյ, confluence of rivers.

խառնք (նից, նիւք) *s. pl.* Mixture, conjunction: coition, copulation.

խար (ի, իւ) *s.* Forage, pasture, food for cattle.

խարագուլ (դիւ, դիւլ) *s.* Sort of grasshopper.

խարազան (ի, աւ) *s.* Whip, scourge, switch, rod; discipline; strap, lash; spur. խարազանաւ հարկանել, to whip; to scourge; to lash.

խարազանել (եմ, եցի) *v. a.* See խարազանաւ հարկանել:

խարազն (ի, իւ) *s.* and *adj.* Sackcloth, haircloth: rude, uncivilized, rough.

խարազնազգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* That wears sackcloth.

խարազնազգեստ (ի, իւ) *adj.* See խարազնազգեաց:

խարակ (ի, աւ) *s.* Rock.

խարակաձեւ, *adj. ind.* Steep, rocky.

խարակել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to blast.

խարակիչ (էլի, էլաւ) *adj.* That burns, that blasts.

խարաման or խարամանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Sort of pernicious serpent: the devil.

խարան (ի, աւ) *s.* Caustery. խարան արկանել, to cauterize.

խարանագեղ (ոյ, ով) *s.* Blister.

խարանաբար (ի, իւ) *s.* Sort of caustick.

խարբ (ի, իւ) *s.* Sword.

խարբալ (ի, իւ) *s.* Sieve, cribble, bolter, searce, fan.

խարբալել (եմ, եցի) *v. a.* To sift, to bolt; to winnow, to fan.

խարբալումն (լման, լմամբ) *s.* Act of sifting.

խարբուղ (ի, իւ) *s.* Sort of animal.

խարբուղի See չարբուղի:

խարդախ (ի, իւ) *adj.* Knavish, roguish; that falsifies, that forges: false, counterfeit, adulterated.

խարդախանք (նայ, նք) *s. pl.* See խարդախութիւն:

խարդախել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat: to fabricate; to falsify, to counterfeit, to forge, to feign; to corrupt, to adulterate, to sophisticate; to dissemble.

խարդախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration, sophistication; fabrication; chicanery.

խարդաւան (ի, աւ) *adj.* Fraudulent, knavish, deceitful.

խարդաւանակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See խարդաւան and խարդաւանք:

խարդաւանել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to precipitate, to ruin.

խարդաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խարդաւանք:

խարդաւանք (նայ, նք) *s. pl.* Fraud, deceit, circumvention.

խարդաւանող (ի, աւ) *adj.* Knave, deceitful, fraudulent; that fabricates, that forges.

խարել (եմ, եցի) *v. a.* To cauterize.

խարխիւ (բիւի, բիւաւ) *s.* Base, foot, pedestal, basis: anchor. խարխիւ արկանել, to cast anchor, to anchor. Ի վեր առնուլ զխարխիւն, to weigh anchor.

խարխաբ See խարխաբ:

խարխալել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to annihilate, to destroy, to do away, to demolish, to ruin.

խարխալիլ (իմ, լեցայ) *v. n.* To fall to ruin, to fall into decay, to perish.

խարխարել (եմ, եցի) *v. a.* To shake, to shatter, to shock, to dissolve,

to disperse; to dissipate; to destroy, to ruin, to annihilate.

խարխարել (քշի, քշաւ) *adj.* Destructive, that dissipates or destroys.

խարխարունի (բման, բմամբ) *s.* Destruction, dispersion, ruin.

խարխափ, *s. ind.* Աս. խարխափ գնաւ or շրջել, to grope along.

խարխափանք (նայ, նգր) *s. pl.* Act of groping along.

խարխափել (եմ, եցի) *v. n.* To grope along, to feel one's way; to stir.

խարխել (եմ, եցի) *v. a.* See խարխարել.

խարխուլ, *adj. ind.* Ruinous, falling to decay, in ruins.

խարիք or խարձուիք (ձից, ձիւք) *s. pl.* Reed-land, ground planted with reeds.

խարշառել (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

խարշառիլ (եմ, տեցայ) *v. n.* To burn, to scorch, to be parched, to die. խարշառիլ ծարաւով, to be parched or die with thirst.

խարշափ (է, էւ) *s.* Whisper, murmur, noise.

խարշափունի, *adj. ind.* Whispering, noisy.

խարշել (եմ, եցի) *v. a.* To scald, to boil; to burn.

խարոյի (բուկի, բուկաւ) *s.* Fire-place, fire; live coal, fuel. խարոյի արկանել, to light a fire, to make up a fire.

խարուկածին, *adj. ind.* Born or produced from fire; luminous, fiery.

խարուկել (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

խարսխաձի, *adj. ind.* In shape of an anchor; in shape of a pedestal.

խարսխանիլ, *s. ind.* Buoy.

խարսխել (եմ, եցի) *v. a.* To establish, to fix.

խարս (է, էւ) *s.* Filings.

խարսածք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Filings.

խարսափելիւ (է, աւ) *s.* Patron of living.

խարտաւ, *adj. ind.* Flaxen, yellow, fallow, white.

խարտել (եմ, եցի) *v. a.* To file; to polish.

խարտելադեղ, *adj. ind.* Fair, white.

խարտելանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To become fair; to whiten.

խարտել See խարտաւ.

խարտոյ (է, աւ) *s.* File; rasp.

խարտոցածուկի (ձկան, ձկամբ) *s.* Bart, breifish.

խարտուած (այ, ալ) *s.* Filings.

խաւ (այ, ալ) *s.* Plait, fold, double.

խաւ 'ի խաւ, *adv.* In folds, doubly.

խաւ 'ի խաւոյ, *adj. ind.* Folded, plaited, doubled.

խաւար (է, աւ) *s.* Darkness, obscurity.

խաւարաբեր (է, աւ) *adj.* That brings darkness, dark.

խաւարանակ (է, աւ) *adj.* That dwells in obscurity, obscure.

խաւարագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Obscurely written.

խաւարագիր, *adj. ind.* Placed in obscurity, obscure, dark.

խաւարագրեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Obscure, dark.

խաւարակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* See խաւարանակ.

խաւարակեցազ, *adj. ind.* See խաւարանակ.

խաւարակուլ, *adj. ind.* That absorbs or dissipates the darkness.

խաւարակուլ, *adj. ind.* Full of darkness, gloomy, obscure.

խաւարամած, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարամիւար, *adj. ind.* Bewildered in darkness; dark.

խաւարամուլ, *adj. ind.* See խաւարային.

խաւարային (յեց, յեով) *adj.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To darken.

խաւարասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves obscurity or darkness.

խաւարանուիք, *adj. ind.* Nursed in obscurity.

խաւարասոյզ, *adj. ind.* Plunged in darkness, buried in obscurity.

խաւարասովոր, *adj. ind.* Accustomed to darkness or obscurity.

խաւարատեսակ, *adj. ind.* Gloomy, obscure.

խաւարարդել, *adj. ind.* Kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity.

խաւարեայ, *adj. ind.* See խաւարային.

խաւարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To obscure, to dim; to eclipse.

խաւարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To darken; to be eclipsed.

խաւարին, *adj. ind.* See խաւարային :

խաւարծի, *s. ind.* Bud.

խաւարուն (բման, բմամբ) *s.* Eclipse.

խաւարուն, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարում, *s. ind.* Dark place.

խաւարչում, *adj. ind.* See խաւարչին :

խաւարչին, *adj. ind.* Gloomy, obscure, dark.

խաւար (ի, իւ) *s.* Potherbs, vegetables; salad.

խաւարաժառանգ (ի, աւ) *s.* Dealer in vegetables.

խափան, *s. ind.* Hinderance, impediment, obstacle, opposition, difficulty; troublesome person. խափան առնել or լինել See խափանել :

խափանած (ոյ, ու) *adj. and s.* Hindered; broken, decayed, worn out: hinderance; delay.

խափանածոյ (ի, իւ) *adj. and s.* See խափանած :

խափանել (եմ, եցի) *v. a.* To hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to retard, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress.

խափանուած (ոյ, ու) *s.* See խափանումն :

խափանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խափանումն :

խափանումն (նման, նմամբ) *s.* Hinderance, impediment, obstacle, difficulty: abolishment, abolition, abrogation, cassation; interdiction, prohibition; suppression; diversion; interception. խափանումն որդորութեան, disuse.

խափարական (ի, աւ) *adj.* Unpleasant, disagreeable.

խափշիկ (շիկ, շկաւ) *s.* Negro.

խափշիլ (իմ, փեայ) *v. n-p.* To stop, to forbear.

խափուցանել (եմ, փուցի) *v. a.* See խափանել :

խաբարգեայ (գէի, գէիւ) *s.* Box, case.

խեղ or խեթ (ի, իւ) *adj. and s.* See խէթ :

խեթալ (ամ, Թացայ) *v. n.* To hate, to abhor, to detest, to envy.

խեթահարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To incur hatred, to be hated.

խեթկել (եմ, եցի) *v. a.* To butt, to clash, to shock.

խեթկիլ (էլի, էլաւ) *adj. and s.* That clashes, that shocks.

խելարերիլ (եմ, եցի) *v. a.* See Չգտաւարացանիլ :

խելադար (ի, աւ) *adj.* Mad, crazy.

խելադարանք (նայ, նգ) *s. pl.* See խելադարութիւն :

խելադարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become crazy, to go mad; to lose senses; to be mad.

խելադարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Madness, craziness; loss of senses.

խելածէա (ժեաի, ժեաաւ) *adj.* See խելադար :

խելամուտ (մաի, մաաւ) *adj.* Intelligent, skilful, learned, well-informed.

խելամուտ առնել, to instruct, to inform. խելամուտ լինել, to be well-informed, to have a profound knowledge, to understand thoroughly, to be well versed, to know perfectly.

խելամուել (եմ, եցի) *v. n.* See խելամուտ լինել :

խելամուեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խելամուտ առնել :

խելամուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Understanding, capacity; knowledge, intelligence; synecdoche.

խելայիլ (ի, իւ) *adj.* See խելադար :

խելայեղիլ (եմ, եցի) *v. a.* To take away the senses, to madden, to make mad.

խելայեղութիւն See խելադարութիւն :

խելազատակ (ի, աւ) *s.* Brain; skull, head.

խելացի, *adj. ind.* See խմաւառն :

խելացիոր (ի, իւ) *adj.* Mad, raving, furious, frantick.

խելացնորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make mad, to deprive of senses.

խելացնորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be mad, to be out of his senses.

խելացնորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frenzy, madness.

խելք (լայ, լբ) *s. pl.* Brains; sense, wit, understanding, intelligence, strength of mind, wisdom: stern of a ship: bench for rowers. Յալ խելք

շրջել, to turn mad, to drive mad.

խեղ (ի, աւ) *adj.* Crippled, infirm, helpless. խեղ ձեռք, whose hand or arm is crippled. խեղ ոտիւք, lame, crippled in the feet.

խեղաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Perverse, wicked, depraved.

խեղաբարոյութիւն *See* խեղաբարութիւն:

խեղաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perverseness, wickedness, depravity.

խեղաթիւր, *adj. ind.* Twisted, ill-made, awkward; perverse, depraved.

խեղաթիւրել (իմ, էջի) *v. a.* To twist (the mouth), to make wry (faces); to pervert.

խեղաթիւրել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be ill-fashioned, to be awkward; to be depraved.

խեղաթիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contortion, grimace, mouth, wry face; perversity, depravity.

խեղախեռ, *adj. ind.* *See* խեղաբարոյ:

խեղանգամ, *adj. ind.* *See* խեղ:

խեղանք (նայ, նք) *s. pl.* *See* խեղութիւն:

խեղք. *See* խեղք:

խեղք (ի, իւ) *s.* Strangulation; suffocation; halter, rope, noose. խեղք արկանել *See* խեղքել:

խեղքամահ (ի, իւ) *adj.* Strangled; suffocated. խեղքամահ առնել, to strangle: to suffocate.

խեղքան (ի, աւ) *s.* *See* խեղք:

խեղքել (իմ, էջի) *v. a.* To strangle, to suffocate, to stifle.

խեղքում (գման, գմամբ) *s.* Strangulation, suffocation.

խեղել (իմ, էջի) *v. a.* To cripple, to lame.

խեղկաստակ (ի, աւ) *adj. and s.* Buffoon, jester, wag, mimick, merry-Andrew, fool; scurrilous, given to buffoonery, given to raillery, waggish, jocular.

խեղկաստակել (իմ, էջի) *v. a. and n.* To play the buffoon, to play the fool, to jest, to mimick, to joke.

խեղկաստակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Buffoonery, scurrility; mockery, raillery, drollery, jocularly, waggery.

խեղութիւն *See* խեղութիւն:

խեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lameness, crippled state of a limb, privation of the use of a limb.

խեշեղ *See* փեշեղ:

խենեշաբար, *adv.* Immodestly, impudently, with effrontery.

խենեշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To be immodest, to be dissolute, to be debauched.

խենեշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To debauch, to corrupt, to make dissolute.

խենեշեցուցանել *See* խենեշացուցանել:

խենեշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dissoluteness, debauchery, unchastity, wantonness, lasciviousness.

խենեշ (նեշի, նեշաւ) *adj.* Dissolute, unchaste, debauched, wanton, lascivious; luxurious, effeminate.

խեշերանք (նայ, նք) *s. pl.* Minitiae, trifles, trash; filth, excrement.

խեշակ *See* խեշակ:

խեշափառ *See* խաշափառ:

խեռ (ի, իւ) *adj.* Villanous, rascally, wicked, knavish, roguish.

խեռաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Wicked, audacious; fierce, savage.

խեռաւ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To bear hatred, to bear malice; to be angry.

խեռանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* *See* խեռել:

խեռել (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be audacious, to lose all respect, to be impudent; to play the rogue.

խեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, impudence; roguish trick, knavery, waggery.

խեր (ոյ, ու) *s.* Dish made from the first milk of a cow.

խերեւել (ի, իւ) *s.* Small coin; small fry.

խեց (ի, իւ) *s.* Scale, shell: *See* խեցի:

խեցագործ (ի, աւ) *s.* Potter: brick-maker, tile-maker.

խեցակարկառ, *adj. ind.* Built of brick.

խեցակոյտ or խեցեկոյտ, *adj. ind.* խեցակոյտ վճիռ, ostracism.

խեցեկ, *adj. ind.* Barbarous, corrupted, spurious, harsh (language).

խեցեկազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

խեցեկոր, *adj. ind.* *See* խեցեկ:

խեցգետին (անոյ, անոմ) *s.* Crab, lobster; crawfish.

խեցեգործ See խեցագործ:
խեցեայ, adj. ind. See խեցեղէն:
խեցեղէն (ղեղի, զեղաւ) adj. Earthen. Անոթ խեցեղէն, earthen pan, earthen vessel, earthen ware.

խեցեմորթ (ի, աւ) s. Shell; conch; shell-fish.

խեցի (ցոյ, ցեաւ) s. Earthen dish, earthen vessel, piece of earthen ware; brick, tile; fragment of earthen ware; shell, scale; conch; shell-fish. խեցիք See խեցեմորթ:

խեցիկ (ի, իւ) s. Musche (small shell-fish).

խեցիկըմ (ի, աւ) s. Small mark over a letter, note, accent, point.

խեցոր (ի, աւ) s. See խեցեմորթ:

խզել (եմ, եցի) v. a. To cut, to cut away, to break, to tear off, to tear away; to divest of hair.

խզումն (խզման, խզմամբ) s. Rupture, breaking; loss of hair.

խէթ (խեթի, խեթիւ) s. Knock, hit, trip, obstacle, hinderance, impediment; remorse, conscience, scruple; violent pain in the bowels, gripes, colick; pain, affliction, grief; hate, ill will, aversion; doubt, distrust, apprehension; fraud, feint, cheat. խէթ և խուր ընդ ասն անկանիւ, to trip up any one, to embarrass, to oppose, to obstruct. խեթիւ հայել or տեսանիւ, to look at any one with aversion or dislike. խեթիւ հայել արեգական, to burn, to dry up. խէթ աչք, bad, unhealthy or dazzled eyes.

խեծ (խեծի, խեծիւ) s. Gum; resin; turpentine; sandarak; colophony; resinous gum; gum arabick. Չանդել խեծիւ, to gum.

խենեշ See խենեշ:

խէշ (խէշի, խէշիւ) s. Prop for a vine, stay, support; oar.

խէշակ (ի, աւ) s. See խէշ: խէշ արեգական, to prop a vine, to support, to stay.

խէշափառ See խաշափառ:

խերեշ See խերեշ:

խերեղիւն See խերեղիւն and խուրեղ:

խըրըրուտն See խաաղուտն:

խթաւ (ամ, Թացոյ) v. n-p. To grieve, to torment one's self: See also խիթաւ:

խթան (ի, աւ) s. Spur, goad.

խթել (եմ, եցի) v. a. To goad,

to spur, to incite, to urge on; to force to enter.

խթիլ (եմ, Թացոյ) v. n-p. To be incited; to be pushed, to enter by force or violence.

խժառթ, adv. Barbarously, harshly, roughly.

խժարեր (ի, աւ) adj. Gummy. խժարեր ծառ, tree that produces gum.

խժարից, adj. ind. Gummy.

խժական (ի, աւ) adj. Barbarous, savage; cruel, inhuman; tyrannical; impure, corrupt. խժական բարբ, barbarity, cruelty, tyranny; grossness.

խժականութիւն (Թեան, Թեամբ) s. (բարբառոյ or լեզուի) Barbarism.

խժային (յնոյ, յնով) adj. Glutinous, viscous, adhesive, mucilaginous. խժային հիւթ, mucousness.

խժգժագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very rude, barbarous, cruel, inhuman. խժգժագոյն, barbarously, coarsely, harshly, tyrannically.

խժգուժ See խուժագուժ:

խզախ (ի, աւ) adj. Bold.

խզախել (եմ, եցի) v. n. To play the bully, to hector, to brave, to bully, to insult; to rush upon, to assault; to dare, to have the boldness.

խզախութիւն (Թեան, Թեամբ) s. See խզախումն:

խզախումն (խման, խմամբ) s. Bravado, rodomontade, insult, assault; boldness.

խիւար (ի, աւ) s. See Սղոյ:

խիթ (խիթի, խիթիւ) s. Violent pains in the bowels, gripes; colick; iliack passion: kind of wild water animal. խիթ սրբանիւ, tenesmus.

խիթաւ (ամ, Թացի) v. n. To doubt, to fear, to suspect, to disbelieve, to distrust: See Գթել:

խիթումն (Թման, Թմամբ) s. Doubt, fear, suspicion.

խիծ (խիծի, խիծաւ) s. See խէծ:

խիւ, s. ind. See խիւղ:

խիւայ (ի, իւ) s. Gift, present: See խուայ:

խիւ See խիւղ:

խիւր (խիւրի, խիւրիւ) s. Claw; hook, cramp-iron; shoot, ligament: crab, crawfish.

խիւշ (խիւշի, խիւշիւ) s. Scruple, doubt, fear; conscience. խիւշ մտայ, conscience, scruple; remorse of conscience. խիւշիւ մտայ, conscientiously,

with conscience. Վկայութեամբ խզի մտայ, in conscience.

խզմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խիզ մտայ :

խիշ (խշի, խշիւ) *s.* Gravel, coarse sand, small stone, sand. խիշ երկ կամանց, gravel, stone, sand. խիշ նաւաւ, ballast.

խիւծ or խիւծ (խիւծոյ, խիւծով) *s.* Bosom, cavity, hollow, fold, bottom.

խիստ (խստի, խստաւ) *adj.* and *adv.* Hard, tough, harsh, stiff, sharp, rough, austere, strict, severe, rigorous, rigid, crude, cruel, haughty, merciless, untamed, inflexible, obstinate, untoward, stubborn, inaccessible, rude; difficult: harshly; roughly, cruelly.

խիւ, *adj. ind.* Thick, dense; compact.

խիւ առ խիւ, *adv.* Thick, close; frequently, often, much.

խիւ ընդ խիւ, *adv.* See խիւ առ խիւ :

խից, *s. ind.* Cork, bung, plug, valve; obstacle, impediment. խիցս արկանել, to cork, to bung, to stop; to hinder, to oppose.

խիւս (ոյ, ու) *s.* Gruel, oatmeal; flour: meat. խիւս անասնոց, paste.

խիւս 'ի աստղիկէ, pastry.

խւյ (ի, իւ) *s.* Woman's head dress, veil: cloak, dress.

խանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To become deaf, to be made deaf.

խաղաղանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To deafen, to make deaf; to stun.

խլել (եմ, եցի) *v. a.* To pluck up, to root out, to extirpate, to transplant; to unclasp; to sweep away, to force, to take by force, to extort, to take off: to demolish, to destroy, to pull down, to ruin. խլել զաչս ուրուք, to tear any one's eyes out: See Կախաղաղանել :

խիկք (այ, ք) *s. pl.* Snot, mucus of the nose.

խուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deafness.

խուլն (լման, լմամբ) *s.* Act of pulling or tearing out.

խուրբ (լրդի, լրբաւ or լրբան, լրբամբ) *s.* Mole. Հողափայտ խուրբ, mole hill.

խորդիկ (նայ, նեաւ) *s.* Gangrene.

խորալ See խորակ :

խորանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* See խորակ :

խորակ (եմ, եցի) *v. a.* To move, to stir, to agitate, to shake.

խորեղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խորակ :

խորիւ (եմ, ասցայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be shaken, to begin to walk.

խորառն (աման, ամամբ) *s.* Movement, impulse.

խորայթ See խորայթ :

խիւնջել (եմ, եցի) *v. n.* To neigh; to cry.

խիւնջիւն, *s. ind.* Neighing; cry: See խիւնջիւն :

խիւնջի (իւնջի, խիւնջաւ) *s.* Snail; slug: purple fish (small shell-fish): See Կանգիղոս :

խօրհի (բծի, բծաւ) *s.* Discussion, examination, research.

խօրծել (եմ, եցի) *v. a.* To discuss, to examine, to debate, to sift.

խօռն (խօռոյ, խօռով) *s.* Tow; wadding; flax. Լնուլ խօռով, to stop with tow.

խօրել (եմ, եցի) *v. a.* To contract, to close, to hem, to make a hem.

խիկ (զկան, զկամբ) *s.* Small room, closet, cell.

խիւայթ (ի, իւ) *s.* Exulceration; ulcer: worm.

խիւայթեալ (ելայ, ելով) *adj.* Exulcerated, ulcered.

խիւայթել (եմ, եցի) *v. a.* To exulcerate, to cause ulcers.

խիւայթել (եմ, թեցայ) *v. n-p.* To be exulcerated, to have ulcers; to suppurate, to form an abscess; to discharge matter.

խիւթել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To push: to devote one's self, to apply, to explore.

խիւնջիւն See խիւնջիւն :

խիւանան (ի, աւ) *adj.* Miserable, pitiful.

խիւանաթ (ի, աւ) *adj.* Scrupulous, conscientious.

խիւել (եմ, եցի) *v. n.* To make a conscience, to make a scruple, to scruple; to doubt, to fear; to abstain, to shun: to have pity or compassion.

խիւմտանք (նայ, նք) *s. pl.* Conscience, scruple.

խիւմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conscience, scruple.

խիւնջի See խիւնջի :

խիւաւգ (ի, աւ) *adj.* Gravelly.

խնել See **խնդել** :
խնդակ (*ի, աւ*) *s.* Stuffing, mixture of meat and herbs.
խնդել (*եմ, էցի*) *v. a.* To fill, to heap up, to stuff, to cram. **խնդել զորովայն**, to stuff one's self, to cram one's self, to fill one's stomach with food, to cram one's belly, to eat much.
խնդումն (*զման, զմամբ*) *s.* Act of filling or stuffing.
խմբագործել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble; to contain, to inclose.
խմբակից (*էցի, էցաւ*) *adj.* and *s.* Of the same troop, of the same regiment; companion.
խմբակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Company; composition, assemblage.
խմբարան (*ի, աւ*) *s.* Assembly, place where persons assemble.
խմբաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Assembled, gathered.
խմբաւորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble, to gather together.
խմբաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Assembly, congregation.
խմբել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble, to convoke; to gather together.
խմբովին, *adv.* In company, in a crowd.
խմել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **լմել** :
խմոր (*ոյ, ու*) *s.* Leaven or leaven.
խմորեալ (*ելոյ, էլու*) *adj.* Fermented, leavened.
խմորաչափ (*ի, իւ*) *s.* Zymometer (instrument to measure degrees of fermentation).
խմորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To ferment.
խմորեցուցիլ (*ցի, ցաւ*) *adj.* Fermentative, that has the power of fermenting.
խմբիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To ferment, to rise.
խմբումն (*բման, բմամբ*) *s.* Fermentation.
խմբունի, *adj. ind.* Risen, fermented.
խնամ (*ոյ, ու*) *s.* Care, application, tie, attachment, exactness, diligence, vigilance, subjection, great assiduity; solicitude; healing, attendance, dressing. **խնամով, carefully**, with care, with exactness. **խնամ ունիլ, տանիլ** or **տնել**, to take care of, to watch, to inspect, to guard, to preserve with care, to manage; to dress a wound; to solicit; to provide, to procure.

խնամագութ, *adj. ind.* Careful, diligent, attentive.
խնամածու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That takes care of, inspector, guardian.
խնամածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Care, cure, inspection; guardianship.
խնամակալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That has the care of, inspector, guardian, administrator, trustee, protector, defender; attorney, promoter. **խնամակալ որդայ**, guardian.
խնամակալել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **խնամ ունիլ** :
խնամակալութիւն (*ի, աւ*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Care, cure, protection, aid, assistance, guardianship.
խնամանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To become related, to become allied, to be united by marriage.
խնամատար (*ի, աւ*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամատարութիւն See **խնամակալութիւն** :
խնամարար (*ի, աւ*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամարկել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **խնամ ունիլ** :
խնամարկութիւն (*ի, աւ*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամարկութիւն See **խնամակալութիւն** :
խնամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage.
խնամել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **խնամ ունիլ** :
խնամիստ (*ի, աւ*) *s.* Negotiator of a marriage between two persons.
խնամինալ See **խնամանալ** :
խնամի (*մոյ, մեաւ*) *s.* Relation, allied by marriage.
խնամողորին, *adj. ind. and adv.* Careful, attentive; carefully, with care.
խնամոտ, *adj. ind.* Careful, diligent, vigilant, laborious.
խնամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage, relationship. **Հոգեւոր խնամութիւն**, sponsorship.
խնայ (*ոյ, ու*) *s.* Parsimony, economy. **խնայ ունիլ** See **խնայել** :
խնայական (*ի, աւ*) *adj.* Sparing; that pardons, compassionate.
խնայել (*եմ, էցի*) *v. n.* and *a.* To save, to be sparing of expence; to

pardon, to respect, to exempt, to privilege.

Խնայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy, parsimony, management of expenditure, frugality.

Խնդեւ *See* Խնդեւ:

Խնդադիւ, *adj. ind. and adv.* Gay, cheerful; gaily, cheerfully.

Խնդաւ (ամ, դայի) *v. n.* To rejoice, to be merry, to laugh. Մոզէս Խաբենայի Խաչատուր Բաղրատունցի Խնդաւ, Moses Choreniciu to Isaac Bagration greeting.

Խնդալից, *adj. ind.* Joyful, cheerful, gay, merry.

Խնդալից (էջի, էջաւ) *adj.* That rejoices with another. Խնդալից լինելու, to make merry, to rejoice with any one, to congratulate, to felicitate.

Խնդալցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Congratulation, felicitation. Թողալթ Խնդալցութեան, letter of congratulation.

Խնդամիւ (մոի, մոււ) *adj.* Gay, merry.

Խնդամուլի, *adj. ind.* Too merry.

Խնդամաւար, *adv.* Gaily, merrily, wantonly.

Խնդամուլ (իմ, աւայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be glad.

Խնդամաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gaiety, good humour, wantonness.

Խնդանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Խնդութիւն:

Խնդադուցանել (իմ, ցուցի) *v. t.* To make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդաւանդ, *s. ind.* Inequality, humps, knots.

Խնդիր (գրոյ, գրով) *s.* Question, interrogation, demand, discussion, examination; perquisition, search; quest; visit; inquisition, inquiry: proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, difference, quarrel: request, requisition. Խնդիր բայի, government of a verb. Խնդիր առնել, 'ի Խնդիր լինել, ելանել or առնանել *See* Խնդիր: Խնդիր առնուլ or պահանջել բայի, to govern. Կերպործական բայն առնուլ or պահանջել քննարկի հայցական, the active verb governs an accusative.

Խնդամութիւն *See* Խնդամութիւն:

Խնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, mirth, pleasure, contentment,

gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդութիւն (գման, գմամբ) *s.* See Խնդութիւն:

Խնդրակ (ի, աւ) *s.* Searcher; inquirer.

Խնդրանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Խնդիր:

Խնդրել (եմ, էջի) *v. a.* To search, to fetch, to demand, to will; to plead, to beg, to request, to implore; to claim, to require; to pursue; to ferret; to rummage. Վերադառնալ Խնդրել, to search again, to demand again.

Խնդրուած (ոյ, ուլ or աւ) *s.* Demand, prayer, supplication, request, requisition.

Խնծիւք (նայ, նգ) *s. pl.* See Խնծիւք:

Խնծաւ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To laugh, to rejoice.

Խնծալից, *adj. ind.* Sprightly, gay, merry.

Խնծանք (նայ, նգ) *s. pl.* Laughter, laugh, joy, gaiety.

Խնծար *See* Խնծար:

Խնծարեղ (ի, աւ) *adj.* That produces incense or aromatick and odoriferous gums.

Խնծաւոր, *adj. ind.* See Խնծաւոր:

Խնծաւորեղ (էջի, էջաւ) *adj.* That carries incense, that is furnished with aromatick gum.

Խնծաւորեղ (ի, էւ) *adj.* See Խնծաւորեղ:

Խնծաւորեղից, *adj. ind.* See Խնծաւորեղ:

Խնծաւոր, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous: praiseworthy, honourable.

Խնծաւոր, *adj. ind.* See Խնծաւոր:

Խնծաւոր, *adj. ind.* See Խնծաւոր: Drunk with incense.

Խնծաւորից (զի, զիամբ) *s.* Sort of flower.

Խնծաւոր (ի, աւ) *adj.* Odoriferous, aromatick.

Խնծաւոր (ի, աւ) *adj.* That holds incense.

Խնծաւոր (ի, էւ) *s.* Censer.

Խնծաւոր (ոյ, ուլ) *s.* Incense box, censer, pan to burn incense on.

Խնծաւոր (ի, աւ) *s.* Censer.

Խնծաւորեղ, *adj. ind.* That gives incense: incensed, ardent.

Խնծաւորեղ, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous.

խնկատուփ (արփ, արփու) s. See խնկաման :

խնկարան (ի, աւ) s. See խնկաման :
խնկարկել (եմ, եցի) v. a. To incense, to give incense.

խնկարկու (ի, աւ) s. Incensor, that gives incense.

խնկարկութիւն (թեան, թեամբ) s. Censuring.

խնկաւոր (ի, աւ) adj. Incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

խնկաւորել (եմ, եցի) v. a. To incense; to praise, to honour, to adore.

խնկաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Censuring; praise, respect, adoration.

խնկել (եմ, եցի) v. a. To incense: to embalm; to perfume.

խնկելի (ընդ, ըեաւ) adj. Worthy to be incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

խնկենի (նւոյ, նեաւ) s. Aroma, aromatick plant; rosemary.

խնկեփեաց (եցի, եցաւ) s. That prepares an odouriferous or aromatick composition.

խնկողութիւն, s. ind. See խնկաժողիկ :

խնձոր (ոյ, ու) s. Apple: See խնձորենի :

խնձորենի (նւոյ, նեաւ) s. Apple-tree. խնձորենիք, orchard of apple-trees.

խնձորի (բւոյ, բեաւ) s. See խնձորենի :

խնձողել (եմ, եցի) v. n. To rejoice.

խնձոյք (յից, յիւք) s. pl. Treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting; assembly; company. խնձոյս կազմել or առել, to regale, to give a treat, to feast.

խնուլ (աւմ, խցի) v. a. To cork, to close, to shut; to oppilate; to stop, to bung. խնուլ զերստին, to cork again. խնուլ զանցս կոկորդի, to choke.

խնջոյք See խնձոյք :

խառնակ (եկի, եկաւ) s. Small bed.

խշտի (աւոյ, աւով) s. Bed: den, cave of wild beasts.

խոզ (ի, իւ or աւ) s. Hog, pig, porker, swine. խոզ մասաւ, sow. խոզ ծովային, sea-hog. Յնկնիլ խոզի, to farrow. Յնուկնք արգանդի խոզի, litter of pigs.

խոզարոյծ (բուծի, բուծաւ) s. That fattens pigs.

խոզակ (ի, աւ) s. Cone of the pine-tree. խոզակ շերամոյ, ball of a silk worm.

խոջաճարակ (ի, աւ) adj. That is eaten by a pig.

խոջան (ի, աւ) s. Stubble. Հաւանել զխոջանս, to cut stubble.

խոջանակ (ի, աւ) s. Brush.

խոջանանալ (ամ, զանացոյ) v. n. p. To rise like stubble.

խոջանաշէն, adj. ind. Made or covered with stubble. խոջանաշէն խրճիթ, thatched cottage, hovel.

խոջանոց (ի, աւ) s. Hogsty, pigsty.

խոջաշաւիկ, adj. ind. That behaves like a pig, swinish.

խոջարած (ի, աւ) s. Swine-herd.

խոջեան, s. pl. ind. Hogs, swine.

խոջենի (նւոյ, նեաւ) s. Hog, meat, fresh pork.

խոջերամակ (ի, աւ) s. Herd of swine.

խոզութիւն (թեան, թեամբ) s. Hoggishness.

խոջք (զից, զիւք) s. pl. Scrofula, bubo, tumour.

խոջքորակ (ի, աւ) s. Sucking pig, roasting pig.

խոժոռ (ի, իւ) adj. Sorrowful, grave, stern; knitted, wrinkled. խոժոռ դէմք, stern and haughty countenance. խոժոռ ակնարկել, to look sternly or haughtily, to frown, to knit the brow.

խոժոռագեղ, adj. ind. See խոժոռագիւմ :

խոժոռագեմ (դիմի, դիմաւ) adj. Sorrowful, melancholy, of a stern or displeasing countenance.

խոժոռիլ (իմ, անցոյ) v. n. p. To knit the brow, to frown; to fly into a passion, to grow angry, to become enraged. խոժոռիլ օդոյ, to become cloudy, to be dull weather.

խոժոռութիւն (թեան, թեամբ) s. Frown, wrinkle; vexation, sorrow, melancholy.

խոլեկեղեակ (աւոյ, անաւ) s. Cancer (malignant swelling).

խոլմուկն (մկան, մկամբ) s. Sort of bird.

խոլործ (ի, աւ) s. Sort of herb.

խոխ (ի, իւ) s. Dressed victuals.

խոխեկ (ի, աւ) s. Cook.

խոխոմ (ի, իւ) s. Valley.

խոխոյթիւն, s. ind. See խոխոյթիւն :

խոխոջանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **խոխոջան**: Canal, conduit of water.

խոխոջել (եմ, էջի) *v. n.* To murmur, to purl, to babble (applied to a brook).

խոխոջիւն, *s. ind.* Murmur, babbling; gurgling.

խոխոջք (նայ, ջիւք) *s. pl.* See **խոխոջան**:

խոխոսել (եմ, էջի) *v. n.* See **խորհել**:

խոհ (ի, աւ) *adj.* Thinking, that thinks.

խոհալ (ամ, էայի) *v. a.* To think, to meditate upon, to consider, to contemplate; to imagine.

խոհուս (կման, կմամք) *s.* Thought, meditation, contemplation, reflection, consideration; imagination, speculation.

խոհ (ի, իւ) *adj. and s.* Prudent: victuals, cookery.

խոհական (ի, աւ) *adj.* Prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, mature, discreet, temperate, sober.

խոհականութիւն (թեան, թեամք) *s.* Prudence, wisdom, discretion, maturity, sobriety, moderation.

խոհակեր (ի, աւ) *s.* Cook.

խոհակերել (եմ, էջի) *v. a.* To cook.

խոհակերոց (ի, աւ) *s.* Kitchen.

խոհանոց (ի, աւ) *s.* See **խոհակերոց**:

խոհարար (ի, աւ) *s.* See **խոհակեր**: **խոհեմ** (ի, իւ) *adj.* Prudent, wise, judicious, intelligent, adroit: See **խոհական**:

խոհեմաբար, *adv.* Prudently; wisely, sensibly, judiciously.

խոհեմաբար, *adj. ind.* Adorned by prudence, prudent, judicious.

խոհեմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To grow wiser, to be prudent.

խոհեմամբ (մեի, մոաւ) *adj.* See **խոհեմ**:

խոհեմութայ, *adj. ind.* That proceeds judiciously, circumspect, calm, sober-minded.

խոհեմութիւն (թեան, թեամք) *s.* Prudence, wisdom, circumspection, precaution, caution, reserve.

խոհեք (ի, աւ) *s. and adj.* Ordure, filth; sink: filthy, impure, obscene.

խոհերական (ի, աւ) *adj.* Filthy, impure, obscene.

խոհերանոց (ի, աւ) *s.* Sink, drain.

խոհել See **խորհել**:

խոհուն, *adj. ind.* See **խոհեմ**:

խոյխոյել (եմ, էջի) *v. a.* To massacre, to kill, to slaughter.

խոյխոյուս (զման, զմամք) *s.* Massacre, act of killing, carnage.

խոյխոնջել See **խոխոջել**:

խոյխոնջիւն (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See **խոխոջել**:

խոյխոնջանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **խոխոջան**:

խոյխոնջել (եմ, էջի) *v. n.* See **խոխոջել**:

խոյղակ (ի, աւ) *s.* Pipe, canal, conduit; spout, gutter, drain; gullet; socket; reed; small pipe. **խոյղակի գիւսական**, tube of a telescope.

խոյղոր (ի, աւ) *s.* Sucking pig.

խոյղորակ or **խոյղորակ** (ի, աւ) *s.* See **խոյղոր**:

խոյղել (եմ, էջի) *v.a.* See **խոյղել**:

խոյ (ոյ, ով) *s.* Ram: battering ram: Aries, ram (sign of the Zodiac): See **Հոյ**:

խոյակ (ի, աւ) *s.* Chaptrel, capital of a pillar.

խոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To soar, to fly on high; to dart forward, to rush.

խոյանք (նայ, նգ) *s. pl.* Soar, high flight.

խոյլ (խուզի, խուզիւ) *s.* Inquisition, inquest, strict inquiry, examination, research. 'Ի խոյլ արկանել or 'ի խոյլ և 'ի քննիւ արկանել, to examine, to search.

խոյթ (խութի, խութիւ) *s.* Kind of wild water animal.

խոյլ (խուլի, խուլիւ) *s.* Schirrus; goitre, swelling of the throat: scrofula.

խոյս, *s. ind.* See **խուսափում**: **խոյս աւալ**, to fly, to avoid, to escape, to decamp, to steal away; to be guilty of tergiversation, to shuffle.

խոյր (խուրի, խուրիւ) *s.* Headband; diadem, tiara; cap. **խոյր Եւրոպացոյ**, hat. **խոյր Տաշկայ**, turban.

խոյրադիր See **Թադադիր**:

խոյրաբար (ի, աւ) *s.* Maker of headbands; cap-maker, hatter.

խոյուզ (ի, աւ) *s.* Ornament of architecture.

խոնարհ (ի, աւ) *adj.* Humble;

submissive, respectful; lower, inferior.
խոնարհ առնել, to humble.

խոնարհաբար, adv. Humbly.

խոնարհազնաց, adj. ind. That goes down, that lowers.

խոնարհադոյն (գռնի, գռնիւ) adj. comp. and adv. Inferiour; lower: in an inferior station; below.

խոնարհակ, adj. ind. That bends downwards, that inclines, aslant.

խոնարհաձիւք, adj. ind. That pulls down, that lowers, that makes to fall.

խոնարհամիտ (մոի, մտաւ) adj. Humble, that has an humble opinion of himself.

խոնարհամեռել (եմ, էցի) v. n. To humble or abase one's self, to be humble, to have an humble opinion of one's self.

խոնարհամտութիւն (թեան, թեամբ) s. Humility, humble opinion of one's self.

խոնարհեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow down, to bend down, to incline.

խոնարհել (իմ, հեցայ) v. n-p. To be humble; to lower one's self, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline.

խոնարհութիւն (թեան, թեամբ) s. Humility; deference, submission; humiliation; abasement; baseness, lowness, bend, inclination; inflexion; fall, decline, declension; declination.

խոնարհումն (հման, հմամբ) s. Decline; declination: See **խոնարհութիւն**.

խոնաւ (ի, իւ) adj. and s. Humid, moist: moisture, humidity; humour: See **խոնաւութիւն**.

խոնաւական (ի, աւ) adj. Humid, moist, wet.

խոնաւակերտ, adj. ind. Humid, wet.

խոնաւային (յեղ, յեղ) adj. Humid, moist, wet: See **խոնաւ**.

խոնաւայոյզ, adj. ind. That wets, that moistens. **խոնաւայոյզք**, wet weather.

խոնաւանալ (ամ, աջայ) v. n-p. To grow wet, to become moist.

խոնաւալփ (ի, իւ) s. Hygrometer.

խոնաւացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To wet, to moisten, to steep.

խոնաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Humidity, moisture, wetness; humour, radical moisture.

խոնաւաւ (ի, իւ) adj. Humid, wet, moist: See **խոնաւ**.

խոնջ (ի, իւ) adj. Tired, fatigued, weary, faint, jaded, weak.

խոնջանք (նայ, նոք) s. pl. See **խոնջութիւն**.

խոնջեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To tire, to fatigue.

խոնջել (իմ, ջեցայ) v. n-p. To tire, to be fatigued.

խոնջութիւն (թեան, թեամբ) s. Fatigue, weariness, lassitude.

խոշիւն See **շնչիւն**.

խոշորել (եմ, էցի) v. a. To kill, to slaughter.

խոշոր, adj. ind. That kills, killing.

խոշորել See **խոշորել**.

խոշոր (ի, իւ) adj. Stout; great; thick; rough, rude, rustick, unpolished; awkward, ill-shaped, ill-made. **խոշոր զգեստ**, coarse cloth. **խոշոր ձայն**, rough voice; harsh sound.

խոշորագեղ, adj. ind. Of a rough countenance, of coarse features, hard-favoured, ugly.

խոշորագոյն (գռնի, գռնիւ) adj. comp. Very rude, very coarse.

խոշորացոյց (ցուցի, ցուցիւ) s. Microscope, magnifying glass.

խոշորեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To magnify, to make larger.

խոշորութիւն (թեան, թեամբ) s. Coarseness, rudeness, want of politeness.

խոշտաւ (ամ, առայ) v. n. See **կաշալ**.

խոշտանգանք (նայ, նոք) s. pl. Torture, torment, rack, pain.

խոշտանգել (եմ, էցի) v. a. To torture, to torment, to pain; to incommode.

խոշտանգութիւն (թեան, թեամբ) s. See **խոշտանգանք**.

խոշտանկանք See **խոշտանգանք**.

խոշտար (ի, աւ) s. Son, child.

խոշ (ի, իւ) s. Obstacle, opposition, embarrassment, difficulty, hinderance, inconvenience, clog; cross, contrariety. **խոշ է խաւթ լինել**, to hinder, to clog, to embarrass.

խոշընդակն, s. ind. Hinderance to the sight. **խոշընդակն լինել**, to put a stop to, to hinder.

խոչընդոտան, *s. ind.* Obstacle, stop, hinderance, embarrassment. **խոչընդոտել**, to oppose, to hinder; to clog, to embarrass.

խոսալ (*ամ, պայայ*) *v. n.* To leap.

խոսան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Uncultivated: waste land. **խոսանի**, waste, fallow.

խոսանանալ (*ամ, պանայայ*) *v. n-p.* To become desert or uncultivated, to lie waste; to spoil, to go to ruin.

խոսանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render desert, to leave uncultivated; to spoil, to ruin.

խոսանել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խաւանացուցանել**.

խոսոյ See **խոսոյիք**.

խոսոյել (*եմ, եցի*) *v. a.* To curl, to buckle in curls, to frizzle, to crisp.

խոսոյիք (*պեայ, պեպ*) *s.* Curl, ringlet of hair, buckle of hair.

խոռապետ (*ի, աւ*) *s.* Courtier, minister.

խոռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to make hollow, to excavate.

խոռել (*ի, աւ*) *s.* Hollow, cavity, cave, hole; cavern, den, chasm.

խոռելանալ (*ամ, չայայ*) *v. n.* See **խոռելի**.

խոռելաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hollow; caverned, cavernous.

խոռելի (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to excavate.

խոռելի (*եմ, չայայ*) *v. n-p.* To become hollow, to become empty, to become void.

խոտաբան (*ի, իւ*) *s.* Promiser, one who promises.

խոտանալ (*ամ, ապայ*) *v. a.* To promise, to engage; to vow; to protest; to offer, to proffer, to deliver, to propose.

խոտացումն See **խոտումն**.

խոտովան, *s. ind.* **խոտովան լի նել** or **առնել**, to confess, to own, to acknowledge; to make confession; to confess (to a priest).

խոտովանաբար, *adv.* Confessedly, avowedly; in confession.

խոտովանահայր (*հօր, հարր*) *s.* Confessor, holy father.

խոտովանարան (*ի, աւ*) *s.* Confessional.

խոտովանադար (*քեռ, քերր*) *s. f.* Penitent.

խոտովանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To confess, to hear the confession of.

խոտովանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To own, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession.

խոտովանողական (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to a confessor or martyr.

խոտովանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Confession, avowal, acknowledgment, declaration. **խոտովանութիւն մեղաց**, confession of sins. **Երթալ ի խոտովանութիւն**, to go to confession.

խոտովանող (*ի, աւ*) *s.* Confessor (sort of martyr).

խոտումն (*աման, ամամբ*) *s.* Promise, engagement, obligation; word, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession.

խոտովայի (*յնայ, յնով*) *s.* Note of music.

խոտովագոստ (*գիտայ, գիտով*) *s.* Daughter of Cosroes.

խոտ (*ոյ, ով*) *s.* Grass, herbage, turf, verdure; hay; forage; pasture.

խոտաբուս, *adj. ind.* Fed on grass; living on potherbs.

խոտակեր (*ի, աւ*) *adj.* See **խաւաւարակ**.

խոտաւարակ (*ի, աւ*) *adj.* That eats herbs; that pastures. **խոտաւարակ լի նել**, to eat herbs, to pasture.

խոտաւարակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* See **խոտաւարակ լինել**.

խոտան (*ի, իւ*) *adj.* Abject, vile, base, worthless, despicable.

խոտանոց (*ի, աւ*) *s.* Hay-loft, place where hay is kept.

խոտուէտ, *adj. ind.* Grassy, full of grass.

խոտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To despise, to contemn, to scorn, to undervalue, to depreciate, to slight, to disdain.

խոտեղէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Of herbs; of hay.

խոտոր, *adj. ind.* See **խոտորակ**.

խոտորագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more astray, more awry, more oblique.

խոտորագիտակ (*ի, աւ*) *s.* Polemoscope.

խոտորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խոտորեցուցանել**.

խոտորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To turn aside, to mislead, to lead

astray, to divert, to distract; to twist, to contort, to make crooked, to make awry.

խտարիւլ (*խմ. բեցայ*) *v. n-p.* To turn aside, to deviate; to go astray, to lose the way; to decline; to shrink, to swerve; to slope, to slant.

խտարնակ (*խ. աւ.*) *adj. and s.* Oblique, crooked, aslant, aslope, thwart, cross, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made, bad; perverse, wicked, froward: cross beam, piece of wood placed athwart. **խտարնակս զնալ.** to walk sideways.

խտարնական (*խ. աւ.*) *adj.* Transverse, cross; aslant: See **խտարնակ**.

խտարնակի, *adv. and adj. ind.* Obliquely, aslant, across, athwart, crossly, transversely; at random, without order: See **խտարնակ**.

խտարնակիւլ (*խմ. կեցայ*) *v. n-p.* To slant, to slope; to turn aside, to go astray.

խտարնակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obliquity, crookedness, bias, crossness; perverseness; winding, sinuosity.

խտարնակեալ, *adj. ind.* See **խտարնակ**.

խտարնաշաւիղ, *adj. ind.* Twisted, winding, sinous.

խտարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խտարութիւն**.

խտարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Obliquity, slant position, crookedness, deviation, declination; act of turning aside, act of going astray.

խոր, *adj. ind.* Deep, hollow, excavated; concave. 'Ի **խոր խորանէլ**, to wound severely or mortally: See **խորք**.

խորարան (*խ. իւ.*) *adj.* Profound, difficult; enigmatical, obscure.

խորարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enigma; profound or obscure discourse.

խորազեա (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Prudent, cautious, adroit, skilful; wary, subtil, sly, crafty.

խորազեալագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very prudent, very adroit; very wary.

խորազեալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prudence, sagacity; wariness, craft, cunning.

խորագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Title (of a book).

խորագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj.*

comp. More profound, very deep. **խորագոյնս**, to the bottom, profoundly, thoroughly.

խորախորհուրդ, *adj. ind.* Profound, mysterious.

խորախոս (*խ. աւ.*) *adj.* See **խորախոս**.

խորակն (*կան, կամբ*) *adj.* That has hollow eyes.

խորամար (*ոյ, ուլ*) *s.* Glen, deep valley.

խորամանկ (*խ. աւ.*) *adj.* Cunning, sly, crafty, knavish, wily, roguish, artful, trickish; fraudulent, deceitful, rascally, villainous; malicious.

խորամանկիւլ (*խմ. եցի*) *v. n.* To chicaner, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to be cunning, to be artful, to be fraudulent, to cheat, to be guilty of knavery.

խորամանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cunning, artifice, chicaner, cavillation, quibble, cheat, deceit, fraud, low stratagem; knavery, villainy; malice.

խորամիջոց, *s. ind.* Cavity, hollow, cavern.

խորամուխ, *adj. ind.* Penetrating, profound, deep. **խորամուխ լինել**, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply.

խորայտաակ, *adj. ind.* Profound, deep, hollow.

խորայրչլ, *adj. ind.* That searches to the bottom, that fathomes; fathomed, searched to the bottom.

խորան (*խ. աւ.*) *s.* Pavilion, tent; tabernacle: vault of heaven: altar: arithmetical table: point (at the game of trictrac or backgammon).

խորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To dive into, to go to the bottom; to become hollow or deep.

խորանակար (*խ. իւ.*) *s.* Tent-maker.

խորանակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That dwells in the same pavilion or tent.

խորանաձեւ, *adj. ind.* In form of a pavilion or vault.

խորանայար (*խ. աւ.*) *adj.* That pitches a tent; that constructs a temple.

խորանայարի, *adj. ind.* In form of a tent or vault, vaulted.

խորանանման, *adj. ind.* See **խորանայարի**.

խորանաշէն See **խորանակար**.

խորանապահ (*խ, աւ*) *s.* Guard of a pavilion.

խորանարդ (*խ, իւ*) *adj.* Vaulted: cubical, cubick, hexaedral. **Վերածել 'ի խորանարդ**, to cube, to raise to the third power.

խորանարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cube.

խորանաւոր (*խ, աւ*) *adj.* That dwells in a pavilion or tent.

խորանափեղէ (*խ, իւ*) *s.* Curtain of a pavilion or tent.

խորաննեղ (*խ, աւ*) *adj.* See **խառաննեղ**.

խորաջուր, *adj. ind.* Very deep, unfathomable.

խորասոյդ, *adj. ind.* Sunk deeply, deep. **խորասոյդ աւնել**, to make deep, to thrust to the bottom; to plunge. **խորասոյդ լինել**, to dive to the bottom; to plunge.

խորասուզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thrust to the bottom; to plunge.

խորարմատ, *adj. ind.* Deeply rooted.

խորափիւ (*փախ, փախ*) *s.* Cavity, hollow, cave, cavern.

խորափոս (*խ, իւ*) *s.* Hollow, pit.

խորաքանդակ, *adj. ind.* In bass-relief.

խորաքնին, *adj. ind.* Profound, abstruse, difficult.

խորդ (*ոյ, ու*) *s.* Hairecloth, sackcloth.

խորդահանդերձ, *adj. ind.* Clad in sackcloth.

խորդ (*ոյ, ու*) *s.* Crane: See also **խորթ**.

խորդաւ (*ամ, դացի*) *v. n.* To snore, to snort; to have a rattling in the throat.

խորդիւն, *s. ind.* Snore; rattling in the throat.

խորդխորդաւ (*ամ, դացի*) *v. n.* To snore or snort much.

խորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to excavate, to fathom; to withhold, to retain, to abate, to diminish, to curtail.

խորթ (*ոյ, ու*) *adj.* Bastard, natural, illegitimate. **խորթ որդի**, natural son: See **խորդ**.

խորթաբարոյ (*խ, իւ*) *adj.* Unsocial, morose, capricious, whimsical.

խորթանաւ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To be estranged, to be degenerated, to be spoiled.

խորթասեակ, *adj. ind.* False, bastard.

խորթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To corrupt, to adulterate; to bastardize.

խորթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Corruption, adulteration, degeneracy.

խորթմատ, *adj. ind.* See **խորթ մայ**.

խորթմայ, *adj. ind.* Profound, impenetrable, inscrutable; penetrating, profound.

խորին, *adj. ind.* Deep, high; impenetrable, abstruse, hidden, difficult to understand.

խորիւխ (*բախի, բախաւ*) *s.* Honeycomb: cake made of honey.

խորի (*խ, աւ*) *s.* Cast skin of a snake; skin, hide.

խորիանաւ (*ամ, խացայ*) *v. n-p.* To fall off as the skin of a snake; to cast the skin.

խորխորատ (*խ, իւ*) *s.* Gulph, abyss, chasm, deep cavern, pit.

խորխորին, *adj. ind.* Very deep.

խորհ, *s. ind.* Thought: See **խորհուրդ**.

խորհել (*իմ, հեցայ*) *v. n-p.* To think; to suppose, to judge, to imagine, to fancy; to meditate, to consider, to study; to reason; to reflect, to bring to memory, to recollect; to bethink one's self.

խորհուրդ (*հրդոյ, հրդով or հրդեան, հրդեամբ*) *s.* Thought; design, imagination, fancy; intention, wish, sentiment, resolution, disposition; idea, fantasy; care, concern, solicitude, attention; reverie; inspiration; advice, counsel; deliberation, consultation; secret; mystery: sacrament. **Շրջել զոր 'ի խորհրդոյ**, to dissuade. **խորհուրդ 'ի մէջ աւաւնաւ**, to consult, to deliberate. **խորհուրդ աւաւ**, to counsel, to advise. **խորհուրդ հարցանել**, to consult, to take counsel, to take advice. **խորհրդեան գալիւ**, secretary.

խորհրդաբար, *adv.* Figuratively; mysteriously; sacramentally.

խորհրդաբեր (*խ, աւ*) *adj.* See **խորհրդաւոր**.

խորհրդաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խորհրդածել**.

խորհրդադաւ, *adj. ind.* Initiate.

խորհրդադաց, *adj. ind.* See **խորհրդադաւ**.

Խորհրդադրեաց, *adj. ind.* Initiate: mystical. **Խորհրդադրեաց առնել**, to initiate.

Խորհրդածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To imagine, to form an idea of, to suppose, to consult, to deliberate: to administer the sacraments; to celebrate mass: to explain, to expound, to comment upon.

Խորհրդածու (*ի, աւ*) *s.* Thinker, one that considers: adviser: minister, one that administers the sacrament, or celebrates mass.

Խորհրդածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thought, reflection; deliberation: secret, mystery: administration of the sacraments; celebration of mass.

Խորհրդակ (*ի, աւ*) *s.* See **Խորհրդածու**: **Խորհրդական** (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mystical, mysterious, sacramental; anagogical: learned, wise, prudent: adviser, counsellor. **Խորհրդական իմաստ**, anagogy, religious rapture. **Խորհրդական խոստովանութիւն**, auricular confession.

Խորհրդականել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Խորհրդածել**.

Խորհրդականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deliberation, council, consultation: mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness: wisdom, prudence.

Խորհրդակասար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That administers, that celebrates: place of administration of the sacrament.

Խորհրդակիր, *adj. ind.* Mysterious; that thinks.

Խորհրդակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Adviser, confidant.

Խորհրդակորոյս, *adj. ind.* That has lost his senses, frantick, mad; foolish.

Խորհրդակցել (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Council, consultation; conference, parley.

Խորհրդանոց (*ի, աւ*) *s.* Council, assembly; place of consultation, or administration of the sacraments.

Խորհրդապահ (*ի, աւ*) *adj.* Secret, discreet, faithful.

Խորհրդատար (*ի, իւ*) *s.* Missal, mass-book.

Խորհրդատու (*ի, աւ*) *s.* Adviser, counsellor.

Խորհրդարան (*ի, աւ*) *s.* See **Խորհրդանոց**.

Խորհրդաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Mysterious, mystical; figurative, hieroglyphical.

Խորհրդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խորհրդակ**.

Խորհրդօրէն, *adv.* See **Խորհրդաբար**.

Խորձուձ (*ձնձոյ, ձնձով*) *s.* Linen, piece of linen.

Խորնդասոյց, *adj. ind.* See **Անդհաւոր**.

Խորշ (*ի, իւ*) *s.* Angle, corner, edge; nook, lurking place, hidden corner; niche; hollow, cavity; fold; dimple; wrinkle. **Խորշ ծովու**, gulph, bay, creek, cove. **Խորշ նաւի**, hold of a ship. **Խորշ լեռանց**, cavern, cave formed by nature. **Խորշ կենդանեաց**, den of wild beasts; nest, litter. **Խորշ առնուլ առաքաւանից նաւու**, to fill the sails, to get the wind. **Խորշ զխորշիւ իջանել**, to become wrinkled, to knit the brow.

Խորշակ (*ի, աւ*) *s.* Hot weather, excessive heat; hot parching wind.

Խորշակաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That causes the hot wind.

Խորշակադնաց, *adj. ind.* Where the hot wind often blows.

Խորշակահար, *adj. ind.* Burnt or parched by excessive heat, or by a burning wind. **Խորշակահար առնել**, to burn, to parch. **Խորշակահար ցամաքիւ**, to be burnt or parched.

Խորշակահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Burning caused by the hot wind.

Խորշակայեղջ, *adj. ind.* Subject to hot weather or to the hot wind.

Խորշակասուն, *adj. ind.* Nourished by the hot wind.

Խորշանկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrinkle, to knit, to frown.

Խորշանք (*նաց, նգ*) *s. pl.* Flight, escape, act of avoiding or shunning; aversion, antipathy.

Խորշելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Avoidable, evitable.

Խորշեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Hollow, void, empty.

Խորշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to avoid, to make to shun, to drive away.

Խորշիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To avoid, to retire, to fly, to escape.

- խորշիւն**, *s. ind.* Noise.
- խորշորշան** (*ի, աւ.*) *s.* Double, fold, wrinkle.
- խորշորշանի**, *adj. ind.* Folded, turned down, plaited; wrinkled, knitted.
- խորշորշիւ** (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* See **խորշորիւ**.
- խորշոնկացանիւ** (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fold, to curl, to plait; to knit, to wrinkle.
- խորշորիւ** (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To grow wrinkled, to shrivel, to shrink, to fold.
- խորշոմութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Fold, plait, double, gather, curl, wrinkle.
- խորոշ** See **խորաշ**.
- խորով**, *s. ind.* See **խորովում**: 'ի **խորով** արկանիւ See **խորովել**.
- խորոված** (*ի, իւ*) *s.* Roast meat.
- Հայ խորոված**, toast. **Կրպակ խորովածի**, cook's shop. **Որ վաճառէ զխորոված**, one who keeps a cook's shop.
- խորովել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To roast, to toast; to crisp; to fry; to grill, to broil; to burn.
- խորովիւ** (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* To roast; to fry; to burn.
- խորովոյթ**, *s. pl. ind.* See **խորոված**.
- խորովում** (*զման, զմամբ*) *s.* Act of roasting; burn.
- խորութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Depth, height, bottom, capacity; concavity, hollowness; excavation; sinking or falling in of the ground.
- խորունդ** (*ընդայ, ընդով*) *s.* Bottomless pit, gulph, abyss.
- խորուս**, *s. ind.* See **խորութիւն**.
- խորովիք** (*փեաց, փեօք*) *s. pl.* Concavity, cavity.
- խորսիւ** (*եմ, եցի*) *v. a.* To make the honey-comb; to fill with cakes of honey.
- խորտարորտ**, *adj. ind.* Ragged, rough, rugged, uneven.
- խորտակել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To break, to burst, to crack; to dash to pieces; to crush, to bruise. **խորտակել զգորտ** or **զթշնամին**, to defeat.
- խորտակումն** (*կման, կմամբ*) *s.* Fracture, breaking, bursting, cracking; rout, defeat.
- խորտիկ** (*ափի, ափաւ*) *s.* Roast meat, dressed meat.
- խորտկակեր** (*ի, աւ*) *adj.* That eats dressed meat.

- խորտկակերութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of eating dressed meat.
- խորտկարար** (*ի, աւ*) *s.* Cook; keeper of a cook's shop.
- խորտկարարութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Cookery, art of dressing meat.
- խորք** (*բայ, բովք*) *s.* Depth, height, bottom, hollow, pit, cavity; gulph, abyss.
- խորոզ** (*ի, աւ*) *adj. and s.* That withholds, that takes away, that diminishes.
- խոց** (*ի, իւ*) *s. and adj.* Wound, sore; ulcer: wounded. **խոց գնել**, to wound. **խոց մնալ**, to be wounded.
- խոցահար** (*ի, աւ*) *adj.* Wounded.
- խոցահարել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound.
- խոցել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound, to stab; to ulcerate.
- խոցոտել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound severely, to cut with a sword.
- խոցոտիւ** (*աչի, աչաւ*) *adj.* That wounds severely.
- խոցոտումն** (*աման, ամամբ*) *s.* Act of wounding severely.
- խոցոցել** See **խոցոտել**.
- խոցումն** (*ցման, ցմամբ*) *s.* Act of wounding; wound.
- խոցում** (*ոյ, ով*) *s.* Wound, sore.
- խուել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To vex, to trouble, to incommode, to torment.
- խուլածք** (*ծայ, ծովք*) *s. pl.* Felt, stuffing, wadding. **Լնուլ խուլածովք**, to stuff.
- խուլակ** (*ի, աւ*) *adj.* That searches.
- խուլական** (*ի, աւ*) *adj.* Curious, searching, inquisitive.
- խուլարկու** (*ի, աւ*) *adj. and s.* Curious, inquisitive; examiner, searcher, busy inquirer.
- խուլել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into: to shear; to shave; to cut off, to strip off; to shave (the crown of the head).
- խուլողութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Busy search, curiosity, quest.
- խուլումն** (*զման, զմամբ*) *s.* Shearing; shaving, tonsure.
- խուծ**, *s. ind.* Obstacle, embarrassment, hinderance. **խուծ է խոչ լինել**, or **խէլ է խուծ ընդ ասն անկանիւ**, to hinder, to embarrass, to clog. 'ի **բայ ասնել զխոչ** և **զխուծ**, to disen-

umber, to free from embarrassment.

խուժ (ի, աւ) *adj.* Barbarous:
See խուժաղութ :

խուժաղութ, *adj. ind.* Barbarous,
savage; cruel, inhuman; black, negro.

խուժախումբ, *adj. ind.* Composed
of barbarians, assembled from the lower
classes.

խուժական (ի, աւ) *adj.* See խու-
ժաղութ :

խուժամուժ, *adj. ind.* Confused,
mixed. խուժամուժ ամբոխ, the po-
pulace: See խուժաղութ :

խուժային (յնոյ, յնով) *adj.* See
խուժաղութ :

խուժան (ի, աւ) *s.* Multitude,
populace, the vulgar, crowd, press,
throng; collection, heap; confusion;
noise, clatter; intrigue, traffick; busi-
ness.

խուժգն (խժգան, խժգամբ) *s.*
Obstinacy, stubbornness, pertinacity.
'ի խժգան կալ, to be obstinate.

խուժել (եմ, եցի) *v. n.* To col-
lect together in a troop; to attack in a
troop or confusedly.

խուլ (խի, խիւ) *adj.* Deaf.

խուխ (խիւյ, խիւով) *s.* Phlegm,
spittle.

խուլ (խղի, խղիւ) *s.* Cell, small
room. խուլ պահակայ, sentry-box.

խուժապ (ի, աւ) *s.* and *adj.*
Haste, hurry, precipitation, speed: in
haste, in a hurry; hasty, precipitate.

խուժապական (ի, աւ) *adj.* Ur-
gent, pressing; precipitate, too hasty.

խուժապառ (նայ, նգ) *s.* Eager-
ness, haste, precipitation; precipitate
flight.

խուժապել (եմ, եցի) *v. a.* To
hasten, to urge, to precipitate; to put
to flight.

խուժապեցունել (եմ, ցուցի)
v. t. See խուժապել :

խուժապիլ (իմ, պեցոյ) *v. n-p.*
To be in haste; to be hasty, to be pre-
cipitate; to fly precipitately.

խուժապում (պման, պմամբ) *s.*
See խուժապառ :

խուժիճ (խժժի, խժժիւ) *s.* See
խրտուիլ :

խում, *s. ind.* Note in musick.

խումբ (խմբի, խմբիւ) *s.* Band,
troop, party, company; division, cohort,
legion, brigade, detachment. խումբ
առնուլ or առնել, to assemble, to

collect together. խումբ կազմել զորայ,
to form into a regiment, to embody, to
enlist, to enrol; to collect together.

խուճ, *adj. ind.* Little, small, tri-
fling, brief, short. խուճ ինչ or խուճ
փ, a little.

խուճիկ (խնկոյ, խնկով) *s.* Incense,
aromatick gum; aromatics. խուճիկ ար-
կանել, to give incense.

խուճիկեղէն (զեղան, զեղամբ) *s.*
Sweet calamus.

խուճիճ (խնճոյ, խնճով) *s.* Note in
musick.

խուճիլ (խնլոյ, խնլով) *s.* See
խրտուիլ :

խուճիւն, *s. ind.* Noise, crash,
outcry.

խուճանիլ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.* See
խոսանանալ :

խուճ, *adj. ind.* and *adv.* Thick,
close, crowded, dense, great, numerous:
in crowds, in a throng.

խուճ (խան, խամբ) *s.* Crowd,
concourse, multitude, collection of peo-
ple; affluence, great quantity; noise,
tumult, confusion.

խուճաբնեցայ, *adj. ind.* and *adv.*
Very numerous, in multitudes, in a
crowd; conjointly, together.

խուճափառ (նայ, նգ) *s. pl.* See
խուճափումն :

խուճափել (եմ, եցի) *v. n.* To
escape, to fly, to take to flight, to steal
away, to disappear; to retreat; to re-
tire.

խուճափեցունել (եմ, ցուցի)
v. t. To cause to escape, to save, to
extricate.

խուճափու, *adj. ind.* That takes to
flight, flying.

խուճափումն (փման, փմամբ) *s.*
Evasion, subterfuge, shift, excuse, ter-
giversation.

խուճել (եմ, եցի) *v. n.* See խու-
սափել :

խուճեցունել See խուճափեցու-
ցանել :

խուճումն See խուճափումն :

խուճ (խրճոյ, խրճով) *s.* Bundle
of wood, fagot; bundle of corn, sheaf;
bunch, truss; fascine; parcel. կապել
'ի խրճուհ, to fagot, to make into
sheaves, to shock.

խուճ (խցի, խցիւ) *s.* See Սկնեռի :
խուճ (խփոյ, խփով) *s.* Cover (for
a dish).

խոփ (*ի, իւ*) *s.* Coulter; plough-share.

խոփւ (*խոփւոյ, խոփւով*) *s.* Small bushes, briars, tuft.

խոփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap, to pile; to fill, to cram, to stuff.

խոնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap; to fill out; to make stout, to thicken, to enlarge.

խոնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To assemble in a crowd, to gather together; to augment.

խոնուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Heap, pile; concourse, crowd; multitude, abundance.

խոնչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To send forth a guttural cry.

խոռվ, *adj.* and *s. ind.* Confused, confounded, troubled, in disorder: confusion, trouble, disorder. **խոռվ հարկանել** or **յարուցանել**, to trouble, to cause disorder.

խոռվայոյ, *adj. ind.* See **խոռվաբար**.

խոռվարար (*ի, աւ*) *adj.* Factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous.

խոռվարիւ (*ի, աւ*) *adj.* See **խոռվարար**.

խոռվել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խոռվեցուցանել**.

խոռվեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to rouse, to stir up, to excite to insurrection.

խոռվիլ (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* To be troubled, to be disturbed, to be agitated, to be perplexed, to be disquieted, to be disconcerted, to be in a bustle or tumult.

խոռվուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Perturbation, confusion, commotion, agitation, trouble; crash; stir, tumult, bustle, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; havoc; devastation.

խոռվուտ, *adj. ind.* See **խոռվաբար**.

խոռառեսակ, *adj. ind.* Tufted, bushy; in form of a sprig.

խոչակ (*ի, աւ*) *s.* See **խոչափող**.

խոչակափող See **խոչափող**.

խոչափող (*ոյ, ով*) *s.* Windpipe, throat.

խուսոտ, *adj. ind.* Disagreeable, un-

pleasant; ill-natured, ill-tempered.

խսիր (*խսրի, խսրաւ*) *s.* See **փսիւթ**.

խստաբաղի, *adj. ind.* Severe, violent, hard, heavy, rigorous.

խստադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* Very severe, very harsh, very hard. **խստադոյնս**, severely, harshly, rigorously. **խստադոյնս դնալ**, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

խստակոն (*ի, իւ*) *adj.* Austere, rigid, harsh.

խստաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a disagreeable sound or voice, harsh, rough.

խստամբակ See **Ստամբակ**.

խստամբեր, *adj. ind.* Austere.

խստամբերուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Austerity.

խստամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* See **խստասիրտ**.

խստանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, to be rigorous.

խստաշուռչ, *adj. ind.* Rough, violent (wind).

խստապարանոց (*ի, աւ*) *adj.* That dissents from the general opinion, pertinacious, opiniative; harsh, inflexible, stiff.

խստապինդ, *adj. ind.* Very hard, very stiff, very stubborn.

խստասիրտ (*սրտի, սրտիւ*) *adj.* Stiff, inflexible; hardened, impenitent; opiniative, obstinate; insensible.

խստասրտուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy.

խստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To harden, to make hard; to cause to persist, to make obstinate.

խստաքար (*ի, իւ*) *s.* Hard stone.

խստերակ, *adj. ind.* Ungovernable; stern, inflexible; obstinate, pertinacious.

խստիւ, *adv.* Hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorous; rigidly, strictly.

խստստեայ, *adj. ind.* Furnished with hard branches.

խստոր (*ոյ, ով*) *s.* Garlick.

խստուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Hardness, stiffness, roughness, harshness, asperity, austerity, rigidness, rigour, severity, cruelty, inclemency, in-

flexibility; want of compliance, want of politeness. Խստութիւն որակ, hardness of heart. Խստութիւն կարծեաց, too great austerity of morals, puritanism.

Խտանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խտացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Condensation, act of thickening, coagulation, concretion, congelation; density, thickness, consistence.

Խտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To thicken, to condense, to coagulate, to congeal, to make consistent.

Խտիւր, *s. ind.* Difference, variety, distinction, disparity, disproportion.

Խտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Խտացումն:

Խտաղանք See Խտաղանք:

Խտաղել See Խտաղել:

Խտաղումն (տման, տմամբ) *s.* See Խտաղանք:

Խտաղանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Irritation, sudden impulse; tickling; daz- zling.

Խտաղել (եմ, եցի) *v. a.* To irri- tate (the blood or nerves): to tickle; to dazzle.

Խտաղորիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be irritated: to be tickled; to be daz- zled.

Խտաղիմայ (ի, իւ) *s.* Physiogno- mist.

Խտաղիմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy, metoposcopy.

Խտաղան (ի, աւ) *adj.* Ceremo- nial, of observance.

Խտաղանք (նայ, նգբ) *s. pl.* See Խտաղութիւն:

Խտրել (եմ, եցի) *v. a.* To distin- guish, to discern, to make a diffe- rence.

Խտրոց (ի, աւ) *s.* Intermedium, interval, space, interstice; distinction, division, separation; difference. Խտրոց ընդ մէջ անկանիլ, to interpose.

Խտրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difference, distinction; discernment; ob- servance, ceremony.

Խրախ, *adj. ind.* Joyous, gay, merry, joyful. Խրախ առնել, to make merry, to rejoice.

Խրախակից (կցի, կցաւ) *adj.* That joins in merriment, that partakes of festi- vity, that rejoices with.

Խրախամիտ (մաի, մաաւ) *adj.* Gay, joyous, merry, joyful.

Խրախանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be diverted, to be amused.

Խրախարան (ի, աւ) *s.* Place of great rejoicing or amusement; festivi- ty, feast.

Խրախարար (ի, աւ) *adj.* That rejoices, joyful.

Խրախան (ի, աւ) *s.* Entertain- ment, festivity, feast: that gives an entertainment; that indulges in festi- vity.

Խրախանակից (կցի, կցաւ) *adj.* That joins in festivity or feasts with another.

Խրախանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* See Խրախանալ:

Խրախանարան See Խրախարան:

Խրախանաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Banqueter: that enjoys festivity.

Խրախանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feast, banquet, entertainment, festi- vity; rejoicing, joy, grand diversion or public amusement.

Խրախոյս (խուսի, խուսիւ) *s.* En- couragement, comfort, courage, incite- ment: that gives courage; that encou- rages. Խրախոյս տալ, բառնալ or ձայնել, to give courage, to encourage, to excite; to comfort.

Խրախութիւն See Խրախանութիւն:

Խրախուք, *s. ind. pl.* Feast, ban- quet. Խրախուքս առնել, to feast, to hold or give a feast, to banquet.

Խրախուսանք (նայ, նգբ) *s. pl.* En- couragement, courage; comfort.

Խրախուսել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To encourage, to give courage, to comfort, to reanimate, to excite, to in- cite, to exhort, to imbolden.

Խրամ (ոյ, ուլ) *s.* Trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rup- ture, cut, rent; division, separation. Խրամ հատանել, to cut a trench.

Խրամակարկատ (ի, իւ) *adj.* That repairs a breach. Խրամակարկատ առնել, to repair a breach or trench.

Խրամահատ (ի, աւ) *adj.* That makes trenches, that trenches; that se- parates, that divides.

Խրամապահ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Guard of a trench or breach: that guards a trench or breach.

խրամաւ (*ի, իւ*) *s. and adj.* Breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench: broken, burst, cleft, divided.

խրամաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trench; to break, to burst, to cleave, to divide.

խրամաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rupture; division; trench.

խրամախ (*ի, աւ*) *s.* League, distance of a league: See **Փարսախ**.

խրատ (*աւ, աւ*) *s.* Admonition, warning, information, caution, remonstrance, advice, counsel; reprimand, reproof; chastisement, punishment.

խրատարան (*ի, իւ*) *adj.* That warns, that advises.

խրատարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To warn, to apprise, to advise.

խրատարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Admonition, notice, warning, advice, counsel.

խրատագիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* Advising by letter; letter of admonition, notice or information.

խրատական (*ի, աւ*) *adj.* Admonitory, of information, didactic; that advises.

խրատաւ See **խրատաւ**.

խրատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To apprise; to warn, to advise, to admonish; to instruct, to discipline, to tutor; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish.

խրատաւ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That advises; admonisher, adviser, instructor.

խրատաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Admonition, notice, warning; correction.

խրայ (*ի, իւ*) *s.* Strap, thong.

խրայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tie the thong of a shoe, to put on shoes.

խրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thrust, to plunge; to stick in the mire, to mire; to run aground, to strand.

խրթին, *adj. ind.* Obscure, dark; difficult to understand, hidden, enigmatical.

խրթնորան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks obscurely, obscure, enigmatical.

խրթնորանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscure language, enigma.

խրթնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Short-hand, stenography.

խրթնածեկոյթ, *adj. ind.* Obscure.

խրթնածեկոյթ, *adj. ind.* Obscure, hidden, enigmatical, hieroglyphical.

խրթնաւ (*ամ, աւայ*) *v. n-p.* To darken, to become obscure.

խրթնաւեակ, *adj. ind.* Obscure, dark, dull, not brilliant.

խրթին, *adj. ind.* Obscure.

խրթնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity.

խրել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To plunge into; to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

խրիկնջ, *s. ind.* Neigh, neighing.

խրիկնջաւ See **խրիկնջաւ**.

խրիկ (*աթի, աթաւ*) *s.* Cell; hut, cottage, cot, cabin.

խրիւ (*ի, աւ*) *adj.* Imperious, haughty, insolent, proud.

խրիւաւ (*ամ, աւայ*) *v. n.* To bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to rail, to use insolent language; to grow proud.

խրիւական (*ի, աւ*) *adj.* See **խրիւաւ**.

խրիւաւեան (*ի, աւ*) *adj.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւայն (*ի, իւ*) *adj.* Sonorous: that talks loudly, that declaims.

խրիւաւաւ (*ամ, աւայ*) *v. n-p.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւայնիւ, *adj. ind.* Braggard, gasco, boastful, insolent.

խրիւաւել (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւեան (*աման, ամամբ*) *s.* Gasconade, bravado, empty boast,rodomontade; insolence, haughtiness.

խրոսակ See **Հրոսակ**.

խրուռք (*խրիւք, խրիւք*) *s. pl.* Shallows, quicksands.

խրանուլ (*աւմ, աւայ*) *v. n-p.* To shudder, to start with fear; to be fearful or nervous.

խրանուլ, *s. ind.* Bugbear, cause of false alarm.

խրանուլակ (*ի, աւ*) *s.* See **խրանուլ**.

խրանուլեան (*ցման, ցմամբ*) *s.* Start, shuddering.

խրանել (*եմ, աւայ*) *v. n-p.* See **խրանուլ**.

խցանել (*եմ, խցի*) *v. a.* To cork, to bung, to shut, to close, to fasten.

խցանք (*աւայ, աւք*) *s. pl.* Cork, bung, stopper, plug, cock; stoppage, obstruction. **խցանք անկաւի**, faucet or cock

of a barrel. *խցանք թնդանօթի*, bung-hole or mouth of a cannon.

խցաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* Possessor of a cell or of a small room.

խցիկ (*խցիան*, *խցիամբ*) *s.* Cell, hut, cabin, small room.

խցողական (*ի*, *աւ*) *adj.* Obstructive, causing obstruction.

խփանել See *խփել*.

խփել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To cover, to put a cover (on a dish).

խօթ (*ի*, *իւ*) *adj.* Sick, sickly, unhealthy, infirm.

խօթաբն, *adj. ind.* See *խօթ*.

խօթամբ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Stupid, foolish, simple, dull; inconsiderate, thoughtless, silly.

խօթամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Stupidity, dullness, foolishness, silliness.

խօթանալ (*ամ*, *թացայ*) *v. n-p.* To be sick, to be ill.

խօթապատճառ, *adj. ind.* That causes sickness, unwholesome; that alleges sickness as an excuse.

խօթանիբա (*սրտի*, *սրտիւ*) *adj.* See *խօթամբ*.

խօթասրտութիւն See *խօթամտութիւն*.

խօթութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sickness, illness, indisposition, infirmity.

խօշ (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, mad, senseless, inconsiderate, rash.

խօշապատ (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, that judges foolishly.

խօշապատութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, want of judgment, want of understanding.

խօշական (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, extravagant, mad. *խօշական ցնորք*, phantom.

խօշութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, nonsense, folly.

խօսական (*ի*, *աւ*) *adj.* Gifted with the faculty of speech, that speaks.

խօսակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* That converses with another. *խօսակից լինել*, to converse or confer with.

խօսակցիւ (*եմ*, *ցեցայ*) *v. n-p.* See *խօսակից լինել*.

խօսակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Conference, conversation, parley, interview; dialogue; discourse.

խօսարան (*ի*, *աւ*) *s.* Parlour (of a monastery): mouth, tongue.

խօսելի (*լսոյ*, *լեաւ*) *s.* Speaker.

խօսել (*եմ*, *սեցայ*) *v. n-p.* To speak, to talk, to discourse; to converse; to confer, to treat, to negotiate. *խօսել 'ի հաշտութիւն*, to parley. *խօսել աւագ զկին*, to promise in marriage, to give in marriage, to betroth. *խօսել եւր զկին*, to espouse, to marry; to contract a marriage, to be engaged to marry. *խօսել հաւուց*, to sing.

խօսնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Mediator, intercessor; cock.

խօսնական (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* That speaks; speaker; mediator: See *խօսուն*.

խօսնակից (*կցի*, *կցաւ*) *s.* Mediator.

խօսնայր or *խօսնեայր* (*աւն*, *արամբ*) *s.* Husband, spouse; bridegroom; man engaged to marry.

խօսողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Action or faculty of speaking.

խօսունք (*սման*, *սմամբ*) *s.* Promise or contract of marriage, espousals.

խօսուն (*ի*, *իւ*) *adj.* Gifted with the faculty of speech; rational, gifted or endowed with reason.

խօսք (*սկց*, *սկւք*) *s. pl.* Speech, talk, discourse, language, tongue, conversation, words.

խօսող (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* That speaks; talker; chatterer.

Ճ

Ճ (*dzah* or *dsah*) DZ or DS. (like *z* in the Italian words *zeta*, *orzo*, *zelo*, *zona*, *mezzo*, *Lazzaro*). Consonant, the fourteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters *Զ* and *Տ*, and is sometimes confounded with them, particularly with the first, for example: *Գծուծ*, *դձուծ*; *խնծոր*, *խնծոր*; *խնձ*, *խնծ*.

Ճ or Ծ with a line above it denotes the number *fifty*.

ճագ (*ի*, *իւ*) *s.* Point, top; summit, head, ridge; end, extremity. *ճագ 'ի ծագ*, from one extremity to the other; from top to bottom, entirely.

Ծառել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To bring forth, to put forth, to produce: See **Ծառել**.

Ծառիկ (*իմ, գեցոյ*) *v. n-p.* To dawn, to begin to appear, to rise; to be born, to take rise; to be produced; to depart, to come, to emanate, to proceed, to descend, to arise, to ensue, to result; to pullulate; to blossom, to open; to derive.

Ծառազուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* See **Ծառաւն**.

Ծառաւն (*զման, զմամբ*) *s.* Dawn, rising; birth, origin, formation, lineage, emanation, descent, derivation, result, source, rise.

Ծառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fold; to plait, to turn in, to turn up; to make into ruffles.

Ծառաւած (*ոյ, ով*) *s.* See **Ծառ**.

Ծառաւն (*լման, լմամբ*) *s.* See **Ծառ**.

Ծալթ, *s. pl. ind.* Fold, folding, plait, pucker.

Ծախ (*ու, ու*) *s.* Expence, cost, charge, consumption, maintenance; waste, damage.

Ծախել (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume, to use, to waste, to reduce to nothing, to exhaust, to eat; to absorb, to devour, to corrode; to spend, to make expence.

Ծախիկ (*խի, խաւ*) *adj. and s.* Devouring, devourer; waster; corrosive.

Ծախողութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* See **Ծախաւն**.

Ծախաւն (*խման, խմամբ*) *s.* Waste, consumption; corrosion.

Ծառանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruffle the water, to agitate the surface.

Ծառանաւն (*նման, նմամբ*) *s.* Undulation, wrinkles.

Ծածկաբար, *adv.* In secret, secretly, by stealth, covertly.

Ծածկազէս (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows secrets.

Ծածկաթաղոյց, *adj. ind.* Hidden.

Ծածկանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Ծածկութիւն**.

Ծածկապէս See **Ծածկաբար**.

Ծածկառես (*ի, աւ*) *adj.* That sees secrets.

Ծածկարան (*ի, աւ*) *s.* Cover, shelter. **Ծածկարան անկողնոյ**, coverlet, counterpane.

Ծածկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To co-

ver, to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak; to pretend, to veil; to envelop, to bury, to submerge, to choke, to inundate; to suppress; to eclipse.

Ծածկէլիք (*լեայ, լեգ*) *s. pl.* Cover, that serves to cover.

Ծածկիւ (*կի, կաւ*) *s.* Cover, lid.

Ծածկոյթ (*կուծի, կուծիւ*) *s.* Cover, covering; hammer cloth; veil, curtain; dress; mask; pistol-case; awning; muffler; act of hiding or of concealing. **Ծածկոյթ գլխոյ**, kerchief. **Ծածկոյթ սոխոյ**, coverlet.

Ծածկութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Act of hiding; occultation, secret: See **Ծածկոյթ**.

Ծածուկ, *adj. ind.* Hidden, occult, secret; clandestine. **Ծածուկէ արտի**, bottom, the most inward recess of the heart.

Ծակ (*ու, ու*) *s.* Hole, aperture, point, defile, keyhole, socket, outlet, slit, pigeon hole, embrasure; dimple, cavity; den, cavern, grotto.

Ծակ, *adj. ind.* Bored, perforated.

Ծակախիթ, *adj. ind.* **Ծակախիթ լինել**, To retire into cavern.

Ծակամուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* That retires into a cavern, into a grotto.

Ծակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bore, to pierce, to make a hole, to perforate.

Ծակոյկ (*ուկի, ուկաւ*) *s.* Small hole, point, cavity.

Ծակու (*ի, աւ*) *adj.* Pierced, bored, perforated.

Ծակոսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pierce, to bore, to perforate.

Ծակոսեան, *adj. ind.* See **Ծակոս**, *կէն*.

Ծակոսէն (*կենի, կենիւ*) *adj. and s.* Pierced, bored, perforated; porous; onyx.

Ծակոսաւած (*ոյ, ով*) *s.* Keyhole; perforation.

Ծակուկ See **Ծակոյկ**.

Ծակալք (*տեայ, տեգ*) *s. pl.* Pore.

Ծաղածանակ, *adj. ind.* Shameful, turned into derision.

Ծաղիկ (*զկան, զկամբ*) *s.* Flower. **Ծաղիկ փոքրիկ**, floweret. **Ծաղիկ մանկանց**, small pox.

Ծաղիկընձիւղ, *adj. ind.* That puts

forth flowers, blossomed.

Ծաղկաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces flowers, blossomed.

Ծաղկադիր (գրի, գրաւ) *s.* Flourished letter, capital and figured letter.

Ծաղկագարման (ի, իւ) *adj.* and *s.* Florist.

Ծաղկադէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Face marked or pitted with the small pox.

Ծաղկազարդ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Adorned with flowers, blossomed: palm-sunday.

Ծաղկազարդել (եմ, էջի) *v. a.* To adorn with flowers.

Ծաղկազրեայ (էջի, էջաւ) *adj.* Blossomed.

Ծաղկազրեաւ (ի, իւ) *adj.* See **Ծաղկազրեայ**.

Ծաղկազրծ, *adj. ind.* That is strepted or deprived of flowers, flowerless.

Ծաղկազուարճ, *adj. ind.* Blossomed.

Ծաղկալի, *adj. ind.* See **Ծաղկալի**.

Ծաղկալից, *adj. ind.* Full of flowers, blossomed.

Ծաղկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces flowers.

Ծաղկակալ (ի, աւ) *adj.* That has, that bears flowers.

Ծաղկահամ, *adj. ind.* See **Ծաղկահամ**.

Ծաղկահոտ, *adj. ind.* Muscadine (wine).

Ծաղկաձե, *adj. ind.* In form of a flower.

Ծաղկադրօրինութեամբ, *adj. ind.* Made, adorned with flowers, figured.

Ծաղկանոց See **Ծաղկոց**.

Ծաղկառեակ, *adj. ind.* In form of a flower, blossomed.

Ծաղկաւերանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To blossom, to be filled with flowers or abundant in flowers.

Ծաղկաւերել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See **Ծաղկաւերանալ**.

Ծաղկաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of flowers.

Ծաղկաւէա (ւերի, ւերաւ) *adj.* Blossomed, blooming, filled with flowers.

Ծաղկաթթիթ, *adj. ind.* Blossomed, blooming.

Ծաղկաքաղ (ի, իւ) *adj.* and *s.* That gathers flowers; collection, summary, anthology. **Ծաղկաքաղ առնել**,

to gather, to collect, to compile.

Ծաղկաքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anthology.

Ծաղկեայ, *adj. ind.* Blossomed, figured, embroidered.

Ծաղկել (եմ, էջի) *v. n.* and *a.* To blossom, to put forth flowers, to be in flower; to adorn with flowers.

Ծաղկեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* See **Ծաղկեայ**.

Ծաղկերանդ, *adj. ind.* Blossomed, figured, adorned with flowers.

Ծաղկեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make blossom, to make flowers put forth; to render blooming.

Ծաղկընկէց, *adj. ind.* That has lost its flower, flowerless. **Ծաղկընկէց լի չել**, to lose its blossoms.

Ծաղկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To blossom, to be in flower. **Ծաղկիլ ալեայ**, to whiten.

Ծաղկոց (ի, աւ) *s.* Flowergarden.

Ծաղկուտ, *adj. ind.* See **Ծաղկաւէա**.

Ծաղք (ղաւ, զաւ,) *s.* Laughter, laugh; mockery, raillery, banter; derision; sneer; sport, play. **Ծաղք առնել**, to laugh, to play, to make sport of, to ridicule. **Զծաղու դալ**, to joke, to jest, to laugh.

Ծաղքաբան (ի, իւ) *adj.* That says witticisms, waggish.

Ծաղքաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rebus; joke, sport, pleasantry.

Ծաղքալից, *adj. ind.* Shameful, ridiculous, laughable.

Ծաղքածաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Laughter, joker, jester, waggish, jocose, frolicsome, droll, that repeats witty sayings, burlesque, comick, ludicrous.

Ծաղքածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Waggishness, buffoonery, mockery.

Ծաղքական (ի, աւ) *adj.* See **Ծաղքալից**.

Ծաղքասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See **Ծաղքածաւ**.

Ծաղքել (եմ, էջի) *v. a.* To laugh at, to ridicule, to scorn, to deride, to make sport of, to turn into ridicule.

Ծամ (ի, իւ) *s.* Head of hair, hair. **Կեղծ ծամ**, wig, false hair.

Ծամածաւա, *adj. ind.* That grins, twisted; tortuous, anfractuous.

Ծամածակել (եմ, էջի) *v. a.* To grin, to make mouths at one; to twist.

Ծամածութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Grimace, contortion of face, distortion.

Ծամակալ (*ի, ալ*) *s.* Hair band, ornament to bind the hair.

Ծամկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To chew.

Ծամկիք (*լեաց, լեզք*) *s. pl.* Jaw; cheek. Ծամկիք ձիոյ, the nether jaw of a horse.

Ծայդ or Ծայթ (*ի, իւ*) *adj.* Defective, that errs or has a false opinion.

Ծայթանձ (*ձին, ձամբ*) *adj.* and *s.* Heretick, schismatick.

Ծայթրին See Ծթրին.

Ծայր (*ի, իւ*) *s.* End; edge, extremity, termination; border; top; ridge, summit, height, head; top of plants, flowers etc. point.

Ծայրագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Consummate, supreme; extreme.

Ծայրաթիւր, *adj. ind.* Heaped up, very full, complete, fulfilled, perfect.

Ծայրակարմիր, *adj. ind.* Whose edges or extremities are red, rising (*սուն*).

Ծայրակտոր, *adj. ind.* That cuts the extremities, that destroys entirely, pernicious, very bad, hurtful. Ծայրակտոր առնել, to cut the extremities; to destroy entirely.

Ծայրակտուր, *adj. ind.* Whose end or extremity is cut. Ծայրակտուր ձեռք է ոտիւք, whose fingers end is cut. Ծայրակտուր առնել, to cut or cut off the extremities; to cripple, to mutilate, to lop off.

Ծայրահեղ (*եմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To split, to break entirely.

Ծայրայեղ, *adj. ind.* Extreme, to the highest degree, too much.

Ծայրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To excel, to surpass.

Ծայրապատար, *adj. ind.* See Ծալից.

Ծայրապտուկ (*սկի, տկաւ*) *s.* Bud, button.

Ծայրաս (*ի, իւ*) *adj.* Lopped off, mutilated.

Ծայրատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lop off, to mutilate, to retrench.

Ծայրատուլիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mutilation, retrenchment.

Ծայրարձակուլիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shoot.

Ծայրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To consummate, to finish, to accomplish, to perfect, to make excellent.

Ծայրաքաղ, *adj. ind.* Cut off, retrenched. Ծայրաքաղ առնել, to lop off, to retrench; to abridge, to shorten; to gather.

Ծայր 'ի ծայր; *adj. ind.* Extreme; heaped up.

Ծայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Summit, height.

Ծանակ (*ի, ալ*) *adj.* Shameful, ridiculous, sport, laughing stock.

Ծանակագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very shameful, very ridiculous.

Ծանակալք (*նայ, նք*) *s. pl.* Shame, reproach, ignominy; derision, mockery, railery; privy parts.

Ծանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ridicule, to sport with, to turn into ridicule.

Ծանակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Ծանակալք.

Ծանծաղ, *adj. ind.* See Ծանծաղում.

Ծանծաղագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very light, that is not profound, very low.

Ծանծաղամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Light, giddy, inconsiderate, silly; goblin.

Ծանծաղամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Levity, inconstancy, imprudence, folly.

Ծանծաղել (*եմ, զեցայ*) *v. n-p.* To become lighter or less profound.

Ծանծաղում, *adj. ind.* Shallow, that is not deep. Ծանծաղումք, shallows, banks.

Ծանուան, *adv.* Grievously, difficultly.

Ծանուցանել (*եմ, նուցի*) *v. a.* To warn, to make known, to signify, to notify, to relate, to represent, to instruct, to communicate, to teach; to tell; to reveal; to declare, to denounce, to divulge, to publish, to manifest, to intimate; to protest; to mark, to denote.

Ծանուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Declaration, denunciation, intimation, signification, notification.

Ծանր (*նու, նու*) *adj.* and *adv.* Heavy, weighty, big, massive, great, grievous, thick; difficult, onerous, laborious, troublesome, hard, importunate, disagreeable, awful, serious, preponderating: See Ծանուան: Ծանր թուել, to be angry, to be enraged.

Ծանրաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Grave, serious.

Ծանրաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gravity, seriousness.

Ծանրաբեկ, *adj. ind.* Oppressed, that sinks under the weight.

Ծանրաբեռն, *adj. ind.* Heavy, onerous, difficult; oppressed, overloaded.

Ծանրաբեռնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppress, to overload.

Ծանրագին (*գնի, գնիւ*) *adj.* Precious, of great price, dear, costly.

Ծանրագործ (*ի, աւ*) *adj.* Flagitious.

Ծանրաթախիծ, *adj. ind.* Very sad, morose, melancholy, very grievous.

Ծանրալեզու (*ի, աւ*) *adj.* That speaks thick, that lisps.

Ծանրայուծ, *adj. ind.* Whose yoke is heavy, onerous, oppressed.

Ծանրալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf.

Ծանրախօս (*ի, աւ*) *adj.* See Ծանրալեզու.

Ծանրական (*ի, աւ*) *adj.* See Ծանրալեզու.

Ծանրակիր, *adj. ind.* Heavy, onerous; insupportable, intolerable.

Ծանրակշիւ, *adj. ind.* Heavy; of great price.

Ծանրաձայն (*ի, իւ*) *adj.* See Ծանրալուր.

Ծանրամիտ (*միտ, միտաւ*) *adj.* Peevish, humoursome, obstinate.

Ծանրամեկ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be angry; to be obstinate.

Ծանրանալ (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To weigh, to be heavy; to gravitate; to be insupportable; to grow heavy, to be aggravated, to become weighty, to be increased. Ծանրանալ աչաց, to lose the sight. Ծանրանալ ականջաց, to become hard of hearing.

Ծանրանաւել (*եմ, եցի*) *v. n.* To sail very slowly.

Ծանրանգամ, *adj. ind.* See Ծանրաշարժ.

Ծանրաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Heavy, slow.

Ծանրաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heaviness, slowness.

Ծանրաչափ (*ի, իւ*) *s.* Barometer.

Ծանրասիրտ (*սրտի, սրտաւ*) *adj.* See Ծանրամիտ.

Ծանրասրտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obstinacy.

Ծանրատուութիւն, *adj. ind.* Tire-

some, importunate, vexatious.

Ծանրացասումն, *adj. ind.* Fuming with passion. Ծանրացասումն լինել, to fume with passion, to be irritated, to be angry, to be enraged.

Ծանրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To enhance, to make heavy, to weigh down, to load, to oppress, to overload.

Ծանրիկ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* See Ծանրանալ.

Ծանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heaviness, grievousness, gravitation; load, burden; weight; heaviness, sinking; importance; gravity, countenance, deportment.

Ծանօթ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Knowing; known, manifest; friend, acquaintance. Ծանօթս առաւ, to make known, to let know. Ծանօթս առաւ զանձնէ, to make one's self known, to show one's self.

Ծանօթարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Note, observation: See Ծանօթութիւն.

Ծանօթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To take, to have or acquire a knowledge of, to inform one's self, to know, to be acquainted.

Ծանօթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Knowledge, acquaintance, acknowledgment, notion, foreknowledge, custom, light, information, instruction, intelligence; note, annotation; advice, warning, remark, notice, explanation; learning, science; report.

Ծառ (*ոյ, ով*) *s.* Tree.

Ծառադնայ, *adj. ind.* That mounts a tree.

Ծառախիտ, *adj. ind.* Ծառախիտ լինել, To hide one's self among the trees.

Ծառախուր, *adj. ind.* Ծառախուր առնել, To prune trees.

Ծառայ (*ի, իւ*) *s.* Servant, domestick, waiter, boy, valet, slave, footman, vassal, dependant, subject.

Ծառայաբար, *adv.* Servilely, like a servant.

Ծառայաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* That behaves servilely, vile, low, ignoble.

Ծառայազուն (*զիւի, զիւիւ*) *adj.* That belongs to the family of a servant, low, vile, ignoble.

Ծառայածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is born of a servant.

Ծառայական (*ի, աւ*) *adj.* Servile.

Ծառայակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a servant.

Ծառայածիս (մի, մեաւ) *adj.* See **Ծառայաբարոյ** :

Ծառայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be a servant or slave, to serve.

Ծառայատոհմ (ի, իւ) *adj.* See **Ծառայադուռ** :

Ծառայել (եմ, եցի) *v. n.* To serve, to wait upon.

Ծառայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make serve, to enslave, to subject.

Ծառայորեալ (երոյ, երով) *s. pl.* Nobility brought under subjection; servants.

Ծառայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Servitude, being a servant; slavery, captivity, yoke, vassalage, dependance, subjection; service, office.

Ծառանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To become a tree; to rise up as a tree.

Ծառանոց (ի, աւ) *s.* Place planted with trees.

Ծառաստան (ի, աւ) *s.* See **Ծառանոց** :

Ծառասունկ (անկոյ, անկով) *s. and adj.* Planted trees, wood, grove; planted. **Փայտ Ծառասունկ**, wood, planted trees.

Ծառկել See **Ծառքել** :

Ծառքել (եմ, եցի) *v. a.* To chew, to grind, to cranch, to break with the teeth.

Ծառքում (քման, քմամբ) *s.* Act of chewing, mastication.

Ծարաւ (ոյ, օվ) *s.* Thirst. **Ծարաւ անհարկն**, drought. **Շէջուցանել զծարաւն**, to quench one's thirst, to cool, to slake one's thirst.

Ծարաւահոյծ, *adj. ind.* Thirsty.

Ծարաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make dry, to cause thirst.

Ծարաւի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Thirsty, that is thirsty, dry; ardent.

Ծարաւիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be thirsty.

Ծարաւուա, *adj. ind.* Dry.

Ծարբի (բրոյ, բրով) *s.* Prepared antimony.

Ծարբոր (արի, արիւ) *s.* See **Ծարբի** : **Ծարբել** (եմ, եցի) *v. a.* To wash over with prepared antimony.

Ծաւալ, *s. ind.* See **Ծաւալում** :

Ծաւալական (ի, աւ) *adj.* Dilatable, ductile.

Ծաւալականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dilatation, ductility.

Ծաւալել (եմ, եցի) *v. a.* To dilate, to propagate; to spread, to extend; to stretch.

Ծաւալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ծաւալել** :

Ծաւալում (լման, լմամբ) *s.* Dilatation, extension, diffusion, propagation, inundation.

Ծաւի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Mild, that has mild eyes.

Ծափ (ի, իւ) *s.* Clapping of hands, applause. **Ծափս հարկանել** or **ծափ զծափի հարկանել**, to clap the hands, to applaud.

Ծափաձայն (ի, իւ) *s.* See **Ծափ** : **Ծափել** (եմ, եցի) *v. n.* See **Ծափս հարկանել** :

Ծգումել See **Ձգումել** :

Ծեթեթիլ (եմ, եցի) *v. n.* See **Թլուալ խօսել** :

Ծեծած (ի, իւ) *s.* Flax.

Ծեծել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike, to crush, to grind, to pound.

Ծեր (ոյ, օվ) *adj. and s.* Old; old man, aged, dotard, elder.

Ծերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. and s.* Older, more ancient; elder.

Ծերածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That is born of an old man or an old woman.

Ծերակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion of an old man, that is of the same old age.

Ծերակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Senate; assembly of old men or elders.

Ծերակոյտ ժողով, senate. **Օրէնք** or **վճիռ Ծերակուտի**, senatus consultum. **Անգամ Ծերակուտի**, senator.

Ծերակուտական (ի, աւ) *adj.* Senatorial.

Ծերանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow old, to whiten.

Ծերանոց (ի, աւ) *s.* Place of old men or elders.

Ծերատան, *adj. ind.* That nourishes an old man.

Ծերատանել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish an old man.

Ծերատանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of nourishing an old man.

Ծերատանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be comforted or well at ease in one's old age.

Ծերութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.*

Old age. **Խորին ծերութիւն**, decrepitude.

Ծերունաբար, *adv.* Like an old man.

Ծերունեան, *adj. ind.* Aged, old.

Ծերունի (**նշոյ, նեաւ**) *s.* Old man, old, aged, advanced in age.

Ծերայ (**ի, իւ**) *s.* Cavern, cavity, hole.

Ծեփ (**ոյ, ու**) *s.* Stucco, plastering, rough-cast, cement, mortar.

Ծեփել (**եմ, էջի**) *v. a.* To plaster, to rough cast, to cement.

Ծեփումն (**գիման, գիմամբ**) *s.* Plastering, rough cast.

Ծեքբանիւ (**եմ, էջի**) *v. n.* To jest.

Ծեքել (**եմ, էջի**) *v. a.* To distort, to turn aside.

Ծեքեքիւ (**իմ, քեցոյ**) *v. n-p.* To be affected.

Ծեքեքմալք (**մանց, մամբ**) *s.pl.* Affected airs, grimaces.

Ծեքեքոյ (**ի, աւ**) *adj. and s.* Affected person, soft, delicate with affectation.

Ծես (**ծիսի, ծիսիւ**) *s.* Rite, form, ceremony.

Ծիածան (**ի, աւ**) *s.* Rainbow, iris.

Ծիծալ, *s. ind.* Smile, simper; laugh, laughter, derision, sneering. **Ծիծաղ բարձրաձայն**, burst of laughter.

Ծիծաղական (**ի, աւ**) *adj.* Laughable; pleasant, facetious; ridiculous, that deserves to be laughed at.

Ծիծաղականութիւն (**ծեան, ծեամբ**) *s.* Risibility.

Ծիծաղեցուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To make laugh.

Ծիծաղել (**իմ, զեցոյ**) *v. n-p.* To laugh, to smile, to deride; to mock, to laugh at. **Բարձրաձայն** or **յանչափս ծիծաղել**, to burst with, to splot one's sides with, to choke with laughter.

Ծիծաղոտ (**ի, աւ**) *adj.* That laughs often: See **Ծաղրաւեր**.

Ծիծառն (**ծիծառն, ծիծառմբ**) *s.* Swallow, marten.

Ծիծառնուկ (**նկի, նկաւ**) *s.* Nighth-gale, philomel.

Ծիծեռնախոտ (**ի, իւ**) *s.* Celadine.

Ծիծեռնաբար (**ի, իւ**) *s.* Swallow-wort.

Ծել See **Ծղում**.

Ծնն (**ծնի, ծնիւ**) *s.* Birth; after birth, delivery. **Ի ծնէ**, from one's birth.

Ծեսական (**ի, աւ**) *adj.* Ceremonious.

Ծեսարան (**ի, աւ**) *s.* Ceremonial, ritual.

Ծեռ (**ծաի, ծաիւ**) *s.* Sparrow, small sparrow.

Ծիր (**ծրի, ծրիւ**) *s.* Line drawn round, circle, arch, circumference, turn, order, coarse, term, line. **Ծիր դնայ**, colure. **Ծիր կաթին**, galaxy, milky way. **Ծիր խաւարման**, ecliptic. **Ծիր գիշերահաւասարի**, equinoctial.

Ծիրան (**ոյ, ու**) *s.* Apricot.

Ծիրանազարդ, *adj. ind.* Adorned with purple.

Ծիրանազգեաց (**էջի, էցաւ**) *adj.* See **Ծիրանազգեստ**.

Ծիրանազգեստ (**ի, իւ**) *adj.* Clothed in purple.

Ծիրանածաղ, *adj. ind.* Purple, red.

Ծիրանածայր, *adj. ind.* Having a purple or red border.

Ծիրանածին (**ծնի, ծնիւ**) *adj.* That is born in the purple or in the royal dignity.

Ծիրանածնունդ, *adj. ind.* See **Ծիրանածին**.

Ծիրանածուկն, *adj. ind. and s.* Morsel of purple.

Ծիրանական (**ի, աւ**) *adj.* Purple, purple colour. **Ծիրանական պատմութիւն**, purple.

Ծիրանակիր (**կրի, կրաւ**) *adj.* See **Ծիրանազգեստ**.

Ծիրանանալ (**ամ, բանացայ**) *v. n-p.* To be dyed purple or red; to become purple.

Ծիրանաներկ, *adj. ind.* Dyed crimson or purple, red, purpled.

Ծիրանաներկեալ (**ելոյ, ելով**) *adj.* See **Ծիրանաներկ**.

Ծիրանազառ (**ի, աւ**) *s.* Vender of apricots; vender of purple or of stuff dyed purple.

Ծիրանաւեսակ, *adj. ind.* Purple, purple colour, crimson, red.

Ծիրանաւետիւ, *adj. ind.* See **Ծիրանաւեսակ**.

Ծիրանացուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To dye purple or crimson, to make red, to purple.

Ծիրանափայլ, *adj. ind.* Purple, cloth-

ed in purple, that is in dignity; red.
Ծերանափառ, *adj. ind.* See **Ծերա-
 նափայլ**.
Ծերանեգոյն, *adj. ind.* Purplish,
 crimson, scarlet; purpled, red.
Ծերանենի (*նոյ, նեաւ*) *s.* Apricot
 tree.
Ծերաներգին, *adj. ind.* Dyed purple,
 purplish, purpled.
Ծերաներգինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
 dye purple, to purple.
Ծերանեկիր See **Ծերանակիր**.
Ծերանի (*նոյ, նեաւ*) *s. and adj.*
 Purple, scarlet, crimson; cochineal;
 purplish, red; violet.
Ծերա (*ծրաի, ծրաիւ*) *s.* Dross,
 ordure, dirt. **Ծերա Զանձից**, the dung
 of flies.
Ծիւ (*ծուայ, ծուով*) *s.* See **Ծիրա**.
Ծիւր (*ոյ, ով*) *adj.* Meager, lean,
 hectic, thin.
Ծիւրական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ծիւր**.
Ծիւրական ախա, consumption; hectic
 fever.
Ծիւրեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See
Ծիւր: **Ծիւրեալ ախա** See **Ծիւրա-
 կան ախա**.
Ծիւրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make
 lean, to consume.
Ծիւրեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 See **Ծիւրել**.
Ծիւրիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To
 grow lean, to become lean, to decay.
Ծխալից, *adj. ind.* Full of smoke,
 smoky, smoked.
Ծխախառն, *adj. ind.* Mixed with
 smoke, smoky.
Ծխախոտ (*ի, իւ*) *s.* Tobacco.
Զգել զծխախոտ, to take tobacco, to
 smoke tobacco. **Էղէզն ծխախոտի**,
 pipe.
Ծխամած, *adj. ind.* Enveloped in
 smoke, smoky.
Ծխաների (*լոյ, լեաւ*) *s.* Perfume,
 aromattick, empassm, odoriferous drug.
Ծխաշունչ, *adj. ind.* Smoking,
 smoky.
Ծխեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Smoked.
Պղինձ ծխեալ See **Արջ**.
Ծխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To smoke;
 to perfume, to embalm. **Ծխել զխաւնի**,
 to cense.
Ծխիւ (*իմ, ծխեցայ*) *v. n-p.* To
 smoke, to emit smoke.
Ծխնեղոյզ (*լուգի, լուգիւ*) *s.* Fun-
 nel of a chimney. **Մպրեւել զծխնե-**

ղոյզ, to sweep, to clean a chimney.
Ծխառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To smoke.
Ծխառել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be
 smoked.
Ծխառն (*ծխման, ծխմամբ*) *s.*
 Fumigation, suffumigation. **Ծխառն
 խնկոց**, censing.
Ծծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suck, to
 take a suck, a liquor with the mouth.
Ծծել զխոտն, to suck the milk, to
 suck the breast.
Ծծմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Sul-
 phured, sulphureous.
Ծծմայայ, *adj. ind.* See **Ծծմային**.
Ծծմաբ (*ծծմայ, ծծմաբով*) *s.*
 Sulphur. **Պատել or օծանել ծծմաբով**,
 to dip in sulphur, to mix with sul-
 phur.
Ծծումն (*ծծման, ծծմամբ*) *s.* Suc-
 tion.
Ծկոյթ See **Ճկոյթ**.
Ծկառել See **Ձգառել**.
Ծղիկ or **Ծղիք** (*զեայ, զեպ*) *s. pl.*
 The arms.
Ծղինի (*նոյ, նեաւ*) *s.* Hinge, pi-
 vot; turning joint.
Ծղիք (*բզի, բզաւ*) *s.* Cricket.
Ծղոմ or **Ծղոմ** (*ի, իւ*) *s.* Stalk,
 trunk, pipe.
Ծուկ (*ի, աւ*) *s.* Dark or obscure
 place.
Ծմակային (*յնոյ, յնով*) *adj.*
 Shady, obscure.
Ծմականիւտ, *adj. ind.* That lives in
 a dark or shady place.
Ծմակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To render dark or obscure, to dar-
 ken.
Ծմակեցուցիւ (*ցի, ցաւ*) *adj.*
 That renders dark or obscure.
Ծմակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
 Obscurity, state of an obscure or sha-
 dy place.
Ծմիւ (*ոյ, ով*) *s.* Spinage: See
Ըմիւն.
Ծմեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Sad,
 oppressed with grief, sorrowful.
Ծմիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be
 grieved, to be oppressed with grief, to
 vex one's self.
Ծնական See **Ծննդական**.
Ծնանիւի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That
 lies in, that brings forth a child.
Ծնանիւ (*իմ, ծնայ*) *v. a. and n-p.*
 To beget, to bring forth a child, to lie
 in, to be delivered, to produce, to

procreate; to be begotten, to be produced, to be born, to pullulate, to bloom; to proceed, to issue. Վերստին ծնանիլ, to regenerate, to be born again.

Ծնանոյ (ի, աւ) *adj.* Generative.

Ծնգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mortified, bashful, modest.

Ծնգել (եմ, եցի) *v. a.* To mortify, to emaciate, to make lean, to weaken.

Ծնգիլ (իմ, գեցայ) *v. n. p.* To become lean, to be mortified or emaciated, to be weakened, to lose the strength of one's knees.

Ծնգոտ (ի, աւ) *adj.* Weak, lean, emaciated, mortified.

Ծնեալ (ելոյ, ելաւ) *adj.* Born.

Ծնեբեկ (ի, աւ) *s.* Asparagus.

Ծնելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bringing forth a child, generation, birth.

Ծնիլ See Ծնանիլ.

Ծնիչ (ծնչի, ծնչաւ) *adj.* and *s.* See Ծնող.

Ծնծայ (ի, իւ) *s.* Cymbal, little bell.

Ծնեկաւայ, *adj. ind.* Knotty, full of knots.

Ծնիլ See Ծնգել.

Ծնիկեր (ի, աւ) *s.* Note of music.

Ծննդաբախ (ի, իւ) *s.* Birth; descent, nativity.

Ծննդաբան (ի, իւ) *s.* Genealogist; astrologer.

Ծննդաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare genealogies, to reckon one's ancestors; to profess judicial astrology.

Ծննդաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy, list of ancestors; judicial astrology. Ծննդաբանութիւն Դից, theogony.

Ծննդաբաշխ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Astrologer; astrological.

Ծննդագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* That engenders, prolific.

Ծննդական (ի, աւ) *s.* and *adj.* That lies in, that brings forth a child, that begets; generative, prolific, fruitful, fertile. Ծննդական անդամ, generating member, genitals, privy parts of an animal.

Ծննդականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generative faculty; fecundity, fertility.

Ծննդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats, that devours its young.

Ծննդակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of eating or devouring its young.

Ծննդանոց (ի, աւ) *adj.* See Ծննդական անդամ.

Ծննդարար (ի, աւ) *adj.* See Ծննդագործ.

Ծնողարար, *adv.* Fatherly, like a father; maternally, like a mother.

Ծնողագութ, *adj. ind.* That has a paternal or maternal care.

Ծնողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generation, paternity.

Ծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ծնունդ.

Ծնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s.* Generation, delivery, lying in, child-bed; infant, procreation, production;

offspring, race; birth, nativity, filiation; origin. Ծնունդք, the children, the descendants. Ծնունդք or գիրք ծննդոց, Genesis. Ծնունդք արգանդի կենդանեաց, brood. Ծնունդ մտայ, conception.

Վերստին ծնունդ, regeneration, renewing. Ծնունդ Քրիստոսի, Christmas, feast of the nativity of our Lord. Վերջին ծնունդ, nestling.

Ծնուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To lie in; to assist a woman in lying in, to deliver a woman.

Ծնուցիչ (ցչի, ցչաւ) *s.* Man-midwife; midwife, matron.

Ծնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ծնունդ.

Ծնրագրական (ի, աւ) *adj.* Of genuflection, in act of bending the knees.

Ծնրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genuflection, act of bending the knees.

Ծնող (ի, աւ) *s.* Parent, father, mother.

Ծնոտ (ի, իւ) *s.* Jaw, cheek.

Ծնոտ շինուածոց, edge, border. Ծնոտ միջ, the nether jaw of a horse.

Ծոթիկ (ոնի, ոնաւ) *s.* Thyme.

Ծոծրակ (ի, աւ) *s.* Nape, occiput. Խորոզիկ Ծոծրակի, nape.

Ծողակ (ի, աւ) *s.* Trap, noose, gin, snare.

Ծոմ (ոյ, ու) *adj.* and *s.* That is fasting; fast, abstinence from eating.

Ծոմական (ի, աւ) *adj.* Of fasting, of abstinence.

Ծոմակաց (ի, իւ) *adj.* That is fasting, faster.

Ծոմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n.* To fast.

Ծոմապահ (*ի, աւ*) *adj.* Faster.

Ծոմապահեալ (*եմ, եցի*) *v. n.* To fast.

Ծոմապահք (*հայ, հոգք*) *s. pl.* Fast, abstinence.

Ծոմաջան, *adj. ind.* That works fasting or with abstinence.

Ծոմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make fast.

Ծոմել (*եմ, եցի*) *v. n.* See Ծա մանալ.

Ծոյլ (*ծուլի, ծուլիւ*) *adj.* Idle, lazy, cowardly, dastardly, effeminate, sluggish.

Ծոյ (*ի, իւ*) *s.* Tissue, thread; fringe, tuft, bunch, pinking; stomacher of ribbons, furbelow, trimming; tassels.

Ծով (*ու, ու*) *s.* Sea; lake; basin, reservoir of water: Բնակել ծովու, accustomed to the sea.

Ծովագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Hydrography.

Ծովագնաց (*ի, իւ*) *adj.* That crosses or goes by sea, sailing, sailor.

Ծովագոյն, *adj. ind.* Sea-green.

Ծովագրական (*ի, աւ*) *adj.* Hydrographical.

Ծովագրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Hydrography.

Ծովաթաղանդ (*ի, իւ*) *s.* Sea-moss.

Ծովաթաց, *adj. ind.* Bathed or wet in sea water.

Ծովախոր, *adj. ind.* Very deep, high, bottomless: abyss.

Ծովածաւալ, *adj. ind.* Spread like a sea; maritime.

Ծովածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of or produced by the sea.

Ծովածոց (*ի, իւ*) *s.* Gulf, port, bosom of the sea.

Ծովածուփ, *adj. ind.* Tempestuous, very agitated, stormy.

Ծովակ (*ի, աւ*) *s.* Little sea, lake, pond, water.

Ծովակալ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That keeps the sea, that commands on the sea: admiral.

Ծովակալութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Admiralty.

Ծովական (*ի, աւ*) *adj.* See Ծա վային.

Ծովակոծ, *adj. ind.* See Ծովա ծուփ.

Ծովակողմ (*ման, մամբ*) *s.* Sea-coast.

Ծովակուտակ, *adj. ind.* Heaped in the sea.

Ծովակուր, *adj. ind.* Immersed, drowned, lost in the sea. Ծովակուր լինել, to be drowned, to be lost in the sea.

Ծովահայեաց, *adj. ind.* That looks on the sea, maritime.

Ծովահար (*ի, աւ*) *adj.* That is sea-sick.

Ծովահեղձ, *adj. ind.* See Ծովա հեղձիկ.

Ծովահեղձիկ, *adj. ind.* Drowned in the sea.

Ծովահեղձոյց, *adj. ind.* That suffocates in the sea. Ծովահեղձոյց աւ նել, to suffocate, to drown, to immerse, to lose in the sea.

Ծովահեղձուկ, *adj. ind.* See Ծա վահեղձոյց.

Ծովահերձ, *adj. ind.* That cuts, that divides the sea.

Ծովաձի (*դ, ով*) *s.* Hippopotamus.

Ծովամարտ (*ի, իւ*) *adj. and s.* That fights on the sea, naval.

Ծովամարտիկ (*ակի, ակաւ*) *adj. and s.* See Ծովամարտ: Ծովամարտիկ զորութիւն, marine. Ծովամարտիկ աւազակ, corsair, sea-robber, pirate.

Ծովամարտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Sea fight or naval fight.

Ծովամաց, *adj. ind.* That throws or is thrown into the sea.

Ծովամոյն, *adj. ind.* See Ծովա հեղձոյց.

Ծովային (*ինոյ, յեով*) *adj.* Marine, maritime. Ծովային զորութիւն, marine, maritime forces.

Ծովայոյզ (*յուզի, յուզիւ*) *adj. and s.* Sea-diver, plunger.

Ծովանալ (*ամ, վացայ*) *v. n-p.* To become a sea; to inundate, to immerse, to cover with water.

Ծովաւա, *adj. ind.* That travels by sea: See Ծովադանաց.

Ծովապատիժ, *adj. ind.* That is punished by sea or by water.

Ծովապետ (*ի, աւ*) *s.* See Ծովակալ.

Ծովաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Sea-water.

Ծովաջուր, *adj. ind.* That is sunk, immersed or plunged in the water, in the sea.

Ծովաժուր, *adj. ind.* Cast or thrown by the sea.

Ծովվեժ, *adj. ind.* Thrown into the sea; throwing into the water.

Ծովափայ, *adj. ind.* That resembles a sea.

Ծովադուլ (*ցուլ, ցուլ*) *s.* Sea-bull (chimera).

Ծովաբծութ (*ծւոյ, ծեաւ*) *s.* Os-aifrage.

Ծովադուլանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make become a sea, to inundate.

Ծովափն (*փին, փամբ*) *s.* See **Ծովեք**.

Ծովափնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* See **Ծովեքեայ**.

Ծովաբառակ, *adj. ind.* See **Ծովափայ**.

Ծովադուլ (*վեց, վեկւք*) *s. pl.* Those that are in the sea or at sea.

Ծովեքեայ, *adj. ind.* Maritime, that is near the sea.

Ծովեք (*դեր, դերք*) *s.* Sea-coast, beach, strand, sea side, shore, road, coast, bank; bold shore.

Ծովեքեցի (*ցւոյ, ցւով*) *adj.* Maritime.

Ծովէլ See **Նաւէլ**.

Ծովքնեց, *adj. ind.* See **Ծովքնեցիկ**.

Ծովքնեցիկ, *adj. ind.* That is thrown into the sea.

Ծոր (*ոյ, ու*) *s.* Sort of fruit.

Ծորակ (*ի, աւ*) *s.* Cock, tap, pipe, duct, funnel; reed.

Ծորան (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Running, flux, gravy, flowing; flowing, that flows.

Ծորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ծորեցուցանել**.

Ծորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make flow, to instil.

Ծորել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To flow, to be flowing, to leak, to run down, to ebb, to run out; to run away, to pass away.

Ծործակ See **Ծործրակ**.

Ծործր (*ոյ, ու*) *s.* Valley.

Ծործրակ (*ի, աւ*) *s.* Little valley.

Ծորուսն (*բման, բմամբ*) *s.* Flowing, leaking, running down, flux, fluxion.

Ծորուս, *adj. ind.* Flowing, fluid.

Ծոց (*ոյ, ու*) *s.* Bosom; lap; cavity, cavern. **Ծոց ծովու**, gulf; the bosom, the depth of the sea. **Ծոց աւ**, *sinus*.

Ծոցածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* Born

in the bosom of any one.

Ծոցաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hollow, concave.

Ծուաւ (*ի, աւ*) *s.* Lint; fraying.

Ծուաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fray, to unweave.

Ծուէք, *s. pl. ind.* Piece of linen used or cut.

Ծուլալ See **Ծուլանալ**.

Ծուլալից, *adj. ind.* Idle, cowardly.

Ծուլամբ (*մաի, մոաւ*) *adj.* Idle, slow.

Ծուլամուրթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Idleness, cowardice.

Ծուլանալ (*լամ, լացայ*) *v. n-p.* To be lazy, to be slothful or idle.

Ծուլանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Ծուլութիւն**.

Ծուլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make idle.

Ծուլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Idleness; slothfulness, laziness, sluggishness, cowardice, effeminacy.

Ծուխ (*ծխոյ, ծխով*) *s.* Smoke.

Ծուծ (*ծծոյ, ծծով*) *s.* Suck, suction: See **Ուղեղ**.

Ծուկալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be obstinate.

Ծուլալ See **Ծուլանալ**.

Ծուլակ See **Ծուլակ**.

Ծուլութիւն See **Ծուլութիւն**.

Ծուկն or **Ծուկն** (*ծնգան, ծնգամբ*) *s.* Knee; lap; knot. **Ծուկն կոշիկ**, knee-piece. **Պահպանակ ծնգայ**, knee-piece.

Ծուկն (*ծնկոյ, ծնկով*) *s.* Note in musick.

Ծուկ, *s. ind.* Knee; knot. **Ծուկը դնել**, **ծուկը կրկնել**, **ծուկը խոնարհեցուցանել** or **ի ծուկը իջանել**, to kneel, to fall on one's knees, to be on one's knees, to bend the knee. **Ծուկը կապել**, to be formed into knots.

Ծուլ See **Ծուլ**.

Ծուա (*ծւոյ, ծւով*) *adj.* See **Թիւր**.

Ծուլք, *s. pl. ind.* Agitation, trouble, misery; tumult.

Ծուկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To attach, to join.

Ծուլել (*եմ, եցի*) *v. a.* To disguise, to parody.

Ծուլել (*եմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be parodied, to be disguised.

Ծուլուսն (*աման, ամամբ*) *s.* Disguisement, parody.

Ծռեւ See **Թիւրեւ**.

Ծռուծիւն See **Թիւրուծիւն**.

Ծրադիր, *adj. ind.* Written.

Ծրագրեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Գրեւ** and **Գծագրեւ**.

Ծրանալ (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To become round.

Ծրար (*ի, իւ*) *s.* Envelope, cover; packet; packing up; roll.

Ծրարեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To envelop; to pack; to pack up; to roll, to wrap up.

Ծրդեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To spoil; to soil, to stain, to imbibe.

Ծրդեւ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be spoiled; to be imbibed, to be stained.

Ծրուեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* To dung, to void.

Ծփալ (*ամ, ծփացայ*) *v. n.* To be troubled, to be agitated, to be harassed, to wave, to foam; to shudder, to shake, to waver.

Ծփալից, *adj. ind.* See **Ծփական**.

Ծփական (*ի, աւ*) *adj.* Tempestuous; tumultuous; floating, agitated.

Ծփանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Tempest, wave; trouble, agitation, undulation, fluctuation, rising, staggering. 'ի ծփանքի, afloat; in trouble.

Ծփեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To disturb, to agitate.

Ծփեւ (*իմ, փեցայ*) *v. n-p.* See **Ծփալ**.

Ծփին, *adj. ind.* See **Ծփական**.

Ծփումն (*ծփման, ծփմամբ*) *s.* See **Ծփանք**.

Ծօղակ See **Ծողակ**.

Կ

Կ (*ghien monosyllable*) **G** (like the English *g* before the vowels *a, o, u*; *ga, go, gu*). Consonant, the fifteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters **Գ** and **Գ**, and is sometimes confounded with them, for example: **Գայթակղիւ**, **գայթակղիւ**; **գանչիւն**, **կանչիւն**; **խոշտանգեւ**, **խոշտանգեւ**; **ծաւարեւ**, **ծաւարեւ**; **կարգիւ**, **կարգիւ**; **կանոն**, **քանոն**.

Կ or **Է** with a line above it denotes the number sixty.

Կարոտ (*ի, աւ*) *s.* See **Կարգիւ**.

Կադ (*ի, իւ*) *s.* Contention, debate, dispute, contest, difference, scuffle, quarrel, broil, strife, cavilling.

Կադաղարթոյց, *adj. ind.* Contentious, that loves to dispute.

Կադեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* To debate, to contest, to dispute, to quarrel, to cavil, to squabble, to skirmish, to wrangle.

Կադեւ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Կադեւ**.

Կազ (*ի, իւ*) *s.* Gause: gas.

Կազգործութիւն See **Ստացանկութիւն**.

Կազգործութիւն (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To strengthen one's self, to recover, to regain one's strength.

Կազգործութիւն (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To strengthen, to comfort, to corroborate, to sustain, to give strength, to repair, to restore to vigour and good health; to succour; to restore, to re-establish.

Կազգործեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Կազգործութիւն**.

Կազգործեցանեւ See **Կազգործեցանեւ**.

Կազգործեւ (*բէի, բէաւ*) *adj.* and Strengthening, invigorating, fortifying; strengthener.

Կազգործումն (*բման, բմամբ*) *s.* Restoration, re-establishment, corroborative. **Կազգործումն** 'ի հիւանդութենէ, convalescence.

Կազմ, *adj.* and *s. ind.* Ready, that is ready, that is prepared, disposed, active, diligent; entire, complete, perfect: work, furniture, effects. **Կազմ գրոց**, binding.

Կազմած (*ոյ, ով*) *s.* Preparing, train, preparation; goods, furniture, household effects; equipage; armour; moveables, utensils; building. **Կազմած ձիոյ**, harness, trappings.

Կազմեցեալեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To form, to make, to figure, to fashion; to project; to construct.

Կազմեցեալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Form, figure, fashion, manner, construction; project, design.

Կազմարան (*ի, աւ*) *s.* Place or shop of a book binder: See **Գործարան**.

Կազմարար (*ի, աւ*) *s.* Binder, that binds books.

Կազմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To construct, to build, to make; to manufacture; to erect, to form, to model, to fashion; to get ready, to prepare; to furnish, to provide, to supply, to give, to invest; to arm; to equip; to fit up, to arrange, to set in order, to adjust, to put in repair, to dispose; to adorn, to embellish. **Կազմել զգիրս**, to bind books.

Կազմիչ (*մչի, մչաւ*) *adj. and s.* That constructs, that prepares.

Կազմաց (*ի, աւ*) *s.* See **Կազմաբան**.

Կազմուած (*ոյ, ով*) *s.* See **Կազմուածութիւն**.

Կազմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction, structure, fabrick; completion; composition; constitution, establishment; order, arrangement; form, formation, assortment, furniture, effects; armour; equipage. **Կազմութիւն մարմնայ**, constitution, temperament, disposition.

Կաթ (*ի, իւ*) *s.* Drop: See **Կաթիլ**.

Կաթարոս (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Pure: See **Մաքուր** or **Անաբար**.

Կաթեր (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Siege: See **Աթոռ**.

Կաթիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To trickle, to flow drop by drop, to flow, to leak, to distil; to fall drop by drop.

Կաթեղուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To let flow or fall drop by drop, to distil, to instil.

Կաթիլ (*թլոյ, թլով*) *s.* Drop, trickling. **Կաթիլ աւ կաթիլ**, drop by drop.

Կաթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Կաթիլ**.

Կաթիկ, *s. ind.* Little drop.

Կաթն (*թին, թամբ*) *s.* Milk. **Կաթն ձկան**, soft roe.

Կաթնաբոյծ, *adj. ind.* That is fed with milk; that still sucks.

Կաթնալից, *adj. ind.* Full, abounding in milk, milky.

Կաթնածուծ, *adj. ind.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթնակեր See **Կաթնիկ**.

Կաթնակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Foster-brother, that sucks with another.

Կաթնածիք, *adj. and s. ind.* That gives to suck.

Կաթնամառոյց, *adj. and s. ind.* See **Կաթնածիք**.

Կաթնանալ (*ամ, թնացայ*) *v. n-p.* To be changed into milk, to be reduced to milk.

Կաթնասուն, *adj. ind.* That is fed with milk, that sucks the breast; that gives to suck.

Կաթնալուծաւ (*ի, աւ*) *s.* Milkmaid.

Կաթնասան (*ման, մամբ*) *s.* Young teeth.

Կաթնասու (*ի, աւ*) *adj. and s.* That gives to suck, nurse.

Կաթնարան (*ի, աւ*) *s.* Dairy.

Կաթնարու (*ի, աւ*) *adj.* See **Կաթնիկ**.

Կաթնդէնք (*դինաց, դինգք*) *s. pl.* Milk-fool.

Կաթնեղակ (*կաց, կգք*) *s.pl.* Lacteal veins.

Կաթնիկ (*ի, աւ*) *adj.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթոգի See **Կաթոգին**.

Կաթոգին, *adj. ind. and adv.* Tender, fond, dying, languishing, amorous, ardent, cordial: tenderly, fondly, distractedly, cordially.

Կաթոցիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be moved, to give way to passion, to languish, to sigh.

Կաթոցիկէ See **Կաթուղիկէ**.

Կաթոցիկոս See **Կաթուղիկոս**.

Կաթոս (*ի, իւ*) *adj.* Amorous, loving, dying, languishing.

Կաթուած (*ոյ, ով*) *s.* Drop; running; gout; apoplexy.

Կաթուղիկեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* Universal, general, that extends to, that belongs to all. **Թուղթ կաթուղիկեայց**, epistle, universal letter or that is addressed generally to all.

Կաթուղիկեան, *adj. ind.* See **Կաթուղիկեայ**.

Կաթուղիկէ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Universal, general; catholick: cupola, dome (of a church).

Կաթուղիկոս (*ի, աւ*) *s.* Universal or general (title of the principal bishop of the Armenian Church); Patriarch.

Կաթուղիկոսական (*ի, աւ*) *adj.* Patriarchal.

Կաթուղիկոսարան (*ի, աւ*) *s.* The patriarchal seat or house.

Կաթուղիկոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patriarchate.

Կաթոսայ (*ի, իւ*) *s.* Kettle, pot.

Կաթայադործ (*ի, աւ*) *s.* Brazier.
Կաթայադործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brazier's ware.

Կալ (*կամ, կայի*) *v. n.* To remain, to dwell, to reside; to consist, to be, to exist, to subsist, to live; to last, to continue to be, to be permanent, to persist, to insist; to stop. Կալ թալ, to rest, to dwell; to wait; to persist, to persevere.

Կալ է կապ ունիլ See Կալանիլ:

Կալ (*ոյ, ով*) *s.* Floor to thrash corn on, floor of a barn: act of winnowing corn.

Կալանական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See Կալանաւոր:

Կալանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That is detained in prison, prisoner, captive.

Կալանաւորական (*ի, իւ*) *s.* Sergeant, attendant, low officer in a galley.

Կալանաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Caption, detention, captivity, imprisonment.

Կալանիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To take, to arrest, to make prisoner, to imprison, to put in prison.

Կալանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Caption, arrest, imprisonment, detention, prison.

Կալապետ (*ի, աւ*) *s.* Master of a barn.

Կալաքար or Կալեքար (*ի, իւ*) *s.* Soda, alkali.

Կալի (*լւոյ, լեւաւ*) *s.* Kali.

Կալիուլ (*ում, կալայ*) *v. a.* See Ունիլ:

Կալութի (*աւոյ, աւով*) *adj.* That thrashes corn in a barn, thrasher in a barn.

Կալորայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Barns, granaries.

Կալուածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* Possession, domain, land, estate, soil; fief; farm, ploughland.

Կալուան (*լման, լմամբ*) *s.* See Ըմբանում:

Կախ, *adj. ind.* 'ի կախ, During, in suspense. 'ի կախ ունիլ, to suspend, to hold in suspense.

Կախալան (*ի, աւ*) *s.* Three pronged fork; gibbet, gallows. Հանիլ 'ի կախալան, to hang a criminal. Արժանի կախալանի, hanging, that deserves the gallows.

Կախալանիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To hang.

Կախալանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be hung.

Կախան (*ի, աւ*) *s.* See Կախալան:

Կախարդ (*ի, աւ*) *s.* Enchanter, charmer, sorcerer, wizard, magician.

Կախարդանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* See Կախարդութիւն:

Կախարդաւոր (*ի, աւ*) *s.* Grand magician, chief of sorcerers. Գիրք կախարդաստարայ, conjuring books.

Կախարդիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To charm, to bewitch, to enchant, to fascinate, to put in ecstasies.

Կախարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Charm, enchantment, magick, mystery, sorcery, witchcraft, theurgy, spell, delusion, fascination, wicked action, devilish trick.

Կախիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To hang, to suspend, to hang on, to attach; to hang up, to hook again, to clasp.

Կախիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To hang, to be hanged; to fall too low; to suspend; to take down.

Կախուան (*լման, լմամբ*) *s.* Act of hanging; suspension; suspense; dependence.

Կակալ (*ի, իւ*) *adj.* Stammerer, that speaks thick, that stutters.

Կակալիլ (*եմ, էցի*) *v. n.* To lisp, to speak thick, to stutter, to have a difficulty in pronouncing words, to hesitate in speech, to stammer, to speak in a confused manner.

Կակալոս (*ի, աւ*) *adj.* That stutters much.

Կական (*ի, աւ*) *s.* Lamentation, complaint accompanied with groans and cries.

Կականաբարձ, *adj. ind.* That laments.

Կականալիլ, *adj. ind.* Lamentable, full of lamentation or of complaint.

Կականաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That laments, that deplores, plaintive.

Կականիլ (*եմ, էցի*) *v. n.* and *n-p.* To lament, to be lamenting, to deplore, to complain.

Կականուման (*նման, նմամբ*) *s.* See Կական:

Կակալ or Կակալ (*ի, իւ*) *s.* Wild poppy: tulip; fritillary. Կակալ զայրի, corn-rose.

Կակղանալ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To soften, to grow soft or effeminate, to be affected.

Կակղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To soften, to enervate, to make tender, to make pliant, to soothe, to mollify, to slacken, to macerate, to steep.

Կակղել (եմ, եցի) *v. a.* See Կակղացուցանել.

Կակղուկել, *adj. ind.* That is furnished with soft or tender branches.

Կակղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softness, delicacy, tenderness; pliability, flexibility, invervating.

Կակուկ (կզյ, կզով) *adj.* Soft, delicate, tender, mild, slack, supple, flexible, pliant.

Կահ (ի, իւ) *s.* Furniture, moveables, baggage, equipage, luggage; apparel; armour; utensil; implement, instrument.

Կահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To furnish, to stock, to provide with, to prepare, to fit up.

Կահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Furniture, want.

Կահել (եմ, եցի) *v. a.* See Կահաւորել.

Կահոյր (հուրի, հուրու) *s.* Pitcher, pot.

Կալ (ի, աւ) *adj.* Lame; limping, that walks with difficulty.

Կալարոյս (բուսի, բուսիւ) *s.* Bulb, root of a plant.

Կալալ (ամ, զայի or զայայ) *v. n.* To be lame, to limp; to hobble.

Կալակարծ See Կեղակարծ.

Կալակրկին, *adj. ind.* See Կեղակարծ.

Կալալ (ի, իւ) *s.* Den, cavern to which wild beasts retire.

Կալալանալ See Տըլանալ.

Կալալանք (նայ, նգ) *s. pl.* Dens.

Կալամուխ (ի, իւ) *s.* Poplar; aspen-tree; white hazel tree; hornbeam; yoke-elm tree; beech.

Կալամուխի (իւայ, խեաւ) *s.* See Կալամուխ.

Կալամար (ի, աւ) *s.* Ink-horn, horn.

Կալամբ (ի, իւ) *s.* Cabbage. Կալամբ ընդաւոր, cauliflower. Կալամբ կալամբի, cabbage stalk.

Կալամբաւաճաւ (ի, աւ) *s.* Seller of cabbages, of herbs.

Կալամբի (ըւայ, բեաւ) *s.* Sort of gum.

Կալանալ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To become lame.

Կալանք (գէյ, գէւք) *s. pl.* The kalends. Կալանք, new year's day. Պարգէ կալանքի, new year's gift.

Կալանլանան (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Կալապար (ի, աւ) *s.* Model, pattern, mould: See Գալապար: Կալապար կոշի, boot tree.

Կալացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make become lame, to make lame or limp.

Կալ 'ի կալ or Կալ 'ի կալս, *adv.* Upon one foot; hobbling along, in a hobbling manner.

Կալին (դնայ, զնով) *s.* Hazel-nut, filbert; acorn. Կալին արքայական, walnut.

Կալկանձել (եմ, եցի) *v. n.* To bark, to howl.

Կալկանձիւն, *s. ind.* Barking, howling.

Կալնապառալ (աղայ, աղով) *s.* See Կալին.

Կալինի (նույ, նեաւ) *s.* Walnut-tree, hazel-tree, nut-tree, filbert-tree; oak. Կալինիք, grove of oaks.

Կալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lameness.

Կաճ See Կայճ.

Կաճաւ (ի, աւ) *s.* Assembly, company, troop, band, party, legion.

Կաճաւակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion, that partakes, that belongs to the same company.

Կաճաւել (իմ, աւայայ) *v. n-p.* To assemble.

Կաճին (ճնայ, ճեով) *s.* Root.

Կամ, *conj.* Or, be it.

Կամ է ինձ, I will, I intend.

Կամագիւտ, *adj. ind.* Կամագիւտ լինել, To do one's will, to make one's self master of, to gain.

Կամագնայ, *adj. ind.* Voluntary.

Կամանին, *adj. ind.* Wilful, capricious, imaginary.

Կամակ (ի, աւ) *adj. and s.* Agreeable, pleasant: agreeableness.

Կամակաւ (ի, աւ) *adj.* Stubborn; wilful.

Կամակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy; will.

Կամական (ի, աւ) *adj.* Voluntary.

Կամակատար (*ի, աւ*) *adj.* Condescending, complaisant, that grants a favour.

Կամակատարու, *adj. ind.* See **Կամակատար** :

Կամակար, *adj. ind. and adv.* Voluntary, prompt, diligent; free; licentious: voluntarily, with good will, diligently.

Կամակար մտք See **Կամակարարար** :

Կամակարարար, *adv.* Voluntarily, willingly, cheerfully, promptly, diligently.

Կամակարապէս, *adv.* See **Կամակարարար** :

Կամակարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Goodwill, consent, cheerfulness, will; obstinacy.

Կամակարուց : 'ի **կամակարուց**, *adv.* See **Կամակարարար** :

Կամակարեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* To wish heartily, to be voluntary, to give one's self up to a thing willingly.

Կամակացոյց, *adj. ind.* Wilful, licentious, stubborn, obstinate.

Կամակեց (*եցի, եցաւ*) *adj. and s.* That agrees, partaker, accomplice.

Կամակոր (*ի, աւ*) *adj.* Selfwilled, headstrong, wilful, stubborn, obstinate, sullen, restive, difficult, obdurate, absolute, attached to one's sentiments, resolute, bad.

Կամակորեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To distort, to turn aside.

Կամակորեւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be selfwilled, to be stubborn, to be obstinate, to persist in one's opinion, to be peevish; to deviate.

Կամակորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selfwill, obstinacy, stubbornness, sullenness, obduracy; perversity, depravation, malice.

Կամակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, contentment.

Կամակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consent.

Կամահաճոյ (*ի, իւ*) *adj.* Agreeable.

Կամահաճութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreeableness, pleasure.

Կամամահ : **Կամամահ լինել**, To commit suicide.

Կամայ, *adj. ind.* Voluntary. **Կամայ և ակամայ**, willingly and unwillingly; goodwill, ill-will.

Կամայական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, arbitrary, free.

Կամայորդոր, *adj. ind.* Voluntary,

prompt, diligent, with good will.

Կամայօժար, *adj. ind.* See **Կամայորդոր** :

Կամապշտ (*ի, իւ*) *adj.* Wilful, licentious, stubborn, selfwilled.

Կամասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See **Կամապշտ** :

Կամար (*ի, աւ*) *s.* Arcade, vault, frame of an arch, cincture, arch, curve, bower; girdle.

Կամարակաւ (*ի, աւ*) *s.* Flat arch, moulding, side-post, pier, pillar.

Կամարակապ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Vaulted, arched: arcade, vault, cincture. **Կամարակապ յօրինել**, to vault, to arch.

Կամարաձև, *adj. ind.* Formed as a vault, vaulted.

Կամարանման, *adj. ind.* See **Կամարաձև** :

Կամարաշէն, *adj. ind.* Vaulted, arched.

Կամարայորդ, *adj. ind.* See **Կամարաշէն** :

Կամարապատ, *adj. ind.* Arched, vaulted.

Կամարասին (*սեան, սեամբ*) *s.* See **Կամարակաւ** :

Կամարար (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամակատար** :

Կամարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, service.

Կամաւ, *adv.* Voluntarily, willingly; knowingly, for the purpose, designedly, expressly.

Կամաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, spontaneous, arbitrary, free.

Կամաւորարար, *adv.* Voluntarily, willingly.

Կամաւորապէս, *adv.* See **Կամաւորարար** :

Կամաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամաւոր** :

Կամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spontaneousness; will, accord, pleasure.

Կամելութիւն or **Կամկողութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Wish, will.

Կամնաւ (*ամ, մեցայ*) *v. a.* See **Կամիլ** :

Կամկողցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To persuade, to make willing, to induce to do.

Կամկող (*ի, աւ*) *adj. and s.* That is willing.

Կամիլ (*իմ, մեցայ*) *v. a.* To will,

to intend, to mean, to be determined; to pretend.

Կամեն (մեն, մամբ) *s.* See Կամենաւիլ:

Կամենասայլ (ի, իւ) *s.* Flail, instrument to thrash corn.

Կամովին, *adv.* See Կամու:

Կամուրջ (մրջի, մրջաւ) *s.* Bridge.

Պառէ կամրջի, balustrade of a bridge.

Կամփեսակ (ի, աւ) *s.* Oil-bottle.

Կամբ (մաց, մոք) *s. pl.* Will, wish, accord, pleasure, heart; intention, design, advice; free-will; humour, fantasy, pretension. 'ի կամաց, voluntarily, with good-will; arbitrarily. Ըստ կամբի, at pleasure.

Կայ See Կայք: Չկայ առնուլ, to stop, to cease, to forego, to desist.

Կայական (ի, աւ) *adj.* Firm.

Կայականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability.

Կայան (ի, իւ) *s.* Dwelling, lodge, residence, abode, habitation.

Կայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To dwell, to be, to remain, to exist; to consist.

Կայանաւոր (ի, աւ) *adj.* Dwelling, that has an abode.

Կայանաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See Կայանալ:

Կայարան (ի, աւ) *s.* See Կայան:

Կայեան (ենի, ենիւ) *s.* See Կայան:

Կայթ (ի, իւ) *s.* Pannier, wide basket; clapping of hands; ballet, leap, dance. Կայթ հարկանել See Կայթել:

Կայթանել (եմ, եցի) *v. n.* See Կայթել:

Կայթել (եմ, եցի) *v. n.* To beat or clap the hands in sign of joy; to leap, to dance; to gush out, to spout out.

Կայթոս (ի, աւ) *adj.* That often leaps.

Կայլակ (ի, աւ) *s.* Drop, tear; trickling, stream.

Կայլակել (եմ, եցի) *v. n.* To flow by drops, to trickle, to leak, to distil, to fall drop by drop, to run out, to stream, to flow.

Կայլականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See Կայլակել:

Կայլականալ (ամ, կնացայ) *v. n-p.* See Կայլակել:

Կայլակնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make run out or stream.

Կայլակուսն (կման, կմամբ) *s.* Trickling, running out, flux, fluxion.

Կայծ (ի, իւ) *s.* Spark, flake of fire, flash.

Կայծակել (եմ, եցի) *v. a.* To sparkle, to flame.

Կայծակն (կան, կամբ) *s.* Thunderbolt, thunder: lighted coal, quick fire, lighted charcoal: spark, flake of fire, flash; ray.

Կայծակնաբոբոբ, *adj. ind.* Sparkling, bright, brilliant, luminous.

Կայծակնահանու, *adj. ind.* Sparkling, that sends forth a flame.

Կայծակնահար, *adj. ind.* Thunderstruck, struck with thunder. Կայծակնահար սատակել, to thunderstrike, to strike with a thunderbolt or thunder.

Կայծակնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Striking with a thunderbolt; fulmination.

Կայծակնաշաշանել, *adj. ind.* Brilliant, bright, sparkling.

Կայծակնամաբուր, *adj. ind.* That is purified by means of a quick fire or lighted coals.

Կայծակնաշուանել, *adj. ind.* See Կայծակնահանու:

Կայծակնացայտ, *adj. ind.* Sparkling, flaming.

Կայծակնաւոր (ի, աւ) *adj.* Sparkling, full of sparks.

Կայծանալ (ամ, ծացայ) *v. n-p.* To become burning coal, to be set on fire.

Կայծու (ի, աւ) *s.* Sort of thistle.

Կայծուկ See Կայծու:

Կայծբար (ի, իւ) *s.* See Գայլախաղ:

Կայկայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To establish one's self well, to fortify one's self, to make one's self stronger.

Կայք (ի, իւ) *s.* See Թաղիք:

Կայքառ See Կաքառ:

Կայք (ի, իւ) *s.* Mast, mast of a ship. Կանգնել զկայքն, to raise a mast. Բառնալ or խորտակել զկայքն, to unmast.

Կայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Կայուն:

Կայուն (յման, յմամբ) *s.* Stability, firmness.

Կայուն, *adj. ind.* Constant, stable, durable, firm, immovable. Կայուն ինչք, real estate.

Կայսերական (ի, աւ) *adj.* Impe-

rial, that belongs to an emperor.

Կայսերութիւն (թեան, թեամբ)
s. Empire.

Կայսր (սեր, սերբ) s. Emperor.

Կայսրենտեր (արի, արաւ) s. Elec-
tor. Կին կայսրենտեր, electress.

Կայսրենտական (ի, աւ) adj. Elec-
toral.

Կայսրենտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Electorate.

Կայսրուհի (հւոյ, հեաւ) s. f. Em-
press.

Կայտաւ (ի, աւ) adj. Gay, mer-
ry, lively, brisk, alert, healthy, hand-
some, pretty: reptile, that swims, that
moves in the water. Կայտաւք, rep-
tiles.

Կայտիւ, s. ind. Leap, rejoicing;
joy.

Կայտական (ի, աւ) adj. Reptile:
that leaps rejoicingly or for joy.

Կայտաւ (ամ, ապայ) v. n. See
Կայտիւ.

Կայտաիւ (իմ, ուցայ) v. n-p. To
leap; to creep, to crawl, to move about;
to leap rejoicingly or for joy.

Կայտառնակ, adj. ind. That con-
tains fish or reptiles.

Կայք (յից, յիւք) s. pl. Situa-
tion, seat, position, state, place, dwel-
ling, lodge, habitation; conduct.

Կանամբի (բւոյ, բեաւ) adj. Hus-
band; married.

Կանանի (նւոյ, նւով) s. pl. Wo-
men.

Կանանոց (ի, աւ) s. Seraglio.

Կանանցածին (ծնի, ծնաւ) adj.
That is born of a woman.

Կանանցական (ի, աւ) adj. Fe-
minine, that belongs to a woman.

Կանանցապետութիւն (թեան,
թեամբ) s. Office of guarding females:
gynecocracy.

Կանաչ (ի, իւ) adj. and s.
Green: verdure. Կանաչ բացադոյն,
sea-green.

Կանաչագեղ, adj. ind. Clothed with
verdure, painted green; green, verdant.

Կանաչադոյն, adj. ind. Green, paint-
ed green.

Կանաչադեղ (եցի, եցաւ) adj.
See Կանաչագեղ.

Կանաչադեղ (ի, իւ) adj. See
Կանաչագեղ.

Կանաչաձև, adj. ind. Like verdure.

Կանաչային (յնոյ, յնով) adj.

Green, that which has verdure.

Կանաչանայ (ամ, չապայ) v. n-p.
To paint green, to become green, to
become green again.

Կանաչասաղարթ, adj. ind. That
which has green leaves, green, painted
green.

Կանաչացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
To paint green, to make become green,
to make become green again.

Կանաչութիւն (թեան, թեամբ)
s. Verdure, green, green colour.

Կանացի (ցւոյ, ցւով) adj. Fem-
inine, that belongs to a woman, that is
womanly; effeminate.

Կանախ See Կանիւ.

Կանգաւ (ի, աւ) s. Thistle, sa-
lad herb; stalk of a plant. Կանգաւ
ընտանի, artichoke.

Կանգնաչափ (ի, իւ) s. Measuring
by ells: See Կանգուն.

Կանգնաւոր (ի, աւ) adj. Made
straight, raised, straight.

Կանգնեան, adj. ind. Of a cubit.

Կանգնել (եմ, եցի) v. a. To raise,
to raise again, to make straight, to
make straight again, to reinstate, to
re-establish; to raise up, to erect, to set
up, to lay, to plant, to place, to build,
to construct, to found; to make revive.

Կանգնիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To
get up again, to be up or risen.

Կանգնորդ (ի, աւ) adj. Raised,
made straight, straight.

Կանգուն (գնոյ, գնով or գնաւ)
s. and adj. Cubit; ell; fathom; two
yards: straight, up, raised, on foot,
made straight. Կանգուն մնալ, to be
up or on foot.

Կանգադեալ (ելոյ, ելով) adj.
Established, founded, fixed.

Կանիւ (ոյ, ով) s. Hemp.

Կանիւփեայ, adj. ind. Made of hemp.

Կանիւփիք (փեայ, փեք) s. pl.
Clothes made of hemp.

Կանիւփհատ (ի, աւ) s. Hempseed.

Կանիւփուկ (փիի, փիւ) s. Sort
of plant.

Կանիւ (ի, իւ) s. Hold, place by
which one holds any thing. Կանիւ
պաղոց, pedicle, stalk.

Կանիւիւ (ի, աւ) s. Lamp, small
lamp for illuminations.

Կանիւեղաբորբոք, adj. ind. That
burns like a lamp.

Կանխաբան (ի, իւ) s. That foretells:

See *Զառաջարան* and *Կախերգանք* :
Կանխաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To foretell : See *Զառաջարանել* :
Կանխաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prediction : See *Զառաջարանութիւն* :
Կանխագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows, that foreknows; foreseeing.
Կանխագէտ լինել, to know, to foreknow; to foresee.
Կանխագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Foreknowledge, foresight.
Կանխադոյ (*ի, իւ*) *adj.* That exists before.
Կանխադուշակ, *adj. ind.* That forebodes, that foretells; that is foreboded or foretold.
Կանխագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write before, to foretell in writing.
Կանխադեկոյց, *adj. ind.* See *Կանխադուշակ* :
Կանխակալ, *adj. ind.* That is obtained or observed before, old.
Կանխակալ սովորութիւն, prejudice, prepossession, preoccupation.
Կանխական (*ի, աւ*) *adj.* Ancient, antique, old.
Կանխակառուց, *adj. ind.* That is built or constructed before.
Կանխակորուստ, *adj. ind.* That has lost or is lost before.
Կանխահանգէս, *adj. ind.* That is celebrated, published or assembled before.
Կանխահաս (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* Hasty, precocious, premature: hastily.
Կանխահասութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hastiness, precocity.
Կանխահիաց, *adj. ind.* That was astonished before.
Կանխաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has foretold; that is foretold.
Կանխաձայնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To foretell.
Կանխաձայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prediction.
Կանխամեծար, *adj. ind.* That is honoured or esteemed before.
Կանխապատուծ, *adj. ind.* See *Կանխաձայն* :
Կանխասաց (*ի, իւ*) *adj.* That has, that was foretold.
Կանխասացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prediction.
Կանխարկ, *adj. ind.* That is thrown or fallen early.
Կանխացոյց, *adj. ind.* That is shewn

before; foreboded, foretold.
Կանխաւ, *adv.* Beforehand, before, anciently, formerly, already.
Կանխեալ See *Կանխաւ* :
Կանխել (*եմ, եցի*) *v. n.* To anticipate, to be beforehand; to advance, to go before, to outstrip, to precede, to take the lead.
Կանխել ունել, to preoccupy.
Կանխեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To advance, to hasten, to press, to make diligent.
Կանխի, *adj. ind.* See *Կանուխ* :
Կանխիկ, *adj. ind.* and *adv.* Anticipated: beforehand, by anticipation.
Կանխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anticipation, prepossession, occupation, precession.
Կանխուստեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* That is instructed or warned before.
Կանխորինակ, *adv.* Anciently.
Կանկար or *Կանկառ* See *Կանգառ* :
Կանոն or *Կանոն* (*ի, աւ*) *s.* Canon, rule, model, example, form, order, statute, precept, regimen, reform, method, measure, law, instruction, institute, regulation, decree.
Ըսա կանոնի, strictly, regularly.
Ըսա կանոնաց, canonically.
Կանոնագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Canonist.
Կանոնագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* That writes or teaches the canons.
Կանոնագիրք (*գրոց, գրովք*) *s. pl.* Decretals, constitutions.
Կանոնադուխ (*լեոյ, լեով*) *s.* Chief or beginning of the Canon (some psalms are so called.)
Կանոնագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* That establishes canons, rules, laws, legislator.
Կանոնադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Constitution, regulation, decree, law.
Կանոնական (*ի, աւ*) *adj.* Canonical, that is according to the canons; canonical.
Կանոնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Being canonical.
Կանոնապահ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Observant, observer.
Կանոնապահութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Observance, observation.
Կանոնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Regular, methodical.
Կանոնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To regulate: See *Կանոնել* :

Կանոնաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Regularity.

Կանոնադատ, *adj. ind.* Decreed, ordered.

Կանոնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To decree, to order, to constitute.

Կանոնել (եմ, եցի) *v. a.* To regulate, to determine; to order, to dispose, to arrange, to put in order; to prescribe, to decree, to constitute, to establish.

Կանոնիկոս (ի, աւ) *s.* Canon.

Կանոնիկոսական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a canon.

Կանոնիկոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Canonry, canonship.

Կանոնիկոսութիւն (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Canoness.

Կանուխ (նիւոյ, նիւով) *adj.* Premature, precocious, ripe before the season; old, ancient, antique; first.

Կանուխ, *adv.* Prematurely, before the time: See Կանխաւ.

Կանչ (ոյ, ով) *s.* Cry, voice.

Կանչել See Գոչել:

Կանչիւն See Գոչիւն:

Կաշառ (ի, աւ) *s.* Present, bribe, that is given to corrupt any one, fees.

Կաշառաբեկ, *adj. ind.* Corrupted, bribed, suborned.

Կաշառադնայ, *adj. ind.* Կաշառադնայ լինել, To suffer one's self to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակործ, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառակործութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of corrupting any one by presents or by promises.

Կաշառածիւ, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառածդուրութիւն See Կաշառաբեկութիւն:

Կաշառանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Կաշառ and Կաշառակործութիւն:

Կաշառառու (ի, աւ) *adj. and s.* That takes bribes, that has suffered himself to be corrupted, corrupted, bribed, suborned, mercenary.

Կաշառել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to practise upon, to bribe, to suborn.

Կաշեայ (էի, էիւ) *adj.* Leathern.

Կաշենալ (ամ, շեայ) *v. n-p.* To be clownish, to become coarse, and gross.

Կաշի (շոյ, շով) *s.* Hide, skin,

castekin. 'ի կաշւոյ, leathern.

Կաշիլ (եմ, շեայ) *v. n-p.* See Կաշենալ:

Կաշիանդել (եմ, եցի) *v. a.* To bind tightly, to lace, to twist, to tie fast, to bind tighter, to tie strongly, to draw close in tying a thing.

Կաշառ See Կարկառ:

Կաշաղակ (ի, աւ) *s.* Pie; jay, woodpecker: Կաշաղակ փոքր, speckled magpie.

Կապ (ոյ, ով) *s.* Band, ligament, ligature, bond, knot, tying, hooping, combination, tie, baudage, stirrup, joint, cord, string, chain, curb; obligation.

Կապալ (ի, աւ) *s.* Monopoly, duty, customs, excise.

Կապալաւոր (ի, աւ) *s.* Monopolist, that pays a new duty.

Կապակից, *adj. ind.* Conjoined.

Կապակոտոր, *adj. ind.* That breaks a treaty.

Կապակռիւ, *adj. ind.* That causes dissension.

Կապակցել (եմ, եցի) *v. a.* To join together, to bind.

Կապակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Bond, joint, reunion, coherence, connection, conjunction, concatenation, chain, junction, combination, inhesion, correspondence, relation.

Կապան (ի, աւ) *s.* Strait.

Կապանակից, *adj. ind.* That is bound together; conjoined.

Կապանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That is bound, that is detained, prisoner.

Կապանաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To take, to bind, to capture, to enchain.

Կապանջ (ի, իւ) *s.* Fetters.

Կապանք (նայ, նոք) *s. pl.* Bonds, irons, chains, manacles, fetters; cord, string; knot; tie, bond, binding, squeezing; sluice. Կապանք լինանց or ծռվու, strait, neck.

Կապար (ի, աւ) *s.* Lead. Օծալ նել or շնուլ կապարաւ, to lead, to furnish with lead.

Կապարառու (բոյ, բով) *s.* Massicot.

Կապարադրծ (ի, աւ) *s.* Plumber.

Կապարահան (ի, աւ) *s.* See Կապարահան:

Կապարահանք (այ, ոք) *s. pl.* See Կապարահանք:

Կապարահատ (ի, աւ) *s.* That works in a lead mine.

Կապարահատք (ապ, աք) *s. pl.* Lead mine.

Կապարան (ի, աւ) *s.* Detension, prison; bond, cord. Կապարան որոյ, baldrick, waist-belt, sword-belt.

Կապարանման, *adj. ind.* That is of the colour of lead; that partakes of the nature of lead.

Կապարեայ, *adj. ind.* That is made of lead, leaden.

Կապարձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* Quiver, bundle.

Կապարձադարձայ, *adj. ind.* That retreats from fighting, that abandons his arms, fugitive.

Կապարձակիր (կրի, կրու) *s.* Military officer.

Կապարձաւոր (ի, աւ) *adj.* Provoked with quiver.

Կապել (եմ, եցի) *v. a.* To tie, to fasten, to bind with a fillet; to knot; to cord, to bind with cords; to lace; to enchain; to twist; to bind tightly, to strain; to join, to unite together, to join together, to reunite: to entwine.

Կապելայ (ի, իւ) *s.* See Կապել լինի:

Կապելիսն (ի, աւ) *s.* Tavern, public-house, cook-shop, tea-garden: See Պանդոկ:

Կապելիսնապետ (ի, աւ) *s.* Tavern-keeper, publican, one that keeps a cook-shop.

Կապերա (ի, իւ) *s.* Remnant, piece of linen, piece of cloth; cloth, habit, robe. Կապերա հոռի, tatter, rag, little rag, rubbish, shred, scrap, morsel of cloth, little piece. Կապերա այծեայ, sack-cloth, hair-cloth.

Կապերանիկ (ակի, ակաւ) *s.* Small piece of linen, rag.

Կապէնք (պիից, պիիւք) *s. pl.* Wages of a whore, of a prostitute.

Կապիկ (պիի, պիււ) *s.* Ape. Կապիկ փորք, marmoset. Կապիկ մծ, baboon. Կապիկ երկայնաձեւ, monkey.

Կապիձ (պձի, պձաւ) *s.* Sort of measure: instrument of punishment: socket of the eye: See Անհապիձ:

Կապոյա (պուտայ, պուտով) *s. and adj.* Azure, blue, skyblue, dark blue: azure, blue.

Կապուած (ոյ, ով) *s.* See Կապ:

Կապումն (պման, պմմք) *s.* See Կապ:

Կապում, *s. ind.* Spoil, booty. Կապում կողոպուտ, spoil, booty. Կապում կողոպուտ անել or թողուլ, to despoil, to plunder.

Կապուածիկ (ի, աւ) *s. and adj.* Azure, blue: azure, blue, skyblue, deep blue; bluish black, livid.

Կապուածկամիւ, *adj. ind.* Azure, blue.

Կապուածիկաւ (եւայ, եւով) *adj.* See Կապուածկամիւ:

Կապուածիւայ, *adj. ind.* Blue, azure.

Կապուածիկ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To become bluish or livid.

Կապուածիկութիւն (թեան, թեամք) *s.* Lividness.

Կապար (ի, աւ) *s.* Caper. Տունի կապարի, caperbush.

Կապակ (եմ, եցի) *v. a.* To despoil, to strip, to plunder, to rob, to deprive of.

Կապաւթիւն (թեան, թեամք) *s.* Spoil, stripping, depredation, pillage.

Կապաւթն (աման, ամմք) *s.* See Կապաւթիւն:

Կառ or Կառն (ի, իւ) *s.* Prickly artichoke: See Կանգառ:

Կառարոյս See Կենդանարոյս:

Կառաւոր (ի, աւ) *s.* Coachmaker, cart-wright.

Կառաւոր (ժդի, ժդաւ) *s.* Sort of gnat or little fly.

Կառամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights from a chariot.

Կառամարտիկ (ակի, ակաւ) *s.* See Կառամարտ:

Կառամու (մաի, մաւ) *adj.* That draws a coach, that is put to or fastened to a coach.

Կառան (ի, աւ) *s.* Cable.

Կառանջ (ոյ, ով) *s.* See Կառալ:

Կառալ, *s. ind.* Cry; bellowing.

Կառալիկ (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to utter cries; to roar, to bellow, to low.

Կառալիւն, *s. ind.* See Կառալ:

Կառապետ (ի, աւ) *s.* Head-coachman.

Կառաւար (ի, աւ) *s.* Coachman; that drives, that draws a coach, a carriage: governor, regent, chief, director, rector, minister. Կեն կառաւար, governor.

Կառաւարիկ (եմ, եցի) *v. a.* To drive a coach or a carriage: to govern, to rule, to conduct, to regulate, to

direct, to guide, to administer, to manage.

Կառավարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of driving a coach, a carriage: conduct, regency, direction, management, administration, government, state, handling, manoeuvre, office. **Կառավարութիւն տան**, housekeeping, economy. **Կառավարութիւն քաղաքի**, policy, politicks.

Կառարշաւ (*ի, աւ*) *adj.* That runs in a coach.

Կառարշաւանք (*նայ, նգր*) *s. pl.* Coach-race.

Կառարշաւք See **Կառարշաւանք**.

Կառափն (*փին, փամբ*) *s.* Skull, head of a man.

Կառափեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut off the head of any one, to behead.

Կառափեալ (*տեղ, տեղք*) *s.* Place of the skull, place to cut off the head.

Կառափել (*փչի, փշաւ*) *s.* That cuts off the head of any one.

Կառափնաւ (*ի, իւ*) *adj.* Whose skull or head is wounded.

Կառափնասեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound the head of any one; to knock down.

Կառափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Beheading, decapitation.

Կառոյց (*ուցի, ուցաւ*) *s.* See **Կառուցումն**.

Կառուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To establish, to fix, to stop; to raise, to set up, to erect; to construct, to build, to found, to edify, to make; to place, to put.

Կառուցեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Stopped, fixed; established, constructed, built.

Կառուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Establishment, construction, edifice, erection, elevation.

Կառչիլ (*իմ, ուեայ*) *v. n-p.* To stop, to be fixed, to be attached, to be taken.

Կառք (*ուայ, ուք*) *s. pl.* Coach, carriage, car, chariot. **Կառք երազըն թայ**, stage-coach. **Կառք վարձու**, hackney-coach, hired coach.

Կասեւ (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To stop, to desist, to cease: See **Կասեցուցանել** and **Կասուլ**.

Կասեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stop, to hinder from going, to put a stop to motion, to hold back, to re-

tard, to make desist, to restrain.

Կասիայ (*ի, իւ*) *s.* Cassia, cassia-tree.

Կասիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To stop, to cease from going or doing, to desist, to give over, to leave off, to retard, to restrain.

Կասիմեն (*ի, իւ*) *s.* Sort of aromatic gum.

Կասկ (*ի, իւ*) *s.* See **Գարի**.

Կասկած (*ի, իւ*) *s. and adj.* Surmise, doubt, presumption, apprehension, scruple, distrust, mistrust, suspicion, umbrage: suspicious, mistrustful. **Կասկած տանուլ**, to suspect, to doubt.

Կասկածադին, *adj. ind.* Doubtful, suspected.

Կասկածադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* Very doubtful, very suspicious.

Կասկածանք (*նայ, նգր*) *s. pl.* Doubt, suspicion, apprehension.

Կասկածաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suspicious, mistrustful, jealous, suspected, doubtful.

Կասկածափորձ, *adj. ind.* Uncertain; doubtful, that is not sure.

Կասկածեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Կասկածիլ**.

Կասկածելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Doubtful, suspected.

Կասկածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To suspect, to doubt, to be doubtful, to distrust, to mistrust, to apprehend.

Կասկածոս (*ի, աւ*) *adj.* Suspicious, mistrustful, distrustful, apprehensive, jealous, uncertain, irresolute.

Կասկամ (*ի, իւ*) *s.* Sort of nocturnal bird.

Կասկաջուր See **Գարեջուր**.

Կասկարայ (*ի, իւ*) *s.* Gridiron. **Խորովել** or **եփել 'ի վերայ կասկարայի**, to broil, to dress upon the gridiron. **Միս 'ի կասկարայե**, broiled meat.

Կասուլ (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cessation.

Կասուլ (*ում, կասի*) *v. a.* To thrash corn: to depress, to ruin.

Կասումն (*սման, սմամբ*) *s.* See **Կասութիւն**.

Կաստակ (*ի, աւ*) *s.* Trifling, railery, pleasantry, trick, foolery, mockery, joke; derision, sport, laughing-stock, mocking. **Ընդ կաստակս**, pleasantly, jestingly, in jest. **Թող անգր ղկաստակդ**, joking apart. **Այլան է կա**

առկ առնել, to mock, to jeer, to rally, to turn into joke or ridicule. **Ասել** or **առնել ընդ կատակս**, to jest, to joke, to play the fool.

Կատակական See **ճաղրական**.

Կատակաբ (**հայ, նօք**) *s. pl.* See **Կատակ**.

Կատակել (**եմ, եցի**) *v. a.* To rally, to mock, to joke, to jest, to laugh.

Կատակերգակ (**ի, աւ**) *s.* One who says good things, wag, buffoon, mocker, laugh, one who rallies: comedian: punch: merry-Andrew.

Կատակերգական (**ի, աւ**) *adj.* Comic, burlesque, facetious.

Կատակերգել (**եմ, եցի**) *v. a.* See **Կատակել**.

Կատակերգու (**ի, աւ**) *s.* See **Կատակերգակ**.

Կատակերգութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Mockery, trick, raillery, pleasantry, trifling: song: comedy: farce: lampoon.

Կատակութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* See **Կատակ**.

Կատաղաբար, *adv.* Furiously, desperately.

Կատաղանք (**հայ, նօք**) *s. pl.* See **Կատաղութիւն**.

Կատաղենի (**հւոյ, նեաւ**) *s.* See **Ճանաթ-ձգենի**.

Կատաղեցուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To enrage.

Կատաղի (**զւոյ, դեաւ**) *adj.* Furious, outrageous, impetuous, passionate, raging, violent, frantick, unruly, wild, untamed, ferocious, mad; determined. **Կատաղի թղենի** See **Ճանաթ-ձգենի**.

Կատաղիլ (**իմ, զեցայ**) *v. n-p.* To be enraged, to fly into a passion, to put one's self in a fury.

Կատաղութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Fury, furiousness, rage, madness, frenzy, folly, ferocity, impetuosity, fanaticism.

Կատար (**ի, իւ**) *s.* Summit, height, top, head; end, conclusion, accomplishment. **Կատար հաւու**, crest, tuft.

Կատարեւարդործել (**եմ, եցի**) *v. a.* See **Կատարել**.

Կատարած (**ի, իւ**) *s.* End, term; consummation, achievement, accomplishment; success, effect.

Կատարեալ (**ելոյ, ելով**) *adj.* Perfect, accomplished, finished, complete,

consummated, entire. **Լինել է եւ կատարեալ**, to improve.

Կատարել (**եմ, եցի**) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to accomplish, to complete, to consummate, to crown, to effectuate, to execute, to dispatch, to do, to perfect, to furnish, to make up, to perpetrate, to practise, to realize; to make perfect. **Կատարել զհոգին**, to finish, to die. **Կատարել զկամս այլոց**, to humour, to content. **Կատարել զկամս անձին**, to have one's will, to be contented.

Կատարելաբար, *adv.* See **Կատարելապէս**.

Կատարելագործ (**ի, աւ**) *adj.* That conducts a thing to the end; that puts the finishing hand to a thing: perfect, accomplished, finished.

Կատարելագործել (**եմ, եցի**) *v. a.* To perfect, to finish, to fine, to refine, to purify, to ameliorate, to retouch: See **Կատարել**.

Կատարելահասակ (**ի, աւ**) *adj.* Adult.

Կատարելամիտ (**մոի, մտաւ**) *adj.* Discreet, prudent, judicious.

Կատարելապէս, *adv.* Perfectly, in perfection; entirely.

Կատարելիք (**լեայ, լեգք**) *s. pl.* Perfection, completion.

Կատարելութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Perfection, integrity; completion, consummation, crowning, perfecting, accomplishment; fining, refining, amelioration; excellence.

Կատարել (**իմ, բեցայ**) *v. n-p.* To be ended, to be accomplished, to be finished: to end, to die.

Կատարիչ (**բջի, բչաւ**) *s.* Finisher, that conducts a thing to the end, executor, maker.

Կատարողապետ (**ի, աւ**) *s.* Minister, celebrator, officiator, administrator.

Կատարողապետութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Administration, celebration.

Կատարողութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Consecration, celebration.

Կատարումն (**բման, բմամբ**) *s.* Accomplishment, finishing, completion, supplement, consummation, perfecting, perfection, end, effect, execution.

Կատարուն, *adj. ind.* Perfect, complete.

Կատու (*ի, իւ*) *s.* Cat. Էջ կա-
տու, female cat. Կատու ոչ մեղեղաւ,
he cat. Ձագ կատուի, kitten.

Կատուախոյս (*ոյ, ու*) *s.* Bishop's
wort.

Կատուաձուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.*
Ray, thornback.

Կատուապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That
adores, that worships a cat.

Կատուապաշտութիւն (*թեան,
թեամբ*) *s.* Worship offered to a cat.

Կատասյ See Կաթասյ.

Կար (*ոյ, ու*) *s.* Cord, line, string.

Կար (*ի, իւ*) *s.* Seam, act of sewing:
power, force, vigour, faculty, capacity,
ability: See Կարիք: Կար է, it is pos-
sible. Որչափ է կարի ելէ, as much
as is possible.

Կարակն (*ի, իւ*) *s.* Compass. Կա-
րակն հիւսանց or որմնագրաց, plum-
met, level. Աւասան or կապար կա-
րակնի, perpendicular.

Կարակնաձև, *adj. ind.* Measured
with compasses, round, in a ring, cir-
cular, in form of a circle.

Կարակնաձեւակ, *adj. ind.* Bent',
curved.

Կարակում, *adj. and s. ind.* Stinking,
that stinks: stinking dirt.

Կարամնուն, *adj. and s. ind.* Rough,
rugged: rough winter, hard winter.

Կարան (*ի, իւ*) *s.* Seam; joint.

Կարապ (*ի, իւ*) *s.* Swan.

Կարապետ (*ի, աւ*) *s.* Forerun-
ner, out-rider; guide.

Կարապետեալ (*եմ, ելի*) *v. n.* To
precede, to march before; to guide, to
conduct.

Կարապետութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Office of precursor; conduct; guide.

Կարաս (*ոյ, ու*) *s.* Great vessel
measuring a pot to put wine in.

Կարասի (*սւրյ, սեաւ*) *s.* Movea-
bles, furniture, baggage, equipage, im-
plements, goods, utensil; armour, a
man's all.

Կարաւակ See Կարուակ:

Կարաւան (*ի, աւ*) *s.* Bands, troops
of warriors: caravan.

Կարաւանդ (*ի, աւ*) *s.* Seam, joint
of a cuirass.

Կարգ (*ի, աւ*) *s.* Order, rank,
rule, class, arrangement, composition,
appointment, constitution, disposition,
distribution, establishment, state, de-
gree, ordinance, structure, system,

turn, succession, series, sequel; condi-
tion, subordination, step, gradation,
thread, concatenation, row, line, num-
ber, measure, method, economy, disci-
pline; religion, religious order. Կար-
գաւ, successively, one after another,
by turns, systematically. Արարայ կար-
գի, extraordinary. Դնել է կարգի,
to order, to dispose, to regulate, to
put in order. Ի կարգ արկանել, to
number. Եւ որ է կարգի, et coetera,
and so on.

Կարգաբանութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Method, thread of a discourse.

Կարգադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That
is written regularly.

Կարգադիր (*դրի, դրաւ*) *s.* He that
orders, that disposes of; tutor.

Կարգադրել (*եմ, ելի*) *v. a.* To
order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Ordinance, disposition, arrangement;
regulation, constitution.

Կարգաթող (*ի, իւ*) *s.* Apostate,
monk or priest that has renounced his
vows or his order.

Կարգած (*ոյ, ու*) *s.* Ordinance,
commandment.

Կարգակից (*կից, կցաւ*) *adj. and
s.* That is of the same religion or or-
der.

Կարգապետ (*ի, աւ*) *s.* General of
an order, patriarch, founder; guide.

Կարգապետեալ (*եմ, ելի*) *v. n.* To
be chief of an order, to conduct, to
govern; to become general of an order;
to be a founder.

Կարգապետութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Office of chief of an order, guide,
generalship.

Կարգաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Ordered,
well established, regular, methodical.

Կարգաւորաբար or Կարգաւորա-
պէս, *adv.* Regularly, suitably.

Կարգաւորել (*եմ, ելի*) *v. a.* To
order, to regulate, to arrange.

Կարգաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Regularity, order; arrangement, ad-
justment, organisation, regulation; or-
dinance, institution: See Կարգ:

Կարգել (*եմ, ելի*) *v. a.* To range,
to arrange, to order, to regulate, to
adapt, to set in order, to match, to
combine, to dispose, to distribute, to
adjust, to institute, to constitute, to
enact, to put, to place, to lay, to sta-

tion, to establish, to assign, to appoint, to create, to declare, to decree, to tender; to delegate, to ordain, to design, to doom, to determine, to impose, to expose, to name, to prescribe, to erect, to fix, to found. Կարգել 'ի թիւ, to number, to enrol. Կարգել յառաջագոյն, to predestine.

Կարգրնկէց (կէցի, կէցաւ) s. See Կարգաթող.

Կարգալ (ամ, գացի) v. n. and a. To read: See Բնթեռնուլ, to reclaim, to invoke, to implore: to call, to name: to cry, to send forth or utter cries.

Կարգացումն (ցման, ցմամբ) s. Lecture, act of reading.

Կարգինալ (ի, աւ) s. Cardinal. Կարգինալութիւն (թեան, թեամբ) s. Cardinalship.

Կարել (եմ, էցի) v. a. To sew, to join with thread; to retake, to rejoin; to attach, to fix. Վերստին կարել, to sew again.

Կարել (եմ, բացի) v. n. To be able, to have the faculty, to be in a condition to.

Կարելի (լռոյ, լեաւ) adj. Possible, feasible: See Հնարաւոր.

Կարելութիւն (թեան, թեամբ) s. Possibility: See Հնարաւորութիւն.

Կարեկից (էցի, էցաւ) adj. Compassionate, that has compassion, pitiable. Կարեկից լինել, to compassionate, to have compassion, to take pity.

Կարեկցարար, adv. With compassion.

Կարեկցել (իմ, ցեցայ) v. n-p. To compassionate, to have compassion, to pity.

Կարեկցութիւն (թեան, թեամբ) s. Compassion, pity. Հարծել 'ի կարեկցութիւն, to excite pity.

Կարեկտէր (սիրի, սիրաւ) adj. Passionate, vicious.

Կարեմէր, adj. ind. and adv. Mortal, grievous: mortally, grievously. Կարեմէր խոցել, to wound mortally, to give a mortal blow.

Կարեան See Կարաւան.

Կարեոր (ի, աւ) adj. Necessary, pressing, important, grave, urgent, considerable, serious, major, essential, expedient, useful. Կարեոր պէտք, the essential, the necessities of life.

Կարեորագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very necessary, important, pressing.

Կարեորութիւն (թեան, թեամբ) s. Necessity; importance, gravity, weight, dignity, consequence.

Կարթ (ի, իւ) s. Fish-hook, fishing line: snaffle, noseband of a bridle: hook, crook: ham, leg.

Կարթակոտոր, adj. ind. Whose houghs are cut. Կարթակոտոր առնել, to cut the houghs of any one.

Կարթահարել (եմ, էցի) v. a. To cut the houghs of an animal; to kill.

Կարթել (եմ, էցի) v. a. To fish, to take with a hook; to take.

Կարթրնկէց (կէցի, կէցաւ) s. That fishes with a hook or line, angler.

Կարծ (ի, իւ) s. Skein.

Կարծառ (ի, աւ) s. Reel. Պատել 'ի կարծառն, to reel or wind into skeins.

Կարի, adj. ind. and adv. Too much, very, more, excessive, much, huge, enormous, exceeding, exorbitant, great, extreme, immoderate: enough, a great deal, considerably, unboundedly, disorderly, diabolically, frightfully, excessively, exorbitantly, extraordinarily, strongly, greatly, grievously, immensely, infinitely, urgently, considerably, violently, outrageously, powerfully, vehemently, so, very much, most. Կարի քաջ or կարի իսկ քաջ, well; yes, truly, excellently, worthily. Կարի յոյժ or կարի իմն, enormously, extremely.

Կարիճ (բճի, բճաւ) s. Scorpion. Իւղ կարճի, oil of scorpion.

Կարիստոս (ի, աւ) s. (Greek word) See Պինասպաս.

Կարիք (բեայ, բեպ) s. pl. Necessity, want, indigence, constraint, extremity, violence; torment, trouble, grief; passion, vice; power, faculty. Կարիք որովայնի, excrement. Իլանել 'ի կարիս որովայնի, to go to stool, to loosen, to evacuate.

Կարծ See Կարծիք: 'ի կարծ, in a state of conjecture, in suspense. 'ի կարծ գատել, to conjecture, to judge by conjecture.

Կարծեալ (եւոյ, եւով) adj. Thought, believed.

Կարծել (եմ, էցի) v. a. To think, to imagine, to believe, to judge, to arbitrate, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to suspect, to presume, to conjecture, to persuade one's self.

Կարծելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opinion, judgment.

Կարծեցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Thought, judged, imagined: hardened, bound, closed.

Կարծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make believe, to persuade: See Կարծրացուցանել :

Կարծիք (ծեայ, ծեպ) *s. pl.* Opinion, thought, hint, judgment, sense, sentiment, account, conjecture, advice, credit, belief; suspicion, presumption, impression, fantasy, imagination.

Կարծիքական (ի, աւ) *adj.* Conjectural.

Կարծողական (ի, աւ) *adj.* Suspicious, distrusting. Կարծողական զօրութիւն, imaginative faculty, imaginative, imagination.

Կարծր, *adj. ind.* Hard, solid, rough, stiff.

Կարծրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very hard, very solid, rough, difficult; that is harder.

Կարծրադատ (ի, իւ) *adj.* That judges hardly, severe, rough, rigorous.

Կարծրախարխի, *adj. ind.* Well established, firm, solid.

Կարծրածածկոյթ, *adj. ind.* That is covered with a very hard covering.

Կարծրակառոյց, *adj. ind.* Well established, firm, solid, hard, strong.

Կարծրակերտ, *adj. ind.* See Կարծրակառոյց :

Կարծրակոխ, *adj. ind.* Hard, rough.

Կարծրաձեղուն, *adj. ind.* Of which the roof is very solid, very strong.

Կարծրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To harden, to be hard, to grow hard, to become hard.

Կարծրանիւթ (ի, իւ) *adj.* Hard, solid, firm, indissoluble.

Կարծրատեսակ, *adj. ind.* See Կարծրանիւթ :

Կարծրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To harden, to make hard, to harden again, to render hard.

Կարծրերախ See խստերախ :

Կարծրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hardness, firmness, solidity; asperity, stiffness, roughness, inflexibility.

Կարծք (ծից, ծիւք) *s. pl.* See Կարծիք :

Կարկամ (ի, իւ) *adj.* Bent, curved, folded, bowed; precluded, impatient, bound, impeded; hard, stiff; te-

nacious, niggardly, sordid, obstinate.

Կարկամել (եմ, եցի) *v. a.* See Կարկամացուցանել :

Կարկամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bend, to fold, to bow.

Կարկամել (իմ, մացայ) *v. n-p.* To bend, to be bent, to be folded, to bow; to retire.

Կարկամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bending, curvature; retiring, contraction; numbness: tenacity, sordid avarice, niggardliness.

Կարկանդակ (ի, աւ) *s.* Tart, pie, pastry; bun, cake, custard, forcedmeat. Կարկանդակ մսալիք, pastry.

Կարկանդակագործ (ի, աւ) *s.* Pastry-cook.

Կարկանդակագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pastry, art of making pastry.

Կարկալ or Կարկալ (ի, իւ) *s.* See Կարկալիւն :

Կարկալասահ, *adj. ind.* See Կարկալասահ :

Կարկալել (եմ, եցի) *v. n.* To chatter, to sing, to warble, to chirp: to cluck: to croak: to bawl, to babble.

Կարկալիւն, *s. ind.* Chirping, song: clucking: croaking: babbling.

Կարկալուն, *adj. ind.* That chatters, that chirps; that clucks; that croaks; bawler, babbler.

Կարկալահոս, *adj. ind.* That falls or runs with a murmuring noise (speaking of water).

Կարկալահոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flowing with a murmuring noise.

Կարկալասահ, *adj. ind.* See Կարկալահոս :

Կարկալել (եմ, եցի) *v. n.* To murmur, to warble; to paddle: See Կարկալել :

Կարկալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to murmur or to exclaim.

Կարկալիւն, *s. ind.* See Կարկալիւն :

Կարկալուն (ջման, ջմամբ) *s.* Murmur, noise, warbling; grumbling; babbling: See Կարկալիւն :

Կարկաւ (ի, իւ) *s.* Block, heap of stones.

Կարկաւակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Heap, pile, lump, mass; block.

Կարկաւել (եմ, եցի) *v. a.* To

tender, to present in advancing; to give, to offer.

Կարկառիլ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be presented, to be tendered.

Կարկառու (նմ, կառի) *v. a.* See Կարկառել:

Կարկառաւոր (նայ, նոր) *s. pl.* Botching, mending, patching.

Կարկառել (եմ, եցի) *v. a.* To botch, to mend, to piece, to patch; to unite, to join.

Կարկառուն, *adj. ind.* Botched, mended, pieced, patched; fictitious, false.

Կարկէհան (ի, աւ) *s.* Carbuncle.

Կարկել (եմ, եցի) *v. a.* To disconcert any one, to put one to a non-plus, to shut another's mouth, to make one hold one's tongue or be silent: to close, to shut.

Կարկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be disconcerted, to hold one's tongue; to cease; to be closed or shut.

Կարկին (կնոյ, կնով) *s.* Compass. Կարկնով չափել, to measure with compasses.

Կարկինոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Crab: See խեցդեմին. Cancer: See խոլեցդեմին and Քաղցկեղ:

Կարկնաբոլոր, *adj. ind.* Round, proportioned.

Կարկնաձև, *adj. ind.* See Կարկնաբոլոր:

Կարկուտ (կտի, կտիւ) *s.* Hail. Կարկուտ մեծաբանակ, hailstone. Հարկանել Կարկառել, to hail, to spoil by hail.

Կարկուրայ (ի, իւ) *s.* See Կուր or Մակոյկ:

Կարկաւոր (ի, աւ) *adj.* That produces hail, that makes hail.

Կարկաժու (ի, աւ) *adj.* See Կարկաւոր:

Կարկանայ (տէի, տէիւ) *adj.* Of hail.

Կարկտել (կարկտէ) *v. imp.* To hail.

Կարձ (ոյ, ու) *adj.* Short; concise, brief, little. Կարձ հասակաւ, short man, that is of short stature. Կարձոյ ճանապարհ, the shortest way. 'ի կարձոյ, in short, briefly, in a few words: See Կարձ 'ի կարձոյ:

Կարձարան See Համառոտարան:

Կարձարեմ, *adj. ind.* Rather short. Կարձակեաց, *adj. ind.* That does

not live, that does not last long, short, brief.

Կարձահաս (ի, իւ) *adj.* That has a short memory.

Կարձահասակ (ի, աւ) *adj.* Short, short man, that is of short stature, dwarf.

Կարձահար (ի, աւ) *adj.* Bitten by a scorpion.

Կարձամիտ (մտի, մտու) *adj.* Pusillanimous, impatient, weak, restless.

Կարձամտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be vexed, to lose patience, to be vexed, to become desperate.

Կարձամոռութիւն (թեան, թեմք) *s.* Pusillanimity: See Կարձամոռութիւն:

Կարձապարանոյ (ի, աւ) *adj.* That has a short neck.

Կարձառօտ (ի, իւ) *adj.* Short, brief, succinct, concise. Կարձառօտիւ, succinctly, in few words.

Կարձառօտութիւն (թեան, թեմք) *s.* Brevity.

Կարձատել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to make short, to abridge; to crop.

Կարձատես (ի, աւ) *adj.* That has a short sight, short sighted.

Կարձատե, *adj. ind.* That does not last long, short, brief, instantaneous, transient.

Կարձատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be shortened or abridged.

Կարձել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to cut short, to abridge, to put in miniature, to lessen, to make short, to render shorter; to lop, to prune, to retrench; to keep under; to bind up, to restrain; to interrupt, to hinder, to stop, to make silent.

Կարձժամանակեայ, *adj. ind.* See Կարձատե:

Կարձիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* To become short, to become less, to render one's self short, little or brief; to cease.

Կարձ 'ի կարձոյ, *adj. ind. and adv.* Short, brief, succinct, concise: short, in short, briefly, succinctly, summarily, in a few words, in a little time.

Կարձիկ (ձիկ, ձկաւ) *adj.* Short, short man, dwarf, very short person.

Կարձմեկոյցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render pusillanimous.

Կարձմտիլ See Կարձամտիլ:

Կարձմոռութիւն (թեան, թեմք) *s.* Impatience, pusillanimity.

Կարճովին or Կարճովն, *adv.*
With the roots, entirely.

Կարճոգի, *adj. ind.* See Կարճա-
փա:

Կարճասն (տին, տամբ) *adj.* That
has short feet.

Կարճութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Brevity, conciseness, shortening, con-
traction, abridging, retrenching; synae-
resis.

Կարճումն (ճման, ճմամբ) *s.*
Abridging, retrenchment.

Կարճունի (ճընի, ճընիւ) *adj.*
That has a short nose.

Կարմիր (մրոյ, մրով) *adj. and s.*
Red, rubicund, vermillion, rosy, ruddy,
orange red: red, red colour, vermillion,
orange colour: See Կարմրութիւն:

Կարմրագիր (գրոյ, գրով) *adj.*
Written with red ink: See Կարմրա-
գեղ:

Կարմրագոյն, *adj. ind.* Red, red-
dish. Կարմրագոյն ներկել, to dye
red.

Կարմրագեղ (ոյ, ով) *s.* Red tint;
red ink.

Կարմրագեղձ (ի, իւ) *s.* Sort of
peach.

Կարմրազարդ, *adj. ind.* Adorned
with a red colour; vermillion, red.

Կարմրազգեստ (ի, իւ) *adj.* See
Կարմրազարդ:

Կարմրազգեստիւ (իմ, աեցայ) *v. n-p.*
To be clothed in red; to redden,
to become red.

Կարմրախայտ (ի, իւ) *s.* Sort of
fish.

Կարմրահեր, *adj. ind.* Redhaired,
ruddy.

Կարմրաձէ, *adj. ind.* Reddish, ruddy;
red.

Կարմրայտառակ, *adj. ind.* Paved
with a red pavement.

Կարմրայարմար, *adj. ind.* Fur-
nished with a red colour.

Կարմրայտ (ի, իւ) *adj.* That has
rosy cheeks.

Կարմրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.*
To redden, to become red; to turn
red.

Կարմրաներկ, *adj. ind.* Dyed red,
red, of a red colour.

Կարմրացայտ, *adj. ind.* Very red,
vermillion.

Կարմրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To redden, to make red, to turn red.

Կարմրափայլ, *adj. ind.* Red, that
has a ruddy complexion, rubicund,
vermillion, of a bright carnation.

Կարմրերանգ, *adj. ind.* See Կար-
մրափայլ:

Կարմրերփեան, *adj. ind.* See Կար-
մրափայլ:

Կարմրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See
Կարմրանալ:

Կարմրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Ruddiness, redness; red; vermillion,
red colour; pimple, inflammation; car-
nation colour.

Կարշն (ի, իւ) *adj. and s.* Valiant,
valorous, courageous: valour, bravery,
courage.

Կարշնել (եմ, եցի) *v. n.* To be
valiant or courageous, to overcome, to
vanquish; to be able, to become strong.

Կարշեղ (ի, աւ) *adj.* Very va-
liant, very courageous, robust.

Կարշեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Valour, valiantness, courage, vigour.

Կարող (ի, աւ) *adj.* Powerful; ca-
pable, clever.

Կարողանալ (ամ, զացայ) *v. n.* To
be able, to be in a state to.

Կարողապետ (ի, աւ) *s.* Very po-
werful.

Կարողապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Very powerful authority.

Կարողապէս, *adv.* Powerfully.

Կարողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To enable, to make capable.

Կարողել (եմ, եցի) *v. n.* See Կա-
րողանալ:

Կարողութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Power, authority, faculty, might, force,
virtue, capability, capacity, reach, com-
petence, means.

Կարոս (ի, իւ) *s.* Celery; paraly.

Կարուակ (ի, աւ) *s.* Sewer, tailor:
shoemaker: See Դերձակ:

Կարուակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Seam: trade of shoemaker: See Դեր-
ձակութիւն:

Կարութիւն See Կարողութիւն:

Կարսն (ի, իւ) *s.* Paraly.

Կարօտ (ի, իւ) *adj. and s.* Indi-
gent, poor, needy, necessitous; desirous;
indigence, necessity; desire, wish,
mind.

Կարօտական (ի, աւ) *adj.* Indigent,
necessitous; desirable, to be wished for,
desirous, affectionate.

Կարօտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.*
See Կարօտել:
Կարօտանք (նայ, նք) *s. pl.* See
Կարօտութիւն:
Կարօտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To render indigent or necessitous.
Կարօտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To
be indigent or necessitous, to be in
want of; to desire, to wish, to long for.
Կարօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, poverty, want of the ne-
cessaries of life, necessity, want, pe-
nury, misery, famine, dearth: desire,
wish, mind.
Կացարան (ի, իւ) *s.* Place to
put the feet, place, post.
Կացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Little child.
Կացին (ցնոյ, ցնով) *s.* Axe, ha-
tchet: plane. Կացին փղորիկ, little axe.
Կացնայ, *s. ind.* Remainder, re-
sidue.
Կացնաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished
with an axe.
Կացոյ (ի, աւ) *s.* Post, position.
Կայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
State, position, point, situation.
Կացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See
Կացութիւն:
Կացումն See Կայումն:
Կացուրդ (ցրդոյ, ցրդով) *s.* As-
sembly, company, festival, feast; esta-
blishment, place, situation.
Կացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To
establish, to create, to constitute, to
institute, to make, to destine, to place;
to stop, to make cease, to finish.
Կացրդական (ի, աւ) *adj.* Demons-
trative: pompous, of large assembly.
Կացրդել (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To
assemble together, to feast; to make
merry.
Կացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* State,
conduct.
Կաւ (ոյ, ու) *s.* Clay, argil, pot-
ter's earth; mud, mire, dirt. Կաւով
ծեփել, to cover with clay.
Կաւագործ (ի, աւ) *adj. and s.*
Potter.
Կաւագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Trade of a potter; brick-kiln.
Կաւակերտ (ի, աւ) *adj.* Made of
earth.
Կաւանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To
become clay.
Կաւառ (ի, աւ) *s.* Causeway, dike,
bank.

Կաւառ (ի, իւ) *s.* Pimp. Կին կաւ.
ւառ, bawd.
Կաւառութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pimping.
Կաւափաղաղ, *adj. ind. and s.* Pot-
ter, brickmaker.
Կաւեայ, *adj. ind.* See Կաւեղէն:
Կաւեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Made
of earth, argillaceous.
Կաւիճ (ւճի, ւճաւ) *s.* Chalk.
Կափարիչ (բի, բլաւ) *s.* Cover.
Կափարիչ սկւոյ, cover of chalice.
Կափիւն See Դաշիւն:
Կափկափել (եմ, եցի) *v. n.* To
shake (speaking of the teeth).
Կափուլ (փլոյ, փլով) *s.* Snare,
trap.
Կափոակ See Կամփոակ:
Կափումն (փման, փմամբ) *s.* Act
of covering, of shutting.
Կափուցանել (եմ, փուցի) *v. a.*
To cover, to shut, to put a cover on.
Կափուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See
Կափումն:
Կաքաւ (ու, աւ) *s.* Dance, ballet;
ball: partridge. Չաք կաքաւաւ, young
partridge.
Կաքաւագրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Coreography.
Կաքաւախոռ (ոյ, ու) *s.* Marjo-
ram.
Կաքաւանք (նայ, նք) *s. pl.* The
dances.
Կաքաւարան (ի, աւ) *s.* Place of
dancing.
Կաքաւել (եմ, եցի) *v. n.* To dance,
to jump.
Կաքաւերգութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ballad.
Կաքաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To make dance or leap.
Կաքաւիչ (ւչի, ւչաւ) *s.* Dancer,
merry-Andrew.
Կաքաւութիւն (թեան, թեամբ)
s. See Կաքաւումն:
Կաքաւումն (ւման, ւմամբ) *s.*
Dance, ballet.
Կանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To cling
to, to crawl on the ground.
Կեալ (կեամ, կեցի) *v. n.* To live,
to be alive, to breathe; to exist, to
subsist; to behave; to be. Չփարդ
կեաս, how do you do? Ո՞րպէս կեայ
նա, how does he do?
Կեանք (կենաց, կենք) *s. pl.* Life;
days; health; subsistence, nourishment;

substance, goods; conduct, manners; the world.

Կեղորոն See **Կեղորոն** :

Կեկեխ (այ, աւ) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Կեղ (ոյ, ու) *s.* Ulcer, ulceration, exulceration.

Կեղակարծ (ի, իւ) *adj.* Doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, irresolute, distrustful.

Կեղակարծաբար, *adv.* Uncertainly, with doubt, with uncertainty.

Կեղակարծելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Doubtful, uncertain.

Կեղակարծել (եմ, եցի) *v. n.* To doubt, to conjecture, to distrust, to suspect.

Կեղակարծել (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* See **Կեղակարծել** :

Կեղակարծիք (ծեաց, ծեպ) *s. pl.* See **Կեղակարծութիւն** :

Կեղակարծութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Doubt, uncertainty, suspicion, indecision, irresolution.

Կեղել (եմ, եցի) *v. a.* To exulcerate; to vex, to torment, to hurt any one unjustly.

Կեղերջական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Plaintive: complaint.

Կեղկ (ոյ, ու) *s.* Crust; raspings; bark, skin, pellicle; shell, husk; pod, hull. **Կեղկ դալար**, browse. **Կեղկ հանեալ**, skin.

Կեղկանք (հաց, նոք) *s. pl.* See **Կեղկ** :

Կեղկել (եմ, եցի) *v. a.* To peel, to decorticate, to take off the crust; to shell, to pare; to rasp: to strip. **Կեղկբաժք** (ծից, ծիւք) *s. pl.* Rent.

Կեղկբել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to lacerate, to break; to scratch; to wound; to flay, to strip, to pillage, to ravish unjustly; to illtreat, to outrage, to injure, to vex, to torment.

Կեղկբումն (քման, քմամբ) *s.* Act of tearing.

Կեղթ (ի, իւ) *s.* Sort of measure.

Կեղծ (ի, իւ) *adj.* Dissembled, false, fictitious, artificial, sham; fabulous.

Կեղծաւոր (ի, աւ) *adj.* Hypocrite, hypocritical, bigotted, puritanical, demure, devotee, deceitful, dissembling, dissembler.

Կեղծաւորաբար, *adv.* Dissemblingly.

Կեղծաւորական (ի, աւ) *adj.* Fictitious, feigned, dissembled.

Կեղծաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To dissemble, to feign, to pretend.

Կեղծաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To feign, to dissemble, to pretend, to act the hypocrite.

Կեղծաւորութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Hypocrisy, bigotry, affected devotion; pretence, dissimulation, fiction, imposture, falsehood, duplicity, disguise.

Կեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To feign, to dissemble, to disguise, to pretend, to mask, to cover, to counterfeit, to make appear, to forge, to invent.

Կեղծք (ծից, ծիւք) *s. pl.* See **Կեղծիք** :

Կեղծիք (ծեաց, ծեպ) *s. pl.* Faint, dissimulation, counterfeit, forgery, fiction, fable, chimera, phantom, fantasy; mummery, disguise.

Կեղա (ոյ, ու) *s.* and *adj.* Soil, stain: stained, soiled. **Կեղա սկանջաց**, cerumen. **Կեղա անուն**, infamy, dishonour, discredit, disrepute. **Հանել զկեղան**, to scour.

Կեղասահան (ի, աւ) *s.* Scourer.

Կեղաւ (ի, աւ) *s.* See **Քաղցկեղ** : **Կեմ** or **Կեմմ** (կեմոյ, կեմով) *s.* Tissue.

Կենդործ (ի, աւ) *adj.* Vivifying. **Կենդործել** (եմ, եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդործութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Vivification. **Կենդաւաց**, *adj. ind.* Living; vivifying.

Կենդաբաւ, *adj. ind.* Mortal, that causes death, that deprives of life.

Կենդախուղ, *adj. ind.* See **Կենդաբաւ** :

Կենակից (եցի, էցաւ) *s.* Companion; partaker, participant; spouse. **Կենակից լինել**, to live together, to frequent, to keep company with, to converse.

Կենակցութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Company, custom, conversation.

Կենահաղորդ, *adj. ind.* See **Կենակից** :

Կենածիր, *adj. ind.* That gives life, vivifying, salubrious.

Կենածաշակ, *adj. ind.* That has a salutary taste, that gives life.

Կենածնորհ, *adj. ind.* See **Կենածիր** :

Կենապատճառ, *adj. ind.* That causes, that gives life.

Կենասեր (սերի, սիրաւ) *adj.* That loves life.

Կենաստեղծ (ի, իւ) *adj.* Creator, that gives life.

Կենաստեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To create, to vivify, to give life.

Կենարար (ի, աւ) *adj. and s.* Vivifying, vivifick; saviour, redeemer; salubrious.

Կենաւէտ See Կենասաւէտ:

Կենգակ (ի, աւ) *s.* Zodiack; sign of the Zodiack.

Կենդան (ի, իւ) *adj.* See Կենդանի:

Կենդանարարչի (ի, իւ) *adj.* That distributes, that gives life.

Կենդանարեի (ի, աւ) *adj.* That brings, that gives life.

Կենդանաբոյս (բուսի, բուսիւ) *s.* Zoophyte.

Կենդանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Portrait, representation or figure of a person, image.

Կենդանագործել (եմ, եցի) *v. a.* To vivify.

Կենդանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանադրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to represent the figure of a person.

Կենդանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Portrait, representation of a person: formation of the foetus: zoography.

Կենդանաշնորհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանախորհել (եմ, եցի) *v. a.* To burn alive.

Կենդանախումբ, *adj. ind.* Where the living are assembled.

Կենդանածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Viviparous; that gives life.

Կենդանածնել (եմ, եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանածնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be vivified.

Կենդանածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generation, birth; vivification.

Կենդանակ (ի, աւ) *s.* Sign of the Zodiack.

Կենդանակամար (ի, աւ) *s.* Zodiack.

Կենդանական (ի, աւ) *adj.* Vital; living, vivifick.

Կենդանակերպ (ի, իւ) *s.* Sign of the Zodiack: portrait.

Կենդանակերպել (եմ, եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանակիր, *adj. ind.* That carries, that contains life.

Կենդանահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանաձիր, *adj. ind.* That gives life.

Կենդանանալ (ամ, գանացայ) *v. n.* To revive, to resuscitate.

Կենդանանորոգ, *adj. ind.* Resuscitated; restored, renewed.

Կենդանապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zoolatry.

Կենդանապարգիւ, *adj. ind.* That gives life.

Կենդանաստեղծ (ի, իւ) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանասեր (ի, աւ) *adj.* Viviparous; that engenders, that produces.

Կենդանասերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, generation.

Կենդանաստեղծել (եմ, եցի) *v. a.* See Կենդանաստեղծութիւն:

Կենդանաստեղծութիւն (ում, ստեղծի) *v. a.* To vivify, to give life, to resuscitate.

Կենդանասեռակ (ի, աւ) *s.* See Կենդանակերպ:

Կենդանատու (ի, աւ) *adj.* That gives life, vivifying, vivifick.

Կենդանատունիկ (անկոյ, անկով) *s.* Zoophyte.

Կենդանատուր, *adj. ind.* See Կենդանատու:

Կենդանարար (ի, աւ) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանացու (ի, աւ) *adj.* Living; vivifick.

Կենդանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To vivify, to resuscitate; to polish, to renew; to animate, to reanimate; to revive. Վերստին Կենդանացուցանել, to revivify.

Կենդանաւէտ, *adj. ind.* Alive, living.

Կենդանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Կենդանի:

Կենդանի (նւոյ, նեաւ) *adj. and s.* Alive, living, vivacious; vital, that gives life, vivifick: animal, beast. Կենդանեաւ or Կենդանեզ, quite alive; during life.

Կենդանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Life; vitality.

Կենդանոյն, *adv.* Quite alive.

Կենդար (ի, աւ) *s.* See Կենդինար :
Կենդինար (ի, աւ) *s.* Sort of weight.

Կենդրոն, Կենդրոնի or Կենարոնի (ի, իւ) *s.* Centre.

Կենդրոնախոյս, *adj. ind.* Centrifugal.

Կենդրոնական (ի, աւ) *adj.* Central.

Կենեղուա, *adj. ind.* Alive, living, that lives.

Կենընծայ, *adj. ind.* That gives life.

Կենարաշի, *adj. ind.* See Կենդանարաշի :

Կենարեր (ի, աւ) *adj.* That brings, that causes, that gives life, vivifick, vivifying.

Կենարուղի, *adj. ind.* See Կենարեր :

Կենախորախոյս, *adj. ind.* That reanimates, that resuscitates.

Կենածին, *adj. ind.* That gives life, vivifying.

Կենական (ի, աւ) *adj.* See Կենդանական :

Կենակայլակ, *adj. ind.* See Կենարեր :

Կենակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Alive, living; vivifick.

Կենաջու, *adj. ind.* That leads to life.

Կենառիթ, *adj. ind.* That causes life.

Կենասառ. See Կենդանասառ :

Կենասառնիկ (տնկոյ, տնկով) *s.* Plant or tree of life.

Կենասառւր, *adj. ind.* See Կենասառ :

Կենասցնցուղ, *adj. ind.* That spreads, that gives life.

Կենասցուցանել. See Կենդանացուցանել :

Կենաւէա, *adj. ind.* Alive, living.

Կենեղուա. See Կենեղուա :

Կենսունակ (ի, աւ) *adj.* That contains life, alive, living.

Կենսուսոյց, *adj. ind.* That shows, that teaches life.

Կենցաղ (ոյ, ուղ) *s.* World; present life: conduct, behaviour, custom, manners, life.

Կենցաղազրաւ, *adj. ind.* Deadly, mortal, that takes away life.

Կենցաղական (ի, աւ) *adj.* Mundane, secular.

Կենցաղակից. See Կենակից :

Կենցաղակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* See Կենակից լինել :

Կենցաղակցորդ, *adj. ind.* See Կենակից :

Կենցաղակցութիւն. See Կենակցութիւն :

Կենցաղասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mundane, that loves the vanities of the world.

Կենցաղավարել (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To live; to behave one's self; to converse.

Կենցաղավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Life, conduct, behaviour, conversation.

Կենցաղաւորել. See Կենցաղավարել :

Կենցաղի (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* See Կենցաղավարել :

Կենցաղաւէա, *adj. ind.* Very useful to the life of men, useful, salutary.

Կենցաղօգուա, *adj. ind.* See Կենցաղաւէա :

Կենցաղօգտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, advantage, profit given or bestowed on the world or on the life of men.

Կէշա (ի, իւ) *s.* See Կրօնք :

Կէւ (ի, աւ) *adj. and s.* Crooked: hook, crook.

Կէւառ (ի, իւ) *s.* Cherry; black heart cherry; red and white heart cherry.

Կէւառենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cherry-tree. Կէւառենիք, orchard of cherry trees.

Կէւնեխ (ի, աւ) *s.* Blackbird: See Սարեակ :

Կէսար (աւ, աւ) *s.* See Կայսր :

Կէսարական. See Կայսերական :

Կէսարոս (ի, իւ) *s.* See Կայսր :

Կէսարութիւն. See Կայսերութիւն :

Կէսուր. See Սկեսուր :

Կէսա or Կէստոս (ի, իւ) *s.* (Greek word) See Կողով :

Կէտոս (ի, աւ) *s.* See Կէա :

Կէր (ոյ, ուղ) *s.* Meat, nourishment, aliment: bait, food, provender, trap.

Կէրակուր (կրոյ, կրով) *s.* Meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, bread; repast, dinner; bait, food, provender. Կէրակուր եղեալ ի սեղանի, mess.

Կէրակրական. See Կէրակրողական :

Կէրակրակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion at table, that eats with another.

Կերակրանք (նայ, նօք) *s. pl.* See Կերակուր :

Կերակրել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed, to sustain, to treat, to give to eat.

Կերակրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To nourish one's self, to feed one's self, to eat.

Կերակրիկ, *s. ind.* Small food.

Կերակրիչ (բէի, բչաւ) *s.* That gives to eat, that nourishes, that feeds.

Կերակրողական (ի, աւ) *adj.* Nutritive.

Կերակրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of nourishing, sustentation.

Կերակրումն (բման, բմամբ) *s.* Nutrition.

Կերակրչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nutrition; nourishment.

Կերատ (ի, աւ) *s.* Carat, siliqua.

Կերիւ (բէի, բչաւ) *adj. and s.* That tears, that devours, that eats, that corrodes.

Կերկերեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Harsh, hoarse.

Կերկերաձայն, *adj. ind.* Harsh, hoarse.

Կերկերիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become hoarse, to make one's self hoarse.

Կերկերումն (բման, բմամբ) *s.* Harshness, hoarseness.

Կերմոս (ի, իւ) *s.* Piece of money.

Կերողութիւն See Որկերամոլութիւն :

Կերոն (ի, աւ) *s.* Waxlight, torch, flambeau.

Կերոնավաճառ (ի, աւ) *s.* Wax-chandler.

Կերուած (ոյ, ով) *s.* Corroding.

Կերպ (ի, իւ) *s.* Form, figure; fashion, make.

Կերպագրել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure.

Կերպագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, figure.

Կերպակերպ, *adj. ind.* Diverse, in several forms.

Կերպաձեւել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion.

Կերպանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form.

Կերպաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation.

Կերպաս (աւ, աւ) *s.* Stuff, cloth,

fine linen, silk. Կերպաս ոսկեհաւ, linen, gold or silver cloth. Կերպասիւք զարգարել, to stuff.

Կերպասաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces stuffs or fine linen.

Կերպասագործ (ի, աւ) *s.* That makes stuffs, fine linen.

Կերպաստեալ (ի, աւ) *adj.* Like fine linen.

Կերպասեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Made of fine linen, of stuff, of silk.

Կերպասի (աւոյ, սեաւ) *adj. and s.* See Կերպասեղէն and Կերպաս :

Կերպասարալ, *adj. ind.* Diverse, varied, in many fashions or manners.

Կերպարան (ի, աւ) *s.* Form, figure, image, effigy, representation, person, face, presence, sight, look, countenance, semblance, appearance, grimace; configuration, conformation; fashion, manner; feint, pretext.

Կերպարանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Conformable. Կերպարանակից առնել, to conform. Կերպարանակից լինել, to comply with.

Կերպարանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity.

Կերպարանառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation; representation, description: See Իմանութիւն :

Կերպարանաւոր (ի, աւ) *adj.* That has form, formed; feigned, disguised.

Կերպարանափոխ, *adj. ind.* Counterfeited, changed, disguised. Կերպարանափոխ առնել, to change, to counterfeit, to disguise, to metamorphose.

Կերպարանափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disguise, metamorphosis.

Կերպարանել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion; to model; to represent; to conform.

Կերպարանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Կերպարանել :

Կերպարանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form; to conform; to feign, to dissemble, to counterfeit.

Կերպարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, formation; conformation.

Կերպացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Կերպարանել :

Կերպաւոր (ի, աւ) *adj.* Formed, well made; conformable; that has a form.

Կերպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure; to inform, to serve for

a form; to conform; to fashion.
 Կերպաւորեցանել (եմ, ցուցի)
 v. թ. See Կերպաւորել :
 Կերպաւորութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Form, formation; conformation.
 Կերպիկ , s. ind. Vile form.
 Կերպումն (պման , պմամբ) s. Form;
 formation .
 Կերո (ի , իւ) s. See Կերուած :
 Կերուել (եմ, եցի) v. a. To con-
 struct, to build, to fabricate, to make.
 Կերուած (ոյ , ով) s. Construc-
 tion, edifice, fabrick, building.
 Կերուութիւն See Շինութիւն :
 Կեցուցանել (եմ, ցուցի) v. թ. To
 save; to vivify .
 Կեցուցիչ (ցչի , ցչաւ) s. Saviour .
 Կեփայեան , adj. ind. That belongs
 to Cephas .
 Կզակ (ի , աւ) s. Chin .
 Կզնաքիս (ի , աւ) s. Marten .
 Կէս (կիսոյ , կիսով) s. adj. and
 adv. Half, middle: half, subduple: in
 half, in part . Կէսը , the one, the
 others . Կէս ժամ , half an hour . Կէս
 գիշեր , midnight . Կէս 'ի կէս , in
 part, half, imperfectly . 'ի կէս , half .
 Կէս Սարկաւաթ See Կիսասարկաւաթ :
 Կիսոյ կէս , half: in quarter .
 Կէտ (կիտի , կիտիւ) s. Whale:
 period, point; comma; moment, in-
 stant: end, object: term, end: weight:
 sign: constitution, decree . Կէտ սու-
 ղական , nadir . Կէտք նկարուց , dot-
 ting .
 Կէտագրել (եմ, եցի) v. a. To
 punctuate; to dot .
 Կէտագրութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Punctuation: dotting .
 Կէտահարութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Term, limit .
 Կէտանիշ , s. ind. Point .
 Կթանք (նայ , նօք) s. pl. See Կիթ :
 Կթարան (ի , աւ) s. See Կթոյ :
 Կթել (եմ, եցի) v. a. To gather,
 to reap, to get in, to get in the har-
 vest, to collect the fruits . Կթել զառ-
 դին or զխաղող , to gather the grapes .
 Կթել զկով or զկամօն , to milk a cow ,
 to extract the milk .
 Կթելէն (զինի , զինաւ) adj. and
 s. Any thing made of milk, milky .
 Կթղայ (ի , իւ) s. See Բամակ :
 Կթոս (ի , իւ) adj. Lingering, lan-
 guishing, weak, effeminate .
 Կթոյ (ի , աւ) s. Vessel used in

milking: fruit basket : See Հոսի .
 Կթուցեալ (ելոյ , ելով) adj. See
 Կթոս :
 Կթուցանել (եմ, ուցի) v. թ. To
 make languish, to weaken, to debilitate .
 Կթող (ի , աւ) adj. and s. Gather-
 er; vintager; that milks .
 Կթիկան , adj. ind. (Greek word)
 See Խորանարգ :
 Կիզական (ի , աւ) adj. Burning,
 that burns .
 Կիզանել (եմ, կիզի) v. a. To
 burn; to scald .
 Կիզանղական (ի , աւ) adj. Burn-
 ing , sharp , caustick; infernal; com-
 bustible, fit to burn .
 Կիզանղութիւն (թեան , թեամբ)
 s. See Կիզումն :
 Կիզանում , adj. ind. Combustible,
 fit to burn, liable to burn .
 Կիզանող (ի , աւ) adj. Burning ;
 caustick .
 Կիզել (եմ, եցի) v. a. See Կի-
 ջուլ :
 Կիզեցուցանել (եմ, ցուցի) v. թ.
 See Կիզուլ :
 Կիզիչ (զչի , զչաւ) adj. See Կի-
 ջանող :
 Կիզողական See Կիզանղական :
 Կիզողութիւն (թեան , թեամբ) s.
 See Կիզումն :
 Կիզուլ (ում, կիզի) v. a. To burn,
 to cook, to kindle, to torrefy; to tan .
 Կիզումն (զման , զմամբ) s. Burn-
 ing , burn , cooking, baking, ustion,
 adustion, torrefaction .
 Կիթ (կթոյ , կթով) s. Act of milk-
 ing; any thing made of milk : See
 Կութ :
 Կիթառ (ի , աւ) s. Guitar : See
 Քնար :
 Կիծ (կծոյ , կծով) s. Burn, ustion;
 bite .
 Կիկնոս or Կիւկնոս (ի , աւ) s. See
 Կարապ :
 Կիճ (կճոյ , կճով) s. Marble .
 Կիճ գորշախայտ , brown free stone .
 Կիճ կարծրակուռ , granite . Հանք
 կճոյ , marble quarry .
 Կին (կնջ , կանամբ) s. Woman;
 wife . Կին եղբոր , sister in law . Կին
 ածել , to wed, to marry . Կին խնա-
 մածու ասան , housekeeper .
 Կինարաւիտ (ի , աւ) s. Cinnabar .
 Կինամոմն (ի , աւ) s. Clove .
 Կինամոմն See Կինամոմն :

Կինամոնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces cinnamon .

Կինիկեան , *adj. ind.* Cynical : See Դիական :

Կինձ or Կինջ (*կնձի, կնջաւ*) *s.* Wild boar, wild hog . Կինձ մատակ , wild sow .

Կինոն (*ի, աւ*) *s.* (Latin word) Income, tax .

Կիկ , *s. pl. ind.* Trace, track, print of the foot; end of the foot .

Կիկարիս or Կիկարիս (*ի, իւ*) *s.* Cypress-tree: See Կոճ :

Կիւ . See Կիււ :

Կիւարան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks imperfectly, that makes faults in speaking .

Կիւարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Faulty or imperfect discourse .

Կիւարաց , *adj. ind.* Half open .

Կիւարոր (*ի, իւ*) *s.* See Կիւարորակ :

Կիւարորակ (*ի, աւ*) *s.* Hemicycle, half circle .

Կիւարդունք or Կիւարդունք (*գնաց, գնով*) *s.* Hemisphere, half of a sphere or of a globe .

Կիւսածամ (*ու, ու*) *s.* Half an hour .

Կիւսիողխաղ , *adj. ind.* Wounded mortally .

Կիւսկ (*ի, աւ*) *adj.* See Կիւսկատար :

Կիւսկաթուած (*ոյ, ով*) *s.* Hemiplegy .

Կիւսկատար , *adj. ind.* Imperfect, that is not finished .

Կիւսկենդան (*ի, իւ*) *adj.* Half alive .

Կիւսկառւ , *adj. ind.* Cut off from the middle .

Կիւսկանք (*այ, գբ*) *s. pl.* Semi-metal .

Կիւսկաւ (*ու, ու*) *s.* Half-bird .

Կիւսկայ . See Կիւսկայ :

Կիւսկայն (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Semi-vowel: dieais .

Կիւսմի , *s. ind.* See Զորի :

Կիւսմահ , *adj. ind.* Halfdead, more dead than alive .

Կիւսման (*սին, սամբ*) *s.* and *adj.* Half .

Կիւսմանեայ , *adj. ind.* Half, in part, imperfect .

Կիւսմանութիւն . See Թերութիւն :

Կիւսմարդ (*ոյ, ով*) *s.* Half man .

Կիւսմիւ , *adj. ind.* See Կիւսմահ : Կիւսմիւտաղ (*ի, աւ*) *s.* See Կիւսահնք :

Կիւսայար , *adj. ind.* That is partly raised .

Կիւսայր (*անն, արամբ*) *s.* See Կիւսմարդ :

Կիւսայրեայ , *adj. ind.* That is partly burnt .

Կիւսանդամ , *adj. ind.* That has only a part of his limbs; lame .

Կիւսանկար (*ի, իւ*) *s.* Profile .

Կիւսանձնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* In half body: See Կիւսանդամ :

Կիւսալակ , *adj. ind.* Half, in half .

Կիւսասարկաւաղ (*ի, աւ*) *s.* Subdeacon .

Կիւսասարկաւաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subdeaconship .

Կիւսաս , *adj. ind.* See Կիւսակատար :

Կիւսասող , *adj. ind.* Hemistich .

Կիւսասոր (*ի, աւ*) *s.* See Սարգսկէտ :

Կիւսարձան (*ի, աւ*) *s.* Bust, half length statue .

Կիւսարաւորդ (*ի, իւ*) *s.* Octant .

Կիւսեթեայ . See Եթեթեայ :

Կիւսեթեայ , *adj. ind.* Partly cooked, that is not cooked enough, raw .

Կիւսեշ (*սիշոյ, սիշով*) *s.* Mule, half an ass .

Կիւսորակ (*ի, աւ*) *s.* Semitone .

Կիւսովն , *adv.* Half .

Կիւկ : *s.* (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Cube: See Խորանարդ :

Կիւսարեւ (*եմ, եյի*) *v. a.* To establish, to determine, to prescribe, to design: See Կէտարեւ :

Կիւսակ (*ի, աւ*) *s.* Point, rule, constitution .

Կիւսանկար (*ի, իւ*) *s.* Miniature; colouring .

Կիւսան (*ի, աւ*) *s.* Whale: See Կէտ :

Կիւսուած (*ոյ, ով*) *s.* Embroidery; point; miniature .

Կիւսուածագործ (*ի, աւ*) *s.* Embroidery: miniature painter .

Կիւրան (*ի, իւ*) *s.* Cedar, citron; lemon tree . Քաղցրուկնէի 'ի Կիւրանէ, candied citron peel .

Կիւրանագոյն , *adj. ind.* Lemon coloured .

Կիւր (*կրոյ, կրով*) *s.* Lime . Դարձուցանել or Գիւրարեւել 'ի կիւր , to reduce to lime, to calcine .

Կեր, *s. ind.* 'ի կեր արկանել or ածել, 'ի կեր առնուլ, To put to use, to make use of, to employ, to use, to make, to profess. **Չարաչար** 'ի կեր արկանել, to abuse, to misuse.

Կերակադեր (*դրոյ, դրով*) *s.* Dominical letter.

Կերակամուս (*մտի, մտիւ*) *s.* Beginning of Sunday, Saturday night.

Կերակէ See **Կերակէ**:

Կերառութիւն See **Գործածութիւն**:

Կերթ, *adj. ind.* Practised, versed, expert, experienced. 'ի կերթ անկանիւ, to practise, to exercise, to experience.

Կերթերասան, *adj. ind.* Exercised, prepared, pliable, tractable, subdued, subjected.

Կերթը, *s. pl. ind.* See **Կրթու** **թիւն**:

Կերձ (*կրձի, կրձիւ*) *s.* Strait, defile, neck, pass in a mountain, narrow passage; isthmus. **Չկերձս առնուլ**, to hold or defend a pass.

Կրեք (*կրեց, կրեք*) *s. pl.* Passion, movement of the soul, feeling; disease; unruly passion, vice; suffering, pain, torment; accident, adventure; necessity. **Շարժումն կրեց**, pathos.

Կից, *adj. ind. and adv.* Joined, conjoined, even, equal; contiguous, quite close, inherent: conjointly, together.

Կիցք, *s. pl. ind.* Conjunction, union, junction: kick, kicking. **Կիցք ճանապարհի**, cross road, cross street. **Կիցս արձակել, ընկենուլ or հարկանել**, to fling, to kick, to fling out the heels, to kick up the heels, to wince.

Կիցընկէց (*կեցի, կեցաւ*) *s.* That kicks up his heels, that kicks.

Կիւ (*կուոյ, կուով*) *s.* Cement.

Կիւսթոս (*ի, իւ*) *s.* Roman measure: See **Ճաշակ**:

Կիւրեկոն See **Կիւրեկոն**:

Կիւմարիոն (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Churchyard: See **Գերեզման**:

Կիււ, *s. ind.* (Greek word) Lord: See **Տէր**:

Կիւս (*ի, իւ*) *s.* Soothsayer, magician, sorcerer. **Կիւսք**, divination, magick, sorcery.

Կիւսահմայ (*ի, իւ*) *s.* See **Կիւս**:

Կիւրակամուս See **Կերակամուս**:

Կիւրակէ (*ի, իւ*) *s.* Sunday.

Կլանել (*եմ, կլի*) *v. a.* To swallow up, to swallow; to absorb, to de-

vour, to suck in. **Կլանել ողջոյն**, to gobble up. **Վերստին կլանել**, to swallow again.

Կլաֆն (*փին, փամբ*) *s.* Jaw, nether jaw of a horse.

Կլափաշարթ, *adj. ind.* Grotaphites.

Կլիմ or **Կլիմայ** (*ի, իւ*) *s.* Climate; sky, region.

Կծանիւ (*եմ, կծի*) *v. a.* To bite, to prick.

Կծասիւ See **Կծանիւ**:

Կծել (*եմ, կցի*) *v. a.* To gather together: See **Կծանիւ**:

Կծիծ See **Կծիծ**:

Կծիկ (*կծկան, կծկամբ*) *s.* Hank of thread, clew of thread. **Պատասիւ** 'ի կծիկս, to wind into skeins.

Կծծանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Կծծութիւն**:

Կծծի, *adj. ind.* Niggardly, stingy, penurious, avaricious, covetous, sordid. **Կծծի լինել**, to be avaricious, to be parsimonious.

Կծծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice.

Կծկանք (*նայ, նք*) *s. pl.* **Կծկանք սրտի**, Systole.

Կծկել (*եմ, կցի*) *v. a.* To bend, to bend back; to draw back, to contract, to shorten; to wind into skeins, to wind with the quill, to reel.

Կծկիւ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be bent, to be bent back; to be drawn back, to be contracted, to be shortened, to shrivel; to squat down, to crouch, to gather into a small compass; to shrink.

Կծկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shrinking, contraction, shortening; twisting of the guts, constriction: cramp; depression.

Կծու (*ի, աւ*) *adj.* Sharp to the taste, sour, acid, tart, pungent, biting, slandering, rude, satirical.

Կծուած (*ոյ, ուլ*) *s.* Bite.

Կծուել See **Քաշել**:

Կծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sourness, acidity, tartness, acrimony, corrosiveness.

Կծուութիւն See **Կծութիւն**:

Կծտալ (*ամ, տայի*) *v. a.* To peck, to prick or bite often.

Կկել (*եմ, կցի*) *v. a.* To twist, to weave.

Կկոյ (*ի, աւ*) *s.* Shuttle.

Կկոցել (եմ, եցի) v. a. See Կկել :
Կկոցել զաշտ, to wink.

Կկու (ի, աւ) s. Cuckoo.

Կկարթք (թից, թիւք) s. pl. See Բժժանք :

Կկեր (ի, աւ) s. See Կզերիկոս :

Կկերական See Կզերիկոսական :

Կկերիկոս (ի, աւ) s. Clergyman, ecclesiastick. Կկերիկոսք or Կկերք, clergy, the ecclesiastical body. Իբրեւ զկկերիկոս, clerically.

Կկերիկոսական (ի, աւ) adj. Clerical.

Կկերիկոսութիւն (թեան, թեամբ) s. State of a clergyman.

Կկցուցանել (եմ, ցուցի) v. a. To empty.

Կկլեակ (եկի, եկաւ) s. Isle, small island.

Կկլեցի (ցւոյ, ցւով) adj. Insular, insular.

Կկլի (զւոյ, զեաւ) s. Isle. Բնաւ կիւ կկլոյ, insular.

Կկկաթ (ի, իւ) adj. Languishing, amorous, affectionate.

Կկկաթել (եմ, եցի) v. n. To be enamoured, to be fond of, to be ardently attached to.

Կկկաթ See Կկկաթ :

Կկկալ (ամ, զացի) v. n-p. See Կկկաթել :

Կկկանք (նաց, նոք) s. pl. Excrement of the body, turd, human excrement, dung, faces, stool. Կկկանք երկաթոյ, scoria, dross of iron. Կկկանք հրահալելիաց, scoria, dross of metals. Վարել արաքս զկկանս, to shite.

Կկկել (եմ, եցի) v. a. See Մշակ :

Կկկել (իմ, զեցայ) v. n-p. To draw out, to be produced, to be formed (speaking of metals) : to empty one's self, to evacuate, to void (speaking of excrement).

Կկկեր or Կկկեր (ձեւեր, ձեւերք) s. Tile; brick; pastile, ridge-tile. Շիւնոյ կկկեր, tile-maker. Փռւն կկկեր, tile-kiln. Ճածկել կկկերք, to roof a house.

Կկկայ (կճի, կճիւ) adj. That is made of marble.

Կկկա (կճի, կճիւ) s. Pot, earthen-pot.

Կկկա (ի, աւ) s. Hoof of a beast.

Կկկալ (ի, իւ) adj. That has a cloven hoof.

Կկկանք (ի, իւ) adj. See Կկկալալալ :

Կկկանալ (ամ, կացայ) v. n-p. To form into a hoof.

Կկկաւոր (ի, աւ) adj. That has a hoof.

Կկկանալ (ամ, զացայ) v. n-p. See Կկկանալ :

Կկկա (իկի, իկիւք) s. pl. Skeleton, carcass.

Կկկաթ See Գժժել :

Կկկաւոր (ի, իւ) adj. Cuckold, cornuto.

Կկկաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Cuckoldom, having an unfaithful wife.

Կկկաւորութիւն առնել, to cuckold.

Կկկան (ի, աւ) adj. That puts away his wife.

Կկկարգի, adj. ind. Effeminate, weak. Կկկարգի առնել, to render effeminate, to soften. Կկկարգի լինել, to become effeminate.

Կկկալ (ի, իւ) adj. That is addicted to women.

Կկկալի (լոյ, լեաւ) adj. See Կկկալ :

Կկկալ (սիրի, սիրաւ) adj. See Կկկալ :

Կկկա (ի, իւ) adj. Effeminate, pusillanimous, weak.

Կկկապոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very or more cowardly, very weak.

Կկկապոյն (եցի, եցաւ) adj. That hates his wife, that detests women.

Կկկաութիւն (թեան, թեամբ) s. Enervation, cowardice, weakness.

Կկկապոյն (եմ, ցուցի) v. t. To make grow effeminate.

Կկկա (ի, աւ) adj. Married.

Կկկա (գոյ, գոով) s. Hood, cowl of a monk's cloak. Ճածկել զգոունին կկկալով, to be covered with a cowl.

Կկկա See Կկկալ :

Կկկա See Խոշտանգել :

Կկկա (ի, աւ) s. Wand or stick to play on a musical instrument with.

Կկկալ (ի, աւ) adj. That produces aromatick and odoriferous gum.

Կկկալաւոր, adj. ind. Mixed with aromatick gum.

Կկկալ (իկի, իկաւ) s. Aromatick and odoriferous gum, incense.

Կկկալութիւն See Կկկալութիւն :

Կնի See Չկնի, and also Կնիք :

Կնիւն (ոյ, ու) s. Rush .

Կնիք (Կնքոյ, Կնքով) s. Seal, signet; wax; crest; print; stamp, impression of a seal; mark, impression, figure, trace, sign, character; signature; label, proof, witness, confirmation, sentence: baptism. Կնիք գրամոյ, stamp; die. Կնիք երեւելի ամօց, coat of arms, heraldry. Կնիք կուսից, hymen. Կնիք առլ, to baptize. Կնիք առնուլ, to receive baptism, to be baptized .

Կնկզաւոր (Ի, աւ) adj. Hooded, that wears a hood or a cowl .

Կնձի (նւոյ, նեւաւ) s. Elm. Կնձիք, grove of elms .

Կնձանաւ (ամ, ճացայ) v. n-p. To become a wild boar, to be hardened .

Կնձթակերպ, adj. ind. That resembles the snout of a wild boar .

Կնձթանաւ (ամ, Թացայ) v. n-p. To have a pig's face, the snout of a wild boar; to resemble a pig's face, a hog's snout .

Կնձիթ (ճիթ, ճիթաւ) s. Snout of a hog, snout of a wild boar, hog's cheek; chops, muzzle: wild boar, wild hog. Կնձիթ փշի, trunk of an elephant .

Կնձիթն (ճիթն, ճիթմբ) s. Same .

Կնձիւն (ճառ, ճառով) s. Knot, twisting, entangling; plait, pucker, wrinkle; frown: embarrassment, obstacle, intrigue: contraction. Կնձիւն ծնանիլ յերեսն, to frown, to look gruff. Կնձիւն արկանել զերեսք, to make wrinkles in one's face .

Կնձուել (եմ, եցի) v. a. To wrinkle, to make wrinkles, to knit one's brow; to confuse, to embarrass .

Կնձուիլ (Իմ, աեցայ) v. n-p. To wrinkle, to make wrinkles, to frown; to intermeddle .

Կնոջածին See Կանանցածին :

Կնոջաւոր See Իգաւոր :

Կնութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Female sex: state of a married woman, being a wife .

Կնջել See Խանջել :

Կնջիթ See Կնձիթ :

Կնջիթն See Կնձիթն :

Կնջիւն See Կնձիւն :

Կնտակ (Ի, աւ) adj. Bald, peeled, without hair .

Կնտանաւ (ամ, աացայ) v. n-p. To

become bald, to be without hair .

Կնտացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make bald, to depilate, to take away or cause the hair to fall off .

Կնտոաց See Կնքնաց :

Կնտութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Baldness, want of hair, depilation .

Կնքարան (Ի, իւ) s. Herald .

Կնքարանել (եմ, եցի) v. n. To blazon .

Կնքարանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Blazon, heraldry .

Կնքադեղաց, adj. ind. Sealed, closed with a seal .

Կնքահայր (հոր, հարբ) s. Godfather, sponsor .

Կնքահայրութիւն (Թեան, Թեամբ) s. The office of a godfather .

Կնքամայր (մոր, մարբ) s. Godmother, sponsor .

Կնքամայրութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Office of a godmother .

Կնքամով (ոյ, ու) s. Sealing wax .

Կնքառու (Ի, աւ) adj. and s. That confers baptism .

Կնքաւոր (Ի, աւ) adj. Sealed: baptized .

Կնքաւորութիւն See Մկրտութիւն :

Կնքել (եմ, եցի) v. a. To seal, to close with a seal, to place a seal on any thing, to affix a seal, to seal up; to sign; to stamp; to mark; to label: to confirm; to ratify, to verify; to pronounce sentence, to conclude, to decide: to close, to shut up; to hide, to cover: to terminate, to complete, to finish: to baptize, to confer baptism .

Կշայ (Ի, իւ) s. See Կաւթ :

Կշիւ (կշայ, կշաւ) s. Balance; steelyard, weighing machine, Roman balance; money scales: poise, counterpoise; weight, heaviness; weighing: equilibrium, level; equivalent, equal value: measure, rule, proportion . Կանոն կշայ, standard. Մահմանել զշիւն, to stamp with the publick mark. Դաւաւոր կարգեալ յուզարթիւն կշայ, officer appointed to mark weights and measures. Դանել զշիւն իւր ի կշիւն, to risk, to expose one's self to death, to meet death or dangers .

Կշիւ, adv. Equally, proportionably, on a level, justly .

Կշաւարանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Staticks .

Կշաւադաւել (եմ, եցի) v. e. To

conjecture, to judge by guess.

Կշռագոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjecture. Կշռագոտութեամբ, conjecturally.

Կշռադի, *adj. ind.* Equal, proportioned, just.

Կշռադի, *adv.* Equally, justly; directly, quite straight.

Կշռաձեւ, *adj. ind.* Equal, proportioned.

Կշռաձեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proportion, equality.

Կշռապէս, *adv.* See Կշռադի.

Կշռաար (ի, աւ) *s.* and *adj.* Balance maker, that makes scales: just, disinterested.

Կշռել (եմ, եցի) *v. a.* To weigh, to measure; to examine, to balance, to consider; to proportion, to render equal.

Կշռողութիւն See Կշռութիւն.

Կշռորդ (ի, աւ) *s.* Balance; steel-yard; weight.

Կշռորդել (եմ, եցի) *v. a.* See Կշռել.

Կշռոյ (ի, աւ) *s.* Balance; steel-yard.

Կշռուած (ոյ, ու) *s.* See Կշռութիւն.

Կշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weight, heaviness; weighing: proportion, equality, equilibrium, comparison; examination, judgment, consideration; levelling of ordinance.

Կշռումն (ուման, մամբ) *s.* See Կշռութիւն.

Կշռալի, *adj. ind.* See Կշռապէս.

Կշռամբանք (նայ, նգ) *s. pl.* Reproach, affront, daring, bravado, insult, censure, correction, reproof, outrage, hue and cry, scolding, reprimand, quarrel, invective.

Կշռամբել (եմ, եցի) *v. a.* To reproach, to censure, to reprove, to raise an outcry against any one, to scold, to cry out, to reprimand; to chide, to inveigh, to defy.

Կշռամբել (բշի, բշաւ) *adj. and s.* That reproaches, that reproves, corrector.

Կշռամբողան (ի, աւ) *adj.* See Կշռամբել.

Կշռամբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Կշռամբանք.

Կշռապանակ (ի, աւ) *s.* Ornament for a woman's side.

Կշռապինք, *adj. ind.* Surfeited, satiated. Կշռապինք վայելել, to eat one's fill, to cram one's self, to be satisfied.

Կշռապինքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յագորդ.

Կշռապաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pleurisy; cholick.

Կոդի (դւոյ, դւով) *s.* Butter.

Կողակ (ի, աւ) *s.* See Պահանք.

Կողուն (դան, դամբ) *s.* Little camel.

Կոթող (ի, իւ) *s.* Obelisk.

Կոթողել (եմ, եցի) *v. a.* To build an obelisk; to erect, to elevate.

Կոխ, *s. ind.* See Կոխան.

Կոխած (ի, իւ) *s.* Կոխած խաղող, Rape; skins of grapes; pressed vintage.

Կոխակ See Կոհակ.

Կոխան, *s. ind.* Կոխան առնել, To tread, to tread again. Կոխան լինել, to be trodden.

Կոխել (եմ, եցի) *v. a.* To tread under foot, to walk upon any thing; to bruise, to press, to squeeze out, to press out. Վերառնի կոխել, to tread again.

Կոխումն (խման, խմամբ) *s.* Act of treading.

Կոծ (ոյ, ու) *s.* Lamentation, complaint, mourning, weeping, clamour, tears. Կոծ գնել, կոծ առնուլ or առնել, to lament, to complain, to deplore, to wear mourning.

Կոծաւ (ամ, ծայի) *v. n.* See Կոծիլ.

Կոծական (ի, աւ) *adj.* Weeping.

Կոծանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Կոծ.

Կոծապարու, *adj. ind.* See Կոծական.

Կոծել (եմ, եցի) *v. a.* To strike, to give many blows: See Կոծիլ.

Կոծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To complain, to lament, to deplore, to wear mourning.

Կոծիծ (կոծիծի, կոծիծիւ) *s.* Wart, excrescence.

Կոծումն (ծման, ծմամբ) *s.* See Կոծ.

Կոգել (եմ, եցի) *v. a.* To polish, to equal.

Կոկողարան See Մեծարան.

Կոկողանաւ See Գոռողանաւ.

Կոկողանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Գոռողութիւն.

Կոկոն (*ի, իւ*) *s.* Cup of a rose, cup of a flower.
Կոկոռ (*ի, աւ*) *s.* See **Յակնթ** (*ծաղիկ*) :
Կոկովանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* High flown discourse .
Կոկորդ (*ի, աւ*) *s.* Windpipe, interior part of a throat .
Կոկորդախոս (*ի, աւ*) *adj.* Gutteral, that pronounces, that is pronounced from the throat .
Կոկորդային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Կոկորդախոս** :
Կոկորդիլ See **Կոկորդիլոս** :
Կոկորդիլոս (*ի, աւ*) *s.* Crocodile .
Կոկորդիլոս ցամաքային, stinx : See **Տխտուռ** :
Կոհակ (*ի, աւ*) *s.* Billow, wave, swell, surge, foam of the sea; pile, heap .
Կոհականք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Foam of the sea .
Կոծիծ See **Կոծիծ** :
Կող (*ի, իւ*) *s.* Side, flank; part: Eve . **Ընդ կողաց** or **զկողմէք**, aside, awry .
Կողարաղ (*ի, իւ*) *s.* See **Կողալից** :
Կողածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is produced on one side .
Կողակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* See **Ամուսին** :
Կողահերձ, *adj. ind.* That splits, that has split one side .
Կողահոս, *adj. ind.* That has flowed or issued on one side .
Կողամաշի (*ի, աւ*) *s.* Pleura .
Կողամայր (*մոր, մարմ*) *s.* Seafish .
Կողամաս (*ի, իւ*) *s.* See **Կողածին** :
Կողաշէն, *adj. ind.* See **Կողածին** :
Կողացաւորթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleurisy .
Կողաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Robust .
Կողաբակ, *adj. ind.* **Կողաբակ լի նել**, To cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party .
Կողերք (*բայց or զերց, բգք*) *s. pl.* Branches, boughs .
Կողկողալին, *adj. ind. and adv.* Lamentable, bemoaning, sorrowful: lamentably, sorrowfully, pitifully .
Կողկողաձայն, *adj. ind.* See **Կողկողալին** :
Կողկողանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Groan-

ing, lamentation, complaint, tears, pity .
Կողկողեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To excite pity, to make complain .
Կողկողիթ (*ի, աւ*) *s.* Uvula or top of the palate .
Կողկողել (*իմ, զեցայ*) *v. -n-p.* To complain, to bemoan, to ask or to beg pitifully .
Կողլինջ (*զնջի, զնջաւ*) *s.* See **Խխուռնջ** :
Կողմանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lean on one side: See **Ընկողմանել, ցուցանել** :
Կողմանել (*իմ, նեցայ*) *v. -n-p.* To incline on one side: See **Ընկողմանել** :
Կողմանոց (*ի, աւ*) *s.* Wainscoting about walls, wainscot .
Կողմն (*ման, մամբ*) *s.* Party, side, flank, part, wing; edge, extremity: part, department, passage, place, confines, canton, climate, country, soil, region, land . 'Ի **կողմն լինել**, to lay one's self down, to repose one's self, to lean on one side . **Կողմն աւալ** See **Խաւարիլ** :
Կողմնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Chorography .
Կողմնածու (*ի, աւ*) *adj.* Partial, defensive .
Կողմնակալ (*ի, աւ*) *s.* Governour of a country, of a province, of a department .
Կողմնակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Government of a province .
Կողմնական (*ի, աւ*) *adj.* Lateral; collateral .
Կողմնակի, *adv.* Laterally, crosswise, obliquely, sideways, indirectly .
Կողմնադահ (*ի, աւ*) *s.* See **Կողմնակալ** :
Կողմնադահութիւն See **Կողմնակալութիւն** :
Կողմնադեմ (*ի, աւ*) *s.* See **Կողմնակալ** :
Կողմնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կողմնաւոր բարք** :
Կողմնացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Sea compass, mariner's compass .
Կողմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Oblique; partial . **Կողմնաւոր բարք**, partiality .
Կողմնափակ, *adj. ind.* Bounded, circumscribed .
Կողմնեցուցանել See **Կողմանեցուցանել** :
Կողմիւ See **Կողմանել** .

Կոշոր (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Vest or cloak without sleeves .

Կողմնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjecture .

Կողոպուտ , *s. ind.* Spoil, plunder, prey, capture, deprivation, depredation, pillage, robbery, sack, sacking .

Կողոպտած (*ի, իւ*) *s.* See **Կողոպուտ** :

Կողոպտանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* See **Կողոպուտ** :

Կողոպտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To despoil, to plunder, to ravage, to sack, to rob, to pillage, to deprive, to bereave, to rifle . **Չսեղանս կողոպտել** , to commit a sacrilege .

Կողոպտիչ (*ուշի, ալաւ*) *s.* Pillager, that pillages, that sacks, that despoils .

Կողոստ , **Կողոստն** or **Կոլոսն** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Colossus .

Կողով (*ոյ, ով*) *s.* Pannier, flat basket, wide basket, round high basket, fruit basket, scuttle, handbasket, hamper .

Կողով See **Կողով** :

Կողբ (*զեր, զերբ*) *s.* Bough, little branch of a tree: See **Կողբեր** :

Կոճ (*ոյ, ով*) *s.* Ankle of the foot; heel. **Կոճք**, side posts, doorposts. **Կոճ զրացի**, hellebore .

Կոճակ (*ի, աւ*) *s.* Button of a coat. **Աքձակել զկոճակս**, to unbutton. **Արկանել կոճակս**, to button .

Կոճանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Coarse features of the face, harshness .

Կոճապղպեղ (*ի, աւ*) *s.* Ginger .

Կոճաս (*ի, իւ*) *s.* Uneven number, odd. **Դարս է կոճաս խաղալ**, to play at even or odd .

Կոճկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To button, to fasten with buttons .

Կոճկէն, *adj. ind.* Ornamented with buttons or raised embroidery .

Կոճղ (*աւղ, աւղղ*) *s.* Block, clump of wood, trunk, stalk, stump, lump: stocks .

Կոճոպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut off, to cut .

Կոմէս (*մսի, մսաւ*) *s.* See **Կոմս** :

Կոմիտ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Գիտաւոր** :

Կոմս (*ի, իւ*) *s.* Count .

Կոմսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* County .

Կոմսուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Countess .

Կոյս (*կուսի, կուսիւ*) *adj. and s.* Virgin; maid .

Կոյս (*կուսի, կուսաւ*) *s.* Party, side, place: See **Կողմն** : **Յայս կոյս**, **յայն կոյս**, from one side to another, here and there. **Յայն կոյս ծովուն**, beyond the sea. **Յարկելս կոյս**, towards the east. **Ի թիկունս կոյս** or **յետս կոյս**, behind, backward, from behind; in arrear .

Կոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Hoard, pile, collection, parcel, accumulation, mass, heap .

Կոյր (*կուրի, կուրաւ*) *s.* Blind person. **Կոյր զկուրայն**, irresolutely, blindly .

Կոնգակ (*ի, աւ*) *s.* Brief, bull, decree .

Կոնգակագիրք (*գրոց, գրովք*) *s. pl.* Collection of bulls .

Կոնիոն or **Կոնիոնի** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) See **Մուլսիւնդ** :

Կոնոմոս (*ի, աւ*) *s.* Steward: See **Տնտես** :

Կոնոմոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stewardship: See **Տնտեսութիւն** :

Կոնոն (*ի, աւ*) *s.* Kernel of a pine apple, cone of a pine apple; cone .

Կոնոնեան, *adj. ind.* Conical. **Կոնոնեան մասն**, the pineal gland .

Կոնոնաձև, *adj. ind.* Conical .

Կոնոս (*ի, իւ*) *s.* See **Կոնոն** :

Կոնտակ See **Կոնգակ** :

Կոնք (*ի, իւ*) *s.* Basin, deep pan: sea shell, shell: See **Խեցեմորթ** : **Կոնք գրան**, arcade, arch; lobby .

Կոնքաձև, *adj. ind.* In form of a basin .

Կոնքեղ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Խեցեմորթ** :

Կոնքեռ (*ի, աւ*) *s.* Piece of pontifical robe .

Կոնքիղոս (*ի, աւ*) *s.* Purple fish (shell fish) : See **Ծիրանի** :

Կոշկոշ, *adj. ind.* Stormy; rude, rough, stubborn .

Կոշկոշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to vex, to strike, to ill-treat .

Կոշկոշունի (*աւան, աւամբ*) *s.* Torment, suffering, grief, trouble; striking .

Կոշտ (*ի, իւ*) *s.* Mound; glebe; node, knob, hard skin, corn, hardness, callosity. **Կոշտ հողոյ գալարի**, turf. **Կոշտ ոտից աքաղաղի** or **շան**, spur .

Կոշտանալ (*ամ, առցայ*) *v. n. p.* To

render one's self hard: See Բրտանալ:

Կոշտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.*

Callosity, hardness: See Բրտութիւն:

Կոչ, *s. ind.* Call, appeal, invitation: See Կոչումն:

Կոշական (Ի, աւ) *adj. and s.* Vocative.

Կոչարան (Ի, աւ) *s.* Assembly, feast: instrument to call or assemble people.

Կոշաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Կոչումն:

Կոչել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name; to invite, to desire one's company. Կոչել 'ի մի վայր, to convoke, to assemble. Կոչել յօգնութիւն, to invoke. Կոչել յետս, to revoke; to recall. Կոչել 'ի դատաստան, to cite, to summon, to call.

Կոչնակ (Ի, աւ) *s.* Instrument used instead of bells; rattle.

Կոչնական (Ի, աւ) *s.* Guest, visitor, companion; he that invites.

Կոչնահրաւեր (շիրի, շիրաւ) *s.* That invites.

Կոչնատեր (տեան, տերամբ) *s.* He that invites, that gives a feast, an entertainment.

Կոչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Կոչումն:

Կոչումն (չման, չման) *s.* Call, appeal, name, nomination; denomination, assignation; invitation: convocation: vocation. Կոչումն յատեան, appeal, citation. Կոչումն յետս, recall, revocation: See Կոչումն:

Կոչումնք (շնոց, շնովք) *s. pl.* Invitation: feast, entertainment, cheer, banquet. Կոչումն առնել, to feast, to regale, to give an entertainment.

Կոպար (Ի, աւ) *s.* Bound, termination, limits, limitation, boundary.

Կոպարաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To bound, to set bounds to, to limit.

Կոպիշ (պշոյ, պշով) *s.* Siftings; gravel, large sand.

Կոպտարանձն, *adj. ind.* Large, deformed, ill-built, misshapen, ugly.

Կոպր (պից, պիւք) *s. pl.* See Աքաւանունք:

Կով (ու, ու) *s. f.* Cow. Գոմ կովուց, cowhouse.

Կովագիւյ (Ի, իւ) *s.* Lizard.

Կովագիւաց (գիւցի, գիւցաւ) *s.* See Կովագիւյ:

Կովածուծ (ծծի, ծծիւ) *s.* See Կովագիւյ:

Կովարած (Ի, աւ) *s.* Cowkeeper.

Կովկիթ (կթի, կթաւ) *adj. and s.* That milks a cow.

Կոռեմ or Կոռիմ (Ի, աւ) *s.* Garden creases, creases, meadow creases, Indian cress.

Կոոր (ոյ, սվ) *s.* Morsel, part, crumb, slice, bit, piece, lump; rag, shred.

Կոորած (Ի, իւ) *s.* Carnage, massacre, slaughter; defeat, loss.

Կոորակ (Ի, աւ) *s.* Little morsel, piece, slice; fragment. Կոորակ թուոց, fraction.

Կոորակել (եմ, եցի) *v. a.* To cut into several pieces.

Կոորել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to cut down, to destroy, to cut in pieces, to pull to pieces or tatters; to massacre, to kill.

Կոորիչ (բջի, բջաւ) *adj. and s.* That destroys, that massacres, slaughterer, exterminator.

Կոորումն See Կոորած:

Կոորումն (բման, բմամբ) *s.* See Կոորած:

Կոր, *adj. ind.* Curved, bent; vaulted: obstinate, stubborn. 'ի կոր կորաւաւ, to be bent. 'ի կոր կործանել, to cut down, to overturn.

Կորագիծ (գծի, գծիւ) *adj.* Curvilinear, that has curved lines.

Կորագլխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Shame, consternation.

Կորագլուխ, *adj. ind.* Ashamed, humbled, depressed, debased, frightened.

Կորակոր, *adj. ind. and adv.* Shamefully, with shame: See Կորագլուխ:

Կորակուոց, *adj. ind.* That has a curved beak (speaking of birds).

Կորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be bent, to warp, to fold, to bend, to be crooked, to stoop: to be humbled, to be depressed, to be confused, to be debased, to be frightened.

Կորանման, *adj. ind.* Bent, hump-backed.

Կորանք (նոց, նոք) *s. pl.* Humiliation, debasement, shame, confusion, consternation.

Կորացումն (ջման, ջմամբ) *s.* See Կորութիւն:

Կորացանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To bend, to make crooked, to crook, to fold, to bow, to arch, to vault.

Կորափիւ, *adj. ind.* Bent, hump-

backed, vaulted: See *Կորաքամակ*:

Կորաքամակ (ի, աւ) *adj.* That has the back bent, crooked.

Կորաքամակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a crooked person.

Կորքան (ի, աւ) *s.* See *Պատարագ* and *Փանձանակ*:

Կորդ (ի, աւ) *adj.* Rough, uncultivated.

Կորդանալ (ամ, գոցայ) *v. n-p.* To be rough or uncultivated; to harden, to be hardened.

Կորդին (դին, դին) *s.* Pack saddle, saddle for a beast of burden.

Կորդիւն or *Կորդոյն* See *Չուպայ*:

Կորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hardness, state of uncultivated land.

Կորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Millet.

Կորզել (եմ, եցի) *v. a.* To snatch, to take away, to pull with violence, to detach, to root out, to extirpate; to take down, to unhook, to unglue; to extort, to separate; to force, to take away by force, to rob, to ravish: to deliver, to free, to disengage.

Կորեկահատ (ի, աւ) *s.* Grain of millet.

Կորեք *s. pl. ind.* 'ի *Կորեա ելանել*, To be humbled.

Կոր 'ի գլուխ See *Կորագլուխ*: *Կոր 'ի գլուխ առնել*, to overwhelm any one with shame, to humble, to debase, to depress, to terrify.

Կորիւ (ի, աւ) *s.* Kernel, stone; grain.

Կորիւն (րեան, րեամբ) *s.* The young of a wild beast.

Կորիք (րեայ, րեք) *s. pl.* Canal, pipe.

Կործան, *adj. ind.* *Կործան անկանել*, To fall backwards, to be overturned; to crumble, to shrink away, to fall into ruins.

Կործանական (ի, աւ) *adj.* That overturns, that ruins.

Կործանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat down, to overturn, to overthrow, to demolish, to destroy, to ruin, to fell to the earth, to stave (a cask), to undo, to break; to lay waste, to extirpate, to exterminate, to subvert: to spill: to tumble down. *Կործանել զպարիսպն*, to dismantle.

Կործանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See *Կործանել*:

Կործանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See *Կործանումն*:

Կործանումն (նման, նմամբ) *s.* Ruin, overthrow, overturning, desolation, destruction, devastation, rubbish, tumbling, crumbling, sinking; fall, falling in, demolition, perdition, subversion, extermination.

Կործել See *Կոծել*:

Կորկ (ի, իւ) *s.* Filth, ordure.

Կորճ (ի, իւ) *s.* Crotchet (note in music): griffin: See *Պատկուճ*:

Կորճային (յնոյ, յնով) *adj.* Chromatick.

Կորնթարդ (ի, իւ) *adj.* Convex, bent outwards.

Կորնեկք (թեայ, թեք) *s. pl.* Convexity, swelling, bending outwards.

Կորնչել (իմ, կորեայ) *v. n-p.* To perish, to decay, to be lost, to be destroyed; to disappear.

Կորալին or *Կորալին* (ի, իւ) *s.* (Greek word) Coral: See *Բուսա*:

Կորով (ի, իւ) *s.* and *adj.* See *Կորովութիւն* and *Կորովի*:

Կորովաբան (ի, իւ) *adj.* Well speaker, eloquent, fluent; energetick.

Կորովաբեր, *adj. ind.* Keen, piercing (speaking of the sight).

Կորովագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more vigorous: keen, piercing (speaking of the sight).

Կորովակի See *Կորովի*:

Կորովաձիգ, *adj. ind.* That draws or binds well or strongly.

Կորովաձիւ (մտի, մտաւ) *adj.* Subtle, penetrating, ingenious.

Կորովամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sagacity, force, penetration of mind, perspicacity, wit.

Կորովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To recover one's strength, to take courage, to be rigorous, to be strengthened.

Կորովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To strengthen, to render courageous or vigorous.

Կորովի (վոյ, վեաւ) *adj.* Vigorous, robust, nervous; strong, courageous: that draws strongly; that is tight or well bonial, strong.

Կորովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vigour, force; firmness, courage; erudition, knowledge. *Կորովութիւն մտայ*, sagacity, penetration of mind. *Կորովութիւն բայ*, piercing sight.

Կորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curve, curvature, warping, binding; flexion, inflexion.

Կորունչ, *adj. ind.* That has an aquiline nose.

Կորուսանել (*եմ, բուսի*) *v. a.* To lose; to ruin, to destroy; to spoil. **Կորուսանել զձանապարհն**, to lose one's way, to be lost, to stray.

Կորուստ (*կորսեան, կորսեամբ*) *s.* Loss, privation; damage, disadvantage; perdition, depredation. **Կորուստ հաճ բաւոյ** or **անուան**, discredit, disgrace, disrepute.

Կորստական (*ի, աւ*) *adj.* Perishable.

Կորստականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a perishable thing.

Կորստապատիբ, *adj. ind.* Deceiver, that causes loss.

Կորստասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves loss or perdition.

Կու (*ոյ, ուլ*) *s.* Dung of deer, dung of wild beasts.

Կուենի (*նայ, նեաւ*) *s.* Sort of tree.

Կուզ (*կզի, կզիւ*) *s.* Polecat.

Կութք (*կիծոյ, կիծովք*) *s. pl.* Vintage, harvest, gathering.

Կուժ (*կժոյ, կժով*) *s.* Ewer, waterpot, jug, pitcher, little pitcher, sort of vase.

Կուլակ (*ի, աւ*) *s.* Tonsure, crown of an ecclesiastick.

Կուլիփայ or **Կուլիբայ** (*ի, իւ*) *s.* Boiled grain.

Կուլ (*կույ, կուլ*) *s.* Plait, fold.

Կուլք (*կարոյ, կարով*) *s.* Beaver, otter, castor.

Կուկ. See **Կուն**.

Կունա (*կնսի, կնսաւ*) *adj. and s.* Bald, hairless: See **Անիւ**.

Կուշա (*կշտի, կշտիւ*) *s.* Flank, side.

Կուպղ (*կպեղ, կպեղք*) *s.* Lock.

Կուպպայ (*ի, իւ*) *s.* See **Բաժակ**.

Կուպր (*կպրոյ, կպրով*) *s.* Bitumen, pitch.

Կուռ, *adj. ind.* Hard, solid; compact, condensed, tight; massive, large, heavy; thick; frequent; pure, refined: carved, sculptured, hammered.

Կուռն, *s. ind.* See **Թիկն**.

Կուռք (*կուոյ, կուովք*) *s. pl.* Idol, representation, image, stature.

Կուռազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Defloration.

Կուռածիւն, *adj. ind.* That is born of a virgin.

Կուսակաւ (*ի, աւ*) *s.* Governour of a province, of a department.

Կուսակաւել (*եմ, եցի*) *v. n.* To govern a province, to be governour of a province.

Կուսակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of governour of any department.

Կուսական (*ի, աւ*) *adj.* Virginal.

Կուսակից (*էցի, էցաւ*) *s.* Partisan, abettor, adherent. **Կուսակից լինել**, to adhere, to be of the party of any one.

Կուսակրօն (*ի, իւ*) *adj.* That lives in celibacy.

Կուսակցիւ (*իմ, ցեցոյ*) *v. n-p.* To adhere, to favour, to support, to be of any one's party, to be partial to.

Կուսակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Party, partiality, favour.

Կուսան (*ի, աւ*) *s.* Virgin: nun, devotee.

Կուսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To become religious.

Կուսանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Կուսանաւան**.

Կուսապղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Defloration, deflouring, rape.

Կուսասան (*ի, աւ*) *s.* Place for the education of virgins; convent for nuns.

Կուսարան (*ի, աւ*) *adj.* That makes a virgin: See **Կուսասան**.

Կուսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Virginity, maidenhead. **Յանկ կուսութեան**, hymen. **Բառնալ զկուսութիւնն**, to deflour.

Կուտ (*կոոյ, կոով*) *s.* Grain.

Կուտակ (*ի, աւ*) *s.* Heap, mass, pile: globe, spherical body.

Կուտակաբար, *adv.* In an accumulative manner.

Կուտակական (*ի, աւ*) *adj.* Accumulative.

Կուտական. See **Կուտակական**.

Կուտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap together, to accumulate, to amass, to pile, to unite.

Կուտակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Heap, mass.

Կուտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accumulation, mass, pile, heap, lump, wholesale: multiplying arguments: orbit, sphericity. **Կուտակութիւն բաւելց**, exaggeration.

Կուտառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pillage or plundering of provision.

Կուսեմ (եմ, եցի) *v. a.* To amass, to collect, to heap up, to heap together, to pile, to lay in a heap, to bind up into sheaves; to assemble.

Կուսոց (ի, աւ) *s.* Mass, body.

Կուր (կրի, կրիւ) *s.* Skiff, lighter: trough, bowl, soupdish, wooden bowl, porringer.

Կուր, *s. ind.* Viands, eatables: See **Կեր**: **Կուր լինել**, to be eaten, to be consumed.

Կուրան (ի, իւ) *s.* The Koran.

Կուրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To lose one's sight, to be deprived of the use of sight. **Կուրանալ ճանապարհի**, to be no longer practicable, to be stopped.

Կուրապալատ (ի, իւ) *s.* Master or courtier, lord (title of office and dignity).

Կուրապալատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lordship.

Կուրացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To blind, to make blind, to darken.

Կուրծ (կրծի, կրծիւ) *s.* Core. **Կուրծ կաղամբի**, stump or stalk of a cabbage.

Կուրծք (կրծոց, կրծովք) *s. pl.* Breast; throat; bosom, heart. **Ուշ 'ի կուրծս անկանիլ** or **առնել**, to remember. **Մարդիկ զկուրծս**, to expectorate.

Կուրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blindness; cecity.

Կուրտ (կրտի, կրտիւ) *adj.* Cast-rated.

Կուրց (կցոյ, կցով) *s.* Handful.

Կոփածոյ (ի, իւ) *adj.* Carved, sculptured, hollowed.

Կոփածու (ի, աւ) *adj.* See **Կոփածոյ**.

Կոփել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to sculpture, to polish; to beat, to strike, to hammer.

Կոփիւ (փշի, փշաւ) *s.* Chisel of a stone mason or carpenter; mallet.

Կոփիւն, *s. ind.* Striking, clashing, noise.

Կոփուած (ոյ, ով) *s.* Stone-cutting.

Կողքի, *s. ind.* (Greek word) See **Խիռնի**.

Կարածիւթ (ոյ, ով) *s.* Pitch, bitumen, tar.

Կարածիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To do over with pitch, with bitumen, to tar; to talk, to carven.

Կարաւաղաւ, *adj. ind.* Bituminous.

Կարել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կարաւաղալ**.

Կուած (ոյ, ով) *s.* Sculpture or work of a sculptor.

Կաածագ, *adj. ind.* That has a point, a crooked or bent end.

Կաածոյ (ի, իւ) *adj.* Sculptured, engraved, carved, hollowed.

Կաածու (ի, իւ) *adj.* Given to idols, idolatrous.

Կաածուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idolatry, excessive love of idols.

Կռան (ի, աւ) *s.* Pick; hammer.

Կռանագործ (ի, աւ) *s.* That hammers, forger, sculptor.

Կռանահար (ի, աւ) *s.* That hammers, that beats with a hammer, forger.

Կռանահարել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer, to strike blows with a hammer, to forge.

Կռանահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Strokes of a hammer.

Կռանել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կաւահարել**.

Կռանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Malleable, that can be struck and forged with blows of a hammer, ductile.

Կաւաւաւ (ի, իւ) *s.* Idolater; heathen.

Կաւաւաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idolatry; paganism, heathenism.

Կաւաւարիւշտ, *s. ind.* See **Կաւաւաւ**.

Կռել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer, to knock; to sculpture. **Դաշինս կռել**, to contract, to make a convention, to enter into an engagement, to engage one's self.

Կռեծ (կռիծի, կռիծաւ) *s.* Gum: See **Խեծ**.

Կռիծաբեր See **Խեծաբեր**.

Կռինչ (կռնչի, կռնչիւ) *s.* Little noise or cry; that makes a noise or cry, croaking.

Կռիւք, *s. pl. ind.* Cry, noise, chirping.

Կռիւ (կռուոյ, կռուով) *s.* Scuffle, contest, debate, dispute, difference, contention, quarrel; skirmish, squabble, combat, war, battle. **Կռիւ ոտից**, place, place to put one's foot. **'ի կռիւ կալ**, to make war, to contest.

Կռնումն (ճման, ճմամբ) *s.* Striking, shock, blow.

Կռնչել (եմ, եցի) *v. n.* To make

a little noise, to cry out. **Կռչել** *գործող*, to croak.

Կռչիւն, *s. ind.* Noise, cry. **Կռչիւն գործող**, croaking.

Կռնոս or **Կրոն** (*ի, իւ*) *s.* Saturn: See **Երեւի**.

Կռուական (*ի, աւ*) *adj.* Viscous, tenacious, glutinous.

Կռուականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Viscidity, tenacity.

Կռուակից (*էցի, էցաւ*) *s.* That fights, that disputes with another.

Կռուան (*ի, աւ*) *s.* Footing-stone, step-stone.

Կռուանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Կռուարան**.

Կռուարան (*ի, աւ*) *s.* Field of combat, field of battle.

Կռուարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Contentious, litigious, that loves to dispute, caviller, punctilious, quarrelsome.

Կռուարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cavil, chicanery, contention, dispute.

Կռուեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make fight: to attach.

Կռուիլ (*իմ, աւայ*) *v. n-p.* To debate, to contest, to dispute, to fight, to take offence, to come to blows, to clash together, to skirmish, to wrangle: to take hold of, to cleave, to fasten with a cramp iron.

Կռուինչ (*ի, իւ*) *s.* Parietary.

Կռունկն (*կռնկան, կռնկամբ*) *s.* Crane.

Կռուփ, *s. ind.* Cuffs on the head: reproach, blame. **Կռուփս հանել**, to beat any one with the fist, to cuff.

Կռփահար, *adj. ind.* Cuffed.

Կռփահարել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Կռփել**.

Կռփահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կռուփ**.

Կռփամարտիկ See **Բռնամարտիկ**.

Կռփանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Կռուփ**.

Կռփարան (*ի, աւ*) *s.* Instrument to give blows with.

Կռփել (*եմ, էցի*) *v. a.* To beat with the fist, to cuff: to vex, to plague: to reproach, to blame, to despise.

Կռփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Կռուփ**.

Կսկիծ (*կծի, կծիւ*) *s.* Anguish, shooting pains; evil, affliction, vexation, regret, displeasure.

Կսկծաղին, *adj. ind. and adv.* Painful: painfully.

Կսկծակիծ, *adj. ind.* Very painful, vexatious.

Կսկծանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Կսկիծ**.

Կսկծելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Painful.

Կսկծեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause pain; to vex, to bite.

Կսկծեցուցանողական (*ի, աւ*) *adj.* That causes pain, vexing, biting, poignant.

Կսկծեցուցիլ (*ցի, ցլաւ*) *adj.* See **Կսկծեցուցանողական**.

Կսկծիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be vexed, to regret.

Կսկծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Կսկիծ**.

Կտակ (*ի, աւ*) *s.* Will; convention, contract. **Կտակ առնել**: to make one's will.

Կտակագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Testator: will.

Կտակագրեան, *adj. ind.* Testamentary, that concerns a will.

Կտակակալ (*ի, աւ*) *s.* See **Կտակահատար**.

Կտակահատար (*ի, աւ*) *s.* Executor of a will.

Կտակարան (*ի, աւ*) *s.* Will. **Հին և նոր Կտակարանք**, the old and new Testament, Holy writ.

Կտակեր See **Ընդակեր**.

Կտարան (*ի, աւ*) *s.* Spout (of a mill-hopper), drawer (of a bird cage).

Կտապ (*ի, իւ*) *s.* Marchpane, ginger bread.

Կտաւ (*ոյ, ուլ*) *s.* Flax; ticking, stuff made with thread and flax, cloth, linen, woollen cloth.

Կտաւագործ (*ի, աւ*) *s.* Clothier, ticking maker, linendraper.

Կտաւագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Linen trade, linen drapery business.

Կտաւամանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wove or spun cloth.

Կտաւաճառ (*ի, աւ*) *s.* Linen-draper, that sells linen, draper.

Կտաւատ (*ի, իւ*) *s.* Flax, flax seed. **Իւղ կտաւատի**, linseed oil. **Պաշտ** or **արտ կտաւատի**, flax plot.

Կտաւեայ, *adj. ind.* See **Կտաւի**.

Կտաւեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* See **Կտաւի**.

Կտաւի, *adj. ind.* That is made or woven with linen thread.

Կտաւոտեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Linen,

linen-cloth: See Կառւ and Կառւի:
 Կտեղ (Էմ, էջի) v. a. To prick, to point, to mark; to pick, to pinch.
 Կտիկ (Կանոյ, Կանով) s. (Greek word) Sort of shell.
 Կտիւ (Կտտի, Կառւ) s. Pinch, act of pinching; picking; beakfull.
 Կտեղ (Էմ, էջի) v. a. To prick often; to pick; to peck; to pinch.
 Կաղանք (Կայ, Կգ) s. pl. See Խաղանք:
 Կանաչ (Կայ, Կգ) s. pl. Crop, caw of birds: See Խաճի:
 Կանգնող See Կնգնող:
 Կանոնաւոր See Բնորոշար:
 Կառւ, s. pl. ind. See Կառւի:
 Կառւ See Կառւ:
 Կառւ (Կարոյ, Կարով) s. pl. Shearing, sheared wool.
 Կառւ (Էմ, էջի) s. Beak.
 Կառւաւ, adj. ind. and adv. Having had the flesh torn off with red hot pincers, cruelly put to death. Կառւաւ սպանանել or Կարուսանել, to kill or put to death cruelly.
 Կառւ (Կայ, Կգ) s. pl. Cruel torment, torture, rack; laceration: mordacity.
 Կտեղ (Էմ, էջի) v. a. To nip off one's hair with tweezers, to pluck away with tweezers or nippers, to tear off the flesh with red hot pincers, to bite, to prick; to torture, to lacerate.
 Կտրակ (Էմ, էջի) v. a. To cut or divide in pieces, to mangle, to let loose.
 Կտրել (Էմ, էջի) v. a. To cut, to carve, to cut off, to retrench, to lop, to cut down; to shorten, to prune: to shear.
 Կտրիչ (Կտր, Կտր) s. Shearer.
 Կտրոյ (Էմ, էջի) s. Knife; claspknife; cleaver; paring knife: scissors, shears.
 Կտրոյ (Էմ, էջի) s. See Կտրիչ:
 Կտրի (Էմ, էջի) s. Cut, slash, incision, gash; stump; shearing.
 Կտրուոր (Էմ, էջի) s. That has a beak.
 Կտրործութիւն (Էմ, էջի) s. Trade of making lime.
 Կտրուոր (Էմ, էջի) s. Lime-kiln.
 Կտր (Էմ, էջի) s. Fire, burning coals, live coals, wood fire.
 Կտրակ (Էմ, էջի) s. That carries fire; that produces or makes fire fall.

Կրակամեղի (Էմ, էջի) s. See Գաղաթի:
 Կրական (Էմ, էջի) adj. Possible; passive.
 Կրականի (Էմ, էջի) s. pl. Fires.
 Կրականութիւն (Էմ, էջի) s. Possibility.
 Կրակապաշտ (Էմ, էջի) s. Fire-worshipper, that adores fire.
 Կրակապաշտութիւն (Էմ, էջի) s. Adoration of fire, worship rendered to fire.
 Կրակատուն (Էմ, էջի) s. House or temple of fire.
 Կրակարան (Էմ, էջի) s. Hearth, fire-side; clear fire; fire, chimney. Վանդակ Կրակարանի, fire-guard.
 Կրակեղ (Էմ, էջի) s. See Կրակարան:
 Կրակից (Էմ, էջի) adj. and s. That is subject to the same passion: that has compassion.
 Կրայ (Էմ, էջի) s. See Կրիայ:
 Կրակորարար, adv. Passively.
 Կրակորական (Էմ, էջի) adj. Passive: See Կրական:
 Կրակորութիւն (Էմ, էջի) s. Passion: See Կրիայ:
 Կրել (Էմ, էջի) v. a. To carry, to contain, to sustain; to bear with, to suffer, to endure; to feel; to support.
 Կրելի (Էմ, էջի) adj. That can be easily carried: porter, that carries.
 Կրեալարոյս (Էմ, էջի) s. Dictate.
 Կրթակ (Էմ, էջի) adj. That exercises.
 Կրթական (Էմ, էջի) adj. Instructive.
 Կրթականութիւն See Կրթութիւն:
 Կրթանք (Էմ, էջի) s. pl. See Կրթութիւն:
 Կրթարան (Էմ, էջի) s. Gymnasium, academy.
 Կրթել (Էմ, էջի) v. a. To exercise, to instruct, to form, to discipline, to accustom, to civilize, to make, to fashion; to educate, to polish; to handle.
 Յապուշ Կրթել, to astonish, to surprise.
 Կրթիլ (Էմ, էջի) v. n-p. To perform exercise, to be instructed, to be exercised; to pass, to go. Յապուշ Կրթիլ, to be astonished, to be surprised. Օհեա Կրթիլ, to pursue, to run after.
 Կրթութիւն (Էմ, էջի) s.

Exercise, practise, discipline, institution, instruction, experience, management, gymnastics, usage, education, nurture.

Կրթութիւն (թման, թմամբ) *s.* See Կրթութիւն :

Կրիայ (ի, իւ) *s.* Turtle, tortoise.

Կրիտիս (ի, աւ) *s.* (Greek word)

Judge; critick: See Կատար :

Կրծանոց (ի, աւ) *s.* Pectoral.

Կրծացաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pain of the breast.

Կրծել (եմ, եցի) *v. a.* To gnaw, to corrode, to eat, to consume, to destroy, to bite, to chew with difficulty, to nibble.

Կրծի, *adj. ind.* That is for gnawing: that gnaws, that eats.

Կրծկալ (ի, իւ) *s.* Bib.

Կրծու (ուս, կրծի) *v. a.* See Կրծել :

Կրկէս (կիսի, կիսաւ) *s.* Circus: gymnasium; riding school.

Կրկին (կնոյ, կնով) *adj. and adv.* Double, doubled, iterated: two: two-fold, as much again, twice; afresh, once again, anew. Կրկին և Կրկին, repeatedly, many times. Կրկին մեծ, twice greater.

Կրկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To say again, to repeat.

Կրկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repeating, repetition; tautology, useless repetition.

Կրկնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To write once again.

Կրկնադատ, *adj. ind.* That is doubly or twice condemned.

Կրկնակ (ի, աւ) *adj.* See Կրկին :

Կրկնակական (ի, աւ) *adj.* Doubly or very lamentable.

Կրկնական (ի, աւ) *adj.* Reduplicative.

Կրկնակի, *adj. ind. and adv.* See Կրկին :

Կրկնակնունք (կնքաց, կնքօք) *s.pl.* Anabaptist.

Կրկնաձիւր, *adj. ind.* That is twice or doubly given, double.

Կրկնամասն (սին, սամբ) *s.* Second.

Կրկնամեռ, *adj. ind.* That is dead or dried twice or doubly.

Կրկնայարկ, *adj. ind.* Of two stories (building).

Կրկնանախատ, *adj. ind.* Doubly or very blameable, very shameful.

Կրկնաշէ, *adj. ind.* That has profited, that profits doubly.

Կրկնապատկ (տէի, տկաւ) *adj. and adv.* Double: doubly.

Կրկնապատկել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble.

Կրկնապատկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duplication, duplicity.

Կրկնապարոյր, *adj. ind.* Crooked, puckered.

Կրկնաձանկ (ի, իւ) *adj.* Dissyllabical, that is of two syllables.

Կրկնաձուակ (ի, աւ) *adj.* That is provided with two rivulets, that flows doubly.

Կրկնապղկ, *adj. ind.* Very ugly, horrible.

Կրկնառեսակ, *adj. ind.* Double, of two sorts or kinds.

Կրկնաբօր, *adj. ind.* Twice dug, ploughed twice: seen again, examined anew.

Կրկնել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble, to turn down, to plait, to fold again, to turn in; to say again, to repeat, to beat again, to reiterate; to turn up. Ստէպ Կրկնել զբանն, to inculcate. Կրկնել ցաւոց, to return, to relapse (speaking of a disease).

Կրկնեաց, *adj. ind.* That is boiled.

Կրկնոց (ի, աւ) *s.* Great coat, mantle, riding hood, cape, capuchin.

Կրկնոց վեղարաւոր, cape.

Կրկնուած (ոյ, ու) *s.* Fold; joint: See Կրկնութիւն :

Կրկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Increase, reduplication, reply; renewing, renewal; repeating, repetition, reiteration; duplication, duplicity; frequency.

Կրկնութիւն (նման, նմամբ) *s.* See Կրկնութիւն :

Կրկունք, *s. pl. ind.* See Կրկնակն :

Կրկուտ (կտի, կտիւ) *s.* Sprig, brambles, the small wood of fagots.

Կրկնակերտ, *adj. ind.* Built with brambles or straw.

Կրկնաբաղ, *adj. ind.* That gathers brambles.

Կրկնել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to sift; to examine, to explore.

Կրճատ (ի, աւ) *adj.* Cropped, docked, mutilated, circumcised, castrated.

Կրճատական (ի, աւ) *adj.* See Կրճատ :

Կրճատեալ (*կրճ, էլով*) *adj.* See Կրճատ :

Կրճատել (*եմ, էջի*) *v. a.* To castrate, to mutilate, to crop; to carve, to cut, to cut off, to lop; to syncope, to eat, to diminish; to curtail, to crop off one's ears.

Կրճատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Circumcision; act of castration; mutilation: syncope; diminution.

Կրճել (*եմ, էջի*) *v. a.* To gnash the teeth, to grind the teeth, to snap.

Կրճիմ, *s. ind.* Intermediate space, division; bar, rail; embarrassment, hindrance, obstacle; difference, distinction, dispute.

Կրճուռ (*ճման, ճմամբ*) *s.* Gnashing of teeth, chattering of teeth.

Կրճուել (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կրճել :

Կրմուշ See Տրմուշ :

Կրկողովուս See Կոկորգիւս :

Կրունկն (*կրնկան, կրնկամբ*) *s.* Heel, the hind part of the foot. Ընդ կրունկն or ընդ կրունկն դառնալ, to recede, to turn about.

Կրպակ (*ի, աւ*) *s.* Shop: tavern, wine vaults.

Կրպականոց (*ի, աւ*) *s.* Fixed publick market, mercery.

Կրպակամուս (*մտի, մտիւ*) *adj.* That enters a tavern.

Կրպակաւոր (*ի, աւ*) *s.* That keeps a shop, pedlar: tavern keeper.

Կրպակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mercery.

Կրսեր See Կրստեր :

Կրսերագոյն See Կրստերագոյն :

Կրստեր (*ոյ, ով*) *adj.* Younger, cadet; minor.

Կրստերագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* See Կրստեր :

Կրստերական (*ի, աւ*) *adj.* See Կրստեր :

Կրստերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Minority, state of a minor.

Կրօն (*նից, նիւք*) *s. pl.* Law, right, custom, usage; manners, conduct, life; religion, faith: religious order.

Կրօնազգեաց (*էջի, էջաւ*) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնական (*ի, աւ*) *adj.* Dogmatick.

Կրօնակից (*էջի, էջաւ*) *adj. and s.* That is of the same religion, companion.

Կրօնասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Piety, devotion, religion.

Կրօնաստան (*ի, աւ*) *s.* Monastery, convent, religious house.

Կրօնաւոր (*ի, աւ*) *s.* Friar, monk, priest. Կրօնաւոր ուխտեալ, professed monk.

Կրօնաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Religious, that belongs to a religious order, monastick, monkish.

Կրօնաւորանոց (*ի, աւ*) *s.* See Կրօնաստան :

Կրօնաւորապէս, *adv.* Religiously, like a monk.

Կրօնաւորաստան (*ի, աւ*) *s.* See Կրօնաստան :

Կրօնաւորիւ (*իմ, ընցայ*) *v. n-p.* To take the cowl, to become a monk or friar: to live religiously: to profess.

Կրօնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Profession of a monk, monastick life, religious life: religion, piety.

Կցակ, *adj. ind.* Joined: equal.

Կցան (*ի, աւ*) *s.* Junction; union. Ի կցանի հարկանել, to join; to bind, to sew loosely.

Կցացել (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կէցս արձակել :

Կցել (*եմ, էջի*) *v. a.* To join, to reunite, to fasten, to tie again, to bind, to rejoin.

Կցիւ (*իմ, էջեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be reunited. Կցիւ վերաց, to close up, to heal.

Կցկուոր, *adj. ind.* Accessory.

Կցկցել (*եմ, էջի*) *v. a.* To conjoin, to bind together; to forge, to invent.

Կցկցուն, *adj. ind.* Conjoined: forged, invented, fictitious.

Կցտեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կցկցել :

Կցորդ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Partaker, partner, consort; companion, associate; like, alike, equal. Կցորդ չաբեաց, accomplice: See Կցորդ :

Կցորդաբար, *adv.* Conjointly, together.

Կցորդադիր, *adj. ind.* That has established together or with another.

Կցորդակից (*էջի, էջաւ*) *adj. and s.* See Կցորդ :

Կցորդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Communication, participation, company, society: See Կցորդութիւն :

Կցորդել (*եմ, էջի*) *v. a.* To communicate, to conjoin.

Կցորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Communication, communion, complica-

tion, correspondence; adhesion, conjunction, inherence, junction. **Այրարու-թիւն չարեաց**, the being an accomplice.

Այրուած (ոյ, ոճ) *s.* Conjunction, reunion; consolidation.

Այրարգ (ի, աւ) *s.* Anthem: See **Այրարգ**.

Աքիւ (իմ, էքեցայ) *v. n-p.* To be bent, to be folded; to be humbled, to be dejected.

Աքումն (էքման, էքմամբ) *s.* Bending: humiliation.

Աքրիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To wait, to side with, to arm.

Աօշէլ (եմ, էցի) *v. ք.* To cry, to utter cries.

Աօշիկ (չիկ, չիւ) *s.* Boot: sock, hose, shoe. **Աօշիկ փոքրիկ**, thin boot. **Հանել զԱօշիկս**, to take off one's boots, to pull off one's shoes and stockings.

Աօշադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shoemaker's trade.

Աօշադար (ի, աւ) *s.* Bootmaker, shoemaker, that makes boots.

Հ

Հ (hoah). **Ի (aspirated)**. Consonant, the sixteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters **խ** and **ի**, and is sometimes used for, or confounded with them, for example: **ՆաՀապեա**, նախապեա; **խահ**, խախ; **Հարամանի**, խարամանի; **հոյ**, խոյ; **Հիւթ**, լիւթ; **Հիւծեալ**, լիւծեալ; **Հիւսել**, լիւսել.

It is often cut off at the beginning of a word, for example: **Համբառնալ**, ամբառնալ; **Համբար**, ամբար; **Համբարտակ**, ամբարտակ; **Հաւատ**, աւատ; **Հերթայեցի**, էրթայեցի; **Հեղեան**, էղեան; **Հերոնիմոս**, էրոնիմոս.

Հ or **չ** with a line above denotes the number seventy.

Հա, adv. Yes, truly.

Հա, int. Well now, now then, courage.

Հադադ (ի, աւ) *s.* Respiration: throat, gullet, larynx: aspiration, pronunciation.

Հադադային (յնոյ, յնով) *adj.* Gut-tural.

Հադադայք (յից, յիւք) *s. pl.*

Aspiration, pronunciation.

Հադադապիւն, adj. ind. Pronounced, uttered from the throat or by the mouth.

Հադածիւ See **Չաածիւ**.

Հադանիւ See **Ադանիւ** or **Չաենու**.

Հադեւ See **Արհեստիւ**.

Հադեւդարար, adv. Rhapsodically; poetically.

Հադեւդարու (ի, աւ) *s.* Rhapsodist; poet.

Հադեւդարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody; poem, song; book.

Հադի (նոյ, նեաւ) *s.* Agnus castus: See **Բարակ**.

Հադիւ See **Ադանիւ** or **Չաենու**.

Հադաղակ (ի, աւ) *s.* Goatskin in which wine or oil is put.

Հաղ (ի, իւ) *s.* Cough, hooping cough.

Հաղալ (ամ, դացի) *v. n.* To cough.

Հաղար (ի, աւ) *adj. and s.* Thousand; chiliad; millenary; thousandth.

Հաղարք հաղարաց, million. **Հաղարանդամ**, thousand times.

Հաղար (ոյ, ոճ) *s.* Lettuce; coss-lettuce. **Հաղար վարի**, endive, succory, wild lettuce: See **Եղերդակ**.

Հաղարամեայ (մի, միւ) *adj. and s.* Millenary, of a thousand years.

Հաղարապատիկ, adj. ind. and adv. Thousand times as much.

Հաղարապետ (ի, աւ) *s.* Chiliarch, chief of a thousand persons; colonel; minister, officer, comptroller, steward, majordomo, manager.

Հաղարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office, dignity of a chiliarch; economy.

Հաղարաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Millenary; thousand, chiliad: chiliarch.

Հաղարեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* Millenary.

Հաղարերորդ (ի, աւ) *adj.* Thousandth.

Հաղարեքեան (եցունց, եքումբ) *s. pl.* Every thousand.

Հաղիւ, adv. With difficulty, with great difficulty, hardly, scarcely.

Հաղիւ հաղ or **Հաղիւ ուրեմն** See **Հաղիւ**.

Հալ or **Հալք**, *s. pl. ind.* See **Հալումն**.

Հալածական (ի, աւ) *adj.* Persecuted: fugitive. **Հալածական առնել** See **Հալածել**.

Հալածանք (նայ, նք) *s. pl.* Per-

recreation, vexation, pursuit, expulsion.

Հալածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To persecute, to pursue, to chase, to scatter, to disperse, to drive away, to cause to flee, to estrange, to expulse, to push, to repulse, to carry off, to destroy, to dislodge.

Հալածիչ (*ծչի, ծչաւ*) *adj.* and *s.* Persecuting, persecutor; that drives away, that scatters.

Հալածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Melted.

Հալածումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Հալածանք**.

Հալածչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a persecuting person.

Հալական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հալել**.

Հալամ See **խալամ**.

Հալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To melt, to liquefy: to consume, to lose. **Վերստին հալել**, to remelt. **Հալել զսառնամանիս**, to thaw.

Հալելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Fusible, that can be melted; dissoluble.

Հալել (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To melt, to be melted; to become liquid: to be consumed, to be lost.

Հալողական (*ի, աւ*) *adj.* Melting, dissolving, consuming, that consumes.

Հալոյ (*ի, աւ*) *s.* Foundry: melting house; crucible; cuppel, chafery.

Հալողական (*ի, աւ*) *adj.* Melting.

Հալումած (*ոյ, ով*) *s.* Liquefaction, dissolution: See **Հալումն**.

Հալումն (*լման, լմամբ*) *s.* Melting, liquefaction, fusion, dissolution. **Հալումն սառնամանեաց**, thaw. **Հալումն կերակրոյ**, digestion.

Հալուէ (*ի, իւ*) *s.* Aloes; orpine.

Հալուն, *adj. ind.* See **Հալելի**.

Հակադարձ (*ի, իւ*) *adj.* Inverse.

Հակադարձել (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To turn about.

Հակադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Antithetical, contrary, opposite.

Հակադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose.

Հակադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antithesis, opposition.

Հակակայ (*ի, իւ*) *adj.* Contrary, opposite.

Հակակայել (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To oppose.

Հակակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antiperistasis.

Հակակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Antipa-

thetical, repugnant, contrary.

Հակակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antipathy, repugnance, aversion.

Հակաճառ (*ի, իւ*) *s.* Contradictor; disputer, controvertist.

Հակաճառել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict; to dispute, to debate.

Հակաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dispute, controversy.

Հակամարտ (*ի, իւ*) *adj.* Opposing, adversary.

Հակամէտ, *adj. ind.* Leaning, inclined: See **Հակաքարշ**.

Հակամիտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To lean, to incline.

Հակամիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proneness, tendency, propensity, inclination, idiopathy.

Հակառակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Contrary, opposite; adverse, unfavourable, inimical, discordant, incompatible: wrong side, opposite, reverse. **Ընդ հակառակն**, on the contrary, on the wrong side.

Հակառակ, *pre.* Against, contrary to: See also **Ընդդէմ**.

Հակառակարան (*ի, իւ*) *adj.* Contradictory, thwarting.

Հակառակարանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict, to thwart.

Հակառակարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Controversy, contradiction; antilogy, antiphrasis.

Հակառակարար, *adv.* In opposing.

Հակառակացին, *adj. ind.* Contrary, adverse, inimical.

Հակառակադէլ (*ոյ, ով*) *s.* See **Դեղթափ**.

Հակառակադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Opposing, adverse.

Հակառակադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition; adversity, contrariety.

Հակառակաթռ., *adj. ind.* That occupies a station, an office to the prejudice of another.

Հակառակախոս (*ի, աւ*) *adj.* Contradictory.

Հակառակածնոյ, *adj. ind.* Seditious, that causes confusions.

Հակառակամայն (*ի, իւ*) *adj.* Contradictory; dissonant, discordant.

Հակառակամարտ (*ի, իւ*) *adv.* Adverse, opposing, inimical.

Հակառակայորդար, *adj. ind.* See **Հակառակածնոյ**.

Հակառակակեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Seditious, mutinous, litigious, quarrelsome.

Հակառակասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of contention, obstinacy.

Հակառակախոյ, *adj. ind.* Contrary, opposed.

Հակառակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To thwart, to oppose, to resist, to be repugnant, to contradict, to reluct, to object, to revolt; to cross, to withstand, to impugn; to clash, to rencounter; to disagree; to cavil; to quarrel; to contest, to dispute, to debate.

Հակառակորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Adversary, antagonist, enemy, contesting, adverse, contradictory.

Հակառակորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety.

Հակառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety, opposition, combat, conflict; strife, contest, quarrel, dispute, difference, contradiction, revolt.

Հակառակ-Քրիստոս (ի, իւ) *s.* Antichrist: See **Գերաքրիստոս** and **Կեռն**.

Հակասարան (ի, իւ) *adj.* Contradictory.

Հակասաբար, *adv.* Contradictorily.

Հակասական (ի, աւ) *adj.* Contradictory. **Հակասականս բարբառել**, to contradict.

Հակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contradiction, antilogy.

Հակաբերել See **Հակամերել**.

Հակարար See **Հակառակ**.

Հակարջային (յիւյ, յիւով) *adj.* Antarctic.

Հակաքարշ (ի, իւ) *s.* Counterpoise, weight.

Հակել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to bend, to bow.

Հակիրճ, *adj. ind.* Brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոսեակայք (նէից, նէիւք) *s. pl.* Antipodes.

Հակորոշել See **Որոշել**.

Հակումն (կման, կմամբ) *s.* Declivity, bending, slope; propensity, inclination.

Հալաքան զհալ, *adv.* See **Գամբան զգամ**.

Հալարը (ի, իւ) *s.* Currant.

Հալարընի (նույ, նեաւ) *s.* Currant tree.

Հալքք (բէց, բէքք) *s. pl.* Snare.

Հալորդ (ի, իւ) *adj.* Participating, sharing. **Հալորդ լինել**, to participate, to share. **Հալորդ չարեաց**, accomplice.

Հալորդաբար, *adv.* With communication.

Հալորդական (ի, աւ) *adj.* Communicative; communicable.

Հալորդակից (կցի, կցաւ) *adj.* See **Հալորդ**.

Հալորդակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be communicated, to participate.

Հալորդակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation, correspondence.

Հալորդել (եմ, եցի) *v. a.* To communicate, to inform; to communicate, to administer the sacrament of the Lord's supper; to print.

Հալորդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հալորդել**.

Հալորդընծայ, *adj. ind.* That is offered together.

Հալորդընկաւ (ի, իւ) *adj.* Communicating.

Հալորդել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To communicate, to be communicated, to participate, to share; to communicate, to receive the sacrament of the Lord's supper.

Հալորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation; commerce, correspondence: communion, sacrament of the Lord's supper.

Հալորդումն (զման, զմամբ) *s.* See **Հալորդութիւն**.

Հաճ, *adj. ind.* Content, that agrees, that consents, consenting. **Հաճ լինել**, to be content, to consent, to be obliged.

Հաճաբ (ոյ, ով) *s.* Rye.

Հաճարի (բոյ, բով) *s.* Sort of plant.

Հաճարուի See **Հաճարի**.

Հաճել (եմ, եցի) *v. a.* To content, to please, to satisfy, to humour, to gratify; to second. **Հաճել զմոս ուրուք**, to condescend.

Հաճելութիւն See **Հաճութիւն**.

Հաճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* See **Հաճել**.

Հաճիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be contented; to be satisfied, to be pleased, to be gratified, to acquiesce, to agree, to like, to consent, to approve,

to applaud; to deign; to taste. **Ոչ հա-
ճիլ**, to disapprove; to loath: See **Հա-
ճիլ**.

Հաճոյ, *adj. ind.* Agreeable, pleas-
ant, complaisant, sweet, amiable, grace-
ful, genteel, polished, prepossessing;
acceptable. **Հաճոյ լինիլ**, to please, to
humour.

Հաճոյական (ի, աւ) *adj.* See **Հա-
ճոյ**.

Հաճոյականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Amiability; sweet words.

Հաճոյկատար, *adj. ind.* Condes-
cending, complaisant.

Հաճոյանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To
please, to humour.

Հաճոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Plea-
sure, voluptuousness; accord, consent,
will; arbiter; caprice, humour, fancy.

Հաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Accord, approbation, consent, complai-
sance, acquiescence, satisfaction, accep-
tance; contentment; desire, taste, plea-
sure, will, grace, sweetness, amiableness.

Համ (ոյ, տլ) *s.* Savour, taste.

Համաբան (ի, իւ) *adj.* Unanimous;
homologous.

Համաբարբառ (ի, իւ) *adj.* Con-
cordant, unanimous. **Համաբարբառ
մտան** or **բառարան**, concordance.

Համաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Of the
same complexion; of the same custom,
like, similar.

Համաբանական (ի, իւ) *s.* Metaphy-
sician.

Համաբանականական (ի, աւ) *adj.*
Metaphysical.

Համաբանականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Metaphysick.

Համաբանականորէն, *adv.* Metaphysi-
cally.

Համաբանի (ի, աւ) *adj.* That
resides or that serves to reside together.

Համաբանական (ի, աւ) *adj.* Natu-
ral, homogeneous; that is of the same
nature.

Համաբանակից (կցի, կցաւ) *adj.*
That has the same nature, consubstan-
tial.

Համաբանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Homogeneousness, the same nature,
consubstantiality.

Համաբարոյ (ի, իւ) *adj.* See **Հա-
մարէն**.

Համաբուն, *adj. ind.* See **Համա-
բանական**.

Համապատասխան (ի, աւ) *adj.* Con-
formable, of the same form, of the same
model.

Համապոյ (ի, իւ) *adj.* Consu-
stantial, that is of the same essence,
of the same nature; that coexists. **Հա-
մապոյք**, all creatures, the universe.

Համապոյական (ի, աւ) *adj.* See **Հա-
մապոյ**.

Համապոյական (ի, աւ) *adj.* Uni-
versal, all: See **Համապոյ**.

Համապոյակից (կցի, կցաւ) *adj.*
See **Համապոյ**.

Համապոյակցութիւն See **Համապոյ-
աւթիւն**.

Համապոյական, *adv.* Consubstan-
tially.

Համապոյութիւն (թեան, թեամբ)
s. Consubstantiality; coexistence.

Համապործ (ի, աւ) *adj.* Coop-
erative, that acts, that works with ano-
ther.

Համապործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Cooperation, aid, company.

Համապոռմար, *adj. ind.* Assembled,
put together, gathered together.

Համապոռնիք, *adj. ind. and adv.* As-
sembled, gathered together, flocked to-
gether: together, with; all together.

Համապրել See **Ըրադրել**.

Համազամ, *adj. ind.* Delicate, deli-
cious, dainty, exquisite, agreeable to
the taste, savoury. **Համազամք կերա-
կոյ** է **բնականաց**, dainties.

Համազաս, *adj. ind.* Put together,
put in number.

Համազանել (եմ, էցի) *v. a.* To
put together, to rank.

Համազէն (զէնի, զէնիւ) *adj.*
Of the same religion or faith.

Համազիր, *adj. ind.* Homologous;
put together, composed.

Համազուն, *adj. ind.* See **Դրոյցի**.

Համազրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Assemblage, composition.

Համազարմ (ի, իւ) *adj.* That is
of the same nation or family.

Համազգի (զւոյ, զեաւ) *adj.* Na-
tional, that is of the same nation, of the
same family, of the same kind or sort.

Համազրութիւն See **Աղջակցութիւն**.

Համազն (զնի, զամբ) *adj.* See **Հա-
մազարմ**.

Համազոյք, *adj. ind.* Conformable,
equal.

Համադրուգել (եմ, եցի) *v. a.* To compare, to equal.

Համադրուն (ընի, ընիւ) *adj.* See Համադրամ:

Համադոր, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. Համադոր լինել, to be equivalent.

Համադորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Equipollence, equivalence.

Համաթիւ, *adj. ind.* Of the same number, of the same quantity.

Համաթռ, *adj. ind.* See Աթռաւ, Կից:

Համալուր, *adj. ind.* Heard of or renowned every where.

Համալսարան (ի, աւ) *s.* University; academy.

Համախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համախոհ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Adherent, partisan, partial, follower.

Համախոհակ (ի, աւ) *adj.* Unanimous: See Համախոհ:

Համախորհ, See Համախոհ:

Համախորհուրդ, *adj. ind.* and *adv.* Unanimous: in concert, all with one accord.

Համախումբ, *adj. ind.* See Համադրուգ:

Համախոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dialogue, discourse held together.

Համաժառող (ի, աւ) *adj.* That spreads generally.

Համաժառաւ, *adj. ind.* Spread or extended throughout.

Համածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born with another, twin; uterine.

Համակ, *adj. ind.* and *adv.* Whole, entire; all, entirely, totally.

Համակամայն, See Համաձայն:

Համակամ, *adj. ind.* That has the same will, unanimous, of the same opinion.

Համակամիլ (իմ, միցայ) *v. n-p.* To consent, to agree.

Համակամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Concord, unanimity, agreement, union, consent.

Համակայ (ի, իւ) *adj.* Coexistent.

Համակայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Coexistence.

Համակարգ, *adj. ind.* Put in the same order or in the same number.

Համակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in the same order or number.

Համակարի, *adj. ind.* See Համակարից:

Համակարից, *adj. ind.* Compassionate, subject to the same passions.

Համակրէն (ի, իւ) *adj.* That is well instructed in religion: that is of the same religion.

Համակեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That dwells, that lives with another.

Համակենդրոն (ի, իւ) *adj.* Concentrick.

Համակերպ (ի, իւ) *adj.* Conformable, that has the same form, that is made in the same manner.

Համակել (իմ, եցի) *v. a.* To heap, to fill, to cram, to press, to lay on, to cover.

Համակիլ (իմ, Կեցայ) *v. n-p.* To be filled, to be covered; to be infected.

Համակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Sympathetic; that is subject to the same passion.

Համակործան, *adj. ind.* That ruins all together, that destroys entirely.

Համակուլ, *adj. ind.* That swallows, that absorbs entirely.

Համակրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sympathy.

Համակրոն (ի, իւ) *adj.* Of the same religion; of the same manners or customs.

Համակրոնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* The same religion, union of religion.

Համակցորդ (ի, աւ) *adj.* Participant, partaking.

Համահամ (ի, աւ) *adj.* See Համադամ:

Համահայր (հոր, հարբ) *adj.* That is born of the same father, consanguineous.

Համահանգէտ, *adj. ind.* Conformable, equal.

Համահանգերձ, *adj. ind.* Alike in dress.

Համահասակ (ի, աւ) *adj.* See Համակակից:

Համահաւասար (ի, իւ) *adj.* Equal, conformable, uniform, coequal.

Համահաւաքել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համահետ, *adj. ind.* That takes the same road; that has the same conduct.

Համահրաւեր, *adj. ind.* That convokes all, that invites all.

Համահրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Համաձայն (ի, իւ) *adj.* Concordant, consonant, conformable.

Համաձայնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.*
To agree; to conform.

Համաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance, concord; conformity, unanimity, union.

Համաշարակ, *adj. ind.* That assumes, that is spread throughout.

Համամայր (մոր, մարբ) *adj.* That is born of the same mother, uterine.

Համամարմին, *adj. ind.* That has the same body.

Համամիտ, *adj. ind.* Unanimous, of the same opinion.

Համամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unanimity, consent, union.

Համայն (ի, իւ) *adj. and adv.* Whole, entire, total, complete: all, entirely, totally; all together; even, still; however, nevertheless.

Համայնաչափ (ի, իւ) *adj. and s.* Pantometer.

Համայնապատում, *adj. ind.* That relates all; where all is related or told, general.

Համայնաջինջ, *adj. ind.* That destroys, that causes to perish, that exterminates all.

Համանգամայն, *adj. ind. and adv.* Whole, universal; all, all together, together, generally; even, yet, still.

Համանման (ի, իւ) *adj.* Equal, alike, similar, conformable, uniform.

Համանմանակի, *adj. ind. and adv.* Equal, like, conformable; equally, alike.

Համանմանի (նոյ, նեու) *adj.* See Համանման:

Համանմանել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To imitate, to follow, to take for a model, to conform.

Համանունակ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To have the same name.

Համանուն (ւան, ւամբ) *adj.* That has, that bears the same name; homonymous; synonymous.

Համանունաբար, *adv.* In an homonymous or synonymous manner.

Համանունակի, *adv.* See Համանունաբար:

Համանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Partaker of the same name; equivocal.

Համաշխարհ (ի, աւ) *s.* The whole country.

Համաշխարհադործ, *adj. ind.* That is done by every body, general, universal.

Համաշխարհական (ի, աւ) *adj.* Universal, general.

Համաշխարհիկ, *adj. ind.* That is of the same country, compatriot.

Համաշունչ, *adj. ind.* Unanimous, agreeing, of the same opinion.

Համաչափ, *adj. ind.* Equal, of the same measure: See Համաչոր:

Համաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, proportion, the same measure.

Համալուել (եմ, եցի) *v. n.* To depart or go together.

Համալայծաւ, *adj. ind.* Quite clear, shining, luminous: that has the same brightness, the same splendour as another.

Համապաշտօն, *adj. ind.* That has the same office or employment with another: that worships in the same way as another.

Համապատիւ, *adj. ind.* That is honoured with another, that has the same dignity.

Համապատուաբար, *adv.* With the same dignity: with the same respect or the same veneration, equally.

Համապատուապէս, *adv.* See Համապատուաբար:

Համապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To honour together or equally.

Համապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, equality.

Համապարփակ, *adj. ind.* That surrounds all.

Համառօտ (ի, իւ) *adj. and adv.* Brief, short, abridged, concise, precise, succinct, summary: succinctly, briefly, summarily, precisely.

Համառօտագիծ, *adj. ind.* Succinct, that is written briefly.

Համառօտագիր, *adj. ind.* That writes, that is written briefly, succinct.

Համառօտել (եմ, եցի) *v. a.* To abridge, to shorten, to diminish; to contract, to close, to compress, to extract; to reduce, to digest, to resume, to recapitulate.

Համառօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abbreviation; abridgment, compendium, extract, epitome, sum, summary, epilogue, recapitulation, resumption, argument; brevity, substance, precision, conciseness.

Համասեւ (ի, իւ) *adj.* Homogeneous: See Համալցի:

Համասեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Homogeneity.

Համասերմ (ի, իւ) *adj.* That is produced from the same seed.

Համանունդ, *adj. ind.* That is nourished together, that is brought up with another.

Համասորամ, *adj. ind.* See **Հոտաւէտ**.

Համառոտեղծ, *adj. ind.* Innate, natural.

Համաստեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constellation, asterism.

Համասփիւռ, *adj. ind.* That is spread throughout. **Համասփիւռ տարածիլ**, to spread throughout.

Համասակ (ի, աւ) *adj.* Having many orders or folds.

Համատարած, *adj. ind.* Spread throughout; very extended, great, vast; general, universal.

Համատարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thorough extent, very great extent.

Համատարր, *adj. ind.* That is made or composed of the same matter or of the same element.

Համատեսակ (ի, աւ) *adj.* That is of the same kind or sort; conformable, equal.

Համառի (ոյ, ու) *adj.* That is of the same age as another.

Համառիպ, *adj. ind.* Conformable, like.

Համատոհմ (ի, իւ) *adj.* That is of the same family, related.

Համար (ոյ, ու) *s.* Account, calculation, computation, enumeration, numeration, description, number, catalogue, enrolment, muster: esteem, respect, station: rendering of account, reason: lesson: verse. 'Ի **Համար**, for, on account of. **Համար պահանջել** or **առնուլ**, to require, to make an account; to examine. **Համար տալ**, to render an account, to give a reason, to be responsible. 'Ի **Համարի լինել**, to be esteemed; to be counted or calculated.

Համարակար or **Համարակալ** (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the account, comptroller.

Համարապահանջ, *adj. ind.* That wishes for, that requires an account.

Համարառու (ի, աւ) *adj.* That makes an account.

Համարել (եմ, եցի) *v. a.* To count, to number, to calculate, to compute.

Համարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To repute, to esteem, to believe, to think, to judge, to presume, to conjecture, to suspect, to suppose, to reckon; to contribute: to number, to count, to calculate, to sum. **Մեծ ինչ Համարիլ**, to depend, to repute, to esteem, to rely on, to regard, to value. **Առ ոչինչ Համարիլ**, not to keep any account of, not to care about, to despise, to have little esteem for.

Համարիչ (բչի, բչաւ) *s.* Numerator.

Համարիւն (բեան, բեամբ) *adj.* That is of the same blood, related, consanguineous.

Համարձակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Frank, free, bold, determined, resolute; wide, extended; easy, without difficulty, natural; plain, clean, open, clear, pure, sincere: frankly, freely, plainly, boldly, deliberately, resolutely, firmly; easily; clearly, openly, ingenuously. **Կարի իմն Համարձակ**, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ, *adj. ind. and adv.* That speaks freely; frank, freely, plainly, clearly.

Համարձակադոյն, *adv.* See **Համարձակ**.

Համարձակախոս (ի, աւ) *adj.* See **Համարձակաբարբառ**.

Համարձակահայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That sees clearly, clear, distinct. **Համարձակախառն**, *adj. ind. and adv.* Frank.

Համարձակաձայն, *adj. ind. and adv.* See **Համարձակաբարբառ**.

Համարձակապէս, *adv.* Frank, freely, boldly: See **Համարձակ**.

Համարձակել (եմ, եցի) *v. a.* To permit, to allow; to make bold or courageous: to extend, to widen.

Համարձակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Համարձակել**.

Համարձակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To take courage or liberty, to have the courage, to allow one's self, to have the boldness.

Համարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frankness, liberty, licence, courage, boldness. **Կարի իմն Համարձակութիւն**, audacity, temerity.

Համարմատ, *adj. ind.* That is produced from the same root.

Համարողական (ի, աւ) *adj.* Nu-

meral; arithmetical: See also Թուական:
Համարողութիւն (թեան, թեամբ) s. Account, numeration, calculation, reckoning, arithmetick.

Համարուեալ (ի, իւ) adj. That is of the same profession or trade as another.

Համարումն (րման, րմամբ) s. Value, esteem, reputation: See Զարդ:

Համարող (ի, աւ) adj. and s. Arithmetician.

Համայն (ի, իւ) adj. That is of the same family or nation.

Համայնեղութիւն See Ազգակցութիւն:

Համախա (ի, իւ) adj. That has the same glory or the same honour as another.

Համադրասկ. adj. ind. Similar, like.

Համբակ (ի, աւ) adj. and s. New, raw, unexperienced, unskilful, ignorant; learner, novice, beginner; school-boy, raw scholar: little child, boy: scholar, disciple.

Համակարար, adv. Like a novice, like a child.

Համառնալ (ամ, բարձի) v. a. To elevate, to raise, to lift up: See Աճբանալ:

Համբար (ոյ, ով) s. Provision, furnishing, supplying, victualling, re-victualling, ammunition, food, victuals: larder, pantry, warehouse. Համբար տնանոց, forage.

Համբարածու (ի, աւ) adj. That brings, that makes a supply.

Համբարակ (ի, աւ) adj. and s. That furnishes provision, that gives to eat; provider.

Համբարակապեալ (ի, աւ) s. Provider, contractor, baggage master.

Համբարան (ի, աւ) s. See Համբարանոց:

Համբարանոց (ի, աւ) s. Larder, pantry; granary; magazine, mart.

Համբարել (եմ, եցի) v. a. To provide, to furnish food, to victual, to revictual: to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձաբերձ, adj. ind. See Բարձրաբերձ:

Համբարձումն (մման, մմամբ) s. Elevation, ascension.

Համբարոց (ի, աւ) s. See Համբարանոց:

Համբարու (ի, աւ) s. Siren.

Համբարակ See Ամբարակ:

Համբարակիւ (իմ, կեցայ) v. n-p. To rise like a dike, like a bank.

Համբաւ (ոյ, ով) s. News, report, rumour: renown, fame, reputation, name, esteem, glory, celebrity, credit, honour, repute. Համբաւի հարկանիւ, to become publick, to divulge, to become famous, to be in repute.

Համբաւաբեր (ի, աւ) adj. That brings news.

Համբաւահան (ի, աւ) adj. That excites rumours; famous.

Համբաւասէր (սիրի, սիրաւ) adj. That loves glory or a name.

Համբաւասեմ, adj. ind. That has a renown worthy of envy.

Համբաւել (եմ, եցի) v. a. To celebrate, to publish with praise; to make publick.

Համբեր, s. ind. See Համբերութիւն:

Համբերական (ի, աւ) adj. Of patience.

Համբերասար, adj. ind. Patient, enduring, that suffers with moderation.

Համբերասար, adj. ind. See Համբերասար:

Համբերել (եմ, եցի) v. n. To have patience, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm and constant, to persist; to wait.

Համբերողական (ի, աւ) adj. Patient, suffering.

Համբերութիւն (թեան, թեամբ) s. Patience, suffering. Համբերութեամբ, patiently. Կորուսանել զՀամբերութիւն տնձին, to be impatient.

Համբոյր (բուրի, բուրիւ) s. and adj. Kiss; kissing: spondee: kind; convenient. Համբոյր տալ, to kiss. Համբոյր ձեռաց or աջոյ, respects.

Համբուն, adv. Totally, entirely: no, not, not at all.

Համբուրասէր (սիրի, սիրաւ) adj. Kisser, that loves a kiss: pacifick, that loves peace.

Համբուրել (եմ, եցի) v. a. To kiss; to salute, to kiss in saluting. Համբուրել զմիմանս, to kiss one another. Մտեալ Համբուրել, to be always kissing. Համբուրել ակամայ, to kiss unwillingly.

Համբուրեցուցանել See Ընտելացուցանել:

Համեղ, *adj. ind.* Savoury, sweet, delicate, relishing.

Համեղաբար, *adv.* Sweet, sweetly.

Համեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Համեղ**.

Համեղահամ, *adj. ind.* Savoury, that has a good taste.

Համեղաճաշակ, *adj. ind.* See **Համեղ**.

Համեղանալ See **Քաղցրանալ**.

Համեղացուցանել See **Քաղցրացուցանել**.

Համեղութիւն See **Քաղցրութիւն**.

Համիմ (*ի, իւ*) *s.* Sauce, seasoning; dressing of meat; ragout; high-relished sauce: aromatick, spice: See **Գինձ**.

Համեմատ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Proportioned, equal, just, conformable, well formed, well looking, corresponding, analogous, analogical, reasonable, regular, symmetrical: proportionably, symmetrically. **Համեմատ գործել**, to proportion.

Համեմատաբար, *adv.* Proportionably, by or in proportion, respectively.

Համեմատական (*ի, աւ*) *adj.* Proportionable, analogical.

Համեմատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To proportion, to equal, to measure; to compare, to confer, to confront, to oppose, to put in comparison or in parallel; to be in symmetry.

Համեմատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proportion, analogy, relation, resemblance, conformity, fitness, correspondence, harmony; comparison, conference, confrontation: symmetry. **Համեմատութիւն երկրաչափական**, ratio, mathematical proportion. **Համեմատութեամբ**, proportionally; comparatively. **Բաւեալ զհամեմատութիւնն**, to disproportion.

Համեմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To season; to aromatize, to spice, to powder.

Համեմել աղիւ, to sprinkle with salt. **Համեմել շաքարաւ**, to sprinkle with sugar.

Համեմիչ (*մչի, մչաւ*) *s.* Seasoner, that seasons.

Համեւ (*ի, իւ*) *adj.* Modest, decent, temperate, moderate, reserved.

Համեւաբար, *adv.* Modestly.

Համեւաբարայ (*ի, իւ*) *adj.* Decent, that lives decently, modest, reserved.

Համեւանալ (*ամ, մացայ*) *v. n.* To become modest or wise.

Համեւացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make modest or moderate.

Համեւսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Modesty, moderation, reserve, temperance, probity, wisdom, politeness; chastity. **Համեւսութեամբ**, modestly, decently.

Համեւ (*ի, իւ*) *s.* Saddle, saddle bow, packsaddle.

Համեւադործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of packsaddles.

Համեւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To saddle, to packsaddle, to harness.

Համեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The same essence, the same substance as another.

Համբնթաց, *adj. ind.* That accompanies, concomitant.

Համբնթացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Concomitance, accompanying, concurrence.

Համիշխան, *adj. ind.* That has the same power or the same dignity as another.

Համհազար (*ի, աւ*) *s.* Body of warriors composed of one thousand persons.

Համհորեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* See **Համահայր**.

Համհորեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* Born of the same mother.

Համշան (*ի, իւ*) *adj.* That has the same mark, the same sign.

Համղակեր (*ի, աւ*) *adj.* Persuading, persuasive, insinuating, that calms, that appeases.

Համղեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To persuade, to insinuate, to induce, to move; to calm, to appease, to reconcile, to grant, to dispose.

Համղիչ (*չի, չաւ*) *adj. and s.* See **Համղակեր**.

Համղուշն (*ղման, զմամբ*) *s.* Persuasion, insinuation, inducement, agreement, accord.

Համուռ, *adv.* All, together.

Համղակ See **Համրակ**.

Համր (*մեր, մերք*) *adj.* Dumb.

Համրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To become or to remain dumb.

Համրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make dumb.

Համրեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Համր**.

Համբուրթիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* State of a dumb person, dumbness.

Համբրէն (*բինի, բինաւ*) *adj.* and *adv.* Whole, total, entire, universal: all, entirely, totally.

Հայ (*ոյ, ով*) *s.* and *adj.* Armenian. **Հայ լեզու** or **բարբառ**, the Armenian language. **Հայք**, the Armenians, the Armenian nation; Armenia.

Հայաբարբառ, *adj. ind.* That speaks Armenian.

Հայազին (*զինի, զնիւ*) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայազուն (*զնի, զնիւ*) *adj.* and *s.* See **Հայազին**.

Հայական See **Հայկական**.

Հայակոյտ, *adj. ind.* That is composed or collected by Armenians.

Հայասեւ (*ի, իւ*) *adj.* Armenian, descendant of Haicus.

Հայաստան (*ի, աւ*) *s.* Armenia, country of the Armenians.

Հայասանեայք (*եայք, եօք*) *s. pl.* Armenia: the Armenians.

Հայարան See **Տեսարան**.

Հայաջի (*յւոյ, յեաւ*) *s.* Armenian.

Հայեացք (*եցաց, եցիւք*) *s. pl.* See **Հայեցում**.

Հայեղբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Catoptricks.

Հայեղադրծ (*ի, աւ*) *s.* Looking-glass maker.

Հայեղաքար (*ի, իւ*) *s.* Specular stone.

Հայելի (*լւոյ, լեաւ*) *s.* and *adj.* Looking-glass, mirror: that regards.

Հայերէն, *adv.* and *adj. ind.* In Armenian: Armenian. **Հայերէն խօսիլ**, to speak Armenian or the Armenian language. **Հայերէն տառիւք**, in Armenian characters or letters.

Հայերէնախօս (*ի, աւ*) *adj.* See **Հայաբարբառ**.

Հայեցած See **Հայեցում**.

Հայեցի (*յւոյ, յեաւ*) *adj.* See **Հայ**.

Հայեցիկ, *adj. ind.* That serves to see, to look.

Հայեցողական (*ի, աւ*) *adj.* Speculative, contemplative: See **Տեսական**.

Հայեցողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Speculation; theorem; contemplation.

Հայեցում (*ոյ, ով*) *s.* Aspect, look, glance; sight, presence; appearance; regard, state, situation.

Հայեցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Հայեցում**.

Հայեցում (*յման, յմամբ*) *s.* See **Հայեցում**.

Հայեցումցանկ (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To shew or make look.

Հայեցք (*ցից, ջիւք*) *s. pl.* See **Հայեցում**.

Հայթհայթանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Invention, industry; means of living, provision: solace, relief: pretext, pretended cause.

Հայթհայթել or **Հայթայթել** (*եմ, էցի*) *v. a.* To invent, to find with industry: to procure, to mediate; to provide, to provision: to solace, to assuage: to pretend, to dissemble, to counterfeit.

Հայթհայթում (*Թման, Թմամբ*) *s.* See **Հայթհայթանք**.

Հայիլ (*եմ, յեցայ*) *v. n-p.* To look, to cast eyes on any thing, to see; to speculate, to contemplate, to observe: to aim; to consider attentively, to look in the face; to take care: to belong, to concern, to tend, to be.

Հայկ (*այ, աւ*) *s.* Haicus (the first hero of the Armenian nation, hence it is called **Հայ**, that is to say Armenian).

Հայկ (*ի, իւ*) *s.* Orion (celestial constellation of the name of Haicus).

Հայկաբար, *adv.* Like Haicus: valourously, courageously.

Հայկազարմ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայկազեան, *adj. ind.* See **Հայկազնեայ**.

Հայկազն (*զին, զամբ*) *s.* Armenian nation, the descendants of Haicus.

Հայկազնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Armenian, that is of the Armenian nation; that belongs to the Armenian nation.

Հայկազնի, *adj. ind.* See **Հայկազուն**.

Հայկազուն (*զնոյ, զնով*) *adj.* and *s.* Armenian; an Armenian.

Հայկածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is born of Haicus.

Հայկական (*ի, աւ*) *adj.* Armenian, that belongs to the Armenian nation; that belongs to Haicus.

Հայկային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Հայկական**.

Հայկաշէն, *adj. ind.* That is built, that is made by Haicus.

Հայկաւակ (*ի, աւ*) *s.* Bole, Armenian bole.

Հայկեան, *adj. ind.* See **Հայկական**.
Հայհոյական (ի, աւ) *adj.* Blasphemous.
Հայհոյանք (նայ, նօք) *s. pl.* See **Հայհոյութիւն**.
Հայհոյել (եմ, եցի) *v. a.* To blaspheme, to curse, to swear.
Հայհոյիչ (յի, յէաւ) *s.* Blasphemer, curser, swearer.
Հայհոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blasphemy, swearing.
Հայրեաբ (երոյ, երով) *s. pl.* The Armenian nobility.
Հայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The Armenian religion.
Հայս (ոյ, ով) *s.* Paste, flour moistened and kneaded. **Հայս հարկանել**, to pat the dough.
Հայր (հօր, հօբբ) *s.* Father; papa; chief, governour; author. **Հայր մեր** (ազօթք տէրունական), the Lord's prayer, paternoster.
Հայրաբար, *adv.* Paternally, fatherly.
Հայրաբարբաւ, *adj. ind.* Pronounced by the mouth of a father.
Հայրաբարոյ See **Հօրաբարոյ**.
Հայրաբուն, *adj. ind.* That is proper for a father.
Հայրադիր (դրի, դրաւ) *s.* That adopts some one for his son; adopted father.
Հայրադեղծ, *adj. ind.* That has ruined his father.
Հայրախնամ, *adj. ind.* Paternal (care).
Հայրախոզխոզ, *adj. ind.* See **Հայրապապ**.
Հայրածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of the father.
Հայրական, *adj. ind.* That is willed by the father.
Հայրական (ի, աւ) *adj.* Paternal, that belongs to the father.
Հայրակոչ, *adj. ind.* That calls his father: that is pronounced or called by the father. **Հայրակոչ լինել**, to give the name of the father.
Հայրանենգ, *adj. ind.* That has deceived his father.
Հայրանուն, *adj. ind.* That bears the name of his father.
Հայրանունական (ի, աւ) *adj.* Patronymick.
Հայրաշարժ, *adj. ind.* That has proceeded from the father.
Հայրապատրաստ, *adj. ind.* That is

prepared or provided by the father.
Հայրապետ (ի, աւ) *s.* Patriarch.
Հայրապետանոց (ի, աւ) *s.* Seat, residence of a patriarch.
Հայրապետարան (ի, աւ) *s.* See **Հայրապետանոց**.
Հայրապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchate, dignity of a patriarch.
Հայրաւեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his father.
Հայրասպան (ի, աւ) *adj. and s.* Parricidal; parricide.
Հայրասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parricide, crime of murdering one's father.
Հայրապէս, *adv.* See **Հայրաբար**.
Հայրատունի, *adj. ind.* That is planted by the father.
Հայրատուր, *adj. ind.* That is given by the father, paternal: See **Հայրեւանուր**.
Հայրենական (ի, աւ) *adj.* See **Հայրենի**.
Հայրենատուր, *adj. ind.* Paternal, that is given or left by a father or by the antients.
Հայրենասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Patriotick, that is zealous for his country.
Հայրենասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriotism, love of one's country.
Հայրենաւանդ, *adj. ind.* See **Հայրենատուր**.
Հայրենեան, *adj. ind.* See **Հայրենի**.
Հայրենի (նայ, նօք) *adj.* Paternal; native.
Հայրենիք (նայ, նօք) *s. pl.* Country, native country; paternal relations, paternal house. **Մերժել զդի հայրենեայ**, to expatriate. **Թողուլ զհայրենիս**, to quit one's own country.
Հայրիկ, *s. ind.* Little father, papa.
Հայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paternity.
Հայրօրէն, *adv.* See **Հայրաբար**.
Հայց, *s. ind.* 'ի հայց անկանիւ See **Հայցել**.
Հայցական (ի, աւ) *adj. and s.* Accusative.
Հայցել (եմ, եցի) *v. a.* To request, to ask, to beg some one to grant something, to beg with submission, to require, to sue. **Վերստին հայցել**, to ask again.
Հայցուած (ոյ, ով) *s.* Requisition, request, humble demand, prayer.
Հան See **Հանի**.

Հանապաղ, *adv.* Always, at all times, continually, assiduously.

Հանապաղաբուղի, *adj. ind.* See **Հանապաղահոս** :

Հանապաղաբնաց, *adj. ind.* See **Հանապաղահոս** :

Հանապաղաբոս, *adj. ind.* That always speaks.

Հանապաղածին, *adj. ind.* That is produced, that arises continually.

Հանապաղակիր, *adj. ind.* That always carries.

Հանապաղակոծ, *adj. ind.* That always laments.

Հանապաղահոս, *adj. ind.* That runs, that flows continually.

Հանապաղամուխ, *adj. ind.* That is always fixed or tied.

Հանապաղաջան, *adj. ind.* That endeavours, that is always careful.

Հանապաղատու, *adj. ind.* That always lies, that does not speak truth.

Հանապաղատարած, *adj. ind.* That is always extended.

Հանապաղատես, *adj. ind.* That always sees, that always looks.

Հանապաղափակ, *adj. ind.* That is always shut.

Հանապաղափոխ, *adj. ind.* That is always or continually changing.

Հանապաղորդ, *adj. ind. and adv.* Continual, assiduous, frequent; quotidian, daily; continually, assiduously, continuedly, always.

Հանապաղորդեայ (*դէի, դէիւ*) *adj.* See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղորդեան, *adj. ind.* See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղորդել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To frequent, to continue, to persevere, to last, not to cease. **Ոչ հանապաղորդել**, to discontinue, to interrupt, to cease.

Հանապաղորդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Assiduity, frequenting, continuation, continuity, sequel, duration.

Հանապաղօր See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղօրեայ (*դէի, դէիւ*) *adj.* See **Հանապաղորդ** :

Հանդամանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Condition, quality, state, kind, nature, attribute, disposition, situation, detail, circumstances, particulars; way, manner.

Հանդանակ (*ի, աւ*) *s.* Act of contributing, contribution, reckoning; com-

pany; assemblage. **Հանդանակ հաւատայ**, symbol, creed.

Հանդանակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That contributes.

Հանդանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To contribute: to distribute.

Հանդանակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That contributes; partner in the reckoning.

Հանդանակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Reckoning, share paid by each person for a joint repast.

Հանդանակող (*ի, աւ*) *adj. and s.* That gives his share, partner in a reckoning.

Հանդէտ, *adj. ind.* Similar, like, equal, equipollent, same.

Հանդիստ (*գաստի, գաստիւ or գաստեան, գաստեամբ*) *s.* Repose, quietude, tranquillity, ease, convenience, well-being, leisure: pause, relaxation, intermission, truce, cessation, diversion; relaxation, recreation, refreshment: station, rest, abode. **Հանդիստ** or **դիր հանգստեան** See **Գերեզման** :

Հանդիտաբար, *adv.* Alike, equally, similarly.

Հանդիտակշիւ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. **Հանդիտակշիւ առնել**, to counterbalance.

Հանդիտանրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Հանդիտամէս, *adj. ind.* Equal.

Հանդիտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To be equal, to be compared, to be like.

Հանդիտապատիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, that is equally honourable.

Հանդիտապարտ, *adj. ind.* That owes equally.

Հանդիտատիպ See **Հանդունատիպ** :

Հանդիտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Հանդէտ** :

Հանդիտափառ, *adj. ind.* That has the same glory: See **Հանդիտապատիւ** :

Հանդիտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equality, resemblance, conformity; parity, uniformity, equipollence.

Հանդոյն, *adj. ind.* See **Հանդէտ** :

Հանդոյց (*դուցի, դուցիւ*) *s.* Knot, entangling, tie, binding: rest, resting-place, abode.

Հանդունակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Հանդէտ** :

Հանգունական (ի, աւ) *adj.* See **Հանգէտ** :

Հանգունակեց, *adj. ind.* See **Հանգէտ** :

Հանգունակեցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Equalled, resembled.

Հանգունակէս, *adv.* Alike, equally.

Հանգունափայ, *adj. ind.* Conformable, equal, uniform.

Հանգունաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Հանգունափայ** and **Հանգէտ** :

Հանգուշ, *adj. ind.* Shortened; reserved, modest.

Հանգուցանել (եմ, դուցի) *v. t.* To repose, to place, to put; to leave to rest: to relax, to refresh, to give repose.

Հանգուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Refreshed, reposed: deceased, dead, late, defunct.

Հանգուցել (եմ, եցի) *v. a.* To knot; to tie, to bind, to fasten; to tie again, to knot again.

Հանգչարան See **Հանգստարան** :

Հանգչիլ (իմ, դեպ) *v. n-p.* To repose, to take repose, to be at ease, to accommodate one's self, to be content: to rest one's self, to lean: to rest, to cease from work, to refresh one's self, to relax: to be settled.

Հանգոտական (ի, աւ) *adj.* Commodious, tranquil, easy.

Հանգոտակայ, *adj. ind.* See **Հանգոտական** :

Հանգոտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Հանգչիլ** :

Հանգոտանոց (ի, աւ) *s.* See **Հանգոտարան** :

Հանգստաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That is too fond of his ease.

Հանգստարան (ի, աւ) *s.* Place where one reposes, kind of altar: tomb, sepulchre.

Հանգստաւէտ, *adj. ind.* Very convenient.

Հանգստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրիճել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to gird.

Հանգրիճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հանգրիճել** :

Հանգրուան (ի, աւ) *s.* Lodging, encampment, abode, dwelling: suburb, village, hamlet: stable.

Հանգարտ, *adj. ind. and adv.* Peace-

able, quiet, calm, tranquil, mild, moderate, cool, slow: gently, softly, mildly, tranquilly, slowly.

Հանգարտարարոյ (ի, իւ) *adj.* Peaceful, moderate, sober, mild.

Հանգարտադէպ, *adj. ind.* See **Հանգարտ** :

Հանգարտահեռ, *adj. ind.* That goes, that flows slowly or tranquilly.

Հանգարտաձայն, *adj. ind.* Soft, pronounced or sung softly.

Հանգարտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* See **Հանգարտիլ** :

Հանգարտասիրտ, *adj. ind.* Tranquil, peaceful.

Հանգարտացուցանել See **Հանգարտեցուցանել** :

Հանգարտաքայլ, *adj. ind.* That walks slowly, that has a slow pace.

Հանգարտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appease, to soften, to calm, to render tranquil, to tranquillize, to cause to cease, to disarm.

Հանգարտընթաց, *adj. ind.* See **Հանգարտաքայլ** :

Հանգարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be appeased, to be calmed, to be tranquillized, to abate, to be settled, to diminish, to cease: to suffer, to support, to resist, to be able.

Հանգարտիկ, *adv.* Slowly, softly, gently.

Հանգարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, peace, phlegm, moderation, coolness, silence, cessation.

Հանգարտութիւն ծովու, calm, smooth sea.

Հանգերձ (ի, իւ) *s.* Coat, clothing, dress: See **Հանգերձանք** :

Հանգերձ, *pre.* With. **Հանգերձ եղբարքն** or **եղբարքն** **Հանգերձ**, with his brothers.

Հանգերձանի, *s. pl. ind.* Clothes, dress.

Հանգերձանք (նայ, նոք) *s. pl.* Dressing, seasoning, composition, preparation; train, provisioning, furniture, goods; dress, apparel; attendance, equipage, provision; furnishing, arrangement; embellishment: pomp, solemnity.

Հանգերձանք նաւու, equipment.

Հանգերձանոց (ի, աւ) *s.* See **Հանգերձանք** :

Հանգերձապետ (ի, աւ) *s.* Contractor, furnisher, baggage master; master of the King's wardrobe.

Հանդերձատուն (*տան, տամբ*) *s.* Room where the clothes are put, wardrobe; vestry.

Հանդերձարան (*ի, աւ*) *s.* See **Հանդերձատուն** :

Հանդերձարար (*ի, աւ*) *s.* See **Դերձակ** :

Հանդերձաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Հանդերձել** :

Հանդերձաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդերձեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Prepared, furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous: future, that is to come. **Պատմութեան հանդերձեալ**, coat in reserve or put by, kept for another time.

Հանդերձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dress, to get ready, to season, to prepare; to arrange, to put in order; to equip, to provide with necessary things, to furnish, to garnish, to give, to fit up, to make up; to mend, to repair; to dress, to deck, to adorn, to embellish, to clothe. **Հանդերձել զգրաստան**, to harness, to set out with trappings.

Հանդերձեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Of rags, of linen.

Հանդերձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To prepare one's self, to get ready, to dress.

Հանդերձիկ (*ձկի, ձկաւ*) *s.* Little or bad coat, clothing.

Հանդերձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդերձումի (*մման, մմամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդէպ, *pre. and adj. ind.* Before, opposite, in face, in presence, at the sight of, in front; against: convenient, decent, proper. 'Ի **հանդիպոյ**, 'ի **հանդիպէ** or 'ի **հանդիպոջ**, before, in front of.

Հանդէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Pomp, formal preparation, magnificence, magnificent preparation; sumptuousness, splendour, celebrity, solemnity, ceremony, formality, state, honours, parade: feast, public rejoicing, gala; muster, review, declaration, numbering, enumeration, enrolment: audit, examination, inspection, search, investigation: proof, argument, experience, essay: affair, action, assault, combat: care, diligence. **Հանդէս թաղման**, burial, funeral ceremony. **Հանդէս թատրոնական**, theatre, spectacle. **Հանդիսիւ**,

pompously, solemnly. **Հանդէս առնել**, to muster. 'Ի **հանդէս մտանել**, to pass muster.

Հանդիպակացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition.

Հանդիպահայեայն, *adj. ind.* Perspective.

Հանդիպահայեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perspective.

Հանդիպանալ (*ամ, պացայ*) *v. n.* See **Հանդիպել** :

Հանդիպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To meet, to cause to happen.

Հանդիպիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To meet, to fall in with, to arrive, to come; to happen, to become: to find, to gain, to obtain. **Հանդիպիլ փմեանց**, to be joined. **Չարեք հանդիպիլ**, to happen unluckily.

Հանդիպողաբար, *adv.* Conveniently, accidentally.

Հանդիպողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպումն (*պման, պմամբ*) *s.* Encounter; success; conjuncture.

Հանդիսագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* The chief of a ceremony, of an assembly, of a combat, and of a show.

Հանդիսագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solemnity.

Հանդիսական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Solemn, pompous; spectator.

Հանդիսակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Combatant.

Հանդիսակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in an assembly, in a festival, in a combat.

Հանդիսայարդար, *adj. ind.* See **Հանդիսագիր** :

Հանդիսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To assemble at a public festival or ceremony; to be made public with praise, to be renowned: to be proved; to fight.

Հանդիսապէս (*ի, աւ*) *s.* See **Հանդիսագիր** :

Հանդիսապէս, *adv.* In a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pompous, that loves pomp.

Հանդիսատես (*ի, աւ*) *s.* Spectator.

Հանդիսարան (*ի, աւ*) *s.* Place of

assembly, of festival, of combat; saloon; orchestre: See Հանգիստադիր:

Հանգիստարար, *adj. ind.* See Հանգիստադիր:

Հանգիստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To publish: to assemble: to celebrate, to render famous.

Հանգիստաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Pompous, solemn: combatant.

Հանգիստաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Հանգիստացուցանել:

Հանգիստաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solemnity, celebrity: formality, form.

Հանդուրժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suffer, to support, to sustain, to last, to endure, to resist.

Հանդրին, *adj. ind.* Հանդրին աւգուհք, Adriatick sea or gulf of Venice.

Հանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pull, to take away, to remove, to tear, to pull with force, to root up, to extirpate, to displace, to disjoint; to pull out, to draw out; to drive out, to put out, to force to go out, to force out, to displace, to depose, to dislodge, to deprive: to extract, to deduce, to make come: to abate: to squeeze out, to strain: to shoot, to bud; to raise, to lift up, to carry up: to collect, to receive, to recover; to subtract: to bereave, to strip. Հանել զկին, to repudiate. Հանել զըւր, to draw up. Հանել 'ի ժառանգութենէ, to dispossess. Հանել 'ի բայ, to scatter. Հանել 'ի նաւէ, to disembark. Հանել զկարասիս, to unfurnish, to strip. Հանել զհաման, to unsaddle. Հանել բռնի or բռնաբար, to extort, to take by violence. Հանել յարմատոց, to root up, to displant. Հանել or աւանդել զհոգին, to give up the ghost. Հանել զորս, to levy soldiers, troops. Այս քանապարհ հանէ 'ի գիւղ մի, this road leads to a village. Հանել զոք 'ի ձեռս ուրուք, to give, to deliver. Հանել անուն չար, to defame, to decry. Հանել զվրէժքի նուն or զգոխարէն չարեացն, to revenge one's self, to be revenged. Հանել աւուրս բազումս, to remain a long time. Հանել զորհուրթիւն, to bless, to praise. Հանել 'ի վեր զբանն, to discover, to publish. 'ի գլուխ հանել, to complete, to finish.

Հանի (*նայ, նով*) *s. f.* Grand mother.

Հանձար (*ոյ, ով*) *s.* Understanding, sense, judgment, wit, wisdom, reason, intelligence, clear-sightedness, acuteness, ingenuity, discernment.

Հանձարաւան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks wisely, prudent, judicious; sententious.

Հանձարաւանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sententious or sensible discourse.

Հանձարաւոր, *adv.* Ingeniously, wisely, judiciously.

Հանձարագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wisdom, prudence.

Հանձարաւորաւ, *adj. ind.* Mad, foolish, that has lost his senses.

Հանձարախոյզ, *adj. ind.* That seeks, that loves wisdom.

Հանձարական (*ի, աւ*) *adj.* Ingenious.

Հանձարայեղ, *adj. ind.* Full of wisdom, of good sense, wise, learned.

Հանձարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves wisdom.

Հանձարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Հանձարական:

Հանձարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To invent, to find out something new.

Հանձարել (*ի, աւ*) *adj.* Sensible, wise, intelligent, learned, clear-sighted, judicious, discreet, wary, prudent, full of wit, full of ingenuity, full of sense, sententious, clever, witty.

Հանձարեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Հանձար:

Հանձարիմաց, *adj. ind.* See Հանձարել:

Հանձարիչ (*բի, բաւ*) *s.* Inventor.

Հանձարօրէն, *adv.* See Հանձարաւոր:

Հանուր (*նթի, նթիւ*) *s.* Treasure: See Գանձարան:

Հանուլ (*ում, հանայ*) *v. a.* To plat, to weave.

Հանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Extraction; subtraction.

Հանուր (*նոյ, նով*) *adj.* Universal, general, all.

Հանրաւոր, *adv.* Universally, generally.

Հանրական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general.

Հանրականապէս, *adv.* See Հանրաւոր:

Հանրահալկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, or publish every where.

Հանրաչափ (*ի, իւ*) *s.* Holometer.

Հանրապէս, *adv.* See **Հանրաբար** : **Հանք** (այ, ք) *s. pl.* Mine, place where metals and minerals are formed: metal, mineral, fossil, substance taken out of mines; ore.

Հանքաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Mineralogist, mineralist.

Հանքաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mineralogy.

Հանքահան (ի, աւ) *s.* Miner.

Հանքային (յոյ, յնով) *adj.* Fossil, mineral.

Հաշ (ի, իւ) *adj.* Lean, lank, wasted, languid.

Հաշանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Հաշում** :

Հաշել (եմ, եցի) *v. a.* To consume by degrees, to make languish, to render lean : See **Հաշիլ** :

Հաշիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To be consumed, to be destroyed, to languish, to grow thin.

Հաշիւ (շուի, շուիւ) *s.* Account, calculation, supputation, enumeration, operation; numbering, description; part, number; reason; balance; esteem, reputation. **Հաշիւ ժամանակի**, computation. **Հաշիւ առնել** or **ի հաշիւ արկանել**, to count, to calculate, to reckon. **ի հաշիւ մտանել**, to be counted or calculated; to be of or in the number. **Հաշիւ տալ**, to give an account or reason; to conform, to agree.

Հաշմ (ի, իւ) *adj.* Crippled, impotent, paralytick, that has lost the use of his limbs. **Հաշմ ոտիւք**, lame.

Հաշմանգամ (ի, իւ) *adj.* See **Հաշմ** :

Հաշմեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cripple, to deprive of the use of a limb.

Հաշմիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To be crippled, to be deprived of the use of a limb.

Հաշմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a crippled person, loss of the use of a limb.

Հաշուադիր (գրոյ, գրով) *s.* Book of account; journal; balance; debt book.

Հաշուակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner in trade, correspondent.

Հաշուել (եմ, եցի) *v. a.* To count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem, to believe.

Հաշուընկեր (ի, աւ) *s.* See **Հաշուակից** :

Հաշուել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* See **Հաշուել** :

Հաշում (շման, շմամբ) *s.* Consumption, leanness, languor.

Հաշմ, *adj.-ind.* Reconciled; propitious, favourable, friendly, mild, tranquil, humane, kind, merciful. **Հաշմ լինել**, to be reconciled; to be propitious or favourable. **Հաշմ առնել**, to reconcile, to conciliate; to render propitious.

Հաշտագրամ (ոյ, ով) *s.* Piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշտարան (ի, աւ) *s.* Place of reconciliation; reconciler.

Հաշտական (ի, աւ) *adj.* See **Հաշմ** :

Հաշտարար (ի, աւ) *adj. and s.* Reconciler, conciliating, conciliator, peacemaker.

Հաշտարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pacification, reconciliation.

Հաշտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reconcile, to make up, to agree, to conciliate, to pacify, to reunite, to reinstate.

Հաշտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be reconciled, to agree, to become friends.

Հաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reconciliation, agreement, conciliation, compact, reunion, peace; propitiation.

Հաշ, *s. ind.* See **Հաշիւն** :

Հաշիլ (եմ, եցի) *v. n.* To bark, to bay, to howl, to yelp.

Հաշիւն, *s. ind.* Barking; howling; yelping.

Հաշում (շման, շմամբ) *s.* See **Հաշում** :

Հապ, *adv.* In haste, hastily; very soon. **Հապ ստեպ**, in haste, diligently.

Հապա, *int.* Come on, away; now ! See **Ապա** :

Հապճեպ (ոյ, ով or ի, իւ) *s. and adv.* Haste, diligence, promptitude: in haste, diligently. **ի հապ ճեպ**, **հապ ճեպով**, in haste, hastily, diligently, precipitately. **Հապ ճեպ տալ**, to hasten, to make haste.

Հապճեպել (եմ, եցի) *v. n.* To hasten, to make haste.

Հապշտապ or **Հապստեպ**, *adv.* In haste, promptly.

Հաջիլ See **Հաշիլ** :

Հաջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make bark.

Հաջողական (ի, աւ) *adj.* That barks.

Հաջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
See Հաջիւն:

Հառաչ, *s. ind.* See Հառաչանք:

Հառաչական (ի, աւ) *adj.* That sighs, groaning.

Հառաչանք (նայ, նոք) *s. pl.* Sigh, groan, complaint.

Հառաչել (եմ, եցի) *v. n.* To sigh, to groan; to thirst after, to desire ardently.

Հառաչիւն, *s. ind.* See Հառաչանք:
Հառաչումն (չման, չմամբ) *s.* See Հառաչանք:

Հառ (ի, իւ) *s.* Toll, fine, duty, cense, due, rent, income, fruits, annuity, supply, provision.

Հասակ (ի, աւ) *s.* Age: shape, stature, size of the body: substance, being, that subsists.

Հասակագեղ, *adj. ind.* Having a fine shape.

Հասակակից, *adj. ind.* Aged, of a mature age.

Հասակակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same age.

Հասակաչափ, *adj. ind.* See Չափաւսակ:

Հասակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Չափահասակ:

Հասակեայ, *adj. ind.* See Հասակակից:

Հասակեղ, *adj. ind.* See Հասակագեղ and Հասակակից:

Հասանել (եմ, հասի) *v. n.* To arrive, to attain, to come; to join, to reach; to lapse, to chance, to revert; to become, to be reduced: to ripen, to become ripe. Հասանել խնդրոյն, to obtain, to gain. Հասանել ի վերայ, to befall, to happen, to join, to reach, to catch, to take: to comprehend, to conceive, to understand. Հասանել ի ցամաք, to disembark, to arrive, to land.

Հասարակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Common, ordinary, usual, trivial, vulgar, used: equal: appellative: equally, generally, together. Հասարակ օր, noon. Հասարակ գիշեր, midnight. Զհասարակ գիշերաւ or ի հասարակ գիշերի, at midnight. Հասարակաց, common, publick. ի հասարակի, generally.

Հասարակաբար, *adv.* Generally, commonly.

Հասարակադարձել (եմ, եցի) *v. a.* To do together.

Հասարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Universal discourse.

Հասարակած (ի, աւ) *s.* Moiety: equator, equinox. Զհասարակածաւ գիշերոյ, at midnight.

Հասարակական (ի, աւ) *adj.* Common, publick; ordinary; general.

Հասարակակիւր, *adj. ind.* Common.

Հասարակակշիւ, *adj. ind.* Equal, equivalent.

Հասարակահոլով, *adj. ind.* Equinoctial; meridian.

Հասարակաճաշակ, *adj. ind.* Common, that is eaten by all or commonly.

Հասարակային (յնոյ, յնով) *adj.* See Հասարակական:

Հասարակապատիւ See Հանդիսապատիւ:

Հասարակապետական (ի, աւ) *adj. and s.* Republican.

Հասարակապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Republick.

Հասարակապէս, *adv.* See Հասարակաբար:

Հասարակապտուղ, *adj. ind.* That has the same or a common fruit.

Հասարակասեղծ, *adj. ind.* Common, that is proper for all creatures.

Հասարակաց, *adj. ind.* Common, publick: See Հասարակ:

Հասարակել (եմ, եցի) *v. a.* To equal, to divide in two parts.

Հասարակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be made equal; to be complete; to be divided into two parts.

Հասարակորդ (ի, աւ) *adj.* That participates equally in a thing, partaking, sharing.

Հասարակորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation.

Հասարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commonalty; publick: moiety.

Հասարակօր (կաւոր, կաւորք) *s.* Noon.

Հասարակօրեայ, *adj. ind.* Of noon.

Հասարակօրէն, *adv.* Commonly, ordinarily, vulgarly.

Հասարակօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equinox.

Հասեխած, *s. ind.* Հասեխած լի նել, To eat too greedily.

Հասկ (ի, իւ) *s.* Ear of corn. Աշիւ ի հասկ, to shoot into ears, to ear.

Հասկաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces ears of corn, of wheat.

Հասկաբերեղ (եմ, էյի) *v. a.* To produce ears of corn.

Հասկաբեղ, *adj. ind.* Furnished with ears of corn.

Հասկաթուռ, *adj. ind.* Well-eared (corn), well in the ear.

Հասկահաս, *adj. ind.* Of which the ears are ripe.

Հասկահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ripeness of ear.

Հասկահասուն *adj. ind.* See **Հասկահաս**.

Հասկանալ See **Իմանալ**.

Հասկացուցանել See **Տեղեկացուցանել**.

Հասկաբաղ (ի, իւ) *adj. and s.* Gleaner. **Հասկաբաղ առնել**, to glean.

Հասկաբաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gleaning, glean.

Հասողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Comprehension, intelligence, intellect, understanding, perception.

Հասոյթ (ութի, ութիւ) *s.* Annuity, appointment, assignment, appanage, foundation, income, pension.

Հասու, *adj. ind.* That happens; that comprehends, intelligent. **Հասութիւնել**, to happen; to take, to comprehend, to conceive, to understand, to enter, to penetrate, to discover, to recognise.

Հասութաւոր (ի, աւ) *adj.* Pen-sionary.

Հասութիւն See **Հասողութիւն**.

Հասութած See **Հասեխած**.

Հասութն (սման, սմամբ) *s.* See **Հասողութիւն**.

Հասուն, *adj. ind.* Ripe.

Հասունանալ (ամ, ունացայ) *v. n-p.* To ripen, to become ripe. **Հասունալ նալ պալարի**, to draw to a head, to gather: See **Հասանել**.

Հասունացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ripen, to make ripe, to render ripe.

Հասունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Maturity.

Հասուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bring, to bring back, to refer: to get ready, to prepare: See **Հասունացուցանել**.

Հասուցիլ (ջի, ջլաւ) *adj.* That causes to ripen.

Հաս (ի, իւ) *adj.* Thick, large;

strong, hard, firm, solid, robust.

Հասաբաղակ, *adj. ind.* That has a strong arm, that has large and powerful arms, robust.

Հասաբեւ, *adj. ind.* Thick, firm, hard, solid, strong.

Հասաբեւագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more solid, very strong.

Հասաբարակ (ի, աւ) *adj.* Well fixed or built, strong, solid, firm.

Հասախարիսի, *adj. ind.* Well founded, very firm, very solid.

Հասաեղակ, *adj. ind.* Firm, solid, hard.

Հասաեղաշի, *adj. ind.* Provided with a hard skin.

Հասաեղաւ, *adj. ind.* Well bound, strong.

Հասաեղաւոյց, *adj. ind.* Firm, solid, stable.

Հասաեղաւոր, *adj. ind.* Large, thick: strong, robust, vigorous.

Հասաեղոյս, *adj. ind.* Well fastened or tied, firm, hard, solid.

Հասաեղին, *adj. ind.* Well founded, well built, firm, solid, stable.

Հասաեղի, *adj. ind.* Well bent, hard.

Հասաեղին, *adj. ind.* That is furnished with a very hard or heavy bow.

Հասաեղիկ, *adj. ind.* That is furnished with a very large claw.

Հասաեղեւ, *adj. ind.* See **Հասաբեւ**.

Հասաեղաւ See **Հասաեղի**.

Հասաեղաւ (ի, իւ) *adj.* Well limbed, that has large limbs.

Հասաեղեւոր, *adj. ind.* Stable, firm, well built.

Հասաեղեւի, *adj. ind.* Hard, firm, solid, stable, durable.

Հասաեղիկ, *adj. ind.* Nervous.

Հասաեղեւիկ, *adj. ind.* That has large branches.

Հասաեւ, *adv.* Solidly, truly.

Հասաեւաբար, *adv.* Firmly, securely.

Հասաեւագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very solid, very firm.

Հասաեւագոյնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereography.

Հասաեւակ (ի, աւ) *adj.* See **Հասաեւոր**.

Հասաեւագոյնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereotomy.

Հաստատանալ See **Հաստատել** :
Հաստատալի (ի, իւ) *s.* Measure of solids; solid.

Հաստատալիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereometry.

Հաստատալէս, *adv.* See **Հաստատար** :

Հաստատել (իմ, եյի) *v. a.* To establish, to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage, to maintain, to ground, to affirm, to sustain, to prop, to confirm, to consolidate: to set, to put into joint: to restore, to mend, to re-establish, to corroborate: to affirm, to confirm, to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to own, to pretend: to decree, to order, to appoint, to constitute, to put, to fix, to determine, to destine, to dispose: to make valid, to authenticate, to legalize, to ratify, to confirm, to approve of, to admit, to sign: to institute, to found, to erect: to create, to make; to thrust, to drive in: to tie, to bind; to twist, to contract: to complete, to finish.

Հաստատիլ (իմ, տեյայ) *v. n-p.* To be established, to be fortified, to be strengthened, to be confirmed, to be maintained, to lean on; to take courage, to recover; to grow.

Հաստատողական (ի, աւ) *adj.* Affirmative, confirmatory.

Հաստատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability, firmness, solidity, strength, base, column, consistence, consolidation, propping; creation, establishment, fixidity, foundation, force, fortification, immobility, permanence, perseverance, strengthening, prop, support, help, stay: affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certificate, certifying, certitude, confirmation, approbation, ratification: institute, institution; constancy, resolution; dwelling. **Հաստատութիւն երկնից**, firmament.

Հաստատուն (աման, ամամբ) *s.* See **Հաստատութիւն** :

Հաստատուն (անոյ, անով) *adj.* Firm, solid, hard; stable; fixed, certain, sure, positive; immoveable, constant, infallible; permanent, persevering, unmovable; substantial, serious; determined.

Հաստարան (ի, աւ) *s.* Stanchion,

prop, stay, support; hold.

Հաստարմա, *adj. ind.* Well established, stable, firm, solid.

Հաստեայ (տէի, տէիւ) *s.* Paste: See **Հայս** :

Հաստել (իմ, եյի) *v. a.* To create, to make: to marry: See **Հաստատել** :

Հաստիլ (տի, տլաւ) *s.* Creator.

Հաստուած (ոյ, ու) *s.* Creature, created bring: construction.

Հաստուն (աման, ամամբ) *s.* Creation: See **Հաստատութիւն** :

Հաստուն (անոյ, անով) *adj.* See **Հաստատուն** :

Հասցէ նամակի, s. ind. Address of a letter, direction, superscription.

Հաւ (ոյ, ու) *s.* Grain, corn: See **Հատար**: **Կորդել զհաւս**, to shake out the grain.

Հատալից, adj. ind. Full of corn or grain.

Հատած, adj. ind. Separated, divided; retrenched.

Հատական (ի, աւ) *adj.* See **Հատու** :

Հատակարկաւ, adj. ind. Pieced, patched.

Հատահարց (ի, իւ) *s.* See **Հատահայ** :

Հատահայ (ի, իւ) *s.* That practises magic by means of a grain.

Հատանել (իմ, հատի) *v. a.* To cut, to cut off; to break; to truncate; to castrate, to mutilate, to maim: to divide, to separate, to retrench, to dismember, to pull asunder, to draw; to cleave again; to carve, to cut; to cut in pieces, to mince, to pare: to resolve, to decide, to determine: to defalcate, to abate, to deduct, to discount: to broach, to unbind, to untie, to undo: to diminish; to crop: to dissect, to incise; to stop, to interrupt. **Հատանել զմիմեանս**, to cross one another. **Հատանել զծառս**, to pull down trees. **Հատանել զճանապարհ**, to cross; to travel. **Հատանել զծով**, to steer. **Դաւ հատանել**, to judge, to decide. **Ական հատանել**, to mine, to dig, to hollow. **Զօրս հատանել**, to levy soldiers, troops.

Հատանիլ (իմ, հատայ) *v. n-p.* To be separated, to be divided: to cease, to fail, to desist, to give over: to split. **Հատանիլ քնոյ յաչաց**, to be unable to sleep. **Հատանիլ գունոյ**, to be dis-

coloured, to be tarnished, to lose its colour. **Հատանիլ բոցոյ**, to flame, to cast a flame, to shine. **Հատանիլ 'ի յուսոյ**, to despair, to lose hope, to cease to hope.

Հատանողական (ի, աւ) adj. See **Հատու** :

Հատանուսն See **Հատուսն** :

Հատանող (ի, աւ) adj. and *s.* Trenchant; sector.

Հատապտուղ (աղոյ, աղով) s. **Հատապտուղ վարդի**, Hip (fruit of the brier).

Հատափաշառ (ի, աւ) s. Money-changer: See **Լրամայափոխ** :

Հատաղաղ, adj. ind. That seeks for, that takes grains with its beak.

Հատեալ (կոյ, կով) s. Cut; separated, divided: castrated.

Հատընկէջ (կեցի, կեցաւ) s. See **Հատահմայ** :

Հատընտիր, adj. ind. Gathered. **Հատընտիր լինել**, to gather, to make a collection of authors.

Հատիկ (սկի, տկաւ) s. Small grain.

Հատիճ See **Հատիկ** :

Հատոր (ոյ, ով) s. Part, bit; shred. **Հատոր գրոց**, volume.

Հատու, adj. ind. That retrenches; trenchant, piercing, penetrating, sharp.

Հատուած (ոյ, ով) s. Cut, slash, gash, cutting off, dismembering, dissection, section, division; notch, incision: fragment, part, portion, slice, stump, bit, piece, place; shred, paring; retrenchment, separation: segment: pulling down. **Հատուած քարի**, lump. **Հատուած ժողովրդեան**, colony.

Հատուածակողմն (զման, զմամբ) s. Prism.

Հատուածել (եմ, եցի) v. a. To cut, to cut off; to retrench; to separate, to divide.

Հատուկտիր, adv. Cuttingly.

Հատուսն (աման, ամամբ) s. Act of cutting, section, division.

Հատուցանել (եմ, տուցի) v. t. To render, to restore, to give back; to give, to pay, to recompense, to satisfy; to make amends, to compensate; to correspond, to make a suitable return for good services. **Հատուցանել զփոխարինն**, to render like for like, to requite. **Հատուցանել 'ի ստենէ**, to wean, to take from the breast: See **Հատանել** :

Հատուցումն (յման, յմամբ) s. Payment, restitution, compensation, satisfaction, remuneration, recompense, fine, amends, right, reparation; imputation: See **Հատուած** :

Հարազատ (ի, աւ) adj. and *s.* Legitimate, true, genuine, frank, sincere; related, near, familiar; intimate, cordial: brother.

Հարազատաբար, adv. Brotherly.

Հարազատանալ (ամ, տացայ) v. n-p. To be legitimated; to become familiar or brotherly.

Հարազատապէս, adv. See **Հարազատաբար** :

Հարազատութիւն (թեան, թեամբ) s. Legitimacy; kindred, consanguinity.

Հարած (ոյ, ով) s. Ulcer, wound.

Հարամանի See **Խարամանի** :

Հարաւ (ոյ, ով) s. South. **Արեւելեան հարաւ**, south east. **Արեւմտեան հարաւ**, south west.

Հարաւակողմն (զման, զմամբ) s. and *adj.* South, south side: southerly.

Հարաւակոյս, s. and *adj. ind.* See **Հարաւակողմն** :

Հարաւահողմ, s. ind. South, south wind.

Հարաւային (յնոյ, յնով) adj. Austral, meridional, from the south side. **Հարաւային արեւելեան հողմ**, sirocco.

Հարբուղի (բղոյ, բղով) s. Catarrh; cold, stoppage in the nose. **Հարբուղի ձիոց**, cold caught by a horse. **Ախտանալ or ունել զհարբուղի**, to catch cold. **Պատճառել զհարբուղի**, to cause a cold. **Բառնալ or փարատել զհարբուղին**, to cure a cold.

Հարել See **Հարկանել** :

Հարեանցի, adj. ind. and *adv.* Superficial, light, inaccurate; vain, useless; accidental: superficially, slightly; incidentally; accidentally. **'ի հարեանցի**, superficially, cursorily.

Հարեանցիկ, adj. ind. **Հարեանցիկ առնել**, To pass, to omit, to skip.

Հարեանցիլ (իմ, ցեցայ) v. n-p. To pass quickly, to disappear.

Հարելք See **Հարիւր** :

Հարթ, adj. ind. and *adv.* Plain, flat, even, shorn, polished, level: evenly, plainly, rightly.

Հարթաբար, adv. Equally.

Հարթածաւալ, adj. ind. That is equally stretched, plain, flat.

Հարթակշիւ, *adj. and s. ind.* Even, exact, levelled: leveller.

Հարթակշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality; levelling.

Հարթաձեւ, *adj. ind.* Uniform, equal, flat, plain.

Հարթայտաակ, *adj. ind.* Plain, flat, even with the ground. **Հարթայտաակ առնել** or **կացուցանել**, to raze, to pull down a building to the ground, to level with the ground.

Հարթայարմար, *adj. ind.* Smooth, even, polished.

Հարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To be smooth, to be equal.

Հարթալակ (ի, իւ) *s.* Level.

Հարթալակել (եմ, եցի) *v. a.* To level, to square by a line.

Հարթալակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Levelling.

Հարթարդակ; *adj. ind.* Equal, flat, plain.

Հարթել (եմ, եցի) *v. a.* To plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to chip; to level; to smooth with a plane: to pull down, to beat down, to demolish.

Հարթասակ See **Հարթայտաակ**:

Հարթնուլ (ում, թեայ) *v. n-p.* See **Հարթել**:

Հարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, uniformity, smoothing.

Հարթուցանել (եմ, թուցի) *v. t.* To give umbrage, to cause aversion, to estrange, to alienate, to remove.

Հարթուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Suspicious, alienated.

Հարթուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Start of fear, start, sudden departure.

Հարթել (իմ, թեայ) *v. n-p.* To start with fear, to take umbrage, to make a start, to leave, to start off, to leap away, to flee.

Հարիւր (ոյ, ու) *adj. and s.* Hundred. **Հարիւր առ հարիւր**, hundred, centenary, composed of a hundred numbers.

Հարիւրամայ, *adj. ind.* See **Հարիւրաման**:

Հարիւրաման (մանի, մանիւ) *adj.* That is a hundred years old; centenary, of a hundred years, that lasts a hundred years.

Հարիւրամանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Հարիւրաման**:

Հարիւրապատիկ, *adj. ind.* Centuple,

hundred times as much.

Հարիւրապետ (ի, աւ) *s.* Centurion, chief of a hundred persons.

Հարիւրաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Centenary, hundred: centurion: centuple.

Հարիւրեակ (եկի, եկաւ) *s.* Hundred, centary.

Հարիւրեման See **Հարիւրաման**:

Հարիւրերորդ (ի, աւ) *adj.* Hundredth.

Հարիւրեքան (եցուց, եքումբք) *s. pl.* Every hundred.

Հարիւրորդ See **Հարիւրերորդ**:

Հարկ (ի, աւ) *s.* Tribute, contribution, tax, impost, duty, excise, levy, subsidy; land tax: necessity, want, constraints homage, duty; service: quit-rent, ground rent. **Հարկ տարապայման**, over assessment. **Հարկ եղեալ ի վերայ եկեղեցւոյ**, obvention. **Հարկ է**, one must, it is necessary, it matters. **Հարկաւ**, ի հարկէ or **առ հարկի**, necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion. **Հարկս հարկանել**, to contribute. **Հարկս հարկանել** or **հանել**, to tax, to put a tax, to impose, to raise money. **ի հարկի կացուցանել**, to place under contribution or tax. **ի հարկ մտանել**, to serve, to pay homage. **Հարկ առնել**, to force, to constrain, to offer violence.

Հարկաբար, *adv.* Necessarily.

Հարկաբեր (ի, աւ) *adj.* Tributary.

Հարկադիր (գրի, գրաւ) *s. and adj.* Imposer of a tax or burden, assessor of taxes: that forces, that offers violence.

Հարկադրել (եմ, եցի) *v. a.* To force, to constrain, to offer violence.

Հարկադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Force, violence, constraint; impost.

Հարկաժողով, *s. ind.* Collector, that gathers or raises some impost.

Հարկակիր, *adj. ind.* That is subject to necessities.

Հարկահան (ի, աւ) *s.* Exacter; collector.

Հարկահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exaction; collection, raising money, recovery, receipt.

Հարկահար (ի, աւ) *s.* Tributary; bondman; poor person.

Հարկանել (եմ, հարի) *v. a.* To beat, to strike, to give one or more

blows; to rub; to touch, to knock, to push; to knock in, to thrust: to wound, to offend; to prick, to bite; to envenom; to knock down, to kill; to slash; to run through; to pull or knock down, to overthrow: to bastinado, to belabour, to thrash unmercifully, to ill-treat, to abuse; to haul; to flatten. Փող հարկանել, to play on the trumpet, to play the French horn. Ժամ or զանգակ հարկանել, to ring the bells. Վրան or խորան հարկանել, to pitch a tent, to set up a pavilion. Նուագարան հարկանել, to play on a musical instrument, հարկանել զերկիր ոտամբ, to stamp with the feet. Իրամ հարկանել, to coin money. Ծափս հարկանել, to clap hands, to applaud. Ի շամփուր հարկանել, to put on the spit. Հարկանել Ի գլուխն, to cause a headach. Զգ հարկանել, without striking a blow. Հարկանել գիւղի or այսոյն պղծոյ, to possess. Հարկանել զմիմեանս, to strike one another; to run each other through. Հարկանել խարաղանաւ, to lash. Հարկանել զգր յոգի, to kill. Հարկանել զկափաք քաղցի, to excite appetite. Հարկանել սպասոււորութիւն, to serve, to render service. Հարկանել զպատերազմ, to gain the battle. Հուր հարկանել զտամբ, to set on fire, to burn a house. Խռով հարկանել, to cause a riot, to trouble, to put into confusion, to cause disorder. Բանակ հարկանել, to pitch the camp, to encamp, to post one's self.

Հարկանելի (ըւոյ, լեւաւ) adj. and s. That is to be beaten; that strikes.

Հարկանել (իմ, հարայ) v.n-p. To be beaten or struck. Հարկանել Ի սէր, to fly into a passion; to fall in love. Հարկանել զազահուծեան, to be too fond of riches. Զարտասուս հարկանել, to melt into tears. Ի գութ հարկանել, to be moved, to be touched with compassion. Հարկանել Ի վերայ, to assault, to attack. Հարկանել յոք, to adhere to some one, to become familiar, to visit often.

Հարկանուսն (նման, նմամբ) s. Act of striking; blow.

Հարկապահանջ (ի, իւ) s. Exactor, tax-gatherer; assessor of taxes, collector, receiver.

Հարկապահանջութիւն (թեան, թեամբ) s. Impost: See Հարկահանու-

թիւն: Exaction, collection.

Հարկապետ (ի, աւ) s. Chief exactor or collector, principal receiver.

Հարկապիտոյք (յեց, յեւք) s. pl. Necessaries, that is necessary for subsistence.

Հարկառու (ի, աւ) s. See Հարկահան:

Հարկառու (ի, աւ) s. Tributary, liable to contribution; homager; tenant.

Հարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of paying tribute, contribution.

Հարկաւոր (ի, աւ) adj. Necessary, important, essential: ministering, waiting, serving.

Հարկաւորաբար, adv. See Հարկաւորապէս:

Հարկաւորական (ի, աւ) adj. See Հարկաւոր:

Հարկաւորապէս, adv. Necessarily, essentially.

Հարկաւորել (եմ, եցի) v. a. To necessitate, to force.

Հարկաւորել (իմ, բեցոյ) v. n-p. To be in haste, to be constrained or forced.

Հարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Necessity, urgent want, indigence: ministry, office, service.

Հարկել (եմ, եցի) v. a. and n. To necessitate, to constrain, to force: to contribute, to pay homage, to serve.

Հարկեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To necessitate, to constrain, to force, to press, to squeeze, to oblige.

Հարկեցուցանող (ի, աւ) adj. Pressing, that presses eagerly, urgent.

Հարկեցուցիչ (ցի, ցլաւ) adj. See Հարկեցուցանող:

Հարկեւոր See Հարկաւոր:

Հարկել (իմ, կեցայ) v. n-p. See Հարկել:

Հարկիք (կեաց, կեօք) s. pl. Yoke: yoke of oxen.

Հարձ (ի, իւ) s. f. Concubine. Որ բանի զհարձ, one who keeps a concubine.

Հարձորդի (գւոյ, գւով) s. Son of a concubine.

Հարձուծիւն (թեան, թեամբ) s. Concubinage.

Հարուածք (ծոց, ծովք) s. pl. Blow, beating, striking, percussion; bastinado: crush, knock; fight, conflict; blow on the nose; slash, cut: wound,

blow, bruise, contusion, bite, sore; scourge, chastisement; check, misfortune; rout, considerable loss; ravage, ruin. *Հարուածք Եգիպտոսի*, the plagues of Egypt.

Հարուածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat, to strike, to give many blows, to burden, to bastinate; to chastise, to punish.

Հարուլ (*ում, հարի*) *v. a.* To drive in, to thrust, to push; to strike. *Հարուլ զատամուկս*, to set the teeth on edge.

Հարումն (*րման, րմամբ*) *s.* Blow, beating.

Հարուստ (*րստի, րստիւ*) *adj.* Monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; long, remote, old; strong, vigorous. *Հարուստ մի*, enough, sufficiently, much.

Հարսանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Paranymp, that has the honour to conduct the bride.

Հարսանիթ (*նթի, նթաւ*) *s.* Measles.

Հարսանիք (*նեաց, նեաք*) *s. pl.* Nuptials; marriage, wedlock. *Պատուած հարսանեաց*, Hymen. *Երբ հարսանեաց*, epithalamium. *Ճառ հարսանեաց*, discourse on marriage. *Հանգէս հարսանեաց*, espousals.

Հարսն (*սին, սամբ*) *s. f.* Wife, bride; married woman; betrothed woman; daughter in law. *Խօսել հարսն*, to betroth; to marry.

Հարսնազգեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* That is dressed like a bride.

Հարսնախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Betrothing, espousals.

Հարսնածու (*ի, աւ*) *s.* Paranymp.

Հարսնական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to a wife or bride.

Հարսնանալ (*ամ, սնացայ*) *v. n-p.* To be married, to be a wife, bride or married woman.

Հարսնապաշոյճ, *adj. ind.* See *Հարսնազգեաց*.

Համարան (*ի, աւ*) *s.* Wedding, place of a marriage.

Հարսնացու, *adj. ind.* Marriageable.

Հարսնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To give a daughter in marriage, to marry.

Հարսնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a married daughter, of a wife.

Հարսնուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* See *Հարսն*.

Հարսաբար, *adv.* See *Հարսապէս*; *Հարսալիր*, *adj. ind.* Abundant, full. *Հարսալիր ձեռամբ*, liberally.

Հարսաական (*ի, աւ*) *adj.* Rich, abundant, liberal.

Հարսահար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Oppressed, weighed down by violence; oppressor, persecutor, extortioner.

Հարսահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppress, to subdue by violence, to vex, to persecute; to overcharge, to surcharge, to extort, to pillage.

Հարսահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Oppression, violence, vexation, exaction, extortion, rapine.

Հարսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To enrich one's self, to become rich; to abound.

Հարսապէս, *adv.* Richly, opulently; abundantly, in abundance.

Հարսապուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To enrich, to make rich.

Հարսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive in, to thrust in, to push; to imprint, to print, to mark; to fix, to establish.

Հարսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Riches, abundance of wealth, fortune, opulence, means; dynasty; abundance.

Հարց. See *Հարցք*.

Հարցարան (*ի, իւ*) *s.* Interrogator, that asks, that puts a question.

Հարցաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To interrogate, to ask, to seek.

Հարցաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interrogation, demand, question.

Հարցական (*ի, աւ*) *adj.* Interrogating, interrogative.

Հարցականապէս, *adv.* By way of interrogation.

Հարցականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interrogation.

Հարցանել (*եմ, հարցի*) *v. a.* and *n.* To ask, to seek, to fetch, to enquire, to inform one's self, to search, to consult; to interrogate, to examine.

Հարցապատիր, *adj. ind.* That deceives in asking; deceitful, captious.

Հարցաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That asks often, that seeks after, curious, that has a desire to learn.

Հարցաւիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire of asking, of seeking, of learning, curiosity.

Հարցաւոր (ի, աւ) *adj.* That asks.
Հարցափորձ (ի, իւ) *s.* Examination, interrogation, question, proceeding; account, reason; inquisition.
Հարցափորձանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **Հարցափորձ**.
Հարցափորձել (եմ, եցի) *v. a.* To examine, to interrogate, to search, to enquire.
Հարցափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հարցափորձ**.
Հարցաքննիչ, *adj. ind.* Examiner: See **Հարցաաւեր**.
Հարցաքննել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հարցափորձել**.
Հարցաքննութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curiosity: See **Հարցափորձ**.
Հարցեւոր See **Հարցափորձ**.
Հարցեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divination.
Հարցողական See **Հարցական**.
Հարցուած (ոյ, ու) *s.* Demand, interrogation: See **Հարցափորձ**.
Հարցուի (ցի, ցիւ) *s. and adj.* Diviner, conjurer: divineress, witch, sorceress.
Հարցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Հարցուած**.
Հարցութիւն See **Հարցափորձ**.
Հարցփորձ See **Հարցափորձ**.
Հարց փորձ առնել or **ի հարցփորձ մատչել** See **Հարցափորձել**.
Հարցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Demand, interrogation, examination; question: certain canticles or hymns are so called.
Հարող (ի, աւ) *s.* That beats, that strikes, striker.
Հարորանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be spread, to settle in great numbers on a field (speaking of birds).
Հաց (ի, իւ) *s.* Bread; small loaf; food, victuals. **Մէջն հացի**, crumb.
Հաց եփեալ յարգանակի, panado.
Հացարայծ, *adj. ind.* Nourished with bread.
Հացադործ (ի, աւ) *s.* Baker, that makes bread; oven-keeper.
Հացալից, *adj. ind.* Abounding in bread, in victuals, sated.
Հացակեր (ի, աւ) *adj.* That eats bread, that is fed with bread.
Հացակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That eats at the same table, guest, messmate.
Հացակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company at table.

Հացանալ (ամ, ցացայ) *v. n-p.* To be made into bread, to become bread.
Հացանոց (ի, աւ) *s.* Bakehouse, place where bread is made.
Հացաշատ, *adj. ind.* Abounding in bread, that produces much bread.
Հացափառաւ (ի, աւ) *s.* That sells bread.
Հացարան (ի, աւ) *s.* See **Հացանոց**.
Հացարար (ի, աւ) *s.* Baker: See **Հացանոց**.
Հացարարոց (ի, աւ) *s.* See **Հացանոց**.
Հացարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baking, art of making bread.
Հացաւէա, *adj. ind.* See **Հացալից**.
Հացերէց (րիցաւ, րիցամբ) *s.* That has the care of the wedding, paranymp.
Հացերիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a paranymp.
Հացեփեաց (փեցի, փեցաւ) *s.* Baker, oven-keeper.
Հացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Ash-tree.
Հացիկ (ցիկ, ցիւ) *s.* Roll, small loaf.
Հացկատակ (ի, աւ) *s.* Buffoon, jester, that causes laughter at table.
Հացկերոյթ (րութի, րութիւ) *s.* Banquet, feast, table, good cheer.
Հացկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հացկերոյթ**.
Հացհամեմ (ի, իւ) *s.* See **Աս. ջընդեղ**.
Հացուա, *adj. ind.* Full or abounding in ash trees.
Հացոռ (ի, աւ) *s.* See **Կոչնաւեր**.
Հաւ (ու, ու) *s.* Bird: hen: cock: grand father: beginning, rise, origiu. **Չաք հաւաւ**, chicken. **Պապ հաւաւ**, great-great-grand father. **Հաւ առնել**, to commence.
Հաւադէա (դիտի, դիտաւ) *s.* Augur, that divines by augury. **Հաւադէա լինել**, to augur.
Հաւալուան (լսան, լսամբ) *s.* Pelican; onocrotalus.
Հաւախոս (ի, իւ) *s.* Growing of the cock; unroosting time.
Հաւակ (ի, աւ) *s.* Commencement, rise, origin, author.
Հաւակեր (ի, աւ) *s.* Nourishment, food of birds.
Հաւահարց (ի, իւ) *s.* Augur.

Հաւահարց լինել, to augur.

Հաւահայ (ի, իւ) *s.* Augur. Հաւահայ լինել, to augur. Հաւահայք See Հաւահայութիւն:

Հաւահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Augur, presage.

Հաւահ, *adj. ind.* Consenting, persuaded. 'Ի հաւահ անել, to persuade, to induce to do.

Հաւահարար, *adv.* With consent, willingly.

Հաւահալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To be begun.

Հաւահական (ի, աւ) *adj.* Persuasive; persuadable, probable, likely.

Հաւահականարար, *adv.* Probably, likely.

Հաւահականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Probability, likelihood.

Հաւահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do.

Հաւահեցուցանողական (ի, աւ) *adj.* Persuasive.

Հաւահել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be persuaded, to be convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend, to suffer; to accept, to admit, to approve, to subscribe, to be agreed.

Հաւահողական (ի, աւ) *adj.* Persuasive.

Հաւահոց (ի, աւ) *s.* Hen-roost, roost. Ելանել 'ի հաւահոցէ, to un-roost.

Հաւահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Persuasion, consent, condescension, agreement, acquiescence, confession, subscription, approbation, suffrage.

Հաւահումն (նման, նմամբ) *s.* See Հաւահութիւն:

Հաւապարտիք See Հաւապարտ:

Հաւասար (ի, իւ) *adj. s. and adv.* Equal, same, conformable; straight, plain, even; like, equipollent, equivalent: equal, companion: uniform, unanimous: equally, evenly, conformably; level; even with. Հաւասար թղթոյն, copy, duplicate. Հաւասար հրամանին աւանդ ղկատարումն, to be executed according to orders or command.

Հաւասարաբաշխ, *adj. ind.* That divides equally.

Հաւասարադործ (ի, աւ) *adj.* That makes, that works equally.

Հաւասարազոր, *adj. ind.* Of the same power; equivalent, equipollent.

Հաւասարակամ, *adj. ind.* That has the same will; of the same opinion.

Հաւասարական (ի, աւ) *adj.* See Հաւասար:

Հաւասարակից (եցի, եցաւ) *adj. and s.* Equal, like; companion, partner.

Հաւասարակողմն (ման, մամբ) *adj.* Equilateral.

Հաւասարակշիւ, *adj. ind.* Equal, exact.

Հաւասարակշիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equilibrium, equipoise.

Հաւասարակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To make one's self equal, to unite one's self, to participate.

Հաւասարանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Equangular.

Հաւասարալափ (ի, իւ) *adj. and s.* Equal, just.

Հաւասարալափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exactness: isomeria.

Հաւասարապատիւ, *adj. ind.* See Համապատիւ:

Հաւասարապէս, *adv.* Equally; indifferently.

Հաւասարանջատ (ի, իւ) *adj.* Equidistant.

Հաւասարադէր, *adj. ind.* Just, equitable.

Հաւասարադիպ, *adj. ind.* Conformable, equal.

Հաւասարափառ, *adj. ind.* See Փառականից:

Հաւասարել (եմ, եցի) *v. a.* To equal, to compare; to make equal, to unite, to adjust, to level; to square by a line; to counterbalance, to counterpoise; to make level, to make smooth: to communicate, to make partaker.

Հաւասարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հաւասարել:

Հաւասարիւ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To compare one's self, to make one's self equal or conformable; to be united, to communicate, to participate, to share.

Հաւասարորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Equal, participant, partner, companion.

Հաւասարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, parity, uniformity, conformity; parallel; compensation; equalization; party of, rights; levelling; equi-

pollence: participation, communication, union.

Հաւասարութիւն (բմն , բմմբ) *s.*

Equation: See Հաւասարութիւն:

Հաւասարաբար, *adv.* See Հաւասարակաւ:

Հաւասարակաւ, *adv.* See Հաւասարակաւ:

Հաւաստեալ, *adv.* Certainly, truly, assuredly, indubitably, doubtlessly, positively, without fail, unquestionably; without difficulty; constantly; seriously.

Հաւաստել (եմ , եցի) *v. a.* To certify, to assure; to trust to, to be assured of.

Հաւաստի (առ , տեղ) *adj.* and *adv.* Certain, true, indubitable, sure; constant, fixed; incontestable; uncontested; infallible; serious, positive; faithful: See Հաւաստեալ:

Հաւաստիք (տեղ , տեղք) *s. pl.* See Հաւաստութիւն:

Հաւաստութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Certitude, assurance; truth.

Հաւաստուն (աման , ամմբ) *s.* See Հաւաստութիւն:

Հաւաքաւոր (ի , աւ) *s.* Poulterer, that sells poultry.

Հաւատ (ոյ , ով) *s.* Faith; belief, religion; fidelity; confidence; persuasion.

Հաւատարմութիւն, *adj. ind.* Unfaithful, disloyal, perfidious.

Հաւատալ (ամ , ասցի) *v. n.* and *a.* To believe; to persuade one's self: to commit, to trust, to confide. Ոչ հաւատալ, to disbelieve.

Հաւատարմի (ըսյ , ըհաւ) *adj.* Credible.

Հաւատարմութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Credibility.

Հաւատարմից (էցի , էցաւ) *adj.* That is of the same belief, of the same religion.

Հաւատարմութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Having the same religion or faith.

Հաւատարման , *adj. ind.* That establishes, that sets forth the articles of the faith.

Հաւատարմի (բոյ , բմա) *adj.* Faithful, loyal, honest; trusty, confident; true, sure, certain, real: admissible, receivable.

Հաւատարմաբար, *adv.* Faithfully.

Հաւատարմանալ (ամ , մասցյ) *v. n.* To be faithful; to be assured.

Հաւասարմակաւ, *adv.* See Հաւասարմաբար:

Հաւասարմացանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To sanction; to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւասարմութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Fidelity, loyalty; faith, truth.

Հաւատացեալ (ելոյ , ելով) *adj.* Faithful, believing; trusted, confided.

Հաւատացանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To make believe, to persuade.

Հաւատաւոր (ի , աւ) *adj.* Religious (woman) or a woman who lives in chastity. Հաւատաւոր ժառանգաւոր, trustee.

Հաւատաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Vow of continence or of chastity.

Հաւատաւորութիւն ժառանգութեան, scoffment of trust.

Հաւաք (ի , աւ) *adj.* Assembled, gathered together.

Հաւաքարան (ի , իւ) *s.* That makes a syllogism.

Հաւաքարանական (ի , աւ) *adj.* Syllogistick.

Հաւաքարանել (եմ , եցի) *v. n.* To make a syllogism.

Հաւաքարանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Syllogism.

Հաւաքական (ի , աւ) *adj.* Collective.

Հաւաքարան (ի , աւ) *s.* Assembly, place of assembly.

Հաւաքել (եմ , եցի) *v. a.* To assemble, to gather together, to heap up, to amass, to hoard, to accumulate; to gather, to gather again, to collect: to concentrate; to write down; to compile.

Հաւաքում (բմն , բմմբ) *s.* Assemblage, heap, mass; collection, gathering, receipt; compilation; congestion; concentration.

Հաւել (եմ , եցի) *v. a.* To begin.

Հաւթագրամ (ոյ , ով) *s.* Coin of the value of seven twelfths of a penny.

Հաւորս (ի , աւ) *s.* Bird-catcher, fowler.

Հաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Bird-trade, fowling.

Հաւաքատի (արի , արաւ) *s.* See Բաւ:

Հաւաքալ See Հորալ:

Հաւաքել See Խաւել:

Հեքայեցի See Երբայեցի:

Հեք (ի , իւ) *s.* Act of spelling; syllable: See Հեք:

Հեգեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To spell.
Հեգեղայ (*ի, իւ*) *s.* See **Հեգ**.
Հեգնաբանեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To laugh at the words of, to mock the discourse of.
Հեգնաբանութիւն See **Հեգնութիւն**.
Հեգնական (*ի, աւ*) *adj.* Ironical.
Հեգնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ridicule, to deride, to despise.
Հեգնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irony.
Հեգնորէն, *adv.* Ironically.
Հեղ (*ոյ, ու*) *adj.* Mild, affable, tractable, gentle, peaceable, easy, courteous.
Հեղաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks gently.
Հեղաբանեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To speak or pronounce gently.
Հեղաբար, *adv.* Gently, mildly, meekly.
Հեղաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* See **Հեղ**.
Հեղաքնայ, *adj. ind.* Soft, slow.
Հեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հեղ**.
Հեղահամբոյր, *adj. ind.* See **Հեղ**.
Հեղապէս, *adv.* See **Հեղաբար**.
Հեղասահ, *adj. ind.* That flows gently.
Հեղատաղարթ, *adj. ind.* Whose leaves tremble gently.
Հեղադուցանեղ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make mild or tranquil.
Հեղիկ, *adv.* Gently, softly.
Հեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gentleness, softness.
Հեղորէն, *adv.* See **Հեղաբար**.
Հեթանոս (*ի, աւ*) *s.* Pagan, idolater, infidel. **Հեթանոսք**, the gentiles, gentilism, the heathen nations.
Հեթանոսաբար, *adv.* Like a heathen.
Հեթանոսաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* That lives like a heathen, infidel.
Հեթանոսական (*ի, աւ*) *adj.* Pagan, idolatrous, profane.
Հեթանոսակիր, *adj. ind.* What the gentiles are subject to: See **Հեթանոսական**.
Հեթանոսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n.* To become a pagan.
Հեթանոսացուցանեղ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a heathen.
Հեթանոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heathenism, gentilism.

Հեթանոսորէն, *adv.* See **Հեթանոսաբար**.
Հեթեթանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Convenience, decorum, decency.
Հեթեթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make convenient, to accommodate, to adjust.
Հելլեն, *s.* and *adj. ind.* See **Հելլենացի**.
Հելլենաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hellenism.
Հելլենական (*ի, աւ*) *adj.* Greek.
Հելլենացի (*ցւոյ, ցւով*) *s.* and *adj.* Greek. **Հելլենացի լեզու**, the Greek language. **Հելլենացի խօսել**, to speak Greek. **Հելլենացի գրել**, to write Greek.
Հեծ (*ոյ, ու*) *s.* See **Հեծուութիւն**.
Հեծան (*ի, աւ*) *s.* Rafter; large stick.
Հեծանահերձ, *adj. ind.* That splits rafters; carpenter.
Հեծանաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Order or position of rafters.
Հեծանել (*եմ, հեծայ*) *v. n.* To mount; to remount; to be mounted on a horse, on an animal, to ride.
Հեծանելի (*լւոյ, լեւաւ*) *adj.* That is to mount.
Հեծանոց (*ի, աւ*) *s.* Winnowing fan; hayrake: See **Բահ**.
Հեծեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* and *s.* Mounted; horseman, rider.
Հեծել (*եմ, եցի*) *v. n.* To groan, to complain, to lament, to sigh.
Հեծելագունիք (*գնդի, գնդաւ*) *s.* and *adj.* See **Հեծելազօր**.
Հեծելազօր (*ու, ու*) *s.* and *adj.* Cavalry, warriors on horseback, horses; squadron.
Հեծելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of mounting; cavalcade; act of riding.
Հեծեծանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Groaning, complaint, sigh.
Հեծեծել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Հեծել**.
Հեծեծելի (*լւոյ, լեւաւ*) *adj.* Lamentable, deplorable.
Հեծեծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հեծեծանք**.
Հեծեծուիմ (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Հեծեծանք**.
Հեծկալ See **Հեծկալալ**.
Հեծկալալ (*ամ, սացի*) *v. n.* To sob.

Հեծկլառնք (հայ, հոք) *s. pl.* Sob, hiccough.

Հեծնուլ (ում, ծայ) *v. n-p.* See Հեծանել:

Հեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Groaning, complaint, tears, sigh accompanied with tears, woes.

Հեծութն (ծման, ծմամբ) *s.* See Հեծութիւն and Հեծկլառնք:

Հեծուռն, *s. ind.* See Հեծութիւն:

Հեծուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To make mount, to put on.

Հեկեկալ (ամ, կայի) *v. n.* See Հեծել:

Հեկեկաք See Հեծեծանք:

Հեղական (ի, աւ) *adj.* Infused.

Հեղանիլ (իմ, հեղայ) *v. n-p.* To flow; to spread.

Հեղանիւթ (ոյ, ու) *s.* Liquor, fluid substance.

Հեղանուա, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid.

Հեղք (ի, աւ) *adj.* Idle, slothful, sluggish, cowardly, slow, lukewarm.

Հեղքաբար, *adv.* Idly, slothfully, coldly, slowly.

Հեղքադնայ, *adj. ind.* Slow, that walks slowly.

Հեղքալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be idle, to amuse one's self, to lose time, to fall asleep.

Հեղքալուր, *adj. ind.* Careless, negligent, that listens negligently.

Հեղքանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* See Հեղքալ:

Հեղքանք (հայ, հոք) *s. pl.* See Հեղքութիւն:

Հեղքասիրա (սրտի, սրտաւ) *adj.* That has a slow or heavy mind.

Հեղքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, want of activity, slowness, tardiness, indifference, lukewarmness, great negligence, supineness, laziness.

Հեղեղ (ի, աւ) *s.* Inundation, deluge, torrent, ravine.

Հեղեղաբար, *adv.* Like a torrent.

Հեղեղադնայ, *adj. ind.* That flows, that passes like a torrent.

Հեղեղական (ի, աւ) *adj.* Of inundation.

Հեղեղահերձ, *adj. ind.* That breaks a torrent.

Հեղեղամած, *adj. ind.* Inundated.

Հեղեղասառ, *adj. ind.* That has punished with the deluge.

Հեղեղավայր (ի, իւ) *s.* Inundated

place, place subject to inundation.

Հեղեղառ (ի, աւ) *s.* Torrent, ravine.

Հեղեղատել (եմ, էցի) *v. a.* To inundate.

Հեղեղեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Inundated, submerged, covered with water.

Հեղեղել (եմ, էցի) *v. a.* To inundate, to submerge, to cover with water; to flow in a torrent.

Հեղեղիկ (եմ, էցի) *v. a.* To dilute, to steep in some liquor.

Հեղեղիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liquidity.

Հեղեղուկ, *adj. ind.* See Հեղանուա:

Հեղերգակ See Էղերգակ:

Հեղինակ (ի, աւ) *s.* Author, inventor.

Հեղինակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Authority.

Հեղձական (ի, աւ) *adj.* Suffocating, choking.

Հեղձամահ, *adj. ind.* Suffocated, choked; drowned; strangled.

Հեղձամղձուկ, *adj. ind.* Choked, suffocated; suffocating.

Հեղձանախանձ, *adj. ind.* Envious; that dies of envy.

Հեղձանել (եմ, հեղձի) *v. a.* See Հեղձուցանել:

Հեղձանիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* See Հեղձնուլ:

Հեղձնուլ (ում, ձայ) *v. n-p.* To choke, to be suffocated; to burst; to be drowned, to die in some liquid.

Հեղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հեղձութն:

Հեղձութն (ձման, ձմամբ) *s.* Suffocation, choking, pressure.

Հեղձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Suffocated, choked.

Հեղձուցիկ, *adj. ind.* See Հեղձուցեալ:

Հեղոյս (զուսի, զուսիւ) *s.* Nail.

Հեղուլ (ում, հեղի) *v. a.* To pour, to shed, to empty; to scatter, to spread, to throw, to disperse.

Հեղուկ (ի, աւ) *s.* See Հեղաշիւթ:

Հեղուկալափ (ի, իւ) *s.* Areometer.

Հեղութն (զման, զմամբ) *s.* Effusion, pouring out; infusion; dispersion.

Հեղուակել (եմ, եցի) *v. a.* To nail, to fasten with nails.

Հեղուակած (այ, ով) *s.* Fastening with nails.

Հեղք or **Հեղք** See **Հեղք**.

Հեռուկ, *s. ind.* Vexation. **Հեռուկա անել**, to do any thing through spite.

Հենախաղաց, *adj. ind.* That makes an incursion.

Հենգն, *s. ind.* **Ընդ հենգն ելանել** or **ի հենգն արկանել** See **Հեղանել**.

Հենգնական See **Հեղանական**.

Հենգնաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Հեղ. նական**.

Հենգնել See **Հեղանել**.

Հենգնումն (նման, նմամբ) *s.* See **Հեղանութիւն**.

Հենուլ (ում, հենի) *v. a.* To warp, to weave.

Հեշտ, *adj. ind.* Easy, commodious, light; voluptuous, delicious.

Հեշտաբար, *adv.* Easily, commodiously, with pleasure.

Հեշտագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more easy; very delicious.

Հեշտալի (լւոյ, լեւա) *adj.* Delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious, voluptuous.

Հեշտալիք, *adj. ind.* See **Հեշտալի**.

Հեշտալուք, *adj. ind.* Tractable, docile; accommodating, condescending; easy, convenient; complaisant, mild, agreeable.

Հեշտախառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Delight, voluptuousness, sensual pleasure, fornication.

Հեշտախոս (ի, աւ) *adj.* That speaks, that sings agreeably, sweet, agreeable.

Հեշտածին, *adj. ind.* Easily produced, that takes rise easily.

Հեշտակամ, *adj. ind.* Condescending, voluntary, prompt.

Հեշտական (ի, աւ) *adj.* See **Հեշտ**.

Հեշտակեաց, *adj. ind.* Easy, delicious, convenient.

Հեշտակեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ease, convenience, pleasure, delight.

Հեշտանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be delighted, to amuse one's self, to rejoice, to take pleasure.

Հեշտանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Հեշտութիւն**.

Հեշտաշունչ, *adj. ind.* Sweet, agreeable (wind). **Հեշտաշունչ հողմ**, zephyr.

Հեշտապէս, *adv.* Easily; voluptuously, deliciously.

Հեշտապէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Delicious, voluptuous, libidinous, sensual.

Հեշտապրաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Voluptuousness, sensuality.

Հեշտասուն, *adj. ind.* Delicate, delicious, soft, effeminate.

Հեշտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To delight, to make easy.

Հեշտեւաւ, *adv.* Easily, with ease; at pleasure, naturally; pliantly, conveniently.

Հեշտընկալ, *adj. ind.* Easy to comprehend.

Հեշտի, *adj. ind.* Easy.

Հեշտիւ See **Հեշտեւաւ**.

Հեշտոյ (ի, աւ) *s.* Place or instrument of pleasure, of convenience.

Հեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Facility, ease, convenience; delight, pleasure, voluptuousness.

Հեղաբոս See **Խղաբոս**.

Հեւ (ի, իւ) *s.* Hate, envy, rancour.

Հեւաքնակ, *adj. ind.* Distant, that lives far off, remote.

Հեւագիտակն (կան, կամբ) *s.* Telescope.

Հեւակայ (ի, իւ) *adj.* Absent; distant.

Հեւակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absence; distance.

Հեւակէտ (կիտի, կիտիւ) *s.* Apogee.

Հեւամիք, *adj. ind.* Removed, distant.

Հեւանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To remove, to deviate, to swerve, to desist, to break off; to absent one's self; to abstain; to escape; to overflow; to sheer off.

Հեւան (այ, աւ) *s.* Juno: See **Հերա**.

Հեւանածան (ի, աւ) *s.* and *adj.* Distant place or country; far off, distant. 'ի հեւանածանէ, from afar.

Հեւանածանայ, *adj. ind.* Remote, far off, distant.

Հեւանածանայք (նայք, նք) *s. pl.* Who are remote or distant.

Հեւանումն (ցման, ցմամբ) *s.* Remoteness; declination.

Հեւաքնակ, *adj. ind.* See **Հեւա. քնակ**.

Հեռացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To remove, to scatter; to make deviate, to detach, to displace, to estrange; to make recede; to decline.

Հեռացուցիչ (ցի, ցու) *adj.* That removes.

Հեռուոր (ի, աւ) *adj.* Remote, removed, distant, absent, that lives far off.

Հեռուորական (ի, աւ) *adj.* See **Հեռուոր**.

Հեռուորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Remoteness, distance, absence, non residence; length, space, interval. **Հեռուորութիւն** 'ի ցամաքէ, sea-room.

Հեռի, *adj. ind. and pre.* Remote, distant: far. **Հեռի առնել**, to remove far off.

Հեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հեռ** and **Հեռուորութիւն**.

Հեռուստ: 'ի հեռուստ, *adv.* Far, from afar, far off.

Հեռա (ի, իւ) *adj.* Contumacious, refractory, disobedient, transgressing.

Հեռանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **Հեռանութիւն**.

Հեռակ (եմ, եցի) *v. n.* To contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose.

Հեռանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience, opposition, transgression, contumacy, refusal.

Հեռ See **Հեռք**: **Հեռ առնել**, to go, to march. **Չհեռ ունէլ**, **զհեռ լինել**, **զհեռ մասնէլ**, **զհեռ կրթիլ** or 'ի հեռ մասնէլ, to pursue, to run after, to seek.

Հետագայ (ի, իւ) *adj.* Following, next.

Հետագնայ, *adj. ind.* That goes after, following.

Հետադոմ (ի, աւ) *adj.* Inquirer, examiner. **Հետադոմ լինել** See **Հետադոմել**.

Հետադոմել (եմ, եցի) *v. a.* To pursue; to search, to ferret; to pry into, to enquire, to consult, to examine.

Հետադոմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Search, inquisition.

Հետախաղալ: **Հետախաղալ առնել** or **ծածկել**, To hide; to undo, to destroy, to extirpate.

Հետակայ See **Հետագայ**.

Հետանգել (եմ, եցի) *v. a.* To drag, to draw after one's self.

Հետամուտ (մոխ, մուտ) *adj.* Pursuing; fond of, eager, that aspires; candidate, concurrent; rival, emulous.

Հետամուտ լինել, to pursue, to seek, to follow close; to aspire; to concur.

Հետամուտել (եմ, եցի) *v. n.* To pursue, to run after.

Հետամուտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հետայն See **Հետնահետայն**.

Հետայոյլ, *adj. ind.* See **Հետադոմ**.

Հետաժողով (եմ, եցի) *v. a.* To cause to pursue, to send after.

Հետաքրք (ի, աւ) *s.* Course, route, road, way.

Հետաքնին, *adj. ind.* Inquisitive, curious.

Հետաքննել See **Հետաքննել**.

Հետաքննութիւն See **Հետաքննութիւն**.

Հետաքրքիր, *adj. ind.* Curious, inquisitive.

Հետաքրքրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curiosity.

Հետեւաբար, *adv.* Consequently, accordingly.

Հետեւակ (ի, աւ) *adj. and s.* That goes on foot: that goes after, following: footsoldier: trivial, ordinary, uncultivated, without ornament. 'ի հետեւակուց, on foot.

Հետեւակազնայ, *adj. ind.* That goes on foot.

Հետեւակազոր (աւ, աւ) *s.* Infantry.

Հետեւակախուսմբ, *adj. ind.* **Հետեւակախուսմբ զօրք**, Infantry, soldiers that fight on foot.

Հետեւակամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights on foot.

Հետեւակամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat on foot or of infantry.

Հետեւական (ի, աւ) *adj.* Following.

Հետեւակել (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To go on foot.

Հետեւամարտ See **Հետեւակամարտ**.

Հետեւամարտութիւն See **Հետեւակամարտութիւն**.

Հետեւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To follow, to go after.

Հետեւանք (նայ, նգ) *s. pl.* Consequence; order, succession: corollary.

Հետեւանքէս, *adv.* See **Հետեւաբար**.

Հետեւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To make follow; to induce, to infer, to conclude.

Հետևել (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* To follow, to go or come after, to result; to go, to follow a road; to derive, to proceed from, to come from.

Հետևողապէս, *adv.* In following.

Հետևողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consequence; affinity, relation.

Հետևորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Consecutive, consequent, subsequent, following, dependent.

Հետևութիւն See **Հետևողութիւն**:

Հետևումն (ւման, ւմամբ) *s.* See **Հետևողութիւն**:

Հետզհետէ, *adv.* Successively, one after another, from hand to hand, consecutively, one after the other; by degrees.

Հետէ, *pre.* From. 'ի մանկութենէ 4ետէ, from infancy, from the cradle. Եայնմհետէ, from that time. 'ի սկզբանէ հետէ, from the beginning.

Հետընդհետ, *adv.* Immediately, forthwith, very soon.

Հետի, *adj. ind. and adv.* That goes on foot, on foot. 'ի հետի, in going on foot.

Հետիոտ or **Հետիոտն**, *adj. ind.* That goes on foot. **Հետիոտս** or 'ի հետիոտս, on foot.

Հետք (տոց, տոգթ) *s. pl.* Trace, track, vestige, foot mark; pace, foot. **Հետք դադանայ**, trail, track of animals. **Հետք նաւու**, track or run of a ship. **Հետք անուռ**, rut of a wheel.

Հեր (ոյ, ով) *s.* Hair, horsehair. **Հերք գլխոյ**, head of hair. **Թափել զհերս**, to take away hair.

Հերա (այ, աւ) *s.* Juno.

Հերադործ (ի, աւ) *adj.* That produces, that makes hair grow.

Հերաթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fox-evil, falling of the hair.

Հերակարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tonsure.

Հերապանծ, *adj. ind.* That has much hair or leaves.

Հերաւ (ի, աւ) *adj.* Bald.

Հերաւուկ, *adj. ind.* See **Հերաւ**:

Հերարձակ, *adj. ind.* Dishoreled.

Հերաւոր See **Գիտաւոր**:

Հերետիկոսութիւն See **Հերետիկոսութիւն**:

Հերետիկ (ի, աւ) *s.* Heretick.

Հերետիկոսայք (ասայ, աքթ) *s. pl.*

Hereticks: See also **Հերետիկոս**:

Հերետիկոսապետ (ի, աւ) *s.* Heresiarch.

Հերետիկութիւն See **Հերետիկոսութիւն**:

Հերետիկոս (ի, աւ) *s.* Heretick, sectary.

Հերետիկոսական (ի, աւ) *adj.* Heretical.

Հերետիկոսապետ See **Հերետիկոսապետ**:

Հերետիկոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heresy; heretical meaning.

Հերիւն or **Հերուն** (բան, բամբ) *s.* Bodkin; awl.

Հերիք, *adj. ind.* Sufficient; clever. **Հերիք լինել յամս**, to be adult, to be of age.

Հերիքանալ (ամ, քայայ) *v. n-p.* To suffice, to be sufficient.

Հերկ (ի, իւ) *s.* Tilling, culture.

Հերկս հարկանել See **Հերկել**:

Հերկագործ (ի, աւ) *s.* Labourer, cultivator.

Հերկագործել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերկել**:

Հերկագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tillage, digging up, culture, labour.

Հերկարար (ի, աւ) *adj. and s.* See **Հերկագործ**:

Հերկել (եմ, եցի) *v. a.* To labour, to dig up, to cultivate; to fashion, to give a shape.

Հերձ, *s. ind.* See **Հերձուած**:

Հերձութիւն, *adj. ind.* That has cloven wings.

Հերձանել (եմ, հերձի) *v. a.* To cleave, to split again, to cut, to divide, to open; to crack; to burst, to make burst, to chop; to tear; to steer.

Հերձասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That sows discord or division.

Հերձել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերձանել**:

Հերձի (մւոյ, մեաւ) *s.* Mastick tree.

Հերձաւել (եմ, եցի) *v. a.* To cut; to crack; to rumple, to fumble.

Հերձուած (ոյ, ով) *s.* Division, separation; rupture, disunion, discord, dispute; schism; sect; heresy.

Հերձուածական (ի, աւ) *adj.* Schismatic, heretick.

Հերձուածապետ (ի, աւ) *s.* Chief of a schism, of a sect; heresiarch.

Հերձուածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.*

To be divided, to be separated.

Հերձուածողական See Հերձուածողական:

Հերձուածողական, *adj. ind.* Schismatical; heretical, erroneous.

Հերձուածողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Schism; sect; heresy.

Հերձուածութիւն See Հերձուածողութիւն:

Հերձուածող (ի, աւ) *s.* Schismatical; sectary; heretick.

Հերձուական See Հերձուական:

Հերձու (ում, հերձի) *v. a.* See Հերձանել:

Հերձում (ման, մամբ) *s.* See Հերձում:

Հերձուցանել (եմ, մուցի) *v. t.* See Հերձանել:

Հերմէս (մայ, մաւ) *s.* Mercury.

Հերու, *adv.* Last year. 'ի հերուն հետէ, since last year: long time before, long time since.

Հերուն See Հերին:

Հերքել (եմ, եցի) *v. a.* To refuse, to repulse, to reject, to reprove, to refute, to contradict, to rebuke.

Հերքում (քման, քմամբ) *s.* Repulse, rebuff, refutation, contradiction, confutation.

Հեալ (ամ, ապի) *v. n.* To breathe short, to puff, to breathe with difficulty.

Հեւ See Հիւ:

Հեւր See Հիւր:

Հեփեսոս (աւայ, աեւ) *s.* Vulcan.

Հեք See Հեք:

Հզօր (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous, robust, powerful, valiant.

Հզօրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To gather strength, to become stronger, to become powerful.

Հզօրակէս See Հզօրեղակէս:

Հզօրացանել See Զօրացանել:

Հզօրեղ (ի, աւ) *adj.* Very strong, very stout, very powerful.

Հզօրեղակէս, *adv.* Strongly, vigorously, powerfully, stoutly, firmly.

Հզօրիչ (բչի, բչաւ) *adj.* Strengthening, that makes strong.

Հզօրութիւն See Զօրութիւն:

Հէ, *int.* Oh! hah!

Հեք See Հեք:

Հէհ, *int.* Hah!

Հէն (հինի, հինիւ) *s.* Marauder,

rover. Հէն ծովու, pirate, corsair, sea robber, sea rover. Հէք, sea robbers, corsairs: marauding, plundering; piracy.

Հէք (հէքոյ, հէքով or հէքի, հէքու) *adj.* Unhappy, unfortunate, sorrowful, miserable.

Հիգու See Հուգիու:

Հիանալ (ամ, հիացայ) *v. n-p.* To be astonished, to admire, to be surprised, to fall into an ecstasy.

Հիանմար, *adj. ind.* Charming, surprising; that charms to admiration.

Հիացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Հիացում:

Հիացում (յման, յմամբ) *s.* Admiration, astonishment, surprise, wonder; charm, enchantment; stupor, trance, ecstasy.

Հիացուցանել (եմ, յուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to enchant, to charm to admiration.

Հիբար, *adv.* As, how.

Հիդանալ (ամ, դացայ) *v. n.* To be unhappy.

Հիգութիւն See Հիգութիւն:

Հիդրայ (ի, իւ) *s.* Hydra.

Հիդան See Հիբար:

Հիլոս (ի, իւ) *s.* Ichneumon.

Հիկէն, *conj.* As, for example.

Հիդք See Հիդք:

Հիմ, *adv.* Why? for what reason?

Հիմէն (մնի, մնաւ) *s.* A kind of measure: See Դարակ:

Հիմն (ման, մամբ) *s.* Foundation; base, foot; foundation, establishment.

Հիմնաբար, *adv.* Fundamentally.

Հիմնադիր (գրի, գրաւ) *s.* Founder, institutor.

Հիմնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To found, to establish, to institute.

Հիմնադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Foundation, institution.

Հիմնական (ի, աւ) *adj.* Fundamental.

Հիմնալաւ, *adj. ind.* Հիմնալաւ աւել, To raze, to pull a building down to the ground, to level with the ground.

Հիմնանալ (ամ, մնացայ) *v. n-p.* To be founded, to be established.

Հիմնակէս, *adv.* Fundamentally.

Հիմնարկել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To found, to lay the foundation, to begin; to institute, to establish.

Հիմնարկու (ի, աւ) *s.* Founder.

institutor, that has laid the foundation.

Հիմնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foundation, institution.

Հիմնացեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Founded, well established, firm.

Հիմնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To establish, to found; to fix, to fortify.

Հիմնաւոր (ի, աւ) *adj.* Fundamental; well founded.

Հիմնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Հիմնացուցանել:

Հիմնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Basis, foundation; firmness, solidity.

Հիմնափայլ, *adj. ind.* Quite clear, splendid, shining.

Հիմնափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To make clear or bright from the foundation or entirely.

Հիմնափոր, *adj. ind.* That excavates, that digs the foundation.

Հիմնել (եմ, եցի) *v. a.* To found, to establish.

Հիմնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հիմնել:

Հին (հնոյ, հնով) *adj.* Old, worn, that is not new; ancient, antique; decayed. Հինք, the ancients; antiquity.

Հինարար, *adv.* Like a sea rover or corsair.

Հինաւոր, *adj. ind.* Old, aged, dotard. Հինաւոր զինուոր, veteran.

Հինախաղաց See Հինախաղաց:

Հինական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a sea rover, to a corsair.

Հինահար (ի, աւ) *adj. and s.* See Ապառաժաւոր:

Հինահարութիւն See Ապառաժաւորութիւն:

Հինամեայ, *adj. ind.* See Հինաւոր:

Հինգ (հնգի, հնգիւ) *adj.* Five.

Հինգազի (ղւոյ, զեաւ) *adj.* Pentachord.

Հինգամեայ, *adj. ind.* Quinquennial.

Հինգամեան (ենի, ենիւ) *adj.* That is five years old.

Հինգամեայ, *adj. ind.* Of five months.

Հինգեակ See Հնգեակ:

Հինգեմեան See Հինգամեան:

Հինգեամասն See Հնգեամասն:

Հինգերեակ See Հնգերեակ:

Հինգերորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Fifth: fifthly.

Հինգերորդել (եմ, եցի) *v. a.* To

raise or contribute the fifth part of the fruits.

Հինգեքեան See Հնգեքեան:

Հինգականգնեան, *adj. ind.* Of five cubits.

Հինգկնել (եմ, եցի) *v. a.* To make quintuple, to make five times as much.

Հինգհեքեան, *adj. ind.* Of five syllables.

Հինգշաբաթ (ի, իւ) *s.* See Հինգշաբաթի:

Հինգշաբաթեան, *adj. ind.* Of five weeks.

Հինգշաբաթի (թւոյ, թւով) *s.* Thursday. Աւագ հինգշաբաթի, Holy Thursday. Գէր հինգշաբաթի, Shrove Thursday.

Հինգոսեան, *adj. ind.* Pentameter.

Հինգալորիկ, *adj. ind. and adv.* Five times as much.

Հինգաերեան, *s. ind.* Cinque-foil.

Հինգօրեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Of five days: Thursday.

Հինօրեայ (րէի, րէիւ) *adj.* See Հինաւոր:

Հիպսոս or Հիպսոսս See Հիւպսոս:

Հիպսոսութիւն See Հիւպսոսութիւն:

Հիպարոս See Եպարոս:

Հիպերեո or Հիպերեո (րեմի, րեմաւ) *s.* (Greek word) See Ապսոս:

Հիպեո, *adv.* See Հիբար:

Հիւ, *s. ind.* Round, circle. Հիւ շրջանակել, to turn round.

Հիւ (ի, աւ) *s.* See Հիբիկ:

Հիբիկ (րիի, րիաւ) *s.* Iris, rainbow: sword grass, yellow waterflag: purple (colour): deep blue.

Հիւանդ (ի, աւ) *adj.* Sick, that is ill; suffering, patient; invalid, infirm.

Հիւանդաբիւ, *adj. ind.* Quite ill, sickly; unwholesome, unsound.

Հիւանդական (ի, աւ) *adj.* See Հիւանդ:

Հիւանդամիտ See Խոթամիտ:

Հիւանդանալ (ամ, գացայ) *v. n p.* To fall ill, to be ill, to become invalid.

Հիւանդանի (նոյ, նով) *s. pl.* The sick.

Հիւանդանոց (ի, աւ) *s.* Hospital, place where sick persons are taken care of, hospital for the sick; infirmary.

Հիւանդապահ (ի, աւ) *adj. and s.*

That takes care of the sick; overseer of an infirmary.

Հիւանդարար (ի, աւ) *adj.* That causes an illness.

Հիւանդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to fall ill, to render infirm.

Հիւանդաբայլ, *adj. ind.* That is weakly.

Հիւանդոտ (ի, աւ) *adj.* Unsound, unwholesome, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Malady, illness, languor, infirmity, indisposition, ailment.

Հիւգրա See **Հիգրայ**:

Հիւթ (ոյ, ով) *s.* Humour, moisture; juice, liquor, water, drop; gravy; sap: matter, body, element.

Հիւթական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal, terrestrial.

Հիւթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality, matter.

Հիւթային (յնոյ, յնով) *adj.* See **Հիւթական**:

Հիւթանիւթ (ի, իւ) *adj.* See **Հիւթական**:

Հիւթաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Հիւթական**:

Հիւլէ (ի, իւ) *s.* Atom, corpuscle.

Հիւլէական (ի, աւ) *adj.* Corpuscular, atomical.

Հիւթեղ (ի, աւ) *adj.* See **Պարարա**:

Հիւթեղէն (զինի, զինաւ) *adj.* See **Պարարա** and **Հիւթական**:

Հիւծ (ի, իւ) *adj.* Lean, shriveled, shrunk, withered.

Հիւծական (ի, աւ) *adj.* That makes lean.

Հիւծանել (եմ, հիւծի) *v. a.* To make lean.

Հիւծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To grow lean, to shrink, to waste, to fall away, to wither.

Հիւծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Growing lean; marasmus, consumption.

Հիւլ (ի, իւ) *s.* Hut, cuttage, hovel, small lodge; barrack; closet; hermitage; publick house out of town, tea-garden: atom, corpuscle.

Հիւլեայ See **Հիւլէ**:

Հիւլէ See **Հիւլէ**:

Հիւլէական See **Հիւլէական**:

Հիւլինակ See **Հիւլինակ**:

Հիւլոս See **Հիւլոս**:

Հիւլաւ See **Հիւլաւաւաւ**:

Հիւլաւեան, *adj. ind.* Consular.

Հիւլաւաւաւ (ի, աւ) *s.* Consul; mayor.

Հիւլաւաւութիւն or **Հիւլաւաւաւութիւն** (թեան, թեամբ) *s.* Consulship, dignity of consul or consular dignity.

Հիւս (ոյ, ով) *s.* Texture, twist; weft, hair-lace. **Հիւս ձեւն**, drift of snow from the mountains.

Հիւսած See **Հիւսուած**:

Հիւսակ (ի, աւ) *s.* Texture; weft, hair-lace.

Հիւսանել (եմ, հիւսի) *v. a.* See **Հիւսել**:

Հիւսել (եմ, եցի) *v. a.* To weave; to twist, to braid, to make into cord; to plait; to knit: to compose, to ornament.

Հիւսիս (ոյ, ով) *s.* North; northwind, northeast-wind, boreas.

Հիւսիսաբնակ (ի, աւ) *adj.* Inhabiting the north, northern.

Հիւսիսախաղաց, *adj. ind.* That comes from the north; that goes towards the north.

Հիւսիսական (ի, աւ) *adj.* See **Հիւսիսային**:

Հիւսիսակողմն (զման, զմամբ) *s.* North, septentrion.

Հիւսիսային (յնոյ, յնով) *adj.* Septentrional, northerly, hyperborean; arctic.

Հիւսիսի (սոյ, սեւաւ) *s.* See **Հիւսիս**:

Հիւսկէն, *adj. ind.* Woven, plaited, twisted, knit.

Հիւսն (սան, սամբ) *s.* Carpenter; joiner. **Հիւսն բանից**, that writes some work.

Հիւսնական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a carpenter.

Հիւսնել (եմ, եցի) *v. a.* To work in carpentry.

Հիւսնոց (ի, աւ) *s.* Carpenter's shop.

Հիւսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carpentry, trade of a carpenter, joiner's trade.

Հիւսուած (ոյ, ով) *s.* Texture, tissue, weft, twist, mesh: intertwisting; contexture; worsted.

Հիւսուածոյ (ի, իւ) *adj.* Woven.

Հիւսուել See **Հիւսել**:

Հիւսումն (սման, սմամբ) *s.* See **Հիւսուած**:

Հիւսսի See **Հիւսիս**:

Հիւր (ոյ, ով) *s.* Guest, stranger, host.

Հիւրաբար, *adv.* Like a host.

Հիւրասեփար (ի, իւ) *adj.* Hospitable, that practises kindness or liberality towards strangers.

Հիւրասեփարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Հիւրանոց (ի, աւ) *s.* Inn; hospitable house; house for the reception of strangers.

Հիւրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hospitable, that willingly lodges strangers.

Հիւրասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Հիւրասեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Inhospitable.

Հիւրասեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inhospitality.

Հիւրասուն (սան, սամբ) *s.* See **Հիւրանոց**.

Հիւրընկալ (ի, իւ) *adj.* Hospitable, that receives strangers.

Հիւրընկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive, to welcome, to treat.

Հիւրընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reception, welcome, hospitality.

Հիւրոյթ (ութի, ութիւ) *s.* State of a host, of a guest: host, stranger.

Հիւրոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See **Հիւրընկալութիւն**.

Հիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a host, of a stranger.

Հիքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render unhappy, to ruin.

Հիքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, *adj. ind.* Obedient, docile, easy, condescending, complying, pliant, pliable.

Հլուական (ի, իւ) *adj.* See **Հլու**.

Հլութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Obedience, docility, deference.

Հլրդենի See **Խլրդենի**.

Հծծել (եմ, եցի) *v. n.* To whisper.

Հծծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Whispering.

Հմակեր (ի, աւ) *adj.* That feeds on raw flesh.

Հմակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feeding on raw flesh.

Հմայական See **Դիւթական**.

Հմայեակ (եկի, եկաւ) *s.* Talisman, amulet, phylactery.

Հմայել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To bewitch, to charm, to enchant, to conjure.

Հմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հմայք**.

Հմայք (յից, յիւք) *s. pl.* Witchcraft, incantation, charm, enchantment, spell, sorcery, conjuration. **Հմայք յաւնականէ**, onomancy, nomancy.

Հմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crudity; cruelty.

Հմում (Հմի, Հմաւ) *adj.* Versed, practised, imbued, expert, learned, erudite, skilful.

Հմումար, *adv.* See **Հմութիւն**.

Հմական (ի, աւ) *adj.* See **Հմում**.

Հմականութիւն See **Հմութիւն**.

Հմանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To be instructed: to be informed, to know, to be versed, exercised or experienced.

Հմասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Studious.

Հմաւարժ (ի, իւ) *adj.* Well versed, very learned.

Հմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inform, to instruct, to make understand.

Հմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge, erudition, science, experience; practice, ability.

Հմութեան, *adv.* Learnedly, scientifically, with knowledge.

Հնագետ (դիւի, դիւաւ) *adj. and s.* Antiquary, learned in the knowledge of antiquities.

Հնագիտակ (ի, աւ) *adj.* See **Հնա**.

Հնա.

Հնագիր (դրի, դրաւ) *adj. and s.* Antiquary, author of antiquities; antique.

Հնագրեանք (եանց, եամբք) *s. pl.* The ancient books.

Հնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiquity, ancient monument or history.

Հնազանդ (ի, իւ) *adj.* Obedient, docile: See **Հլու**.

Հնազանդական (ի, աւ) *adj.* See **Հնազանդ**.

Հնազանդել (եմ, եցի) *v. a.* To subject, to subdue, to subjugate, to reduce; to constrain, to seize.

Հնազանդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հնազանդել**.

Հնազանդիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To obey, to submit, to subject one's self.

Հնազանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obedience, submission; vassalage, homage, subjection.

Հնազանդորեն, *adv.* Obediently.
 Հնախօս (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Հնադիր :
 Հնախօսութիւն See Հնադրութիւն :
 Հնակարկառ, *adj. ind.* That botches or mends old things, that trades as a broker.
 Հնանալ (ամ, հնացայ) *v. n-p.* To grow old, to wear out, to waste; to grow inveterate.
 Հնապատմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ancient history.
 Հնափառառ (ի, աւ) *s.* Rag-picker, broker, dealer in old goods.
 Հնար See Հնարք : Հնար է, it is possible, perhaps.
 Հնարագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Ingenious, industrious; sharp, clever, cunning.
 Հնարագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Industry, ingenuity, cleverness, dexterity; cunning.
 Հնարագիււ, *adj. ind.* Ingenious, clever.
 Հնարագործ (ի, աւ) *adj.* See Հնարագէտ :
 Հնարագիր (գրի, գրաւ) *s.* Deceiver, plotter, artful person.
 Հնարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cheat, contrivance, artifice.
 Հնարահան (ի, աւ) *adj.* See Հնարագէտ :
 Հնարապէս, *adv.* Ingeniously, industriously :
 Հնարացոյց, *adj. ind.* That teaches the means or the way to do something.
 Հնարաւոր (ի, աւ) *adj.* Possible, feasible, that can be, that can be done.
 Հնարաւորել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To invent, to find means or an expedient.
 Հնարաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To endeavour, to do one's utmost, to bend one's mind to.
 Հնարաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Possibility; industry, invention.
 Հնարել (եմ, եցի) *v. a.* To invent, to find; to counterfeit, to feign; to forge, to intrigue, to contrive; to bend one's mind to, to study, to labour.
 Հնարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be possible: See Հնարել :
 Հնարիմայ, *adj. ind.* Artful, subtile, cunning.
 Հնարիմացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice, evasion.

Հնարին, *adj. ind.* Հնարին է, It is possible, it can be done.
 Հնարողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հնարք :
 Հնարք (րից, րիւք) *s. pl.* Industry, invention; feint, artifice, evasion, trick, intrigue, cheat, cunning, address, contrivance, illusion: measure, course, method, means, expedient, medium, remedy, resort: stratagem: enthymeme.
 Հնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow old; to wear.
 Հնգալեզուեան, *adj. ind.* In five languages.
 Հնգակաւար, *adj. ind.* That has five summits or heads.
 Հնգամաստեան (ենի, ենիւ) *s.* Pentateuch.
 Հնգանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Pentagonal.
 Հնգանկիւնի, *adj. ind.* See Հնգանկիւն :
 Հնգապատիկ, *adj. ind.* Quintuple.
 Հնգապետ (ի, աւ) *s.* Chief of five soldiers.
 Հնգեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Five.
 Հնգեկան (ի, աւ) *adj.* See Հնգեակ :
 Հնգեկիսն, *adj. ind. and adv.* Quintuple, five times as much.
 Հնգեասան (ի, իւ) *adj.* Fifteen.
 Հնգեասանամայ (մէի, մէիւ) *adj.* Of fifteen years.
 Հնգեասաներորդ (ի, աւ) *adj.* Fifteenth; fifteen.
 Հնգեասանեքին (եցունց, եքումբ) *s. pl.* Every fifteen.
 Հնգերեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Five, that contains five units.
 Հնգերեան or Հնգերին (եցունց, եքումբ) *s. pl.* Every five.
 Հնգիցս, *adv.* Five times.
 Հնդիկ (դի, դիւ) *s. and adj.* Indian. Գնալ 'ի Հնդիկս, to go to the Indies. Հնդիկ հաւ See Հնդկահաւ :
 Հնդկական (ի, աւ) *adj.* See Հնդկային :
 Հնդկահաւ (ու, ու) *s.* Turkey cock or hen; turkey. Որ սնուցանէ զհնդկահաւս, breeder of turkeys.
 Հնդկային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* Indian.
 Հնդկաստան (ի, աւ) *s.* India, Hindostan.
 Հնձան (ի, աւ) *s.* Vat; trough of a wine press, press. Հնձան հարկանել, to trample the grapes, to press.

Հնձանհար (ի, աւ) *s.* That treads the wine-press, that works at a wine press.

Հնձանհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pressing of wine, act of treading the wine-press.

Հնձանայարի (ի, աւ) *s.* Press.

Հնձել (եմ, եցի) *v. a.* To reap; to mow, to cut down, to cut; to gather, to get in.

Հնոսի (աւոյ, տեաւ) *adj.* Old, worn. **Հնոսիք**, old clothes, buntings.

Հնոց (ի, աւ) *s.* Furnace, oven, stove.

Հնոցացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make a furnace, to enflame.

Հնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oldness; antiquity, ancientness, old time; antique, piece of antiquity.

Հնչական (ի, աւ) *adj.* Sounding.

Հնչել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To sound, to resound, to toll, to ring; to murmur; to whistle: to spread, to publish.

Հնչեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ring, to make ring, to resound; to toll. **Հնչեցուցանել զփող**, to play on the trumpet; to play on the French horn.

Հնչիւն, *s. ind.* See **Հնչումն**.

Հնչողական See **Հնչական**.

Հնչումն (չման, չմամբ) *s.* Sound, voice, aspiration; murmur; resounding; ring of bells; tinkling; noise.

Հոբաւ See **Հոբաւ**.

Հոգ (ոյ, ու) *s.* Care, concern, charge, subjection, inspection: care, thought, solicitude, restless care, anxiety, inquietude, labour, embarrassment, mental pain. 'ի **Հոգ մտանել**, to care, to mind.

Հոգաբարձ (ի, աւ) *s.* See **Հոգաբարձու**.

Հոգաբարձու (ի, աւ) *s.* Guardian, trustee; attorney; purveyor: agent, administrator, commissary.

Հոգաբարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guardianship: procurator: agency: commission; economy; administration, government, direction.

Հոգաւ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To provide, to provision, to furnish, to garnish, to store, to procure: to take care of, to preserve with care, to make much of, to keep, to husband: to care, to mind, to take trouble, to labour, to strive.

Հոգած (ի, իւ) *adj.* Careful: gloomy, pensive, thoughtful, uneasy.

Հոգածու See **Հոգաբարձու**.

Հոգածութիւն See **Հոգաբարձութիւն** and **Հոգ**.

Հոգատար (ի, աւ) *adj.* See **Հոգած**.

Հոգատարութիւն See **Հոգաբարձութիւն** and **Հոգ**.

Հոգարկել (եմ, եցի) *v. a.* To take care.

Հոգարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care; thought.

Հոգացողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care.

Հոգեբարբաւ, *adj. ind.* That speaks, that is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեբարձու See **Հոգաբարձու**.

Հոգեբուլի, *adj. ind.* That comes from the Holy Spirit, divine, spiritual.

Հոգեկումար, *adj. ind.* That is assembled by the Holy Spirit, sacred (council).

Հոգեկարգ, *adj. ind.* That is adorned with the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեզուարճ, *adj. ind.* Joyous, gay.

Հոգէի, *adj. ind.* See **Հոգեից**.

Հոգեից, *adj. ind.* Full of the Holy Spirit, spiritual, divine.

Հոգեխառն, *adj. ind.* Unanimous, united.

Հոգեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concord, union.

Հոգեկան (ի, աւ) *adj.* Spiritual.

Հոգեկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spirituality.

Հոգեկեցոյց, *adj. ind.* That saves the soul, salutary.

Հոգեկիր, *adj. ind.* That bears the Holy Spirit, inspired; mystical.

Հոգեկորոյս, *adj. ind.* That loses, that causes the loss of the soul.

Հոգեկրօն (ի, իւ) *adj.* Spiritual, virtuous.

Հոգեհանգիստ (գտեան, գտեամբ) *s.* Rest of the dead, rest of the soul.

Հոգեհանձար, *adj. ind.* That is furnished with the wisdom of the Holy Spirit.

Հոգեհրաւ See **Հոգեհրաւ**.

Հոգեղէն (ղեմի, զեմաւ) *adj.* Spiritual, intellectual, immaterial, incorporeal.

Հոգեճաշակ, *adj. ind.* That has a taste of the Holy Spirit, that has the grace of the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեմատեան (*հնի, հին*) *s.* Spiritual book; holy scripture.

Հոգեմարտ (*ի, իւ*) *adj.* That wars against the Holy Spirit, that denies the divinity of the Holy Spirit.

Հոգեհար, *adj. ind.* That is formed by the Holy Spirit.

Հոգեհորոգ, *adj. ind.* Recreative, that recreates; re-established, renewed: that is to be renewed by the Holy Spirit.

Հոգեհուադ, *adj. ind.* That sings, that is sung by the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեշահ, *adj. ind.* Salutary, useful, advantageous for the soul.

Հոգեշարժ, *adj. ind.* That excites the mind; that is excited or inspired by the Holy Spirit.

Հոգեշնորհ, *adj. ind.* That is given by the Holy Spirit, that has the gift or the grace of the Holy Spirit.

Հոգեշնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inspiration; enthusiasm.

Հոգեշունչ, *adj. ind.* That is inspired by the Holy Spirit. **Հոգեշունչ մատեան**, holy scriptures.

Հոգեպահ, *adj. ind.* **Հոգեպահ կե. բակուր**, Necessaries of life.

Հոգեպայծառ. See **Հոգիապայծառ**. **Հոգեպատուժ**, *adj. ind.* That is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեպարզեւ, *adj. ind.* See **Հոգե. շնորհ**.

Հոգեպէս, *adv.* Spiritually, in spirit, according to the spirit.

Հոգեաւանդ, *adj. ind.* Ardent, spiritual, devout.

Հոգեաւաց, *adj. ind.* See **Հոգե. աւանդ**.

Հոգեաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves, that wishes to save souls: spiritual, devout, pious.

Հոգեանուծք, *adj. ind.* That is nourished or brought up spiritually, in piety.

Հոգեվար (*ի, աւ*) *adj.* Dying, expiring. **Հոգեվարք**, agony. **Լինել ի հոգեվարս**, to be in agony, to be at the point of death.

Հոգեաես (*ի, աւ*) *adj.* That knows the heart.

Հոգեամոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spiritual affinity.

Հոգերգող (*ի, աւ*) *adj.* That sings by the inspiration of the Holy Spirit.

Հոգեւոր (*ի, աւ*) *adj.* Spiritual, mystical; devout, pious; animated.

Հոգեւորաբար. See **Հոգեւորապէս**.

Հոգեւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հոգեւոր**.

Հոգեւորապէս, *adv.* Spiritually.

Հոգեւորել. See **Հոգեաւորել**.

Հոգեւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spirituality; immateriality.

Հոգեփոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Metempsychosis, transmigration of souls.

Հոգեբարբառ. See **Հոգեբարբառ** with the following.

Հոգեմոն or **Հոգեմոն** (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Աւաջնորդ**.

Հոգի (*գւոյ, գւով*) *s.* Soul; spirit: person: life. **Հոգի մարդոյ**, the soul or the spirit of man. **Աւանդել զհոգին**, to render up the soul or the spirit. **Ճշմարտութիւնն է հոգի պատմութեան**, truth is the soul of history. **Փշել** or **հանել զհոգին**, to expire. **Հոգի է Աստուած**, God is a spirit. **Հոգին սուրբ Աստուած**, the Holy Ghost. **Ին, երեսուն հազար հոգիք ՚ի քաղաքի անդ**, there are thirty thousand souls or persons in that town. **Ընչաւոր հոգի**, animal life. **Զգայական հոգի**, sensitive life. **Տնկական** or **բուսական հոգի**, vegetative life.

Հոգիարուզիկ. See **Հոգեբուզիկ**.

Հոգիազրկեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is affectionately embraced.

Հոգիազարդ. See **Հոգեզարդ**.

Հոգիազգեստ (*եցի, եցաւ*) *adj.* See **Հոգեկիր**.

Հոգիահրաշ, *adj. ind.* That has an excellent soul, a fine spirit: that is adorned with the grace of the Holy Spirit.

Հոգիաձեր, *adj. ind.* That gives the Holy Spirit, that produces the grace of the Holy Spirit.

Հոգիանալ (*ամ, գիացայ*) *v. n-p.* To be animated.

Հոգիանիւթ, *adj. ind.* See **Հոգե. զէն**.

Հոգիաշունչ. See **Հոգեշունչ**.

Հոգիապայծառ, *adj. ind.* That has an enlightened mind; that enlightens the souls.

Հոգիասուփղ, *adj. ind.* That sings spiritually or in spirit, spiritual.

Հոգիացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is animated with the Holy Spirit, that is full of the Holy Spirit.

Հոգիացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
To animate, to make spiritual.

Հոգիաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Animated.

Հոգիաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to be the cause of life, to give a soul.

Հոգիաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Animation.

Հոգիքնկալ, *adj. ind.* That receives the Holy Spirit: See **Հոգեկիր**.

Հոգիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Being spirit.

Հոգողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հոգ**.

Հոգաւորութիւն See **Հոգաւորութիւն**.

Հոլաթեան, *adj. ind.* That has its wings extended.

Հոլաթեւել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To extend its wings; to cover with its wings.

Հոլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* See **Հոլանիլ**.

Հոլանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render quite naked, to take away the clothes, to uncover, to strip: to make known, to make evident, to reveal, to show.

Հոլանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլանել**.

Հոլանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Naked, uncovered. **Հոլանի առնել** See **Հոլանել**.

Հոլանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To uncover one's self, to strip one's self, to take off one's clothes.

Հոլոնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be gathered.

Հոլով (*ի, իւ*) *s.* Rolling, circular motion, circulation: case of a noun. **Հոլովք անուանց**, oblique cases.

Հոլովահան (*ի, աւ*) *adj.* Rolling, circular: declinable.

Հոլովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll, to turn; to move, to change: to decline.

Հոլովեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլովել**.

Հոլովումն (*վման, վմամբ*) *s.* Rolling; rotation, whirling; movement, turn, vicissitude. **Հոլովումն անուանց**, declension, inflection of nouns.

Հոծ, *adj. ind.* Dense, thick, compact.

Հոծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thicken, to make thick, to condense; to affirm, to confirm, to establish, to consolidate.

Հոծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thickness, density; condensation, consolidation.

Հոկտեմբեր (*ի, աւ*) *s.* October.

Հող (*ոյ, ուղ*) *s.* Earth, land; dust.

Հողաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That is produced of earth.

Հողաբիր, *adj. ind.* That digs the earth.

Հողաբլուր (*լոյ, լուղ*) *s.* Mound, elevated ground, bank, rampart. **Հողաբլուր կանգնել**, to line, to intrench.

Հողաբոյս, *adj. ind.* That is born of, that is produced from the earth.

Հողագործ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Labourer, agriculturist: that is made of earth.

Հողագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Husbandry, agriculture.

Հողագունա (*գնոյ, գնուղ*) *s.* Globe of the earth, the globe.

Հողազանգուած, *adj. ind.* That is kneaded or formed of earth.

Հողաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the earth or in the dust.

Հողաթափ (*ի, իւ*) *s.* Shoe, cover for the foot; slipper, pump.

Հողախառն, *adj. ind.* Earthy, full of earth.

Հողախշտի See **Գեանախշտի**: **Հողախշտի հանգիստ**, rest in earth, sepulchre, tomb.

Հողածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is born of or produced from the earth.

Հողածնեալ (*ելոյ, ելուղ*) *adj.* See **Հողածին**.

Հողակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats the earth, that feeds on earth.

Հողակոյս (*կուտի, կուտիւ*) *s.* and *adj.* Mound; that is raised of earth.

Հողակոշա (*ի, իւ*) *s.* Glebe, clod of earth.

Հողահեղձոյց, *adj. ind.* That is smothered in the earth.

Հողահեղձ, *adj. ind.* That cleaves the earth.

Հողահմայ (*ի, իւ*) *s.* Geomancer.

Հողահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Geomancy.

Հողամաղ (*ի, իւ*) *s.* Plungeon; cormorant.

Հողային (*յնոյ, յնուղ*) *adj.* See **Հողեղէն**.

Հողանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To be reduced to earth.

Հողանիւթ (ի, իւ) *adj.* Terrestrial, earthly; that is made, that is composed of earth.

Հողանիւթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* See **Հողանիւթ**.

Հողապատեան, *adj. ind.* That is covered or surrounded with earth.

Հողաստեղծ (ի, իւ) *adj.* That is created or made of earth, terrestrial.

Հողալստաակ, *adj. ind.* That tills, that cultivates the earth.

Հողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to earth.

Հողեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Reduced to earth; overthrown, fallen on the earth.

Հողեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Terrestrial, that is of earth.

Հողմ (ոյ, ով) *s.* Wind. **Հողմս արածել**, to feed on air: to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Հողմաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that causes winds, windy.

Հողմախաղաղ, *adj. ind.* Tranquil, calm, secure from winds.

Հողմախաղաց, *adj. ind.* Airy.

Հողմախառն, *adj. ind.* Accompanied with wind, impetuous.

Հողմակոծ, *adj. ind.* Agitated by the wind, tempestuous.

Հողմակոծիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be agitated, to be troubled by the wind.

Հողմակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Storm of wind, squally weather, tempest; agitation, trouble.

Հողմահար (ի, աւ) *s.* Fan. **Որ յօրինէ զհողմահարս**, fan maker.

Հողմահարել (եմ, եցի) *v. a.* To fan.

Հողմահմայ (ի, իւ) *s.* That practises magick by means of the wind.

Հողմահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magick by means of wind.

Հողմահոս, *adj. ind.* Thrown or carried by the wind.

Հողմաձայն, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise like the wind, impetuous.

Հողմազայ (ի, իւ) *s.* Windmill.

Հողմամալ, *adj. ind.* See **Հողմահոս**.

Հողմային (յնոյ, յնով) *adj.* Windy.

Հողմայրդք (յուզից, յուզիւք) *s.pl.* Impetuous winds.

Հողմաշարժ, *adj. ind.* Agitated by

the wind: See also **Հողմավար**.

Հողմաշունչ, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise.

Հողմաչափ (ի, իւ) *s.* Anemometer.

Հողմավար, *adj. ind.* That is thrown or carried by the wind.

Հողմարդեւ, *s. ind.* Screen.

Հողմկոյղ (լուզի, լուզաւ) *s.* Eolipile.

Հողմիկ, *s. ind.* Light wind, breeze.

Հոմաղն See **Համաղն**.

Հոմածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born in the same litter, twin.

Հոմահոմար, *adj. ind.* See **Համաթիւ**.

Հոմանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Coquette.

Հոմանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To coquet, to play the coquette.

Հոմանման See **Համանման**.

Հոմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coquetry.

Հոմանուն (ւան, ւամբ) *adj.* Equivocal: See **Համանուն**.

Հոմանունաբար or **Հոմանունակի**, *adv.* See **Համանունաբար**.

Հոմանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equivocation, double meaning.

Հոմասեռ (ի, իւ) *adj.* Homogeneous, that is of the same kind: that is of the same nation or family.

Հոմասեր See **Հոմասեռ**.

Հոմասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves union.

Հոմատեակ See **Համատեակ**.

Հոմացեղ (ի, իւ) *adj.* That is of the same family.

Հոմերական (ի, աւ) *adj.* In the style of Homer, poetical.

Հոմերամ, *adj. ind.* That is of the same troop or company.

Հոմերապէս, *adv.* After the manner of Homer, poetically.

Հոմիշխան See **Համիշխան**.

Հոյ (ոյ, ով) *s.* Battering ram (warlike engine): See **խոյ**.

Հոյակաւ, *adj. ind.* Magnificent, splendid, superb, sumptuous; great, excellent, heroick.

Հոյակապեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Հոյակաւ**.

Հոյակապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, sumptuousness; excellence, grandeur.

Հոյլ (հուլոյ, հուլով) *s.* Gum: See **խէտ**.

Հոյլ, *s. ind.* Assembly, troop, company, band, party.

Հոյծ See Հոյլ.

Հոյն (Հոնայ, Հոնով) *s.* Cornel: cornel tree.

Հոյն, *s. ind.* Terror, fear.

Հոն (ի, աւ) *s.* See Հոյն.

Հոռական See Կոռական.

Հոսկալիք See Խոսկալիք.

Հոսի, *s. ind.* The second of the ancient months of the Armenians: See Ափր.

Հոսոմ (ոյ, ով) *adj. and s.* Roman: Greek.

Հոսակ (ի, աւ) *s.* Incursion.

Հոսական (ի, աւ) *adj.* See Հոսակ.

Հոսականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fluidity.

Հոսանում, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid: transitory, transient.

Հոսանք (նայ, նօք) *s. pl.* Cataract, gush or fall of water, cascade, current of water, course, sheet of water; river.

Հոսել (եմ, էջի) *v. n. and a.* To flow, to fall, to drop, to gush, to stream; to run; to discharge itself; to drain, to distil, to trickle, to emit moisture; to spout out, to spirt; to influence; to spill, to shed, to pour out, to spread; to throw here and there, to scatter, to disperse: to bruise, to break. Հոսել 'ի բարձանց, to precipitate, to throw with impetuosity; to fling; to let down, to descend. Հոսել ցորեան, to winnow the corn.

Հոսեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to flow or stream.

Հոսիլ (սլի, սլաւ) *s.* That causes to flow, that sheds: See Հեծանոց.

Հոսհոսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To flow out, to spread, to run.

Հոսումն (սման, սմամբ) *s.* Flux, flow; effusion, shedding; emission, discharge; gush, spouting out: See Հոսանք.

Հով See Ջով.

Հովաֆար (ի, աւ) *s.* Fan: See Հովաֆար.

Հովայ, *int.* Oh! alas!

Հովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To grow cold, to cool: See Ջովանալ.

Հովանանալ (ամ, վանացայ) *v. n-p.* To shadow, to protect.

Հովանացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shade, to spread, to cover.

Հովանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Shaded, covered, thick: that shades or protects: client.

Հովանաւորել (եմ, էջի) *v. a.* To shade; to protect, to defend.

Հովանաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Shadow, shade; protection, patronage.

Հովանակ (եկի, եկաւ) *s.* Parasol, umbrella.

Հովանեցուցանել See Հովանացուցանել.

Հովանի (նայ, նեաւ) *s.* Shadow, shade; protection: umbrella; parasol. Հովանի ունիլ or առնել, to shade; to protect, to defend.

Հովանոց (ի, աւ) *s.* Tent, cover: turret, terrace; turret at the top of a house: parasol; umbrella.

Հովանցանալ (ամ, ցացայ) *v. n-p.* See Հովանանալ.

Հովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cool, to make cold: See Ջովացուցանել.

Հովանի, *adj. ind.* Airy: See Ջով.

Հովել (եմ, էջի) *v. a.* To fan, to blow on any thing: See Ջովացուցանել.

Հովիւ (վի, վաւ) *s.* Valley, dale.

Հովիւ (վիւի, վիւաւ) *s.* Pastor, shepherd, herdsman.

Հովաւարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Pastoral; eclogue.

Հովաւար, *adv.* Pastorally, like a good pastor.

Հովաւան (ի, աւ) *adj.* Pastoral.

Հովաւանի բանաստեղծութիւն See Հովաւարանութիւն.

Հովաւակից (էջի, էջաւ) *s.* Companion of a pastor.

Հովաւապետ (ի, աւ) *s.* Chief of pastors: archbishop; bishop.

Հովաւապետութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dignity, office of an archbishop.

Հովաւապետ, *adv.* Like a pastor.

Հովաւապետ (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his pastor.

Հովելել (եմ, էջի) *v. a.* To keep, to pasture; to govern, to take care of.

Հովութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Cold, coldness; freshness, coolness: See Ջովութիւն.

Հովութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.*

State or office of a pastor.

Հովտաբեր (ի, աւ) *adj.* Born or produced in a valley.

Հովտաձև, *adj. ind.* That resembles a valley, in shape of a valley.

Հովտաւ See Հորաւ:

Հոտ (ոյ, ու) *s.* Odour, scent. Հոտ անոյշ, grateful odour, fragrance, perfume. Հոտ գարշ, stench, bad scent. Անհուլ զհոտ, to smell, to scent. Ունեւ զհոտ, to smell, to have an odour. Բուրեւ զհոտ, to spread, to exhale an odour.

Հոտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Smelling, smell, scent.

Հոտաբան (ի, աւ) *s.* Fragrant place; garden.

Հոտաւետ, *adj. ind.* Odoriferous, fragrant, that smells well.

Հոտաւոր (ի, աւ) *adj.* See Հոտաւետ:

Հոտաւորել (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To be fragrant, to be odoriferous, to smell well.

Հոտեղ (ի, աւ) *adj.* See Հոտաւետ:

Հոտել (իմ, անցայ) *v. n-p.* To stink, to smell ill.

Հոտառել (եմ, եցի) *v. a.* See Հոտառութիւն:

Հոտառելիք (լեայ, լեօք) *s. pl.* Smell, smelling, nose.

Հոտառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to smell.

Հոտառել (իմ, անցայ) *v. n-p.* To smell, to scent: to touch, to approach.

Հոր (ոյ, ու) *s.* Well.

Հորան See Հորան:

Հորդան, *s. ind.* Հորդան աւ, To make advance, to make go forward, to lead on; to assault.

Հորդել (եմ, եցի) *v. a.* To chalk out, to mark, to trace, to plane, to open the road.

Հորիզոն (ի, աւ) *s.* Horizon.

Հորիզոնաբար, *adv.* Horizontally.

Հորիզոնական (ի, աւ) *adj.* Horizontal.

Հուժկու, *adj. ind.* Strong, vigorous, robust; valiant, valorous.

Հուհայ, *s. ind.* Note of music.

Հուղիւսար (ի, աւ) *s.* Highwayman; cutpurse, robber, brigand, assassin.

Հուղիւսարու (ի, աւ) *s.* See Հուղիւսար:

Հուղիւսարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Highway-robbery, depredation.

Հում, *adj. ind.* Raw, that is not at all or that is not well cooked.

Հուն, *s. ind.* Ford; strait, narrow passage. Հուն փոքր, a little, something.

Հուն (ոյ, ու) *s.* See Հոյն:

Հունեմք (հնոց, հնոցք) *s. pl.* Harvest. Հունեմք խոտոց, hay-making.

Հունել (հնոց, հնոցք) *s.* See Հնոց և հնոցք:

Հուշ, *pre.* Near, by, nigh, close. Հուշ փնել, to approach, to touch.

Հուշ առ հուշ or հուշ ընդ հուշ, soon, very soon.

Հուշի, *adj. ind.* See Ետին:

Հուշի յետոյ, after all, lastly, at last, finally, in short.

Հր (հրոյ, հրով) *s.* Fire; flame. Հր փոքր, ignis fatuus.

Հպասակ (ի, աւ) *s.* Subject, dependent, inferior, vassal; obedient, attentive or careful person.

Հպասականք (նայ, նօք) *s. pl.* See Հպասակութիւն:

Հպասակել (եմ, եցի) *v. a.* To subject, to subdue.

Հպասակել (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To subject one's self, to submit, to obey, to depend; to serve, to wait upon, to be attentive.

Հպասակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection, obedience, deference, dependence, homage, service, vassalage; subordination; devotedness, devotion; occupation, care, attention.

Հպասակորէն, *adv.* Dependently, with subjection or submission.

Հպար (ի, աւ) *adj.* Arrogant, proud, haughty, lordly, sufficient.

Հպարտաբար, *adv.* Haughtily, proudly.

Հպարտանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be proud, to swell with pride.

Հպարտանք (նայ, նօք) *s. pl.* See Հպարտութիւն:

Հպարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make proud, to inflate, to render haughty.

Հպարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Haughtiness, pride, arrogance, pomp, lordliness.

Հիւսիս (ի, աւ) *adj.* Near, next, adjacent.

Հիւսիսել (եմ, եցի) *v. a.* To approach.

Հիւսիսել (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To

approach, to go, to come near to.

Հպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, neighbourhood, approach.

Հպել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Հպեցանել :

Հպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To approach.

Հպիլ (*իմ, հպեցայ*) *v. n-p:* To approach; to touch, to handle.

Հպութիւն See Հպաւորութիւն :

Հպումն (*հպման, հպմամբ*) *s.* See Հպաւորութիւն :

Հպակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish.

Հռետոր (*ի, աւ*) *s.* Rhetorician.

Հռետորաբար, *adv.* Like a rhetorician.

Հռետորական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to rhetoric; eloquent.

Հռետորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rhetorick, art of speaking well, eloquence.

Հոգ (*ի, իւ*) *s.* Salary.

Հոգեկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To pay for a work or service.

Հռոմայեցի (*ցայ, ցով*) *adj.* and *s.* Roman.

Հռոմէական (*ի, աւ*) *adj.* Roman.

Հոգ See Հոգ :

Հռչակ (*ի, աւ*) *s.* Divulging, publication; celebrity, solemnity; renown, fame, vogue, noise. Հռչակ հարկանել See Հռչակել :

Հռչակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Celebrated, renowned, famous.

Հռչակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity.

Հռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To publish, to make publick, to make famous, to trumpet, to divulge, to sound, to preach, to praise, to exalt; to sanction; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See Հռչակել :

Հռչակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity, publication.

Հռչակումն (*կման, կմամբ*) *s.* See Հռչակաւորութիւն :

Հսկայ (*ի, իւ*) *s.* Giant.

Հսկայազն (*զին, զամբ*) *adj.* and *s.* Gigantick; giant; very strong, that is like a giant.

Հսկայազուն (*զին, զինւ*) *adj.* and *s.* See Հսկայազն :

Հսկայազոր, *adj. ind.* That has the strenght, the vigour of a giant, vigorous, very strong.

Հսկայակերպ, *adj. ind.* See Հսկայաձև :

Հսկայաձև, *adj. ind.* Gigantick, that resembles a giant, of an extraordinary size; colossal. Արձան հսկայաձև, colossus.

Հսկայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The size of a giant.

Հսկայաւնք (*յնոյ, յնովք*) *s. pl.* The giants.

Հսկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To watch, to abstain from sleep. Հսկել 'ի վերայ, to watch over.

Հսկեցող (*ի, աւ*) *adj.* Watchful, vigilant.

Հսկողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Հսկումն :

Հսկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Watching; inspection, vigilance: vigil, eve of a feast.

Հսկուն, *adj. ind.* See Հսկող :

Հսկող (*ի, աւ*) *adj.* That watches, watchful, vigilant.

Հապիւ, *adj. ind.* Decked, trimmed.

Հապանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Finery, ornament, dress too much studied.

Հապակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To deck, to trim.

Հրաբաժակ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Cup of fire or full of fire; punishment by fire: full of fire.

Հրաբերան, *adj. ind.* Having a mouth of fire, seraphick. Հրաբերան փառաւորանիւ, angel, seraph.

Հրաբերմ, *adj. ind.* Seraphick, celestial.

Հրաբորբոք, *adj. ind.* Ardent, that is on fire, inflamed.

Հրաբուղի, *adj. ind.* That casts, or vomits fire. Հրաբուղիք, burst of fire, eruption, volcano.

Հրաբուն, *adj. ind.* That partakes of the nature of fire; spiritual, incorporeal, celestial; of fire, fiery.

Հրադոյն, *adj. ind.* Red, of the colour of fire, flaming.

Հրազինք (*զինուց, զինուք*) *s. pl.* Fire-arms; artillery.

Հրազինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To arm or furnish with fire, to inflame.

Հրաժարական (*ի, աւ*) *adj.* Renoun-

ced, resigned, absented; absent on leave.

Հրաժարեցուցանել (*հմ, ցուցի*) *v. t.* To forbid, to prohibit, to interdict, to remove: to abstract.

Հրաժարիլ (*հմ, բեցայ*) *v. n-p.* To renounce, to abdicate, to strip one's self: to abstain, to deprive one's self, to forbear, to refrain, to give over, to desist, to forego, to retire, to resign, to surrender; to quit, to repudiate: to abjure; to deny, to disown, to refuse; to reject; to avoid, to refrain. **Հրաժարիլ յանձնէ**, to renounce.

Հրաժարումն (*բման, բմամբ*) *s.* See **Հրաժեշտ**.

Հրաժեշտ, *s. ind.* Renunciation, renouncing; abdication, cession, privation, desisting, disengagement, foregoing, resignation, retreat; denial, rejection, refusal; self denial, abnegation, divesting: leave, permission, parting. **Հրաժեշտ առնուլ** or **առլ**, to take leave, to bid farewell: See **Հրաժարիլ**.

Հրայից, *adj. ind.* Full of fire, ardent: that throws up fire.

Հրախաղաց, *adj. ind.* That is accompanied with fire.

Հրախառն, *adj. ind.* Mixed or accompanied with fire.

Հրածախ, *adj. ind.* That consumes, that is consumed by fire.

Հրաժին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That produces, that causes fire.

Հրաժնուհ, *adj. ind.* See **Հրաժին**. **Հրաժորան**, *adj. ind.* That spreads fire.

Հրակայծակ, *adj. ind.* That casts fire, ardent, burning.

Հրակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Red, of the form or of the colour of fire: that partakes of the nature of fire, celestial, angelick, incorporeal.

Հրակերպեան, *adj. ind.* See **Հրակերպ**.

Հրակիզել (*հմ, եցի*) *v. a.* To burn, to inflame.

Հրակիզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հրակիզումն** and **Այրեցումն**.

Հրակիզումն (*զման, զմամբ*) *s.* Burning.

Հրահալելի (*լայ, լեաւ*) *s.* Metal, ore, fusible and malleable mineral body. **Հրահալելիք**, metals.

Հրահանդ, *adj. ind.* Instructed, subdued, tutored.

Հրահանգապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of instructors: See **Վարժապետ**.

Հրահանգել (*հմ, եցի*) *v. a.* To civilize, to polish, to fashion, to form, to discipline, to regulate, to train up, to instruct, to teach, to tutor; to subdue, to bow down.

Հրահանգիչ (*դչի, գչաւ*) *s.* That teaches, that instructs, instructor, tutor.

Հրահանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հրահանգք**.

Հրահանգք (*դայ, դպք*) *s.pl.* Instruction, education, discipline, institution, regulation, doctrine, teaching.

Հրահանք (*այ, գք*) *s.pl.* Gun; gun flint.

Հրահմայ (*ի, իւ*) *s.* That practises divination by fire.

Հրահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pyromancy.

Հրահոս, *adj. ind.* See **Հրահոսան**.

Հրահոսան, *adj. ind.* That spreads fire; that is spread or that descends in form of fire.

Հրահոսել (*հմ, եցի*) *v. a.* To spread fire.

Հրահոսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To flow or fall like a torrent of fire.

Հրաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Jet of fire: See **Շանթ**.

Հրաձեւ, *adj. ind.* See **Հրակերպ**.

Հրաճաշակ, *adj. ind.* That has a taste of fire, ardent, filled with fire.

Հրամայական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Imperative: that commands. **Իբրեւ զհրամայական**, imperatively.

Հրամայել (*հմ, եցի*) *v. n.* To command, to order, to enjoin, to prescribe; to rule; to permit.

Հրաման (*ի, աւ*) *s.* Command, precept, ordination, order, injunction, assignment, mandate, charge, commission; decree, edict, declaration: permission, licence; leave. **Հրաման հանել** or **առլ**, to command, to order, to dispose.

Հրամանաբար, *adv.* With authority, authoritatively.

Հրամանաբեր (*ի, աւ*) *s.* One that brings an order, minister.

Հրամանագիր (*դրոյ, դրով*) *s.* Note; warrant; diploma; letters patent; provision; letters dimissory; monitory. **Հրամանագիր անցից**, passport.

Հրամանադրել (*հմ, եցի*) *v. a.* To order, to impose.

Հրամանագրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Order, disposition.

Հրամանակաւ (ի, աւ) s. Plenipotentiary.

Հրամանական See **Հրամայական**:

Հրամանակատար (ի, աւ) s. Executor, obedient.

Հրամանահան (ի, աւ) s. Commander, that commands, that gives an order.

Հրամանատար (ի, աւ) s. Commander; minister, majordomo.

Հրամանատարութիւն (թեան, թեամբ) s. Command, function, authority.

Հրամանատու (ի, աւ) adj. and s. Commanding, that commands, that permits.

Հրամանատուութիւն See **Հրամանատարութիւն**:

Հրամանատուր, adj. ind. See **Հրամանատու**:

Հրամանատրել (եմ, եցի) v. a. To order, to command, to give order.

Հրամանատրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ordination, order, command.

Հրամանի See **Հարամանի**:

Հրամատար See **Հրամանատար**:

Հրամուշկ See **Մուշկ**:

Հրային (յոյ, յուլ) adj. Igneous, fiery.

Հրայրեայ, adj. ind. Burnt, consumed by fire: burning, that consumes by fire. **Հրայրեայք**, conflagration, fire.

Հրայրեցութիւն (թեան, թեամբ)
s. See **Հրայրեայք**:

Հրանալ (ամ, բացայ) v. n-p. To be on fire, to redden, to kindle, to inflame.

Հրանիւթ (ի, իւ) adj. Of fire, fiery; luminous, spiritual.

Հրանիւթեայ (թէի, թէիւ) adj. See **Հրանիւթ**:

Հրանշալ (շուժ, շուժիւ) adj. Shining, brilliant, luminous, sparkling.

Հրանուշկ, s. ind. Ranunculus; crow foot.

Հրանուտ, adj. ind. Of fire, fiery; ardent.

Հրաշ See **Հրաշք** and **Հրէշ**:

Հրաշքան (ի, իւ) adj. That speaks amazingly or extremely well.

Հրաշքանել (եմ, եցի) v. a. To speak amazingly well.

Հրաշքանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Wonderful or astonishing discourse.

Հրաշքարար, adv. See **Հրաշապէս**:

Հրաշքեր (ի, աւ) adj. Surprising,

wonderful, astonishing, prodigious.

Հրաշքայս, adj. ind. That is born or produced miraculously.

Հրաշքուսիլ (իմ, սեցայ) v. n-p. To be born, to bud or to be produced in a wonderful manner.

Հրաշգեղ, adj. ind. Charming, very beautiful, graceful.

Հրաշգործ (ի, աւ) adj. That works miracles; miraculous, prodigious, done by miracle.

Հրաշգործել (եմ, եցի) v. a. To do miracles; to do miraculously or wonderfully well.

Հրաշգործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Act of doing miracles; prodigy, miracle.

Հրաշգետ (դիտի, դիտաւ) s. Soothsayer.

Հրաշգիտակ, adj. ind. That has a charming shape or face.

Հրաշգան, adj. ind. Wonderful, astonishing, surprising, admirable.

Հրաշալարդ, adj. ind. Ornamented or embellished wonderfully, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշալարել (եմ, եցի) v. a. To ornament, to adorn wonderfully well.

Հրաշալարութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ornament wonderful, embellishment.

Հրաշազին, adj. ind. That delights to admiration, charming; surprising, astonishing, wonderful.

Հրաշալի, adj. ind. Wonderful, prodigious, miraculous, astonishing, surprising, charming, admirable.

Հրաշալիք (լեայ, լեպ) s. pl. Wonders, prodigy.

Հրաշալուր, adj. ind. Astonishing.

Հրաշական (ի, աւ) adj. See **Հրաշալի**:

Հրաշակաւոր, adj. ind. That is extremely well built.

Հրաշակերա (ի, աւ) adj. Extremely well done, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշակերակ (եմ, եցի) v. a. To make, build or construct wonderfully well.

Հրաշակերաութիւն (թեան, թեամբ)
s. Wonderful construction, work very well constructed.

Հրաշանալի, adj. ind. Very pretty, charming, surprising.

Հրաշանալ (ամ, շացայ) v. n-p. To be astonished, to be surprised, to admire.

Հրաշանան, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, miraculous.

Հրաշանորոգ, *adj. ind.* That is wonderfully renewed.

Հրաշանուն, *adj. ind.* That has a miraculous name.

Հրաշանք (նայ, նոք) *s. pl.* Wonders, prodigy.

Հրաշանորհ, *adj. ind.* Very graceful, very charming.

Հրաշապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, shining; brilliant.

Հրաշապատիւ, *adj. ind.* Very honourable.

Հրաշապատում, *adj. ind.* That is extremely well narrated: that relates the wonders.

Հրաշապէս, *adv.* Prodigiously, miraculously, wonderfully, wonderfully well, extremely well.

Հրաշառեակ, *adj. ind.* See **Հրաշառեալ**.

Հրաշառեալ, *adj. ind.* Charming, graceful, beautiful to behold, that delights to admiration, very pretty, wonderful.

Հրաշառեալիկ, *adj. ind.* See **Հրաշառեալ**.

Հրաշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make admire, to astonish, to surprise; to make admirable.

Հրաշաւոր (ի, աւ) *adj.* Monstrous; prodigious.

Հրաշափայլ, *adj. ind.* Shining, brilliant, very luminous, very bright.

Հրաշափառ (ի, իւ) *adj.* Majestick, very resplendent, wonderful.

Հրաշափառագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very majestick, very wonderful.

Հրաշափառապէս, *adv.* Majestically; wonderfully, miraculously.

Հրաշափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, splendour, august grandeur.

Հրաշիկ or **Հրաշէկ**, *adj. ind.* Red, ardent, of the colour of fire.

Հրաշուռն (շիշի, շիշիւ) *adj.* That blows, that vomits fire.

Հրաշք (շից, շիւք) *s. pl.* Miracle: wonders, prodigy: monster.

Հրաշքիւն, *adv.* See **Հրաշապէս**.

Հրաշեայ (շէի, շէիւ) *adj.* That has red, ardent or shining eyes.

Հրապաշտ See **Կրակապաշտ**.

Հրապաշտութիւն See **Կրակապաշտութիւն**.

Հրապարակ (ի, աւ) *s.* Publick place, market, market place, exchange; hall, townhouse; porch; court, tribunal; concourse of people, assembly.

Հրապարակագոյժ, *adj. ind.* **Հրապարակագոյժ առնել**. To publish, to make sad news publick. **Հրապարակագոյժ լինել**, to make one's self publick.

Հրապարակախօս (ի, աւ) *s. and adj.* Declaimer, haranguer: pronounced in publick. **Հրապարակախօս լինել**, to declaim, to harangue, to pronounce, to recite in publick.

Հրապարակախօսել (եմ, էցի) *v. n.* To harangue, to pronounce in publick, to preach.

Հրապարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation, harangue, discourse pronounced in publick.

Հրապարակական (ի, աւ) *adj.* Publick, notorious, manifest, published.

Հրապարականախա, *adj. ind.* Blamed or found fault with in publick.

Հրապարականէժ, *adj. ind.* Cursed by all or publickly.

Հրապարակատես, *adj. ind.* Seen by all. **Հրապարակատես առնել**, to show in publick, to publish, to make publick.

Հրապարակաւ, *adv.* Publickly, in publick, notoriously, evidently.

Հրապարակել (եմ, էցի) *v. a.* To publish, to make publick, to manifest; to declare, to disclose, to discover, to report.

Հրապարկեալ, *adj. ind.* Surrounded by fire.

Հրապոյրք, *s. pl. ind.* Bait, charm, allurements, attraction, lure, decoy; endearments; cajolery, flattery: instigation, impulse, incitement, suggestion, persuasion, solicitation; wheedling; subornation.

Հրապուրական (ի, աւ) *adj.* Engaging, insinuating, attractive, seducing.

Հրապուրանք (նայ, նոք) *s. pl.* See **Հրապոյրք**.

Հրապուրել (եմ, էցի) *v. a.* To allure, to attract, to bait, to entice, to lure, to decoy, to inveigle, to invite, to excite, to incite, to solicit, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to kidnap, to fondle, to suborn, to practise upon, to coax, to cajole, to flatter.

Հրառու, *adj. ind.* That takes fire.

Հրասախ (ի, աւ) *s.* League: See **Փարսախ** :

Հրավառել (եմ, եցի) *v. a.* To kindle, to inflame.

Հրաս (ի, իւ) *s.* Wood-pile, fire; ardour, great heat, extreme heat: Mars (planet). **Հրաստ արկանել** See **խարոյկ արկանել** :

Հրատարորդ See **Հրարորդ** :

Հրատալից See **Հրալից** :

Հրատախան See **Հրախան** :

Հրատաքնալ, *adj. ind.* See **Հրաաալ** :

Հրատալ, *adj. ind.* Ardent; inflamed, burning. **Հրատալ ջերմ**, scarlet fever.

Հրատարակ (ի, աւ) *s.* That publishes, that denounces.

Հրատարակել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to make publick, to divulge, to promulgate, to denounce, to declare, to inform the publick, to cry, to proclaim, to pronounce, to intimate; to spread a report.

Հրատարակումն (կման, կմամբ) *s.* Publication, promulgation, proclamation, publick recital.

Հրատարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Publicity.

Հրատարակօրէն, *adv.* Publicly.

Հրատեսիլ, *adj. ind.* In the form of fire.

Հրարուեստական (ի, աւ) *adj.* Pyrotechnick.

Հրարուեստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pyrotechny.

Հրացայտ, *adj. ind.* That throws up fire, shining.

Հրացան (ի, աւ) *adj. and s.* That throws fire; fire-arm, arquebuse, gun, musket, blunderbuss. **Հրացանք**, shower of fire; musketry.

Հրացանակիր (կրի, կրաւ) *s.* The King's gun-bearer; fusileer, musketeer.

Հրացանի, *adj. ind.* Surrounded by fire.

Հրացանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shower of fire; volley, discharge of fire arms; fire-works; eruption.

Հրացունցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to fire, to inflame, to set on fire.

Հրաւեր (ւիրի, լիրաւ) *s.* Invitation, convocation, summons; appeal, challenge: See **Հրաւիրակ** :

Հրաւիրակ (ի, աւ) *s.* That invites, that convokes.

Հրաւիրան (ի, աւ) *s.* See **Հրաւեր** :

Հրաւիրառու (ի, աւ) *adj. and s.* See **Հրաւիրակ** :

Հրաւիրել (եմ, եցի) *v. a.* To invite, to give invitation to a feast or assembly, to feast; to convene; to appeal, to challenge.

Հրաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հրաւորանել** :

Հրաւորումն (րման, րմամբ) *s.* See **Հրաւեր** :

Հրափայլ, *adj. ind.* Sparkling, shining, luminous, brilliant.

Հրափորձական (ի, աւ) *adj.* That tries, that is tried by the fire.

Հրափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trial made by fire.

Հրդեհ (ի, իւ) *s.* Fire, burning, conflagration, combustion. **Հրդեհ արկանել**, to kindle, to burn, to set on fire.

Հրդեհակէլ, *adj. ind.* Burnt, consumed by fire.

Հրդեհարկու (ի, աւ) *adj.* Incendiary; fire brand.

Հրդեհել (եմ, եցի) *v. a.* To kindle, to burn, to set on fire.

Հրդեհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հրդեհումն** :

Հրդեհումն (հման, հմամբ) *s.* Combustion, burning, inflammation, conflagration.

Հրեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Fiery, igneous; empyreal, celestial, spiritual, angelick. **Հրեղէն երկինք**, the empyrean.

Հրեշտակ (ի, աւ) *s.* Angel: messenger, envoy, ambassador, express, courier, deputy, legate, nuncio. **Հրեշտակք**, the angels, heavenly spirits. **Պաշտպան հրեշտակ**, tutelary angel. **Հրեշտակ հաշտութեան**, herald.

Հրեշտականակ, *adj. ind.* Where the angels dwell.

Հրեշտակազնայ, *adj. ind.* That goes upon an embassy.

Հրեշտակազնայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embassy.

Հրեշտակագունդ, *adj. ind.* (Troop or company) composed of angels.

Հրեշտակախան, *adj. ind.* In company of angels; angelick.

Հրեշտակական (ի, աւ) *adj.* See **Հրեշտակային** :

Հրեշտակակերպ, *adj. ind.* In form of an angel, angelick.

Հրեշտակակրօն (ի, իւ) *adj.* That

lives, that behaves in an angelick manner, that leads an angelick life.

Հրեշտակահանգէս, *adj. ind.* Equal to, conformable with, resembling an angel, angelick.

Հրեշտակախումբ, *adj. ind.* See **Հրեշտակապետ**.

Հրեշտակային (*յնայ, յնով*) *adj.* Angelick, that belongs to an angel.

Հրեշտականալ (*ամ, կայայ*) *v. n.* To become an angel, to live angelically.

Հրեշտականման, *adj. ind. and adv.* Angelick: angelically, in an angelick manner: See **Հրեշտակահանգէս**.

Հրեշտակապետ (*ի, աւ*) *s.* Archangel, chief of the angels.

Հրեշտակապէս, *adv.* Like an angel.

Հրեշտակասեւ (*ի, աւ*) *adj.* That has seen an angel.

Հրեշտակասեւել, *adj. ind.* See **Հրեշտակակերպ**.

Հրեշտակատիպ, *adj. ind.* See **Հրեշտակահանգէս**.

Հրեշտակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Embassy, message, carrier's office, deputation, nunciature. **Հրեշտակութիւնս առաքել**, to send ambassadours, to send an embassy, to depute, to send with a commission.

Հրեշտակօրէն, *adv.* See **Հրեշտակապէս**.

Հրեաբար, *adv.* Like a Jew, Jewishly.

Հրեախումբ, *adj. ind.* That is composed or consists of Jews, of Hebrews.

Հրեական (*ի, աւ*) *adj.* Jewish, hebrew, jew: that is jewish, that belongs to the Jews or Hebrews.

Հրեայ (*հրէի, հրէիւ*) *s.* Jew. **Հրեայք**, the Jews, the Hebrews. **Թաղ Հրէից**, jewry, Jews' ward in a town.

Հրեանալ (*ամ, կայայ*) *v. n-p.* To judaize.

Հրեայէս, *adv.* See **Հրեաբար**.

Հրեաստան (*ի, աւ*) *s.* Judea.

Հրեարէն, *adv.* Jewishly, jew-like. **Խօսել հրեարէն**, to speak in Hebrew, to speak Hebrew or the Hebrew language.

Հրէշ (*ի, իւ*) *s.* Monster; prodigy.

Հրէութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Judaism.

Հրքնկէց (*կէցի, կէցաւ*) *adj.* Fire brand, incendiary; that throws fire.

Հրիւսակ (*ի, աւ*) *s.* Legacy, endowment. **Հրիւսակ առնել**, to bequeath.

Հրիւսակաւոր (*ի, աւ*) *s.* Legatee.

Հրկէշ, *adj. ind.* Burnt, kindled.

Հրկէշ առնել, to burn, to kindle, to consume by fire. **Հրկէշ լինել**, to burn, to be burnt, to be consumed by fire.

Հրկիւղել (*եմ, էցի*) *v. a.* To burn, to consume by fire, to kindle.

Հրկիւղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Burning, conflagration, fire.

Հրմիգ, *s. ind.* Firebrand, incendiary, burner. **Հրմիգ առնել**, to set on fire, to kindle, to burn. **Հրմիգ լինել**, to be burnt, to be consumed by fire.

Հրմիգք, fire, combustion, conflagration.

Հրմիգութիւն See **Հրմիգութիւն**.

Հրճուակից, *adj. ind.* Joyful, gay, merry.

Հրճուանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Joy, mirth, rejoicing; cheerfulness, gaiety.

Հրճուեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rejoice.

Հրճուիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be in a merry mood.

Հրճուողական (*ի, աւ*) *adj.* Joyful.

Հրոսակ (*ի, աւ*) *s.* Incursion.

Հրովարտակ (*ի, աւ*) *s.* Diploma, patent, letters patent; decree, edict, intimation, ban; bull.

Հրովարտակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That is furnished with letters patent; diplomatic.

Հրոս (*ի, աւ*) *s.* See **Հրոսակ**.

Հրոսից, *s. ind.* The twelfth ancient month of the Armenians: See **Ամս**.

Հրուանդանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Promontory, cape, point of land.

Հրուս, *adj. ind.* See **Հրային**.

Հօրալ (*ի, աւ*) *s.* Starling.

Հօս (*ի, իւ*) *s.* Flock, flock of sheep: dressing of the vine.

Հօսածողով, *adj. ind.* That collects the scattered flock.

Հօսակապուս, *adj. ind.* Cattle-stealer.

Հօսապետ (*ի, աւ*) *s.* Pastor, chief of a flock; bishop.

Հօսատէր (*տէրի, տէրաւ*) *adj.* That takes care of his flock.

Հօսավանդել, *adj. ind.* That disperses, that ruins a flock.

Հօսարած (*ի, իւ*) *s.* Shepherd, pastor.

Հօսել (*եմ, էցի*) *v. a.* To dress

the vine: See also Յաւանեղ:

Հօւոյ (ի, աւ) *s.* Instrument for dressing the vine, bill, praning knife.

Հօրաբարոյ (ի, իւ) *adj.* That follows the manners of his father, that resembles his father: paternal.

Հօրամէջ, *adj. ind.* Born of a good or noble father. (Eupator).

Հօրան (ի, աւ) *s.* Flock.

Հօրաբայր (բաւ, բարբ) *s. f.* Father's sister, aunt.

Հօրեղբայր (բոր, բարբ) *s.* Father's brother, uncle.

Հօրեղբորորդի (ղւոյ, գւով) *s.* Uncle's son, cousin; half brother by the father's side.

Հօրու See Հօրուս:

Հօրու (ի, աւ) *s.* Father in law.

Հօրուս (ի, իւ) *s.* Sort of flower.

Հօփաւ See Հօրաւ:

2

2 (*tzah*) TZ (as *z* Italian in the words pazzo, carrozza, ammazzare, prezzo, nozze). Consonant, seventeenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Յ and Ծ, and is changed, or confounded sometimes with the latter, for example: Գձըւծ, գծուծ; ինծոր, ինծոր; ինծ, ինծ.

2 or ͵2 with a line above denotes the number eighty.

Չագ (աւ, աւ) *s.* Young of a bird, of a hen, chicken, young hen, pullet.

Չագափեր (գրի, գրու) *adj.* Written in the shape of a bird, of a chicken.

Չագախան, *adv.* With their young.

Չագար or Չագառ (ի, աւ) *s.* Funnel, pipe.

Չագեղ (եմ, եյի) *v. n.* To bring forth young.

Չափ (ոյ or աւ, աւ) *adj. and s.* Left, sinister: the left, the left hand, the left side. 'ի ձախակ or ընդ ձախակ, from the left, to the left.

Չախակողման, *adj. ind.* Left, that is on the left.

Չախակողմ (զման, զմամբ) *s.* The left, the left side. 'ի ձախակողմ, to the left.

Չախոյ, *adj. ind.* Sinister, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful,

sad, unfavourable, contrary.

Չախոյակ (ի, աւ) *adj.* See Չախոյ:

Չախոյակի, *adv. and adj. ind.* Sinisterly, awkwardly, untowardly, perversely, bad, unfortunately: See Չախոյ:

Չախոյակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blunder: See Չախոյակութիւն:

Չախոյեղ (եմ, զեյոյ) *v. n-p.* To be unfortunate, to have bad success.

Չախորդ (ի, աւ) *adj.* See Չախոյ:

Չախորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity, unfortunate state, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, disorder, reverse, disappointment.

Չախորժ (ի, աւ) *s.* Note of music.

Չալ (աւ, աւ) *s.* Derision, mockery, laughter, laughing stock. Չալ լինել, to expose one's self to the laughter of every body, to be the laughing stock of every body.

Չալլ (ամ, լացի) *v. a.* See Չալլ:

Չալածանակ, *adj. ind.* Exposed to laughter. Չալածանակ անել առաջի անհեշտուն, to expose to the laughter of every body.

Չալանք (նայ, նոր) *s. pl.* See Չալ:

Չալել (եմ, եյի) *v. a.* To laugh at, to mock, to jeer, to make sport of, to despise.

Չալի (ի, աւ) *s.* Whip, rod, switch, stick.

Չալկահեր (ի, աւ) *adj.* Whose hair stands on end.

Չալկանք (նայ, նոր) *s. pl.* Rod; whipping, flagellation.

Չալկել (եմ, եյի) *v. a.* To whip, to scourge, to flagellate, to discipline, to beat.

Չալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Derision, mockery, laughter.

Չալումն (զման, զմամբ) *s.* See Չալութիւն:

Չալումանակ, *adj. ind.* Mocked, jeered; ashamed, confused.

Չայն (ի, իւ) *s.* Voice, sound, tone; noise; cry, term, speech, word, tongue, language. Չայն թաշնոյ, singing of birds. Չայն ցնծութեան, cry of joy, acclamation. Չայն արկանել or ձայն բանալ, to cry, to utter or send forth cries. Չայն անել or ձայն առնել, to cry; to call. Չայն առլ, to appeal,

to defy, to challenge, to provoke, to excite, to exhort. 'Ի ձայն ասել, to tell, to recite, to pronounce aloud. 'Ի փ ձայն պատասխանել, to answer all together, unanimously, with one accord.

Ձայնական (ի, աւ) *adj.* See **Ձայնաւոր**.

Ձայնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same opinion, unanimous; agreeing.

Ձայնակրական (ի, աւ) *adj.* Reciprocal, deponent (speaking of verbs).

Ձայնակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To agree, to be united.

Ձայնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Agreement, consent, unanimity.

Ձայնահաս, *s. ind.* Reach of voice.

Ձայնահար (ի, աւ) *adj. and s.* Crier; singer.

Ձայնանալ (ամ, յնայայ) *v. n-p.* To improve one's voice.

Ձայնառու (ի, աւ) *adj.* That gives information or news; that exhorts, that excites; that answers, that sounds.

Ձայնառուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Ձայնառուր, *adj. ind.* See **Ձայնառու**.

Ձայնարական (ի, աւ) *adj.* Sounding, sonorous.

Ձայնարութիւն See **Ձայնառութիւն**.

Ձայնարկու (ի, աւ) *adj.* Crying, that utters a cry; weeping, that weeps.

Ձայնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry; complaint, lamentation.

Ձայնարձակ (ի, աւ) *adj.* Sonorous: See **Ձայնարկու**.

Ձայնարձակութիւն See **Ձայնարկութիւն**.

Ձայնաւոր (ի, աւ) *adj.* Vocal; vowel.

Ձայնաւորիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To speak; to be pronounced.

Ձայնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Voice, sound.

Ձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To cry, to raise one's voice; to call, to invite. **Խրախոյս ձայնել**, to exhort.

Ձայննկէց (կցի, կցաւ) *s.* Reach or throw of voice: See **Ձայնահաս**.

Ձայնորդ (ի, աւ) *adj.* See **Բաղաձայն**.

Ձանձախարիթ (բթի, բթաւ) *s.* Soot, fuliginous matter.

Ձանձաղ or **Ձանծաղ**, *adj. ind.*

Shoal, shallow, not deep.

Ձանձիր, *s. ind.* **Ձանձիր առնիկ**. See **Ձանձրացուցանել**.

Ձանձրալի (լույ, լեաւ) *adj.* That grows tired, that finds time hang heavy; tiresome, tedious, fastidious, troublesome, cloying, disgusting.

Ձանձրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To grow tired, to find time hang heavy, to be disgusted, to be weary; to be angry.

Ձանձրացկոտ (ի, աւ) *adj.* That easily grows tired.

Ձանձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue the mind, to cause weariness, to disgust, to discontent, to incommode, to fatigue, to molest, to displease, to trouble, to harass, to importune, to plague.

Ձանձրոյթ (բութի, բութիւ) *s. and adj.* Disquiet, disgust: tiresome, disgusting. **Ձանձրոյթ առնել** See **Ձանձրացուցանել**: **Ձանձրոյթ լինել** See **Ձանձրանալ**.

Ձանձրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tediousness, weariness of mind, vexation, displeasure, disagreeableness, inconvenience, disgust, surfeit, discontent, sorrow, grief.

Ձար (ի, իւ) *s.* Mane, hair that is on the neck of a horse.

Ձարխոտ (ի, իւ) *s.* Adiantum, maiden hair (plant).

Ձարմաղ (ի, իւ) *s.* Sieve (woven of horse hair).

Ձաւար (ի, աւ) *s.* Spelt (sort of wheat).

Ձգական (ի, աւ) *adj.* That draws.

Ձգանք (նայ, նոք) *s. pl.* Act of stretching or spreading. **Ձգանք հրաջանի**, trigger: See **Ձգարան**.

Ձգարան (ի, աւ) *s.* Tenter; instrument to stretch or draw, cord.

Ձգեալ (ելայ, ելով) *adj.* Thrown; stretched; drawn; spread.

Ձգել (եմ, եցի) *v. a.* To draw, to stretch, to strain, to throw, to push, to hurtle, to dart, to sling, to sling: to spread, to erect; to draw out; to retire, to take away; to suck; to contract; to attract, to draw upon one's self, to entice, to allure, to lead, to decoy, to induce, to persuade: to carry off, to carry, to bring, to drag, to drag along; to haul; to reject.

Ձգիլ (եմ, ձգեցայ) *v. n-p.* To tend,

to lean, to incline; to linger, to last; to retire.

Ձգգեղ (եմ, եցի) *v. a.* To pull about.

Ձգողական (ի, աւ) *adj.* Attractive, that draws.

Ձգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attraction.

Ձգումն (ձգման, ձգմամբ) *s.* Attraction; abduction; tendency; extent, extension; shot, reach.

Ձգաւալ (ամ, ասցի) *v. n.* To belch, to eruct.

Ձգաւել See **Ձգաւալ**.

Ձգաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make belch.

Ձգաւումն (աման, ամամբ) *s.* Eructation.

Ձգաւել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch, to extend, to distend, to draw, to tie tight, to stiffen.

Ձգաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ձգաւել**.

Ձգաւել (իմ, ակցայ) *v. n-p.* To tend, to be inclined, to comply, to stretch, to ply, to endeavour, to extend to, to reach, to arrive.

Ձգումն (աման, ամամբ) *s.* Tension, extension, distention, erection, expansion.

Ձեզէն, *adv.* Of yourself, yourself, by yourself.

Ձեզոյն, *adv.* See **Ձեզէն**.

Ձեղուն (ւան, ւամբ) *s.* Ceiling, the top of a room.

Ձեռագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Artisan, artist; maker.

Ձեռագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, trade, profession.

Ձեռագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Manuscript, hand-writing: written: acquittance, quittance; bill, note; recognisance, signature.

Ձեռագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Manual, that is done with the hand: manufacture, work of hand: manufacturer.

Ձեռագործական See **Ձեռնագործական**.

Ձեռագործել (եմ, եցի) *v. a.* To manufacture, to make with the hand.

Ձեռագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Manufacture, work of hand.

Ձեռագրել See **Ձեռնագրել**.

Ձեռագրութիւն See **Ձեռնագրութիւն**.

Ձեռագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection.

Ձեռակապ (ի, աւ) *s.* Manacles, handcuffs. **Ձեռակապ արկանել** or **գնել**, to handcuff, to put on handcuffs.

Ձեռակերտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That is made with the hand: work of hand: See **Իւսաստակերտ**.

Ձեռակերտական (ի, աւ) *adj.* See **Ձեռակերտ**.

Ձեռակերտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ձեռագործել**.

Ձեռակոծել (եմ, եցի) *v. a.* To strike with the hand, to beat with the fist.

Ձեռահմուտ, *adj. ind.* Practised, versed, acquainted with some art or profession.

Ձեռամէկը (մէկ, մէկեք) *s. pl.*

Pair of gloves, small present, premium.

Ձեռամբայի, *adv.* With his hand.

Ձեռասուն See **Ձեռնասուն**.

Ձեռաստեղծ See **Ձեռնաստեղծ**.

Ձեռաստեղծական See **Ձեռնաստեղծական**.

Ձեռասունի (անկոյ, անկով) *s.* Tree planted with one's own hand.

Ձեռքակալ See **Ձեռքակալ**.

Ձեռնընդել See **Ձեռնընդել**.

Ձեռն (աին, ամբ) *s.* Hand; fist; arm: strength, power; protection, aid, succour. **Ի ձեռն**, by, by means. **Կալ ընդ ձեռամբ**, to submit, to put one's self under the protection of some one. **Ընդ ձեռամբ անկանել** or **գալ ի ձեռն**, to be taken or seized. **Ձեռք անել** or **զեռամբ արկանել**, to take, to seize, to grasp, to arrest, to make prisoner. **Ձեռն ի գործ անել**, to undertake, to take in hand. **Ձեռն աւալ**, to succour, to assist. **Ձեռն աւալ հաւանութեան**, to consent, to condescend; to support one's self. **Ձեռն արկանել**, to put one's hand on, to touch. **Ձեռն ի ձեռանէ** or **ձեռն ընդ ձեռն**, from hand to hand, manually, from one to another. **Ձեռամբ լինել**, to be under his hand, under his subjection or power.

Ձեռնագէտ See **Ձեռագէտ**.

Ձեռնագիր See **Ձեռագիր**.

Ձեռնագործական (ի, աւ) *adj.* Of manufacture.

Ձեռնագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write with the hand, to sign.

Ձեռնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signature, sign manual.

Չեանագրեւ (եմ, եյի) *v. a.* To ordain, to confer the orders of the church, to consecrate, to lay the hand on the head of some one. **Կրկն ձեանագրեւ**, to reordain.

Չեանագրեւի (լւղյ, լեաւ) *adj. and s.* Ordained.

Չեանագրեւ See **Չեանագրոյ**.

Չեանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordination, consecration, laying on the hands.

Չեանագրոյ (ի, աւ) *adj. and s.* That ordains, that lays his hand on the head of some one.

Չեանաշին, *adj. ind.* That can be touched, tangible.

Չեանծու (ի, աւ) *s.* Juggler, conjurer, cheat, wizard.

Չեանծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trick, slight of hand, illusion.

Չեանկաւ See **Չերբակաւ**.

Չեանակապ See **Չեանակապ**.

Չեանակերտ See **Չեանակերտ**.

Չեանահաս See **Չեանահաս**.

Չեանահայ (ի, իւ) *s.* Chiromancer.

Չեանահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chiromancy.

Չեանաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of stretching or holding out the hand.

Չեանաձիգ, *adj. ind.* That stretches the hand or the hands. **Չեանաձիգ լինել**, to stretch out the hand; to stretch out the arms or hands.

Չեանաձուլել (եմ, եյի) *v. a.* To melt or form with one's own hand.

Չեանամսն, *adj. ind.* That has the hands joined.

Չեանամերձ, *adj. ind.* That touches with the hand. **Չեանամերձ լինել**, to touch, to put the hand on something.

Չեանամիւտել (եմ, եյի) *v. n.* To put one's hand to any thing, to undertake; to take.

Չեանամուտ, *adj. ind.* Enterprising, that undertakes. **Չեանամուտ լինել**, to undertake, to meddle with; to put one's hand on, to take.

Չեանաշարժ (ի, իւ) *adj.* That moves the hands.

Չեանաշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Movement of the hands.

Չեանապետ (ի, աւ) *s.* Master of arts; master, expert in some art.

Չեանառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the hands.

Չեանառու, *adj. ind.* Nourished with care, brought up. **Չեանառու աշակերտ**, pupil, creature.

Չեանաստեղծ, *adj. ind.* See **Չեանաստեղծական**.

Չեանաստեղծական (ի, աւ) *adj.* Created or produced by the hand; done by hand, manual.

Չեանաս (ի, աւ) *adj.* One-handed, lamed in the hand.

Չեանասու See **Չեանասու**.

Չեանասուութիւն See **Չեանասուութիւն**.

Չեանարկ (ի, աւ) *s.* Undertaking, renewing.

Չեանարկել (եմ, եյի) *v. a.* To put one's hand to, to undertake; to dare; to strive, to try; to argue, to reason.

Չեանարկու (ի, աւ) *s.* Disputant, arguer: undertaker.

Չեանարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enterprise, resolution: prize; boldness, audacity: arguing, argument, reasoning; proof, reason.

Չեանարկումն (կման, կմամբ) *s.* See **Չեանարկութիւն**.

Չեանարձակ, *adj. ind.* Free; liberal.

Չեանարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty, encroachment, havock; liberality.

Չեանարուեստ (ի, իւ) *s.* Artist, artisan.

Չեանացաւութիւն See **Չեանացաւութիւն**.

Չեանաւոր (ի, աւ) *adj.* That is always in hand, usual, handy, in common use.

Չեանքեկ (ի, աւ) *adj.* Whose hand is fractured, one-handed.

Չեանքեկ, *adj. ind.* Enterprising, bold: arrogant, audacious, insolent, impudent. **Չեանքեկ լինել**, to dare, to have the impudence or the boldness to.

Չեանքիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrogance, boldness.

Չեանքնդել, *adj. ind.* Manageable, tractable, supple, tamed.

Չեանքնդելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suppleness, docility.

Չեանքնեւ See **Չեանքնեւ**.

Չեանթափ, *adj. ind.* **Չեանթափ լինել**, To draw back one's hands, to abandon, to forsake entirely.

Չեանթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abandonment, desertion.

Ձեռնկալել (եմ, էցի) *v. a.* To give or lend a hand, to assist, to succour.

Ձեռնկալու (ի, աւ) *adj. and s.* That lends a hand, that assists, that succours.

Ձեռնկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aid, succour, assistance.

Ձեռնհաս *adj. ind.* **Ձեռնհաս լիակ**, To be clever or capable of, to be able; to reach, to take.

Ձեռնհասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ability, capacity.

Ձեռնմղութիւն See **Ձեռնարձակութիւն**.

Ձեռնոց (ի, աւ) *s.* Glove. **Արհանել զձեռնոցն**, to put on gloves. **Հանել զձեռնոցն**, to pull off the gloves.

Ձեռնոցավաճառ (ի, աւ) *s.* Glover.

Ձեռնունայն, *adj. ind.* Empty-handed, that is without present or offering.

Ձեռնպատրաստ, *adj. ind.* Prompt, diligent.

Ձեռնու (ի, աւ) *adj. and s.* That succours, that assists, contributing, cooperator, favourable. **Ձեռնու լինել**, to succour, to aid, to assist, to cooperate, to relieve, to contribute, to second; to give way, to yield.

Ձեռնուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succour, aid, assistance, means, cooperation.

Ձեռ (ոյ, ու) *s.* Tail. **Ձեռ առ ձեռ**, one after another.

Ձեր (ոյ, ու) *pro.* Your.

Ձերային (յիւյ, յիւ) *adj.* Your.

Ձերակալ, *adj. ind.* Taken, prisoner. **Ձերակալ առնել** or **ըմբռնել**, to take, to make prisoner.

Ձերակալել (եմ, էցի) *v. a.* To take, to make prisoner.

Ձերաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pulling or throwing from hand to hand.

Ձերային, *adj. ind.* See **Ձերային**.

Ձե (ձեոյ, ձեով) *s.* Form, figure; configuration, conformation; make, manner, kind; type; mould, model; plan, design.

Ձեակ (ի, աւ) *s.* See **Ձե**.

Ձեական (ի, աւ) *adj.* Well-formed; formal.

Ձեականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformation, configuration, formation, form, figure.

Ձեակերպել (եմ, էցի) *v. a.* To

form, to figure, to fashion.

Ձեակերպութիւն See **Ձեականութիւն**.

Ձեանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form: to feign, to dissemble, to pretend: to form an idea of, to figure to one's self: to seem, to appear.

Ձեացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, appearance.

Ձեացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To form, to figure, to fashion, to model, to mould; to paint, to represent: to copy, to counterfeit, to assimilate; to fabricate, to falsify, to disguise; to dissemble; to feign.

Ձեկ (եմ, էցի) *v. a.* To model, to cut; to form, to figure, to fashion.

Ձեկի (ձեկի, ձեկաւ) *s.* Instrument used in shaping, cutting or modelling.

Ձեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form.

Ձէթ (ձիթոյ, ձիթով) *s.* Olive: oil. **Աթթ ձիթոյ**, oil cruet. **Օծանել ձիթով**, to oil.

Ձի (ոյ, ու) *s.* Horse, steed, saddle-horse. **Մասակ ձի**, mare.

Ձիպոտամի (աւոյ, աեաւ) *s.* Hippopotamus.

Ձիպարման (ի, աւ) *s.* Groom, one that takes care of horses.

Ձիպղէն See **Ասպաղէն**.

Ձիախառն, *adj. ind.* Half man and half horse. **Ձիախառն մարդ**, centaur, hippocentaur.

Ձիախրոխ, *adj. ind.* That bullies, that rodомontades on horseback; that is well mounted.

Ձիական (ի, աւ) *adj. and s.* Of or belonging to horses; horseman, rider.

Ձիակորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Pannick, pannicle.

Ձիահալած, *adj. ind.* **Ձիահալած առնել**, To pursue or hunt on horseback.

Ձիամարդ See **Ձիախառն մարդ**.

Ձիամարտիկ (ալի, ալաւ) *adj. and s.* That fights on horseback.

Ձիամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat on horseback.

Ձիան, *s. pl. ind.* Horses.

Ձիասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves horses, that likes riding.

Ձիասանն (ի, աւ) *s.* See **Ձիասան**: **Ձիասանեայք**, place abounding in horses.

Ձիաստանի (նւյ, նեւ) *s.* See **Ձիաստայ** :

Ձիաստայ (ի, իւ) *s.* Wasp, gadfly :

Ձիավար (ի, աւ) *s.* See **Ձիավարժ** :

Ձիավարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To manage or mount a horse; to ride well, to mount a horse well; to govern a horse :

Ձիավարութիւն See **Ձիավարժութիւն** :

Ձիավարժ (ի, իւ) *s.* Riding master; trooper :

Ձիավարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Horsemanship :

Ձիասան (ի, աւ) *adj.* See **Ձիադարձան** :

Ձիարձակ (ի, աւ) *adj.* That has given a horse the reins. **Ձիարձակ լի նել** or **արշաւել**, to give a horse the reins, to run full speed :

Ձիարձակարան (ի, աւ) *s.* See **Առարկել** :

Ձիարշաւ, *adj. ind.* **Ձիարշաւ լի նել**, To gallop a horse :

Ձիարշաւաւոր (նայ, նաք) *s. pl.* See **Ձիւնթացք** :

Ձիացուլ (լու, լու) *s.* Hippocentaur, centaur :

Ձիաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Trooper; mounted :

Ձիաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To mount a horse, to be mounted on a horse :

Ձիաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Horsemanship :

Ձիւ, *adj. ind.* Stretched, tight; extended, vast; long, prolix. **Ձիւ արշաւել** or **զհեա ժաւնել**, to run or pursue far. **Ձիւ գնել**, to bend, to pull, to dart :

Ձիւնթաց, *adj. ind.* That rides on horseback :

Ձիւնթացարան (ի, աւ) *s.* Horse course, course :

Ձիւնթացիկ, *adj. ind.* See **Ձիւնթաց** :

Ձիւնթացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Horse race, course; cavalcade; gallop :

Ձիթաւոյն, *adj. ind.* Olive-coloured :

Ձիթակուրթ (կթոց, կթոմբ) *s. pl.* Olive season, crop of olives :

Ձիթահան (ի, աւ) *s.* That presses olives :

Ձիթահանք (նայ, նաք) *s. pl.* Olive-press :

Ձիթապառլ (աղլ, աղլ) *s.*

Olive, fruit of the olive tree. **Ձիթապառլ մանր**, small olive :

Ձիթասան (ի, աւ) *s.* Place planted with olive trees :

Ձիթենի (նւյ, նեւ) *s.* Olive, olive tree :

Ձիւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature of a horse :

Ձիւ (ձրի, ձրիւ) *s.* Gift, grace, present. **Ձիւ բնական**, faculty, talent, privilege, advantage :

Ձիւրել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a gift or present :

Ձիւթ (ոյ, ու) *s.* Tar, bitumen; pitch: See **Մաղապէ** :

Ձիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To tar; to pitch :

Ձիւն (ձեան, ձեամբ) *s.* Snow :

Ձիւնարեւ (ի, աւ) *adj.* That produces, that causes snow. **Ձիւնաբեր լինել**, to snow :

Ձիւնաթաւ, *adj. ind.* Sunk in snow, covered with snow :

Ձիւնաթոյր, *adj. ind.* Of the colour of snow, snowy :

Ձիւնալից, *adj. ind.* Snowy, loaded with snow :

Ձիւնախաղաղ, *adj. ind.* See **Ձիւնալից** :

Ձիւնածաղիկ (զկան, զկամբ) *s.* Sort of flower :

Ձիւնական (ի, աւ) *adj.* Of snow, snowy :

Ձիւնակիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries snow :

Ձիւնանալ (ամ, ձիւնացայ) *v. n-p.* To become like snow, to become white; to be covered with snow :

Ձիւնապառ, *adj. ind.* See **Ձիւնալից** :

Ձիւնալուր (լոյ, լոմ) *s.* Snow-water :

Ձիւնասոյլ, *adj. ind.* See **Ձիւնաթաւ** :

Ձիւնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to snow :

Ձիւնափայլ, *adj. ind.* Clear or white as snow :

Ձիւնել, *v. imp.* To snow :

Ձիւնեղէն (զինի, զինաւ) *adj.* Of snow, snowy; cold :

Ձիւնաբան (ի, իւ) *s.* Ichthyologist :

Ձիւնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ichthyology :

Ձիւնակեր (ի, աւ) *s.* Ichthyo-

phagist, one that feeds on fish.

Չկնահան (ի, աւ) *s.* See **Չկնարս** :

Չկնովաշառ (ի, աւ) *s.* Fishmonger.

Չկնարան (ի, աւ) *s.* Fish-market; fishery; well of a fishing boat.

Չկնարալ (ի, իւ) *s.* See **Կաբալ** :

Չկնիկ (նկի, նկաւ) *s.* Little fish; young fish, fry.

Չկնկիթ (կթոյ, կթով) *s.* Spawn of fish; botargo.

Չկնկաւ (կլի, կլիւ) *s.* King-fisher, halcyon.

Չկնարս (ի, աւ) *s.* Fisher, that catches fish.

Չկնարարար, *adv.* Like a fisher.

Չկնարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a fisher.

Չկնարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fishing, art or exercise of catching fish.

Չկառել See **Չգառել** :

Չկառումն See **Չգառումն** :

Չկառել See **Չգառել** :

Չկառլ See **Չգառլ** :

Չկառլիկ See **Չգառլիկ** :

Չկառլոյ See **Չգառլոյ** :

Չկան (կրան, կրամբ) *s.* Winter.

Չկան առնուլ, to winter.

Չկանական (ի, աւ) *adj.* See **Չկառլիկ** :

Չկանահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chilblain.

Չկանամուտ (մուտ, մուտք) *s.* pl. Entrance into winter, beginning of winter.

Չկանային (յնոյ, յնով) *adj.* Of winter, hibernal, winterly.

Չկանանալ (ամ, նայայ) *v. n.* To become winter: to winter, to inure one's self to cold.

Չկանասուն, *adj. ind.* Nourished in winter or during the winter.

Չկանացեալ (կոյ, կով) *adj.* Grown cold, become like winter.

Չկարական (ի, աւ) *adj.* See **Չկառլիկ** :

Չկարլիկ (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* Of winter, hibernal: winter, the winter season.

Չկարլի (նոյ, նով) *s.* See **Չկարանի** :

Չկարլոյ (ի, աւ) *s.* See **Չկարոյ** :

Չկարանի (նոյ, նով) *s.* Winter, the winter season.

Չկարանոյ (ի, աւ) *s.* See **Չկարոյ** :

Չկարասուն (ասն, ասմբ) *s.* House or place that serves to winter in, winter station.

Չկարել (եմ, էցի) *v. n.* To winter, to pass the winter.

Չկարական (ի, աւ) *adj.* See **Չկարլիկ** :

Չկարլիկ See **Չկարլիկ** :

Չկարոյ (ի, աւ) *s.* Place where one passes the winter; winter quarter.

Չկարոյ առնել, to winter, to pass the winter.

Չկարուկ (թի, թիւ) *s.* See **Մեղբայր** :

Չոլ (ոյ, ու) *s.* Pole, very long stick, bar; long branch: prop for a vine.

Չոլարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Perched, put on a perch: prop for a vine; arbour, vine arbour.

Չոլարար **զարգարել**, to prop a vine.

Չոլ (ձուլոյ, ձուլով) *adj.* and *s.* Cast, melted; massive, heavy: pure, fine: font, cast: mass, ingot: weight, heaviness.

Չոլ (ոյ, ու) *s.* Valley, vale: See **Հեղեղաւ** :

Չոլակ (գեղ, գեղիւ) *s.* Village in a valley.

Չոլարար, *adj. ind.* Inundated or over flowed in a valley.

Չոլակ (ի, աւ) *s.* Little valley.

Չոլան, *adj. ind.* Shaped like a valley.

Չոլ (ոյ, ու) *s.* Coat, dress, cloak.

Չոլարար (ի, աւ) *adj.* That causes the production of clothes; lanigerous.

Չոլանհեր, *adj. ind.* That tears his clothes.

Չոլանաւոր (կոյ, կով) *adj.* Clothed, covered with clothes.

Չոլի (իմ, ձեցոյ) *v. n-p.* To make one's self a coat.

Չոլիկ (նկ, նկաւ) *s.* Shabby coat.

Չոլարար See **Չոլակ** :

Չոլ (ոյ, ու) *s.* Egg.

Չոլակ (ի, աւ) *s.* Omelet.

Չոլակոյ, *adj. ind.* Having spawn.

Չոլանի (նկ, նկաւ) *adj.* Oviparous.

Չոլան, *adj. ind.* Oval.

- Չուանայ** (ի, աւ) *s.* Ovary.
Չուարան (ի, աւ) *s.* See **Չուաւ** նայ :
Չուլած (ի, իւ) *s.* Casting, melting, cast, fusion.
Չուլածոյ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Cast; casting.
Չուլածու (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Չուլածոյ** :
Չուլականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fusibility.
Չուլարան (ի, աւ) *s.* Foundry.
Չուլել (եմ, էջի) *v. a.* To cast; to melt, to liquefy; to freeze, to harden by cold.
Չուլելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Fusible.
Չուլի (լի, լաւ) *adj.* and *s.* Founder.
Չուլում (լման, լմամբ) *s.* Casting.
Չուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Fish.
Չուռն (ձնոյ, ձնամբ) *s.* Felt.
Չրաւաստակ, *adj. ind.* That works in vain.
Չրի, *adj. ind.* and *adv.* Gratuitous: gratuitously; gratis.
Չրիաբար, *adv.* Gratuitously, gratis.
Չրիական (ի, աւ) *adj.* Gratuitous.
Չրիականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gratuity.
Չրիառար, *adj. ind.* See **Չրիա** կան :
Չրձել (եմ, էջի) *v. a.* To tear.
Չոն (ի, իւ) *s.* Present, gift, offering, sacrifice.
Չոնարան (ի, աւ) *s.* Place of offering, altar.
Չոնել (եմ, էջի) *v. a.* To offer, to present, to give, to dedicate, to devote, to consecrate.
Չոնի (նւոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* Consecrated, dedicated: idol.
Չոնիլ (նչի, նչաւ) *adj.* and *s.* That devotes, that dedicates, that consecrates, offering.
Չոնում (նման, նմամբ) *s.* Offering, gift; dedication; devotedness.

Ղ

Ղ (*ghad*). GH (guttural as γ Greek). Consonant, the eighteenth letter of the Armenian alphabet. It has much

affinity with the letters խ and Լ, and is sometimes changed for, or confounded with them, for example: Մժէի, մժէլ; զախան, զաղան; սանդուղ, սանդուխ; բաղդ, բախա: Լեղի, զեղի; լուղի, զուղի; լուղակ, զուղակ: In foreign words with a comma above thus զ, it is always pronounced Լ:
 Ղ or Լ with a line above it denotes the number ninety.

- Ղարդան** See **Լարդան** :
Ղակիշ (կշի, կշիւ) *s.* Encampment, lodgement of an army; intrenchment; camp, army.
Ղամար (ի, աւ) *s.* See **Լուսին** :
Ղամար (ի, աւ or ամբ) *s.* Lamp, fire, torch.
Ղամարապարգ, *adj. ind.* Furnished with lamps.
Ղամարանշոյլ, *adj. ind.* See **Ղամ** արապարգ :
Ղամարապէտ, *adv.* Like a lamp, like a torch.
Ղամարափայլ, *adj. ind.* Flaming, shining, brilliant; splendid.
Ղամարիւ (եմ, էջի) *v. a.* To kindle, to inflame; to burn, to blaze.
Ղամարունակ, *adj. ind.* Furnished with a lamp; clear, luminous, shining, brilliant.
Ղամպար See **Ղամար** with its derivatives.
Ղանոն or **Ղանոնի** (ի, աւ) *s.* Musical instrument: See **Երգիչն** :
Ղաշիկ See **Ղակիշ** :
Ղաւակառակ See **Բարբառիկ** :
Ղեակ (զեկի, զեկաւ) *s.* See **Ղեկ** :
Ղեկ (ի, աւ) *s.* Tiller, helm, rudder of a ship; oar.
Ղեկավար (ի, աւ) *s.* Steersman; commander.
Ղեկավարել (եմ, էջի) *v. a.* To be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; to govern.
Ղեկավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering a vessel; government, conduct.
Ղեկել (եմ, էջի) *v. a.* To furnish with a tiller, with a rudder; to steer a ship.
Ղեկորան See **Երկգորան** :
Ղեղի See **Լեղի** :
Ղեղեակ (ի, աւ) *s.* Apron; towel, napkin.
Ղեղրել See **Ուղեղրել** :
Ղեաական (ի, աւ) *adj.* and *s.*

Levitical: Leviticus (sacred book).

Ղևաւայի (յււոյ, յււոյ) *s.* Levite.

Ղևաւիկն See Ղևաւիկան:

Ղէգէտն See Լէգէտն:

Ղիար See Լիար:

Ղձայի See Լձայի:

Ղձուծիւն See Լձուծիւն:

Ղոգումեան See Ողոգումեան:

Ղորկեւ See Ողորկեւ:

Ղորկուծիւն See Ողորկուծիւն:

Ղուղակ See Լղակ:

Ղուղակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To hide.

Ղուղան (ի, աւ) *s.* See Գլան:

Ղուղանիւ See Ղոզիւ:

Ղուղիւ See Ղոզիւ and Լղաւ:

Ղումրայ (ի, իւ) *s.* Wild anise.

Ղուրան See Կուրան:

Ղրամ (ոյ, ու) *s.* (Greek word) See Գրի or Գրիծ:

Ղոզաւ See Լղաւ:

Ղոզակ See Լղակ:

Ղոզանջանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Ղոզանջիւն:

Ղոզանջեւ (եմ, եցի) *v. n.* To toll, to ring, to sound: See Բարբանջեւ:

Ղոզանջիւն, *s. ind.* Ringing, noise: See Բարբանջիւն:

Ղոզանջուծն (լման, լմամբ) *s.* See Ղոզանջիւն:

Ղոզեւ (եմ, եցի) *v. n.* See Ղոզիւ:

Ղոզեցուցանեւ (եմ, ջուցի) *v. t.* To hide, to conceal.

Ղոզիւ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To hide one's self: See Լղաւ: Ղոզիւ ընդ երկրաւ, to conceal one's self under ground.

Ճ

Ճ (*jay*). J or DG (as in the word *judge*). Consonant, the nineteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letter Ջ, and is sometimes confounded with it, for example: ԲՃԻՃ, բջիջ; ԿանՃիւն, Կանջիւն; ԳԷՃ, գէջ; ԿնՃիւ, Կնջիւ; ԲուՃ, բուջ:

Ճ or Ճ with a line above it, denotes the number *hundred*.

Ճագար (ի, աւ) *s.* Coney, rabbit. Էդ or մասակ Ճագար, doe rabbit. Չագ or կորիւն Ճագարի, young rab-

bit. Որջ Ճագարի, rabbit burrow. Գողեւ երբե զՃագար, to squeak like rabbits.

Ճախարակ (ի, աւ) *s.* Lathe, machine for turning: bobbin; spinning wheel; small wheel.

Ճախարակագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Turned, made in a turning lathe: turner, workman that makes things with a turning lathe.

Ճախարակաձեւ, *adj. ind.* Rounded, turned, made or fashioned in a turning lathe.

Ճախարակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճախարակեայ:

Ճախարակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Turned, made in a lathe; very well made, well finished.

Ճախարակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to fashion in a turning lathe: to ornament, to polish.

Ճախիճ See Ճահիճ:

Ճախիճ, *s. and adj. ind.* Marsh, morass, wet and miry places, bog, slough: swampy, miry: See Ճահիճ:

Ճախիճախու, *adj. ind.* Marshy.

Ճախիւ, *s. ind.* Ճախիւ առնոււ See Ճախիւ:

Ճախարակագործիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Turn.

Ճախարանք (նայ, նոք) *s. pl.* Turn; tumble; wheeling about.

Ճախիւ (եմ, եցի) *v. n.* To turn one's self; to tumble; to wheel about; to bid defiance, to brave.

Ճախիւուն (լման, լմամբ) *s.* See Ճախիւանք:

Ճակաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Lecherous, whoremonger.

Ճակաճանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Whoredom.

Ճակաւ (աւ, աւ) *s.* Forehead. Ճակաւ շինուածոց, face, frontispiece; front. Ճակաւ դրոց, frontispiece. Ճակաւ զորաց, file, order, rank, an army drawn up in order of battle.

Ճակաւաւ աւլ, to face, to make war.

Ճակաւաւգիր (գրի, գրաւ) *s.* Destiny, predestination, fate, fatality.

Ճակաւաւգրական (ի, աւ) *adj.* Fatal. Ճակաւաւգրական աղանդ, fatalism.

Ճակաւաւգրեան, *s. ind.* Fatalist.

Ճակաւաւգրեւ (եմ, եցի) *v. a.* To predestinate.

Ճակաւաւգրութիւն (Թեան, Թեամբ)

s. Fatality, destiny: See also Բաղդ.
Ճակատամարտ (ի, իւ) *s.* Pitched battle.
Ճակատամարտիկ (իմ, տեցի) *v. n-p.* To give a pitched battle, to fight in battle-array.
Ճակատայարգար, *adj. ind.* That puts an army in battle-array.
Ճակատանիկ (ի, աւ) *s.* Field of battle.
Ճակտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To put or arrange an army in order of battle.
Ճակասիկ (իմ, տեցի) *v. n-p.* To be drawn up in battle-array.
Ճակնդեղ (ի, աւ) *s.* Red beet.
Ճահ, *adj.* and *s. ind.* Convenient, proper, suitable; decent, becoming; fitness, decency. 'ի ճահ, opportunely, conveniently. 'ի ճահ պատահել or դաւ, to suit, to be proper and suitable. 'ի ճահ է, it is fit, it is expedient or suitable.
Ճահագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proper or suitable writing.
Ճահաւոր (ի, աւ) *adj.* Convenient.
Ճահաւորական (ի, աւ) *adj.* Becoming, decent, proper, suitable.
Ճահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make convenient, to adapt, to accommodate.
Ճահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness.
Ճահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճահաւորել**.
Ճահիճ (հի, հիւ) *s.* Pool, pond of stagnant water: See **Ճափին**.
Ճահողակի, *adv.* See **Ճահողապէս**.
Ճահողապէս, *adv.* Suitably, opportunely.
Ճահողասաց, *adj. ind.* That says, that is said opportunely or suitably.
Ճահողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency.
Ճաղամ (ի, իւ) *adj.* Bald.
Ճաղատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness, depilation.
Ճաշանակ See **Ճօշանակ**.
Ճաշանաւուխտ See **Ճաշանշաւուխտ**.
Ճաշան (ի, իւ) *s.* Ray, light, splendour, brightness.
Ճաշանշաղկ, *adj. ind.* Radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling.
Ճաշանշաղարգ, *adj. ind.* See **Ճաշանշաղկ**.

Ճաշանշանաւ (ամ, լացայ) *v. n.* To sparkle, to shine.
Ճաշանշանեակ, *adj. ind.* In form of a ray.
Ճաշանշաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Ճաշանշաղկ**.
Ճաշանշաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brightness, brilliant light.
Ճաշանշաւուխտ or **Ճաշանշանաւուխտ**, *s. ind.* Embroidery.
Ճաշանշիկ (եմ, եցի) *v. n.* To glitter, to sparkle, to shine; to give light, to enlighten.
Ճաշանշիկ (ի, աւ) *adj.* See **Ճաշանշաղկ**.
Ճամարտակ (ի, աւ) *s.* Bully, roisterer.
Ճամարտակել (եմ, եցի) *v. n.* To bully, to roister, to bluster.
Ճամար (ի, աւ) *s.* Camp, encampment, army in battle-array.
Ճամկուոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Furnished or dressed in brocade: brocade; stuff like brocade.
Ճամկուէս, *s. ind.* Printed callico.
Ճայ (ի, իւ) *s.* Sort of bird.
Ճայթել (եմ, եցի) *v. n.* To split, to crackle, to make a great noise, to crack, to crash.
Ճայթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make split, to break.
Ճայթիկ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See **Ճայթել**.
Ճայթիւն, *s. ind.* Clap, great noise, crash, crack, cracking, explosion; fracture.
Ճայթաւուն (ուման, ումամբ) *s.* See **Ճայթիւն**.
Ճան (ի, իւ) *s.* Small bone (that children play with).
Ճանաչական (ի, աւ) *adj.* Known.
Ճանաչել (եմ, ծանեայ) *v. a.* To know, to perceive, to remark, to discover, to recognise, to know, to feel; to comprehend, to conceive, to understand.
Ոչ Ճանաչել, to be unthankful, to forget.
Ճանաչողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge.
Ճանաչուին (լման, լմամբ) *s.* See **Ճանութիւն**.
Ճանապարհ (ի, աւ) *s.* Way, road, route, journey, stage: street, lane; path; passage: duct, canal; mediation, means.
Ճանապարհ արքունի, highway, public road, great thoroughfare. **Չճանապարհ**.

Levitical: Leviticus (sacred book).

Ղեւոյցի (յւայ, յւալ) *s.* Levite.

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի See Ղեւոյցի:

Ղեւիթի (եմ, եյի) *v. a.* To hide.

Ղեւիթի (ի, աւ) *s.* See Ղեւիթի:

Ղեւիթի See Ղեւիթի:

Ղեւիթի See Ղեւիթի and Ղեւիթի:

Ղեւիթի (ի, իւ) *s.* Wild anise.

Ղեւիթի See Ղեւիթի:

Ղեւիթի (ոյ, ու) *s.* (Greek word)

See Ղեւիթի or Ղեւիթի:

Ղեւիթի See Ղեւիթի:

Ղեւիթի See Ղեւիթի:

Ղեւիթի (նայ, նայ) *s. pl.* See Ղեւիթի:

Ղեւիթի (եմ, եյի) *v. n.* To toll, to ring, to sound: See Քարանջի:

Ղեւիթի, *s. ind.* Ringing, noise: See Քարանջի:

Ղեւիթի (լման, լմամբ) *s.* See Ղեւիթի:

Ղեւիթի (եմ, եյի) *v. n.* See Ղեւիթի:

Ղեւիթի (եմ, յույցի) *v. z.* To hide, to conceal.

Ղեւիթի (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To hide one's self: See Ղեւիթի: Ղեւիթի երկրաւ, to conceal one's self under ground.

Ճ

Ճ (jay). J or DG (as in the word judge). Consonant, the nineteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letter Ջ, and is sometimes confounded with it, for example: Ճախ, ճիլ; Ճանճիւն, Ճանճիւն; ճեճ, ճեճ; ճնճիւ, ճնճիւ; ճունճ, ճունճ:

Ճ or Ճ with a line above it, denotes the number hundred.

Ճագար (ի, աւ) *s.* Coney, rabbit.

Էդ or մատակ Ճագար, doe rabbit.

Չագ or կորիւն Ճագարի, young rab-

bit. Որ Ճագարի, rabbit burrow. Գողճի երբեք ճագար, to squeak like rabbits.

Ճախարակ (ի, աւ) *s.* Lathe, machine for turning: bobbin; spinning wheel; small wheel.

Ճախարակագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Turned, made in a turning lathe: turner, workman that makes things with a turning lathe.

Ճախարակաւ, *adj. ind.* Rounded, turned, made or fashioned in a turning lathe.

Ճախարակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճախարակեայ:

Ճախարակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Turned, made in a lathe; very well made, well finished.

Ճախարակել (եմ, եյի) *v. a.* To turn, to fashion in a turning lathe: to ornament, to polish.

Ճախիճ See Ճախիճ:

Ճախիճ, *s. and adj. ind.* Marsh, morass, wet and miry places, bog, slough: swampy, miry: See Ճախիճ:

Ճախիճաւ, *adj. ind.* Marshy.

Ճախի, *s. ind.* Ճախի առնուլ See Ճախի:

Ճախի (լման, լմամբ) *s.* Turn.

Ճախի (նայ, նայ) *s. pl.* Turn; tumble; wheeling about.

Ճախի (եմ, եյի) *v. n.* To turn one's self; to tumble; to wheel about; to bid defiance, to brave.

Ճախի (լման, լմամբ) *s.* See Ճախի:

Ճակաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Lecherous, whoremonger.

Ճակաճանութիւն (լման, լմամբ) *s.* Whoredom.

Ճակա (աւ, աւ) *s.* Forehead. Ճակա շինուածոց, face, frontispiece; front. Ճակա դրոց, frontispiece.

Ճակա դրոց, file, order, rank, an army drawn up in order of battle.

Ճակա առաւ, to face, to make war.

Ճակաապար (զրի, դրաւ) *s.* Destiny, predestination, fate, fatality.

Ճակաապարակ (ի, աւ) *adj.* Fatal. Ճակաապարակն աղանդ, fatalism.

Ճակաապարակ, *s. ind.* Fatalist.

Ճակաապարել (եմ, եյի) *v. a.* To predestinate.

Ճակաապարութիւն (լման, լմամբ)

s. Fatality, destiny: See also Բաղդ:

Ճակատամարտ (*ի, իւ*) *s.* Pitched battle.

Ճակատամարտիկ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To give a pitched battle, to fight in battle-array.

Ճակատայարդար, *adj. ind.* That puts an army in battle-array.

Ճակատանիկ (*ի, աւ*) *s.* Field of battle.

Ճակատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To put or arrange an army in order of battle.

Ճակատիկ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be drawn up in battle-array.

Ճակիդեղ (*ի, աւ*) *s.* Red beet.

Ճահ, *adj. and s. ind.* Convenient, proper, suitable; decent, becoming: fitness, decency. 'ի ճահ, opportunely, conveniently. 'ի ճահ պատահել or գալ, to suit, to be proper and suitable. 'ի ճահ է, it is fit, it is expedient or suitable.

Ճահագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proper or suitable writing.

Ճահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Convenient.

Ճահաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Becoming, decent, proper, suitable.

Ճահաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make convenient, to adapt, to accommodate.

Ճահաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness.

Ճահեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ճահաւորել**.

Ճահիճ (*հի, հիւ*) *s.* Pool, pond of stagnant water: See **Ճահիճ**.

Ճահողակի, *adv.* See **Ճահողակէս**.

Ճահողակէս, *adv.* Suitably, opportunely.

Ճահողասաց, *adj. ind.* That says, that is said opportunely or suitably.

Ճահողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, decency.

Ճաղատ (*ի, իւ*) *adj.* Bald.

Ճաղատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Baldness, depilation.

Ճառանակ See **Ճառանակ**.

Ճառանաւաւ See **Ճառանաւաւ**.

Ճառանջ (*ի, իւ*) *s.* Ray, light, splendour, brightness.

Ճառանջազեղ, *adj. ind.* Radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling.

Ճառանջադարձ, *adj. ind.* See **Ճառանջազեղ**.

Ճառանջանալ (*ամ, լացայ*) *v. n.* To sparkle, to shine.

Ճառանջառեակ, *adj. ind.* In form of a ray.

Ճառանջաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Ճառանջազեղ**.

Ճառանջաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brightness, brilliant light.

Ճառանջաւորիւ or **Ճառանջանաւորիւ**, *s. ind.* Embroidery.

Ճառանջել (*եմ, եցի*) *v. n.* To glitter, to sparkle, to shine; to give light, to enlighten.

Ճառանջեղ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ճառանջազեղ**.

Ճամբորտակ (*ի, աւ*) *s.* Bully, roisterer.

Ճամբորտակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bully, to roister, to bluster.

Ճամբար (*ի, աւ*) *s.* Camp, encampment, army in battle-array.

Ճամբաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Furnished or dressed in brocade: brocade; stuff like brocade.

Ճամբաւէտ, *s. ind.* Printed callico.

Ճայ (*ի, իւ*) *s.* Sort of bird.

Ճայթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To split, to crackle, to make a great noise, to crack, to crash.

Ճայթեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make split, to break.

Ճայթիկ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Ճայթել**.

Ճայթիւն, *s. ind.* Clap, great noise, crash, crack, cracking, explosion; fracture.

Ճայթաւմ (*ուման, ումամբ*) *s.* See **Ճայթիւն**.

Ճան (*ի, իւ*) *s.* Small bone (that children play with).

Ճանաչական (*ի, աւ*) *adj.* Known.

Ճանաչել (*եմ, ծանեայ*) *v. a.* To know, to perceive, to remark, to discover, to recognise, to know, to feel; to comprehend, to conceive, to understand. Ոչ ճանաչել, to be unthankful, to forget.

Ճանաչողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Knowledge.

Ճանաչում (*ուման, լմամբ*) *s.* See **Ճանաչողութիւն**.

Ճանապարհ (*ի, աւ*) *s.* Way, road, route, journey, stage: street, lane; path; passage: duct, canal; mediation, means. **Ճանապարհ արթունի**, highway, publick road, great thoroughfare. **Չճանապարհ**.

հայն, on a journey, on the road.

Ճանապարհահայն, *s. ind.* Travel-
ler, passenger.

Ճանապարհահայնութիւն See Ճա-
նապարհորդութիւն :

Ճանապարհական (ի, աւ) *adj.* Tra-
velling.

Ճանապարհակից (կցի, կցաւ) *s.*
Travelling companion.

Ճանապարհակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.*
To go with another, to be a travelling
companion.

Ճանապարհակցութիւն (թեան ,
թեամբ) *s.* Travelling company.

Ճանապարհացոյց (ցուցի, ցուցիւ)
s. Guide, that shows the way.

Ճանապարհորդ (ի, աւ) *s.* Travel-
ler, one that makes a journey, that sets
off, passenger.

Ճանապարհորդական (ի, աւ) *adj.*
That belongs to the journey.

Ճանապարհորդակից See Ճանապար-
հակից :

Ճանապարհորդարան (ի, աւ) *s.* Iti-
nerary.

Ճանապարհորդել (եմ, եցի) *v. n.*
To travel, to make a journey, to walk,
to go, to pass, to set off, to take the
road, to keep the way, to begin one's
journey.

Ճանապարհորդութիւն (թեան ,
թեամբ) *s.* Journey, way.

Ճանապարհութիւն See Ճանապար-
հորդութիւն :

Ճանկ or Ճանկ (ոյ, ու) *s.* Claw,
nail; paw; grapple, crampiron, hook;
clasp.

Ճանճ (ի, իւ) *s.* Fly.

Ճանճիկ (ճիկ, ճիւաւ) *s.* Gnat,
small fly.

Ճանճիւ or Ճանճիւն (ճան ,
ճամբ) *s.* See Ճանճ or Ճանճիկ :

Ճանճիւն (ի, աւ) *s.* Fly-flap.

Ճաշ (աւ, աւ) *s.* Dinner, repast at
noon: eating, repast, table, entertain-
ment. Ժամ ճաշու See Ճաշածամ :

Ճաշածամ (աւ, աւ) *s.* Dinner hour.

Ճաշակ (ի, աւ) *s.* Taste, savour;
trial, essay, relish; proof, foretaste;
judgment: cyathus, measure of twelve
bushels; small cup. Աւնու զճաշակ,
to try, to taste, to relish.

Ճաշակական (ի, աւ) *adj.* That
belongs to the taste.

Ճաշակակից (կցի, կցաւ) *s.* Com-
panion at dinner or table, guest.

Ճաշակաւութիւն (թեան , թեամբ)
s. Trial, tasting, relishing.

Ճաշակարան (ի, աւ) *s.* Mouth:
See Բերան :

Ճաշակաւոր (ի, աւ) *adj.* Savoury.

Ճաշակաւորութիւն (թեան , թեամբ)
s. Good savour.

Ճաշակել (եմ, եցի) *v. a.* To dine,
to take the noonday's meal; to eat, to
feed: to try, to taste, to relish; to expe-
rience. Զմա՛ն ճաշակել, to die.

Ճաշակելիք (լեաց , լեօք) *s. pl.*
Taste.

Ճաշակեր (ի, աւ) *adj.* That eats.

Ճաշակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To make taste or eat.

Ճաշակից See Ճաշակակից :

Ճաշակում (կման , կմամբ) *s.* Act
of eating.

Ճաշատեղ See Ճաշատեղի :

Ճաշատեղի (զւոյ , զիւաւ) *s.* See
Ճաշատուն :

Ճաշատուն (տան , տամբ) *s.* Dining
room or place; refectory.

Ճաշարան (ի, աւ) *s.* See Ճաշա-
տուն :

Ճաշել (եմ, եցի) *v. a.* To dine,
to take the noonday's meal: to eat.

Ճաշերոյթ (բութի, բութիւ) *s.*
Dinner: treat, feast.

Ճաշոց (ի, աւ) *s.* Missal.

Ճաշութամ (աւ, աւ) *s.* Dinner
hour. Ճաշութամբ, the three canon-
ical hours Third, Sixth and Ninth.

Ճաշում See Ճաշակում :

Ճապալ, *adj. ind.* Dispersed, spread,
scattered, shed.

Ճապալել (եմ, եցի) *v. a.* To spread,
to shed, to disperse, to scatter. Ար-
եամբ ճապալել, to stain with blood,
to plunge in blood.

Ճապալիք (լեաց , լեօք) *s. pl.* Ճա-
պալիք արեան, Effusion, shedding of
blood.

Ճապալում (զման , զմամբ) *s.* Dif-
fusion; separation.

Ճապուկ (պիկ, պիւաւ) *adj.* Flexible,
supple, slender, delicate.

Ճառ (ի, իւ) *s.* Discourse, treatise;
history, narrative, narration, recital:
allocution, harangue, oration; homily,
parenthesis, sermon: panegyrick, panegy-
rical discourse, praise, eulogy: disser-
tation: description: preface, preliminary
discourse. Ըսա ճառին or առ ճառն ,
literally, according to the letter, to the

letter. *Հառ արկանել* or *Կ Հառ առ նուլ* See *Հառնել*.

Հառարար, *adv.* Like a discourse.

Հառազայթ (*ի, իւ*) *s.* Ray, ray of light, radiation, corruscation, splendour, brightness, brilliancy, lustre, light, clearness.

Հառազայթարար, *adv.* Like a ray of light.

Հառազայթաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Radiant, luminous.

Հառազայթադեհաւ, *adj. ind.* Furnished with light or rays, luminous.

Հառազայթաձեւ, *adj. ind.* In form of a ray of light.

Հառազայթաձիգ, *adj. ind.* That casts light, radiant, luminous, shining, brilliant.

Հառազայթանշնչլ, *adj. ind.* See *Հառազայթաձիգ*.

Հառազայթանսեւել, *adj. ind.* Brilliant, bright: See *Հառազայթաձեւ*.

Հառազայթարձակ, *adj. ind.* See *Հառազայթաձիգ*.

Հառազայթակաւ, *adj. ind.* Radiant, luminous, shining, brilliant.

Հառազայթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Հառազայթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Irradiation, emission of rays, radiating.

Հառազիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* That describes; that gives a description of: that is described, that is represented by discourse.

Հառազուի (*լիւյ, լիւով*) *s.* Chapter, part of a book, commencement of a discourse, of a treatise.

Հառազրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To describe, to represent by discourse, to write, to narrate, to write historically.

Հառակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That relates, that writes the same thing as another.

Հառակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write, to narrate the same thing with another.

Հառասանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Prattle, chat, tiresome discourse, idle story; cavil, dispute.

Հառասել (*եմ, եցի*) *v. n.* To prattle, to chatter; to cavil, to dispute.

Հառասող (*ի, աւ*) *s.* Babbler, chatterer; caviller, declaimer.

Հառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To discourse,

to treat; to narrate, to relate; to recount, to recite, to speak, to tell.

Հառընտիր (*արի, արաւ*) *s.* Collection of sermons, of chosen homilies.

Հառումն (*աման, ամամբ*) *s.* Discourse, recital, narration.

Հար (*ի, իւ*) *s.* Remedy, means, expedient, power, faculty.

Հարակ (*ի, աւ*) *s.* Pasture; pasture ground, meadow; feeding: pasture, food; nourishment, aliment.

Հարակ զէրայ, aliment of fire, fuel. *Հարակ զէրայ*, gangrene, disease or corruption of the flesh: See *Հար*: *Հարակ դառնել* or *Հարակ առնուլ* See *Հարակիլ*.

Հարակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That pastures, that takes its food.

Հարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pasture, to feed; to bait, to eat: to consume, to corrupt: to nourish, to feed: to dress a wound, to remedy, to cure.

Հարակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. շ.* To pasture, to give to eat.

Հարակիլ (*եմ, կեցայ*) *v. n-p.* To pasture, to feed, to bait; to feed upon, to live upon; to expand, to dilate: to be cured.

Հարակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Pasture, pasturage: dilatation, extension.

Հարակալ (*ի, աւ*) *s. and adj.* See *Հարակաւոր*.

Հարձառել (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To crack, to crackle, to break with noise.

Հարձառան, *s. ind.* Crackling, cripitation, crash, fracture.

Հարձառումն (*աման, ամամբ*) *s.* See *Հարձառիւն*.

Հարձանգ (*ի, աւ*) *s.* Hold; buckle; clasp; button.

Հարս (*ոյ, ու*) *s.* Fat; tallow. *Հարս խոզի*, bacon; hog's grease. *Օծանել Հարսով*, to grease. *Բառնալ Հարսն*, to scour.

Հարսալիր, *adj. ind.* Greasy, filled with grease; fat.

Հարսապարար, *adj. ind.* See *Հարսալիր*.

Հարսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See *Հարսալիր*.

Հարսաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See *Հարսալիր*.

Հարսիկ See *Հարսար*.

Հարսովի, *adv.* With its grease.

Հարսութիւն See *Պարսաութիւն*.

Հարասան (*ի, աւ*) *s.* Orator, declaimer, rhetorician, eloquent person,

that speaks with eloquence. **Իբրեւ զճարտասան**, in an oratorical manner; eloquently.

Ճարտասանական (ի, աւ) *adj.* Oratorical.

Ճարտասանել (եմ, եցի) *v. n.* To act the orator, to pronounce discourses of eloquence, to harangue, to declaim.

Ճարտասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oratory, rhetoric, eloquence, declamation.

Ճարտավար (ի, աւ) *s.* Ruler (to draw lines with).

Ճարտար (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Master, artist, learned, expert in some art, master of arts; doctor; orator, eloquent; adroit, clever, industrious; enlightened, capable, intelligent, experienced, ingenious; artful, cunning, subtle, acute, crafty: well, wisely; cleverly, industriously, ingeniously, adroitly, dexterously, cunningly.

Ճարտարաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Speaking well, eloquent, fluent; orator, declaimer, good speaker.

Ճարտարաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak with eloquence or with art.

Ճարտարաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speaking well, eloquence.

Ճարտարաբար, *adv.* Cleverly, adroitly.

Ճարտարագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Industrious, clever.

Ճարտարագործ (ի, աւ) *s. and adj.* Master, artist; artificer; engineer: well made, cunning, industrious, ingenious.

Ճարտարագիււտ, *adj. ind.* Ingenious, industrious.

Ճարտարագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Skilled, intelligent, learned.

Ճարտարախօս (ի, աւ) *adj. and s.* See **Ճարտարաբան**.

Ճարտարախօսել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ճարտարաբանել**.

Ճարտարախօսութիւն See **Ճարտարաբանութիւն**.

Ճարտարահմուտ, *adj. ind.* Well exercised, clever, learned, having much experience.

Ճարտարաձիգ, *adj. ind.* That is stretched or spread very well or ingeniously.

Ճարտարամէտ (մտի, մտաւ) *adj.* Ingenious, full of wit, learned, artful, industrious.

Ճարտարամեկ (եմ, եցի) *v. n.* To

invent, to find out by industry, to labour by one's own genius.

Ճարտարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be industrious.

Ճարտարանկար, *adj. ind.* Painted with art or industry.

Ճարտարանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Ճարտարութիւն**.

Ճարտարապետ (ի, աւ) *s. and adj.* Architect: master of arts; master, artist, artisan, workman, author, maker. **Ճարտարապետ գինուորական**, engineer.

Ճարտարապետական (ի, աւ) *adj.* That belongs to architecture.

Ճարտարապետապէս, *adv.* Like an architect.

Ճարտարապետել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To build or make with art, with industry.

Ճարտարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Architecture, the art of building. **Ճարտարապետութիւն գինուորական**, fortification, military architecture.

Ճարտարապէս, *adv.* See **Ճարտարաբար**.

Ճարտարասան See **Ճարտասան**.

Ճարտարարուեստ, *adj. ind.* See **Ճարտարագործ**.

Ճարտարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To invent, to make use of stratagems.

Ճարտարաշնչութիւն See **Ճարտարաբանութիւն**.

Ճարտարմտութիւն See **Խորամտութիւն** and **Ճարտարութիւն**.

Ճարտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, artifice, skill, ability, industry, knowledge, erudition, address, dexterity, capacity; invention; delicacy: point, presence of mind, penetration, witty turn; sagacity: artifice, cunning, subtlety, evasion, prank, feint, policy, sharpness.

Ճգնիք (նայ, նք) *s. pl.* Effort: See **Ճգնութիւն**: **Ճգնիք բնութեան**, crisis.

Ճգնազգեսց (եցի, եցաւ) *adj.* That leads a laborious or penitent life, mortified, eremitical.

Ճգնազգեսցիկ, *adj. ind.* See **Ճգնազգեսց**.

Ճգնախնջ, *adj. ind.* Laborious, painful.

Ճգնակից (եցի, եցաւ) *adj. and s.* Fellow labourer or brother in arms.

Ճգնասուն, *adj. ind.* See **Ճգնազգեսց**.

Հօնարան (ի, աւ) *s.* Hermitage.
Հօնաւոր (ի, աւ) *s.* That works,
that fights: hermit, anchorite.

Հօնաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See
Հօնել.

Հօնել (եմ, եցի) *v. a.* To fa-
tigue, to give fatigue or trouble, to
trouble, to torment, to force, to press.

Հօնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To fa-
tigue one's self, to give one's self trou-
ble, to lead a laborious or painful life,
to labour, to be in labour, to torment
one's self: to mortify, to macerate, to
afflict one's body, to subdue one's pas-
sions: to strive, to endeavour, to make
an effort, to exert one's self, to take
pains, to strain, to combat, to resist.

Հօնողակից See Հօնակից.

Հօնողութիւն See Հօնութիւն.

Հօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Fatigue, labour, trouble, torment, ef-
fort, combat, resistance, penitence,
mortification, maceration.

Հօնումն (նման, նմամբ) *s.* See
Հօնութիւն.

Հօնութիւն (Հօնայ, Հօնամբ) *s. pl.* See
Հօնութիւն.

Հիւ (ի, իւ) *adj.* Bald.

Հիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Baldness.

Հիւքել (եմ, եցի) *v. a.* To cleave,
to cut, to divide, to tear, to break, to
split; to chap; to crack; to slope; to
incise; to perforate, to pierce, to open.

Հիւքու (աւմ, քեցի) See Հիւքել.

Հիւքում (այ, ով) *s.* Slit, cut,
incision, gash, rent, fissure, crack,
fracture, rupture, chap, breaking open;
seam, rent; opening, defile, hole.

Հիւ, *s. ind.* Walk; way, alley. Հիւ
աւանդ See Հիւանդ.

Հիւանդ (ի, աւ) *s.* Peripatetick.

Հիւանդութիւն (թեան, թեամբ)
s. Peripatetick philosophy.

Հիւարան (ի, աւ) *s.* Alley; place
for walking, walk: academy, lyceum.

Հիւարանեան, *adj.* and *s. ind.* Aca-
demick: academician.

Հիւարանորէն, *adv.* Academically.

Հիւան (եմ, եցի) *v. n.* To walk; to
march, to go.

Հիւանի See Հիւանիք.

Հիւանիք (լեաց, լեաց) *s. pl.* Walk,
alley; terrace, corridor, gallery: walk,
march. Հիւանիք 'ի վերայ սեանց, pe-
ristyle.

Հիւանդանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To walk.

Հիւան (իմ, մեցայ) *v. n-p.* See
Հիւանել.

Հիւան (Հիւանի, Հիւանել) *s.* See Աւ-
աւանդ.

Հիւան (մեաց, մեբ) *s. pl.* See Հի-
ւանիք.

Հիւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
See Հիւան.

Հիւանիք (այ, ով or ի, աւ) *s.*
Froth, scum; broth.

Հիւանիքու (ամ, բացի) *v. a.* See
Հիւանիքել.

Հիւանիքահոտ, *adj. ind.* Stinking,
fetid.

Հիւանիքել (եմ, եցի) *v. a.* To skim,
to cause to boil; to burn.

Հիւ (այ, ով) *s.* Haste, diligence,
promptitude. Հիւ աւաւ See Հիւանել.
Հիւ 'ի շեղայ See Հիւանդ.

Հիւանել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To
hurry, to hasten; to make haste, to des-
patch.

Հիւանցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To
hasten, to hurry, to despatch.

Հիւան (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be
eager, to make haste, to despatch, to
be in a hurry.

Հիւան, *adv.* With haste, in haste,
diligently; in a hurry.

Հիւ (ի, իւ) *s.* Race, descendants.

Հիւանի (ի, աւ) *adj.* See Ապիւանի.

Հիւանիք See Հիւան.

Հիւան (Հիւան, Հիւամբ) *s.* Effort,
attempt; crisis: See Հիւանութիւն.

Հիւ, *s. ind.* Cry. Հիւ հանել, to
cry, to cry out, to scream.

Հիւ, (Հիւ, Հիւաւ) *s.* See Հիւան.

Հիւան See Հիւան.

Հիւան or Հիւան (Հիւան, Հիւան) *adj.*
and *adv.* Sparing; spared, scanty, strait,
strict, rigorous, exact, correct, precise,
punctual, regular: narrowly, scantily,
strictly; correctly, exactly, regularly:
See Հիւան.

Հիւ (Հիւ, Հիւ or Հիւ, Հիւ) *s.*
Cry, clamour, scolding, howling. Հիւ աւանդ or բանաւ, to cry,
to scream, to howl, to scold, to grumble,
to howl.

Հիւանան See Հիւանան.

Հիւ (Հիւ, Հիւ or Հիւ, Հիւաւ)
s. Small bunch of grapes.

Հիւան (ի, աւ) *s.* Claw, nail, ta-
lon, paw.

Ճերանաւոր (ի, աւ) *adj.* Having claws.

Ճեւալ (ի, աւ) *s.* Monster: See **Բզդուհի**.

Ճեւազարարայ (ի, իւ) *adj.* Monstrous.

Ճեւազուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* State of a monster, monstrosity.

Ճիւղ (ւյ, ուղ) *s.* Branch, bough; graft; band (of a fagot).

Ճիւղթ (ութի, ութիւ) *s.* The little finger or toe.

Ճղճիկ, *adj. ind.* Full of branches; forked.

Ճիւղ (ճիւղ, ճիւղաւ) *s.* Worm, vermin, small worm, insect, animalcule, weevil, wood-louse, mite.

Ճիւղիկ (ի, աւ) *adj.* That is eaten by worms, worm-eaten, maggotty.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To trample, to press, to squeeze; to bruise, to contuse; to compress, to strain, to fasten, to bind. **Ճիւղել զտիրա ուրուք**, to move to pity.

Ճիւղեցանիւն (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղել**.

Ճիւղում (լման, լմամբ) *s.* Sprain, bruise, crush; bruise, contusion.

Ճիւղուկ (իւն, զիւմբ) *s.* Small bird, sparrow, small sparrow.

Ճիւղիւն See **Ճաւաղիւն**.

Ճիւղանիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Compressibility.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To press, to trample, to squeeze, to strain; to bind, to fasten, to compress; to crush, to bruise; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to depress, to weigh down, to overwhelm, to overburden, to constrain, to trouble, to oppress.

Ճիւղեցանիւն (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղել**.

Ճիւղիկ (լւյ, լեւ) *adj.* Compressible.

Ճիւղութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* See **Ճիւղում**.

Ճիւղում (լման, լմամբ) *s.* Sprain, bruise; compression, depression, straining; sinking, load; squeezing, mortification, maceration.

Ճիւղիւ (բոի, բոաւ) *adj.* Certain, true, sure, exact, precise, effective, real.

Ճիւղաբան (ի, իւ) *adj.* Veridical: that proves, that demonstrates.

Ճիւղաբանիւն (եմ, եցի) *v. n.* To speak truth; to assure, to prove, to demonstrate.

Ճիւղաբանութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Truth of a discourse, proof, demonstration, certitude, assurance.

Ճիւղաբար, *adv.* Certainly, truly, exactly, effectively.

Ճիւղապատուհ, *adj. ind.* True, veritable, veridical, truly spoken, faithful.

Ճիւղապէս, *adv.* See **Ճիւղաբար**.

Ճիւղակ (եմ, եցի) *v. a.* To verify, to prove the truth, to certify, to assure, to justify, to show; to search, to secure.

Ճիւղակեցանիւն (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղակել**.

Ճիւղաբիւ, *adv.* See **Ճիւղաբար**.

Ճիւղաութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Truth, certainty, assurance; verification; exactitude.

Ճիւղաւել (եմ, եցի) *v. a.* To buy sparingly.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To spare, to be saving, to economise, to be parsimonious: See **Ճիւղաւել**.

Ճիւղաւ, *adv.* Sparingly, niggardly, scantily, narrowly, strictly, frugally, meanly, miserably; rigorously, austere, scrupulously; justly, precisely, faithfully, exactly, properly, regularly, punctually.

Ճիւղութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Thrift, parsimony, economy, stinginess; frugality; exactness, punctuality, fidelity, accuracy, precision, regularity; scruple; rigour, austerity.

Ճիւղիւ (բոի, բոաւ) *adj.* True, veritable, effective, real, certain, unquestionable, sure, solid: veridical, faithful, upright, frank, sincere.

Ճիւղաբան (ի, իւ) *adj.* Veridical.

Ճիւղաբանիւն (եմ, եցի) *v. a.* To speak truth.

Ճիւղաբանութիւն See **Ճիւղաբանութիւն**.

Ճիւղաբար (բոի, բոաւ) *adj. comp.* Very or more true, very certain, sure, evident.

Ճիւղաբարիւն (եմ, եցի) *v. a.* To write sincerely, faithfully, exactly or justly.

Ճիւղաբար (ի, իւ) *adj.* Just,

equitable, that judges equitably.

Ճշմարտախօս (ի, աւ) *adj.* Veridical, faithful, true, veritable.

Ճշմարտախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To speak truth.

Ճշմարտախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Veracity.

Ճշմարտական (ի, աւ) *adj.* See **Ճշմարիտ** :

Ճշմարտահորոյս, *adj. ind.* That has lost the sight of truth, far from the truth, false.

Ճշմարտաճառ, *adj. ind.* Veridical, true, veritable.

Ճշմարտապատուժ, *adj. ind.* See **Ճշմարտաճառ** :

Ճշմարտապէս, *adv.* See **Ճշմարիտ** :

Ճշմարտասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves truth, sincere, upright.

Ճշմարտասիրաբար, *adv.* Sincerely, uprightly.

Ճշմարտասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of truth, sincerity, equity.

Ճշմարտատես (ի, աւ) *adj.* That has really seen.

Ճշմարտատեսիւ, *adj. ind.* Real, true.

Ճշմարտատիպ, *adj. ind.* Real, true, exact.

Ճշմարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճշմարտել** :

Ճշմարտափառութիւն See **Ուղղափառութիւն** :

Ճշմարտաքնին, *adj. ind.* Well examined, sure, certain, true.

Ճշմարտել (եմ, եցի) *v. a.* To aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove.

Ճշմարիտ, *adv.* In truth, truly, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Ճշմարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Truth; veracity, fidelity, certainty.

Ճշտել See **Ճշգրտել** :

Ճշտութիւն See **Ճշգրտութիւն** :

Ճոխ (ի, իւ) *adj.* Copious, abundant, ample, great, opulent, rich, powerful.

Ճոխաբան (ի, իւ) *adj.* Eloquent, fluent; that speaks much, that abounds in discourse.

Ճոխաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To abound in discourse, to speak much: to brave.

Ճոխաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eloquence, speaking well.

Ճոխաբար, *adv.* Amply, diffusely; liberally; cavalierly, in a grand manner, opulently, richly, magnificently; imperiously; tediously.

Ճոխագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very abundant, copious; very rich.

Ճոխագոյնս See **Ճոխաբար** :

Ճոխական (ի, աւ) *adj.* See **Ճոխ** :

Ճոխանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To grow rich, to abound: to bully, to lord, to grow proud, to be haughty.

Ճոխապէս, *adv.* See **Ճոխաբար** :

Ճոխացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich.

Ճոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, diffusion; riches, opulence; faculty, power, dynasty, pride, tyranny, haughtiness.

Ճղել (եմ, եցի) *v. a.* To take off the hair, to depilate.

Ճղարկել (եմ, եցի) *v. a.* To deliver, to set at liberty, to free, to take away, to pull off, to cause to escape, to save, to disengage. **Ճղարկել զանձն**, to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; to make off.

Ճղարկումն (բման, բմամբ) *s.* Deliverance.

Ճղքել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to break.

Ճղան (ի, աւ) *s.* Cord; springe, snare.

Ճռոտ (ի, աւ) *adj.* Declamatory, eloquent, fluent.

Ճռոտաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Declaimer.

Ճռոտաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim; to speak much.

Ճռոտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation; pompous nonsense, bombast; facility in explaining one's self.

Ճռոտանալ (ամ, մացայ) *v. n.* To declaim; to speak much; to bully.

Ճռոտութիւն See **Ճռոտաբանութիւն** :

Ճռապ See **Ճիւղալ** :

Ճռապական (ի, աւ) *adj.* Monstrous.

Ճռալալ (ամ, ճացի) *v. n.* See **Ճռառկել** :

Ճռել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream, to bawl, to scold, to complain, to groan, to lament.

Ճռիւն, *s. ind.* Cry, bawling, scold-
50

ing; complaint, groaning, lamentation.

Ջուղ (*ի, աւ*) *adj.*, and *s.* Bawler, squaller, scold; complaining, roaning; that laments.

Ջղիւն See **Ջղոււն**.

Ջղոււն (*Ջղուան, Ջղամբ*) *s.* Grasshopper, cicada.

Ջուլաղ (*ի, իւ*) *s.* Grape-gleaner.

Ջուլաղ առնել, to glean; to stirp; to consume, to destroy entirely, to exterminate.

Ջուլաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ջուլաղ առնել**.

Ջուլաղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of gleaning grapes.

Ջուխ (*Ջանի, Ջանիւ*) *s.* Noise, cry.

Ջանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To make a noise, to scream.

Ջուռղել (*եմ, եցի*) *v. n.* To chirp; to warble.

Ջուռղիւն, *s. ind.* Act of chirping, chirping of birds.

Ջուռղող (*ի, աւ*) *s.* That chirps.

Ջրագ (*ի, աւ*) *s.* Light, flambeau, candle, taper; lamp. **Յարգարել ըջ-ճրագն**, to snuff the candle.

Ջրագարեան (*ի, աւ*) *s.* Socket of a lamp: branch of a candlestick.

Ջրագալոյց (*լուցի, լուցիւ*) *s.* Illumination, number of lights.

Ջրագակալ (*ի, աւ*) *s.* Candlestick: stand for a lamp; acolyte.

Ջրագակեր (*կրի, կրաւ*) *s.* See **Ջրագակալ**.

Ջրագարան (*ի, աւ*) *s.* Candlestick, candelabra; stand for candlesticks.

Ջրագարան բաղմոսեան, large branched candlestick.

Ճօճ or **Ճօճք**, *s. ind.* Swing-gate: See **Ճօճան**.

Ճօճան (*ի, աւ*) *s.* Balancing, oscillation, vibration. **Ճամայոյց Ճօճա-նաւ**, pendulum. **Ճօճան առնուլ** See **Ճօճել**.

Ճօճանակ (*ի, աւ*) *s.* Swing: pendulum.

Ճօճել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To brandish, to swing: to balance, to vibrate, to oscillate.

Ճօճիլ (*իմ, չեցայ*) *v. n-p.* To swing, to balance one's self, to flutter about.

Ճօշ (*ի, իւ*) *s.* Cuirass.

Մ

Մ (*mien*) pronounced nearly as the French word *mienne*. M, a consonant the twentieth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into Ն, for example: **Սթիկ**, **անթիկ**; **ամպարիշտ**, **անպարիշտ**.

Մ or **մ** with a line above it denotes the number *two hundred*.

Մագաղաթ (*ի, իւ*) *s.* Parchment.

Մագաղաթագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of parchment.

Մագաղաթեայ, *adj. ind.* Made of parchment.

Մագիլ (*գլի, գլաւ*) *s.* Claw, talon, nail.

Մագիստրիանոս See **Մագիստրոս**.

Մագիստրոս (*ի, աւ*) *s.* (The latin word *magister*) Master; magistrate; mayor.

Մագիստրոսական (*ի, աւ*) *adj.* Magisterial, of a master or of a magistrate.

Մագիստրոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Mastership; magistracy.

Մագիլել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Մագիլել**.

Մագիլել (*եմ, եցի*) *v. a.* To claw; to cling to by the claws, to hold with claws; to climb.

Մագիլի, *adv.* With the claws. **Մագիլի ըմբռնել**, to claw. **Մագիլի ելանել** 'ի վեր, to climb.

Մագնետիս (*ի, աւ*) *s.* See **Մագնիս**.

Մագնիս (*ի, աւ*) *s.* Loadstone, magnet; magnetick needle.

Մագնիսական (*ի, աւ*) *adj.* See **Մագնիսեան**.

Մագնիսեան, *adj. ind.* Of or belonging to a loadstone, magnetick. **Մագնիսեան զօրութիւն**, magnetism.

Մաղ (*ոյ, ով*) *s.* Hair; bristle; twist, cord.

Մաղադործ (*ի, աւ*) *adj.* See **Մաղադիւն**.

Մաղապուր See **Մաղապուրծ**.

Մաղապուրծ, *adj. ind.* **Մաղապուրծ զերծանիլ** or **ճողադիլ**, To escape narrowly, to escape with difficulty.

Մաղպղէն (ղան, ղամբ) *s.* Hero: See Դիւցաղն:

Մաղէղ (ի, աւ) *adj.* Hairy, shaggy.

Մաղէղէն (ղիկի, ղիկաւ) *adj.* and *s.* Made or woven of hair: haircloth.

Մաղիկ (խի, խաւ) *s.* Pincers to pull out hair.

Մաղաքէ (ի, իւ) *s.* Mastick.
Մաղաքէ գիւնոյ, sandarak, gum of the juniper-tree.

Մաթ (ոյ, ով) *s.* See Ռուսի:

Մաթեմատիկայ (ի, իւ) *s.* Mathematics: See Ռուսականութիւն:

Մաթուղ (ի, աւ) *s.* Fruit of the arbut or strawberry-tree.

Մաթուղենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Arbut, strawberry-tree.

Մալեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Castrated.

Մալել (եմ, եցի) *v. a.* To bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալուխ (լիւոյ, լիւով) *s.* Camel, or cable.

Մախաթ (ոյ, ով) *s.* Large needle.

Մախալ (ամ, խալայ) *v. n-p.* To envy, to grudge.

Մախաղ (ի, իւ) *s.* Bag, sack; satchel, pouch, pocket; cloakbag; knapsack; letter-bag, messenger's bag; wallet.

Մախաբ (նայ, նք) *s. pl.* Envy; ill-will, grudge.

Մախալոյ (ի, աւ) *adj.* Envious.

Մախր (խեր, խերք) *s.* Resinous wood, match.

Մած, *adj. ind.* Glued, joined.

Մածանիլ (իմ, մածայ) *v. n-p.* To be glued, to stick, to adhere, to be joined: to curdle, to coagulate, to be clotted, to congeal, to bind.

Մածնուլ (ում, ծեայ) *v. n-p.* See Մածանիլ:

Մածուած (ոյ, ով) *s.* Gluing, soldering, cementation; conjunction, fastening, adhesion; coagulation, curdling; congelation.

Մածուսի (ծման, ծմամբ) *s.* See Մածուած:

Մածուն (ծնոյ, ծնով) *s.* Curd; clot.

Մածուցանիլ (եմ, ծուցի) *v. t.* To soder, to glue, to conglutinate, to cement; to fasten, to join; to curdle, to make coagulate, to thicken; to congeal.

Մածուցիկ, *adj. ind.* Gluy, glu-

tinous, viscos, sticky, clammy.

Մակ, *pre.* On, upon, over, above.

Մակաբաժանիլ (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Մակաբերական (ի, աւ) *adj.* Conclusive.

Մակաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to deduce, to argue, to gather, to conclude:

Մակաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion.

Մակադաւթ, *adj. ind.* Extensive, vast.

Մակադեա (գիտի, գիտաւ) *s.* Incubus, nightmare: See Մալաւանջ:

Մակագիծ (գծի, գծիւ) *adj.* and *s.* Inscribed on or imprinted: inscription: See Մակագիր:

Մակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Epigraphe, inscription, title, sign. Մակագիր նամակայ, superscription or direction of a letter.

Մակագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write upon; to entitle; to ascribe.

Մակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Մակագիր:

Մակագրական (ի, աւ) *adj.* Adjective, epithet: See Ածական: Մակագրական անուն, surname: See Մակա նուն:

Մակագրել (եմ, եցի) *v. a.* To impose, to lay on.

Մակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imposition, act of laying on.

Մակալեղու (ի, աւ) *s.* Small tongue.

Մակածել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to induce.

Մակածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Induction, consequence: See Մակաբերութիւն:

Մակակեա (կիտի, կիտիւ) *s.* Comma or point above a letter (for example, 'ի, չ):

Մակաձի (ոյ, ով) *s.* Horseman, rider.

Մակաղասիկ (ի, աւ) *s.* Sheepfold, sheep's pen.

Մակաղել (եմ, եցի) *v. a.* To fold or pen sheep.

Մակաղեցուցանիլ (եմ, ցուցի) *v. t.* See Մակաղել:

Մակաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be folded, to be in the pen.

Մական (ի, աւ) *s.* Drumstick.

Մականուանել (եմ, եցի) *v. a.* To surname; to entitle.

Մականուն (ան, ամբ) *s.* Surname; title.

Մականունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Մականուն :

Մականիւն (սեան, սեամբ) *s.* Epistyle.

Մակասեռեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Spread or extended over.

Մակարգ (ի, աւ) *s.* Curds, clot, curdled milk.

Մակարդակ (ի, աւ) *adj. and s.* Plain, flat, level: level surface, plane.

Մակարդակ ձև, geometrick plane.

Մակարդակագրութեան (քննոյ, քննով) *s.* Planisphere.

Մակարդակաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Planimetry.

Մակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To curdle, to coagulate.

Մակարգել (իմ, գեցայ) *v. n.* To curdle, to coagulate, to clot, to congeal.

Մակացական (ի, աւ) *adj.* Scientific.

Մակացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Learned, skilled, well-informed.

Մակացու (ի, աւ) *adj. and s.* Studious; student.

Մակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Study; learning, knowledge, erudition, science.

Մակաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Superabundant, excessive.

Մակբայ (ի, իւ) *s.* Adverb. Մակբայի, adverbial. իբրեւ զմակբայ, adverbially.

Մակեղոււ, *adj. ind.* Accessory, additional.

Մակերևոյթ (ութի, ութիւ) *s.* Superficies, surface; face, outside.

Մակերևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superficies, surface.

Մակընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flux or flow of the tide, flood-tide.

Մակհաւասար (ի, իւ) *adj.* Plain, level, even, equal.

Մակոյկ (մակուկի, մակուկաւ) *s.* Wherry, skiff, yawl; row-boat.

Մակաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dicesis.

Մահ (ու, ու or ուան, ուամբ) *s.* Death, decease; massacre, slaughter, carnage.

Մահաբեր (ի, աւ) *adj.* Deadly,

mortiferous, mortal, fatal, deathful, destructive.

Մահաբերան, *adj. ind.* That leads to death, that ends in death, mortal.

Մահադոյժ, *adj. ind.* Announcing the death, that brings the news of the death; fatal, melancholy.

Մահադործ (ի, աւ) *adj.* That causes death, mortal.

Մահադործակ, *adj. ind.* See Մահադործ :

Մահադուշակ (ի, աւ) *adj.* See Մահադոյժ :

Մահադեղ (ոյ, ով) *s.* See թոյն :

Մահադեհաւ (ի, իւ) *adj.* Clad in mourning.

Մահադեղոյց, *adj. ind.* See Մահադոյժ :

Մահադէն (զինի, զինաւ) *adj.* Provided with deadly weapons, that causes death, mortal.

Մահաթոյն See թոյն :

Մահալոյծ, *adj. ind.* That takes away or destroys death.

Մահածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That brings or produces death, deadly, mortiferous.

Մահակ (ի, աւ) *s.* Club, large stick.

Մահակերպարան, *adj. ind.* Having the form or figure of death.

Մահակեր (կրի, կրաւ) *adj.* Mortal, deadly: mortifying.

Մահակից (կցի, կցաւ) *adj.* United in death, that dies with another.

Մահակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To die with another, to share the death of another.

Մահահամար, *adj. ind.* Mortal, that causes death.

Մահահանգիստ, *s. ind.* Repose of the dead.

Մահահանդոյն, *adj. ind.* That resembles death, deathlike.

Մահահոտ, *adj. ind.* Pestilential, pestiferous, mortal.

Մահահրաւեր, *adj. ind.* That invites, provokes or causes death, mortal.

Մահաձիգ, *adj. ind.* That brings death on himself.

Մահաձիր, *adj. ind.* That causes death, deadly, mortal, pestilential.

Մահամատոյց, *adj. ind.* See Մահաձիր :

Մահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.*

To die, to become subject to death.

Մահաշնուհ, *adj. ind.* See Մահադոյժ:

Մահաշուշ, *adj. ind.* Pestilential, mortal, deadly.

Մահապարտ (*ի, աւ*) *adj.* That deserves death, condemned to death.

Մահապարտել (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To deserve death, to be condemned to death.

Մահաւիթ, *adj. ind.* That causes death, mortiferous, mortal, pestilential, deathful.

Մահասահման, *adj. ind.* That imposes or produces death, mortal, fatal: See Մահապիտան:

Մահապիտան, *adj. ind.* That is the cause or origin of death.

Մահաստուեր (*ի, աւ*) *adj.* That has the shadow of death.

Մահափշա, *adj. ind.* That has the pain of death.

Մահատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See Մահանդոյն:

Մահաւիտ, *adj. ind.* See Մահաւիտան:

Մահարար (*ի, աւ*) *adj.* See Մահաւիթ:

Մահարձան (*ի, աւ*) *s.* Monument, tomb; tower; bulwark, bastion.

Մահացան, *adj. ind.* That spreads death, pestilential.

Մահացու (*ի, աւ*) *adj.* Deadly, mortal, mortiferous, pestilential: See Մահանացու:

Մահացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to die, to kill: to mortify.

Մահացուցիչ (*ցիչ, ցուչ*) *adj.* That kills, murderous: mortifying.

Մահաբուշ, *adj. ind.* Lethargick.

Մահիկ (*հիկ, հիււ*) *s.* Horns of the moon's crescent; ornament in the shape of the moon's crescent.

Մահիճք (*հից, հիճք*) *s. pl.* Bed, couch; mattress. Մահիճք աւկախեալ, hammock.

Մահկանացու (*ի, աւ*) *adj.* Mortal, subject to death.

Մահկանացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mortality, mortal state.

Մահաւակալ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Bedrid: wooden bed.

Մահմետական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Mahometan, Mussulman, Turk.

Մահմետականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mahometanism.

Մահողուղեան, *adj. ind.* That has a bunch of mortal or pestilential grapes, mortal.

Մահուլափ, *adj. ind. and adv.* Mortal, extreme: mortally, to death.

Մահաորաժամ (*ու, ու*) *s.* Plague, pestilence, mortality, contagious disorder.

Մաղ (*ի, իւ*) *s.* Bolter, sieve, searce. Մաղ մեղու See Բախճ:

Մաղաս (*ոյ, ու*) *s.* Spit, phlegm.

Մաղաւոտ (*ի, աւ*) *adj.* Pituitous, phlegmatick.

Մաղաւոտակ (*ի, աւ*) *adj.* Like a sieve.

Մաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bolt, to sift.

Մաղլմայ (*ի, իւ*) *s.* Plate; patin.

Մաղթանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Prayer, orisons, supplication, deprecation; rogation; litany.

Մաղթել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To pray, to supplicate, to implore, to beseech.

Մաղթեղջիւր (*ջիւր, ջերբ*) *s.* Cornucopia, horn of plenty.

Մաղխաղ (*ի, աւ*) *s.* See Նախաբար:

Մաղխաղութիւն See Նախաբարութիւն:

Մաղխաղող (*ի, աւ*) *adj.* Burning, corrosive.

Մաղձ (*ի, իւ*) *s.* Bile.

Մաղձակաւոր, *adj. ind.* Bilious, choleric.

Մաղձաւորակ, *adj. ind.* Bilious, biliary.

Մաղձաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Bilious, choleric.

Մաղձոտ (*ի, աւ*) *adj.* See Մաղձաւոր:

Մաճ (*ոյ, ու*) *s.* Handle of a plough.

Մաճակալ (*ի, աւ*) *s.* Ploughman.

Մաճակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Direction of the plough, ploughing.

Մաճաւակ (*ի, աւ*) *s.* Cheesecake.

Մաճար (*ի, աւ*) *s.* Wine made of sour grapes.

Մաճայ (*ի, աւ*) *s.* Chyle. Փախարկումն 'ի մաճայ, chylification.

Մաճիկ (*իււյ, իււլ*) *s.* Sloe

or bullace-tree, wild plum-tree.

Մամլակ (*ի, աւ*) *s.* Pincers; vice.

Մամլաւոր (*ի, աւ*) *s.* Presser.

Մամուլ (*մլոյ, մլով*) *s.* Press, calender.

Մամուխ (*մոյ, մով*) *s.* Sloe, wild plum.

Մամուռ (*մոյ, մով*) *s.* Moss.

Մամուստ, *adj. ind.* Mossy.

Մամուտ (*ի, աւ*) *adj.* See Մամուստ.

Մամոնայ (*ի, իւ*) *s.* Mammon.

Մայել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bleat.

Մայթ (*ի, իւ*) *s.* Footpath.

Մայիս (*ի, իւ*) *s.* May.

Մայր (*մեր, մոր*) *s.* Mother; mamma; matrice, mould. Մայր քաղաք, metropolis. Մայր եկեղեցի, mother church. Մայր լեզու, mother tongue. Մայր զանկ, prioress, abbess.

Մայր (*ի, իւ*) *s.* Pine-tree; cedar.

Մայրաբար, *adv.* Maternally, as a mother.

Մայրագիր (*գրի, գրաւ*) *s. f.* Adopted mother.

Մայրազորով, *adj. ind.* Full of maternal tenderness.

Մայրազուծ, *adj. ind.* See Մայրազորով.

Մայրախոզխոզ, *adj. ind.* That kills his mother, parricide.

Մայրական (*ի, աւ*) *adj.* Maternal.

Մայրակերտ (*ի, աւ*) *adj.* Made or built of pine-tree or cedar.

Մայրանման, *adj. ind.* Motherly, like a mother.

Մայրապետ (*ի, աւ*) *s. f.* See Մայր զանկ.

Մայրասպան (*ի, աւ*) *adj.* See Մայրախոզխոզ.

Մայրատախտակ (*ի, աւ*) *s.* Board or table of pine or of cedar.

Մայրաքաղաք (*ի, աւ*) *s.* Metropolis, capital.

Մայրաքաղաքացի (*յալոյցեաւ*) *adj.* and *s.* Born or resident in a capital city; native or inhabitant of a metropolis.

Մայրենի (*նոյ, նեաւ*) *adj.* Maternal. Մայրենիք, relations by the mother's side; maternal house; native country.

Մայրի (*բոյ, բեաւ*) *s.* Wood,

forest; den, cavern, cave for beasts.

Մայրիկ, *s. ind.* Mamma.

Մայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Maternity, motherhood.

Մայրփայտեայ, *adj. ind.* See Մայրակերտ.

Մայրօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* Like a mother; maternally.

Ման (*ի, իւ*) *s.* Turn, round motion. Ման առնուլ, to turn, to move round. Ման պաղոց, bloom: See Մնաս and Մանանայ.

Մանանայ (*ի, իւ*) *s.* Manna (sort of congealed dew).

Մանանիկ (*նոյ, նով*) *s.* Mustard-plant; mustard. Հաս մանանիկ, mustard-seed.

Մանաւիկ, *adj. ind.* That turns round, circular. Մանաւիկ շրջան, whirligig, swift turn, whirling about.

Մանաւանդ, *conj.* and *adv.* More, rather, better, in a greater degree; above all, principally, chiefly, especially, peculiarly, particularly, singularly.

Մանապ (*ի, աւ*) *s.* Sickie.

Մանդիլին (*ի, աւ*) *s.* Machine, warlike engine.

Մանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Necklace, chain, collar. Մանեակ երեւակի, Saturn's ring.

Մանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spin; to twist, to twine.

Մանեկան, *adj. ind.* Annular.

Մանեկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That wears a necklace; annular.

Մանիշակ See Մանուշակ.

Մանկ (*ի, աւ*) *s.* Fraud, cheat: See Խորամանկութիւն.

Մանկաբար, *adv.* Like a child, childishly.

Մանկաբարձ (*ի, աւ*) *s.* Accoucher; midwife. Մանկաբարձ լինել, to deliver a woman, to perform the office of midwife.

Մանկաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Childish, puerile.

Մանկաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Puerility, childishness.

Մանկաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That is brought to bed, in labour, that lies in. Մանկաբեր լինել, to lie in, to be brought to bed.

Մանկաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Childbed, childbirth.

Մանկազոյն (*զոնի, գունիւ*) *adj. comp.* Under age; younger; very young.

Մանկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* See **Մանկաբեր** :

Մանկածու (ի, աւ) *s.* Schoolmaster, pedagogue, preceptor, teacher. **Մանկածուի**, pedagogical.

Մանկածուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Pedagogy, tutorage, discipline of children.

Մանկակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That nurses; nurse.

Մանկական (ի, աւ) *adj.* Infantile; puerile.

Մանկակեր (ի, աւ) *adj.* That eats or devours infants. **Մանկակեր Յաւերժահարսն**, Lamia.

Մանկահոտոր, *adj. ind.* That destroys, that kills infants.

Մանկահեղձ, *adj. ind.* That suffocates or drowns infants.

Մանկամարդ (ի, աւ) *s. f.* Young woman.

Մանկամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars or combats with a child or stripling.

Մանկամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See **Մանկաբարոյ** :

Մանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become a child; to grow young again.

Մանկանուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Nursery or education of a child.

Մանկանուծ, *adj. ind.* Brought up, educated.

Մանկատղան (ի, աւ) *adj.* See **Մանկակոտոր** :

Մանկատանուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Massacre of infants.

Մանկավարժ (ի, իւ) *adj.* and *s.* See **Մանկածու** :

Մանկավարել (եմ, եցի) *v. a.* To bring up or educate (children.)

Մանկարար (ի, աւ) *adj.* See **Մանկաբեր** :

Մանկարարութիւն See **Մանկաբերութիւն** :

Մանկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make a child of; to make young again.

Մանկիկ, *s. ind.* Little child.

Մանկութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Infancy; minority; youth.

Մանկտեակ, *s. ind.* Little child: See **Մանկաի** :

Մանկտեպք (եպց, եքք) *s. pl.* See **Մանկաի** :

Մանկաի (աւոյ, աւով or տեաւ) *s. pl.* Infants, children, young folks, youngsters.

s. pl. Infants, children, young folks, youngsters.

Մաննայ (ի, իւ) *s.* See **Ընծայ** or **Պատարադ** :

Մանուած (ոյ, ուլ) *s.* Spinning; wire-drawing; twisting: turn, bend, winding. **Մանուածք բանից**, circumlocution.

Մանուածոյ, *adj. ind.* Spun; twisted: winding, tortuous.

Մանուկ (նկան, նկամբ) *s.* Infant, minor: child (son or daughter): youth, lad: little child. **Մանուկ աղջկայ**, մանուկ մատաղ, infant, little child. **Մանկունք առաքաւորի**, paranympths.

Մանուշակ (ի, աւ) *s.* Violet.

Մանր (նու, նու) *adj.* and *adv.* Slender, minute, little, light, thin, slight, small, fine, subtle; scantily, in small portions; in retail, in detail. **Մանր հատանել**, to cut thin. **Մանր մանր կտորել**, to cut into small pieces. **Մանր ասել**, to repeat in detail.

Մանրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very slender, very small, very thin, fine, subtle.

Մանրագոր (ի, աւ) *s.* Mandrake, mandragorus.

Մանրագրութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Micrography.

Մանրագիտակն (կան, կամբ) *s.* Microscope: See **Խոշորացոյց** :

Մանրաղին, *adj. ind.* See **Մանրախոյզ** :

Մանրաթելք (լից, լիւք) *s. pl.* Thread, wire, string, fibre, filament, fibril; rough edge, wire edge.

Մանրախիճ, *adj. ind.* **Մանրախիճ քարիք**, Small stones, gravel: See **Խիճ** :

Մանրախոյզ (խուզի, խուզիւ) *adj.* and *s.* That searches strictly, that examines accurately; accurate, exact: strict search, strict examination. **Մանրախուզիւ քննել**, to search strictly, to examine diligently. **Կարի ինն մանրախոյզ**, punctilious.

Մանրախոտ (ոյ, ուլ) *s.* Fine or tender grass.

Մանրածոյ, *adj. ind.* **Մանրածոյ կերակուր**, Hash, gallimaufrey, fricassee.

Մանրակարկաւ, *adj. ind.* Patched together, cobbled.

Մանրակրկիտ, *adj. ind.* and *adv.*

Strict, minute, diligent, that searches strictly: minutely, in detail; strictly, diligently. *Կարէ իմն մանրակրկիտ*, formal, punctilious person.

Մանրամաղ, *adj. ind.* Fine, minute, thin. *Մանրամաղ փոշի*, fine dust, atom, corpuscle.

Մանրամանն (*սին, սամբ*) *adj.* and *s.* Minute, exact, particular, detailed: minute, the sixtieth part of a degree.

Մանրամանաբար, *adv.* Minutely, exactly, particularly, in detail, precisely.

Մանրաչափ (*ի, իւ*) *s.* Micro-meter.

Մանրապատում, *adj. ind. and adv.* Related in detail, told minutely: in detail, minutely. *Մանրապատում գրել*, to write in detail.

Մանրավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Retailer, dealer in retail.

Մանրատունիկ (*անկոյ, անկով*) *s.* Small plant.

Մանրացող, *adj. ind.* Thin, drizzly (rain).

Մանրաբլիս, *adj. ind.* Thinly eared (corn).

Մանրաքնին, *adj. ind.* See *Մանրախոյզ*.

Մանրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide into small parts, to take to pieces, to break, to mash, to pound, to bruise, to beat, to grind, to crush, to dash to pieces; to crack, to scranche, to chew; to grate, to scrape; to crumble; to mince, to hash.

Մանրիկ, *adj. ind.* Minute, very small.

Մանրերկրորդ (*ի, աւ*) *s.* *Մանրերկրորդ ժայրկենի*, Second, the sixtieth part of a minute.

Մանրուած (*ոյ, ով*) *s.* Piece, part, bit, slice, particle, small quantity.

Մանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Minuteness, thinness.

Մաշ, *adj. ind.* Used up, worn out, old.

Մաշարայական (*ի, աւ*) *adj.* Consumptive, phthisical. *Մաշարայական ախտ*, consumption, phthisis.

Մաշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume, to wear, to waste, to make thin, to rot, to corrupt, to corrode, to gnaw, to eat, to destroy.

Մաշել (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To

consume, to grow thin, to waste, to rot, to dry up, to wear out, to be destroyed.

Մաշկ (*ի, աւ*) *s.* Skin, hide, leather; membrane, pellicle, film, tegument, cuticle: furred cloak, furred lining.

Մաշկազգեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* Clothed with leather or skin.

Մաշկարար (*ի, աւ*) *s.* Furrier.

Մաշկահանգերձ (*ի, իւ*) *s.* Garment of skin: See *Մաշկազգեաց*.

Մաշկային (*յիւյ, յիով*) *adj.* Membranous.

Մաշկանափոր, *adj. ind.* See *Մաշկազգեաց*.

Մաշկեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Furred cloak, garment of skin or of leather.

Մաշկեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* See *Մաշկեղէն*.

Մաշկեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Of leather, of skin.

Մաշուած (*ոյ, ով*) *s.* Consumption, use; marasmus, decline, phthisis.

Մաշուան (*շման, շմամբ*) *s.* See *Մաշուած*.

Մաշտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To lose the hair, to be bald.

Մաշտայ (*ի, աւ*) *s.* Ritual, ceremonial, pontifical.

Մառախլամած, *adj. ind.* See *Մառախլապառ*.

Մառախլապառ, *adj. ind.* Full of fog, foggy, obscure.

Մառախլել (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To be dark, to be very foggy.

Մառախլու, *adj. ind.* See *Մառախլապառ*.

Մառախուղ (*խղի, խղիւ*) *s.* Fog, thick vapour; obscurity.

Մառան (*ի, աւ*) *s.* Cellar, canteen, tavern: See *Հտեմարան*.

Մառանապետ (*ի, աւ*) *s.* Keeper of a cellar or canteen: See *Հտեմարանապետ*.

Մառեի (*ի, իւ*) *s.* Mars: See *Հրատ*.

Մառնամուտ, *adj. ind.* Hidden, obscured: See *Մառախլապառ*.

Մասն (*սին, սամբ*) *s.* Part, portion, piece, bit, morsel, share, participation, interest; contingent, quota; lot; daily allowance; retail, detail. *Մասն փոքրիկ* See *Մասնիկ*. *Մասամբ* or *բոս մասին*, in part, partly; by halves.

իմով մասամբ, on my part, on my side. Ազօթից մասամբ, with regard to prayers. Յայսմ մասին, on this side; on this consideration. 'Ի պարգևի մասին, in place of a gift, as a gift.

Մասնական (ի, աւ.) adj. Particular: partitive.

Մասնակից (էջի, էջաւ.) adj. and s. Participant, that shares; partaker, partner, party concerned. Մասնակից լինել, to partake of, to be a party concerned.

Մասնակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Participation, share; communication.

Մասնատուփ (տփոյ, տփով) s. Pyx; box or shrine for relics.

Մասնաւոր (ի, աւ.) adj. Particular, singular, special, specific. Հարկիլ մասնաւոր, to contribute in some measure. Մասնաւոր պարագայք իրին, the particulars, the details of an affair. Իջանել 'ի մասնաւորս, to particularize, to detail.

Մասնաւորապէս, adv. See Աւան ձին or Աւանձինն:

Մասնաւորել (եմ, էջի) v. a. To communicate, to impart; to distribute, to divide, to share, to give, to contribute.

Մասնաւորիլ (իմ, ընցայ) v. n-p. To participate, to partake, to share; to take part in, to interest one's self, to be concerned. Մասնաւորիլ ընդ հարկաւ, to contribute in some measure.

Մասնաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Particularity, singularity, speciality.

Մասնիկ (նկան, նկամբ) s. Parcel; particle; corpuscle.

Մասնիկեան, adj. and s. ind. Corpuscular; corpuscularian.

Մատակ (ի, աւ.) adj. Female (beast or quadruped). Մատակ ձի, mare.

Մատակախանձ or Մատակախաղ, adj. ind. Not castrated, entire. Ձի մատակախանձ, stallion, stonehorse.

Մատակարար (ի, աւ.) s. Administrator, manager; provider, victuallers head-butler, steward; dispenser, distributor. Մատակարար վանից, cellarist.

Մատակարարել (եմ, էջի) v. a. To administer, to manage; to distribute, to dispense; to confer; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish.

Մատակարարութիւն (թեան, թեամբ)

s. Administration, management; distribution, dispensation.

Մատաղ (ոյ, ով) adj. Young, tender, new, fresh.

Մատաղածին, adj. ind. Մանուկ մատաղածին, New-born infant.

Մատաղամայր (մոր, մարբ) adj. and s. Young; that has just begun to breed.

Մատաղամիս, adj. ind. Whose flesh is tender, tender, delicate.

Մատաղատունկ (անկոյ, անկով) s. and adj. Young plant, sucker, layer, shoot, sapling: neophyte, convert to christianity: young, new, tender.

Մատաղորթ, adj. ind. That has lately calved.

Մատաղութիւն (թեան, թեամբ) s. Youth.

Մատանհման (տին, տամբ) s. Ring-finger.

Մատանի (նւոյ, նեաւ.) s. Ring: seal, signet.

Մատեան (ենի, էնիւ.) s. Volume; roll, register; book; writing, handwriting.

Մատենագէտ (գիտի, գիտաւ.) adj. Learned, skilled in literature.

Մատենագիր (գրի, գրաւ.) s. and adj. Author, writer; bibliographer: book, writing: written, composed.

Մատենագրել (եմ, էջի) v. a. To write or compose (a book or literary work); to put down in writing, to transcribe, to write.

Մատենագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Composition or writing of a book; book, work, writing.

Մատենադարան (ի, իւ.) s. Library.

Մատենաւոր (ի, աւ.) adj. Written, transcribed; historical.

Մատդիլ (իմ, զէցայ) v. n-p. To be benumbed, to grow stiff.

Մատիլ See Մատդիլ:

Մատիտակ (ի, աւ.) s. See Մարութ:

Մատման (ի, աւ.) s. See Իլ:

Մատն (տին, տամբ) s. Finger: inch. Փոքր մատն See Ճկոյթ: Մատն բանալեաց, ward of a lock. Մատն լի, նէլ See Մատնել and Մատնիլ:

Մատնամուխ, adj. ind. That thrusts in his finger.

Մատնաչափ (ի, իւ.) s. Inch.

Մատնացոյց See Մատնցոյց:

Մանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Little finger. 'Ի մանեակ արկանել, to seize, to arrest.

Մանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender. 'Ի պարտաւ թիւն մանել, to conquer.

Մանեք (*ի, իւ*) *s.* Breadth, width.

Մանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To betray one's self; to surrender.

Մանիլ (*նչի, նչաւ*) *s.* Traitor; one that surrenders.

Մանոց (*ի, աւ*) *s.* Thimble.

Մանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Treachery, act of betraying; surrender.

Մանուլ See **Մաւել**:

Մանաւ (*ի, աւ*) *s.* Traitor, informer, denunciator.

Մանցոյց, *adj. ind.* Pointed at with the finger, laughed at, scorned; ridiculous, contemptible, despicable.

Մանոյց (*տուցի, տուցիւ*) *s.* See **Մաւել**:

Մաուան (*արան, արամբ*) *s.* Chapel.

Մաուաւ (*ի, աւ*) *s.* See **Մաւել**:

Մաուցական (*ի, աւ*) *adj.* See **Մաուցանելի**:

Մաուցանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That is to be offered; that offers.

Մաուցանել (*եմ, տուցի*) *v. a.* To place near, to bring near, to advance, to put forward: to present, to offer, to sacrifice, to celebrate, to dedicate, to consecrate; to confer, to give, to lend, to render, to furnish, to administer; to shew, to exhibit.

Մաուցարան (*ի, աւ*) *s.* Place of offering.

Մաուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Offering, offer, oblation; celebration.

Մաւելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Accessible, accostable.

Մաւել (*իմ, տեայ*) *v. n-p.* To gain access, to approach, to draw near, to advance; to join, to touch; to offer or present one's self, to come, to appear.

Մաւումն, *s. ind.* Access, approach.

Մաուաւ (*ի, աւ*) *s.* Cupbearer, butler.

Մաուաւել (*եմ, եցի*) *v. a.*

To serve with drink: to distribute, to dispense.

Մաուաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Charge or office of cupbearer.

Մարանապետ (*ի, աւ*) *s.* Chaplain.

Մարանապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Chaplainship.

Մար (*ի, իւ*) *s.* Hoghead.

Մարաք (*ի, աւ*) *s.* Hay-loft.

Մարախ (*ոյ, ուլ*) *s.* Grasshopper.

Մարաշխա (*ի, իւ*) *s.* Marshal.

Մարաշխաութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Marshalship, jurisdiction of a marshal.

Մարգ (*ի, աւ*) *s.* Mossy ground, sward, turf, grass, herbage, pasture, meadow.

Մարգարբ (*ի, աւ*) *adj.* Grassy.

Մարգադեան (*անոյ, անու*) *s.*

See **Մարգ**:

Մարգարէ (*ի, իւ*) *s.* Prophet.

Մարգարէաբար, *adv.* Prophetically.

Մարգարէաբարաւ, *adj. ind.* That speaks prophetically.

Մարգարէագէտ, *adj. ind.* Skilled in the prophecies.

Մարգարէազրաւ, *adj. ind.* That destroys the prophets.

Մարգարէածանթ, *adj. ind.* See **Մարգարէագէտ**:

Մարգարէածին, *adj. ind.* Born from a prophet.

Մարգարէական (*ի, աւ*) *adj.* Prophetick.

Մարգարէակիր, *adj. ind.* See **Մարգարէական**:

Մարգարէակոտոր, *adj. ind.* See **Մարգարէազրաւ**:

Մարգարէահրաշ, *adj. ind.* Wonderful as a prophet.

Մարգարէաճառ, *adj. ind.* Declared prophetically, prophetick, foretold, predicted.

Մարգարէանալ (*ամ, եացայ*) *v. a.* To prophecy, to predict, to foretel.

Մարգարէապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of the prophets.

Մարգարէարան (*ի, աւ*) *s.* Place, or assembly of prophets.

Մարգարէաբարաւ, *adj. ind.* See **Մարգարէաճառ**:

Մարգարէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prophecy.

Մարգարէուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s.* f. Prophetess.

Մարգարիտ (բի, բուռ) *s.* Pearl.

Մարգարտադեղ, *adj. ind.* Adorned with pearls.

Մարգարտազարդ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ** :

Մարգարտակապ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ** :

Մարգարտահուն, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ** :

Մարգարտայեռ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ** :

Մարգարտաշար, *adj. ind.* Strung with pearls.

Մարգարտասեակ, *adj. ind.* See **Մարգարտասեփլ** :

Մարգարտասեփլ, *adj. ind.* Like a pearl, pearly.

Մարգարտափայլ, *adj. ind.* Clear or bright as a pearl.

Մարգարտեայ, *adj. ind.* Of pearls.

Մարգայ, *s. ind.* Eleventh ancient month of the Armenians: See **Ամիս** :

Մարդ (ղյ, օժ) *s.* Man, the human race, mortal, person.

Մարգարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Figure of speech by which human affections are attributed to God, anthropology.

Մարգարեակ, *adj. ind.* Inhabited by man.

Մարգարերի (ըւոյ, բեռ) *s.* Captive, prisoner, slave.

Մարգարիւն, *s. ind.* Buyer of slaves: price of slaves.

Մարգարող (ի, իւ) *s.* Stealer of men or children.

Մարգարաման, *adj. ind.* That nourishes men; nourished by men.

Մարգարաւ, *adj. ind.* That deceives men.

Մարգարաւան (ի, աւ) *adj.* That believes in Christ as man only, that denies the divinity of Christ.

Մարգարաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of deceiving men.

Մարգարեմ (գիմօ, գիմաւ) *adj.* Of a human figure or countenance.

Մարգարեաւ, *adj. ind.* Clothed in human nature, incarnate.

Մարգարնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dissection of the human body.

Մարգարչ, *adj. ind.* That sacrifices men.

Մարգարչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Human sacrifice, act of sacrificing men.

Մարգարութիւ (Թուի, Թուով) *s.* Enumeration or number of men. **Ըսածարգարութիւ**, to each person, a-man.

Մարգարանձ, *adj. ind.* That devours men.

Մարգարիւ, *adj. ind.* Very populous, full of men, crowded with inhabitants.

Մարգարողեղ, *adj. ind.* That massacres men, murderous.

Մարգարողջ, *adj. ind.* See **Մարգարողեղ** :

Մարգարիւ, *adj. ind.* That consumes men, that causes the destruction of men.

Մարգարիւն, *adj. ind.* That has begotten a man: begotten of a man.

Մարգարի (ի, աւ) *s.* Joists of a garret.

Մարգարակազմութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Construction of the human body; physiology of man.

Մարգարեւ (ի, աւ) *adj.* That eats human flesh.

Մարգարեւոյ, *adj. ind.* In a human form, after the manner of men.

Մարգարեայ, *adj. ind.* Assembly of men. **Մարգարեայ բազմութիւն**, multitude of people, crowd.

Մարգարեաւոր, *adj. ind.* That destroys people.

Մարգարանձ, *adj. ind.* See **Մարգարեւոյ** :

Մարգարանձոյ (ի, իւ) *adj.* That strives to gain men's favour, insinuant, fawning, flattering.

Մարգարանձել (եմ, եցի) *v. n.* To seek men's favour, to fawn, to flatter, to please by servility.

Մարգարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Adulation, flattery.

Մարգարասակ, *adj. ind.* Of the human height or form.

Մարգարակ (ի, իւ) *s.* Contribution or levy of men or persons.

Մարգարող, *adj. ind.* See **Մարգարեւոյ** :

Մարգարան (ու, ու) *s.* Massacre of men, carnage.

Մարգարաւոր, *adj. ind.* See **Մարգարանձ** :

Մարգարաւոր (ի, իւ) *adj.* That makes war on men, hostile to mankind.

Մարգարեաւ, *adj. ind.* Familiar, tame, domestick. **Իմարգարեաւի կեաւ**, to grow tame, to become familiar, to

be domesticated: See **Ընտանեակ**:

Մարդանալ (*ամ, դայայ*) *v. n-p.* To become man; to be incarnate, to take human nature.

Մարդաշատ, *adj. ind.* Well peopled, populous.

Մարդաշատութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Multitude of persons, great population.

Մարդաշէն, *adj. ind.* Full of inhabitants, populous.

Մարդաշնորհ, *adj. ind.* Insinuant, winning.

Մարդաշատ, *adj. ind.* Of man's height or size.

Մարդապէս, *adv.* See **Մարդկօրէն**:

Մարդապետ See **Մարդապետ**:

Մարդասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Philanthropic, humane, kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate.

Մարդասիրադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* Very or more humane.

Մարդասիրապէս, *adv.* Humanely, kindly, tenderly, obligingly, civilly, courteously, graciously.

Մարդասիրեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To be philanthropic, to behave with kindness, to be humane, to be compassionate, to be civil, to be courteous, to be gracious; to be condescending.

Մարդասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Philanthropy, humanity, kindness, tenderness, benignity, courteousness, civility, affability, grace, favour, condescension; pity.

Մարդասպան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Murderous, homicide.

Մարդասպանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Homicide; murder.

Մարդավաճառ (*ի, աւ*) *adj.* That sells men or slaves.

Մարդավար (*ի, աւ*) *adj.* Civil, polite, courteous, complaisant, obliging: See **Մարդածախ**:

Մարդավարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Civility, politeness, courtesy, complaisance, urbanity.

Մարդատեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* That hates mankind, misanthrope, savage.

Մարդատեսիլ, *adj. ind.* Of a human form.

Մարդատեցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Misanthropy, hatred of mankind.

Մարդատունկ (*տնկայ, տնկով*) *s.*

Human creature, man, person.

Մարդաջուլ (*յլու, յլու*) *s.* Minotaur.

Մարդկայղ (*լուղի, լուղաւ*) *adj.* Adulator, flatterer; sycophantick, tawning, flattering.

Մարդկուղեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To flatter, to soothe.

Մարդկուղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Adulation, flattery, false praise.

Մարդկեղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարդընտել, *adj. ind.* Familiar, tame.

Մարդիկ (*դիան, դիամբ*) *s. pl.* Men, mankind, the human race, mortals, the world, people.

Մարդկաբար See **Մարդկօրէն**:

Մարդկային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Human, of or belonging to man. **Մարդկային ուսմունք**, human knowledge.

Մարդկանալ See **Մարդանալ**:

Մարդկապէս See **Մարդկօրէն**:

Մարդկասերմ, *adj. ind.* Produced by mankind, human.

Մարդկեղէն (*դիւնի, դիւնաւ*) *adj.* See **Մարդկային**:

Մարդկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Human nature, humanity; the human race, mortals, people; many persons.

Մարդկօրէն, *adv.* Humanly, according to human nature.

Մարդպետ (*ի, աւ*) *s.* Commander of the guard of the royal women or wives.

Մարդպետութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Command of the guard of the royal women or wives.

Մարիի (*ի, իւ*) *s.* Mars: See **Հրամ**:

Մարիմ (*ի, իւ*) *s.* Marjoram.

Մարիբի, *s. ind.* Tenth ancient month of the Armenians: See **Ամիս**:

Մարդ (*ի, իւ*) *s.* Frontier of a state, march, border. **Մարդք**, exercise: See **Կրթութիւն**:

Մարդան (*ի, աւ*) *s.* Sort of measure: See **Քոս**:

Մարդեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train, to civilize.

Մարդիկ, *adj. ind.* Exercised, instructed; trained to war.

Մարդիչ (*դիւն, դիւնաւ*) *s.* Instructor, teacher, one that disciplines or

trains to war: See Հրահանգիչ :

Մարզպան (*ի, աւ*) *s.* Governour of a march, of a country or province ; exarch.

Մարզպանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Government of a march, office of governour of a country or province: See Կռահակութիւն :

Մարթ է, *v. imp.* It is fitting, it is proper: it is possible, it may be so.

Մարթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To be able, to have the power, to be possible; to be proper, to be expedient.

Մարթանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Power, faculty, means, expedient.

Մարթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be able, to have the faculty, to have the power.

Մարթելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Proper, expedient; possible.

Մարթեցունել (*եմ, ցուցի*) *v. շ* To render proper or possible.

Մարթել (*եմ, թեցայ*) *v. n-p.* See Մարթանալ :

Մարթուն (*թնոյ, թնով*) *adj.* Proper: possible.

Մարի (*բւոյ, բեաւ*) *s.* Hen; female of birds.

Մարմանք (*ի, աւ*) *s.* Pleasant meadow; delightful spot.

Մարմանջ See Մարմաջ :

Մարմանջեւ See Մարմաջեւ :

Մարմանջեցունել See Մարմաջեցունել :

Մարմանջիւն See Մարմաջիւն :

Մարմաջ (*ի, իւ*) *s.* Itch, prurieny; incitement; vexation.

Մարմաջել (*եմ, եցի*) *v. n.* To itch; to be incited, excited or provoked.

Մարմաջեցունել (*եմ, ցուցի*) *v. շ* To cause to itch.

Մարմաջողական (*ի, աւ*) *adj.* Itchy, itching.

Մարմաջիւն, *s. ind.* See Մարմաջ :

Մարմաջունմն (*ջման, ջմամբ*) *s.* See Մարմաջ :

Մարմառ (*ի, իւ*) *s.* Pricking or prickly sensation. Ունիմ or զգամ 'ի ձեռին զմարմառ, I feel a pricking sensation in the hand.

Մարմառոտ (*ի, աւ*) *adj.* Subject to a pricking sensation.

Մարմարեայ, *adj. ind.* Of marble.

Մարմարին (*ի, աւ*) *s.* Marble.

Հանք մարմարինի, quarry of marble. Արհեստագործ մարմարինի, cutter of marble, worker in marble.

Մարմարինեայ, *adj. ind.* See Մարմարեայ or Կճեայ :

Մարմին (*մնոյ, մնով*) *s.* Body; human body: flesh: carcass; carrion; corpse or corse: creature, person, mortal, being, animal.

Մարմնաբոյժ, *adj. ind.* Carnal, sensual, too attached or too indulgent to the appetites of the body.

Մարմնադոյ (*ի, իւ*) *s.* Creature, mortal, corporeal substance, body.

Մարմնադոյն, *adj. ind.* Of a flesh-colour, flesh-coloured.

Մարմնադոռնիք, *adj. ind.* Composed of mortals.

Մարմնադդեայ (*եցի, եցաւ*) *adj.* Incarnate.

Մարմնադդեստ (*ի, իւ*) *adj.* See Մարմնադդեայ :

Մարմնադդեղծ (*ի, իւ*) *adj.* Impotent, incapable of procreation.

Մարմնադդեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impotence, want of the power of generation.

Մարմնածածուկ, *adj. ind.* That hides or covers the body.

Մարմնածին, *adj. ind.* Corporal, bodily, born of the body; according to the body.

Մարմնակալ (*ի, աւ*) *s.* Corporal, piece of linen on which the priest puts the chalice and host at mass: See Գործողութիւն :

Մարմնական (*ի, աւ*) *adj.* Corporal, bodily; carnal, sensual.

Մարմնակեայ (*եցի, եցաւ*) *adj.* Alive: sensual, carnal.

Մարմնակից (*եցի, եցաւ*) *s.* One of the same body or of the same blood.

Մարմնակործան, *adj. ind.* Fallen according to the body; fallen after the flesh.

Մարմնահար (*ի, աւ*) *adj.* Impotent, disabled, crippled, wounded.

Մարմնաշաշակ, *adj. ind.* Fit for the nourishment of the body, fit for sustenance.

Մարմնամոլ (*ի, իւ*) *adj.* Carnal, sensual, voluptuous.

Մարմնամոլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Attachment to sensual pleasures, sensuality.

Մարմնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.*

To become incarnate, to take human nature.

Մարմնապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* See Մարմնամոլ :

Մարմնապաշտութիւն See Մարմնամոլութիւն :

Մարմնապարար , *adj. ind.* See Մարմնարդ :

Մարմնապէս , *adv.* Corporeally, according to the body.

Մարմնառիկ , *adj. ind.* Incarnate.

Մարմնառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարմնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See Մարմնամոլ :

Մարմնասիրութիւն See Մարմնամոլութիւն :

Մարմնասպան (*ի, աւ*) *adj.* That kills or mortifies his body.

Մարմնաշար (*ի, աւ*) *adj.* See Մարմնահար :

Մարմնատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Corporeal, of a corporeal form.

Մարմնատեսիկ , *adj. ind.* See Մարմնատեսակ :

Մարմնատիպ , *adj. ind.* See Մարմնատեսակ :

Մարմնաբան (*ի, աւ*) *s.* Place or means of incarnation.

Մարմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Corporeal, palpable, material; of or belonging to the body; carnal, fleshly, sensual, worldly.

Մարմնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Corporeity; incarnation.

Մարմնաքնար , *adj. ind.* Sung or chanted to a lyre or psaltery.

Մարմնեղ (*ի, աւ*) *adj.* Flethy, fat, plumb.

Մարմնեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Corporal, corporeal.

Մարմնիկ , *s. ind.* Corpuscle.

Մարմնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարուխ (*ի, աւ*) *s.* Licorice.

Մարսեկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To digest (food).

Մարսեկան (*ի, աւ*) *s.* One of the Hebrew months.

Մարսեցուցիչ (*ջի, ջլաւ*) *adj.* Digestive.

Մարսողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Digestion; concoction.

Մարտ (*ի, իւ*) *s.* War; battle, combat; dispute, quarrel: (month of) march. Մարտ դնել , to combat, to

fight, to attack, to wage war.

Մարտադէր (*զրի, զրաւ*) *s.* Combatant, warrior; commander who wages war, leader, general.

Մարտածնոյց , *adj. ind.* That causes a quarrel.

Մարտական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Of or belonging to war or battle, warlike: varriour, combatant.

Մարտակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in arms, fellow-soldier: enemy (in war) : aidecamp; assistant in battle.

Մարտակուիւ , *s. ind.* Dispute, quarrel.

Մարտակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Companionship in arms; aid, succour: war, hostility.

Մարտաժող (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Assembled, gathered together in a troop: warlike assemblage of persons.

Մարտասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Warlike, fond of war, that delights in war; contentious, quarrelsome, fond of dispute.

Մարտացու (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to war.

Մարտիկ (*ակի, տկաւ*) *s.* Warrior, soldier, combatant.

Մարտիրոս or Մարտիրոս (*ի, աւ*) *s.* Martyr.

Մարտիրոսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith.

Մարտիրոսարան (*ի, աւ*) *s.* Place or tomb of martyrs.

Մարտիրոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Martyrdom.

Մարակոյ (*ի, աւ*) *s.* Rampart, bastion, bulwark, fortification; tower.

Մարանչիկ (*իմ, տեայ*) *v. n-p.* To fight, to combat, to make war; to quarrel, to contest, to dispute.

Մարտուցանել (*եմ, տուցի*) *v. t.* To cause to fight.

Մարքէզ (*բեդի, բեդաւ*) *s.* Marquis.

Մարքէզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Marquisate.

Մարքէզուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Marchioness.

Մացաւ (*ի, աւ*) *s.* Thicket, copse, covert; cluster of trees; knot of bushes, tuft or patch of broom or thorns; underwood, brushwood.

Մացառախիտ , *adj. ind.* Bushy, tufty.

Մացառամիտ, *adj. ind.* Hardhearted, cruel, wicked.

Մացառուտ, *s. ind.* Thicket of thorns: See **Մացառ**.

Մաքառիլ (*իմ, աղայ*) *v. n-p.* See **Մարանիլ**.

Մաքառումն (*ուման, ամամբ*) *s.* Combat, fight; quarrel, dispute.

Մաքառող (*ի, ալ*) *adj.* That fights, that combats; that quarrels, that disputes.

Մաքի (*քայ, քեալ*) *s. f.* Ewe.

Մաքման (*ի, ալ*) *s.* Towel; napkin.

Մաքուր (*քոյ, քով*) *adj.* Pure, neat, clean, unstained, unsullied, polished; refined, purified; limpid; chaste.

Մաքս (*ի, իւ*) *s.* Custom, impost, tax, duty.

Մաքսանոց (*ի, ալ*) *s.* See **Մաքսատուն**.

Մաքսապետ (*ի, ալ*) *s.* Chief officer of the custom-house; customhouse officer; publican.

Մաքսատուն (*տան, տամբ*) *s.* Customhouse; publick warehouse.

Մաքսաւոր (*ի, ալ*) *s.* Officer of the customhouse; publican.

Մաքսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or charge of a customhouse-officer or publican.

Մաքեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To tax; to receive for the publick revenue.

Մաքրագործ (*ի, ալ*) *adj.* Purificative, that purifies.

Մաքրագործեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To purify, to make pure, to cleanse.

Մաքրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, act of cleansing.

Մաքրազարդ (*ի, իւ*) *adj.* Purified, pure, clean, clear, polished.

Մաքրազարդեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to polish, to refine, to embellish.

Մաքրածին (*ծնի, ծնալ*) *adj.* That begets in purity.

Մաքրական (*ի, ալ*) *adj.* Pure, purified; purgative. **Մաքրական դեղ**, a purgative. **Մաքրական աղանդաւոր**, Puritan.

Մաքրակենցաղ, *adj. ind.* Pure, chaste, that lives in celibacy.

Մաքրակրօն (*ի, իւ*) *adj.* See **Մաքրակենցաղ**.

Մաքրապայծառ, *adj. ind.* Pure, clean, polished, clear, bright.

Մաքրապէտ, *adv.* Neatly, politely, purely.

Մաքրասէր (*սիրի, սիրալ*) *adj.* Pure, chaste.

Մաքրարան (*ի, ալ*) *s.* Purgatory; purifier.

Մաքրարար (*ի, ալ*) *adj.* Purificative, that purifies, purifier.

Մաքրափայլ, *adj. ind.* See **Մաքրապայծառ**.

Մաքրել (*եմ, էջի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to clean, to purge, to make clear, to furbish, to burnish, to polish, to scour, to brighten, to rub, to brush, to wash; to pick; to refine; to scrape, to rake; to empty; to sweep; to wipe.

Մաքրողական (*ի, ալ*) *adj.* That purifies; purgative, detersive, abstersive. **Դեղ մաքրողական**, purgative; purge.

Մաքրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, cleansing, cleauing; purge, purgation; emptying; purity; politeness; cleanliness, neatness; polish, polishing; picking; depuration; refining; limpidness; clearness, plainness; scouring; abstersion, washing.

Մեզէն, *adv.* By ourselves.

Մեթոստ (*ի, իւ*) *s.* Method: See **Եղանակ**.

Մեղամաղ (*ի, իւ*) *s.* Melancholy.

Մեղամաղձոտ (*ի, ալ*) *adj.* Melancholy.

Մեղան (*ի, ալ*) *s.* Ink.

Մեխակ (*ի, ալ*) *s.* Clove. **Ճառ մեխակի**, clove-tree.

Մեծ (*ի, ալ*) *adj.* Great, superiour; fat, big; weighty, important, serious, momentous, solemn, profound, eminent, considerable, remarkable; horrible. **Փոքր մի մեծ**, rather large, pretty big, of a tolerable size.

Մեծարան (*ի, իւ*) *adj.* Boastful, that exaggerates, vainglorious, braggart, swaggering, that boasts of false adventures, that pretends falsely to bravery, gasconading, vauntful. **Մեծարանաբարբառիլ** or **խօսիլ** See **Մեծարանեւ**.

Մեծարանեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To brag, to gasconade, to boast of false adventures, to pretend falsely to bravery, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate.

Մեծարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Exaggeration, empty boasting, brag, gasconade, rodomontade.

Մեծաբարբառ, *adj. ind.* That speaks loudly, that cries out, loud, noisy, clamorous: **Մեծաբարբառ աղաղակել**, to cry out, to cry aloud.

Մեծաբեռն, *adj. ind.* See **Ծանրաբեռն**.

Մեծաբերձ, *adj. ind.* Very high, very elevated.

Մեծազանձ, *adj. ind.* Very rich, very wealthy, very opulent; precious, costly.

Մեծազեղ, *adj. ind.* Very beautiful, very graceful, charming.

Մեծազին (*զնի, զնիւ*) *adj.* Costly, precious, rich, magnificent, sumptuous, dear, expensive. **Մեծազնի զնիւ**, to buy dearly. **Մեծազնի վաճառել**, to sell dearly, to sell at a high price.

Մեծագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Greater, bigger.

Մեծագոյն, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**.

Մեծագործ (*ի, աւ*) *adj.* Magnificent.

Մեծագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magnificence.

Մեծագունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* High price, costliness, value.

Մեծազրեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* To esteem, to value, to prize, to rate highly.

Մեծադէղ, *adj. ind.* Heaped up, high, elevated, great, huge.

Մեծազարմ, *adj. ind.* Noble, great, of high rank.

Մեծազրօւ, *adj. ind.* Delicious, delightful.

Մեծազրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delight, great pleasure.

Մեծազգի, *adj. ind.* See **Մեծազարմ**.

Մեծազօր, *adj. ind.* Powerful, of a great force, strong, mighty.

Մեծաթեւ, *adj. ind.* That has great wings.

Մեծաթիւ, *adj. ind.* Numerous, abundant, in great quantity.

Մեծախոհ, *adj. ind.* Of exalted sentiments, noble-minded; wise, prudent.

Մեծախոհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Greatness of mind; wisdom, prudence.

Մեծախորհուրդ, *adj. ind.* Wise; magnanimous: mysterious, that involves

a great mystery: See **խորհրդական**.

Մեծախուժք, *adj. ind.* See **Մեծաթիւ**.

Մեծախօս (*ի, աւ*) *adj.* See **Մեծաբան**.

Մեծածախ, *adj. ind.* Sumptuous, costly, rich, splendid, superb, magnificent. **Մեծածախ հանդերձանք**, sumptuousness. **Մեծածախ հանդերձանքը**, sumptuously.

Մեծակական, *adj. ind.* Plaintive, that utters loud lamentations.

Մեծականչ, *adj. ind.* That has very large ears.

Մեծակաշառ, *adj. ind.* Highly corrupted or bribed.

Մեծակառայ, *adj. ind.* Grand, superb, splendid, magnificent.

Մեծակն, *adj. ind.* That has very large eyes.

Մեծակոյմ, *adj. ind.* See **Մեծազեղ**.

Մեծակոյլ, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**.

Մեծահամբաւ, *adj. ind.* Very famous, very renowned, celebrated, of great repute.

Մեծահանդէս, *adj. ind. and adv.* Solemn, celebrated, splendid, magnificent, pompous, triumphant: solemnly, splendidly, pompously.

Մեծահանճար, *adj. ind.* Very wise, learned, profound.

Մեծահասակ, *adj. ind.* Very tall.

Մեծահարկի, *adj. ind.* Splendid, sumptuous; honourable.

Մեծահաց, *adj. ind.* Sumptuous, grand, splendid, magnificent (repast).

Մեծահոգի, *adj. ind.* Magnanimous.

Մեծահոգիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magnanimity.

Մեծահուշակ, *adj. ind.* See **Մեծահամբաւ**.

Մեծահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, admirable, astonishing, surprising.

Մեծաձայն (*ի, իւ*) *adj.* Sonorous, loud, resounding, noisy.

Մեծամեռն, *adj. ind.* Powerful, strong.

Մեծամիդ, *adj. ind.* Very extensive or distant.

Մեծամեծ, *adj. ind.* Great, important; principal; extraordinary, surprising; excellent; considerable, much.

Մեծամեծք (*ծայ, ծգք*) *s. pl.*

The grantees, the nobles, the nobility.

Մեծամեծարար (*ի*, *աւ*) *adj.* That does wonders, wonderful.

Մեծամեղ, *adj. ind.* That sins much, very sinful; great sinner.

Մեծամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* High-minded, proud, conceited, presumptuous.

Մեծամեղէ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Մեծամեղ**.

Մեծամեղի (*իմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To be high-minded, to be proud, to be presumptuous, to be conceited.

Մեծամոռութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pride, conceit, presumption.

Մեծամորի, *adj. ind.* Very muddy, miry.

Մեծալաղթ, *adj. ind.* Victorious.

Մեծալարգ, *adj. ind.* See **Մեծարգի**.

Մեծայիշատակ, *adj. ind.* Very renowned.

Մեծայոյս, *adj. ind.* Full of hope, confident.

Մեծալորդոր, *adj. ind.* Prompt, active, diligent, careful.

Մեծանալ (*ամ*, *ծացայ*) *v. n-p.* To grow, to increase in stature or size, to become larger, to become greater; to grow rich; to be renowned.

Մեծանդամ (*ի*, *իւ*) *adj.* Furnished with large limbs.

Մեծանիստ, *adj. ind.* Extensive, vast, large.

Մեծանմն, *adj. ind.* Magnanimous, generous; tall.

Մեծանմնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Magnanimity, greatness of mind, generosity: great stature, tallness.

Մեծանուն, *adj. ind.* Very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious.

Մեծաշահ, *adj. ind.* Very profitable, gainful, advantageous, lucrative.

Մեծաշէն, *adj. ind.* See **Մեծակառոյց**.

Մեծաշուք, *adj. ind. and adv.* Splendid, grand, pompous, magnificent, high, solemn; honourable: splendidly, pompously; with honour.

Մեծապաղատ, *adj. ind.* That supplicates or prays with earnestness, very suppliant.

Մեծապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, very bright, shining, brilliant; illustrious.

Մեծապանծ, *adj. ind.* Superb, glorious, haughty.

Մեծապանծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Glory, praise, lustre, boast.

Մեծապատիւ, *adj. ind.* Honourable, glorious.

Մեծապատում, *adj. ind.* Prolix, long.

Մեծապարաստ, *adj. ind.* See **Մեծաշաց**.

Մեծապարգև, *adj. ind.* Generous, liberal, splendid.

Մեծապարծ, *adj. ind.* See **Մեծապանծ**.

Մեծաբէս, *adv.* Greatly, much, very; extremely, beyond measure, infinitely; earnestly; remarkably, considerably; too much, enormously; horribly, frightfully, dreadfully, terribly.

Մեծաջան, *adj. ind.* Careful, diligent; toilsome, tiresome.

Մեծաստատ, *adj. ind.* Powerful, strong; awful, terrible.

Մեծասիրա (*սրտի*, *սրտաւ*) *adj.* See **Մեծահոգի**.

Մեծասուգ, *adj. ind.* Very sorrowful, mournful.

Մեծասպաս, *adj. ind.* See **Մեծաշաց**.

Մեծաքանիւ, *adj. ind.* See **Մեծահրաշ**.

Մեծազայեղուլ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, most convenient.

Մեծազատակ, *adj. ind.* See **Մեծաջան**.

Մեծատուն (*տան*, *տամբ*) *adj. and s.* Rich, opulent, wealthy; man of fortune, wealthy man.

Մեծարանք (*նաց*, *նոք*) *s. pl.* Respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; attendance, retinue.

Մեծարգի, *adj. ind.* Respectable, estimable, honourable, venerable.

Մեծարգոյ, *adj. ind.* See **Մեծարգի**.

Մեծարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respects to, to salute.

Մեծարոյ or **Մեծարուլ**, *adj. ind.* See **Մեծարգի**.

Մեծացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To enlarge, to make to grow, to in-

crease, to augment, to extend; to enrich; to magnify, to exalt, to amplify, to exaggerate, to praise highly, to extol.

Մեծաւոր (ի, աւ) *s.* Prior; superiour, abbot; master.

Մեծաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priorship; superintendence of a convent; mastership.

Մեծափառ, *adj. ind.* Majestic, glorious.

Մեծափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, glory.

Մեծափայլ, *adj. ind.* Very desirous, ardent, eager.

Մեծաքանակ, *adj. ind.* Great, thick, massive, bulky, voluminous.

Մեծեղեն, *adj. ind.* Enormous, execrable, abominable, very wicked.

Մեծիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Մեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greatness, thickness, size, capaciousness; volume; enlargement, increase, augmentation, growth; weight, gravity, seriousness; importance; immensity; enormity; majority; riches; amplitude, abundance.

Մեծուհի (հայ, հեաւ) *s. f.* Lady, woman of quality; princess.

Մեծփայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divine majesty.

Մեկին, *adj. ind. and adv.* Clear, evident: one, only, alone, simple: clearly, distinctly.

Մեկն, *adj. ind. and adv.* Clear, evident, distinct, precise, intelligible; explicit; express: clearly, precisely, distinctly, intelligibly, explicitly; specifically, expressly.

Մեկնաբան (ի, եւ) *s.* Paraphrast.

Մեկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To paraphrase.

Մեկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paraphrase.

Մեկնաբար, *adv.* Clearly, intelligibly; simply; explicitly.

Մեկնազէն See **Մեկնակազէն**.

Մեկնակ (ի, աւ) *adj.* See **Մեկին**.

Մեկնակազէն (զինի, զինաւ) *s.* Marauder, freebooter.

Մեկնական (ի, աւ) *adj.* Explicable.

Մեկնահանգերձ, *adj. ind.* Glad in a single garment.

Մեկնանալ (ամ, կնացայ) *v. n-p.* To remove to a distance, to go away, to retire.

Մեկնապէս, *adv.* See **Մեկնաբար**.
Մեկնաւոր (ի, աւ) *adj.* That explains, that expounds, explanatory; explained, clear: alone, solitary.

Մեկնել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to divide, to detach, to loose; to disentangle, to unravel; to remove to a distance, to drive away, to make to retire; to sequester; to set at a convenient distance, to dispose; to unroll, to unfold; to uncouple: to spread, to open: to explain, to expound, to develop, to resolve, to interpret, to comment upon. **Մեկնել** 'ի ստեղծել See **Հասուցանել** 'ի ստեղծել: **Թուղթ մեկնելոյ** See **Ազահարդան**.

Մեկնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To separate; to remove.

Մեկնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to go out; to retire, to fall back, to return; to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease: to stretch: to explain one's self: to differ. **Մեկնիլ** 'ի ցամաքէ, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea.

Մեկնիլ (նչի, նչաւ) *s.* Interpreter, commentator, expositor.

Մեկնողական See **Մեկնական**.

Մեկնոց (ի, աւ) *s.* Cloak, sur-tout, mantle; coverlet.

Մեկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Explication, explanation, exposition, elucidation, development, unraveling, interpretation, commentary, paraphrase: separation; removal, renunciation, cessation.

Մեկնորէն, *adv.* See **Մեկնաբար**.

Մեկողմանի, *adj. ind.* Removed:

See **Մեկուսի**.

Մեկոն (ի, աւ) *s.* White poppy. **Մեկոն վայրի**, wild poppy, red poppy, corn-rose.

Մեկոնին (ի, աւ) *s.* See **Մեկոն**.

Մեկուսանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To remove, to go away, to retire, to withdraw.

Մեկուսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To remove, to place at a distance, to separate.

Մեկուսել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մեկուսացուցանել**.

Մեկուսի, *prep. and adv.* Apart, separately, aside, in private, singly;

without, far from: See Աւանդինն :

Մեկուսուծիւն (թեան, թեամբ)
s. Separation, removal, retirement; solitude.

Մեհեան (հեծի, հեծաւ) s. Hea-then temple: idol.

Մեհեան (ի, աւ) s. Seventh an-
cient month of the Armenians: See
Ագիս :

Մեհեկի, s. ind. See Մեհեան :

Մեհեհազարդ, adj. ind. Adorned
with temples.

Մեհեհակաւ (ի, աւ) s. One who
has the charge of a heathen temple,
chief-priest among the pagans.

Մեհեհական (ի, աւ) adj. Of or
belonging to a heathen temple.

Մեհեհակապուս, adj. ind. That
plunders a temple, sacrilegious.

Մեհեհաշէն, adj. ind. That builds
temples.

Մեհեհապետ (ի, աւ) s. See Մե-
հեհակաւ :

Մեհեհառեղի (զւոյ, զեաւ) s.
Place where heathen temples are built;
temple.

Մեհեհանդ (ի, աւ) s. Collar,
necklace, chain.

Մեղադիր, adj. ind. Մեղադիր
լինել See Մեղադրել :

Մեղադրանք (նայ, նք) s. pl.
See Մեղադրուծիւն :

Մեղադրել (եմ, եցի) v. a. To
accuse, to blame, to censure, to con-
demn, to reprove, to find fault with.

Մեղադրուծիւն (թեան, թեամբ)
s. Accusation, blame, reproof, re-
proach.

Մեղական (ի, աւ) adj. Repen-
tant, contrite.

Մեղանաւ (ամ, մեղայ) v. n. See
Մեղանչել :

Մեղանչական (ի, աւ) adj. Cri-
minal; subject to sin, sinful; hurtful,
mischievous.

Մեղանչել (եմ, մեղայ) v. n. To
sin, to commit a crime, to commit a
fault, to transgress a law, to do amiss,
to fail in duty, to offend; to do injury,
to be hurtful, to do harm.

Մեղանք (նայ, նք) s. pl. See
Մեղք :

Մեղապարս (ի, աւ) adj. Guilty;
that deserves to be found guilty.

Մեղապարսուծիւն (թեան, թեամբ)
s. Guiltiness, guilt.

Մեղացածին, adj. ind. Produced
by sin; criminal.

Մեղաւոր (ի, աւ) adj. and s. Sin-
ful: sinner.

Մեղեղի (զւոյ, զեաւ) s. Melody.

Մեղեխ (ի, աւ) s. Handle, haft.
Մեղեխ արկանել, to haft, to set in
a handle. Հանել զմեղեխն, to unhaft,
to take out of the handle.

Մեղեխաւոր (ի, աւ) adj. Furnish-
ed with a handle, hafted.

Մեղեխիկ (սկի, սկաւ) s. Ame-
thyst; garnet.

Մեղծ (ի, իւ) s. Soot, sootiness.

Մեղկ (ի, իւ) adj. Soft, loose,
slack, indolent, nerveless, faint, effe-
minate; cowardly.

Մեղկազեա, adj. ind. Soft, tender,
loose.

Մեղկանաւ (ամ, կացայ) v. n-p.
See Մեղկել :

Մեղկաշօշափ, adj. ind. Flabby,
soft.

Մեղկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
See Մեղկել :

Մեղկել (եմ, եցի) v. a. To soften,
to make tender, to loosen; to effeminate,
to render cowardly.

Մեղկիւ (իմ, կեցայ) v. n-p. To
soften, to become loose; to become
cowardly or effeminate.

Մեղկուծիւն (թեան, թեամբ) s.
Softening, loosening, relaxation, loose-
ness, slackness, indolence; effeminacy,
cowardice.

Մեղմ (ոյ, ով) adj. and adv.
Soft, mild, gentle, agreeable, tranquil:
softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմադին, adj. ind. and adv. Gen-
tle, slow: gently, slowly.

Մեղմաջնաց, adj. ind. Slow, slow-
paced.

Մեղմամբ, adv. Long, slowly.

Մեղմախառն, adj. ind. See Մեղ-
մական :

Մեղմական (ի, աւ) adj. Mild,
softened, moderate, temperate.

Մեղմանաւ (ամ, մացայ) v. n-p.
To grow mild, to be softened, to be-
come moderate, to become temperate,
to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
To make mild, to soften, to moderate;
to temper, to abate, to diminish, to
soothe, to assuage, to mitigate, to allay,
to alleviate.

Մեղմեխ (ի, աւ) *adj.* Unsincere, deceitful, subtle, fraudulent, wicked, malicious.

Մեղմեխանք (նայ, նգք) *s.* Guile, deceit, fraud, wickedness; spite, malice.

Մեղմով, *adv.* Softly, gently, slowly. **Մեղմով մեղմով**, very gently, very softly.

Մեղմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softening, act of making mild; softness, mildness: mitigation, abatement, diminution, alleviation, assuagement, relief.

Մեղմորինակ, *adv.* Gently, softly, slowly.

Մեղոյշ, *adj. ind.* Carnation-coloured, flesh-coloured, red.

Մեղու (ի, աւ) *s.* Bee.

Մեղուաբոյն (բունոյ, բունով) *s.* See ԲՃԻՃ:

Մեղուակն, *adj. ind.* That looks sweetly or lovingly, soft-eyed.

Մեղուանոց (ի, աւ) *s.* Cell of a honey-comb.

Մեղուաբաղ (ի, իւ) *s.* See Իշաւնդու:

Մեղուշ See **Մեղոյշ**:

Մեղուցանել (եմ, զուցի) *v. t.* To cause to sin or transgress the law.

Մեղաբեր (ի, աւ) *adj.* That causes sins.

Մեղաթաթաւ, *adj. ind.* Plunged in sin, sunk in sin.

Մեղախորհուրդ, *adj. ind.* Evil-minded, malicious.

Մեղածու (ի, աւ) *adj.* That causes to sin: See **Մեղաբեր**:

Մեղակից (կցի, կցաւ) *s.* Accomplice.

Մեղակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* See **Մեղաւոր**:

Մեղակործան, *adj. ind.* Fallen in sin or through sin.

Մեղաճաշակ, *adj. ind.* Eaten in transgression of the law.

Մեղամակարդ, *adj. ind.* Hardened in sin: See **Մեղաթաթաւ**:

Մեղասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That delights in sin; wicked, criminal.

Մեղատաղնայ, *adj. ind.* Forced to sin.

Մեղաբաւիշ, *adj. ind.* That expiates sin, expiatory.

Մեղսորէն, *adv.* Criminally, sinfully.

Մեղք (զու, զու) *s.* Honey.

Մեղքաբուղի, *adj. ind.* See **Մեղքածորան**:

Մեղքախորիսխ (բսխոյ, բսխով) *s.* Honey-comb.

Մեղքածորան, *adj. ind.* Flowing with honey, mellifluous.

Մեղքակաթ, *adj. ind.* See **Մեղքածորան**:

Մեղքապոպ (ի, իւ) *s.* Watermelon.

Մեղքաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Hydromel, mead.

Մեղքել (եմ, կցի) *v. a.* To make with honey; to cover with honey.

Մեղքոյի (զւոյ, զւով) *s.* Liquor extracted from honey.

Մեղք (զայ, զգք) *s. pl.* Sin, crime, iniquity; fault, error; fall, transgression; offence, evil, malice.

Մեղք փոքր or **թեթեւ**, peccadillo.

Մեղ զնել See **Մեղազրել**:

Մենազնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To take arms alone; to be well armed.

Մենակեայ See **Միայնակեայ**:

Մենակիւ, *adj. ind.* See **Մենամարտիկ**:

Մենամարտ (ի, իւ) *adj. and s.* That fights in single combat; that fights a duel, duellist; of or belonging to single combat: single combat, duel.

Մենամարտիկ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To fight in single combat, to duel.

Մենամարտիկ (ակի, տկաւ) *s. and adj.* Duellist; that fights in single combat; of or belonging to single combat.

Մենամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Single combat, duel, monomachy.

Մենանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be alone, to be retired; to be desolate, to be solitary.

Մենաստան (ի, աւ) *s.* Monastery, convent, cloister.

Մենավաճառ (ի, աւ) *s.* Monopolist.

Մենավաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Monopoly.

Մենավաճառութիւն առնել, to monopolize.

Մենգոս (ի, աւ) *s.* Sort of fish.

Մենքենայ See **Մեքենայ**:

Մեռնիլ (իմ, մեռայ) *v. n-p.* To die, to depart this life, to breathe one's last, to give up the ghost, to expire.

Մեռեալ (եղոյ, եղով) *adj. and s.* Dead, deceased, defunct: corpse: dead body.

Ցուցակ մեռելոց, register of the

dead, գաշտօն մեռելոց, office for the dead.

Մեռելաթաղ (ի, իւ) *s.* Grave-digger, sexton.

Մեռելակիր (կրի, կրաւ) *s.* Corpse-bearer, bearer.

Մեռելակոչ (ի, աւ) *s.* See Մեռելահայ :

Մեռելահարցութիւն See Մեռելահայութիւն :

Մեռելահարցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* See Մեռելահայ :

Մեռելահայ (ի, իւ) *s.* Necromancer.

Մեռելահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Necromancy.

Մեռելաշունչ, *adj. ind.* Mortal.

Մեռելոտի (աւոյ, աւով) *adj.* and *s.* Dead: corpse, dead body.

Մեռելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Death: mortification.

Մեռինայ (ի, իւ) *s.* Aconite.

Մեռինէս (նեսի, նեսաւ) *s.* Lamprey.

Մեռն (ի, աւ) *s.* Ointment: chrism; holy oil.

Մեռնեւ (եմ, եցի) *v. a.* To anoint with holy oil, or with the chrism.

Մեռոտ (ի, աւ) *adj.* Mortal, subject to death.

Մեռուցանեւ (եմ, ուռցի) *v. t.* To cause the death of, to kill: to mortify.

Մեռօրինակ, *adj. ind.* Deathlike.

Մեսեդի (գւոյ, գեաւ) *s.* (Greek word) Some of the psalms in divine service.

Մեսնոր (ի, աւ) *s.* Mesentry.

Մեսիայ (ի, իւ) *s.* Messiah, Christ.

Մեսիւ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow mouldy, to mouldy.

Մետաղ (ի, աւ or rather Մետաղք, զաց, զգք) *s.* Metal, mineral: mine; quarry: imprisonment, arrest; exile, banishment: medal. 'ի մետաղս գնեւ or արկանեւ, to arrest, to imprison. 'ի մետաղս առաքեւ, արտորեւ or արտաւ սահմանեւ, to banish, to exile, to send in to banishment.

Մետաղագործ (ի, աւ) *s.* Metallurgist.

Մետաղագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metallurgy.

Մետաղահան (ի, աւ) *s.* Miner.

Մետաղահանք (քաց, քգք) *s. pl.* Mine.

Մեասան (ից, իւք) *adj.* and *s.* Eleven.

Մեասանանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Endecagonal, hendecagon.

Մեասաներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Eleventh: eleventhly.

Մեասանեքեան or Մեասանեքին (նեցուն or նեցունց, նեքումբք) *s. pl.* All the eleven.

Մեասանոտեան, *adj. ind.* Endecasyllable.

Մետաքս (ի, իւ) *s.* Silk. Գործարան մետաքսի, silk-manufacture.

Մետաքսագործ (ի, աւ) *s.* A worker in silk.

Մետաքսագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Manufacture of silk.

Մետաքսահիւս, *adj. ind.* Woven with silk.

Մետաքսեայ (սէի, սէիւ) *adj.* Of silk. Մետաքսեայք, silk manufacture, silk goods.

Մետրապոլիտ (լտի, լտիւ) *s.* Metropolitan.

Մեր (ոյ, ով) *adj.* Our.

Մերազնանաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To join our nation, to become of our nation, to have our national rights.

Մերազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Of our nation, national.

Մերակերպ, *adj. ind.* See Մերակերպարան :

Մերակերպարան, *adj. ind.* Of our form, of our nature.

Մերակերպացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* That has taken our nature.

Մերակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Our form, our nature.

Մերային (այնոյ, այնով) *adj.* and *s.* Our; ours.

Մերասեր (ի, իւ) *adj.* That is of our nation; that is of our nature, our; ours.

Մերատիւ, *adj. ind.* See Մերակերպարան :

Մերտոհմ, *adj. ind.* See Մերազնեայ :

Մերթ, *adv.* Sometimes, now and then, from time to time.

Մերծեւ (եմ, եցի) *v. a.* To expel, to drive out, to turn out, to dispossess, to exclude; to dismiss, to discharge, to repudiate; to reject snappishly, to repel, to reject, to beat back; to proscribe, to banish; to reprove, to disallow, to disapprove, to challenge, to re-

fuse, to deny. **Մերժել** (*իմ, ժեցայ*) *v. n-p.* To

be driven out, reproved or rejected.

Մերժումն (*ժման, ժամբ*) *s.* Repulse, refusal, challenge, disapprobation.

Մերկ (*ոյ, ով*) *adj.* Naked; simple, unadorned.

Մերկագլուխ, *adj. ind.* Uncovered, the head uncovered; naked.

Մերկագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More naked than; quite naked.

Մերկամարմին, *adj. ind.* Naked, that is not clothed.

Մերկամարտիկ (*ակի, ակաւ*) *adj. and s.* That fights naked or in wrestling, wrestler.

Մերկամրցանակ, *adj. ind.* See **Մերկամարտիկ**.

Մերկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p. and a.* To undress one's self, to strip one's self: to undress, to unclothe, to strip, to dismantle: to uncover. **Այն ինչ կամեր առաւօտն ի գիշերոյն մերկանալ**, at daybreak, while day began to appear. **Այն զառաւօտն մերկանայ**, it is dawn or day light.

Մերկանդամ, *adj. ind.* Quite naked.

Մերկապատեան, *adj. ind.* That is unsheathed.

Մերկապարանոց, *adj. ind.* That has the neck uncovered or naked; naked, clear, evident, open, frank: naked, nakedly.

Մերկապէս, *adv.* Naked, nakedly, artlessly, in an artless manner.

Մերկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To undress, to unclothe; to strip, to bereave, to unfurnish, to dismantle, to disfigure; to uncover. **Մերկացուցանել զսուրն**, to unsheath.

Մերկել (*եմ, եցի or կացի*) *v. a.* See **Մերկացուցանել**.

Մերկրոն, *adj. ind.* Barefooted.

Մերկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nakedness, the naked part.

Մերկուց (*ի մերկուց*) *adv.* Naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ, *prep.* Near, nigh, next, close, by, hard by, contiguous, adjoining.

Մերձ առ իս բազմալ էր, he was seated near me. **Ագանի նա մերձ յայն ինչ պալատ**, he lodges quite close to such a palace. **Մերձ բազմալ առ ու մեծն**, to sit near some one. **Մերձ է ի մեռանել**, he is near dying. **Մերձ**

լինել See **Մերձենալ**. **Մերձ ընդ մերձ**, very near, soon, in a short time.

Մերձազաւակ (*ի, աւ*) *adj.* Near relation, consanguineous.

Մերձադիւ, *adj. ind.* **Մերձադիւ ձայն**, Countertenor.

Մերձակայ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Present, near, next, neighbouring, bordering on, adjacent; imminent.

Մերձակայիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* See **Մերձենալ**.

Մերձակաց, *adj. ind.* See **Մերձակայ**.

Մերձակէս (*կիտի, կիտիւ*) *s.* Perigee.

Մերձանակ, *adj. ind.* Near, imminent.

Մերձառես (*ի, աւ*) *s.* Myops, purblind, near-sighted.

Մերձաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Near, next, related, allied; adjacent, contiguous; neighbouring, bordering on; chance comers; akin.

Մերձաւորարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Near relation; that marries; that joins by marriage.

Մերձաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Մերձաւորեցուցանել**.

Մերձաւորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To approach; to marry, to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիւ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To approach; to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիւ (*ըլի, ըլաւ*) *adj. and s.* See **Մերձաւորարար**.

Մերձաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, neighbourhood, contiguity: approximation: copulation: affinity, alliance by marriage, relationship, kindred.

Մերձենալ (*ամ, ձեցայ*) *v. n-p.* To approach, to accost, to come up to, to join, to touch; to draw near, to keep company with, to join, to be united; to become near, to get near; to be near. **Մերձենալ ի կին**, to know a woman, to have carnal connexion with a woman.

Մերձեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To approach, to put next to, to put near, to draw near, to advance; to join, to unite, to ally; to apply, to appropriate.

Մերձիւ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* See **Մերձենալ**.

Մերոյին, *adj. ind.* Our.

Մերունակ (ի, աւ) *adj.* Our.

Մերունակերայ, *adj. ind.* See Մե-
րակերպարան:

Մերօրէն, *adv.* Like us, after our
manner.

Մեցամէս, *adj. ind.* That corrupts
or spoils, that causes to rot.

Մեցոսիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To
rot, to putrify, to be mouldy, to be
musty, to be corrupted, to be spoilt.

Մեքենաբան (ի, իւ) *s.* Mecha-
nician.

Մեքենայից, *adj. ind.* Full of devi-
ces or machinations, fraudulent.

Մեքենական (ի, աւ) *adj. and s.*
Machinal, mechanical: mechanician: Մե-
քենական կազմութիւն, mechanism.

Մեքենականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Mechanics. Հմուտ մեքենականութեան, mechanician, that understands
mechanics.

Մեքենայ (ի, իւ) *s.* Machine, en-
gine, instrument: machination, plot,
device, intrigue, cunning, fraud, deceit.

Մեքենայադործ (ի, աւ) *s. and
adj.* Machinist: plotter: ingenious, in-
dustrious, very well made, well worked.

Մեքենայաւոր See Մեքենաւոր:

Մեքենայել (եմ, եցի) *v. a. and
n.* To contrive, to form; to project, to
plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենապէս, *adv.* Mechanically.

Մեքենաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnish-
ed with machines; full of contrivances
or machinations.

Մեքենաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To
make with art, to work well, to make
very well: See Մեքենայել:

Մեքենովթ (այ, աւ) *s.* See խա-
րխիս or Վերնախարխիս:

Մզանոց (ի, աւ) *s.* Filter.

Մզանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Filtra-
tion: filter; membrane, pellicle.

Մզարան (ի, աւ) *s.* Emuncatory.

Մզել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To
press, to extract by pressing, to squeeze
out, to express; to filter, to pass through
the filter: to distil, to trickle, to fall
drop by drop.

Մզիթ (կթի, կթաւ) *s.* Mosque,
mahometan church.

Մզնահէստ, *adj. ind.* Membranous.

Մզումն (մզման, մզմամբ) *s.* Strain-
ing; filtration; distillation.

Մէգ (մգի, մգաւ) *s.* Mist, fog,

obscurity, darkness: See Մառախուղ:

Մէգաղէ, *adj. ind.* (Greek word)
Great: See Մեծ:

Մէզ (մգի, մգիւ or մգաւ) *s.*
Urine, piss, water.

Մէթաֆիզիկայ (ի, իւ) *s.* Me-
taphysicks: See Համաբնաբանութիւն:

Մէթաֆիզիկական (ի, աւ) *adj.*
Metaphysical: See Համաբնաբանական:

Մէթաֆիզիկապէս, *adv.* Methaphy-
sically: See Համաբնաբանօրէն:

Մէն, *adj. ind.* One; alone, only.

Մէն մի, one only, each, every one.

Մէնաւոր (ի, աւ) *adj.* Only, sole.

Մէջ (միջոյ, միջով) *s.* Middle;
bosom, inside, heart; intermediate
space, interval, interstice; half; center:

Ընդ մէջ հերձանել, կտրել or յօշել,
to split or cut into two parts. 'ի մէջ

առնուլ, to produce, to expose. Խօսք
հուրդ 'ի մէջ առնուլ, to consult, to

deliberate. Փոյթ 'ի մէջ առնուլ, to
endeavour, to try, to take pains. Ըն-

ցանել or կալ 'ի մէջ, to come forward,
to present one's self. 'ի մէջ բերել, to

produce, to shew. 'ի մէջ or 'ի միջի,
in the midst, among, between, within,

in, into.

Մէջերկրեայք See Միջերկրեայք:

Մէջօրեայ See Միջօրեայ:

Մէտ (մետի, մետիւ) *s.* Weight,
heaviness: propensity, inclination: point,

moment, instant. Մէտ 'ի մէտ խոնար-
հել, to float on the waves, to balance.

Մէտէորայ (ի, իւ) *s.* Meteor: See
Օդէք:

Մէտուղիեան, *adj. ind.* Brilliant,
excellent.

Մէց (մեցի, մեցիւ) *s.* Putrefaction,
corruption, rottenness, chancre, mag-
got.

Մթաղին, *adj. ind.* Obscure, dark,
black, cloudy, gloomy.

Մթաղնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
grow dark, to be troubled; to be dizzy.

Մթաղնութիւն (թեան, թեամբ)
s. Darkening; dizziness, dazling.

Մթաղած, *adj. ind.* Darkened,
eclipsed.

Մթաղածութիւն (թեան, թեամբ)
s. Darkening, darkness.

Մթային (այնոյ, այնով) *adj.*
Obscure, dark, dusky.

Մթանալ (ամ, մթացայ) *v. n-p.*
To grow dark, to become dusky.

Մթապատ, *adj. ind.* See **Մթալաւ**.

Մթարիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Մթանալ**.

Մթարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity.

Մթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To darken, to blacken, to eclipse, to make blind.

Մթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To gather.

Մթեր (*ի, իւ*) *s.* Provision; accumulation, heap, pile; remainder: magazine, storehouse, depot; laying in a cellar. **Մթեր աչաց**, humour in the eyes, blearedness. **Մթեր առ ժթեր**, in a heap, like a heap, in plenty, numerous.

Մթերածոյ, *adj. ind.* Amassed, accumulated, warehoused.

Մթերանոց (*ի, աւ*) *s.* Magazine, storehouse.

Մթերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To provision, to victual, to warehouse, to put in a cellar, to put in a chest; to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together.

Մթիւ, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark, black, dull, dusky, tarnished; abstruse, occult, difficult to know, hard to understand, that is not clear, confused, not to be deciphered; ambiguous.

Մթխալ (*ի, իւ*) *s.* See **Թաշեկան**.

Մթնադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* More or very obscure.

Մթնակերպ, *adj. ind.* In an obscure manner; darkened.

Մթնաւ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To grow dark.

Մթնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* See **Մթնանալ**.

Մթնոլորտ (*ի, իւ*) *s.* Atmosphere.

Մթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity, shadow, cloud, tarnish; ambiguity.

Մժեկ (*ի, աւ*) *s.* Gnat, small fly.

Մժիկ or **Մժիկ** See **Մժեկ**.

Մժողակ (*զիկ, զիաւ*) *s.* Gnat.

Մի (*ոյ, ուլ*) *adj.* One, unity; one, sole, only, singular; other; every; first; in the first place. **Մի Աստուած**, one God, one only God. **Մի մի**, in one, together. **Մի առ մի**, one by one, in detail. **Առ մի սիւնակ**, at or by each column. **Առ այր մի**, a head, to every person. **Մի զի կոյր էր, և էր**.

կորդի զի աղքատ էր, in the first place he was blind, in the next place poor.

Մի, neg. No, not, none. **Մի ասեր ինչ**, say nothing about it.

Միաբան (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Unanimous, of one mind, correspondent, conformable, agreeing; equal, uniform; unanimously, agreed, with one accord, in concert. **Միաբան հաւաք նութիւն**, unanimity, concord, consent.

Միաբանակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *s.* Monk, religious person who lives in a community.

Միաբանակի, *adv.* Unanimously, with one accord.

Միաբանամբոխ, *adj. ind.* That disturbs a community or unanimity, seditious.

Միաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To agree, to make agree, to compose, to unite, to join, to conform, to adjust, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match.

Միաբանիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To agree, to be of one mind or understanding, to consent, to comply, to suit, to be agreed, to conform one's self, to make up, to be reconciled, to unite, to join in one, to be matched; to conspire, to conjure, to plot.

Միաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreement, concord, union, unanimity, harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitability, affinity; good understanding, consent; accommodation, reconciliation, adjustment, conciliation, reconciliation, reunion; assemblage; match; assortment: alliance, confederation, league, association, compact, convention; cabal, plot, conspiracy: commonalty, community, communion, company, society, club, congregation.

Միաբանաւ, *adj. ind.* With one voice, agreed.

Միաբարբառ, *adj. ind. and adv.* Unanimous: unanimously, with one voice.

Միաբնակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That believes Jesus Christ to be one nature only.

Միաբոյս, *adj. ind.* Twin, at the same birth.

Միաբուն, *adj. ind.* Of the same nature, consubstantial, of the same es-

sence: natural, native: even, equal, conformable.: See *Միաբան* and *Միակերպ* :

Միագլխապետ (*ի, աւ*) *s.* Monarch.

Միագոյ (*ի, իւ*) *adj.* Consubstantial: united, joined, composed.

Միագոյն, *adj. ind.* Of the same colour, uniform.

Միագործ (*ի, աւ*) *adj.* That works, that acts with another.

Միագումար, *adj. ind.* Assembled together, in company, united, all together.

Միագունդ, *adj. ind. and adv.* See *Միագումար* :

Միագաւան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Conformist: unitarian, antitrinitarian.

Միագիծի, *adj. ind.* Only, alone; uniform.

Միագրութիւն See *Բաղադրութիւն* :

Միադարձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn equally.

Միադոյդ, *adj. ind.* Conjoined. *Միադոյդ պնդել*, to conjoin, to join together.

Միաթիւ, *adj. ind.* Provided with the same number, equal.

Միաժողով, *adj. ind.* See *Միագումար* :

Միալար (*ի, իւ*) *adj.* Monochord.

Միալեզու (*ի, աւ*) *adj.* That speaks the same language.

Միալուծ, *adj. ind.* Coupled together.

Միախառն, *adj. ind.* Mixed together, united together.

Միախոհ or *Միախորհ* (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Unanimous, of the same opinion or way of thinking: unanimously.

Միախորհուրդ, *adj. ind.* See *Միախոհ* :

Միախումբ, *adj. ind.* See *Միագումար* :

Միախուռն, *adj. ind. and adv.* Assembled: together.

Միախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monologue.

Միածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* Only-begotten: only, alone.

Միակ (*ի, աւ*) *adj.* Only, one, alone, singular, simple.

Միակամ (*ի, աւ*) *adj.* That has the same wish; unanimous, of the same opinion.

Միակամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unanimity, conformity, union, concord.

Միական (*ի, աւ*) *adj.* Only, singular.

Միականի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* One-eyed, blind of an eye, monocular, monocularous. *Պիտակն միականի*, ogling glass.

Միականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of one-eyed man: unity, union.

Միակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* That lives together: See *Միայնակեաց* :

Միակեղև, *adj. ind.* Furnished with one shell or husk.

Միակենցաղ, *adj. ind.* See *Միակեաց* :

Միակերպ, *adj. ind.* Uniform, conformable, equal.

Միակերպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uniformity, equality.

Միակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of a solitary man, solitude.

Միակի, *adj. ind.* Once: See *Միակի* :

Միակին (*կնոջ, կնաւ*) *adj. and s.* Monogamist; that marries only once.

Միակնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monogamy.

Միակշիւ, *adj. ind.* Equal; equipollent.

Միակողմանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Lamed, mangled, mutilated.

Միակողմն, *s. ind.* One side. *Պնէլ 'ի միակողմն*, to put aside; to leave.

Միակուղի, *adj. ind.* Simple.

Միակուսեցուցանել See *Մեկուսացանել* :

Միակրօն (*ի, իւ*) *adj.* Of the same religion; of similar habits; unanimous; cenobitick, cenobitical.

Միակրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conformity in religion; union, conformity, society.

Միակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite; to consolidate.

Միակցորդ, *adj. ind.* Even, equal; conjoined, partaking of.

Միակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, inheritance; consolidation.

Միահաղ, *adv.* See *Միահաղոյն* :

Միահաղոյն, *adv.* All at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively.

Միահամ, *adj. ind.* See *Միակցորդ* :

Միահամուռ, *adj. ind. and adv.* Collectively, altogether, generally.

Միահաւան, *adj. ind. and adv.* Unanimous, of the same opinion: unanimously, with one voice, with general approbation.

Միահաւան (*ի, իւ*) *adj.* Of the same religion or belief.

Միահեծան, *adj. ind.* Monarchical. **Միահեծան թագաւոր** or **իշխան**, monarch. **Միահեծան տէրութիւն** or **իշխանութիւն**, monarchy.

Միահեռ or **Ընդ միահեռ**, *adv.* At once, quite.

Միահովիւ (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be joined together, to be united.

Միաձայն, *adj. ind. and adv.* With one voice, unanimous: unanimously.

Միաձայնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To cry with one voice, to unite, to consent, to agree.

Միաձայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* One voice, unanimity, agreement, concord, consent.

Միաձեռանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Lame of a hand, that has only one hand.

Միաձիւ, *adj. ind.* Uniform, equal.

Միաձի, *adj. ind. and adv.* With one horse.

Միաձոյլ, *adj. ind.* Molten, cast, massive, solid.

Միաձորձ, *adj. ind.* Clothed with one coat or garment.

Միազի, *adj. ind.* See **Միաշար**.

Միաճաշակ, *adj. ind.* Fed but once.

Միաճեռի, *adj. ind.* Of one stem (speaking of plants).

Միամայր (*մօր, մարբ*) *adj.* Mother of one child; only son of his mother.

Միամասնեայ, *adj. ind.* In part.

Միամարտիկ See **Մենամարտիկ**.

Միամարտութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Sincere, innocent, ingenuous, simple, artless, silly, goodnatured, foolish. **Միամիտ սրտիւ**, innocently.

Միամտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To agree, to consent: to be sure.

Միամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness, silliness.

Միամօր (*ու, ու*) *adj.* Only (son); alone.

Միամօրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of an only son; condition of a destitute person.

Միայար, *adj. ind.* United, joined together, chained. **Միայար տողել**, to join together, to chain.

Միայարիւ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Միայար տողել**.

Միայարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, union, concatenation.

Միայն (*ոյ, ուլ*) *adj. and adv.* Alone, lonely; only, singular; simple, plain: solely, singly, singularly, simply; solitarily. **Միայն թէ** or **միայն զի**, it being well understood that, provided that, upon condition that. **Միայն ընդ միայն** or **միայն առ միայն**, by one's self, all alone, without company.

Միայնակօտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Soliloquy.

Միայնակ, *adj. ind. and adv.* See **Միայն**.

Միայնակեայ (*կեցի, կեցաւ*) *s. and adj.* Solitary, anachorite, hermit.

Միայնակեցանոց (*ի, աւ*) *s.* Hermitage, monastery.

Միայնակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude, condition of one who lives in solitude, monastick life.

Միայնակութիւն, *adj. and s. ind.* See **Մենամարտիկ**.

Միայնակուողութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միայնամարտ See **Մենամարտ**.

Միայնամարտութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միայնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To retire, to withdraw, to be removed, to live in solitude.

Միայնանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Միայնարան**.

Միայնաստան (*ի, աւ*) *s.* See **Մենարան** or **Միայնարան**.

Միայնարան (*ի, աւ*) *s.* Solitude, monastery, hermitage.

Միայնաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Solitary, monk, hermit.

Միայնուկ See **Միայնակ**.

Միայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude.

Միանալ (*ամ, միացայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be incorporated.

Միանգամ, *adv.* At once, at one blow. **Որ միանգամ**, whatever, whoever, whosoever.

Միանգամայն, *adv.* Together, all at once, all at one time, suddenly, all, altogether, quite, jointly, in concurrence, at the same time: generally, entirely. **Միանգամայն է**, yet, even, also.

Միանձն (*մի, ձամբ*) *s.* Monk, solitary being, cenobite, friar, hermit: only, alone, without company. **Իբրեւ զմիանձն**, monastically, like a hermit.

Միանձնական (*ի, աւ*) *adj.* Solitary; monkish, monastick, cenobitical, conventual.

Միանձնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be retired, to live in solitude: to be united, to agree, to be of the same opinion.

Միանձնանոց (*ի, աւ*) *s.* Monastery.

Միանձնադուրութիւն See **Միանձնութիւն**.

Միանձնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude; monachism, religion; unanimity, concord, union.

Միանձնուհի (*հոյ, հեաւ*) *s.* Nun, religious female.

Միանման, *adj. ind.* Uniform, equal.

Միանուն See **Համանուն**.

Միանունութիւն See **Համանունութիւն**.

Միաշաբթ (*ու, ու*) *s.* Sunday, first day of the week.

Միաշար, *adj. ind.* Strung, arranged. **Միաշար սողեւ** See **Միայար սողեւ**.

Միաշաւիղ, *adj. ind.* Conformable, that walks in the same steps.

Միաշունչ, *adj. ind.* Unanimous.

Միաշնչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unanimity, concord, union, agreement, consent.

Միաչափ, *adj. ind.* Equal, like, of the same measure.

Միապաշտօն, *adj. ind.* That is equally worshiped; that is equally honoured.

Միապազալ, *adj. ind.* Uniform, entire, solid, compact, dense, massive, all in one mass, all in a body, that is without seam.

Միապատիւ See **Համապատիւ**.

Միապար, *adj. ind.* In the same assembly or dancing party, at the same ball.

Միապետ (*ի, աւ*) *s.* Monarch.

Միապետական (*ի, աւ*) *adj.* Monarchical.

Միապետել (*եմ, եցի*) *v. n-p.* To govern with absolute power, to have

sovereign authority, to reign like a king.

Միապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monarchy.

Միապէս, *adv.* Equally, evenly, uniformly, indiscriminately.

Միասայրի, *adj. ind.* With one edge.

Միասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves union or concord.

Միասերոյ, *adj. ind.* Unanimous, of one mind.

Միանական (*ի, աւ*) *adj.* Simultaneous, common, together; compatible; consubstantial, one, only.

Միանականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compatibility: consubstantiality, unity.

Միանունեզ, *adj. ind.* That is fed or reared together.

Միաստանի, *adj. ind.* See **Միապազալ**.

Միասանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Amazon: See **Վրանաքնակ**.

Միավանկ or **Միավանգ** (*ի, իւ*) *adj.* Monosyllable.

Միավանք (*նից, նգբ*) *s.* Monastery.

Միաստաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monogram.

Միասարած, *adj. ind.* Extended or spread out equally.

Միասարք, *adj. ind.* United, solid, like, equal, consolidated, firm, compact.

Միասարքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite, to consolidate.

Միասարքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, consolidation, firmness, solidity.

Միասեակ (*ի, աւ*) *adj.* Uniform, like, equal, simple, single.

Միասեսող (*ի, աւ*) *adj.* That sees, that regards equally.

Միասեակ, *adj. ind.* That lasts or endures with another.

Միանունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Living in the same house, cohabitation.

Միասոհմ, *adj. ind.* That is of the same family or nation.

Միասուն, *adj. ind.* That lives in the same house, domestick, intimate.

Մի արգեթք, *adv.* Perhaps; God defend us; beware, by no means, no, not, never.

Միացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To unite, to join together, to conjoin, to incorporate: See **Միաւորել**.

Միաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Unit-

ed, joined: one, single, singular, alone, simple: solitary.

Միաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite, to join, to attach, to tie together, to combine, to annex, to incorporate, to mix, to glue together: to join together, to couple, to match, to pair. **Վերստին միաւորել**, to reunite, to rejoin, to tie again.

Միաւորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be combined, to be reunited: to be coupled, to be matched, to be mixed.

Միաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Union, junction, assemblage, conjunction, incorporation, reunion, adhesion, addition, combination; copulation, coupling, pairing; gluing.

Միափառ, *adj. ind.* See **Փառակից**.

Միաքարոզ, *adj. ind.* That preaches, that announces the same thing or with another.

Միգախառն, *adj. ind.* Full of mists or fogs, obscure, gloomy, dark.

Միգապսա, *adj. ind.* See **Միգախառն**.

Մի գուցէ, *adv.* See **Մի արգեք** and **Գուցէ**.

Միեզէն, *adj. ind.* Only, alone, single.

Միեզինապէս, *adv.* Singly, solely: See **Միապէս**.

Միեզինութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Union, uniformity, equality, unity.

Միեզերու (*ի, աւ*) *s.* Unicorn.

Մի երբեք, *adv.* Never, not at all.

Միերգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Monody.

Մի է մի or **Մի է մի իւրեք**, *adv.* Beware, not at all, by no means, never.

Մի էս, *adv.* Never, not again, no more. **Մի էս աններ**, take care not to do so again.

Միզադրաւ (*ի, աւ*) *adj.* Troubled with or subject to the gravel.

Միզադրաւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Strangury, suppression or retention of the urine, difficulty of making water.

Միզանոց (*ի, աւ*) *s.* Urinal; pissing place.

Միշնոց (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Ureters.

Միշարգել (*ի, իւ*) *adj.* See **Միշադրաւ**.

Միշարգելութիւն See **Միշադրաւութիւն**.

Միշել (*եմ, եցի*) *v. n.* To piss, to stale, to make water.

Միշեցուցիլ (*ցից, ցիւաւ*) *adj.* Diuretic.

Միշի or **Մշիկ** (*նեաց, նեք*) *s. pl.* Pellicle.

Մի ըստ միովէ, *adv.* One by one, from hand to hand; in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly. **Մի ըստ միովէ աւել** or **նշանակել**, to specify, to go into detail.

Միթէ, *adv.* Indeed? is it possible?

Միթր (*մթրի, մթրաւ*) *s.* Mitre, tiara.

Միթրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Mitred.

Մի իւրեք, *adv.* By no means, beware, never.

Միլիոն (*ի, աւ*) *s.* Million. **Հազար միլիոն**, a thousand millions.

Մի լիցի, *adv.* God defend us, may it never be, never.

Միծ (*մծի, մծիւ*) *s.* Ordure, filth.

Մի մի (*միոյ միոյ, միով միով*) *adj.* and *adv.* Every one, each; one another; one by one. **Մի աւ միով**, one after another. **Մի զմիով**, with emulation, surpassing one another, outrying. **Մի զմի**, one another. **Մի զինի միոյ**, one after the other. **Մի ընդ միով**, one under another, in a subordinate state.

Միմանց (*աւ միմանս, ի միմանս, զմիմանս, ի միմանց, միմամբ, զմիմամբ*) *s. pl.* Themselves, one another. **Չկնի միմանց**, one after another. **Մերեն զմիմանս**, they love each other, they love one another. **Հարկանել զմիմանս**, to fight each other, to fight together. **Բազխել զմիմանս**, to smite one another. **Տալ միմանց**, to give to each other, to give reciprocally. **Ողջոյն տալ միմանց**, ողջունել զմիմանս, to salute each other. **Օգնել** or **ի Թիկունս հասանել միմանց**, to help each other, to render mutual assistance.

Միմանցաւոր, *adj. ind.* Loving one another, that mutually love.

Միմոս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mimick, buffoon, pantomime, pantaloons, merry Andrew, droll, harlequin, punch, zany.

Միմոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Mimickry, buffoonery, harlequinade.

Մին, *adj. ind.* One.

Մինաւոր (*ի, աւ*) *adj.* One, only, alone.

Միննայ (ի, իւ) *s.* See Երեւել :

Մինչ, *prep. and adv.* Until, as far as; at the time that, when; as long as, during; while, whilst; that. Ի Փարիսէ մինչ ի Հռոմ, from Paris to Rome. Մինչ ամառն էր, during the summer. Մինչ այս, մինչ այն, whilst these things were doing, during that time.

Մինչդեռ, *adv.* At the time, as long as, whilst. Մինչդեռ խօսէր, while he was speaking. Բայց մինչդեռ ունէին ի գիտի հարկանիւ միմեանց, but just as they were going to fight.

Մինչդեռ տակաւին, *adv.* While, whilst, yet. Խօսէի ընդ նմա, մինչդեռ տակաւին էր յանկողնի, I was speaking to him while he was yet in bed.

Մինչև, *prep. and adv.* Until, as far as, when, at the time; that; while, whilst. Գայ ընդ իս մինչև ի Լոնդոն, he goes with me as far as London. Մինչև յայժմ, until, now. Մինչև յայդ վայր, as far as this. Մինչև յայդ վայր or մինչև յայդք, to that place. Մինչև յորք, how long? Մինչև ուրանո՞ր, how far? Կայ or մնա, մինչև եկեսցէ, wait until he comes. Ոչ երկչ or մեկնեցայց, մինչև գարձցիս ահ գրէն, I will not go out until you return. Անպէս or այնչափ, մինչև, as far as, so that, as well as.

Մինչ զի, *adv.* As far as, as well as.

Մինչև, *adv.* Before, whilst, not yet. Մինչև չե ծագեալ իցէ արեգակն or մինչև չե ծագեալ արեգական, before day, before sunrise. Մինչև աւարտեալ ամին, before a twelvemonth. Մինչև չե եկեալ էր նորա, he had not yet come. Մինչև չե մեռեալ իցեմ, before I die.

Միշտ, *adv.* Always, at all times, continually, without ceasing, incessantly, perpetually, every minute, at every turn, for ever and ever, for ever, eternally.

Միողնի, *adj. ind.* See Միասայրի :

Մի ոմն (միոյ ուրումն, միով ոմմա) *s.* One, one person.

Միորձի (ձւոյ, ձեաւ) *adj.* That has only one testicle.

Միութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unity, equality; union, league, assemblage, reunion.

Մի ոք (միոյ ուրուք, միով ոմմա) *s.* See Մի ոմն :

Մի ոք, *s. ind.* Nobody.

Միջաբեկ, *adj. ind.* Brokenbacked. Միջաբեկ առնել, to break one's back, to strain the loins.

Միջադրել (եմ, էցի) *v. a.* To interpose.

Միջադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interposition, mediation; epenthesis.

Միջախան, *adj. ind.* Middling, mean.

Միջակ (ի, աւ) *adj. and s.* Mean, middling; middle.

Միջակային (այնոյ, այնով) *adj.* See Միջակ :

Միջականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be in the middle.

Միջակետ (կիտի, կիտիւ) *s.* The middle point, center; comma; stop.

Միջակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mediocrity.

Միջակառւր, *adj. ind.* Միջակառւր առնել, To cleave, to cut in the middle, to divide in two parts.

Միջահասակ (ի, աւ) *adj. and s.* Of the middle age; of the middle height; middle age; middle height.

Միջահատել (եմ, էցի) *v. a.* To cross, to interrupt.

Միջահատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interruption, intermission, discontinuance.

Միջամատն (տին, տամբ) *s.* Middle finger.

Միջամուխ, *adj. ind.* Միջամուխ ընկել, To enter, to push on, to advance, to go forward, to go before; to interpose, to intrude into, to intermix, to thrust one's self forward, to intermeddle, to introduce one's self; to penetrate, to explore; to undertake, to give one's self up to, to apply.

Միջամուտ See Միջամուխ :

Միջանկեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Intervening; intermediate. Միջանկեալ խաղարկութիւն, interlude.

Միջաշաւիղ (ւղի, շաւ) *s.* The middle of the road or way.

Միջապինդ, *adj. ind.* Girdled, bound round the body, strong.

Միջասահման, *adj. ind. and adv.* Mean, middling; intermediate, intervening; indifferently, moderately.

Միջասահմանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mediocrity.

Միջավայր (ի, աւ) *s.* Middle, centre.

Միջառ (ի, աւ) *s.* Insect.

Միջարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Interjection: interposition, intermission.

Միջերկնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* That is in the middle of the heavens, middle. **Միջերկնեայ դաւան** or **նա հանգ**, the middle region of the air.

Միջերկրական (ի, աւ) *adj.* Mediterranean. **Միջերկրական ծով**, the mediterranean sea, or the mediterranean.

Միջերկրեայք (եայք, եպք) *s. pl.* The provinces of the Mediterranean, Asia minor, Anatolia or Natolia.

Միջնդերք (բայ, բոք) *s. pl.* Mesentery.

Միջին (ջոյ, ջնով) *adj.* In the middle, middle; mediate; mean, middling.

Միջնաբերդ (ի, աւ) *s.* Citadel, fortress that commands a town.

Միջնածիրանի (նայ, նեաւ) *s.* Cloak lined or bordered with purple.

Միջնակայութիւն See **Միջնակութիւն**.

Միջնամուկ (ոյ, ու) *s.* Piston.

Միջնամուխ See **Միջնամուխ**.

Միջնայարկ (ի, աւ) *s.* Middle floor of a house or building.

Միջնանիւ (նայ, նեով) *s.* Middle wheel: centre, middle part of a wheel.

Միջնաշաւիղ See **Միջնաշաւիղ**.

Միջնապարիսպ (բայի, բապաւ) *s.* Partition wall; obstacle.

Միջնատուն (տան, տամբ) *s.* See **Միջնայարկ**.

Միջնոյն (դին, դամբ) *s.* See **Թեի նամէլ**.

Միջնորդ (ի, աւ) *s.* Means, organ, instrument, cause; resource: space, interval; partition wall. **Միջնորդ հաշտութեան**, mediator, reconciler, arbitrator, conciliator, umpire, intercessor; intermeddler; one intervening. **Միջնորդ վաճառաց**, broker, agent, dealer.

Միջնորդաբար, *adv.* Mediatly.

Միջնորդել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To mediate, to procure, to demand, to intercede; to interpose, to intermeddle; to treat, to negotiate, to enter into negotiation: to employ, to intervene.

Միջնորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intercession; interposition, intermeddling; intervention, mediation, means; brokerage, brokerage, dealer's commission: interval.

Միջնորմ (ոյ, ու) *s.* Party wall,

partition; curtain; separation.

Միջոց (ի, աւ) *s.* Space, interval, distance, intermediate space, separation; meantime; meanwhile: centre, middle: field, place, expanse, circuit: difference, distinction: interposition, intermeddling; vacancy; empty space.

Միջօդ (ոյ, ու) *s.* Interior, inside part.

Միջօր (ջաւուր, ջաւուրք) *s.* Noon, middle of the day.

Միջօրեայ (րէի, րէիւ) *s. and adj.* Noon, middle of the day: south; southward: meridian.

Միջօրէ (ի, իւ) *s.* See **Միջօրեայ**.

Միջօրեական (ի, աւ) *adj. and s.* Meridional; meridian.

Միս (մոյ, մոով) *s.* Flesh, meat; pulp. **Միս երէոյ**, venison. **Միս 'ի կապարայէ**, grilled meat. **Միս պողպ**, pulp. **Աւելորդ միս առեցեալ 'ի մարմնի**, proud flesh, excrescence.

Միսթառաղ or **Միսթաղ** (ի, աւ) See **Հանգերձապետ**.

Միտաւ See **Մեռաւ**.

Միտակողմն (մոն, մամբ) *s.* Bias, inclination, propensity.

Միտել (եմ, եցի or աեցայ) *v. n. and a.* To bias, to be inclined towards, to incline to, to adhere, to comply.

Միտուն (մոն, մամբ) *s.* Bias, propensity, inclination.

Միտք (մոյ, մոք) *s. pl.* Mind, understanding, sense, judgement, intellect, reason, intelligence: thought, wit, imagination, idea, fancy, humour: belief, sentiment, opinion, advice, counsel: meaning, intent: capacity: design, project, destination, disposition, resolution, intention, end, aim, will. **Ըբ բռնուն մոյց**, apprehension, idea. **Ունել 'ի մտի**, to think, to hold in mind, to remember. **'ի միտս լինել**, to be awake, to perceive. **Դնել 'ի մտի**, to deliberate; to resolve, to be determined, to destine, to project, to propose, to rely on, to presume, to imagine. **Միտ դնել**, to give attention, to apply one's self to, to devote one's self to; to observe, to regard, to consider with care, to think; to reflect, to think of anything. **'ի միտ առնուլ**, to perceive, to know, to remark, to understand, to comprehend, to conceive; to study, to learn by heart, to con one's lesson, to know by heart. **Աւելաւ առնել զմիտս**,

to beat one's brains, to rack one's brains or head. Չմտաւ or ընդ միտածել, to consider, to regard attentively, to think, to meditate, to figure to one's mind, to recollect, to figure to one's self, to imagine. Գայ 'ի միտքիմ, it has just come into my thoughts, into my mind, into my head. Անկաշիլ 'ի մտաց, to be out of one's senses, to be out of one's mind, to be crazy, to lose one's senses. Այս էն միտք բաշիցս, this is the sense of this passage. Ազնուական միտք, noble sentiment. Երբ զարուծիւն մտաց իւրոց, he has betrayed his malicious intention.

Մերգ (մրգոյ, մրգով) *s.* Fruit (of trees).

Միւռն See Մեռն.

Միւս (ոյ, ու) *adj.* Other. Միւս օր, the other day. Մին կամ միւսն, one or the other. Ոչ մին, և ոչ միւսն, neither the one nor the other. Է նա միւս ևս Ալեքսանդր, he is another Alexander.

Միւսանգամ, *adv.* Another time, once more, afresh, anew.

Միւսհաղ, *adv.* See Միւսանգամ.

Միւսիոն (ի, աւ) *s.* Mosaick, a work in mosaick.

Միւրեայ (բէի, բէիւ) *adj.* and *adv.* Of a day, that lasts only a day, ephemeral; a day only.

Միւրիմակ, *adj. ind.* and *adv.* Uniform, equal; monotonous: uniformly, equally.

Մլաւել (եմ, էցի) *v. n.* To mew.

Մլաւիւն, *s. ind.* Mewing, cry of a cat.

Մլել (եմ, էցի) *v. a.* To distort one's face.

Մլուկն (մլկան, մլկամբ) *s.* Bug.

Մխել (եմ, էցի) *v. a.* To drive, to force into or penetrate, to fasten in, to pierce, to prick, to run through; to force down, to plunge. Մխել զերկաթ, to temper iron or steel; to harden. Մխեաց զգալոյնն 'ի սիրտ նորա, he has plunged or thrust a dagger in his heart. Մխել զձեռն, to stretch, to extend or put out the hand.

Մխիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To be driven into, to be plunged into, to penetrate, to enter; to meddle; to begin, to commence. Մխիլ բարկութեամբ, to enrage, to be seized with rage.

Մխիթար, *adj.* and *s. ind.* Com-

forter; consoling, consolatory: consolation. Մխիթար ինչ առնել or մխիթար մատուցանել See Մխիթարել.

Մխիթարական (ի, աւ) *adj.* Consoling, consolatory.

Մխիթարակից (էցի, էցաւ) *adj.* and *s.* That condoles with another, consoling companion.

Մխիթարել (եմ, էցի) *v. a.* To console, to alleviate, to soften, to sooth, to comfort, to relieve sorrow or vexation.

Մխիթարիչ (բի, բլաւ) *adj.* and *s.* Consoler, that consoles. Մխիթարիչ սուրբ Հոգի, Comforter, Holy Ghost.

Մխիթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consolation, relieving affliction, mollifying, alleviating.

Մխլճել (եմ, էցի) *v. a.* To plunge, to thrust into.

Մխլել (եմ, էցի) *v. a.* To corrupt, to spoil.

Մխմանք (նաց, նօք) *s. pl.* Press, pressure.

Մխոց (ի, աւ) *s.* Act of plunging into water: piston. Մխոց առնել, to plunge, to thrust into.

Մխումն (մխման, մխմամբ) *s.* Act of plunging. Մխումն երկաթոյ, temper, tempering.

Մխուն, *adj. ind.* Tempered (speaking of steel).

Մխրճել See Մխլճել.

Մծղնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* and *s.* Incestuous; lecherous.

Մծղնէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incest: lechery. Մծղնէութեամբ, incestuously.

Մկան (ի, աւ or մկամբ) *s.* Muscle: See Մսան.

Մկանաւոր (ի, աւ) *adj.* Muscular.

Մկանուիք (նանց, նամբ) *s. pl.* The muscles: rump, buttocks, fat buttocks. Հարկանել ընդ մկանունս, to flog, to whip. Մկանուիք ջուրց, billows, swell, waves.

Մկանուտ, *adj. ind.* See Մկա նաւոր.

Մկթալ (ամ, թոցի) *v. n.* To be vexed, to be enraged.

Մկնապիղծ, *adj. ind.* Spoiled by mice.

Մկնաքիւ (ի, իւ) *s.* Ferret.

Մկնկահար, *adj. ind.* That is struck by a buckler.

Մկնգաձուկն See Վահանաձուկն.

Մկնդաւոր (ի, աւ) *adj.* Armed.

with a buckler, that carries a buckler.

Մհնդեղ (ոյ, ուղ) *s.* Arsenick.

Մհնորսակ (ի, աւ) *s.* That hunts mice or rats, mousehunt.

Մհուհգ (մհնդոյ, մհնդով) *s.* See վահան.

Մհուհք See Մհանուհք:

Մհրատ (ի, աւ) *s.* Scissors; shears; forceps.

Մհրատառն (տան, տամբ) *s.* See Մհրատարան:

Մհրատարան (ի, աւ) *s.* Baptistery, font, baptismal font.

Մհրակ (եմ, եցի) *v. a.* To baptize: to wash by plunging into water. կրկին or վերստին մհրակել, to rebaptize.

Մհրակել (տէի, տէաւ) *s.* Baptist. Սուրբ Յովնանէս Մհրակել, St. John the Baptist.

Մհրուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baptism: washing, act of washing. Մհրուծեան, baptismal.

Մհանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Մհրուծիւն:

Մղել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to make an effort to advance, to carry, to repulse, to push forward.

Մղել (ի, աւ) *s.* Broken straw, blades of straw, powder.

Մղել (եմ, եցի) *v. a.* To levigate, to reduce into powder.

Մղիչ (մղչի, մղչաւ) *adj.* Impulsive.

Մղձաժէտ (ժեաի, ժեսաւ) *adj.* That is subject to the nightmare.

Մղձաւանջ or Մղձաւանճ (ի, իւ) *s.* Nightmare, incubus.

Մղձկել (իմ, կեցոյ) *v. n-p.* To choke, to burst with spite, envy, grief, rage.

Մղձուկ (ձիի, ձիաւ) *s.* Heart-break, great displeasure mixed with vexation.

Մղղական (ի, աւ) *adj.* Impellent, expellent.

Մղոն (ի, իւ) *s.* Mile: See Մլղուծն:

Մղուծն (մղման, մղմամբ) *s.* Push, impulse, expulsion, abduction.

Մղտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To darken, to become dusk, to be dusk.

Մղտափարատ, *adj. ind.* That dispels darkness.

Մնալ (ամ, մնացի) *v. n.* To remain; to stop, to dwell, to sojourn, to

be; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold up: to wait, to expect.

Մնայուն, *adj. ind.* Permanent, stable, durable, solid.

Մնաս (ի, իւ) *s.* Weight of a hundred drachms.

Մնացական (ի, աւ) *adj.* See Մնայուն:

Մնացորդ (ի, աւ) *s.* See Մնացուած: Մնացորդք or դէրք Մնացորայ, Paralipomena.

Մնացուած (ոյ, ուղ) *s.* Rest, residue, remainder; surplus; relic, vestige, scraps; siftings, pickings, ruins; waste; remains of a dinner.

Մնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make remain; to leave.

Մնինայ (ի, իւ) *s.* Weevil: See Երկիւ:

Մնլել (եմ, եցի) *v. n.* To coo, to wail.

Մնլիւն, *s. ind.* Cooing, wailing.

Մնլիկ, *adj. ind.* and *adv.* Dull, soft; dully, silently, softly, gently, without noise.

Մնլատակ (ի, աւ) *s.* Pantomime.

Մշակ (ի, աւ) *s.* Husbandman, labourer.

Մշակադործել (եմ, եցի) *v. a.* See Մշակել:

Մշակական (ի, աւ) *adj.* Georgick.

Մշակել (եմ, եցի) *v. a.* To cultivate, to labour, to grub up, to manure.

Մշակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Arable, capable of cultivation.

Մշակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cultivation, culture, agriculture, labour, tillage, grubbing up, manuring.

Մշակհոտ, *adj. ind.* Muscadine, musked, that smells of musk. Մշակհոտ գինի, muscadine wine; muscadine. Մշակհոտ խնձոր, տանձ or խաղող, muscadine.

Մշտաբար, *adv.* Always, continually, eternally.

Մշտաբացիկ, *adj. ind.* Always open.

Մշտաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly.

Մշտաբոյժ, *adj. ind.* That feeds, that is always fed.

Մշտաբուղի, *adj. ind.* That flows, that gushes out continually.

Մշտագիշեր, *adj. ind.* That is always in the dark.

Մշտազնայ, *adj. ind.* That goes on or flows continually.

Մշտագոյ (ի, իւ) *adj.* That always exists, eternal.

Մշտազաւար, *adj. ind.* Evergreen, always verdant.

Մշտազատ, *adj. ind.* That is always condemned.

Մշտազեղ, *adj. ind.* That always expands, that flows, that falls continually.

Մշտազուարճ, *adj. ind.* That is always merry.

Մշտախալաց, *adj. ind.* See **Մըշտախալաց** :

Մշտածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly: that is constantly brought forth.

Մշտակայ (ի, իւ) *adj.* See **Մըշտակայ** :

Մշտակայլակ, *adj. ind.* See **Մըշտակայլակ** :

Մշտակաւայց, *adj. ind.* That is always fixed, solid, firm, stable.

Մշտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That always carries; that is always carried.

Մշտակոխ, *adj. ind.* That is always treaded upon. **Մշտակոխ ճանապարհ**, thoroughfare, publick way.

Մշտահայց, *adj. ind.* That always prays, that is always entreated, continual.

Մշտահարուստ, *adj. ind.* That is always rich.

Մշտահոս, *adj. ind.* That flows constantly, inexhaustible.

Մշտահոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of that which always flows.

Մշտահոտ, *adj. ind.* That smells, that has always a smell.

Մշտամատոյց, *adj. ind.* That gives, that always offers; that is always offered.

Մշտամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights, that wages perpetual war, continual.

Մշտամոռնել, *adj. ind.* That cries, that speaks, that begs always, continual: without ceasing, continually, with an incessant noise or voice.

Մշտայաղթ (ի, իւ) *adj.* That is always victorious or conquerer.

Մշտայուշ, *adj. ind.* That always reminds.

Մշտայոժար, *adj. ind.* That is always prompt or ready.

Մշտանուէր, *adj. ind.* See **Մըշտանուէր** :

Մշտաշարժ (ի, իւ) *adj.* That is

always in motion or in action, that is always willing or inclined.

Մշտաշարժար, *adj. ind.* That endures, that suffers always. **Մշտաշարժար մեռելութիւն**, continual mortification.

Մշտապաղատ, *adj. ind.* See **Մըշտապաղատ** :

Մշտապայծառ, *adj. ind.* That is always shining, clear or luminous.

Մշտապաշտօն, *adj. ind.* Constant in worship, that prays constantly.

Մշտաջան, *adj. ind.* That always labours, that has constant care.

Մշտասաղարթ, *adj. ind.* That has always leaves, evergreen.

Մշտասուռոյց, *adj. ind.* That is always frozen or cold.

Մշտավայելել (եմ, եջի) *v. a.* To enjoy or possess continually.

Մշտավառ, *adj. ind.* That is always lighted or burning.

Մշտատանջ, *adj. ind.* That torments, that is always tormented.

Մշտատատան, *adj. ind.* That shakes, that is agitated, that is moved constantly.

Մշտաւ, *adj. ind.* That lasts, that exists always, permanent, perpetual. **Մշտաւ առնել**, to perpetuate.

Մշտաւիւ, *adj. ind.* That is always day or light.

Մշտարած, *adj. ind.* That grazes, that feeds always.

Մշտափայլ, *adj. ind.* That always shines.

Մշտափարատ, *adj. ind.* That drives away, that scatters always.

Մշտափափաք, *adj. ind.* That desires, that wishes always.

Մշտափթիթ, *adj. ind.* That is always flourishing.

Մշտիկ (սկի, սկաւ) *s.* Holy water-sprinkler.

Մշտկային (յնոյ, յնով) *adj.* Of holy water-sprinkler.

Մշտնջենաբար, *adv.* Perpetually, eternally, without end, to eternity, for ever.

Մշտնջենարուղի, *adj. ind.* That flows, that proceeds perpetually.

Մշտնջենագով, *adj. ind.* Always or perpetually praised.

Մշտնջենական (ի, աւ) *adj.* See **Մշտնջենական** :

Մշտնջենականութիւն See **Մշտնջենականութիւն** :

ընհաւորութիւն, perpetuity, eternity.

Մշտնընհակաց, *adj. ind.* Perpetual: See Մշտակայ:

Մշտնընհակեաց, *adj. ind.* That lives for ever or eternally.

Մշտնընհակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Coeternal, that is to all eternity with another.

Մշտնընհանգոս See Մշտահոս:

Մշտնընհամոռնչ, *adj. ind.* See Մշտամոռնչ:

Մշտնընհասեաւ, *adj. ind.* That sees for all eternity or always: that is seen perpetually.

Մշտնընհաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Perpetual, continual, eternal. 'Ի մշտնընհաւորս See Մշտնընհարար: Մշտնընհաւոր առնել, to perpetuate, to eternalize.

Մշտնընհաւորակից See Մշտնընհակից:

Մշտնընհաւորապէս, *adv.* See Մշտնընհարար:

Մշտնընհաւորեալ (*եմ, եցի*) *v. n.* To last perpetually, to be perpetuated, to continue, to last for ever.

Մշտնընհաւորութիւն (*թեան թեամբ*) *s.* Perpetuity; perpetuation, continuation, lasting without interruption; eternity.

Մոգ (*ի or ու, աւ or ու*) *s.* Wiseman; conjurer, soothsayer; magician.

Մոգական (*ի, աւ*) *adj.* Magical.

Մոգապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That serves a wiseman or a magician.

Մոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Profession of a sorcerer: witchcraft.

Մոգպետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of wizards or magicians.

Մոգ or Մոթ (*ի, իւ*) *s.* Hogshead; bushel.

Մոլորոյս, *adj. ind.* That produces bad herbs.

Մոլածղենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Sycamore: See Դանտածղենի:

Մոլախինդ (*խնդոյ, խնդով*) *s.* Hemlock.

Մոլախոս (*ոյ, ով*) *s.* Weed.

Մոլախոտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be full of weeds.

Մոլար (*ի, իւ*) *adj. and s.* Wandering, erratic; false, erroneous, heretical: deceiver, liar, seducer.

Մոլարանուն, *adj. ind.* That bears a false name, false, erroneous.

Մոլեգիւն, *adj. ind. and adv.* Outragious, furious, demoniacal, fanatical, angry, enraged, desperate, rude, violent: furiously, madly, passionately, viciously.

Մոլեգնարար, *adv.* See Մոլեգիւն: Մոլեգնական (*ի, աւ*) *adj.* See Մոլեգիւն:

Մոլեգնաճառ, *adj. ind.* Fanatical, false, erroneous, heretical, absurd.

Մոլեգնապատիր, *adj. ind.* False, deceitful.

Մոլեգնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To plague, to bluster or play the devil, to storm.

Մոլեգնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Frenzy, fury, madness, rage, delirium, fanaticism.

Մոլեթղենի See Մոլածղենի:

Մոլիխինդ See Մոլախինդ:

Մոլիկան (*ի, աւ*) *adj.* See Մոլի: Մոլիխան, *adj. ind.* Burning with

envy. Մոլի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Raving, furious, frenetick, mad; vicious, petulant, passionate: See Մոլեգիւն:

Մոլիւ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To storm, to ravel, to run mad, to lose one's senses; to be in a passion, to be enraged; to be passionately in love: See Մոլեգնիւ:

Մոլոշ (*ի, իւ*) *s.* Marshmallow.

Մոլորակ (*ի, աւ*) *s.* Planet, wandering star.

Մոլորական (*ի, աւ*) *adj.* Wandering, vagrant; false, erroneous, heretical; faulty, fallible; deceitful.

Մոլորական, *adj. ind.* Planetary.

Մոլորահոգ, *adj. ind.* See Մոլորաշունչ:

Մոլորաշաւիղ, *adj. ind.* Wandering, erratic, scattered, strayed.

Մոլորաշունչ, *adj. ind.* That suggests or teaches errors.

Մոլորապատիր, *adj. ind.* False, faulty, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To turn out of the way, to mislead, to lead astray, to seduce, to suborn, to corrupt, to abuse, to deceive.

Մոլորեցուցիչ (*ցլի, ցլաւ*) *s.* Seducer, suborner, deceiver, corrupter.

Մոլորիւ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To go out of one's way, to mislead one's self, to lead one's self astray, to lose one's self, to err, to fail.

Մոլորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wandering, straying; error, heresy, heretical meaning; seduction, subornation; lie, abuse, corruption: See **Մռլեգնութիւն** and **Մոլորութիւն** :

Մոլորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vice, passion, bad habit; straying; fury, raving.

Մոխիր (*խրոյ, խրով*) *s.* Ashes.

Մոխրագոյն, *adj. ind.* Ash coloured, grey.

Մոխրալից, *adj. ind.* Ashy, full of ashes.

Մոխրախաւն, *adj. ind.* Ashy, mixt or soiled with ashes.

Մոխրակոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Heap of ashes, pile of ashes.

Մոխրահեղձոյց, *adj. ind.* Stuffed or suffocated in the ashes.

Մոխրամած, *adj. ind.* See **Մռլեալից** :

Մոխրամարթ, *adj. ind.* Furnished with a grey or black skin.

Մոխրաշունչ, *adj. ind.* That respiring draws in ashes.

Մոխրապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That worships ashes or fire, fireworshiper.

Մոխրապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Worship rendered to ashes or fire.

Մոխրաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Lie-wash. Քամոյ մոխրաջրոյ, wash cloth.

Մոխրատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Մոխրագոյն** :

Մոխրացան, *adj. ind.* Sprinkled or soiled with ashes.

Մոխրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reduce to ashes: See **Յաճիւն դարձուցանել** :

Մոխրոց (*ի, աւ*) *s.* Ashpan.

Մոծիր See **Մոխիր** :

Մոզէս (*զեսի, զեսաւ*) *s.* Lizard. **Մոզէս ծովային**, sea-lizard, sea-newt.

Մոմ (*ոյ, ով*) *s.* Wax: wax-taper, wax candle, wax light, torch: candle.

Մոմագործ (*ի, աւ*) *s.* Wax chandler, dealer in wax: chandler.

Մոմակերտ (*ի, աւ*) *adj.* Made of wax.

Մոմապատ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Waxed, covered with wax: wax taper.

Մոմալաւաւ (*ի, աւ*) *s.* See **Մռմագործ** :

Մոմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wax, to cover with wax.

Մոմեղէն (*զինի, զինաւ*) *s.* Wax

light, wax candle: See **Մոմակերտ** :

Մոմեղինակաւ (*ի, աւ*) *s.* Candlestick.

Մոմիայ See **Մռմիայ** :

Մոմլոր (*ոյ, ով*) *s.* Wax cloth.

Մոմոս See **Միմոս** :

Մոյգ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure. **Մոյգ գոյն**, a very deep or full colour.

Մոյթ (*մուծի, մուծիւ*) *s.* Stay, support, prop, jamb, pillar, pilastre, arch-buttress, column; prop, stay, supporter.

Մոյն (*մունոյ, մունով*) *s.* Beauty, gaiety.

Մոյր (*մուրի, մուրիւ*) *s.* Mendicity; alms. 'Ի մոյր ելանել, to ask charity, to beg. 'Ի մոյր տեսանել, to see any one in a begging state.

Մոնողն (*ի, աւ*) *s.* Hermit, monk: See **Միայնակեաց** :

Մոշայ (*ի, իւ*) *s.* Tamarisk.

Մոռանաւ (*ամ, աացայ*) *v. a.* To forget, to forget one's self, to unlearn; to contradict one's self; to be unthankful, to put out of one's mind.

Մոռացկոտ (*ի, աւ*) *adj.* Forgetful, liable to forget easily.

Մոռացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Forgetfulness, want of memory.

Մոռացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Մոռացութիւն** :

Մոռացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to forget.

Մոռացօք, *s. ind. pl.* Forgetfulness. 'Ի մոռացօն դարձուցանել, արկանել, ածել or առնել, to make forget; to put out of one's mind. 'Ի մոռացօն լինել or դաւ, to forget, to forget one's self, to put out of one's mind.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Written by Moses.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Established or ordered by Moses.

Մովսիսակերտ, *adj. ind.* Built or constructed by Moses.

Մոր (*ի, իւ*) *s.* Raspberry.

Մորենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Raspberry bush; bramble, briar.

Մորթ (*ոյ, ով*) *s.* Skin, hide; spoil, plunder.

Մորթային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Cutaneous.

Մորթեգործ (*ի, աւ*) *s.* Leather-seller, skinner, fellmonger.

Մորթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To slay,

to deprive an animal of its skin; to kill, to slay.

Մորի (բւոյ, բւով) *s.* Den.

Մորմոք, *s. ind.* Regret, displeasure, grief, distress, heartbreak.

Մորմոքել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մորմոքեցուցանել**:

Մորմոքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause great displeasure or regret.

Մորմոքել (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To regret, to be sorry for any loss, to be greatly displeased, to complain.

Մորմոքումն (քման, քմամբ) *s.* See **Մորմոք**:

Մորոս (ի, աւ) *s.* Fool, idiot, simpleton, dolt.

Մորոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, idiotism.

Մորոս See **Մորոս**:

Մորոսք See **Մորոսք**:

Մորչ, *adj. ind. and s.* Young, tender; young plant, tendril, tender shoot.

Մու See **Մի**:

Մուգայ See **Մուսայ**:

Մութ (մթոյ, մթով or մթան, մթամբ) *s.* Obscurity, darkness, night. **Ընդ մութ**, **ընդ մութն**, 'ի մթան, in darkness, in the night; near the evening.

Մութ (մոյ, մով) *adj.* Tempered or steeled.

Մութանել (եմ, մութի) *v. a.* To introduce, to give entrance, to make enter, to lead, to bring, to produce, to insinuate, to insert, to thrust, to meddle with, to push.

Մուկն (մկան, մկամբ) *s.* Rat, mouse. **Մուկն գաշտի**, great headed field mouse, field mouse. **Մուկն լեբանց**, marmot, mountain rat. **Մուկն փարաւոնի** or **իշխիպոսի**, ichneumon. **Մուկն փոքրիկ**, little mouse.

Մուղէս See **Մուղէս**:

Մուղր (բւոյ, բեաւ) *s.* Moor, black.

Մուշակ (ի, աւ) *s.* Slippers, slip shoes.

Մումիայ (ի, իւ) *s.* Mummy, embalmed human body.

Մուն (մոյ, մով) *s.* Gnat.

Մունեակ (ակի, ակաւ) *s.* Herald.

Մունջ or **Մունչ** (մնոյ, մնով) *adj.* See **Համբ**:

Մուշթարի (բւոյ, բեաւ) *s.* See **Լուսնթագ**:

Մուշի (մշոյ, մշով) *s.* Musk. **Ճեւել մշաւ**, to musk.

Մուշտակ (ի, աւ) *s.* Furred robe, furlining.

Մուշտակար (ի, աւ) *s.* Furrier.

Մուսուկէս See **Մեւիկէս**:

Մուսայ (ի, իւ) *s.* Muse.

Մուսիոն See **Մեւիոն**:

Մուս (մութ, մութիւ) or rather, **Մուսք** (մութ, մութիւ) *s.* Entrance, access, avenue, introduction, reception; door, vestibule; opening; prelude report; rent, annual revenue, income: carnal knowledge. **Մուսք արեւ**, sunset, the setting sun; the west. **Մուս անել**, to enter, to introduce one's self. **Մուս գտանել**, to be received. 'ի մուսս լինել արեւ, to set (speaking of the sun).

Մուր (մրոյ, մրով) *s. and adj.* Soot: ink: black.

Մուրակ (ի, աւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրանալ (ամ, բացայ) *v. a.* To beg, to ask alms, to solicit charity, to mendicate, to be a vagrant.

Մուրաս (ի, աւ) *s.* Pool, fen, marsh.

Մուրացած (ի, իւ) *adj.* See **Մուրացածոյ**:

Մուրացածոյ, *adj. ind.* Vagrant, precarious, in beggary.

Մուրացիկ (ցկի, ցկաւ) *adj. and s.* Mendicant, supplicator, beggar; vagrant, lazy rogue. **Մուրացիկ շրջել**, to beg, to mump.

Մուրացկան (ի, աւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրիկ (մրկի, մրկաւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրի (մրկի, մրկաւ) *adj.* Singed, burnt.

Մուրհակ (ի, աւ) *s.* Acquittance, discharge; acknowledgment, receipt; writing; schedul, bulletin; act; writ; decree, ordonnance.

Մուրճ (մրճոյ, մրճով) *s.* Hammer; pick; pickaxe: mattock.

Մուրողաբար, *adv.* Like a beggar, in a precarious manner.

Մուրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mendicity, beggary.

Մուրս (մրոյ, մրով) *s.* Myrtle. **Մուրող** (ի, աւ) *adj. and s.* Men-

dicant, beggar: See **Մուրացիկ** :

Մուշլ (*ի, իւ*) *s. and adj.* Obscurity, mist, cloud, shadow, shade: obscure, dark, dusk.

Մուգալիկ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To devour, to gobble.

Մումնալ (*ամ, ապի*) *v. n.* To murmur, to cry out, to threaten.

Մումնիլ (*իմ, ապայ*) *v. n-p.* See **Մումնալ** :

Մումնուռն (*ումն, ամմա*) *s.* Murmur, cry, threat.

Մունչիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To roar, to low, to bellow, to cry out.

Մունչիւն, *s. ind.* Roar, bellowing, cry.

Մագործ (*ի, աւ*) *s.* Butcher.

Մաղանգուած, *adj. ind.* That is provided with flesh, that is made of flesh: See **Մեղի** :

Մալիք, *adj. ind.* Full of flesh, corpulent, fleshy, plump.

Մալիքի (*ի, աւ*) *adj.* That eats flesh, that lives upon flesh; carnivorous.

Մահան (*ի, աւ*) *s.* Fork, prong of a fork.

Ման (*ի, աւ or ամբ*) *s.* Gland.

Մանաբանուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Adenology.

Մանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Մաւնում** :

Մանուռ, *adj. ind.* Glandular.

Մապաւ, *adj. ind.* See **Մալիք** :

Մալաճաւ (*ի, աւ*) *s.* Stall-butcher.

Մեղի (*դիւի, դիւաւ*) *adj.* That is made of flesh; corporeal.

Մեղի (*զւոյ, զեաւ*) *adj. and s.* Of flesh, corporeal: living, living man, living soul.

Մուր (*մարոյ, մարոճ*) *s.* Manger, crib.

Մարանիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To think, to reason in one's mind.

Մարբերիլ (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To remind; to recal one's wits or senses, to remember: to recover one's self: to think, to imagine.

Մաղիք, *adj. ind. and adv.* Attentive, careful, vigilant, diligent, exact, considerate: attentively, carefully, diligently.

Մաղիւր, *adj. ind. and adv.* Diligent, prompt, ready: willingly, voluntarily, with good will, heartily, cheerfully, studiously, seriously; with pleasure; professedly. **Մաղիւր իմ**, very

willingly, very cheerfully, with pleasure.

Մաղիւրագոյնս, *adv.* Very willingly, carefully.

Մաղիւրութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Goodwill, cheerfulness, care, attention, application, attachment, recollection; diligence, pleasure.

Մաթափ (*ի, իւ*) *adj.* Brainless, foolish, that has lost his senses, mad.

Մաթափութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Folly, madness, frenzy.

Մախաբ (*ի, իւ*) *adj.* Deceitful; deceived in one's judgment.

Մախոն or **Մախորհ**, *adj. ind.* Pensive, thinking, thoughtful, musing.

Մախորհ լինիլ, to think, to muse, to reflect, to ponder.

Մախոյլ, *adj. ind.* Fancied, imaginary.

Մածական (*ի, աւ*) *adj.* That is to be thought of: imaginary, fictitious.

Մածեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To think, to meditate, to consider.

Մածին, *adj. ind.* See **Մաղաժին** :

Մածութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Thought, meditation; consideration.

Մահաճ, *adj. ind.* Presumptuous; pleasing.

Մահաճոյ, *adj. ind.* Pleasing, officious, insinuating.

Մահաճութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Presumption: pleasantry, adulation, insinuation.

Մահաս, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand.

Մամոլորիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To deceive one's self, to lose one's senses.

Մայոյլ, *adj. ind.* Thoughtful, unquiet. **Մայոյլ առնիլ**, to disquiet, to perplex, to make uneasy, to give pain.

Մայոյլ լինիլ, to disquiet or fret one's self, to make one's self uneasy.

Մայրութիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Care, inquietude, agitation of mind.

Մանիլ (*եմ, մեի*) *v. n.* To enter, to go or come in, to introduce one's self, to insinuate one's self, to intrude one's self.

Մանիլ առ կին, to know a woman. **՚ի գիրկս** or **ընդ գիրկս մանիլ աղեղամբ**, **ընդ աղեղն մանիլ**, to bend a bow.

՚ի գաւա մանիլ, to summon any one before a justice, to go before a magistrate.

՚ի փորձ մանիլ, to prove, to try, to make an experiment of any

thing. **Ընդ թիւ մտանել**, to put one's self in the number, to pass; to be calculated, to be counted. **Ընդ քիրան մտանել**, to sweat, to work hard, to give one's self much trouble. **Ընդ փոխ մտանել**, to change, to barter. **Մտանել 'ի նաւ**, to embark, to go on board a vessel. **Մտանել զիւրի 'ի մարդ**, to beset.

Մտանել (եմ, եցի) v. a. To comprehend, to conceive, to understand.

Մտառու (ի, աւ) adj. Of a good comprehension, wise, judicious, skilful.

Մտառութիւն (թեան, թեամբ) s. Understanding, sense, judgment, wit.

Մտաւարժ (ի, իւ) adj. Skilful, intelligent, wise, prudent, judicious.

Մտաւարժութիւն (թեան, թեամբ) s. Understanding, intelligence: exercise of mind.

Մտայածին, adj. ind. Imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, contrived, invented, hollow, visionary, extravagant, fantastical.

Մտայի, adj. ind. Ingenious, intelligent, wise, judicious, skilful, witty.

Մտայծնոյց, adj. ind. See **Մաւյածին**.

Մտաւոր (ի, աւ) adj. Intellectual, intellectual, spiritual; mental, ideal: intelligent, wise, skilful.

Մտաւորաբար, adv. Mentally.

Մտաւորական (ի, աւ) adj. Intellectual, intellectual, spiritual, mental, ideal.

Մտաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Intelligence, good sense, judgment.

Մտերիմ, adj. ind. Intimate, cordial, confident, familiar, favourite.

Մտերմաբար, adv. Intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. More intimate, very familiar.

Մտերմանալ (ամ, մայայ) v. n-p. To become familiar or intimate.

Մտերմութիւն (թեան, թեամբ) s. Intimacy, cordiality, confidence, familiarity, privacy, fraternity, strict or fraternal friendship.

Մտուցանել See **Մուծանել**.

Մարակ (ի, աւ) s. Whip, spur.

Մարակաւար, adj. ind. Whipped, spurred.

Մարակել (եմ, եցի) v. a. To whip, to lash; to prick, to push on, to give spurs to.

Մարուկ (բիւ, բիււ) s. Colt, filly, pony.

Մրադեղ (այ, ու) s. Ink.

Մրադիր, adj. ind. Black (speaking of the beard or hair).

Մրադարդ, adj. ind. See **Մրադիր**.

Մրակերպ, adj. ind. Black, blackish, dark.

Մրայոն (ի, իւ) adj. That has black eye brows.

Մրաշար, adj. ind. Written with ink, written.

Մրդաբեր (ի, աւ) adj. That bears fruit; that offers fruit.

Մրդամտայց, adj. ind. See **Մրդաբեր**.

Մրդապահ (ի, աւ) adj. and s. That takes care of the fruit, gardener; fruiterer.

Մրդաւեւ, adj. ind. Abounding in fruit.

Մրել (եմ, եցի) v. a. See **Սեւ ցուցանել**.

Սրկել (եմ, եցի) v. a. See **Խաբակել**.

Սրճակել (եմ, եցի) v. a. To smoke; to blacken, to daub, to besmear, to soil.

Սրճել (եմ, եցի) v. n. To mutter, to speak or sing between the teeth; to mumble, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Սրճունջ (միջոյ, միջով) s. Murmur, low noise, complaint.

Սրմաիլ See **Մամալ**.

Սրտակ See **Սրճակել**.

Սրուր (մըրոյ, մըրով) s. Dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum.

Սրլիմ See **Սրլիւն**.

Սրլիւն (լման, լմամբ) s. Ant.

Սրլիւն առիւծ See **Սրլիմառիւծ**.

Սրլիւնոց (ի, աւ) s. Antnest.

Սրլիմառիւծ (ու, ու) s. Anteater, Formica-Leo.

Սրրախառն, adj. ind. Full of dregs.

Սրրախառն, adj. ind. See **Սրրախառն**.

Սրրիկ (բիւ, բիււ) s. Tempest, whirlwind, high wind, storm, hurricane, gusts of wind, foul weather, squall; disasters of the sea, bad weather, tornado.

Սրրկաւից, adj. ind. Stormy, tempestuous.

Սրրկածին, adj. ind. That causes a

tempest, or is subject to tempests.

Մրբկածուփ, *adj. ind.* Billowy, turbulent, much agitated: See **Մրբկալից**:

Մրբկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cause a tempest, to trouble, to agitate violently, to ruffle, to make boisterous.

Մրբկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Storm, agitation, turbulence.

Մրցական (*ի, աւ*) *adj.* Warlike, of or belonging to war or combat.

Մրցակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Մարտակից**:

Մրցանակ (*ի, աւ*) *s.* Triumph: triumphs, victories.

Մրցանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Մրցումն**:

Մրցարան (*ի, աւ*) *s.* List, course.

Մրցել See **Մրցիլ**:

Մրցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To fight.

Մրցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Combat, war.

Մրցող (*ի, աւ*) *s.* Combatant, warrior.

Մրքուշ, *adj. ind.* Vile, abject, contemptible.

Մքթաւ See **Մկթաւ**:

Մօմ, *prep. and adv.* Near, nigh, next, close by, by. **Մօմ այսր**, near to this place. **Մօմ լինել**, to be near or close to, to approach, to draw near. **Մօմ անցանիւ**, to pass hard by. **Մօմ մօտայ**, nearly, next; lately. **Մօմ առ մօմ**, quite close, next; soon; contiguous to one another.

Մօտալուս, *adj. ind. and adv.* Near, imminent, unlooked for.

Մօտալուր, *adj. ind.* Heared recently.

Մօտակալուս, *adj. ind.* See **Մօտալուս**:

Մօտակայ See **Մօտակաց**:

Մօտակաց, *adj. ind.* Near, next, present; neighbouring.

Մօտակաւոր, *adj. ind.* Easily cut or split.

Մօտասեր (*ի, իւ*) *adj.* Near. **Մօտասեր ազգական**, near relation.

Մօտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Near, next, neighbouring.

Մօրաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To approach, to attach, to attach one's self.

Մօտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, nearness, neighbourhood.

Մօտաջողաք (*ի, աւ*) *s.* Neighbouring city.

Մօմկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To approach, to place next or near to.

Մօմկոր See **Մօմաւոր**:

Մօմիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To approach, to draw near, to be near, to touch, to go near to.

Մօր (*ի, իւ*) *s.* Dirt, mud, mire; puddle, pool, fen, marsh.

Մօրաբար, *adv.* Like a puddle, like a marsh.

Մօրական (*ի, աւ*) *adj.* Muddy, marshy.

Մօրաս (*ի, աւ*) *s.* Marsh: See **Մուրաս**:

Մօրաքոյր (*քեռ, քերբ*) *s. f.* Aunt, sister of the mother.

Մօրու (*ի, աւ*) *s. f.* Step mother, mother in law.

Մօրուք or **Մօրուք** (*ւայ, ւոք*) *s. pl.* Beard, hair. **Մափրել զմօրուս ուրուք**, to shave any one, to trim. **Մափրել զմօրուս իւր**, to shave one's self.

Մօրուս (*ի, իւ*) *s.* Slough, marsh: See **Մօր**: sort of flower.

Յ

Յ (*he, H soft*) I or Y. (It partakes in some degree of the pronunciation of *Հ* and *Ե*). It is sometimes a consonant and sometimes a vowel; the twenty first letter of the Armenian alphabet. After the letters **Ա** and **Բ** it is always a vowel, for example: **Այր** (*air*), **Հայր** (*hair*), **Կոյս** (*woise*). But at the end of words it is sometimes not pronounced, for example: **Արքայ** (*arcak*), **Նոյ** (*Noh*).

It is sometimes joined to words to soften the pronunciation, for example: **Արարատ**, **Այրարատ**; **Հմբարանց**, **Հմբարանց**; **աշտ**, **յաշտ**; **աղել**, **յաղել**; **երկուանաւ**, **յերկուանաւ**; **երուզակ**, **յերուզակ**; **աջողակ**, **յաջողակ**.

It is also put before the article of a pronoun, for example: **Կայն** (instead of *նա*), **ընդ նմայն** (instead of *ընդ նմա*).

Before words beginning with a vowel it serves as an article instead of *ի* to denote the case, for example: **Յամենեւին**, **յերեսաց**, **յինքեան**: The same in words where the vowels are under-

stood, for example: **Յշտեմարանս** (*յըշտեմարանս*), **յունգունս** (*յընդունս*):

In words beginning with a **Յ** it is sometimes understood without being doubled and takes the place of 'ի', for example: **Յատակս դժոխոց** ('ի յատակս դժոխոց'), **յաւիտեանս** ('ի յաւիտեանս'), **յերկանց և յղութեանց** (*յերկանց և 'ի յղութեանց*):

In proper names before a vowel it is equivalent to the Latin consonant **J**, for example: **Յասոն**, Jason. **Յակովբ**, James. **Յեսսէ**, Jesse. **Յիսուս**, Jesus. **Յովբ**, Job. **Յուստոս**, Justus.

Յ or **Յ** with a line above denotes the number *three hundred*.

Յաբէթական (*ի, աւ*) *adj.* Of Japhet, that belongs to Japhet.

Յագ, *s. ind.* See **Յագուրդ**: **Ուտել զհաց յագ** or **ցյագ**, to eat one's bellyful, to stuff one's self.

Յագենալ (*ամ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Յագիլ**:

Յագեցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Յագուրդ**:

Յագեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To satisfy, to give sufficient to eat. **Կարի ինն, յանչութիս** or **կշտապինդ յագեցուցանել**, to glut, to satiate, to stuff, to gorge.

Յագիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be satisfied. **Կշտապինդ յագիլ**, to glut one's self, to cram one's self, to gorge one's self, to burst with eating.

Յագումն (*գման, գմամբ*) *s.* See **Յագուրդ**:

Յագուրդ, *s. ind.* Satisfying; repletion; satiety, disgust. **Ուտել ցյագուրդ**, See **Յագ**:

Յաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To immolate, to offer up, to sacrifice (to idols).

Յախերական (*ի, աւ*) *adj.* In vain, unreasonable: See **Ախերական**:

Յախճապակեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Ornamented with porcelain.

Յախճապակեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* Of porcelain, made or ornamented with porcelain.

Յախճապակի (*կւոյ, կեաւ*) *s.* Porcelain.

Յախուռն, *adj. ind. and adv.* Precipitately, indiscreetly, without discretion, without consideration, audaciously, insolently.

Յածել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Յածեցուցանել**:

Յածեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To bring to walk, to lead, to conduct here and there, every where, to lead about; to amuse, to employ: to veer, to turn, to roll. **Յածեցուցանել զաչաւ**, to run over, to go over, to throw a glance at any thing; to roll one's eyes.

Յածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To over-run, to go into different places, to roam, to wander here and there, to rove, to ramble; to amuse one's self, to busy one's self.

Յածումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Act of running, round, turn, walk: turning, tumbling: amusement, employment.

Յածուն, *adj. ind.* Vagrant, that wanders here and there; agitated, moved.

Յակննել (*եմ, եցի*) *v. a.* To look at, to glance at any thing; to guard, to watch, to take care.

Յակն թօթափել, *adv.* See **Ակն**: **Յակնջալութս լսել**, *adv.* See **Ակն**: **Ջալութ**:

Յակինթ (*կնթի, կնթաւ*) *s.* Ruby; hyacinth.

Յակն առնուլ: **Յակն արկանել**. See **Ակն**:

Յակնթակապ, *adj. ind.* Chased or ornamented with rubies.

Յակուրճի, *s. ind.* See-saw; swing.

Յակրի (*բւոյ, բեաւ*) *s.* Sort of plant.

Յահուր, *adv. and adj. ind.* See **Յախուռն**:

Յաղապս, *prep.* For, for the sake of, because, on account of, in consideration of, touching, concerning, upon the subject of, as to. **Յաղապս իմ**, for me, as for me; on my account, with respect to me, for my sake. **Յաղապս երկիւղի**, through fear. **Յաղապս այսր պատճառի**, for this reason, to that end. **Յաղապս սիրոյն Աստուծոյ**, for the love of God. **Յաղապս թեթեւ ինչ յանցանաց**, for a slight fault. **Յաղապս որոյ**, on account of which, by reason of which, therefore. **Յաղապս խոնարհութեան** or **ի խոնարհութեան աղապս**, through humility: See **Աղապս**:

Յաղակարծս, *adv.* Unawares, suddenly.

Յաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To salt, to season with salt.

Յաղթ (*ի, իւ*) *adj.* Strong; grand, extraordinary: vast, very extensive; violent; much, too great.

Յաղթարարուկ, *adj. ind.* Having strong arms, strong, robust, vigorous.

Յաղթարան (*ի, իւ*) *adj.* Strong, convincing, energetick, eloquent.

Յաղթադէպ, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Triumphal: triumphant, victorious: conqueror, subduer: triumpher. **Յաղթական լինել**, to triumph, to conquer, to excel.

Յաղթահասակ (*ի, աւ*) *adj.* Of an immoderate height or size, gigantick, colossal; of a great height.

Յաղթահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conquer, to subdue, to subjugate: to vex, to torment, to persecute, to importune. **Յաղթահարել բանիւ**, to convince.

Յաղթահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conviction: See **Հարստահարութիւն**.

Յաղթամարմին, *adj. ind.* See **Յաղթահասակ**.

Յաղթանակ (*ի, աւ*) *s.* Triumph, victory; palm, laurels; reward, recompence: victor, triumpher: trophy.

Յաղթանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To triumph, to carry off the victory, to bear away the palm or the reward.

Յաղթանդամ (*ի, իւ*) *adj.* Strong limbed, large: See **Յաղթահասակ**.

Յաղթանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Victory, booty.

Յաղթաղուր (*ըրոյ, ըրով*) *adj.* That has a rapid flow of water or like a torrent.

Յաղթասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves victory.

Յաղթասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To wish to conquer.

Յաղթասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love or desire of victory.

Յաղթատուր, *adj. ind.* That gives victory, victorious.

Յաղթարան (*ի, աւ*) *s.* Place or means of victory.

Յաղթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vanquish, to overcome, to subjugate, to subdue, to conquer, to win: to surpass, to excel, to be first, to prevail over, to have the advantage of. **Յաղթել թշնամեաց**, to conquer one's enemies. **Յաղթել անձին** or **կրիչ անձին**, to conquer one's self, to overcome or subdue one's passions: See **Յաղթանակել**.

Յաղթիւն, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթյալթ, *adj. ind.* Very great, huge: See **Յաղթ**.

Յաղթողական (*ի, աւ*) *adj.* Triumphal; triumphant, victorious.

Յաղթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Victory, triumph, gain of a battle; grandeur.

Յաղթուկ, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Victory; subjection, submission, humiliation.

Յաղթող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Conquering, victorious, triumphant, subduing; that surpasses, that overcomes, conqueror.

Յաղիկ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be corrupted, to be spoiled.

Յաճախ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Frequent; prolix, long; continual: frequently, often, much, continually.

Յաճախաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prolivity, length of a discourse.

Յաճախագին, *adj. ind.* Precious, of great value.

Յաճախադոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very frequent. **Յաճախադոյն**, frequently, very often, much, several times.

Յաճախադութ, *adj. ind.* See **Բաշմադութ**.

Յաճախական (*ի, աւ*) *adj.* Frequentative.

Յաճախաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Յաճախ**.

Յաճախել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To do often or frequently, to redouble; to multiply, to augment, to increase: to frequent, to be often; to abound, to superabound, to redound, to augment, to grow; to frequent, to go often to, to haunt; to continue, to last, to remain.

Յաճախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Frequency, multitude, abundance, redundancy, heap, crowd: frequenting, frequent use, continuance; haunting, frequent communication.

Յաճախք (*խաց, խօք*) *s. pl.* Continuation: See **Հանապազորութիւն**.

Յամայութիւն See **Ամայութիւն**.

Յամայր, *adj. ind.* Long, extended, for a number of years. **Յամայր ամս**, for many years. **Կեցցես յամայր ամս**, may you live many years.

Յամուռ (*ի, իւ*) *adj.* Obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong,

sullen, inflexible, absolute; tenacious, stiff.

Յամառել (եմ, եցի) *v. n.* See **Յամառել**.

Յամառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make obstinate, to make stubborn; to harden: See **խստացուցանել**.

Յամառել (եմ, ուցայ) *v. n-p.* To be obstinate, to be stubborn, to be headstrong, to insist, to be selfwilled, to be obdurate.

Յամառոտ (ի, աւ) *adj.* See **Յամառ**.

Յամառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy, stubbornness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy. **Յամառութեամբ**, obstinately, with obstinacy.

Յամել (եմ, եցի) *v. n.* To delay, to remain, to retard, to loiter, to come later.

Յամեհալ (ամ, մեցայ) *v. n-p.* See **Յամել**.

Յամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To retard, to defer, to delay, to put off, to evade, to supersede; to lead about, to trifle.

Յամուր See **Ամուր**.

Յամր, *adj. ind. and adv.* Tardy, slow, long; humdrum, dull, heavy; late; slowly; gravely; heavily.

Յամրալեզու See **Ճանրալեզու**.

Յամրահաւատ, *adj. ind.* That is slow of belief.

Յամրային (այնոյ, այնով) *adj.* Tardy, slow.

Յամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* See **Յամել**.

Յամրաշարժ (ի, իւ) *adj.* Slow; humdrum, tedious.

Յամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Slowness; tardiness, idleness; hinderance, delay, procrastination, baffle.

Յայգման, *adv.* Early, very early: See **Այդ**.

Յայգորել (եմ, եցի) *v. a.* To wish any one good morning; to go and salute or compliment any one every morning.

Յայտկարծուց, *adv.* Unawares: See **Յանկարծակի**.

Յայժամ, *adv.* Then, at that time.

Յայնկոյս, *prep. and adv.* Over, on, on the other side, beyond, on that side, ulterior. **Անցանէլ յայնկոյս Զրոյն**, to go on the other side of the water. **Յայնկոյս Լերանց**, beyond the moun-

tains, on the other side of the mountains.

Յայնձեռէ, *adv.* Since, since that time; from thence, from that time.

Յայնժ վայրի, *adv.* There, in this same place, in that very place; then, at that time.

Յայն սակս, *conj.* By reason of which, for that purpose, accordingly, therefore, on that account.

Յայս կոյս, *adv.* Here, on this side, this way. **Յայս կոյս յայն կոյս**, up and down, from one side and the other. **Ոմն յայս կոյս, և ոմն յայն կոյս**, some one way, some another.

Յայսմաւորք (բաց, բք) *s. pl.* Legends, book of the lives of the Saints disposed according to the Calendar.

Յայսձեռէ, *adv.* Hereafter, henceforth, henceforward, for the future, already, from this hour.

Յայսժ վայրի, *adv.* Here, in this place.

Յայս սակս, *conj.* For this purpose, for this reason, on that account, therefore, consequently.

Յայսձեռէ See **Յայսձեռէ**.

Յայտ (ի, իւ) *adj. and s.* Evident, manifest: See **Յայտնի**; evidence, elucidation, explanation. **Յայտ անել** or **յայտ առնել**, to declare, to make manifest, to denote, to design, to name, to signify, to protest, to pronounce: See **Յայտնել**, **Յայտ է**, it is evident, it is clear.

Յայտական (ի, աւ) *adj.* See **Յայտնի**.

Յայտանկատ, *adj. ind.* Evident, put in sight.

Յայտանուն, *adj. ind.* Renowned, celebrated, famous.

Յայտադատկեր, *adj. ind.* Provided with a material figure (speaking of idols).

Յայտապատում, *adj. ind.* Clear, expounded, manifest. **Յայտապատում առնել**, to expound, to declare.

Յայտարան (ի, աւ) *adj. and s.* See **Յայտարար**.

Յայտարար (ի, աւ) *adj. and s.* That expounds, that manifests; significant; expressive; distinctive; characteristic: expounding; declarative.

Յայտարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declaration, exposition, manifest: denunciation, publication, denotation; designation, nomination; recital; protesta-

tion; signification, manifesto, publick document; placart.

Յայտերևակ, *adj. ind.* Evident, manifest.

Յայտյանդիման, *adv.* Evidently, manifestly, publickly, in publick, openly, overtly, palpably.

Յայտյանդիմանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Evidence; declaration, exposition, manifestation, demonstration.

Յայտնաբան (**ի**, **իւ**) *adj.* That speaks openly or clearly; significant, declarative.

Յայտնաբանել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To declare, to expose, to denounce, to publish, to put in evidence.

Յայտնաբանիչ (**նչի**, **նչաւ**) *s.* Expounder, interpreter.

Յայտնաբանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Exposition, explanation, declaration.

Յայտնաբարբառ, *adj. ind.* Published, declared, publick, manifest.

Յայտնագոյնս, *adv.* See **Յայտնապէս**.

Յայտնական (**ի**, **աւ**) *adj.* Declaratory, expressive: See **Յայտարար**.

Յայտնանախառ, *adj. ind.* Reprimanded publickly or in publick.

Յայտնապէս, *adv.* Evidently, manifestly, notoriously, publickly, in publick, openly, overtly, clear, clearly, without disguise, frankly, boldly, visibly, palpably, intelligibly, freely, expressively, explicitly.

Յայտնատեսիւ, *adj. ind.* Evident, manifest, clear, made apparent, publick.

Յայտնել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To discover, to reveal, to declare, to disclose, to unveil, to unmask, to unravel, to publish a secret, to make publick; to manifest; to signify, to notify; to explain, to expound; to utter, to express.

Յայտնի, *adj. ind.* and *adv.* **Յայտնիք** (**նեայ**, **նեպք**) *adj. pl.* Evident, clear, manifest, publick, notorious, recognizable, visible, palpable, apparent, apodictical, explicit, distinct, plain; openly, clearly, evidently, distinctly. **Յայտնի լինել**, to discover, to appear.

Յայտնութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Evidence, manifestation, unveiling, development, disclosing; publicity, notoriety; apocalypse; revelation; apparition.

Յայրաւ (**ի**, **իւ**) *adj.* Impudent, unchaste, immodest, lascivious, lewd, obscene.

Յայրաւագոյնս, *adv.* Impudently, immodestly.

Յայրաւութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Impudence, lust, immodesty, lasciviousness, lewdness, obscenity.

Յանդ (**ի**, **իւ**) *s.* Term, end, finish; cadence, fall of the period, termination. **Յանդ հանել**, to complete, to make an end of, to finish. **Յանդ ելանել**, to be finished, to be accomplished, to expire, to end; to bound, to terminate: See **Աշտ** and **Աշի**.

Յանդագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* More or very convenient, very becoming, fit.

Յանդաւոր (**ի**, **աւ**) *adj.* Convenient, proper, suitable, becoming, fit.

Յանդել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To complete, to finish, to end; to adapt, to accommodate, to apply, to join; to make suitable.

Յանդիւ (**իմ**, **դեցայ**) *v. n-p.* To be ended, to be finished, to be bounded; to be given up, to be reduced; to discharge itself, to throw itself.

Յանդուած See **Անդուած**.

Յանդուածառաւ, *adj. ind.* Wellworked; polished.

Յանդուածառաւեալ (**ելոյ**, **ելով**) *adj.* See **Յանդուածառաւ**.

Յանդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* See **Յանդ**.

Յանդուցանել (**եմ**, **գուցի**) *v. t.* To draw, to win, to attract, to reconcile; to conciliate, to appease, to calm.

Յանդիւ (**իմ**, **դեցայ**) *v. n-p.* To be attached to; to repose, to cease.

Յանդգնաբար, *adv.* Rashly, hardily, determinately, precipitately, audaciously, boldly, impudently, daringly.

Յանդգնագոյնս, *adv.* See **Յանդգնաբար**.

Յանդգնիւ (**իմ**, **նեցայ**) *v. n-p.* To dare, to be audacious enough to do or say any thing; to arrogate to one's self, to exalt one's self.

Յանդգնութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Audacity, boldness, temerity, hastiness, hardihood, rashness, imprudence, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolick, pranks of youth.

Յանդիման, *prep. and. adv.* Before, in presence, in the face of, in the sight of, against, hard by, opposite; in the face, publickly. **Յանդիման իմ**, before

me, in my presence. **Յանդիման էկե ղեցւոյ**, in face of the church. **Ասեւ յանդիման**, to say to one's face. **Յանդիման առնել** or **ածել**, to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to lay before one's eyes, to shew, to remonstrate, to make see; to reproach, to blame. **Յանդիման լինել**, to present, to be forthcoming, to appear. **Յանդիման հարկանել** or **առլ**, to reproach, to blame.

Յանդիմանախօս, *adj. ind.* That speaks to one's face.

Յանդիմանական (ի, աւ) *adj.* Reproachful.

Յանդիմանակաց, *adj. ind.* Present, that is forthcoming.

Յանդիմանակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence, appearance.

Յանդիմանամերժ, *adj. ind.* That rejects advice, insolent.

Յանդիմանատես, *adj. ind.* That is present, that looks in one's face.

Յանդիմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Present, publick, evident.

Յանդիմանել (եմ, էցի) *v. a.* To reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth; to cry, to growl: to represent, to remonstrate, to make see.

Յանդիմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reprehension, reprimand, correction, remonstrance, admonition, reproach, throwing in one's teeth; invective, grumbling: representation, exposition; presence.

Յանդուգն, *adj. ind. and adv.* Rash, foolhardy, arrogant, audacious, adventurous, hazardous, extraordinary, proud, imprudent, insolent, daring, presumptuous; hardy, resolute, determined, confident, enterprising, strong: rashly, inconsiderately, arrogantly, presumptuously, audaciously, furiously, disorderly, extraordinarily, insolently, haughtily, petulantly: hardily, resolutely, determinedly.

Յանդգայիլ See **Անդգայիլ**.

Յանիրաւի, *adv.* Unjustly, iniquitously, wrongly, unduly, unreasonably, illegally.

Յանկ See **Յանք**.

Յանկակից (էցի, էցաւ) *adj.* Well suited to one another.

Յանկարծ, *adj. ind. adv. and int.* Unexpected, unforeseen: unawares, for-

tauitously, suddenly: God willing, please God: See **Անկարծ**.

Յանկարծադէպ, *adj. ind.* Unexpected, unforeseen, extraordinary, fortuitous, casual, accidental, by accident.

Յանկարծաթափ, *adj. ind. and adv.* Impetuous, violent, rapid; impetuously, violently, rapidly, suddenly.

Յանկարծածագ, *adj. ind.* That has appeared suddenly.

Յանկարծածին, *adj. ind.* That is born unexpectedly or suddenly.

Յանկարծակի, *adv. and adj. ind.* Unawares, unexpectedly, quickly, unprovided, sudden, suddenly, all at once.

Յանկարծահաս, *adj. ind. and adv.* Sudden, unexpected, that comes by chance: suddenly, unexpectedly, unawares. **Յանկարծահաս երկիւղ**, terror, panick, violent fright.

Յանկարծամահ, *adj. ind.* **Յանկարծամահ մեռանել**, To die a sudden death.

Յանկարծերեւաց, *adj. ind.* That is suddenly seen.

Յանկարծուստ, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկարծ ուրեմն, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկարծօրէն, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկաւոր See **Յանդաւոր**.

Յանկել See **Յանդել**.

Յանդուցանել See **Յանդուցանել**.

Յանդէլ See **Յանդիլ**.

Յանհարկցն է or **Յանհարկց գոյ**, It is impossible, it cannot be done: See **Անհարկն**.

Յանձանձանք (նաց, նոք) *s. pl.* Care, pains, assiduity, treatment, protection.

Յանձանձել (եմ, էցի) *v. a.* To take care, to pay attention to, to be careful of, to provide, to protect, to treat with much care.

Յանձանձիլ (ձի, ձլաւ) *s.* Careful person, provider, protector.

Յանձն See **Անձն**: **Յանձն առնել** See **Յանձնել**: **Յանձն առնուլ**, to put on, to engage, to embrace, to take, to undertake, to consent, to yield, to avow, to accept, to acknowledge. **Չառնուլ յանձն**, to disavow, not to acknowledge, to deny. **Յանձն լինել** or **Լինել յանձն**, to resign one's self, to refer one's self, to trust, to submit one's self, to abandon one's self, to recommend one's self.

Յանձնապատասխան, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, haughty, proud; confident, hardy, daring, assured, without fear. **Յանձնապատասխան լինել**, to presume too much on one's self, to be self-conceited, to trust to one's self, to rely on one's self, to assure one's self.

Յանձնապատասխանիլ (*իմ, նեցայ*) *v.* *n-p.* See **Յանձնապատասխան լինել**.

Յանձնապատասխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Presumption, arrogance, haughtiness, assurance, confidence, hardihood.

Յանձնառական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, avowed, accepted.

Յանձնառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Engagement, consent, avowal, approbation, acknowledgment, confession.

Յանձնարարական (*ի, աւ*) *adj.* In commission or recommendation.

Յանձնարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Commission, recommendation; resignation, deliverance, delegation; pollicitation.

Յանձնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To commit, to deliver, to deliver up, to put or give into the hands of, to resign, to leave, to trust, to rely on, to recommend; to delegate; to depose; to impose, to charge, to enjoin, to order, to command.

Յանցանել (*եմ, ցեայ*) *v. n.* To transgress, to go beyond, to prevaricate, to infringe, to attempt, to commit a crime or fault, to fail, to stumble, to abuse, to do amiss, to go astray, to fall in error, to omit, to offend, to trespass; to give offence, to aggrieve, to do wrong, to injure, to vex, to sin.

Յանցանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Transgression, prevarication, fault, sin, crime, damage, wrong, delinquency, defect, failing, omission, fall, trespass, misdeed, grievance, error, offence, detriment, vice.

Յանցաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Transgressor, prevaricator, offender, delinquent, criminal, defaulter, culprit.

Յանցաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցուածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* See **Յանցանք**.

Յանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to sin.

Յանցուցեալ (*ելոյ, ելով*) *adj. and s.* See **Յանցաւոր**.

Յանթ առնուլ, **Յանթ տալ** See **Անթ**.

Յանթառու (*ի, աւ*) *s.* Borrower.

Յանթառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loan, borrowing.

Յաշտ See **Աշտ**.

Յաշտարար (*ի, աւ*) *s.* See **Քուրմ**.

Յաշտիշատ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Abounding in sacrifices, (name of a place).

Յաշտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Envy, calumny, false accusation.

Յաշտել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To envy, to bear malice, to calumniate; to spare niggardly; to spoil, to ruin, to cause loss.

Յաշտկոտ (*ի, աւ*) *adj.* Envious, calumniating, malicious.

Յաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յաշտանք**.

Յապահով See **Ապահով**.

Յապահովանալ See **Ապահովանալ**.

Յապահովանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Ապահովութիւն**.

Յապահովացուցանել See **Ապահովալ**.

Յապահովել See **Ապահովիլ**.

Յապահովութիւն See **Ապահովութիւն**.

Յապաղանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Delay, hinderance, adjournment: See **Յապաղումն**.

Յապաղել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To defer, to retard, to hinder, to stop, to protract, to put off, to prolong, to delay, to procrastinate, to lengthen, to prorogue, to draw back, to supersede, to suspend, to temporize, to linger, to make linger: to tarry, to remain, to be at rest; to shuffle, to trifle.

Յապաղեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Յապաղել**.

Յապաղկոտ (*ի, աւ*) *adj.* Tardy, slow; temporizer, trifler.

Յապաղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Delay, hinderance, rest, impediment, delaying, tediousness, putting off, protraction, prolongation, suspension, procrastination, temporizing, receding, prerogation, respite, relaxation.

Յապոյ See **Ապա**: **Յապոյ առ յապա**, at last, at the end, finally.

Յապաւանք (նայ, նոք) *s. pl.* Retrenchment, diminution.

Յապաւել (եմ, էցի) *v. a.* To retrench, to cut, to clip, to prune; to scrape; to curtail, to diminish; to make an elision, to suppress, to eat, to gnaw, to cut off, to abridge; to detruncate; to mutilate, to castrate; to discharge.

Յապաւումն (ւման, ւմամբ) *s.* Retrenchment, cutting off, diminution; mutilation, elision; suppression.

Յապկողմն See **Ալակողմն**.

Յալոյ, *adj. ind.* See **Յալոյակ**.

Յալոյակ (ի, աւ) *adj.* Favourable, propitious, advantageous, commodious, proper, easy, convenient, prosperous, adroit, clever, industrious, nimble, well-disposed, capable, quick, alert, expeditious, learned: See **Յալոյակաբար**: **Յերկոցունց ձեռաց յալոյակ**, ambidexter.

Յալոյակաբար, *adv.* Commodiously, favourably; adroitly, nimbly, capably, cleverly, learnedly, dexterously.

Յալոյակի, *adv.* See **Յալոյակաբար**.

Յալոյակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, address, cleverness, capacity, sufficiency, aptitude, skill, agility; suppleness, docility; commodiousness, liberty: See **Յալոյութիւն**.

Յալոյաձեռն, *adj. ind.* Clever, skilful, industrious.

Յալոյաձեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, cleverness, address, agility.

Յալոյանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* See **Յալոյել**.

Յալոյեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Prosperous, fortunate.

Յալոյել (եմ, էցի) *v. a.* To make prosper; to facilitate; to favour: to do, to effect; to hold, to govern; to employ.

Յալոյիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To prosper, to be fortunate, to have great success, to thrive, to succeed; to become, to fit, to suit; to do well; to assault.

Յալոյութեամբ (ոյ, ով) *s.* See **Յալոյութիւն**.

Յալոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosperity, good fortune, happy state of affairs, fortune, success, good luck, thriving: comfort, ease, facility, convenience: industry: See **Յալոյակութիւն**.

Յալորդ (ի, աւ) *s. and adj.* Successor, inheritor: following, succeeding,

subsequent, posterior. **Յալորդք**, posterity.

Յալորդաբար, *adv.* Successively, one after the other, together.

Յալորդական (ի, աւ) *adj.* Successive.

Յալորդել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To succeed, to come after, to take the place of, to follow, to ensue, to be after; to replace, to make succeed.

Յալորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession, continuation, order, series.

Յառաջ or **Յանաջն**, *adv.* Before, overagainst, formerly, heretofore, previously; at first, at the commencement.

Յառաջ երթալ, to go before, to advance. **Յառաջ ժամանակաւ**, a long time before. **Դամաւ յառաջ**, an hour before. **Ոչ յառաջ, և ոչ զինի**, neither before nor behind. **Յառաջ բերել**, to produce, to cause, to engender, to occasion, to induce, to bring; to deduce; to declare; to present, to exhibit. **Յառաջ բղիկել** or **յառաջ գալ**, to derive, to come from, to proceed, to emanate, to come, to be born, to ensue, to result, to be produced; to depend. **Յառաջ ունեւել**, to present, to prefer, to advance, to represent.

Յառաջարան (ի, աւ) *s.* See **Յառաջարանութիւն**.

Յառաջարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prologue, preface, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena: See **Կախերգանք**.

Յառաջբերել (եմ, էցի) *v. a.* To present, to represent; to produce; to alledge, to quote; to bring before.

Յառաջբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presentation, representation; production; allegation, citation; utterance.

Յառաջագահ (ի, իւ) *s.* President, overseer; the first, the most honourable place.

Յառաջագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows beforehand, that predicts, that prophecies: known beforehand, predicted, prophetick.

Յառաջգնաց (ի, իւ) *adj.* See **Յառաջնեաց**.

Յառաջգոյն (գունի, գունիւ) *adj. and adv.* Anterior, former: before, heretofore, beforehand, antecedently; formerly, anciently, already, prior.

Յառաջգուշակ, *adj. ind.* See **Յառաջգէտ**.

Ծառաշաղկապ, *adj. ind.* Preceded, put before, proposed.

Ծառաշաղկապ, *adj. ind. and adv.* Coryphaeus; advanced; progressive; forward. Ծառաշաղկապ լինել, to advance, to go forward, to succeed, to make progress; to precede, to go before.

Ծառաշաղկապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, course, progress, movement in advance, increase; progression.

Ծառաշաղկապ, *adj. ind.* Placed before, proposed.

Ծառաշաղկապել (եմ, եցի) *v. a.* To set before; to propose.

Ծառաշաղկապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proposition, design, project, intention.

Ծառաշաղկապ See Չափաշաղկապ:

Ծառաշաղկապութիւն See Չափաշաղկապութիւն:

Ծառաշափաղկապ, *adj. ind.* Progressive, that goes before; precedent.

Ծառաշափաղկապութիւն See Նախաինամութիւն:

Ծառաշափորհ, *adj. ind.* That-thinks, that was thought of beforehand.

Ծառաշաճանօթ, *adj. ind.* Known beforehand, foreseen, predicted.

Ծառաշաճանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, presage, foresight.

Ծառաշաճու (ի, աւ) *adj.* That produces.

Ծառաշաճամ, *adj. ind.* Willed beforehand.

Ծառաշաճայ See Առաջաճայ:

Ծառաշաճառոյց, *adj. ind.* Built or constructed before.

Ծառաշաճատար, *adj. ind.* Finished or done before.

Ծառաշաճարդ, *adj. ind.* Disposed or ordered beforehand, placed before.

Ծառաշաճայ (ի, իւ) *adj. and s.* Coryphaeus, chief; overseer, president.

Ծառաշաճայեաց, *adj. ind.* Foreseeing, that foresees.

Ծառաշաճաս See Կանխաճաս:

Ծառաշաճաւատ, *adj. ind.* That has before known true religion.

Ծառաշաճողակ, *adj. ind.* That provides, that takes care.

Ծառաշաճայն, *adj. ind.* That predicts; predicted; prophetic.

Ծառաշաճայնել (եմ, եցի) *v. a.* To predict.

Ծառաշաճողութիւն See Ծառաշաղի.

մութիւն and Ծառաշաճողութիւն:

Ծառաշաճառոյց, *adj. ind.* That stands forward, that offers itself.

Ծառաշաճարտ (ի, իւ) *adj.* See Ծառաշաճարտիկ:

Ծառաշաճարտիկ (ակի, ակաւ) *adj. and s.* Aggressor, that assails or attacks first: See Ախոյեան:

Ծառաշաճիտ, *adj. ind.* Voluntary, prompt.

Ծառաշաճուիւ, *adj. ind.* Much advanced or immersed in.

Ծառաշաճողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Promptitude, goodwill, cheerfulness.

Ծառաշաճաւ (ամ, ջացայ) *v. n.* To advance, to go forward, to precede; to improve.

Ծառաշաճաւիդ, *adj. ind. and s.* Precedent, precursor, predecessor, leader.

Ծառաշաճահ (ի, աւ) *adj. and s.* Preservative: advanced guard: that ought to watch or observe with care.

Ծառաշաճահեաց (ի, իւ) *adj. and s.* See Ծառաշաճահ:

Ծառաշաճառուել (եմ, եցի) *v. a.* To prefer, to esteem or honour more.

Ծառաշաճառում, *adj. ind.* That is announced beforehand, predicted.

Ծառաշաճարդիւ, *adj. ind.* That is given beforehand.

Ծառաշաճաց, *adj. ind.* Predicted.

Ծառաշաճացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction.

Ծառաշաճացումն (յման, յմամբ) *s.* See Ծառաշաճացութիւն:

Ծառաշաճուն, *adj. ind.* That is fed or brought up beforehand.

Ծառաշաճատակ, *adj. ind.* That works beforehand.

Ծառաշաճաւ (ի, աւ) *adj.* Foreseeing; foreseen, seen beforehand. Ծառաշաճաւ լինել, to foresee.

Ծառաշաճաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight, foreknowledge.

Ծառաշաճաւաւ, *adj. ind.* That provides or governs by Providence.

Ծառաշաճաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence.

Ծառաշաճիլ (իւմ, ակցայ) *v. n-p.* To advance, to improve, to make progress.

Ծառաշաճիլ See Ծառաշաճիլ:

Ծառաշաճողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, progress, profit; progression; continuation, series.

Ծառաշաճողութիւն See Ծառաշաճ.

առաջին and Յառաջագիմուծիւն :

Յառաջացուցանել See Յառաջեցուցանել :

Յառաջաոր (ի, աւ) *adj.* Antecedent, former, anterior, ancient.

Յառաջերորոթիւն See Յառաջաբերութիւն :

Յառաջգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prescience.

Յառաջել (եմ, եցի) *v. n.* To precede, to go or march before, to overtake; to be or get before, to advance, to move forward, to go forward; to come before, to arrive before; to pass before; to pass farther; to anticipate; to surpass.

Յառաջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To advance, to push on, to bring forward; to benefit.

Յառաջնթաց (ի, իւ) *adj. and s.* Antecedent, precedent; antecessor, predecessor; outrider, precursor. Յառաջնթաց լինել, to precede.

Յառաջնծայ, *adj. ind.* Antecedent, precedent, former, ancient.

Յառաջիմաց, *adj. ind.* That knows, that is known beforehand.

Յառաջհեռեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Advanced, gone forward.

Յառաջմէ, *adv.* Antecedently, heretofore, formerly, in time past, before.

Յառաջնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anteriority; preeminence; precedence; priority.

Յառաջարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Progress; progression.

Յառաջու See Յառաջմէ :

Յառաջքան, *prep.* Before, ere. Յառաջքան զժամանակն, before the time. Յառաջքան զամենայն, in the first place, before all things. Յառաջքան զծագել արեգական, before sunrise.

Յառել (եմ, եցի) *v. a.* To fix, to push, to immerse, to make enter or penetrate. Յառել զաչ, to look at fixedly. Յառել զձեռք, to touch, to lay one's hands upon: See Յեռուլ :

Յառիլ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To be fixed: to stretch, to extend, to thrust. Յառիլ աչօք, to look at fixedly. Յառիլ մտք or ի խորհուրդս, to dream, to meditate attentively; to sink into, to penetrate. Յառիլ աչօք or մտք, to contemplate, to speculate upon, to consider attentively.

Յառնել (եմ, յարեայ) *v. n.* To

rise, to get up; to rise again; to rise or stand up; to wake or awake out of one's sleep. Յառնել ընդդէմ, to revolt, to mutiny, to rise against.

Յառուսի (ուման, ումամբ) *s.* Consideration, contemplation.

Յասթիկ (մկի, մկաւ) *s.* Jasmine.

Յասպիս (ի, աւ) *s.* Jasper (precious stone).

Յաստաւածաւս See Աստաւածաւս :

Կտակ (ի, աւ) *s.* Bottom: foundation of a building: bottom of a cask or bedstead: bed, banal: flat: pavement: ground, earth.

Կտակաբաց, *adj. ind.* Of which the bottom or bed is open.

Կտակաբուրդի, *adj. ind.* Risen or derived from earth.

Կտակասակ (ի, աւ) *s.* Bottom, depth.

Կտակաւոր (ի, աւ) *adj.* That has depth: paved: sunken.

Կտակեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised to the ground: paved.

Կտակել (եմ, եցի) *v. a.* To raise to the ground: to pave, to cover with pavement.

Կտակինք, *s. pl. ind.* Dregs, sediment: See Դիրք and Մբուր :

Կտանել (եմ, յաթի) *v. a.* To prune a vine, to lop, to clip, to cut off branches, to lop off the useless branches of a tree; to lop off the leafy branches of a vine.

Կտնել (եմ, եցի) *v. a.* See Կտանել :

Կտաբար, *adv.* Properly, specially: See Աւանդինն :

Կտական (ի, աւ) *adj.* Proper, particular.

Կտականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To appropriate to one's self, to make one's own.

Կտակապատում, *adj. ind.* Detailed, particularized.

Կտակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appropriate, to make one's own.

Կտակել (ի, աւ) *adj.* Proper, essential.

Կտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, property, nature, attribute; faculty, inherent virtue or quality; peculiarity.

Կտայ See Հոտայ :

Կտուկ (ակի, մկաւ) *adj. and adv.* Proper, peculiar, particular, sin-

gular, alone; essential, natural; special; specific: piercing, sharp: See **Յառկաբար** :

Յար, *adj. ind. and adv.* Equal, conformable: always, continually, incessantly; after the same manner. **Յար է նման**, alike, resembling.

Յարարարգ (*ի, իւ*) *adj.* Doubly compounded (term of grammar).

Յարաբարդեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap up: See **Բարդեւ** :

Յարաբերական (*ի, աւ*) *adj.* Relative, respective.

Յարաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Relation, regard, connexion. **Ունեւ յարաբերութիւն**, to relate to, to concern, to belong to.

Յարագեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To kill by exposing to the sun.

Յարագաւար See **Մշտագաւար** :

Յարագիր, *adj. ind.* Conjoined, inserted.

Յարագումութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apposition, addition, conjunction, composition, combination.

Յարագուարձ, *adj. ind.* Always joyous: always green.

Յարածածաւ, *adj. ind.* Always dirty, always covered with filth or with mud.

Յարածռեւ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That always flies or flutters.

Յարածամ, *adv.* Always, at all times, continually.

Յարակէ (*լիզի, լիզաւ*) *s.* That licks up always (Chimera or fabulous monster).

Յարախաղաց See **Մշտախաղաց** :

Յարախառնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be mixed together, to be united.

Յարախառնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, union.

Յարածուփ, *adj. ind.* That is always agitated or troubled.

Յարակայ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* That always or for ever lasts, perpetual, permanent, imperishable, eternal, continual; constant: continually, always, incessantly.

Յարակայանաւ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* See **Յարակայիւ** :

Յարակայեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To make continue or last for ever, to eternalize, to render eternal, to perpetuate.

Յարակայիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.*

To continue, to last, to be perpetual, to endure for ever.

Յարակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Continuation, continuance, duration, perpetuity, perpetuation; permanence, stability; perseverance.

Յարակատար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Always perfect: preterite past or compound; aorist.

Յարակարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perpetual order; perpetuity, continuation.

Յարակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Annexed, joining, contiguous, joined, united, connected; suitable.

Յարակոծ, *adj. ind.* See **Յարածուփ** :

Յարակցապէս, *adv.* Conjointly, connectedly.

Յարակցեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to unite; to conjoin, to connect, to league.

Յարակցիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To be joined: to be united, to be conjoint or connected.

Յարակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, connexion, band, coherence, suitability.

Յարահետ, *adj. ind.* That always follows, accompanied, inseparable, joined.

Յարահիւսեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to compound, to unite, to connect.

Յարահիւսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Conjunction, composition, texture.

Յարածգական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Imperfect past.

Յարածգեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To continue, to prolong, to make last, to eternalize.

Յարածգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Continuation, duration, prolongation.

Յարածիգ, *adj. ind.* Prolonged, continual, perpetual.

Յարածոծ, *adj. ind.* Always shaken, troubled or agitated.

Յարամանեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Յարահիւսեւ** :

Յարամայ, *adj. ind.* See **Յարակայ** :

Յարամրի, *adv.* By stealth, privately.

Յարանաւ (*ամ, ըացայ*) *v. n-p.* To continue, to last, to remain, to persevere; to join, to unite.

Յարանուանեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To denominate.

Յարանուանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Denomination: affinity of words.

Բարանուանող (ի, աւ) *s.* Denominator.

Բարանուն (ւան, ւամբ) *adj.* and *s.* Denominative: See **Բարանուանող** թիւն:

Բարաշարժ (ի, իւ) *adj.* That is always in motion, inconstant.

Բարապտուղ, *adj. ind.* That always bears fruit.

Բարառնուլ (նուծ, առի) *v. a.* To take together, to join.

Բարաւոցել (եմ, էցի) *v. a.* To employ, to put into use, to make use of.

Բարասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paraphrase.

Բարաս See **Արաս** and **Յայրաս**:

Բարասեալ, *adj. ind.* See **Բարասեալի**:

Բարասեալի, *adj. ind.* Continual, that lasts always or for ever; persevering.

Բարասեւել (եմ, էցի) *v. n.* To continue, to persevere.

Բարասեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuation, perseverance.

Բարասեղ (ի, աւ) *adj.* See **Բարասեալ**:

Բարասիւ, *adj. ind.* That is always shining or luminous.

Բարասութիւն See **Յայրասութիւն**:

Բարարկանել (եմ, արկի) *v. a.* To join, to insert.

Բարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Example, model; type, representation; idea, design; paradigm.

Բարափթիթ See **Մշտափթիթ**:

Բարդ (ի, իւ) *s.* Price, value; valuation, estimation: esteem; condition, state; credit, reputation, consideration, dignity, merit; importance, weight.

Բարդական (ի, աւ) *adj.* Respectful.

Բարդահատել See **Արդահատել**:

Բարդանք (նայ, նք) *s. pl.* Respect, veneration, deference, reverence; devotion; compliment, salutation.

Բարդաւորել (եմ, էցի) *v. a.* See **Բարդել**:

Բարդաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity: See **Բարդանք**:

Բարդել (եմ, էցի) *v. a.* To respect, to pay respect, to honour, to render honour, to revere, to make obeisance; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to compliment, to salute; to exercise, to cultivate, to employ, to make use of,

to use. **Բարդել զտաղանդն**, to employ the talent.

Բարդի, *adj. ind.* Respectable; respectful.

Բարդոյ (ի, իւ) *adj.* Respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; reverend: See **Արդոյ**:

Բարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect, honour, veneration, deference, reverence, adoration; regard, consideration; compliment, salute, salutation.

Բարդ (ի, իւ) *s.* Straw. **Ծածկել յարդիւ**, to cover with straw.

Բարդալից, *adj. ind.* Full of straw.

Բարդալից անկողին, strawbed.

Բարդաւաճառ (ի, աւ) *s.* Seller of straw.

Բարդաւեալի, *adj. ind.* In the form of straw, like straw.

Բարդարանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Բարդարումն**:

Բարդարել (եմ, էցի) *v. a.* To fit up, to arrange, to set off to advantage, to adjust, to put in order, to compose, to contrive, to disentangle; to furnish a house; to set off, to ornament, to adorn, to embellish; to rectify; to chastise; to retouch, to polish; to correct; to cleanse, to scour; to form, to fashion; to make, to produce; to purify; to mend, to do up again, to set in order again; to fine, to refine; to repass; to set up again, to dress again; to get ready, to prepare, to ameliorate, to better the condition. **Բարդարել զճրագն**, to snuff the candle.

Բարդարիլ (ըլի, ըլաւ) *adj.* and *s.* That fits up, that prepares, that provides; refiner. **Բարդարիլ ճրագի**, snuffers.

Բարդարումն (ըման, ըմամբ) *s.* Dressing, fitting up, arrangement, adjustment, ornament, finery, embellishment, mending, amelioration, stock.

Բարդարուն, *adj. ind.* Fitted up, adorned, furnished, polished, erranged, contrived.

Բարդաղ (ի, աւ) *s.* Galaxy, milky way.

Բարկել (եմ, էցի) *v. a.* To join, to add, to attach, to tie, to unite; to approach.

Բարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Բարել**:

Բարընթայ, *adj. ind.* That runs, that marches always.

Բարթնի See **Արթնի**:

Յարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be united, to be attached to; to keep company with, to frequent, to hang on; to adhere, to take the part of, to follow; to meddle with one.

Յարկ (ի, աւ) *s.* Cover, roof, home, house, habitation: hotel, palace; pavilion, tent; lodging, apartment, floor; summit, top of a house: shelter.

Յարկածածակ, *adj. ind.* Covered under a roof; that is under cover or shelter: buried in ruins.

Յարկակից (կցի, կցաւ) *adj.* That lives in the same house.

Յարկանել (եմ, յարկի) *v. a.* To roof a building, to put the roof on a house.

Յարկանել (իմ, յարկայ) *v. n-p.* See **Յարկանել**.

Յարկացոցել (եմ, կցի) *v. a.* To shew, to demonstrate.

Յարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Top, height.

Յարկեալ (կայ, կլով) *adj.* Covered, provided with a covering (speaking of a building or house).

Յարձակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To assail, to affront, to attack, to shoot forward, to rush upon, to fall upon, to pounce upon with violence; to dart, to start, to fall; to break out into a passion, to be blunt or rough; to insult.

Յարձակումն (կման, կմամբ) *s.* Assault, attack; aggression; sally; dart, thrust; inundation, invasion, eruption; impetuosity; fury, passion, insult.

Յարմար (ի, իւ) *adj.* Suitable, proper, decorous; congruous, fit, commodious, easy, advantageous, decent, competent, sufficient, correspondent; capable, clever.

Յարմարաչնաց, *adj. ind.* That walks, that carries itself decently.

Յարմարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very convenient, fit.

Յարմարագրել (եմ, կցի) *v. a.* To write properly or correctly; to spell aright.

Յարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthography.

Յարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Symmetry, proportion, uniformity, decency.

Յարմարութիւն, *adj. ind.* That flies or soars properly.

Յարմարակց, *adj. ind.* Very commodious, very suitable, very decent.

Յարմարակայ, *adj. ind.* Decorous, becoming: See **Յարմար**.

Յարմարական (ի, աւ) *adj.* See **Յարմար**.

Յարմարակարգ, *adj. ind.* Well disposed, decent, suitable.

Յարմարակից, *adj. ind.* Proportioned, well made, well formed.

Յարմարակից (նայ, նգ) *s. pl.* See **Յարմարութիւն**.

Յարմարակից, *adj. ind.* Told or related properly.

Յարմարակեւ, *adv.* Suitably, well, fully, properly, decently.

Յարմարաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Յարմար**.

Յարմարել (եմ, կցի) *v. a.* To adapt, to accommodate, to agree, to conform, to appropriate, to apply, to make proper or fit, to qualify.

Յարմարեցունել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Յարմարել**.

Յարմարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To suit, to be proper or suitable, to become; to match, to fall in with, to sort, to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարոտեան, *adj. ind.* Furnished with branches or with suitable fingers.

Յարմարութեան (ոյ, ով) *s.* See **Յարմարութիւն**.

Յարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency, decorum, aptitude, disposition, conformity, congruity; capacity, capability, sufficiency, coherence, connexion, concordance, conformity, relation; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application.

Յարմարութեան (թեան, թեամբ) *s.* See **Յարմարութիւն**.

Յարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of rising; resurrection.

Յարմարութեան (թեան, թեամբ) *s.* Adhesion, adherence, attachment, inherence, junction.

Յարմարութեան, *adj. ind.* That is always provided with sprigs or branches.

Յարմարութեան (եմ, բուցի) *v. t.* To raise, to help to rise; to raise up, to give birth to, to make appear: to raise again: to awaken: to bring to life again, to revive: to excite, to stir up, to make revolt, to agitate, to move, to provoke,

to cause, to make: See *Զարթուցանել* :

Յաւակնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To grow proud, to take too much on one's self, to dare.

Յաւակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, presumption, arrogance, insolence.

Յաւանակ (ի, աւ) *s.* Ass' colt, ass, little ass.

Յաւատ See *Աւատ* :

Յաւեփարար See *Յաւեփարար* :

Յաւելարանութիւն See *Աւելարանութիւն* :

Յաւելանալ (ամ, լացայ) *a. n-p.* To abound, to grow, to increase, to augment.

Յաւելատապալութիւն See *Աւելատապալութիւն* :

Յաւելել (եմ, եցի) *v. a.* See *Յաւելել* :

Յաւելուած (ոյ, ու) *s.* Increase, accession, addition, surplus, supplement, augmentation; accumulation, heaping up; adjunction, junction, adjunction, apposition; insertion, appendix: rest, residue. *Յաւելուածք. որովայնի*, excrement.

Յաւելուածոյ, *adj. ind.* Accessory, secondary.

Յաւելուլ (ում, յաւելի) *v. a.* To add, to accompany, to adjoin, to join, to set, to apply, to put, to insert, to supply: to augment, to increase: to heap up, to accumulate: to exaggerate; to interpolate: to add up, to reckon; to double, to multiply; to redouble, to reiterate. *Յաւելուլ խօսիլ*, to reply, to answer.

Յաւելուլ (ում, յաւելայ) *v. n-p.* and *n.* To augment, to be enlarged, to grow, to increase: to adhere to, to attach, to go over to, to add, to join, to unite: to rest, to be at rest.

Յաւելումն (լման, լմամբ) *s.* Addition, putting together, summation: See *Յաւելում* :

Յաւետարար, *adv.* See *Յաւեփարար* : *Յաւետաղուարձ*, *adj. ind.* Always cheerful or green.

Յաւետախաղաց See *Յաւետախաղաց* :

Յաւետանալ See *Յաւետանալ* :

Յաւերթ (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Perpetual, eternal, immortal; always, without end, incessantly, eternally, perpetually.

Յաւերթարար, *adv.* Perpetually, eternally, incessantly, always.

Յաւերթական (ի, աւ) *adj.* Perpetual, eternal, immortal. *Յաւերթական հարսն* See *Յաւերթահարսն* :

Յաւերթահարսն (սին, սամբ) *s.* Nymph (fabulous goddess). *Յաւերթահարսն անտառի*, Dryad, Hamadryad.

Յաւերթանալ (ամ, ժացայ) *v. n-p.* To be perpetual, to last for ever.

Յաւերթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To perpetuate, to eternize; to immortalize.

Յաւերթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpetuity, eternity, immortality, perpetuation.

Յաւեփ See *Յաւերթ* :

Յաւեփարար See *Յաւերթարար* :

Յաւեփակայ, *adj. ind.* See *Յաւերթական* :

Յաւեփական See *Յաւերթական* :

Յաւեփանալ See *Յաւերթանալ* :

Յաւեփառաւ, *adj. ind.* Always or very abundant, inexhaustible.

Յաւեփացուցանել See *Յաւերթացուցանել* :

Յաւեփութիւն See *Յաւերթութիւն* :

Յաւեփ (ւեփի, ւեփիւ) *adj.* and *adv.* More; at most; much more, better, a great deal; rather, more worth while, so much rather, so much the better, still more; above all, principally, especially, particularly. *Յաւեփ սիրէի*, I had rather. *Յաւեփ կամ նուազ*, more or less. *Յաւեփ քաղաքավար է նա քան զձեզ*, he is much more civil than you: See *Յաւերթ* :

Յաւետախաղաց, *adj. ind.* That marches, that flows, that is always, often or frequently coming.

Յաւետահրաշ, *adj. ind.* More or very admirable, wonderful, surprising.

Յաւետանալ See *Յաւերթանալ* :

Յաւետաշարժ See *Մշտաշարժ* :

Յաւետալուս, *adj. ind.* Always lighted or burning.

Յաւերթ See *Յաւերթ* :

Յաւիտեան (անիի, անիւ) *s.* Eternity: age. *Յաւիտեան* or *ի յաւիտեան*, eternally, always, perpetually, without end. *Յաւիտեան յաւիտենից*, for ever and ever, in all ages, eternally.

Յաւիտենադիր, *adj. ind.* Eternal, perpetual, established for ever.

Յաւիտենական (ի, աւ) *adj.* Eter-

nal, uncreated, immortal, without end; perpetual. *Յաւիտենական առնել*, to eternalize, to make eternal.

Յաւիտենականութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Eternity.

Յաւուզական See *Աւուզական* :

Յափշտակել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to rob, to usurp, to take, to pillage, to ravage, to plunder, to force. *Յափշտակել զմասս*, to charm, to enchant, to ravish or carry away one's senses.

Յափշտակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Ravishing, carrying off, robbery, ravage, capture, depredation, usurpation: rapacity, rapine: rape. *Յափշտակութիւն մտայ*, extasy; reprisal; enthusiasm; reverie. *Յափշտակութիւն կրից*, transport, rage.

Յափսիթերս, *adv.* *Յափսիթերս գնալ*, To crawl, to go on all fours (speaking of men). *Այնչափ տկար եմ, մինչև գոռարաւ կարող լինել ինձ յափսիթերս գնալ*, I am so weak that I can scarce crawl along.

Յափրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To satisfy one's self, to stuff one's self, to be disgusted, to be tired.

Յափրացուցանել (*Եմ, ցուցի*) *v. t.* To satisfy, to stuff, to tire, to disgust.

Յափրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Satiety, disgust.

Յելուզակ See *Ելուզակ* :

Յելուզակարար See *Ելուզակարար* :

Յելուզակութիւն See *Ելուզակութիւն* :

Յելուզանել See *Ընդելուզանել* :

Յեղադարձական (*ի, աւ*) *adj.* Changeable, mutable.

Յեղադարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To turn, to return, to change.

Յեղական (*ի, աւ*) *adj.* Mutable, subject to change.

Յեղականործ (*ի, իւ*) *adj.* Unexpected, unforeseen. *Յեղականործ* or *յեղականործ ժամու*, unexpectedly, unawares, suddenly, all at once.

Յեղամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Inconstant, peevish, of a fickle temper.

Յեղամտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Inconstancy of mind, instability.

Յեղանակ See *Եղանակ* :

Յեղանակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Changeable, mutable, subject to change: See *Եղանակաւոր* :

Յեղանակել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To change, to vary, to diversify: to sing with harmony.

Յեղանակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To change, to vary.

Յեղանակիչ (*կշի, կշաւ*) *adj.* and *s.* That changes, that converts, that diversifies.

Յեղանակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Change, variation: modulation.

Յեղաշարժ, *adj. ind.* Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղաշարժել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To change, to transport, to transfer.

Յեղաշրջել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To change, to convert, to vary, to diversify, to transmute.

Յեղափոխ, *adj. ind.* Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղափոխել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To convert, to change, to transform.

Յեղափոխութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Change, mutation, catastrophe, transformation.

Յեղեղել See *Յեղյեղել* :

Յեղեղուկ See *Յեղյեղուկ* :

Յեղեղումն See *Յեղյեղումն* :

Յեղեղուն, *adj. ind.* See *Յեղյեղուկ* :

Յեղմ, *adv.* Slowly, silently, softly.

Յեղյեղել (*Եմ, Էցի*) *v. a.* To change, to convert, to transmute, to transform, to vary, to diversify: to translate, to turn: to inculcate; to repeat, to read over the same thing often.

Յեղյեղուլ (*ում, յեղյեղի*) *v. a.* See *Յեղյեղել* :

Յեղյեղուկ, *adj. ind.* Subject to change, mutable, variable, that changes often, inconstant, unequal, unstable, fickle, flighty.

Յեղյեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Change, alteration; turn; repetition, repeating.

Յեղուզակ See *Ելուզակ* :

Յեղուզակութիւն See *Ելուզակութիւն* :

Յեղուլ (*ում, յեղի*) *v. a.* To change, to transmute: to translate, to turn.

Յեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Change, mutation, transmutation.

Յեղցուլ (*ում, յեղցի*) *v. a.* To heap up, to fill.

Յեղարան (*ի, աւ*) *s.* Prop, supporter, support, buttress, stay; scaffold:

back (of a seat) : elbow-place, arm of a chair.

Յենուլ (ում, յեցայ) *v. n-p.* To lean upon, to rest upon, to rely on, to refer to: to cling to. **Յենուլ թիկամբ**, to lean one's back against any thing. **Յենուլ արմկամբ**, to lean one's elbows on any thing. **Յենուլ 'ի ծերութիւն**, to advance in years, to be old, to grow old.

Յեռանդ or **Յեռանդն**, *adv.* The day before yesterday: See **Եռանդ**.

Յեռուլ (ում, յեռի) *v. a.* To enchain, to set.

Յեռուսն (աման, ամամբ) *s.* Enchasing, setting.

Յեսան (ի, աւ) *s.* Whetstone: mill stone.

Յեսանասուր, *adj. ind.* Sharpened.

Յեսանել (եմ, եցի) *v. a.* To sharpen, to give an edge, to whet, to grind, to sharpen on a stone, to set.

Յեսանածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of Jesse (David the son of Jesse).

Յեա, *prep.* After, since, afterwards.

Յեա Չատիկ, after Easter. **Յեա Տրայանոսի**, after Trajan. **Յեա երկուց ամաց**, after two years. **Յեա բազում ժամանակաց**, a long time since.

Յեա մեկնելոյ քո, since you set out.

Յեա սակաւուց, a short time since.

Յեա այսորիկ or **յեա այնորիկ**, after that, since that time, then, since, afterwards, after, hereafter, subsequently.

Յեա որոյ, after that: See **Զինի**.

Յեաահարել (եմ, եցի) *v. a.* To repulse, to refuse, to throw back.

Յեապայ (ի, իւ) *adj.* Posterior, following, next, subsequent.

Յեապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Postscript.

Յեապարձ, *adj. ind.* See **Յեաաթապայ**.

Յեապարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recoil; drawing back, retrogradation.

Յեաթապայ, *adj. ind.* Retrograde.

Յեաին (անոյ, անով) *adj.* Last, that is after all others; final; posterior: extreme; vile. **Յեաինք**, posterity.

Յեակար (ի, աւ) *s.* Writing, receipt: See **Մուրհակ**.

Յեանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* That is in arrear, behind hand; destitute.

Յեանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stop, to tarry; to be destitute; to want.

Յեանորդ (ի, աւ) *adj.* Last, po-

terior, vile, destitute: See **Յեանեալ**.

Յեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Posteriority.

Յեայ, *prep. and adv.* Back, backward, behind: after, then, since, afterwards, subsequently, consequently, posterior to, after that. **Յեայ և առաջոյ**, behind and before. **Յեայ կողմաւ**, նէ, backward, behind.

Յեայք, *s. pl. ind.* Back; arse, buttocks, fundament; rump.

Յեառաւս, *prep. adv. s. and adj. ind.* Behind, backward: posterior to; backside, fundament: behind-hand: posterior. **Յեառաւս ուրեմն**, lastly, since.

Յեաս, *adv.* Back, backward. **Յեաս յեաս**, receding, backwards. **Յեաս դառնալ**, to return, to come back. **Յեաս կալ**, to remain, to stop; to abandon, to leave.

Յեասագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* Last: more backward, removed, far off.

Յեասամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Perverse, wicked, depraved.

Յերազանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* See **Յերազել**.

Յերազել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To dream, to have a dream; to be light-headed, to rave.

Յերազմոյն, *adj. ind.* Full of dreams or fancies.

Յերկւրել (եմ, եցի) *v. a.* To arrange, to compose, to adorn, to fashion.

Յերկւրումն (րման, րմամբ) *s.* Arrangement, fitting up, composition, ornament.

Յերկար, *adj. ind. and adv.* See **Երկար**.

Յերկարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* Longer or very long.

Յերկարակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Long-lived: See **Երկայնակեաց**.

Յերկարածքել See **Երկարածքել**.

Յերկարածքութիւն See **Երկարածքութիւն**.

Յերկարածիք See **Երկարածիք**.

Յերկարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be prolonged, to last, to continue.

Յերկարաւոր (ի, աւ) *adj.* Long, extended.

Յերկարել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to prorogue, to make last, to delay, to put off: See **Երկարել**.

Յերկարորէ, *adj. ind.* That has a long respiration.

Յերկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prolongation, prorogation, delay: See *Երկարութիւն*.

Յերկուսաւ, *adv.* From heaven, from on high.

Յերկուանալ (*ամ, ւայայ*) *v. n-p.* To doubt, to mistrust, to suspect.

Յերկուանք (*հայ, հոք*) *s. pl.* Doubt, hesitation, suspicion.

Յէր զեքայ, *adv.* On what? on which?

Յէյ, *adj. ind.* Supported, joined, attached to.

Յէցաժիւ, *adj. ind.* Obstinate; constant, firm.

Յէցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To support, to set, to place, to put.

Յոստակ See *Զոստակ*.

Յիմար (*ի, աւ*) *adj.* Foolish, senseless, mad, crazy, silly, out of one's senses.

Յիմարակորոյս, *adj. ind.* That is lost foolishly or imprudently.

Յիմարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* See *Յիմարել*.

Յիմարաբար (*ի, աւ*) *adj.* That makes one lose one's senses, that makes foolish.

Յիմարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make foolish, to make mad, to derange; to make giddy, to charm, to bewitch, to fascinate, to intoxicate.

Յիմարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To grow mad, to become foolish, to lose one's senses; to be giddy.

Յիմարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Craziness, folly, madness, alienation of mind; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication.

Յինուիք (*յինանց, յինամբք*) *s. pl.* Fifty days from Easter unto Pentecost.

Յիշարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Remembrance of an offence received, resentment of an injury.

Յիշտակ (*ի, աւ*) *s.* Memory, remembrance, recollection, reminiscence; commemoration, mention; memorial, monument; memorandum, pocket book, memoir, memento; advice, warning. **Արժանի յիշտակաց**, memorable, worthy of memory.

Յիշտակագիր (*գրի, գրու*) *s.* Memory, memorandum; memorial.

Յիշտակագրութիւն (*թեան,*

թեամբ) *s.* See *Յիշտակագիր*.

Յիշտակարան (*ի, աւ*) *s.* Memoir, pocket book, journal, note, register, cartulary; notice; monument, memorial.

Յիշտակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That one remembers, of which one makes a commemoration.

Յիշտակել (*եմ, եջի*) *v. a.* To recal the memory of, to remember, to recollect, to recal to one's memory; to mention, to make mention of: to name.

Յիշտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mention, citation; memory, reminiscence, remembrance, recollection, acknowledgment.

Յիշել (*եմ, եջի*) *v. a.* To remember, to have a recollection of: See *Յիշտակել*.

Յիշելիք (*լեայ, լեպք*) *s. pl.* Memorial, sign to put one in mind of.

Յիշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To put one in mind of, to recal the memory of; to warn, to give notice.

Յիշեցուցիչ (*ցի, ցաւ*) *adj. and s.* That makes one remember; monitor.

Յիշողական (*ի, աւ*) *adj.* That remembers. **Յիշողական զգրութիւն**, memory, that faculty of the soul that makes one remember.

Յիշողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Memory, recollection.

Յիշոցաւոր or **Յիշոցնաւոր** (*ի, աւ*) *adj. and s.* That insults or uses improper language.

Յիշոցաւորութիւն or **Յիշոցնաւորութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* See *Յիշոց*.

Յիշոցք (*ցայ, ցոք*) *s. pl.* Improper and offensive words, abuse.

Յինսկամուսք (*մոկց, մոկիւք*) *s. pl.* Beginning of the little fifty days.

Յինսկիք (*կայ, կոք*) *s. pl.* Little fifty days (some fast days are thus called among the Armenians).

Յինսակայ (*մի, միւ*) *adj.* See *Յինսական*.

Յինսական (*մի, միւ*) *adj.* Fifty years old, that is fifty years old.

Յինսակայիկ (*ակի, ակաւ*) *adj. and adv.* Fifty times as much.

Յինսակաւ (*ի, աւ*) *s.* Captain of fifty men, that commands fifty men.

Յինսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fifty, that contains the number fifty.

Յինսեակ (*եկի, եկաւ*) *s. and adj.*

The number of fifty; fifty: See **Յիսուս**:
Յիսուսեան (*էկի, էկաւ*) *adj.* and
s. Fifty, the number of fifty: fifty days.
Յիսուսորդ (*ի, աւ*) *adj.* Fiftieth.
Յիսուսեան or **Յիսուսեան** (*նեցուն, նեցումք*) *s. pl.* Every fifty.
Յիսուսիցս, *adv.* Fifty times.
Յիսուս or **Յիսուսիք** (*սնկց, սնկք*)
adj. Fifty.

Յիսուս (*ի, իւ*) *s.* Jesus.

Յիսուսաւանդ, *adj. ind.* Ordained
 or founded by Jesus.

Յիսուսեան, *adj.* and *s. ind.* Of
 Jesus: Jesuit.

Յերաւի, *adv.* In truth, truly, surely,
 certainly, assuredly, without contradiction,
 and indeed, in fact, yes, deservedly.

Յղանալ (*ամ, զացայ*) *v. a. and n.*
 To conceive, to be with child.

Յղարկել See **Յուղարկել**:

Յղարկումն See **Յուղարկումն**:

Յղացալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Conceived,
 pregnant; that conceives.

Յղացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Conception.

Յղացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To
 get with child, to make a woman pregnant.

Յղել (*եմ, էջի*) *v. a.* To send,
 to hasten, to dispatch: See **Աւարել**:

Յղանալ See **Յղանալ**:

Յիկ (*յղւոյ, յղեալ*) *adj.* Pregnant,
 big with child, in the family way.

Յիկել (*եմ, էջի*) *v. a.* To polish,
 to smooth, to level, to plane, to chip,
 to curry, to scrape, to file; to burnish,
 to calendar or mangle, to make glossy,
 to take off the rust:

Յիկիչ (*կչի, կչաւ*) *s.* Polisher: polishing-iron,
 plane, burnisher.

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Polishing,
 polish, gloss, burnishing:

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conception,
 pregnancy.

Յիկանալ (*ամ, փացայ*) *v. n-p.* To
 be stuffed, to be crammed, to be satisfied,
 to be filled; to be in plenty, to live in clover.

Յիկասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Stuffed;
 crammed, filled.

Յիկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To stuff, to cram, to satiate, to fill, to
 heap up.

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Satiation,
 abundance, fill, full.

Յո՞ր or **Յո՞ւ**, *adv.* Where? **Յո՞ր** or
Յո՞ւ *երթաս*, where are you going?

Յոբելեան (*լինի, լինաւ*) *s.* Jubilee.

Յոգն, *adj. ind.* Abundant, a great
 deal, in great plenty, several.

Յոգնաբեղուն See **Բազմաբեղուն**:

Յոգնաբիծ, *adj. ind.* Full of stains
 or spots, very much stained or dirtied:
 See **Արատաւոր**:

Յոգնաբեղուն, *adj. ind.* Furnished
 with many heads.

Յոգնաբիծ See **Բազմաբիծ**:

Յոգնապան, *adj. ind.* Divers, many.

Յոգնապեղուն, *adj. ind.* Heaped up,
 very abundant, superabundant, filled.

Յոգնաթախան, *adj. ind.* Impor-
 tunate, tiresome, troublesome.

Յոգնաթախիծ, *adj. ind.* Very vexatious
 or troublesome, sorrowful.

Յոգնաթիւ, *adj. ind.* Numerous,
 in great number, in great quantities,
 much, many.

Յոգնաթշուաւ, *adj. ind.* Very un-
 fortunate.

Յոգնաթողով See **Բազմաթողով**:

Յոգնաթիւն, *adj. ind.* Furnished
 with many stings; captious, that reproves
 much.

Յոգնախումբ, *adj. ind.* Very num-
 erous, assembled in great multitude,
 in great flock.

Յոգնածուլ, *adj. ind.* Very agitated
 or much troubled.

Յոգնական (*ի, աւ*) *adj.* Numerous,
 great quantities, much: See **Յոգնակի**:

Յոգնակի, *adj. ind.* and *adv.* Num-
 erous; plural; the plural number;
 much, often, many times.

Յոգնակոհակ See **Բազմակոհակ**:

Յոգնահամար, *adj. ind.* Very much
 hoarded or accumulated, abundant.

Յոգնահանձար, *adj. ind.* Very wise,
 very learned, that has much knowledge,
 very scientific, judicious.

Յոգնահաւաք, *adj. ind.* Very num-
 erous, in great quantities, populous,
 in great number.

Յոգնահոսան, *adj. ind.* Abundant,
 that flows abundantly.

Յոգնահռչակ, *adj. ind.* Very fa-
 mous, celebrated, very renowned.

Յոգնաձեռն See **Բազմաձեռն**:

Յոգնաձեռնութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Strong arm of power, great power.

Յոգնաճարակ, *adj. ind.* That eats,
 that consumes much; very extended.

Յողմամանակեայ *See* **Բաղմամանակեայ** :

Յողմամանեայ *See* **Բաղմամանեայ** :

Յողայարգար, *adj. ind.* Well prepared, adjusted or polished, full of ornaments or finery.

Յողանախառ *See* **Բաղմանախառ** :

Յողանկար, *adj. ind.* Painted in several ways, much adorned.

Յողաշահ, *adj. ind.* Very useful, of great profit, of great value, dear, precious.

Յողաշաւիղ, *adj. ind.* That has many roads or turnings.

Յողաշարշար *See* **Բաղմաշարշար** :

Յողաշեայ *See* **Բաղմաշեայ** :

Յողապաճոյճ, *adj. ind.* Very much or highly ornamented.

Յողապատիկ *See* **Բաղմապատիկ** :

Յողապատիւ *See* **Բաղմապատիւ** :

Յողապատիկել *See* **Բաղմապատիկել** :

Յողապատճառեան, *adj. ind.* That causes many things; that is produced of many causes.

Յողապարգէ *See* **Բաղմապարգէ** :

Յողապետութիւն *See* **Բաղմապետութիւն** or **Բաղմաշխանութիւն** :

Յողապտուղ, *adj. ind.* Abounding in fruits.

Յողառաւ, *adj. ind.* Very abundant, superabundant.

Յողասեռ, *adj. ind.* Of many sorts or kinds, divers, many, multiple.

Յողաստուածութիւն *See* **Բաղմաստուածութիւն** :

Յողաժգոյժ *See* **Բաղմաժգոյժ** :

Յողատատան, *adj. ind.* Very agitated or frightened.

Յողատար, *adj. ind.* That carries or contains many things; multiple.

Յողատարած, *adj. ind.* Very extended; very vast.

Յողատեսակ, *adj. ind.* Of many forms or manners, divers, many, multiple.

Յողատեսիլ *See* **Բաղմատեսիլ** :

Յողատխուր, *adj. ind.* Very sad, very melancholy.

Յողներամ *See* **Բաղմներամ** :

Յողնբռնող, *adj. ind.* That takes, that contains many things.

Յողնիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned; sententious.

Յողնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be tired, to be fatigued.

Յողնորոշ, *adj. ind.* Very distinct or separate, distant, far off.

Յողնուղէշ, *adj. ind.* Furnished with many branches.

Յողնուտ, *adv.* Of several places.

Յողնորէն, *adj. ind. and adv.* In several ways or fashions.

Յողնորինակաբար, *adv.* *See* **Յողնորէն** :

Յողնորինակ *See* **Բաղմորինակ** :

Յողուէք (*գուէք, գումբք*) *adj. pl.* Several, many.

Յողոց *See* **Ոգի** : **Յողոց ելանել** or **յողոց հանել**, to sigh, to utter sighs, to groan. **Յողոց-հանութիւն**, sigh, groan.

Յոլով (*ի, իւ*) *adj.* Much, great, much of, a great deal of, very. **Յոլովք**, many, several. **Յոլով անգամ** *See* **Յոլովակի** :

Յոլովագին, *adj. ind. and adv.* *See* **Յոլովագոյն** :

Յոլովագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp. and adv.* Much more; often, very frequently.

Յոլովախումբ *See* **Բաղմախումբ** :

Յոլովախումբ *See* **Բաղմախումբ** :

Յոլովածին *See* **Բաղմածին** :

Յոլովակի, *adv.* Often, frequently, many times, a great deal.

Յոլովաձեռն *See* **Բաղմաձեռն** :

Յոլովամեղծ, *adj. ind.* Smoky, full of smoke.

Յոլովանալ (*ամ, վացայ*) *v. n-p.* To abound, to grow, to augment, to multiply.

Յոլովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make abound or grow, to augment, to multiply.

Յոլովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abundance, multitude, quantity, great number; plurality, multiplicity.

Յոլով ուստեք, *adv.* Of several places, on several sides.

Յոլով ուրեք, *adv.* In many places.

Յոխորա (*ի, աւ*) *adj.* Brave, strong, hardy, proud, haughty, arrogant, audacious.

Յոխորաբար, *adv.* Bravely, boldly, haughtily, audaciously, proudly.

Յոխորալ (*ամ, տացի*) *v. n.* To carry it with a high hand, to dare, to bully.

Յոխորանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* *See* **Յոխորալ** :

Յոխորանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Bra-

vado, bragging, threat of a braggart, boast, arrogance, affront.

Յոխորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Յոխորամբ**:

Յոխորաբէն, *adv.* See **Յոխորաբար**:

Յալալ (ամ, զայցայ) *v. n.* To make haste, to strive; to observe, to seek.

Յողողղ (ի, աւ) *adj.* Tottering, that is not firm, weak, inconstant, unstable, mutable, moveable, vacillating.

Յողողղեւ (եմ, էցի) *v. a.* To shake, to make waver, to make irresolute or to vacillate, to jolt; to stir, to trouble; to weaken.

Յողողղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconstancy, instability, levity.

Յողողղուն, *adj. ind.* See **Յողղղ**:

Յողն անկանիւ, յողն երթաւ, յողն կաւ *See Ողն*:

Յոյզ or **Յոյզք** (յուզից, յուզիք) *s. pl.* Discussion, examination, research, investigation, inquest: emotion, agitation, perturbation, trouble, dispute.

Յոյժ, *adv.* Too, very, more, great deal, much, considerably, very much. **Յոյժ յոյժ**, extremely, exorbitantly, excessively, greatly, exceedingly, eagerly, more and more.

Յյւլ (յուլի, յուլիւ) *adj.* Slow, tardy, cowardly, slothful, lazy.

Յոյն (յունի, յունիւ or յունաւ) *s.* and *adj.* Greek. **Յոյն լեզու** or **բարբառ**, Greek, the Greek tongue.

Յոյս (յուսոյ, յուսով) *s.* Hope, hopes, expectation, longing; confidence, security; pretention.

Յոյր (յուրի, յուրիւ) *adj.* Big, fat, plump, full, bloated, large, thick.

Յոյր սակս or **Յոյր սակի**, *adv.* Why? on what account? for what reason? how?

Յոպոպ (ի, իւ) *s.* Lapwing.

Յոռանալ (ամ, ոսցայ) *v. n-p.* To be deteriorated, to become worse, wicked or contemptible, to be spoiled.

Յոռացուցանել or **Յոռեցուցանել** (եմ, ցուցի) *v. t.* To deteriorate, to make worse, to injure, to spoil, to corrupt.

Յոռեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Rather wicked or bad: See **Յոռի**:

Յոռի (ուսոյ, սեւաւ) *adj.* Worse, wicked, bad, unseemly, detestable, ill-shaped, rough, that is not polished; deformed.

Յոռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad condition, bad quality, deformity, falling to decay, deterioration, degeneration, depravity, wickedness.

Յոռին *See Ոռին*:

Յովաղ (ի, աւ) *s.* Panther.

Յովանակ *See Յաւանակ*:

Յովանակաձեմ, *adj. ind.* That goes mounted on a young ass.

Յովա (ի, իւ) *s.* Iota or Jot.

Յոան կաւ *See Ոան*:

Յորանջեւ *See Յորանջել*:

Յորդ (ի, իւ) *adj.* Abundant, copious, great, heaped up, full.

Յորդարոր, *adj. ind.* Very hot, ardent, burning.

Յորդարուղի, *adj. ind.* That flows abundantly, in abundance, abundant, copious.

Յորդաղոյն (դանի, դանիւ) *adj. comp. and adv.* Very or more abundant: abundantly, in abundance, copiously, much.

Յորդաղութ *See Բաղմաղութ*:

Յորդագեմ, *adj. ind.* That goes or flows abundantly, violent.

Յորդաղոս, *adj. ind.* Abounding in light, luminous.

Յորդախաղաց, *adj. ind.* *See Յորդաղուղի*:

Յորդանեղեղ, *adj. ind.* That falls in abundance, that overflows.

Յորդահոս, *adj. ind.* That flows or falls in abundance, abundant, copious.

Յորդահոսան, *adj. ind.* *See Յորդահոս*:

Յորդահոսեան, *adj. ind.* *See Յորդահոս*:

Յորդահոսիւ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To flow or fall in abundance or copiously.

Յորդաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous, loud, that makes a great noise.

Յորդանախանձ, *adj. ind.* Very envious, that bears great envy.

Յորդանան (ու, ու) *s.* Jordan.

Յորդանէս (նիսայ, նիսաւ) *s.* *See Յորդանան*:

Յորդանիս (ի, իւ) *s.* *See Յորդանան*:

Յորդաշունչ, *adj. ind.* That blows strong or much, violent, impetuous.

Յորդաջուր, *adj. ind.* Abounding in water.

Յորդառատ, *adj. ind.* Very abundant, superabundant, copious, in large

quantities, much: See **Գորգարուզի**:
Գորգավառի. *adj. ind.* Gushing, that gushes, that flows in abundance.

Գորգել (*եմ, էջի*) *v. a. and n.* To make abound or grow, to augment: to make flow in abundance; to exhort, to animate, to inflame; to abound, to flow into, to increase, to burst forth, to gush out, to run over, to overflow, to disgorge, to cast up: to inundate; to superabound: to have a run, to be in fashion: to be animated, to be inflamed.

Գորգեւանքի, *adj. ind.* Very ardent, boiling.

Գորգեւայ, *adj. ind.* That goes forth or flows in abundance or impetuously.

Գորգիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Գորգել**.

Գորգոր (*ի, էւ*) *s. and adj.* Exhortation, persuasion, instigation, inducing, encouragement: exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent: that exhorts, that excites.

Գորգորագոյնս, *adv.* With ardour, diligently, very willingly.

Գորգորակ (*ի, աւ*) *s.* Exhortation, parenthesis.

Գորգորական (*ի, աւ*) *adj.* Persuasive, that exhorts, that gives courage.

Գորգորամիս (*մաի, մաւա*) *adj.* Persuaded, prompt, diligent, ready.
Գորգորամիս առնել, to exhort, to persuade.

Գորգորել (*եմ, էջի*) *v. a.* To exhort, to persuade, to excite, to animate, to inflame, to encourage, to comfort, to incite, to induce, to allure, to invite, to cause, to move, to pique.

Գորգորեցուցիլ (*ցլի, ցլաւ*) *adj.* and *s.* That exhorts, that persuades, that excites.

Գորգորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be animated, to be inflamed, to be persuaded.

Գորգորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Exhortation, persuasion, inciting, attachment, affection, love, inclination.

Գորգուծիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Abundance, affluence, torrent, inundation, discharge, overflow; superabundance, exuberance.

Գործամ, *adv.* When, at what time, at the time, whilst, during: in that time.
Գործամ կամիս, when you will.

Գործ See **Ործ**.

Գործախոր, *adj. ind.* Deep, hollow.
Գործանուս (*ի, էւ*) *s. and adj.* Whirlpool; whirlwind: quicksand, sand-bank: rapid, current.

Գործանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Torrent, flood: whirlpool; whirlwind.

Գործնեւանքի, *adj. ind.* All foaming or agitated.

Գործնեւեւ, *adv.* Since, since that.
Գործնեւեւ մեկնեցար, since you set out. **Քանի՞ ժամանակք էն, յորմեկնեւ էլ դործեցաւ**, how long is it since that was done? **Երկու ամբ էն յորմեկնեւ մեռաւ**, it is two years since he died. **Երեք աւուրք էն յորմեկնեւ լուայ զայդ**, it is only three days since I was told so, or, since I learned it.

Գործայն See **Ործայն**.

Գորլ See **Որլ**.

Գորլյորլել See **Գորլորլել**.

Գորլորլանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Գորլորլումն**.

Գորլորլել (*եմ, էջի*) *v. a.* To call, to name, to give a name to.

Գորլորլութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Գորլորլումն**.

Գորլորլումն (*Զման, Զմամբ*) *s.* Appellation, name, denomination.

Գորսայս, *adv.* Backwards. **Գորսայս արկանել** or **ընկենուլ**, to push or throw backwards, upon the back, to stretch on the earth. **Գորսայս անկանիւլ** or **կաւ**, to fall backwards, to stretch one's whole length. **Գորսայս պրկել** or **պնգել**, to stretch backwards.

Գորսայսել (*եմ, էջի*) *v. a.* To throw backwards, to overturn, to stretch on the earth.

Գուգախնդիր, *adj. ind.* Seeker, that searches. **Գուգախնդիր լինել**, to seek, to take trouble to find, to make research for any thing.

Գուգակ (*ի, աւ*) *adj.* Seeker, searcher, that discusses, that agitates, that excites, that revolts, that stirs up.

Գուգարկու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Inquirer: seditious, mutinous.

Գուգաբնի, *adj. ind.* Inquirer, investigator, that examines.

Գուգել (*եմ, էջի*) *v. a.* To seek, to search after, to make search for, to inquire, to ferret, to hunt after, to examine, to discuss; to agitate, to stir up, to vex, to move, to trouble, to excite, to make revolt.

Գուգիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be

agitated, to be troubled, to be excited, to be provoked, to be moved, to float, to wave.

Յուզումն (զման, զմամբ) *s.* Research, examination, discussion: trouble, agitation.

Յուշարար, *adv.* Idly, lazily, with carelessness, slowly.

Յուշնալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To be idle, to neglect; to take little care.

Յուլիս (ի, իւ) *s.* July.

Յուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, sloth, indifference, cowardice, laziness, slowness, negligence.

Յուղարկաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That accompanies, that conducts or re-conducts as a mark of honour.

Յուղարկաւորել See **Յուղարկել**:

Յուղարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, suite, court. **Յուղարկաւորութիւն մեռելոյ**, convoy, funeral ceremony that accompanies a dead body to the grave, obsequies, funeral ceremonies.

Յուղարկել (եմ, էջի) *v. a.* To lead back again, to accompany through civility, to convoy, to accompany, to escort, to lead, to guide, to send. **Յուղարկել զմեռեալն**, to accompany with ceremony a corpse to the grave.

Յուղարկումն (կման, կմամբ) *s.* See **Յուղարկաւորութիւն**:

Յուղեր See **Ուղեր**:

Յուղերիւ See **Ուղերիւ**:

Յուղիարկ, *s. ind.* **Յուղիարկ ելալ ընդ ումք**, To lead back, to accompany through respect.

Յունաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hellenism.

Յունական (ի, աւ) *adj.* Greek. **Յունական բարբառ**, the Greek language.

Յունապ (ի, իւ) *s.* Jujub: See **Յունապի**:

Յունապագոյն, *adj. ind.* Of the isabella colour, yellow-dun.

Յունապենի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Յունապի**:

Յունապի (պւոյ, պւով) *s.* The jujub tree.

Յունասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the Greeks, that is too much attached to the Greeks.

Յունաստան (ի, աւ) *s.* Greece.

Յունարէն, *adv.* In Greek. **Յունաբէն խօսել**, to speak Greek.

Յունացար (ի, իւ) *s.* Antimony.

Յունիս (ի, իւ) *s.* June.

Յունիւար (ի, իւ or աւ) *s.* January.

Յունք See **Յոնք**:

Յուշ See **Ուշ**: **Յուշ առնել** or **ածել**, to recal to one's memory, to make remember, to warn. **Յուշ լինել**, to remember, to recollect, to recal to one's mind.

Յուշարար (ի, աւ) *s.* That makes remember or recalls to one's recollection, that warns, monitor.

Յուշարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Warning, advice, act of reminding.

Յուշիկ, *adv.* Slowly; gently, easily, softly, mildly.

Յուշապարիկ (րկի, րկաւ) *s.* Centaur, hippocentaur; siren.

Յուռանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to fatten, to grow fat, to grow large.

Յուռթեւ (եմ, էջի) *v. a.* To make amulets or charms.

Յուռթի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, abundant.

Յուռութ (աթի, աթիւ) *s.* Talisman, amulet; phylactery.

Յուռութաւորներ (ւնոյ, լամբ) *s. pl.* See **Յուռութ**:

Յուսադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That inspires hope, that gives spirits or courage, that encourages, that animates; hopeful.

Յուսադրական (ի, աւ) *adj.* See **Յուսադիր**:

Յուսադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of giving courage, hope, courage.

Յուսալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To hope, to expect, to promise one's self; to trust, to confide.

Յուսալից, *adj. ind.* Full of hope or confidence, hopeful.

Յուսակորոյս, *adj. ind.* Despondent, that has lost all hope.

Յուսակաւոր, *adj. ind.* That causes despair; despondent.

Յուսահատ (ի, իւ) *adj.* See **Յուսակաւոր**:

Յուսահատարար, *adv.* Desperately, in despair, rashly.

Յուսահատական (ի, աւ) *adj.* Of despair, that despairs, that takes away all hope.

Յուսահատել (եմ, էջի) *v. a.* To

despair, to take away all hope, to put in despair.

Թուսահամել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To despair, to lose all hope, to be hopeless, to be desperate.

Թուսահամուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Despair.

Թուսապատար, *adj. ind.* See **Թուսակց**.

Թուսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make hope, to inspire with hope, to promise, to flatter.

Թուրստ See **Սուրստ**.

Թքի See **Թոքի** with its derivatives.

Թսակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Clear, clean, pure, that is not thick, limpid, neat, free from filth, without mixture, simple; transparent, diaphanous; manifest, evident, distinct; clear, clearly, cleanly, distinctly, evidently, manifestly.

Թսակագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very clear; very evident.

Թսակամիտ, *adj. ind.* Simple, sincere; pure, clean; candid.

Թսակամաբար, *adv.* Simply, sincerely, cleanly, innocently, candidly.

Թսակամուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, sincerity, candour.

Թսակապատում, *adj. ind.* Clear, distinct, well explained.

Թսակապատար, *adj. ind.* Clear, without obscurity.

Թսակառեւ (ի, աւ) *adj.* That sees clearly, clear-sighted, enlightened.

Թսակառեւուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Clear-sightedness.

Թսակել (եմ, եցի) *v. a.* To clarify, to make clear, to brighten, to purify, to clean.

Թսակուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Clearness, transparency; limpidness; purity, simplicity, neatness.

Թա (ի, իւ) *s.* Joining, joint, articulation, knot: article, particle: junction, conjunction, union, tie, connexion, attachment.

Թաթափ (ի, իւ) *adj.* Paralytick.

Թալալծ, *adj. ind.* See **Թաթափ**.

Թաղապ (ի, իւ) *s. and adj.* Tie, bond, union, knot, junction: bound, well tied, joined, united, well joined.

Թաղապուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Junction, conjunction, bond, union, connexion.

Թաղապար, *adj. ind.* The joints of

which are cut, dissected, dismembered.

Թաղանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.* To be jointed, to be joined, to be attached to.

Թաղապա, *adj. ind.* Joined, conjoined, tied, well joined, well tied, united.

Թաղապակել (եմ, եցի) *v. a.* See **Թաղել**.

Թաղառեսակ, *adj. ind.* That resembles a joint.

Թաղալուծիւն See **Թաղաւծացաւուծիւն**.

Թաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To articulate words: See **Թաղել**.

Թաղաւոր (ի, աւ) *adj.* Articulated, joined, conjoined, well joined, well tied.

Թաղաւորաբար, *adv.* With articulation or band.

Թաղաւորական (ի, աւ) *adj.* That can articulate words; articular: See **Թաղաւոր**.

Թաղաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To articulate: See **Թաղել**.

Թաղաւորուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Articulation: bond.

Թաղել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to join together, to unite, to tie, to bind, to ally, to couple, to attach to, to annex: to articulate, to pronounce, to utter: to contrive, to feign, to invent; to compose, to form: to knot, to tie again, to make a knot, to knit together, to interlace, to mix. **Վերաթիւ յօգել**, to rejoin, to reunite, to reattach.

Թաղաւծ (ոյ, ով) *s.* Articulation, joint, joining, knot; junction, conjunction: article; paragraph: construction.

Թաղաւծացաւ (ոյ, ով) *adj.* Gouty.

Թաղաւծացաւուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout, disease of the joints; rheumatism.

Թաւանդակել See **Օժանդակել**.

Թաւար (ի, իւ) *adj.* Prompt, ready, diligent, willing, well disposed, well-affected.

Թաւարաբար, *adv.* Voluntarily, willingly, promptly.

Թաւարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* More or very willing, very diligent, promptly, with diligence, voluntarily, willingly, with good will, with pleasure, heartily; diligently.

Թաւարակամ, *adj. ind.* See **Թաւարակ**.

Թաւարական (ի, աւ) *adj.* Voluntary.

Ծօժարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Voluntary, prompt, diligent, active, ready, bold, resolute, ardent, careful, watchful. **Ծօժարամիտ կամօք** or **սրտիւ**, voluntarily, willingly, with good will, heartily.

Ծօժարամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodwill, promptitude, devotion, entire disposition.

Ծօժարափոյթ, *adj. ind.* Diligent, careful.

Ծօժարել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ծօժարեցուցանել**.

Ծօժարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make fond of, to incline, to lean to, to induce, to invite, to persuade, to dispose.

Ծօժարիւթաց, *adj. ind.* That goes, that walks, that repairs to willingly; prompt, willing.

Ծօժարիւ (եմ, րեցայ) *v. n-p.* To be fond of, to be inclined to, to be induced, to have a liking for any thing, to lean to; to be disposed, to be attached, to love, to wish.

Ծօժարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Affection, inclination, disposition, natural bent, love, ardour, resolution, tie, attachment, heart, mind, genius, humour, idiopathy, taste, proneness, propensity, tendency, passion, sentiment; will, goodwill, promptitude, diligence.

Ծնակից, *adj. ind.* That has the eyebrows joined together or united.

Ծնածոճ, *adj. ind.* That knits the brow, that moves the brows.

Ծնք (նից, նիւք) *s. pl.* Eyebrow: pride.

Ծօշտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ծօշել**.

Ծօշել (եմ, եցի) *v. a.* To dissect, to anatomize; to dismember, to cut off, to cut up.

Ծօշուած (ոյ, ու) *s.* Dissection, dismembering.

Ծօռ (ի, իւ) *s.* Slips of trees; nipping of buds.

Ծօռել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to nip, to clip, to prune, to branch, to lop.

Ծօրայ (ի, իւ) *s.* Step-father, husband of a wife who has children by a former marriage: See **Հօրու**.

Ծօրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to grow large; to strengthen one's self; to abound; to pamper one's self; to follow a bad course

of life; to become proud or haughty.

Ծօրանջ (ի, իւ) *s.* Yawn.

Ծօրանջել (եմ, եցի) *v. a.* To yawn.

Ծօրենել (եմ, եցի) *v. a.* To fashion, to adapt, to fit up, to adjust, to get ready, to prepare, to put in order, to stock, to provide with, to furnish, to ornament, to adorn, to embellish, to enrich, to compose, to make, to construct, to build, to arrange, to dispose, to decorate, to trim, to form, to figure, to produce, to polish; to mend, to do again, to dress or curry again, to beautify.

Ծօրենուած (ոյ, ու) *s.* Fashion, fitting up, adjustment, getting ready, preparation, assortment, fitness, furniture, composition, construction, decoration, embellishment, ornament, setting, form, formation, polish, polishing, beautifying, enriching; mending; structure, economy, harmony, disposition.

Ն

Ն (noo) *N:* Consonant, twenty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into **Մ**, for example: **Նարեկ**, **ամբիծ**; **անբաւ**, **ամբաւ**; **անպարիշտ**, **ամպարիշտ**.

It is also sometimes redundant in words, for example: **բաղբաւնք**, **բաղբաննք**; **մարմաւ**, **մարմանն**; **շիշի**, **շիշիշի**.

It takes sometimes the place of **Յ** an article, but rarely and in an improper manner, for example; **Նենթակայոյ**, **ներկոցունց**, instead of **Յենթակայոյ**, **յերկոցունց**.

Ն put at the end of words is generally an article of the third person, and sometimes it serves for ornament, for example: **Մարն**, the man. **Կինն**, the woman. **Մանկունքն** **և** **աղջկունքն**, the boys and the girls. **Մինն** 'ի նստանէ մեռաւ, **և** միւսն կենդանի է, one of them is dead, the other is alive. **Մեծն Ալեքսանդր**, Alexander the great. **Երկիցս յաւառն**, twice a day. **Միանգամ յամի**, once a year. **Երկու յորմէ ի թիւայի** — **Յարեան ա**, **մենայն կուսանքն** — **իմաստունն գիտէ** — **Չթշնամբն իմ զայնոսիկ** —

Չերեւին քորսն իւրեանց — Չոր նայն առնէ — Որ ինչ նորայն է — Որ արբէն — Որ յաջողէն — Որ հո վուէն — Մինչ վիճէին — Մինչ ոչն մեղանչէին — Չոր ոչն արգեք յարոյց — Որոյ ոչն երեկն — Չոր յառաջն եդ — Որպէս միանգամն է միւսանգամն — Որպէս բարւոյն վայելայ:

It is also joined sometimes to the first and second persons for the sake of harmony, for example: Ուր էսն էմ — Ուր էսն էպի — Որում գուն վայելցէր — Չոր պաշտեմն — Չոր քոր ծեմն — Չոր ասեմն — Չոր խոր ասեկցերն — Վասն որոյ խօսէիրն — Որպէս խորհցարն:

Ն or Ն with a line above, denotes the number *four hundred*.

Նա (նորա , նորին or նորուն , նո վաւ , նովին or նովինք) *pro*. He, she, that, it. Ուսէ նա, he or she eats. Ուսեն նոքա, they eat. Խնդրեմ զնա, I am looking for him, her or it. Նա է, it is he. Նա է, that is to say.

Նա, *conj*. But, however, nevertheless, yet, notwithstanding that; rather, it is better; indeed, really, look there.

Նա աւանդիկ, *conj*. Look there, look here.

Նաև, *conj*. Again, also, likewise; moreover, besides.

Նազարան (ի , իւ) *adj*. That gives praises.

Նազարանէլ (-եմ , էցի) *v. a*. To give praise, to praise worthily.

Նազարանութիւն (Թեան , Թեամբ) *s*. Eulogy, praise.

Նաղէլ (եմ , էցի) *v. n*. To play the bully or set up for a bean.

Նաղելի (լւոյ , լեաւ) *adj*. Brave, honest, gallant; delicate, pretty, gentle, polite, civil, charming, gracious, fine, excellent.

Նա զի , *conj*. See Նա :

Նածիշա (ժշի , ժշաւ) *s. f*. Servant, girl or woman who waits on a lady.

Նախ, *adj. ind. and adv*. First: firstly, in the first place, before, heretofore, precedently, formerly; at first, at the first; originally.

Նախաբժիշկ (ժշի , ժշաւ) *s*. First physician.

Նախաբնաւորել (եմ , էցի) *v. a*. To establish or begin before, originally.

Նախաբոյս, *adj. ind*. Born or pro-

duced before or first, shotten out before. Նախաբուղիս, *adj. ind*. Gushed or rushed out before.

Նախագահ (ի , իւ) *adj. and s*. That holds the first place, principal: president; primate; overseer: See Նախագահութիւն : Նախագահ լինել, to preside.

Նախագահութիւն (Թեան , Թեամբ) *s*. Presidency; primacy, primateship.

Նախագաղափար (ի , աւ) *s*. Prototype, original, model, pattern, archetype; primitive, noun primitive.

Նախագաւիթ (աթի , աթաւ) *s*. Forecourt.

Նախագէտ (գիտի , գիտաւ) *adj*. That knows beforehand, foreseeing; known beforehand, foreseen.

Նախագիծ (գծի , գծիւ) *adj. and s*. Written before; predicted: delineation, disign, draught, sketch, minute; prototype.

Նախագիտութիւն (Թեան , Թեամբ) *s*. Prescience; foreknowledge.

Նախագիր, *adj. ind*. Written before; predicted.

Նախադուռի (դիւոյ , դիւով) *adj. and s*. Principal, chief, president, prefect.

Նախագծել (եմ , էցի) *v. a*. To write beforehand; to predict.

Նախագոյ (ի , իւ) *adj*. See Նախագոյակ :

Նախագոյակ (ի , աւ) *adj*. Preexistent.

Նախագոյն (գունի , գունիւ) *adj. comp*. More ancient.

Նախագոյութիւն (Թեան , Թեամբ) *s*. Preexistence.

Նախագործ , *adj. ind*. Made before.

Նախագործել (եմ , էցի) *v. a*. To do before.

Նախագուշակ (ի , աւ) *adj*. That foretells the future, prophetick, prognosticator; foretold, presaged, announced beforehand.

Նախագուշակել (եմ , էցի) *v. a*. To presage, to prognosticate, to announce beforehand, to predict, to prophecy.

Նախագուշակութիւն (Թեան , Թեամբ) *s*. Presage, prognostick, prognostication, predication, prophecy.

Նախագործ (ի , աւ) *s*. Author, the first inventor.

Նախագրաւել (եմ , էցի) *v. a*. To

preoccupy, to prepossess, to take before.

Նախագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write beforehand: to prescribe: See Մակագրել .

Նախագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing beforehand: prescription, usucaption. Ազատ or զերծ 'ի նախագրութենէ, imprescriptible. Ազատութիւն 'ի նախագրութենէ, imprescriptibility .

Նախադաս (ի, իւ) *adj.* Set over, put before; preferred .

Նախադասել (եմ, եցի) *v. a.* To set over, to put before; to prefer, to esteem more .

Նախադասելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That is to be put before, preferable .

Նախադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First order or rank; preeminence, presidency: proposition, point .

Նախադաս, *adj. ind.* That begins to judge, at first judgment .

Նախադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First judgment; prejudice .

Նախադիպեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Happened before .

Նախադիտել (եմ, եցի) *v. a.* To foresee .

Նախադիր, *adj. ind.* Put before, set over .

Նախադուռն (դրան, դրամբ) *s.* Vestibule; commencement .

Նախադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prefatory discourse, preface: preposition .

Նախազգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Precaution, consideration, care taken beforehand .

Նախազեկոյց, *adj. ind.* Warned or announced before: See Նախազուշակ .

Նախազեկուցանել (եմ, կուցի) *v. a.* To warn, to announce beforehand .

Նախաթիւ, *adj. ind.* See Նախադաս .

Նախաթոռ, *s. ind.* The first seat, the first place .

Նախաժաման, *adj. ind.* That arrives before, beforehand .

Նախաժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To come before, to arrive before .

Նախաժամանումն (նման, նմամբ) *s.* Prevention, the act of going or arriving before .

Նախախնամական (ի, աւ) *adj.* Careful; of providence .

Նախախնամել (եմ, եցի) *v. a.* To

provide, to take care, to preserve .

Նախախնամել (մի, մլաւ) *adj. and s.* That provides, that preserves, that takes care .

Նախախնամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence; care, act of providing for .

Նախածանօթ, *adj. ind.* Known before .

Նախածանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge; surmise, notion .

Նախածին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* That has produced before or formerly: elder, first born .

Նախածնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s. and adj.* First production, first born; origin, commencement: See Նախածին .

Նախածնող (ի, իւ) *s. and adj.* First father; first mother .

Նախակապուտ, *adj. ind.* That has robbed before; that is robbed before .

Նախկաատար, *adj. ind.* Finished or accomplished beforehand .

Նախկարգ, *adj. ind.* Destined, ordained, established, disposed beforehand .

Նախկարգել (եմ, եցի) *v. a.* To ordain, to establish, to dispose beforehand; to predestinate .

Նախկարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordinance, regulation made beforehand: See Նախասահմանութիւն .

Նախկարծ, *adj. ind.* Judged or suspected beforehand, prejudiced, conjectured .

Նախկայեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Preexistent, established before .

Նախկերտ, *adj. ind.* Built before or formerly .

Նախկործան, *adj. ind.* Overturned or ruined beforehand .

Նախկրթակ, *adj. ind.* That instructs before .

Նախկրթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First exercise; disposition .

Նախհայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Foreseeing .

Նախհայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight .

Նախահայր (հօր, հարբ) *s.* The first father, patriarch .

Նախահանի (նւոյ, նւով) *s. f.* Great grandmother .

Նախահասակ (ի, աւ) *adj.* Young .

Նախահաւ (ու, ու) *s.* Great grand father .

Նախահաւակ, *adj. ind.* Begun first or before.
 Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To begin first, to invent, to be the first.
 Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. a.* See Նախահաւակել.
 Նախահաւակել (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* To be the first to follow; to go before.
 Նախահոգակ, *adj. ind.* That provides.
 Նախահոգակ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To provide.
 Նախահոգութիւն See Նախախնա, մութիւն.
 Նախահրաման, *adj. ind.* Commanded or ordered beforehand.
 Նախահրաւեր, *adj. ind.* Invited beforehand.
 Նախաձայն, *adj. ind.* That predicts; that is predicted, prophetick.
 Նախաձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name beforehand; to predict, to prophecy, to tell beforehand.
 Նախաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.
 Նախաձեռն, *adj. ind.* First, prompt, willing.
 Նախաճաշակ (ի, աւ) *s.* Foretaste: See Նախաճաշիկ.
 Նախաճաշիկ (շկի, շկաւ) *s.* Breakfast, the first meal. Նախաճաշիկ առնել, to breakfast.
 Նախաճառ, *adj. ind.* Predicted, announced before.
 Նախաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to announce before.
 Նախաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.
 Նախամամ (ու, ու) *s. f.* See Նախահանի.
 Նախամայր (մօր, մարբ) *s. f.* The first mother.
 Նախամատոյց, *adj. ind.* Preferred.
 Նախամատոյց առնել, to prefer.
 Նախամարգարէ (ի, իւ) *s.* The first prophet.
 Նախամարդ (ոյ, ու) *s.* The first man.
 Նախամարտիկ (տէի, տկաւ) *s.* That is the first to fight; chief of an army; skirmisher.
 Նախամարտկոց (ի, աւ) *s.* Counter-guard.
 Նախամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Skirmish.
 Նախամեծար, *adj. ind.* Preferred,

preferable. Նախամեծար առնել, ընտրել or համարիլ, to prefer, to choose, to elect, to esteem most.
 Նախամեծարել (եմ, եցի) *v. a.* See Նախամեծար առնել.
 Նախամեծարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preference. Նախամեծարութեամբ իմն, preferably.
 Նախայայնց (ի, իւ) *adj.* That has sinned before.
 Նախայարմարել (եմ, եցի) *v. a.* To adjust, to render fit beforehand.
 Նախայաւիտեան, *adj. ind.* That exists before all ages, eternal.
 Նախայօժար, *adj. ind.* Prompt, well disposed beforehand.
 Նախանկատ, *adj. ind.* Observed or destined beforehand.
 Նախանկար, *adj. ind.* Designed or formed beforehand, foreseen.
 Նախանկարել (եմ, եցի) *v. a.* To design, to form beforehand.
 Նախանձ (ու, ու) *s.* Envy; emulation; jealousy, rivalry; zeal, fervour, warmth, affection, desire. Նախանձ արկանել, to cause desire, to excite, to make fond of, to cause affection. Նախանձ առնել, to fascinate, to charm. Նախանձ առնուլ or բերել, to envy, to bear envy.
 Նախանձաբեկ, *adj. ind.* That is dying with envy, full of envy, envious, that bears envy.
 Նախանձալից, *adj. ind.* Full of envy, envious.
 Նախանձախնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Zealous, fervent; zealot, venger.
 Նախանձայոյզ, *adj. ind.* See Նախանձախնդիր.
 Նախանձայուղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal, fervour, warmth; envy, jealousy.
 Նախանձառու (ի, աւ) *adj.* See Նախանձախնդիր.
 Նախանձարկու (ի, աւ) *adj.* That raises envy: See Նախանձախնդիր.
 Նախանձարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of raising envy; envy.
 Նախանձաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Zealous, zealot; envious, that bears envy; emulous, emulator, rival, jealous, co-rival, competitor; desirous.
 Նախանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal; envy, emulation, jealousy, rivalry.
 Նախանձելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Long-

ed for, sought, desirable, to be wished for.

Նախանձեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To raise desire, to cause desire, to excite.

Նախանձիլ (եմ, ձեցայ) v. n-p. To envy, to bear envy, to be jealous; to be zealous.

Նախանձոտ (ի, աւ) adj. Envious, that bears envy; zealous, zealot.

Նախանձորդ (ի, աւ) adj. Zealous, zealot; emulator, jealous, rival.

Նախանձուկ, s. ind. Նախանձուկս արկանել, To raise desire, to cause desire.

Նախանշանակ, adj. ind. That marks, that makes known beforehand.

Նախանուէր, adj. ind. Offered, given beforehand.

Նախանուն (ւան,ւամբ) s. Praenomen: See Մականուն:

Նախաշաւիղ (ւղի,ւղաւ) s. and adj. Herald; that goes before; first, preliminary. Նախաշաւիղ ընթանալ, to precede, to go, to march before.

Նախաշխարհիք (հեաց, հեօք) s. pl. Antiquity, the ancients.

Նախաշար (ի, աւ) adj. and s. The first wicked or bad one, the Devil.

Նախապահեստ, adj. ind. Preservative.

Նախապաշարել (եմ, եցի) v. a. To preoccupy, to prepossess.

Նախապաշարումն (բման, բմամբ) s. Preoccupation, prepossession, prejudice.

Նախապապ (ու, ու) s. See Նախահաւ:

Նախապատարագող (ի, աւ) adj. That offers, that sacrifices first (speaking of Abel).

Նախապատիւ, adj. ind. Honoured beforehand; principal, preferable, worthy of the greatest honours, of greater consequence.

Նախապատճառ, s. ind. First cause, principle.

Նախապատմել (եմ, եցի) v. a. To tell, to announce beforehand.

Նախապատուար (ի, աւ) s. Counterguard.

Նախապատուել (եմ, եցի) v. a. To prefer; to honour more, to pay the first honours to any one.

Նախապատում, adj. ind. Predicted, announced beforehand.

Նախապատուութիւն (թեան, թեամբ) s. Preference, advantage, privilege, prerogative.

Նախապատրաստել (եմ, եցի) v. a. To prepare: See Պատրաստել:

Նախապատրաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Preparation: See Պատրաստութիւն:

Նախապարգև, adj. ind. That is given beforehand.

Նախապարիսպ (բապի, բապաւ) s. Rampart.

Նախապետ See Նահապետ:

Նախապետաբար, adv. Principally.

Նախապետութիւն See Նահապետութիւն:

Նախ առաջին, adv. In the first place, at first.

Նախասահմանեալ (ելոյ, ելով) adj. and s. Predestined, elected.

Նախասահմանել (եմ, եցի) v. a. To predestinate, to elect.

Նախասահմանութիւն (թեան, թեամբ) s. Predestination, election.

Նախասարկաւադ (ի, աւ) s. Archdeacon.

Նախասաց, adj. ind. Predicted.

Նախասացիկ, adj. ind. See Նախասաց:

Նախասացութիւն (թեան, թեամբ) s. Prediction.

Նախասերմանել (եմ, եցի) v. a. To sow, to spread beforehand.

Նախասկիզբն, s. ind. Principle, commencement, origin; author.

Նախաստեղծ (ի, իւ) adj. Created first, first.

Նախաստեղծել (եմ, ստեղծի) v. a. To create first, to produce, to draw out of nothing.

Նախաստեղծիկ, adj. ind. See Նախաստեղծ:

Նախաժախճան, adj. ind. That causes death before the proper time; premature.

Նախաժառանգ, adj. ind. That has laboured the first or a great deal.

Նախաժկայ (ի, իւ) s. Protomartyr.

Նախաձեռնել (եմ, եցի) v. a. To decree, to decide beforehand.

Նախատ, s. ind. Shame, opprobrium, infamy: See Նախատինք: Նախատ լինել, to be blamed, to become infamous.

Նախատախից, adj. ind. Shameful, ignominious, infamous, defamatory, dis-

honourable, offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious.

Նախասկան (ի, աւ) *adj.* See Նախասկից :

Նախասկից See Նախասկիք :

Նախահեղեակ, *adj. ind.* Knowing beforehand, warned.

Նախահեղեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge.

Նախատել (եմ, եցի) *v. a.* To insult, to injure, to offend, to outrage; to reproach, to blame.

Նախատես (ի, աւ) *adj. and s.* Foreseeing; prophet: foreseen. Նախատես լինել, to foresee, to look into futurity.

Նախատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, foresight; prophecy.

Նախառնիք (տանայ, տանօք) *s. pl.* Affront, injury, offence, outrage, wrong, indignity, excess, prejudice; blame, reproach: shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; spite, mortification.

Նախատիչ (աչի, աչաւ) *adj. and s.* Insulting, that outrages, that scandalizes, that reproaches.

Նախատիպ (ապի, ապիւ or ապաւ) *s.* See Նախադադապար :

Նախասորդ (ի, աւ) *adj. and s.* See Նախատիչ :

Նախատուր, *adj. ind.* Given beforehand.

Նախատանակ (ի, աւ) *s.* Eye of a feast.

Նախարար (ի, աւ) *s.* Satrap, governor of a province, prefect, mayor.

Նախարարազն (զին, զամբ) *s.* That is of the family of a satrap or of a prefect.

Նախարարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a satrap or to a prefect; principal.

Նախարարակոյտ, *adj. ind.* Assembly composed of satraps or prefects.

Նախարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satrapy, prefecture, mayoralty.

Նախադրեցակ (ի, աւ) *s.* Pattern, model: See Նախադադապար :

Նախաքարոզ, *s. ind.* That preaches, that announces beforehand.

Նախդիր (գրի, գրաւ) *s.* Preposition, particle put before words to mark the case.

Նախեղակ, *adj. ind.* Preexistent.

Նախեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preexistence.

Նախենթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To presuppose.

Նախենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presupposition.

Նախերգարար, *adv.* As a prelude, Նախերգանք (նայ, նօք) *s. pl.* Prelude, exordium, preface, prologue, prolegomena.

Նախերգել (եմ, եցի) *v. a.* To prelude; to tune.

Նախերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prelude; intonation: See Նախերգանք :

Նախերկց (րիցու, րիցամբ) *s.* Dean.

Նախերևակ, *adj. ind.* Appeared before or formerly.

Նախերկցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deanery.

Նախ զառաջինն, *adv.* See Նախ առաջին :

Նախի (ի, իւ) *adj.* See Նախեղակ :

Նախընթաց (ի, իւ) *s. and adj.* Herald, precursor, predecessor; antecedent, precedent, previous; preliminary.

Նախընթացաբար, *adv.* Precedently.

Նախընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of going before; progress, advancement.

Նախընծայ, *adj. ind.* Given before or at first, first.

Նախիմաց, *adj. ind.* That knows beforehand, foreseeing.

Նախիր (խրի, խրաւ) *s.* Herd of black cattle.

Նախծին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* First born, eldest.

Նախկի, *adj. ind.* See Նախկին :

Նախկին, *adj. ind. and adv.* First, principal, primordial, primitive: in the first place, primitively, before, beforehand, at first.

Նախախիր (չրի, չրաւ) *s.* Malice, wickedness, evil, loss, prejudice: See Նախիր :

Նախնական (ի, աւ) *adj.* Primitive, ancient; first, principal.

Նախնակերա, *adj. ind.* Built a long time ago, ancient.

Նախնակի, *adj. ind.* First.

Նախնի (նւոյ, նեաւ) *adj. and adv.* First, primitive, ancient, old: in the first place, before, originally, formerly. Նախնիք, the ancients, ancestors, antiquity; antecedents, forefathers. 'Ի Նախնուն, antiently, formerly, in former ages.

Նախողոյն, *s. ind.* First salute or compliment.

Նախորդ (*ի, աւ*) *s.* Predecessor.

Նախունակ, *adj. ind.* See Նախասացիկ :

Նախասացիկ, *adj. ind.* Acquired or created at first or beforehand, first.

Նահանգ (*ի, աւ*) *s.* Region, land, country, province, climate.

Նահանջ (*ի, իւ*) *s.* The odd day in leap year, intercalary day. Նահանջ ամ, leap year, bissextile. Նահանջ լուսնական, intercalation.

Նահանջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distract, to turn, to divert, to parry, to move, to make desist or give over, to disengage, to retract, to draw back, to revoke; to stop, to hinder, to drive back.

Նահանջիչ (*ըչի, ջլաւ*) *adj. and s.* That turns aside, that hinders, that diverts, that revokes.

Նահանջումն (*ըման, ըմամբ*) *s.* The act of turning aside, hinderance, diversion; retraction, revocation, recantation; counter-order.

Նահապետ (*ի, աւ*) *s.* Patriarch, chief of a family, author, prince.

Նահապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patriarchship, dignity of the head of a family; principality: family, house.

Նահապետ (*ի, աւ*) *s.* Adventurer, that attacks the first; hero; martyr.

Նահապետագիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* Chief of warriors, commander: See Հանգիսագիր :

Նահապետակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in arms or martyrdom.

Նահապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make a martyr.

Նահապետիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To take one's chance, to expose one's self, to give or go to the charge against the enemy, to attack, to be foremost in the battle or to charge the enemy; to devote one's self, to become a martyr: See Մարտիրոսանալ :

Նահապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bravery, attack, shining valour, achievement, great or fine military actions, exploit, heroism: martyrdom: See Մարտիրոսութիւն :

Նաճայ (*ի, իւ*) *s.* Mat, rush-mat.

Նամակ (*ի, աւ*) *s.* Letter, writing, epistle. Տուն նամակաց, secretary's place or office: post.

Նամակագիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.*

That writes a letter: secretary. Նամակագիր լինել, to write a letter.

Նամակագրական (*ի, աւ*) *adj.* Epistolary.

Նամակակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries letters, courier, post.

Նամակամատոյց, *s. ind.* That gives, that presents a letter; that carries letters.

Նայ (*ի, իւ*) *adj.* Liquid (speaking of letters.)

Նայազայ (*ի, իւ*) *s.* Naiad.

Նայապէս, *adv.* Liquidly; gently, with clemency: as he, the same as he, like him, as well as he.

Նայեացք (*եցից, եցիւք*) *s. pl.* Look, sight, aspect, glance of the eye.

Նայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To look at, to cast the eyes on, to stare in the face.

Նանիր (*նրի, նրաւ*) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous. 'ի նանիր, in vain, vainly.

Նանրակող (*ի, աւ*) *adj.* That speaks vainly or unjustly.

Նանրաստորհուրդ, *adj. ind.* Vain, that thinks of useless or chimerical things.

Նանրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To faint away, to cease to be, to become vain or useless.

Նանրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render vain or useless, to consume.

Նանրիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See Նանրանալ :

Նանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity, futility, frivolity, trifle, nothingness.

Նաշ (*ի, իւ*) *s.* See Ռազաշ :

Նաշիհ (*շայ, շոմ*) *s.* Best or prime flour.

Նա ուրեմն, *conj.* But, then, well now.

Նապաստակ (*ի, աւ*) *s.* Hare. Մասակ or էգ նապաստակ, female hare. Գետնափոր նապաստակ, rabbit, cony.

Նատիր, *s. ind.* Nadir.

Նարգէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Narcissus; bell-flower.

Նարգէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Ferula.

Նարդոս (*ի or գետն, գոսիւ*) *s.* Nard.

Նարինջ (*ննոյ, ըննոմ*) *s.* Orange. Օշարակ նարինջ, sherbet. Քաղցրաւենի նարինջ, candied orange peel, conserve of oranges.

Նարնջագոյն, *adj. ind.* Of a lively orange red, of the colour of an orange, orange coloured.

Նարնջենի (նոյ, նեաւ) *s.* Orange tree.

Նարա (ի, իւ) *s.* Chess; back gammon; game.

Նարոս (նւ, ու) *s.* Thread or tissue of various colours together.

Նարոսաներկ (ի, աւ) *adj. and s.* Dyed or that dyes with different colours.

Նաւ (նւ or ի, ու or աւ) *s.* Ship, vessel, sail; boat; bark. Գումարաւ նաւուց, *flect.* Վարձ նաւու, *freight.* Մտանել 'ի նաւ, to embark. Մուծանել or դնել 'ի նաւ, to embark. Հանել 'ի նաւէ, to disembark. Նաւաւ, *naval.*

Նաւաբեկ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւաբեկ լինել, to be shipwrecked, to be lost.

Նաւաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւագնաց (ի, իւ) *adj.* Navigating, that navigates, that travels by sea, navigator. Նաւագնաց լինել, to navigate, to go to sea.

Նաւագնացիկ, *adj. ind.* See Նաւագնաց.

Նաւագնացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea.

Նաւադործ (ի, աւ) *s.* That builds, that constructs ships.

Նաւադն (ի, իւ) *s.* Mariner, sailor, seafaring people.

Նաւալուղակ (ի, աւ) *adj.* Navigating.

Նաւախիճ (խճի, խճիւ) *s.* Ballast.

Նաւախուժ (խժի, խժիւ) *s.* Fleet.

Նաւակ (ի, աւ) *s.* Boat, bark, yawl, small ship, small vessel, sculler, gondola, ferry-boat, lighter, wherry, shallop, skiff-barge.

Նաւակաւ (ի, աւ) *s.* Remora: See խքինէիս.

Նաւակառոյց (ռուցի, ոռուցիւ) *s.* See Նաւադործ.

Նաւակավար (ի, աւ) *s.* Boatman, that conducts a boat.

Նաւակատիք (տեաց, տեղք) *s. pl.* Dedication, consecration; feast, rejoicing.

Նաւակերտ (ի, աւ) *s.* See Նաւադործ.

Նաւակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion on a voyage.

Նաւակոծ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւակոծ լինել, to encounter shipwreck.

Նաւակոծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To encounter shipwreck; to be lost, to perish by shipwreck.

Նաւակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւակոխ, *adj. ind.* See Նաւաւաբեկ.

Նաւակոռութիւն See Նաւամարտութիւն.

Նաւահանգիստ (գտտի, գտտիւ) *s.* Port, harbour, roadstead.

Նաւահանգէս (գիսի, գիսիւ) *s.* Squadron.

Նաւաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of towing, drawing a vessel or a boat.

Նաւաձիգ, *adj. ind.* That tows.

Նաւազողակ See Նաւալուղակ.

Նաւամարտիկ (տէի, տէաւ) *adj.* Fighting at sea; naval (fight).

Նաւամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Naval fight; mocksea fight, naumachy.

Նաւամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* Embarked, that embarks.

Նաւալու, *adj. ind.* See Նաւագնաց.

Նաւապետ (ի, աւ) *s.* Captain of a ship, pilot, that steers a ship; master of a vessel.

Նաւապետական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the captain of a ship.

Նաւապետել (եմ, եցի) *v. n.* To steer a ship, to act as a captain, to command.

Նաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering of a ship, charge or office of a captain of a ship.

Նաւասարդ (ի, իւ) *s.* The first ancient month of the Armenians: See Ամիս.

Նաւաստ (ի, իւ) *s.* See Նաւաստի.

Նաւաստի (տույ, տեաւ) *s.* Mariner, sailor, tar, seafaring people.

Նաւաստիկ, *adj. ind.* Marine, naval.

Նաւաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade, profession of a sailor; navy, navigation.

Նաւավար (ի, աւ) *s.* Captain, steerer of a vessel, helmsman; pilot; sailor, mariner, tar; boatman, rower, bargeman, that steers a vessel.

Նաւաւարկել (եմ, եցի) *v. n.* To command, to steer, to guide a vessel.

Նաւաւարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering a vessel; navy, navigation: See Նաւապետութիւն and Նաւաստութիւն:

Նաւատորմիչ (մղի, մղաւ) *s.* Squadron, fleet.

Նաւարան (ի, աւ) *s.* Arsenal.

Նաւարկել (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea.

Նաւարկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Navigable.

Նաւարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea; navy, art or profession of navigation, sailing; histiodromia.

Նաւացունի (ցուի, ցուաւ) *s.* Bow of a ship or boat.

Նաւափայտ (ի, իւ) *s.* Wood that is used to build a ship or boat.

Նաւաքարչ (ի, իւ) *adj. and s.* See Նաւաձիգ:

Նաւաքարչութիւն See Նաւաձիգութիւն:

Նաւել (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea. Նաւել յաւ ջրակ հողմով, to go before the wind.

Նաւելութիւն See Նաւարկութիւն:

Նաւթ (ի, իւ) *s.* Petroleum; pitch, tar.

Նաւորդ (ի, աւ) *s.* Navigator, that travels by sea, passenger: See Նաւաստի:

Նաւուզիչ (ուզի, ուզիւ) *s.* Pilot, that guides a ship; captain, steersman. Նաւուզիչ լինել, to navigate, to guide, to conduct a ship.

Նաւուզիչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation; histiodromia.

Նափորտ (ի, աւ or ամբ) *s.* Bishop's cope, chasuble, dalmatic vestment; tunick, ecclesiastical garment.

Նափորտանի, *s. pl. ind.* Bishop's copes, tunicks.

Նափորտապատ, *adj. ind.* Clothed in a cope.

Նաքարակիւս (կտի, կտիւ) *s.* Farthing, halfpenny; mite, fourth part of a penny.

Նգահար (ի, աւ) *adj.* That drives in a stake.

Ներք (ներգի, ներգիւ) *s.* Nerve; artery, arterial vein: sangle, leather band, strap, traces, sheetie, cord.

Նեխ (ոյ, ու) *s.* Putrefaction, pu-

treescence, corruption, caries, chancre; twang; bad smell.

Նեխաշարիչ, *adj. ind.* Putrified (dead body).

Նեխաւ (ելոյ, ելով) *adj.* Putrified, putrescent, rotten, corrupt, infected, stinking, putrid, spoiled.

Նեխել (եմ, եցի) *v. a.* To putrify, to corrupt, to spoil, to turn, to make putrid, to rot.

Նեխեցունել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Նեխել:

Նեխիւ (իմ, իեցոյ) *v. n-p.* To become putrid, to be corrupted, to be spoiled, to be rotten, to rot, to be stinking, to be tainted, to smell badly.

Նեխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Նեխ:

Նեխուր (ի, աւ) *s.* Celery; smallage.

Նեկտար (ի, աւ) *s.* Nectar.

Նեղ, *adj. ind.* Narrow, confined.

Ի նեղ արկանել or հասուցանել, to reduce to straights, to constrain, to force, to press, to urge, to compel, to restrain, to bind, to oblige, to drive into a corner, to embarrass.

Նեղաբերան, *adj. ind.* That has a narrow mouth.

Նեղածերպ, *adj. ind.* That has a narrow hole.

Նեղահաւատ, *adj. ind.* That has a weak or imperfect faith.

Նեղասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* Impatient, that is easily vexed, spiteful, touchy, angry, choleric.

Նեղասրտիւ (իմ, անցոյ) *v. n-p.* To be impatient, to be vexed, to be spiteful, to lose one's patience, to be angry.

Նեղասրտութիւն See Նեղասրտութիւն:

Նեղել (եմ, եցի) *v. a.* To make narrow, to reduce, to constrain, to urge, to force, to press, to afflict, to torment, to vex, to disquiet, to trouble, to importune, to incommode, to work, to give trouble, to inconvenience, to harass, to infest, to molest, to provoke, to plague, to tire out, to oppress, to persecute, to maltreat.

Նեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Binding up; constraint, necessity, oppression, persecution, tribulation, trouble, ado, sorrow, affliction, inquietude, torment, vexation, incommodiousness,

importunity, weariness, fatigue, grief, displeasure.

Նեղուլ (ում, զեցայ) *v. n-p.* To be disquieted, to be vexed, to be uneasy, to be afflicted, to torment one's self, to be tired, to be displeased.

Նեղուց (ի, իւ) *s.* Straight, channel of the sea, bosphorus, pass; ravine or narrow pass between mountains: See Նեղ:

Նեղորոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience, inquietude of mind, anger, vexation.

Նեղ (ի, աւ) *s.* and *adj.* See Նեղութիւն and Նեղաւոր: Նեղաւ, with fraud, fraudulently, artificially, insidiously, maliciously, malignantly. Նեղ գործել See Նեղակ:

Նեղաժէտ (ժետի, ժետաւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղաժող (ի, իւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղալից, *adj. ind.* See Նեղաւոր:

Նեղախոռչ, *adj. ind.* That kills with malice.

Նեղախոհ or Նեղախորհ (ի, իւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղախոս (ի, աւ) *adj.* That speaks fraudulently: See Նեղաւոր:

Նեղախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraudulent discourse.

Նեղամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղաւոր (նայ, նօք) *s. pl.* See Նեղութիւն: Նեղաւոր See Նեղաւ:

Նեղապատիր, *adj. ind.* Deceitful, deceived: See Նեղաւոր:

Նեղաւոր (ի, աւ) *adj.* Fraudulent, deceitful, cheating, artificial, insidious, malicious, malignant, quack, felonious, infidel, disloyal, perfidious, artful, cunning, coaxing, canting, insulting, roguish, swindling, trickish.

Նեղաւորել (եմ, էցի) *v. a. and n.* See Նեղել:

Նեղաւորութիւն See Նեղութիւն:

Նեղել (եմ, էցի) *v. a.* To defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to insult, to apostatize, to suborn, to corrupt, to circumvent, to betray.

Նեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, artifice, bad trick, disguise,

slyness, quackery, circumvention, deceit, surprise, cheat, cheating, subtlety, ambush, craft, effrontery, knavery, malice, abuse, duplicity, felony, deception, trickery, conspiracy, perfidy, disloyalty, treason.

Նեպուկ (պկի, պկաւ) *s.* Woodlouse.

Նեպ (աքն, ումբ) *s.* Antichrist.

Նեար (ի, աւ) *s.* See Ռե or Ռեւաւորութիւն:

Նետ (ի, իւ) *s.* Dart, arrow of a bow.

Նետալից, *adj. ind.* Full of arrows.

Նետակալ (ի, աւ) *s.* Machine for shooting arrows.

Նետահար (ի, աւ) *adj.* Wounded with an arrow.

Նետահարել (եմ, էցի) *v. a.* To wound with an arrow.

Նետաձիգ, *adj. ind.* Archer, that shoots an arrow; that is used for shooting arrows. Նետաձիգ լինել to shoot, to let fly an arrow, to draw a bow.

Նետաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shooting, letting fly an arrow.

Նետել (եմ, էցի) *v. a.* See Նետաձիգ լինել:

Նետնկէց (կէցի, կէցաւ) *s.* See Նետաձիգ: Նետնկէց մի, shaft of an arrow or a crossbow, space equal to the flight of an arrow. Նետնկէց մի նել See Նետաձիգ լինել:

Նետնկէցութիւն See Նետաձգութիւն:

Նետող (ի, աւ) *adj. and s.* Archer, that shoots, that draws a bow or crossbow.

Ներ (ի, իւ) *s. f.* Sister in law.

Ներածել (եմ, էցի) *v. a.* To introduce.

Ներածու (ի, աւ) *adj.* That introduces, introductory.

Ներածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Introduction.

Ներակերակ See Ներակ:

Ներակրթել (եմ, էցի) *v. a.* To instruct, to give instruction.

Ներանձն, *adj. ind.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնական (ի, աւ) *adj.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To give one's self up to a spiritual life.

Ներանձնացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնաւոր (ի, աւ) *adj.* Solitary, devoted, contemplative, spiritual.

Ներանձնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solitude, spiritual life, contemplation.

Ներբան (ի, իւ) *s.* Flat or sole of the foot. Ներբան հողաթափից, sole of the shoe.

Ներբող (ի, իւ) *s.* Eulogy, praise, panegyrick, panegyric discourse.

Ներբողաբան (ի, իւ) *adj.* That gives praise, panegyrist.

Ներբողաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To give praises, to praise.

Ներբողաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ներբող:

Ներբողական (ի, աւ) *adj.* Of praise, panegyric.

Ներբողանի, *s. ind. pl.* Praises.

Ներբողեան (զենի, զենիւ) *s.* See Ներբող:

Ներբողել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to commend, to give praises, to make a panegyrick.

Ներբողիչ (ղչի, զաւ) *adj. and s.* Praiser, panegyrist.

Ներբուսական (ի, աւ) *adj.* That makes shoot, bud or grow.

Ներքէ (ի, աւ) *adj.* Low, without vigour, weak.

Ներքէիլ (եմ, լեցայ) *v. n-p.* To become weak, to lose one's strength.

Ներքէութիւն (ւման, ւմամբ) *s.* Weakness, debility, diminution of strength.

Ներգոյ (ի, իւ) *adj.* Innate, natural.

Ներգոյական (ի, աւ) *adj.* Commorative.

Ներգոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be innate or natural; to be born, to be produced, to be.

Ներգործաբար, *adv.* Actively.

Ներգործական (ի, աւ) *adv.* Active; energetick; actual.

Ներգործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Activity, active faculty.

Ներգործել (եմ, եցի) *v. a.* To act, to do, to operate, to produce, to enter, to penetrate; to influence.

Ներգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action; act, deed, work; operation; energy, virtue, force; influence; activity.

Ներգաշնական (ի, աւ) *adj.* See Ներգաշնականոր:

Ներգաշնակապէս, *adv.* Harmoniously, harmonically.

Ներգաշնականոր (ի, աւ) *adj.* Harmonious, harmonick, concerted.

Ներգաշնականորել (եմ, եցի) *v. a.* To concert, to render harmonious or harmonick.

Ներգաշնականորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harmony, concert, concord, consonance, symphony, melody, correspondence.

Ներգապաւ, *adj. ind.* Nervous, provided or covered with nerves.

Ներգէայ, *adj. ind.* That is made of nerves; arterial, full of arteries.

Ներգեր, *s. pl. ind.* See Ներար:

Ներել (եմ, եցի) *v. n.* To pardon, to grant pardon for a fault, to forgive sins, to excuse; to permit, to tolerate; to endure, to suffer, to support, to bear.

Ներելաբար, *adv.* Venially.

Ներելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Venial; pardonable, excusable, that may be forgiven.

Ներէիդ (ի, աւ) *s.* Nereid.

Ներընդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that holds, that incloses: See ընդունակ:

Ներընդունական (ի, աւ) *adj.* Contingent, casual.

Ներընդունականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contingence, casualty.

Ներծածել (եմ, եցի) *v. a.* To bury, to inter: See թաղել:

Ներկ (ի, իւ) *s.* Tint, dye, colour.

Ներկած, *adj. ind.* Dyed.

Ներկածոյ (ի, իւ) *adj.* See Ներկած:

Ներկայ (ի, իւ) *adj. and s.* Present, actual.

Ներկայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence.

Ներկանել (եմ, ներկի) *v. a.* To dye, to colour, to give colour to, to illuminate.

Ներկարան (ի, աւ) *s.* Dyehouse.

Ներկարար (ի, աւ) *s.* Dyer, colourist.

Ներկարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dye, art of dyeing.

Ներկել (եմ, եցի) *v. a.* See Ներկանել:

Ներկէս (կիսի, կիսաւ) *s.* Torpedo: See Շաթակ:

Ներկուած (ոյով) *s.* Dye, tint, colour.

Ներկուռ, *adj. ind.* Well skilled, clever, learned, imbued, instructed, erudite, manly enlightened.

Ներդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, knowledge, science, erudition.

Ներհ, adj. ind. See **Ներհուն** :

Ներհակ (ի, աւ) *adj.* Contrary, adverse, averse, repugnant, opposed, unfavourable, inimical, contradictory, incompatible.

Ներհակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Inimical: See **Ներհակ**.

Ներհական (ի, աւ) *adj.* See **Ներհակ** :

Ներհականութիւն See **Ներհակութիւն** :

Ներհակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To contrast, to be opposed, to be repugnant, to be contrary, to contradict.

Ներհակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity, contrariety, opposition, contradiction, antipathy, aversion, enmity, repugnance, unsociability, contrast, implication, incompatibility.

Ներհակել (եմ, եցի) *v. a.* To twist, to join, to compose: See **Հիւսել** :

Ներհմուտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Erudition, knowledge, instruction.

Ներհուն (ի, աւ) *adj.* See **Ներհուն** :

Ներհունանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be well skilled or clever in a science or art, to possess knowledge or erudition.

Ներմարգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be incarnate, to take flesh, to become man.

Ներմարգութիւն See **Ներմարմնութիւն** :

Ներմարգութիւն See **Ներմարմնութիւն** :

Ներմարմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incarnation.

Ներմանալ (ամ, միացայ) *v. n-p.* To be united, to be joined.

Ներշնանակ (ի, աւ) *adj.* **Ներշնանակաց գիտութիւն**, Encyclopedia. **Ներշնանակաց գիտութեան**, encyclopedical.

Ներդամիտ (մոի, մոաւ) *adj.* Indulgent, condescending, merciful.

Ներդամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indulgence, condescension, clemency.

Ներողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pardon, remission, relaxation, sufferance, concession, permission; mercy, grace, pity, excuse, indulgence. **Ներողութեամբ**, indulgently.

Ներում or **Ներում**, *adv.* In what, in which.

Ներումն (բման, բմամբ) *s.* See **Ներողութիւն** :

Ներպարունակել (եմ, եցի) *v. a.* To contain, to enclose.

Ներվարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, erudition, exercise.

Ներվարժումն (թման, թմամբ) *s.* See **Ներվարժութիւն** :

Ներառական (ի, աւ) *adj.* Of singing, of song, poetical.

Ներառամարդեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Conceived. **Ներառամարդեալ բան**, conception, thought.

Ներփակել (եմ, եցի) *v. a.* To environ, to surround, to encircle.

Ներքեիլ See **Ներգեիլ** :

Ներքին (քնոյ, քնով) *adj.* Interior, internal, intrinsic; intestine; intimate, cordial; secret; low, situated lower.

Ներքինապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the eunuchs.

Ներքինացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To castrate.

Ներքինի (նւոյ, նեաւ) *s.* Eunuch, one that is castrated, castrated man.

Ներքին (ոյ, ով) *s.* The fruit of the lotos: the lotos tree.

Ներքինագոյն (գուշի, գունիւ) *adj. comp.* Interior.

Ներքնագունդ, *adj. ind.* Interior (speaking of troops or warriors.)

Ներքնադրոշմ, *adj. ind.* Marked inside.

Ներքնախաղ (ի, իւ) *s.* A note in music.

Ներքնախարիսխ (բսխի, բսխաւ) *s.* Pedestal, stand.

Ներքնակ (ի, աւ) *s.* Mattress: shirt; under waistcoat.

Ներքնաշարեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Ranged or accumulated below.

Ներքնատուն (տան, տամբ) *s.* The lowest floor of a house or building; cellar.

Ներքնապետ See **Ներքինապետ** :

Ներքոյ, *prep. and adv.* Under, underneath, below; inside, inwardly; below, beneath: See **Ներքոյ** : **Ներքոյ անկեալ**, subject, submissive, dependent.

Ներքոյք (յից, յիւք) *s. pl.* The inside, interior.

Ներքուս, *adv.* Internally, inside,

inwardly; below, beneath: See 'ի ներքուստ:

Ներքս See 'ի ներքս:

Ներքսադրել (եմ, եցի) *v. a.* To put in.

Ներքսակողմն (դման, դմամբ) *s.* Interior, the inside part.

Ներող (ի, աւ) *adj.* Indulgent, merciful.

Նեցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress. Նեցուկս արկանել or դնել, to prop, to stay, to support.

Նշովել (եմ, եցի) *v. a.* To anathematize, to excommunicate; to curse, to imprecate; to detest, to swear.

Նշովք (վեց, վեւք) *s. pl.* Anathema, excommunication, execration, detestation; malediction, imprecation; swearing. Նշով լինել, to be excommunicated.

Նէ See Նա:

Նէարդ See Նէարդ:

Նէեղաս (այ, աւ) *s.* Sort of bird.

Նէեսայ (այ, աւ) *s.* Sort of bird.

Նէսար See Նէսար:

Նէար (ի, աւ) *s.* Scales of a balance, wooden scale.

Նէգիհ (ի, աւ) *adj. and s.* Stranger, alien, emigrant.

Նէգիհակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a stranger.

Նէգիհուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Condition of an alien, of a stranger; emigration.

Նէդդ (նոռգի, նոռգիւ) *s.* Courser (horse).

Նիաղ (ի, իւ) *adj.* Small, defective, poor, necessitous, indigent.

Նիաղութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Defect, failing, necessity, indigence.

Նիգ (նգի, նգաւ) *s.* Lock, bar, clasp, bolt; portcullis; stock lock.

Նիզակ (ի, աւ) *s.* Spear, halberd, lance, dart, pike; spontoon, javelin.

Նիզակաբուն (բնոյ, բնով) *s.* Shaft, handle of a halberd.

Նիզակակիր (կրի, կրաւ) *s.* Halberdier, lancer, pikeman.

Նիզակակից (կցի, կցաւ) *s.* Aid-de-camp; ally.

Նիզակակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be allied; to aid.

Նիզակակցութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Alliance, league, confederation; help, succour, assistance.

Նիզակամիգ, *adj. ind.* Javelin-man, lancer.

Նիզակամեղ (ի, իւ) *s.* See Նիզակաբուն:

Նիզակամեղ (տիգի, տիգաւ) *s.* See Նիզակաբուն:

Նիզակաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* See Նիզակակիր:

Նիհար (ի, աւ) *adj.* Lean, dry.

Նիհարաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To thin, to be thin, to become lean.

Նիհարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make lean, to extenuate, to weaken, to emaciate, to attenuate.

Նիհարութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Leanness, emaciation, extenuation.

Նիհլ, *s. ind.* Slumber, sleep, repose.

Նիշ (նշի, նշիւ) *s.* Sign, mark; spot; speck, freckle, mark, sunburning; seam, cicatrice; point. Այս նիշ, այն նիշ, such an one, such.

Նիսան (ի, աւ) *s.* One of the Hebrew months.

Նիսա (նսաի, նսաիւ) *s.* Seat, manner of being seated; situation, position, posture, place; seat, capital city. Նիսա ժողովոյ, sitting, session of a council. 'ի նիսա ննջել, to sleep sitting. 'ի նիսա լինել, to sit, to be seated.

Նիսաւ (ամ, աացի) *v. a.* To invent, to contrive.

Նիրհ, *s. ind.* Light sleep, drowsiness, dozing; slumber, repose. Նիրհ առնուլ See Նիրհել:

Նիրհել (եմ, եցի) *v. n.* To sleep, to begin to sleep, to be drowsy, to slumber, to sleep a gentle sleep; to sleep, to repose.

Նիրհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To doze, to lull asleep, to make sleep.

Նիրհուցիւ (հման, հմամբ) *s.* See Նիրհ:

Նիւթ (ոյ, ու) *s.* Matter, body, substance; subject, cause, occasion.

Նիւթական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal. Նիւթական փիլիսոփայ, materialist. Վարդապետութիւն նիւթականաց, materialism.

Նիւթականութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Materiality.

Նիւթահաւաք, *adj. ind.* That seeks after, that accumulates substance or riches.

Նիւթապաշտ (ի, իւ) *s.* Materialist: See Կապաշտ:

Նիւթապաշտութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Materialism: See **Կռապաշտութիւն** :

Նիւթապէս, *adv.* Materially.

Նիւթաւոր (*ի , աւ*) *adj.* See **Նիւթական** :

Նիւթաւորիլ (*իմ , բեցայ*) *v. n-p.* To be composed of matter, to exist, to have substance or body, to be formed, to be.

Նիւթել (*եմ , եցի*) *v. a.* To spin; to twist; to weave; to warp; to plait: to contrive, to form, to project.

Նիւթելէն (*զինի , զինաւ*) *adj.* See **Նիւթական** :

Նիւթութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Materiality, matter, substance.

Նկան (*ի , աւ*) *s.* Loaf of bread; bun.

Նկանակ (*ի , աւ*) *s.* Roll, small loaf; crumpet, bun.

Նկատ, *s. ind.* Regard, consideration.

Նկատել (*եմ , եցի*) *v. a.* To regard, to observe, to consider, to contemplate; to see.

Նկատիչ (*աչի , աչաւ*) *adj.* and *s.* That regards, that observes, that sees.

Նկար (*աւ , ու*) *s.* Painting, picture, figure, image, effigy, representation; lively description.

Նկարագիծ (*գծի , գծիւ*) *s.* Delineation: See **Նկարագիր** :

Նկարագիր (*գրի , գրաւ*) *s.* Delineation; image, figure, representation, painting, picture; sign, mark; design, plan, model, form: painter.

Նկարագրական (*ի , աւ*) *adj.* Literal. **Ըստ նկարագրական իմաստից**, literally.

Նկարագրել (*եմ , եցի*) *v. a.* To paint, to represent, to figure, to form, to write: to conform, to copy, to imitate: to characterize. **Նկարագրել բանիւ**, to describe, to depict, to give a description of.

Նկարագրութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Painting, representation, portrait, image, figure, sketch, form; expression, description.

Նկարագրեմ, *adj. ind.* Painted. **Նկարագրեմ պատկեր**, portrait, effigy, image, picture.

Նկարագրոշմ, *adj. ind.* Marked.

Նկարակերպ, *adj. ind.* Painted, coloured, variegated.

Նկարակերպութիւն (*թեան , թեամբ*)

s. Paint, variety of colours.

Նկարակերպ (*ի , աւ*) *s.* Embroiderer.

Նկարակերպել (*եմ , եցի*) *v. a.* To embroider.

Նկարակերպութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Embroidery.

Նկարաձե, *adj. ind.* See **Նկարակերպ** :

Նկարապաշոյճ, *adj. ind.* Painted, coloured.

Նկարացոյց (*ցուցի , ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That represents an image, picture: device.

Նկարել (*եմ , եցի*) *v. a.* To paint, to colour; to represent, to figure, to form. **Նկարել ի միտս**, to imagine.

Նկարէն, *adj. ind.* See **Նկարակերպ** :

Նկարիչ (*ըչի , ըչաւ*) *s.* Painter, colourist.

Նկարչական (*ի , աւ*) *adj.* Picturesque.

Նկարչութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Painting.

Նկնախոհ (*ի , իւ*) *adj.* That has mean thoughts, vile, low, ignoble.

Նկնահասակ (*ի , աւ*) *adj.* That has a mean, despicable air, low.

Նկնաձե, *adj. ind.* That has a contemptible form, vile, low, poor, ignoble, little.

Նկուղ (*ի , իւ*) *s.* Cave, hollow, cavern, grotto.

Նկուն, *adj. ind.* Humbled, lowered, depressed, conquered; abject, vile, low, contemptible, poor, little, ignoble. **Նկուն առնել**, to depress, to humble, to debase, to subdue, to mortify, to harass, to weaken, to conquer, to break down. **Նկուն լինել**, to be humbled, to be abased, to be worsted, to yield, to suffer one's self to be conquered, to be conquered.

Նկրտել (*եմ , եցի*) *v. n.* See **Նկրտիլ** :

Նկրտիլ (*իմ , տեցայ*) *v. n-p.* To endeavour, to make great efforts, to exert one's self, to take pains.

Նհանջել See **Նահանջել** :

Նման (*ի , իւ*) *adj.* Similar, resembling, like, that resembles, equal, uniform, conformable, in the same manner, alike, such, analogous, that has relation to, approaching.

Նմանաբանական (*ի , աւ*) *adj.* Typical.

Նմանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Similitude, allegory.

Նմանաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To figure, to represent.

Նմանագիր, *adj. ind.* Of the same character or form.

Նմանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very like to, very equal.

Նմանագործ (ի, աւ) *adj.* That does the same things, that acts alike.

Նմանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write equally or alike.

Նմանակ (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանական (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանակերպ, *adj. ind.* Conformable, uniform.

Նմանակերպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To conform to, to become like, to resemble.

Նմանակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity, resemblance.

Նմանակից, *adj. ind.* See Նման:

Նմանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity, imitation.

Նմանահասար (ի, իւ) *adj.* Equal, uniform.

Նմանահիւթ, *adj. ind.* That is formed of the same material.

Նմանաչար, *adj. ind.* That is equally bad or wicked.

Նմանաչարամբ, *adj. ind.* See Նմանաչար:

Նմանապէս, *adv.* Likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, on a level, without odds, uniformly, analogically.

Նմանասեր (ի, իւ) *adj.* Of the same sort: See Նման:

Նմանաժիշտ, *adj. ind.* Of the same torment or pain.

Նմանատառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alliteration.

Նմանաթիւ, *adj. ind.* In the same manner, conformable to: See Նման:

Նմանացեղ (ի, իւ) *adj.* Of the same family or condition.

Նմանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render alike, to equalise, to conform, to compare, to counterfeit, to assimilate.

Նմանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See Նման:

Նմանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be alike, to equal; to resemble, to approach, to imitate, to follow.

Նմանողակից, *adj. ind.* See Նմանորդ:

Նմանողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imitation; conformity.

Նմանորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Imitator.

Նմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, congruity, conformity, analogy, affinity, comparison, uniformity, equality, similarity; imitation; likeness, image, effigy, portrait, figure; type, form, manner.

Նմանորինակ, *adj. ind. and adv.* In the same manner, in like manner: See Նմանապէս:

Նմանապէս, *conj.* See Նմանապէս:

Նմանապէս, *conj.* For which reason, therefore; therefore, then, on that account, wherefore, consequently.

Ննջարան See Քնարան:

Ննջել (եմ, եցի) *v. n.* To sleep, to be asleep, to repose, to take rest, to doze, to lie down, to go to bed; to die, to depart this life.

Ննջել ընդ կնոջ, to lie with a woman. Ննջել արտաքոյ, to lie abroad.

Ննջեցեալ (եւոյ, եւով) *adj. and s.* Sleeping, that sleeps, sleeper; dead, deceased.

Ննջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make sleep, to make lie down, to put to bed.

Ննջիւն, *s. ind.* Sleep, repose. 'ի ննջիւն խոնարհիլ, to sleep.

Ննջումն (լման, լմամբ) *s.* See Ննջիւն:

Նշան (ի, աւ) *s.* Sign, mark, print, character, impression, figure, symptom, indication, symbol, trace, vestige; omen; proof, testimony; signal; signature; stain; label; note; flourish; miracle: banner, flag, standard, colours.

Նշանաբարձ (ի, իւ) *s.* Ensign, standard-bearer.

Նշանագիծ (դծի, դծիւ) *s.* See Նշանագիր:

Նշանագիր (դրի, դրաւ) *s.* Character, letters, elements: line, mark, trace; sign, symbol, note; cipher, hieroglyphic: See Քարտուղար or Նշանագիր:

Նշանագործ (ի, աւ) *adj. and s.* That performs miracles.

Նշանագործել (եմ, եցի) *v. a.* To perform miracles.

Նշանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Miracle, sign.

Նշանագրական (ի, աւ) *adj.* Hieroglyphical.

Նշանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To characterize; to write; to cipher.

Նշանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing, handwriting; character, letters, cipher.

Նշանագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Conjuror, sorcerer, magician.

Նշանագրոջմ (ի, իւ) *s.* See Նշանագիր:

Նշանադէպ (դէպի, դէպաւ) *adj.* and *s.* See Նշանագործ:

Նշանադէքս (ի, իւ) *s.* Sign, order; livery.

Նշանախեց (ի, իւ) *s.* Iota, small part of a letter, point.

Նշանակ (ի, աւ) *s.* Sign, mark, token; symptom, indication; symbol, type, figure; spectacle, sight: See Նշան:

Նշանակ բերել See Նշանակել:

Նշանակական (ի, աւ) *adj.* Figurative.

Նշանական (ի, աւ) *adj.* Significant, expressive; symbolical; characteristic.

Նշանակաւ, *adj. ind.* Ornamented with a mark.

Նշանակել (եմ, եցի) *v. a.* To signify, to denote, to declare, to mark, to notify, to shew, to betoken, to indicate, to assign, to design; to characterize: to note, to remark: to figure, to represent, to concur: to have a sense of, to value, to have the meaning of.

Նշանակեալ, *adj. ind.* Miraculous, wonderful, extraordinary, remarkable, special, signal.

Նշանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Ensign.

Նշանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signification, sense, value, acception, meaning; indication, denoting, address, designation.

Նշանացի, *adv.* By signs. Նշանացի խօսել, to speak by signs.

Նշանացել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs.

Նշանացոյց, *adj. ind.* Significant; symbolical.

Նշանաւոր (ի, աւ) *adj.* Marked; sealed; special, signal, famous, remarkable, notable.

Նշանել (եմ, եցի) *v. a.* To put a sign upon, to mark, to put a mark upon; to note.

Նշաւակ (ի, աւ) *s.* Mark, end, aim;

spectacle, laughter, laughable object.

Նշաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to make a shew of, to expose to publick censure or to the ridicule of every one, to ridicule; to put in the pillory: to publish, to manifest, to shew, to signify.

Նշաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spectacle, ridicule, shame, ignominy, opprobrium.

Նշգէհ See Նշգէհ:

Նշէնի (նշոյ, նեաւ) *s.* An almond tree.

Նշթրակ See Նշտրակ:

Նշի, *s. ind.* See Նշէնի:

Նշխար (ի, աւ) *s.* Rest, residue; particle, small part; scraps, crumbs; fragment. Նշխար պատարագի, host, wafer. Նշխար սրբոց, relic: Տափ նշխարաց, shrine for relics.

Նշխարեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Left.

Նշկաթել See Նշկահէլ:

Նշկահէլ (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to rebel, to revolt, to mutiny.

Նշմար (ի, իւ) *s.* See Նշմարանք:

Նշմարանք (նաց, նգբ) *s. pl.* Remark, observation; mark, trace, vestige, indication: resentment.

Նշմարել (եմ, եցի) *v. a.* To catch a glimpse of, to see, to perceive, to discover, to examine, to admire, to regard, to observe.

Նշմարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To let see, regard or perceive.

Նշող (ի, իւ) *s.* See Նշուլ:

Նշողել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To light, to glitter, to glisten, to throw light on, to shine very bright, to radiate, to sparkle, to flash.

Նշուլ (նշուլի, նշուլիւ) *s.* Light, shining, flash, splendour, ray, corruscation, refulgence.

Նշուլափեղ See Նշուլափեղ:

Նշուլափեղ, *adj. ind.* Shining, glittering, lustrous, radiant, beany, brilliant, refulgent.

Նշուլափորդ, *adj. ind.* See Նշուլափեղ:

Նշուլափայլ, *adj. ind.* See Նշուլափեղ:

Նշուլել See Նշողել:

Նշտրակ (ի, աւ) *s.* Lancet; fleam.

Նոխալ (ի, աւ) *s.* He-goat; old he-goat.

Նոխալերդութիւն See Ողբերգութիւն:

Նողկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be disgusted; to abhor, to detest.

Նողկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disgust.

Նողկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disgust, nausea.

Նողկաւ (ամ, տացի) *v. n.* See Նողկալ:

Նողկաւի (լռոյ, լեաւ) *adj.* Disgusting, detestable; tiresome.

Նոճ (ի, իւ) *s.* Cypress.

Նոճեայ, *adj. ind.* Made of cypress wood.

Նոճի (ճոյ, ճեաւ) *s.* See Նոճ:

Նոճխաճաչ, *adj. ind.* That belongs to the cypress tree; ornamented with cypress.

Նովիկոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Օրինական:

Նովոս (ի, իւ) *s.* (Greek word) See Օրէնք and Գահեկան:

Նոյեան, *adj. ind.* That belongs to Noah, of Noah.

Նոյեմբեր (ի, իւ) *s.* November.

Նոյն (նորին, նովմբ) *adj. and adv.* Even, equal, identical; the same, of the same kind, after the same manner; together, all at once. 'Ի նոյն, immediately, in a moment, soon, directly. 'Ի նոյնհետէ See Յայնմհետէ:

Նոյնարան (ի, իւ) *adj.* That says the same thing, uniform: tautological.

Նոյնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same discourse, uniformity: tautology.

Նոյնաբար, *adv.* Identically, uniformly.

Նոյնադոյ (ի, իւ) *adj.* See Հաճադոյ:

Նոյնադոյակ (ի, աւ) *adj.* See Հաճադոյ:

Նոյնազաւակ, *adj. ind.* That has the same son, that is equally father.

Նոյնական (ի, աւ) *adj.* Identical.

Նոյնակերպ, *adj. ind.* Uniform, of the same form or manner.

Նոյնահրաշ, *adj. ind.* That is equally wonderful.

Նոյնաձայն (ի, իւ) *adj.* Monotonous.

Նոյնաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Monotony.

Նոյնաձև, *adj. ind.* Uniform, equal.

Նոյնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be the same or identical; to unite, to equal.

Նոյնանշան (ի, իւ) *adj.* That has the same mark: synonymous, that has the same signification.

Նոյնասերմ, *adj. ind.* That are produced from the same seed; that are born of the same father: See Ազգական:

Նոյնավերջ, *adj. ind.* Cadenced.

Նոյնառիպ, *adj. ind.* See Նոյնաձև:

Նոյնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To identify; to equal, to unite.

Նոյնգունակ, *adv.* After the same manner, equally, in like manner.

Նոյն ընդ նոյն, *adv.* See Նոյնժաճայն:

Նոյնժամայն, *adv.* Directly, at the same instant, soon, very soon, immediately, quickly, suddenly, all at once.

Նոյնհետայն, *adv.* See Նոյնժամայն:

Նոյնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Identity; uniformity.

Նոյնպէս, *adv.* After the same manner, thus, in like manner, as much as, equally, as well as, as, so that, in such manner.

Նոյնքան, *adj. ind.* As much.

Նոյնքանիք (նեաց, նեք) *adj. pl.* See Նոյնքան:

Նոյնօրին, *adv.* In the same day.

Նոյնօրինակ, *adj. ind. and adv.* See Նոյնպէս:

Նոյնֆար See Նոյնֆար:

Նոր (ոյ, ու) *adj.* Novel; new, recent, young, modern, fresh; strange, extraordinary, curious. Նոր ինչ, curiosity. Նոր լուր or զրոյցք, news. Նոր նոր See Նորանոր:

Նորաբեր, *adj. ind.* Recently produced.

Նորաբողբոջ, *adj. ind.* Just brought forth or born, new, young.

Նորաբոյս, *adj. ind.* See Նորաբողբոջ:

Նորագիւտ, *adj. ind.* Newly invented, new, recent, modern.

Նորագործ, *adj. ind.* Newly made, new.

Նորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write anew.

Նորալուրք (լրոց, լրովք) *s. pl.* News, novelty.

Նորածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Newly born.

Նորածնեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Regenerated; born anew.

Նորածնել (եմ, եցի) *v. a.* To re-

generate, to cause to be born again.

Նորակատար (ի, աւ) *adj.* Young.

Նորակերպ, *adj. ind.* Extraordinary, new.

Նորակերպ (ի, էւ) *adj.* Newly built or constructed, new.

Նորակերպել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Նորակնիք (կնքի, կնքաւ) *adj.* See Նորակնուկ:

Նորակնուկ, *adj. and s. ind.* Newly baptized, neophyte, newly converted to christianity.

Նորակտուտ, *adj. ind.* Tormented in an extraordinary manner.

Նորակրօն (ի, էւ) *adj. and s.* Innovator; superstitious.

Նորակրօնաւորութիւն or Նորակրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty in religious matters; superstition.

Նորահաս (ի, էւ) *adj.* Young, now, novel.

Նորահասակ (ի, աւ) *adj.* See Նորահաս:

Նորահարսն (սին, սամբ) *s.* Newly married woman.

Նորահաւաս (ի, էւ) *adj. and s.* Newly converted Christian, neophyte, proselyte.

Նորահար, *adj. ind.* Newly invented, novel, recent, modern; capricious, paradoxical.

Նորահրաշ, *adj. ind.* Marvellous, astonishing, surprising, wonderful, incredible, novel, unheard of.

Նորահրաւեր, *adj. ind.* Newly invited, just invited.

Նորաձայն (ի, էւ) *adj.* Unheard of, published or invented lately.

Նորաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, new invention, innovation.

Նորաձեւ, *adj. ind.* Newly formed, novel, recent: See Նորահար:

Նորաձեւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To take a new form, to innovate, to introduce any novelty.

Նորաձեւել (եմ, եցի) *v. a.* To innovate, to introduce any novelty, to invent.

Նորաձեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, innovation, fashion.

Նորաղանդ (ի, էւ) *s.* Innovator, sectary, protestant.

Նորաճաշակ, *adj. ind.* That has a novel taste; exquisite, delicate, agreeable to the taste, delicious.

Նորամարդ (ի, էւ) *s.* New-comer, novice, learner.

Նորամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* Newly entered, new-comer, novice.

Նորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be renewed, to become new.

Նորանշան, *adj. ind.* Prodigious, marvellous, monstrous, paradoxical, unheard of, astonishing, extraordinary, novel, frightful. Նորանշան ինչ, prodigy, phenomenon.

Նորանշոյլ, *adj. ind.* Furnished with new glory, with new light, shining.

Նորանոր, *adj. ind.* Novel, diverse, several.

Նորաշէն, *adj. ind.* New, newly made or built.

Նորապարգեւ, *adj. ind.* Newly given.

Նորասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Newly loved: curious, newsmonger.

Նորասնունդ, *adj. ind.* Newly fed, young, novel.

Նորաստեղծ (ի, էւ) *adj.* Newly created, produced or invented, new.

Նորաստեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To create or make anew.

Նորաքանչ, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, paradoxical.

Նորալարժ (ի, էւ) *s.* See Նորամարդ:

Նորատեսիլ, *adj. ind.* See Նորանշան:

Նորատի (ոյ, ով) *adj.* Young.

Նորատունկ See Մատաղատունկ:

Նորատուր, *adj. ind.* Newly given, novel, recent.

Նորացոյց, *adj. ind.* See Նորանշան:

Նորացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make new, to renew.

Նորափառ (ի, էւ) *adj.* Heterodox, innovator; proud, vain.

Նորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy, innovation, novelty; pride, vain glory.

Նորափետուր, *adj. ind.* Moulded; made young again, renewed. Նորափետուր զարգարիլ, to moult, to change its feathers, to put on new plumage; to grow young again, to be renewed.

Նորիկ (ի, աւ) *s.* Novice. Նորիկ 'ի հաւաստ, catechumen, neophyte, proselyte.

Նորընծայ (ի, էւ) *adj. and s.* Newly dedicated or consecrated: catechumen, neophyte: novice, that has lately taken the religious habit.

Նորընծայարան (ի, աւ) *s.* Noviciate, house for novices.

Նորընծայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Noviciate, term that a monk or nun must be a novice.

Նորի (բւոյ, բեաւ) *adj.* Precocious, premature.

Նորոգ, *adj. ind. and adv.* Novel, new; anew, newly, recently, freshly, youthfully, next, now: See Նոր and Նորի:

Նորոգագործ, *adj. ind.* Newly made, new, novel.

Նորոգայարգար, *adj. ind.* Newly prepared or ornamented; renewed, made up anew.

Նորոգանուագ, *adj. ind.* Newly sung.

Նորոգապէս, *adv.* See Նորոգ:

Նորոգատու, *adj. ind.* See Նորատու:

Նորոգել (եմ, եցի) *v. a.* To renew, to mend, to do up again, to reform, to repair, to restore, to reestablish, to put in the first, in good or in better condition; to regenerate, to make young again, to bring to life, to revive; to refresh, to rid of fatigue, to give repose.

Նորոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Renovation, renewing; restoration, reparation, mending, reform, reformation, reestablishment; new birth, regeneration; renewing; amendment; growing young again; refection.

Նորոգումն (գման, գման) *s.* See Նորոգութիւն:

Նորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, innovation.

Նորորինակ, *adj. ind.* New, extraordinary, wonderful, prodigious.

Նոցային (յնոյ, յնով) *adj.* Their.

Նու (ոյ, ով) *s. f.* Daughter in law, son's wife.

Նուագ (ի, աւ) *s.* Song, air, ballad, canticle, sonnet: cup, howl: fashion, manner: bout, time. Չառաջին նուագն or յառաջնում նուագի, the first time. 'Ի միում նուագի, once. Աւ մի նուագ or 'ի մի նուագ, at once, all at once, suddenly. Չմի նուագ ևս, one more bout, once more yet.

Նուագածու (ի, աւ) *s.* Singer, performer, player on an instrument.

Նուագասաց (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագարան (ի, աւ) *s.* Musical

instrument; book of songs: See Նորգարան:

Նուագաւոր (ի, աւ) *adj.* Musical, harmonious.

Նուագել (եմ, եցի) *v. a.* To sing, to play on a musical instrument.

Նուագերգու (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ballad, song, canticle.

Նուագերգող (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of singing, song.

Նուալ (ի, իւ) *adj. and adv.* Diminished, moderate, little, light, less, that wants; petty, weak, slender, thin, short, moderately, less, not so much, little. Ոչ յաւեա և ոչ նուալ, neither more nor less.

Նուալական (ի, աւ) *adj.* Diminutive.

Նուալապատու, *adj. ind.* That has little fruit, that is not fertile.

Նուալեցուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To diminish, to make less, to lessen, to shorten, to abridge, to lower, to bring down, to slacken, to moderate; to weaken, to make thin: to discount, to rebate, to deduct, to abate: to derogate: See Նուալեցուցանել:

Նուալել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To diminish, to be abated, to be made less, to shorten, to be abridged, to be moderate, to be lowered, to be brought down, to be slackened, to decay, to decrease, to lower, to cheapen: See Նուալիլ:

Նուալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mediocrity, small quantity; diminution, decrease, lessening, retrenchment, abridgment, moderation, slackening; thinning, falling away, weakening; allying, discharge; decline, wane, decay, degradation; drawback, abatement; deduction, defalcation, discount; slenderness; relaxation, remission; rarity.

Նուալ (ամ, ւացի) *v. n.* To mew.

Նուալ (ի, իւ) *adj.* Languishing, weak, slender; little; dark, obscure.

Նուալել (եմ, եցի) *v. a.* See Նուալեցուցանել:

Նուալեցուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To weaken, to make languid; to darken: See Նուալեցուցանել:

Նուալիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To faint, to fall into a swoon, into weakness,

to grow weak, to swoon, to fall into fits, to die, to die away, to decay, to fail, to languish, to become dim, to fall away, to fade away: See **Վուաղիլ**.
Վուաղումն (ղման, ղմամբ) *s.* Fainting, swoon, languor, weakness, inanition, fainting fit, syncope.

Վուաճեղ (եմ, եցի) *v. a.* To subdue, to subject, to reduce, to subjugate, to vanquish, to depress, to repress, to compress, to debase; to abase, to abate, to make captive, to conquer, to become master of, to constrain, to check, to surmount.

Վուաճուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Subjection, submission, obedience; detention, captivity, possession.

Վուաստ (ի, իւ) *adj.* Humble, low, vile, sorry, ignoble, little, poor, inferior, contemptible, cringing, servile.

Վուաստաբար, adv. Basely, vilely, humbly, ignobly.

Վուաստախոհ (ի, իւ) *adj.* Base, humble, contemptible, poor.

Վուաստական (ի, աւ) *adj.* See **Վուաստ**.

Վուաստանալ (ամ, տոցայ) *v. n-p.* To be abased, to be humbled, to undervalue one's self, to disparage one's self.

Վուաստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To abase, to humble, to cheapen, to oppress.

Վուաստութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Abasement, undervaluing, annihilation, depression, humiliation, abjection, meanness, humility, poverty, vileness, inferiority, folly.

Վուարտան (ի, աւ) *s.* Cover; window-blind.

Վուէր (ւիրի, ւիրաւ) *s.* Offering, oblation, offer, present.

Վուիկ See **Վուիճ**.

Վուիճ (ւճի, ւճաւ) *s.* Winding, serpentine; tarragon.

Վուիրաբեր (ի, աւ) *adj. and s.* That carries, that makes a present, an offering.

Վուիրագործ (ի, աւ) *adj. and s.* That makes a present, that offers.

Վուիրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to dedicate, to sacrifice.

Վուիրագործութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Oblation, offer, sacrifice.

Վուիրակ (ի, աւ) *s.* Envoy, ambas-

sador, nuncio; messenger: usher, serjeant; lictor.

Վուիրական (ի, աւ) *adj.* Of or concerning an oblation, sacred.

Վուիրականպետ (ի, աւ) *s.* Chief of the messengers; of the ushers.

Վուիրականաւոր, adj. ind. See **Վուիրագործ**.

Վուիրակութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Messenger's or carrier's office; nunciature.

Վուիրան (ի, աւ) *s.* Offer, oblation.

Վուիրանոց (ի, աւ) *s.* Vase made use of in offerings, sacred cup, sacrifice-cup, chalice.

Վուիրատու (ի, աւ) *s.* That makes an oblation or a present.

Վուիրատութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Offer, oblation.

Վուիրել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to give, to dedicate, to make holy, to consecrate, to sacrifice, to vow, to devote.

Վուիրումն (բման, բմամբ) *s.* Offer, oblation, libation; dedication, devotion.

Վուկի See **Ունկի**.

Վուհուֆար (ի, աւ) *s.* See **Թուհիթ (ծաղիկ)**.

Վուշ (շշոյ, շշով) *s.* Almond. **Կիթ շշոյ**, almond milk. **Վուշ շաքարապատ**, crisp almond.

Վուռն (նռան, նռամբ) *s.* Pomegranate (fruit).

Վուսխայ (ի, իւ) *s.* Receipt: See **Կանոն** or **Օրինակ**.

Վուրբ (ւրբի, նրբիւ) *adj.* Subtile, small, fine, slender, delicate, thin, slim; narrow; pointed; difficult, abstruse.

Վալաստ (ի, իւ) *s.* Aid, assistance, succour, help, favour, office, suffrage, subsidy, support, furtherance, supply, resource, means. **Վալաստ մատուցանել** See **Վալաստել**.

Վալաստամատոյց, adj. ind. That helps, that succours, propitious, favourable, promoter, officious.

Վալաստաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Վալաստամատոյց**.

Վալաստաւորել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To help, to favour, to contribute: See **Վալաստել**.

Վալասակ (եմ, եցի) *v. n.* To help, to assist, to succour, to second,

to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպատակ (ի, աւ) *s.* End, level, aim; object, end, purpose, design, intent, view.

Նպարակ (ի, աւ) *s.* Provision, victuals, food; equipage.

Նպարակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with food, equipped.

Նպարեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Կեանքիւ.

Նռնագոյն, *adj. ind.* That is of the colour of a pomegranate.

Նռնաձև, *adj. ind.* Of the form of a pomegranate.

Նռնենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Pomegranate tree.

Նոհհ or Նոհհ, *s. ind.* See Բարեբաղդաւթիւն:

Նոհմ (ի, աւ) *adj.* Dark, dull, brown, black, obscure, tarnished.

Նոհմական (ի, աւ) *adj.* See Նոհմ:

Նոհմակաւ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be darkened, to become dark, to be overclouded, to be eclipsed, to be tarnished: See Ստուերանաւ and Մթաղնիւ:

Նոհմանուն, *adj. ind.* That is called obscurity; obscure, ignoble.

Նոհմաստուեր, *adj. ind.* Darkened, obscure, dull, gloomy.

Նոհմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To darken, to eclipse, to cause an eclipse, to bedim, to blacken, to tarnish, to take off the polish.

Նոհմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity, darkening, cloud, tarnishing.

Նստած (ոյ, ով) *s.* Turd, dung, excrement.

Նստարան (ի, աւ) *s.* See Նստիւ:

Նստիւ (իմ, նստայ) *v. n-p.* To sit down, to be seated; to encamp; to be encamped; to reside, to dwell, to mount, to put upon; to besiege, to hold in siege; to be settled, to repose.

Նստողական (ի, աւ) *adj.* Sedentary.

Նստոյ տեղի (զւոյ, զեաւ) *s.* Anus, fundament: See Երաստան:

Նստուած (ոյ, ով) *s.* See Նստած:

Նստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To set down, to place, to put; to encamp, to pitch the camp.

Նրան (ի, աւ) *s.* Sabre, scimitar, cutlass.

Նրբաբան (ի, իւ) *adj.* Subtile,

profound, abstruse, that speaks abstrusely.

Նրբաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To cavi, to sophisticate, to subtilize.

Նրբաբար, *adv.* Subtily, subtly, cunningly, acutely.

Նրբաւեղու (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբան:

Նրբախոս (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբան:

Նրբախնդիր, *adj. ind.* That seeks shrewdly, exact, punctual; punctilious.

Նրբական (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբար:

Նրբահայեաց (յեցի, յեցաւ) *adj.* Subtile, keen, sharp, quick.

Նրբաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a sharp or weak voice.

Նրբամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, sagacity, perspicacity, penetration, sharp wit.

Նրբանաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be refined, to become more cunning or subtile.

Նրբացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render subtile, to refine, to subtilize, to make thin.

Նրբափողոց (ի, աւ) *adj. and s.* Narrow: narrow alley.

Նրբին, *adj. ind.* Subtile, abstruse, difficult.

Նրբոս, *adj. ind.* Furnished with thin or slender branches.

Նրբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, cunning; slenderness, thinness; refinement, refining; tenuity, obscurity. Նրբութիւն մաց See Նրբաբանութիւն:

Նրթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To exhaust or make languid with hunger.

Նրթի, *adj. ind.* Exhausted with hunger, famished, languid.

Նրթիւ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To exhaust with hunger, to become languid.

Նրթեցուցանել See Նրթեցուցանել:

Նրթիւ See Նրթիւ:

Նրթիւ (նրթի, նրթաւ) *s.* See Մաղ:

Նրթ (ի, իւ) *s.* Vermillion.

Նրթի (թւոյ, թեաւ) *adj.* Hungry, famished.

Նրթիւ or Նրթիւ (եմ, եցի) *v. a.* To procure, to provide.

Նոտար (ի, աւ) *s.* Notary; secretary; chancellor; scrivener.

Նոտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notary business; scrivener's business.

Կօմբ, *adj. ind.* Slender, small.
Կօմբ գիր, small characters which notaries make use of, Italicks.

Հ

Հ (*shah*) SH. Consonant, twenty third of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into or confounded with the letters Ս and Ժ, for example: Ստախան, աշտիճան; աստուճ, աշտուճ; Սժգահակ, աշգահակ; աժխոյժ, աշխոյժ; նժգեհ, նշգեհ.

Հ or Շ with a line above denotes the number five hundred.

Հաբաթ (*ռւ, ու*) *s.* Sabbath, day of repose; repose: Saturday, seventh day of the week: a week, seven days in succession.

Հաբաթախոր, *adj. ind.* That keeps the Sabbath.

Հաբաթական (*ի, աւ*) *adj.* Sabbatical; weekly, every seven days.

Հաբաթամուտ (*մտի, մուտ*) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty.

Հաբաթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To repose, to rest, to cease from work, to be vacant.

Հաբաթապահ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty: that observes the sabbath.

Հաբաթապահք (*հոյ, հոյք*) *s. pl.* Fast or abstinence during a week.

Հաբաթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to rest or cease from work.

Հաբաթաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Weekly: whose week it is to be on duty.

Հաբաթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Repose, cessation from labour, vacation.

Հադանակ (*ի, աւ*) *s.* Chesnut; large chesnut. 'ի դոյն շադանակի, chesnut colour.

Հադանակենի (*նւոյ, նեւ*) *s.* Chesnut tree; horse chesnut tree.

Հալակ (*ի, աւ*) *s.* That is carried on the shoulder; handbarrow, sedan, sling track.

Հալակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To carry on the shoulders.

Հահ (*ռւ, ու*) *s.* Profit, interest, lucre, gain, purchase, acquisition, good; advantage, fruit, emolument, utility.

Հահաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Profitable, lucrative, useful, that bears a profit.

Հահադաւակ (*ի, աւ*) *s.* Fruit, lucre, acquisition, interest.

Հահախորդի, *adj. ind.* Interested.

Հահական See Հահեկան.

Հահականացու (*ի, աւ*) *adj.* See Հահեկան.

Հահապ (*ի, աւ*) *s.* Master, that commands: See Գանձապետ.

Հահապետ (*ի, աւ*) *s.* See Հահապ.

Հահասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See Հահախորդի.

Հահասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interest, self love.

Հահասպրամ (*ի, աւ*) *s.* Sweet basil (herb).

Հահապաշառ (*ի, աւ*) *s.* Trader, merchant: trade, traffick, commerce.

Հահապաշառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade, traffick, commerce.

Հահառակ (*ի, աւ*) *s.* Brave, bravo, boast, aggressor: See Կահառակ.

Հահառակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To attack, to assail, to run, to be the first to fight.

Հահառակիլ (*իմ, կեցոյ*) *v. n-p.* See Հահառակել and Կահառակիլ.

Հահառակիւն, *s. ind.* See Հահառակութիւն.

Հահառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bravery, aggression, attack, assault, course, expedition, military enterprize, deed, exploit: See Կահառակութիւն.

Հահարար (*ի, աւ*) *adj.* That gains: useful.

Հահաւետեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Profited, gained.

Հահաւետ (*ւետի, ւետաւ*) *adj.* Profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting.

Հահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւետ.

Հահաւորիլ (*իմ, բեցոյ*) *v. n-p.* To profit, to gain, to receive an emolument.

Հահեկան (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւետ.

Հահեկանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More useful, very fruitful, interesting.

Հահեկանացու (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւետ.

Հահեկանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lucre, utility, fruit, profit, advantage.

Հահնծայ (ի, իւ) *adj.* That brings a profit: See **Հահաւետ**:

Հահնծայութիւն See **Հահեկանութիւն**:

Հահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p. and a.* To profit, to gain, to acquire, to be master of, to carry off, to make a profit, to draw an emolument from, to take advantage of.

Հահոքրամ (ի, իւ) *s.* Carnation; clove-tree.

Հահպալուտ (ի, իւ) *s.* See **Հաւանակ**:

Հաղ (ի, իւ) *s.* Small rain, dew, vapour, humidity.

Հաղիւ (ոյ, ու) *s.* Cement, mortar; lute; dirt, slime, mire, mud.

Հաղախան, *adj. ind.* Joined, mixed.

Հաղախել (եմ, եցի) *v. a.* To cement; to bespatter; to put in the dirt; to stick to, to pitch; to contaminate, to soil, to dirt, to soak: to envelop, to surround.

Հաղախումն (խման, խմամբ) *s.* Soil, contamination.

Հաղակրատ (ի, աւ) *adj. and s.* Babbler, tattler, great talker, that speaks too much, quack, talebearer, scold, bawler, prattler, declaimer, romancer, chatterer.

Հաղակրատանք (նայ, նօք) *s. pl.* Prating, chattering, great verbosity, bragging, gabbling.

Հաղակրատել (եմ, եցի) *v. n.* To prate, to chat, to dabble, to bawl, to blab, to brag, to tattle, to prattle.

Հաղակրատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղակրատանք**:

Հաղամիթ (ի, իւ) *s.* Thread, string, fibre, filament.

Հաղաշար (ի, իւ) *s.* Conjunction: syllable: See **Վանկ** or **Փաղառութիւն**:

Հաղաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to couple.

Հաղաշարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be coupled.

Հաղաշարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, composition; copulation, coupling.

Հաղաշարումն (րման, րմամբ) *s.* See **Հաղաշարութիւն**:

Հաղաշուտ, *adj. ind.* Dissolute, debauched.

Հաղաշտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be debauched.

Հաղաշտութիւն (թեան, թեամբ)

s. Licitiousness, debauchery.

Հաղապատ, *adj. ind.* Enveloped, surrounded; tied, attached.

Հաղապատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be enveloped, to be attached.

Հաղաւաշուրթն, *adj. ind.* Cheating, fraudulent, bragging, lying.

Հաղափ (ոյ, ու) *s.* Wimble, auger, trepan, gimblet.

Հաղել (եմ, եցի) *v. a.* To mingle, to knead, to mix: to implicate, to involve, to engage.

Հաղիլ (զղի, զղաւ) *s.* Carrion, body of a dead animal.

Հաղիկայ (ի, աւ) *s.* Conjunction; junction, bond, union.

Հաղիկալել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin, to join together, to unite.

Հաղիկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction, union, bond.

Հաղիկալումն (պման, պմամբ) *s.* See **Հաղիկալութիւն**:

Հաղակեր (ի, աւ) *adj.* That devours, that eats carrion.

Հաղակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of devouring or eating carrion.

Հաղայեց, *adj. ind.* That is very fond of carrion.

Հաղումն (զման, զմամբ) *s.* Involvement, embarrassment.

Հաղխորանիւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղխորանք**:

Հաղխորի (ի, իւ) *adj.* Dotard, braggart; foolish, absurd, impertinent.

Հաղխորանք (նայ, նօք) *s. pl.* Dotage, bragging, idle stories, idle talk, talking to the wind; folly, absurdity, extravagance, impertinence.

Հաղխորել (եմ, եցի) *v. n.* To dote, to talk nonsense, to brag, to tell idle stories.

Հաղխորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղխորանք**:

Հաղխորութիւն, *adj. ind.* See **Հաղխորի**:

Համանգաղ (ի, աւ) *s.* Fog, obscurity: atom, corpuscle.

Համանգաղաձեւ, *adj. ind.* That has the form of an atom or the figure of a corpuscle.

Համանգաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity.

Համբ (ի, իւ) *s.* Forest of canes, place planted with canes or with reeds.

Համբակ (ի, աւ) *s.* Small forest of canes.

Համբարար, *adv.* Foolishly; in a rage.

Համբալան (ի, աւ) *adj.* Foolish, mad; wild, savage.

Համբել (իմ, էկցայ) *v. n-p.* To commit a folly; to be angry, to fall madly in love.

Համբուլիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly; fury, rage.

Համբուլ (բռի, բռաւ) *adj.* Foolish, stupid, gross; extravagant; furious, carried away by passion.

Համբուա (ի, իւ) *s.* Place planted with canes.

Համբալան See Համբալան:

Համբել See Համբել:

Համ (Persian word) See Արեգակն:

Համիտ (բռի, բռաւ) *adj. and s.* See Համբալան:

Համբալի (յւոյ, յւով) *adj. and s.* Samaritan.

Համբուլիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom or religion of the Samaritans.

Համբուր (փրոյ, փրով) *s.* Spit. 'ի Համբուր հարկանել, to spit, to put on the spit.

Համբուրակ (ի, աւ) *s.* Rack.

Համբուր (եմ, էցի) *v. a.* To put on the spit: to pierce through.

Հանապոլիս (գլխոյ, գլխով) *adj.* With a head like a dog.

Հանապոլիս (գլխոյ, գլխով) *adj.* Canine, that belongs to a dog.

Հանակնձիթ (ձիթի, ձիթաւ) *adj.* That has a snout like a dog.

Հանաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sea-dog; shark.

Հանաձանձ (ի, իւ) *s.* Tick.

Հանթ (ի, իւ) *s.* Red hot iron: thunderbolt, lightning, thunder: burning coal; fire, spark, flash.

Հանթահար (ի, աւ) *adj.* Thunder-struck, struck by lightning or by thunder. Հանթահար լինել, to be struck by lightning.

Հանթահարել (եմ, էցի) *v. a.* To thunderstrike, to strike with lightning; to fulminate.

Հանթահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Striking with a thunderbolt.

Հանթաձիգ, *adj. ind.* Striking with a thunderbolt; fulminant.

Հանթարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulmination.

Հանթեռանգն, *adj. ind.* Burning like a thunderbolt.

Հանթընկէց (կէցի, կէցաւ) *adj.* See Հանթաձիգ:

Հանթընկէցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulguration: See Հանթարձակութիւն:

Հանսխուր (խրոյ, խրով) *s.* Value of a dog: wages of a prostitute.

Հալել (եմ, էցի) *v. n.* To clack, to crack, to crackle; to make a noise, to clap, to fart, to make a report; to thunder; to detonate: to hiss.

Հալիւն, *s. ind.* Cackling, noise, crackling; rustling, clap, row, report; explosion; hissing.

Հալումն (լման, լմամբ) *s.* See Հալիւն:

Հալիկ (պկի, պկաւ) *s.* Shirt: alb; surplice.

Հառապնել (եմ, էցի) *v. a.* See Հառապունեցուցանել:

Հառապնիլ See Հառապունիլ:

Հառապնութիւն See Հառապունութիւն:

Հառապոյն, *adj. ind.* Red, of a red colour.

Հառապունանալ (ամ, նացայ) *v. n.* See Հառապունիլ:

Հառապունանք (նաց, նագ) *s. pl.* See Հառապունութիւն:

Հառապունեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make blush, to confound, to cover with shame.

Հառապունիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To blush, to be ashamed.

Հառապունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blush, shame.

Հառաշիղ (շղի, շղաւ) *s.* Great lump of mineral salt.

Հառաշիլ See Հաշիլ:

Հառաշիւն See Հաշիւն:

Հառաշուկ, *s. ind.* See Հաշիւն:

Հառաշումն (լման, լմամբ) *s.* See Հաշիւն:

Հառաւիղ See Հառաւիղ:

Հառաւիղ (ի, աւ) *s.* Ray, gleam, beam of light: shoot, sprout; twig, bud, sucker, sprig; branch, bough; scion; plant; set, slip: son, generation, posterity, descendants.

Հառաւիղաբուղի, *adj. ind.* That sends forth shoots.

Հառաւիղել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To sprout, to shoot; to increase, to bud; to send forth suckers.

Հառ (ի, իւ) *adj. and adv.* Plentiful, abundant; several, much, abun-

dantly; very, most: enough, sufficiently, as much as necessary. Հաս է or շատ է, there is enough, it is quite sufficient, there is a great deal.

Հաստիս (ի, աւ) *adj.* That speaks much, great talker, babbler, braggart, tattler, narrator, gabbler, declaimer, verbose.

Հաստիսեղ (եմ, էջի) *v. n.* To talk a great deal or too much, to prate, to chatter, to gossip, to boast.

Հաստիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prattle, chat, gabble, tattle, verbosity.

Հասակեաց (կէջի, կեցաւ) *adj.* Long-lived, long-living.

Հասակեր (ի, աւ) *adj.* That eats a great deal, gormandizer, glutton, ravenous, great eater, voracious, devouring, greedygut, that eats greedily.

Հասակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity.

Հասահանար, *adj. ind.* Very wise, very learned, that is very wise, judicious.

Հասանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To suffice, to content one's self, to be content. Սկիւռուք շատանալ, to be satisfied with any thing; to be content with a little.

Հասաշուրջ, *adj. ind.* See Բաշաշիկ.

Հասաշուր, *adj. ind.* Abounding with water, that has a great deal of water.

Հասացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To content, to render content, to satisfy.

Հասիլ (իմ, տեցայ) *v, n-p.* See Հասանալ.

Հաստիսութիւն See Հաստիսութիւն.

Հասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, plenty, great number of, quantity, great deal.

Հասրուան (ի, աւ) *s.* Fountain, fountain with water-spouts.

Հար (ի, իւ) *s.* String, file, range; suite, series, continuation, order, rank; concatenation, bond, chain; heap: crape, gauze crape; light French stuff; gauze. Հարք մարդարաց, string of pearls.

Հարագիծ (գծի, գծաւ) *s.* See Հարագիր.

Հարագիր (գրի, գրաւ) *s.* Composi-

tion, writing, thread of a discourse: alphabet, letters put in order.

Հարագեղ See Հարագրել.

Հարագրած (ի, աւ) *s.* Composition, work, writing.

Հարագրել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to write, to put down in writing.

Հարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, writing, work: See Հարագրութիւն.

Հարազատ (ի, իւ) *adj.* Put in order, arranged.

Հարազատել (եմ, էջի) *v. a.* To range, to arrange, to put in order; to join.

Հարազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrangement, order, structure.

Հարագրել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to construct, to make, to form.

Հարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, construction; syntax.

Հարած (ի, իւ) *s.* Construction, composition, arrangement.

Հարական (ի, աւ) *s.* Hymn, canticle; hymn book for church.

Հարակարգել (եմ, էջի) *v. a.* See Հարազատել.

Հարակնոց (ի, աւ) *s.* Hymn book for church.

Հարակցել (եմ, էջի) *v. a.* To join, to unite together, to chain.

Հարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, chaining together, connexion.

Հարահիւսել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to context.

Հարամանել (եմ, էջի) *v. a.* To join together, to compose.

Հարամանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, conjunction, connexion, bond.

Հարայարել (եմ, էջի) *v. a.* See Հարակցել.

Հարայարմար, *adj. ind.* Composed, formed, adjusted.

Հարայարմարել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to form, to adjust.

Հարայարութիւն See Հարակցութիւն.

Հարայօդ, *adj. ind.* Joined together.

Հարայօդել (եմ, էջի) *v. a.* To join together.

Հարանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be put in order, to be arranged.

Հարապ (ի, աւ) *s.* Syrup.

Հարաւ (ոյ, ու) *s.* Pus, matter, purulence; thin matter. Հարաւ թուաւոր, virus.

Հարաւարողի, *adj. ind.* Purulent, sanious, that produces matter.

Հարաւածոր, *adj. ind.* See Հարաւարողի:

Հարաւահիւթ (ոյ, ու) *s.* Ichoroides.

Հարաւահոտ, *adj. ind.* Stinking, virulent.

Հարաւահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stink, stench, bad smell.

Հարել (եմ, եցի) *v. a.* To range, to arrange, to compose, to bind; to put in order.

Հարընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To concur, to go in company, to follow.

Հարթ (ի, իւ) *s.* See Հարթումն:

Հարթագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very moveable, very quick, very active.

Հարթական (ի, աւ) *adj.* Moveable, capable of movement, flying. Կամուրջ շարժական, drawbridge.

Հարթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mobility.

Հարթահիմն, *adj. ind.* That has a moveable foundation, incostant, unstable.

Հարթառիթ (ռիթի, ռիթիւ) *s.* Motive, cause, object.

Հարթարան (ի, աւ) *s. and adj.* Instrument to move; that moves.

Հարժել (եմ, եցի) *v. a.* To move, to shake, to remove, to displace, to stir, to make move; to agitate, to stagger, to shock, to jog; to excite, to prick on, to push: to toss one's head; to swing.

Հարժիլ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be provoked, to be staggered, to struggle, to be agitated, to be fluttered. Հարժիլ տարապայման, to gesticulate.

Հարժիւն, *s. ind.* See Հարժումն:

Հարժել (եմ, եցի) *v. a.* To agitate, to stagger, to shake: See Հարժել:

Հարժողական (ի, աւ) *adj.* That moves, that is capable of moving, moving, shaking.

Հարժողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Movement, mobility.

Հարժուած (ոյ, ու) *s.* See Հարժումն:

Հարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հարժումն:

Հարժումն (ժման, ժմամբ) *s.* Movement, motion, emotion, shaking, stirring; agitation, staggering, jogging; commotion, excitation, provocation; fluctuation; trembling, starting; gesture, action. Տարապայման շարժումն, gesticulation.

Հարժուն (ի, իւ) *adj.* Moveable, capable of movement. Առջին շարժուն, the first mover.

Հարիստ (ի, իւ) *s.* Usury, illegal interest.

Հարունակ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Continuous, continual: for a continuance, in continuance, continually.

Հարունակել (եմ, եցի) *v. n.* To continue, to last; to persevere.

Հարունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuity; continuation, succession, duration.

Հաւակի See Արշաակի:

Հաւառ (ի, աւ) *s.* Pandora.

Հաւիղ (ւղի, աղաւ) *s.* Trace, vestige, foot print, mark of the foot, step: path, road, way, route, passage. Հաւիղ մոլորակի, orbit of a planet.

Հափիւղայ See Հափիւղայ:

Հափիւղայ (ի, իւ) *s.* Sapphire.

Հաքար (ի, աւ) *s.* Sugar. Հաքար զանի, sugar candy. Պատել or սրսկել շաքարաւ, to sugar.

Հաքարեղէնք (ղինաց, զինթ) *s. pl.* Sweetmeats; preserves; sugar plums.

Հեղ, *adj. ind.* Oblique, across. Առի շեղ, obliquely, sloping, slanting: See Հիւղ:

Հեղք (ի, իւ) *s.* Blade of a knife.

Հեղիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To slope, to be across, to slant, to diverge, to fly off, to digress, to go astray, to deviate.

Հեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obliquity.

Հեղումն (զման, զմամբ) *s.* Digression, deviation, wandering from; crookedness. Հեղումն աստեղաց, aberration.

Հեղ (ի, իւ) *s.* Heap, mass, collection, pile, assemblage, hoard, accumulation.

Հեղձակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* See Հեղձ:

Հեղձակուտել (եմ, եցի) *v. a.* To hoard, to put in a heap, to accumulate, to amass, to pile.

Հեղձաշեղձ, *adj. ind.* Very much piled up or accumulated.

Հեղեկ (*հմ, էցի*) *v. a.* To heap, to hoard, to pile up, to amass, to collect, to lay in a heap, to gather together, to bind into sheaves.

Հէշ (*ի, իւ*) *adj. s. and adv.* Sharpened, pointed: poniard, dagger, bayonet, stiletto: sharp accent: See **Հէշակի**.

Հէշակի, *adv.* In a piercing manner; in a point; directly, quite straight, across.

Հէշանշան (*ի, աւ*) *s.* Sharp accent.

Հէշաւար (*ի, աւ*) *adj.* Pointed: that is provided with a dagger, with a bayonet.

Հէշեկ (*հմ, էցի*) *v. a.* To make sharp or pointed, to pronounce or mark with a sharp accent, to accentuate.

Հէշուռնի (*աման, ամամբ*) *s.* Sharp accent: point. 'ի շէշուռնի անկանիւ, to terminate in a point.

Հերամ (*ոյ, ու*) *s.* Silk worm.

Հերաս (*ի, իւ*) *s.* See **Հերամ**.

Հերեփ (*ի, իւ*) *s.* A large ladle (kitchen utensil).

Հերա (*ի, իւ*) *s.* Splinter of wood, piece of wood broken lengthwise, piece, bit. **Հերա տակաւայ**, stave. **Հերա կերպասու**, stripe of a stuff.

Հերասկոտոր, *adj. ind.* **Հերասկոտոր անիւ**, To cut in pieces.

Հերաւար (*ի, աւ*) *adj.* Provided with bits of wood. **Կերպաս շերտաւոր**, striped stuff.

Հերեկ (*հմ, էցի*) *v. a.* To split wood lengthwise; to sever, to cut in pieces.

Հեփոր (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) Hauthoy: See **Փող**.

Հէ (*շիկի, շիկաւ*) *adj.* Fawn, yellow, red.

Հին (*շիկի or շինու, շիկի or շինու*) *s.* Habitation, establishment; peopled or inhabited place; village, hamlet.

Հեր (*շերի, շերիւ*) *s.* Styraz, storax.

Հիզը (*շգեղ, շգեղք*) *s.* Button on the coat as a mark of nobility.

Հիթ (*շիթ, շիթաւ*) *s.* Drop, small part of a liquid, tear. **Հիթ առ շիթ**, drop by drop.

Հիթեկ (*հմ, էցի*) *v. n.* To bite, to prick.

Հիւ (*շիկ, շիկաւ*) *adj.* Squinting,

goggle-eyed. **Հիւ ակնարկեկ**, to goggle, to squint, to look askew or with a squint.

Հիկադոյն, *adj. ind.* See **Հէ**:

Հիկաթան (*ի, իւ*) *s.* Soup or yellow pottage.

Հիկադարձոր, *adj. ind.* Red, yellow.

Հիկանաւ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To become yellow or fawn.

Հիկափոկ, *adj. ind.* Provided with a yellow or red girth.

Հիկն, *adj. ind.* Yellow, red.

Հիկնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To redden, to become red or yellow: to blush, to be ashamed or confused.

Հիւ See **Հիւ**.

Հիւլ See **Հիւլ**.

Հիշակոյ, *adj. ind.* Serous, ichorous, full of matter.

Հիշկային (*յոյ, յոմ*) *adj.* Serous, ichorous.

Հիշուկ (*շիկ, շիկաւ*) *s.* Whey; serosity, ichor.

Հինած (*ոյ, ու*) *s.* See **Հինած**.

Հինական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Villager, peasant; rustick, countryman: untaught, little polished, gross, rude, uncivil.

Հինականագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very gross, clownish, clodpated, rustick, boorish.

Հինականագոյնաւ, *adv.* Very grossly, in a rustick manner, like a clown, rudely, uncivilly.

Հինակեայ (*կեցի, կեցաւ*) *adj. and s.* Villager, peasant, that lives in a village.

Հինամէջ (*միջի, միջաւ*) *s.* The midst of habitations.

Հինանիստ, *s. ind.* Place where there are many habitations.

Հիւզը See **Հիւզը**.

Հինեկ (*հմ, էցի*) *v. a.* To build, to construct, to make, to found, to erect. **Վերստին շինեկ**, to rebuild, to erect again.

Հինուած (*ոյ, ու*) *s.* Building, edifice, fabrick: See **Հինութիւն**.

Հինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction; building; foundation; edifice, habitation, establishment: See **Հինուած**.

Հիւ (*շիկ, շիկաւ*) *s.* Alabaster: flagon, flask, bottle, phial.

Հիւանիւ (*իմ, շիկայ*) *v. n-p.* To be extinguished, to be quenched, to go

out, to die, to pass away, to cease, to be extinct.

Եկնաւում, *adj. ind.* That may be extinguished.

Եկնաւմ (*լման, լմամբ*) *s.* Extinction.

Եկնացանկ (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To extinguish, to put out, to quench, to stifle, to kill. **Եկնացանկ զծարաւ**, to allay or quench the thirst.

Երբէկ (*բէկ, բեւաւ*) *s.* Oil of sesamum.

Երբիմ (*բմ, բմաւ*) *s.* Tomb, sepulchre, monument: mausoleum; sarcophagus; cenotaph.

Երմաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That has a tomb, buried.

Եւզ (*ի, իւ*) *s.* Rush, blade, splinter, piece of wood or straw: little branch of a tree.

Եւզաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That carries a blade of straw.

Եկիր See **Եկիր**.

Եւկն (*կան, կամբ*) *adj.* See **Եկն**.

Եւմիմ (*միմ, մումաւ*) *adj.* Half witted, foolish, senseless.

Եւմառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obliquity or weakness of mind, folly, inconsiderateness.

Եւնաւ (*ամ, շուցայ*) *v. n-p.* To become squinteyed; to grow blind or dim.

Եւցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dazzling, darkening, blindness.

Եւցուցանկ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dazzle, to dim, to darken, to make blind.

Եւռաւ (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Green; pale.

Եւր (*այ, սլ*) *s.* Plum. **Եւր վայ**, բի, sloe, wild plum. **Եւր չոր**, prune, dried prune.

Եւրենի (*նայ, նեաւ*) *s.* Plum-tree. **Վայրի շուրենի**, sloe tree.

Եւթիւն See **Եւցութիւն**.

Եկակ (*եմ, եցի*) *v. n.* To hiss (speaking of an arrow or a ball); to make a sharp noise.

Եկակիւն, *s. ind.* Hissing, clack, noise, clap.

Եկաբեր See **Եւզաբեր**.

Եկադիր See **Կար դիր**.

Եկաւ See **Եկաւ**.

Եկաւտեւ (*ի, իւ*) *s.* Very clear veil, gauze, crape.

Եկար (*ի, իւ*) *s.* Nun's veil: See **Եկաւտեւ**.

Եկայ (*ի, իւ*) *s.* Chain; little chain: links, irons. **Արկանեւ** or **կապել** 'ի շղթայս, to chain.

Եկայագործ (*ի, աւ*) *s. and adj.* Chain maker: chained, made of rings run one into another.

Եկայաւոր, *adj. ind.* That is made of rings fastened together, bound, chained.

Եկայեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To chain.

Եկայորէն, *adj. ind. and adv.* In the form of a chain.

Երոմարար See **Երոմարար**.

Երոմարարայ See **Երոմարարայ**.

Երոմարարայ (*ի, իւ*) *adj.* Roguish, knavish, deceitful, crafty.

Եճիւ (*իմ, շէջայ*) *v. n-p.* To be full of matter, to be spoiled.

Եւարարայ (*ի, իւ*) *adj.* Adulterous, rascally, whorish, immodest, insolent.

Եւաւ (*ամ, շէջայ*) *v. n-p.* To commit adultery.

Եւական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Canine: cynical.

Եւակերպ, *adj. ind.* In form of a dog; like a dog.

Եւացող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Adulterous: fornicator.

Ենթեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatter.

Ենիկ, *s. ind.* Little dog. **Ենիկ աստղ**, dogstar.

Ենունկ See **Եւնունկ**.

Եխաղող (*ի, իւ*) *s.* Solanum, nightshade.

Եւորհ (*ի, իւ*, or rather **Եւորհ**, *հայ, հք*) *s.* Grace, gracefulness, gift; favour, good office, auspices, benefit, service; pardon; agreeableness, pleasure: graceful way: thanks; aid or help from God. **Եւորհս մատուցանել** or **ունել**, to return thanks, to thank, to acknowledge. **Եւորհս գտանել**, to be in favour with any one; to deserve. **Եւորհս առնել ումիք**, to do a favour to any one, to favour, to gratify. **Զբէլ 'ի Եւորհայ**, to disgrace.

Եւորհաբաշխ, *adj. ind.* That distributes, that grants favours.

Եւորհաբաշխեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To distribute or grant favours.

Եւորհաբաշխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Distribution of favours, gift, grace.

Եւորհադիր, *adj. ind.* Written in a gracious manner.

Եւորհադիւտ, *adj. ind.* Gracious, agreeable.

Հորհադործ, *adj. ind.* That produces grace.

Հորհազարդ, *adj. ind.* Adorned with graces; graceful, handsome, genteel.

Հորհազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn with graces; to make graceful.

Հորհալի (*լայ, լիալ*) *adj.* Full of graces; gracious, handsome, fine, charming, genteel, beautiful, fair.

Հորհալից, *adj. ind.* See **Հորհալի**.

Հորհալյա, *adj. ind.* Enlightened by grace; clear, shining, brilliant; graceful, handsome, charming.

Հորհակալ, *adj. ind.* **Հորհակալ լինել**. To thank, to return thanks, to acknowledge; to be content.

Հորհակալիք, *s. pl. ind.* See **Հորհակալութիւն**.

Հորհակալու (*ի, ալ*) *adj.* Gracious: grateful, that is grateful.

Հորհակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gratitude, thankfulness; favours, thanksgiving, thanks.

Հորհամատոյց, *adj. ind.* Thankful, that is grateful, that returns thanks. **Հորհամատոյց լինել** See **Հորհակալ լինել**.

Հորհածիր, *adj. ind.* That does, that grants a favour.

Հորհանորդ, *adj. ind.* That is renewed through grace.

Հորհաշառաւիղ, *adj. ind.* That is furnished with pretty branches.

Հորհաշուք, *adj. ind.* Graceful, handsome, illustrious, brilliant, charming.

Հորհապաստար, *adj. ind.* Full of grace; graceful, charming.

Հորհապարդե, *adj. ind.* See **Հորհածիր**.

Հորհապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Much obliged: obliging.

Հորհաճառ (*ի, ալ*) *adj.* That sells grace, simoniacal.

Հորհաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selling of grace or sacred things; simony.

Հորհատու (*ի, ալ*) *adj.* That gives grace.

Հորհատուութիւն See **Հորհատու**.

Հորհատուք, *adj. ind.* That gives grace: given, gratuitous.

Հորհատութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Gift of grace; grace, benefit.

Հորհաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Graceful; fit, able.

Հորհաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render gracious or able, to adorn with favours; to congratulate, to felicitate.

Հորհաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Congratulation, felicitation.

Հորհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give, to grant, to yield, to confirm; to pardon, to remit, to grant pardon.

Հորհընկալ, *adj. ind.* See **Հորհակալ**.

Հորհուկս or **առ Հորհուկս**, *adv.* By flattery.

Հոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Adultery, fornication.

Հնարեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to fetch one's breath, to blow.

Հնարառն, *adj. ind.* With breath or sigh.

Հնարան (*ի, ալ*) *adj.* See **Հնարաւոր**.

Հնարեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* See **Հնարաւոր**.

Հնարկիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Հնարաւոր**.

Հնարան (*ի, ալ*) *s.* Mouth, opening, vent.

Հնարմուտք (*մտից, մտիւք*) *s. pl.* Vent.

Հնանալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To be animated, to live, to breathe.

Հնառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Respiration, puff, breath.

Հնապառ, *adj. ind.* Panting, out of breath: mortal. **Հնապառ առնել**, to pant, to put out of breath.

Հնարդել (*ի, իւ*) *adj.* Asthmatick, out of breath, panting. **Հնարդել լինել**, to pant, to have one's breath stopped.

Հնարդելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Asthma, shortness of breath; panting.

Հնաւոր (*ի, ալ*) *s. and adj.* Animal, living: sensual.

Հնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to give a soul to, to vivify.

Հնափող (*ղ, ով*) *s.* Trachia.

Հնարակ (*ի, ալ*) *s.* Saltpetre: See **Ազոթակ**.

Հնէլոյզ (*լուզի, լուզաւ*) *adj.* Pneumatick. **Հնէլոյզ մեքենայ**, pneumatic machine, air pump.

Հնէլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to blow; to hiss; to inspire.

Հնչերակ (*ի, աւ*) *s.* Artery, vein.
Հնչիւն, *s. ind.* See **Հնչումն** :
Հնչումն (*չման, չմամբ*) *s.* Respiration, breathing; hissing; inspiration.
Հնչի (*բւոյ, բւով*) *s.* Otter: See **Ջրչուն** :
Հնքաղց (*ու, ու*) *s.* Canine hunger, enormous appetite.
Հնչիւն (*եմ, եցի*) *v. n.* To whisper; to speak low, to murmur.
Հնչիւն, *s. ind.* Whispering; murmur.
Հնչումն (*չման, չմամբ*) *s.* See **Հնչիւն** :
Հռուկ, *s. ind.* Noise.
Հոգի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* Vapour, smoke, exhalation; puff, gust.
Հոգիակից, *adj. ind.* Vapourous.
Հոգիամեզ, *adj. ind.* Vapourous.
Հոգմոզ (*ի, իւ*) *adj.* Slanderer, that makes malicious reports; flatterer.
Հոգմոզել (*եմ, եցի*) *v. n.* To slander, to spread malicious reports; to flatter.
Հոգմոզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Evil or malicious reports: flattery.
Հող (*ոյ, ով*) *s.* Ray, stroke of light, beam. **Հողս արձակել**, to throw out rays, to beam.
Հողազարդ (*ի, իւ*) *adj.* Ornamented with rays, beamy, radiant, luminous, brilliant.
Հողալ (*ամ, զոցի*) *v. n.* To throw out rays, to glitter, to shine, to blaze, to flame, to cast a great light, to beam.
Հողակաթ (*ի, իւ*) *s.* Throwing out rays of light (name of a temple and of a feast among the Armenians).
Հողապէս, *adv.* Like the rays of the sun.
Հողացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make throw out rays; to make flame or glitter: to warm.
Հողգամ (*ի, իւ*) *s.* Turnip, radish; rape.
Հողիւ See **Հողալ** :
Հողիւն, *s. ind.* Beam, light, flame, splendour; heat.
Հողշողել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be resplendent, to shine, to sparkle, to flame, to blaze, to glitter, to beam.
Հողշողիւն, *s. ind.* See **Հողիւն** :
Հողշողուն, *adj. ind.* Shining, dazzling, flaming, effulgent, brilliant, sparkling, beamy.
Հողմաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Adula-

tory, flattering, cajoling, wheedling, crafty.
Հողմաբար (*ի, աւ*) *adj.* See **Հողմաբարոյ** :
Հողմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatter, to cajole, to wheedle, to caress, to coax.
Հողմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Adulation, flattery, cajoling, coaxing.
Հողբորթ (*ի, աւ*) *adj.* See **Հողմաբարոյ** :
Հողբորթել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Հողմել** :
Հողբորթութիւն See **Հողմութիւն** :
Հոռ (*ոյ, ով*) *s.* Pine: See **Սոռ** :
Հոմին (*մնի, մնիւ*) *s.* Spinach.
Հոյա (*շուտի, շուտիւ*) *adj.* Clever, light, well disposed, prompt, active, quick, skilful.
Հոյակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To take away, to ravish.
Հոյթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To carry off, to ravish, to take away, to rob.
Հուայո (*ի, իւ*) *adj.* Debauched, drunken, intemperate, glutton.
Հուայտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To make one's self drunk, to be inebriated, to guzzle, to eat and drink to excess.
Հուայոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Հուայո** :
Հուայոութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Debauchery, intemperance, excess, guttling.
Հուարեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Giddy, astonished, surprised, embarrassed.
Հուարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stun, to astonish, to surprise, to strike with astonishment, to stupify.
Հուարիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be stunned, to be astonished, to be surprised or struck with astonishment.
Հուարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giddiness, astonishment, surprise.
Հուծափել (*եմ, եցի*) *v. n-p.* To be hurried, to hasten, to make haste.
Հուծափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hurry, haste.
Հուկայ (*ի, իւ*) *s.* Market: See **Վաճառանոց** :
Հուն (*շան, շամբ*) *s.* Dog: adulterer. **Մասակ շուն**, bitch. **Խշտի** or **բոյն շուն**, dogkennel. **Ծնանիւ շան կորիւնս**, to whelp.
Հուն (*չնոյ, չնով*) *s.* Respiration, puff, breath, wind: spirit, soul, life.

Հուշան (ի, աւ) *s.* Lily.

Հուշանաբոյծ, *adj. ind.* Fed among lilies.

Հուշանազործ (ի, աւ) *adj.* Made in the form of lilies, adorned with flowers de luce.

Հուշանազարդ, *adj. ind.* Adorned with flowers de luce, marked with flowers de luce.

Հուշանական (ի, աւ) *adj.* Of lilies, that belongs to the flower de luce.

Հուշանածե, *adj. ind.* See Հուշանազործ.

Հուշանանաւ (ամ, նայայ) *v. n-p.* To become a lily.

Հուշել (եմ, եցի) *v. n.* To amuse one's self, to pass time.

Հուշմայ (ի, իւ) *s.* Sesamum.

Հուտարան (ի, իւ) *adj.* That speaks quick.

Հուտազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More nimble, very active, more quick.

Հուտածիր, *adj. ind.* Nimble, light, active, apt, ready, diligent.

Հուտատալալ, *adj. ind.* That glides quickly, very slippery.

Հուտափոյթ, *adj. ind.* See Հուտածիր.

Հուտափոլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quickness, celerity, rapidity, agility, activity, promptitude.

Հուրթն (լթթան, շթթամբ) *s.* Lip; edge, orifice.

Հուրջ, *prep. and adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood. Հուրջ զեկեղեցեալ, round the church. Հուրջ ածել, to lead to or carry about, to walk, to overrun. Հուրջ գալ, to take a walk, to make a tour. Հուրջ հայել, to look roundabout. Հուրջ պարսպել or փակել, to encompass, to surround, to encircle.

Հուրջանակ See Հրջանակ.

Հուրջանակ See Հրջանակ.

Հուրջանակի, *prep. and adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood; in a ring, in a circular manner, in a circle.

Հուրջաւ (ի, աւ) *s.* Bishop's cope, cope, chasuble.

Հուրջնգունեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, content, capacity, enclosure, compass.

Հուփայ (ի, իւ) *s.* Collyrium.

Հուք (լայ, շայ) *s.* Lustre,

brilliancy, flash, splendour, parade, pomp, honour, glory, magnificence. Հուք գնել, to honour, to pay honour and respect. Հուք գլխոյ, veil, covering for a woman's head.

Հեկ (եմ, եցի) *v. n.* To hiss, to hoot.

Հիւն, *s. ind.* Hissing, hooting.

Հարկել (եմ, եցի) *v. a.* To plaster, to paint.

Հպեա (ի, իւ) *s.* See Հովիւ.

Հայլ (ի, իւ) *adj.* Prodigious, spendthrift, waster, extravagant, debaucher.

Հայլամիւ (մոի, մաւ) *adj.* Dissolute: See Հայլ.

Հայլիւ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be prodigious, to live like a prodigious, to dissipate, to squander; to be debauched, to abandon one's self to debauchery.

Հայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prodigiousity, profusion, waste, dissipation; debauchery, disorder, excess, extravagance.

Հիւնք, *s. ind.* Tumult, noise, confusion.

Հիւնչ (չոնչի, շոնչիւ) *s.* Report, noise, rumour, sound.

Հիւնչայ, *adj. ind.* That makes a loud report.

Հիւնչան (չոնչի, շոնչիւ) *s.* See Մահիկ.

Հիւնչել (եմ, եցի) *v. n.* To make a loud noise, to sound.

Հիւնչիւ, *s. ind.* See Հիւնչ.

Հիւնչաւ (չման, շմամբ) *s.* See Հիւնչ.

Հուս (ի, աւ) *s.* Haste, hurry, diligence, precipitation. Հուս մայր, too great haste, hurry. Հուս մայրի 'ի վերայ գնել, to urge, to press. Հուսաւ or շուս or շուսալ, with haste, diligently; in haste, with precipitation, in a hurry.

Հուսակ (եմ, եցի) *v. a.* To hasten, to press, to urge, to precipitate.

Հուսեցունցանել (եմ, շուցի) *v. t.* See Հուսակ.

Հուսակ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be in a hurry, to hasten.

Հուսարան (ի, աւ) *s.* Magazine, storehouse, butler's pantry; larder, safe; cellar, cave.

Հուսարանալից, *adj. ind.* Whose magazines are full.

Հուսարանալահ (ի, աւ) *s.* See Հուսարանալից.

Հոեմարանապետ (ի, աւ) *s.* Store-keeper; butler; cellarman.

Հոեմարանապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a warehouse keeper.

Հոեմարանել (եմ, եցի) *v. a.* To store up, to warehouse; to put in a cellar: to lay by, to preserve, to amass.

Հոռոտանել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to mix, to jumble.

Հրթնական (ի, աւ) *adj.* Labial.

Հրթնաշղթայաշար, *adj. ind.* Whose muzzle is tied with a chain.

Հրթն See Հրթնիւն:

Հրջարան (ի, իւ) *adj.* That speaks periphrastically; that is periphrastical.

Հրջարանել (եմ, եցի) *v. a.* To periphrase, to speak periphrastically.

Հրջարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumlocution, periphrase, roundabout way of expressing one's self.

Հրջարեբական (ի, աւ) *adj.* Circular.

Հրջարել (եմ, եցի) *v. a.* To turn round, to move circularly.

Հրջարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ring, circumference, circuit; circumvolution, periphery.

Հրջարնակ (ի, աւ) *adj. and s.* Neighbour, that lives in the neighbourhood. Հրջարնակք, periaecii.

Հրջագայ (ի, իւ) *adj.* Wandering; circular.

Հրջագայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To take a walk, to make a tour; to stroll, to wander here and there.

Հրջագայիկ, *adj. ind.* See Հրջագայ:

Հրջագայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Turn, walk; act of going here and there.

Հրջագայուն, *adj. ind.* See Հրջագայ:

Հրջադնայ, *adj. ind.* See Հրջագայ:

Հրջադնացութիւն See Հրջագայութիւն:

Հրջագօտեալ (ելոյ, երով) *adj.* Girded, that has a girdle.

Հրջագարձ (ի, իւ) *s.* Return.

Հրջագրական (ի, աւ) *adj.* Placed roundabout.

Հրջագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circle, enclosure.

Հրջագդեալ (ու, ու) *s.* Petticoat.

Հրջակայ (ի, իւ) *adj.* Neighbouring, that is in the neighbourhood.

Հրջակայ տեղք, the environs, the

country roundabout, neighbourhood.

Հրջակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighbourhood, the surrounding places.

Հրջական (ի, աւ) *adj.* Turning: See Հրջակայ:

Հրջակառոք, *adj. ind.* Cut or retrenched all round.

Հրջահայեաց (յեցի, յեցաւ) *adj.* Circumspect, considerate, discreet, prudent.

Հրջահայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumspection, prudence, consideration, discretion.

Հրջահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gyromancy.

Հրջան (ի, աւ) *s.* Turn, turning, circumvolution, circulation; course, movement, cycle, period, revolution, return; change, vicissitude: rolling; quick turning, winding, sinuosity: circuit, enclosure, outline. Հրջանք ջուրջ, whirlpool. Հրջան առնուլ, to make a turn: to turn: to leap, to turn upon one leg.

Հրջանակ (ի, աւ) *s.* Circle, hoop, border, frame; enchasing; turn, circuit, ring; turning. Հրջանակաւ, round.

Ելանելի շրջանակաւ, spiral staircase.

Հրջանակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a ring or circle; round,

circular.

Հրջանակել (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to move in a ring: to border; to frame; to surround; to roll: to change.

Հրջանակի See Հոռլանակի:

Հրջանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rotation, circular movement, circulation.

Հրջանակօրէն, *adv.* Circularly, in a ring.

Հրջանապտոյտ, *adj. ind.* That has many turns and windings.

Հրջանառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circulation.

Հրջանաւոր (ի, աւ) *adj.* Turning; periodical.

Հրջապահ (ի, աւ) *adj.* That goes or walks the rounds.

Հրջապատ (ի, իւ) *adj. and s.* That surrounds, ambient: ring, compass, circumference, outline, circuit, pale; enclosure; periphery, contour.

Հրջապատել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to surround, to encircle; to envelop.

Հրջապատութիւն (թեան, թեամբ)

s. Circumference: See *Երկայստ*:

Երկայստել (*եմ, եցի*) v. a. See *Երկայստել*:

Երկայստիսկ, adj. ind. That surrounds: surrounded.

Երկայստոր, adj. ind. Circumflex: surrounded: folded over.

Երկայստութիւն See *Երկայստութիւն*:

Երկայստութիւն (*եմ, եցի*) v. a. To surround, to encompass: to fold over.

Երկայստութիւնք (*բաց, բք*) s. pl. Periscii.

Երկայստիւն, adj. ind. Extended roundabout.

Երկարութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Enclosure, compass.

Երկարակ, adj. ind. Surrounded, enclosed.

Երկարակել (*եմ, եցի*) v. a. To encompass, to surround, to encircle, to enclose, to shut up.

Երկարակութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Act of surrounding or shutting up, enclosure, compass.

Երկարայլել (*եմ, եցի*) v. n. To shine on all around.

Երկարայլութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Flash, brilliant light, spreading lustre.

Երկել (*եմ, եցի*) v. a. To turn, to return; to turn aside, to divert; to retort; to change, to transmute; to upset, to overturn.

Երկեցուցանել (*եմ, ցուցի*) v. t. To walk, to lead up and down.

Երկել (*եմ, ջեցայ*) v. n-p. To walk, to march, to go; to overrun; to roll, to move; to be changed, to be converted.

Երկմիկ, adj. ind. Straying, wandering.

Երկրլիւ (*եմ, եցի*) v. a. To turn or to change many times.

Երկրլիւ (*եմ, ջեցայ*) v. n-p. To be turned or changed often.

Երկրլումն (*ջման, ջմամբ*) s. Act of turning often.

Երկումն (*ջման, ջմամբ*) s. Act of turning, change; overturning.

Երկող (*ի, աւ*) adj. That walks, that marches.

Երկող (*ուսմ, տեայ*) v. n-p. To start, to leap with fear, to step aside, to swerve; to be dizzy; to be dazzled.

Երկումն (*աման, ամամբ*) s. Start-

ing, start, leap through fear, digression, alienation; dizziness, dazzling.

Երկուցանել (*եմ, տուցի*) v. t. To make start, to start, to swerve, to create dissension; to make giddy, to dazzle.

Երկալ (*ի, իւ*) s. Tribometer.

Երկել (*եմ, եցի*) v. a. To rub, to fray.

Երկթ (*ի, իւ*) s. adj. and adv. Confusion, broil, embarrassment, dispute, rupture, trouble, tumult, uproar: confused, mixed, confounded, deranged, complicated, indistinct; confusedly, topsy turvy, indistinctly.

Երկթել (*եմ, եցի*) v. a. To confound, to mix, to jumble, to embroil; to harass, to put in disorder, to disorder, to derange, to embarrass.

Երկթութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Confusion, confused mixture, disorder, embarrassment, tumult, trouble, dispute.

Երկումն (*շիման, շիմամբ*) s. Rubbing, fraying, friction.

Երկար (*դրի, դրաւ*) adj. That honours, that pays honour and respect, respectful.

Երկար, adj. ind. Honourable, splendid, magnificent.

Երկել (*ի, իւ*) adj. Honourable, splendid, magnificent, superb, majestic, illustrious, agreeable, genteel, handsome, rich, sumptuous, pompous.

Երկարաւ, adv. Honourably, magnificently, splendidly, superbly, richly, with dignity, nobly, majestically.

Երկարաւոր (*գունի, գունիւ*) adj. comp. More honourable, very fine, superb.

Երկարաւոր, adj. ind. Highly ornamented, splendid, magnificent, superb.

Երկարաւորել (*եմ, եցի*) v. a. To adorn richly, to make superb, to decorate, to render honourable.

Երկարակերտ, adj. ind. Well made, magnificent.

Երկարաւոր (*ամ, զայայ*) v. n-p. To be made honourable, to be highly adorned.

Երկարաւոր, adj. ind. and adv. See *Երկել* and *Երկարաւոր*:

Երկարացանել (*եմ, ցուցի*) v. t. To make honourable, to decorate, to adorn.

Երկարաւոր (*ի, աւ*) adj. See *Երկել*:

Հրեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Splendour, magnificence, pomp, riches, sumptuousness, majesty, celebrity, solemnity.

Հրթալ (*ի, ալ*) *s.* Torpedo.

Հրթեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stun, to amaze, to surprise.

Հրթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To be stunned or surprised.

Հրթուրիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giddiness.

Հօթ (*ի, իւ*) *s.* Kind of cake.

Հօշափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To touch, to handle, to feel, to fumble; to graze.

Հօշափելի (*լայ, լիալ*) *adj.* That can be touched, palpable, tangible.

Հօշափելիք (*լեաց, լեպք*) *s. pl.* The feeling, hand.

Հօշափողական (*ի, ալ*) *adj.* That touches. **Հօշափողական զօրութիւն**, the feeling.

Հօշափողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հօշափումն**.

Հօշափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Feeling, touch, touching, taction, handling; grazing; contact, very close union.

Ո

Ո (wo) **WO** (like the English wo in the words *Word*, and *Worth*). A vowel, the twenty fourth letter of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into **Օ** and **Ս**, for example: **Ոճիր**, **օճիր**; **մորուք**, **մօրուք**; **քողարկութիւն**, **քօղարկութիւն**; **խոհարար**, **խօհարար**; **փողփողեալ**, **փաղփաղեալ**; **ռողգանել**, **առղգանել**.

Followed by **Ծ** it is pronounced like a soft **Ո**, for example: **Բոյն** (pooin) **բոյն** (cooin) **դոյն** (tooin) **կապոյտ** (gahbooid) **պոյտ** (budoid).

Ո or **ո** with a line above denotes the number *six hundred*.

Ո՛ (ոյր, որով) *pro.* Who, which. **Գիտեմ ո՛ր է դա**, I know who it is. **Ո՛ր ձեռք իշխեցէ առնել զայդ**, who among you dare do that? **Ո՛րք է իցէ**, whoever he may be. **Ոյր է մատենս**, whose book is this?

Ո՛ր, *int.* See **Ո՛ր**.

Ոգեբերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To take courage, to be encouraged.

Ոգեւից, *adj. ind.* Full of spirits, spirituous, fiery, lively.

Ոգեկործան, *adj. ind.* That destroys the spirits; broken in spirit, fallen.

Ոգեկորոյս See **Հոգեկորոյս**.

Ոգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To say, to pronounce.

Ոգեհաշմ, *adj. ind.* That wants brains, that has a disordered brain, foolish, that has lost his wits or senses.

Ոգեղարարաւ, *adj. ind.* That speaks or sings loudly or with spirit.

Ոգեշահ See **Հոգեշահ**.

Ոգեշորհ See **Հոգեշորհ**.

Ոգեշունչ See **Հոգեշունչ**.

Ոգեպահ See **Հոգեպահ**.

Ոգեպահանջ (*ի, իւ*) *adj.* That deprives of life, mortal.

Ոգեսեր See **Հոգեսեր**.

Ոգեսպաւ, *adj. ind.* That makes expire or die: deceased, dead.

Ոգեվար See **Հոգեվար**.

Ոգեւոր See **Հոգեւոր**.

Ոգեբերիլ See **Ոգեբերիլ** with the following.

Ոգի (*ոգւոյ, ոգւով*) *s.* Spirit: puff, wind; genius; shade, ghost, manes; hobgoblin: See **Հոգի**. **Ոգի առնուլ**, to breathe, to rest; to be encouraged. **Յոգիս ապաստան լինել** or **յոգւոց պար ղել ապաստան լինել**, to be at the last extremity. **Թափել զոգիս ուրուք**, to tire, to torment, to harass, to fatigue, to importune. **Հարկանել զոգի յոգի**, to take away any one's life, to kill. **Դնել զոգին 'ի ձեռին**, to endanger, to expose one's life. **Յոգւոց հանել** or **եւանել**, to sigh, to breathe or utter sighs. **Ոգւով չափ**, exposing or putting one's life in danger; willingly.

Ոգոստ See **Օգոստոս** or **Աւգոստոս**.

Ոգորել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Ոգորել**.

Ոգորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To butt, to run against; to make war.

Ողի (*նայ, նով*) *s.* Hedge-hog, porcupine.

Ողորածեծ, *adj. ind.* **Ողորածեծ առնել**, To strike with the green rind of a tree, to whip.

Ոլիմպիաթ or **Ոլիմպիադ** (*ի, իւ*) *s.* Olympiad.

Ոլիմպիական or **Ոլիմպիական** (*ի, ալ*) *adj.* Olympick.

Ոլիմպոս or **Ոլիմպոս** (*ի, իւ*) *s.* Olympus.

Ուղին (զան, գամբ) *s.* See **Ուղբ** :
Ուղմակաթ See **Ուղմակաթ** :
Ուրան (սլեւան, սլեւամբ) *s.* Pea;
 grain.

Ուրանակ, *adj. ind.* In the form
 of a pea or grain.

Ուր (ի, իւ) *s.* Twisting.

Ուրածեծ, *adj. ind.* **Ուրածեծ**
 առնել, To whip.

Ուրածոյ (ի, իւ) *adj.* Entangled,
 twisted.

Ուրակ (ի, աւ) *s.* Accent; circum-
 flex: inflexion.

Ուրել (եմ, էցի) *v. a.* To intwine,
 to twist, to wreath, to braid, to plait:
 to roll.

Ուրուռն (բման, բմամբ) *s.* Twist-
 ing: rolling.

Ուրու See **Ուրու** :

Ուրանակ, *adj. ind.* Spiral, curved.

Ուրանակ (ամ, տայայ) *v. n-p.*
 To be circumscribed, to be bounded,
 to be limited.

Ուրանականել (եմ, ցուցի) *v. t.*
 To circumscribe, to bound, to limit.

Ուրու (աից, աիւք) *s. pl.* Bounds,
 limits, extremities: ring, circuit, cir-
 cumference.

Ուր (ի, աւ) *s.* Shinbone.

Ու (ի, իւ) *s.* Inveterate hatred,
 ill-will, rancour, resentment of an in-
 jury. **Ուս պահել** or **ուսել**, to hate,
 to harbour resentment for an injury.

Ուսթափ, *adj. ind.* Malevolent,
 spiteful, outrageous.

Ուսկալ (ի, աւ) *adj.* That harbours
 revenge, malicious.

Ուսկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Act of harbouring revenge, hatred,
 rancour.

Ուսալ (ամ, սիւսայ) *v. n-p.* To
 hate, to resent an injury: to envy, to
 bear envy.

Ուսանալ (ամ, սիւսայ) *v. n-p.* See
Ուսալ :

Ուսպահ (ի, աւ) *adj.* See **Ուս-**
կալ :

Ուսպահանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To
 cause one to harbour revenge, to make
 be malicious.

Ուսերիմ, *adj. ind.* Malicious, ma-
 levolent. **Ուսերիմ թշնամի**, a sworn
 enemy, a mortal enemy.

Ուսերիմայ, *adj. ind.* See **Ուսերիմ** :

Ուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See
Ու :

Ո՛հ, int. Oh! O! ah! ha!

Ո՛հ, int. Oh! oh! ah ah! ho ho!

Ողբ (ոյ, ու) *s.* Lamentation, com-
 plaint, groaning, wailing, tears. **Ողբ**
 առնուլ See **Ողբալ** :

Ողբալի, *adj. ind. and adv.* Dissolv-
 ed in, overwhelmed with tears, plain-
 tive; lamentably, plaintively.

Ողբալ (ամ, բացի) *v. n. and a.*
 To lament, to be bewailing, to groan,
 to complain, to weep, to deplore, to
 wear mourning.

Ողբալի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Lamen-
 table, deplorable, that excites pity;
 tragical.

Ողբալից, *adj. ind.* See **Ողբալի** :

Ողբակն (ի, աւ) *adj.* Plaintive,
 bewailing, that complains, weeping.

Ողբակի, *adv.* Lamentably, plaintively.

Ողբակից (կցի, կցաւ) *adj.* That
 laments, that deplores with another.

Ողբակցիլ (իմ, ցեցոյ) *v. n-p.* To
 lament or to deplore with another.

Ողբակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Social lamentation or complaining.

Ողբաւոր (ի, իւ) *adj. and adv.*
 Plaintive; bewailing, that complains,
 weeping: lamentably, plaintively, with
 a lamentable tone.

Ողբաւորել (եմ, էցի) *v. a.* To
 lament, to weep, to deplore, to cry with
 a lamentable voice.

Ողբանուէր, *adj. ind.* Plaintive, that
 laments.

Ողբարկ (ի, իւ) *s.* Lamentation,
 complaint: See **Ողբարկու** :

Ողբարկու (ի, աւ) *adj. and s.* That
 laments, that deplores.

Ողբերգակ (ի, աւ) *adj. and s.*
 That laments: that composes or writes
 an elegy.

Ողբերգական (ի, աւ) *adj.* Elegia-
 cal; tragical.

Ողբերգակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Act of containing lamentations.

Ողբերգարկութիւն See **Ողբերգու-**
թիւն :

Ողբերգել (եմ, էցի) *v. a.* To sing
 in a plaintive voice, to lament, to de-
 plore: to compose an elegy.

Ողբերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Elegy, plaintive song: tragedy: lamen-
 tation.

Ողբերկ, *adv.* See **Ողբակի** :

Ողբուռն (բման, բմամբ) *s.* Lamen-
 tation, complaint.

Ողիմպոս or Ողիմպիաս (այ, աւ) *s.*
Name of the wind.

Ողիմպիաթ *See* Ոլիմպիաթ:

Ողկոյշ (կուղի, կուղիւ or կուղոյ, կուղով) *s.* Bunch of grapes. Ողկոյշ մերկացեալ 'ի հասից, stalk, shred.

Ողկուղաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces bunches of grapes.

Ողկուղաբարդ, *adj. ind.* Provided with bunches of grapes.

Ողկուղալի, *adj. ind.* Full or abounding in bunches of grapes.

Ողկուղալից, *adj. ind.* *See* Ողկուղալի:

Ողկուղաւոր (ի, աւ) *adj.* That has bunches of grapes, provided with bunches of grapes.

Ողն (ողին or ողան, ողամբ) *s.* Spine, back-bone: back. Բեկանել զողն, to break the spine, to chine. Յողն ան կանիւ, to neglect, not to care. Յողն երթաւ, to incline backwards. Յողն կաւ, to be proud, to be obstinate. Ողն առնուլ, to lean against.

Ողնաբեկ (ի, աւ) *adj.* That is broken backed.

Ողնաթեք (ի, աւ) *adj.* Rickety.

Ողնայար (ի, աւ) *s.* Spine, back-bone: bust, trunk of the human body.

Ողնաշար (ի, եւ) *s.* Chine, spine of the back.

Ողնափայտ (ի, եւ) *s.* Nine-pin.

Ողնդժնեայ, *adj. ind.* Obstinate, stubborn, unfeeling.

Ողնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To bend.

Ողողումեան, *adj. ind.* (Greek word) Full of leaves, full of flowers, furnished with leaves or flowers: *See* Ճաղկաղարդ:

Ողող (ի, եւ) *s.* Inundation, submersion: *See* Ողողումն:

Ողողանել (եմ, զեցի) *v. a.* *See* Ողողել:

Ողողել (եմ, եցի) *v. a.* To bathe, to wash, to plunge, to dive, to inundate, to immerse, to cover with water.

Ողողել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be plunged, to be immersed; to be inundated.

Ողողիչ (զի, զաւ) *adj.* That bathes, that inundates, that immerses.

Ողողումն (զման, զմամբ) *s.* Washing, inundation, immersion.

Ողողիւթ *See* Ոլիմպիաթ:

Ողորդ (ի, աւ) *adj.* Sleek, smooth, without inequality, shorn, clear, polished, plain.

Ողորդագոյն (գուռի, գուռիւ) *adj. comp.* More or very polished.

Ողորդասպտեան (եռի, եռիւ) *adj.* Provided with a smooth or even shell.

Ողորդասար, *adj. ind.* Composed of an even matter.

Ողորդել (եմ, եցի) *v. a.* To smoothen, to polish, to set a gloss upon, to curry; to make smooth or polished.

Ողորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sleekness, smoothness, lustre, polish.

Ողորձել *See* Ուղերձել:

Ողորմ, *adj. ind. and adv.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, fatal, unfortunate, sad, lamentable, deplorable: pity, compassion; misery: miserably, piteously, pitiable, unhappily, fatally, unfortunately, lamentably, deplorably.

Ողորմագին, *adj. ind. and adv.* Miserable, piteous, pitiable: miserably, piteously, pitiable.

Ողորմած (ի, աւ) *adj.* Merciful, compassionate, charitable.

Ողորմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mercy, pity, compassion, goodness.

Ողորմաղերս, *adj. ind.* That begs pitiable, piteous, pitiable.

Ողորմալք (նայ, նք) *s. pl.* *See* Ողորմութիւն:

Ողորմիկ (լւոյ, լեաւ) *adj.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, poor, mean.

Ողորմիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To take pity or compassion, to be affected, to be moved to pity.

Ողորմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pity, compassion, clemency, goodness, mercy: alms, charity.

Ողորդ (ոյ, ուլ) *adj. and s.* Suppliant, mild, humble, persuasive, flattering: supplication, flattery. Յողորդ ածել, to persuade mildly. Յողորդ ան կանիւ, to supplicate, to beg humbly.

Ողորդալք (նայ, նք) *s. pl.* Supplication, humble prayer, mild words, flattery, cajoling.

Ողորաւոր (ի, աւ) *adj.* Suppliant, that supplicates; flattering, that flatters.

Ողորդել (եմ, եցի) *v. a.* To supplicate, to persuade mildly, to flatter.

Ողորդիչ (քի, քաւ) *adj. and s.* *See* Ողորաւոր:

Ողորդումն (քման, քմամբ) *s.* *See* Ողորդալք:

Ողջ (ոյ, ուլ) *adj. and adv.* Alive,

living; safe: wholesome: that is not at all spoiled: entire: entirely, totally, quite. Ողջ երթ, adieu, farewell. Ողջ եկիր, you are welcome. Ողջ եր or ողջ լեր, good-b'ye, how do you do, God bless you. Ողջն ողջն, alive.

Ողջաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. A complete discourse.

Ողջագործել (եմ, եցի) v. a. To embrace, to receive.

Ողջագործումն (բման, բմամբ) s. Embrace, clasp.

Ողջախոհ (ի, իւ) adj. Chaste, pure, maidenly, continent, modest, honest, wise, sound.

Ողջախոհաբար, adv. Chastely, bashfully, modestly, honestly, soundly.

Ողջախոհանալ (ամ, հացայ) v. n-p. To be chaste or modest.

Ողջախոհութիւն (թեան, թեամբ) s. Chastity, bashfulness, pureness, continence, modesty, honesty, wisdom.

Ողջակէզ (կիզի, կիզաւ) s. Holocaust, burnt offering.

Ողջակիզել (եմ, եցի) v. a. To offer a burnt offering; to burn all over.

Ողջահաւատ, adj. ind. Orthodox: See Ուղղափառ:

Ողջամբ, adv. Soundly, safe, safely; quite, totally. Ողջամբ դարձաւ անդրէն, he is returned safe and sound. Ողջամբ եկիր or ողջամբ տեսի զքեզ, you are welcome. Երթ ողջամբ, adieu: See Ողջ:

Ողջամբա (մտի, մտաւ) adj. That has a sound judgment, rational, incorruptible; orthodox, sincere.

Ողջանալ (ամ, ջացայ) v. n-p. To heal, to be cured, to recover one's health.

Ողջանգամ, adj. ind. and adv. Safe, sound: perfect, entire.

Ողջացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cure, to heal, to free from sickness, to restore to health: to make complete or perfect.

Ողջեգաւ, s. ind. Act of paying respects to any one, visit.

Ողջիկ, adv. Entirely, wholly.

Ողջնծայ (ի, իւ) s. Holocaust, complete sacrifice: See Ողջակէզ and Բողոքապատու:

Ողջմտութիւն (թեան, թեամբ) s. Sincerity, goodness, justice.

Ողջուն (ջունի, ջունիւ) s. Health, good disposition: salute, compliment,

salutation, act of saluting; adieu, leave-taking. Ողջուն աւալ, to salute. Ողջուն աւալ հրաժարական, to say adieu, to wish good b'ye, to take leave.

Ողջուն, adj. ind. and adv. Entire, all, whole: entirely, wholly, completely.

Ողջունաբեր (ի, աւ) adj. That bears a greeting or good news.

Ողջունագիր (դրի, դրաւ) s. Letter of compliment.

Ողջունապատու, adj. ind. That tells good news.

Ողջունատու (ի, աւ) adj. That salutes.

Ողջունապատուութիւն (թեան, թեամբ) s. Salutation.

Ողջունել (եմ, եցի) v. a. To salute, to compliment.

Ողջութիւն (թեան, թեամբ) s. Good health. Ողջութեամբ եկիր, be welcome.

Ոճ (ի or ոյ, իւ or ու) s. Stalk of corn, of barley or of oats; pannier, basket: style, phrase; method, rank, order, manner, fashion, form, formula.

Ոճիւ. See Ոճիր:

Ոճիր (ոճրի, ոճրիւ) s. Rascality, vile wickedness, iniquity, malice, crime.

Ոճրագործ (ի, աւ) adj. Scoundrel, wicked, profligate, flagitious, rascal, rogue, villain.

Ոճրագործութիւն (թեան, թեամբ) s. See Ոճիր:

Ոմբուռն (ի, իւ) s. (Greek word) Chapel in a church: See Մատուռն:

Ոմն (ուրումն, ոմամբ) pro. One, some one, a certain man, another. Սյր ոմն, a man. Կին ոմն, a woman. Ոմանք են մեծաւորներ, և ոմանք աղքատք, some are rich and others poor. Ցրուեցան ոմն յայս կոյս, և ոմն յայն կոյս, they are scattered here and there. Սնցին ընդ գետն' ոմանք 'ի լուզ, և ոմանք 'ի նաւակի, they crossed the river some swimming and the others in a boat.

Ոյժ (ուժոյ, ուժով) s. Force, vigour, valour, power, virtue, energy.

Ոյր աղագաւ, adv. Why? for what reason?

Ոչդի or Ոչի. See Առչդի:

Ոչ, conj. Not, nor, no, none. Ոչ գիտեմ, I do not know. Ոչ կամեմ, I will not. Ոչ կարեմ, I cannot. Ոչ տի բեմ զնա, և ոչ երկնէմ 'ի նմանէ, I

neither love him nor fear him. Ոչ բարի է, և ոչ չար, he is neither good nor bad. Ոչ տէր, no Sir. Ոչ առանց պատճառի, not without cause. Ոչ ունի գրամս, he has no money. Ոչ տեսի զնա, I have not seen him. Յոչ կամաց, involuntarily; against one's will, by force, by compulsion. Ոչ ասացի քեզ or ոչ ասաքէն ասացի քեզ, I did not tell you? Ոչ արդեօք զերծաւ, perhaps he is not delivered. Ոչ բնաւ, ոչ երբեք or ոչ բնաւ երբեք, never, not at all, no. Յոչ գոյնց 'ի գոյութիւն ածել զաշխարհս, to create the world from nothing, to make or produce the world from nothing. Ոչ թէ or ոչ եթէ, no; not only. Ոչ ևս, no longer; not yet.

Ոչէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Void, nothing. Յոչէութիւն դառնաւ, to be reduced to nothing.

Ոչէք (եկց, եկեք) *s. pl.* Nothing, void; nothingness.

Ոչինչ (ոչնչի, ոչնչիւ) *s. adj.* and *adv.* Nought, void, nothing: none, no one: no, not at all. Աստուած ստեղծ զաշխարհս յոչնչէ, God created the world out of nothing. Ես ոչինչ ասեմ, I say nothing. Որ չունի զառողջութիւն, ոչինչ ունի, who has not health has nothing. Գրեթէ ոչինչ, as little as nothing. Վասն ոչնչից, for nothing. Աստուած արար զաշխարհս յոչնչէ, God made the world from a void. Ոչինչ պատճառս ունիս, you are very wrong. Ոչինչ ամենեւին, not at all; nothing. Յոչինչ համարել, to despise, to contemn. Ոչինչ իւրիք, no how, by no means, in no wise, not at all.

Ոչխար (ի, աւ) *s.* Sheep.

Ոչխարադէտս (ի, իւ) *adj.* That is clothed in the skin of a sheep.

Ոչխարակ (ի, աւ) *s.* A small sheep, young sheep.

Ոչխարենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* That belongs to a sheep: skin or flesh of a sheep.

Ոչնչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To be destroyed, to be lost.

Ոչնչացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To annul; to destroy, to undo, to lose.

Ոչնչութիւն See Ոչէութիւն:

Ոչ դք (ոչ ուրուք, ոչ ոմամբ) *pro.* No one, no body. Ոչ դք գացես, you will not find any man. Ոչ դք գացի

այնչափ յանգուգն, no one will be hardly enough.

Ոչ ուստեք, *adv.* Of no spot, of no place.

Ոպնիազ (ի, իւ) *s.* Ebony, ebony tree: See Եբենուս:

Ոպնիազագործ (ի, աւ) *s.* Cabinet maker.

Ոպայ See Զոպայ:

Ոջէլ (ոջւոյ, ոջւով) *s.* Louse. Մաքրել յոջւոց, to louse.

Ոջւական (ի, աւ) *adj.* Of lice, lousy. Ոջւական ախտ, lousy disease.

Ոջւակեր (ի, աւ) *adj.* That eats lice.

Ոջւոտ (ի, աւ) *adj.* Lousy.

Ունալ (ամ, նացի) *v. n.* To howl.

Ուոգանել (եմ, դեցի) *v. a.* To bedew, to water, to soak, to steep in water, to moisten, to dip.

Ուոգել (եմ, եցի) *v. a.* See Ուադանել:

Ուոգուռն (դման, դմամբ) *s.* Watering.

Ուքն See Ոսպն:

Ուխն, *adj. ind.* Lean, dry, parched, lank.

Ոսկեակ (եկի, եկաւ) *s.* Gold mine or place where gold is formed.

Ոսկեակն, *s. ind.* See Ոսկեքար:

Ոսկեքերան (ի, աւ) *s.* Chrysostom; that has a golden mouth.

Ոսկեքողբոջ, *adj. ind.* Striking or shining like gold.

Ոսկեգոյն, *adj. ind.* That has the colour of gold, yellow.

Ոսկեգործ (ի, աւ) *s.* See Ոսկերիչ:

Ոսկեզարդ, *adj. ind.* Ornamented with gold.

Ոսկեզօծ, *adj. ind.* Gilt or gilt over; ornamented with gold.

Ոսկեթել, *adj. ind.* Provided with golden thread.

Ոսկեկաղմ, *adj. ind.* Made or provided with gold.

Ոսկեկար, *adj. ind.* Sewed with golden thread.

Ոսկեկուռ, *adj. ind.* Made or covered with gold.

Ոսկեհան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Miner, that works a gold mine.

Ոսկեհանք (քաց, քաք) *s. pl.* Gold mine.

Ոսկեհանդերձ, *adj. ind.* Clothed or covered with gold.

Ոսկեհում, *adj. ind.* Woven or embroidered with gold.

Ոսկեհոսազարդ, *adj. ind.* Ornamented with a web of gold.

Ոսկեմոյլ See **Ոսկեմոյլ**:

Ոսկեզէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Golden, made of gold. **Ոսկեզէնք**, gold plates.

Ոսկեճաճանչ, *adj. ind.* That shines like gold.

Ոսկեճամուկ, *adj. ind.* That is embroidered with gold.

Ոսկեման (*ի, աւ*) *s. and adj.* Gold wire drawer: thread or web of gold.

Ոսկեմայր See **Ոսկեմայր**:

Ոսկեմեթ, *adj. ind.* That is made of gold.

Ոսկեմկար, *adj. ind.* Painted or ornamented with gold.

Ոսկեպաշոյճ, *adj. ind.* See **Ոսկեզարդ**:

Ոսկեպատեան, *adj. ind.* Covered with gold.

Ոսկեպղինձ See **Մարդ**:

Ոսկեսանձ, *adj. ind.* Furnished with a golden bridle.

Ոսկեսար, *adj. ind.* Furnished or covered with golden armour.

Ոսկեսէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves gold or riches.

Ոսկեվարսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To ornament the hair with gold, to have golden or yellow hair.

Ոսկեսառուն, *adj. ind.* That has the train ornamented with gold (speaking of a robe or cloak).

Ոսկերիչ (*բչի, բչաւ*) *s.* Goldsmith.

Ոսկերոտի (*աւոյ, աւով*) *s.* Bones, carcass, skeleton.

Ոսկերչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of a goldsmith.

Ոսկեփայլ, *adj. ind.* Shining like gold, golden.

Ոսկեփառ, *adj. ind.* Adorned with gold, superb, rich.

Ոսկեփունջ, *adj. ind.* Made into tufts with thread of gold.

Ոսկեքար (*ի, իւ*) *s.* Chrysolite.

Ոսկեբողբոջ See **Ոսկեբողբոջ** with the following.

Ոսկի (*կւոյ, կւով*) *s.* Gold: See **Ոսկեզէն**:

Ոսկիազէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Armed with gold.

Ոսկիաթել See **Ոսկեթել**:

Ոսկիածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That produces gold; that is born wealthy.

Ոսկեակալ (*ի, աւ*) *adj.* That carries a quantity of gold.

Ոսկեակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Ոսկեակալ**:

Ոսկեակուռ See **Ոսկեկուռ**:

Ոսկեհոսաւ See **Ոսկեհոսաւ**:

Ոսկեմոյլ, *adj. ind.* Cast in gold; adorned or covered with gold.

Ոսկեմայր (*մոր, մորք*) *s. f.* Mother of gold (*aurea mater*, title of a heathen Goddess).

Ոսկեպատ (*ի, իւ*) *adj.* Covered with gold; golden, gilt or gilt over.

Ոսկեփայլ See **Ոսկեփայլ**:

Ոսկիւն (*ի, աւ*) *s.* Grain or particle of gold.

Ոսկեմայր See **Ոսկեմայր**:

Ոսկր (*կեր, կերա*) *s.* Bone. **Ոսկր փայլ** See **Փղոսկր**: **Հանել զոսկրաւ**, to bone. **Փոխարկել յոսկր**, to ossify.

Ոսկրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Osteology.

Ոսկրաբեկ (*ի, աւ*) *adj.* That breaks a bone. **Ոսկրաբեկ թռչուն**, ossifrage: See **Եփենեկ**:

Ոսկրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Description of the bones, osteography.

Ոսկրահատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Osteotomy.

Ոսկրամիջին (*միջին, միջմբ*) *s.* Periosteum.

Ոսկրեզէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Bony, that is of a bony nature.

Ոսկրեղուլ (*կէի, կէաւ*) *s.* Sort of bird.

Ոսկրուռ, *adj. ind.* Full of bone; difficult.

Ոսնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be stunted, to dry up, to become thin.

Ոստի (*ի, աւ*) *s.* Adversary, enemy, contradictor, disputer, opponent.

Ոստիասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves contention.

Ոստիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enmity; hatred.

Ոսպն (*պան, պամբ*) *s.* Lentil.

Ոսպնածան (*ի, իւ*) *s.* Lentil soup or broth.

Ոսպնածեկ, *adj. ind.* Lenticular. **Մագնիօսպնածեկ**, lenticular glass, magnifying glass.

Ոսպնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Made or prepared with lentils. **Ոսպնեայ թան** See **Ոսպնեայ թան**:

Ոստ (*ոյ, ուլ*) *s.* Branch, bough,

shoot, slip, bud, sucker: knot, lump: hill, low mountain.

Ոստաւից, *adj. ind.* Full of branches.

Ոստակոտոր, *adj. ind.* See Ոստաքանց:

Ոստայն (ի, իւ) *s.* Texture, web, web. Ոստայն սարգից, spider's web.

Ոստայնանկ (ի, աւ) *s.* Weaver; knitter.

Ոստայնանկած, *adj. ind.* Woven.

Ոստայնանկել (եմ, եցի) *v. a.* To weave, to knit.

Ոստայնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a weaver; weaving, web.

Ոստան (ի, իւ) *adj.* See Ազատ:

Ոստան քաղաք, a free city.

Ոստանիւլ See Ոստանուլ:

Ոստասաղարթ, *adj. ind.* Furnished with leafy branches.

Ոստաքանց, *adj. ind.* Branched. Ոստաքանց առնել, to branch, to cut the branches, to prune.

Ոստաքանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lopping off.

Ոստիկան (ի, աւ) *s.* Inspector, surveyor; prefect, provost, commander, bailiff, commissary, sheriff.

Ոստիկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inspection; prefecture.

Ոստիւն, *s. ind.* See Ոստուն:

Ոսող (տեղ, տեղք) *s.* Birdlime; lime twig.

Ոստնական (ի, աւ) *adj.* Terrestrial: See Ծամաքային:

Ոստնուլ (ուժ, տեղ) *v. n.* To leap, to take a leap; to dart forward, to gambol; to go out, to fly.

Ոստոսուել (եմ, եցի) *v. n.* To canper, to hop; to bound, to rebound.

Ոստոսուում (տման, տմամբ) *s.* Tripping, rebounding.

Ոստում (տման, տմամբ) *s.* Leap; gambol; dart.

Ոստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To make leap.

Ոստել (եմ, տեղ) *v. n-p.* See Ոստնուլ:

Ոսորէ (ի, իւ) *s.* Oyster.

Ոսորէոս (ի, իւ) *s.* See Ոսորէ:

Ոսորի (ուղ, ընաւ) *s.* See Ոսորէ:

Ո՞վ (ո՞ր, որո՞վ) *pro.* Who? what, which? Ո՞վ 'ի ձեռն, who amongst you? Ո՞վ է դա, what man is that? Չո՞վ աւաւել սիրես, which do you like best? Թո՞վ երթաս, where are you going?

Ո՞վ, *int.* O! oh! ho! ah! ha! alas! Ո՞վ Աստուած իմ, O my God! Ո՞վ զիարդ գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how amiable is virtue! Ո՞վ աղետիցս, what a pity. Ո՞վ սքանչելեացս, what a wonder.

Ովկիանոս (ի, աւ) *s.* Ocean.

Ո՞վ դք, *pro.* Who? which? whosoever.

Ովսանայ (ի, իւ) *s.* Hosannah.

Ոտանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That walks, that goes on foot: rhythmical, measured: verse, poetry, rhyme, rhythm, foot, number, cadence, measure. Զոտանաւոր or յոտանաւոր կալ, to be or rest on one's feet. Զոտանաւոր անցանել, to go on foot. Տողել or յօրինել թոտանաւորս, to rhyme, to make verses.

Ոտն (տին, տմբ) *s.* Foot. Ոտն անասնոց, paw or foot of animals. Ոտն կարկնոյ, leg of a pair of compasses. Ոտն հրացանի, butt end or rest of a fowling piece or musket. Զոտնից մինչև յգլուխ, from head to foot. Ոտն հարկանել, to kick. Ոտն առ ոտն, gradually, by little and little; by degrees. Առ ոտն հարկանել or կոխել, to tread under foot, to despise. Զոտն կալ, to rise, to stand upright. Զոտին կալ, to be on foot. Ոտն զոտամբ արկանել, to put one foot on the other.

Ոտնլուայ (ի, իւ) *s.* Washing of the feet.

Ոտնակապ (ի, իւ) *s.* That serves to bind the feet, fetters. Արձակել զոտնակապս, to rid of fetters.

Ոտնակապել (եմ, եցի) *v. a.* To bind the feet, to fetter.

Ոտնակառել (եմ, եցի) *v. a.* To stop, to remain immovable.

Ոտնակոխ, *adj. ind.* Trodden under foot. Ոտնակոխ առնել, to tread under foot.

Ոտնահար See Ոտնհար:

Ոտնահարութիւն See Ոտնհարութիւն:

Ոտնահետ, *s. ind.* Vestige, trace, foot-mark.

Ոտնաձայն (ի, իւ) *s.* Noise that is made by the feet in walking; noise.

Ոտնաչափ (ի, իւ) *s.* Foot (geometrical measure).

Ոտնառու (ի, աւ) *adj.* Podagrical, gouty.

Ոտնառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the feet; obstacle, hinderance.

Ոտնառեցի (դւոյ, դեաւ) *s.* Place where one puts one's foot.

Ոտնաարոփ, *adj. ind.* That makes a noise with the feet.

Ոտնացաւ (ի, աւ) *adj.* See **Ոտնաւաւ**.

Ոտնացաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the feet.

Ոտնափշուր, *adj. ind.* Crushed or trodden under foot.

Ոտնափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Step, motion of the foot.

Ոտնբեկ (ի, աւ) *adj.* That has broken its foot.

Ոտնկոյ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Place for the foot: that is on foot.

Ոտնկէլիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Condition of a person who is standing.

Ոտնկռիւ, *s. ind.* Spot or place to put the feet; hinderance.

Ոտնհար, *adj. ind.* **Ոտնհար լինել**. To kick, to make fall; to despise, to laugh at, to insult.

Ոտնհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Kick; insult, sneer, smile.

Ոտնփոխ (ի, իւ) *s.* Motion of the foot, step, walk. **Ոտնփոխ լինել**, to walk.

Ոտնփոխութիւն See **Ոտնափոխութիւն**.

Որ (ոյ, ու) *pro.* Who, which, what, that. **Որ պահէ զպատուիրանս Աստուծոյ, փրկեցի**, who observes the commandments of God shall be saved. **Որ բարիս գործէ, գտէ զբարիս**, who acts well will be rewarded. **Ընտրեալ զորն և կամիս**, choose which you please. **Զորում ժամու**, at what hour? **Էւ որ չար ևս է**, and what is worse. **Այրն զոր ես սիրեմ**, the man whom I love. **Որ և էցէ**, whatever it may be, whatsoever it may be. **Անցին ընդ գետն՝ որ ՚ի լուղ, և որ ՚ի նաւակի**, they crossed the river, some swimming, others in a boat. **Ո՞ր աղագաւ**, why? for what reason? **Որ միանգամ**, who, whosoever. **Որոյ աղագաւ**, for this reason. **Որոյ աղագաւ**, for what reason? wherefore? **Որ ոք**, who, whosoever.

Որ, *conj.* That. **Կարծեմ որ գայ**, I believe that he will come. **Որ թէ պէտէ նորա վէճք են**, although they are superior.

Որակ (ի, աւ) *s.* Quality; colour.

Որակայեղց, *adj. ind.* Of various qualities, diverse.

Որականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be qualified; to be painted, to be coloured.

Որակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To qualify; to paint, to colour.

Որակաւոր (ի, աւ) *adj.* Qualified.

Որակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quality; colour, dye.

Որայ (ի, աւ) *s.* Sheaf, bundle. **Որայս կապել**, to make into sheaves, to sheave, to heap, to make into bundles.

Որք (ոյ, ու) *s.* Orphan; destitute.

Որբանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become an orphan, to lose one's father or mother.

Որբանոց (ի, աւ) *s.* Orphan-asylum.

Որբար See **Որբոն**.

Որբոն, *adv.* As, like, to wit, for example: See **Չորորինակ**.

Որդոստայ (ի, իւ) *s.* Forum.

Որդունակ, *adv.* As.

Որդան See **Որգն**: **Որդան կափր**, kermes; crimson; red colour.

Որդեաբար See **Որդեաբար**.

Որդեակ (եկի, եկաւ) *s.* Son, child.

Որդեգիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Adoptive, adopted.

Որդեգրաբար, *adv.* Adoptively.

Որդեգրական (ի, աւ) *adj.* Adoptive, by adoption.

Որդեգրել (եմ, եցի) *v. a.* To adopt, to affiliate.

Որդեգրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adoption, affiliation.

Որդեծին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That brings forth a child.

Որդեծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Child birth.

Որդեկեր (ի, աւ) *adj.* That eats that devours its offspring.

Որդեկոոր, *adj. ind.* That kills, that destroys its children: whose children are killed.

Որդեկորոյս, *adj. ind.* That has lost its young.

Որդեպէս, *adv.* Filially, like a son.

Որդեսէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves its son or children.

Որդեսպան (ի, աւ) *s.* That kills its children or its son.

Որդեգիր See **Որդեգիր** with the following.

Որդի (դւոյ, դւով) *s.* Son, child.

Որդիաբար, *adv.* Filially, like a son.
Որդիական (ի, աւ) *adj.* Filial.
Որդիատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That hates its son or children.
Որդիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To affiliate, to adopt.
Որդիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Filiation.
Որդն (դան, դամբ) *s.* Worm, vermin, grub, insect.
Որդնալից, *adj. ind.* Crawling, full of worms, maggoty.
Որդնահար (ի, աւ) *adj.* Worm-eaten.
Որդնահարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become worm-eaten.
Որդնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Worm-hole, rottenness.
Որդնապարար, *adj. ind.* That breeds worms.
Որդնեաց, *adj. ind.* Crawling with worms.
Որդւութիւն See **Որդիութիւն**:
Որեան (ենոյ, ենով) *s. pl.* See **Որեար**:
Որեար (երոյ, երով) *s. pl.* Nobility, gentlemen.
Որդան, *adv.* As, how.
Որ էն, *s. ind.* He who is, God, the supreme Being.
Որթ (աւ, աւ) *s.* Calf, young of a cow or of some other animals.
Որթ (ոյ, ով) *s.* Vine, plant that bears grapes: basket, flat basket, round basket.
Որթատունկ (անկոյ, անկով) *s.* Vine, plant that bears grapes.
Որթի (Greek word) See **Ուղիղ**:
Որթողութիւն, *adj.* (Greek word) Orthodox: See **Ուղղափառ**:
Որի (բւոյ, բեաւ) *s.* Hawk.
Որիզ (ոյ, ով) *s.* Rice. Դաշտաւայր որիզոյ, field of rice.
Որիշ, *adj. ind.* Distinct, different, separate from another, another.
Ործաւ (ամ, ծացի) *v. n-p.* To vomit.
Ործացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make vomit, to cause vomiting.
Ործացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Vomitive, emetic.
Որկանս, *s. ind.* The present things, this life.
Որկէն See **Որդն**:
Որկոր (ոյ, ով) *s.* Oesophagus, throat.

Որկորաթեաութիւն See **Որկորաթութիւն**:
Որկորաթեա (թեաի, թեաաւ) *adj.* See **Որկորայ**:
Որկորամոլ See **Որկորամոլ**:
Որկորամոլութիւն See **Որկորամոլութիւն**:
Որկորայ (ի, իւ) *adj.* Gluttonous, greedy, ravenous, voracious, glutton.
Որկորեաւ (եղոյ, եղով) *adj.* Gluttonous, greedy.
Որկորութեան (բառան, բառամբ) *s.* See **Որկորութեան**:
Որկորութեան (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity, daintiness, guttling.
Որկորմոլ (ի, իւ) *adj.* See **Որկորայ**:
Որկորմոլութիւն See **Որկորութեան**:
Որձ (ի, իւ) *adj.* Male.
Որձակոտոր, *adj. ind.* Որձակոտոր առնել, To destroy the male sex.
Որձամոլ See **Սրուամոլ**:
Որձաւ (ի, աւ) *s.* Capon.
Որձաքար (ի, իւ) *s.* and *adj.* Firm or hard stone: of hard stone, of marble.
Որձակաւ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See **Ործաւ**:
Որմ (ոյ, ով) *s.* Wall; partition.
Որմ զորմայն, from wall to wall.
Որմած (ոյ, ով) *s.* Place surrounded with walls.
Որմածութիւն (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Որմադիր**:
Որմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mason's work, masonry.
Որմայեց, *adj. ind.* Supported against a wall.
Որմարդեւ (ի, իւ) *adj.* Enclosed with a wall, walled.
Որմիւ (եմ, եցի) *v. a.* To wall, to surround with walls, to close up with masonry, to build.
Որմիւական (ի, աւ) *adj.* Of Jupiter. Որմիւական դիք, Jupiter (heathen God): See **Սպանդարմեա**:
Որմիւդ (միւդի, միւդաւ) *s.* See **Սրամիւդ**:
Որմիւդիր (դրի, դրաւ) *s.* Mason.
Որմիւդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Masonry, mason's work.
Որոգայթ (ի, իւ) *s.* Snare, trap, net.
Որոգայթադիր, *adj. ind.* That sets or lays a snare for any one.

Որոգայթել (եմ, եցի) *v. a.* To set or lay snares for any one, to entrap, to surprise, to deceive, to take by artifice.

Որոճ (ի, իւ) *s.* Chewing the cud. **Որոճ ածել** See **Որոճալ**.

Որոճաբար, *adv.* In a ruminating manner, like one that ruminates.

Որոճալից, *adj. ind.* Well ruminated.

Որոճային (յնոյ, յեով) *adj.* That ruminates.

Որոճալ (ամ, չացի) *v. n. and a.* To ruminate, to chew the cud, to re-chew.

Որոճել (եմ, եցի) *v. n. and a.* See **Որոճալ**.

Որոճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոճումն**.

Որոճումն (չման, չմամբ) *s.* Rumination, chewing the cud.

Որոն (ման, մամբ) *s.* Darnel; tares. **Որոնացան** (ի, իւ) *adj. and s.* Sower of darnel.

Որոնաւեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles darnel.

Որոնել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to search, to inquire, to take trouble to find, to make search, to ferret, to rummage.

Որոնումն (նման, նմամբ) *s.* Search, research, inquest, investigation, inquiry.

Որոշ, *adj. ind. and adv.* Distinct, different, separate; decisive, precise, clear; evident, certain: See **Որոշակի**.

Որոշակի, *adv.* Distinctly, decisively, precisely, positively, plainly, clearly.

Որոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to discern; to divide, to separate, to mark the difference; to decide, to determine; to specify.

Որոշիչ (չի, չլաւ) *adj.* Distinctive, decisive, decisory, determinative, definitive.

Որոշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոշումն**.

Որոշումն (չման, չմամբ) *s.* Distinction, division, separation; difference; decision, definition, determination, resolution; precision; segregation.

Որոջ (ի, աւ) *s.* The young of a sheep, lamb.

Որջանալ (ամ, ջայայ) *v. n-p.* To retire into a den, to be in a lurking hole.

Որովայն (ի, իւ) *s.* Belly, abdomen; breast: womb.

Որովայնածեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a person devoted to his belly, gormandizing, gluttony, guzzling.

Որովայնածէս (ժեաի, ժեաաւ) *adj.* Addicted to one's belly, gormandizer, glutton, guzzler.

Որովայնալուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flux, looseness, cholera morbus, scouring, diarrhoea.

Որովայնամաշի (ի, աւ) *s.* Peritonaeum.

Որովայնամոլ (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովայնամոլութիւն See **Որովայնածեռութիւն**.

Որովայնապաշտ (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովայնապարար (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովհետեւ, *conj.* Since, whereas, because, on account of, for.

Որոտ (ի, իւ) *s.* See **Որոտումն**.

Որոտալ (ամ, ապի) *v. n.* To thunder; to detonate.

Որոտաւոր (ի, աւ) *adj.* That thunders.

Որոտըդոտ, *adj. ind. and adv.* Thundering, striking; sudden.

Որոտըդորոտ, *adj. ind.* In thundering.

Որոտումն (աման, ամամբ) *s.* Thunder.

Որոր (ի, իւ) *s.* See **Ճայ**.

Որչափ (ի, իւ) *adj. and adv.* How much, how many, as much as. **Որչափ և անգամ**, how many times. **Որչափ և մեծատուն իցէ**, however rich he may be. **Այնչափ յարգեմ զնա, որչափ դքեզ**, I esteem him as much as you. **Որչափ մարդիկ, այնչափ կարծիք**, as many men, as many minds. **Որչափ քան**, almost.

Որչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity.

Որպէս, *prep. and adv.* As, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when. **Որպէս զի**, in order that, even as. **Որպէս թէ**, as, almost.

Որպիսանալ See **Որպիսանալ**.

Որպիսացունել See **Որպիսացուցանել**.

Որպիսի (աւոյ, սեաւ) *adj.* What.

Որպիսի է իցէ, whatsoever, whatever.
Որպիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quality, condition, state.
Որջ (ոյ, ով) *s.* Den, burrow, cave for beasts, hole, nest.
Որջանում, *adj. ind.* That retires into a den.
Որջու See **Ուրջու**.
Որս (ոյ, ով) *s.* Chase, hunting; prey: venison, game. **Որս ձկանց**, fishery.
Որսալ (ամ, սացի) *v. a.* To chase, to hunt, to surprise, to entrap. **Ձուկն որսալ**, to fish.
Որսական (ի, աւ) *adj.* That hunts; of hunting. **Թռչուն որսական**, bird of prey. **Շուկ որսական**, hound, sporting dog: See **Բարակ**.
Որսակից (կցի, կցաւ) *adj.* That hunts or fishes with another.
Որսայս See **Գորսայս**.
Որսակք (նայ, նգք) *s. pl.* Chase, hunting; snare.
Որսորդ (ի, աւ) *s.* Hunter, that hunts.
Որսորդախաբ, *adj. ind.* That deceives a hunter or angler.
Որսորդապետ (ի, աւ) *s.* Game-keeper.
Որսորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chase, hunting; prey.
Որսոն (ի, իւ) *adj.* See **Որսորդ**.
Որցել (եմ, կցի) *v. a.* To rob, to snatch, to take, to surprise, to entrap.
Որքան (ոյ, ով) *adj. and adv.* How much: quantity.
Որքանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity.
Որքին See **Որքիւն**.
Որքինոտ (ի, աւ) *adj.* Itchy.
Որքիւն (ոյ, ով) *s.* Ringworm, itching, erysipelas.
Որքիւնոտ See **Որքինոտ**.
Ութ (ի, իւ) *adj.* Eight.
Ութամայ, *adj. ind.* See **Ութա ման**.
Ութաման (մնի, մնիւ) *adj.* Eight years old.
Ութանկիւնի (նւոյ, նեաւ) *adj. and s.* Octagon, that has eight angles.
Ութաստիճանեայ, *adj. ind.* Possessing eight degrees.
Ութեման See **Ութաման**.
Ութերորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Eighth: eighthly. **Ութերորդ ձայն**, octave (musical term).

Ութերորդել (եմ, կցի) *v. a.* To pay or to take the eighth.
Ութեաման See **Ութոտաման**.
Ութեամաներորդ See **Ութոտամաներորդ**.
Ութեամանեքեան See **Ութոտամանեքեան**.
Ութիցս, *adv.* Eight times.
Ութոտաման (ից, իւք) *adj.* Eighteen.
Ութոտամաներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Eighteenth: in the eighteenth place.
Ութոտամանեքեան or **Ութոտամանեքին** (նեցունց, նեքումբ) *s. pl.* The whole eighteen.
Ութնամեայ, *adj. ind.* Octogenary, that is eighty years old.
Ութնաւոր (ի, աւ) *adj.* That contains eighty.
Ութներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Eightieth: in the eightieth place.
Ութսուն (սնից, սնիւք) *adj.* Eighty.
Ութօրեայ (րէի, րէիւ) *adj. and s.* Eight days old: octave, eight days: eighth day.
Ութօրէք (րէից, րէիւք) *s. pl.* Octave, eight days, se'nnight.
Ուժաւոր (ի, աւ) *adj.* That gives strength, strengthening.
Ուժաւոր (ի, աւ) *adj.* Strong, robust, vigorous.
Ուժգին, *adj. ind. and adv.* Strong, great, violent, impetuous, vehement: strongly, vigorously, with vehemence, with all one's might, violently, lively.
Ուժգինս, *adv.* See **Ուժգին**.
Ուժգնաբար, *adv.* Strongly, violently.
Ուժգնաբարբառ, *adj. ind.* Loud, with great noise, shrill, high.
Ուժգնագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Louder, very violent, very strong.
Ուժգնակի, *adj. ind. and adv.* See **Ուժգին**.
Ուժգնահնչակ, *adj. ind.* See **Ուժգնաբարբառ**.
Ուժգնապիրկ, *adj. ind.* Bound tightly.
Ուժգնասիրա, *adj. ind.* Strong, courageous.
Ուժգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Force, violence, vigour, vehemence, impetuosity.
Ուժեղ (եմ, կցի) *v. n. and a.* To

be able, to oppose, to resist, to have strength.

Ուժեղ (*ի, աւ*) *adj.* Strong, vigorous, robust.

Ուժեղակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ուժեղ**: **Ուժեղութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Force, vigour, power.

Ուժիւ See **Օժիւ**.

Ուլ (*ու, ու*) *s.* Kid, little goat.

Ուլենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* The skin of a little goat or kid.

Ուլիպիաթ See **Ուլիպիաթ**:

Ուլի (*լան, լամբ*) *s.* Scrag, neck.

Ուլունք (*լանց, լամբք*) *s. pl.* Pearl-necklace: Venetian pearls, jewel.

Ուխտ (*ի, իւ*) *s.* Vow; devotion: profession of a religion: confederation; alliance, convention: wish, prayer: congregation, assembly. **Ուխտ միանձանց**, monkhood.

Ուխտագնաց (*ի, իւ*) *s.* Pilgrim.

Ուխտագնացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pilgrimage.

Ուխտադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That makes a vow or a convention.

Ուխտադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Violation of a vow, of a convention: See **Ուխտազանցութիւն**:

Ուխտադրութիւն, *adj. ind.* Violator of a vow, of a convention: See **Ուխտազանց**:

Ուխտագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vow, profession: convention: wish.

Ուխտազանց (*ի, իւ*) *adj.* Offender, violator, infringer, transgressor.

Ուխտազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contravention, violation, breach, infraction, transgression.

Ուխտակալ (*ի, իւ*) *adj.* That observes, that keeps a vow, a convention, faithful.

Ուխտակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, observance of a vow, fidelity.

Ուխտական (*ի, աւ*) *adj.* Votive: vowed.

Ուխտակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That unites in the same vow; confederate.

Ուխտակորոյս, *adj. ind.* See **Ուխտազանց**:

Ուխտակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Participation in the same vow; confederation.

Ուխտապահ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ուխտակալ**:

Ուխտապահութիւն See **Ուխտակալութիւն**:

Ուխտարան (*ի, աւ*) *s.* Place where one makes a vow, a convention.

Ուխտարար (*ի, աւ*) *adj.* That makes a vow, a profession.

Ուխտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Vowed; that has made a vow; pilgrim.

Ուխտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vow; convention: pilgrimage.

Ուխտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vow, to make a vow; to profess: to make a convention, to confederate, to enter into a mutual obligation; to promise.

Ուխթ See **Ուղթ**:

Ուծանալ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To remove, to go out of, to abandon, to fail.

Ուծացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To remove, to drive away.

Ուղ (*ոյ, ով*) *s.* See **Ուղի**:

Ուղակից See **Ուղեկից**:

Ուղարկաւոր See **Յուղարկաւոր** and **Ուղեւոր**:

Ուղարկաւորութիւն See **Յուղարկաւորութիւն**:

Ուղարկել See **Յուղարկել**:

Ուղեգնաց (*ի, իւ*) *s.* See **Ուղեւոր**:

Ուղեգնացութիւն See **Ուղեւորութիւն**:

Ուղեկան (*ի, աւ*) *adj.* Of travelling; passing.

Ուղեկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* Travelling companion, that accompanies, that goes in company with some one. **Ուղեկից լինել** See **Ուղեկիցել**:

Ուղեկցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To accompany, to send with another or in company.

Ուղեկցիւ (*եմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To accompany, to go in company with any one, to follow, to go with.

Ուղեկցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Travelling companion, company; suite.

Ուղեկցութիւն նաւուց, convoy.

Ուղեղ (*ուղղոյ, ուղղով*) *s.* Brain, brains; marrow.

Ուղեղաբաժ, *adj. ind.* Produced from the brain.

Ուղեչափ (*ի, իւ*) *s.* Odometer.

Ուղեբաժ (*ի, իւ*) *s.* Gift, present, homage.

Ուղեբաժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give; to make a present; to present, to offer: to direct, to arrange: to push forth, to produce.

Ուղեցոյց (ցուցի, ցուցաւ) *s.* Guide, escort: needle, compass. **Ուղեցոյց լինել**, to guide, to conduct, to escort.

Ուղեւոր (ի, աւ) *s.* Traveller; passenger.

Ուղեւորել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to cause one to go.

Ուղեւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To go to travel, to go, to march, to set out to travel, to set out on a journey, to journey on.

Ուղեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey.

Ուղեկից See **Ուղեկից** :

Ուղեշ (շէշի, շէշիւ) *s.* Shoot, slip, cut, bud, branch.

Ուղի (ղւղ, զւղ) *s.* Road, way, journey, route. **Յուղի անկանիւ որուղւոյ լինել**, to set out on a journey, to journey, to begin a journey, to apply to.

Ուղիղ (ուղղոյ, ուղղով) *adj. and adv.* Right, direct; just, equitable: strictly, directly; justly.

Ուղիղհասաւ, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղեմարտ See **Ուղեմարտ** :

Ուղի See **Ուղի** :

Ուղեւորարար, *adj. ind.* Fruitful by means of an inundation.

Ուղեւոր (ջրոյ, ջրով) *s.* Water of a torrent, torrent of water.

Ուղեացան, *adj. ind.* That causes a torrent.

Ուղիսիւ (իմ, խեցոյ) *v. n-p.* To become a torrent; to abound.

Ուղիւք (խից, խիւք) *s. pl.* Torrent, ravine, flood.

Ուղիւթիւ, *adv.* Like a torrent.

Ուղեհան, *adj. ind.* Four inches long: See **Ուղեհան** :

Ուղեւորանել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ուղեւորանել** :

Ուղեւորանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղեւորեմ, *adj. ind.* High, straight.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Rectilinear; direct, straight, perpendicular.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Correct; orthographical.

Ուղեւորել (եմ, եցի) *v. a.* To correct; to spell correctly, to write correctly.

Ուղեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correction; orthography.

Ուղեւորաց, *adj. ind.* Just, equitable, right.

Ուղեւորացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correct judgment.

Ուղեւորաց (ի, իւ) *adj.* Orthodox, sound.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Straight, perpendicular.

Ուղեւորից, *adj. ind.* Full of marrow.

Ուղեւորից See **Ուղեւորից** :

Ուղեւորից (ի, աւ) *adj.* That speaks correctly or justly.

Ուղեւորիցել (եմ, եցի) *v. a.* To speak correctly or properly.

Ուղեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Whose marrow is dried or spent.

Ուղեւորիք (ի, աւ) *adj. and s.* Nominative, the first case.

Ուղեւորիք, *adv.* Rightly, directly; on a level, perpendicularly: correctly.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղեւորիքաց (եցի, եցաւ) *adj. and adv.* Perpendicular, straight: perpendicularly, on a level. **Ուղեւորիքաց Գիծ**, plummet.

Ուղեւորիքացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpendicularity.

Ուղեւորիքաց (ի, իւ) *adj.* Orthodox.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* Straight.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* That draws, that is drawn straight.

Ուղեւորիք See **Ուղեւորիք** :

Ուղեւորիք See **Ուղեւորիք** :

Ուղեւորիքիւն (կեան, կեամբ) *s. and adj.* Rightangle, rectangular.

Ուղեւորիքիւնի, *adj. ind.* Rectangular.

Ուղեւորիք, *adj. ind.* That moves straightly or evenly.

Ուղեւորիք (ի, իւ) *s.* Square.

Ուղեւորիք See **Ուղեւորիք** :

Ուղեւորիք (ի, աւ) *adj.* Orthodox; catholic.

Ուղեւորիքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthodoxy; Catholic religion.

Ուղեւորիք (եկի, եկաւ) *s.* Rudder, helm: See **Ուղեւորիք** :

Ուղեւորել (եմ, եցի) *v. a.* To trim, to make straight: to apply to: to direct, to rull, to redress, to correct, to improve, to adjust, to reform, to make better, to amend: to erect, to raise, to hold up.

Ուղեւորել (շէի, շէաւ) *adj. and s.* Director: rector; corrector.

Ուղղորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Straight, direct; directly, quite straight, evenly.

Ուղղորդաբանաց, *adj. ind.* That walks erectly.

Ուղղորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of any thing straight; direction.

Ուղղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accuracy, exactitude, regularity: uprightness, integrity, justice, rectitude, equity: correction, adjustment, amendment, redress, reformation: direction, tendency.

Ուղորդել (եմ, եցի) *v. n.* To travel, to go a journey.

Ուղորդ See **Ուղորդի**.

Ուղուկ (զիկ, զիւ) *s.* Measure of four inches.

Ուղտ (ու, ու) *s.* Camel. Տաճիկ ուղտ, dromedary.

Ուղտապան (ի, աւ) *s.* Camel driver.

Ուղտերամակ (ի, աւ) *s.* Herd of camels.

Ուղի (ոյ, ով) *s.* Sun, brilliant light.

Ուղիաճահ, *adj. ind.* See **Ուղիեան**:
Ուղիեան, *adj. ind.* Luminous, shining.

Ումեպէտ or **Ումպէտ**, *adj. ind.* Whatever, whatsoever, mean, low, contemptible.

Ումպ (ոյ, ով) *s.* Drink, beverage; draught.

Ունակ (ի, աւ) *adj.* That contains.

Ունակաբար, *adv.* Habitually.

Ունակական (ի, աւ) *adj.* Habitual.

Ունականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To habituate, to accustom one's self.

Ունակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To habituate, to accustom.

Ունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habit, custom, accustoming: extent, capacity.

Ունայն (ի, իւ) *adj.* Empty, that is not filled: vain, useless.

Ունայնաբան (ի, իւ) *adj.* That makes use of idle or useless words, jabberer.

Ունայնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak useless words, to speak much, to jabber.

Ունայնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idle or frivolous discourse, tiresome repetition: See **Դատարկաբանութիւն**:

Ունայնահաւատ (ի, իւ) *adj.* That is of a false religion, infidel.

Ունայնաձայն (ի, իւ) *adj.* That speaks in vain.

Ունայնաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To speak in vain: See **Բարբառել**.

Ունայնաձեռն, *adj. ind.* and *adv.* Empty, vain, useless: in vain, uselessly.

Ունայնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become empty or vain; to be debased, to be humbled.

Ունայնապարծ, *adj. ind.* Vain, proud.

Ունայնասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Vain, that loves vanity.

Ունայնասովոր, *adj. ind.* That is attached to vain things.

Ունայնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To empty; to render vain or useless; to debase, to humble.

Ունայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, inutility, futility, lie.

Ունգ (ընգոյ, ընգով) *s.* Small pieces of straw; bundle of straw in which some grains of corn remain.

Ունգ (ընգոյ, ընգով) *s.* Pulse.

Ունելի (ւնոյ, լեաւ) *adj.* That holds, that takes.

Ունելիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Tongues; small tongues; jaws: snuffers.

Ունել (իմ, կալայ) *v. a.* To have, to take, to hold, to possess; to stop, to retain; to seize, to become master of, to gain, to obtain, to enjoy; to contain, to enclose: to surprise; to carry, to support, to sustain: to repute, to esteem. **Ունել զերկիւզն Աստուծոյ առաջի աչաց**, to have the fear of God before one's eyes. **Չի նլ ունիս առնել**, what have you to do? **Ունել զղբ**, to stop any one. **Կալ զնա զեղջերացն**, take it by the horns. **Ունել զգուշութիւն**, to take care, to watch. **Փոյթ** or **խնամ ունել**, to take care, to be careful. **Տենդն կալաւ զնա**, he has caught a fever, or the fever has seized him.

Ունկ See **Ունգ**:

Ունկի (կւոյ, կեաւ) *s.* Ounce.

Ունկն (կան, կամբ) *s.* Ear: handle. **Խօսել յունկանէ**, to speak in one's ear. **Ունկն դնել**, to give one's ear to, to listen, to be attentive.

Ունկնախից, *adj. ind.* That has shut his ears.

Ունկնամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* and

s. That enters by the ear: earwig.
Ունկնաւոր (ի, աւ) *adj.* Having an ear or handle.

Ունկնդիր (դիր, դրաւ) *adj.* and *s.* Listening; auditor. Ունկնդիր լինել, to lend one's ear to, to listen; to obey; to grant.

Ունկնդրասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Listening, that likes to listen.

Ունկնդրել (եմ, էցի) *v. a.* See Ունկնդիր լինել:

Ունկնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Audience; obedience.

Ունշաւ (ի, աւ) *adj.* That has the nose cut off.

Ունշք (ընչաց, ընչովք) *s. pl.* Nose. Ունշ or ունշաւանել, to scorn, to despise. Զընշովք ասել, to cut off one's whiskers.

Ունդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Possession.

Ունջ (ընջոյ, ընջով) *s.* The lowest spot, foot; earth: See Չանձախարիթ: Ունջս հասանել զծառով, to dig about, to take away the earth which is about the root of a tree.

Ունտակեր See Ընդակեր:

Ուշ (ոյ, ով) *s.* Attention, application of mind; care; memory, remembrance: sentiment, sense, thought, imagination. Ուշ 'ի կուրծս ասնել or ուշ ասնել, to recal to mind, to remember, to think. Ուշ զնել or ուշ ունել, to pay attention, to be attentive, to regard, to consider; to take care. Յուշի ասնել, to bear in mind, to remember. Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց, to be forgotten. Բանաւ յուշոյ մտաց, to make forget, to put out of one's head. Յուշ լինի ինձ, I do remember. Ուշ ուշով, attentively, with attention, with care, carefully.

Ուշարարձեւ (ելոյ, էլով) *adj.* Forgotten: mad or crazy, that is out of his mind, that has lost his senses.

Ուշարարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oblivion, forgetfulness: alienation or wandering of the mind, catalepsia.

Ուշարերել (եմ, էցի) *v. a.* To recal to mind, to remember, to think: to recover from a swoon; to make one come to again.

Ուշարերել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To recover from a swoon; to come to life, to recover one's thoughts or senses.

Ուշդիր, *adj. ind.* Attentive, careful.

Ուշագրել (եմ, էցի) *v. n.* To pay attention.

Ուշագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attention, consideration.

Ուշամոռաց, *adj. ind.* Out of one's mind.

Ուշատու (ի, աւ) *adj.* Attentive, careful, that pays attention.

Ուշարար (ի, աւ) *adj.* See Ուշատու:

Ուշեղ (ի, աւ) *adj.* See Ուշիմ:

Ուշեղութիւն See Ուշիմութիւն:

Ուշիմ, *adj. ind.* Sensible, wise, judicious, ingenious, intelligent, wary, prudent.

Ուշիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence of mind, ready memory, good sense, wisdom, prudence, intelligence, understanding, judgment, sagacity, perspicacity, penetration of mind.

Ուշիմացոյն (դունի, դունիւ) *adj. comp.* Wiser, very judicious.

Ուս (ոյ, ով) *s.* Vine branch: See Ուսի:

Ուսենի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Willow, osier. Ուսենիք, willow plot, osier bed.

Ուսի (ուոյ, սեւաւ) *s.* Willow, osier.

Ուսկան (ի, աւ) *s.* Net, netting, little net; snare.

Ուսկանարկ, *adj. ind.* That makes use of a net, fisher.

Ուսկանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ուսկանարկ:

Ուսկանել (եմ, էցի) *v. a.* To fish, to take fish with a net.

Ուսազարդ, *adj. ind.* Flowery, ornamented with flowers, with fruits; swelled, abundant, filled.

Ուսաշանաւ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To flower, to fill with fruits, to increase, to abound.

Ուսն (ուան, սամբ) *s.* Mallet; sledge hammer; hammer: See Սեպ:

Ուսնած (ի, աւ) *adj.* That hammers, that gives strokes of a hammer.

Ուսնակ (ի, աւ) *s.* Small hammer, little hammer.

Ուսնուլ (ում, ուսուցայ) *v. n-p.* To swell up, to puff up, to stuff out, to rise up.

Ուսոյք (ուցից, ուցիւք) *s. pl.* Swelling, puffing, rising, lump, tumour, enlargement, tuberosity, blister, pimple, bubo, wen. Իջուցանել զուսոյքս, to assuage a swelling.

Ուռուցանել (*եմ, ուռցի*) *v. t.* To swell, to make swell, to puff, to stuff, to bloat, to tumefy, to raise.

Ուռուցիկ, *adj. ind.* That makes swell. **Հողմն ուռուցիկ**, wind that puffs or swells, stormy wind.

Ուռուցուկ See **Ուռուցիկ**.

Ուռուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Swelling, puffing, enlargement: See **Ուռոյցք**.

Ուս (*ոյ, ուլ*) *s.* Shoulder.

Ուսանիլ (*իմ, ուսայ*) *v. a. and n.* To learn, to be instructed, to study, to read.

Ուսանոց (*ի, աւ*) *s.* Shoulder-piece, shoulder-strap: See **Վարկաս**.

Ուսնիլ See **Ուսիլ**.

Ուսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Study, lecture; doctrine, teaching, instruction, institution.

Ուսումնական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Mathematical; mathematician: See **Գիտուն**.

Ուսումնականապէս, *adv.* Mathematically.

Ուսումնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Literature: mathematicks.

Ուսումնակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That learns, that studies with another.

Ուսումնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves study, studious.

Ուսումնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of study, application.

Ուսումնասեաց (*տեցի, տեցաւ*) *adj.* That does not love study.

Ուսումնարան (*ի, աւ*) *s.* School; academy; lyceum; seminary, college.

Ուսուցանել (*եմ, սուցի*) *v. t.* To teach, to instruct, to lecture, to shew, to let know, to inform.

Ուսուցիչ (*չի, ջշաւ*) *adj. and s.* Professor, master, preceptor, instructor.

Ո՛ւս or **Ո՛ւս** *ուստք*, *adv.* Whence? from what place?

Ուստեմ, *adv.* See **Ուստք**.

Ուստք, *adv.* From some place, from some body. **Ուստք**, whence? from what place? **Ուստք ուստք**, from several places. **Ոչ ուստք այլ ուստք**, not from other place, from no other place. **Զամենայն ուստք**, on all sides. **Զայլ ուստք**, elsewhere, in another place. **Զոլով ուստք**, from several places.

Ուստի, *adv. and conj.* Whence: for

that reason, so, on that account; consequently; then, in consequence. **Ուստի**, whence? from what thing or person?

Ուսար (*տեր, տերք*) *s. m.* Son. **Ուսար և դուսար նորա**, his son and daughter.

Ուտել (*եմ, կերի* or *կերայ*) *v. a.* To eat; to consume; to corrode; to fret.

Ուտիկ (*լւոյ, լեաւ*) *adj. and s.* Eatable; food, what one eats.

Ուտեստ (*ի, իւ*) *s.* Food, victuals, nourishment.

Ուտիճ (*տճի, տճաւ*) *s.* Rottenness: weevil; woodlouse; mite; moth; worm.

Ուտիչ See **Ուտիճ**.

Ուտչալ, *adj. ind.* Gnawed or consumed by worms.

Ուր, *adv.* Where, in what place, in what spot; because, whilst. **Ո՛ւր**, where? **Ուր ուրեմն**, hardly; at last, finally. **Ուր ուրեք**, where, in whatever place.

Ուրաք (*ի, աւ*) *s.* Hatchet, pickaxe.

Ուրախ, *adj. ind.* Joyful, gay, merry, smiling. **Ուրախ առնել**, to rejoice, to enjoy, to give pleasure, to revive. **Ուրախ լինել**, to be rejoiced, to have pleasure. **Ուրախ լիւր**, hail, joy be with you.

Ուրախաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Rejoicing, that gives pleasure.

Ուրախաւի, *adj. ind.* See **Ուրախաւից**.

Ուրախաւոր, *adj. ind.* See **Ուրախաւից**.

Ուրախաւից, *adj. ind.* Joyful, joyous, gay, jovial: See **Ուրախաբար**.

Ուրախակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* **Ուրախակից լինել**, To rejoice with some one: to congratulate.

Ուրախակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Congratulation, felicitation.

Ուրախամիտ See **Խորախամիտ**.

Ուրախանալ (*ամ, խացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful.

Ուրախարար, *adj. ind.* Rejoicing, that rejoices, joyous, that gives joy, pleasant.

Ուրախացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rejoice, to give joy, to enliven, to enjoy.

Ուրախաւէտ, *adj. ind.* Joyful, full of joy.

Ուրախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rejoicing, joy, gaiety, mirth, jubilee.

Ուրանալ (*ամ, բացայ*) *v. a.* To deny, to disallow, to retract, to disavow, to abjure, to renounce, to apostatise.

Ուրանոր, *adv.* Where: See **Ուր**: **Ուրասա**, *s. ind.* **Ուրասա** or **յուրասա** *ինեւ* or *կաւ* See **Ուրանալ**:

Ուրար (*ի, աւ*) *s.* Stole.

Ուրացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Denial, disavowal; apostacy; abjuration. **Ուրացութիւն անձին**, self-denial.

Ուրացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Ուրացութիւն**:

Ուրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make deny.

Ուրացող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Apostate, renegade.

Ուրբաթ (*ու, ու*) *s.* Friday.

Ուրբաթակիւ, *adj. ind.* That breaks the fast of Friday.

Ուրեմն, *conj. and adv.* Then, consequently; in fact, really: in some place, some where: See **Ոմն** and **Մի**: **Անդ** or **անդր ուրեմն**, there. **Այս ուրեմն**, here. **Անդան ուրեմն**, too late, in the end, at last, after much time, finally. **Այս ուրեմն**, at last, finally, then, now. **Վաղ ուրեմն**, already, before. **Վերադոյն ուրեմն**, above, before.

Ուրեք, *adv.* In some place: sometimes: See **Ոմն** and **Մի**: **Է՛ ուրեք**, sometimes. **Ամենայն ուրեք**, every where. **Ուրեք ուրեք**, in some places.

Ուրկանոց (*ի, աւ*) *s.* Lazar-house.

Ուրկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Leprosy; venereal disease.

Ուրոյն, *adv. prep. and adj. ind.* Separately, apart, aside, privately; without, except: separate, different, distinct.

Ուրոյնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be separated, to be distinguished, to retire.

Ուրոյնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Separation, distinction, retreat, solitude.

Ուրուական (*ի, աւ*) *s. and adj.* Shadow, image, appearance, phantom, spectre: rough draft, sketch: apparent, vain, false. **Յորինեւ զուրուականն**, to make a rough draught, to sketch.

Ուրուածայն (*ի, իւ*) *adj.* That speaks in vain, idle, false.

Ուրուապալա (*ի, իւ*) *adj.* That adores idols or false Gods.

Ուրուապէս, *adv.* In vain, falsely; apparently; chimerically.

Ուրուկ (*րկի, րկաւ*) *s. and adj.* Leprous: that has the venereal disease.

Ուրուք (*ի, իւ*) *s.* Vulture: See **Յին**:

Ուրջու (*բրջուի, բրջուաւ*) *s.* Son in law:

Ուի (*ոյ, ուլ*) *s.* See **Խորխորաւ** or **Խորամ**:

Ոք (*ուրուք, ոմամբ*) *adj.* Some one, some, one, certain, any one. **Երթի՛ր աւ ալ ոք**, address yourself to some other. **Այր ոք**, a man. **Աին ոք**, a woman. **Եթէ կայք ոք այնչափ յանդուգն**, is there any one bold enough? **Ոչ ոք**, no one, no body, none. **Ոչ սիրեմ զոք յարանցդ յայդցաւնէ**, I love none of these men. **Ոչ ոք քացի այնչափ յանդուգն**, no one will be bold enough. **Ամենայն ոք** or **իւրաքանչիւր ոք**, every one, every body.

Ոքող (*ի, իւ*) *s.* Thistle; chard.

Չ

Չ (*tchah*) TCH or CH (pronounced as in the English word church.) Consonant, twenty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter **Ջ**, for example: **Գողգոթէւ, գողգոթէւ; կար, կաշէւ, կարկաշէւ; յորանէւ, յորանէւ**.

Չ negative particle. **Չգիտեմ, I** know not. **Չասաց ինչ**, he said nothing: See **Ոչ**:

Չ or **Շ** with a line above denotes the number seven hundred.

Չաման (*ոյ, ուլ*) *s.* Cumin.

Չամիչ (*մչոյ, մչով*) *s.* Raisins.

Չամչեայ (*չեի, չեիւ*) *s. and adj.* Raisins: of raisins.

Չամչեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Made of raisins.

Չանարգազուրդ, *adj. ind.* Miserable.

Չանասցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience.

Չաստուած (*ոյ, ուլ*) *s.* Heathen God, divinity, deity.

Չաստուածուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Goddess, divinity, deity.

Չար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Bad,

wicked; hurtful, sinister, dangerous; malicious, mischievous, spiteful, pitiful, flagitious, iniquitous, miserable: devil, demon, evil spirit: See **Չարիք** :

Չարաբանական (*ի, աւ*) *adj.* That speaks evil, slandering.

Չարաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To slander, to speak ill of, to detract.

Չարաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slander, detraction.

Չարաբաս (*ի, իւ*) *adj.* Unhappy, miserable.

Չարաբասութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Misfortune, mischance.

Չարաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Malignant, malicious.

Չարաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malignity, wickedness, iniquity.

Չարաբարութիւն See **Չարաբարոյութիւն** :

Չարաբարք, *adj. ind.* See **Չարաբարոյ** :

Չարաբեկ, *adj. ind.* Broken, cut or torn cruelly.

Չարաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Unlucky, that brings evil.

Չարաբերան, *adj. ind.* That has an evil tongue, slandering, detracting.

Չարաբան, *adj. ind.* Well struck or beaten.

Չարաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike or beat well.

Չարապուխ, *adj. ind.* Chief of the wicked, very bad, very malicious.

Չարապիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be angry, to labour much, to give one's self much trouble.

Չարապոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very bad, worse.

Չարապոյն, *adj. ind.* Of a bad colour.

Չարագործ (*ի, աւ*) *s.* Evil-doing, wicked, malignant, malicious, delinquent, criminal: rogue, knave.

Չարագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wickedness, malignity, malice; misdeed, criminal action, crime.

Չարագուշակ, *adj. ind.* Unfortunate, unlucky, fatal, sinister.

Չարագրգիւ, *adj. ind.* Malicious: very grievous, very troublesome, impertinent.

Չարագան, *adj. ind.* Very bitter; very painful.

Չարադև (*գիւի, գիւաւ*) *adj. and s.* A wicked devil; diabolical.

Չարագեմ (*գիւի, գիւաւ*) *adj.* That has a bad face, misshapen, ugly, disfigured, horrible, shocking.

Չարագիւթ (*ի, իւ*) *adj.* Malefick, malignant, malicious.

Չարագիւթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Witchcraft, wickedness.

Չարաթոյն, *adj. ind.* Furnished with a very bad poison, very venomous; wicked, hurtful.

Չարածողով (*ոյ, ու*) *s.* Conventicle.

Չարալեզու, *adj. ind.* See **Չարաբերան** :

Չարալուկ, *adj. ind.* Much tormented; enraged.

Չարալուր, *s. ind.* Sad news.

Չարախնամ, *adj. ind.* Malicious, that is inclined to malice.

Չարախորհ, *adj. ind.* Malignant, wicked, malicious.

Չարախտական (*ի, աւ*) *adj.* That causes disease, hurtful.

Չարախապաւ, *adj. ind.* Very bad, wicked, unhappy: perverse, depraved, spoiled.

Չարախապար, *adj. ind.* Perverse, wicked, depraved.

Չարախօս (*ի, աւ*) *adj. and s.* Slandering, calumniating, detracting, impostor, defaming; accuser, informer. **Չարախօս լինել** or **կալ** See **Չարախօսել** :

Չարախօսել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To slander, to speak ill of, to detract, to defame, to calumniate; to accuse.

Չարախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slander, detraction, imposture, calumny, false accusation, information.

Չարակամ (*ի, աւ*) *adj.* Malevolent, ill-intentioned, malignant, malicious, perfidious.

Չարակամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malevolence, ill-will, malice, malignity.

Չարականել See **Չարակնել** :

Չարակեղ (*ի, իւ*) *s.* Bad ulcer.

Չարակեղաւ, *adj. ind.* Slovenly, dirty.

Չարակն (*կան, կամբ*) *adj.* Envious, malignant.

Չարակնել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To envy, to look upon with envy.

Չարակնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Envy, hatred; evil look.

Չարտրուծիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncasiness, inconvenience, misery, trouble.

Չարահամբաւել (*եմ, եցի*) *v. a.*
 To defame: See **Վատահամբաւել**.

Չարահամբոյր, *adj. ind.* Bad, of bad company.

Չարահաւ, *adj. ind.* Ill made, bad, hurtful, unhealthy.

Չարահաւակ, *adj. ind.* Malicious, malignant; calumniator.

Չարահար, *adj. ind.* Malicious, malignant.

Չարահոտ, *adj. ind.* That smells badly, stinking.

Չարահոտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Bad odour, stink.

Չարաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a disagreeable voice.

Չարաձայնութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Disagreeable sound or voice, cacophony.

Չարաղէտ, *adj. ind.* Unhappy, miserable.

Չարաճճի, *adj. ind.* Malicious, malignant, wicked.

Չարամահ, *adj. ind.* **Չարամահ ստապել** or **աւնել**, To kill cruelly. **Չարամահ լինել** or **կորնչիլ**, to die miserably.

Չարամաղթութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Imprecation, malediction.

Չարամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Ill-intentioned, malignant, malicious, wicked; cunning, cheating.

Չարամտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Ill-will, malignity; cunning, cheat.

Չարայաջալ, *adj. ind.* Very envious.

Չարայոյզ, *adj. ind.* Malignant, malicious.

Չարոյուշ, *adj. ind.* That resents an injury.

Չարոյուշութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Resentment of an injury.

Չարայօժար, *adj. ind.* See **Չարակամ**.

Չարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.*
 To become worse or cruel.

Չարանախանձ, *adj. ind.* Extremely envious.

Չարանիւթ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չարահար**.

Չարանուագ, *adj. ind.* See **Չարախօս**.

Չարանուագութիւն See **Չարախօսութիւն**.

Չարաշուկ, *adj. ind.* Unhappy, malicious, malignant.

Չարաշուկեր, *adj. ind.* Bad, malicious, malignant, wicked.

Չարաշուք, *adj. ind.* Ill made, slovenly, deformed, ugly, dishonest, execrable, unworthy, condemnable, rude, disagreeable, bad, wicked, malignant, malicious, unfortunate, miserable.

Չարաչար, *adj. ind. and adv.* Very bad, detestable, execrable, unjust, excessive, great, enormous, atrocious, cruel, unmerciful; very ill, worse; wickedly, unmercifully, cruelly, basely, miserably, enormously, abominably, execrably, detestably, very, much, extremely, devilishly.

Չարապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չարապարիշտ**.

Չարապաշտութիւն See **Չարապարիշտութիւն**.

Չարապատեհ, *adj. ind.* Unfortunate, fatal, sinister.

Չարապարիշտ (*բշտի, բշտաւ*) *adj.* Impious, iniquitous, unjust, wicked.

Չարապարիշտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Impiety, iniquity, injustice, wickedness.

Չարաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Malicious, malignant, wicked, mischievous, malevolent; hateful, bad.

Չարասիրա, *adj. ind.* See **Չարակամ**.

Չարաւազաւ or **Չարաւաւաւ**, *adj. ind.* Very lewd, immodest, lecherous.

Չարատանջ, *adj. ind.* Violent, hard, troublesome, that torments much.

Չարատեաց (*տեցի, տեցաւ*) *adj.* That detests malice or iniquity.

Չարատես (*ի, աւ*) *adj.* That looks maliciously, bad.

Չարատեսիլ, *adj. ind.* Deformed, ugly, vicious.

Չարարար (*ի, աւ*) *adj.* Author of evil; that does evil, mischievous.

Չարարմամ, *adj. ind.* That sprouts from a bad root.

Չարարուեստ, *adj. ind.* Malicious, malignant, shrewd, cunning; sharper.

Չարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To render bad or worse, to cause decay.

Չարափառ (*ի, աւ*) *adj.* Heterodox.

Չարափառութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Heterodoxy.

Չարգարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Injustice, iniquity.

Չարեացապարտ, *adj. ind.* Culpable, mischievous, wicked, malicious.

Չարիմոյ, *adj. ind.* Malignant, malicious, ill-intentioned.

Չարիք (բեաց, բեօք) *s. pl.* Evil, misfortune; malice, iniquity, rascality; damage, loss; misfortune, disaster, calamity, misery, disgrace, infelicity. **Չարիս գործել**, to do evil, to do ill. **Չարեաց ի չարիս**, from bad to worse, worse and worse. **Չարեօք**, badly, in a bad manner, wickedly.

Չարհոս (ի, աւ) *s.* Galbanum: See **Քաղբան**.

Չարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Malice, evil, malignity, wickedness, iniquity, perversity, perfidy, witchcraft, knavery, roguery. **Չարութեամբ**, maliciously, malignantly, wickedly: See **Չարիք**.

Չարչարական (ի, աւ) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարակից (կցի, կցաւ) *adj.* That suffers with another.

Չարչարակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To suffer with another.

Չարչարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suffering with another, participation in another's suffering.

Չարչարանք (նաց, նօք) *s. pl.* Passion, suffering, torment, pain, martyrdom, vexation.

Չարչարաւոր (ի, աւ) *adj.* Suffering, tormented, harassed.

Չարչարել (եմ, եցի) *v. a.* To torment, to harass, to incommode, to molest, to persecute, to ill treat, to ill use.

Չարչարելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարելիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Capability of suffering.

Չարչարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To suffer.

Չաւատաւ (ամ, ատցի) *v. a. and n.* Not to believe.

Չաւատալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incredible.

Չափ (ու, ու or ոյ, ուլ) *s.* Measure: metre: dimension, measurement; quantity: proportion; state, condition; reach, extent, value, capacity; mediocrity, rule, moderation: boundary, limits, end: age of manhood, age of dia-

cretion: ell. **Չափ առնուլ**, to measure, to prove, to weigh. **Ի չափու ունել**, to confine, to limit, to modify. **Ի Չափու ունել զանձն**, to restrain one's self, to regulate one's self. **Ի չափ հասանել**, to be marriageable. **Ճախս առնել ըստ չափու եկամտիցն**, to spend in proportion to one's income. **Չեօք չափ**, as much as you. **Մահաւ չափ**, until death.

Չափաբան (ի, իւ) *adj. and s.* That rhymes, that makes verses.

Չափաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhyme, verse, rhythm, number, cadence, measure.

Չափաբերական (ի, աւ) *adj.* Measured, proportioned: rhythmical: mathematical.

Չափաբերապէս, *adv.* Proportionably: mathematically.

Չափաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Measure, proportion: rhythm: mathematics.

Չափաբերունն (բման, բմամբ) *s.* See **Չափաբերութիւն**.

Չափազանց, *adj. ind.* Excessive: hyperbolic.

Չափազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excess; hyperbole.

Չափակից (կցի, կցաւ) *adj.* Proportioned, equal, symmetrical; commensurable.

Չափակցել (եմ, եցի) *v. a.* To proportion, to equal, to symmetrize.

Չափակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proportion; harmony; symmetry; commensurability.

Չափահաս See **Չափահասակ**.

Չափահասակ (ի, աւ) *adj.* Adult, pubescent, marriageable.

Չափաւոր (ի, աւ) *adj.* Confined, narrow; middling, moderate, sober, modest, frugal, discreet, tolerable.

Չափաւորաբար, *adv.* Tolerably, sufficiently, well enough; moderately, soberly.

Չափաւորապէս See **Չափաւորաբար**.

Չափաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To limit, to confine; to moderate, to modify, to temper.

Չափաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mediocrity; discretion, limitation; moderation, modification: modesty, honesty; mitigation, temperance; frugality.

Չափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To measure, to weigh; to judge, to conjecture.

Չափում (*փման, փմամբ*) *s.* Measurement, dimension, measure.

Չանկեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Uninhabited, that is not habited.

Չգիտել (*եմ, տացի*) *v. a.* To be ignorant, not to know.

Չգիտու, *adj. ind.* Ignorant.

Չոյ (*ի, իւ*) *s.* Nothing. **Ստեղծանել** 'ի *չոյէ*, to create out of nothing. **Ստանել** 'ի *չոյէ*, to make from nothing. **Սու** 'ի *չոյէ*, for want of.

Չոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nothing, non-existence, nothingness.

Չեւանել (*եմ, չեի*) *v. n.* Not to go or come out.

Չե or **Չեւ**, *conj.* Not yet.

Չորեկ (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to be able.

Չեղբ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Neuter; androgynous, hermaphrodite.

Չեղբական (*ի, աւ*) *adj.* Neuter.

Չեղբապէս, *adv.* Neutrally.

Չեւթիւն See **Չոյութիւն**.

Չէ (*չէից, չէիւք*) *s. pl.* Non-existence, nothing.

Չիղ (*չիլի, չիլիւ*) *s.* Bat.

Չինչ (*չինչի, չինչիւ*) *s.* Nothing.

Չիք, *v. and s.* There is not, there does not exist, one does not find: nothingness, nothing. **Չիք լինել**, to be annihilated, to be dissipated; to disappear. 'ի *չիք դարձուցանել*, to annihilate, to reduce to nothing.

Չխօսել (*իմ, սեցայ*) *v. n. and a.* Not to speak.

Չկամիլ (*իմ, մեցայ*) *v. n.* Not to be willing, to will not, to recuse.

Չկամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of will.

Չհանգուրժել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to suffer.

Չհաւատալ (*ամ, տացի*) *v. n. and a.* Not to believe.

Չհութիւն See **Սննդանդանդութիւն**.

Չհեռհաս, *adj. ind.* That cannot, incapable.

Չղիկան (*ի, աւ*) *s.* Bat.

Չղիկն (*կան, կամբ*) *s.* See **Չղիկան**.

Չմարթու, *adj. ind.* See **Չմեռն**.

Չմիղ See **Չքմիղ**.

Չմեղանչել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to sin.

Չմենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Corneltree.

Չնաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, excellent, extraordinary, matchless, rare, singular.

Չնչին, *adj. ind.* Of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small.

Չոգալ See **Երթալ**.

Չոր (*ոյ, ով*) *adj.* Dry, arid, dead.

Չորաբեկ, *adj. ind.* Dry. **Հաց չոր բաբեկ**, dry bread.

Չորակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats dried things.

Չորակերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Xerophagy.

Չորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To dry, to become dry; to wither; to dry up.

Չորացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry.

Չորեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* See **Քառեակ**.

Չորեքամեան, *adj. ind.* Quadrennial, of four years.

Չորեքանկիւնի, *adj. ind.* Quadrangular, that has four angles.

Չորեքարիւր See **Չորեքհարիւր**.

Չորեքգիծման *adj. ind.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքգիծի, *adj. ind.* That is formed of four faces or figures: tetraedron.

Չորեքգրամեան (*մենի, մենիւ*) *s.* Tetradrachma.

Չորեքեան or **Չորեքին** (*բեցուց, բեքուսթ*) *adj. pl.* All the four.

Չորեքեղերեան, *adj. ind.* See **Չորեքծագեան**.

Չորեքծագեան, *adj. ind.* That has four extremities or parts.

Չորեքանգնեան, *adj. ind.* Of the measure of four cubits.

Չորեքհարգեան, *adj. ind.* That is formed of four orders.

Չորեքերպ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքերպեան, *adj. ind.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքկին, *adj. ind. and adv.* Four times as much.

Չորեքկնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To double four times, to quadruple.

Չորեքկուղի, *adj. ind.* Folded or twisted four times.

Չորեկուսի (*սւյ, սեաւ*) *adj.* Squared.

Չորեհազարեան, *adj. ind.* Of four thousand.

Չորեհարիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Four hundred.

Չորեհարիւրորդ (*ի, աւ*) *adj.* Four hundredth.

Չորեքիւթեայ, *adj. ind.* Composed of four matters or elements.

Չորեքիւթեան, *adj. ind.* See **Չորեքիւթեայ**.

Չորեքշաբթ (*ու, ու*) *s.* See **Չորեքշաբթի**.

Չորեքշաբթի (*ու, ու*) *s.* Wednesday.

Չորեքաւիկ, *adj. ind. and adv.* Four times as much, quadruple.

Չորեքանկեան, *adj. ind.* Of four syllables.

Չորեքսոսան (*ից, իւր*) *adj.* Fourteen.

Չորեքսոսաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Fourteenth: in the fourteenth place.

Չորեքսոսանեքեան or **Չորեքսոսանեքին** (*չեցունց, նեքումբ*) *adj. and s. pl.* All the fourteen.

Չորեքօրեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* Of four days.

Չորին, *adj. ind.* See **Չոր**.

Չորիւր, *adj. ind. and adv.* Four: fourthly. **Չորիւր մասն**, quarter, fourth part.

Չորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness; barrenness, aridity, drying up; desiccation.

Չորս See **Չորք**.

Չորսոսանի See **Չորքոսանի**.

Չորրորդ (*ի, աւ*) *adj. s. and adv.* Fourth: quarter: fourthly.

Չորրորդապետ (*ի, աւ*) *s.* Tetrarch.

Չորրորդապետութիւն See **Չորրորդապետութիւն**.

Չորրորդապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tetrarchy.

Չորք (*բից, բիւք*) *adj.* Four.

Չորքանկիւն, *adj. ind.* See **Չորեքանկիւնի**.

Չորքոսանի (*չւոյ, նեաւ*) *s.* Quadruped.

Չու (*ոյ, ու*) *s.* Gait, pace; departure, removing; decampment; migration, transmigration, passage, movement; journey, way, road, voyage. 'ի

չու անկանիւ, to begin a journey. **Չու առնել**, to march; to decamp.

Չուական (*ի, աւ*) *adj.* That marches.

Չուան (*ի, աւ*) *s.* Cord, string, line, rope, halter; twine.

Չուանաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of stretching a cord.

Չուանաման (*ի, իւ*) *adj. and s.* That twists cords, that makes cords.

Չուանեայ, *adj. ind.* Made of cord.

Չուառապոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very miserable, unhappy.

Չուառական (*ի, աւ*) *adj.* Miserable, unfortunate, unhappy.

Չուառանալ (*ամ, ապոյ*) *v. n.* To become miserable, to be unhappy.

Չուառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Misery, misfortune, unfortunate state; calamity.

Չուարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Marching off, decampment.

Չուել (*եմ, եցի*) *v. n.* To decamp, to depart; to begin a journey, to march.

Չուխայ (*ի, իւ*) *s.* Cloth, woollen cloth; coarse cloth.

Չուխայագործ (*ի, աւ*) *s.* Draper, that makes cloths.

Չուխայագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cloth trade, trade of making cloths.

Չուխայազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* Dressed in cloth.

Չուխայազնաւ (*ի, աւ*) *s.* Draper, woollen draper.

Չում (*չմոյ, չմով*) *s.* Cornel.

Չոալ (*ամ, չեառ*) *v. a.* Not to give.

Չքանայ (*ի, իւ*) *s.* False priest.

Չքանայապետ (*ի, աւ*) *s.* False pontiff.

Չքանայապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False pontificate.

Չքանալ (*ամ, չքացայ*) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to be lost, to perish, to be dispersed, to disappear.

Չքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Needy, indigent, necessitous, poor, beggarly.

Չքաւորիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To become needy or poor, to be in extreme want.

Չքաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dearth, want of necessary things, indigence, necessity, beggary, misery, poverty; penury.

Չքացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
To annihilate, to reduce to nothing,
to dissipate, to destroy.

Չքատիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
See **Չքանալ**.

Չքիլ (*իմ, չքեցայ*) *v. n-p.* See
Չքանալ.

Չքմիլ (*ի, աւ*) *adj.* Innocent,
that is not culpable. 'Ի չքմիլս լինել,
to excuse one's self, to justify one's
self.

Չքմիլիկ, *adj. ind.* See **Չքմիլ**.

Չքմիլութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Excuse, justification.

Չքնաղ, *adj. ind. and adv.* Well
looking, graceful, genteel, beautiful,
elegant, pretty, polished, agreeable,
delicate, neat, clean, spruce, admirable,
charming, curious, rare, superb, exqui-
site, extraordinary, excellent; prettily,
excellently, admirably.

Չքնաղագեղ, *adj. ind.* Handsome,
beautiful, fair, fine, pretty, graceful,
charming.

Չքնաղագիւտ, *adj. ind.* Rare, ex-
cellent, curious, extraordinary.

Չքնաղակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Hand-
some, pretty, graceful, genteel, agree-
able, well made, beautiful, fair.

Չքնաղակերտ, *adj. ind.* Well made,
superb, magnificent, beautiful, hand-
some, pretty, fine.

Չքնաղատես, *adj. ind.* See **Չքնա-
ղակերպ**.

Չքնաղութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Beauty, delicacy, gentility, grace,
agreeableness, handsomeness, elegance,
gracefulness.

Չքոտի (*ուռյ, տեաւ*) *adj.* Vile,
abject, miserable, poor, despicable, of
little value.

Չքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Annihilation, destruction; vanity.

Չօճ (*ի, իւ*) *s.* Sort of tree.

Չօքլաթ (*ի, իւ*) *s.* Chocolate.

Պ

Պ (*bay*) B. Consonant, the twenty
sixth letter of the Armenian alphabet.
It is sometimes used instead of the let-
ters **բ** and **փ**, for example: **Սմայ**,
ամբ; **ոսպն**, **ոսքն**; **ամպարիչտ**, **ամ**.

բարիշտ : **Սեպհական**, **սեփհական** or
սեփական; **կարապ**, **կարափ**.

Պ or **պ** with a line above denotes
the number *eight hundred*.

Պագանել (*եմ, պագի*) *v. a.* To
kiss : See **Համբուրիլ** : **Երկիր պագա-
նել**, to adore, to pay most profound
respects.

Պագշրտ (*ի, աւ*) *adj.* Lascivious,
lewd, lecherous, immodest, obscene,
salacious, impudent, ugly, dirty, im-
pure, vile, bawdy.

Պագշրտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
To give one's self up to lechery or
lasciviousness.

Պագշրտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Lasciviousness, lewdness, unchaste-
ness, lust, impurity, immodesty, im-
pudence, foulness, filth, dirt, beastli-
ness, obscenity, whoredom.

Պալատամ or **Պալատան** See **Բալա-
տան**.

Պալատ (*ի, իւ* or *տան, տամբ*) *s.*
Hall, court, hotel.

Պալատական (*ի, աւ*) *adj. and s.*
Of court, of hall, aukick; courtier.

Պալար (*ի, աւ*) *s.* Imposthume,
abscess, blister; pimple, bubo, carbun-
cle, boil, pustule; tumour, swelling,
efflorescence; erysipelas; stud.

Պալարական, *adj. ind.* Ornamented
with studs, much ornamented (horse).

Պալարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.*
To fester, to become an abscess, to
swell, to grow tumid.

Պալիուտ (*ի, իւ*) *s.* Pall.

Պախ, *adj. ind.* Boiled. **Միս պախ**,
boiled meat.

Պախարականք (*նայ, նգք*) *s. pl.* See
Պախարակութիւն.

Պախարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
reproach, to blame, to condemn, to
despise, to censure, to find fault with,
to reprobate, to disapprove.

Պախարակութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Blame, reprehension, contempt.

Պախուրց (*խրցի, խրցիւ*) *s.* Halter;
See **Դանդանաւանդ**.

Պախիլ See **Պախիլ**.

Պակաս, *adj. ind. and adv.* Defective,
imperfect; less. **Պակաս առնել** See **Պա-
կասեցուցանել**.

Պակասական (*ի, աւ*) *adj.* Priva-
tive; defective.

Պակասամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.*
Mad, silly.

Պակասաւոր (ի, աւ) *adj.* Defective, imperfect; that has faults.

Պակասել (եմ, եցի) *v. n.* See Պակասիլ:

Պակասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lessen, to diminish; to take away, to retrench, to make cease; to discount, to deduct, to defalcate, to abate.

Պակասիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To want, to fail; to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to cease, to decay, to weaken; to die.

Պակասորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Defective: fault.

Պակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want, fault, imperfection, defectiveness, privation, diminishing, diminution, decrease, retrenchment, decay, abatement; failing, cessation; dearth, penury.

Պակեալ (ուս, կեայ) *v. n.* To be frightened, to take fright, to be astonished.

Պակշոր See Պաշոր:

Պակուցանել (եմ, կուցի) *v. t.* To frighten, to cause fear, to astonish, to astound, to dispirit, to damp the courage.

Պակուցանողական (ի, աւ) *adj.* Dreadful, astonishing, frightful.

Պակուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Fear, astonishment, fright, terror, consternation.

Պակշիլ (եմ, չեցայ) *v. n-p.* See Պակշնալ:

Պահ (ու, ու) *s.* Guard, preservation; detention: watch: watching; hour, moment, time. Պահ ունեւել, to guard, to take care, to watch. 'ի պահ արկանել, to arrest, to put in prison. Զայնմ պահու, then, at that time. Պահ ընդ պահ, from time to time.

Պահակ (ի, աւ) *s.* Guard: fortress or guarded place. Պահակ ունեւել, to take by force.

Պահակապան (ի, աւ) *s.* Guard.

Պահակապանք, garrison, guard.

Պահակափոխ, *adj. ind.* Պահակափոխ լինել, To change the guard.

Պահակեր (ի, աւ) *adj. and s.*

Guard, that mounts guard, sentry, watch, sentinel.

Պահակերել (եմ, եցի) *v. n.* To guard, to mount guard, to stand sentry, to make the round, to stand watch.

Պահակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guard, sentry, watch, sentinel, round.

Պահակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That mounts guard with another: that fasts with another.

Պահակութիւն See Պահակերութիւն:

Պահանք (ի, աւ) *s.* Large beam of wood or iron with which walls are strengthened, brace, iron bar.

Պահանքակապ, *adj. ind.* Fastened with an iron bar.

Պահանորդ (ի, աւ) *s.* See Պահակեր:

Պահանորդութիւն See Պահակերութիւն:

Պահանջանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Պահանջումն:

Պահանջել (եմ, եցի) *v. a.* To exact, to demand, to will; to claim, to pursue; to recover, to require; to discuss.

Պահանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պահանջումն:

Պահանջումն (ջման, ջմամբ) *s.* Exigence, demand; pretension; discussion; recovery, request, requisition, claim. Անիրաւ պահանջումն, extortion, extortion.

Պահապան (ի, աւ) *s. and adj.* Preserver, guardian, inspector, superintendent. Պահապանք, guard, garrison. Պահապան հրեշտակ, guardian or tutelary angel. Պահապան այգեստանայ, keeper of the vineyards: See Պահակեր:

Պահարան (ի, աւ) *s.* That serves to preserve any thing, trunk, wardrobe, scrutoire; case; sheath; scabbard, cover. Պահարան թղթոց, pocket book.

Պահարկել See Պահակերել:

Պահացող (ի, աւ) *adj. and s.* Fatter, abstaining.

Պահել (եմ, եցի) *v. a.* To preserve, to keep, to maintain, to watch, to inspect; to defend, to protect, to guarantee, to preserve, to save; to hold; to retain; to reserve; to observe, to accomplish, to entertain: to fast.

Պահեստ (ի, իւ) *s.* Reserve; deposit, consignment; sequestration. 'իւնել 'ի պահեստ or 'ի պահեստի, to put in reserve, to reserve; to deposit, to consign; to sequester.

Պահեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fast, abstinence.

Պահակ (ի, աւ) *s.* Guard: See Պահակեր:

Պահակեւ (եմ, էցի) *v. a.* To guard, to mount guard: See Պահակերէլ:

Պահակութիւն See Պահակերութիւն:

Պահորդ See Պահանորդ:

Պահպան See Պահպանակ:

Պահպանակ (ի, աւ) *s.* Guard, defence, protection; armour, defensive arms.

Պահպանական (ի, աւ) *adj.* Of reserve; defensive.

Պահպանակից (էցի, էցաւ) *adj.* and *s.* That mounts guard with another.

Պահպանապետ (ի, աւ) *s.* Captain of the guard.

Պահպանարան (ի, աւ) *s.* Asylum, protection.

Պահպանել (եմ, էցի) *v. a.* To preserve; to defend, to guarantee, to protect; to save; to reserve; to hold, to retain; to maintain, to entertain.

Պահպանողական (ի, աւ) *adj.* Preservative.

Պահպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preservation, guard, protection, defence, preserving, maintaining; reservation; retention; observation, observance; maintenance.

Պահք (հոց, հոք) *s. pl.* Fast. Քառասորդական պահք, lent. Օր պահոց, fast day, fish day.

Պաղ (ի, իւ) *s.* Frost: See Սառն:

Պաղակտուր See Պաղկեդի:

Պաղատ See Պաղատ:

Պաղատական (ի, աւ) *adj.* Suppliant, of supplication.

Պաղատաստուն, *adj. ind.* Suppliant, with supplication.

Պաղատայք (յից, յիւք) *s. pl.* See Պաղատանք:

Պաղատանք (նաց, նօք) *s. pl.* Supplication, prayer, request, deprecation; rogation, litany.

Պաղատել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To supplicate, to beg with submission.

Պաղատիւ (տառի, տառաւ) *s.* Heap of figs.

Պաղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal: See Սառեցուցանել:

Պաղէտ (ղեաի, զեաիւ) *s.* See Պաղատանք:

Պաղել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be congealed.

Պաղէղ (ի, աւ) *s.* Alum.

Պաղուծն (զման, զմամբ) *s.* Congelation, congealing: See Սառոյց:

Պաղպաղակ (ի, աւ) *s.* Frost; congealation.

Պաղպաջ (ոյ, ուլ) *s.* Lustre, glitter, brilliancy.

Պաղպաջել (եմ, էցի) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Պաղպաջուն, *adj. ind.* Shining, sparkling, brilliant.

Պաղպաջունք (նից, նիւք) *s. pl.* Canopy.

Պաշար (ի, աւ) *s.* Animal, four footed beast: herd of cattle.

Պաշարարոյծ, *adj. ind.* That nourishes animals.

Պաշարամիտ (մոի, մոաւ) *adj.* Stupid, silly, rude, without judgment.

Պաշարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to beasts, brute; a brute beast; beastly, brutal.

Պաշարանք (նաց, նօք) *s. pl.* Provision, maintenance, subsistence.

Պաշարապէս, *adv.* Beastly, brutally.

Պաշարել (եմ, էցի) *v. a.* To provide, to maintain, to aid, to assist, to succour.

Պաշարեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Brutal, of a brute beast.

Պաշարեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a brute beast, brutality, bestiality.

Պաշարենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Leather, cordwain.

Պաշոյճ (պաշուճի, պաշուճիւ) *s.* See Պաշուճանք:

Պաշուճազարդ, *adj. ind.* Much ornamented, embellished.

Պաշուճանք (նաց, նօք) *s. pl.* Attire, embellishment, ornament, set off, dress; disguise, fine appearance.

Պաշուճապատանք (նաց, նօք) *s. pl.* Great puppet, puppet, doll.

Պաշուճել (եմ, էցի) *v. a.* To deck, to embellish, to adorn, to beautify, to attire; to dissemble, to feign, to disguise, to paint, to plaster.

Պայազաւ (ի, աւ) *s.* Prince, that holds a sovereignty, that is of a royal house.

Պայազաւել (եմ, էցի) *v. a.* To domineer, to bear rule, to acquire a principality; to succeed a prince.

Պայազաւութիւն (թեան, թեամբ)

s. Principality, dignity of a prince; succession to a prince.

Պայթիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* See Պայթիլ and Պայթուցանիլ :

Պայթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To burst, to split, to shiver, to break, to cleave, to crackle.

Պայթիւն , *s. ind.* Crash, noise, crackling. Պայթիւն սրտի , heart breaking.

Պայթուցանիլ (*եմ, թուցի*) *v. t.* To burst, to make break or shiver, to cleave.

Պայթումն (*թման , թմամբ*) *s.* See Պայթիւն :

Պայլակենուծիւն - See Մծղնէուծիւն :

Պայծառ (*ի, իւ*) *adj.* Clear, sparkling, brilliant, luminous, shining; that receives much light; bright, polished, clean; transparent; serene; gay; distinct, evident; illustrious, glorious, honourable; splendid, magnificent.

Պայծառաբեղ , *adj. ind.* Very handsome, graceful.

Պայծառագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very clear.

Պայծառազարդ , *adj. ind.* Well ornamented, embellished, magnificent, splendid.

Պայծառազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embellish, to adorn.

Պայծառազարդութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Embellishment, ornament, splendour, magnificence, glory.

Պայծառազգեստ (*գեցի, գեցու*) *adj.* Well ornamented, polished; luminous, glorious, splendid; dressed splendidly.

Պայծառազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* See Պայծառազգեստ :

Պայծառազգեստիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To dress one's self splendidly, to bedeck one's self, to be adorned.

Պայծառազօդ , *adj. ind.* Well made, magnificent.

Պայծառալոյս , *adj. ind.* Clear, luminous; brilliant, glittering.

Պայծառակացուրդ (*ցրդի, ցրդիւ*) *adj.* Pompous, splendid, magnificent.

Պայծառակերպութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Transfiguration : See Աւլակերպութիւն :

Պայծառահրաշ , *adj. ind.* Very luminous, glittering, brilliant, charming, wonderful, amazing.

Պայծառանալ (*ամ, աացայ*) *v. n-p.* To brighten, to become clear; to shine, to sparkle, to appear with brightness; to be illuminated.

Պայծառանշան , *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Պայծառանշող , *adj. ind.* Luminous, sparkling, brilliant.

Պայծառապանծ or Պայծառապարծ , *adj. ind.* Glorious; splendid, magnificent.

Պայծառապէս , *adv.* Splendidly, nobly, gloriously.

Պայծառապսակ , *adj. ind.* That has a magnificent crown, glorious, illustrious, honourable.

Պայծառակայէրուչ , *adj. ind.* Very decent or suitable, magnificent, splendid, superb, well made.

Պայծառառեսիլ , *adj. ind.* See Պայծառառիւլ :

Պայծառառիւլ , *adj. ind.* Shining, luminous, brilliant, sparkling.

Պայծառացուցանիլ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To clear, to enlighten, to illustrate, to give splendour; to polish, to make clear, to adorn.

Պայծառափայլ , *adj. ind.* Shining, clear, sparkling, brilliant, luminous.

Պայծառափառ , *adj. ind.* Majestic, glorious.

Պայծառերես , *adj. ind.* Gay, cheerful.

Պայծառութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Clearness, light, splendour; lustre, brightness, brilliancy; glory, magnificence; serenity; vivacity.

Պայման (*ի, աւ*) *s.* Condition, nature, state, quality, circumstance; part, article, proposition, transaction; measure, rule, limitation, clause; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact. Պայման ժամանակի or ժամանակակէտ պայման , appointment, assignation.

Պայմանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Conditional; regulated.

Պայմանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To qualify, to limit; to stipulate, to contract, to propose; to prescribe, to order.

Պոյսակ (*ի, աւ*) *s.* Bag, pocket.

Պայտ (*ի, իւ*) *s.* Iron, horse shoe.

Պայտառ (*ի, աւ*) *s.* Farrier.

Պայտառութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Business of a farrier.

Պալքար (*ի, աւ*) *s.* Debate, dispute.

Պայքարել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to dispute .

Պան (ի, իւ) *s.* Paste, pastry, bread.

Պանդանգ See Պատանգ :

Պանդիտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See Պանդիտել :

Պանդիտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estrange, to remove from one's country .

Պանդիտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be estranged, to emigrate, to remove from, to quit one's country .

Պանդիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger, emigration, separation from one's country .

Պանդոկ (ի, աւ) *s.* See Պանդոկի :

Պանդոկապետ (ի, աւ) *s.* Host, hotel keeper, victualler; ale house keeper, tavern keeper .

Պանդոկի (կւոյ, կեաւ) *s.* Inn, public house, eating-house; lodging, place to sleep; ale house, tavern .

Պանդուխտ (դիտի, գիտաւ) *s.* Alien, stranger, foreigner, emigrant .

Պանիր (նրոյ, նրով) *s.* Cheese .

Պանծազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very excellent, superb, glorious .

Պանծալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Glorious, illustrious, superb, excellent .

Պանծալ (ամ, ծացի) *v. n.* To glory, to boast, to praise one's self; to strut .

Պանծանալ (ամ, ծացայ) *v. n-p.* See Պանծալ :

Պանծանք See Պարծանք :

Պանծապատիւ, *adj. ind.* Glorious, most or right honourable .

Պանծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious or illustrious, to make renowned, to glorify .

Պանտանգ See Պատանգ :

Պանրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To curdle, to coagulate .

Պանրովաճառ (ի, աւ) *s.* Cheesemonger .

Պաշար (ի, իւ or ոյ, ու) *s.* Provision, food, providing, victualling, equipment, commodity, viaticum, victuals .

Պաշարապինա, *adj. ind.* Well provisioned or furnished .

Պաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To besiege, to invest, to blockade, to shut, to shut up, to encircle, to enclose, to surround .

Պաշարումն (բման, բմամբ) *s.* Siege, investment, blockade, surrounding .

Պաշտական See Պաշտատական :

Պաշտատական (ի, աւ) *s.* Appanage .

Պաշտելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Service; adoration .

Պաշտել (եմ, եցի) *v. a.* To adore; to serve; to administer, to confer; to officiate; to exercise; to provide .

Պաշտպան (ի, աւ) *s.* Defender, patron, protector, favourer. Պաշտպան դատի, advocate, attorney. Պաշտպան կալ See Պաշտպանել :

Պաշտպանաւոր (ի, աւ) *s.* Client .

Պաշտպանել (եմ, եցի) *v. a.* To defend, to protect, to sustain, to take part, to favour, to support, to cover, to parry, to save, to preserve, to keep; to procure .

Պաշտպանողական (ի, աւ) *adj.* Defensive .

Պաշտպանողորեն, *adv.* With protection .

Պաշտպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defence, protection, maintaining, guard, prop, stay, support, favour, preservation, apology .

Պաշտօն (տաման, տամմբ or ի, իւ) *s.* Adoration, worship, religion; ceremony; service; office; administration, ministry, employment, function, duty, post, place. Պաշտօն սնոսի, superstition. Պաշտօն կոոց, idolatry. Պաշտօն տանել See Պաշտել :

Պաշտօնակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner in the same employment or service, colleague .

Պաշտօնամատոյց, *adj. and s. ind.* Adorer; servant .

Պաշտօնասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Devout, pious, religious .

Պաշտօնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Devotion, piety, religion .

Պաշտօնատար (ի, աւ) *s.* Officer, minister: See Պաշտօնամատոյց and Պաշտօնեայ :

Պաշտօնատեղ (ի, աւ) *s.* Place of office or worship .

Պաշտօնարան (ի, աւ) *s.* See Պաշտօնատեղ :

Պաշտօնաւոր (ի, աւ) *adj.* Of office, of worship .

Պաշտօնեայ (նէի, նէիւ) *s.* Officer, minister; servant, domestick, waiter,

valet; administrator, officiating, priest, deacon; agent, factor.

Պաշտօնէրդուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divine office.

Պապ (աւ, աւ or ի, իւ) *s.* Grand father: pope, pontiff.

Պապադաւան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Papist. Պապադաւան կրօն, popery.

Պապական (ի, աւ) *adj.* Papal, pontifical. Պապական իշխանութիւն, pontificate, popedom.

Պապակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Պապակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst, to make die of thirst.

Պապակիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To die of thirst, to be very thirsty.

Պապանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render unable to answer, to put to a nonplus, to refute, to confound, to convince, to reduce so as to have nothing to answer; to make hold one's tongue.

Պապանձիւ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be unable to answer, to have nothing to answer, to be nonplused; to hold one's tongue.

Պապաջեւ (եմ, եցի) *v. n.* To stammer, to stutter, to speak thick, to speak gibberish.

Պապաջիւն, *s. ind.* Stammering, stuttering.

Պապաս (աւ, աւ) *s.* Father; priest.

Պապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Papacy.

Պապունիճ (նճի, նճաւ) *s.* Sort of flower.

Պառակ (ի, աւ) *s.* Stable, place where cattle is put, park.

Պառակամայր (մօր, մայր) *adj.* Brought up in a stable, in a park.

Պառական (ի, աւ) *s.* Toils, nets for taking animals.

Պառակառիւ See Պառակառիւ:

Պառակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To disunite, to divide, to disperse, to put at variance.

Պառակաիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be disunited, to be dispersed.

Պառակառան (աման, ամամբ) *s.* Disunion, division, discord, dispersion.

Պառաւ (ոյ, ու) *s. f.* An old woman, advanced in age.

Պառաւական (ի, աւ) *adj.* That belongs to an old woman; old.

Պառաւիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To grow old, to become old, to advance in age.

Պասեք (ի, իւ) *s.* Easter: See Զատիկ:

Պասկուճ (ի, աւ) *s.* Griffin.

Պասսաւ (ի, աւ) *s.* Fine linen; stuff; sheet.

Պաստաւակաւ (ի, աւ) *s.* Linen, cloth, sheet, wending sheet; tapestry.

Պասք (աւ, աւ) *s.* See Պասքուռ:

Պասքա See Պասք:

Պասքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst.

Պասքիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To be very thirsty, to die of thirst.

Պասքուռ (քման, քմամբ) *s.* Great thirst.

Պասաքրոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Gouty, gouty person.

Պասահ See Պասահք or Պասահան:

Պասահական (ի, աւ) *adj.* Accidental, casual, fortuitous, contingent.

Պասահար (ի, աւ) *s.* Sad adventure, grievous accident, enormous case, misfortune, mischance. Պասահար լի նեւ, to meet; to happen.

Պասահել (եմ, եցի) *v. n.* See Պասահել:

Պասահիւ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to come, to devolve. 'ի ճահ պասահիւ, to suit, to be proper and suitable.

Պասահան (հման, հմամբ) *s.* Accident, fortuitous event, adventure, event, occurrence, incident, contingency, fortune, hazard, opportunity, success. Ըստ պասահման, accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance.

Պասահք (հեց, հեւք) *s. pl.* Accidents.

Պասաղիճ (ղճի, զճաւ) *s.* Ivy: See Բաղնիչ:

Պասաղիւ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To occupy one's self, to employ one's self, to give one's self up to, to apply one's self, to amuse one's self, to embarrass one's self.

Պասաղուռն (ղման, զմամբ) *s.* Occupation, application, amusement, embarrassment.

Պասան (ի, աւ) *s.* Band, ligature, wrapper. Պասանք մեռելոյ, cloth used in burying a corpse.

Պատանդ (ի, աւ) *s.* Hostage, pledge; sequestration, seizure.

Պատանդել (եմ, եցի) *v. a.* To take or place as hostage, to pledge; to sequester, to seize, to enclose, to contain.

Պատանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Պատանդ**.

Պատանդումն (գման, գմամբ) *s.* See **Պատանդ**.

Պատանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Young boy, youth, child, young person.

Պատանեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adolescence, youth.

Պատանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Young person, boy, child.

Պատանուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Young girl, virgin, young female, child.

Պատու (ոյ, ու) *s.* Bit, piece, part, portion, slice, thin slice, lump of bread, mouthful. **Պատուս պատուս բրդէլ**, to cut in pieces or in bits.

Պատուարայծ, *adj. and s. ind.* Parasite, spunger, trencher friend, hanger on.

Պատուաւուն, *adj. ind.* Torn, old, worn, thread bare.

Պատուաբաղ (ի, աւ) *s.* Fork.

Պատուել (եմ, եցի) *v. a.* To break, to crack, to split, to burst; to cleave, to cut, to divide, to slash; to lacerate, to tear to pieces, to rend, to open; to tear, to tear to bits; to wear out.

Պատուաւուն See **Պատուաւուն**.

Պատուաւել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to pull to pieces.

Պատուաւած (ոյ, ու) *s.* Tear, rupture, rent, tearing, breach, opening, crack, crevice, slit, fracture, fissure, chink, slash.

Պատուումն (գման, գմամբ) *s.* Fracture, rent, tear, laceration, tearing to pieces: See **Պատուաւած**.

Պատասխանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apology, answer.

Պատասխանատու (ի, աւ) *s.* That answers; respondent; apologist.

Պատասխանատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Answer; account, reason; apology.

Պատասխանատրել (եմ, եցի) *v. a.* To answer, to make answer.

Պատասխանատրութիւն See **Պատասխանատուութիւն**.

Պատասխանել See **Պատասխանի աւել**.

Պատասխանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Answer, response, reply, return; account, reason; apology. **Պատասխանի աւել** or **աւել պատասխանի**, to answer, to reply, to make answer; to excuse one's self. **Տալ պատասխանի միմեանց**, to answer one another. **Որ է առանց պատասխանի աւելոյ**, that is inexcusable.

Պատառ (ի, աւ) *s.* Wrapper, covering up, cover; packing up, parcel, ball, roll, bundle; saddle made of cloth and straw, saddle.

Պատառել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to pack up, to make into a ball; to embarrass, to implicate, to tie.

Պատառուկ (տկի, տկաւ) *s.* See **Պատառիճ**.

Պատարագ (ի, աւ) *s.* Present, gift; oblation, offering; immolation, sacrifice, victim: mass.

Պատարագաբարձ (ի, աւ) *adj. and s.* See **Պատարագաբեր**.

Պատարագաբեր (ի, աւ) *adj. and s.* That makes a present.

Պատարագամատոյց (տուցի, տուցաւ) *adj. and s.* That makes a present, that offers; officiating priest; liturgy, missal.

Պատարագարան (ի, աւ) *s.* Altar.

Պատարագել (եմ, եցի) *v. a.* To present, to offer; to immolate, to sacrifice; to say or celebrate mass.

Պատարագիք, *s. pl. ind.* Things that are destined to be sacrificed.

Պատարուն, *adj. ind.* Heaped up, full.

Պատգամ (ի, աւ) *s.* Words, sentence, remarkable words; oracle, answer. **Ի պատգամս անկանիւ**, to parley, to enter into treaty.

Պատգամաբեր (ի, աւ) *s.* Messenger.

Պատգամագիր (գրի, գրաւ) *s.* That puts oracles to writing.

Պատգամախօս (ի, աւ) *s.* Oracle, divinity that gives answers.

Պատգամաւար (ի, աւ) *s.* See **Պատգամաբեր**.

Պատգամաւոր (ի, աւ) *s.* Messenger, courier, deputy, express, envoy, ambassador. **Պատգամաւոր Պապի**, nuncio.

Պատգամաւորել (եմ, եցի) *v. n.* See **Պատգամաւորիւ**.

Պատգամաւորիւ (բիմ, բեցայ)
v. n-p. To take a message.

Պատգամաւորութիւն (թեան ,
թեամբ) s. Message, embassy; business
of a carrier; deputation.

Պատգարակ (ի, աւ) s. Litter, sedan.

Պատգարոս See Պատագրոս :

Պատեան, adj. ind. Concealed, covered,
enveloped.

Պատեանք (ենից, ենիւք) s. pl.
Sheath, case, envelop, cover; shell,
scale; husk; hull, seed-shell: armour.
Հանել 'ի պատեանից զսուրն, to unsheath.
Արկանեւ զսուրն 'ի պատեանս, to
sheath.

Պատեհ (ի, իւ) adj. and s. Con-
venient, proper, suitable, decent: suit-
ableness, decency; occurrence, encoun-
ter, opportunity, time. Ըստ պատե-
հիցն, conveniently, suitably.

Պատեհադոյն (գունի, գունիւ) adj.
comp. More convenient, very suitable.

Պատեհութիւն (թեան, թեամբ)
s. Convenience, fitness, decency; op-
portunity, encounter.

Պատել (եմ, եցի) v. a. To enve-
lop, to pack up; to encircle, to shut
up, to surround, to encompass, to en-
close; to circulate: to bury.

Պատեղիք See Պատաղիք :

Պատենալէն, adj. ind. Furnished
with armour, armed.

Պատենաթեւ, adj. ind. Whose wings
resemble a shell.

Պատենաշէն (շինի, շինաւ) s. Scab-
bard maker, sheath maker.

Պատենաւոր (ի, աւ) adj. Testa-
ceous, covered with a hard and strong
shell; husky.

Պատենիկ (նկի, նկաւ) s. Small
shell.

Պատերազմ (ի, աւ) s. Battle,
war, fight, combat, action, fray; quar-
rel, dispute. Տաւ or Մղել պատե-
րազմ, to make war, to fight.

Պատերազմաւարթոյց, adj. ind. That
causes or excites war.

Պատերազմական (ի, աւ) adj. Of
war, that belongs to war.

Պատերազմակից (կցի, կցաւ) adj.
and s. That makes war or fights against
another: adversary, enemy: assistant,
companion.

Պատերազմատէր (սիրի, սիրաւ)
adj. Warrior, that delights in war,
that loves war, warlike.

Պատերազմել (իմ, մեցայ) v. n-p.
To make war, to combat, to fight, to
war, to battle.

Պատերազմիկ (մկի, մկաւ) s. See
Պատերազմող :

Պատերազմող (ի, աւ) adj. and s.
That makes war, belligerent; martial,
warlike; combatant; soldier, warrior.

Պատեական (ի, աւ) adj. Penal.

Պատեականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pain, liability to some pain.

Պատեակից (կցի, կցաւ) adj.
Subject to the same pain.

Պատեապարս (ի, իւ) adj. That
deserves some pain, punishable, culp-
able, criminal.

Պատեապարտութիւն (թեան ,
թեամբ) s. Liability to some pain;
crime, that which concerns the cri-
minal.

Պատեարան (ի, աւ) s. Place or
instrument of punishment.

Պատեաւոր (ի, աւ) adj. See Պատ-
եապարս :

Պատել (եմ, եցի) v. a. To pu-
nish, to chastise, to correct.

Պատիժ (անոյ, անով) s. Pain,
punishment, chastisement, correction,
penitence. Անկանիւ ընդ պատժով, to
incur, to deserve some pain.

Պատիւ (իմ, տեցայ) v. n-p. To
be enveloped; to be surrounded; to
take a turn, to circulate, to go round.

Պատիժ (անի, անաւ) s. Husk,
hull, cover: the trunk of an elephant.

Պատ 'ի պատ, adj. ind. Crooked,
weak, frivolous (reason or answer).

Պատիւ, adj. ind. Deceiving, captious,
sophistical, deceitful, false, feigned,
dissembled, concealed, artificial, illu-
sory, vain. Պատիւք, deception, deceit,
sophistry, feint, illusion, lie, falsehood,
vanity.

Պատիւ (տուոյ, տուով) s. Honour,
glory; dignity, degree, office, title;
respect, veneration, reverence, regard,
consideration, deference, distinction;
compliment, ceremony: abbreviation.

Պատկան, adj. ind. Fit, proper, de-
cent, convenient.

Պատկանադիր, adj. ind. That is
written fully.

Պատկանակիր, adj. ind. That holds,
that carries conveniently, suitably.

Պատկանապէս, adv. Suitably, pro-
perly, exactly, fully, conveniently.

Պատկանատեսակ, *adj. ind.* Handsome, proportioned, decent, graceful.

Պատկանաւոր (ի, աւ) *adj.* Suitable, decent, proper, worthy, capable.

Պատկանեւ (եմ, եցի) *v. a.* To render suitable; to adapt, to apply, to adjust: to temper iron or steel, to give the temper.

Պատկանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be suitable, to belong, to square, to be adapted, to be adjusted.

Պատկանումն (նման, նմամբ) *s.* Fitness, adaptation, application, adjustment: temper of iron.

Պատկառ (ի, իւ) *adj. and s.* Respectful, modest: respect, modesty. Պատկառ կաւ, to respect, to pay respect; to pay attention, to take care of, to watch.

Պատկառանք (նայ, նօք) *s. pl.* Respect, modesty, shame.

Պատկառատեսակ, *adj. ind.* Respectable, honourable.

Պատկառեւ (եմ, եցի) *v. a. and n.* See Պատկառեցուցանեւ and Պատկառիւ:

Պատկառելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Shameful; respectable.

Պատկառեցուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause shame, to confound, to cover with shame.

Պատկառիւ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be ashamed, to be confused; to maintain one's dignity.

Պատկառոտ (ի, աւ) *adj.* Ashamed, that has shame.

Պատկառուկ, *s. ind.* Sensitive plant: See Պատկառոտ: Պատկառուկս արկանեւ See Պատկառեցուցանեւ:

Պատկեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Կրկնեւ:

Պատկեր (ի, աւ) *s.* Representation, figure, image, effigy, form, impression, print; type, symbol; painting, picture, portrait; sculpture, statue, engraving; idea, design, project, plan; sight, visage, face.

Պատկերաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Iconology.

Պատկերագործ (ի, աւ) *s.* Painter; sculptor.

Պատկերադրական (ի, աւ) *s.* Iconographical; ichnographick.

Պատկերադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; iconography; ichnography.

Պատկերակերպ, *s. ind.* Portrait, figure.

Պատկերակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same figure; conformable.

Պատկերահան (ի, աւ) *s.* Painter; engraver; sculptor.

Պատկերահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; engraving; sculpture.

Պատկերամարտ (ի, իւ) *s.* Iconomachus; iconoclast.

Պատկերապաշտ (ի, իւ) *s.* Iconolater, worshiper of images, idolater.

Պատկերանաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To form one's self, to take the form; to make one's self conformable or like.

Պատկերասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves images; idolater.

Պատկերացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Physiognomist.

Պատկերացուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy.

Պատկերաւոր (ի, աւ) *adj.* Well formed, well made, graceful, handsome.

Պատկերեւ (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to represent, to paint; to conform.

Պատկին, *s. ind.* 'ի պատկին կաւ or կեաւ, To be ingrafted.

Պատկինեւ (եմ, եցի) *v. a.* To graft: See Պատուաստեւ:

Պատճառ (ի, աւ) *s.* Cause, author, principle, foundation; occasion, reason, subject, motive; pretext, excuse; plea; object, matter; fault. 'ի պատճառս, on account of, for, for the sake.

Պատճառական (ի, աւ) *adj.* Of cause, of reason.

Պատճառանք (նայ, նօք) *s. pl.* Cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour. Վասն որոց պատճառանայ or յինչ պատճառանայ, for what cause? why? Ամբարտաւանութեան պատճառանօք, on account of pride.

Պատճառաւոր (ի, աւ) *adj.* Caused, done, made.

Պատճառաւորեւ (եմ, եցի) *v. a.* To cause, to do, to produce.

Պատճառեւ (եմ, եցի) *v. a. and n.* To cause, to make, to produce, to provoke, to excite, to bring, to occasion; to pretend, to dissemble; to cavil.

Պատճենաբեր See Թղթաբեր:

Պատճէն (ճենի, ճենիւ) *s.* Copy, duplicate, transcript; letter, writing.

Պատմարան (ի, իւ) *s.* Narrator, historian.

Պատմարանեւ (եմ, եցի) *v. a.* To

narrate, to relate, to recount.

Պատմաբանիչ (նշի, նշաւ) *adj.* and *s.* See Պատմաբան:

Պատմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse.

Պատմաբանորէն, *adv.* Historically.

Պատմագիր (գրի, գրաւ) *s.* Historiographer, historian.

Պատմագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* See Պատմագրութիւն:

Պատմագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write history.

Պատմագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* History.

Պատմական (ի, աւ) *adj.* Historical, narrative.

Պատմաւոր (ի, աւ) *adj.* Narrative: See Պատմաբան:

Պատմել (եմ, եցի) *v. a.* To narrate, to relate, to recount, to recite, to make recital, to tell, to report, to publish, to announce.

Պատմիչ (մշի, մշաւ) *adj.* and *s.* Narrator, historian, that recites. Պատմիչ վարուց, biographer.

Պատմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse. Պատմութիւն վարուց, biography.

Պատմութեան (ի, աւ) *s.* See Հանդերձապետ and Հանդերձ:

Պատմութեան (ի, աւ) *s.* Vest, cloak, robe, long coat, great coat; cassock, tunick.

Պատմութեանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* Portmanteau.

Պատմութեանաւոր, *adj. ind.* See Պատմութեանեալ:

Պատմութեանեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Clothed, dressed.

Պատնէշ (նշի, նշաւ) *s.* Rampart, bastion, bulwark, lining; intrenchment, curtain, stoccado; barrier, enclosure, compass, trench, fence; circumvallation, contravallation, fortification; shelving bed. Շինել, գնել, պատնէշ, արկանել, ածել or կանգնել պատնէշ, to intrench, to fortify with intrenchments.

Պատշաճ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Suitable, pertinent, proper, becoming, convenient, congruous, fit, decent, à propos, conformable, just, reasonable: See Պատշաճողութիւն: Ըստ պատշաճի, conveniently, duly, pertinently, decently.

Պատշաճաբար, *adj. ind.* That is judged or condemned equitably.

Պատշաճական (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճակերս (ի, իւ) *adj.* That does or that is done suitably.

Պատշաճապէս, *adv.* See Ըստ պատշաճի:

Պատշաճաւոր (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճել (եմ, եցի) *v. a.* To make fit, to adapt, to proportion, to adjust.

Պատշաճիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be suitable or conformable, to suit, to agree, to belong, to pertain, to have relation, to coincide, to match.

Պատշաճողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suitableness, decorum, decency, congruity; proportion, conformity, civility; relation.

Պատշգամբ (ի, աւ) *s.* Hall, court: stage: projecting part of a house, door steps, projecture.

Պատուաբանել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To speak with respect, to honour.

Պատուագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Title; abbreviation.

Պատուագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That honours, that bears respect.

Պատուած (ոյ, ով) *s.* Turn, winding, sinuosity, bend, twisting; cover.

Պատուածոյ (ի, իւ) *adj.* Turned away; intwined; full of sinuities; wrapped up.

Պատուածորէն, *adj. ind.* See Պատուածոյ:

Պատուակ (ի, աւ) *adj.* See Պատուագիր:

Պատուական (ի, աւ) *adj.* Honourable, that holds an honourable place.

Պատուական (ի, աւ) *adj.* Honourable, respectable, estimable, venerable, reverend, noble, genteel, worthy; dear, precious, rare, excellent, exquisite, of good condition, rich.

Պատուականագիր, *adj. ind.* Rare, excellent, extraordinary, very dear.

Պատուականագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More honourable, very excellent, precious.

Պատուականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, excellence, dignity, rarity.

Պատուակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same honour or the same glory.

Պատուակցութիւն (թեան, թեամբ)

s. Participation in the same honour or in the same glory.

Պատուամատոյց, *adj. ind.* That honours, that renders honour and respect.

Պատուամոլ (ի, իւ) *adj.* See Պատուաւեր:

Պատուանդան (ի, աւ) s. Mounting-block; footstool: pedestal, bases of a bed, stylobatum; scabellum; basement; bracket; bracket pedestal; foot.

Պատուապարգէւ, *adj. ind.* Honourable: See Պատուամատոյց:

Պատուաւեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Ambitious, greedy of glory.

Պատուաւիրապէս, *adv.* Ambitiously: honourably, obligingly.

Պատուաւիրել (եմ, էջի) v. n. and a. To be ambitious of, to seek glory, to grow proud of: to treat honourably, to honour, to glorify; to prefer, to raise; to attribute; to oblige.

Պատուաւիրութիւն (թեան, թեամբ) s. Ambition, immoderate desire of honour or of glory: honour, respect, obliging manner, honourable treatment.

Պատուաստ (ի, իւ) s. Graft; grafting; grafting place; scion, scutcheon: inoculation, insertion: conjunction, union, weaving, construction.

Պատուաստաւառ (ի, իւ) s. Raft.

Պատուաստակիր, *adj. ind.* Grafted; inoculated.

Պատուաստել (եմ, էջի) v. a. To ingraft, to graft: to inoculate: to annex, to join, to reunite, to attach.

Պատուատար (ի, աւ) *adj.* Honourable, graduated.

Պատուատարութիւն (թեան, թեամբ) s. Honour, dignity, gradation, degree of honour.

Պատուար (ի, աւ) s. Bulwark, bastion, epaulment, rampart, barrier, reticade; wall.

Պատուարաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a bulwark, with a barrier, with a wall.

Պատուաւոր (ի, աւ) *adj.* Honourable, respectable, graduated, principal; honorary.

Պատուել (եմ, էջի) v. a. To honour, to render honour and respect, to respect, to venerate, to revere, to glorify, to favour.

Պատուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Honourable, respectable.

Պատուէր, s. *ind.* Commandment,

order, injunction, precept, ordinance, decree, commission, command, disposal. Պատուէր աւել, to command, to order, to dispose.

Պատուիրակ (ի, աւ) s. Envoy, commissary.

Պատուիրակութիւն (թեան, թեամբ) s. Commission.

Պատուիրան (ի, աւ) s. Command, order, precept: See Պատուէր:

Պատուիրանադիր (գրի, գրաւ) *adj.* That orders, that disposes.

Պատուիրանագրել (եմ, էջի) v. a. To order, to enjoin.

Պատուիրանադանց (ի, իւ) s. Transgressor.

Պատուիրանադանցութիւն (թեան, թեամբ) s. Transgression.

Պատուիրանակատար, *adj. ind.* See Պատուիրանապահ:

Պատուիրանապահ (ի, աւ) *adj.* Observer, that fulfils that which is prescribed.

Պատուիրանապահութիւն (թեան, թեամբ) s. Observance, fulfilment of an order.

Պատուիրել (եմ, էջի) v. a. To command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe.

Պատուհան (ի, աւ) s. Window, casement; balcony: hollow place or press in a wall: funnel of a chimney; sluice; opening.

Պատուհաս (ի, իւ) s. Pain, punishment, chastisement, correction, scourge. Պատուհաս պատուհասի, great pain. Պատուհաս կապել 'ի վերայ, to inflict a punishment: See Պատուհասել: Պատուհասակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Punished, chastised.

Պատուհասակոծ, *adj. ind.* Punished, chastised. Պատուհասակոծ աւել, to punish, to chastise.

Պատուհասաւոր, *adj. ind.* That is sent to punish.

Պատուհասել (եմ, էջի) v. a. To punish, to chastise, to correct.

Պատուտակ See Պատասխան:

Պատուարան (ի, աւ) s. Asylum, refuge, retreat; protection, defence; shelter, cover; stay, prop, support.

Պատուարանել See Պատուարել:

Պատուարել (եմ, էջի) v. a. To surround, to encircle; to protect, to prop, to defend, to sustain; to shelter; to fortify.

Պատասպարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Պատասպարել:

Պատասպարել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be contained, to be enclosed; to be surrounded: to take, refuge, to retire, to shelter one's self; to intrench one's self.

Պատասպարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պատասպարան:

Պատրանք (նայ, նօք) *s. pl.* Deceit, deception, trick, illusion, error, imposition, cheat, imposture, lie, fraud, seduction, surprise. 'Ի պատրանս արկաւնել, to deceive, to seduce, to cause to fall into error: See Պատրել:

Պատրաստ (ի, իւ) *adj.* Prepared, ready, disposed, in a state; active, quick. Պատրաստ լինել, to prepare one's self, to be disposed; to be prompt or resolute. 'Ի պատրաստի ունել, to have prepared.

Պատրաստարան (ի, իւ) *adj.* That is well disposed to speak, bold.

Պատրաստական (ի, աւ) *adj.* Prepared, disposed, ready, adjusted, prompt, active; present.

Պատրաստել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare, to make ready, to put in a state, to dispose, to fit, to adjust, to furnish, to garnish, to provide with, to dress, to clothe, to put in order.

Պատրաստեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Պատրաստել:

Պատրաստիլ (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To prepare one's self, to put one's self in a state, in order; to get ready, to make one's self ready: to take great care.

Պատրաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preparation, disposition; train, equipage, formal preparation, provision.

Պատրել (եմ, եցի) *v. a.* To deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to surprise, to abuse, to circumvent.

Պատրիարք (ի, աւ) *s.* Patriarch: See Հայրապետ:

Պատրիարքական (ի, աւ) *adj.* Patriarchal.

Պատրիարքարան (ի, աւ) *s.* House or seat of a patriarch.

Պատրիարքանոց (ի, աւ) *s.* See Պատրիարքարան:

Պատրիարքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchship.

Պատրիկ (բկի, բկաւ) *s.* Patrician.

Պատրիկ (բնի, բնաւ) *s.* Balm-mint, balm.

Պատրիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriciate.

Պատրողարան (ի, իւ) *adj.* Fraudulent, cheating, lying.

Պատրողարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, imposture, lie.

Պատրոյգ (բուգի, բուգաւ) *s.* Wick of a lamp, snuff of a candle.

Պատրուակ (ի, աւ) *s.* Veil, cover; mask: pretext, appearance, specious colour.

Պատրուակել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to veil, to mask, to palliate, to pretend, to cover again.

Պատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պատրանք:

Պատրուածակ (ի, աւ) *s.* Prepared or dressed mutton; fattened sheep.

Պար (ու, ու) *s.* Ball, assembly for dancing; choir, company; assembly, circle. Պարք մղուաց, swarm of bees.

Պար առնուլ, to dance together: to surround, to encompass, to encircle.

Պարառանալ (ամ, բարձի) *v. a.* To sustain around.

Պարառուրել (եմ, եցի) *v. a.* To perfume around.

Պարագայ (ի, իւ) *adj. and s.* Adjacent, situate in the environs: circumstance, particular, detail: turn, revolution.

Պարագայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To be surrounded or contained: to incircle: to circulate; to take a turn.

Պարագայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circulation, turn: circumstance.

Պարագլուխ (լխոյ, լխով) *s.* Coryphaeus, chorister, chief, that is at the head of the choir.

Պարագրական (ի, աւ) *adj.* Circumscribed.

Պարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To circumscribe, to confine, to limit; to enclose, to comprehend, to contain; to protect, to defend.

Պարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumscription.

Պարագրիւն (եմ, եցի) *v. a.* To look around; to observe, to consider.

Պարածակել (եմ, եցի) *v. a.* To surround, to cover, to encompass, to contain; to bury, to wrap up; to protect.

Պարածակութիւն (թեան, թեամբ)

s. Surrounding; envelopment; burying; protection.

Պարածածուկ, *adj. ind.* Surrounded; enveloped.

Պարականոն (ի, աւ) *adj.* Irregular.

Պարականոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irregularity.

Պարակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is of the same assembly for dancing; of the same company, companion.

Պարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Choir, assembly, company.

Պարաձգական (ի, աւ) *adj.* Extended to the adjacent parts.

Պարայածիւ (իմ, յածայ) *v. n-p.* To circulate, to take a turn.

Պարան (ի, աւ) *s.* Thick cord, cable; cord, string. Պարանգ, cordage, rigging.

Պարանել (եմ, էցի) *v. a.* To cord, to tie with a cord.

Պարանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be tied, to be bound, to be enclosed.

Պարանոց (ի, աւ) *s.* Neck; throat; gullet; collar; mouth. Պարանոց ծովու, isthmus.

Պարանոցութաւ, *adj. ind.* That covers or that is covered up to the neck.

Պարանցանել (եմ, անցի) *v. n.* See Պարել:

Պարանցիկ, *adj. and s. ind.* Dancer. Պարանցիկք, ball. Պարանցիկս առնել, to dance together.

Պարաչափ (ի, իւ) *s.* Perimeter.

Պարապ (ոյ, ով) *adj. and s. ind.* Unoccupied, discontinued; commodious, easy, proper, convenient; leisure, no employment; vacation, cessation, respite; convenient time, favourable opportunity. Պարապ առնուլ, to be unoccupied, to rest, to cease from work, to be at leisure. Պարապ խնդրել, to seek a convenient time, a favourable opportunity. Ժամանակ or օր պարապոյ, respite, vacation; convenience. Պարապով, conveniently, leisurely.

Պարապառել (եմ, էցի) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle.

Պարապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause cessation from work, to divert from one's application; to make cease: to occupy, to employ, to give to work.

Պարապիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be unoccupied, to rest: to be occupied, to be employed, to apply one's

self, to attend to, to devote one's self to.

Պարապնդել (եմ, էցի) *v. a.* To tie or bind in every part.

Պարապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պարապումն:

Պարապումն (պման, պմամբ) *s.* No employment, cessation, vacation; convenience: occupation, application, exercise, attachment: scholium. Պարապումն առնուլ See Պարապ առնուլ:

Պարապորդ (ի, աւ) *adj.* Unemployed, vacant, empty: without work, idle.

Պարառական (ի, աւ) *adj.* Surrounding.

Պարառելութիւն See Պարառութիւն:

Պարառոցել (եմ, էցի) *v. a.* To surround, to encompass.

Պարառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surrounding; act of comprehending or containing.

Պարապօղել (եմ, էցի) *v. a.* To cover all parts, to surround.

Պարար See Պարարութիւն:

Պարարակ (ի, աւ) *adj.* Fattened.

Պարարել (եմ, էցի) *v. a.* To fatten.

Պարարուն, *adj. ind.* Fattened.

Պարարա (ի, իւ) *adj.* Fat, that has much fat, replete; unctuous.

Պարարտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to become fat and plump.

Պարարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten, to make become fat; to manure, to dung.

Պարարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fat, corpulence; manure; abundance, riches; oiliness.

Պարաւանդ (ի, աւ) *s.* Tie, string.

Պարաւանդել (եմ, էցի) *v. a.* To tie, to bind.

Պարաւոր (ի, աւ) *s. and adj.* That dances with another: surrounded, encircled.

Պարաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To dance with others.

Պարաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Assembly, company; ball.

Պարբերական (ի, աւ) *adj.* Periodical; circular.

Պարբերել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To move round, to make a turn.

Պարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Period, revolution, circulation, turn.

Պարգէլք (գեաց, գեք) *s. pl.* Gift, donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; present.

Պարգեաբաշի (ի, իւ) *adj.* That gives, that distributes, liberal.

Պարգեաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings a favour, a present.

Պարգեադիւտ *adj. ind.* That has found a favour, favoured.

Պարգեախնդիր *adj. ind.* That seeks, that asks a favour.

Պարգեական (ի, աւ) *adj.* Given. Էրկիր պարգեական, the land of promise.

Պարգեաձիր *adj. ind.* That gives, that makes a present.

Պարգեապետ (ի, աւ) *s.* Distributing officer.

Պարգեառու (ի, աւ) *s.* Person to whom any thing is bequeathed by will.

Պարգեատու (ի, աւ) *s. and adj.* Donor; remunerator; that makes a present.

Պարգեաարեւ (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգեաարուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Gift, donation.

Պարգեարան (ի, աւ) *s.* Place of grace.

Պարգեւել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգեւեկաւ *adj. ind.* That has received a favour.

Պարեգոտ (ի, իւ) *s.* Coat, garment.

Պարեգոտահանգերձ *adj. ind.* Dressed in a coat.

Պարել (եմ, եցի) *v. n.* To dance with others; to dance.

Պարեի (ի, աւ) *s.* Rock.

Պարեկապան (ի, աւ) *s.* Watch, guard, patrol.

Պարերգակ (ի, աւ) *s.* That sings in dancing.

Պարերգուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Song accompanied with a ball, with a dance.

Պարզ (ի, իւ) *adj. and s.* Simple; clear, serene; pure, clean; evident; extended; sincere, genuine: serenity, serenity: See Պարզաբար:

Պարզաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks clearly, explicit, clear.

Պարզաբար *adv.* Simply; clearly, explicitly; sincerely.

Պարզախոս (ի, աւ) *adj.* That speaks clear or distinctly.

Պարզական (ի, աւ) *adj.* Simple.

Պարզամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Simple, ingenuous, artless, simple.

Պարզամտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be simple or sincere.

Պարզամուծիւն See Պարզամուծիւն:

Պարզել (եմ, եցի) *v. a.* To clarify, to clear, to purify: to expand, to slacken, to open; to bend; to unravel, to clear up, to disentangle, to develop, to unfold, to unroll, to untwist, to display, to explain. Զոգաց պարզել ապաստան լինել, to be dying.

Պարզել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To become clear, to be clarified, to be purified; to grow serene; to extend.

Պարզիտ See Պարզամիտ:

Պարզամուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Simplicity, artlessness, sincerity, candour, ingenuousness.

Պարզուած (ոյ, ու) *s.* Tension.

Պարզութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Simplicity; purity, cleanness; serenity, clearness: clarifying; brightness; explanation, development.

Պարզուանկ (ի, աւ) *s.* Tenter, pole.

Պարզուա (զտի, զտիւ) *s.* Cullender, skimmer, strainer.

Պարէն (րենի, րենիւ) *s.* Food, nourishment, subsistence.

Պարթեազն (զին, զամբ) *s.* Parthian.

Պարթեական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Parthians.

Պարթեանաւ (ամ, թեացայ) *v. n-p.* To take the air, the tone, the manners of the Parthians.

Պարթարէն *adv.* Պարթեարէն լեզու, the language of the Parthians.

Պարիսպ (րսպի, րսպաւ) *s.* Wall, enclosure.

Պարծ *adj. ind.* Պարծ շքիւ, To walk nobly or with ostentation: See Սեղաւ:

Պարծանք (նաց, նք) *s. pl.* Glory, boast, ostentation, show, parade, bragging, praise, pride, vanity; honour, merit.

Պարծենդուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Boasting.

Պարծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious, to make one's self bragged of.

Պարծիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To

boast, to glory, to vaunt, to praise one's self, to hector.

Պարծուկ, *adj. ind.* That boasts too much, bragging, vain-glorious, swaggering.

Պարծունակ, *adj. ind.* Glorious, honourable, of great merit.

Պարկ (ի, իւ) *s.* Bag, budget, wallet, knapsack, cloakbag, purse, courier's bag, satchel: See Մահադ.

Պարկէշա (ի, իւ) *adj.* Modest, virtuous, chaste, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, reserved, frugal; noble.

Պարկէշադեղ, *adj. ind.* That has a modest face.

Պարկէշադոյն (դունի, դունիւ) *adj. comp.* More or very modest.

Պարկէշալից, *adj. ind.* Full of modesty.

Պարկէշախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks modestly.

Պարկէշախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modest discourse.

Պարկէշադրօն (ի, իւ) *adj.* That behaves modestly, modest, virtuous, chaste.

Պարկէշաանաւ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be moderate, to be reserved or circumspect, to abstain.

Պարկէշասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves modesty, modest, chaste, virtuous.

Պարկէշասուն, *adj. ind.* That is brought up in modesty, modest, chaste, sober.

Պարկէշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise or modest.

Պարկէշաութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modesty, decency, chastity; sobriety, moderation, temperance, frugality.

Պարհէլ See Պահէլ.

Պարշարել See Պաշարել.

Պարոյկ (րուկի, րուկաւ) *s.* Circumflex.

Պարոյր (րուրի, րուրաւ) *s.* Turn, revolution: spire. Պարոյր առնաւ, to take a turn; to return.

Պարոն (ի, իւ) *s.* Baron: See Տէր.

Պարոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barony.

Պարոնուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Baroness.

Պարունակ (ի, աւ) *s.* Orb, sphere, circle, order.

Պարունակաձև, *adj. ind.* Spherical, round.

Պարունակել (եմ, եցի) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle; to contain, to comprehend, to enclose.

Պարունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surrounding; capacity.

Պարուակ (ի, աւ) *s.* Cover, pellicle, membrane; pericarpium, follicle.

Պարուակել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to cover with a membrane.

Պարուրաձև, *adj. ind.* Spiral.

Պարուրել (եմ, եցի) *v. a.* To surround; to envelop, to cover; to retrieve, to retain; to take away, to retrench.

Պարպակել See Պարփակել.

Պարպախլ (իմ, արցայ) *v. n-p.* To be broken, to burst, to be burst.

Պարպախան, *s. ind.* See Պարպաւունք.

Պարպաւունք (աման, ամամբ) *s.* Rupture, crevice.

Պարս or Պարսք (սից, սիւք) *s. pl.* See Պարսաթիկ.

Պարսաթիկ (սկի, սկաւ) *s.* Sling.

Պարսաւ (ի, իւ or ոյ, ուլ) *s.* See Պարսաւանք.

Պարսաւադէա (դիտի, դիտաւ) *adj.* That blames, that reproaches, critical.

Պարսաւադիր (դրի, դրաւ) *adj.* See Պարսաւադէա.

Պարսաւանք (նայ, նգք) *s. pl.* Blame, reproach, reprehension, criticism, censure. Ընդ պարսաւանք անել, to throw blame on: See Պարսաւել.

Պարսաւել (եմ, եցի) *v. a.* To blame, to reproach, to condemn, to find fault with, to censure, to criticise.

Պարսաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Blameable, reproachable, censurable.

Պարսաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Slinger.

Պարսաւար (ի, աւ) *s.* Sling-stone.

Պարսաւարել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw stones with a sling.

Պարսել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw, to cast.

Պարսէա (սեաի, սեաաւ) *s.* See Պարսաթիկ.

Պարսիկ (սկի, սկաւ) *s. and adj.* Persian.

Պարսկական (ի, աւ) *adj.* Persian.

Պարսկանաւ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To adopt the Persian tone or manners.

Պարսկապան See Պարեկապան.

Պարսկերէն, *adv.* Պարսկերէն խօ.

սեւ, To speak the Persian or the Persian language.

Պարսպաձեւ, *adj. ind.* In shape of a wall.

Պարսպաշինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fortification, building of a wall.

Պարսպապահ (*ի, աւ*) *s.* Guard of a wall, of a fortress.

Պարսպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Encircled with a wall, fortified.

Պարսպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To encircle with a wall; to surround, to encircle, to enclose.

Պարս, *s. ind.* **Պարս առնել**, To condemn. **Պարս է**, there must, there ought: See **Պարտք**.

Պարտակ (*ի, աւ*) *s.* Cover, veil; mask: See **Պարտական**.

Պարտական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Debtor, loaded with debts; indebted, obliged; responsible; subject; culpable. **Պարտական առնել**, to make one run into debt; to oblige. **Պարտական լինել**, to run into debt; to be obliged or subject; to remain debtor.

Պարտակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That is owing or bound with another.

Պարտական (*ի, աւ*) *s.* See **Պարտական**.

Պարտասեղանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To tire, to fatigue too much, to debilitate, to force.

Պարտասիւ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To grow tired, to be too much fatigued, to become weak.

Պարտատէր (*տեառն, տերամբ*) *s.* Creditor, he to whom one owes.

Պարտաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Debtor; obliged; culpable.

Պարտաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make one run into debt; to oblige, to engage; to condemn.

Պարտաւորիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To run into debt, to be bound; to be condemned or culpable.

Պարտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Duty, obligation, engagement; fault.

Պարսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conquer, to subjugate, to subdue, to hold, to surprise.

Պարտէզ (*տիգի, տիգաւ*) *s.* Garden, fruit-garden, kitchen garden.

Պարտիզպան (*ի, աւ*) *s.* Gardener.

Պարտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To owe, to contract debts, to be bound; to be conquered. **Յափշտութիւն** պար.

տիւ, to be astonished, to be surprised.

Պարտիք (*տեց, տեք*) *s. pl.* See **Պարտք**.

Պարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a conquered person, subjection; weakness. **Պարտութիւն խոստովանել**, to yield, to give up, to cede, to surrender, to submit, to avow, to know one's weakness. **Ի պարտութիւն մտնել**, to be conquered.

Պարտուկ (*տիգի, տիգաւ*) *adj. and s.* See **Պարտական**.

Պարտուպատշաճ, *adj. ind.* Suitable, decent, due.

Պարտք (*տուց, տեք*) *s. pl.* Debt, passive debt, duty, obligation: due: active debt, credit.

Պարփակարան (*ի, աւ*) *s.* Compass, enclosure; park: See **Պատարան**.

Պարփակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To enclose, to encircle, to surround; to enclose in a park: to circumscribe; to comprehend.

Պաշտիմաս (*ի, աւ*) *s.* Biscuit.

Պեղաղոս (*ի, աւ*) *s.* See **Ծով**. **Արշիպեղաղոս**, Archipelago.

Պեղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to dig, to delve, to rake up, to sap.

Պենտէկոստէ (*ի, իւ*) *s.* Pentecost.

Պետ (*ի, աւ*) *s.* Chief, governor, master, principal; major.

Պետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Principality, dynasty, despotate; majority.

Պերժ (*ի, աւ*) *adj.* Rich, noble, abundant, superb.

Պերժաբան (*ի, իւ*) *adj.* Eloquent.

Պերժաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Eloquence, fine speech.

Պերժաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a clear and strong voice.

Պերժանաւ (*ամ, շացայ*) *v. n-p.* To abound; to grow rich; to be proud of, to act the master, to make parade or show, to strut.

Պերժապաշոյժ, *adj. ind.* Richly ornamented, rich, sumptuous, magnificent.

Պերժապաշառ, *adj. ind.* Luminous, glittering, splendid, illustrious; most serene.

Պերժապաշառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brightness, splendour; serenity.

Պերժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abundance, riches; ostentation, pomp,

show, parade, finery; pride, presumption; magnificence, nobleness, elegance.
Պերսէոս (բսեայ, բսեաւ) *s.* Perseus.

Պերսոս See Պերսէոս.

Պէս See Իբրեւ or Դման.

Պէսպէս, *adj. ind. and adv.* Diverse, different, varied; variously, differently.

Պէսպիսանալ (ամ, սոցայ) *v. n.* To vary, to be diversified.

Պէսպիսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diversify, to vary.

Պէսպիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diversity, difference, variety.

Պէս See Պէտք: Պէս յանձին ունել or պէս առնել, to take, to have care, to do the needful.

Պէտք, *s. ind. pl.* Need, necessity, the needful, indigence; exigence, occurrence; use, employ; business: theme or amplification. 'Ի պէսս, for. Յի՞նչ պէսս, why? for what purpose? Օպէսս հոգւոյն հատուցանել or վճարել, to breathe one's last, to die.

Պժգալ (ամ, դացի) *v. n.* To abhor, to detest, to hold in aversion.

Պիլարս (ի, եւ) *s.* Billiards.

Պիծակ (ի, աւ) *s.* Oxy, wasp.

Պիղիպոս See Պոլիպոս.

Պիղծ (պղծոյ, պղծով) *adj.* Impure, dirty, filthy, profane, abominable, detestable, execrable. Պիղծ առնել, to soil; to abhor.

Պիկայ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Sort of shell fish.

Պինս or Պինգ, *adj. ind.* Firm, solid, hard, constant, strong. Պինս կալ, to hold fast, to remain firm. Պինս ունել, to hold a thing very firm. 'Ի պինգան արկանել See Պինգել.

Պիսակ (ի, աւ) *adj. and s.* Diversified with colours, speckled, spotted, dapple: variety of colours, speckle, spot, mark, ephelis: small pox.

Պիսականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be diversified with colours, to be speckled, spotted or dapple.

Պիսակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diversify with colours, to spot, to mark.

Պիսակերես, *adj. ind.* Pitted or marked with the small pox.

Պիսակոս (ի, աւ) *adj.* See Պիսակ երես.

Պիսակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speckle, spot.

Պիտակ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Vain, useless, false, abusive, improper; empty: useful, advantageous; writing, label, note, ticket, paper: See Պիտակաբար.

Պիտակաբար, *adv.* Abusively, falsely, in vain, improperly. Պիտակաբար վարել, to abuse, to use improperly.

Պիտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, falsehood, abuse.

Պիտանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very useful.

Պիտանական (ի, աւ) *adj.* See Պիտանի.

Պիտանալ (ամ, սոցայ) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be useful.

Պիտանացու (ի, աւ) *adj.* Useful, advantageous, necessary.

Պիտանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render useful, to make profit.

Պիտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Useful, profitable, advantageous, necessary.

Պիտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, profit, advantage; use.

Պիտապէս, *adv.* Usefully.

Պիտառոցել (եմ, էցի) *v. n.* To profit, to be useful, to serve.

Պիտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, profit, advantage; want, necessity, use, employ; work, writing, small treatise.

Պիտառորապէս, *adv.* Usefully, advantageously.

Պիտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Necessary, useful.

Պիտի, *v. imp.* It is necessary, one must.

Պիտոյ, *adj. ind.* Necessary. Պիտոյ է, it is necessary, one must.

Պիտոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be requisite.

Պիտոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Want, indigence, necessity, the needful.

Պիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պիտոյք.

Պլլամ (ի, եւ) *s.* Phlegm, pituite: See Մաղաս.

Պլլամոս (ի, աւ) *adj.* Phlegmatick: See Մաղասոս.

Պլակինդի (կնդւոյ, կնդեաւ) *s.* Bun, cake, pastry, pie.

Պլակուար See Պլակինդի.

Պլատոնեան, *adj. ind.* Platonick.

Պլերդ (ի, աւ) *adj.* Idle, supine, negligent.

Պղերգանալ (ամ, դայոյ) *v. n.* To be idle, to neglect.

Պղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, supineness, negligence.

Պղինձ (պղնձոյ, պղնձով) *s.* Copper, brass: mite, obole, copper coin. Պղինձ ծխաւ or փայլուն, brass, bronze, molten copper: See Արայր:

Պղծագործ (ի, աւ) *adj.* That does filthy things, immodest, impure, dirty.

Պղծագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Filthy action, lewdness, impurity, unchasteness, filthiness, obscenity.

Պղծաւից, *adj. ind.* Full of filth, dirty, impure, lewd.

Պղծաշուրթի, *adj. ind.* Whose lips are not pure.

Պղծեւ (եմ, էցի) *v. a.* To contaminate, to soil, to stain, to spot; to profane, to pollute, to abuse: to abhor, to detest. Պղծեւ զկոյս, to corrupt, to dishonour. Պղծեւ զանձն, to be corrupted, to be contaminated.

Պղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contamination, stain, filth, obscenity, lewdness, impurity; profanation, pollution; dirt; abomination, execration.

Պղնձագոյն, *adj. and s. ind.* Of the colour of copper or brass: chalcedony.

Պղնձագործ (ի, աւ) *s.* That makes copper or brass utensils, brazier.

Պղնձակերտ (ի, աւ) *adj.* Made of copper.

Պղնձահանք (այ, զք) *s. pl.* Coppermine.

Պղնձաձոյլ, *adj. ind.* Cast or made of copper.

Պղնձանիւք, *adj. ind.* That has a copper lock.

Պղնձանիւթ, *adj. ind.* That is made of copper or brass.

Պղնձապատ, *adj. ind.* Covered with copper or with brass.

Պղնձի (ձւոյ, ձեաւ) *adj. and s.* Of copper, made of copper or of brass: copper utensil, cauldron, brazen pot.

Պղպեղ (ի, աւ) *s.* Pepper. Պղպեղ լոտեալ, ground pepper, pounded pepper. Համեմել պղպեղաւ, to pepper. Ծառ պղպեղի, pepper plant.

Պղպեղաման (ոյ, ով) *s.* Pepper box, spice box.

Պղպշակ (ի, աւ) *s.* Blister, swelling; froth, foam.

Պղպշակեւ (եմ, էցի) *v. n.* To froth, to simmer, to boil, to bubble up.

Պղպշուռ, *adj. ind.* Boiling.

Պղտոր (ի, իւ) *adj.* Troubled, that is not clear or pure, jumbled.

Պղտորաբոլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking troubled water.

Պղտորեւ (եմ, էցի) *v. a.* To disturb, to render troubled, to perplex, to cause trouble, to make uneasy.

Պղտորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trouble, broil, disorder, confusion.

Պշեղն (պշղան, պշղամբ) *s.* Heel. Պշեղն խաւորոյ, clove or head of garlic.

Պշեղնաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished with a heel; cloven (foot): cassock, tunick.

Պշնաւարդ (ի, իւ) *adj.* Bedecked, embellished, ornamented.

Պշնաւարդեւ (եմ, էցի) *v. a.* To bedeck, to embellish, to adorn, to trim.

Պշնաւից, *adj. ind.* See Պշնաւարդ:

Պշնաւարմար, *adj. ind.* Trimmed, much adorned, well made.

Պշնայօրէն, *adj. ind.* See Պշնաւարմար:

Պշնապայծառ, *adj. ind.* Much ornamented, fine, splendid, embellished, bedecked.

Պշնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves finery, flaunting, fond of dress, that dresses finely.

Պշնեւ (եմ, էցի) *v. a.* To embellish, to bedeck, to adorn, to enrich.

Պշնողական (ի, աւ) *adj.* Of dress; magnificent.

Պշնուռն (նման, նմամբ) *s.* Dress, embellishment, ornament.

Պշնոյ (ի, աւ) *adj.* See Պշնաւսէր:

Պնակ (ի, աւ) *s.* Dish, plate, porringer, bowl, wooden bowl, pot, soup dish, soup-plate.

Պնակաձե, *adj. ind.* In the form of a dish or of a plate.

Պնակիւ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Small writing table.

Պնգագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Firmer, very strong. Պնգագոյնս, firmly, strongly, steadily, earnestly, diligently.

Պնգակազմ, *adj. ind.* Strong, hard, firm, solid, steady.

Պնգակազմեւ (եմ, էցի) *v. a.* To strengthen, to comfort.

Պնգակազմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solidity, hardness, consistence, fixity.

Պնգակոյ, *adj. ind.* Well tied or bound, firm, strong, hard.
Պնգակցորդ, *adj. ind.* Conjoined, compact, condensed, squeezed, consolidated.
Պնգածիք, *adj. ind.* Much bent.
Պնգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To grow stronger, to harden, to grow hard.
Պնգապարանոց See **խոտապարանոց**:
Պնգապէս, *adv.* Firmly, solidly, stringly; obstinately.
Պնգացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to bind; to astringe, to constipate; to fix; to stiffen.
Պնգել (*եմ, էցի*) *v. a.* To strengthen, to confirm, to invigorate, to corroborate, to fortify, to consolidate, to enclose, to affirm, to prop, to support; to insist; to enforce, to tighten; to bind, to tie tight, to constrain, to bind, to press; to secure; to pretend, to maintain; to restrain. **Պնգել զմէջս** or **Պնգել զօրի ընդ մէջս**, to gird the body.
Պնգիլ (*եմ, գեցայ*) *v. n-p.* To run, to go quick. **Պնգիլ զհետ**, to pursue, to run after; to pretend.
Պնգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consistence, solidity, fixity, hardness; steadiness, firmness, immovability; stiffness, severity, obstinacy; costiveness; strengthening, fastening, consolidation.
Պնչախոտ (*ոյ, ու*) *s.* Snuff.
Պնչաւ (*ի, աւ*) *adj.* That has the nose cut off.
Պնտադոյն See **Պնգադոյն** with the following.
Պշել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշնուլ**:
Պշնել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշնուլ**:
Պշնուլ (*ու, պշեայ*) *v. n.* To look at fixedly, to consider, to look upon, to observe, to contemplate.
Պշնուլն or **Պշնուլն** (*շման, շմամբ*) *s.* Look, consideration, observation.
Պշրաւք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Պշնուլն**:
Պշրել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշնուլ**:
Պոկ or **Պոկ** (*ի, իւ*) *s.* Organ pipe; stalk.
Պոզել or **Պուզել** (*եմ, էցի*) *v. a.* To push, to repulse, to remove.
Պոզիկոս (*ի, աւ*) *s.* Polypus. **Պոզիկոս բոյս**, polypodium.
Պոռպոս or **Պոռպոս** (*ի, իւ*) *s.* Steel.
Պոռպոսեիկ (*տէի, տէաւ*) *s. and adj.* Steel; made of steel, steely.

Պալտոս See **Պոզոսայ**:
Պոզոսայ (*ի, իւ*) *s.* Highway, road that one goes, street that one passes, road, way, street.
Պոզպոս See **Պոզոսայ**:
Պոշոն (*պուտան, պուտամբ*) *s.* Pot, porridge pot, pitcher.
Պոնդ or **Պոնա** (*ի, իւ*) *s.* Fillip.
Պոնգա հարկանել, to give a fillip..
Պոշուն See **Պոռոշուն**:
Պոռնիկ (*նկի, նկաւ*) *s. and adj.* Fornicator; adulterer; lecher, whoremonger, sinner. **Պոռնիկ էին**, prostitute, abandoned or debauched woman, street-walker, courtesan, whore, strumpet, wench, trull.
Պոռնիկեբոյ, *adj. ind.* Lascivious, lecherous.
Պոռնիկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* See **Պոռնիկել**:
Պոռնիկանոց See **Պոռնիկոց**:
Պոռնիկապատիր, *adj. ind.* Seducer, that causes to commit fornication.
Պոռնիկապէս, *adv.* Like a fornicator or sinner.
Պոռնիկասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves fornication, prostituted, abandoned.
Պոռնիկեցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to commit fornication; to prostitute.
Պոռնիկել (*եմ, կեցայ*) *v. n-p.* To commit fornication; to be prostituted, to give one's self up to lewdness.
Պոռնիկորդի (*գւոյ, գւով*) *s.* Bastard, son of fornication.
Պոռնիկոց (*ի, աւ*) *s.* Brothel, bawdy-house.
Պոռնիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fornication; prostitution, unchasteness, whoredom, harlotry.
Պոռնուցել (*եմ, էցի*) *v. n.* To cry, to groan.
Պոռոշուն, *s. ind.* Cry, bellowing.
Պոռոս (*ի, աւ*) *adj.* Crying, bawling, bellowing.
Պոռոսախոտ (*ի, աւ*) *adj.* That speaks loud or cries, noisy, bawling.
Պոր (*ոյ, ու*) *s.* Swan: See **Կարապ**:
Պորել See **Փորել**:
Պորոս (*ոյ, ու*) *s.* Navel, umbilicus; belly: middle, centre.
Պորոսադոյն, *adj. ind.* Slave to one's belly, glutton, debauched.
Պորոսապարար, *adj. ind.* See **Պորոսադոյն**:

- Պորփիր (ի, իւ) *s.* Porphyry.
 Պոուսիկոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Poet: See Բանաստեղծ:
 Պոուկ See Պոկ:
 Պոուկէլ See Պոկէլ:
 Պոուսարդ (ի, իւ) *s.* See Աւաղան:
 Պոուսուկ (սկի, սկաւ) *s.* Pot, boiler.
 Պոուրակ See Պրակ:
 Պոուրակցի, *adj. ind.* Spread through the wood or forest.
 Պըրանք (նայ, նոք) *s. pl.* Affected airs, prim ways, coquetry.
 Պըրէլ (եմ, էցի) *v. n.* To give one's self affected ways, to mince, to coquet.
 Պըրուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Պըրանք:
 Պոուստեր See Պրեստեր:
 Պոսիկոս (ի, աւ) *s.* (Latin word) Dean.
 Պարոյ (պարոյի, պարոյաւ) *s.* Paraphernalia; portion, dowery; gift.
 Պարոյէլ (եմ, էցի) *v. a.* To portion, to give a portion, to endow.
 Պաստել (եմ, էցի) *v. n.* To scold, to murmur.
 Պատապաս (ի, իւ) *s.* (Greek word) The first father or pope.
 Պոսոն (Greek word) See Աւաղան:
 Պսակ (ի, աւ) *s.* Crown, diadem; garland; circle; glory brim; frame edge; chaplet; chaplet of flowers: edge of a wall; cornice: parapet: coronation, achievement, accomplishment: marriage.
 Պսակադիր (դրի, դրաւ) *adj. and s.* That crowns or marries: crowned; married.
 Պսակադրուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Coronation.
 Պսակաղգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Crowned.
 Պսակակաւ (ի, աւ) *s.* Band of a crown.
 Պսակակաւ, *adj. ind.* Crowned.
 Պսակակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is crowned with another.
 Պսակահամար, *adj. ind.* That gathers crowns.
 Պսակահիւս, *adj. and s. ind.* That plats or makes crowns: laureat, crowned.
 Պսակաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a crown.
 Պսակապաշոյճ, *adj. ind.* Ornamented with a crown, crowned.

- Պսակաւ (ի, աւ) *adj.* That receives a crown.
 Պսակաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Crowned; laureat: king: See Թագաւոր:
 Պսակէլ (եմ, էցի) *v. a.* To crown; to marry.
 Պսակն (ղան, դամբ) *s.* Elm.
 Պսակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To bud, to shoot forth buds.
 Պսակուկ (կանց, կամբ) *s. pl.* Nipple; udder, teat, dug; button, bud, eye.
 Պաղաբեր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile: that makes a present of fruit.
 Պաղաբերիլ (եմ, էցի) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to bring, to produce.
 Պաղաբերուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fructification, fertility.
 Պաղաթափ, *adj. ind.* Stripped of fruit, the fruits of which are fallen.
 Պաղալից, *adj. ind.* Full of fruit, fertile, fruitful.
 Պաղախակ (ի, իւ) *s.* Unripe fruit.
 Պաղախայծ (ի, իւ) *adj.* The fruits of which begin to ripen.
 Պաղախայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen.
 Պաղածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Productive, fruitful, fertile.
 Պաղածինիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To fructify: See Պաղաբերիլ:
 Պաղածնուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fructification.
 Պաղածնոյ (ի, աւ) *adj.* Fruitful: See Պաղածին:
 Պաղակն, *adj. ind.* That has a spot in the eye.
 Պաղակորոյս, *adj. ind.* That is striped of its fruit.
 Պաղահասուն (Թեան, Թեամբ) *s.* Ripeness of fruit.
 Պաղապայծաւ, *adj. ind.* Ornamented with fruit.
 Պաղապարգեւ, *adj. ind.* See Պաղաւոր:
 Պաղալաճաւ (ի, աւ) *s.* Fruiterer, that sells fruit.
 Պաղաւոր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile, fruity.
 Պաղաւորն (աւն, աւմբ) *s.* Fruiterer.
 Պաղաւորուծիւն See Պաղաբերուծիւն:
 Պաղաւեւ, *adj. ind.* See Պաղալից:

Պաղաւոր (ի, աւ) *adj.* That has fruits: See **Պաղաւից**:

Պաղաքաւ, *adj. ind.* **Պաղաքաւ աւնել**, To gather, to amass fruit.

Պաղեղուն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility: See **Արգասաւորութիւն**:

Պառլա or **Պառլաք** (պառլաւից, պառլաթիւք) *s. pl.* Turn, return, deflection; circumvolution, quick turning, turning. **Պառլա գլխոյ**, vertigo, giddiness in the head. **Պառլա առնել** or **առնալ**, to turn one's self, to whirl.

Պառլաքել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To turn, to veer; to whirl; to turn upon one leg.

Պառուկ (պական, պակամբ) *s.* See **Պակուկ** and **Պրոան**:

Պառուկ (պաղոյ, պաղով) *s.* Fruit.

Պառուակ (ի, աւ) *s.* Screw; whirl-igig.

Պառուանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To turn one's self, to make a turn.

Պառուանել or **Պառուակել** See **Պառլաքել**:

Պառուառուկ (ակի, ակաւ) *s.* See **Պառլա** and **Պառուակ**:

Պրախ See **Պրաւ**:

Պրակ (ի, աւ) *s.* Wood, thicket, grove, bush; bundle, faggot, brush wood; bundle of papers; piece, article. **Պրակք Առաքելոց**, the acts of the Apostles.

Պրակադեղ, *adj. ind.* Furnished or ornamented with a grove: tufted.

Պրակապատճէն, *adj. ind.* Furnished with several acts or articles.

Պրաւ (ի, իւ) *s.* Leek.

Պրեաւեր (ի, իւ) *s.* See **Խարաւանի**:

Պրետոր (ի, աւ) *s.* Pretor. **Ապարանք** or **առեան Պրետորի**, judgment hall.

Պրետորեան, *adj. ind.* Pretorian.

Պրետորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pretorship.

Պրիոնէ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Sort of fish.

Պրիակ (պրակի, պրակաւ) *s.* Sort of plant.

Պրծանիլ (իմ, պրծայ) *v. n-p.* To escape, to get away, to evade, to get off. **Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց**, to escape the memory, not to recollect.

Պրկել (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to tie tight, to stiffen, to bind with cords.

Պրկու (ի, աւ) *s.* Place to squeeze or to bind.

Պրաւ (ոյ, ով) *s.* Rush.

Պրաւեայ (ւէի, ւէիւ) *adj.* That is made of rushes.

Պրաւեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* See **Պրաւեայ**:

Պրոն (ի, իւ) *s.* Carded wool.

Պօղիպոդէս See **Պօղիպոդ**:

Ջ

Ջ (*ichay*) TCH. Consonant, twenty seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters **Ճ** and **Չ**, for example: **Ճան**, **ջիւն**, **ճանճիւն**; **խնջոյք**, **խնճոյք**; **կնջիթ**, **կնճիթ**; **կնջիւ**, **կնճիւ**; **դէջ**, **դէճ**; **բջիջ**, **բճիճ**: **Հաջել**, **հաչել**; **խոռոջ**, **խոռոչ**; **կարկաջել**, **կարկաչել**; **յօրանջ**, **յօրանչ**:

Ջ or **Ջ** with a line above denotes the number nine hundred.

Ջախջախ See **Ջաղջախ** with its derivatives.

Ջահ (ի, իւ) *s.* Cresset, torch, flambeau; lantern, lamp.

Ջահադդես (ի, իւ) *adj. and s.* Blazing, brilliant: a brilliant or rich dress.

Ջահակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* That carries a lamp or a torch.

Ջահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To blaze, to shine.

Ջահաւաւ, *adj. ind.* Blazing, refulgent.

Ջահաւորական (ի, աւ) *adj.* Blazed, flaming, luminous.

Ջահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To illuminate, to enlighten, to render luminous, to make shine.

Ջահափայլ, *adj. ind.* Brilliant, refulgent.

Ջահափայլել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To blaze, to shine, to glitter.

Ջահել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ջահանալ**:

Ջահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ջահաւորել**:

Ջահընկաւ (ի, իւ) *adj. and s.* Acolyte.

Ջահընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The office of Acolyte.

Ջադբ or **Ջադի**, *adj. ind.* Great, abounding (speaking of rain).

Ջադրագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* Greater or heavier (speaking of rain).

Ջադիկել See **Ջադլակել**.

Ջադլակ (**ի**, **իւ**) *adj.* Crushed, shattered, broken: that crushes or breaks.

Ջադլակահը (**նայ**, **նք**) *s. pl.* Act of breaking or crushing, crash.

Ջադլակել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To crush, to crack, to break, to break to pieces, to dash to pieces, to bruise, to flatten.

Ջամբ (**ի**, **իւ**) *s.* Nourishment.

Ջամբակեր (**ի**, **աւ**) *adj.* That is at nurse, that sucks.

Ջամբել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To nourish, to give to eat or to suck; to give.

Ջամբաւ (**ի**, **իւ**) *s.* (French or English word) Chamber: See **Սենեակ**.

Ջայլ (**ի**, **իւ**) *s.* Complaint, lamentation.

Ջայլանի (**լեման**, **լեմամբ**) *s.* Ostrich.

Ջայլեանի See **Ջայլանի**.

Ջայլել (**եմ**, **եցի**) *v. n. and a.* To lament, to deplore.

Ջայլոտ (**ի**, **իւ**) *s.* Bull's pizzle (dried in order to flog with); whip.

Ջան (**ի**, **իւ**) *s.* Effort, diligence, care, study, work. **Ջան գնել** See **Ջանալ**.

Ջանալ (**ամ**, **նացայ**) *v. n-p.* To exert one's self, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care; to labour, to tire, to take trouble. **Ջնդողիս ջանալ**, to sigh.

Ջանակից (**կցի**, **կցաւ**) *adj. and s.* That studies or that labours with another.

Ջանահնար, *adj. ind.* **Ջանահնար լինել** See **Ջանալ**.

Ջանասեր (**սիրի**, **սիրաւ**) *adj.* Diligent, careful, laborious.

Ջանացուցանել (**եմ**, **ցուցի**) *v. t.* To make exertion, to render diligent, to labour.

Ջանկոտ (**ի**, **աւ**) *adj.* See **Ջանասեր**.

Ջատագող (**ի**, **աւ**) *adj. and s.* Apologist, advocate, defender, protector, patron.

Ջատագողել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To

defend, to justify, to excuse.

Ջատագողութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Apology, defence, protection, justification, excuse.

Ջարգել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To cut in pieces, to undo, to break: See **Կտորել**.

Ջարգոյ (**ի**, **աւ**) *s.* Cutting in pieces, undoing: See **Կտորած**.

Ջեւանիլ (**իմ**, **այ**) *v. n-p.* See **Ջեւանուլ**.

Ջեւացուցանել See **Ջեւացանել**.

Ջեւանուլ (**եմ**, **այ**) *v. n-p.* To warm, to be warmed, to warm one's self; to burn, to be burnt, to take light; to boil.

Ջեւանուլ (**աման**, **ամամբ**) *s.* Heat, burning, inflammation; heating, calcification.

Ջեւացանել (**եմ**, **աւցի**) *v. t.* To heat, to warm; to light, to burn.

Ջեւանցիլ (**ցիլ**, **ցլաւ**) *s.* Copper, cauldron; boiler; chafing-dish.

Ջեր (**ոյ**, **ով**) *s.* Heat.

Ջերանիլ (**իմ**, **ջերայ**) *v. n-p.* See **Ջեւանուլ**.

Ջերաջերմ, *adj. ind.* Very hot.

Ջերին, *adj. ind.* Warm, hot.

Ջերմ (**ոյ**, **ով**) *adj.* Warm, hot; touchy; ardent, affectionate.

Ջերմագող, *s. ind.* Heat, warmth.

Ջերմագողութ, *adj. ind.* See **Գորգթեգողութ**.

Ջերմագիտակն (**կան**, **կամբ**) *s.* Thermoscope.

Ջերմակալ See **Ջերմեկալ**.

Ջերմական (**ի**, **աւ**) *adj.* Warm, ardent.

Ջերմակիծ, *adj. ind.* Burning. **Ջերմակիծ առնել**, to burn.

Ջերմահաս, *adj. ind.* That assists warmly or ardently.

Ջերմահովիտ, *adj. ind.* Situate in a warm valley.

Ջերմացոտ, *adj. ind.* See **Ջերմական**.

Ջերմանալ (**ամ**, **մացայ**) *v. n-p.* To warm, to be warmed; to have a fever: See **Ջեւանուլ**.

Ջերմանգամ, *adj. ind.* Having warm limbs, warm, lively.

Ջերմաչափ (**ի**, **իւ**) *s.* Thermometer.

Ջերմաջուր (**ջրոյ**, **ջրով**) *s.* Warm water.

Ջերմասենեակ (**նեկի**, **նեկաւ**) *s.* Stove, hothouse.

Ջերմացոյց (ցուցի, ցուցիչ) *s.* Thermoscope.

Ջերմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ջերմացանել**.

Ջերմաւանդն, *adj. ind.* Ardent, devoted.

Ջերմաւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ardour, devotion.

Ջերմիկ (միկ, միաւ) *adj. and s.* Warm; warm meat.

Ջերմիւն, *adj. ind.* Warm, hot.

Ջերմաջուր, *adj. ind.* Hot. **Ջուր Ջերմաջուր**, hot mineral water.

Ջերմն (բման, բմամբ) *s.* Fever.

Ջերմաբեր (ի, աւ) *adj.* Feverish, that causes fever.

Ջերմական (ի, աւ) *adj.* Febrile.

Ջերմահալած, *adj. ind.* Febrifuge.

Ջերմատաքնապ, *adj. ind.* That suffers from a fever, feverish.

Ջերմեկ, *adj. ind.* Lukewarm: See **Ջերմ**.

Ջերմիկաւ (ի, աւ) *adj.* Feverish, that is subject to fever.

Ջերմոտ (ի, աւ) *adj.* See **Ջերմ** and **Ջերմիկաւ**.

Ջերմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heat, warmth, sun-burning; calefaction, warming, overheating one's self.

Ջերմուկք (մկաց, մկք) *s. pl.* Hot baths.

Ջերմ (ի, աւ) *adj.* Warm.

Ջերմութիւն See **Ջերմութիւն**.

Ջիւ or **Ջիզ** (ջի, ջլաւ) *s.* Nerve, sinew.

Ջիւշ, *adj. ind.* Polished, clean, pure, clear.

Ջլածիք, *adj. ind.* That is done by an exertion of the nerves.

Ջլատել (եմ, եցի) *v. a.* To enervate, to weaken.

Ջլեայ, *adj. ind.* Made with sinews, nervous.

Ջլել (եմ, եցի) *v. a.* To nerve, to provide with nerves.

Ջլուտ, *adj. ind.* Nervous.

Ջլախոտ (ոյ, ով) *s.* Plantain.

Ջլապինք, *adj. ind.* Nervous.

Ջլացաւ (ի, աւ) *adj.* Spasmodick.

Ջլացաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spasm.

Ջնար (ի, աւ) *s.* Harp: See **Քնար**.

Ջնարահար (ի, աւ) *adj. and s.* That plays the harp: See **Քնարահար**.

Ջնել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike.

Ջնլան (ի, աւ) *s.* Dishclout, rubber, cloth, rag.

Ջնլել (եմ, եցի) *v. a.* To clean, to purge; to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul, to destroy, to undo, to suppress, to extirpate, to exterminate.

Ջնլոյ (ի, աւ) *s.* See **Ջնլան**.

Ջնլութիւն (ջման, ջմամբ) *s.* Abster-sion, cleaning; effacing, erasure; extinction, extermination; suppression; abolition, abrogation, cassation.

Ջոկր (լթի, լթաւ) *s.* Troop, band, company.

Ջոկրեկ (եմ, եցի) *v. a.* To as-semble troops, to assemble.

Ջոխ (ի, իւ) *s.* Switch, wand.

Ջոկ (ի, իւ) *s.* Band, troop: dis-tinction, segregation. **Ջոկս առնել**, to make a band; to distinguish, to dis-cern.

Ջոկաւ (ի, իւ) *s.* Band, detach-ment.

Ջոկարան (ի, աւ) *s.* Assembly.

Ջոկել (եմ, եցի) *v. a.* To distin-guish, to detach.

Ջով (ու, ու) *s.* Tuft.

Ջովանաւ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To be in a tuft.

Ջորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Sort of grasshopper.

Ջորեպան (ի, աւ) *s.* Muleteer.

Ջորի (բոյ, բով) *s.* Male-mule. **Մասակ Ջորի**, she-mule.

Ջութակ (ի, աւ) *s.* Pandora; gui-tar; hurdy-gurdy; viol: See **Քնար** and **Ջնար**.

Ջութակ (ի, աւ) *s.* See **Ջորիք**.

Ջուր (ջոյ, ջրով) *s.* Water; liquid.

Ջուր հեղուլ, to make water, to piss.

Ջրաբաժին, *adj. ind.* That divides water.

Ջրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբաշխ (ի, իւ) *adj. and s.* That studies hydraulicks; hydraulic; that is versed in hydraulicks.

Ջրաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբեր See **Ջրբեր**.

Ջրաբուղի See **Ջրբուղի**.

Ջրագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Hydrographer.

Ջրագոյն, *adj. ind.* That has the colour of water.

Ջրագրական (ի, աւ) *adj.* Hydrographical.

Ջրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrography.

Ջրագարձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* Rivulet, arm of a river.

Ջրալից, *adj. ind.* Watery, bathed.

Ջրախառն, *adj. ind.* Mixed with water.

Ջրախողխող, *adj. ind.* Suffocated in water, drowned.

Ջրախոյս (խուսի, խուսիւ) *adj.* Hydrophobial.

Ջրածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Produced or born in the water, aquatic.

Ջրածնունդ, *adj. ind.* See Ջրածին:

Ջրածոյց, *adj. ind.* That conducts water.

Ջրական (ի, աւ) *adj.* Aqueous, aquatic.

Ջրակարծ, *adj. ind.* Frozen.

Ջրակիր See Ջրկիր:

Ջրակշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrostatic.

Ջրակոյս (կուտի, կուտիւ) *s.* Mass of water.

Ջրակուլ, *adj. ind.* Sunk in the water.

Ջրակուտակ (ի, աւ) *adj. and s.* Assembled by water; body of water.

Ջրահեղեղ See Ջրհեղեղ:

Ջրահեղձոյց, *adj. ind.* Suffocated, drowned; suffocating. Ջրահեղձոյց աւանդ, to stifle, to drown.

Ջրահոս (ի, աւ) *adj.* That pours, that spills water.

Ջրաղացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Watermill.

Ջրամած, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրայարկ, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրային (յնոյ, յնով) *adj.* See Ջրական:

Ջրաշիղջ See Ջրշիղջ:

Ջրանցիկ, *adj. ind. and adv.* In a flowing manner.

Ջրաշարժար, *adj. ind.* Tormented by water.

Ջրաչափ (ի, իւ) *s.* Hydrometer.

Ջրասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes water very much.

Ջրասոյզ, *adj. ind.* Plunged into water.

Ջրասուզեւ (եմ, եցի) *v. a.* To

sink, to plunge into water.

Ջրասուն, *adj. ind.* Nourished by water, aquatic.

Ջրաւի (ի, իւ) *adj.* See Ջրախոյս:

Ջրասունկ, *adj. ind.* Planted near the water.

Ջրաբեր, *adj. ind.* Aqueous, watered.

Ջրաբք (բից, բիւք) *s. pl.* Watering place: bathing place.

Ջրացանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of spilling water.

Ջրացիր, *adj. ind.* That spills water.

Ջրաւոր (ի, աւ) *adj.* Watery, that has water.

Ջրափակ, *adj. ind.* Surrounded, covered with water.

Ջրաշխ See Ջրաբաշխ:

Ջրբեր (ի, աւ) *s.* That brings, that carries water.

Ջրբուզի (բղի, բղիւ) *s.* Fountain.

Ջրգող (ի, աւ) *adj. and s.* Dropsical.

Ջրգողեալ (եղւ, եղով) *adj.* See Ջրգող:

Ջրգողիւ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To suffer from, to be ill of a dropsy.

Ջրգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dropsy.

Ջրգեղեւ (եմ, եցի) *v. a.* To temper iron.

Ջրդիւ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To exert one's self: See Ջանալ:

Ջրեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Ջնջել:

Ջրըմպու (ի, աւ) *adj.* That drinks water.

Ջրըմպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking water.

Ջրթափեւ (եմ, եցի) *v. n.* To be of a manly age, to attain puberty, to be pubescent.

Ջրի or Ջրին, *adj. ind.* Aqueous, liquid.

Ջրինդիր (դրի, դրաւ) *adj.* That asks for water.

Ջրկայ, *adj. ind.* That contains or holds water.

Ջրկիր (կրի, կրաւ) *s. and adj.* That brings or carries water, that contains water; aqueous.

Ջրհան (ի, աւ) *s.* Pump.

Ջրհեղեղ (ի, աւ) *s.* Deluge, flood, inundation.

Ջրհոս (ի, իւ) *s.* The waterer, aquarius.

Ջրհոր (ոյ, ու) *s.* Well, cess-pool, cistern.

Ջրմոյր (մուրի, մուրաւ) *adj.* That begs, that asks for water.

Ջրմուշ (մշի, մշաւ) *s.* Aqueduct, canal, pipe, pantile.

Ջրշիւղ (շիւղի, շիւղաւ) *s.* Body of water: See լիճ:

Ջրշուռ (շաւ, շաւթ) *s.* Otter.

Ջրոգող, *adj. ind.* Overflowed, immersed.

Ջրուոր (ի, աւ) *adj.* See Ջրկիր:

Ջրալէս (ի, աւ) *s.* Water-fence.

Ռ

Ռ (rah) R hard. A Consonant, the twenty eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ր, for example: Մըւ մուսլ, մրմուսլ; ոճադործ, ոճրադործ; ջեռանիլ, ջերանիլ; ասմ, բամ:

Ռ or Խ with a line above denotes the number *thousand*.

Ռաբբի, *s. ind.* Rabbi; master, doctor.

Ռաբունի (նոյ, նաւ) *s.* See Ռաբբի:

Ռազմ (ի, իւ) *s.* Battle, war. Ռազմ գնել or առնել, to fight, to make war.

Ռազմամուտ, *adj. ind.* That gives battle.

Ռակայ (ի, իւ) *s.* Fool, dolt: See Յիմար:

Ռահ (ի, իւ) *s.* Road, way. Ռահ գործել, to walk, to march.

Ռահել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to march.

Ռամ (ի, իւ) *adj.* See Ռամիկ:

Ռամիկ (մկի, մկաւ) *adj. and s.* Vulgar, low, vile, trivial: the vulgar, the common people.

Ռամկաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Common tongue or language, dialect, provincialism.

Ռամկական (ի, աւ) *adj.* Vulgar, common, trivial; plebeian.

Ռամկապետական (ի, աւ) *adj.* Democrattick.

Ռամկապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Democracy.

Ռամկավար (ի, աւ) *adj. and s.* That governs the vulgar.

Ռամկորէն, *adv.* Vulgarly, commonly, trivially.

Ռեհան (ի, աւ) *s.* Basil (plant).

Ռեմակաւ (ի, աւ) *adj.* See Ռեմակաւ:

Ռեմիկ (միկ, միկաւ) *s.* Resin: honeydew, mildew.

Ռեմիկաբեր (ի, աւ) *adj.* Resinous.

Ռեմիկութիւն See Ռեմիկութիւն:

Ռեշտ (ռշտի, ռշտաւ) *adj.* Niggardly, penurious, sordid, mean, avaricious.

Ռեմաճիգ, *adj. and s. ind.* Bombardier; grenadier.

Ռեմաճիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bombardment.

Ռեմաքար (ի, ամբ) *s.* Balista stone.

Ռեմիկէն (կէնի, կէնիւ) *s.* Mortar.

Ռեմիկաւ (ի, աւ) *adj.* That speaks through the nose.

Ռեմիկան (ի, աւ) *adj.* Nasal.

Ռեմիկալիւր (լիւր, լիւրթ) *s.* Rhinoceros.

Ռեմիկալիւր (գանց, գամբ) *s. pl.* Nostril; nose.

Ռեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penuriousness, niggardness, avariciousness.

Ռոշիկ (շիկ, շիկաւ) *s.* Appointment, pension, maintenance; salary, pay, payment, wages.

Ռումբ (ումբոյ, ումբոյ) *s.* Bomb; grenade.

Ռումբիկ (ումբան, ումբամբ) *s.* See Ռումբիկ:

Ռումբի (ումբոյ, ումբոյ) *s.* Thick confection of grapes.

Ս

Ս (say) S. A Consonant, twenty ninth letter of the Armenian alphabet. It has a great affinity to the sound of the letters Ջ, Ծ and Շ; and is sometimes confounded with the last, for example: Ստիճան, աշտիճան; ստառի, աշտառի:

It is sometimes cut off in the beginning of words, for example: Ստաշիկ, տաշիկ; տառիկ, տառիկ; սքոլիկ, քոլիկ:

On the contrary it is found sometimes with the letter **Ը**, which serves well to distinguish its pronunciation, for example: Ստերժ. ըստերժ; սագիւտ, ըսագիւտ; սասանձնել, ըսասանձնել; սթափ, ըսթափ:

Ս put at the end of adjectives sometimes renders them adverbs, for example: Մեծամեծս, greatly, much. Երագա, quick, quickly. Պնդադոյնս, strongly, instantly. Խստադոյնս, harshly, rudely.

Ս, a demonstrative particle of the first person at the end of words, for example: կինս, զոր ետուր, this woman (the wife, my wife) that you have given. 'Ի հոգւոյս, of my soul, of my spirit. Տէրս և վարդապետս, I who am a Lord and Master. Վասն իրացս այսոցիկ, for these things. 'Ի մարմնոյս իմի, of my body. Որպէս և եսս եմ, as still I am. Զոր սոսս խօսի, what he speaks. Զոր ասեմս, what I say. Զոր այժմս ասացի, what I have said at present or just now.

Ս or ս with a line above denotes the number *two thousand*.

Սա (սորա or սորին, սովին or սովիմ) pro. This, that. Սոյն սա, this one, he himself. Սա է, it is he; that is to say.

Սարակ See Վանդակ:

Սաք (ի, աւ) s. Goose. Սաք արու; gander. Զաք սագի, gosling.

Սագայել (յելի, յելիւ) s. See Սա. տանայ:

Սագրել (եմ; եցի) v. a. To help, to contribute; to persuade, to advise, to exhort, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to be the means of, to procure; to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver.

Սագրողութիւն (թեան, թեամբ) s. Instigation, stirring up, excitation, suggestion, solicitation, persuasion.

Սաթ (ի, աւ) s. Amber; yellow amber, powdered amber.

Սաթնուկ (նկի, նկաւ) s. Sponges: See Սպունգ:

Սալ (ի, իւ) s. Anvil: paving stone, pavement.

Սալամանդր (ի, աւ) s. Salamander;

Սալայատակ (ի, աւ) s. Pavement.

Սալայատակ յարդարել, to pave.

Սալանալ (ամ, լացայ) v. n-p. To become hard.

Սաւար (ի, աւ) s. Chief: See Պետ:

Սաւաքար (ի, իւ) s. Pavement, paving stone.

Սակ (ի, իւ) s. Reckoning, measure, condition, part, number, term, account; liege, right, copyhold, ground-rent, tribute, tax, imposition; composition, agreement, convention. Սակ արկանել, to agree about the price, to contract.

Սակայն, conj. But, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover.

Սակամանի or Սակամունի (նւոյ, նեաւ) s. Scammony.

Սակառ (ի, իւ) s. See Սակառի:

Սակառի (աւոյ, աւով) s. Hamper, frail, scuttle, gabion; basket, hand-basket.

Սակարկու (ի, աւ) adj. and s. That agrees for the price, that makes an agreement.

Սակարկութիւն (թեան, թեամբ) s. Agreement, convention.

Սակաւ (աւ, աւ) adj. and adv. Moderate, slender, very small; little, scarcely, hardly, not much, less, not so much. Սակաւ անգամ, rarely, seldom. Ոչ սակաւ, many, much, not less. Սակաւ սակաւ or առ սակաւ սակաւ, by degrees, little by little.

Սակաւարան (ի, իւ) adj. That speaks very little; brief, short, concise.

Սակաւարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Concise discourse.

Սակաւութիւն, adj. ind. Small in number, little, moderate, not much.

Սակաւաժամանակեայ, adj. ind. Brief, short, of small duration, temporary.

Սակաւակեայ (կեցի, կեցաւ) adj. That lives, that lasts but a short time, brief, short.

Սակաւահաւատ (ի, իւ) adj. Of imperfect faith: See Թերահաւատ:

Սակաւաձեռն, adj. ind. Of little strength, moderate, not much.

Սակաւամանեայ (նկի, նկիւ) adj. Summary, concise, short, abridged.

Սակաւաւեղ (ի, իւ) adj. That has sinned very little.

Սակաւանալ (ամ, լացայ) v. n-p. To lessen.

Սակաւապետական (ի, աւ) adj. Oligarchical.

Սակաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oligarchy.

Սակաւապէտ, *adj. ind.* Poor: frugal, sober.

Սակաւապիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poverty; frugality, sobriety.

Սակաւազխան, *adj. ind.* See Սահաւակաց:

Սակաւաստեիլ, *adj. ind.* That does not see clearly.

Սակաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish.

Սակաւաւոր (ի, աւ) *adj.* Diminished, little, wanting.

Սակաւերեւոյց, *adj. ind.* Rare.

Սակաւիկ, *adj. ind.* See Սակաւ: Սակաւիկ ինչ or Սակաւիկ մի, a little, moderately, scarcely any thing. Սակաւիկ մի էս or Սակաւիկ միւս էս, little is wanting to, there was but little wanting.

Սակաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Smallness, small quantity, slenderness, littleness, rarity.

Սակաւութեամբ, *adv.* Moderately; briefly.

Սակաւօրեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Ephemeral, that lasts a short time, short.

Սակել (եմ, էցի) *v. a.* To agree, to contract.

Սակուր (կրոյ, կրով) *s.* See Սակր:

Սակու (ի, աւ or կեռ, կեռք) *s.* See Ագաւաւ:

Սակս or 'ի սակս, *prep.* By reason of, for, for the sake, with respect to, in consideration of, on account, touching, concerning. Զայն սակս, on account of which. Զայս սակս, for this reason. 'ի ձեր սակս, for you, on account of you, in respect to you, on your account. Զոր or յոր սակս, why, on which account. Սակս էր, why? for what reason? Սակս որոյ, therefore, on which account, by reason of which.

Սակր (կեր, կերք or կրաւ) *s.* Sabre, scymitar.

Սակրաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a sabre.

Սակրոս (ի, աւ) *s.* Scarus onias.

Սահանաւաց, *adj. ind.* Of or belonging to a cataract or open sluice or an impetuous fall.

Սահանական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a cataract, impetuous, grand.

Սահանահոս, *adj. ind.* That flows like a cataract.

Սահնէք (նոց, նոք) *s. pl.* Water-

tall, cataract, cascade, fall, leap: sluice, dam, floodgate, mill-dam.

Սահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glide or flow.

Սահել (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To glide, to flow, to be flowing, to go at a good rate.

Սահման (ի, աւ) *s.* Bound, term, circumscription, settling the bounds, fixing the boundaries; bounds, limits, confines, frontier, borders; march, provinces, stand, part, place; jurisdiction, extent; department; district, liberties, grounds; parts adjacent, neighbourhood; end, limitation: definition; statute, rule, regulation, appointment, ordinance, decision, constitution: state, condition. Սահման դնել, to bound, to fix bounds to, to limit, to end, to order, to regulate, to decide, to determine.

Սահմանաբար, *adv.* Definitively.

Սահմանադրութիւն (լոց, լոսոք) *s. pl.* Frontiers, borders, confines, bounds, limits.

Սահմանադրել (եմ, էցի) *v. a.* To order, to regulate, to constitute, to establish, to determine, to decide.

Սահմանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constitution, ordinance, regulation, statute, institution; fixing limits to.

Սահմանաթափոյց, *adj. ind.* Bounded, limited, surrounded.

Սահմանած, *adj. ind.* Bounded, limited, circumscribed.

Սահմանակալ (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the frontier: frontier, borders: frontier-guard.

Սահմանական (ի, աւ) *adj.* Definitive; indicative.

Սահմանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Bordering upon, adjacent, neighbouring.

Սահմանակողմն (ման, մամբ) *s.* Confines, frontier, borders, marches.

Սահմանապահ (ի, աւ) *adj.* That guards the frontier; that keeps a constitution.

Սահմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Bounded, limited; defined, decided, regulated.

Սահմանել (եմ, էցի) *v. a.* To bound, to set bounds to, to limit, to circumscribe; to terminate; to define, to determine, to decide, to resolve, to deliberate; to decree, to institute, to establish, to fix; to order, to regulate, to prescribe; to assign; to constitute,

to appoint, to name, to create. **Յառաջադրել** սահմանել, to predestinate. **Արտաքս** սահմանել, to banish, to exile, to confine. **Մահաւար** սահմանել, to submit to death.

Սահի, *s. ind.* Third ancient month of the Armenians: See **Ափս**.

Սահում (հման, հմամբ) *s.* Slipping, sliding.

Սահուն, *adj. ind.* Slipping, wandering.

Սաղապ, *adj. ind.* Slipping, that is not firm, inconstant.

Սաղապաճեմ, *adj. and s. ind. adv.* Slippery, flowing; quick, with quickness: quick course.

Սաղապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glide, to turn aside.

Սաղապիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To glide.

Սաղարթ (ի, իւ) *s.* Leaf: hair: See **Հերթ**.

Սաղարթաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces leaves.

Սաղարթաբեր, *adj. ind.* Adorned with leaves, leafy.

Սաղարթազուարճ, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթալից, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթածաղիկ, *adj. ind.* Adorned with leaves and flowers.

Սաղարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To shoot forth leaves, to be leafy.

Սաղարթապաճոյճ, *adj. ind.* See **Սաղարթապեղ**.

Սաղարթապապ, *adj. ind.* Covered with leaves.

Սաղարթաւոր (ի, աւ) *adj.* Leafy.

Սաղարթիւ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See **Սաղարթանալ**.

Սաղաւարտ (ի, իւ) *s.* Casque, helm, head-piece: sort of mitre.

Սաղաւարտաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a helmet.

Սաղաւարտեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Սաղաւարտաւոր**.

Սաղմարոյն, *s. ind.* **Սաղմարոյն մղանք**, After-birth, delivery.

Սաղմն (մի, միւ) *s.* Embryo, foetus.

Սաղմնաւել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To conceive, to be with child.

Սաղմնաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conception.

Սաղմոս (ի, աւ) *s.* Psalm. **Սաղմոս ասել** See **Սաղմոսել**.

Սաղմոսանուար (ի, աւ) *adj. and s.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսասաց, *adj. and s. ind.* See **Սաղմոսանուար**.

Սաղմոսարան (ի, աւ) *s.* Psalter; harp, tympanum; psalter.

Սաղմոսել (եմ, եցի) *v. n.* To read psalms, to sing psalms.

Սաղմոսերգ (ի, աւ) *adj.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսերգիւ, *adj. ind.* See **Սաղմոսերգ**.

Սաղմոսերգաւ (ի, աւ) *adj.* See **Սաղմոսերգ**.

Սաղմոսերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Psalmody, singing psalms.

Սաղմոսերգալ (ի, աւ) *adj.* See **Սաղմոսերգ**.

Սամայել (յելի, յելիւ) *s.* See **Սամայ**.

Սամարուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* The good Samaritan (woman).

Սամարտիկոս (ի, աւ) *adj.* Proud.

Սամեա (ի, իւ) *s.* See **Սամեա**.

Սամեակ (ի, իւ) *s.* Knot of the yoke.

Սամի (մւոյ, մւով) *s.* Pole; beam; helm, rudder.

Սամիթ (մթի, մթիւ or մթոյ, մթով) *s.* Dill: fennel.

Սամոյր (մուրի, մուրաւ) *s.* Sable.

Սամուրենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Sable, skin of the sable.

Սայթաքել (եմ, եցի) *v. n.* To slip, to falter, to fail, to stumble.

Սայթաքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to slip or stumble.

Սայթաքիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* See **Սայթաքել**.

Սայթաքում (քման, քմամբ) *s.* Slipping; faltering, stumbling.

Սայթաքող (ի, աւ) *adj.* Slipping: that causes to slip or stumble.

Սայլ (ի, իւ) *s.* Waggon, cart, carriage, dray: Bootes (constellation).

Սայլագործ (ի, աւ) *s.* Cartwright, maker of carts, of waggons.

Սայլակ (ի, աւ) *s.* Small cart, wheelbarrow.

Սայլորդ (ի, աւ) *s.* Cart driver.

Սայր (ի, իւ) *s.* Edge, sharpness, cut, set; tag, point. **Սատակել** 'ի սուր սայր սուսերի, to put to the sword.

Սայրասող, *adj. ind.* Sharp, cutting, pointed.

Սան (ի, իւ) *s.* Kettle, boiler, cauldron.

Սան (սւ or սյ, աւ) *s.* Adopted child, foster child; godson.
Սանկան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Nursling, that is at nurse.
Սանդ (ի, իւ) *s.* Mortar (vase to pound things in).
Սանդալ (ի, աւ) *s.* Sandal.
Սանդալիկ (լի, լիւ) *s.* Little sandal.
Սանդալաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a sandal.
Սանդարակ (ի, աւ) *s.* Sandarack.
Սանդարամետ (տից, տիւք) *s. pl.* Tartarus, hell: See **Սանդարամետական**.
Սանդարամետական (ի, աւ) *adj.* Subterranean, infernal.
Սանդարապետ (ի, աւ) *s.* Chief of hell: Ceres.
Սանդիտոռն (սին, սամբ) *s.* Pestle.
Սանդղաձև, *adj. ind.* Formed like a staircase or ladder.
Սանդուղք or **Սանդուղիք** (դղոց, դղովք) *s. pl.* Ladder; staircase, step, stair.
Սանեղբայր (բոր, բարբ) *s.* Foster-brother, brother of a godson.
Սանձ (ի, իւ) *s.* Rein, bit, bridle, snaffle, mouthpiece, scatch.
Սանձակալ See **Երասանակալ**.
Սանձակոծել (եմ, եցի) *v. a.* To rein in, to repress.
Սանձակոտոր, *adj. ind.* That breaks the reins, untameable.
Սանձահարել (եմ, եցի) *v. a.* To check, to repress: to subdue, to break in.
Սանձահարուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Act of reining in or repressing.
Սանձարկու (ի, աւ) *adj.* That checks, that breaks in.
Սանձարձակ (ի, աւ) *adj.* Unruly.
Սանձարձակուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Condition of a mad person, self abandonment.
Սանձել (եմ, եցի) *v. a.* To bridle, to break in; to rein in, to repress, to hold in, to conquer, to abate, to mortify.
Սանթ (տեր, տերբ) *s.* Comb: hatchel.
Սանթադործ (ի, աւ) *s.* Comb-maker.
Սանթել (եմ, եցի) *v. a.* To comb.
Սապաս (ի, աւ) *s.* Trunk, ham-

per, coffer, basket. **Սապաս ողին**, hump, gibbosity.
Սապասաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a trunk or hamper.
Սապասողն (ղին, դամբ) *adj.* and *s.* Humpback, humpbacked, hunchback.
Սապէս, *adv.* Thus, in this manner, so.
Սառամանիք See **Սառնամանիք**.
Սառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal, to freeze, to coagulate.
Սառիլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze, to be frozen.
Սառն (սին, սամբ) *s.* Frost; ice: See **Կարկուտ**.
Սառնաբեր (ի, աւ) *adj.* That causes frost or ice, that congeals.
Սառնակաւորց, *adj. ind.* See **Սառնաբեր**.
Սառնակերպ, *adj. ind.* That has the form of frost or ice, gelatinous.
Սառնամածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Covered with frost or ice.
Սառնամանիք (նեաց, նեք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost.
Սառնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze; to chill.
Սառնապաս, *adj. ind.* Covered with ice or frost, frozen.
Սառնասառոց, *adj. ind.* Frozen, extremely cold.
Սառնասեր (սիրի, սիրու) *adj.* That likes ice; frozen, hardened.
Սառնասոյղ, *adj. ind.* See **Սառնասառոց**.
Սառնատեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles frost, ice or a crystal, crystalline.
Սառնարան (ի, աւ) *s.* Ice house.
Սառնացրառուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Freezing or extreme cold.
Սառնորակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Crystalline.
Սառնոյ (ի, աւ) *s.* See **Սառնարան**.
Սառնուլ (ում, սեցայ) *v. n-p.* See **Սառնանալ**.
Սառոյք (սուցից, սուցիւք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost; congelation, coagulation.
Սառուցանել (եմ, սուցի) *v. t.* To freeze, to congeal, to coagulate.
Սառչիլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* See **Սառնանալ**.
Սասանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shake, to stagger, to jog, to shake off, to jolt; to move, to astonish.

Սասնիկ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be shaken, to be agitated, to tremble, to shudder.

Սասնուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Shaking, staggering, trembling, shuddering, astonishment. **Սասնուծիւն երկրի**, earthquake.

Սասնուծիւն (նման, նմամբ) *s.* See **Սասնուծիւն**.

Սաս (ի, իւ) *s.* Reprimand, reprehension, correction; chastisement, punishment; menace; violence, force, authority. 'Ի սասմ մտաշէլ See **Սասուկ**.

Սասուկ (եմ, էցի) *v. a.* To reprimand, to find fault; to threaten, to speak authoritatively.

Սասիկ, *adj. ind. and adv.* Vehement, violent, impetuous, excessive, extreme, severe, rigid, austere, rigorous, rude, insupportable; ardent, fiery, lively; strong, great, high; cutting, sharp, keen, piercing, prickly; hard, troublesome; difficult, vexatious; blunt; grievous, enormous; rapid; powerful; haughty, cruel: very strong; strongly, greatly, much, extremely, powerfully, ardently, excessively, extraordinarily, grievously, violently, impetuously, haughtily, bluntly, harshly, rigidly, rigorously, severely; lively.

Սասկական (ի, աւ) *adj.* Increasing.

Սասկանոծ, *adj. ind.* Severely reprimanded or punished.

Սասկակսկիծ See **Դանակսկիծ**.

Սասկամայն (ի, իւ) *adj.* That has a sharp voice.

Սասկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be increased, to grow; to be strengthened; to be enraged.

Սասկապահանջ, *adj. ind.* Severe, rigid.

Սասկապէս, *adv.* Strongly, lively; See **Սասիկ**.

Սասկաջինջ, *adj. ind.* Very much destroyed or obliterated.

Սասկասառայց, *adj. ind.* Very cold, severe.

Սասկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To augment, to increase; to strengthen.

Սասկուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Augmentation; weight; strength, power; violence, vehemence; ardour, vivacity; impetuosity, rage; extremity, excess, grievousness, enormity; haughti-

ness, atrocity, harshness; rigour, rudeness, rigidity, severity.

Սասուկ, *adj. ind.* See **Սասուկէլ**.

Սասուկամահ, *adj. ind.* **Սասուկամահ առնել** or **կարուսնել**, To put to death cruelly, to slay. **Սասուկամահ լինել** or **կարել**, to die a cruel death, to perish.

Սասուկէլ (եմ, էցի) *v. a.* To massacre, to kill, to slay; to exterminate, to extirpate, to destroy, to get rid of.

Սասուկիկ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To perish, to be destroyed or exterminated.

Սասուկիչ (էլի, էլաւ) *adj. and s.* That kills, that puts to death, exterminator, extirpator, destroyer.

Սասուկուծիւն (կման, կմամբ) *s.* Destruction, extermination, extirpation.

Սասուկչական (ի, աւ) *adj.* Destructive: See **Սասուկիչ**.

Սասան (ի, աւ) *s.* Adversary, opponent, antagonist, enemy: See **Սասանայ**.

Սասանայ (ի, իւ) *s.* Satan, demon, devil, evil spirit: adversary.

Սասանայական (ի, աւ) *adj.* Satanical, diabolical.

Սասանայակիր, *adj. ind.* Diabolical.

Սասանայակուր, *adj. ind.* That is sold to the devil.

Սասանայապաշտ (ի, իւ) *adj.* That worships the devil, that is sold to the devil; diabolical.

Սասար (ի, աւ) *s.* Helper; assistant; workman, manufacturer; author, inventor; spider: See **Սասարուծիւն**.

Սասարիկ (եմ, էցի) *v. a.* To help, to assist, to contribute, to serve; to work, to do, to labour.

Սասարուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Help, succour, assistance, resource; service, office; work, labour.

Սասուկ (ի, իւ) *s.* Mother of pearl.

Սասեր (ի, աւ) *s.* Piece of money.

Սար (ոյ, ով) *s.* Thin crape.

Սարապ (ի, աւ) *s.* Satrap: See **Նախարար**.

Սարինջ (բընջոյ, բընջով) *s.* Chess.

Սար (աւ, աւ) *s.* Height, eminence, top, summit; cape, promontory; head; furniture, trimming, equipage, moveables; harness.

Սարաբարձ (ի, իւ) *s.* Height, eminence, top.

Սարակ (ի, աւ) *s.* Hill.
 Սարաս (ի, իւ) *s.* Form, fashion, manner, resemblance, example.
 Սարսեւ (եմ, եցի) *v. a.* To form, to conform, to fashion.
 Սարսանգ (ի, աւ) *s.* See Սարսանգակ:
 Սարսանգակ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, cape, promontory.
 Սարգ (ի, իւ) *s.* Spider: See Սարգի and Եղէին:
 Սարգենասեր. *adj. ind.* Produced from or made of laurel.
 Սարգենի (հւոյ, նեաւ) *s.* See Սարգի:
 Սարգի (գւոյ, գեաւ) *s.* Laurel (tree).
 Սարգիոն or Սարգիոնի (ի, աւ) *s.* Sardonyx.
 Սարկակ (եկի, եկաւ) *s.* Starling: blackbird; stare.
 Սարկի (ի, աւ) *s.* See Սարկակ:
 Սարկ (եմ, եցի) *v. n.* To arise, to threaten, to cry out.
 Սարկի See Սարկակ:
 Սարկի (բեաց, բեք) *s. pl.* Band, cord.
 Սարկաւագ (ի, աւ) *s.* Deacon.
 Սարկաւագակից (կցի, կցաւ) *s.* Deacon's assistant.
 Սարկաւագանոց (ի, աւ) *s.* Deacon's place or assembly; vestry.
 Սարկաւագապետ (ի, աւ) *s.* Arch-deacon.
 Սարկաւագութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Deaconship.
 Սարկաւագուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Deaconess.
 Սարոյ (ի, իւ) *s.* Pine tree: juniper tree: See Գիհի:
 Սարսանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To dry up.
 Սարսանել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To become dry.
 Սարսարակ (ի, աւ) *s.* Sort of bird.
 Սարսափ (ոյ, ով) *s.* Shuddering, trembling with fear, horror, great fear.
 Սարսափելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, that makes one tremble.
 Սարսափեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shudder or tremble, to cause terror.
 Սարսափել (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shudder, to tremble, to fear, to be greatly afraid.

Սարսափուան (փնան, փմամբ) *s.* See Սարսափ:
 Սարսել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To make tremble: See Սարսել:
 Սարսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To totter, to tremble, to shake, to quake, to shudder.
 Սարսուռ (սոոյ, սոով) *s.* Shivering, trembling.
 Սարսուռ (ամ, ուցայ) *v. n-p.* To shiver, to tremble.
 Սարսուռեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shiver or tremble.
 Սարսուռ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Սարսուռ:
 Սարսուռ (սոմ, տեցայ) *v. n-p.* To be estranged, to be alienated, to have an aversion, to abandon, to be detached.
 Սարսուռանել (եմ, տուցի) *v. t.* To estrange, to cause separation, to alienate, to detach.
 Սարգինայ (ի, իւ) *s.* Prop for a vine, vine arbour.
 Սաւան (ի, աւ) *s.* Cloth, sheet.
 Սաւանաթիւ (ի, իւ) *adj.* That flaps its wings, that flies about.
 Սաւանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* See Սաւանանել:
 Սաւանանել (եմ, եցի) *v. n.* To flap its wings, to flutter, to fly about.
 Սաւանանան (նման, նմամբ) *s.* Act of flapping the wings, flying about, fluttering.
 Սաւոր (ի, իւ) *s.* See Սաւոր:
 Սափիրայ (ի, իւ) *s.* Sapphire: See Շափիրայ:
 Սափոր (ոյ, ով) *s.* Urn; pot, pitcher, jug.
 Սափրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to shear.
 Սափրիչ (բչի, բչաւ) *adj. and s.* That shaves; barber.
 Սափրողական (ի, աւ) *adj.* Սափրողական արուեստ, Profession of a barber, art of shaving.
 Սափրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide.
 Սափրել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be hidden.
 Սարսեւ See Սարսեւ:
 Սգաղաթ, *adj. ind.* See Սգաղաթ:
 Սգալ (ամ, գացայ) *v. n. and a.* To afflict one's self, to be sorrowful, to regret, to have regret, to be sorry for or moved, to wear mourning, to lament, to deplore, to bewail.

Սգալի (սգլ, լեաւ) *adj.* Sad, sorrowful: See **Սգաւոր**:

Սգալից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is afflicted, that condole with another.

Սգայունական (ի, աւ) *adj.* See **Սգալի**:

Սգառեսակ (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy.

Սգաւոր (ի, աւ) *adj.* Sad, afflicted, weighed down with grief, sorrowful; dismal, disastrous, baleful.

Սգուսն (գման, գմամբ) *s.* Affliction, grief, sadness.

Սեամբ (սեմոց, սեմովք) *s. pl.* Threshold, step of a door: door posts, supporters of a door.

Սեաւ (սեւոյ, սեւով) *adj.* Black, dark, obscure.

Սեգուծիւն See **Սիգուծիւն**:

Սեթեթ, *adj. ind.* Embellished, ornamented, bedecked.

Սեթեթեղ (եմ, եցի) *v. n.* To embellish, to ornament, to paint, to plaster.

Սեթեթբք (թից, թիւք) *s. pl.* Embellishment, ornament, setting, bloom, paint.

Սեթեղ See **Սեթեթեղ**:

Սեխ (ի, իւ) *s.* Melon.

Սեխենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Melon tree; melon bed.

Սեխենոց (ի, աւ) *s.* Melon bed.

Սեխեսանի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Սեխենոց**:

Սեկ (ի, իւ) *s.* Dressed leather, cordwain, morrocco leather.

Սեղան (ոյ, ով) *s.* Table, board; altar: bench, counter.

Սեղանարոյծ, *adj. ind.* That eats at table.

Սեղանադիր (դրի, դրաւ) *adj. and s.* That lays the table.

Սեղանադերծ (ի, իւ) *adj.* See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանակալմ, *adj. ind.* Of a furnished table.

Սեղանակապուտ (պաի, պաիւ) *adj.* Sacrilegious.

Սեղանակապուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sacrilege.

Սեղանակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Commensal; messmate.

Սեղանկողապուտ See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանանաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.*

To be formed into a table, to become a table.

Սեղանենից, *adj. ind.* See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանապետ (ի, աւ) *s.* Officer that has the care of the table.

Սեղանաարտակ (ի, աւ) *s.* Table, desk; bench, stall.

Սեղանատուն (տան, տամբ) *s.* Refectory, diningroom, eatingroom.

Սեղանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Banker, that keeps a bank.

Սեղանաւորեղ (եմ, եցի) *v. a.* To provide a table; to give to eat, to serve up meat, to lay meat on the table.

Սեղեի (ի, աւ) *s.* Coquet, gallant.

Սեղեիարար, *adv.* In a coquetish manner.

Սեղեիասպան (ի, աւ) *adj.* That kills a coquet.

Սեղի See **Սեի** with its derivatives.

Սեղմ, *adj. ind.* Confined, narrow, firm, solid.

Սեղմել (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to strain, to press, to bind, to restrain, to constrain, to cramp, to contract, to shut up.

Սեղմուսն (զման, զմամբ) *s.* Squeezing.

Սենեակ (եկի, եկաւ) *s.* Chamber; cabinet, hut, cabin, lodging; cell.

Սենեկապան (ի, աւ) *s.* See **Սենեկապետ**:

Սենեկապետ (ի, աւ) *s.* Chamberlain.

Սենեակաւ (ի, աւ) *s.* Seneschal.

Սենեակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jurisdiction of a seneschal.

Սեպ (ոյ, ով) *s.* Point or summit of a rock, steep rock: wedge, stake, plug, peg.

Սեպանաւ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To end in a point, to be pointed or steep.

Սեպացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cut steep down.

Սեպական (ի, աւ) *adj.* Noble, genteel, excellent, illustrious: proper, particular.

Սեպականել (եմ, եցի) *v. a.* To appropriate to one's self; to attribute to one's self.

Սեպականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appropriation: propriety.

Սեպուն (ոյ, ով or պի, պաւ) *adj. and s.* Noble; gentleman; esquire.

Սեպտեմբեր (ի, իւ) *s.* September.

Սեւ (ի, էւ) s. Descendants, generation, procreation: kind: species, sort; nature, complexion.

Սեւակն (ի, էւ) adj. That belongs to the same generation; generic: genitive: general, universal.

Սեւակնաձէ, adj. ind. Of an universal or resplendent form, all shining.

Սեւակաւոր, adj. ind. Diverse, various.

Սեւաձէ, adj. ind. See **Սեւակնաձէ**.

Սեւաւորունեան, adj. ind. Of the royal family.

Սեւն, adj. ind. Clear, pure, clean; sincere, true, simple.

Սեւնաւոր, adv. Clearly; simply; sincerely.

Սեւնութիւն (թեան, թեամբ) s. Clearness, cleanness.

Սեւորէն, adv. Generally, universally.

Սեր (ի, էւ) s. Kind; sex; cream.

Սերական (ի, աւ) adj. Genital.

Սերանալ (ամ, բացայ) v. n-p. See **Սերել**.

Սերափին or Սերափիմ See **Սերափ**.

Սերէկ (ի, աւ) s. Sheep-skin, leather, skin, parchment.

Սերէկէլ (եմ, էցի) v. a. To cover with sheep-skin, with a prepared skin.

Սերէլ (եմ, էցի) v. a. To procreate, to increase by generation.

Սերէլ (իմ, բացայ) v. n-p. To be procreated, to be multiplied by generation, to descend from, to draw one's origin from.

Սերկածին (ծնի, ծնիւ) adj. Born to day.

Սերկեան, adj. ind. Of to day. 'ի սերկեան or 'ի սերկեան աւուրս, to day.

Սերկէիլ (ի, աւ) s. Quince.

Սերմանական (ի, աւ) adj. Proper to sow; seminal.

Սերմանահան (ի, աւ) adj. and s. Sower.

Սերմանամասոյց, adj. ind. That produces seed.

Սերմանանալ (ամ, մանայայ) v. n-p. To be formed into, to become seed.

Սերմանացան (ի, էւ) s. Sower.

Սերմանացու (ի, աւ) adj. Destined to be sown.

Սերմանաւոր (ի, աւ) adj. Provided with seed; sown.

Սերմանալ (ի, էւ) adj. and s. Babbler, prattler: plagiarist.

Սերմանալու (թիւն, թեան, թեամբ) s. Gossip, prattle: plagiarism.

Սերմանելի (լւոյ, լեւ) adj. That can be sown.

Սերմանել (եմ, էցի) v. a. To sow, to put seed into the earth, to sow a land with corn.

Սերմանիք (նեայ, նեօք) s. Seed, sowing, seed sown: See **Սերմ**.

Սերմ (մանր մամբ) s. Seed; germ; pip; grain: sperm.

Սերմաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Spermatology.

Սերմակալ (ի, էւ) s. and adj. Liable to the gonorrhea.

Սերմակալութիւն (թեան, թեամբ) s. Gonorrhea, clap.

Սերմակակ (ի, աւ) s. Pistil, spindle.

Սերունգ (ընդեան, ընդեամբ) s. Procreation, descent, extraction, generation, filiation, posterity, descendants, birth, blood, progeny, race, line, brood, slip, stock, origin, line of descent, line of extraction.

Սերս (ի, էւ) adj. and adv. Solid, firm, compact, hard, strong, consistent; true, sincere; voluntary, well disposed; cordial; intimate; abundant, rich, fertile. **Սերսիւ.** firmly, constantly; voluntarily, willingly, with good will; sincerely; intimately.

Սերսիլ (իմ, տեցայ) v. n-p. To be strengthened, to be established, to be fixed, to be made firm.

Սերսութիւն (թեան, թեամբ) s. Solidity, firmness, hardness, constancy.

Սերոզէ (ի, էւ) s. Seraph.

Սերոզիմ See **Սերոզէ**.

Սերոզէազաւիթ See **Սերոզէազաւիթ** with the following.

Սեւադիսակ (ի, աւ) adj. That has black hairs.

Սեւադիր (գրոյ, գրով) s. Letter, writing.

Սեւադոյն, adj. ind. Black, that has a dark colour, livid: See **Սեւ**.

Սեւադունգ, adj. ind. Composed of a black assembly.

Սեւադիլ (ոյ, ով) s. See **Սեւիլ**.

Սեւադիսակ (ի, էւ) adj. Clothed in black.

Սեւթոյր, adj. ind. Black, sullen, dark, obscure.

Սևաթորթի, *adj. ind.* Dyed black, black: See Սևաթորթ:

Սևակ (ի, աւ) *s.* Ink.

Սևամաղ (ի, իւ) *adj.* That has black hair.

Սևամաղձ (ի, իւ) *adj.* Melancholy, splenetick, atrabilarious.

Սևամաղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Melancholy, black bile, black choler.

Սևամորթ, *adj. ind.* That has a black or brown skin, black man, gipsey.

Սևանալ (ամ, սեպայ) *v. n-p.* To blacken, to be black, to become black, dark or brown.

Սևաներկ, *adj. ind.* Black, dyed black.

Սևաստա (ի, աւ) *adj. and s.* (Greek word) August.

Սևասեմակ (ի, աւ) *adj.* Black, obscure, brown, sad, dark.

Սևացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To blacken, to make black, to imbrown.

Սկեռազոյն (գոռի, գոռիւ) *adj. comp.* More or very firm, fixed, attached.

Սկեռակապ, *adj. ind.* Fastened with a nail, fixed.

Սկեռապէս, *adv.* Fixedly, firmly.

Սկեռել (եմ, եցի) *v. a.* To fasten with a nail; to fix.

Սկնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Vest woven with the leaves of the palm tree.

Սևորակ (ի, աւ) *adj.* Black, dusky.

Սևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blackness, black colour; lividness; imbrowning.

Սևսաթ (ի, աւ) *s.* Black amber.

Սեփական See Սեպական with its derivatives.

Սէգ (սիգի, սիգաւ) *adj.* Imperious, high, haughty, arrogant, proud, superb.

Սէղ (սիգոյ, սիգով) *s.* Grass, herbage, dog-grass, after-grass.

Սէր (սիրոյ, սիրով) *s.* Love, affection, charity, choice, attachment, inclination: love-feasts.

Սթափ (ի, իւ) *adj.* Sprightly, lively, diligent, careful.

Սթափեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inspirit, to awaken, to make gay, to make cheerful, to renew, to excite, to revive, to recover.

Սթափել (եմ, փեցայ) *v. n-p.* To

be lively, to be renewed, to recover, to recover one's self, to come to one's self again.

Սիգ (ի, աւ) *s.* Zephyr, agreeable wind, puff, breeze, air.

Սիգալ (ամ, սիգայի) *v. n.* To strut, to stalk, to swell out, to walk in a proud manner, or with an air of ostentation or self complacency.

Սիգաձեմ, *adj. ind.* That struts.

Սիգաձեմալ (եմ, եցի) *v. n.* See Սիգալ:

Սիգաբայլ, *adj. ind.* That struts, that stalks, impudent, haughty, proud.

Սիգնալ (սից, յիգ) *s. pl.* (Latin word) Ensign, standard: See Նշան:

Սիգնուլ or Սիգնոն (ի, աւ) *s.* (Latin word *Signum*) See Նշան:

Սիգուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pomp, ostentation, air, pride.

Սիգոն See Սիգոն:

Սիգարերիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be formed of grass or herbs.

Սիգաբայլ (բուսի, բուսիւ) *adj.*

Սիգաբայլ խոտ See Սէղ:

Սիլլարայ See Սիլլարայ:

Սիկ (սկոյ, սկով) *s.* Slime, mire, dirt, mud, ooze.

Սիկարեան, *adj. and s. ind.* (Latin word *Sicarius*) Murderer, assassin, slayer.

Սիկը (սկեզ, սկեզաւ) *s.* Shekel.

Սիկի See Սիկի:

Սիկիգ (ի, աւ) *adj. and s.* (Greek word) White, delicate: white bread: See Գերմակ and Գրասակ:

Սիկիկոն (ի, աւ) *s.* See Նօթ:

Սիկղարայ See Սիկղարայ:

Սիմնար (ի, աւ) *s.* See Նաշիհ:

Սիմնական (ի, աւ) *adj.* Simoniacal.

Սիմնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simony.

Սին, *adj. ind.* Vain, useless, that produces nothing, false, empty.

Սին (սնոյ, սնով) *s.* Service apple, sorb-apple: service apple tree, sorb-apple tree.

Սինգիկոս (ի, աւ) *s.* Syndick.

Սինգոն (ի, աւ) *s.* Sindon, cloth, linen.

Սինլիբոր (ի, աւ) *adj. and s.* Refuse, fagend, low, contemptible: rissfratt, dregs and refuse of the people, mob, beggar hood.

Սինկեթալ (*հլոյ, հլով*) *adj.* See **Սինկեթոր** :
Սինկեթոր See **Սինկեթոր** :
Սինկզ (*սնկեզ, սնկեզր*) *s.* See **Ջրշուկ** :
Սինկզեթեկոս (*ի, ալ*) *s.* Senator.
Սինկզեթոս (*ի, ալ*) *s.* Senate.
Սինկզեթոսական (*ի, ալ*) *adj.* Senatorial; of the senate.
Սինկզեթոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or dignity of a senator.
Սինձ (*սնձոյ, սնձով*) *s.* Glue: See **Սոսինձ** : sort of fruit: See **Փշառ** :
Սիսեռն (*սոսն, սոսմբ*) *s.* Wood-peas.
Սիրալիր, *adj. ind.* Affectionate, amorous, fervent, charitable, obliging, mild.
Սիրակից (*կցի, կցալ*) *adj.* That mutually love.
Սիրահար (*ի, ալ*) *adj. and s.* Loving, amorous: See **Տարբաճու** :
Սիրամարգ (*ի, ալ*) *s.* Peacock. *Էդ տերամարգ*, peahen.
Սիրամարգաշառ, *adj. ind.* Abounding in peacocks.
Սիրայ (*ի, իւ*) *s.* Mat.
Սիրայեղց, *adj. ind.* See **Սիրապատար** :
Սիրային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Սիրելի** :
Սիրապատար, *adj. ind.* Affectionate, amorous.
Սիրանունդ, *adj. ind.* Nursed affectionately.
Սիրառուր, *adj. ind.* That flies with ardour, ardent, amorous.
Սիրառարփ, *adj. ind.* See **Սիրառենչակ** :
Սիրառենչակ, *adj. ind.* Amorous, desirous, smitten, affectionate, amiable.
Սիրարկու (*ի, ալ*) *adj.* That creates love or affection.
Սիրել (*հմ, էցի*) *v. a.* To love, to be fond of, to have an affection for, to be pleased, to take pleasure in. **Սիրել զմեանս** or **զիրեարս**, to love each other.
Սիրելի (*լոյ, լեալ*) *adj.* Amiable, beloved, well beloved, dear; favorite; intimate, cordial; friendly; amiable, mild, gracious.
Սիրելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love, affection, choice; amiability.
Սիրիչ, *adj. ind.* Loving, fond of.
Սիրուհի (*հլոյ, հեալ*) *adj. f.* Ami-

able, dear, well-beloved, gracious, fine; loving, amorous, affectionate.
Սիրուն, *adj. ind.* Amiable, worthy of being loved, handsome, gracious, charming, noble.
Սիրտ (*սրտի, սրտիւ*) *s.* Heart, mind, soul; affection, inclination; courage; thought. **Սրտ գիւր**, ease, contentment, pleasure, satisfaction. **Սրտ մտցբ**, voluntarily, willingly, with all one's heart, with goodwill.
Սիւան (*ի, ալ*) *s.* One of the Hebrew months.
Սիւղղորայ (*ի, իւ*) *s.* Syllable.
Սիւն (*սեան, սեամբ*) *s.* Column, pillar. **Կարգ** or **շարք սեանց**, colonnade. **Աշջրպետ սեանց**, intercolumniation. **Քառանկիւն սիւն**, pilaster.
Սիւնակ (*ի, ալ*) *s.* Little column, pillar.
Սիւնական (*ի, ալ*) *adj.* See **Սիւնակեաց** :
Սիւնակեաց (*կեցի, կեցալ*) *adj.* That lives on a column.
Սիւնաձև, *adj. ind.* That has the form of a column.
Սիւնամուտ (*մտի, մտիւ*) *adj.* See **Սիւնակեաց** :
Սիւնատեսիլ, *adj. ind.* That resembles a column.
Սիւնբողոն or **Սիւմբողոն** (*ի, ալ*) *s.* (Greek word) Symbol: See **Հանդանակ** :
Սիւնհոգոս (*ի, ալ*) *s.* Synod.
Սիւնհոգոսական (*ի, ալ*) *adj.* Synodal.
Սիփոն (*ի, իւ*) *s.* Siphon.
Սիք See **Սիգ** :
Սլանալ (*ամ, սլացայ*) *v. n-p.* To soar, to take a lofty flight, to fly high.
Սլացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Soaring, flight.
Սլաք (*ի, ալ*) *s.* Shaft, dart, arrow, javelin, lance; stiletto, poniard, dagger, bayonet; pin, needle, cock, point.
Սլաքալեզու (*ի, ալ*) *adj.* Provided with a sharp tongue.
Սլաքել (*հմ, էցի*) *v. a.* To sharpen, to make pointed.
Սլաքաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Sharp, pointed.
Սլէզ (*ի, իւ*) *s.* Arms: See **Չէն** :
Սխալ, *s. ind.* See **Սխալանք** :
Սխալագործ (*ի, ալ*) *adj.* That commits a fault: erroneous, false.

Մխալադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fault, error.

Մխալակ (ի, աւ) *adj.* That commits a fault: See **Մխալական**:

Մխալական (ի, աւ) *adj.* Fallible, frail, faulty, fragile, liable to fall into error, slipping, erroneous.

Մխալականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fallibility.

Մխալակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To commit a fault: See **Մխալել**:

Մխալանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Fault, failing, error, mistake, blunder, oversight, false step.

Մխալացի, *adv. and adj. ind.* Faultily: See **Մխալական**:

Մխալել (եմ, եցի) *v. n.* See **Մխալիլ**:

Մխալիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To fail, to be wanting, to fall into error, to err, to sin, to mistake, to stray; to stumble, to make a false step.

Մխալոտ (ի, աւ) *adj.* See **Մխալական**:

Մխալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Մխալանք**:

Մխալումն (լման, լմամբ) *s.* See **Մխալանք**:

Մխրադործ (ի, աւ) *adj.* Wonderful, charming, admirable.

Մխրաի (լայ, լեաւ) *adj.* Admirable, surprising, wonderful, charming, astonishing, excellent, magnificent.

Մխրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be charmed, to admire, to be astonished.

Մխրասարս, *adj. ind.* See **Մխրաի**:
Մկխառն, *adj. ind.* Mixed with or full of slime, dirty, miry.

Մկահ (ի, աւ) *s.* Cup, bowl.

Մկահակ (ի, աւ) *s.* Saucer.

Մկահածե (ի, իւ) *adj. and s.* That has the form of a cup or bowl.

Մկամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gigantomachia, battle or war of the Giants.

Մկայ (ի, իւ) *s.* See **Հսկայ** with its derivatives.

Մկայաբար, *adv.* Like a giant.

Մկայագործ, *adj. ind.* Gigantick.

Մկայրնթայ, *adj. ind.* That walks like a giant.

Մկանալ (ամ, սկացայ) *v. n-p.* To become full of slime, dirty or miry.

Մկաւառակ (ի, աւ) *s.* Plate, porringer; cup; scalp. **Մկաւառակ արեւ**

դական կամ լուսնի, disk of the sun or of the moon. **Մկաւառակ ելեքարական**, electric plate.

Մկեւ See **Հսկեւ**:

Մկեսուր (սրի, սրաւ) *s. f.* Mother in law (in regard to a daughter in law it is the mother of her husband).

Մկերայր (աւն, ալամբ) *s. m.* Father in law (a name of connexion given by a woman to the father of her husband).

Մկերեայ (բէի, բէիւ) *s.* See **Մկերայր**:

Մկերարար, *adv.* Originally; primarily, primitively, in the beginning.

Մկերաբայս, *adj. ind.* Young, just born.

Մկերագիր (գրոյ, գրով) *adj. and s.* Original of a manuscript, minute, autograph.

Մկերաթիւ, *adj. ind.* Placed in the first number, first; principal.

Մկերածառանդ, *adj. ind.* That inherits or that is inherited in the first place.

Մկերալոյս, *adj. ind.* First light.

Մկերածին, *adj. ind.* First born, eldest, first.

Մկերական (ի, աւ) *adj.* Original, radical, pristine, primordial, primitive, first, principal, ancient; initial.

Մկերահայր (հօր, հորբ) *s.* The first father; the first cause, author.

Մկերածեւե See **Դախածեւե**:

Մկերածիր, *adj. ind.* That is given, or who has given firstly or originally.

Մկերամայր (մօր, մորբ) *s. f.* The first mother; the first cause, chief.

Մկերամարդ (ոյ, ով) *s.* The first man.

Մկերամեծար, *adj. ind.* Preferred, honoured in the first place.

Մկերաներհակ, *adj. ind.* Adverse to or contrary from the beginning.

Մկերաշաւիղ See **Դախաշաւիղ**:

Մկերաշնորհ, *adj. ind.* See **Մկերանաձիր**:

Մկերաշար (ի, աւ) *adj.* Originally bad or evil.

Մկերապատիւ, *adj. ind.* See **Մկերանաձիր**:

Մկերապատճառ, *adj. and s. ind.* The first cause, author.

Մկերապար, *s. ind.* See **Պարապար**:

Սկզբնաստեղծ See Կախաստեղծ :

Սկզբնատարր (տարեր, տարերք) *s.* Element.

Սկզբնատիպ (ապի, ապիւ) *s.* and *adj.* Prototype, model, exemplar; original.

Սկզբնարար (ի, աւ) *adj.* That begins, first, author, mover.

Սկզբնաւոր (ի, աւ) *adj.* Commenced; primitive, first, primordial.

Սկզբնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To begin; to institute; to lead.

Սկզբնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beginning, birth, origin; first appearance.

Սկզբնել (եմ, եցի) *v. a.* See Սկզբնաւորել :

Սկզբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Principality, priority: See Սկզբնաւորութիւն :

Սկիզբն (սկզբան, սկզբամբ) *s.* Beginning, commencement; origin, principle, cause, author, mother, motive, foundation, birth; first appearance, entry, opening; exordium, introduction, emanation; establishment, institution; project; prelude: maxim.

Սկիւզ (սկիւզոյ, սկիւզով) *s.* Chalice, cup, bowl.

Սկիւզուկ (գկի, գկաւ) *adj.* and *s.* Deserted, abandoned, solitary (speaking of a woman): See Սկուռնգ :

Սկուռնգ (սկնդի, սկնդաւ) *s.* Little dog, lap-dog, little lap-dog.

Սկուռնկ (սկսնկ, սկսնկոյ) *s.* Dish, basin; porringer, plate.

Սկսանիլ (իմ, սկսայ) *v. a.* and *n.* To begin, to commence; to lead, to enter, to take: to be born. Վերսանիլ, to begin again.

Սկսնուլ (ում, սկսայ) *v. a.* See Սկսանիլ :

Սկսուած (ոյ, ու) *s.* Beginning; return, reprisal; exordium.

Սկսումն (սկսման, սկսմամբ) *s.* See Սկսուած :

Սկաբար, *adv.* Briefly, a little, shortly.

Սկազոյն (գունի, գունիւ) *adj.* *comp.* Very short, shorter, very little.

Սրահան (ի, աւ) *adj.* Brief, short, succinct, concise.

Սրանգն (սղնգան, սղնգամբ) *s.* Birth-wort.

Սրել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten.

Սրել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be

shortened, to become shorter or more brief.

Սրիւ or Սառիւ (ի, աւ) *s.* Piece of ice: vapour: breeze, zephyr.

Սրոց (ի, աւ) *s.* Saw, handsaw.

Սրոցաձեւ, *adj. ind.* That has the form of a saw.

Սրոցաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sort of fish.

Սրոցել (եմ, եցի) *v. a.* To saw, to cut with a saw; to cut in two.

Սրոցի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Holm-oak, green-oak.

Սրուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brevity, shortness, conciseness, contraction, shortening.

Սրահ (ի, աւ) *s.* Hoof of an animal's foot.

Սրահակոխ, *adj. ind.* Սրահակոխ աւնել, To tread under the hoof, to tread under foot.

Սրահակոխել (եմ, եցի) *v. a.* See Սրահակոխ աւնել :

Սրատակ (ի, աւ) *s.* The tread of an animal's foot.

Մնարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse.

Մնակուշա (կշտի, կշտիւ) *s.* Flank, side.

Մնամջ, *adj. ind.* Of which the middle is empty, empty.

Մնաւալ (ամ, մնացայ) *v. n-p.* To be empty or destitute.

Մնանիլ (իմ, մնայ) *v. n-p.* To be fed, to be feasted, to be nourished.

Մնանի (ի, աւ) *adj.* and *s.* Insolvent, bankrupt.

Մնանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To fail, to become bankrupt.

Մնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Failure, bankruptcy.

Մնապաշա (ի, իւ) *adj.* Superstitious.

Մնապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superstition.

Մնապարծ (ի, իւ) *adj.* Vain, proud, glorious, bragging, fantastick, pompous.

Մնապարծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be vain, to grow proud, to play the fop.

Մնապարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, pride, boasting, rhodomontade, ostentation, pomp.

Մնաւաստակ, *adj. ind.* Useless, vain.

Մնարք (բից, բիւք) *s. pl.* Side of the head, head: bolster, pillow: back-board.

Մնախառ (ի, իւ) *adj.* Vain, glorious.

Մնախառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vain-glory, vanity.

Մնգոյր (գուրի, գուրիւ) *s.* Colour, paint.

Մնգուրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint.

Մնգուրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be painted.

Մնդիկ (դի, դիւ) *s.* Quicksilver, mercury.

Մնդկնոս (ի, աւ) *s.* See **Կնքաչայր**.

Մնդն See **Մինդն**.

Մնդուկ (դի, դիւ) *s.* Coffer, chest, trunk: See **Արկ**.

Մնդուս (գսի, գսաւ) *s.* Grape, gauze crape, gauze:

Մնդական (ի, աւ) *adj.* Nutritive, nourishing.

Մնդակից (եցի, եցաւ) *adj.* That is nursed with another.

Մնոտեառ See **Մնախառ**.

Մնոտ (աւոյ, աւաւ) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous, chimerical, idle.

Մնոտիք (տեաց, տեք) *s. pl.* Vanity, vain and trifling thing, idle story, bagatelle, foolery, foppery, babble, trinkets, nicknacks, fiddle-faddle, futility, minuteness, silliness, trifle, nonsense. 'ի սնոտիս, in vain, uselessly.

Մնոտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frivolous or useless discourse, nonsense, gibberish.

Մնոտաբարութ, *adj. ind.* Vain, futile, frivolous, fictitious, feigned, false.

Մնոտադործ, *adj. ind.* Made in vain, vain, false.

Մնոտաժողով, *adj. ind.* Assembled uselessly, vain.

Մնոտապաշտ See **Մնապաշտ**.

Մնոտապաշտութիւն See **Մնապաշտութիւն**.

Մնոտապատառաւ, *adj. ind.* Made or composed in vain, vain, frivolous, futile.

Մնոտասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Silly, weak, vain.

Մնոտիլ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be vain or useless.

Մնուկ (սնդեան, սնդեամբ) *s.* Nourishment; aliment, food, maintenance, subsistence.

Մնուցանել (եմ, սնուցի) *v. t.* To nourish, to feed, to maintain; to instruct, to bring up.

Մնուցիչ (ցի, ցլաւ) *adj. and s.* Nurse; foster-father.

Մնուցողական (ի, աւ) *adj.* Nutritive, nourishing, fostering, feeding.

Մոդոմական (ի, աւ) *adj.* Sodomite: See **Արուսագէտ**.

Մոդոմականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sodomy, pederasty: See **Արուսագէտութիւն**.

Մոկ (ոյ, ու) *s.* Onion, eschalot; green onion; small onion; bulbous root.

Մոկակ (ի, աւ) *s.* Nightingale.

Մոլալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* See **Մոլիլ**.

Մոլեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make crawl or creep.

Մոլիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To creep, to crawl on the belly, to wriggle: to glide, to creep into.

Մոլեալաց, adj. ind. Creeping.

Մոլնակ (ի, աւ) *s.* Bolt.

Մոլորայ See **Միւլորայ**.

Մոլորի See **Մոլոր**.

Մոլորակցուցանել See **Մոլեցուցանել**.

Մոլորակ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To crawl often; to glide, to creep in; to be passed through a filter; to introduce one's self, to insinuate one's self.

Մոլորմն (զման, զմամբ) *s.* Creeping, wriggling.

Մոլուն (զնոյ, զնով) *adj. and s.* Reptile, vermin: cancer.

Մոշի (ճւոյ, ճւով) *s.* Pine tree.

Մոյն (սորին, սովին, սովմբ) *pro.* This, that, he, self, the same.

Մոյնհետայն, *adv.* Immediately, out of hand, at the same moment, directly.

Մոյնպէս, *adv.* Thus, in like manner, in this manner, equally, so.

Մոյնօրին, *adv.* To day, at present, at this hour.

Մոյնօրինակ, *adv.* See **Մոյնպէս**.

Մոնիճ See **Արջնգի**.

Մոնքալ (ամ, քացի) *v. n-p.* To grow fat; to become proud.

Մոնքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten; to make proud.

Մոնքն (ի, աւ) *s.* Sonchus, sow thistle.

Մոպա See **Բիրա**.

Մոսին (սոսնայ, սոսնով) *s.* Paste, glue.

Սոսնձել (եմ, էցի) *v. a.* To paste, to glue.

Սոսկ, *adj. ind. and adv.* Simple, sole; private; ordinary; simply, solely: See **Սոսկական**.

Սոսկազոյն (գռնի, գռնիւ) *adj. comp.* More or very horrible, formidable.

Սոսկալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful, fearful, terrifying.

Սոսկալ (ամ, կացի) *v. n-p.* To tremble, to be greatly afraid, to fear, to be afraid.

Սոսկական (ի, աւ) *adj. and s.* Simple, pure; vulgar, ordinary: an infantry soldier, a foot soldier, private soldier.

Սոսկապէս, *adv.* Simply, solely, only: horribly, terribly, hideously, ghastly, frightfully, fearfully.

Սոսկավիթաւ, *adj. ind.* Gigantick, of large stature, horrible, frightful.

Սոսկումն (կման, կմամբ) *s.* Horror, trembling, shuddering, terror, great fear, trance, fright, swoon, fear, apprehension.

Սով (ու, աւ) *s.* Famine, penury: hunger.

Սովաբեկ, *adj. ind.* Famished. **Սովաբեկ առնել**, to make suffer famine or hunger.

Սովալուկ, *adj. ind.* Famished, suffering from famine or hunger.

Սոված (ի, աւ) *adj.* Starved, suffering from hunger, famished.

Սովամահ, *adj. ind.* Famished, starved to death. **Սովամահ առնել** or **կռքուսանել**, to cause to die of hunger or famine. **Սովամահ կորնչիլ**, to perish from famine or hunger.

Սովամահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To die of hunger.

Սովաստասակ, *adj. ind.* See **Սովամահ**.

Սովեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To starve, to cause hunger.

Սովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To be famished, to suffer through hunger.

Սովոր, *adj. ind.* Accustomed, that is used to, versed, that is accustomed.

Սովորաբար, *adv.* Of course, ordinarily, generally, commonly; habitually.

Սովորական (ի, աւ) *adj.* Accustomed, ordinary, common, habitual, used to, usual, familiar.

Սովորակի, *adv. and adj. ind.* See **Սովորաբար** and **Սովորական**.

Սովորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To accustom, to make a practice or a habit, to habituate.

Սովորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be accustomed, to be habituated, to be familiarized, to practise.

Սովորոյթ (բութի, բութիւ) *s.* See **Սովորութիւն**.

Սովորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom, habit, manners, usage, practice. **Նոր** or **արդի սովորութիւն**, mode, new fashion.

Սոր (ոյ, ով) *s.* Cavern, hollow. **Սոր ազօրեաց**, hopper of a mill.

Սորամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* That is hidden in a cave, in a small cellar.

Սորեկ (Hebrew word) Fine, choice, excellent.

Սորել (եմ, էցի) *v. n.* To flow, to fall.

Սորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make flow or fall.

Սորումն (բման, բմամբ) *s.* Flowing, act of falling.

Սորսորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To flow or fall often.

Սուաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be famished, to be weakened.

Սուարիմ (Hebrew word) See **Ժահա**.

Սուգ (սգոյ, սգով) *s.* Mourning, affliction, sadness, grief. **Սուգ առնել** or **առնուլ**, to wear mourning, to be afflicted.

Սուզակ (ի, աւ) *s.* Plungeon; plunger.

Սուզակէա (կիտի, կիտիւ) *s.* Nadir.

Սուզանել (եմ, սուզի) *v. a.* To plunge, to sink, to immerge; to cover, to hide.

Սուզանիլ (իմ, սուզայ) *v. n-p.* To be plunged, to be sunk, to be hidden; to perish, to be lost.

Սուխն, *s. ind.* Javelin, short spear, dart, lance.

Սուխաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a javelin, with a dart.

Սուլել (եմ, էցի) *v. n.* To whistle; to pipe.

Սուլումն (լման, լմամբ) *s.* Whistling.

Սուշ (սղի, սղիւ) *adj.* Brief, short, succinct, concise, very little. **Սուշ ինչ** or **Սու սուշ ինչ**, briefly, shortly, a little, very little.

Սուշ, *adj. ind.* Little, very little.
Սուշակ (ի, աւ) *s.* Large staff, long stick.

Սուշակոթ (ի, իւ) *s.* Haft of a javelin.

Սուշակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a large staff.

Սուշգարուն or **Սուշգարին** (ի, աւ) *s.* (Latin word *Sudarium*) See **Թաշկինակ** :

Սուշկ (սնկոյ, սնկով) *s.* Mushroom: cork: pumice stone.

Սուսեր (ի, աւ or սերբ) *s.* Sword, steel, knife, sabre, scymitar; faulchion; cutlass.

Սուսերակուռ, *adj. ind.* Armed with a sword.

Սուսերահար (ի, աւ) *adj.* Struck with a sword.

Սուսերաձիգ, *adj. ind.* That draws the sword, fighter, bully.

Սուսերամարտիկ (սկի, սկաւ) *s.* Gladiator; bully.

Սուսերամերկ (ի, աւ) *adj. and s.* See **Սուսերաձիգ** :

Սուսերաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That wears a sword, that is furnished with a sword: See **Սուսերաձիգ** :

Սուսր (ի, իւ) *s.* Red ochre, red chalk.

Սոււ (ստոյ, ստով) *adj. s. and adv.* False: falsehood, lie: counterfeit: falsely. **Սոււ երգումն**, perjury, false oath. 'ի սոււ հանել, to contradict, to shew the falsehood of a thing.

Սոււտակ (ի, աւ) *s. and adj.* False stone, spurious stone: emethyst: false, deceitful.

Սուտակասպառ (ի, իւ) *adj.* False, lying, flattering.

Սուր (սրոյ, սրով) *s.* Sword; rapier, steel, knife; blade of a sword, edge. 'ի սուր սուսերի մաշել or ընդ սուր հանել, to put to the sword, to kill, to destroy.

Սուր, *adj. ind.* Sharp, pointed; piercing, cutting; keen, subtle, lively, penetrating.

Սուրաւ (ամ, բացի) *v. n.* To run: See **Չեռաւ** :

Սուրբ (սրբոյ, սրբով) *adj.* Holy, pure, sacred; cleansed, clean; cleaned.

Սուրբ առնել, to sanctify, to purify.

Սուրբընկաւ, *adj. ind.* That holds sacred things.

Սուրբմայ, *adj. ind.* Subtle, lively,

penetrating: See **Սրափ** and **Նրափ** :
Սուրհանգակ (ի, աւ) *s.* Courier, express, head-footman.

Սուրհանգակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a courier.

Սուրհանգակորէն, *adv.* Like a courier.

Սոփեստ (ի, իւ) *s.* Wisdom; poetry; sage, philosopher; sophist.

Սոփեստական (ի, աւ) *adj.* Philosophical; sophistical.

Սոփեստէս (սեռի, տեսիւ) *s.* Sage, philosopher, rhetorician; sophist.

Սոփեր (ի, աւ) *s.* (Hebrew word) Book, writing.

Սպահ See **Սպայ** :

Սպայ (ի, իւ) *s.* Officer: army, troop, warriors, cavalry.

Սպայազոր (ի, աւ) *s.* Warriors, cavalry.

Սպայակոյս, *adj. ind.* Composed of warriors or cavalry.

Սպանակ (ի, աւ) *s.* Sort of Egyptian measure.

Սպանանել (եմ, սպանի) *v. a.* To kill, to knock down, to slay, to assassinate; to massacre; to put to death, to take away life; to slaughter, to cut the throat of; to execute: to mortify; to undo. **Սպանանել զփմանս**, to kill each other.

Սպանդ (ի, իւ) *s.* Murder, massacre, carnage; immolation, sacrifice.

Սպանդանոց (ի, աւ) *s.* Slaughterhouse, butchery.

Սպանդարամե (ի, աւ) *s.* Bacchus.

Սպանդարամեական (ի, աւ) *adj.* Of Bacchus. **Սպանդարամեական պաշտամունք**, Dionysia, bacchanals, orgies.

Սպանիացի (ցւոյ, ցւով) *adj. and s.* Spanish: Spaniard.

Սպանոս (ի, աւ) *s.* Spaniard.

Սպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Slaughter, carnage, massacre; murder, homicide, assassination.

Սպանումն (նման, նմամբ) *s.* See **Սպանութիւն** :

Սպանոց (ի, աւ) *adj. and s.* Murderer, assassin, slaughterer.

Սպառ : 'ի սպառ or **Իսպառ**, *adv.* To the end, at last, in the end, finally; entirely, totally, quite, all.

Սպառազէն (զինի, զինաւ) *adj. and s.* Quite armed, armed at all points, armed, provided with arms.

Սպառազինել (եմ, էցի) *v. a.* To

arm all, to arm, to furnish with arms.

Սպառազինիչ (իմ, նեցայ) *v. n-p.*
To be all armed, to be armed; to take arms, to put on arms.

Սպառազինութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Arms, armour, harness.

Սպառանալ (ամ, ուցայ) *v. n-p.*
To finish, to cease, to be consumed, to be exhausted.

Սպառացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.*
That makes an end; that consumes, destroyer.

Սպառել (եմ, եցի) *v. a.* To exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to complete, to use, to finish, to reduce to nothing, to devour, to ruin, to destroy, to eat, to drain.

Սպառիչ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To be consumed, to be drained, to be exhausted, to decay, to be lost, to dry up, to cease, to finish, to stop.

Սպառնիթայ, *adj. ind.* That runs, that goes to the end, persevering.

Սպառնալիք (լեաց, լեօք) *s. pl.*
Menace, intimation, insult, bravado.

Սպառնալ (ամ, նացայ) *v. n.* To threaten, to use threats, to intimate, to fulminate, to brave, to hector.

Սպառնուան (նման, նմամբ) *s.* See Սպառնալիք:

Սպառուած (ոյ, ով) *s.* End, term, conclusion, extremity, border, margin, confines; summit, top: See Սպառուան:

Սպառուան (ուման, ոմամբ) *s.* Exhaustion, consumption, consummation, dissipation, destruction, loss, perdition, havock, draining, cessation.

Սպառասպուռ, *adj. ind. and adv.*
Total, entire, complete, universal, extreme; totally, entirely, extremely, at the last extremity.

Սպաս (ու, ու) *s.* Service, office, function, employment, usage; want, requisite; furniture, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods: supper, victuals, mess, repast, treat, feast. Սպաս եկեղեցւոյ, chalice; host, wine: Սպաս տանել or ունել, սպաս արկաւ, նել, կաւ 'ի սպասու, to serve. Սպաս աւնել, to attend: to furnish, to provide with, to provide: to regale, to make or give an entertainment.

Սպասաւար (ի, աւ) *s.* Officer, guard.

Սպասաւարկել (եմ, եցի) *v. n.* To serve.

Սպասաւարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Service, office, function.

Սպասաւար (ի, աւ) *s.* That serves, that provides, purveyor.

Սպասարկել (եմ, եցի) *v. n.* See Սպասաւարկել:

Սպասաւար (ի, աւ) *s.* Attendant, servant, valet, domestick, waiter; minister, officer; lictor, usher: deacon.

Սպասաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To serve, to assist; to administer, to bestow, to provide.

Սպասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Service, office, ministry. Սպասաւորութիւն հարկանել, to serve.

Սպասելար See Սպասաւար:

Սպասել (եմ, եցի) *v. n.* To expect, to hope: to observe, to watch, to spy, to suborn, to be reserved; to serve, to wait.

Սպասիկ (սկի, սկաւ) *s.* That waits, servant, waiter.

Սպարակիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries a shield, squire.

Սպարապետ (ի, աւ) *s.* Generalissimo; general, chief, commander, governor.

Սպարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Rank of generalissimo; generalship.

Սպարափակ, *adj. ind.* Covered with a shield.

Սպիղանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Dressing of a wound, plaster, salve, cataplasm, cerate, pomatum.

Սպետափառ, *adj. ind.* Noble, excellent, illustrious, magnificent.

Սպի (սպւոյ, սպւով) *s.* Cicatrix, wound, scar, stigma; seam, scratch.

Սպիանալ (ամ, սպիացայ) *v. n-p.*
To be healed up.

Սպիտակ (ի, աւ) *adj. and s.*
White: paint.

Սպիտակագիր (գրոյ, գրով) *s.* White mark.

Սպիտակազգեստ (ի, իւ) *adj.* Clothed in white, white.

Սպիտակախայտ, *adj. ind.* Grey, mixed with white.

Սպիտակաձի, *adj. ind.* Mounted on a white horse.

Սպիտականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.*
To whiten, to become white.

Սպիտականիչ, *adj. ind.* Marked with white, white.

Սպիտակապատուստ, *adj. ind.*
Composed of white.

Սպիտակասեւ, *adj. ind.* Brown, whitish.

Սպիտակ-վարդ (սից, սիւք) *s. pl.* White hairs.

Սպիտակացուցանել (եմ, ցուցի) *v.* t. To whiten, to make white, to bleach.

Սպիտակափայլ, *adj. ind.* White, very white.

Սպիտակափառ, *adj. ind.* See Սպիտակափայլ.

Սպիտակերանգ, *adj. ind.* White, of a white colour.

Սպիտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* White, whiteness.

Սպիտակուց (ի, աւ) *s.* White of an egg; slime.

Սպիգանման, *adj. ind.* Spongy, of the nature of sponge.

Սպուծել (եմ, եցի) *v. n.* See Յապաղել.

Սպունգ (սպնգոյ, սպնգոճ or սպնգաւ) *s.* Sponge. Սրբել սպնգաւ, to sponge.

Սպուռ, *adj. ind.* Total, entire, all.

Սպառութ (սրոյ, արոճ) *s.* Dung, turd, excrement of a beast.

Սպրդել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To glide, to insinuate, to introduce gently.

Սպրդել (եմ, դեցայ) *v. n-p.* To glide, to creep into, to insinuate one's self.

Սպրդումն (զման, զմամբ) *s.* Insinuation.

Սպրկիկ, *adj. ind.* See Մաքրութ.

Սանակ (ի, աւ) *s.* Axle: See Սանցք.

Սանապան (ի, աւ) *s.* Greaves, armour of the leg.

Սաքան (ի, իւ) *adj.* Liar, lying, false.

Սաքանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood.

Սաքեր (դրի, գրաւ) *adj.* False writing, false.

Սաքոյն (դունի, գունիւ) *adj. comp.* More false.

Սաքաւ, *adj. ind.* Unjust, false.

Սաքին (ի, աւ) *s.* Furlong, stade, race.

Սախոս (ի, աւ) *adj. and s.* Liar, imposter, fibber, boaster, story-teller, false.

Սախոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood, fiction, imposture.

Սածել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed; to take care

of, to preserve; to cultivate; to foment, to stir up: See Տածել.

Սասնուն (ծման, ծմամբ) *s.* Nourishment, food, care, fomentation.

Սահակ (ի, աւ) *adj.* Blackguardly, libertine, knavish, cheating, rascally, villainous, wicked, petulant, insolent, proud. Սահակս դնաւ or վարիւ See Սահակիւ.

Սահակել (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To play the blackguard, to play the libertine, to plague, to cheat, to be insolent, to disobey.

Սահակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blackguardly trick, libertinism, insolence, haughtiness, wickedness, prank, cheating, petulance.

Սամբակ (ի, աւ) *adj.* Indocile, difficult to live with, insolent, restive, haughty, disobedient, reluctant.

Սամբակել (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To disobey, to resist, to be obstinate.

Սամբակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility, insolence, haughtiness, disobedience.

Սամնոց (ի, աւ) *s.* Stomach, ventricle.

Սամնոցական (ի, աւ) *adj.* Gastrick.

Սամնոցաւ (ի, աւ) *adj.* That has a pain in the stomach.

Սայոգ, *adj. ind.* False, feigned: fictitious, fabulous, invented.

Սանաւ (ամ, ստացայ) *v. a.* To acquire, to get, to purchase, to buy; to have, to possess, to hold, to obtain; to gain, to conquer, to carry off: to create. Վերսանի ստանաւ, to regain, to acquire anew, to recover, to carry off, to reconquer, to retake, to retain.

Սանգ. See Սասն.

Սանուն, *adj. ind.* False.

Սանչին (խին, խամբ) *s.* See Չմուռն.

Սասաւանիք, *adj. ind.* False, feigned, fictitious.

Սասն or Սապ (ի, իւ) *s.* Furlong: See Սապին.

Սասական (ի, աւ) *adj.* Possessive: created, made.

Սասանիկ (եմ, ստացայ) *v. n-p.* To be acquired: to be created.

Սացիկ, *adj. ind.* Acquired.

Սացիչ (ջի, ջաւ) *adj. and s.* Purchaser, buyer; occupier, possessor: creator.

Սացաւած (ոյ, ոճ) *s.* Purchase,

acquisition, gain, bargain; conquest; substance, goods, possessions, power, funds; creature.

Ստացուածիւ See **Ստանալ**:

Ստացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Acquisition, gain, possession.

Ստափառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False opinion or belief: See **Չարափառութիւն**:

Սագիւս See **Սագասնք**:

Սագասնել (*եմ, դաի*) *v. a.* To accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to disapprove, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Սագասնք (*նայ, նք*) *s. pl.* Accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation.

Սակ (*եմ, եցի*) *v. n.* To lie, to brag, to invent, to deceive.

Սակդի (*դւոյ, դեաւ*) *s.* Sort of musick.

Սակդաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fiction, fabulous invention; poetry.

Ստեղծագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Creator, that makes: created, made.

Ստեղծագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To create, to make.

Ստեղծագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Ստեղծական (*ի, աւ*) *adj.* Created, made.

Ստեղծանել (*եմ, ստեղծի*) *v. a.* To create; to make; to form: to invent, to contrive; to produce.

Ստեղծասեակ (*ի, աւ*) *adj.* That resembles a creature.

Ստեղծել See **Ստեղծանել**:

Ստեղծիչ (*ծչի, ծչաւ*) *s.* Creator: maker, inventor, author.

Ստեղծուած (*ոյ, ով*) *s.* Creature; production; invention: formation.

Ստեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Ստեղծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Creation; formation.

Ստեղծուլ (*ում, ստեղծի*) *v. a.* See **Ստեղծանել**:

Ստեղն (*դան, դամբ*) *s.* Branch, bough, shoot, sprig, sucker: stalk: dactyle: foci: horn, head of hair.

Ստեղնական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to a branch.

Ստեղնաձիգ, *adj. ind.* That extends its branches, full of branches.

Ստեղնիւ (*իմ, նեցոյ*) *v. n-p.* To

shoot, to put forth (speaking of plants).

Ստեղդին (*դնոյ, դնով*) *s.* Carrot.

Ստերգումն (*գման, գմամբ*) *adj.* Perjurer, that takes a false oath, that violates an oath.

Ստերիւրել See **Ստերիւրել**:

Ստերիւր (*ոյ, ով*) *adj.* Indirect, erring, false, erroneous, that is not right, wicked, perverse.

Ստերիւրել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To turn aside, to wander, to lead astray, to pervert, to throw into error; to twist.

Ստերիւրիւ (*իմ, բեցոյ*) *v. n-p.* To turn aside, to wander, to be led astray, to err, to fail.

Ստերջ (*ի, աւ*) *adj.* Past breeding (speaking of the females of animals).

Ստերջանաւ or **Ստերջենաւ** (*ամ, ջայ*) *v. n-p.* To be past breeding (speaking of the females of animals).

Ստի (*ոյ, ով*) *s.* Bristle, hair of the hog and of the boar.

Ստապիսակ (*ի, աւ*) *adj.* Furnished with hair, woolly, hairy.

Ստէպ (*ստիպոյ, ստիպաւ*) *s.* Haste, diligence.

Ստէպ, *adj. ind. and adv.* Frequent: frequently, often, instantly. **Ստէպ ստէպ**, very often, in haste.

Ստէքերոն (Greek word) Written in verse.

Ստին (*ստեան, ստեամբ*) *s.* Breast, teat, bosom; nipple; udder, dug.

Ստիպաբար, *adv.* With haste, in haste.

Ստիպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To press, to constrain, to oblige, to reduce, to necessitate, to force, to demand, to pursue closely; to hasten, to hurry, to urge, to solicit, to expedite, to dispatch.

Ստիպողական (*ի, աւ*) *adj.* Pressing, urgent.

Ստիպումն (*պման, պմամբ*) *s.* Constraint, pursuit, instance, solicitation, urgency, pressure, haste.

Ստիւրակեայ, *adj. ind.* Made of storax.

Ստիւք See **Ստիւք**:

Ստիւքերոն or **Ստիւքերոն** See **Ստէքերոն**:

Ստիւք or **Ստիւքս** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Line: verse.

Ստնանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To surmount, to conquer, to subjugate; to hurt, to cause damage.

Մանգեայ or Մանգիայ (գէի, գէիւ) *adj.* That sucks, that sucks the milk.

Մանգեայ or Մանգիայ (գիեցի, գիեցաւ) *adj.* See Մանգեայ:

Մանգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* See Մանգեայ:

Մանգիայի (ցւոյ, ցեաւ) *adj.* See Մանգեայ:

Մանու (ի, աւ) *s.* Nurse.

Մանժանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Diaphragm.

Մարդդի (գւոյ, գեաւ) *s.* (Greek word) Recitation of verses.

Մաման (ի, աւ) *s.* Pot, ewer, pint, mattress.

Մայր (ստուգի, ստուգաւ) *adj.* Certain, indubitable, sure, assured, constant, positive, infallible, just, serious, solid, fixed, determined, true, veritable.

Մար (ի, իւ) *s.* Bottom, the under part, the lower part. 'ի սար, under, underneath, below. 'ի սարէ, from under, from below, below, under.

Մարաբաժանել (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Մարաբեր (ի, աւ) *adj.* That draws, that inclines downwards, inclining downwards, that goes downwards.

Մարաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to lean, to draw downwards.

Մարաբնակ (ի, աւ) *adj.* That lives below or under the earth, subterranean.

Մարագիր (գրի, գրաւ) *s. and adj.* Subscription, signature; signed.

Մարագլուխ, *adj. ind. and adv.* With the head downwards.

Մարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To subscribe, to sign: to depict, to describe; to trace, to figure, to design.

Մարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subscription, signature, sign: description.

Մարագասական (ի, աւ) *adj.* Subjunctive, conjunctive.

Մարագասել (եմ, եցի) *v. a.* To overcome, to subdue, to conquer.

Մարագասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission.

Մարագիր, *adj. ind.* Subdued.

Մարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit; to insinuate.

Մարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission; addition.

Մարախուղել (եմ, եցի) *v. a.* To shape or cut below.

Մարածորել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To cause to flow, to flow from beneath, to flow away.

Մարակայ (ի, իւ) *s.* Subject, subdued.

Մարակայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To be subdued, to be subject to.

Մարակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection.

Մարակալաւ (ի, իւ) *s.* Carpet.

Մարակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To subordinate.

Մարակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subordination.

Մարակէս (կիտի, կիտիւ) *s.* Comma.

Մարակտուր, *adj. ind.* Cut underneath. Մարակտուր առնել, to cut, to dock below or underneath, to retrench.

Մարակարել (եմ, եցի) *v. a.* To retrench.

Մարային (յնոյ, յնով) *adj.* Inferior, that is beneath.

Մարանախանձ, *adj. ind.* Too much attached to the earth, mundane, terrestrial.

Մարանի (ի, աւ) *adj.* See Մարանիկալ:

Մարանիկալ (ելոյ, ելով) *adj.* Subjected, subdued; fallen under; precipitated.

Մարանկիլ (իմ, անկայ) *v. n-p.* To yield, to be subject to; to fall down, to be precipitated.

Մարանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of falling down, precipitation.

Մարասար, *adv.* Affirmatively.

Մարասական (ի, աւ) *adj.* Affirmative.

Մարասել (եմ, եցի) *v. a.* To affirm.

Մարասլը, *adj. ind.* Sunk.

Մարասուղել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to push towards the bottom.

Մարասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Affirmation.

Մարասեղծական (ի, աւ) *adj.* Made of earth, terrestrial.

Մարաս (ի, իւ) *s.* See Մարակէս:

Մարաքս or Մարակս See Շէր:

Մարեայք (րէից, րէիւք) *s. pl.* Sublunary or subterranean things.

Մարերկրայ, *adj. ind.* Subterranean.

Մտորե, *prep. adv. and s. ind.* Under, beneath; below; down, the underneath, the inferior part.

Մտորի (*բնոյ, բնով*) *s.* Weaver's beam or roller.

Մտորին (*բնոյ, բնով*) *adj. and s.* Inferior, low; creeping, crawling: the bottom: deep, subterranean; tartarus, hell.

Մտորիջանեղ (*եմ, իջի*) *v. n.* To descend, to go, to be carried below.

Մտորնագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Inferior, lower, lowest.

Մտորնակային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Մտորնական** :

Մտորնական (*ի, աւ*) *adj.* Inferior: See **Մտորնային** :

Մտորնային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Inferior, sublunary, terrestrial.

Մտորնանէր (*սերի, սերաւ*) *adj.* Mundane.

Մտորնաբարշ (*ի, իւ*) *adj.* Crawling, creeping, vile, low, worldly.

Մտորնեայք See **Մտորեայք** :

Մտորդական (*ի, աւ*) *adj.* Categorical.

Մտորդապէս, *adv.* Categorically.

Մտորդեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To affirm, to attribute.

Մտորդեղի (*լոյ, լեաւ*) *adj. and s.* Predicable; attribute.

Մտորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Category, predicament.

Մտորոս (*ի, իւ*) *s.* Foot, the lowest part: skirt, tail of a robe or cloak.

Մտորոսբարշ, *adj. ind.* That drags its clothes.

Մտորոստ . *ի ստորոստ*, *adv.* From below, from beneath.

Մտուար (*ի, աւ*) *adj.* Large, great, thick, fat, lusty, dense, voluminous.

Մտուարաթուղթ (*թղթոյ, թղթով*) *s.* Pasteboard, thick and strong pasteboard.

Մտուարածառ, *adj. ind.* Large, thick (speaking of a tree).

Մտուարակարկառ, *adj. ind.* Large, thick, voluminous.

Մտուարածեան, *adj. ind.* Great, numerous (speaking of an army).

Մտուարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to enlarge, to grow large, to be increased.

Մտուարաշափ (*ի, իւ*) *s.* A mark to mark wine vessels.

Մտուարապատ, *adj. ind.* Furnished

with a large wall, fortified, strong.

Մտուարաստեղն, *adj. ind.* Furnished with great or thick branches.

Մտուարացուցանեղ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To thicken, to enlarge, to augment.

Մտուարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thickness, largeness, thick, lump, volume, density.

Մտուգարան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Veracious: etymologist.

Մտուգարանական (*ի, աւ*) *adj.* Etymological.

Մտուգարանեղ (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To tell the truth; to verify, to explain: to look for the etymology of a word.

Մտուգարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Veracity: etymology.

Մտուգադէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Sure, true, certain.

Մտուգադիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* Written truly or infallibly, certain, true, infallible.

Մտուգադոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More certain.

Մտուգադրեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To write with truth.

Մտուգաւաւաս (*ի, իւ*) *adj.* Orthodox, that has a true religion.

Մտուգապէս, *adv.* Certainly, truly, verily, in truth, without doubt.

Մտուգաստեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* True observation.

Մտուգեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to inform one's self, to enquire.

Մտուգիւ, *adv.* See **Մտուգապէս** :

Մտուգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Certainty, verity, assurance, verification.

Մտուեր (*ի, աւ*) *s.* Shadow, shade, obscurity.

Մտուերագիծ (*գծի, գծիւ*) *s.* Shadow, sign, figure.

Մտուերագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gnomonicks.

Մտուերագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Sketch, draft, outline; draftsman, painter; shadow, sign, figure.

Մտուերագրեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To sketch, to rough-draw, to delineate: to paint; to draw, to represent.

Մտուերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sketch, draft, outline; shadow, sign, figure, representation.

Ստուերախիւրա, *adj. ind.* Starting, skittish.

Ստուերած (*ի*, *իւ*) *s.* Shade, obscurity; dazzling; cataract. **Ստուերածսածել**, to dazzle; to bring darkness, to darken.

Ստուերական (*ի*, *աւ*) *adj.* Shadowy, obscure, of the shadow or figure; figurative, symbolical.

Ստուերակերպ, *adj. ind.* Obscure, shadowy.

Ստուերակալած, *adj. ind.* That disperses shadow or darkness.

Ստուերամած, *adj. ind.* Obscure, shadowy, dark, enveloped, covered with a shadow.

Ստուերամածիւ (*իմ*, *մածայ*) *v. n-p.* To be obscured.

Ստուերանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To be obscured, to be darkened.

Ստուերաներկ (*ոյ*, *ով*) *s.* Ochre.

Ստուերանիստ (*նստի*, *նստաւ*) *adj.* That lives in the shade or in obscurity.

Ստուերաշարժութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Gnomonics.

Ստուերապստ, *adj. ind.* See **Ստուերամած**.

Ստուերառ (*ի*, *աւ*) *adj.* Without obscurity, without shadow, clear, luminous.

Ստուերառեաակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Obscure, dark, shadowy.

Ստուերացոյց (*ցուցի*, *ցուցիւ*) *s. and adj.* Gnomon: sciatherical.

Ստուերարկել (*եմ*, *կեցի*) *v. a.* To shadow: to shade.

Ստուերացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make obscure, to darken, to eclipse.

Ստուերիւն, *adj. ind.* Obscure, dark.

Ստուիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Falseness, falsehood, falsity; lying; lie, fiction, fable.

Ստունգանել (*եմ*, *եցի*) *v. n. and a.* To contravene, to violate, to transgress, to infringe, to disobey, to neglect, to despise.

Ստունգանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Transgression, negligence, despite, contempt.

Ստունգանումն (*նման*, *նմամբ*) *s.* See **Ստունգանութիւն**.

Ստուառեաա (*ի*, *իւ*) *s.* (Greek word) See **Չօրազար**.

Ստուառեաաութիւն See **Չօրազարութիւն**.

Ստրադիգիոն or **Ստրադիգոն** (Greek word) Tent of a general of an army.

Ստրկածին (*ծնի*, *ծնիւ*) *adj.* Born of a slave.

Ստրկամեծար, *adj. ind.* That honours a slave.

Ստրկային (*յնոյ*, *յնով*) *adj.* That belongs to a slave, servile.

Ստրկանալ (*ամ*, *կացայ*) *v. n-p.* To be, to become a slave, to be sunk to the condition of a slave.

Ստրկապէս, *adv.* Like a slave, servilely.

Ստրկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Slavery, state or condition of a slave, yoke, servitude, subjection.

Ստրկութիւլ (*ի*, *իւ*) *s.* (Greek word) Top, toy.

Ստրկ (ստրկի, ստրկաւ) *s.* Slave.

Ստրկանալ (*ամ*, *լացայ*) *v. n-p.* To repent, to regret, to be sorry, to be afflicted.

Ստրկացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make one repent, to vex, to afflict.

Ստրկուի, *adj. ind.* Pointed, sharp, ending in a point.

Ստրկոյն (*գունի*, *գունիւ*) *adj. comp.* Sharper, ardent, violent.

Ստրկոյն, *adj. ind.* Sharp, piercing, high, clear (speaking of the voice).

Ստրկործ (*ի*, *աւ*) *adj.* Made with an iron.

Ստրկործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Surgery, cutting off.

Սրաթիւ (*ի*, *իւ*) *adj.* See **Սրաթիւ**.

Սրաթիւ, *adj. ind.* Sharp, subtle, agile, light, that flies swiftly.

Սրախաղաց (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* Fencer.

Սրախաղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Fencing.

Սրախոյստոյ, *adj. ind.* Killed, slain with a sword.

Սրածայր (*ի*, *իւ*) *adj.* Sharpened, pointed.

Սրածին (*ծնի*, *ծնիւ*) *adj. and s.* Oxygen.

Սրածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pestilence, plague, contagion.

Սրակն, *adj. ind.* That has fine eyes: See **Սրառես**.

Սրակոխ, *adj. ind.* **Սրակոխ առնել**. To put to the sword, to slay.

Սրահ (*ի*, *իւ*) *s.* Hall; flight of steps, porch, door way, portico.

Սրահակ (*ի, աւ*) *s.* Portico, porch: veil, curtain.

Սրահակածի, *adj. ind.* That has the form of a veil, of a curtain.

Սրահածեղուն, *adj. ind.* Vaulted.

Սրահայեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* Sharp, clear, that has fine eyes.

Սրածի, *adj. ind.* Sharp, pointed.

Սրամահ, *adj. ind.* See Սրահող-խող :

Սրամերկ See Սուտերամերկ :

Սրամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Witty, quick, ingenious, sharp, acute, subtle, penetrating, clear-sighted.

Սրամիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To be tempered, to be hardened.

Սրամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subtility, perspicuity, penetration, clear-sightedness, sagacity.

Սրանալ (*ամ, սրացայ*) *v. n-p.* To be pointed; to rise towards the heavens in flying; to fly, to go quickly.

Սրանկիւն (*կեան, կեամբ*) *adj. and s.* Acutangular, oxygen.

Սրաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Quick, violent, impetuous.

Սրաժար (*ի, աւ*) *adj.* That draws the sword: that flies swiftly, lively, violent, impetuous; quick.

Սրաժարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To fly, to go quickly, to run quickly.

Սրատես (*ի, աւ*) *adj.* Sharp, piercing; subtle, penetrating.

Սրատեսակ, *adj. ind.* Sharp, piercing.

Սրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That sings the Trisagium.

Սրաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sing the Trisagium.

Սրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trisagium.

Սրաբար, *adv.* Holily, purely.

Սրաբեհեղ, *adj. ind.* Made with clear or fine byssus.

Սրագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* Hagio-graphick, hagiographical: hagiographer.

Սրագործ (*ի, աւ*) *adj.* Sanctifying: consecrating.

Սրագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sanctify: to consecrate, to make holy.

Սրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sanctification: consecration.

Սրագումար, *adj. ind.* Assembly of saints.

Սրագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To correct a book.

Սրագորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Correction of a book.

Սրազան (*ի, իւ*) *adj.* Sacred, holy.

Սրազեւս (*ի, իւ*) *adj.* Clothed in a holy or white dress.

Սրազնարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discourse upon sacred things.

Սրազնագիրք (*գրոց, գրովք*) *s.* Hagiographa, holy writing, bible.

Սրազնագործ See Սրագործ :

Սրազնագործել See Սրագործել :

Սրազնագործութիւն See Սրագործութիւն :

Սրազնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hagiographa, holy writing.

Սրազնազարդ, *adj. ind.* Adorned with sacred things, sacred, pure, holy.

Սրազնական (*ի, աւ*) *adj.* Sacred, pure, holy.

Սրազնականատար, *adj. ind.* That sanctifies, that purifies, that is sacred or consecrated.

Սրազնեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Sanctified, sacred.

Սրաշլոյս, *adj. ind.* Clear, pure, holy.

Սրահան (*ի, աւ*) *adj.* Holy, pure.

Սրահրօն (*ի, իւ*) *adj.* That lives holily, pure, chaste.

Սրահցորդ, *adj. ind.* That partakes in holiness, sacred.

Սրահեա, *adj. ind.* That leads to holiness, sacred.

Սրաձայն See Սրաբան :

Սրաձայնել See Սրաբանել :

Սրաձայնութիւն See Սրաբանութիւն :

Սրամասն, *adj. ind.* See Սրա-կցորդ :

Սրամասնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Partaking in holiness or sacred things.

Սրամատոյց, *adj. ind.* Sacred, con-secrated.

Սրամաղուր, *adj. ind.* Pure, holy.

Սրամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Sincere, candid.

Սրամիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be sincere.

Սրամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, candour.

Սրան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Holy, sa-cred: anus, fundament.

Սրանալ (*ամ, սրացայ*) *v. n-p.* To be holy, sacred or consecrated.

Սրանութիւն, *adj. ind.* See Սրամատոյց :

Սրբապէս, *adv.* Holily, chastely.
Սրբապիղծ, *adj. ind.* Sacrilegious.
Սրբապղծութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Sacrilege.
Սրբասաց, *adj. ind.* See **Սրբարան** :
Սրբասացութիւն See **Սրբարանութիւն** :
Սրբասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pure, chaste, modest.
Սրբանեալ (*եղոյ, եղով*) *adj.* Rear-ed holily, holy, sacred, pure.
Սրբանուենդ, *adj. ind.* See **Սրբանեալ** :
Սրբասաշ, *adj. ind.* Polished, bright.
Սրբատուն See **Աւանդատուն** :
Սրբատուփ (*սփոյ, սփով*) *s.* Ciborium.
Սրբարան (*ի, աւ*) *s.* Sanctuary.
Սրբարար (*ի, աւ*) *adj.* Sanctifying.
Սրբարարութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Sanctification.
Սրբացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To sanctify; to canonize.
Սրբացուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Sanctification : consecration : canonization.
Սրբափայլ, *adj. ind.* Pure, clean, clear, holy.
Սրբաքննիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Inquisitor.
Սրբաքննութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Inquisition.
Սրբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To purge, to purify, to cleanse, to clean, to absterge, to scour, to sift; to take away, to deliver; to refine; to prune, to lop; to trim, to shave, to cut; to wipe, to wipe dry, to wipe off; to polish, to furbish; to sanctify; to consecrate, to make holy, to dedicate; to expiate.
Սրբերգեան (*գեմի, գեմիւ*) *adj.* That sings the Trisagium.
Սրբերգենութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Trisagium.
Սրբերգութիւն See **Սրբերգենութիւն** :
Սրբիչ (*բիչ, բչաւ*) *adj. and s.* That purifies, that cleans; absterive: razor. **Սրբիչ ձեռաց**, towel.
Սրբութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Purity, cleanliness, neatness; chastity, modesty; justice, integrity, candour, sincerity: holiness: sanctuary: sacrament, sacred thing: purification; absterion.
Սրբուհի (*հւղ, հչաւ*) *adj. and*

s. f. Holy: a saint (speaking of a woman).
Սրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sharpen, to whet, to set, to give an edge; to grind; to subtilize.
Սրեղջեւր (*ջեւր, ջեւրբ*) *adj.* Provided with a sharp horn.
Սրենթաց (*ի, իւ*) *adj.* Running violently, impetuous, rapid.
Սրենթացութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. The current, impetuosity.
Սրել (*եմ, սրեցայ*) *v. n-p.* To be sharpened or pointed.
Սրեկոյ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Slayer, assassin, cut-throat, brigand, rascal, scoundrel, varlet.
Սրինգ (*սրնգի, սրնգաւ*) *s.* Flute; hautbois: pipe; bag-pipe; fife, flageolet, clarion; brass pipe: syringe.
Սրնգահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Flute player, that plays on the flute; flageolet player; fifer.
Սրորէ (*ի, իւ*) *s.* Seraph.
Սրորէապաւիթ, *adj. ind.* Where the Seraphim dwell, celestial.
Սրորէադոշ, *adj. ind.* Sounded by a Seraph (speaking of the Trumpet).
Սրորէադումար, *adj. ind.* See **Սրորէադունդ** :
Սրորէադունդ, *adj. ind.* Where the assembly of Seraphim is held.
Սրորէական (*ի, աւ*) *adj.* Seraphick.
Սրորէամարտուր, *adj. ind.* Pure, holy as a Seraph, seraphick.
Սրորէատիպ, *adj. ind.* That resembles a Seraph, seraphick.
Սրորէափակ, *adj. ind.* Surrounded or guarded by Seraphim.
Սրոց (*ի, աւ*) *s.* See **Յեան** :
Սրուակ (*ի, աւ*) *s.* Bottle: cupping glass.
Սրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Point; subtilty.
Սրունգն See **Սրունք** :
Սրունկն, *adj. ind.* That has a good ear.
Սրունք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Leg.
Սրսկապան (*ի, աւ*) *s.* Curtain, bed curtain; cabinet.
Սրսկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sprinkle; to water, to shed, to sluice.
Սրսկիչ (*չիչ, չչաւ*) *s.* Aspersorium, aspergile, holy water sprinkle.
Սրսկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Sprinkling; watering, effusion, shedding.
Սրտաբաղխ, *adj. ind.* Palpitating.

Արտաբազի լինել, to palpitate.

Արտաբեկ, *adj. ind.* Frightened, discouraged, astonished, confounded: that lowers one's courage. **Արտաբեկ առնել**, to frighten, to take away one's courage, to discourage, to strike with astonishment, to disconcert.

Արտաբեկել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Արտաբեկ առնել**.

Արտաբեկիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be frightened, to be dispirited, to lose courage, to want courage.

Արտաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loss of heart, of courage, consternation, astonishment, discouragement.

Արտագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows the heart.

Արտաբոլ, *adj. ind.* That cries heartily, ardent.

Արտաթափ, *adj. ind.* Timid: See **Արտաբեկ**.

Արտաթանգ, *adj. ind.* See **Արտաբազի**.

Արտաի, *adj. ind. and adv.* With heart; heartily.

Արտալի, *adj. ind.* That rejoices the heart: See **Արտալի**.

Արտակուր, *adj. ind.* Pitiable, grievous, touching.

Արտակրանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Pericardium.

Արտաշուռլ, *adj. ind.* That sighs ardently.

Արտաշիւտաւ, *adj. ind.* See **Արտաի**.

Արտապախ, *adj. ind.* See **Արտաբեկ**.

Արտապինգ or **Արտապինա**, *adj. ind.* Re-animated, encouraged, courageous.

Արտապնդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reanimate, to encourage, to comfort.

Արտապնդիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To take courage, to be reanimated.

Արտապնդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Courage, heart, boldness.

Արտաջան, *adj. ind.* Courageous.

Արտառուլ, *adj. ind.* Touching, that touches the heart, affecting: touched.

Արտառուլ լինել, to be touched or affected.

Արտառես (*ի, աւ*) *adj.* That sees the heart.

Արտաարոք, *adj. ind.* Full of lively joy: See **Արտաբազի**.

Արտաշու (*ի, աւ*) *adj.* That has sorrow at heart, sad.

Արտաշուութիւն See **Արտաշուութիւն**.

Արտաշուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To affect; to animate, to reanimate, to encourage, to warm again.

Արտեայ, *adj. ind.* Courageous.

Արտեղանալ (*ամ, զայցայ*) *v. n-p.* To be encouraged, to take courage.

Արտեռանգն, *adj. ind.* Ardent, eager.

Արտեռանկան (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Արամեիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Արամեիլ**.

Արամեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make indignant, to irritate, to enrage.

Արամեիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be in a passion, to be provoked, to be violently angry, to be enraged.

Արամեութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indignation, rage, passion, ire, spite, anger.

Արանեղութիւն See **Արամեութիւն**.

Արանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be vexed, to be angry.

Արանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Passion, vexation, anger, rage.

Արայաւարար, *adv.* With compassion; bitterly.

Արայաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compassion, pity; distress, anguish, great affliction, pain of mind, displeasure, vexation, grief.

Արածանիլ (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Apron, cloth; cloak.

Արածանիլ (*իմ, ծայ*) *v. n-p.* To be girded with linen: to put on a cloak.

Արածեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To gird with a cloth.

Արիւււ, *adj. and s. ind.* Diffuse, extended, spread, dispersed: diffusion, dispersion, spreading out.

Արոդանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Allaying, ease, consolation, softening, diversion, recreation.

Արոդիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To allay, to ease, to comfort, to console, to soften, to revive the spirits, to divert, to recreate, to rejoice, to appease.

Արոդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Արոդանք**.

Արոնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread,

to shed, to sow, to strew, to propagate: to disperse, to scatter; to extend, to pour out.

Սփռիչ (սփ, սլաւ) *s.* That spreads, that extends: drying loft.

Սփրիք (ի, աւ) *s.* Mat: basket, flat basket.

Սքանչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To admire, to be admired, to be astonished, to wonder at; to be admirable.

Սքանչանի, *adj. ind.* See **Սքանչելի**.

Սքանչանիլ (իմ, չացայ) *v. n-p.* See **Սքանչանալ**.

Սքանչանք (նայ, նգք) *s. pl.* Admiration, wonder.

Սքանչացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Սքանչանք**.

Սքանչացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to amaze, to make wonderful, to render admirable.

Սքանչելագեղ, *adj. ind.* Charming, very handsome, graceful, genteel, well made.

Սքանչելագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very admirable.

Սքանչելագործ (ի, աւ) *adj.* Thaumaturgus; miraculous, wonderful.

Սքանչելագործել (եմ, եցի) *v. a.* To work miracles.

Սքանչելագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Miracle.

Սքանչելազօր, *adj. ind.* Very strong or powerful, wonderfully strong.

Սքանչելական (ի, աւ) *adj.* See **Սքանչելի**.

Սքանչելակերպ, *adj. ind.* Astonishing, surprising, marvellous, charming, excellent, superb.

Սքանչելահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, marvellous, prodigious, astonishing, surprising, divine.

Սքանչելաշուք, *adj. ind.* Charming, wonderful, superb, brilliant, majestic.

Սքանչելապայծառ, *adj. ind.* Dazzling, brilliant; splendid.

Սքանչելապատում, *adj. ind.* Told wonderfully well.

Սքանչելապէս, *adv.* Admirably, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely: miraculously, prodigiously; by a miracle, excellently.

Սքանչելատես, *adj. ind.* Charming, graceful, superb.

Սքանչելատեսակ, *adj. ind.* See **Սքանչելատես**.

Սքանչելատեսիլ, *adj. ind.* See **Սքանչելատես**.

Սքանչելատեսիկ, *adj. ind.* See **Սքանչելատես**.

Սքանչելարար (ի, աւ) *adj.* See **Սքանչելագործ**.

Սքանչելարմատ, *adj. ind.* Miraculously or wonderfully put forth.

Սքանչելարուեստ, *adj. ind.* Charming, superb, miraculous, prodigious.

Սքանչելափառ, *adj. ind.* Majestic.

Սքանչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Admirable, wonderful, astonishing, surprising, charming, miraculous, prodigious.

Սքանչելիք (լեայ, լեգք) *s. pl.* Miracle, prodigy, sign, wonder.

Սքանչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonder.

Սքանչելուզէշ, *adj. ind.* Wonderfully put forth, marvellous.

Սքանչումն (ցման, ցմամբ) *s.* Admiration, wonder.

Սքանչք (չից, չիւք) *s. pl.* See **Սքանչելիք**.

Սքեմ (ի, աւ) *s.* (Greek word) Monk's dress.

Սքինոս or **Սքեինոս** (Greek word) See **Հերմի**.

Սքողել or **Սքողել** (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to muffle up, to cover, to envelop; to surround.

Սքողումն or **Սքողումն** (զման, զմամբ) *s.* Act of veiling, muffler, wrapping up, covering.

Սօս (ի, իւ) *s.* and *adj.* Plane tree, platane: See **Կաղամախ**: haughty, proud, that makes tremble.

Սօսանուէր, *adj. ind.* Dedicated to plane trees.

Սօսաւարաս, *adj. ind.* In the form of a plane tree.

Սօսալիւն See **Սօսափիւն**.

Սօսափիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To tremble.

Սօսափիւն, *s. ind.* Trembling; breeze, agitation of the air.

Սօսի (սւոյ, սեաւ) *s.* See **Սօս**.

Սօսիք, *s. pl. ind.* Platanes, plane trees.

Վ

Վ (*vyeu*) V. Consonant, thirtieth letter of the Armenian alphabet. In consequence of its similarity of sound, it is often confounded with Խ, for example: Վաժաշ, վաւաշ; օթեվան, օթեւան or օթևան; իթեվան, իթևան; ՈՎ together answers to the Greek ω, and is pronounced *ov* or *ô* long.

Վ or Վ with a line above denotes the number *three thousand*.

Վագր (գեր, գերբ) *s.* Tiger. Էգ Վագր, tigress.

Վազել (եմ, եցի) *v. n.* To run with swiftness and impetuosity; to leap, to dart forward; to transgress, to trespass; to pass away, to fly away.

Վազվազել (եմ, եցի) *v. n.* To run often.

Վաղբ (ղից, զիւբ) *s. pl.* Course; leap; gallop. Վաղբ առնող, to run, to gallop.

Վաթարել (եմ, եցի) *v. a.* To spoil: See Վաթարել.

Վաթարիկ, *adj. ind.* Spoiled: See Վաթար.

Վաթանականգնեան, *adj. ind.* That measures sixty cubits.

Վաթանամեայ (մէի, միւ) *adj.* See Վաթանամեան.

Վաթանամեան or Վաթանեմեան (նեմնի, նեմնիւ) *adj.* Sixty years old.

Վաթանապատիկ, *adj. ind. and adv.* Sixty times as much.

Վաթանաւոր (ի, աւ) *adj.* That contains the number sixty.

Վաթանեակ (նեկի, նեկաւ) *s.* Threescore.

Վաթանեմեան See Վաթանամեան.

Վաթաներորդ (ի, աւ) *adj.* Sixtieth.

Վաթանեքեան (նեցուն, նեքումբ) *s. pl.* All the sixty.

Վաթանիցս, *adv.* Sixty times.

Վաթսուն (անից, սնիւբ) *adj.* Sixty.

Վախճան (ի, աւ) *s.* End, term, accomplishment, finishing, consummation; conclusion; aim; extremity; object; result; exit; demise, decrease, death. 'Ի վախճանի, in fine, finally, at last, after all, in the last place.

Վախճանական (ի, աւ) *adj.* Final.

Վախճանել (եմ, եցի) *v. a.* To finish, to terminate, to accomplish, to end, to conclude, to consummate; to consume.

Վախճանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make put an end to, to make die.

Վախճանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be finished; to be consumed; to depart this life, to die.

Վախվախել (եմ, եցի) *v. a.* To fear, to doubt.

Վախբ (խից, խիւբ) *s. pl.* Fear, terror, fright: precipice. 'Ի վախից մղել or հոսել, to precipitate, to throw headlong down. 'Ի վախից անկանիլ, to be precipitated or fallen into a precipice.

Վալանակ (ի, աւ) *adj.* That is in season.

Վալաս (ի, աւ) *s.* Ornament of the cloak of an Armenian priest: epaulette; ephod.

Վալասակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* See Վալասաւոր.

Վալասաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That wears a shoulderknot or ephod.

Վահ, *int.* Ah! alas!

Վահագն (նի, նիւ) *s.* Hercules.

Վահան (ի, աւ) *s.* Shield, buckler, round shield.

Վահանադրօշ, *adj. ind.* See Վահանակիր.

Վահանակ (ի, աւ) *s.* Target, shield: flat button.

Վահանակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* That carries a buckler, armed with a shield, squire.

Վահանակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That carries the buckler with another; help.

Վահանաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Turbot; dab.

Վահանամարտ (ի, իւ) *adj. and s.* That fights with a shield.

Վահանամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fight with a shield.

Վահանավառ, *adj. ind.* Armed with a buckler, with a shield.

Վահանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished with a buckler.

Վահանափակ, *adj. ind.* Surrounded, defended by a buckler. Վահանափակ առնել, to defend with the buckler.

Վաղ (ու, ու) *adj. and adv.* Ancient, old, distant: anciently, formerly,

once on a time: early; soon; shortly, quick. 'Ի վաղ ժամանակաց, anciently; a long time ago. Վաղ ևս or վաղու ևս, once on a time, formerly; already. Վաղ ընդ փոյթ, soon, quick. Վաղ իմն or վաղ ուրեմն, of old, a long time ago. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, very early.

Վաղաբարբառ, *adj. ind.* Foretold.

Վաղաքոյն, *adv.* Long time ago; sooner: very soon: prematurely.

Վաղազեկոյց, *adj. ind.* Predicted.

Վաղաթարշաժ, *adj. ind.* That soon withers or fades away.

Վաղակարծ, *adj. ind.* and *adv.* Unthought of, unforeseen; unexpectedly, suddenly.

Վաղակաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Sword: armed or provided with a sword.

Վաղահաս (ի, իւ) *adj.* Early, precocious, premature; sudden, quick, prompt.

Վաղահասիկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահասուկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահոգակ, *adj. ind.* That provides for.

Վաղամեռիկ, *adj. ind.* That dies prematurely or young.

Վաղայ, *int.* Alas! Վաղ վաղայ, alas!

Վաղայարոյց, *adj. ind.* Վաղայարոյց լինել, To be up early or very early.

Վաղանցիկ, *adj. ind.* Passing, transitory, fugitive, momentary, instantaneous.

Վաղաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.

Վաղափուլ, *adj. ind.* That soon falls or perishes.

Վաղեմի, *adj. ind.* Ancient, old.

Վաղիւ (զուի, զուիւ) *s.* and *adv.* To morrow, the day after, the day following. Զինի վաղուին, after to morrow. Վաղիւն, առ վաղիւ, 'ի վաղիւ or 'ի վաղիւ անգր, to morrow, the day following, on the morrow.

Վաղճան See Վախճան:

Վաղնջուց, *adj. ind.* and *adv.* Ancient: anciently. 'Ի վաղնջուց հեռէ, anciently, formerly, long time ago.

Վաղորդայն (ի, իւ or ոյ, ով) *s.* and *adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեայն, *s. ind.* and *adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեան (դեմի, դեմիւ) *s.* and *adv.* Morning; early, in the morning.

Վաղուեան, *adj. ind.* Ancient: that belongs to the day following.

Վաղուց, ընդ վաղուց, վաղուց հեռէ, 'ի վաղուց հեռէ, *adv.* Already, formerly, a long time ago, anciently.

Վաղվաղ, *adv.* Quick, in haste.

Վաղվաղակ (ի, աւ) *adj.* Quick, that is in haste.

Վաղվաղակի, *adv.* Soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in a hurry, in haste.

Վաղվաղել (եմ, եցի) *v. n.* To hasten, to be in haste.

Վաղվաղեկէց, *adj. ind.* That throws in haste.

Վաղվաղուկ, *adj. ind.* and *adv.* Quick, soon, that hastens: quickly, in haste.

Վաղվաղուն, *adj. ind.* See Վաղվաղուկ:

Վաղր (զեր, զերբ) *s.* Sabre.

Վաղրաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with a sabre.

Վաղ քաջ. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, *adv.* Very early.

Վաճառ (ի, աւ) *s.* Business of a merchant, negotiation, traffick; merchandise, ware, commodities: sale, purchase, price: display; negotiation, treaty: mercery: market, hall, fair. Վաճառ լինել, to be sold.

Վաճառածողով (ոյ, ով) *s.* Market, fair.

Վաճառական (ի, աւ) *s.* and *adj.* Merchant, negotiator, trafficker, dealer, purchaser.

Վաճառականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commerce, dealing, traffick, merchandise. Վաճառականութիւն առնել, to carry on commerce, to trade, to negotiate, to traffick.

Վաճառակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That trades with another merchant, correspondent, partner.

Վաճառակուր, *adj. ind.* Sold or that sells wretchedly.

Վաճառանոց (ի, աւ) *s.* Market, hall, shambles.

Վաճառաշահ (ի, իւ) *s.* Merchant: market. Վաճառաշահ լինել, to trade, to deal, to traffick, to gain.

Վաճառաշահիկ, *adj.* and *s. ind.* See Վաճառաշահ:

Վաճառաշահութիւն (թեան, թեամբ)

s. Merchandise, traffick, trade, commerce; lucre, gain.

Վաճառական (*ի, աւ*) *s.* Chief or president of merchants.

Վաճառատեղի (*ղւղջ, ղեաւ*) *s.* Market place, market hall, fair.

Վաճառարան (*ի, աւ*) *s.* Hall, market.

Վաճառարկու (*ի, աւ*) *s.* Broker, middle man, agent; jockey.

Վաճառարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brokerage, commission; agency.

Վաճառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sell, to deal out; to alienate; to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ, *adj. ind.* Sold. **Վաճառիկ լինել**, to be sold, to be disposed of.

Վաճառուս (*աման, ամամբ*) *s.* Sale.

Վայ (*ի, իւ or ոյ, ու*) *s.* Cry, bawling; misfortune, misery.

Վայ, *int.* Oh! alas!

Վայել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry, to holla, to bawl.

Վայել, **Վայել է**, It is fit.

Վայելել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To enjoy, to possess, to have the enjoyment of, to relish, to taste with pleasure.

Վայելեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make enjoy.

Վայելում (*ոյ, ու*) *s.* Enjoyment, possession, pleasure.

Վայելուչ, *adj. ind.* Convenient, suitable, proper, congruous, decent, becoming, commodious, fit, civil, genteel, well made, pretty, polite, clean, well arranged, becoming, conformable, proportionate, elegant, agreeable, prepossessing, graceful, noble; pertinent, just.

Վայելարար, *adv.* Suitably, decently, genteelly, prettily, civilly, properly, politely, graciously, nobly; pertinently, aptly, justly, well.

Վայելագեղ, *adj. ind.* Good looking, well made, handsome, graceful.

Վայելագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More suitable.

Վայելազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, polished, handsome, polite.

Վայելական (*ի, աւ*) *adj.* See **Վայելուչ**.

Վայելականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Suitableness, propriety, decency, civility, gentility.

Վայելակերպ, *adj. ind.* Good looking, well made, graceful, agreeable.

Վայելակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Conformable, that has the same air.

Վայելահասակ, *adj. ind.* That is well shaped, well made.

Վայելանալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To agree, to be suitable or fit.

Վայելանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Վայելում** and **Վայելութիւն**.

Վայելաարած, *adj. ind.* Well extended.

Վայելաւետ, *adj. ind.* See **Վայել չաղել**.

Վայելաւերկ, *adj. ind.* Well leafy.

Վայելացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make suitable to, to proportion, to adjust, to accommodate, to adorn, to embellish, to decorate.

Վայելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Beauty, grace; suitableness, propriety, proportion, decency, civility, gentility; coherence, conformity; decoration; decorum, dignity, nobleness; cleanliness; noble carriage; enjoyment, delight, pleasure, advantage.

Վայելօրէն, *adv.* See **Վայելարար**. **Վայելք** (*կց, կիւք*) *s. pl.* Enjoyment, possession, delight, pleasure, advantage.

Վայթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To empty, to make quit the body, to push, to make flow or fall.

Վայթիւն, *s. ind.* Excretion.

Վայիւն, *s. ind.* Cry, shout.

Վայր (*ի, իւ*) *s.* Place, spot, space, extent, part, ground; neighbourhood; condition; moment; assembly. **Յայտ վայրի**, here, at this place, now. **Մինչև յայս վայր**, thus far, to this place; until now. **Ի մի վայր ժողովել**, to be assembled, to resort to one place. **Յոր վայր**, in which place. **Զվայրօք յածիւ**, to go around; to look about. **Մեղք ՚ի վայրէ**, wild honey. **Ի վայր**, below, under, beneath. **Վայր մի** or **աւ վայր մի**, a moment, a short time.

Վայրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks idly.

Վայրաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Descended, brought down.

Վայրաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make come down or descend, to drive down.

Վայրաբերել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To descend, to come down, to be carried

down: See Վտորիւնեւ and իջնեւ:
 Վայրաքնակ (ի, աւ) *adj.* Deserted, uncultivated; that remains below.

Վայրաքնակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.*
 To inhabit, to dwell, to make one's residence below.

Վայրաք (ի, աւ) *adj.* Savage, proud, ferocious, wild.

Վայրաքայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.*
 See Վայրաքել:

Վայրաքանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.*
 To become savage, wild or rude.

Վայրաքասուն, *adj. ind.* Savage, uncultivated, wild.

Վայրաքաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.*
 Court, court-yard, vestibule.

Վայրաքեաց, *adj. ind.* See Վայրաք:

Վայրաքոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Inferior.

Վայրաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Haughtiness, ferocity, rudeness.

Վայրապար, *adj. ind. and adv.* Vain, useless: in vain, vainly, uselessly.

Վայրապարտիւն, *adj. ind.* See Վայրաքան:

Վայրասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To precipitate, to throw or sink down.

Վայրասուզումն (զման, զմամբ) *s.*
 Precipitation.

Վայրասուն See Վայրաքասուն:

Վայրավառին, *adj. ind.* Scattered, thrown here and there.

Վայրավառնումն (անման, անմամբ) *s.* Dispersion.

Վայրաքիւ (ի, աւ) *s.* Anus, fundament.

Վայրաքիակ, *adj. ind.* Circumscribed, bounded, limited, surrounded.

Վայրաքաբշ, *adj. ind.* That draws downwards; vile, low, worldly.

Վայրաքարշուծիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Act of pulling down; fondness for the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Descent, current.

Վայրենաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Savage, uncultivated, rustick, rude, fierce, proud, intractable, unsociable.

Վայրենագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very savage, proud, ferocious.

Վայրենական (ի, աւ) *adj.* Savage, wild, rustick.

Վայրենակեր (ի, աւ) *adj.* That eats wild beasts.

Վայրենաժա, *adj. ind.* Wild, ferocious, uncultivated, gross, rustick, savage, rude, proud, haughty, indocile.

Վայրենանալ (ամ, նհացայ) *v. n-p.*
 To become savage, ferocious, haughty or rude.

Վայրենեղիւ, *adj. ind.* That has a brutal countenance.

Վայրենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Wild, rustick, clownish, boorish; savage, ferocious, fierce; ill bred, uncultivated, uncivil, indocile.

Վայրենիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See Վայրենանալ:

Վայրենութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Savageness, cruelty, ferocity, indocility, fierceness, untractableness.

Վայրժեար or Վարժեար See Վարժապետ:

Վայրիկ փ, *adv.* A moment, a little time. Վայրիկ փ էւ, there is little wanting or little was wanting to.

Վայրկեան (կենի, կենիւ) *s.* Moment, minute, instant, point. Վայրկեան or Վայրկեան փ, a moment, a little time. 'ի Վայրկեան ժամանակի, 'ի միւսմ Վայրկենի, 'ի Վայրկենի ժամանակի or 'ի Վայրկենի, in a moment, in an instant, instantly, in less than no time; directly, incontinently.

Վայրկենական (ի, աւ) *adj.* Momentary, instantaneous.

Վան See Վանք:

Վանական (ի, աւ) *adj. and s.* Conventual, claustral, monastical, cenobitical: cenobite, monk; prior, superior, abbot.

Վանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Conventuality; religion, order: superiority, dignity or office of a prior.

Վանակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.*
 That dwells in the same convent or in the same house.

Վանահայր (հօր, հարբ) *s.* Prior, superior, abbot.

Վանապան (ի, աւ) *s.* Keeper of a house, of a home: wardrobe.

Վանասու (ի, աւ) *s.* See Վանասուր:

Վանասուր (արի, արաւ) *s.* Landlord, innkeeper; hospitable person.

Վանք See Վանկ:

Վանդակ (ի, աւ) *s.* Grate; latticework, grating; clear-way: chancel, balustrade; cage; basket.

Վանդակագործ (ի, աւ) *adj. and s.*

Made of bars, lattice worked, grated: grating, wickerwork, balustrade, baluster: cage.

Վանդակակապ, *adj. ind.* Provided with bars, with grating, with lattice work.

Վանդակակերպ, *adj. ind.* In the form of a grating, of lattice work.

Վանդակապատ (ի, աւ) *adj. and s.* See Վանդակադրժ:

Վանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To bar, to do up with lattice work.

Վանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To ruin, to destroy.

Վանդուռն (զման, զմամբ) *s.* Rain, destruction.

Վանել (եմ, եցի) *v. a.* To drive out, to expel, to chase, to drive back; to pursue; to conquer, to surmount: to combat, to attack.

Վաներ, *s. pl. ind.* Houses, habitations, hotels.

Վաներէց (բիցու, բիցամբ) *s.* Master of a hotel, of a house, landlord, innkeeper.

Վանի See Վնի վանի:

Վանի (ի, իւ) *s.* Sound, voice: syllable.

Վանիել (եմ, եցի) *v. a.* To form syllables, to spell.

Վանդական (ի, աւ) *adj.* Expulsive, repulsive.

Վանորեայք or Վանորայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* Convents, great number of convents or houses.

Վանուռն (նման, նմամբ) *s.* Expulsion, repulsion, driving out.

Վանք (նից or նաց, նիւք) *s. pl.* Convent, monastery, cloister: lodging, home, habitation, house; hotel; inn; cabin, hut: stable.

Վաշ, *int.* Brave! courage! oh! oh! fie. Վաշ վաշ, oh! oh!

Վաշի (ի, իւ) *s.* Usury, interest, illegal profit.

Վաշխառու (ի, աւ) *adj. and s.* Usurer; jobber.

Վաշխառու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Usury; jobbing.

Վաշխավաճառ (ի, աւ) *adj. and s.* See Վաշխառու:

Վաշխել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To lend on usury; to job.

Վաշտ (աւ, աւ) *s.* Bands, troops of warriors.

Վաշտկան (ի, աւ) *s.* See Վաշտ:

Վառ (ի, իւ) *adj. and s.* Ardent, lighted up, inflamed; shining, clear, brilliant: fire, ardour: splendid ornament, armour: grave tone (in music).

Վառապան See Վարապան:

Վառարան (ի, աւ) *s.* Hearth, fire place, chimney.

Վառեակ (եկի, եկաւ) *s.* Pullet, young fowl, chick; chicken.

Վառել (եմ, եցի) *v. a.* To light up, to inflame: to arm, to furnish with arms.

Վառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վառել:

Վառել (իմ, աւելայ) *v. n-p.* To be lighted up, to take fire, to be inflamed; to flame, to shine: to be armed.

Վառուած (ոյ, ով) *s.* Armour.

Վառուռն (ուման, ումամբ) *s.* Inflammation.

Վառոգ (ի, իւ) *s.* Gunpowder.

Վասիլիսկոս (ի, իւ) *s.* Basilisk: See Քարք:

Վասն, *prep.* For, by reason of, for the love of, in consideration of, by; as to; touching, concerning, upon the subject of. Վասն սիրոյն Աստուծոյ, for the love of God. Վասն իմ, for me; as for me, for my part. Վասն թեթեւ ինչ յանցանաց, for a slight fault. Վասն երկիւղի, for fear of. Վասն այն, վասն այնր, վասն այնորիկ. Վասն այդք, վասն այդորիկ. Վասն այսք, վասն այսորիկ, for that reason, therefore, to that end, on that account. Վասն զի, wherefore, because, for. Վասն էր, վասն զոր, why? for what reason? how? Վասն որոյ, why, therefore, then therefore, by reason of which, then, consequently, wherefore.

Վաստակ (ոյ, ով) *s. and adj.* Fatigue, work, labour, trouble: fatigued, tired. Վաստակ լինել, to labour, to toil, to work, to strive, to fatigue, to tire, to be fatigued or tired.

Վաստակաբեկ, *adj. ind.* Tired, fatigued, weary; faint, harassed. Վաստակաբեկ առնել, to tire, to fatigue, to harass.

Վաստակակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That labours with another.

Վաստակատէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes labour, laborious.

Վաստակաւոր (ի, աւ) *adj.* That fatigues, that labours, that gives himself trouble, laborious.

Վատակել (եմ, եցի) *v. n.* See Վատակել:

Վատակել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To fatigue, to labour, to give one's self trouble: to be tired.

Վաճառ or Վաւառ (ի, իւ) *adj.* Luxurious, libidinous, lascivious, dissolute, immodest, lecherous, obscene, wanton.

Վաճառ or Վաւառ (ի, աւ) *adj.* See Վաճառ:

Վաճառութիւն or Վաւառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Luxury, lechery, lasciviousness, immodesty, incontinence, whoredom, obscenity.

Վառ (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked; vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly; idle, lazy, slothful: See Ծալ:

Վատախա (ի, իւ) *adj.* Unhappy, unfortunate.

Վատախաիկ, *adj. ind.* See Վատախա:

Վատախառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calamity, misfortune, bad luck, unhappiness.

Վատախառիկ, *adj. ind.* See Վատախա:

Վատաղքի, *adj. ind.* Ignoble, low, of mean extraction.

Վատաղքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vileness, low extraction.

Վատախառն, *adj. ind.* Of bad quality, bad, hurtful.

Վատախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks evil, wicked.

Վատակերպ (ի, իւ) *adj.* Ill made, ugly, bad.

Վատահաճառ (ի, իւ) *adj.* Infamous, defamed.

Վատահաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To defame, to decry.

Վատահաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infamy, ignominy, defamation.

Վատանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To become bad, to be spoiled: to grow slothful, to be weary.

Վատանախանձ, *adj. ind.* Envious, wicked, malicious.

Վատանիւթ See Չարանիւթ:

Վատանշան, *adj. ind.* Notorious, infamous.

Վատանու, *adj. ind.* Infamous, disgraced, defamed, ignominious.

Վատաշորհ, *adj. ind.* Unfortunate, bad, disagreeable.

Վատառջ. *adj. ind.* Unwholesome, infirm, of bad complexion; sickly, puling, valetudinarian, languid.

Վատառւ (ի, իւ) *adj.* Stupid, heavy, dull, obtuse.

Վատախիւ (որոի, որաւ) *adj.* Without courage, that wants heart, pusillanimous, weak, cowardly, dastardly.

Վատախիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To want heart, to lose courage, to be discouraged.

Վատախիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loss of courage, pusillanimity, weakness, poltrony, despondency.

Վատառոյթիկ, *adj. ind.* See Վատաղքի:

Վատախա. See Չարախա:

Վատախառութիւն See Չարախառութիւն:

Վատել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To weaken, to debilitate: to be weakened, to fail, to lose strength.

Վատթար (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked, that is not good, low, vile, brutal, unworthy, uncivil, perverse, depraved, base, contemptible.

Վատթարաղքի (դուի, դուիւ) *adj. comp.* Worse, more wicked. Վատթարաղքիս, worse, more disadvantageously.

Վատթարադրծ (ի, աւ) *adj.* Wicked, malicious.

Վատթարաղքի See Վատաղքի:

Վատթարական (ի, աւ) *adj.* See Վատթար:

Վատթարանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To grow worse, to degenerate, to be marred, to be spoiled, to decay; to be weakened; to fail, to be lowered.

Վատթարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վատթարել:

Վատթարել (եմ, եցի) *v. a.* To make worse, to deteriorate, to make degenerate, to corrupt, to spoil, to change: to weaken, to abase, to convince, to despise.

Վատթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Growing worse, deterioration, perishing, alteration, marring, degeneration; meanness, vileness, weakness, debility.

Վատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be weakened, to be debilitated, to fail, to lose strength.

Վատնական (ի, աւ) *adj.* That consumes, that wastes, that dissipates.

Վատնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dissipate, to consume, to use, to lavish, to dilapidate, to fritter away, to waste, to devour, to scatter, to exhaust, to eat, to lose: to disperse.

Վատնիկ (*նչի, նչաւ*) *adj. and s.* Prodigal, consumer, dissipator, spendthrift.

Վատնումն (*նման, նմամբ*) *s.* Dissipation, consumption, waste, dilapidation, prodigality, exhaustion, marring, loss, havoc; dispersion.

Վատշուկ (*ւերի, ւերաւ*) *adj.* Bad, wicked, malicious, unhappy.

Վատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wickedness, bad condition, vileness; weakness, cowardice, poltrony, pusillanimity; laziness, idleness.

Վար, *s. ind.* Labour, husbandry, culture. 'Ի վար արկանել, to cultivate, to exercise, to practise, to use.

Վարագոյր (*գուրի, գուրաւ*) *s.* Curtain, veil, window-blind; guard.

Վարագուրաձիգ, *s. ind.* Curtain.
Վարագուրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Վարազ (*ու, ու*) *s.* Boar, wild hog.
Վարազախառն, *adj. ind. and adv.* In the form of a wild boar.

Վարազակերպ, *adj. ind. and adv.* See **Վարազանման**.

Վարազանման, *adj. ind. and adv.* That resembles a wild boar, in the form of a wild boar.

Վարազաջեղ (*ի, աւ*) *s.* Nerve of a boar.

Վարազատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Վարազանման**.

Վարազացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make as savage as a boar, to put in a rage.

Վարազենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Flesh or skin of a wild boar.

Վարազորէն, *adv.* Like a wild boar.

Վարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To infect; to shut up, to envelop; to seize.

Վարակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Infection.

Վարան See **Վարանք**.

Վարանական (*ի, աւ*) *adj.* Irresolute, indeterminate, perplexed, doubtful, uncertain, floating, tottering.

Վարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beset, to possess, to seize, to take, to obtain, to catch: See **Վարանիլ**.

Վարանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*

To throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass.

Վարանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be beset, seized or caught: to hesitate, to be uncertain, to vacillate, to waver, to be in perplexity, to be embarrassed.

Վարանումն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Վարանք**.

Վարանք (*նայ, նգբ*) *s. pl.* Perplexity, embarrassment of mind, hesitation, uncertainty, doubt, vacillation, irresolution, want of determination. 'Ի վարանս մտանել, to hesitate, to be uncertain, to be in great perplexity.

Վարապան (*ի, աւ*) *s.* See **Վարապա նակ**.

Վարապանակ (*ի, աւ*) *s.* Sagum, great coat; armour, cuirass: snaffle, noseband.

Վարառական (*ի, աւ*) *adj.* Scattered, dispersed, vagabond, wandering.

Վարատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To scatter, to disperse, to destroy.

Վարատումն (*տման, տմամբ*) *s.* Scattering, dispersion, destruction.

Վարդ (*ի, իւ*) *s.* Rose.

Վարդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces roses, abounding in roses.

Վարդաբեղ, *adj. ind.* As pretty as a rose.

Վարդաբոյն, *adj. ind.* Rose colour, red, rosy.

Վարդախիգ (*ի, իւ*) *s.* See **Հարսանիք**.

Վարդայատակ, *adj. ind.* Strewed or covered with roses.

Վարդապետ (*ի, աւ*) *s.* Doctor, master, preceptor.

Վարդապետաբար, *adv.* Like a master, magisterially, dogmatically.

Վարդապետական (*ի, աւ*) *adj.* Doctoral, doctrinal; didactic; dogmatical; preceptorial. **Վասիճան վարդապետական**, Doctor's degree.

Վարդապետարան (*ի, աւ*) *s.* Place where one is taught, school; that is used in teaching.

Վարդապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To teach, to lecture, to instruct, to catechise.

Վարդապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Doctrine, teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; lesson; dogma; doctor's degree; catechism; lecture.

Վարդապետուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Mistress, she that teaches.

Վարդապետութիւն, *adv.* See Վարդապետարար:

Վարդապետ (ի, իւ) *s.* Transfiguration: See Այլակերպութիւն:

Վարդապետակ, *adj. ind.* That resembles a rose.

Վարդարան (ի, աւ) *s.* Rosary, grand chaplet.

Վարդենի (նւյ, նեաւ) *s.* See Վարդենի:

Վարդենի, *s. ind.* Rose tree.

Վարել (եմ, եցի) *v. a.* To drive, to make go, to carry; to lead, to conduct, to guide; to chase, to drive out, to expel, to dispossess: to bend, to strain, to draw; to thrust in, to drive in: to labour at, to form, to cultivate: to administer, to govern, to rull, to command, to have the administration: to manage, to exercise, to practise, to do the duties of an office; to use, to employ, to make use of: to treat. Վարել զթի, to row, to pull. 'ի գերութիւն or գերի վարել, to catch, to make captive, to make prisoner, to conduct to slavery. Վարել զկեանս, to lead a life, to live. Վարել զճանապարհ, to go, to walk, to march. Վարել 'ի խաղաղութիւն, to pacify, to bring peace, to appease, to accommodate. Դատ վարել, to act against any one, to pursue to justice; to be concerned in a lawsuit. Տարապարհակ վարել, to force, to drive, to press, to oblige. Վարել զնաւ, to navigate, to steer, to conduct a ship. Վարել մտայ, to conjecture, to judge, to think.

Վարժ (ի, իւ) *adj.* Practised, versed, exercised, erudite.

Վարժապետ (ի, աւ) *s.* Professor, lecturer, master, preceptor: gymnasiarch.

Վարժապետական (ի, աւ) *adj.* Doctoral, like a master.

Վարժարան (ի, աւ) *s.* School, gymnasium.

Վարժաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վարժ:

Վարժել (եմ, եցի) *v. a.* To exercise, to bring up, to instruct, to form; to practise.

Վարժիլ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be exercised, to be instructed; to acquire.

Վարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exercise, practice, instruction, discipline, culture, erudition.

Վարժք (ժից, ժիւք) *s. pl.* See Վարժութիւն: Պէտ վարժից See Վարժապետ:

Վարիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To be conducted, to be carried, to go; to act, to apply one's self to; to practise, to exercise one's self; to treat. Զհեմ վարիլ, to pursue.

Վարիլ (բի, բաւ) *adj. and s.* That conducts, conductor; director; governor; that practises, that employs: See Մարտի:

Վարի (ի, իւ) *s.* Conjecture, opinion, advice; esteem, reputation.

Վարկադրել (եմ, եցի) *v. a.* See Վարկանել:

Վարկաձք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Conjecture, opinion.

Վարկանել (եմ, վարկայ) *v. a. and n.* To conjecture, to judge, to presume, to be of opinion, to think, to dream, to esteem, to count, to reckon.

Վարկաւորակ, *adj. ind.* Vain, useless, frivolous, chimerical, vile, low, abject, contemptible: in vain, uselessly; by chance, by accident: simply; gratuitously.

Վարձ (աւ, աւ or rather վարձ) *s. pl.* Hire; salary, carriage, portage; retribution, recompense, payment: wages, price, agreement: farming, hiring, bail, leasing, farm, letting out, freight, fare, passage money. 'ի վարձաւ ունել or աւաւել, to take on farm, on hire, to farm, to hire, to let out; to freight, to charter. 'ի վարձաւ աւել, to give on farm, on hire, to farm, to hire, to let out, to rent, to lease, to let annually. Վարձարկանել, to contract, to make an agreement.

Վարձախնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* That asks a salary, mercenary.

Վարձակ (ի, աւ) *s. f.* Female singer; she that plays on a musical instrument.

Վարձահատոյց, *adj. ind.* Remunerator.

Վարձաձք (նայ, նք) *s. pl.* Salary, compensation: portion, dowry; paraphernalia.

Վարձաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To remunerate, to recompense.

Վարձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Remuneration, recompense.

Վարձաւոր See Վարձաւոր:

Վարձել (*եմ, էցի*) *v. a.* To hire, to take on hire, to farm; to contract. **Վարձել զնաւ**, to freight, to charter. **Վարձել զկին**, to endow.

Վարձիկ (*եմ, ձեցայ*) *v. a. and n.* See **Վարձիկ**.

Վարձկան (*ի, աւ*) *s.* Mercenary, day labourer, workman by the day; *venal*. **Իբրեւ զվարձկան**, in a mercenary manner.

Վարձկանիկ (*եմ, էցի*) *v. a.* To hire, to take on hire.

Վարձկանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Վարձկանիկ**.

Վարձկանիկ (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be hired, to serve or work for money.

Վարձկանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of a mercenary, of a day labourer or journeyman.

Վարձուոր (*ի, աւ*) *s.* Mercenary, journeyman: farmer, lodger; copyholder, Lord of the manor, lessee.

Վարձ (*ի, իւ*) *s.* Net, netting, lace.

Վարնդենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Cucumber (plant).

Վարշամակ (*ի, աւ*) *s.* Handkerchief; towel, napkin, cloth, linen; headband; amice.

Վարշամակապաւ (*ի, աւ*) *adj.* Wrapped up in cloth or linen.

Վարոց (*ի, աւ*) *s.* Whip, rod; spur; instrument that serves to drive or to prick: penis, privy member.

Վարդաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Provided with a whip, with a rod or a spur.

Վարուժան (*ի, աւ*) *s. f.* Turtle dove; female pigeon.

Վարուն, *adj. ind.* Laboured, cultivated, used, frequented. **Վարուն Ժաւարհ**, highway.

Վարունգ (*ընգոյ, ընգով*) *s.* Cucumber. **Մանր վարունգ**, girkin. **Վարունգ Հնդկաց**, giraumont (Indian fruit).

Վարչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Government, direction, conduct.

Վարսագեղ (*ի, աւ*) *adj.* Leafy.

Վարսագիտակ, *adj. ind.* See **Վարսաւոր**.

Վարսակ (*ոյ, ով*) *s.* Oats.

Վարսակաւ (*ի, աւ*) *s.* Headpiece, frontlet.

Վարսամ (*ի, աւ*) *s.* Comet.

Վարսավեր (*վերի, վերաւ*) *s.* Bar-

ber, he who shaves the scalp of the head.

Վարսավերել (*եմ, էցի*) *v. a.* To shave, to trim the beard.

Վարսավերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of shaving, art of shaving.

Վարսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Full head of hair, that wears much hair; leafy, tufted.

Վարսաւորիկ (*եմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To be in a tuft.

Վարսել (*եմ, էցի*) *v. a.* To drive in, to force in with a point, to thrust in, to drive in piles, to plant.

Վարսք (*սից, սիւք*) *s. pl.* Head of hair, the hair. **Վարսք ծառոց**, leaves, foliage of trees. **Վարսք լուսաւորաց**, rays of the stars. **Վարսք գիսաւորի**, hair of a comet.

Վարսիք (*սեայ, սեք*) *s. pl.* Small clothes, hose, trousers, breeches, drawers, stockings. **Երկայն վարսիք**, pantaloons.

Վարք (*բուց, բուք*) *s. pl.* Life, conduct.

Վարքայ (*ի, իւ*) *s.* Bark, small boat.

Վաւաշ See **Վաւաշ** with its derivatives.

Վաւեր (*ի, աւ*) *adj.* See **Վաւերական**.

Վաւերաբար, *adv.* Authentically, validly, legitimately.

Վաւերական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Authentick, valid, legitimate: seal, signet, ring. **Վաւերական առնիկ** See **Վաւերացուցանիկ**.

Վաւերականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Authenticity, validity, canonicity, solemnity; confirmation, approbation, ratification, passing of an act.

Վաւերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To authenticate, to make valid, to ratify, to grant, to approve, to legalize, to legitimate.

Վաւերութիւն See **Վաւերականութիւն**.

Վեհ (*ի, իւ*) *adj.* Superior, grand, respectable, noble, generous, excellent, sublime, lofty, elevated, magnificent.

Վեհագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Superior, sublime.

Վեհաղն (*զին, զամբ*) *adj.* Noble.

Վեհանքն, *adj. ind.* Magnanimous, noble, generous, elevated.

Վեհանքնութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Magnanimity, grandeur of soul, nobleness, generosity, loftiness of sentiment, elevation of mind.

Վեհափայր (*adj. ind.*) Lofty, elevated, sublime, magnificent.

Վեհափառ (*ի, իւ*) *adj.* August, royal, grand, magnificent, sublime.

Վեհափառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Majesty, august and sovereign grandeur, magnificence.

Վեհեր (*ի, աւ*) *adj.* See **Վեհերոս**:

Վեհերել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Վեհերոսել**:

Վեհերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Վեհերոսիլ**:

Վեհերոս (*ի, իւ*) *adj.* Weak, pusillanimous, cowardly, that wants courage or heart, fearful.

Վեհերոսել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be weakened, to be downcast, to be discouraged, to lose courage.

Վեհերոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, pusillanimity, cowardice, want of spirit, of heart, timidity.

Վեհերութիւն See **Վեհերոսութիւն**:

Վեղար (*ի, աւ*) *s.* Hood, cowl.

Վեշապատիկ See **Վեշապատիկ**:

Վեշաստան (*նից, նիւք*) *adj.* Sixteen.

Վեշաստանամայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Sixteen years old.

Վեշաստաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Sixteenth: in the sixteenth place.

Վեշաստաներին (*նեցուն, նեքումնք*) *s. pl.* All the sixteen.

Վեր: 'ի վեր, *adv.* Above, upon, on high; over. 'ի վեր անդ or 'ի վեր անդր, above. 'ի վեր բերել or հանել, to elevate, to raise on high: to discover, to unravel. 'ի վեր ելանել or երևիլ, to be elevated, to push one's self, to appear; to be discovered.

Վերաբան (*ի, իւ*) *adj.* Analogical.

Վերաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Analogy.

Վերաբեր (*ի, աւ*) *adj.* **Վերաբեր առնել**, To elevate, to raise.

Վերաբերական (*ի, աւ*) *adj.* Relative.

Վերաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate; to raise: to join: to sustain, to bear, to present, to offer: to carry, to bring: to refer.

Վերաբերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be elevated; to suit, to be referred, to

belong to, to regard, to concern.

Վերաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Elevation; presentation; relation, reference, regard, concern.

Վերաբուսեալ (*եղայ, եղմ*) *adj.* Shooted or produced again.

Վերադայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To be brought again, to be carried, to come.

Վերադիւնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To finish.

Վերադոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Superior, higher: above, beyond.

Վերադոյնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cry out, to exclaim; to predict.

Վերադուշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To predict.

Վերադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write above or upon; to inscribe: to attribute, to refer to.

Վերադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inscription, title.

Վերադառնալ (*ամ, դարձայ*) *v. n-p.* To return, to be returned.

Վերադասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put in the first place, to make surpass others.

Վերադարձ (*ի, իւ*) *s.* Return.

Վերադիտող (*ի, աւ*) *s.* Inspector, overseer: bishop..

Վերադիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Imposition, addition: epact.

Վերադրական (*ի, աւ*) *adj.* Improved, added. **Վերադրական անուն**, surname, epithet.

Վերադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To impose, to put upon, to add, to join.

Վերադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imposition, addition, junction; interposition.

Վերադրեանալ (*ամ, գեցայ*) *v. a.* To put on clothes over others.

Վերաթելել (*եմ, եցի*) *v. n.* To fly on high, to take flight.

Վերածափայ (*ի, աւ*) *adj.* That makes shine on high.

Վերածածկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recover; to cover, to envelop.

Վերածածկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cover, envelope.

Վերածական (*ի, աւ*) *adj.* Mystical, anagogical.

Վերածայրիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To arrive at the summit or top.

Վերածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate, to raise, to bear on high: to reduce.

Վերածնել (եմ, եցի) *v. a.* To regenerate, to make be born again.

Վերածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Regeneration, new birth.

Վերածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reduction.

Վերականգնել (եմ, եցի) *v. a.* To raise again.

Վերակարգել (եմ, եցի) *v. a.* See Վերադասել.

Վերակարգալ (ամ, գացի) *v. a.* To implore, to invoke.

Վերահացու (ի, աւ) *adj. and s.* Put or placed upon; set over: superintendant, intendant, inspector, provost, guardian, prefect, president, principal, director, regent, administrator, governor, officer, commander, that has the care of, charged with.

Վերահացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superintendence, management, inspection, presidency, provostship, principality, administration, government, direction, care, charge.

Վերակենդանել (եմ, եցի) *v. n.* To revive, to be reanimated, to come to life again.

Վերանկել (եմ, եցի) *v. a.* To look on high.

Վերակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To recall, to revoke, to call again or on high.

Վերահայեաց, *adj. ind.* That looks up.

Վերահայցել (եմ, եցի) *v. a.* To ask again; to ask from above.

Վերահանգուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To repose, to make repose.

Վերահասու, *adj. ind.* Knowing, understanding, well advised, enlightened.

Վերաձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name, to pronounce; to cry out.

Վերաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry, voice.

Վերաձգող (ի, աւ) *adj.* That extends.

Վերաձառել (եմ, եցի) *v. a.* To tell or relate before.

Վերաձուլ (ջման, շմամբ) *s.* Increase, augmentation.

Վերամբառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To raise, to heighten: to sustain, to support.

Վերամբարձ, *adj. ind.* Raised, high, sustained. Վերամբարձ ասնիլ, to sustain, to carry. Վերամբարձ թռչիլ, to fly upwards.

Վերամբարձան, *adj. ind.* That bears, that leads on high.

Վերամբարձիչ, *adj. ind.* That raises, that heaves up.

Վերայ See 'ի վերայ.

Վերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be raised, to mount; to rise.

Վերանորոգել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Վերանստիլ (իմ, նստայ) *v. n-p.* To be seated, to be placed; to mount upon.

Վերանցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Surpassed.

Վերաչուել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերապատուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Reverend.

Վերապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To revere, to honour, to respect.

Վերառաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send on high; to send back; to send.

Վերառեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Elevated, raised.

Վերառոյցել (եմ, եցի) *v. a.* To raise, to heave up.

Վերառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elevation, rising.

Վերասլանալ (ամ, սլացայ) *v. n-p.* To fly on high, to soar, to take flight.

Վերաստեղծել (եմ, ստեղծի) *v. a.* To create again, to renew: to discover, to invent.

Վերաքողել (եմ, եցի) *v. a.* To cover again; to cover from above.

Վերաստուլ (սչի, սչաւ) *s.* Inspector: purveyor.

Վերասրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Retribution: addition, augmentation.

Վերարկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to palliate.

Վերարկու (ի, աւ) *s.* Great-coat, cloak: riding hood: covering. Վերարկու ձիոյ, horse cloth, caparison.

Վերարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of covering; cover; palliation.

Վերացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised, heightened: abstract.

Վերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To raise, to heighten, to lift, to lift on high; to set up; to abstract.

Վերացուլ (ցման, ցմամբ) *s.* Elevation, exaltation.

Վերացուցուլ (ցման, ցմամբ) *s.* Abstraction.

Վերացողել (եմ, եցի) *v. a.* To spill; to pour out, to shed, to pour from above.

Վերափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To transport, to carry on high, to raise, to bear on high.

Վերափոխում (իման, իմամբ) *s.* Assumption, carrying off.

Վերաբարդել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to divulge, to announce, to preach.

Վերբերել (բեր, բերաւ) *adj.* See Վերբերող:

Վերբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վերբերում:

Վերբերում (թեան, թեամբ) *s.* Elevation; presentation; act of maintaining or supporting.

Վերբերող (ի, աւ) *adj. and s.* That maintains, that supports, that bears.

Վերելակ or Վերելակ (ի, աւ) *adj. and s.* Ascending, that mounts, that is mounted.

Վերելակել (եմ, եցի) *v. n.* To mount. Վերելակել սանդղաթ, to scale.

Վերելք (լից, լիւք) *s. pl.* Elevation, ascension; staircase; act of mounting; scaling ladder; emersion.

Վերերգակ (ի, աւ) *adj. and s.* That sings, that praises. Վերերգակ սաղմոսք, gradual psalms.

Վերերգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing, to celebrate, to praise.

Վերերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song; epode.

Վերերևել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To appear, to shoot forth, to be born, to be produced.

Վերերևութ, *adj. ind. and adv.* Apparent, superficial: superficially.

Վերերևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superficies, surface; appearance.

Վերբերման, *adj. ind.* See Վերամբարձ:

Վերնդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that sustains, that carries.

Վերնդունել (իմ, ընկալայ) *v. a.* To receive.

Վերննայել (եմ, եցի) *v. a.* To represent; to present, to offer.

Վերնակալ (ի, իւ) *adj.* That receives: that sustains, that bears.

Վերնակալուչ, *adj. ind.* See Վերնակալ:

Վերննմիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To

shoot or bud again: See Վերերկի:

Վերին (բնայ, բնով) *adj.* Superior, upper, high, that is above; celestial: See Վերնակալ:

Վեր 'ի վայր or 'ի վեր և 'ի վայր, *adv.* High and low; here and there, every where, often. Վեր 'ի վայր լինել, to upset, to overturn, to disorder, to disturb, to confound, to derange.

Վեր 'ի վերայ, *adj. ind. and adv.* Superficial, apparent; superficially, apparently.

Վերլուծական (ի, աւ) *adj.* Analytical.

Վերլուծանել (եմ, լուծի) *v. a.* To analyse, to resolve.

Վերլուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Analysis, resolution.

Վերծանել (եմ, եցի) *v. a.* To recite, to read.

Վերծանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recitation, reading.

Վերծանող (ի, աւ) *adj. and s.* Reader, that reads.

Վերջնակ (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերմակ (ի, աւ) *s.* Coverlet of a bed.

Վերջուղարկել (եմ, եցի) *v. a.* See Վերապաշտել:

Վերնագաւառ (ի, աւ) *s.* Upper part of a country.

Վերնագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title.

Վերնագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Superior, higher.

Վերնագուն (գրան, գրամբ) *s.* Sluice.

Վերնաթեւել See Վերաթեւել:

Վերնաթուշ, *adj. ind.* That flies upwards.

Վերնայրոյ, *adj. ind.* That receives light from above or from heaven.

Վերնախաղ (ի, իւ) *s.* Note in music.

Վերնախորհիս (բոխի, բոխաւ) *s.* Abacus.

Վերնախնամ, *adj. ind.* Protected or provided for by heaven, divine.

Վերնական (ի, աւ) *adj.* Superior, celestial, aerial, ethereal.

Վերնակառայ, *adj. ind.* Built on high, celestial.

Վերնակեցող, *adj. ind.* That is of divine or celestial behaviour.

Վերնակողմ (ման, մամբ) *s.* Upper side or part.

Վերնահոս, *adj. ind.* Spilt or poured from above, celestial.

Վերնաճեմ See **Երկնաճեմ**.

Վերնամաշկ (ի, աւ) *s.* Epidermis.

Վերնամարտ (ի, իւ) *adj.* That contends with, that resists Heaven.

Վերնամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat, war with Heaven.

Վերնամրցանակ, *adj. ind.* Crowned, rewarded by Heaven, celestial.

Վերնայարկ (ի, աւ) *s. and adj.* The highest floor of a house, garret, the highest part of a building; roof; vault, arcade: superior, higher, vaulted.

Վերնային (յնոյ, յնով) *adj.* Superior, celestial.

Վերնանշուլ, *adj. ind.* See **Վերնալուս**.

Վերնաշաւիղ, *adj. ind.* That leads above or to Heaven.

Վերնատուն (տան, տամբ) *s.* The highest story of a house: guest chamber: orchestra.

Վերնատուղ (ի, աւ) *adj.* That gives from Heaven.

Վերնափեղկ (ի, իւ) *s.* Upper covering.

Վերնոս (ի, աւ) *adj. and s.* Epileptical: aerial.

Վերնոսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be subject to epilepsy.

Վերնոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epilepsy, falling sickness, fits.

Վերոգրել (եմ, եցի) *v. a.* To write upon or above.

Վերոյ: 'ի վերոյ, *prep. and adv.* Up, upon, above; beyond; over, aloft. 'ի վերոյ կողմանէ, from above. 'ի վերոյ քան, above, over.

Վերոսնել (եմ, եցի) *v. n.* To mount, to go up stairs.

Վերուստ: 'ի վերուստ, *adv.* From above.

Վերջ (ոյ, սվ or ի, իւ) *s.* End, finish, conclusion; bound, extremity: fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border, ribbon, galloon, band, cord; tail, plume, plumage: cadence, fall: back. 'ի վերջ or 'ի վերջ կոյս, behind, backward. 'ի վերջ կոյս նա հանջել, to draw back, to remove. 'ի վերջէ or 'ի վերջոյ, at last, after all, in conclusion, lastly: from behind.

Վերջաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epilogue; peroration.

Վերջագարծիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.*

To return, to be returned, to go back.

Վերջակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of remaining behind, removal, cessation, desisting.

Վերջակողմն (ման, մամբ) *s.* Stern, back, posterior part.

Վերջանալ (ամ, ջացայ) *v. n-p.* To be finished or ended, to cease; to be behind, to remain behind; to go away from, to be departed, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of.

Վերջապահ (ի, աւ) *s.* Rearguard.

Վերջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To finish; to put an end to; to deprive of.

Վերջաւոր (ի, աւ) *s.* Fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border; ribbon, galloon, cord. **Չարդարել** 'ի վերջաւորս, to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink.

Վերջաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cadence; end, termination.

Վերջահեք (եանց, եամբ) *adj. pl.* The last. 'ի վերջահանն, lastly, in the last place, after.

Վերջինթեր (ի, աւ) *adj.* Penultimate.

Վերջին (յնոյ, յնով) *adj.* Last; posterior, final; that is behind; ulterior; extreme; supreme.

Վերջնական (ի, աւ) *adj.* Last; final; extreme.

Վերջնաւոր (ի, աւ) *adj.* Last.

Վերջոսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To return, to be returned; to be drawn back, to retire behind.

Վերջու, *adv.* Lastly, in the last place, after.

Վերսաստկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impetuosity, violence.

Վերսաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sharp, diesis.

Վերստին, *adv.* Once more, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերս, *adj. ind.* Chained, woven, made of chains. **Վերս զրահ**; halbert.

Վերսառաւեան (ի, աւ) *adj.* Epigrammatical.

Վերսառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epigram: inscription, title. **Յօրի նոյ վերսառութեան**, epigrammatist.

Վերսել (եմ, եցի) *v. n.* To dance together.

Վերօրհնել See **Օրհնել**.

Վեց (ցից, ցիւք) *adj. and s.* Six.

Վեցախորշ, *adj. ind.* See **Վեցանկիւն**.

Վեցակույն, *adj. ind.* See Վեցանկին:

Վեցանկին (կեան, կեամբ) *adj. and s.* Sexangular; hexagon.

Վեցանկինի, *adj. ind.* See Վեցանկին:

Վեցադի (զւոյ, զեւ) *adj.* Վեցադի նուագարան, Six string instrument.

Վեցապատիկ, *adj. ind. and adv.* Sixfold.

Վեցաքանկեան, *adj. and s. ind.* Worth six farthings: six farthings.

Վեցաքրեան, *adj. ind.* Of six ages or epochs.

Վեցդիմի, *adj. ind.* Hexaedron.

Վեցեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* Six: sixth, the sixth part of a whole.

Վեցերեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* See Վեցեակ:

Վեցերորդ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Sixth: sixthly.

Վեցերեան (ցեցունց, ցեցումբ) *s. pl.* The whole six.

Վեցթւեան, *adj. ind.* Having six wings.

Վեցիջեան, *adj. and s. ind.* Having six columns: hexapla.

Վեցիւր, *adj. ind. and adv.* Sixth: sixthly.

Վեցիցս, *adv.* Six times.

Վեցիկն, *adj. ind.* Sixfold; six times as much.

Վեցհազարեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* That contains the number six thousand.

Վեցհազարեան, *adj. and s. ind.* See Վեցհազարեակ:

Վեցձեռնի, *adj. ind.* Having six hands.

Վեցոտանի (նւոյ, նեւ) *adj.* Six-footed, having six feet.

Վեցոտեան, *adj. ind.* Hexameter, that has six feet.

Վեցոտանի See Վեչոտանի:

Վեցօրեայ (բէի, բէիւ) *adj. and s.* Of six days: hexameron.

Վզանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be hurled headlong, to be destroyed.

Վզանու, *adj. ind.* Precipitate, dangerous, hazardous; insolent, rude, prejudicial, hurtful.

Վգեան (ենի, ենիւ) *s.* Damage, loss, prejudice; expense, consumption.

Վգեանակ (ի, աւ) *s.* See Վգեան:

Վէդ (վեդի, վեդաւ) *s.* Dispute, debate, contest: cockal (child's toy).

Վի վէդ քաւ, to dispute, to debate, to contest.

Վէճ (վէճի, վէճիւ) *s.* Dispute, debate, contest, quarrel, difference, controversy, litigation, contention.

Վէճ (վէճի, վէճաւ) *s.* Stone, rock.

Վէպ (վեպի, վեպաւ) *s.* History, narration, tale, recital, discourse, news.

Վէպոսաւ, to narrate, to relate, to tale.

Վէտ (վետի, վետաւ) *adj.* High flown, arrogant, proud, saucy, insolent, haughty, fierce.

Վէտական (ի, աւ) *adj.* See Վէտ:

Վէտ (վետի, վետաւ) *s.* Cat, incision: wave, flood, billow.

Վէր (վերի, վերաւ) or rather Վէր, վերայ, վերք, *s. pl.* Sore, wound; ulcer: cicatrice: bruise, livid contusion; chink; chap; slash; scratch: callousity, hard knot. Վէրս ի վերայ զնիւ, to wound, to cover with wounds.

Վթար (ի, աւ) *s.* Fault, failing.

Վիդ (ի, աւ) *s.* See Չգաղթի:

Վիգն (վիգնի, վիգնաւ) *s.* Vetch.

Վիդ (վիդի, վիդաւ) *s.* Neck, crag.

Վիթ (վիթի, վիթաւ) *s.* Antelope.

Վիթխարի (բւոյ, բեւ) *adj.* Colossal, gigantick, of great stature. Վիթան վիթխարի, colossus. Վիթ վիթ, giant.

Վիթխարութիւն (թեան, թեան) *s.* Great stature.

Վիթոնի or Վիթոնի (այ, աւ) *s.* Python.

Վիթած (ի, աւ) *adj. and s.* Abortive, born before the time: abortion.

Վիթակ (ի, աւ) *s.* Curtain, veil: flux, current, rivulet, flood.

Վիթանք (նայ, նայ) *s. pl.* Abortion: stream, flowing, flux, flooding.

Վիթել (եմ, եցի) *v. a.* To miscarry, to be brought to bed before the time: to make flow or trickle, to pour out.

Վիթիւ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To drop, to trickle, to flow, to fall: to be abortive.

Վիթուն (ժման, ժմամբ) *s.* Drooping, trickling, flux; abortion.

Վիհ (վիհի, վիհաւ) *s.* Abyss, gulf; trench, ditch, dyke, hollow, cave, cavern; chaos.

Վիճաբան (ի, իւ) *adj.* Fond of dispute, contentious; disputant.

Վիճաբանական (ի, աւ) *adj.* Polimical; litigious.

Վիճաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To dispute, to debate, to contest.

Վիճաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dispute, debate, contest, strife, controversy, question.

Վիճադրութիւն See Վիճաբանութիւն:

Վիճակ (ի, աւ) *s.* Lot, chance; ballot, balloting; suffrage, voice: lot, portion, share: sorcery: inheritance, possession: destiny, fate, fortune, good fortune: fief: fee farm, farm; precinct, department, district, liberties, extent of jurisdiction, boundary, territory, diocese: seat, situation, state, condition, destination, disposition, part, order, rank, quality, dignity, office, employment, profession. Վիճակ արկանել, to cast lots, to ballot: to practise witchcraft.

Վիճակագրութիւն See Վիճակընկերութիւն:

Վիճակակալ (ի, աւ) *s.* Feudatory: successor.

Վիճակաւոր (ի, աւ) *s.* See Վիճակակալ:

Վիճակաւորութիւն See Վիճակաւորութիւն:

Վիճակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot; witchcraft: balloting, voting: inchoffment.

Վիճակաւոր (ի, աւ) *s.* Incumbent: clergyman, ecclesiastick.

Վիճակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Վիճակեցուցանել:

Վիճակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benefice, title, ecclesiastical dignity.

Վիճակել (եմ, եցի) *v. a.* See Վիճակեցուցանել:

Վիճակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or to distribute by lot: to make inherit, to put in possession of an inheritance.

Վիճակընկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot, chance; witchcraft.

Վիճակընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* and *s.* That throws for the chance; sorcerer.

Վիճակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To fall by chance, to arrive by chance, to happen.

Վիճանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Վիճ:

Վիճել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to wrangle, to quarrel, to attack.

Վիճիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* See Վիճել:

Վիճաբեր (ի, աւ) *adj.* Produced from a stone, from a rock.

Վիճաբարան, *adj. ind.* That is hidden in a rock, in a cavern.

Վիճագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* A layer of stones in a building.

Վիճախարիսի, *adj. ind.* Consolidated by stones, firm.

Վիճածին, *adj. ind.* That produces the stones; that is produced by stone.

Վիճական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of stone: that lives in a stone or in a column.

Վիճահատ (ի, աւ) *s.* A piece of stone: See Բարահատ:

Վիճանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To become stone, to become hard.

Վիճատաշ, *adj. ind.* Cut from stone, polished.

Վիճատառել (եմ, եցի) *v. a.* To make stone, to harden.

Վիճարգել, *adj. ind.* Hindered or surrounded by stones.

Վիճարդ, *adj. ind.* See Վիճարդեան:

Վիճարդեան, *adj. ind.* That resembles a stone; of stone; hard.

Վիճացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make stone, to harden, to strengthen.

Վիճափոր, *adj. ind.* Hollowed from stone.

Վիճիղեն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of stone.

Վիճուա, *adj. ind.* Full of, filled with stones.

Վին (փի, փաւ) *s.* Lute.

Վիշապ (ի, աւ) *s.* Dragon, serpent. Վիշապ ծովու, sea dragon.

Վիշապխոտ (ոյ, ով) *s.* Snake root; small dragon; tarragon.

Վիշապամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights with a dragon.

Վիշապամուխ, *adj. ind.* Dipped or plunged into a dragon's blood.

Վիշապանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To become a dragon, a serpent.

Վիշապաշունչ, *adj. ind.* Breathed by a dragon.

Վիշապապատիր, *adj. ind.* Deceived by a dragon, by a serpent.

Վիշապատուան, *adj. ind.* Having the tail of a dragon, of a serpent.

Վիշապաբար (ի, բամբ) *s.* Dracontia.

Վիշապօրէն, *adv.* Like a dragon, like a serpent.

Վեշա (վշտի, վշտաւ) *s.* Trouble, grief, affliction, sufferance, torment, labour, tribulation, displeasure, sorrow, inconvenience, disorder, inquietude.

Վիպագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Historiographer.

Վիպասան (ի, իւ) *s.* Historian, narrator.

Վիպասանական (ի, աւ) *adj.* Historical, narrative.

Վիպասանել (եմ, եցի) *v. a.* To tell, to relate.

Վիպասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* History, narration, relation, recital.

Վիպասանորէն, *adv.* Historically.

Վիսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow proud, to render haughty.

Վերաբերան (ի, աւ) *s.* The mouth or the opening of a wound.

Վերաբայժ (բուժի, բուժիւ) *s.* Surgeon.

Վերաբուժական (ի, աւ) *adj.* Chirurgical, surgical.

Վերաբուժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surgery.

Վերադ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Adversary, antagonist, enemy.

Վերադուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enmity.

Վերած (ի, աւ) *adj.* See **Վերաւոր**.

Վերաչափ (ի, իւ) *s.* Probe, surgical instrument.

Վերապ (ի, իւ) *s.* Hollow cave, very deep ditch.

Վերառնուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of being wounded, wound.

Վերաւոր (ի, աւ) *adj.* Wounded; killed, dead.

Վերաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To wound.

Վերաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be wounded.

Վերաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wound, contusion.

Վերդ (վրդի, վրդաւ) *s.* Club, staff; great stone.

Վիպ (ի, իւ) *s.* Witness; voucher; martyr.

Վիպարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Martyrology.

Վիպական (ի, աւ) *adj.* and *s.* That belongs to a martyr: testimonial; certificate.

Վիպակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That gives evidence with another: that suffers martyrdom with another.

Վիպանոց (ի, աւ) *s.* See **Վիպարան**.

Վիպասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves martyrs.

Վիպարան (ի, աւ) *s.* Chapel or tomb of a martyr.

Վիպել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To witness, to give evidence; to attest, to certify; to protest: to suffer martyrdom.

Վիպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence; allegation, citation, approval, confession; attestation, certificate; authority; vouching; demonstration, proof, document, example, protestation; report: martyrdom. **Վիպութիւն գնել**. See **Վիպել**.

Վիպուհի (հւղ, հեաւ) *s. f.* A female martyr.

Վիպ ա ի, *adv.* Like a martyr.

Վհամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To discourage, to dishearten, to frighten, to cause despair.

Վհամեցուցիլ (ցիծ, ցլաւ) *adj.* That makes despair or that discourages, that dispirits.

Վհամիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To lose courage, to be disheartened, to despair.

Վհամուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discouragement, loss of spirit, languor, despair.

Վհահարցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Sorcerer, magician.

Վհուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sorcery, divination.

Վհուկ (վհկի, վհկաւ) *s.* Sorcerer, wizard, that is possessed with a familiar spirit: familiar spirit. **Վիւ վհուկ**, prophetess, pythoness, witch, sorceress.

Վճար (ի, իւ) *s.* Recompence, compensation, payment, acquittance, discharge: end, finish.

Վճարել (եմ, եցի) *v. a.* To recompense, to restore, to compensate; to pay, to settle one's accounts; to clear, to free of debts: to stop; to resolve; to expedite: to satisfy: to conclude, to finish, to end, to terminate: to obstruct, to hinder. **Վճարել զպարտ**, to pay, to settle a debt. **Վճարել զգրաման**, to reimburse. **Վճարել զհաշիւն**, to pay a balance. **Վճարել զկեանս**, to end one's life, to die.

Վճարումն (բման, բմամբ) *s.* Compensation, satisfaction, payment, pay.

Վճիւ (վճույ, վճում) *s.* Sentence,

judgment, decree, consultation, act, decision, definition, resolution, declaration, ordinance. Վճիռ հասանել See Վճռել:

Վճիւր (վճաի, վճաւ) *adj.* Clear, pure, clean.

Վճառաւոր, *adv.* Decisively, decidedly, definitively; peremptorily.

Վճռական (ի, աւ) *adj.* Decisive, definite, peremptory.

Վճռել (եմ, եցի) *v. a.* To decide, to determine, to define, to resolve, to judge, to deliberate; to adjudge, to sentence, to declare, to ordain; to decree; to pronounce; to condemn; to enact, to order.

Վնաս (ու, ու) *s.* Injury, prejudice, wrong, damage, ill, hurt, loss, grief, detriment, disadvantage, offence, fault, sin, injustice, mischief.

Վնասակար (ի, աւ) *adj.* Hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial, evil-doing, malicious, bad, wicked, dangerous, ruinous, disastrous, rascally: guilty: shocking, offensive.

Վնասակարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of any thing prejudicial: See Վնաս:

Վնասաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վնասակար:

Վնասաւորութիւն See Վնասակարութիւն:

Վնասաւորաւ (ի, իւ) *adj.* Guilty, damnable.

Վնասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guiltiness, guilt, crime, fault, sin: implication.

Վնասակար (սիրի, սիրաւ) *adj.* Evil-doing, malicious, bad, wicked.

Վնասել (եմ, եցի) *v. a.* To hurt, to injure, to prejudice, to damage, to wound, to shock, to offend, to do wrong, to bring loss or harm.

Վշեայ, *adj. ind.* See Վշեղէն:

Վշեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of line or flax.

Վշտալին, *adj. ind. and adv.* Sorrowful, afflicted, annoyed, vexed: sorrowfully, dolefully, with grief.

Վշտալնել (եմ, եցի) *v. a.* To afflict, to vex, to incommode, to disquiet.

Վշտալնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be irritated, to be discontented, to be sorry.

Վշտալաւ, *adj. ind.* See Վշտալնել:

Վշտալեայ (գեցի, գեցաւ) *adj.* See Վշտալնել:

Վշտալի, *adj. ind.* See Վշտալնել:

Վշտալից, *adj. ind.* Sorrowful, vexed, afflicted: perplexing, afflicting, vexatious.

Վշտակեայ (կեցի, կեցաւ) *adj.* Miserable, that is suffering.

Վշտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Suffering, that suffers, painful.

Վշտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That suffers with another; compassionate.

Վշտակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, grief, trouble.

Վշտակցել (եմ, եցի) *v. n.* See Վշտակցիլ:

Վշտակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To pity, to partake the grief of another.

Վշտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion, condolence.

Վշտահան (ի, աւ) *adj.* Laborious, painful.

Վշտահար (ի, աւ) *adj.* Vexed, afflicted.

Վշտամբեր (ի, աւ) *adj.* Suffering, patient.

Վշտամբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, patience.

Վշտանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To suffer, to endure, to be incommoded, to be inconvenienced, to be tormented, to toil; to be vexed, to be irritated; to be sad, to be afflicted, to be offended.

Վշտաւարչար, *adj. ind.* Harassed, enduring, suffering.

Վշտատես (ի, աւ) *adj.* Suffering, plagues, discomposed.

Վշտատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, trouble, grief, plague, disquietude.

Վշտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To plague, to discompose, to inconvenience, to disoblige, to make suffer, to vex, to cause displeasure, to tease, to offend, to provoke, to affront, to sadden, to grieve, to afflict.

Վշտմբեր See Վշտամբեր:

Վոհմակ (ի, աւ) *s.* Herd, flock.

Վոռե (ի, իւ) *s.* Boreas.

Վոռեաս (ի, աւ) *s.* See Վոռե:

Վռել See Վին:

Վռ-շ (վռջ, վռվ) *s.* Flax, line; hemp.

Վսեմ (ի, աւ) *adj.* Sublime, eminent, high, elevated, supported, excellent, noble.

Վսեմական (ի, աւ) *adj.* See Վսեմ:

Վսեմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To excel, to surpass, to rise above, to be elevated.

Վսեմապատիւ, *adj. ind.* Most excellent.

Վսեմապէս, *adv.* Sublimely, eminently, excellently.

Վսեմափառ (ի, իւ) *adj.* Most eminent.

Վսեմափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eminence.

Վսեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sublimity, elevation, nobility; excellence, eminence, grandeur, highness.

Վսեր: 'ի վսեր դալ, To be opposed, to be contrary to.

Վստահ (ի, աւ) *adj.* Confident, well assured, bold.

Վստահայից, *adj. ind.* Assured, with boldness.

Վստահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To trust, to take confidence, to be assured, to place confidence.

Վստահարան (ի, աւ) *s.* Assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To assure, to give hopes.

Վստահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trust, confidence, assurance, boldness, security, expectation, hope.

Վտակ (ի, աւ) *s.* Rivulet, current of water, brook, small river or stream.

Վտակահոս, *adj. ind.* Trickling.

Վտականալ (ամ, կացայ) *v. n.* To trickle, to fall or run down in drops.

Վտակարբու, *adj. ind.* Watered by means of a rivulet.

Վտանք or Վտանկ (ի, աւ) *s.* Peril, danger, risk, inconvenience, chance, hazard, ill, misfortune. Վտանգաւ, perilously, hazardously, dangerously.

Վտանգաւոր (ի, աւ) *adj.* Perilous, dangerous, venturous; hazardous; that is in danger.

Վտանգել (եմ, էջի) *v. a.* To put in peril, in danger, to expose, to compromise, to venture, to hazard, to put in jeopardy, to risk; to importune, to torment.

Վտանգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտանգել:

Վտանգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be in peril or in danger, to be in jeopardy.

Վտառ (ի, աւ) *s.* Troop, multitude, flock. Վտառք ձկանց, shoal of fish.

Վտառ առ վտառ, in a flock.

Վտառապահ (ի, աւ) *s.* Porter.

Վտարակ (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարական (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարանդել (եմ, էջի) *v. a.* To banish, to drive away, to exile, to confine, to expatriate, to make wander or stray.

Վտարանդի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Banished, exiled, expatriated, vagabond, wandering; emigrant: uncertain.

Վտարանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Banishment, exile; emigration: uncertainty.

Վտարանջեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Revolted, rebellious.

Վտարանջել (եմ, էջի) *v. n.* To revolt, to rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to revolt, to raise up against, to make rebel.

Վտարանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Revolt, rebellion, insurrection, resistance, mutiny.

Վտարել (եմ, էջի) *v. a.* To banish, to drive away, to remove, to dislodge, to confine, to exile, to send away; to drive back, to repel.

Վտարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտարել:

Վտարումն (րման, րմամբ) *s.* Banishment, exile; repulse, repercussion.

Վտաւակ (ի, աւ) *s.* Shift; lawn sleeves, surplice: See Պաշտաւոր and Վապորա:

Վտաւան (ի, աւ) *s.* Stadium (length of 125 geometrical paces): See Վապորէզ:

Վտաւառ (ի, աւ) *s.* Curtain, veil, covering.

Վտեան See Վտաւան:

Վտիւ (վտի, վտաւ) *adj.* Lean, dry, haggard, sorry, lank, consumptive; light, weak.

Վտասկրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marasmus.

Վտակցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make lean or thin, to extenuate, to weaken.

Վտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To become thin or lean, to be emaciated, to be weakened: to become dry.

Վտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leanness, weakness.

Վրան (ի, աւ) *s.* Tent, pavilion: barracks. Վրան ժամու, Jewish tabernacle.

Վրանաբնակ (ի, աւ) *adj.* That lives under a tent, under a pavilion, lodged in tents.

Վրացի կոճ See Եղբորոս:

Վրգով See Վրգովիւն:

Վրգովաւեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Seditious, restless, mutinous.

Վրգովել (եմ, եցի) *v. a.* To trouble, to shake, to agitate, to move, to quarrel, to disturb, to confound, to disorder, to raise, to jog.

Վրգովել (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To be disturbed, to be disquieted, to be agitated, to be shaken; to be moved, to be irritated.

Վրգովիւն, *s. ind.* Trouble, quarrelling, disorder, rising, emotion, agitation, movement, sedition, confusion, alarm, shock.

Վրգովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վրգովիւն:

Վրգովումն (վման, վմամբ) *s.* See Վրգովիւն:

Վրէժ (վրէժու, վրէժու) *s.* Vengeance, revenge. Առնուլ զվրէժ or զվրէժս, խնդրել or պահանջել զվրէժ, հանել զվրէժս or զբխնու վրէժն, to avenge, to avenge one's self, to take vengeance, to be revenged. Վրէժս լուծանել or մաւ, to take vengeance; to be avenged or punished.

Վրէժաւու (ի, աւ) *adj.* See Վրէժխնդիր:

Վրէժաւութիւն See Վրէժխնդրութիւն:

Վրէժխնդիր (զրի, զրաւ) *adj.* Vengeful, revengeful, vindictive.

Վրէժխնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vengeance, revenge.

Վրէպ (վրէպի, վրէպաւ) *s. and adj.* Want, failing, fault: wanting, failing, deprived of. Վրէպ լինել, to want, to fail, to be deprived of.

Վրէժաբեր (ի, աւ) *adj.* Vindictive.

Վրէժագործ (ի, աւ) *adj.* Spiteful, revengeful.

Վրէժագործակ (ի, աւ) *adj.* See Վրէժագործ:

Վրէժագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vengeance.

Վրէժակ (ի, աւ) *adj. and s.* Vindictive: instrument of vengeance.

Վրէժակել (եմ, եցի) *v. a.* To avenge, to take vengeance.

Վրէժապարտ (ի, էւ) *adj.* Guilty, worthy of being avenged.

Վրէժաւու (ի, աւ) *adj.* See Վրէժխնդիր:

Վրէպագործ (ի, աւ) *adj.* Defective, perverse, wicked.

Վրէպագործել (եմ, եցի) *v. n.* To fail, to commit a fault.

Վրէպագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Failing, fault, perversity, wickedness.

Վրէպակ (ի, աւ) *s. and adj.* Fault, failing, defect, slip, error; mistake: wanting, failing, false, perverse, wicked, unjust.

Վրէպական (ի, աւ) *adj.* Faulty, fallible.

Վրէպականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fault, failing; fallibility.

Վրէպակընտիր, *adj. ind.* That fails in his choice, in his discernment.

Վրէպանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Fault, defect, failing, error, mistake.

Վրէպել (եմ, եցի) *v. n. and a.* See Վրէպեցուցանել and Վրէպիլ:

Վրէպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make fail or miss, to turn aside, to mislead, to pervert, to deceive: to deprive, to take away.

Վրէպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To fail, to lose, to sin, to stray, to be deceived, to be estranged, to be misled, to get loose, to be mistaken, to be under a mistake: to be destitute.

Վրէպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վրէպանք:

Վրձին or Վրձին (ձնի, ձնաւ) *s.* Brush: pencil.

Վրձնել or Վրձնել (եմ, եցի) *v. a.* To brush.

Վրնջել (եմ, եցի) *v. n.* To neigh. Վրնջիւն, *s. ind.* Neighing.

Վրնջողական (ի, աւ) *adj.* That neighs.

Վրնջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighing.

Վրնջող (ի, աւ) *adj.* That neighs.

S

S (*dune*) D. Consonant, thirty first letter of the Armenian alphabet. On account of the affinity of sound, it is sometimes confounded with Տ and Ժ, for example: Սրգանդ, արգանտ; ընտել, ընդել; տենդ, տենա; գինա, գինդ; աժդոհ, աժդոհ; աժդոյն, աժդոյն; կաթնայ, կասայ; փաթեթ, փաթեթ; շիթ, շիտ:

S at the beginning of words it is sometimes a negative particle, for example: Տգեղ, deformed, disfigured: Գգէտ, ignorant, that knows nothing: Գհաս, that is not ripe.

S between words it is sometimes an augmentative particle, for example: Բեկոր, բեկորոր; կրտեր, կրտերոր; բեկել, բեկելել; քակել, քակելել; փեռեկել, փեռեկելել; նողկալ, նողկալալ:

S or **ss** with a line above denotes the number *four thousand*.

Տարաւ (Hebrew word) Of flax, of line.

Տարեանէ or **Տարեանի** (նւոյ, նեաւ) s. Tavern: See կրպակ:

Տաշնապ (ի, աւ) s. Haste, solicitude, restlessness, necessity, embarrassment, despair, trouble, irksomeness, restless care; misery, sorrow, misfortune; violence, impetuosity; great heaviness of heart; oppression. **Տաշնապաւ**, in haste, with precipitation; immediately, instantly: violently, impetuously.

Տաշնապափոյթ, adj. ind. Urgent, diligent.

Տաշնապել (եմ, եցի) v. a. To urge, to hasten, to solicit, to use diligence, to compel, to put to trouble, to embarrass, to rack, to torment, to constrain, to pursue, to force, to tease, to importune.

Տաշնապեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See **Տաշնապել**:

Տաշնապիլ (իմ, պեցայ) v. n-p. To be in haste, to be hurried, to be disturbed, to be embarrassed, to be tormented, to rack one's brains, to take trouble, to have an urgent and pressing necessity, to be in despair.

Տադր (դեր, դերք) s. m. Brother in law (husband's brother).

Տաժան See **Տաժանք**:

Տաժանաբար, adv. With much trouble, painfully, laboriously, with difficulty.

Տաժանագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very or more difficult, painful, very laborious.

Տաժանալից, adj. ind. See **Տաժանալան**:

Տաժանալան (ի, աւ) adj. Painful, laborious, fatiguing, grievous, hard, vexatious, tiring, difficult, uneasy, rude, heavy, incommodious, annoying.

Տաժանակիր (կրի, կրաւ) adj. See **Տաժանական**:

Տաժանակոծ, adj. ind. Fatiguing: tired:

Տաժանառեւել, adj. ind. Horrible, shocking, hideous.

Տաժանաւոր (ի, աւ) adj. See **Տաժանական**:

Տաժանադոյլ, adj. ind. That walks with difficulty, tired.

Տաժանիլ (լոյ, լեաւ) adj. Laborious, fatiguing: See **Տաժանական**:

Տաժանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To take great pains, to toil, to be fatigued, to give one's self trouble, to have much trouble, to labour.

Տաժանուծն (նման, նմաք) s. Fatigue, labour, trouble, toil, weariness, pain.

Տաժանք (նոց, նոք) s. pl. See **Տաժանուծն**:

Տալ (ի, իւ) s. f. Sister in law (husband's sister).

Տալ (ամմ, եաաւ) v. a. irr. To give, to present, to offer; to concede, to grant; to bestow, to provide, to furnish, to lend; to divide, to distribute; to abandon, to expose, to give up: to make, to render, to produce, to make become, to cause. **Պատուէր** or **հրամաւ աալ**, to command, to order, to prescribe. **Պատասխանի աալ**, to answer, to reply. **Չեան աալ**, to give help, to succour, to aid. **Տալ բարբառիլ**, to make speak. **Տալ զանձն**, to addict one's self to, to apply to; to abandon one's self to, to give one's self up to.

Տալիք (լեաց, լեք) s. pl. Gift.

Տախա (ի, իւ) s. Throne, raised seat: bed, bedstead.

Տախտակ (ի, աւ) *s.* Board, plank, table, tablet: lath, plate, ironplate, thin plate of metal. **Տախտակ խաղալ**, backgammon board, draught board, chessboard. **Տախտակ դաստասանի**, pectoral; rational.

Տախտակագործ (ի, աւ) *adj.* Made of wood or of board.

Տախտակամած (ի, իւ) *adj.* and *s.* Provided or covered with planks, wainscotted, furnished with scaffolding, enclosed, planked in; nailed in: platform: wainscoting: beam, pile of boards: inlaid floor, inlaid work: scaffold, scaffolding: lattice. **Տախտակամած յառակ նաւի**, deck, forecastle.

Տախտակաշար, *adj. ind.* Covered with planks: See **Տախտակամած**.

Տախտապար: **Արկանիւ** 'ի տախտապար See **Տախտապարիւ**.

Տախտապարիւ (եմ, եցի) *v. a.* To throw down, to overthrow.

Տած (ի, իւ) *s.* See **Տածուսն**.

Տածել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to feed, to sustain: to hatch; to foment.

Տածիւ (ծչի, ծչաւ) *adj.* and *s.* Nutritive, nourishing.

Տածողական (ի, աւ) *adj.* Nourishing, nutritious, alimentary, nutritive.

Տածուսն (ծման, ծմամբ) *s.* Nourishment, aliment, sustenance.

Տակ (ի, աւ) *s.* Root, stalk. **Տակ աւնոռ**, to take root.

Տակառ (ի, աւ) *s.* Barrel, cask, pipe, vessel, cag, small cask; butt.

Տակառագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Cooper.

Տակառագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperage.

Տակառապետ (ի, աւ) *s.* Cupbearer; butler; steward.

Տակառապետիւ (եմ, եցի) *v. n.* To give drink.

Տակառապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Butler's office.

Տակաւ, *adv.* Slowly, little by little: yet, still; not yet: more: whilst, as long as, during. **Մինչդեռ աւկաւ**, whilst. **Տակաւ տակաւ**, by degrees, little by little.

Տակաւին, *adv.* Still, yet; whilst, as long as, during.

Տաղ (ի, իւ) *s.* Song, lay, verses for singing: canticle, hymn.

Տաղաի See **Շաղաի**.

Տաղանդ (ի, աւ) *s.* Talent (weight).

Տաղաչափ (ի, իւ) *s.* Versifier.

Տաղաչափել (եմ, եցի) *v. n.* To versify.

Տաղաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Versification; verse.

Տաղասաց (ի, աւ) *s.* Ballad maker, song writer.

Տաղարան (ի, աւ) *s.* Song book.

Տաղաւար (ի, աւ) *s.* Tabernacle, tent, barrack, hut, lodging, cabin.

Տաղաւարահար (ի, աւ) *s.* Տօն տաղաւարահարաց, Feast of tabernacles.

Տաղաւարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To lodge in a hut, to be lodged, to live, to dwell.

Տաղել (եմ, եցի) *v. a.* To mark with a hot iron.

Տաղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, ballad, ode.

Տաղապիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To enrage, to be harassed, to be plagued, to be made uneasy, to be displeased, to be sorry, to be vexed, to be tired of, to be embarrassed.

Տաղակազարական (ի, աւ) *adj.* Very disgusting, detestable, horrible, nauseous.

Տաղակալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To nauseate, to be tired, to be displeased, to be vexed.

Տաղակալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Tiresome, disgusting, displeasing, fastidious.

Տաղականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See **Տաղակալ**.

Տաղականք (նաց, նզք) *s. pl.* See **Տաղակութիւն**.

Տաղականեսակ, *adj. ind.* Ugly, detestable, horrible, disgusting, offensive.

Տաղակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to disgust.

Տաղակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ennui, disgust, nausea, displeasure, aversion.

Տաղառւկ (ակի, ակաւ) *adj.* Tedious, disgusting, displeasing, disagreeable, tiresome: tired.

Տաշար (ի, աւ) *s.* Palace, hotel, court: temple, fane, church.

Տաշարակապու See **Սեղանակապու**.

Տաշարակից (կցի, կցաւ) *s.* Feasting companion.

Տաշարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become a palace, a house or a temple.

Տաշարապետ (*ի, աւ*) *s.* Steward: president or head of a feast.

Տաշարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a palace, a house or a temple.

Տաշիկ (*շի, շիւ*) *s. and adj.* Turk. **Տաշիկ ձի**, barb, Barbary horse. **Տաշիկ ուղտ**, dromedary.

Տաշիկնակ (*ի, աւ*) *s.* Whip, rod.

Տաժալի (*լւոյ, լեւ*) *s.* Watch-tower (at the top of houses) : See **Տահիք** :

Տամպանակ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be wet or moistened, to become humid.

Տամպացութիւն See **Տամպութիւն** :

Տամպացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make humid, to wet, to damp, to moisten, to make wet and humid.

Տամպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Humidity, moisture, wetting.

Տամուկ (*մի, միւ*) *adj.* Humid, moist, wet. **Նկարել 'ի տամուկ**, to paint in fresco.

Տանիլ (*իմ, տարայ*) *v. a. and n.* To carry; to lead, to bring, to fetch away, to lead back, to lead again, to conduct, to fetch, to bring back, to carry away, to transport, to refer, to carry on; to take away, to carry off; to keep; to hold; to contain, to include; to bear, to suffer, to endure, to tolerate, to permit.

Տանիք (*նեոյ, նեօք*) *s. pl.* Platform; turret; summit; roof.

Տանի (*ի, իւ*) *s.* Pear.

Տանի (*ձւոյ, ձեւ*) *s.* Pear-tree.

Տանուտէր (*տեաւն, տերամբ*) *s.* Master of a house; master, chief, superior, governor.

Տանուտէրաբար, *adv.* Masterly.

Տանուտէրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of the master of a house; principality, government.

Տանանական (*ի, աւ*) *adj.* Tormenting, that tortures, afflicting, inflictive.

Տանանարան (*ի, աւ*) *s.* Instrument to torture some body.

Տանանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Tormenting.

Տանանք (*նոյ, նօք*) *s. pl.* Torment, torture, punishment, rack, infliction, suffering, pain.

Տանիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to torture, to put to the rack, to afflict.

Տանողական (*ի, աւ*) *adj.* That torments, tormenting.

Տանջ (*շից, շիւք*) *s. pl.* See **Տանանք** :

Տանիկին (*կնոջ, կնամբ*) *s. f.* Mistress.

Տաշածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Cut, polished, smoothened.

Տաշել (*ի, աւ*) *s.* Chip, shaving.

Տաշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trim, to cut, to thin, to lessen, to polish, to smoothen.

Տաշի See **Սաաշի** :

Տաշ (*ի, իւ*) *s.* Hutch, kneading trough; backing tub, tub, small cistern; basin; cup: shoot of a vine, layer of a vine, slip; bed of a river.

Տաշապել (*ի, աւ*) *adj.* Provided with slips.

Տաշաթաղ, *adj. ind.* Planted with slips of the vine. **Տաշաթաղ անել**, to plant with slips of the vine.

Տաշաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Տաշապել** :

Տաւ (*ոյ, ուլ*) *s.* Ardour, heat, warmth, sun-burning, fire.

Տապալ : **Տապալ յերկիր երծանիլ**, To fall, to be overturned, to be thrown on the ground, to shrink down.

Տապալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To overturn, to fell to the ground, to beat down, to throw on the ground, to make tumble, to subvert, to demolish, to destroy, to ruin: to roll, to turn.

Տապալեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Տապալել** :

Տապալումն (*լման, լմամբ*) *s.* Overturning, subversion, fall, shrinking, demolition, ruin: rolling.

Տապախաւն, *adj. ind.* Ardent, warm, burning.

Տապախարշ, *adj. ind.* Burning. **Տապախարշ անել**, to burn.

Տապակ (*ի, աւ*) *s.* Frying-pan.

Տապակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fry.

Տապալեղ, *adj. ind.* Burning, ardent, very hot.

Տապան (*ի, աւ*) *s.* Great box or trunk: tomb, sepulchre, urn: ark, vessel that saved Noah in the deluge.

Տապանագիր (*գրոյ, ուլ*) *s.* Epitaph.

Տապանաւ (*ամ, պոյ*) *v. n-p.* To be warmed, to be hot excessively, to be burnt.

Տապանակ (*ի, աւ*) *s.* Chest, box, coffer, little trunk, drawer: tabernacle.

Տապանատեղ (ի, աւ) *s.* Sepulchre, cave.
Տապանատուն (տան, տաժար) *s.* See **Տապանատեղ** :
Տապանաքար (ի, բաժար) *s.* Tomb-stone.
Տապաս (ի, իւ) *s.* and *adj.* Mat; cloth; carpet: extended, overturned, fallen. **Տապաս արկանել**, to lie sprawling on the ground, to overset, to throw to the ground.
Տապար (ի, աւ) *s.* Hatchet, axe.
Տապարտաւ, *adj. ind.* Cut or thinned by a hatchet.
Տապարաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a hatchet or axe.
Տապալուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To warm, to heat excessively.
Տապկան, *adj. ind.* Ardent, burning.
Տապիւ (իմ, պէցայ) *v. n-p.* See **Տապանաւ** :
Տաւ (ի, իւ) *s.* Letter, character: See **Տարր** :
Տաւազան (ի, աւ) *s.* Handbasket, hamper, fish basket.
Տաւապագին, *adj. ind.* Unhappy, miserable.
Տաւապանք (նայ, նոք) *s. pl.* Anguish, distress, affliction, trouble, disaster, misfortune, misery, tribulation, vexation, torment, labour, fatigue.
Տաւապեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Unhappy, miserable, poor, pitiable.
Տաւապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inconvenience, to vex, to afflict, to oppress, to annoy, to ill-treat, to molest, to disturb, to labour, to fatigue, to trouble, to torment, to irritate: to violate, to ravish a girl or a woman.
Տաւապիւ (իմ, պէցայ) *v. n-p.* To be uneasy, to be tormented, to be annoyed, to suffer, to feel pain.
Տաւառոկ (ի, աւ) *s.* Great coat, cloak.
Տաւիս (ի, աւ) *s.* Sort of fish.
Տաւեղն (ղան, զաժար) *s.* Stork.
Տասանորդ (ի, աւ) *s.* Tithe; tenth.
Տասանորդական (ի, աւ) *adj.* Titheable.
Տասանորդել (եմ, եցի) *v. a.* To tithe, to raise tithes.
Տասանորդելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Titheable.
Տասանորդիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* Tithe proctor.
Տասն (սին, սաժար) *adj.* Ten.

Տասնաբանեայ See **Տասնպատգաւաւան** :
Տասնաղի (ղւոյ, ղեաւ) *adj.* With ten strings.
Տասնամեայ, *adj. ind.* Decennial, of ten years.
Տասնամսեայ, *adj. ind.* Of six months.
Տասնանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Decagon.
Տասնպետ (ի, աւ) *s.* Decurion: tithing man.
Տասնաւոր (ի, աւ) *adj.* Denary.
Տասնեակ (եկի, եկաւ) *adj.* and *s.* Decade, ten.
Տասներեակ (եկի, եկաւ) *s.* See **Տասնեակ** :
Տասներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Tenth; tenthly.
Տասներեան or **Տասնեքին** (նեցուն, նեքումբ) *s. pl.* The whole ten.
Տասնհարուածեայ, *adj. ind.* Of ten plagues of Egypt.
Տասնպատգաւան, *adj. ind.* Decalogue.
Տասնպատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Tenfold, ten times as much.
Տասնպատկել (եմ, եցի) *v. a.* To increase tenfold.
Տասնպետ (ի, աւ) *s.* Decemvir.
Տասնպետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decemvirate.
Տասնվանի or **Տասնվանիեան**, *adj. ind.* Decasyllabick.
Տասնփեղեան, *adj. ind.* Of ten curtains or pieces.
Տասնօրեայ (օրի, օրիւ) *adj.* Of ten days: decameron.
Տատամական (ի, աւ) *adj.* See **Տատամելի** :
Տատամելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Subject to painful recollections, uneasy, gloomy.
Տատամել (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To have painful or embarrassing thoughts, to be uneasy, to be concerned, to be in trouble.
Տատամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care, inquietude, vexatious perplexity, embarrassment.
Տատան, *adj.* and *s. ind.* Jogged, shaking, tottering, vacillating: See **Տատանումն** : 'ի տատանի կաւ See **Տատանել** :
Տատանել (եմ, եցի) *v. a.* To jog, to stagger, to swing, to move backwards

and forwards, to move, to shake, to wag, to toss, to agitate.

Տատահել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To jog, to wag, to totter, to vacillate, to tremble, to flutter about, to struggle, to walk in an affected style, to be shaken, to be agitated, to be staggered.

Տատահուսն (նման, նմամբ) *s.* Jogging, jostling, staggering, agitation, movement, shaking, trembling, tottering, vacillating, removing.

Տատաշ or **Տատաշ** See **Տատահ**:

Տատակ (ի, աւ) *s.* Thistle.

Տատակաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces thistles or teasels.

Տատակացան, *adj. ind.* That is sewn with thistles or teasels.

Տարակ (ի, աւ) *s.* Turtle dove, turtle.

Տար, *adj. ind.* Far off, distant.

Տարաբաժանել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to divide, to remove, to disperse.

Տարաբաժին, *adj. ind.* Divided, separated, removed.

Տարաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To bear here and there, to shake, to agitate, to drive.

Տարաբերիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be borne here and there, to be agitated, to be shaken.

Տարաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Agitation, shaking, undulation.

Տարանակ (ի, աւ) *adj.* That lives far off, removed. **Տարանակ լինել**, to be removed, to dwell afar off, to estrange one's self.

Տարանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Removal, act of living at a distance.

Տարադիր, *adj. ind.* Proscribed, removed, driven away. **Տարադիր առնել** See **Տարադրել**:

Տարադնաց, *adj. ind.* Estranged, removed.

Տարադործ (ի, աւ) *adj.* Useless, idle.

Տարադրական (ի, աւ) *adj.* Proscribed; banished, excluded.

Տարադրել (եմ, եցի) *v. a.* To proscribe, to banish, to drive away, to remove, to exclude.

Տարադրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be proscribed, banished or excluded.

Տարադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proscription, ban, banishment, exclusion.

Տարազանել (եմ, եցի) *v. a.* To discern, to distinguish: See **Որոշել**:

Տարազեմ, *adj. ind.* Estranged. **Տարազեմ երթալ** or **զնալ**, to be estranged, to be driven away, to go afar.

Տարազեպ, *adj. ind.* Discordant, that is not suitable, that does not agree, absurd, extravagant, extraordinary: distant: See **Տարազեմ**:

Տարազիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Removing, act of absenting one's self or of removing.

Տարազ (աւ, ու) *s.* Manner, fashion: form, figure; formality; state; condition; usage; sort, kind; gender; formula, pattern, model.

Տարազ (ի, իւ) *s.* Agarick.

Տարազագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Master, artist, that makes any thing with skill.

Տարազարդ (ի, իւ) *adj.* Disagreeable, without ornament, without grace, deformed.

Տարազարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of elegance, deformity.

Տարաչեւաւ, *adj. ind.* That is without clothes.

Տարաժամ (աւ, ու) *adj. and adv.* Overtime, too late; out of season, unseasonable; arrived inopportunist, unlooked for, unexpected; slow, tardy; that is not ripe or of full age; gone, declined. **Տարաժամ, տարաժամու** or **ի տարաժամու**, late, inopportune. **Տարաժամ աւուրց**, that is not full grown, young.

Տարաժամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To decline, to be on the decline, to begin to go down (speaking of the day), to begin to be night.

Տարաժամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decline. **Տարաժամութիւն աւուրց**, decline of day.

Տարալծել (եմ, եցի) *v. a.* To drive away, to banish.

Տարալեզու (ի, աւ) *adj.* That speaks another language, foreign.

Տարալուծական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive.

Տարախոս (ի, աւ) *adj.* Dumb, that cannot speak.

Տարած (ի, աւ) *adj.* Dilated, spread. **Տարած անկանիլ**, to be stretched, to be thrown to the earth.

Տարածածք (բաժանաց, բաժանօք) *s. pl.* Extent, diffusion.

Տարածական (ի, աւ) *adj.* That can be dilated or extended.

Տարածականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dilatability, extensiveness.

Տարածանել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch out, to spread, to unfold, to extend; to spill; to dilate: to propagate; to lengthen, to augment.

Տարածանիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be stretched out, to be spread; to be extended.

Տարածատակ, *adj. ind.* That has a very spreading root.

Տարածել (եմ, եցի) *v. a.* See **Տարածանել**.

Տարածոց (ի, աւ) *s.* Extension.

Տարածոց արկանել, to extend, to stretch.

Տարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, dimension, latitude; dilatation, extension, expansion, propagation, diffusion.

Տարածումն (ծման, ծմամբ) *s.* See **Տարածութիւն**.

Տարակայ (ի, իւ) *adj.* Distant, removed.

Տարակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distance, removal.

Տարակական, *adj. ind.* Without suspicion.

Տարակայ See **Տարակայ**.

Տարակարծ or **Տարակարծի**, *adj. ind.* Unthought for, unforeseen.

Տարակենդրոն (ի, աւ) *adj.* Eccentric.

Տարակոյս (կուսի, կուսիւ) *s.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution, defiance; dubitation: different sides or ways. **Կաւ'ի տարակուսի** See **Տարակուսիլ**.

Տարակորդել (եմ, եցի) *v. a.* To take away, to withdraw, to unhook, to detach.

Տարակուսական (ի, աւ) *adj.* Doubtful, ambiguous, uncertain: dubitative.

Տարակուսանալ (ամ, սոցայ) *v. n-p.* See **Տարակուսիլ**.

Տարակուսանք (նաց, նգք) *s. pl.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution.

Տարակուսելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Doubtful, uncertain.

Տարակուսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To doubt, to be in uncertainty, to be irresolute, to hesitate, to be embarrassed.

Տարահաճելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Disagreeable.

Տարահաւան See **Անհաւան**.

Տարահաւանութիւն See **Անհաւանութիւն**.

Տարայ (ի, իւ) *s.* Sort of measure.

Տարամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to repel, to drive, to scatter.

Տարանկիւն (կեան, կեամբ) *s.* Rhomb, lozenge.

Տարանկիւնային, *adj. ind.* Rhomboid.

Տարանջատել (եմ, եցի) *v. a.* To uncouple, to detach, to separate, to disjoin.

Տարաշխարհ (ի, աւ) *s.* Distant country, remote region.

Տարաշխարհիկ, *adj. ind.* Foreign; foreigner, stranger.

Տարապայման, *adj. ind.* Unbounded, excessive, disordered, inordinate, immoderate, exorbitant, enormous.

Տարապակական, *adj. ind.* Unsuitable, that does not agree, improper.

Տարապարհակ: **Տարապարհակ վարել**, To force, to push, to press, to compel (Latin *Angariare*).

Տարապարտ, *adj. ind.* and *adv.* Unreasonable, vain, useless; improperly, without reason, in vain, uselessly.

Տարապարտարտ, *adj. ind.* That leads to feed uselessly.

Տարապարտուց or **Ի տարապարտուց**, *adv.* Unreasonably, without reason, wrongly, in vain, uselessly.

Տարասահման (ի, աւ) *adj.* Banished, exiled, driven away.

Տարասահմանել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to exile, to drive away, to estrange, to remove.

Տարասեռ (ի, իւ) *adj.* Heterogeneous: of another or different sex.

Տարասեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterogeneity: the difference of sex.

Տարաստուերք (բաց, բոք) *g. pl.* Heteroscians.

Տարատուղել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to remove.

Տարատուղումն (զման, զմամբ) *s.* Separation, removal.

Տարատրոշել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate, to remove, to drive away.

Տարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Example, pattern, model, form.

Տարափ (ոյ, ուլ) *s.* Abundant rain; light rain.

Տարափոխիկ, *adj. ind.* Contagious, epidemical. **Տարափոխիկ ախտ**, contagion, infection, epidemical disease.

Տարբեր (*ի, աւ*) *adj.* Different, various.

Տարբերական (*ի, աւ*) *adj.* Distinctive; dissimilar; differential; different.

Տարբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To push, to drive, to throw here and there, to transport, to agitate: to change, to vary, to diversify; to make a difference, to distinguish.

Տարբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Difference, diversity, variety, distinction, variation.

Տարբերում (*բման, բմամբ*) *s.* See **Տարբերութիւն**.

Տարեգլուխ (*գլխոյ, գլխով*) *s.* New year's day: See **Կադանդ**.

Տարեգրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Annals.

Տարեգարձ (*ի, իւ*) *adj.* Yearly, annual.

Տարեկան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Yearly, annual; anniversary.

Տարեմուս (*մտի, մտիւ*) *s.* See **Տարեգլուխ**.

Տարեոր (*ի, աւ*) *adj.* Of one year, yearly, annual.

Տարեանաբար See **Տարեանաբար** with its derivatives.

Տարի (*բւոյ, բւով*) *s.* Year, twelve-month. 'ի տարւոյն 'ի տարի or տարւոյն 'ի տարի, annually, every year.

Տարմ (*ի, իւ*) *s.* Starling; stare; troop, flock.

Տարմաբար, *adv.* In flocks, in great numbers.

Տարմաչաւ (*ու, ու*) *s.* Starling.

Տարորոշ or **Տարորիշ**, *adj. ind.* Distinct, different, separate. **Տարորոշ քանակութիւն**, discreet quantity.

Տարորոշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distinguish, to separate, to divide.

Տարորոշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Distinction, division, separation.

Տարուբեր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Agitated: agitation, discussion, treaty. **Տարուբերս առնել** See **Տարուբերել**.

Տարուբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To agitate, to drive here and there: to repeat.

Տարաամ (*ի, աւ*) *adj.* Irresolute, perplexed, cowardly, indeterminate.

Տարաամազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more irresolute.

Տարաամական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տարաամ**.

Տարաամել (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to be embarrassed.

Տարաամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irresolution, want of determination, cowardice.

Տարտարոս (*ի, աւ*) *s.* Tartarus, hell.

Տարտարոսական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to hell, infernal.

Տարր (*տարեր, տարերբ*) *s.* Element; principle; matter, production, composition, body, substance, nature, existence.

Տարրաբար, *adv.* Materially: like an element.

Տարրական (*ի, աւ*) *adj.* Material, that is composed of matter; elementary.

Տարրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To exist, to be, to be formed, to be produced: to be attached, to be united; to be impressed.

Տարրապէս, *adv.* See **Տարրաբար**.

Տարրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To form, to make, to produce, to compose; to incorporate, to unite; to impress.

Տարրառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire of terrestrial things.

Տարրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Material, corporeal.

Տարրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Materiality.

Տարրեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Material, corporeal.

Տարրիշ (*բշի, բշաւ*) *adj. and s.* That makes, that produces, creator.

Տարրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Substance, existence, nature.

Տարրում (*բման, բմամբ*) *s.* Incorporation, union, composition.

Տարփալ (*ամ, փացի*) *v. n-p.* To desire, to wish, to sigh for.

Տարփալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, to be wished for.

Տարփածու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Desirous, amorous; lover, beau, gallant, luscious, fop.

Տարփանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Ardent desire, wish.

Տարփաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Տարփածու**.

Տարփող (*ի, աւ*) *adj.* Amorous, desirous, lover.

Տարփողական (*ի, աւ*) *adj.* Amorous, desirous.

Տարփողել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry out differently, or to utter cries afar off.
Տարփուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տարփանք**.
Տարփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Տարփանք**.
Տարփէն, *adj. ind. and adv.* Unjust, wicked: unjustly, wickedly, contrary to equity.
Տարփենութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity.
Տարփինակ, *adj. ind.* Unlike, dissimilar, different; unequalled, without equal.
Տաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to reunite in a place.
Տաւիղ (*ւղի, ւղաւ*) *s.* Harp, psaltery.
Տափ (*ի, իւ*) *s.* Plain, flat country.
Տափակաքիթ, *adj. ind.* Flatnosed.
Տափակողմն (*զման, զմամբ*) *s.* The flat side, plain.
Տափան (*ի, աւ*) *s.* Rammer; paving beetle: harrow: commander, beetle.
Տափանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To harrow; to rain in.
Տափարակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Flat, plain, shorn, smooth, even: plain; glacié.
Տափարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatten, to make flat.
Տաք, *adj. ind.* Warm: See **Ջերմ**.
Տաքութիւն See **Ջերմութիւն**.
Տաքումն (*քման, քմամբ*) *s.* See **Ջերմութիւն**.
Տէկ (*ի, աւ*) *adj.* Deformed, disfigured, ugly, hideous, ill made, squalid.
Տէկագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very much disfigured, monstrous.
Տէկանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To grow ugly, to become ugly, to be disfigured.
Տէկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make grow ugly, to make ugly, to disfigure, to spoil the figure, to take away the form.
Տէկոնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ugliness, deformity, slovenliness.
Տէկոծ, *adj. ind.* Ugly.
Տէւա or **Տէւա** (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Ignorant, illiterate, idiotick, silly, simple.
Տէւաբար, *adv.* Ignorantly, unskillfully.

Տէւաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Ignorant, gross.
Տէւանալ (*ամ, աացայ*) *v. n-p.* To be ignorant, not to know.
Տէւանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Տէւաութիւն**.
Տէւաութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ignorance, unskillfulness, inexperience.
Տգոյն (*ագունի, ագունիւ*) *adj.* Discoloured, pale, without colour.
Տգունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a discoloured thing, or a thing without colour.
Տեանադարում, *adj. ind.* Of the advent of the Lord.
Տեանագիր, *adj. ind.* Signed with the cross; consecrated.
Տեանագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sign, to make the sign of the cross; to consecrate, to devote, to dedicate to God.
Տեանագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sign of the cross; consecration.
Տեանակողմն (*զման, զմամբ*) *s.* The side of the Lord.
Տեանամայր (*մոր, մարբ*) *s.* The mother of the Lord.
Տեանանման, *adj. ind.* That resembles the Lord.
Տեանընդառաջ (*ի, իւ*) *s.* Penthesis, purification, candlemas.
Տեղ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain.
Տեղագրական (*ի, աւ*) *adj.* Topographical.
Տեղագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Topography.
Տեղազանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parallax.
Տեղադերծ, *adj. ind.* Driven from a place or a post.
Տեղալ (*ամ, դացի*) *v. n. and a.* To rain, to fall: to make rain or pour.
Տեղակ (*ի, աւ*) *s.* Small place.
Տեղակալ (*ի, աւ*) *s.* Governor: lieutenant: vicar.
Տեղակալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hold a place or a post: to do curat's duty.
Տեղակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of governor: lieutenancy: curacy.
Տեղական (*ի, աւ*) *adj.* Local, topical.
Տեղատարափ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain, shower, very heavy shower of rain. **Տեղատարափ անձրեւել, իջանել** or **խաղալ**, to rain in torrents.

Տեղամուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Reflux of the sea, ebb.

Տեղափոխ, *adj. ind.* **Տեղափոխ
լինել**, To change place, to be trans-
ported.

Տեղափոխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
transport, to carry off from one place
to another.

Տեղափոխութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Transmigration: change of place,
succession.

Տեղեկարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
situate, to place, to put in a certain
place.

Տեղեկ, *adj. ind.* Well informed,
instructed, expert, well skilled, im-
bued, intimately acquainted with an
affair.

Տեղեկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.*
To teach one's self, to be taught, to
be informed, to enquire, to know, to
have a knowledge, a notion of a thing.

Տեղեկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
To inform, to instruct, to give one the
knowledge of any thing.

Տեղեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Instruction, information, knowledge,
notion, experience; admonition, advice.

Տեղի (*զւոյ, զեաւ*) *s.* Stand, place,
spot; opportunity; occasion. **Ի տեղի
քարի**, instead of stonie. **Չտեղի աւ-
նուլ**, to stop, to cease to go, to rest.
Տեղի աւալ, or **աւալ տեղի**, to yield, to
give up, to acquiesce, to defer, to
submit, to consent, to condescend: to
evade, to avoid, to draw back. **Տեղիք**
(*բա ճարտասանիք*) *topicks.* **Ընդ
ամենայն տեղիս**, every where, in all
places.

Տեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Heavy
rain.

Տենդ (*ի, իւ*) *s.* Fever.

Տենդաւ (*ի, աւ*) *adj.* Feverish.

Տենլ (*ի, իւ*) *s.* See **Տենլանք**.

Տենլալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To
desire, to wish, to envy, to covet.

Տենլալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desir-
able, enviable.

Տենլանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Desire,
wish, envy, avidity, cupidity, covetous-
ness.

Տենլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
See **Տենլանք**.

Տենլումն (*լման, լմամբ*) *s.* See
Տենլանք.

Տենմ See **Տենդ**.

Տեա (*ի, իւ*) *s.* Grape, thin crape,
gauze, veil.

Տեազերծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
unveil, to remove, to lift up a woman's
veil; to spoil, to strip.

Տեառես (*ի, աւ*) *adj. and s. f.*
A woman troubled with the bloody flux.

Տեառեսութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Hemorrhage; the piles.

Տես (*ոյ, ով*) *s.* Sight, view.

Տեսարան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Op-
tician.

Տեսարանական (*ի, աւ*) *adj.* Op-
tical.

Տեսարանութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Opticks.

Տեսարութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Scenography.

Տեսակ (*ի, աւ*) *s.* Sight, counte-
nance, air of the countenance; form,
figure, appearance, look: idea: species:
sort, kind, race.

Տեսակադործել (*եմ, եցի*) *v. a.*
To form, to fashion.

Տեսակադործութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Formation.

Տեսական (*ի, աւ*) *adj.* Visible: in-
tellectual; speculative, contemplative:
theoretical. **Տեսական** (*գիտութիւն*)
theory. **Տեսական** (*նախադասութիւն*)
theorem.

Տեսականաբար or **Տեսականապէս**,
adv. Formally; theoretically.

Տեսականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
form, to give being and form.

Տեսակարար (*ի, աւ*) *adj.* Spe-
cific.

Տեսակացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
See **Տեսականել**.

Տեսակաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
form: to inform, to serve as form.

Տեսանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Vi-
sible.

Տեսանելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.*
Sight, the organ of sight, the eyes.

Տեսանել (*եմ, տեսի*) *v. a.* To see,
to perceive: to regard, to observe, to
consider, to contemplate; to know; to
provide.

Տեսանել (*ոյ, ով*) *s.* See **Տեսիլ**.

Տեսանելութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Visibility.

Տեսանադառնալ, *adj. ind.* Predic-
ted by a prophet, prophetick.

Տեսանապական (*ի, աւ*) *adj.* Pro-
phetick: seeing, that sees.

Տեսնողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vision, sight.
Տեսնող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Seeing, that sees: prophet.
Տեսարան (*ի, աւ*) *s.* Theatre, spectacle, scene; sight: See *Գիտանոց*.
Տեսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Visible, apparent.
Տեսաւորիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To appear, to make one's self seen, to be in sight, to become visible.
Տեսաւորիչ (*բչի, բչաւ*) *adj.* That makes appear.
Տեսողական (*ի, աւ*) *adj.* Visual: See *Տեսնողական*.
Տեսիլ (*սլեան, սլեամբ*) *s.* Aspect, sight, visage; appearance, look, view, semblance; mien, air; form, figure; image, representation; spectacle; vision, dream; apparition.
Տեսաւած (*ոյ, ով*) *s.* Sight, view.
Տեսողութիւն See *Տեսնողութիւն* and *Տեսաւութիւն*.
Տեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sight, vision, look, view: speculation; theory; consideration, contemplation: idea, conception, knowledge, notion.
Տեսուչ (*սչի, սչաւ*) *s.* That looks; overseer, intendant, inspector, guardian.
Տեսչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Superintendence, inspection, watch.
Տեսչութիւն վերին or **սաստաւածային**, providence.
Տեսող See *Տեսնող*.
Տերթ (*ի, աւ*) *s.* Sheet of paper; quire of paper.
Տերթակ (*ի, աւ*) *s.* See *Տերթ*.
Տերթակուալ (*կտեղ, կտեղք*) *s.* Square dish.
Տերև (*ոյ, ով*) *s.* Leaf.
Տերևաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces leaves.
Տերևազարդ (*ի, իւ*) *adj.* Leafy, adorned with leaves.
Տերևազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* Leafy; clothed with leaves.
Տերևալից, *adj. ind.* Leafy, full of leaves.
Տերևաթափ (*ի, իւ*) *adj.* Of which the leaves have fallen, leafless; that makes the leaves fall from the trees, that strips of leaves.
Տերևախիտ, *adj. ind.* Leafy, bushy, thick of leaves.
Տերևաշատ, *adj. ind.* Leafy, abounding in leaves, that has many leaves.

Տերևապատ, *adj. ind.* Surrounded by, bound with leaves.
Տերևասաղարթ, *adj. ind.* Leafy, very leafy.
Տերևատ (*ի, իւ*) *adj.* Stripped of leaves.
Տերևընկէց, *adj. ind.* See *Տերևաթափ*.
Տերևիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To put forth or produce leaves, to be adorned with leaves.
Տևական (*ի, աւ*) *adj.* Durable, permanent, stable, lasting.
Տևականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Constant duration, permanence, stability; constancy.
Տևակութիւն See *Տևականութիւն*.
Տևել (*իմ, եցի*) *v. n.* To last, to continue; to be supported, to be maintained, to persevere; to endure, to support, to bear, to resist.
Տևողական See *Տևական*.
Տևողութիւն See *Տևականութիւն*.
Տղրկաձև, *adj. ind.* Of the form of a leech.
Տղրուկ (*րկի, րկաւ*) *s.* Leech.
Տղոր (*ի, աւ*) *adj.* See *Անդոր*.
Տէգ (*տիգի, տիգաւ*) *s.* Spear, lance, pike, a hafted weapon: blade of a hafted weapon.
Տէգընկէց, *adj. ind.* That darts a spear.
Տէր (*տեան, տերամբ*) *s.* Lord, master; possessor, proprietor; superior, ruler, potentate, prince, sovereign: Sir: Don; Sire.
Տէրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Domination; dominion, government, power, empire, state; sovereignty; seignory.
Տէրունական (*ի, աւ*) *adj.* Dominical, of the Lord.
Տէրունաստուր, *adj. ind.* Given by the Lord.
Տէրունեան, *adj. ind.* See *Տէրունական*.
Տէրունի (*նւոյ, նւով*) *adj.* See *Տէրունական*.
Տըտիպ See *Տըտիպ*.
Տփռահ (*ի, իւ*) *adj.* Discontented, malcontent, ill satisfied.
Տփռահիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be discontented or ill satisfied, to complain.
Տփռահութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discontent, complaint.

Տժգոյն, *adj. ind.* Discoloured, pale, wan, ghastly, disfigured.

Տժգունել (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be discoloured, to lose colour, to become wan, to grow pale.

Տժգունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of any thing discoloured, paleness, tarnishing.

Տի, conj. Rather.

Տիգարուղի, *adj. ind.* Coming out or flowing by means of a lance.

Տիգարուն (*բնոյ, բնով*) *s.* The shaft of a spear.

Տիգարոյ, *adj. ind.* Wounded or laid open by means of a lance.

Տիգահար, *adj. ind.* Wounded or struck by a lance.

Տիգահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike or wound with a lance.

Տիգահոս, *adj. ind.* See **Տիգաբուլի**.

Տիգաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Armed with a lance, with a pike, pikeman, halberdier.

Տիգել (*եմ, եցի*) *v. n.* To push or strike with a spear; to lance.

Տիեզերաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cosmology.

Տիեզերագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Cosmographer: See **Աշխարհագիր**.

Տիեզերագոյ, *adj. ind.* Announced, published to all the world.

Տիեզերագով, *adj. ind.* Praised, celebrated by all the world.

Տիեզերագրաւ, *adj. ind.* That contains, that surrounds all the world.

Տիեզերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cosmography: See **Աշխարհագրութիւն**.

Տիեզերագաւ, *adj. ind.* That deceives all the world.

Տիեզերալոյս, *adj. ind.* That illumines, that enlightens all the world.

Տիեզերալուր, *adj. ind.* Published to all the world.

Տիեզերախոս, *adj. ind.* Spoken or published through all the world.

Տիեզերակաւ See **Աշխարհակաւ**.

Տիեզերակաւել See **Աշխարհակաւել**.

Տիեզերակալութիւն See **Աշխարհակալութիւն**.

Տիեզերական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general.

Տիեզերակոյս, *adj. ind.* Assembled with all the world.

Տիեզերահեղձոյց, *adj. ind.* That overflows, that drowns, that stifles all the world.

Տիեզերահրաշ, *adj. ind.* Wondered at by all the world.

Տիեզերապատ, *adj. ind.* That surrounds the universe.

Տիեզերապետութիւն See **Աշխարհապետութիւն**.

Տիեզերասահման, *adj. ind.* That bounds the universe.

Տիեզերասաս, *adj. ind.* That threatens, that makes all the world tremble.

Տիեզերասոյդ, *adj. ind.* That sinks, that overwhelms all the world.

Տիեզերատարած, *adj. ind.* Spread through the whole world.

Տիեզերատնակ, *adj. ind.* Celebrated by all the world.

Տիեզերաբարոզ, *adj. ind.* Preached, published to all the world.

Տիեզերք (*բաց, բոք*) *s. pl.* The universe, the whole world.

Տիկ (*սկի, սկաւ*) *s.* Leathern bottle, goatskin. **Տիկ հովուաց**, bagpipe, pipe.

Տիկին (*սկինոջ, սկինամբ*) *s. f.* Princess, queen; mistress; lady; madam.

Տիկին մանկամարդ, young lady, miss.

Տիկնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dignity of a princess, of a queen.

Տիղմ (*աղմոյ, աղմով*) *s.* Mire, slime, mud, filth, soil.

Տինա, conj. Rather, it is better; that; moreover, besides, still.

Տինաբարիս See **Կինաբարիս**.

Տիպ (*ապի, ապաւ*) *s.* Type, model, pattern; impression, print, mark; figure, stamp, image, form.

Տիպար (*ի, աւ*) *s.* Type, model, example, pattern, sampler.

Տիսանեան, *adj. ind.* Gigantick.

Տիտեն (*տուն, տումբ*) *s.* Crocodile.

Տիտոս (*ի, աւ*) *s.* Title.

Տիրաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To speak frankly.

Տիրաբար See **Տիրապէս**.

Տիրաբնակ, *adj. ind.* Where the Lord lives or dwells.

Տիրապէս, *adj. ind.* That knows the Lord.

Տիրապէծ, *adj. ind.* Written by the hand of the Lord or of God.

Տիրապաւ, *adj. and s. ind.* Absolute master, independent.

Տէրազոյ, *adj. ind.* Where is the Lord or God.

Տէրազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More proper; principal.

Տէրազրիւ See **Տէրանազրիւ**.

Տէրազաւ, *adj. ind.* That has betrayed his master or the Lord.

Տէրազրուծ, *adj. ind.* See **Տէրազաւ**.

Տէրազոր, *adj. ind.* That is strengthened by the Lord.

Տէրածին See **Աստուածածին**.

Տէրական (*ի, աւ*) *adj.* Dominical, that belongs to the Lord; seigneurial; despotick, absolute, sovereign, supreme.

Տէրակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That carries, that bears the Lord.

Տէրահաստատ, *adj. ind.* Strengthened by the Lord.

Տէրահաւաք, *adj. ind.* Assembled by the Lord.

Տէրահրաւեր, *adj. ind.* Called or invited by the Lord.

Տէրածէր, *adj. ind.* Given by God.

Տէրաշան, *adj. ind.* That knows its master: See **Տէրազէտ**.

Տէրամայր (*մօր, մարբ*) *s.* Mother of God or of the Lord.

Տէրամարտ (*ի, իւ*) *adj.* That wages war against the Lord or against Heaven.

Տէրամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* War with God.

Տէրամեծար, *adj. ind.* That honours the Lord or his master: honoured by the Lord.

Տէրանաւ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To become master, to govern, to command.

Տէրանարգ, *adj. ind.* That despises his master.

Տէրանենդ, *adj. ind.* That betrays his master.

Տէրանուէր, *adj. ind.* That is dedicated or consecrated to God.

Տէրապատիւ, *adj. ind.* Honoured by the Lord or by God.

Տէրապատուաստ, *adj. ind.* Woven or made by the Lord.

Տէրապարգէլ, *adj. ind.* See **Տէրածիր**.

Տէրապետ (*ի, աւ*) *s.* Despot.

Տէրապետական (*ի, աւ*) *adj.* Despotick, absolute.

Տէրապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To domineer, to govern like a master, to have dominion over.

Տէրապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Despotism, absolute authority.

Տէրապէս, *adv.* Sovereignly, despotically, absolutely; properly, exactly, perfectly, entirely; truly, verily.

Տէրապան (*ի, իւ*) *adj.* That has killed his master.

Տէրալաճառ, *adj. ind.* That has sold his master.

Տէրաւիպ, *adj. ind.* That has a likeness, an image of his master.

Տէրացու (*ի, աւ*) *s.* See **Դպիր**.

Տէրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to be master, to make rule or govern; to establish, to strengthen, to fortify.

Տէրաւանդ, *adj. ind.* Given or constituted by the Lord.

Տէրաբարոյ, *adj. ind.* That preaches the Lord.

Տէրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bear the sway, to domineer; to subdue, to become master, to take captive, to subject, to conquer, to make one's self master of, to seize, to occupy, to possess, to hold; to predominate; to rule, to be master.

Տէրուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Princess, queen; lady.

Տիւ (*առանջեան, առանջեամբ*) *s.* Day, 'ի առանջեան or 'ի առաւ, during the day, by day.

Տիւ (*տիւոյ, տիւով*) *s. pl.* Age. **Տիւ մանկութեան**, young, young age, tender age.

Տխտանք (*նաց, նք*) *s. pl.* Affliction, sorrow: See **Տխրութիւն**.

Տխտել (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be sorry: See **Տխրել**.

Տիւեղծ, *adj. ind.* Deformed, disfigured.

Տիւեղծանաւ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To become deformed, to be disfigured, to be spoiled.

Տիւեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deformity, ugliness.

Տիւմար (*ի, աւ*) *adj.* Illiterate, ignorant, simple, foolish, gross, awkward, idiot.

Տիւմարազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more foolish, ignorant, gross.

Տիւմարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ignorance, simplicity, silliness, grossness.

Տեւոր, *adj. ind.* Sad, afflicted, sorrowful; sombre, sullen, obscure, dark.

Տերաւիւն, *adj. ind. and adv.* Sad, melancholy: sadly.

Տերաւիւց, *adj. ind.* Very afflicted or depressed with sorrow, full of sadness, of affliction.

Տերական (*ի, աւ*) *adj.* Sad, melancholy, sorrowful.

Տերականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Melancholy, sorrow.

Տերակը (*հաց, հըք*) *s. pl.* See **Տերութիւն**.

Տերասեակ (*ի, աւ*) *adj.* Sad, mournful, sullen, dark, obscure, melancholy.

Տերասեակիւ, *adj. ind.* See **Տերականակ**.

Տերարբ (*ի, աւ*) *adj.* Sorrowful, sad, melancholy.

Տերաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Sad, afflicted, melancholy.

Տերեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To afflict, to make sad, to grieve.

Տերեցուցիւ (*ցիւի, ցլաւ*) *adj.* Sad, sorrowful, vexatious.

Տերերանգ, *adj. ind.* Mournful, sullen, obscure, black.

Տերիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be sad, to grieve, to be afflicted, to be vexed, to be sorry.

Տերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affliction, sadness, displeasure, sorrow.

Տկար (*ի, աւ*) *adj.* Debilitated, weak, imbecile, feeble, tender, faint, weakened, infirm, languid, powerless: inadequate, invalid; sick, unwholesome, fragile, frail.

Տկարամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Imbecile (in the mind).

Տկարամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imbecility (of mind).

Տկարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be weakened, to weaken, to lose strength, to be cast down, to decay, to become infirm: to be impossible: to fall sick.

Տկարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To weaken, to debilitate, to make infirm, to cast down.

Տկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Debility, weakness, imbecility, infirmity, languor, sickness, indisposition; ill health; impotency, inadequacy; fragility.

Տհաւ, *adj. ind.* Indigestible.

Տհաճիւ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To be displeased, to be vexed.

Տհաճութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Displeasure, discontent, dislike, disgust, disagreement, regret.

Տհաս (*ի, իւ*) *adj.* That is not ripe.

Տհւ, *adj. ind.* Deformed, spoiled, ugly.

Տհւել (*եմ, էցի*) *v. a.* To make deformed, to spoil.

Տհուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deformity.

Տղայ (*ոյ, ուլ*) *s.* Infant, baby, child. **Տղայ մանուկ** or **մանուկ տղայ**, little child.

Տղայարար, *adv.* Like a child.

Տղայարարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Puerile; that jokes, that acts like a child, light, imprudent.

Տղայարարու, *adj. ind.* See **Տղայարարոյ**.

Տղայագիտակ, *adj. ind.* That is of a puerile age.

Տղայական (*ի, աւ*) *adj.* Puerile, infantine.

Տղայահոտոր, *adj. ind.* That causes young children to be destroyed: See **Տղայասպան**.

Տղայահնար, *adj. ind.* Puerile, light, imprudent.

Տղայահեղձ, *adj. ind.* That smothers, that drowns children.

Տղայամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* See **Տղայահնար**.

Տղայամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Puerility, lightness, imprudence.

Տղայանալ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* To become a baby; to act the child, to jest.

Տղայասպան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Infanticide, murdering of children.

Տղայասպանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infanticide, murder of a child.

Տղայերամ, *adj. ind.* Assembly of children.

Տղայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infancy.

Տղմանակ (*ի, աւ*) *adj.* That lives in the dirt.

Տղմաթաւալ, *adj. ind.* That rolls in the mud.

Տղմալից, *adj. ind.* Muddy, dirty, filthy, slimy, sloppy, full of mud.

Տղմախառն, *adj. ind.* Mixed with mud: See **Տղմալից**.

Տղմախոր, *adj. ind.* Deep and muddy.

Տղմալին (*յիւշ, յիւլ*) *adj.* Muddy, miry.

Տղմախդ, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմառեսակ, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմուա, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմուաք, bog, quagmire, marshy land.
Տմարդի, *adj. ind.* Brutal, gross, clownish, rustick, uncivil, rough, impolite, disobliging, rude, ferocious, barbarous, cruel, inhuman, disgraceful.
Տմարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brutality, grossness, incivility, rusticity, impoliteness, rudeness, inhumanity, barbarity.
Տմռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a sullen or mournful person; sadness, sorrow, melancholy.
Տնակալուչ See **Տնակալուչ** :
Տնական (ի, աւ) *adj.* Domestick.
Տնակից (կցի, կցաւ) *adj.* That dwells in the same house.
Տնահարկ (ի, աւ) *s.* House-tax.
Տնանկ (ի, աւ) *adj. and s.* Poor: bankrupt.
Տնանկագոյն (գոռնի, գոռնիւ) *adj. comp.* Poorer or very poor, very necessitous.
Տնանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become bankrupt; to lose one's wealth, to become poor.
Տնանկանոց (ի, աւ) *s.* Hospital for the poor.
Տնանկիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* See **Տնանկանալ** :
Տնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bankruptcy; poverty, indigence, beggary.
Տնաշէն (շինի, շինաւ) *adj.* That erects, that builds a house.
Տնասուն, *adj. ind.* Domestick, private, tame.
Տնարար (ի, աւ) *adj.* Frugal, that understands housekeeping well.
Տնարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Housekeeping, domestick economy.
Տնկարան (ի, իւ) *s.* Botanist.
Տնկաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Botany.
Տնկաբեր (ի, որ) *adj.* That bears, that produces plants or trees.
Տնկագործիւ (եմ, եցի) *v. a.* To plant.
Տնկալուչ, *adj. ind.* See **Տնարար** :
Տնկախից, *adj. ind.* Bushy, thick of trees.
Տնկական (ի, աւ) *adj.* Vegetating, vegetable, vegetative.
Տնկականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vegetation.

Տնկակից (կցի, կցաւ) *adj.* Plant-ed together: natural: participating.
Տնկարկ (ի, աւ) *adj. and s.* That plants, planter.
Տնկել (եմ, եցի) *v. a.* To plant.
Տնակա (ի, աւ) *s.* Steward, distributor, purveyor, manager.
Տնոնաբար, *adv.* Economically.
Տնոնական (ի, աւ) *adj.* Economical.
Տնոնավարել (եմ, եցի) *v. a.* See **Տնոնել** :
Տնոնել (եմ, եցի) *v. a.* To dispense, to distribute, to provide, to administer, to economize, to manage, to govern, to rule, to dispose.
Տնոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy, distribution, housekeeping, administration, stewardship. **Տնոնութիւն Բանին**, incarnation of the Eternal Word.
Տնորէն (րինի, րինաւ) *s.* Steward: See **Տնոն** :
Տնորէնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy: See **Տնոնութիւն** : **Տնորէնութիւն Քրիստոսի**, incarnation, the passion of Jesus Christ.
Տնորինաբար, *adv.* Economically.
Տնորինական (ի, աւ) *adj.* Economical.
Տնորինապէս, *adv.* See **Տնորինաբար** :
Տնորինել (եմ, եցի) *v. a.* To economize: See **Տնոնել** :
Տնորինումն (նման, նմամբ) *s.* Dis-pensation.
Տոգորել (եմ, եցի) *v. a.* To im-bibe.
Տոգորումն (րման, րմամբ) *s.* Im-bibing.
Տոկ (ոյ, ով) *s.* Resistance, suffer-ance, patience.
Տոկալ (ամ, կացի) *v. n.* To re-sist, to bear, to suffer, to support, to maintain, to endure.
Տոկոս See **Տոկոսիք** :
Տոկոսիք (սեաց, սեռք) *s. pl.* In-terest, profit: usury: See **Տնոնել** :
Տոհմ (ի, իւ) *s.* Family, house, race, line, extraction, tribe.
Տոհմագիր (գրոյ, գրով) *s.* Genea-logy.
Տոհմագլուխ (գլխի, գլխաւ) *s.* Head of a family.
Տոհմաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Ge-nealogy, numbering of one's ancestors.
Տոհմական (ի, աւ) *adj. and s.* No-

ble, gentleman: fruit, abundance.

Տոհմակից (*էջի, էջաւ*) *adj.* That is of the same family, relation, one of the same descent.

Տոհմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* and *s.* Related, of the same extraction, relation.

Տոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parentage, consanguinity.

Տող (*ի, իւ*) *s.* Thread; weft; file, rank; line, ray.

Տողաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks much.

Տողել (*եմ, էջի*) *v. a.* To thread; to put in order, to arrange; to join; to make, to compose.

Տողաւոր (*ի, աւ*) *s.* Black lines for writing on.

Տողուկ See **Տողուիք**.

Տողուիք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Saliva.

Տոմս (*ի, իւ*) *s.* Scroll, sheet of writing.

Տոմսիկ (*ի, աւ*) *s.* Scroll; billet.

Տոյժ (*տուժի, տուժիւ*) *s.* Amends, compensation, pain, chastisement; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong.

Տուգել (*եմ, էջի*) *v. a.* To strike, to beat.

Տուրական (*ի, աւ*) *adj.* Burning.

Տուրել (*եմ, էջի*) *v. a.* To burn, to set on fire, to torrefy.

Տուրումն (*ուման, ւմամբ*) *s.* Burning, conflagration, torrefaction.

Տուն (*ուն, ւմբ*) *s.* Cord, twist, string, noose.

Տորան (*ի, աւ*) *s.* Madder.

Տորա (*ոյ, ու*) *s.* Tartar; cream of tartar.

Տուայտանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Penny, want, need; trouble, labour, suffering, languor.

Տուայտել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be in extreme want; to toil, to fret, to languish.

Տուայտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուայտանք**.

Տուարածական (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Herdsman, pastor: pastoral; eclogue; bucolick.

Տուգանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. a.* and *n.* To amend, to recompense, to make amends, to indemnify.

Տուգանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Fine, compensation, recompense, amends, indemnification: See **Տոյժ**.

Տուգել (*եմ, էջի*) *v. a.* To mend: to bring damage; to punish.

Տուգիլ (*իմ, ժեցայ*) *v. a.* and *n.* To recompense, to make amends, to indemnify.

Տուգիլ (*ւջի, վջաւ*) *adj.* and *s.* Giver.

Տուկ (*ի, աւ*) *s.* See **Գուգ**.

Տուկաւ (*ի, աւ*) *adj.* See **Դերք**.

Տուգա (*աղայ, աղամբ*) *s.* Marsh-mallow.

Տուգար (*ի, աւ*) *s.* Roll, scroll, matriculation book, register; small-book; table, calendar.

Տուն (*տան, տամբ*) *s.* House, habitation, home: family: goods, fortune: square: couplet; strophe; staff of verses: verse.

Տունիկ (*անկոյ, անկով*) *s.* Plant, tree.

Տունջենական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տունջենային**.

Տունջենային (*յնոյ, յնով*) *adj.* That belongs to the day, of day.

Տուգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giving; donation; tradition; collation; surrender.

Տուն (*տան, տամբ*) *s.* Tail (of serpents, of fish, and of birds).

Տուրկաւոր (*ուից, ուիք*) *s. pl.* Commerce, traffick, trade; communication, correspondence. **Տուրկաւոր լնիլ**, respiration, breath.

Տուրկաւորիկ, *s.* and *adj. ind.* Merchant, trader: commercial. **Տուրկաւոր լինել**, to trade, to negotiate, to traffick.

Տուրկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուրկաւոր**.

Տուրք (*արոյ, արովք*) *s. pl.* Giving; donation: gift, present: alms: duty, impost.

Տուրի (*ուիոյ, ուիով*) *s.* Box, cup, vase: binding of a book: small square.

Տոգիլ (*եմ, էջի*) *v. a.* To beat.

Տպագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Printed: printer, typographer.

Տպագրել (*եմ, էջի*) *v. a.* To print.

Տպագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impression, printing, typography.

Տպագրին (*ի, աւ*) *s.* Topaz.

Տպանալ (*ամ, պացայ*) *v. n-p.* To be printed or marked.

Տպարան (*ի, աւ*) *s.* Printing house.

Տպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Printed, marked; figured: similar.

Տպաւորագոյն (*գունի, գունի*) *adj. comp.* More or very like.

Տպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To imprint, to print, to mark; to enchase: to form, to figure: to engrave.

Տպաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Print, impression, mark: form, figure.

Տպել (եմ, եցի) *v. a.* To print; to stamp; to seal.

Տւփական (ի, աւ) *adj.* Libidinous, amorous, venereal, concupiscent.

Տւփաւ (ամ, փայայ) *v. n.* To desire passionately.

Տւփանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Amorous or venereal desire, cupidity, concupiscence. **Տւփանք անասնոց**, rutting.

Տւփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տւփանք**.

Տւփոյ (ի, աւ) *adj.* Amorous, libidinous.

Տւիւկ (տապի, տապաւ) *adj.* Harsh, sour, acrid, sharp, crabbed, rough, acetous.

Տոռն (տանոյ, տանով) *s.* Tail.

Տապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harshness, acerbity, roughness, sourness.

Տրական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Dative.

Տրամ, *adj. ind.* Hard, firm, solid.

Տրամաբան (ի, իւ) *s.* Logician, disputant, arguer.

Տրամաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To reason, to discourse.

Տրամաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Logick, dialects, art of reasoning, reasoning.

Տրամաբանող (ի, աւ) *adj.* Discursive.

Տրամաբանօրէն, *adv.* Logically, dialectically.

Տրամաբաշխական (ի, աւ) *adj.* Distributive.

Տրամաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distribution.

Տրամագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Diameter.

Տրամագծաբար, *adv.* Diametrically.

Տրամագծեան, *adj. ind.* Diametrical.

Տրամագծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տրամագիծ**.

Տրամադրել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose, to establish.

Տրամադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disposition, state: kind.

Տրամախոհ (ի, իւ) *adj.* Judicious, that reasons.

Տրամախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judgment, reasoning.

Տրամախօս (ի, աւ) *s.* Dialogist.

Տրամախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dialogue.

Տրամակայել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose; to place; to affect.

Տրամակայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To be disposed; to be placed between; to be affected.

Տրամակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disposition, affection.

Տրամանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Diagonal.

Տրամանկիւնաբար, *adv.* Diagonally.

Տրամանկիւնի See **Տրամանկիւն**.

Տրամաչափ (ի, իւ) *s.* Diameter.

Տրամաչափապէս, *adv.* Diametrically.

Տրամորոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish.

Տրապիկ (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Սեղան**.

Տրապիկիւս, *s. ind.* (Greek word) See **Սեղանաւոր**.

Տրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Generous, liberal.

Տրգաւ See **Դրգաւ**.

Տրեխ (ի, աւ) *s.* Leathern hose, boot, shoe.

Տրեխաւոր (ի, աւ) *adj.* Shod.

Տրեխաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To put on shoes.

Տրէ, *s. ind.* The fourth ancient month of the Armenians: See **Ամիս**.

Տրէբուն (ի, իւ) *s.* Tribune.

Տրէբունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tribuneship.

Տրիսուր, *s. ind.* Recompence, retribution, retaliation.

Տրմուխ (միւյ, միւով) *s.* Rake; hay rake.

Տրմուկ (միլի, միլաւ) *adj.* That is not practised, new, young.

Տրոհ (ի, իւ) *adj.* Disjoined, distinct.

Տրոհական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive.

Տրոհել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate.

Տրոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diaeresis; division, separation.

Տրորել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to break, to spoil.

Տրուկ (արպի, արպաւ) *adj.* Low, vile, despicable, utmost, least, unworthy.

Տրոփական (ի, աւ) *adj.* That leaps, leaping.

Տրոփել (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise with the feet; to leap.

Տրոփուան (փման, փմամբ) *s.* Noise made with the feet, leap.

Տրուպոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Lower, least.

Տրամագին, *adj. ind.* Much afflicted, sad, depressed with grief, vexed, melancholy.

Տրամագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* See **Տրամագին**.

Տրամագեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Full of affliction; much afflicted, depressed with grief, sad, vexed, vexatious.

Տրամագետս (ի, իւ) *adj.* See **Տրամագեաց**.

Տրամական (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy, vexed, vexatious.

Տրամակից (կցի, կցաւ) *adj.* That compassionates, that is afflicted with another.

Տրամահարորդ, *adj. ind.* Full of affliction: See **Տրամակից**.

Տրամարար (ի, աւ) *adj.* That afflicts, afflicting, fretful, melancholy.

Տրամցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To grieve, to vex, to chagrin, to displease.

Տրամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To be grieved, to be afflicted, to be chagrined, to be displeased, to be sorry.

Տրամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sorrow, affliction, dejection, melancholy, chagrin.

Տրանջել (եմ, եցի) *v. n.* To quarrel, to murmur, to complain.

Տրանջիւն, *s. ind.* See **Տրամուշ**.

Տրանջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տրամուշ**.

Տրանջող (ի, աւ) *adj. and s.* Quarreller, murmurer.

Տրամում, *adj. ind.* Sad, afflicted, chagrined, melancholy, dull.

Տրամուշ, *s. ind.* Quarrel, murmur, complaint, lament. **Տրամուշ լինել**, to quarrel, to complain.

Տրցակ (ի, աւ) *s.* Bundle, bunch, fagot.

Տրցակել (եմ, եցի) *v. a.* To make into fagots.

Տրփալ (ամ, փացայ) *v. n.* To desire; to aspire: See **Տափալ**.

Տրփիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* See **Տրփալ**.

Տքնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To watch.

Տքնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Watch, vigilance.

Տօթ (ոյ, ուլ) *s.* Heat, warmth.

Տօթագին, *adj. ind.* Hot, burning.

Տօթածամ (աւ, աւ) *s.* Very warm hour.

Տօթախարշ, *adj. ind.* Burned with heat.

Տօթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To become very warm, to burn.

Տօմար See **Տումար**.

Տօն (ի, իւ) *s.* Feast, solemnity, celebrity.

Տօնախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To solemnize, to celebrate, to feast, to celebrate a holiday.

Տօնախմբու (ի, աւ) *adj.* That solemnizes, that celebrates, that feasts.

Տօնախմբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feast, celebration, solemnization; solemnity, celebrity, holiday.

Տօնական (ի, աւ) *adj.* Of feasting, of solemnity.

Տօնակից (կցի, կցաւ) *adj.* That feasts, that celebrates with another.

Տօնահրաման, *adj. ind.* Ordained (feast).

Տօնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes feasts or solemnities.

Տօնափառաւ (ի, աւ) *s.* Fair, great public market.

Տօնացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Directory.

Տօնել (եմ, եցի) *v. a.* To feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօնուս, *adj. ind.* Solemn, renowned, publick.

Տօսախ (ի, իւ) *s.* Box-tree.

P

Ր (ray) R (feeble). Consonant, the thirty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with Ռ, for example: Յախուռն; կառականք; կարակնան; ոռնագործ; ոռնագործ; ըռանիլ, ըրանիլ;

It is sometimes redundant in words, for example: Բաժին, բարժին; բաժնիլ, բարժանիլ; գորշապահանգ, գորշապահանգ; տաժանուն, տաժանուն; տարապահակ, տարապահակ; պահել, պարհել; պաշարել, պարշարել.

Ր or ր with a line above denotes the number *five thousand*.

Րաբուն (ի, իւ) *s.* Master, professor, doctor.

Րաբունաբար, *adv.* Masterly, like a doctor.

Րաբունական (ի, աւ) *adj.* Masterly, doctoral.

Րաբունապետ (ի, աւ) *s.* Chief master or professor, chief doctor.

Րաբունել (եմ, եցի) *v. a.* To teach, to instruct.

Րաբունի (նւոյ, նեաւ) *s.* Master, instructor, doctor.

Րաբունորէն, *adv.* See Րաբունաբար :

Րախանաւ See խրախանաւ :

Րախանական (ի, աւ) *adj.* Rejoicing, joyous.

Րախան (ի, աւ) *s.* Feast.

Րախերա (ի, աւ) *s.* Master, that teaches.

Րահեա See Արահեա :

Րամ (ի, իւ) *s.* Assembly, troop, flock.

Րամել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to reunite.

Րամական See Ռամական :

Րենական (ի, աւ) *adj.* Divine.

Րենամբարձ (ի, իւ) *adj.* See Առաւածակիր :

Րենառես (ի, աւ) *adj.* That has seen the Supreme Being: See Աստուածառես :

Րեաւել See Րոաւել :

Րեաոր See Հռեաոր :

Րոպէ (ի, իւ) *s.* Moment, minute, instant: Europe; a part of the globe: world.

Րոպէահամար, *adj. ind.* That counts the moments.

Րոաւել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to repnite, to unite; to retire: to beseech, to beg with submission.

Րոտին, *adj. ind.* Vile, unfortunate, miserable.

Րոտումն (աման, ամամբ) *s.* Act of assembling. Րոտամբ սրտի, willingly.

Րոբ (ի, իւ) *s.* See Աղեկառ :

Յ

Յ (tzo or tso) TZ (hard) . Consonant, thirty third letter of the Armenian alphabet . It is sometimes confounded with the letters Ճ, Չ and Ձ, for example: Փէյ, փիծ; յեղ, յեղծ and յեղձ; քարյ, քարձ; ընդերուդանել, ընդերուցանել; փլուզանել, փլուցանել :

Յ particle which being placed before words, forms the third case; for example: Ասէ յՏէր, he told the Lord. Մինչև յայժմ, until now.

Յ or չ with a line above denotes the number *six thousand*.

Յախել (եմ, եցի) *v. a.* See Տափանել :

Յած, *adj. ind.* Low, vile: humble, mild, pacified.

Յածազնայ, *adj. ind.* That goes very softly.

Յածազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Lower or very low.

Յածնուլ (ամ, ծեայ) *v. n-p.* To be humbled, to be appeased, to calm, to stoop.

Յածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depression, humiliation; submission, humility; vileness: meanness.

Յածուն, *adj. ind.* Humble, mild.

Յածուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To lower, to stoop, to bring down, to appease, to calm, to diminish, to tranquillize; to depress, to humiliate, to debase.

Յականիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be reduced to a miserable state.

Յամպ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Earth, continent, terra firma: dry, arid, barren.

Յամպադերութիւն See Չորակերութիւն :

Յամպակղզի See Թերակղզի :

Յամպային (յնոյ, յնով) *adj.* Terrestrial, that lives on the earth: dry, arid.

Յամպաջափութիւն See Երկրաջափութիւն :

Յամպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To dry, to dry up, to wipe, to drain, to exhaust.

Ցամաքել (*հմ, քեցայ*) *v. n-p.* To dry, to grow dry, to drain; to wither, to fade, to die.

Ցամաքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness, aridity; drying up, draining; withering, leanness.

Ցամաքուտ, *adj. ind.* Dry, arid.

Ցայդ (*ոյ, ով*) *s.* Night. *Չցայդ*, by night, nightly, during the night.

Ցայգապաշտօն (*տաման, տամամբ*) *s.* Nocturn.

Ցայգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nocturnal pollution.

Ցայժմ, *adv.* Until now.

Ցայնժամ, *adv.* Until that time.

Ցայս վայր, *adv.* To this place.

Ցայսօր, *adv.* To this day, until now.

Ցայտ (*ի, իւ*) *s.* Ray, gush, spurt, spouting, resilience.

Ցայտել (*հմ, եցի*) *v. a.* To spout, to cause to gush out.

Ցայտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out.

Ցայտումն (*տման, տմամբ*) *s.* See **Ցայտ**.

Ցան (*ի, իւ*) *s.* Act of sowing.

Ցանդ (*ոյ, ով*) *s.* Hedge, fence, enclosure, compass, boundary; circumference, circuit: index, catalogue, list, table.

Ցանդ, *adv.* Always, continually.

Ցանգել (*հմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to close, to enclose, to encircle, to surround.

Ցանել (*հմ, եցի*) *v. a.* To spread, to shed, to pour out; to sow, to strew.

Ցանեցիր, *adj. ind.* Dispersed, spread. **Ցանեցիր կացուցանել**, to disperse, to spread.

Ցանկ See **Ցանդ**.

Ցանկազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Thick, abundant, frequent.

Ցանկալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To desire, to wish, to covet, to long for.

Ցանկալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, to be wished for, amiable.

Ցանկական (*ի, աւ*) *adj.* Concupiscible.

Ցանկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* See **Ցանկալ**.

Ցանկապատել (*հմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to encompass, to encircle.

Ցանկասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Desirous, amorous, libidinous, voluptuous, sensual.

Ցանկասիրել (*հմ, եցի*) *v. n.* To desire passionately.

Ցանկասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cupidity, sensuality.

Ցանկատեալ, *adj. ind.* Pretty, genteel, charming, graceful, fine.

Ցանկորդ, *adv.* Continually.

Ցանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire, longing, love, affection; passion, lust, cupidity, sensuality, concupiscence.

Ցանց (*ի, իւ*) *s.* Net; snare, ambush.

Ցանցարկ (*ի, աւ*) *s.* Cast of a net.

Ցանցել (*հմ, եցի*) *v. a.* To draw, to attract.

Ցանցորդ (*ի, աւ*) *s.* That fishes with a net.

Ցասկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ցասնոտ**.

Ցասնական (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Ցասնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Angry, passionate, choleric, inclined to anger.

Ցասնուլ (*ուամ, սեայ*) *v. n-p.* To put one's self in a passion, to be exasperated, to be enraged, to fly into a passion, to be vexed, to be violently angry.

Ցասուամն (*աման, ամամբ*) *s.* Anger, rage, fury, indignation, vexation.

Ցասուցանել (*հմ, սուցի*) *v. t.* To exasperate, to put in a passion, to irritate.

Ցասելի (*իմ, սեայ*) *v. n-p.* See **Ցասնուլ**.

Ցարդ ևս, *adv.* Until now, still.

Ցաւ (*ոյ, ով*) *s.* Pain, ill, affliction, suffering, regret; repentance; grief, sorrow, displeasure, bitterness; disease. **Ցաւ է քնձ**, it displeases me, I am vexed, I am very sorry.

Ցաւաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That does harm, hurtful, unwholesome.

Ցաւագին, *adj. ind.* Painful.

Ցաւագնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be ill, to have a pain, to suffer; to be afflicted, to pain, to be vexed, to be chagrined.

Ցաւագնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Ill, unhealthy.

Ցաւակց, *adj. ind.* Grievous, sad, painful.

Ցաւած (*ի, իւ*) *adj.* Painful; ill.

Ցաւակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Compassionate. **Ցաւակից լինել**, to be compassionate, to have compassion, to commiserate, to pity.

Ցաւակցութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Compassion, condolence, sympathy.
Յաւահալած, *adj. ind.* That cures, that dispels disease.

Յաւառեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut, to slash, to break.

Յաւեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To afflict, to pain, to cause sorrow or pain.

Յաւել (*իմ, ւեցայ*) *v. n-p.* To have a pain, an ache; to pain, to be afflicted, to be displeased, to be chagrined, to regret, to repent, to have regret.

Յաւոռ (*ի, աւ*) *adj.* See Յաւադնոռ:

Յաբան See Տափան:

Յելու (*ում, ցելի*) *v. a.* To cleave, to cut, to divide lengthways, to break.

Յելք (*լից, լիք*) *s. pl.* Cleft, rent.

Յէլ (*ի, իւ*) *s.* Tribe; sort, species, kind.

Յէղակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That is of the same tribe, of the same family, of the same kind.

Յէղապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of a tribe.

Յէղբնաիր, *adj. ind.* Յէղբնաիր լի նել, To distinguish the tribes; to prefer one tribe to another.

Յիւղ (*իմ, ղեցայ*) *v. n-p.* To grow in a tribe or family.

Յեռել See Յառել:

Յերեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* See Յերեկ:

Յերեկ (*ոյ, ով*) *s.* Day. Չքերեկ, during the day, by day.

Յերեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Day, duration of a day. Վաստակք ցէրեկութեան, day's work.

Յէց (*ոյ, ով*) *s.* Moth; wood-louse.

Յեցակեր (*ի, աւ*) *adj.* Worm-eaten.

Յին (*ցնոյ, ցնով*) *s.* Vulture, kite.

Յիւ (*ցառ, ցառ*) *s.* Wild ass.

Յիր, *s. and adj. ind.* Dispersion; dispersed. Յիրեցան, dispersed, scattered here and there, scattered.

Յիրդ (*ցրդոյ, ցրդով*) *s.* Thorny bush.

Յից (*ցցոյ, ցցով*) *s.* Pale, fence of pales, stake, peg.

Յխառեսակ, *adj. ind.* Miry, muddy.

Յմախ (*ի, իւ*) *s.* Bitter stuff used in weaning a child.

Յնդելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Liable to be dissipated or consumed.

Յնդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dissipate, to disperse, to volatilize.

Յնդիլ (*իմ, ղեցայ*) *v. n-p.* To be dissipated or dispersed, to evaporate, to be reduced to vapour, to exhale.

Յնդիլ յարմար or յարմարուս, to melt in tears.

Յնդումն (*գման, գմամբ*) *s.* Dissipation, dispersion, destruction; evaporation, exhalation, volatilizing; inattention.

Յնծաւ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful.

Յնծալից, *adj. ind.* Joyous, joyful.

Յնծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rejoicing, joy.

Յնկիլ (*իմ, կնեցայ*) *v. a. and n.* To bring forth young.

Յնորիլ (*իմ, ղեցայ*) *v. n-p.* To dream, to dote, to rave, to ramble, to be delirious, to be deranged.

Յնորք (*րեց, րեք*) *s. pl.* Phantom, spectre, shadow; idle fancy, chimera; illusion, imagination, whimsical fancy; alienation, wandering of mind, folly, delirium, raving, extravagance.

Յնցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to stagger, to agitate, to shake violently.

Յնցղաձեւ, *adj. ind.* That has the form of a funnel.

Յնցղանաւ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out, to rush out, to be sluiced.

Յնցոռ (*աւոյ, տեաւ*) *s. and adj.* Rag, tatter, rubbish, ragged piece of linen, old clothes, trumpery: worn out, rumpled, old.

Յնցոռիկ, *s. and adj. ind.* See Յնցոռի:

Յնցուղ (*ցղոյ, ցղով*) *s.* Watering pot.

Յնցումն (*գման, գմամբ*) *s.* Shaking, shake, agitation, shock.

Յոլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To light, to glitter, to shine, to sparkle, to glisten, to enlighten, to cast a light; to redound, to reflect.

Յոլացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lightening, flash of light, sparkling.

Յոլացումն (*գման, գմամբ*) *s.* Rebounding, reflection, reverberation, repercussion: See Յոլացութիւն:

Յոլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make cast flashes of light; to reflect, to reverberate, to repercuss, to send back.

Յովուհէ (մեղ, մամբ) *s. pl.* See **Յովուհէ** :

Յողուն See **Յողուն** :

Յոյք See **Յոյք** :

Յոյք (ցուցից, ցուցիւք) *s. pl.* Demonstration, evident proof, conviction; mark, index, sign, testimony; show, exposing to sale, appearance, parade, ostentation. **Յոյքս առնել**, to shew, to make parade of, to expose to sale.

Յորեան (կնոյ, կնով) *s.* Corn, wheat, grain.

Յորեանաճառ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Corn factor, corn merchant, corn chandler.

Յորչափ See **Յորչափ** :

Յորքան, *adv.* and *adj.* As long as, during, whilst. **Յորքան ժամանակս**, as far as: until when?

Յու (ոյ, ով) *s.* Ceiling, roof.

Յուլ (ցլու, ցլու) *s.* Bull.

Յուպ (ցպոյ, ցպով) *s.* Stick, switch, rod; crook, crutch.

Յուրդ See **Յիւրդ** :

Յուրտ (ցրտոյ, ցրտով) *s.* and *adj.* Cold.

Յուց See **Յուց** : **Յուց բանաւ**, to sing.

Յուցակ (ի, աւ) *s.* Index, mark, sign, token, appearance, representation; catalogue, roll, list, statement, register, matriculation book, table, repertory; example, pattern.

Յուցական (ի, աւ) *adj.* Indicative.

Յուցակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appearance, show; indication.

Յուցամատն (տին, տամբ) *s.* Forefinger.

Յուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To shew, to indicate, to mark, to testify, to teach, to signify, to declare, to design, to express, to represent; to demonstrate, to prove; to produce, to expose, to discover, to make seen, to make known.

Յուցանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That can be shewn, ostensible.

Յուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Demonstration, proof, document, voucher; indication, designation, information; remonstrance; representation, exhibition, exposition: See **Յոյք** :

Յուցք (ցոց, ցոցով) *s. pl.* Air, song.

Յոփ (ի, աւ) *adj.* Debauched, dis-

ordered, dissolute, licentious, loose, lewd.

Յոփաբերան, *adj. ind.* Debauched, lascivious, that talks without discretion.

Յոփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, lewdness, licentiousness, disorder, libertinism, too great liberty, looseness.

Յուանաւ (ի, աւ) *s.* Galley.

Յուել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To spout out, to rush out.

Յուելմն (կման, կմամբ) *s.* Sally, start, eruption.

Յուռկ (ցուկի, ցուկաւ) *s.* Snout, muzzle: head of a ship, prow of a galley.

Յուել (եմ, կցի) *v. a.* To scratch, to cut, to graze, to rase, to carry off.

Յուռմն (ցաման, ցամամբ) *s.* Scratch, cut, graze.

Յրդի (զւոյ, զեաւ) *s.* See **Յրդ** :

Յրել See **Յրուել** :

Յրուել (եմ, կցի) *v. a.* To disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to remove, to drive away; to take to pieces; to consume, to destroy.

Յրումն (ցրման, ցրմամբ) *s.* Dispersion, dissipation, scattering, waste.

Յրտաբեկ, *adj. ind.* Struck or spoiled by cold.

Յրտաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a thing struck by cold.

Յրտաբեկ (ի, աւ) *adj.* Frigorific, that causes cold.

Յրտաբեկ, *adj. ind.* Very cold.

Յրտագոյն (զուռի, զուռիւ) *adj. comp.* More or very cold.

Յրտակէզ, *adj. ind.* See **Յրտաբեկ** :

Յրտահար (ի, աւ) *adj.* See **Յրտաբեկ** :

Յրտանալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To grow cold, to become cold, to cool; to be seized with cold, to catch cold.

Յրտաշունչ, *adj. ind.* Cold (wind).

Յրտաառնոյց, *adj. ind.* Very cold, frozen.

Յրտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To make grow cold; to freeze.

Յրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cold; cold weather; frigidity; coolness.

Յրոնք (նից, նիւք) *s. pl.* Dispersion.

Յցել (եմ, կցի) *v. a.* To thrust in, to plant.

Յցուել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To shoot forth.

Յցուկք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Crest, apex, trinket; bunch of feathers, plume.

Յցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shoot, sprout (of trees).

Ցփսի (*սւոյ, սեաւ*) *s.* Hair web.

Ցքի (*ցքւոյ, ցքւով*) *s.* Liquor; brandy. **Ցքի գարւոյ**, beer.

Ցող (*ոյ, ով*) *s.* Dew.

Ցողաբուղին, *adj. ind.* That produces dews.

Ցողադին, *adj. ind.* Cool, fresh, refreshing.

Ցողազնեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To refresh, to make fresh, to give freshness.

Ցողալից, *adj. ind.* Full of dew.

Ցողածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That produces dews: that is produced by dew.

Ցողահար (*ի, աւ*) *adj.* Struck with dew.

Ցողամառոյց, *adj. ind.* That gives, that causes dew.

Ցողանաւ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To refresh one's self, to grow cool.

Ցողաւարափ, *s. ind.* Rain of dew.

Ցողեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To cause to rain or fall; to sprinkle, to water.

Ցողեջք (*ջից, ջիւք*) *s. pl.* Fall of dew.

Ցողուն (*ւան, ւամբ*) *s.* Stalk, straw.

Ի

Ի (*une*) U and V. A vowel as well as consonant, the thirty fourth letter of the Armenian alphabet. It is a vowel for example in the words *իւրաքանչիւր, ուխտ*, and a consonant in these words *Հաւատ, սեաւ, հիւանդ*.

It is sometimes used instead of the letters Վ and Հ, for example: Վաւաւ, վաճաւ; օթեւան, օթեվան; Հիւթ, լիւթ; հիւսեւ, լիւսեւ; հիւծիւ, լիւծիւ.

In some words it is suppressed, for example: Գոհար, գուհար; լողակ, լուղակ; կցորդ, կցուրդ; մողես, մուղես; պողեւ, պուղեւ.

ՈԻ together are pronounced like the English OO.

Ի is sometimes put in lieu of the letters Ի and Յ which form the cases of words, for example: *ւայդմանե* (instead of *յայդմանե*) *ւիւրաքանչիւր* (instead of *յիւրաքանչիւր*):

In poetry it is sometimes used instead of ԵԻ, for example:

Հունքն զինեւ պատեալ կային,

Անեւ ւանմուս զիս առնէին:

Արդ զի դու յիս ոչ խնայցեր,

Իողորմութեամբ ոչ ներեցեր:

Ի or Է with a line above denotes the number seven thousand.

Իիւանդ See *Հիւանդ*.

Իիւթ See *Հիւթ*.

Իիւթական (*ի, աւ*) *adj.* Material, corporeal: See *Հիւթական*.

Իիւծեւ See *Հիւծեւ*.

Իիւսեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Web: See *Հիւսակ*.

Իիւսեւ See *Հիւսեւ*.

Փ

Փ (pure) P. Consonant, the thirty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used instead of the letters Բ and Պ, for example: *Ջաղբ, Ջաղի; խարխաբեւ, խարխափեւ; գերբեւ, գերփեւ; Պայքար, փայքար; կարապ, կարափ; պոր, փոր*.

Փ or Պ with a line above denotes the number eight thousand.

Փաթաթեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To envelop, to fold.

Փաթեթ (*ի, իւ*) *s.* Envelope.

Փալանդ See *Փաղանդ*.

Փախնու (*ում, խեայ*) *v. n-p.* See *Փախել*.

Փախուս (*խտեան, խտեամբ*) *s.* Flight: evasion, subterfuge, tergiversation. 'Ի *փախուս* գործուցանեւ See *Փախուցանեւ*: 'Ի *փախուս* գառնաւ or *մատնիւ* See *Փախել*.

Փախուցանեւ (*եմ, խուցի*) *v. t.* To cause to flee, to drive away, to push, to dislodge, to estrange.

Փախել (*իմ, խեայ*) *v. n-p.* To flee, to run away, to escape, to evade, to elude, to avoid, to shuffle.

Փախկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See *Փախտական*.

Փախտական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Runaway, fugitive, deserter, turncoat.

Փախտայ (*տէի, տէիւ*) *adj. and s.* See *Փախտական*: *Փախտայ լինեւ*, to flee, to run away.

Փակ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Shut;

fastening. Փակ արկանեւ, to shut, to close, to enclose.

Փակագիր (գծի, գծիւ) *s.* Parenthesis.

Փակագիր (գրոյ, գրով) *s.* Monogram; cypher.

Փակակալ (ի, աւ) *s.* Turnkey.

Փակաղակ (ի, աւ) *s.* Lock, padlock.

Փակաղբ (նայ, նոք) *s. pl.* Lock, fastening, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան (ի, աւ) *s.* Enclosure, fence, barrier.

Փակել (եմ, եցի) *v. a.* To shut, to close, to fasten, to stop, to bar, to fasten with a padlock, to shut up, to enclose, to bind up, to comprehend, to encircle, to surround; to encumber, to embarrass.

Փակեղն (լան, լամբ) *s.* Fillet, band.

Փաղաղել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to consume.

Փաղաղական (ի, աւ) *adj.* See Փաղաղիչ :

Փաղաղիչ (զչի, զչաւ) *adj.* Burning, that burns, that consumes.

Փաղաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Burning, act of burning, consumption.

Փաղանգ (ի, աւ) *s.* Phalanx, legion, troop.

Փաղանգամուշկ (մշկոյ, մշկով) *s.* See Չարխոտ :

Փաղանուն (ւան,ւամբ) *adj.* Univocal: synonymous.

Փաղանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Univocation: synonym.

Փաղառել (եմ, եցի) *v. a.* To spell, to form syllables.

Փաղառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Syllable.

Փաղաբշար, *adv.* In caressing, with adulation, with flattery.

Փաղաբանք (նայ, նոք) *s. pl.* Caress, flattery, endearments, adulation.

Փաղաբշել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to delight, to fondle, to flatter, to fawn, to coax.

Փաղաբուշ (բշի, բշաւ) *adj. and s.* Caressing, flatterer, fawner.

Փաղել (եմ, եցի) *v. a.* To comprehend.

Փաղաղել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to glitter; to shoot forth, to appear.

Փաղաղիւն, *s. ind.* Brilliancy, brightness, lustre.

Փաղաղեցունեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To polish, to make bright.

Փաղաղել (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shine, to glitter; to rejoice, to be merry.

Փաղաղումն (փման, փմմբ) *s.* Lustre, brilliancy, brightness, splendour.

Փաղաղուն, *adj. ind.* Brilliant, shining, clear, glittering, polished.

Փամբիւն See Բամբիւն :

Փամբուշ (փշոյ, փշով) *s.* Bladder, vesicle; balloon; cartridge; fusee.

Փայլ, *s. ind.* See Փայլումն :

Փայլած (ոյ, ով) *s.* See Փայլումն :

Փայլածիւն, *s. ind.* See Փայլումն :

Փայլածու (ի, աւ) *adj. and s.* Shining, brilliant, clear: Mercury (planet).

Փայլածումն See Փայլումն :

Փայլակել See Փայլատակել :

Փայլակերպիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* See Փայլակնանալ :

Փայլակն (կան, կամբ) *s.* Lightning, flash; light, sparkle.

Փայլակնորորոր, *adj. ind.* Glittering, brilliant.

Փայլակնորայ, *adj. ind.* See Փայլակնաձե :

Փայլակնոհար See Կայծակնոհար :

Փայլակնաձե, *adj. ind.* That has a glittering form, shining, brilliant, resplendent.

Փայլակնանալ (ամ, կնայոյ) *v. n-p.* To become like lightning, to glitter, to shine, to glister.

Փայլակնանման, *adj. ind.* That resembles a flash of lightning, shining, brilliant.

Փայլակնանայլ, *adj. ind.* Shining, brilliant, glittering, sparkling.

Փայլակնատարած, *adj. ind.* Spread with lustre, shining, brilliant.

Փայլակնատեսիւ, *adj. ind.* See Փայլակնաձե :

Փայլակնայայտ, *adj. ind.* Shining, brilliant, sparkling, full of fire.

Փայլակնընթաց, *adj. ind.* That runs, that passes like lightning; shining.

Փայլակումն See Փայլատակումն :

Փայլատակել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To lighten; to throw a great lustre, to sparkle, to glitter, to shine, to glister, to shine with splendour, to appear with brilliancy.

Փայլատակեցունեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shine, glitter or glister.

Փայլատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Փայլատակումն** :

Փայլատակումն (կման, կմամբ) *s.* Great brightness, coruscation, light, flash, scintillation; fulguration.

Փայլատակուիք (կանց, կամբք) *s. pl.* See **Փայլակն** :

Փայլացայտ See **Փայլակնացայտ** :

Փայլէլ (եմ, եցի) *v. n. and a.* See **Փայլիլ** and **Փայլեցուցանիլ** :

Փայլեցուցանիլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glisten or shine, to give a lustre to, to polish, to make glossy, to furbish, to burnish.

Փայլիլ (եմ, լեցայ) *v. n-p.* To shine, to glitter, to glisten, to sparkle, to enlighten, to flash, to appear with splendour.

Փայլիւն, *s. ind.* Brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour, clearness, flash; polish, burnishing.

Փայլուած (ոյ, ու) *s.* See **Փայլիւն** :

Փայլումն (լման, լմամբ) *s.* See **Փայլիւն** :

Փայլուն, *adj. ind.* Clear, bright, shining, splendid, brilliant, polished. **Պղինձ փայլուն**, brass: See **Արար** :

Փայլունակ, *adj. ind.* See **Փայլուն** : **Փայծաղն** (ծեղան, ծեղամբ) *s.* Spleen.

Փայծաղնացաւ (ի, աւ) *adj.* Splenetick.

Փայտ (ի, իւ) *s.* Wood; tree, plant. **Փայտաբեր** (ի, աւ) *adj.* That bears wood.

Փայտագործ (ի, աւ) *adj.* Made of wood.

Փայտակերտ (ի, աւ) *adj. and s.* Made of wood: wooden vessel.

Փայտակերտիկ, *adj. and s. ind.* See **Փայտակերտ** :

Փայտակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Heap or pile of wood.

Փայտակտոր (ի, իւ) *s.* Wood-cutter.

Փայտահատ See **Փայտատ** :

Փայտահար (ի, աւ) *s.* See **Փայտակտոր** :

Փայտայարկ, *adj. ind.* Covered with wood.

Փայտայարմար, *adj. ind.* Made of wood.

Փայտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To become wood, to benumb.

Փայտապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.*

That adores woods, idolater.

Փայտապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Worship of woods, idolatry.

Փայտաս (ի, աւ) *s.* Hatchet, axe: spade, hoe, mattock, narrow spade, large hoe, pick axe.

Փայտեայ, *adj. ind.* See **Փայտեղէն** :

Փայտեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Of the nature of wood; made of wood.

Փայփայանք (նաց, նբք) *s. pl.* Caress.

Փայփայել (եմ, եցի) *v. a.* To caress.

Փայքար See **Պայքար** :

Փանաք (ի, աւ) *adj.* See **Փանաքի** :

Փանաքապէս, *adv.* Meanly, poorly.

Փանաքեայ (քէի, քէիւ) *adj.* See **Փանաքի** :

Փանաքի (քւոյ, քեաւ) *adj.* Mean, vile, contemptible, poor, miserable, moderate, very small, weak.

Փանաքիմաց, *adj. ind.* Weak or poor minded.

Փանաքիմացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weakness or poverty of mind.

Փանաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weakness, smallness, poverty, meanness.

Փանդիւն (դռան, դռամբ) *s.* Trumpet.

Փանդանահար (ի, աւ) *s.* Trumpeter, that sounds the trumpet.

Փապ (ի, աւ) *s.* See **Փապար** :

Փապար (ի, աւ) *s.* Cavern, cavity, concavity, hollow: hole, opening in a cavern.

Փապարել (եմ, եցի) *v. a.* To hollow, to dig under, to cut sloping, to groove: to cause a callosity.

Փապարիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be hollowed or dug; to have a callosity or hard skin.

Փառ (ի, իւ) *s.* Pellicle. **Փառաղայայ**, afterbirth, afterburden.

Փառաբանակից (կցի, կցաւ) *adj.* That praises, or that is praised with another.

Փառաբանարան (ի, աւ) *s.* Place or instrument of praise, of glory.

Փառաբանիլ (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to glorify.

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, glory.

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, happiness: See **Բարեբանութիւն** :

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, happiness: See **Բարեբանութիւն** :

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, happiness: See **Բարեբանութիւն** :

Փառազարդ (ի, աւ) *adj.* Glorious, much-ornamented, splendid, magnificent.

Փառազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To render glorious or magnificent, to adorn, to embellish.

Փառազարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, ornament, embellishment, magnificence.

Փառահիգիր (գրի, գրաւ) *adj.* Ambitious, vain-glorious, that seeks glory.

Փառահից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same glory as another.

Փառահեղ, *adj. ind.* Glorious, majestic.

Փառամեղ (ի, իւ) *adj.* Glorious, vain, ambitious.

Փառամեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vain-glory, vanity, ambition.

Փառասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Vain-glorious, ambitious, ostentatious, proud, full of vanity.

Փառասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, pride, vanity, ostentation, pomp.

Փառասրել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to give praises.

Փառասրելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of giving praises.

Փառացի, *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Փառաւաղեան See **Փարազուն**.

Փառաւոր (ի, աւ) *adj.* Glorious, illustrious, honourable, magnificent. **Փառաւոր առնել**, to glorify.

Փառաւորակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is glorified with another.

Փառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To glorify, to render honour and glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify.

Փառաւորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To glorify, to render glorious.

Փառաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, magnificence: glorification.

Փառք (ապ, աք) *s. pl.* Glory, magnificence, splendour, honour, praise, esteem.

Փասիան (ի, աւ) *s.* Pheasant.

Փաստ (ի, իւ) *s.* Reason, proof, argument.

Փաստաբան (ի, իւ) *s.* That reasons, that alledges reasons: advocate, defender.

Փաստաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To

reason, to seek or alledge reasons, to defend.

Փաստաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reason, argument, reasoning; defence.

Փաստաւոր (ի, աւ) *adj.* Reasonable, worthy.

Փաղբուռ (բսի, բսաւ) *adj.* Chattering, prattling.

Փաղբսել (եմ, եցի) *v. n.* To tattle, to speak with malignity.

Փաղբսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prattle, chat, act of speaking with malignity.

Փարազուն (դնի, դնիւ) *adj.* Glorious, noble, honourable.

Փարախ (ի, իւ) *s.* Sheepfold, pie-fold, sheephouse.

Փարախել (եմ, եցի) *v. a.* To put in a stable.

Փարատ (ի, իւ) *adj.* Dispersed, removed. **Փարատ կացուցանել** See **Փարատել**.

Փարատել (եմ, եցի) *v. a.* To dissipate, to destroy, to take away, to scatter, to remove, to drive away.

Փարատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Փարատել**.

Փարաք (ի, իւ) *adj.* Lascivious, luxurious.

Փարաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Փարաքումն**.

Փարաքումն (քման, քմամբ) *s.* Lasciviousness, luxury.

Փարգաստ, *adv.* See **Օն անք**.

Փարեղի (լոյ, լեաւ) *adj. and s.* Amiable, desirable, mild, agreeable: cloth used for cleaning.

Փարել (եմ, եցի) *v. a. and s.* To embrace, to hug.

Փարթամ (ի, աւ) *adj.* Rich, opulent, that has much property.

Փարթամագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very rich.

Փարթամանալ (ամ, մացայ) *v. n. p.* To grow rich, to become rich.

Փարթամաշնորհ, *adj. ind.* Full of grace, graceful.

Փարթամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich, to make rich.

Փարթամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Riches, opulence, abundance of fortune, wealth, property.

Փարթար, *conj.* See **Գոնէ**.

Փարել (իմ, բեցայ) *v. n.* See **Փարել**.

Փարսախ (ի, աւ) *s.* League.
Փարսանք See **Փարսախ**:
Փարփառ (ի, աւ) *adj.* See **Ճառի**:
Փարփաք or **Փարփաք** (ոյ, ու) *s.* Desire, wish, longing, covetousness, cupidity.
Փարփաքել or **Փարփաքել** (եմ, էջի) *v. n.* To desire, to wish, to long for, to want.
Փարփաքելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Desirable, covetable.
Փարփկակեայ See **Փարփկաւոր**:
Փարփկաւայն (ի, իւ) *adj.* That has a delicate or soft voice.
Փարփկամորթ (ի, աւ) *adj.* Tender, delicate (speaking of the skin).
Փարփկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.* To soften, to make soft; to live in idleness, in pleasures, to be merry.
Փարփկաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Soft, delicate, delicious, voluptuous.
Փարփկանունք, *adj. ind.* Delicate, weakly, tender, brought up delicately.
Փարփկառուն, *adj. ind.* See **Փարփկանունք**:
Փարփկաւանկ, *adj. ind.* See **Փարփկաւայն**:
Փարփկիկ, *adj. ind.* Tender, very delicate.
Փարփկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Delicacy, tenderness; effeminacy, delight, pleasure, voluptuousness.
Փարփուկ (փկի, փկաւ) *adj.* Delicate, fine, tender, soft, delicious, sweet, agreeable, sensible.
Փեղենայ (ի, իւ) *s.* Rue (plant).
Փեղենայ վայրի, harmala, wild rue.
Փեթակ (ի, աւ) *s.* Hive.
Փեղիկ (ի, իւ) *s.* Long piece (of wood or of cloth).
Փեղմանի (Hebrew word) Such.
Փեշեկ (ի, աւ) *s.* Shell, cover of certain fruits.
Փեռեկել (եմ, էջի) *v. a.* To divide, to break, to open.
Փեռեկաւել (եմ, էջի) *v. a.* To break, to tear.
Փեսայ (ի, իւ) *s.* Husband, bridegroom: son-in-law.
Փեսայանալ (ամ, յայայ) *v. n-p.* To marry the daughter of some one.
Փեսայացուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To marry, to give one's daughter in marriage to some one.
Փեսայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marriage, wedding.

Փեսաւեր (ւերի, լերաւ) *s.* Companion of a bridegroom.
Փետուր (արոյ, արով) *s.* Feather; large feathers: blade.
Փետուրել (եմ, էջի) *v. a.* To pluck off the feathers, to unhair.
Փետրվար (ի, աւ) *s.* February.
Փերեզակ (ի, աւ) *s.* Huckster, pedlar.
Փերեւեալ or **Փերեւեթել** (եմ, էջի) *v. n.* To dress one's self indecently.
Փերթ (ի, իւ) *s.* Piece, bit.
Փէջի (լւոյ, ջեաւ) *adj. and s.* That has a lame hand or arm, one-handed.
Փթթել (եմ, էջի) *v. a.* To make blossom.
Փթթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To blossom, to bloom.
Փթթիթ (փթթի, փթթիւ) *s.* Blossoming.
Փլլթայ (ի, իւ) *s.* Lint, dossil.
Փլլիսոփայ (ի, իւ) *s.* Philosopher: See **Իմաստասեր**:
Փլլիսոփայական (ի, աւ) *adj.* Philosophical.
Փլլիսոփայանալ (ամ, յայայ) *v. n.* To philosophize.
Փլլիսոփայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philosophy.
Փլլիսոփայորէն, *adv.* Philosophically.
Փլլիսոփոս (ի, աւ) *s.* Philosopher.
Փելուն (ի, իւ) *s.* Cloak, great coat, loose coat.
Փիղ (փղի, փղաւ) *s.* Elephant.
Փինաւ (ի, աւ) *adj.* See **Փանաքի**:
Փիւղ (ոյ, ու) *s.* See **Փիւղակէ**:
Փիւղակէ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Arrest, prison.
Փիւնիկ (նիկ, նկաւ) *s.* Phoenix.
Փլած (ի, աւ) *s.* See **Փլատակ**:
Փլանիլ (եմ, փլայ) *v. n-p.* To crumble, to shrink down, to fall rapidly, to melt away.
Փլատակ (ի, աւ) *s.* Ruins, rubbish, rubble.
Փլուզանել (եմ, փլուզի) *v. a.* To ruin, to beat down, to demolish, to destroy, to make fall.
Փլուջանել See **Փլուզանել**:
Փխրել (եմ, էջի) *v. a.* To crush, to break, to chew, to grind.
Փղակոյտ (կուտի, կուտիւ) *adj.* **Փղակոյտ բազմութիւն**, Herd or number of elephants.

Փղապան (ի, աւ) *s.* See Փղապան:
Փղապետ (ի, աւ) *s.* Leader of elephants.

Փղձկաւ (ամ, էպայ) *v. n.* See Փղձկել:

Փղձկել (իմ, էպայ) *v. n-p.* To be stifled or choked, to burst with spite, to be enraged, to be displeased; to gush out. Փղձկել յարաստու, to melt in tears.

Փղձուկ (ձկի, ձկաւ) *s.* Suffocation, vexation, displeasure.

Փղոմս (ի, աւ) *s.* Mullein.

Փղոսկր (ի, աւ) *s.* Ivory.

Փղոսկրեայ (բէի, բէիւ) *adj. and s.* Made of ivory: ivory.

Փնդուհի (հայ, հեաւ) *s. f.* Woman that blows the trumpet.

Փնչել (եմ, էցի) *v. a.* To sneeze.

Փնչիւն, *s. ind.* Sneezing.

Փշաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces thorns, thorny.

Փշադեմիւն, *adj. ind.* Place where thorns abound.

Փշաւից, *adj. ind.* Full of thorns, thorny.

Փշախիւ, *adj. ind.* See Փշաւից:

Փշածիւն (ծիի, ծիաւ) *adj.* See Փշաբեր:

Փշահեղձ, *adj. ind.* Choked with or full of thorns.

Փշանիւթ, *adj. ind.* Made of thorn.

Փշանիւթ պսակ, a crown of thorn.

Փշառ (ի, աւ) *s.* Sort of fruit resembling an olive.

Փշեղէն (ղիի, զինաւ) *adj.* See Փշանիւթ:

Փշիպան See Փռշիպան:

Փշրահք (նայ, նօք) *s. pl.* Crumb, scrap.

Փշրել (եմ, էցի) *v. a.* To break, to pound, to bruise, to grind, to crush, to cranch, to squash, to crumble, to crash, to chop.

Փռ(ոռ) (ի, աւ) *adj.* Harsh, crabbed to the taste: See Տոհպ:

Փռ(ոռ)ահամ, *adj. ind.* See Փռ(ոռ):

Փռ(ոռ)րիկ (բիի, բիաւ) *s.* Tempest, storm, hurricane: See Մրրիկ:

Փռ(ոռ)րկել See Մրրկել:

Փռի (ոյ, ով) *s.* Loan; response.

Փռի առնուլ, to borrow, to receive as a loan. Փռի առլ, to lend.

Փռխաբերաբար, *adv.* Metaphorically.

Փռխաբերական (ի, աւ) *adj.* Metaphorick.

Փռխաբերել (եմ, էցի) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose.

Փռխաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transport: metaphor; transposition.

Փռխագրել (եմ, էցի) *v. a.* To transcribe, to copy a writing.

Փռխադարձ (ի, էւ) *adj. and s.* Reciprocal, mutual: recompence, compensation, return.

Փռխադարձաբար, *adv.* Reciprocally, mutually.

Փռխադարձել (եմ, էցի) *v. a.* To recompence, to return.

Փռխադարձիւ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To return.

Փռխադարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reciprocity.

Փռխագրական (ի, աւ) *adj.* See Տարափոխիկ:

Փռխագրել (եմ, էցի) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose; to translate, to turn; to change.

Փռխագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transport, removal; transposition, inversion, change.

Փռխածել (եմ, էցի) *v. a.* See Փռխաբերել:

Փռխակերպել (եմ, էցի) *v. a.* To transform, to metamorphose, to transmute, to change.

Փռխակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transformation, metamorphosis, change: trope.

Փռխակերպուել See Փռխակերպել:

Փռխաձեւել See Փռխակերպել:

Փռխան, *prep.* Instead of, in the place of, for. Փռխան դառնիւ, instead of a lamb: See Փռխանորդ:

Փռխանակ, *prep.* Instead of, for. Փռխանակ արեան նորա, instead of his blood. Փռխանակ այսր գումարի գրումայ, instead of this sum. Փռխանակ զի, whereas; for as much as, since, because.

Փռխանակ (ի, աւ) *s.* Substitute; lieutenant; vicar: exchange; change; variation, mutation.

Փռխանակաբանել (եմ, էցի) *v. n.* To answer, to refute.

Փռխանակալ (ի, աւ) *s.* See Փռխանորդ:

Փռխանակաւ, *adv. and adj.* Alternately; by turns; reciprocally, mutually: mutual, reciprocal; of change.

Փոխանակ բոլորի (կէ-բոլորի, կաւ-բոլորի) *s.* Vice-consul; pro-consul.

Փոխանակել (եմ, էջի) *v. a.* To make alternate, to change, to exchange, to substitute, to make an exchange, to commute; to succeed.

Փոխանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change, exchange, barter; commutation, permutation; substitution, subrogation; turn, vicissitude; succession.

Փոխանալ *See* Փոխել:

Փոխանորդ (ի, աւ) *s.* Vicegerent; substitute; vicar; clerk: return, recompence.

Փոխանորդել (եմ, էջի) *v. a. and n.* To succeed, to take the place of; to do a curate's duty: to exchange, to change.

Փոխանորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession; vicarship, curacy.

Փոխանցել (եմ, էջի) *v. a.* To transmit.

Փոխանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transmission.

Փոխաշարժել (եմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be transported, to be transferred.

Փոխառու (ի, աւ) *s.* Borrower.

Փոխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loan.

Փոխառորդել *See* Փոխակերպել:

Փոխառու (ի, աւ) *s.* Lender, creditor.

Փոխառուել (եմ, էջի) *v. a.* To lend, to give; to recompense, to retribute.

Փոխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loan.

Փոխառորդել (եմ, էջի) *v. a.* To retribute, to recompense; to change, to turn.

Փոխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Restitution, retribution, recompence: change, changing, mutation.

Փոխարէն (ի, իւ) *s.* Recompence, compensation, retribution, remuneration, acknowledgment, return, wages, salary, requital, satisfaction, indemnification, reparation, reward.

Փոխարէն, *prep.* As a reward: instead of, for; reciprocally.

Փոխարինել (եմ, էջի) *v. a.* To compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge, to indemnify, to repair, to requite; to impute: to change.

Փոխարինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compensation.

Փոխարկել (եմ, էջի) *v. a.* To convert, to change, to turn, to resolve, to reduce, to translate.

Փոխարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conversion, change, reduction.

Փոխարքայ (ի, իւ) *s.* Viceroy.

Փոխարքայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Viceroyalty.

Փոխարքայուհի (հւոյ, հեաւ) *s.* Vice-queen.

Փոխաւորել *See* Փոխարինել:

Փոխել (եմ, էջի) *v. a.* To change, to convert, to commute, to reduce, to remove, to transport, to transfer.

Փոխել (եմ, խեցայ) *v. n-p.* To be changed; to be transported, to go, to pass; to die, to debase.

Փոխինդ (ինդոյ, ինդով) *s.* Oatmeal.

Փոխորդ *See* Փոխանորդ:

Փոխուհի (խման, խմամբ) *s.* Decease.

Փոկ (ոյ, ու) *s.* Girth, thong, leathern belt: sea-calf.

Փոկայ (կէի, կէիւ) *adj.* Leathern.

Փոռ (ի, իւ) Neck, throat, mouth; collar: street: *See* Փողոց:

Փող (ոյ, ու) *s.* Trump, trumpet; cornet, horn; clarion: pipe, reqd: penny.

Փողակ (ի, աւ) *s.* Pipe, tube.

Փողակարգայ (ի, իւ) *s.* That cries by sound of trumpet.

Փողահար (ի, աւ) *s.* Trumpet, that sounds the trumpet.

Փողանշան (ի, աւ) *s.* Sign given by a trumpet.

Փողար *See* Փողահար:

Փողացաւ (ոյ, ու) *s.* Quinsy, angina.

Փողել (եմ, էջի) *v. a. and n.* To trumpet, to blow the horn.

Փողերանոց (ի, աւ) *s.* Coin, place where money is struck.

Փողոշուկ (շէի, շէաւ) *s.* Little chain (sort of ornament).

Փողոտել (եմ, էջի) *v. a.* To kill, to cut the throat, to slaughter.

Փողոց (ի, աւ) *s.* Street; place, hall.

Փողոցամէջ (միջի, միջաւ) *s.* The middle of a street, of a place.

Փողպատ (ի, աւ) *s.* Neck; collar; tucker, band; cravat; neck-kerchief.

Փողփողեկ (եղջ, ելով) *adj.* Brilliant, shining, glittering.

Փողփողեկ (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to be bright, to be refulgent, to glitter.

Փռնակ See փռնակ:

Փոյթ (փութոյ, փութով) *s.* and *adj.* Diligence, promptitude, celerity, task, haste, hurry, activity; care, study, solicitude, entreaty: diligent, active, prompt, careful, vigilant, assiduous. Փոյթ առնել or առնել, փոյթ 'ի մէջ առնել, to care, to take care, to watch, to solicit, to take care of. Փոյթ ընդ փոյթ or ընդ փոյթ, diligently, promptly, hastily, soon.

Փոյթեալանք, *adj. ind.* Fervent, diligent.

Փռնեալանք (ի, աւ) *adj.* Reduced to powder, small, thin, light.

Փռնի (չւոյ, շւով) *s.* Powder, dust.

Փռնոտ (ի, աւ) *adj.* Powdery.

Փռնոտել (եմ, ախջայ) *v. n-p.* To be covered with powder.

Փռնանկ (ի, աւ) *adj.* Ruptured, incommoded by a rupture.

Փռնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hernia, fall of the bowels, rupture; epiplocele; sarcocoele.

Փռն (ոյ, ով) *s.* Ditch, dike, trench, cavin, hollow, well, circumvallation, contravallation.

Փռնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Փռնել:

Փռնել (եմ, եցի) *v. a.* To surround with a ditch, to hollow, to make hollow.

Փռնուբայ (ի, իւ) *s.* Glowworm.

Փոր (ոյ, ով) *s.* Belly; hollow, bosom: swan: sea scorpion.

Փորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To engrave, to notch; to make an incision.

Փորագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Engraving; notch; incision.

Փորած See Փորուած:

Փորանկած, *adj. ind.* See Փորանկեալ:

Փորանկեալ (եղջ, ելով) *adj.* Woven, without seam.

Փորեղիկ See Փորեղակ:

Փորել (եմ, եցի) *v. a.* To dig under, to hollow; to sap; to undermine; to make a groove; to slope, to notch.

Փորձ (ոյ, ով) *adj.* and *s.* Approved, tried, pure; experienced, expert, versed, practised, exercised: experience, proof, practice, rote; essay, attempt: touch: probation. Չփորձ առնել,

փորձ առնել, փորձ տեսնել or փորձ փորձել See Փորձել:

Փորձարար, *adv.* With proof.

Փորձական (ի, աւ) *adj.* Proved, experienced.

Փորձակից See Փորձանակից:

Փորձանակից (եցի, էջաւ) *adj.* and *s.* That is tried or experienced with another.

Փորձանաւոր (ի, աւ) *adj.* Tried, tempted.

Փորձանք (նայ, նք) *s. pl.* Temptation, evil, misfortune, disaster, mischance.

Փորձառական (ի, աւ) *adj.* Experimental; empirical.

Փորձառու (ի, աւ) *adj.* That tries, practitioner.

Փորձառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trial, experience: See Փորձ:

Փորձաքար (ի, իւ) *s.* Touchstone.

Փորձել (եմ, եցի) *v. a.* To attempt, to try, to make experiment of, to ap-

prove, to practise, to experience, to essay, to exercise; to touch; to tempt.

Փորձիլ (չիլ, ձլաւ) *adj.* and *s.* Tempting, tempter; essayer.

Փորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Temptation; proof.

Փորն (ի, իւ) *s.* (Latin word) Forum.

Փորոտել (եմ, եցի) *v. n.* See Չջայռել:

Փորոտի (աւոյ, տեաւ) *s.* Entrails, intestines, bowels, garbage, guts.

Փորուած (ոյ, ով) *s.* Hollow, cavity: notch, score.

Փորուբայ (ի, աւ) *s.* Stole: scapulary.

Փութալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To strive, to endeavour, to make haste, to hasten.

Փութամահ, *adj. ind.* That hastens, that quickens death, that causes death soon.

Փութամոռայ, *adj. ind.* That forgets soon.

Փութանակի, *adv.* See Փութապէս:

Փութապէս, *adv.* Diligently, promptly, rapidly, quick, soon.

Փութաջան (ի, իւ) *adj.* Diligent, eager, careful.

Փութարար (ի, աւ) *adj.* That takes care of any thing.

Փութացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make haste, to urge, to hasten, to

accelerate, to solicit, to dispatch, to expedite.

Փուլաւոր (ի, աւ) *adj.* Diligent, careful.

Փուլթով, *adv.* See Փուլապէս:

Փուլ (փլոյ, փլով) *s.* Crumbling, falling.

Փուկ (փեղոյ, փեղով) *s.* Vessel, recipient.

Փուշ (փնջոյ, փնջով) *s.* Nosegay, tuft, bunch.

Փուշ (փշոյ, փշով) *s.* Thorn; prickly; thistle. Փուշ ձկան, fishbone.

Փուշտիպան (ի, աւ) *s.* Royal guard.

Փուռ (փռան, փռամբ) *s.* Oven.

Փուռ (փռոյ, փռով) *adj.* and *s.* Rotten, spoiled: rottenness, chancre.

Փուրջ, *s. ind.* Process; action.

Փութ (փքոյ, փքով) *s.* Breath, wind; swelling, tumour: fart: flatulency, windiness: noiseless fart. Փութ արձակել, to fart, to break wind.

Փութ (փքոյ, փքով) *s. pl.* Bel-lows, instrument used for blowing.

Փոփոխ, *adj. and adv.* Altern-ate, mutual, reciprocal: alternative-ly, by turns, mutually, reciprocally.

Փոփոխական (ի, աւ) *adj.* Change-able, changing, variable, mutable, rest-less, varying.

Փոփոխականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mutability, variability; transmutabi-lity.

Փոփոխել (եմ, եցի) *v. a.* To al-ter, to change, to move, to vary, to turn.

Փոփոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mutation, change, alteration, re-moving, permutation, commutation, conversion, transmutation, variation, vicissitude, turn.

Փոքր (քու, քու) *adj.* Little, less, thin, small, short, light, moderate. Փոքր փոքր, little at a time, by de-grees, by retail. Փոքր ինչ, a little, something. Փոքր 'ի շատէ, a little, in part. Փոքր մի էւ or փոքր միւ էւ, little is wanting, or there was little wanting to.

Փոքրաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks briefly, succinct.

Փոքրաբանել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To speak succinctly or very little.

Փոքրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succinct discourse.

Փոքրագին, *adj. ind.* Cheap, that

costs nothing, of little value.

Փոքրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Smaller.

Փոքրահասակ See Կարճահասակ:

Փոքրահոգի See Փոքրոգի:

Փոքրաւայելուչ, *adj. ind.* Unsuitable, indecent, unbecoming.

Փոքրատեսակ, *adj. ind.* Little, that is not magnificent.

Փոքրաւոր (ի, աւ) *s.* See Աշտ-կերտ:

Փոքրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to trim, to cut the hair.

Փոքրիկ (ըկան, ըկամբ) *adj.* Very small, smaller, very little.

Փոքրկանալ (ամ, կացոյ) *v. n-p.* To shorten, to lessen, to grow less, to grow short, to grow little, to become smaller, to decrease, to be diminished.

Փոքրկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shorten, to lessen, to make smaller, to decrease, to render less, to diminish, to extenuate.

Փոքրկուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Littleness, smallness, tenuity, dimin-ution, lessening, decrease.

Փոքրոգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Pu-sillanimous: light, easy.

Փչել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To blow; to mouth; to puff; to swell, to inflate. Փչել զոգին, to expire.

Փչիւն, *s. ind.* Breath; puff; spi-ration.

Փչումն (փչման, փչմամբ) *s.* See Փչիւն:

Փռնգալ or Փռնկալ (ամ, կացի) *v. n.* See Փռնչել:

Փռնչել (եմ, եցի) *v. n.* To sneeze: to cry, to bellow: to neigh.

Փռնչիւն, *s. ind.* Sneezing: cry, bel-lowing: neighing.

Փսաղա (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Սաղմոսասաց:

Փսաղաութիւն See Սաղմոսերգու-թիւն:

Փսիաթ (ի, աւ) *s.* Mat; basket.

Փսիաթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* Woven with rushes.

Փսիաթի (թւոյ, թեաւ) *adj. and s.* Tissue of rushes.

Փսիած (ի, աւ) *s.* Vomiting; spewing.

Փսիւն (եմ, եցի) *v. a.* To vomit, to cast up, to throw up, to spew, to blab, to cascade.

Փսիւնցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Vo-mitive, puking, emetick.

Փսաղենի (փս, փաւ) *s.* Pistachio-tree.

Փսառաղ (փսղ, փղող) *s.* Pistachio.

Փռել (քմ, էջի) *v. a.* To rot, to alter, to spoil, to corrupt, to make carious.

Փռեցուցանել (քմ, ցուցի) *v. t.* See Փռել.

Փռել (քմ, փռաց) *v. n-p.* To rot, to become rotten, to be altered, to be spoiled, to be corrupted, to become carious.

Փռութիւն (քան, քեմք) *s.* Rot-tenness, corruption, caries.

Փրթած (ք, քւ) *s.* See Փրթում.

Փրթանիւ (քմ, քայ) *v. n-p.* To be detached, to escape, to be taken away.

Փրթում (ք, քմ) *s.* Detachment, separation, part, bit.

Փրթացանել (քմ, քուցի) *v. t.* To detach, to separate, to take away, to unhook, to unglue, to unsolder, to deliver.

Փրծանիւ (քմ, ծայ) *v. n-p.* See Փրծանիւ.

Փրկագործ (ք, քւ) *adj.* Redeemer, saviour.

Փրկագործել (քմ, էջի) *v. a.* To save, to redeem.

Փրկագործութիւն (քան, քեմք) *s.* Redemption.

Փրկական (ք, քւ) *adj.* Redeeming, salutary, precious.

Փրկանակ (ք, քւ) *s.* Cause or means of redemption, of salvation; redemption, redeeming.

Փրկանաւոր (ք, քւ) *adj.* See Փրկական.

Փրկանաւորել (քմ, էջի) *v. a.* To redeem, to deliver, to save.

Փրկանիւթ, *adj. ind.* That causes redemption, salutary.

Փրկանք (փաց, փոք) *s. pl.* Redeeming, redemption, deliverance; ransom, price.

Փրկարան (ք, քւ) *s.* See Փրկա-նակ.

Փրկել (քմ, էջի) *v. a.* To save, to deliver, to liberate, to redeem.

Փրկիւ (քի, քւ) *s.* Saviour, redeemer, liberator.

Փրկութենաբեր, *adj. ind.* That causes redemption, salutary.

Փրկութենադործ, *adj. ind.* See Փրկութենաբեր.

Փրկութենաբեր, *adj. ind.* See Փրկութենաբեր.

Փրկութիւն (քան, քեմք) *s.* Redemption, salvation, recovery, deliverance, liberation, preservation.

Փրկչական (ք, քւ) *adj.* That belongs to the Redeemer.

Փրկչավայելուչ, *adj. ind.* That belongs to the Redeemer, to the Saviour.

Փրփուր (փր, փրոզ) *s.* Froth, foam, slaver.

Փրփրաւ (քմ, րացի) *v. n.* To foam, to froth, to slaver.

Փրփրալից, *adj. ind.* Foaming, frothy, slaving.

Փրփրել (քմ, էջի) *v. n.* See Փրփրաւ.

Փրփրեմ (ք, քւ) *s.* Purslain.

Փրփրեալ, *adj. ind.* Frothy, slaving.

Փրփրեցուցանել (քմ, ցուցի) *v. t.* To make froth.

Փրփու, *adj. ind.* Vile, low, despicable, abject.

Փռաւ (քմ, քացայ) *v. n-p.* To swell, to be elated, to grow proud.

Փռալից, *adj. ind.* Swelled, tumid, windy.

Փռանաւ (քմ, քացայ) *v. n-p.* See Փռաւ.

Փռացում (քմ, քմք) *s.* Swelling, wind, pride.

Փռացուցանել (քմ, ցուցի) *v. t.* To swell, to puff, to bloat, to make proud.

Փրփն (փրփ, փրփոզ) *s.* Arrow, dart.

Փրփուաւոր, *adj. ind.* Blown, swelled.

Ք

Ք (քայ) *K.* Consonant, the last letter of the ancient Armenian alphabet. Եւ քմ Աւր Է Քէ. I am Aip and Kay (Alpha and Omega). It is sometimes changed for the letters Գ and Կ, for example: Թաքուստ, Թաքուստ; հէք, հէք; սիք, սիք; պաք, պաք; սոնքաւ, սոնքաւ: Քարոս, կարոս; ծաքել, ծաքել; պաքել, պաքել:

Ք or ք with a line above denotes the number nine thousand.

Քած (ի, իւ) *adj.* See Մասակ :
Քածաւարոս (ի, աւ) *adj.* Castrated, whose testicles are removed or crushed.

Քահել (եմ, եցի) *v. a.* To unsew, to undo; to disjoin, to disunite, to dissolve, to resolve; to decompose, to separate; to untie; to untwist, to unravel, to unlace; to destroy, to demolish, to beat down, to ruin, to break; to take to pieces, to take asunder; to disconcert.

Քահոր (ոյ, ու) *s.* Cow-dung, animal excrement.

Քահուած (ոյ, ու) *s.* Unsewing; dissolution, rupture.

Քահել (եմ, եցի) *v. a.* To undo totally: See Քահել :

Քահուումն (աման, ամամբ) *s.* Destruction, total ruin.

Քահիւ (աչի, աչաւ) *adj. and s.* Destructive, destroying; impediment.

Քահնայ (ի, իւ) *s.* Priest.

Քահնայադործել (եմ, եցի) *v. a.* To consecrate.

Քահնայադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consecration.

Քահնայական (ի, աւ) *adj.* Priestly, sacerdotal.

Քահնայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To become a priest; to perform the office of a priest.

Քահնայապետ (ի, աւ) *s.* Pontiff, chief priest, high priest.

Քահնայապետաբար, *adv.* Pontifically.

Քահնայապետական (ի, աւ) *adj.* Pontifical; papal; hierarchical.

Քահնայապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pontificate; hierarchy; papacy.

Քահնայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priesthood.

Քահնայուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Priestess.

Քահել See Քահել :

Քաղ (ի, իւ) *s.* He-goat: weeding.

Քաղադր See Քարադր :

Քաղահան : Քաղահան առնել, To weed, to pluck up weeds.

Քաղաք (ի, աւ) *s.* Town, city.

Քաղաքանակ (ի, աւ) *adj. and s.* Inhabitant of a town, citizen, burgess.

Քաղաքագեղ or Քաղաքագեղ (ի, իւ) *s.* A little town, village.

Քաղաքաժողով, *adj. ind.* Assembly

of inhabitants of a town, publick.

Քաղաքական (ի, աւ) *adj.* Civil, political: citizen, burgess.

Քաղաքականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Police: policy, manners: citizenship: civility: See Քաղաքավարութիւն :

Քաղաքակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow-citizen.

Քաղաքակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To dwell in the same town.

Քաղաքամայր (մոր, մարբ) *s.* See Մայրաքաղաք :

Քաղաքամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Publick place.

Քաղաքանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become a town.

Քաղաքային (յնոյ, յնով) *adj.* See Քաղաքական :

Քաղաքապետ (ի, աւ) *s.* Governor of a town, sheriff, pretor, stadtheimer, burgomaster, magistrate.

Քաղաքավար (ի, աւ) *adj.* Civil, courteous, kind, polite, genteel, obliging, officious.

Քաղաքավարել (եմ, եցի) *v. a.* Քաղաքավարել զժամանակս կենաց իւրոց or զկեանս իւր, To live, to behave one's self.

Քաղաքավարիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To live, to conduct one's self, to behave well.

Քաղաքավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Behaviour, mode of acting: urbanity, civility, courtesy, politeness, affability.

Քաղաքացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Citizen, burgess.

Քաղաքիկ, *s. ind.* Small town.

Քաղաքկներ (ներոյ, ներով) *s.pl.* Small towns.

Քաղաքորմ (ոյ, ու) *s.* Wall of a town.

Քաղրան (ի, աւ) *s.* Galbanum.

Քաղդեայ (դէի, դէիւ) *s.* Astrologer, soothsayer.

Քաղդէ (ի, իւ) *s.* See Քաղդեայ :

Քաղդէական (ի, աւ) *adj.* Astrological.

Քաղդէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Astrology.

Քաղել (եմ, եցի) *v. a.* To gather, to gather together, to amass, to heap up, to assemble; to squeeze; to draw, to extract; to detach, to take away, to take.

Քաղերդ See Քաղերթ :

Քաղիբ (զրթի, զրթաւ) *s.* Double-tripe .

Քաղիկդոն (ի, աւ) *s.* Calcedony .

Քաղնան See Քաղանան :

Քաղոց (ի, իւ) *s.* The fifth ancient month of the Armenians: See Ափս :

Քաղց (ու, ու) *s.* Hunger .

Քաղցենալ (ամ, ցեցայ) *v. n-p.* See Քաղցնուլ :

Քաղցեցունել (եմ, ցուցի) *v. t.* To famish, to cause hunger .

Քաղցեղ (ի, իւ) *s.* Cancer, chancre, gangrene .

Քաղցնուլ (ում, ցեայ) *v. n-p.* To be hungry, to be famished .

Քաղցու (այ, ու) *s.* Must, unpressed wine, new wort .

Քաղցուալից , *adj. ind.* Full of or drunk with new wort .

Քաղցունի See Քաղցր :

Քաղցր (ցու, ցու) *adj. and adv.* Sweet, delicious, agreeable, affable, mild, soft: sweetly .

Քաղցրաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks mildly; flattering .

Քաղցրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flattering discourse, flattery, fine words, honeyed words, coaxing, wheedling .

Քաղցրաբարբառ , *adj. ind.* That has a soft voice, sweet, agreeable .

Քաղցրաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Mild, affable, gentle .

Քաղցրաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces fruits agreeable to the taste .

Քաղցրաբուղիւ . *adj. ind.* Sweet, agreeable .

Քաղցրալուր , *adj. ind.* Mild, docile, humane, supple, indulgent: agreeable to the ear .

Քաղցրախառն , *adj. ind.* Mild, moderate .

Քաղցրախառնութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Temperature of the air .

Քաղցրախոս , *adj. ind.* That speaks, that sings sweetly, sweet, agreeable to the ear .

Քաղցրածաղիկ . *adj. ind.* That is furnished with fine flowers .

Քաղցրածաւալ , *adj. ind.* That is spread sweetly or agreeably .

Քաղցրակենցալ . *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրահամ , *adj. ind.* See Քաղցրաճաշակ :

Ք Ա Մ

Քաղցրահամբար . *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրահայեաց (եցի , եցաւ) *adj.* That looks mildly, mild, clement; fine, graceful, agreeable .

Քաղցրահիշիկ , *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear .

Քաղցրահոս , *adj. ind.* That flows gently .

Քաղցրաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous, sweet, agreeable to the ear, harmonious .

Քաղցրաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Euphony; melody; harmony .

Քաղցրաճաշակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable to the taste, relishing, savoury, delicate, delicious .

Քաղցրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become sweet, to grow sweet, to be agreeable .

Քաղցրանուաղ , *adj. ind.* Soft, sweet: See Քաղցրաձայն :

Քաղցրաշունչ , *adj. ind.* Mild, agreeable (speaking of the air) .

Քաղցրապտուղ , *adj. ind.* See Քաղցրաբեր :

Քաղցրասիւք , *adj. ind.* See Քաղցրաշունչ :

Քաղցրասնոյց , *adj. ind.* Delicate, brought up effeminately, tender .

Քաղցրաւարդ , *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրատեսակ , *adj. ind.* Handsome, graceful .

Քաղցրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To sweeten, to soften, to render sweeter, to revive, to recover the taste, to edulcorate .

Քաղցրակենի (նոյց , նեաւ) *s.* Preserve; confit; stewed fruit; sweets, sweet things .

Քաղցրութաց , *adj. ind.* That goes, that walks softly .

Քաղցրիկ , *adj. ind.* Mild, agreeable .

Քաղցրորակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable, of good quality .

Քաղցրութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Sweetness, agreeableness, suavity, pleasure, taste, savour; delicacy; affability, amiableness, benignity, civility; alliteration, mitigation .

Քաղցրունակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable .

Քաղցրուայց , *adj. ind.* Sweet, agreeable (speaking of a lesson) .

Քամածք (ծից , ծիւք) *s. pl.*

Gravy, jelly, juice, fluid: See Հելթ :
 Քամակ (ի, աւ) s. Spine, back.
 Քամահել (եմ, էջի) v. a. To despise, to revile, to treat with contempt.
 Քամահումն (հման, հմամբ) s. Contempt.

Քամել (եմ, էջի) v. a. To press, to squeeze, to strain, to wring; to filter; to drain, to make flow.

Քամի See Հողմ :
 Քամոց (ի, աւ) s. Cullender; straining bag; filter.

Քայլ (ի, իւ) s. Pace; stride.
 Քայլափոխ (ի, իւ) s. Pace, motion of the foot.

Քայլափոխել (եմ, էջի) v. n. To make a step, to walk.

Քայլել (եմ, էջի) v. n. To walk.
 Քայռ (ի, իւ) s. Iron-collar, collar, chain, noose.

Քայռամանակ See Քառամանակ :
 Քայքայել (եմ, էջի) v. a. To undo, to destroy.

Քան, prep. and adv. More than, more: as well as, as much as; for, as; before. Այս լաւ է քան զայն, it is better than that. Ոչ որ քան զնա, no one but he. Առաւել քան զքառասուն տմբ են նորա, he is more than forty years old. Առաւել քաղաքավոր է քան զամենեւին, he is the civillest of all. Անոր քան, further, beyond.

Քանակ (ի, աւ) s. Quantity, measure.

Քանակել (եմ, էջի) v. a. To measure; to comprehend, to contain, to enclose.

Քանակութիւն (թեան, թեամբ) s. Quantity, measure, volume, size.

Քանասար (ի, իւ) adj. Haughty, austere, fierce.

Քանգակ (ի, աւ) s. Engraving, sculpture, chasing, hatching; notch; incision; relieve.

Քանգակագործ (ի, աւ) adj. and s. Engraved, sculptured, cut: engraver, sculptor, chaser.

Քանգակածոյ, adj. ind. See Քանգակագործ :

Քանգակագործել (եմ, էջի) v. a. See Քանգակել :

Քանգակել (եմ, էջի) v. a. To engrave, to make an incision, to emboss, to cut, to notch; to sculpture.

Քանգել (եմ, էջի) v. a. To demolish, to destroy, to dismantle, to

pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to rase; to ravage, to devastate, to desolate: See Քանգակել :

Քանգուած (ոյ, ուղ) s. Demolition, destruction, ruin, desolation: See Քանգակ :

Քանգուկ (գկի, գկաւ) s. See Համբարանոց :

Քանգուան (գման, գմամբ) s. See Քանգուած :

Քանգի, conj. For, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քան թէ, conj. More, than.

Քանի (նոյ, նով) adj. and s. How much; quantity. Քանի գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how lovely is virtue. Առաւ քանի մի, some days. Քանի առաւել, քանի եւ, the more. Քանի ինչ, how much. Քանի գլուխք են, նոյնչափ է կարծիք, as many men as many minds.

Քանիցս անգամ, adv. How many times, as many times.

Քանիութիւն See Քանիօնութիւն :

Քանիօն, adj. ind. and adv. How much. Քանիօն առաւել, the more.

Քանիօնութիւն (թեան, թեամբ) s. Quantity, number, measure.

Քաննակ (ի, աւ) s. Table: See Տախտակ :

Քաննով See Քաննակ :

Քանոն (ի, աւ) s. Rule; square: See Կանոն :

Քանորդ (ի, աւ) s. Quotient.

Քանուհ See Քանոն :

Քանցել (եմ, էջի) v. a. To prune, to pare away; to take away, to spoil.

Քանքառել (եմ, էջի) v. n. To sigh, to fetch or to heave sighs.

Քանքար (ոյ, ուղ or ի, աւ) s. Tal-
 lent: See Տաղանդ :

Քանքարաւ See Քանքառել :

Քաջ (ի, աւ) adj. s. and adv. Brave, valiant, courageous, valourous, vigorous, robust, strong, powerful, intrepid, bold, determined; constant, firm; good; clever, experienced; excellent, fortunate, noble, grand, sovereign; neat, agreeable, pretty; honest, frank, true; complete; proper, suitable, better; hero: strongly, valiantly, courageously, bravely, fortunately; well, suitably, conveniently; firmly, constantly; soundly, judiciously, wisely; truly; heroically. Քաջ արանց, His Majesty.

Քաջաբան (ի, իւ) *adj.* Well-spoken, eloquent.

Քաջաբանիկ, *adj. ind.* See Քաջաբան :

Քաջաբաստիկ, *adj. ind.* Happy.

Քաջաբար, *adv.* See Քաջ :

Քաջաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Noble, honourable.

Քաջաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, honour.

Քաջաբեղուն, *adj. ind.* Very fertile: See Քաջաբեր :

Քաջաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces much, very fertile, fruitful, abundant.

Քաջաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Քաջաբոյս, *adj. ind.* See Քաջաբեր :

Քաջաբուսիկ, *adj. ind.* See Քաջաբեր :

Քաջագանգուր, *adj. ind.* Having hair well curled.

Քաջագեղ (ի, աւ) *adj.* See Քաջադեղեցիկ :

Քաջագեղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Քաջագօտի (աւոյ, տեաւ) *adj.* That is well tied round the body, bold, determined, intrepid, valiant, robust.

Քաջագեւ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That watches, that looks well.

Քաջազարմ (ի, իւ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջազգի (զւոյ, գեաւ) *adj.* Noble, gentleman.

Քաջազէն (զինի, զինաւ) *adj.* Well armed.

Քաջաղն (ղին, զամբ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջաղնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջաղնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քաջաղուարթ, *adj. ind.* See Քաջազգի :

Քաջաղուարճ, *adj. ind.* Brisk, joyous.

Քաջաղուն (ղնի, զնիւ) *s.* Hero: See Քաջազգի :

Քաջաթուխ, *adj. ind.* Very dusky, black.

Քաջաթռիչ, *adj. ind.* That flies well.

Քաջաւանջ, *adj. ind.* Robust, vigorous, strong.

Քաջաւաւ, *adj. ind.* Better, very good, excellent.

Քաջաւաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excellence.

Քաջաւեր, *adj. ind.* That gives courage. Քաջաւերք See Քաջաւերութիւն :

Քաջաւերել (եմ, եցի) *v. a.* To encourage, to give courage, to animate, to invigorate, to incite, to embolden, to reanimate, to cheer up.

Քաջաւերել (եմ, բեցոյ) *v. n-p.* To take courage.

Քաջաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage: encouragement, exhortation.

Քաջախոհ (ի, իւ) *adj.* Judicious, wise, prudent.

Քաջախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, prudence.

Քաջախոր, *adj. ind.* Very profound.

Քաջախօս (ի, աւ) *adj.* Well-spoken, fluent, eloquent.

Քաջախօսեալ, *adj. ind.* That speaks, that sings well.

Քաջածաղիկ, *adj. ind.* Well blossomed or ornamented.

Քաջածանօթ, *adj. ind.* Well experienced or exercised, well versed, expert.

Քաջակաւ (ի, աւ) *s.* Night-mare.

Քաջակարգ, *adj. ind.* Well ordered or regulated.

Քաջակիրթ, *adj. ind.* Well versed or exercised; expert, skilled, profound.

Քաջակորով, *adj. ind.* Very robust, vigorous, valorous.

Քաջակուս, *adj. ind.* Very solid.

Քաջակրօն (ի, իւ) *adj.* Very religious.

Քաջահաճոյ (ի, իւ) *adj.* Very pleasant, most agreeable.

Քաջահայր (հօր, հորք) *adj.* See Հօրամոյն :

Քաջահանգեալ, *adj. ind.* Very suitable.

Քաջահանճար (ի, իւ) *adj.* Very judicious, very wise.

Քաջահասակ, *adj. ind.* Of a fine or tall figure, well-made.

Քաջահաւ (ու, ու) *s.* Ibis.

Քաջահաւատ, *adj. ind.* Very faithful.

Քաջահմուտ, *adj. ind.* See Քաջակիրթ :

Քաջահնար, *adj. ind.* Cunning, shrewd, ingenious.

Քաջահնչել (եմ, եցի) *v. n.* To resound.

Քաջահնչող (ի, աւ) *adj.* Resounding, sonorous.

Քաջահովի (վոյ, վեաւ) *adj.* Very cool, very agreeable.

Քաջաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous; euphonick.

Քաջաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Euphony.

Քաջաձի (ոյ, ով) *adj.* Mounted on a good horse.

Քաջաղեղն (ղան, զամբ) *adj.* That is skillful in drawing the bow, the cross bow.

Քաջամանութիւն See Բարեմաս, նութիւն.

Քաջամարմին, *adj. ind.* Robust, vigorous.

Քաջամարդ (ոյ, ով) *s.* Civil man.

Քաջամարտիկ (սկի, սկաւ) *adj.* and *s.* Valiant, brave warrior, champion, hero.

Քաջայայտ, *adj. ind.* Very evident, very clear.

Քաջայանդուղն, *adj. ind.* Very bold.

Քաջայարմար, *adj. ind.* Very suitable, becoming, very decent or proper.

Քաջայարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decorum, fitness.

Քաջայոյս, *adj. ind.* Full of hope; well secured.

Քաջյուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great hope or assurance.

Քաջյոժար (ի, իւ) *adj.* Very willing, very diligent, well disposed.

Քաջնաւ (ամ, ջացայ) *v. n.* To take courage, to be courageous, to exert one's self.

Քաջանուստ, *adj. ind.* Very mean, very despicable.

Քաջանուն, *adj. ind.* Much renowned, very famous, celebrated.

Քաջաշէն, *adj. ind.* That is in good condition.

Քաջաշինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good condition.

Քաջաշունչ, *adj. ind.* Sonorous, strong.

Քաջապէս, *adv.* Strongly: See Քաջ.

Քաջապինդ, *adj. ind.* Very solid; firm, constant; valiant, valorous, vigorous, strong.

Քաջապաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity, abundance.

Քաջապտուղ, *adj. ind.* Fruitful, abounding in fruit.

Քաջաւող (ի, իւ) *adj.* Very healthy, of good constitution.

Քաջաւողընութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good health, plumpness.

Քաջաւոյգ, *adj. ind.* Young, fresh, vigorous.

Քաջառու (ի, աւ) *adj.* That learns well, wise.

Քաջառուբազոյն, *adj. ind.* Very young.

Քաջասև (ոյ, ով) *adj.* Very black.

Քաջասիրտ (սրտի, սրտիւ) *adj.* Courageous, bold, intrepid, strong, brave.

Քաջանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good education or nurture.

Քաջանունդ, *adj. ind.* Well brought up.

Քաջասուր, *adj. ind.* Very pointed, very cutting.

Քաջասրտիւ (իմ, տեսայ) *v. n-p.* To take courage, to be animated.

Քաջասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage, boldness, intrepidity.

Քաջաձայնընչ, *adj. ind.* Very suitable.

Քաջաձարժ (ի, իւ) *adj.* See Քաջաշիրթ.

Քաջառած, *adj. ind.* See Քաջանունդ.

Քաջառածութիւն See Քաջանութիւն.

Քաջատես (ի, իւ) *adj.* That has fine eyes, sharp, piercing.

Քաջատոհմ (ի, աւ) *adj.* See Քաջատոհմիկ.

Քաջատոհմիկ, *adj. ind.* Noble.

Քաջատոհմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քաջարշաւ, *adj. ind.* That runs quick, flying.

Քաջարուհտ, *adj. ind.* Shrewd, ingenious.

Քաջարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great valour or bravery, courage, prowess.

Քաջաւէտ (ւեաի, լեաւաւ) *adj.* Courageous, valiant, brave; excellent, noble, illustrious.

Քաջափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent; illustrious; splendid, magnificent, superb.

Քաջափառ, *adj. ind.* Magnificent, majestic.

Քաջափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, majesty.

Քաջափոյթ, *adj. ind.* Very diligent, very quick.

Քաջաքաջ, *adj. ind.* Very strong, very great.

Քաջեան, *adj. ind.* Valiant, valorous; noble; hero.

Քաջընթաց (*ի, իւ*) *adj. and s.* That runs, that walks quick or well: courier; running footman; lacquey: See **Սուրհանդակ**.

Քաջընկալ, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand: See **Քաջառու**.

Քաջիկ, *adj. ind.* Strong, valorous.

Քաջնափայլ See **Քաջափայլ**.

Քաջընթացութիւն See **Քաջառուընթացութիւն**.

Քաջորեաք, *s. ind.* Court, the great Lords, the officers.

Քաջութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Valour, courage, bravery; vigour, force; firmness, constancy; virtue, nobleness, integrity.

Քաջուշեղ, *adj. ind.* Wise, learned, judicious, ingenious, prudent.

Քաջուշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wisdom, prudence, good sense.

Քաջուս (*ի, իւ*) *adj.* See **Քաջառու**.

Քաջուսումնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Erudition, learning, well grounded knowledge.

Քաջքաջ, *adj. ind. and adv.* Very good: very well, strongly.

Քաջօրէն, *adv.* See **Քաջապէս** and **Քաջ**.

Քառ (*ի, իւ*) *adj.* Four.

Քառաբաժ, *adj. ind.* Divided in four parts.

Քառադէմ (*դիմի, դիմաւ*) *adj.* Having four faces or sights; tetraedron.

Քառադիմակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Քառադէմ**.

Քառադիմի, *adj. ind.* See **Քառադէմ**.

Քառադիր, *adj. ind.* Squared.

Քառադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Square, square figure.

Քառաթև (*ի, իւ*) *adj.* That has four wings.

Քառաթևեան, *adj. ind.* See **Քառաթև**.

Քառակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Having four forms or figures; square.

Քառակերպեան, *adj. ind.* See **Քառակերպ**.

Քառակի, *adv. and adj. ind.* Four times: quadruple, four times as much.

Քառակզեան, *adj. ind.* See **Չորեքկուզի**.

Քառակողմ (*ման, մամբ*) *adj.* Quadrilateral; square.

Քառակողմեան, *adj. ind.* See **Քառակողմ**.

Քառակուսեան, *adj. ind.* See **Քառակուսի**.

Քառակուսեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To square.

Քառակուսի (*սւղյ, սւղւ*) *adj. and s.* Squared; square.

Քառակուսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quadrature.

Քառահեռեւ, *adj. ind.* That walks on four feet.

Քառահոյսով, *adj. ind.* That rolls in four ways.

Քառաձիգ, *adj. ind.* **Քառաձիգ կառք**, Quadriga.

Քառադի (*զւոյ, զեաւ*) *adj. and s.* Tetrachord.

Քառամանակ (*ի, աւ*) *adj.* Of four times.

Քառամանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Necklace, iron collar, chain.

Քառանալ (*ամ, ապցայ*) *v. n-p.* To become four.

Քառանիւթ (*ի, իւ*) *adj.* Composed of four materials or elements.

Քառանիւթեայ, *adj. ind.* See **Քառանիւթ**.

Քառանկիւն (*կեան, կեամբ*) *adj. and s.* See **Քառանկիւնի**.

Քառանկիւնի (*նւոյ, նեաւ*) *adj. and s.* Quadrangular, square.

Քառապատիկ (*ակի, ակաւ*) *adj.* Quadruple.

Քառապատկեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To quadruple.

Քառաաղեայ, *adj. ind.* That has four branches.

Քառասլոր (*ի, իւ*) *adj.* Four edged.

Քառասլորեան, *adj. ind.* See **Քառասլոր**.

Քառանամեայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Forty years old; of forty years.

Քառանապատիկ, *adj. ind. and adv.* Forty times as much.

Քառանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Quadrantine.

Քառաներորդ (*ի, աւ*) *adj.* Fortieth.

Քառասնորեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Of forty days.
 Քառասուն (սնի, սնիւ) *adj.* Forty.
 Քառափոսակ (ի, աւ) *adj.* Divided in four brooks.
 Քառատեսակ (ի, աւ) *adj.* See Քառակերպ.
 Քառաքայլ, *adj. ind.* Quadruped.
 Քառաքեայ, *adj. ind.* See Քառաքայլ.
 Քառեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Four.
 Քառեակ մանեակ See Քառամանեակ.
 Քառերանդ, *adj. ind.* Of four colours.
 Քառընթաց, *adj. ind.* That walks on four feet, quadruped.
 Քառոտանի (նւոյ, նեաւ) *adj. and s.* Quadruped.
 Քառորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Fourth: quarter, the fourth part; quarter of a pound.
 Քառորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quadrature (position of two stars 90 degrees distant from each other).
 Քառուղիք (ղեայ, զեզք) *s. pl.* Conjunction of four roads.
 Քառունակ (ի, աւ) *adj.* Four, that contains four numbers.
 Քառօրեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Of four days.
 Քառիւ, *s. ind.* One of the Hebrew months.
 Քաջնիւ (եմ, էջի) *v. n.* To apprehend, to fear, to be afraid.
 Քաջնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make one afraid, to frighten.
 Քատակ (ի, աւ) *adj. and s.* Similar, like, resembling: semblance, appearance, form.
 Քատակիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To resemble, to be conform.
 Քատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, likeness, conformity.
 Քար (ի, ամբ or իւ) *s.* Stone.
 Քար պատուական, precious stone.
 Քարագագածի, *adj. ind.* That has a summit of stones, of a rock.
 Քարադործ (ի, աւ) *s.* See Քարակոփ.
 Քարադէզ, *s. ind.* Heap of stones.
 Քարադր (ի, աւ) *s.* (Greek word) A wild bird.
 Քարագրօշ (ի, իւ) *s.* Sculptor.
 Քարածայռ (ի, իւ) *s. and adj.* Rock: rocksand: rugged, rough, scragged.

Քարալից, *adj. ind.* Stony, full of stones.
 Քարածերպ (ի, իւ) *s. and adj.* Cavern, den, grotto: hollow.
 Քարակարկառ, *s. ind.* See Քարադէզ.
 Քարակերպ (ի, աւ) *adj.* Made of stones.
 Քարակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* See Քարադէզ.
 Քարակոշկոճ, *adj. ind.* Struck or tortured with stones.
 Քարակոշտ (ի, իւ) *s.* Rock.
 Քարակուռ See Քարակոփ.
 Քարակոփ (ի, իւ) *s. and adj.* Stone cutter: cut or made of stone.
 Քարահանք (քաց, քզք) *s. pl.* Quarry, stone pit.
 Քարահատ (ի, աւ) *s.* Stone cutter.
 Քարաձիգ, *adj. ind.* That throws stones.
 Քարաձիւթ (ոյ, ով) *s.* Petroleum.
 Քարաձկուռիք (կանց, կամբք) *s. pl.* Ichthyolites.
 Քարայտաակ (ի, աւ) *s. and adj.* Paved ground: paved.
 Քարայր (ի, իւ) *s.* See Քարանձաւ.
 Քարանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To become stone, to be petrified, to be changed into stone, to be hardened.
 Քարանձաւ (ի, աւ) *s.* Cavern, den, grotto.
 Քարապաշտ (ի, աւ) *adj.* That adores stones, idolatrous, idolater.
 Քարապատուար, *adj. ind.* That has a stone wall.
 Քարաջարդ, *adj. ind.* Destroyed, overthrown with stones.
 Քարալէժ, *adj. ind.* Thrown on a rock; precipitated: struck with a stone.
 Քարատեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles a stone.
 Քարաք See Քարադր.
 Քարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To petrify; to turn into stone.
 Քարափն (փին, փամբ) *s.* Side of a stone or of a rock.
 Քարաքիւ, *s. ind.* Cavern, grotto.
 Քարբ (ի, իւ) *s.* Basilisk (serpent).
 Քարեայ, *adj. ind.* See Քարեղէն.
 Քարեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of stone.
 Քարընդոտն, *s. ind.* Obstacle; stumbling block.
 Քարընդոտնել (եմ, էջի) *v. a.* To serve as a stumbling block, to make fail or fall.

Քարընկէց (կէցի, կէցաւ) *adj.* and *s.* That throws stones: balista: stone's cast. Քարընկէց մի, a stone's throw.

Քարընկէցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stone's throw.

Քարկոթող (ի, իւ) *s.* Obelisk.

Քարկոծ, *adj. ind.* Stoned. Քարկոծ առնել *See* Քարկոծել:

Քարկոծանք (նայ, նօք) *s. pl.* *See* Քարկոծումն:

Քարկոծել (եմ, էցի) *v. a.* To stone, to kill by stoning, to lapidate.

Քարկոծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Stoning, lapidation.

Քարկուռ (կռի, կռիւ) *s.* *See* Քաւակոծ:

Քարկոծի *See* Քարակոծի:

Քարց or Քարձ (ի, աւ) *adj.* That has a naturally imperfect beard.

Քարձիք *See* Քարաձիք:

Քարձին (ձնոյ, ձնով) *s.* Wild pear.

Քարմարցանկ (ի, աւ) *s.* Litharge.

Քարշանք (նայ, նօք) *s. pl.* Act of drawing, attraction, dragging.

Քարշել (եմ, էցի) *v. a.* To draw, to attract, to tow, to drag, to pull along.

Քարոզ (ի, իւ) *s.* Herald: preacher; proclamation, cry, outcry; preaching, sermon. Քարոզ կարգաւ, to proclaim, to announce, to publish.

Քարոզել (եմ, էցի) *v. a.* To proclaim, to announce, to publish, to divulge; to preach.

Քարոզիչ (չչի, զչաւ) *s.* That announces; preacher.

Քարոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preaching.

Քարոզող (ի, աւ) *s.* *See* Քարոզիչ:

Քարոս *See* Կարոս:

Քարուռ, *adj. ind.* Stony, full of stones.

Քարսն *See* Կարսն:

Քարա (ի, իւ) *s.* (Greek word) Paper: *See* Թուղթ:

Քարտէզ (տիգի, տիգաւ) *s.* *See* Քարտ:

Քարտն (տենի, տենիւ) *s.* *See* Քարտ:

Քարտն (տիսի, տիսիւ) *s.* *See* Քարտ:

Քարտուղար (ի, աւ) *s.* Notary; secretary.

Քարտուղարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of notary or of secretary.

Քարցկեղ (ի, իւ) *s.* *See* Ուրբեւն:

Քարբաշ (ի, իւ) *s.* Note of music.

Քացախ (ոյ, ով) *s.* Vinegar.

Քացախել (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To become sour, to spoil.

Քացախոտ (ի, աւ) *adj.* *See* Քացախում:

Քացախաւ, *adj. ind.* Acetous, acid, pungent.

Քաւ, *conj.* and *prep.* No, never: without, besides, except. Քաւ լիցի or Քաւ մի լիցի, God forbid.

Քաւարան (ի, աւ) *s.* Place or instrument of expiation: purgatory.

Քաւել (եմ, էցի) *v. a.* To expiate.

Քաւթարին (ի, իւ) *s.* Lynx.

Քաւիչ (ւչի, լչաւ) *adj.* Expiatory, propitiatory.

Քաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Expiation; propitiation.

Քաւապետ (ի, աւ) *s.* Priest, that expiates.

Քաւապետել (եմ, էցի) *v. n.* To do the functions of a priest, or of a bishop, to expiate.

Քափուր (փրոյ, փրով) *s.* Camphor.

Քաքար (ի, աւ) *s.* Pastry, cake, wafer, simnel, bun.

Քեզէն, *adv.* Of thyself.

Քեզդն, *adv.* To thyself: of thyself.

Քեզաւոր (ի, աւ) *adj.* That is furnished with a helm.

Քեղի (զւոյ, զեաւ) *s.* Helm, rudder.

Քեմն (ի, իւ) *s.* Cumin.

Քեմնիւթ (միտոյ, միտով) *s.* Dressed lamb or sheep skin.

Քեմնաւոր, *adj. ind.* Covered with dressed sheepskin.

Քենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Sister in law, wife's sister.

Քեռայր (առն, արամբ) *s.* Brother in law, sister's husband.

Քեռի (աւոյ, աւով) *s.* Uncle, mother's brother.

Քեռորդեակ *See* Քեռորդի:

Քեռորդի (զւոյ, զւով) *s.* Nephew, sister's son.

Քերածոյ (ի, իւ) *adj.* Polished; scraped.

Քերական (ի, աւ) *s.* Grammarian.

Քերականական (ի, աւ) *adj.* Grammatical.

Քերականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Grammar.

Քերականորէն, *adv.* Grammatically.
Քերանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Scrapings.

Քերգեւ See **Քերթեւ** with its derivatives.

Քերկէ (*եմ, էցի*) *v. a.* To scrape, to scratch, to rake off, to rasp, to plane, to rub off, to graze. **Քերկէ առ**, to graze, to fray, to touch lightly, to touch.

Քերթած (*ի, աւ*) *s.* Excoriation, cast-skin; scrapings: composition, work in verse, poem, poetry.

Քերթել (*եմ, էցի*) *v. a.* To flay, to strip, to excoriate, to take away: to compose, to write a work of sense.

Քերթողարան (*ի, իւ*) *s.* Poet.

Քերթողարանել (*եմ, էցի*) *v. n.* To poetize, to versify, to write works in verse.

Քերթողական (*ի, աւ*) *adj.* Poetical: grammatical.

Քերթողահայր (*հօր, հարք*) *s.* Author of poetry or of grammar; chief of poets or grammarians.

Քերթողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Poetry, poem, verse: grammar.

Քերթոցել (*եմ, էցի*) *v. a.* To compose works of sense.

Քերթոցք (*ցայ, ցոք*) *s. pl.* Work in verse.

Քերթուած (*ոյ, ով*) *s.* Excoriation: composition, poem.

Քերթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition, poem.

Քերթումն (*թման, թմամբ*) *s.* See **Քերթուած**.

Քերթող (*ի, աւ*) *s.* Grammarian: poet.

Քերիւ (*ընի, բլաւ*) *s.* Scraper, grater, raker; rasp; plane, rabbetplane, jointer.

Քերծանել (*եմ, քերծի*) *v. a.* See **Քերծուլ**.

Քերծուլ (*ում, քերծի*) *v. a.* To peel, to take off.

Քերովք (*ի, իւ*) *s.* See **Քերովբէ**.

Քերովբէ (*ի, իւ*) *s.* Cherub.

Քերովբիմ, *s. ind.* Cherub or Cherubim: See **Քերովբէ**.

Քերոց (*ի, աւ*) *s.* Currycomb: See **Քերիւ**.

Քերուած (*ոյ, ով*) *s.* Scrapings, raspings.

Քերտն (*ի, աւ*) *s.* See **Թե-րակղի**.

Քերքել (*եմ, էցի*) *v. a.* To drive away, to repulse: See **Հերքել**.

Քեց, *adj. ind.* Detached, divided, separated.

Քեցել (*եմ, էցի*) *v. a.* To detach, to separate, to remove, to retire, to take away.

Քեցուլ (*ում, քեցի*) *v. a.* See **Քեցել**.

Քէն (*քինու, քինու*) *s.* Rancour, inveterate hate; resentment; vengeance. **Քէն պահել**, **քէն ի մտի ունել**, to keep the resentment of an injury.

Քթախոտ (*ոյ, ով*) *s.* Snuff. **Տնւթ քթախոտոյ**, snuff box.

Քթթել (*եմ, էցի*) *v. n.* To twinkle. **Քթթել աչան**, in the twinkling of an eye.

Քթթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Twinkling, wink.

Քթիթ, *s. ind.* Twinkling of an eye.

Քթոց See **Կթոց**.

Քթուել (*եմ, էցի*) *v. a.* To louse, to louse one's self; to flea.

Քիթ (*քիթ, քիւ*) *s.* Nose, snout.

Քիւ (*քի, քլաւ*) *s.* Measure (space between the thumb and forefinger).

Քիմառնոս or **Քիմառփնոս** (Greek word) See **Յրասային** or **Չմառային**.

Քիմադործ (*ի, աւ*) *s.* Chymist; alchymist.

Քիմական (*ի, աւ*) *adj.* Chymical; alchymical.

Քիմայ (*ի, իւ*) *s.* Chymistry; alchymy.

Քիմք (*քմայ, քմօք*) *s. pl.* Palate, the upper part of the inside of the mouth or nose: caprice, fancy.

Քինաթաղոյց, *adj. ind.* Hatred, revengeful.

Քինախնդիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Revengeful, vindictive, malevolent, hateful.

Քինախնդրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vengeance, hatred.

Քինահան (*ի, աւ*) *adj.* See **Քի-նախնդիր**.

Քինահանութիւն See **Քինախնդրութիւն**.

Քինահատոյց, *adj. ind.* See **Քի-նախնդիր**.

Քինալ (*ամ, նայայ*) *v. n-p.* To re- sent, to hate.

Քինապահ (*ի, աւ*) *adj.* That keeps the resentment of an injury.

Քինապահութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Resentment, remembrance of an injury, hatred.

Քինաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hateful, vindictive.

Քիս (*քստի, քսեիւ*) *s.* Ear of corn.

Քիրան (*տան, տամբ*) *s.* Sweat. 'Ի քիրան or ընդ քիրան մասնել, 'ի քրտան լինել, to sweat.

Քիւ (*քույ, քուով*) *s.* Eaves-lath, rafter. **Ընդ քուով**, under cover, sheltered. **Ընդ քուով առնել**, to hide, to cover.

Քծնել (*եմ, եցի*) *v. n.* To affect, to endeavour to please, to caress, to flatter.

Քծնի (*նւյ, նեաւ*) *adj.* Affected, that tries to please, flattering, caressing.

Քծնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affected airs, flattery, caress.

Քշանց (*ի, իւ*) *s.* Skirt, border, tail, bottom of a cloak.

Քշափք (*մգի, մգաւ*) *s.* (Greek word) Cloak.

Քչբռնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tear, to cut.

Քնալից, *adj. ind.* Full of sleep; sluggish.

Քնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Somniferous, dormitive, soporifick.

Քնաշրջիկ, *adj. and s. ind.* Somnambulist.

Քնասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Sleepy, that likes sleep.

Քնար (*ի, աւ*) *s.* Lyre.

Քնարահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That plays on a lyre.

Քնարահարու (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Քնարահար**.

Քնարահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of playing on a lyre.

Քնարան (*ի, աւ*) *s.* Sleeping place: grave.

Քնարերգ (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Քնարերգակ**.

Քնարերգակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That sings to the lyre, lyrical.

Քնարերգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Song to the lyre.

Քնեայ (*քնեի, քնեիւ*) *adj.* See **Քնեած**.

Քնեած (*ի, իւ*) *adj.* Sleeper; lethargick.

Քնեութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drowsiness, lethargy.

Քնիլ (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To sleep, to be asleep.

Քնիւ, *s. ind.* Examination, research, discussion. 'Ի քնիւ մասնել or անկնիւ, 'ի քնիւ լինել or հարց է քննառնել, to examine, to investigate, to discuss, to make a diligent search into.

Քննախնդիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That investigates, that seeks inquisitively.

Քննախօս (*ի, աւ*) *adj. and s.* Naturalist.

Քննայող (*յուզի, յուշաւ*) *adj. and s.* See **Քննախնդիր**.

Քննել (*եմ, եցի*) *v. a.* To examine, to discuss, to investigate; to confer, to consult, to deliberate; to meditate, to think, to consider.

Քննիչ (*նչի, նշաւ*) *adj. and s.* Examining; inquisitor; censor, critic.

Քննութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Examination, research, discussion, inquiry, disquisition, inquisition; consideration, thorough search; criticism, censure.

Քնքշանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Քնքշուութիւն**.

Քնքշուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render delicate, to pamper.

Քնքշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delicacy, effeminacy.

Քնքուշ (*քշոյ, քշով*) *adj.* Delicate, tender, soft, morbid.

Քշոց (*ի, աւ*) *s.* Instrument used by the Deacon during mass.

Քշահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prune, to nip; to take away, to retranch.

Քո or **Քոյ** (*ոյ, ու*) *adj.* Thy, thine.

Քոչ See **Քոչ** with its derivatives.

Քոյիւ, *adj. ind.* Thy, thine.

Քոյինագործ, *adj. ind.* Made by thyself, thy.

Քոյինազէն, *adj. ind.* Armed by thyself.

Քոյինակրօն, *adj. ind.* That belongs to thy religion or to thy custom.

Քոյինահրաման, *adj. ind.* Ordered by thyself.

Քոյինաշունչ, *adj. ind.* Inspired by thyself.

Քոյինաստեղծ, *adj. ind.* Created by thyself.

Քոյինասուր, *adj. ind.* Given by thyself.

Քոյր (*քեւ, քերբ*) *s.* Sister.

Քոռ (*ի, իւ*) *s.* Sort of measure.

Քոս (*ոյ, ու*) *s.* Itch, scurf, itching, farcy.

Քոսոս (ի, աւ) *adj.* Itchy, scurfy, scald, that has the farcy.

Քորեւ (եմ, էցի) *v. a.* To scratch.

Քորեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Suffragan.

Քորեպիսկոպոս *See* Քորեպիսկոպոս:

Քուսխուզեւ (եմ, էցի) *v. a.* To cover, to cloak.

Քուաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with an eaves lath.

Քուեայ (ւէի, լէիւ) *s.* Cube: dice: ballot, vote.

Քուէ (ի, իւ) *s.* *See* Քուեայ:

Քուէ արկանել, to ballot, to vote.

Քուէարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Balloting, voting.

Քուզ (քշտ, քշով) *s.* Tow, hemp.

Քուն (քնոյ, քնով) *s.* Sleep, slumber, repose: *See* Քունք: 'ի քուն մաւ նեւ or 'ի քուն լինել, to sleep, to repose. Չքնով անկանիւ, to fall asleep.

Քունեւ (եմ, էցի) *v. n.* To sleep, to repose, to lie down.

Քունք (քիքաց, քիքք) *s. pl.* Temple (side of the head).

Քուռ *See* Քուռ:

Քուռակ (ի, աւ) *s.* *See* Մարուկ:

Քուսիթայ (ի, իւ) *s.* Head covering of an Armenian monk.

Քուրայ (ի, իւ) *s.* Cupel, crucible: *See* Հալոց:

Քուրձ (քրձոյ, քրձով) *s.* Sack.

Քուրմ (քրմի, քրմաւ) *s.* Priest among the heathens.

Քուք (քքոյ, քքով) *s.* Whip, rod; torment; sigh.

Քուքաւ (ամ, քացի) *v. n.* To sigh.

Քւփորիկ (րկի, րկաւ) *s.* Քւփորիկ ատամանց, Toothpick. Քւփորիկ ականջ, earpicker.

Քւքչեւ *See* Քւքչեւ:

Քաւհոս *See* Քաւհոս:

Քսակ (ի, աւ) *s.* Purse, little bag, satchel: pocket. 'ի քսակ արկանել, to lay up in a purse.

Քսակակաւ (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the money purse.

Քսան (ից, իւք) *adj.* Twenty.

Քսանամայ (մէի, մէիւ) *adj.* That is twenty years old.

Քսանամեհի (նւոյ, նեւաւ) *adj.* *See* Քսանամայ:

Քսանապատիկ, *adj. ind. and adv.* Twenty times as much.

Քսանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Twenty.

Քսանեմեակ (եէի, եէաւ) *adj.* *See* Քսանամայ:

Քսանեհինգամեան (մնի, մնիւ) *adj.* Of twenty five years.

Քսաներորդ (ի, աւ) *adj.* Twentieth.

Քսանեքեան (նեցունց, նեքուճք) *s. pl.* All the twenty.

Քսիւփիէ or Քսիփիէ *See* Թքմ. ձուկն:

Քսիւս (ի, իւ) *s.* Measure of eight pints, bottle; pint; jug.

Քսիսութիւն *See* Քսութիւն:

Քսիք (քսեայ, քսեք) *s. pl.* *See* Քսութիւն:

Քսմիւ *See* Քսմիւ:

Քսու (ի, աւ) *adj. and s.* Sy-cophant, informer, tell-tale, accuser.

Քսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* In-formation, accusation.

Քսեւ (եմ, էցի) *v. a.* To make false or indiscreet reports, to denounce.

Քսամափուշ, *adj. ind.* Horrible, atrocious.

Քսամիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stand on end, to stare; to be horror-struck.

Քսամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great horror.

Քրայ *See* Քուրայ:

Քրեական (ի, աւ) *adj.* Քրեական յանցանք, Crime punishable by the laws, enormous crime.

Քրեկեր, *adj. ind.* Wild, ferocious.

Քրթնջանք (նաց, նոք) *s. pl.* *See* Քրթնջիւն:

Քրթնջեւ (եմ, էցի) *v. a.* To murmur, to complain, to scold, to grumble, to mutter, to gabble, to mumble.

Քրթնջիւն (ջեան, ջեամբ) *s.* Murmur, complaint, scolding, hollow noise.

Քրիստոնեայ (նէի, նէիւ) *adj. and s.* Christian.

Քրիստոնեացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make Christian, to convert to Christianity.

Քրիստոնեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Christianity.

Քրիստոս (ի, իւ) *s.* Christ, Jesus Christ.

Քրիստոսադործ, *adj. ind.* Made by Jesus Christ.

Քրիստոսադուռ, *adj. ind.* Assembled by Jesus Christ.

Քրիստոսաբաւան (ի, իւ) *adj.* Christian, that professes the faith of Jesus Christ.

Քրիստոսադիր, *adj. ind.* Established or ordered by Jesus Christ.

Քրիստոսադրոշմ, *adj. ind.* That is signed by Jesus Christ.

Քրիստոսազարդ, *adj. ind.* Ornamented by Jesus Christ.

Քրիստոսազգած, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեաց**.

Քրիստոսազգեաց (զեցի, զեցաւ) *adj.* That bears in itself Jesus Christ, divine.

Քրիստոսազօր (ի, աւ) *adj.* That is strengthened by Jesus Christ.

Քրիստոսածանօթ, *adj. ind.* That has the knowledge of Jesus Christ, that has known Jesus Christ.

Քրիստոսական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Jesus Christ, that is of Jesus Christ.

Քրիստոսակարգ, *adj. ind.* See **Քրիստոսադիր**.

Քրիստոսակեցոյց, *adj. ind.* Saved by Jesus Christ.

Քրիստոսակիր, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեաց**.

Քրիստոսակոչ, *adj. ind.* Called or invited by Jesus Christ.

Քրիստոսակրօն (ի, իւ) *adj.* Christian, that believes in the religion of Jesus Christ.

Քրիստոսահաճոյ, *adj. ind.* That pleases Jesus Christ.

Քրիստոսաձիր, *adj. ind.* That is given by Jesus Christ.

Քրիստոսամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars with Jesus Christ.

Քրիստոսանշան, *adj. ind.* Signed by Jesus Christ. **Քրիստոսանշան կնիք**, sign of the Cross.

Քրիստոսանուէր, *adj. ind.* That is consecrated to Jesus Christ.

Քրիստոսապահեալ, *adj. ind.* That is kept by Jesus Christ.

Քրիստոսապատոււմ, *adj. ind.* Taught by Jesus Christ.

Քրիստոսապսակ, *adj. ind.* Crowned by Jesus Christ.

Քրիստոսառար, *adj. ind.* Sent by Jesus Christ.

Քրիստոսառէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves Jesus Christ.

Քրիստոսառուր, *adj. ind.* See **Քրիստոսաձիր**.

Քրիստոսաւանդ, *adj. ind.* Given or taught by Jesus Christ.

Քրիստոսեան, *adj. ind.* See **Քրիստոսական** and **Քրիստոսեայ**.

Քրիստոսընկալ, *adj. ind.* That receives, that bears Jesus Christ.

Քրիստոքայ (ի, իւ) *s.* (Greek word) A precious stone.

Քրձազգած, *adj. ind.* Clothed in a sackcloth.

Քրձեայ, *adj. ind.* Made of sackcloth.

Քրմանուշ (ի, իւ) *s. f.* Daughter or wife of a heathen priest.

Քրմապետ (ի, աւ) *s.* Pontiff among the heathens.

Քրմորդի (գւոյ, գւով) *s.* Son of a pagan priest.

Քրմուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Pagan priestess.

Քրմուհու թիւն (թեան, թեմք) *s.* Office of a pagan priestess.

Քրոնիկոն (ի, աւ) *s.* Chronicle.

Քրովբէ See **Քրովբէ**.

Քրովբէանակ, *adj. ind.* Where the Cherubim dwell.

Քրովբէական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Cherubim.

Քրովբէանկար, *adj. ind.* Painted in form of a Cherub.

Քրովբէօրէն, *adv.* Like a Cherub.

Քրտանիլ See **Քրտնիլ**.

Քրտնաբեր (ի, աւ) *adj.* Sudorific, hydrotick.

Քրտնալանդ, *adj. ind.* Mixed with sweat.

Քրտնաթոր, *adj. ind.* Sweating.

Քրտնաթոնջ, *adj. ind.* Sweating with fatigue.

Քրտնածին, *adj. ind.* Produced by sweat: See **Քրտնաբեր**.

Քրտահար (ի, աւ) *adj.* Sweating, too much fatigued.

Քրտնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make sweat.

Քրտնիլ (իմ, նեցայ) *v. n. p.* To sweat; to work much: to exude; to transude.

Քրտնուլ (ում, նեցայ) *v. n.* See **Քրտնիլ**.

Քրքինջ, *s. ind.* Murmur, noise, idle discourse, talk.

Քրքմադոյն, *adj. ind.* Of the colour of crocus.

Քրքմետեիկ, *adj. ind.* See **Քրքմադոյն**.

Քրքմացան, *adj. ind.* Sowed or filled with crocus.

Քրքմաւետ, *adj. ind.* Abounding in crocus.

Քրքնջալ (աժ, լացի) *v. n.* To murmur, to scold, to prate.

Քրքուիլ See Քրքուիլ:

Քրքուժ (քմոյ, քմոժ) *s.* Crocus, saffron.

Քրքուժն (քման, քմամբ) *s.* See Քրքուժնք:

Քրքրել (եժ, էջի) *v. a.* To investigate with care, to examine, to discuss.

Քրել See Քրքուիլ:

Քրու (ոյ, ով) *s.* See Քրքուժնք:

Քրքուժնք (նայ, նոք) *s. pl.* Commiseration.

Քրքուել (եժ, էջի) *v. a.* To melt, to make sensible.

Քրքուիլ (իժ, լեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be sensible.

Քրքուժն (քման, քմամբ) *s.* See Քրքուժնք:

Քոզեայ See Քազեայ:

Քոթարինե See Քաւթարինե:

Քոշ (ոյ, ով) *s.* Veil, covering, muffler; curtain.

Քոշաբորբ, *adj. ind.* Veiled, covered.

Քոշազարդ (ի, իւ) *adj.* Ornamented with a veil.

Քոշահարկել (եժ, էջի) *v. a.* To seek, to search: to veil, to conceal.

Քոշաճիդ, *adj. ind.* That drowns the curtain: veiled, covered with a veil.

Քոշարկել (եժ, էջի) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Քոշարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of veiling or of concealing; cover, veil: pretext.

Քոշել See Մթոշել:

Քոշննայ, *adj. ind.* Veiled, covered with a veil.

Քոշ (ի, իւ) *s.* He-goat. Քոշ լայրի, wild goat.

Քոշանք (նայ, նոք) *s. pl.* The he-goats.

O

(O, anciently AU) O or AV. Vowel borrowed from the alphabet of other nations in latter times to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the Armenian syllable Ա, which is generally pronounced AV when followed by a vowel,

for example: Աւետարան, աւազան, աւադ: On the contrary followed by a consonant it is pronounced like the English O, for example: Աւգինել, աւրհիւնել, աւժանդակ, աւրէնք:

It is sometimes used for the letters Ո and ՈԻ, for example: Մօրուք, մորուք; օճիկ, ոճիկ; քօղարկութիւն, քողարկութիւն: Փողօն, գողօն; կոշօնք, կողօնք; օղերձ, ուղերձ:

Օգն, *s. ind.* Յոգն գալ or հասնել See Օգնել:

Օգնական (ի, աւ) *s. and adj.* Adjutant, assistant, colleague, coadjutor, cooperator; auxiliary, subsidiary.

Օգնականութիւն See Օգնութիւն:

Օգնել (եժ, էջի) *v. n.* To aid, to succour, to assist, to cooperate, to serve, to favour, to sustain, to relieve. Օգնել միմեանց, to help one another, to succour one another.

Օգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aid, succour, assistance, stay, prop, support, furtherance, cooperation, favour, relief, resource, means, forces, subsidy, supply.

Օգոստաբնակ, *adj. ind.* August, superb, magnificent (speaking of a palace).

Օգոստական (ի, աւ) *adj.* August, grand, excellent, respectable.

Օգոստաւերդուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* An exalted lady, queen, princess.

Օգոստաւառ, *adj. ind.* August, majestic.

Օգոստոս (ի, իւ) *adj. and s.* August, majestic: August (month).

Օգուա (օգտի, օգտիւ) *s. and adj.* Utility, profit, fruit, advantage, emolument, gain, lucre, interest: much, great. Օգուա լինել, to arise to the profit or use of any one, to profit, to be useful, to serve.

Օգտաբեր (ի, աւ) *adj.* Useful, advantageous, profitable, favourable, fruitful, interesting, lucrative.

Օգտադեղ (ոյ, ով) *s.* Very useful remedy.

Օգտածողով, *adj. ind.* Interested, that is much attached to his interests.

Օգտածարաւ, *adj. ind.* See Օգտածողով:

Օգտակար (ի, աւ) *adj.* Useful, profitable, advantageous.

Օգտակարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very useful.

Օգտամասնաց, *adj. ind.* See **Օգտաբեր** :

Օգտեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* To profit, to be advantageous or profitable, to fructify.

Օգտեցուցանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make profit, to interest.

Օգտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To profit, to derive use from, to take advantage, to derive advantage from.

Օդ (*ոյ, ու*) *s.* Air, heaven; breath, wind.

Օդ (ի, իւ) *s.* Shoe, clothing for the legs and feet.

Օգտաւն (*ի, իւ*) *adj.* That speaks idly or in vain; that talks fast.

Օգտաւնաց (*ի, իւ*) *adj.* Flying, that flies in the air.

Օգագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aerography.

Օգաթռիչ, *adj. ind.* Flying, that flies.

Օգաւան (*ի, աւ*) *adj.* Aerial: flying.

Օգահերձիկ, *adj. ind.* That cuts the air.

Օգահայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aeromancy.

Օդային (*յոյ, յոու*) *adj.* Aerial, ethereal; flying.

Օգաշուշ, *adj. ind.* That blows.

Օգաւափ (*ի, իւ*) *s.* Aerometer.

Օգաւափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aerometry.

Օգաւու, *adj. ind.* See **Օգաւաւնաց** :

Օգաւար (*ի, իւ*) *adj.* See **Օգաւարիկ** :

Օգաւարիկ, *adj. ind.* Flying, that flies in the air: travelling through the air. **Օգաւարիկ դուռն**, aerostatic balloon.

Օգաւաւան (*ի, աւ*) *adj.* See **Օգաւաթռիչ** :

Օդեայք (*եայց, եօք*) *s. pl.* See **Օդիք** :

Օդեղէն (*դինի, դինաւ*) *adj.* Aerial.

Օդենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Dressed sheep skin.

Օդնկաւ, *adj. ind.* That receives air.

Օդիք (*դեայց, դեօք*) *s. pl.* Sheep.

Օթ (*ի, իւ*) *s.* Home, lodging, sleeping place.

Օթագայիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.*

To lodge, to sleep; to sojourn, to inhabit, to dwell.

Օթագանեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Օթագայիւ** :

Օթագանաւ (*ամ, նայի*) *v. n.* See **Օթագայիւ** :

Օթակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* Fellow lodger, that lodges, that lives with another, bedfellow.

Օթանաւ (*ամ, թայի*) *v. n.* See **Օթագայիւ** :

Օթանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Օթեվան** :

Օթանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Lodging, sleeping place.

Օթարան (*ի, աւ*) *s.* See **Օթեվան** :

Օթեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* See **Օթեվան** :

Օթեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Օթագայիւ** :

Օթեվան or **Օթեան** (*ի, աւ*) *s.* Sleeping place, lodging, inn, hotel, habitation, house, domicile, dwelling, covert, retreat. **Օթեվան առնել**, առնուլ or ունեւ, to lodge, to inhabit, to dwell, to sleep.

Օթեանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Lodging.

Օթեցուցանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lodge, to give a lodging in one's house to any one.

Օթիւ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Օթագայիւ** :

Օթոյ (*ի, աւ*) *s.* Cloak; carpet, tapestry.

Օթանդակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Auxiliary, subsidiary: aid, succour, support.

Օթանդակեւ (*եմ, էցի*) *v. n. and a.* To aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to sustain.

Օթանդակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aid, succour, assistance, supply, protection.

Օթնդակ See **Օթանդակ** :

Օթիւ (*օթի, օթիւ*) *s.* Gift, present: portion; jointure.

Օթաւար (*ի, աւ*) *adj.* That makes a present; that gives a portion.

Օթեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To make a present, to offer: to portion; to make a settlement, to give, to assign a dowry.

Օթուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Օթիւ** :

Օծակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Anointed with another.

Օծանել (եմ, օծի) *v. a.* To anoint; to consecrate.

Օծեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Anointed, consecrated.

Օծութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Uncction; consecration.

Օձ (ի, իւ) *s.* Serpent, adder.

Օձաբնակ, *adj. ind.* Where the serpents dwell.

Օձակալ (ի, աւ) *s.* Serpentarius (constellation).

Օձակոխ, *adj. ind.* That tramples serpents under foot.

Օձահար (ի, աւ) *adj.* Bitten by serpents.

Օձաձեւ, *adj. ind.* That has the form of a serpent.

Օձաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Eel.

Օձամարտ (ի, իւ) *adj. and s.* That wars against serpents: See Ջորեակ:

Օձապատիր, *adj. ind.* Deceived by the serpent.

Օձաջամբ, *adj. ind.* Given or procured by the serpent.

Օձիք (օձեաց, օձեղք) *s. pl.* Collars (of a dress).

Օղ (ի, իւ) *s.* Ring, buckle, link.

Օղարամբ (ի, աւ) *s.* Staple.

Օղերձ See Ուղերձ:

Օղի (ղւղյ, ղեաւ) *s.* Liquor, brandy: See Ցքի:

Օձան (ի, աւ) *s.* Assistance, favour.

Օձառ (ի, աւ) *s.* Soap: provision, store; aid, assistance, means.

Օձիւն or Օձիր See Ուիր:

Օն or Օն առեալ, *int.* Now, bravo, come, cheer up: more, still, besides; far, apart. Օն անդր See Քաւ, քաւ լիցի: Օն և օն, thus and thus.

Օ՛չ, *int.* Well, very well. Օ՛չ թէ, would to God.

Օշատել or Օշոտել (եմ, եցի) *v. a.* See Յօշոտել:

Օշարակ (ի, իւ) *s.* Sherbet.

Օշինդր (ի, աւ) *s.* Worm-wood.

Օսլայ (ի, իւ) *s.* Starch.

Օտար (ի, աւ) *adj. and s.* Stranger; foreign; remote, distant; other.

Օտարաբար, *adv.* Strangely.

Օտարազգի (գւղյ, գւղով) *adj. and s.* Stranger, foreigner, that is of an other nation.

Օտարազգի (ի, իւ) *adj. and s.* See Օտարազգի:

Օտարախորթ (ի, աւ) *adj.* Foreign, alienated.

Օտարածին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* Foreigner, stranger, native of another country.

Օտարական (ի, աւ) *adj. and s.* Foreign, alien; stranger, foreigner.

Օտարաձայն (ի, իւ) *adj.* Foreign, that speaks a different language; various, different.

Օտարամուտ, *adj. ind.* Stranger, foreign.

Օտարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To estrange one's self, to go away, to change, to grow worse, to degenerate, to be alienate.

Օտարանոց (ի, աւ) *s.* Hospitable house, place where strangers are lodged.

Օտարաշխարհեայ, *adj. ind.* Stranger, foreign, remote.

Օտարատեղ (ի, իւ) *adj.* Heterogeneous.

Օտարասեր or Օտարասերմի, *adj. ind.* See Օտարածին and Օտարազգի:

Օտարատեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hospitable, that loves strangers.

Օտարասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Օտարատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* Inhospitable.

Օտարատեակ, *adj. ind.* Different, diverse, of another form or manner.

Օտարատեսուչ (սչի, սչաւ) *adj.* That meddles with foreign things, that bears envy to another.

Օտարատեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inhospitality.

Օտարատուն (աան, տամբ) *s.* Hospitable place.

Օտարացել (ի, իւ) *adj.* Stranger; different.

Օտարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estrange, to make forsake or quit the country; to alienate.

Օտարացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That alienates.

Օտարնկալ (ի, իւ) *adj.* Hospitable.

Օտարնկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive strangers willingly, to practise hospitality willingly.

Օտարնկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Օտարիւ See Փայլածու:

Օտարոտի (ուղյ, տեաւ) *adj.* Strange, different, foreign; extravagant.

Օտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger; absence.

Օտարութիւն, *adj. ind.* That holds another doctrine, sectarian.

Օտարութիւն, *adv.* From without.

Օր (*աւուր, աւուրք*) *s.* Day; duration of a day; time, age. **Օր ընդ մէջ**, an interval of a day. **Օր 'ի յօրէ, օր յօրէ**, from day to day. **Օր քան զօր**, from day to day, more and more, daily. **Աւուր աւուր**, daily, every day. **Օր հասարակ**, noon, broad day light. **Կոյն օրին** or **աւ օրին**, incontinently, directly, instantly, presently.

Օրագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Journalist.

Օրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Journal.

Օրաթիւ (*ի, իւ*) *s.* Day.

Օրական (*ի, աւ*) *adj.* Daily.

Օրակէս, *adj. ind.* That measures the days.

Օրամուտ (*մահ, մուտ*) *s.* Day; journeyman.

Օրան (*ի, աւ*) *s.* Sheaf, bundle of cut corn.

Օրացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Calendar, almanack.

Օրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Of a day; temporal.

Օրէն or **Օրէնք** (*օրինաց, օրինօք*) *s. pl.* Law, rule, canon, decree, ordinance, regulation, establishment, constitution, condition, obligation, institute, order, statute; right; custom, usage; communion, sacrament. **Օրէնք կանանց**, menses, monthly courses, purgation. **Օրէն է**, it is fit, it is right. **Ըստ օրինի** or **օրինօք**, legally, according to the law; legitimately, lawfully, authentically; duly, suitably.

Օրէնագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj. and s.* That knows the law well; lawyer, civilian.

Օրէնագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* That establishes the laws, legislator; legislative.

Օրէնագրութիւն See **Օրինագրութիւն**.

Օրէնաւարտ, *adj. ind. and s.* That teaches the laws, lawyer.

Օրըստօրէ, *adv. and adj. ind.* Daily, every day; diurnal.

Օրինագիր See **Օրէնագիր**. **Օրինագիր լինել** See **Օրինագրել**.

Օրինագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To establish laws, to ordain, to decree, to enact, to appoint.

Օրինագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Legislation, law, decree, sanction, constitution, ordinance, institution.

Օրինալանց (*ի, իւ*) *adj. and s.* Offender, transgressor, prevaricator, infractor.

Օրինալանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Offence, transgression, prevarication, infraction.

Օրինակ (*ի, աւ*) *s.* Example, model, type, pattern, prototype, archetype; transcript, copy; drawing, design, plan, representation; project; formula, rule: paradigm; tenor; manner, way, sort, form, figure: sample, specimen. **Օրինակի ազագաւ** or **Օրինակ ին**, for example.

Օրինակաբար, *adv.* Figuratively.

Օրինակական (*ի, աւ*) *adj.* Figurative.

Օրինական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Legal; lawyer.

Օրինակաւոր, *adj. ind.* That fulfils, that observes the laws.

Օրինակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Formed, figured.

Օրինակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To figure, to form, to represent: to copy, to transcribe.

Օրինակիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* See **Օրինալանց**.

Օրինակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Representation.

Օրինալանց (*ի, աւ*) *adj. and s.* Observer, that fulfils the laws.

Օրինաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Օրէնագիր**.

Օրինաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Loyal; lawful, permitted; legal, juridical, canonical; legitimate, right, valid; lawyer.

Օրինորդ (*ի, աւ*) *s. f.* Young girl, virgin, miss.

Օրինորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Youth, virginity.

Օրկանոց See **Ուրկանոց**.

Օրհաս (*ի, աւ*) *s.* Fate, destiny, fatality; agony, extremity, last moment, death.

Օրհասական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Fatal; fatality: dying, in a dying condition.

Օրհնարան (*ի, իւ*) *s. and adj.* That gives praises.

Օրհնարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to give praises, to bless.

Օրհնարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնաձայն (ի, իւ) *adj.* Accompanied with praises.

Օրհնանուն, *adj. ind.* Whose name is blessed.

Օրհնաւոր, *adj. ind.* That praises, that blesses.

Օրհնել (եմ, եցի) *v. a.* To bless; to consecrate; to give the blessing; to praise; to sing; to make happy, to make prosper: See **Անիծանել**.

Օրհներգ (ոյ, ու) *s.* See **Օրհնէրգ**.

Օրհներգութիւն (ի, աւ) *adj. and s.* See **Օրհնարան**.

Օրհներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benediction, blessing; consecration; praise, canticle.

Օրոյ See **Օրորոյ**.

Օրուկ See **Ուրուկ**.

Օրորոյ (ի, աւ) *s.* Cradle.

Օջտել (եմ, եցի) *v. a.* To disunite,

to separate, to detach: See **Բաժանել**.

Օփրան (ի, իւ) *s.* (French word) Offering.

Ֆ

Ֆ (*say*) F or PH. Consonant borrowed latterly from the Greek alphabet to preserve the pronunciation in some foreign words. The ancients always used in its stead the Armenian letter Փ, for example: **Փիլոսոփոս** or **Փիլոսոփայ**, Philosopher.

Ֆիզիկայ (ի, իւ) *s.* Natural philosophy, physicks.

Ֆլորին (ի, աւ) *s.* Florin.

Ֆշաւ (ամ, ֆշայի) *v. n.* See **Ըշել**.

Ֆռանդ or **Ֆռանկ** (ի, աւ) *s.* French or European.

Ֆրեր (ի, աւ) *s.* (French word) Brother: See **Եղբայր**.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

ABBREVIATIONS

USED IN THE PROPER NAMES

<i>c.</i>	Country.	Սահման.
<i>cast.</i>	Castle.	Դքոց.
<i>con.</i>	Convent.	Սահր.
<i>f.</i>	Feminine.	Իգական.
<i>ind.</i>	Indeclinable.	Ինքնուրույն or Ինքնուրույն.
<i>isl.</i>	Island.	Սղի.
<i>king.</i>	Kingdom.	Թագաւորութիւն.
<i>m.</i>	Mount.	Լեռն.
<i>pl.</i>	Plural.	Հոգնական.
<i>pro.</i>	Province.	Գաւառ.
<i>riv.</i>	River.	Գետ.
<i>t.</i>	Town.	Քաղաք.
<i>vil.</i>	Village.	Գիւղ.
<i>vulg.</i>	Vulgarly.	Բամկօրէն.

ԵՆ ՈՒ ԵՆ Ք ԵՆ 2 ԵՆ Յ

NAMES OF PERSONS

Աբաս (ի, աւ) Abas.
 Աբգար (ու, աւ) Abgar, Abagarus.
 Աբէլ See Հարէլ.
 Աբիւղենոս (նեայ, նեաւ) Abydene.
 Աբրահամ (ու, աւ) Abraham.
 Աբրահամաւոր (մեանց, մեամբք) pl.
 Descendants of Abraham, followers of Abraham.
 Ագաթա (այ, աւ) Agatha.
 Ագաթանգելոս (ի, աւ) Agathangelus.
 Ագնէս (նիսի, նիսաւ) Agnes.
 Ադամ (այ, աւ) Adam.
 Ադդէ (ի, իւ) Addé.
 Ադրիանոս (ի, իւ) Adrian, Hadrian.
 Աթանազիոս (նեայ, նեաւ) Athanasigenius.
 Աթանաս (ի, իւ) Athanasius.
 Աթէնաս (այ, այ) Minerva, Pallas.
 Աստիպէս (ի, աւ) Astyages.
 Ալբերտ (ի, աւ) Albert.
 Ալէքսիոս or Ալէքսիանոս (ի, իւ) Alexis.
 Ահարոն or Ահարոն (ի, իւ) Aaron.
 Ալեքսանդր (ի or ու, աւ) Alexander.
 Ալեքսանդրոս (ի, իւ) See Ալեքսանդր.
 Ամազոնք or Ամազոնք (նից, նիւք) pl. Amazons.
 Ամակուս (այ, աւ) Habakuk.
 Ամբրոսիոս (ի, աւ) Ambrose.
 Ամոս (այ, աւ) Amos.
 Անակ (այ, աւ) Anak.
 Անահիտ (հայ, հաւ) Diana: Venus.
 Անան (այ, աւ) Anan.
 Անանիա or Անանիոս (այ, աւ) Anania.
 Անաստաս (այ, աւ) Anastasius.
 Անաստասիա (այ, աւ) Anastasia.
 Անաքսագորոս (այ, աւ) Anaxagoras.
 Անաքսարքոս (ի, իւ) Anaxarchus.
 Անգէլոս (գեայ, գեաւ) Angelus.
 Անգէ or Անգէնոս (գեայ, գեաւ) Aggee.

Անդրէաս (րէի, րէիւ) Andrew.
 Աննիբալ (այ, աւ) Hannibal.
 Անոշ (անուշայ, անուշաւ) Anosh. f.
 Անուշաւան (այ, աւ) Anoshavan.
 Անտիգոնոս (նեայ, նեաւ) Antigonus.
 Անտիոքոս (քեայ, քեաւ) Antiochus.
 Անտիպատրոս (ի, իւ) Antipater.
 Անտոն or Անտոնիոս (ի, իւ) Anthony.
 Անտոնինոս (ի, իւ) Antonine.
 Աշխէն (խէնի, խէնիւ) Asken. f.
 Ասոտ (ոյ, աւ) Asotus.
 Ապիրատ (ի, աւ) Apirate.
 Ապոլինար (ի, իւ) Apollinarius.
 Ապոլոն (ի, իւ) Apollo: Appollus.
 Աստրիկ (զհան, զհամք) Venus: Asteria.
 Ասքանազ or Ասքանաս (այ, աւ) Ascenes.
 Ատոմ (այ, աւ) Atom.
 Ատտիկոս (ի, իւ) Atticus.
 Արամ (այ, աւ) Aram, Aramus.
 Արամեանք (մեանց, մեամբք) pl. Armenians.
 Արայ (ի, իւ) Ara.
 Արբակ (այ, աւ) Arbaces.
 Արետ (այ, աւ) Aretas.
 Արիանոք (այ, աւ) pl. Arians.
 Արիոս (ի, իւ) Arius.
 Արիստակէս (կեայ, կեաւ) Aristaces.
 Արիստարքոս (քեայ, քեաւ) Aristarchus.
 Արիստիպոս (ի, իւ) Aristippus.
 Արիստոտէլ (ի, իւ) Aristotle.
 Արիստոփանէս (նեայ, նեաւ) Aristophanes.
 Արիստոքսենոս (նայ, նաւ) Aristoxenes.
 Արկադ or Արկադէոս (գեայ, գեաւ) Arcadius.
 Արմայիս (այ, աւ) Armais.
 Արմենակ (այ, աւ) Armenak.
 Արշակ (ի, աւ) Arsaces.
 Արշակունիք (նեայ, նեաւ) pl. Arsacides.

Արշամ (այ, աւ) Arsames or Arsham.
 Արսէն or Արսէնիոս (ի, իւ) Arsen, Arsenius.
 Արտակ (ի, աւ) Artak.
 Արտաշէս (շխի, շխիւ) Artaxerxes, Artaxes.
 Արտաշէր (շի, շիւ) See Արտաշէս.
 Արտաւաղ (այ, այ) Artabastes.
 Արտաւան (ի, աւ) Artaban.
 Արաեմիա (մայ, մաւ or միգեայ, միգեաւ) Diana.
 Աւգոստինոս (ի, իւ) Augustin.
 Աւգոստոս (տեայ, տեաւ) Augustus.
 Ափրոդիտէ (տեայ, տեաւ) Venus.
 Աքիլլէս, Աքիլլաս or Աքիլլէս (զեայ, զեաւ) Achilles.
 Բաբ (այ, աւ) Bab or Babus.
 Բագարատ (այ, աւ) Bagarat or Bagrat.
 Բազ (այ, աւ) Bas or Basus.
 Բազուկ (զի, զիւ) Basook.
 Բախուր (այ, աւ) Bachorus.
 Բաղասար (այ, աւ) Balthasar.
 Բասիլիոս (ի, իւ) See Բարոնդ.
 Բարզէծան (այ, աւ) Bardesanes.
 Բարթոլոմէոս (մի, միւ) Barthelmy.
 Բարշամ (այ, աւ) Barsam.
 Բարսեղ (սի, սիւ) Basil.
 Բաքոս (ի, իւ) Bacchus.
 Բէլփեգոր (այ, աւ) Beelphegor.
 Բենէմար (տեայ, տեաւ) Vincent.
 Բեկտոր (ի, աւ) Victor.
 Բենեդիկտոս (ի, իւ) Bennet or Benedict.
 Բենիամին (ի, իւ) Benjamin.
 Բեռնարդոս (ի, իւ) Bernard.
 Բերիոս or Բերոս (ի, իւ) Berosus.
 Բեզեբուբ (այ, աւ) Beelzebub.
 Բէլ (այ, աւ) Bel, Belus.
 Բիւրասպի (պեայ, պեաւ) Byraspy.
 Բոնադենտուր (այ, աւ) Bonaventure or Bonadventure.
 Բուզանդ (այ, աւ) Byzant.
 Գաբիանոս (ի, իւ) Gabianus.
 Գաբրիէլ (ի, իւ) Gabriel.
 Գալիէնոս (ի, իւ) Galien.
 Գայիանէ (նեայ, նեաւ) Gaianey. f.
 Գառնիկ (նեայ, նեաւ) Garnik.
 Գասպար (ի, աւ) Gaspard.
 Գարեգին (գի, գիւ) Garekin.
 Գեղամ (այ, աւ) Kelam.
 Գերմանիկոս (ի, իւ) Germanicus.
 Գերմանոս (ի, իւ) Germain.
 Գեներիոս (ի, իւ) Januarius.

Գէորգ (այ, աւ) George.
 Գիսակ (այ, աւ) Kisack.
 Գիսանէ (նեայ, նեաւ) Kisanes.
 Գիւտ (այ, աւ) Kiut.
 Գլակ (այ, աւ) Kelack.
 Գնէլ (այ, աւ) Kenel.
 Գոթ, Գոթ or Գոթայի (ցւայ, ցւաւ) Goth.
 Գուլիէլմոս (մայ, մաւ) William.
 Գրիգոր or Գրիգորիոս (ի, իւ) Gregory.
 Գրիգորիոս (ի, իւ) Gregory.
 Դամասոս (ի, իւ) Damas, Damascus.
 Դանիէլ (ի, իւ) Daniel.
 Դարիւս (ի, իւ) Darius.
 Դաւիթ (ւթի or ւթայ, ւթաւ) David.
 Դեմետրիոս (րեայ, րեաւ) Demetrius: Cera.
 Դեմետրիոս (րեայ, րեաւ) Demetrius.
 Դեմոկրատէս (տեայ, տեաւ) Democrates.
 Դեմոկրիտոս (տեայ, տեաւ) Democritus.
 Դեմոթենէս (նեայ, նեաւ) Demosthenes.
 Դեուկալիոն (ի, իւ) Deucalion.
 Դիոգենէս (նեայ, նեաւ) Diogenes.
 Դիոդորոս (ի, իւ) Diodorus.
 Դիոկլէտիանոս (ի, իւ) Diocletian.
 Դիոն (այ, աւ) Dion.
 Դիոնիսիոս (ի, իւ) Denys.
 Դիոնիսիոս (նեայ, նեաւ) Dionysius, Bacchus.
 Դիոս (գիայ, գիաւ) Jupiter.
 Դոմիտիանոս (ի, իւ) Domitian.
 Դոմինիկոս (ի, իւ) Dominique.
 Եզեկիա or Եզեկիան (այ, աւ) Ezechiah.
 Եզեկիէլ (ի, իւ) Ezechiel.
 Եզր (ի, աւ) Esdras.
 Եղիա or Եղեան (այի, այիւ) Elias.
 Եղիազար (ու, աւ) Eleazar.
 Եղիշէ See Եղիսէ:
 Եղիսարեթ (ի, աւ) Elizabeth.
 Եղիսէ or Եղիսէէ (սէի, սէիւ) Eliab.
 Եմպեդոկլ (ի, իւ) Empedocles.
 Ենոքիէնիոս (ի, իւ) Innocent.
 Ենոք (այ, աւ) Enos.
 Ենոք (այ, աւ) Enoch.
 Եպիկուրոս (ի, իւ or բայ, բաւ) Epicurus.
 Եպիկտետոս (ի, իւ) Epictetus.
 Եպիփան (ու, աւ) Epiphanus.
 Եսայի or Եսայիան (յեայ, յեաւ) Isaiah.

Եսաւ (այ, աւ) Esau.
 Եսթեր (այ, աւ) Esther.
 Երանեակ (եկի, եկաւ) Beatrice.
 Երանոս (ի, իւ) Irene.
 Երեմիա or Երեմիաս (այ, աւ) Jeremiah.
 Երրուանդ (այ, աւ) Ervand.
 Եւայ (ի, իւ) Eve.
 Եւկլիդէս (դեայ, դեաւ) Euclid.
 Եւսեբիոս (սեբի or ի, իւ) Eusebius.
 Եւստրատիոս (ի, իւ) Eustratus.
 Եւտիքականք (նայ, նաք) pl. Euty-chians.
 Եւտիքէս (քեայ, քեաւ) Eutyches.
 Եւրիպիդէս (դեայ, դեաւ) Euripides.
 Եփեսոստոս See Հեփեսոստոս:
 Եփրեմ (ի or այ, աւ) Ephraim.
 Զապէլ (այ, աւ) Isabella.
 Զարեհ (ի, աւ) Zareh.
 Զարմայր (այ, աւ) Zarmair.
 Զաւան (այ, աւ) Zavan.
 Զաքարիայ or Զաքարիաս (այ, աւ) Zachariah, Zachary.
 Զաքէոս (ի, իւ) Zacheus.
 Զենոբ (այ, աւ) Zenobius.
 Զենոն (ի, իւ) Zeno.
 Զեւս (այ, աւ) Jupiter.
 Զրադաշտ (ի, իւ) Zoroaster.
 Զրուան (այ, աւ) Zervan, Saturn.
 Թադէոս (ի, իւ) Thaddeus.
 Թաթուլ (Թլլ, Թլլով) Thatul.
 Թալէս (դեայ, դեաւ) Thales.
 Թեկղի (դեայ, դեաւ) Tecle or Thecle.
 Թերեսիա or Թերեզիա (այ, աւ) Theresa.
 Թերսիտէս (տեայ, տեաւ) Thersites.
 Թէտոնք (նից, նիւք) pl. Tentons.
 Թէոդոս (ի, իւ) Theodosius.
 Թէոդորոս (ի, իւ) Theodore.
 Թէոփիլոս (լեայ, լեաւ) Theophilus.
 Թոռնիկ (նկայ, նկաւ) Thornick.
 Թոմման (ու or այի, այիւ) Thomas.
 Թորգոմ (այ, աւ) Thogorma.
 Թորգոմեանք (մեանց, մեամք) pl. Descendants of Thogorma, Armenians.
 Թորոս See Թէոդորոս:
 Թուրք (քայ, քոք) pl. Turks.
 Իգնատիոս (ի, իւ) Ignatius.
 Իլարիոն See Հիլարիոն:
 Իսահակ (ի, աւ) Isaac.
 Իսայէլ (ի, իւ) Ismael.
 Իսրայէլ (ի, իւ) Israel.
 Իսրայէլացի (ցւոյ, ցւով) Israelite.
 Լապիթեայք (եայց, եոք) pl. Lapithae.
 Լաւրենտիոս (ի, իւ) Laurent.

Լեւկիպպոս (ի, իւ) Leucippus.
 Լէոն or Լէոն (ի, իւ) Leon.
 Լիկիանէս or Լիկիանոս (ի, իւ) Li-cinius.
 Լիւիոս (ի, իւ) Livy.
 Լիւսիմաքոս (մաքայ, մաքեաւ) Ly-simachus.
 Լուդովիկոս (ի, իւ) Ludovicus, Louis.
 Խոր (այ, աւ) Chor, Cor.
 Խոսրոյ (այ or ու, ու) Chosroes, Cosroes.
 Խոսրոյի դուստր (դիստոյ, դիստով) Chosroeducta (daughter of Chosroes).
 Խորեն (այ, աւ) Choren, Koren, Co-ren.
 Կադմոս (ի, իւ) Cadmus.
 Կալվին or Կալվինոս (ի, իւ) Calvini.
 Կամբիսէս (սեայ, սեաւ) Cambyses.
 Կամսար (այ, աւ) Camsarus.
 Կայէն (ի, իւ) Cain.
 Կատարինէ (նեայ, նեաւ) Catharine.
 Կարդոս (ի, իւ) Cardus.
 Կարէն (ի, իւ) Caren.
 Կարոլոս (ի, իւ) Charles.
 Կեկիլիա (այ, աւ) Cecil.
 Կեսար or Կեսարոս (ի, իւ) Cesar.
 Կիկերոն (ի, իւ) Cicero.
 Կիպրիանոս (ի, իւ) Cyprian.
 Կիրակոս or Կիրակոն (ի, իւ) Cy-riacque.
 Կիրիլ (րդի, րդաւ) Cyril.
 Կլաւդիոս (դեայ, դեաւ) Claude.
 Կլեմէս (մայ, մաւ) Clement.
 Կոզման (մայ, մայիւ) Cosmas.
 Կոմիտաս (այ, աւ) Comitas.
 Կոռնակ (ի, աւ) Cornack.
 Կոստանդինոս (ի, իւ) Constantine.
 Կոստանդոս (դեայ, դեաւ) Constant.
 Կոռնելիոս (լեայ, լեաւ) Cornelius.
 Կրասոս (ի, իւ) Crassus.
 Կրեսոս (ի, իւ) Croesus.
 Հաբէլ (ի, իւ) Abel.
 Համասպէս (այ, աւ) Hamasaspes.
 Համասպասպոհ (հւոյ, հեաւ) Hama-saspoohy or Hamasaspe. f.
 Համամ (այ, աւ) Hamam.
 Հայկ (այ, աւ) Haicus or Haick.
 Հայք (յոյ, յովք) pl. Descendants of Haicus, Armenians.
 Հասան (այ, աւ) Hasan.
 Հաւանակ (այ, աւ) Havanak.
 Հեթում (Թմոյ, Թմով) Hethum.
 Հելլենք (լեանց, լենոք) pl. Hellenists, Greeks.
 Հելինէ (նեայ, նեաւ) Helen, Helena.
 Հենրիկոս (ի, իւ) Henry.
 Հեսիոդոս (դայ, դաւ) Hesiod.

Հերակլ (ի, իւ) Heraclius: Hercules.
 Հերակլէս See Հերակլ:
 Հերակլիդէս (ի, իւ) Heraclides.
 Հերմէս (մեայ, մեաւ) Mercury, Her-
 mes.
 Հերոնիմոս (ի, իւ) Jerome.
 Հերոդէս (դի, դիւ) Herod.
 Հերոդոտոս (տեայ, տեաւ) Hero-
 dotus.
 Հեփեսոս (տեայ, տեաւ) Vulcan.
 Հերքուլէս (դեայ, դեաւ) Hercules.
 Հիլարիոս (ի, իւ) Hilarius.
 Հիպոկրատէս (տեայ, տեաւ) Hippo-
 crates.
 Հիւրկանոս (հու, հու) Hyrcan.
 Հիմայեակ (եկի, եկաւ) Hemaiaik.
 Հոմերոս See Հոմերոս:
 Հոմերոս (ի, իւ or բայ, բաւ) Homer.
 Հոյ (ի, իւ) Hoi.
 Հոնք (նից, նիւք) pl. Huns.
 Հրիփսիմէ (մեայ, մեաւ) Ripsima. f.
 Հրէայ (րէի, րէիւ) Jew.
 Զազ (այ, աւ) Tzack.
 - Ղազար or Ղազարոս (ու, ու)
 Lazarus.
 Ղենդ (ի, իւ) Leon.
 Ղենդիոս (դիայ, դիաւ) See Ղենդ:
 Ղենդիդէս (դեայ, դեաւ) Leonidas.
 Ղուկաս (ու or կայ, ու) Luke.
 Ղանկիանոս (ի, իւ) Lucian.
 Մակար (այ, աւ) Macarius.
 Մակեդոն or Մակեդոնի (ի, իւ)
 Macedonius.
 Մահմետականք (նայ, նոք) pl. Ma-
 hometans.
 Մահմէտ (մեաի, մեաիւ) Mahomet.
 Մալաքիա (այ, աւ) Malachy.
 Մամբրէ (ի, իւ) Mambres.
 Մանասէ (ի, իւ) Manasses.
 Մանաւաղ (այ, աւ) Manavas or Ma-
 navaz.
 Մանի (նեայ, նեաւ) Manie; Manes.
 Մանիքեցիք (յւոց, յւոմք) pl. Mani-
 chaeans.
 Մանուէլ (ի, իւ) Emmanuel.
 Մանուշակ (ի, աւ) Manooshack. f.
 Մաշտոց (ի, իւ) Mastotz.
 Մատթիթ or Մատթիթոս (այ, աւ)
 Matthias.
 Մատթէոս (թէի, թէիւ) Matthew.
 Մարգարիտ or Մարգարիտոս (այ, աւ)
 Margaret.
 Մարթա or Մարթայ (ի, իւ) Martha.
 Մարիամ (ու, աւ or րեմայ, րեմաւ)
 Maria, Mary.
 Մարիբոս (այ, աւ) Maribas.

Մարկիոնի (ի, իւ) Marcion.
 Մարկիոնացիք (յւոց, յւոմք) pl.
 Marcionites.
 Մարկոս (ի, իւ) Mark.
 Մարք (բայ, բոք) See Մարք:
 Մեդայի (յւոյ, յւոմ) Median.
 Մեքք (գայ, գոք) pl. Medians.
 Մհրուժան or Մհրուժան (այ, աւ)
 Merusan.
 Մելիտոս (տեայ, տեաւ) Melitus: Me-
 liton.
 Մենանդրոս (ի, իւ) Menander.
 Մերկուրիոս or Մերկուրիոս (ի, իւ)
 Mercury.
 Մեսիայ (ի, իւ) Messiah.
 Մեսրոբ (այ, աւ) Mesrōbe.
 Միհրան (այ, աւ) Mihran.
 Միհրդատ (այ, աւ) Mithridates.
 Մինաս (այ, աւ) Minas.
 Միքայէլ (ի, իւ) Michael.
 Միխիթար (այ, աւ) Mechitar or Me-
 kitar.
 Մշակ (ի, աւ) Meshak.
 Մոլոք (այ, աւ) Moloch.
 Մոսկոմք See Մոսկոմք:
 Մովսէս (ի, իւ) Moses.
 Մուղալ (ի, աւ) Mogul.
 Մուշկ (ի or այ, աւ) Mushel.
 Մորիկ (րկայ, րկաւ) Maurice.
 Զափէթ (ի, իւ) Japhet.
 Զադգեր (ի, իւ) Isdegerde, Isdiger-
 des, Jedsedes.
 Զակոր or Զակոր (այ, աւ) James.
 Զակորոս (բու or բայ, բաւ) See
 Զակոր:
 Զանոս (ի, իւ) Janus.
 Զարուժիկ (թեան, թեամք) Paschal
 or Anastasius.
 Զիսու (այ, աւ) Joshua.
 ԶԵՍՈՒՍ (ի, իւ) Jesus.
 Զորիանոս (ի, իւ) Jovian.
 Զորնալ (ի, իւ) Juvenal.
 Զոհան or Զոհան See Զոհաննէս:
 Զոհաննէս (այ, աւ) Johanna.
 Զոհաննէս (հու, հու) John.
 Զոյն (յուլի, յուլիւ) Greek.
 Զոմ (այ, աւ) Job.
 Զոմակիմ (այ, աւ) Joachim.
 Զոնիան (ու, ու) Jonas.
 Զովսէփ (այ, աւ) Joseph.
 Զովսէպոս (պեայ, պեաւ) See Զով
 սէփ:
 Զուգա or Զուգայ (ի, իւ) Judah.
 Զուգիթ (գթայ, գթաւ) Judith.
 Զուլիանոս (ի, իւ) Julian.
 Զուլիոս (դեայ, դեաւ) Julius.

Յուլիայ (ի, իւ) Julia.
 Յուսիկ (սկան, սկամբ) Jusick.
 Յուսուկ (սփայ, սփաւ) See Յուսէֆ.
 Յուստինիոս (ի, իւ) Justinian.
 Նաբուքոդոնոսոր (այ, աւ) Nebuchadnezzar.
 Նեղոս (ի, իւ) Nilus.
 Նեստոր (ի, իւ) Nestor.
 Ներուաս (այ, աւ) Nerva.
 Ներսէս (ի, իւ) Nerseh.
 Ներսէս (ի, իւ) Nierses.
 Նիկոդեմոս (մայ, մաւ) Nicodemus.
 Նիկողայոս (ի, իւ) Nicholas.
 Նիկոն (ի, իւ) Nikon.
 Նինոս (ի, իւ) Ninus.
 Նինուաս (այ, աւ) Ninias.
 Նիոբէ (բեաւ, բեաւ) Niobe.
 Նուբար (այ, աւ) Nucar.
 Նոյ (ի, իւ) Noah.
 Նոյեմբարայ (ի, իւ) Noemzara. f.
 Նունի or Նունէ (նեայ, նեաւ) Nunia. f.
 Շահենշահ or Շահնշահ (ի, իւ) Shahenshab.
 Շալիտայ (ի, իւ) Shalitas.
 Շամբատ (ի, աւ) Shambat.
 Շամիրամ (այ, աւ) Semiramis.
 Շապուր (սկսյ, սկսո՛ւ) Sapor, Scabour.
 Շարայ (ի, իւ) Sharah.
 Շմաւոն See Սիմոն.
 Շուշան (այ, աւ) Susannah.
 Սիզիս (այ, աւ) Ulysses.
 Օլիմպիոս (րայ, րաւ) Olympiodorus.
 Օսկի (սկւայ, սկեաւ) Wosky.
 Օվիդիոս (դեայ, դեաւ) Ovid.
 Օվրատիոս (ի, իւ) Horace.
 Օրէստէս (սեայ, սեաւ) Orestes.
 Օրմիզդ (մզգի, մզգաւ) Hormisdas: Jupiter.
 Օրոգրենէս (նեայ, նեաւ) Origen.
 Պապ (այ, աւ) Pape, Papus.
 Պարթեզ (թեայ, թեզ) pl. Parthians.
 Պարսիկ (սկի, սկաւ) Persian.
 Պարսիկ (սկայ, սկզ) pl. Persians.
 Պաւլոս (ի, իւ) Paul.
 Պեգասոս (ի, իւ) Pegasus.
 Պելագոր (ի, իւ) Pelage.
 Պետրոս (ի, իւ) Peter.
 Պերոզ (ի, աւ) Peroses, Perozas.
 Պորփիւրոս or Պորփիւրոս (թեայ, թեաւ) Porphyrogenite.
 Պիլատոս or Պիլատոս (այ, աւ) Pilatus.
 Պիլատոս (ի, իւ) Pilate.
 Պիթիաս (այ, աւ) Pythias.
 Պիրոն (ի, իւ) Pyrrho.
 Պիրոս (ի, իւ) Pyrrhus.
 Պլինիոս (ի, իւ) Pliny.
 Պլատոն (ի, իւ) Plato.
 Պլոտին (ի, իւ) Plotin.
 Պոլեմոն (ի, իւ) Polemon.
 Պոլիկարպոս (ի, իւ) Polycarp.
 Պոլիկրատէս (սեայ, սեաւ) Polycrate.
 Պոմպէոս (պէի, պէիւ) Pompey.
 Պոսիդոնիոս (նեայ, նեաւ) Posidonius.
 Պորփիւր or Պորփիւրոս (ի, իւ) Porphyrius.
 Պրիամոս (մու, մու) Priam.
 Պրոքոն (մայ, մաւ) Prokmy.
 Պրոկլ or Պրոկլոս (ի, իւ) Procul.
 Պրոմէթէոս (թեայ, թեաւ) Prometheus.
 Պրոտէոս (ի, իւ) Proteus.
 Պոլոս See Պաւլոս.
 Ռաս (այ, աւ) Ras.
 Ռաֆայէլ (ի, իւ) Raphael.
 Ռաքէլ (բեայ, բեաւ) Rachel.
 Ռուբէն (բեի, բեիւ) Reuben.
 Ռոքոս (ի, իւ) Roch.
 Ռուս (սայ, սզ) pl. Russians.
 Սաբէլ (ի, իւ) Sabellius.
 Սադուկեցի (ցւոյ, ցւո՛ւ) pl. Sadducees.
 Սաթինիկ (նկան, նկամբ) Sathinice. f.
 Սակսոն (նից, նիւ) Saxons.
 Սահակ See իսահակ.
 Սոլոմոն or Սոլոմոն (ի, իւ) Solomon.
 Սամուէլ (ի, իւ) Samuel.
 Սամսոն (ի, իւ) Sampson.
 Սանատրուկ (րկոյ, րկո՛ւ) Sanastrues.
 Սաւա or Սարայ (ի, իւ) Sarah.
 Սասան (այ, աւ) Sasan.
 Սարգիս (գսի, գսիւ) Sergius.
 Սարդանապալոս (այ, աւ) Sardana-palus.
 Սաւուլ (այ, աւ) Saul.
 Սեբաստիանոս (ի, իւ) Sebastian.
 Սեղբաստոս (ի, իւ) Silvester.
 Սենեքայ (ի, իւ) Seneca.
 Սեւերիանոս (ի, իւ) Severinus.
 Սիբիլ (լեայ, լեաւ) Sibyl.
 Սիմէոն (ի, իւ) Simeon.
 Սիմոն (ի, իւ) Simon.
 Սիսակ (այ, աւ) Sisak.
 Սկայորգի (գւոյ, գւո՛ւ) Escaworty.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւո՛ւ) Scythian.
 Սմբատ (այ, աւ) Sambat.

Յուլիայ (ի, իւ) Julia.
 Յուսիկ (սկան, սկամբ) Jusick.
 Յուսուկ (սփայ, սփաւ) See Յուսէֆ.
 Յուստինիոս (ի, իւ) Justinian.
 Նաբուքոդոնոսոր (այ, աւ) Nebuchadnezzar.
 Նեղոս (ի, իւ) Nilus.
 Նեստոր (ի, իւ) Nestor.
 Ներուաս (այ, աւ) Nerva.
 Ներսէս (ի, իւ) Nerseh.
 Ներսէս (ի, իւ) Nierses.
 Նիկոդեմոս (մայ, մաւ) Nicodemus.
 Նիկողայոս (ի, իւ) Nicholas.
 Նիկոն (ի, իւ) Nikon.
 Նինոս (ի, իւ) Ninus.
 Նինուաս (այ, աւ) Ninias.
 Նիոբէ (բեաւ, բեաւ) Niobe.
 Նուբար (այ, աւ) Nucar.
 Նոյ (ի, իւ) Noah.
 Նոյեմբարայ (ի, իւ) Noemzara. f.
 Նունի or Նունէ (նեայ, նեաւ) Nunia. f.
 Շահենշահ or Շահնշահ (ի, իւ) Shahenshab.
 Շալիտայ (ի, իւ) Shalitas.
 Շամբատ (ի, աւ) Shambat.
 Շամիրամ (այ, աւ) Semiramis.
 Շապուր (սկսյ, սկսո՛ւ) Sapor, Scabour.
 Շարայ (ի, իւ) Sharah.
 Շմաւոն See Սիմոն.
 Շուշան (այ, աւ) Susannah.
 Սիզիս (այ, աւ) Ulysses.
 Օլիմպիոս (րայ, րաւ) Olympiodorus.
 Օսկի (սկւայ, սկեաւ) Wosky.
 Օվիդիոս (դեայ, դեաւ) Ovid.
 Օվրատիոս (ի, իւ) Horace.
 Օրէստէս (սեայ, սեաւ) Orestes.
 Օրմիզդ (մզգի, մզգաւ) Hormisdas: Jupiter.
 Օրոգրենէս (նեայ, նեաւ) Origen.
 Պապ (այ, աւ) Pape, Papus.
 Պարթեզ (թեայ, թեզ) pl. Parthians.
 Պարսիկ (սկի, սկաւ) Persian.
 Պարսիկ (սկայ, սկզ) pl. Persians.
 Պաւլոս (ի, իւ) Paul.
 Պեգասոս (ի, իւ) Pegasus.
 Պելագոր (ի, իւ) Pelage.
 Պետրոս (ի, իւ) Peter.
 Պերոզ (ի, աւ) Peroses, Perozas.
 Պորփիւրոս or Պորփիւրոս (թեայ, թեաւ) Porphyrogenite.
 Պիլատոս or Պիլատոս (այ, աւ) Pilatus.
 Պիլատոս (ի, իւ) Pilate.
 Պիթիաս (այ, աւ) Pythias.
 Պիրոն (ի, իւ) Pyrrho.
 Պիրոս (ի, իւ) Pyrrhus.
 Պլինիոս (ի, իւ) Pliny.
 Պլատոն (ի, իւ) Plato.
 Պլոտին (ի, իւ) Plotin.
 Պոլեմոն (ի, իւ) Polemon.
 Պոլիկարպոս (ի, իւ) Polycarp.
 Պոլիկրատէս (սեայ, սեաւ) Polycrate.
 Պոմպէոս (պէի, պէիւ) Pompey.
 Պոսիդոնիոս (նեայ, նեաւ) Posidonius.
 Պորփիւր or Պորփիւրոս (ի, իւ) Porphyrius.
 Պրիամոս (մու, մու) Priam.
 Պրոքոն (մայ, մաւ) Prokmy.
 Պրոկլ or Պրոկլոս (ի, իւ) Procul.
 Պրոմէթէոս (թեայ, թեաւ) Prometheus.
 Պրոտէոս (ի, իւ) Proteus.
 Պոլոս See Պաւլոս.
 Ռաս (այ, աւ) Ras.
 Ռաֆայէլ (ի, իւ) Raphael.
 Ռաքէլ (բեայ, բեաւ) Rachel.
 Ռուբէն (բեի, բեիւ) Reuben.
 Ռոքոս (ի, իւ) Roch.
 Ռուս (սայ, սզ) pl. Russians.
 Սաբէլ (ի, իւ) Sabellius.
 Սադուկեցի (ցւոյ, ցւո՛ւ) pl. Sadducees.
 Սաթինիկ (նկան, նկամբ) Sathinice. f.
 Սակսոն (նից, նիւ) Saxons.
 Սահակ See իսահակ.
 Սոլոմոն or Սոլոմոն (ի, իւ) Solomon.
 Սամուէլ (ի, իւ) Samuel.
 Սամսոն (ի, իւ) Sampson.
 Սանատրուկ (րկոյ, րկո՛ւ) Sanastrues.
 Սաւա or Սարայ (ի, իւ) Sarah.
 Սասան (այ, աւ) Sasan.
 Սարգիս (գսի, գսիւ) Sergius.
 Սարդանապալոս (այ, աւ) Sardana-palus.
 Սաւուլ (այ, աւ) Saul.
 Սեբաստիանոս (ի, իւ) Sebastian.
 Սեղբաստոս (ի, իւ) Silvester.
 Սենեքայ (ի, իւ) Seneca.
 Սեւերիանոս (ի, իւ) Severinus.
 Սիբիլ (լեայ, լեաւ) Sibyl.
 Սիմէոն (ի, իւ) Simeon.
 Սիմոն (ի, իւ) Simon.
 Սիսակ (այ, աւ) Sisak.
 Սկայորգի (գւոյ, գւո՛ւ) Escaworty.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւո՛ւ) Scythian.
 Սմբատ (այ, աւ) Sambat.

Սոկրատէս (տեայ, տեաւ) Socrates.
 Սողոմոն See Սողոմոն:
 Սողոն (ի, իւ) Solon.
 Սուրէն (րենի, րենաւ) Suren.
 Սուքիաս (այ, աւ) Suchias or Sukias.
 Սոփի or Սոփիա (այ, աւ) Sophia.
 Ստեփաննոս or Ստեփանոս (ի, իւ) Stephen.
 Վահագն (ի, իւ) Vahaken, Hercules.
 Վահան (այ, աւ) Vahan.
 Վահէ (հեայ, հեաւ) Vahe.
 Վահրամ (այ, աւ) Vahram.
 Վաղարշ (այ, աւ) Valarses.
 Վաղարշակ (այ, աւ) Valarsaces.
 Վաղենատանոս (ի, իւ) Valentine.
 Վաղերիանոս (ի, իւ) Valerien.
 Վաղէս (ի, իւ) Valent.
 Վանդալք (լայ, լաք) pl. Vandals.
 Վառվառէ (ռեայ, ռեաւ) Barbe or Barbara.
 Վասակ (այ, աւ) Vasack.
 Վասիլ (սլի, սլիւ) Basil.
 Վարագդատ (այ, աւ) Varasdate.
 Վարաժ (այ, աւ) Varaz.
 Վարդ (այ, աւ) Rose, Vard.
 Վարդան (այ, աւ) Vardan.
 Վարդուհի (հւոյ, հեաւ) Rose. f.
 Վարոս (ի, իւ) Varus.
 Վեսպասիանոս (ի, իւ) Vespasian.
 Վիրգիլիոս (ի, իւ) Virgil.
 Վերք (վայ, վաք) pl. Georgians.
 Վլաս or Վլասիոս (այ, սաւ) Blasius.
 Վամշապուհ (պհոյ, պհով) Veram-sapor.
 Վրթանէս (նայ, նաւ or նիտի, նիւաւ) Verthanes.
 Տաշիկ (շիի, շիւաւ) Turk.
 Տերտիուս (ի, իւ) Tertius.
 Տերտուլիանոս (ի, իւ) Tertullian.

Տերէնս or Տերենտիոս (ի, իւ) Terrence.
 Տերեր or Տերերիոս (րեայ, րեաւ) Terberius.
 Տիգրան (այ, աւ) Tigranes.
 Տիգրանուհի (հւոյ, հեաւ) Tigranukh (sister of Tigranes).
 Տիմոթէոս (թեայ, թեաւ) Timotheus.
 Տիտոս (ի, իւ) Titus.
 Տիրիթ (այ, աւ) Tirith or Tiridates.
 Տովթիթ (այ, աւ) Tobias.
 Տրայանոս (ի or նաւ, իւ) Trajan.
 Տրդատ (այ, աւ) Tiridates.
 Տշուակ (այ, աւ) Tzolak.
 Փաղարիս (րեայ, րեաւ) Phalerius.
 Փայթոն or Փայէտոն (ի, իւ) Phaeton.
 Փառանձեմ (այ, աւ) Pharanzem.
 Փառնակ (ի, աւ) Pharnaces.
 Փարաւոն or Փարաւոնի (ի, իւ) Pharoah.
 Փիլիպպոս (ի, իւ) Philip.
 Փոկաս (սւ, աւ) Phocas.
 Փոստոս (այ, սաւ) Phostus.
 Փրանկիսկոս (ի, իւ) Francis.
 Քիոնիէ (նեայ, նեաւ) Chione.
 Քսենոփանէս (նեայ, նեաւ) Xenophanes.
 Քսենոփոն (ի, իւ) Xenophon.
 Քսեստոս (ի, իւ) Sixtus.
 Քսերքէս (քսի, քսիւ) Xerxes.
 Քրիստափոր (ի, իւ) Christophori, Christophle.
 Քրիստոս (ի, իւ) Christ.
 Օգոստոս See Ագոստոս:
 Օշին (օշի, օշիւ) Aushin.
 Օտայ (ի, իւ) Ota or Auta.
 Օքսենտիոս (ի, իւ) Auxence.
 Ֆիլիպ See Փիլիպպոս:

ԱՆՈՒՆԵՔ ՔԱՂԱՔԱՅ

NAMES OF TOWNS

Աբանդ or Հաբանդ (այ, աւ) Abande or Hapante: pro. *vulg.* Խաբան:
Ագուլիս (այ, աւ) Agoulis: *vil.*
Ադրիական (ի, աւ) Adriatick.
Աթենացի (ցւոյ, ցւով) Athenian.
Աթէնք, ind. Athens: *t.*
Ալման (ի, աւ) German.
Ալան See **Աղուան**:
Ալիս, Alis: *riv.*
Ալպիայ, ind. **Լերինք Ալպիայ**, the Alps.
Ախուրեան, ind. Akurian: *riv.*
Ակն (այ, աւ) Aken: *t.*
Ակոռի (աւոյ, աւով) Ackwory: *vil.*
Ալբակ (այ, աւ) Alback: *pro.*
Ալբանիա (այ or իոյ, աւ) Albania: *pro.* See **Աղուանք**: *vulg.* **Ալպանիա**:
Ալեքսանդրացի (ցւոյ, ցւով) Alexandrian.
Ալեքսանդրիա (այ or իոյ, աւ) Alexandria: *t.*
Ակտամար (այ, աւ) Actamar: *lake.*
Ալշնիք (նեաց, նեք) *pl.* Alznia or Alznick: *pro.*
Աղուան (ի, իւ) Albanese.
Աղուանք (նից, նիւք) *pl.* The Albaneses: Albania.
Ամասիա (այ or իոյ, աւ) Amasia: *t.*
Ամերիգա (այ, աւ) America.
Ամերիգացի (ցւոյ, ցւով) American.
Ամիգ (ամգայ, ամգաւ) See **Տեգրա**:
Ամստերդամ or **Ամստերդամ** (այ, աւ) Amsterdam: *vulg.* **Ամստերդամ**: *t.*
Այրարատ See **Արարատ**:
Անգլիա (այ or իոյ, այ) England: *king.* *vulg.* **Ինկիլթերա**:
Անգլիացի (ցւոյ, ցւով) English: *vulg.* **Ինկիլդ**:
Անդրիանուպոլիս (լոյ, լով) Adrianople: *t.* *vulg.* **Էսթրենէ** or **Էսթրենէ**:
Անթափ (այ, աւ) Anthap or Enteb: *t.* *vulg.* **Անթափ**:
Անի (նւոյ, նւով) Any: *t.*
Անկիւրացի (ցւոյ, ցւով) Aneyrian.
Անկիւրիա (րեայ, րեաւ) Ancyra, Angora or Angowra: *t.* *vulg.* **Էնկիւրի**:
Անտիոք (այ, աւ) Antioch: *t.* *vulg.* **Անթաքիա**:
Անտիոքացի (ցւոյ, ցւով) Antiochian.
Անտիքրպիա (այ or իոյ, աւ) Envers: *t.* *vulg.* **Անթէրա**:
Անքոնայ (ի, իւ) Ancona: *t.*
Աշտիշատ See **Յաշտիշատ**:
Ապարան (ի, աւ) Aparan: *vil.*
Ասիա (այ or իոյ, աւ) Asia.
Ասիացի (ցւոյ, ցւով) Asiatick.
Ասորեստան (ի, աւ) Assyria: *pro.*
Ասորի (րւոյ, րւով) Assyrian, Syrian.
Ասորիք (րեաց, րեք) *pl.* Assyria, Syria: *pro.*
Ասպահան (աւ, աւ) Ispahan: *t.* *vulg.* **Ասպահան**:
Ասսիս (այ, աւ) Assisi: *vil.*
Աստադադ (այ, աւ) Asdabad: *vil.*
Ատանա (նայ, նաւ) Adana: *t.*
Ատտիկեցի (ցւոյ, ցւով) Attick.
Ատտիկ (կեայ, կեաւ) Attica: *pro.*
Ատրպատական (ի, աւ) Aderbigau, Azerbeyan or Aiderbezan: *pro.*
Արաբացի (ցւոյ, ցւով) Arab.
Արաբիա (այ or իոյ, աւ) Arabia: *pro.*
Արածանի (նւոյ, նւով) Arazany, Euphrates: *riv.* *vulg.* **Արծին**:
Արարատ or **Այրարատ** (այ, աւ) Ararat: *pro.* and *m.*
Արարատեան, *adj.* ind. Of Ararat.
Արկադիացի (ցւոյ, ցւով) Arcadian.
Արկադիա (այ or իոյ, աւ) Arcadia: *pro.*
Արմաւիր (այ, աւ) Armavir: *t.*
Արշակաւան (ի, աւ) Arshagavan: *t.*
Արտաշ (աւ, աւ) Ardaz: *pro.*
Արտաշատ (աւ, աւ) Artaxate: *t.*
Արտաշիլ (այ, աւ) Ardebil: *t.*
Արարականի (այ or իոյ, աւ) Aragon: *pro.*

Արձախ (այ, աւ) Arizaky: pro. vulg.
 Ղարաբաղ:
 Աւգսբուրգ (այ, աւ) Augsburg: t.
 Աւստրիա (այ or իոյ, աւ) Austria: pro.
 Աւստրիացի (յւոյ, յւոմ) Austrian.
 Աֆրիկեցի (յւոյ, յւոմ) African.
 Աֆրիկէ (ի, իւ) Africa.
 Աքայեցի (յւոյ, յւոմ) Achaian.
 Աքայիա (այ, աւ) Achaia: pro.
 Բաբելոնցի or Բաբելոնացի (յւոյ, յւոմ) Babylonian.
 Բաբելոն (ի, իւ) Babylon: t.
 Բագարան (ի, աւ) Bagaran: vil.
 Բագրեւանդ (այ, աւ) Bagrevant: pro.
 Բակտրիացի (յւոյ, յւոմ) Bactrian.
 Բալկ (այ, աւ) Balk: t. vulg. Պալկ:
 Բալէշ (գիւղ, գիւղաւ) Belis: t. vulg.
 Պիթլիզ:
 Բաղատա (այ, աւ) Bagdad: t. See
 Բաբելոն:
 Բանգալայ (ի, իւ) Bengal: king.
 Բասէն (սենոյ, սենաւ) Basenia: pro.
 Բասրա (այ, աւ) Bassora: t.
 Բարբարոս (ի, աւ) Barbarian.
 Բարբարոսաց աշխարհ (ի, աւ) Bar-
 bary: c.
 Բարձր Հայք (յոյ, յոմ) pl. Upper
 Armenia: c.
 Բաւարիա (այ or իոյ, աւ) Bavaria:
 king. vulg. Պաւիերա:
 Բաւարիացի (յւոյ, յւոմ) Bavarian.
 Բեթլէհէմ (ի, աւ) Bethlehem: vil.
 Բերիա (այ or իոյ, աւ) Aleppo: t.
 vulg. Հալապ:
 Բեռլին (ոյ, աւ) Berlin: t. vulg.
 Պեռլին:
 Բիւզանդացի (յւոյ, յւոմ) Byzantin.
 Բիւզանդիա (այ or իոյ, աւ) See Բիւ-
 շանդիոն:
 Բիւզանդիոն (ի, աւ) Byzantium: See
 Կոստանդնուպոլիս:
 Բիւթանիացի (յւոյ, յւոմ) Bithynian.
 Բիւթանիա (այ or իոյ, աւ) Bithy-
 nia: pro.
 Բոյեմացի or Բոհեմացի (յւոյ, յւոմ)
 Bohemian.
 Բոյեմիա or Բոհեմիա (այ or իոյ,
 աւ) Bohemia: king.
 Բոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Bologna: t.
 vulg. Պոլոնիա:
 Բոսնիա or Բոսսենիա (այ, աւ) Bos-
 nia: pro. vulg. Պոսնիա:
 Բուդա (այ, աւ) Buda: t. vulg.
 Բուդապէս or Պուդապէս:
 Բուլղար or Բուլղարացի (յւոյ, յւոմ)
 Bulgarian.

Բուլղար (բայ, բոք) pl. Bulgaria: c.
 Բրանդենբուրգ (այ, աւ) Brandenburg:
 t. vulg. Պրանդենբուրգ:
 Բրանդենբուրգացի (յւոյ, յւոմ) Bran-
 denburger.
 Բրիտանիա (այ or իոյ, աւ) See Բրի-
 տանացոյ աշխարհ:
 Բրիտանացոյ աշխարհ (ի, աւ) Great
 Britain.
 Գազա (այ, աւ) Gaza: t.
 Գալիլէացի (յւոյ, յւոմ) Galilean.
 Գալիլէա (լէայ, լէաւ) Galilee: pro.
 Գալատացիք (յւոյ, յւոմ) pl. Ga-
 latians.
 Գալատիա (այ or իոյ, աւ) Galatia:
 pro.
 Գաղղիա (այ or իոյ, աւ) France:
 king. vulg. Ֆրանսա:
 Գաղղիացի (յւոյ, յւոմ) Frenchman,
 Gaul.
 Գամբր (բայ, բոք) pl. See Կամբ-
 դոմիա:
 Գանգէս (ի, իւ) Ganges: riv. vulg.
 Գանգէս գետ:
 Գանձակ (այ, աւ) Gantsack: t.
 Գառնի (նւոյ, նւոմ) Garny: t.
 Գարդման (ի, աւ) Gardman: pro.
 Գիհոն (այ, աւ) Gihon: riv.
 Գենուա (ի, իւ) Genoa: t. vulg. Ճէ-
 նովա:
 Գենուացի (յւոյ, յւոմ) Genoese.
 Գերմանացի (յւոյ, յւոմ) German.
 Գերմանիա (այ or իոյ, աւ) Germany.
 Գլուխ բարի յուսոյ, Cape of Good
 Hope.
 Գոլգոթա (այ, աւ) Golgotha, Cal-
 vary: m.
 Գուգար (բայ, բոք) Gugaria: pro.
 Գոթլանդիա (այ or իոյ, աւ) Goth-
 land: c. vulg. Գոթլանդ:
 Գրանատա (այ, աւ) Grenada: t.
 Դակիա (այ or իոյ, աւ) Dacia:
 pro.
 Դալմատիա (այ or իոյ, աւ) Dalma-
 tia: c. vulg. Տալմացիա:
 Դամասկոս (ի, իւ or կէայ, կէաւ)
 Damascus: t. vulg. Համ:
 Դանեցի (յւոյ, յւոմ) Dane.
 Դանիա (այ or իոյ, աւ) Denmark: k.
 vulg. Դանիա:
 Դանուբ or Դանուբ (այ, աւ) Danube:
 riv. vulg. Թունա:
 Դանտիսկ (ի, իւ) Dantziek: t. vulg.
 Տանձկայ:
 Դաւրէթ or Թաւրէթ (բիթայ, բիթաւ)
 Tauris: t. vulg. Թաւրէզ:

Դարբանդ (այ, աւ) Derbent: t.
 Դելտայ (ի, իւ) Delta: pro.
 Դելփէ (փեայ, փեաւ) Delphes: t.
 Դուռէիս (այ or իոյ, աւ) Durazzo: t. vulg. Տուրաչչո:
 Դերշան (ի, աւ) Derchan: t.
 Դելւթ See Տիգրիս:
 Դուին (ւնայ, ւնաւ) Devin: t.
 Էգէսն ծով (ու, ու) The Aegean Sea.
 Էգիպտացի (ցւոյ, ցւով) Egyptian.
 Էգիպտոս (ի, իւ) Egypt: pro.
 Էդէմ (այ, աւ) Eden: c.
 Էդեսիս (սեայ, սեաւ) Edessa: t.
 Էդուս (այ, աւ) Idumaea: c.
 Էդուս or Էդուսայեցի (ցւոյ, ցւով) Idumaeans.
 Էթովպացի (ցւոյ, ցւով) Ethiopian.
 Էթովպիս (այ or իոյ, աւ) Ethiopia: c.
 Էլլադա (այ, աւ) See Յունաստան:
 Էլիական or Էլիոնական (ի, աւ) Of Ilium, of Troy.
 Էմեսացի (ցւոյ, ցւով) Emesian.
 Էպիգաւրացի (ցւոյ, ցւով) Ragusian.
 Էպիգաւրոս or Էպիգաւրոն (ի, իւ) Ragusa: t. vulg. Ռակուդա:
 Էպիրոս (ի, իւ) Epirus: t. vulg. Բանինա:
 Էտնայ (ի, իւ) Etna: m.
 Երասիս (այ, աւ) Araxes, Aras: riv.
 Երեւան (այ, աւ) Erivan: t.
 Երիքով (ի, աւ) Jericho: t.
 Երուանդակերտ (ի, աւ) Ervandacerta: vil.
 Երուանդաշատ (ի, իւ) Ervandashat: t.
 Երուսաղէմ (ի, աւ) Jerusalem: t.
 Եւրփիս (այ, աւ) Negroponte: t. vulg. Էպիրուզ:
 Էւդոկիս (այ or իոյ, աւ) Tocat: t. vulg. Թոխաթ:
 Էւրոպացի (ցւոյ, ցւով) European.
 Էւրոպա or Էւրոպիս (այ or իոյ, աւ) Europe.
 Էւփրատ, Էւփրատէս or Էփրատ (այ, աւ) Euphrates: riv.
 Էփեսացի (ցւոյ, ցւով) Ephesian.
 Էփեսոս (ի, իւ or սեայ, սեաւ) Ephesus: t.
 Զակիւնթոս (Թայ, Թաւ) Zante: isl. vulg. Զանթա:
 Զարեհաւան (ի, աւ) Zarehavan: t.
 Զելանդիս (այ or իոյ, աւ) Zealand: pro. vulg. Ծելանդա:
 Զփուռնիս (այ or իոյ, աւ) Smyrna: t. vulg. Իզմիր:

Իթիլ քեա (ոյ, ու) Volga: riv. vulg. Վոլգա:
 Էթմիաթին (ծնի, ծնիւ) Etchmiatzin (patriarchal seat of the Armenians).
 Ընկուղաց աշխարհ See Աշգրիս:
 Թաբոր (այ, աւ) Tabor: m.
 Թաթար (ի, աւ) Tartar.
 Թաթարք (բայ, բոք) Tartary: c.
 Թեբայիդ (ոյ or այ, աւ) Thebaid: c.
 Թեսաղոնիկէ (կեայ, կեաւ) Salonica, Salonichi or Thessalonica: t. vulg. Սելանիկ:
 Թեսսաղիս (այ or իոյ, աւ) Thessaly: pro. vulg. Եաննա:
 Թէոդոսիս (այ, աւ) Caffa: t. vulg. Կաֆայ:
 Թէոդոսիպոլիս or Թէոդուպոլիս See Կարին:
 Թորդան (ու, աւ) Thordan: t.
 Թունիս (ի, իւ) Tunis: t. vulg. Թունուզ:
 Թուսկիացի (ցւոյ, ցւով) Tuscan: vulg. Թոսկան:
 Թուսկիս (այ, աւ) Tuscany: c. vulg. Թոսկանայ երկիր:
 Թուրք (ի, աւ) Turk.
 Թուրքաստան (այ, աւ) Curdistan: c.
 Թրակիս (այ or իոյ, աւ) Thrace: c. Իսթրիա See Հիսթրիա:
 Իմերիս See Վերք:
 Իմերնիս or Իրերնիս See Իրլանդա:
 Իրլանդա or Իւլանդիս (ոյ, ու) Ireland: king.
 Իրլանդացի or Իւլանդացի (ցւոյ, ցւով) Irishman.
 Իտալացի (ցւոյ, ցւով) Italian.
 Իտալիս (այ or իոյ, աւ) Italy: c. Լակեդեմոն (այ, աւ) Lacedemonia: t.
 Լակեդեմոնացի (ցւոյ, ցւով) Lacedemonian.
 Լակոնացի (ցւոյ, ցւով) Laconian.
 Լակոնիս (այ, աւ) Laconia: pro.
 Լամբրոն (ի, իւ) Lambron: t.
 Լամբրոնացի (ցւոյ, ցւով) Of Lambron, Lambronese.
 Լատին or Լատինացի (ցւոյ, ցւով) Latin; European.
 Լաուդիկեցի (ցւոյ, ցւով) Laodicean.
 Լաուդիկէ or Լաուդիկիս (կեայ, կեաւ) Latakia, Laodicea: t. vulg. Լատիկ:
 Լաւրետոն (ի, իւ) Loretta: t. vulg. Լորէա:
 Լէմնոս (նեայ, նեաւ) Lemnos: isl.
 Լիբանան (ու, աւ) Libanus, Mount Libanus: m.

Լիբիացի (ցւոյ, ցւոյ) Lybian, African.
 Լիբիա (այ or իոյ, աւ) See Աֆրիկէ:
 Լիգուռնա (այ, աւ) Leghorn: t. vulg.
 Լիգուռնա or Աֆրիկուռնա:
 Լիպսիա (այ, աւ) Leipsig: t. vulg. Լիպ-
 սիկ or Լիպսիայ:
 Լիսպոնա or Լիսիբոնա (այ, աւ) Lis-
 bou: t. vulg. Լիսպոնա:
 Լիտուանիա or Լիթուանիա (այ, աւ)
 Lituania: c.
 Լիտուանիացի or Լիթուանիացի (ցւոյ,
 ցւոյ) Lituanian.
 Լիւոնիա (այ, աւ) Livonia: pro.
 Լիւրիկէցի (ցւոյ, ցւոյ) Illyrian.
 Լիւրիկէ (կեայ, կեաւ) Illyria: pro.
 Լոնգոբարդացի (ցւոյ, ցւոյ) Lombard.
 Լոնգոբարդիա (այ, աւ) Lombardy: c.
 vulg. Լոմբարդիա:
 Լոնդոն or Լոնդոնիոն (ի, իւ) Lon-
 don: t. vulg. Լոնդոն or Լոնդրա:
 Լուզարն (ի, իւ) Lyons: t. vulg. Լիօն:
 Լուսիտանացի (ցւոյ, ցւոյ) Portu-
 guese.
 Լուսիտանիա (այ, աւ) Portugal: king.
 vulg. Փորթուգալ:
 Լուսեանիա (այ, աւ) Paris: t.
 Խաղախ (ի, աւ) Cosack.
 Խարբերդ (ի, աւ) Kharbert: t.
 Խափշիկ (չի, չիւ) Abissin.
 Խելատ (այ, աւ) Khelat: t.
 Խոյ (ոյ, ու) Choy: t.
 Խորասան (այ, աւ) Chorasán: pro.
 Խորնի (նւոյ, նւոյ) Chorny: vil.
 Խաւժաստան (ի, աւ) Barbary: Chu-
 sistán: pro.
 Խրիմ (այ, աւ) Crimea: c.
 Ծով Աֆրիկան, Adriatick Sea.
 Ծով Աղթամարայ, Lake of Actamar.
 Ծով Կասպից, Caspian Sea.
 Ծով Կարմիր, Red Sea.
 Ծով Միջերկրական, Mediterranean Sea.
 Ծով Պոնտոսի, Pont Euxin, Black
 Sea.
 Ծով Վրկանի See Ծով Կասպից:
 Կաթալոնիա (այ or իոյ, աւ) Ca-
 talonia: pro.
 Կախէթ (ի, աւ) Cakhét: t.
 Կալաբրիա (այ or իոյ, աւ) Calabria:
 pro.
 Կալիպոլի (լեայ, լեաւ) Gallipoli: t.
 Կամպանիա (այ, աւ) Campagna di
 Roma: pro.
 Կանարիայ կղզիք, The Canaries, For-
 tunate Islands.
 Կանդի (ի, իւ) Candy: isl. vulg.
 Քանիա:

Կանտարիա (այ or իոյ, աւ) Canter-
 bury: t. vulg. Կանթերպուրի:
 Կապադովիա (այ or իոյ, աւ) Cap-
 padocia: pro.
 Կապան (այ, աւ) Capan: cast.
 Կասպից Ծով See Ծով Կասպից:
 Կասթիլիա (այ, աւ) Castile: pro.
 Կարթագինեցի (ցւոյ, ցւոյ) Cartha-
 ginian.
 Կարթագինե (նեայ, նեաւ) Car-
 thage: t.
 Կարին (րեայ, րեաւ) Erzerum: t. vulg.
 Արշարում:
 Կարս (այ, աւ) Khars: t. vulg. Խար-
 ս: Կարթագինի (այ, աւ) See Կարթա-
 գինե:
 Կարթագինացի See Կարթագինեցի:
 Կեսարիա (րեայ, րեաւ) Cesaria: t.
 Կեփալոնիա (այ, աւ) Cephalonia: isl.
 vulg. Քէֆալոնիա:
 Կէս or Կիս (այ, աւ) Zia: m.
 Կիթիոն (ի, իւ) Cerigo: isl.
 Կիլիկիցի (ցւոյ, ցւոյ) Cilician.
 Կիլիկի or Կիլիկիա (այ, աւ) Cilicia:
 pro.
 Կիպրացի (ցւոյ, ցւոյ) Cyprian.
 Կիպրոս (րեայ, րեաւ) Cyprus: isl.
 Կիկլադա (այ, աւ) Cyclades: isl.
 Կոպենհագ (այ, աւ) Copenhagen: t.
 vulg. Կոպենհագ:
 Կոլդ (այ, աւ) Colp: pro.
 Կոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Cologne: t.
 Կոմպոստելա (այ, աւ) Compostella: t.
 Կոստանդիա (գեայ, գեաւ) Constan-
 tina: t.
 Կոստանդնուպոլիս (լոյ, լոյ) Con-
 stantinople: t. vulg. Կոստանդու:
 Կովկաս (ու, ու) Caucasus: m. vulg.
 Եւրոպայ սար:
 Կորդուա աշխարհ (ի, աւ) Curdi-
 tan: c.
 Կորդուա (այ, աւ) Cordova: t.
 Կորկիւրա (այ, աւ) Corfu: isl. vulg.
 Քորֆու or Քորֆու:
 Կորնթացի (ցւոյ, ցւոյ) Corinthian.
 Կորնթոս (թեայ, թեաւ) Corinth: t.
 Կուր գետ (ոյ, ու) Kur or Cyrus: riv.
 Կուրան (այ, աւ) Guran or Curan:
 pro.
 Կրակով (այ, աւ) Cracow: t.
 Կրետացի (ցւոյ, ցւոյ) Cretan.
 Կրետե (աեայ, աեաւ) Crete, Candy:
 isl.
 Կրման (այ, աւ) Kerman: pro.
 Համբուրգ (այ, աւ) Hamburg: t.
 Հայ (ոյ, ու) Armenian.

Հայաստան աշխարհ (ի, աւ) Armenia: c.
 Հայիաշեն (շինի, շինիւ) Haicashen: vil.
 Հայք (յոյ, յոյք) pl. Armenia: c. Մեծ Հայք, Armenia Major. Փոքր Հայք, Armenia Minor.
 Հաննովեր (այ, աւ) Hanover: t.
 Հաննովերացի (ցւոյ, ցւով) Hanoverian.
 Հասսիա (այ, աւ) Hassi: pro.
 Հարք (այ, աւ) Harek: pro.
 Հելլասպոնդոս (ի, իւ) Morea: pro. vulg. Մոռա:
 Հելլենիացի (ցւոյ, ցւով) Swiss.
 Հելլենիա (այ or իոյ, աւ) Switzerland: c. vulg. Չիլիցիք:
 Հեթրուրիացի (ցւոյ, ցւով) Etrurian.
 Հեթրուրիա (ի, աւ) See Թրուսիկա:
 Հիսթրիա (այ, աւ) Istria: pro.
 Հիսթրիացի (ցւոյ, ցւով) Istrian.
 Հնդիկ (դիի, դիւ) Indian.
 Հնդիկք (դիւ, դիւք) East-Indies, Hindostan: c.
 Հնդկաստան (ի, աւ) Hindostan.
 Հոլլանդայ (ի, իւ) Holland: c. vulg. Օլանտա:
 Հոլլանդացի (ցւոյ, ցւով) Dutchman.
 Հունար or Հունգարացի (ցւոյ, ցւով) Hungarian.
 Հունգարիա (այ or իոյ, աւ) Hungary: king. vulg. Մաճառաստան:
 Հռենոս (նայ or ի, իւ) Rhine: riv. vulg. Ռենոյ:
 Հռոդացի (ցւոյ, ցւով) Rhodian.
 Հռոմիլայ (ի, իւ) Romgula: cast.
 Հռոմ (այ, աւ) Rome: t. vulg. Հռոմ:
 Հռոմիլացի (ցւոյ, ցւով) Roman.
 Հրեաստան (ի, իւ) Judea: pro.
 Զորափոր (ոյ, ու) Tzorapor: pro.
 Զորոփ (ոյ, ու) See Փիտոփ:
 Մագագասկար (այ, աւ) Madagascar: isl.
 Մադրիս (այ, աւ) Madrid: t.
 Մազանդարան (այ, աւ) Mazanderan: pro.
 Մաժաք or Մաժակ (այ, աւ) Cessarea of Cappadocia: t. See Կեսարիա:
 Մակեդոնացի (ցւոյ, ցւով) Macedonian.
 Մակեդոնիա (այ or իոյ, աւ) Macedonia: pro.
 Մակուրան (այ, աւ) Maguran or Mekeran: c.

Մայորիկա (այ, աւ) Majorca: isl. vulg. Մայորքա:
 Մանասկերտ (ի, իւ) Manascerte: t.
 Մանտովայ (ի, իւ) Mantua: t. vulg. Մանթովայ:
 Մասիս (մասեաց, մասեք) pl. Masis: m: See Արարատ:
 Մասսիլիա (այ or իոյ, աւ) Marseilles: t. vulg. Մարսիլիա:
 Մարանդ (այ, աւ) Marant: pro.
 Մարգաստան (ի, աւ) Marcastan: pro.
 Մարոկ (այ, աւ) Marrocco: t. vulg. Մառոք:
 Մելիթինացի (ցւոյ, ցւով) Maltese.
 Մելիթինե (նոյ, նաւ) Malta: isl. vulg. Մալթա:
 Մերմին (ի, աւ) Merdin: t.
 Մեքքայ (ի, իւ) Mocha: t.
 Միգուլանոն, Միգուլան or Միգուլէ (լեայ, լեւաւ) Milan: t. vulg. Միլան:
 Միջագետք (տաց, տք) pl. Mesopotamia: c.
 Միջերկրական ծով See Ծով Միջերկրական:
 Միջին (քնայ, քնաւ) Nisibin: t. vulg. Նիսեբին or Նիսեպին:
 Մոզուկիա (այ or իոյ, աւ) Mentz: t. vulg. Մակնցա:
 Մոլդավիա (այ or իոյ, աւ) Moldavia: c. vulg. Բուլղարիա երկիր:
 Մոնոմոտապա (այ, աւ) Monomotapa: king.
 Մոսկով (ի, աւ) Muscovite.
 Մոսկով (այ, աւ) Moscow: t.
 Մոսկովաց աշխարհ (ի, աւ) Muscovy: c.
 Մովրիտանացի or Մաւրիտանացի (ցւոյ, ցւով) Moor.
 Մովրիտանիա or Մաւրիտանիա (այ or իոյ, աւ) Mauritania: pro.
 Մորաւիա (այ or իոյ, աւ) Moravia: pro.
 Մորաւիացի (ցւոյ, ցւով) Morave.
 Մուշ (մշոյ, մշով) Mush: pro.
 Մուսինայ (ի, իւ) Modena: t. vulg. Մոմենայ:
 Յարոն (ի, աւ) Japan: king. vulg. Ճափոն:
 Յարոնացի (ցւոյ, ցւով) Japanese.
 Յաշիշատ (այ, աւ) Ashdishat: t.
 Յաւայ (ի, իւ) Java: isl. vulg. Ջաւա or Եւաւա:
 Յոնիա (այ, աւ) Ionia: pro. vulg. Եաննեայ:
 Յորդանան (ու, աւ) Jordan: riv.

Գունաստան (ի, աւ) Greece: c. vulg. Հունաստան:

Նախշուան or Նախիջևան (աւ, աւ) Nacchivan: pro. and t.

Նարեկ (այ, աւ) Narech: con.

Նավարիա (այ or իոյ, աւ) Navarre: king.

Նաքսոս (քսոսայ, քսոսաւ) Naxos: isl. vulg. Նախշա:

Նեղոս (ի, իւ) Nile: riv.

Նեպոլիս (լեայ, լեաւ or լսի, լսիւ) Naples: t. vulg. Նաքոլի:

Նեպոլիտեցի (ցւոյ, ցւով) Napolitan.

Նիկիա (այ or իոյ, աւ) Nicaea: t.

Նիկոմեդա (գեայ, գեաւ) Nicomedia: t. vulg. իշնիդիա:

Նինուէ (ի, իւ) Nineveh: t.

Նովոգորոտ (այ, աւ) Novogorod: t.

Նորմանիա (այ or իոյ, աւ) Normandy: pro. vulg. Նորմանդոյ աշխարհ:

Նորվեգիա (այ, աւ) Norway: king. vulg. Նորվէջ:

Նորվեգիացի (ցւոյ, ցւով) Norwegian.

Նումիդիա (այ, աւ) Numidia: pro.

Նպատ (այ, աւ) Nepat: m.

Շամիրամակերա (ի, իւ) Shami-ramakerd or Samiramacerte: See Վան:

Շիլանդա (այ, աւ) Schielland: t.

Շիրազ (այ, աւ) Schiras: t.

Շիրակ (այ, աւ) Shirack: pro.

Ողիմպոս or Ողիմպոս (պեայ, պեաւ) Olympus: m. vulg. Ողպոս լեւ:

Օստան (ի, աւ) Ostan: t.

Ովկիանոս (նու or ի, իւ) Ocean.

Ուրմի (մւոյ, մւով) Wormy: t.

Ումբրիա (այ or իոյ, աւ) Umbria: pro. vulg. Ումպրի:

Ուտի (աւոյ, աւով) Oudy: c.

Ուտինոն (ի, իւ) Udine: t. vulg. Ուտինէ:

Ուրհայ See Էդեսիա:

Պադոս (ի, իւ) Po: riv. vulg. Փո:

Պալատինատ (ի, աւ) Palatinate: pro. vulg. Փալաթին:

Պաղեստին (ոյ, աւ) Palestine: pro.

Պամփիլիդիա or Պամփիլիդիա (այ or իոյ, աւ) Pamphilia: pro.

Պափղաղոնիա (այ or իոյ, աւ) Paphlagonia: pro.

Պաննոնիա (այ, աւ) Pannonia: See Հունգարիա:

Պանորմոս (մայ, մաւ) Palermo: t. vulg. Փալերմո:

Պատուայ (ի, իւ) Padua: t.

Պարմայ (ի, իւ) Parma: t. vulg. Փարմայ:

Պարս. ind. Persia, Farsistan: king. vulg. Ֆարսիստան:

Պարսիկ (սկի, սկաւ) Persian.

Պարսկաստան (ի, աւ) See Պարս:

Պետրովարդին (ոյ, աւ) Peter-War-dein: t.

Պելլոպոնէզ or Պելլոպոնէսոս (իւ) Peloponesus or Morea: pro.

Պելլոպոնէացի (ցւոյ, ցւով) Peloponesian.

Պլաշենդիա (այ, աւ) Plaisance: t. vulg. Փլաշենցա:

Պոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Poland: king. vulg. իւլանս երկիր or Լէհա-

տան:

Պոլոնիացի (ցւոյ, ցւով) Polonese.

Պոմերանիա (այ or իոյ, աւ) Pomerania: pro.

Պոնտոս (ի, իւ) Pont Euxin, Black Sea.

Պուլգարի (րաց, րգ) pl. Bulgaria: c.

Պուխարա (այ, աւ) Bucharia: c.

Պրուս (ի, աւ) Prussian.

Պրուսիա (այ, աւ) Prussia: king.

Ջուզայ (ի, իւ) Zulpha: t.

Ռուս (ի, աւ) Russian.

Ռուս (այ, աւ) pl. Russia: king.

Սաբաւդիա (այ or իոյ, աւ) Savoy: pro. vulg. Սաւոյա:

Սաբաւդիացի (ցւոյ, ցւով) Savoyard.

Սագաստան (ի, աւ) Segestan: pro.

Սակսոնիա (այ or իոյ, աւ) Saxony: pro. vulg. Սասի երկիր:

Սամարացի (ցւոյ, ցւով) Samaritan.

Սամարիա (այ or իոյ, աւ) Samaria: t.

Սամոս (այ, աւ) Samos: isl.

Սարակինոս (ի, աւ) Sarrasin.

Սարդոնիա (այ or իոյ, աւ) Sardinia: isl. vulg. Սարոնիա:

Սարմատացի (ցւոյ, ցւով) Sarmatian.

Սարմատիա (այ or իոյ, աւ) Sarmatia: pro.

Սեաւ ծով See Պոնտոս:

Սեբաստիա (այ or իոյ, աւ) Sebaste: t. vulg. Սեաստ:

Սեյան or Սեյլան (այ, աւ) Ceylon: isl.

Սեպուհ (պհոյ, պհով) Sebah: m.

Սերբիա (այ or իոյ, աւ) Servia: pro.

Սեան (այ, աւ) Sevan: isl.

Սիկիլիա (այ or իոյ, աւ) Sicily: isl. vulg. Սիչիլիա:

Սիկիլիացի (ցւոյ, ցւով) Sicilian.

Սիմ, ind. Sim: m.
 Սինայ (ի, իւ) Sinai: m.
 Սինեացի (ցւոյ, ցւով) Chinese.
 Սինեացւոյ աշխարհ (ի, աւ) China: king. vulg. Չին or Չինիմաշին:
 Սինոպ (այ, աւ) Sinope: t.
 Սիոն (ի, իւ) Sion: m.
 Սիս (սայ, սաւ) Sis: t.
 Սիրակուսա (այ, աւ) Syracuse: t.
 Սիրակուսացի (ցւոյ, ցւով) Syracusan.
 Սիւնիք (նեայ, նեք) pl. Sunia: pro.
 Սիւրիա (այ or իոյ, աւ) Syria: c.
 Սիւրիացի (ցւոյ, ցւով) Syrian, Assyrian.
 Սլէսիա (սեայ, սեաւ) Silesia: pro.
 Սկլաւացի (ցւոյ, ցւով) Slavonian.
 Սկլաւոնիա (այ or իոյ, աւ) Sclavonia: c.
 Սկանդինավիա (այ or իոյ, աւ) Scandinavia: pro.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւով) Scythian.
 Սկիւթիա (այ or իոյ, աւ) Scythia: c. vulg. Թաթարաց երկիր:
 Սկոթլիա (այ or իոյ, աւ) Scotland: king. vulg. Սքոթլա:
 Սկոթլանդացի (ցւոյ, ցւով) Scotchman.
 Սմոլենսկոն (ի, իւ) Smolensko: t. vulg. Սմոլէցկայ:
 Սուէդիա (այ or իոյ, աւ) Suabia: pro.
 Սուէաւէա, ind. Sucawed: m.
 Սուրաթ (այ, աւ) Surat: t.
 Սպանիա (այ or իոյ, աւ) Spain: king.
 Սպանիացի (ցւոյ, ցւով) Spaniard.
 Սվէա or Սվէդ (ի, աւ) Swede.
 Սվէդք (սայ, տք) pl. Sweden: king. vulg. Շվէա or Շվէտոն երկիր:
 Վալաքիա (այ or իոյ, աւ) Wallachia: pro. vulg. Օլախ or Ուլաչու երկիր:
 Վալարշակերո (ի, աւ) Valarsakord: t. vulg. Վաշկերո:
 Վալարշապատ (այ, աւ) Valarsapate: t.
 Վալարշաւան (ի, աւ) Valarsavan: vil.
 Վալենտիա (այ, աւ) Valencia: t. vulg. Վալենցա:
 Վան (այ, աւ) Van: t.
 Վանանդ (այ, աւ) Vanant: pro.
 Վասակաշեն (շինի, շինաւ) Vasagashen: vil.
 Վասպուրական (ի, աւ) Vaspuracan: pro.
 Վարդանակերո (ի, իւ) Vardanacerte or Vardanakerd: vil.
 Վարսովիա or Վարշաւիա (այ, աւ) Warsaw: t. vulg. Վարշաւ:

Վերոնայ (ի, իւ) Verona: t.
 Վեսթֆալիա (այ or իոյ, աւ) Westphalia: pro.
 Վենէտիկ (տկոյ, տկով) Venice: t.
 Վենէտիկցի (ցւոյ, ցւով) Venetian.
 Վիեննայ (ի, իւ) Vienna: t.
 Վիշապաքաղաք (ի, աւ) Vishabacalack: t.
 Վիրք (վրայ, վրք) pl. Georgia: pro. vulg. Վրաստան:
 Տաթէ (այ, աւ) Dateve: vil.
 Տաշկաստան (ի, աւ) Turkey: king.
 Տայք (յոյ, յովք) pl. Daick: pro.
 Տարսոն (ի, իւ) Tarson: t.
 Տարոն (այ, աւ) Taron: pro.
 Տաւրոնոն (ի, իւ) Belgrade: t. vulg. Բելգրադ:
 Տենէդոս (դեայ, դեաւ) Tenedos: isl.
 Տէմիսվարինոն or Տէմիսվարիա (այ, աւ) Temesvar: t. vulg. Թմիշվար:
 Տէրզեւսոն (ի, իւ) Trieste: t. vulg. Թրեստ:
 Տէրերիոս (րեայ, րեաւ) Tiber: riv. vulg. Տէրերիս:
 Տէրանակերո (ի, իւ) Diarbek: t. vulg. Համիթ:
 Տէրքիս (ի, իւ) Tigris: riv. vulg. Էւա:
 Տիսոն or Տիզոն (ի, իւ) Disbon: pro.
 Տիւրացի (ցւոյ, ցւով) Tyrian.
 Տոլեանոն (ի, աւ) Toledo: t.
 Տորոս or Տաւրոս (ի, իւ) Taurus: m.
 Տուրուքերան (այ, աւ) Turuperan: pro.
 Տրայիանոպոլիս (լեայ, լեաւ) Trajanopoli: t.
 Տրանսիլվանիա (այ or իոյ, աւ) Transilvania: c.
 Տրասպոլոն (այ, աւ) Trebisond: t.
 Տրիւրի (վրայ, վրաւ) Triers: t.
 Տրովագա, Տրոպայ or Տրոյիա (այ, աւ) Troy: t.
 Տրովագացի or Տրոյացի (ցւոյ, ցւով) Trojan.
 Տփլիս (այ, աւ) Teflis: t. vulg. Թիֆլիզ:
 Փայտակարան (ի, աւ) Paidagaran: pro.
 Փարէզ or Փարիս (ի, իւ) Paris: t.
 Փիսոն (ի, իւ) Phison: riv.
 Փիւնիկցի (ցւոյ, ցւով) Phenician.
 Փիւնիկէ (կեայ, կեաւ) Phenicia: pro.
 Փլանդրիա (այ or իոյ, աւ) Flanders: pro. vulg. Ֆլանդրա:
 Փլորենտիա (այ or իոյ, աւ) Florenc: t. vulg. Ֆլորենցա:

- Փղշտացի (ցւայ, ցւով) Philistin.
 Փոկէացի (ցւայ, ցւով) Phocian.
 Փոքր Ասիա, Asia Minor; Anatolia: *pro.*
vulg. Անատոլիա:
 Փոքր Հայք (յայ, յովք) *pl.* Armenia
 Minor: *pro.*
 Փռիւգիա (այ or իայ, աւ) Phrygia:
pro.
 Փրանկոնիա (այ or իայ, աւ) Fran-
 conia: *pro.*

- Փրանկոֆորթ (ի, իւ) Franchfort: *t.*
vulg. Ֆրանկֆորթ:
 Քաղաքացւոյ աշխարհ (ի, աւ)
 Chaldea: *pro.*
 Քերսոն (ի, աւ) Chersonese: *c.*
 Բորեբ (այ, աւ) Horeb: *m.*
 Քուշահ (նայ, նոք) *pl.* Chusistan: *c.*
 Օդեսսա Տես Աւդոսսա:
 Օդոնտա Տուրինաց, Turin: *t. vulg.*
 Թուրին:

ÖNB

+Z137104702

